Bundel - Raadsavond van 6 december 2022

Agenda bijlagen

Agenda openbare raadsavond 6 december 2022_.docx

A RAADSVERGADERING

A.01 Opening.

- installatie kinderburgemeester

A.02 Mededelingen.

- terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen

A.03 Benoeming leden Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen

Benoeming leden Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen (wijziging).docx

A.04 OVER & WEER

4. Overzicht voor Over en weer vragen_.docx

A.04.a - bespreking lijst met toezeggingen Raadsavond en Politieke Avond.

4a-1 Toezeggingen - niet afgehandeld (over en weer 6 december 2022).pdf

4a-2 Toezeggingen - afgehandeld (over en weer 6 december 2022).pdf

4a-3 Update lijst van toezeggingen college.docx

4a - 1 Vragen PvdA LvT_2.docx

A.04.b - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.

4b-1 VVD - Vragen over en weer .docx

4b-2 Vragen GroenLinks - Hoe bouwen we Sociale Huur.docx

4b-3 PvdA_2 met antwoorden technische vragen.docx

4b-4 Lokaal Alternatief.docx

4b-5 Pro Duiven.docx

4b-6 DOED_2 (aangevuld) .docx

A.04.c - vragen raadsleden en fractieassistenten.

4c-1 221206 CDA_vragen_OverenWeer met schrift antw Rijksweg en Ploen Nrd.docx

4c-2 Vragen GroenLinks - bomenkap in het Horsterpark - met antwoorden.docx

4c-3 Lokaal Alternatief Sluiten energieloket - met antwoord.docx

4c-4 Pro Duiven inc. antwoord toeslagaffaire en antwoord Hope XXL subsidie.docx

4c-5 DOED (aangevuld) met schrift antw Leer Werkbedrijf Uniek, marktkramen & inclusieve speeltuinen.docx

4c-6 D66 - Vragen over Amendement Energiearmoede - met anwoord.docx

A.05 Vaststelling van de agenda.

Gewijzigd vastgesteld.

A.06 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

0. Lijst ingekomen stukken ABCD - 6 december 2022.docx

A.06.A - informatie van het college ter kennisname

(memo's, kennisgevingen, beantwoording schriftelijke vragen RvO)

A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven verkoop begane grond fase II.pdf

A2a. College van B&W - Kennisgeving Doelgroepenvervoer.pdf

A2b. 201583187 - Klant-ervaringsonderzoek Plusbus.pdf

A2c. 201582557 - Klant-ervaringsonderzoek Opstapplaatsen.pdf

A3. College van B&W - Kennisgeving Noodopvang vluchtelingen uit Oekraine in De Groene Ring en update vanuit VGGM.pdf

A4. College van B&W - Kennisgeving Kantine Triominos.pdf

A5. College van B&W - Kennisgeving Uitstel inwerkingtreding Omgevingswet naar minimaal 1 juli 2023.pdf

A6a. College van B&W - Kennisgeving Regio Deal Gezonde Groene Groei.pdf

A6b. 201586586 - Propositie Regio Deal.pdf

A6c. 201586590 - Bijlage 1 bij Regio Deal; Beeld huidige situatie.pdf

A6d. 201586592 - Bijlage 2 bij Regio Deal; Uitwerking programmalijnen Regio Deal.pdf

A7a. College van B&W - Kennisgeving Vaststelling jaarverantwoording kinderopvang 2021.pdf

A7b. 201582476 - Jaarverantwoording Kinderopvang 2021.pdf

A8. College van B&W - Kennisgeving stand van zaken nieuwbouw IKC's Remigius en Droomgaard.pdf

A9a. College van B&W - Kennisgeving Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven.pdf

A9b. 201590215 - Nieuwsbrief aan omwonenden november 2022.pdf

A.06.B - overige informatie ter kennisname

(ter kennisname brieven etc. van stichtingen, persberichten)

B1. Aedes - Brief - Gids Hoe bouwen we Sociale Huur.pdf

B1a - bijlage - aedes-gids-hoe-bouwen-we-sociale-huur-maart-2022.pdf

B2a. UN Women - Brief Uitnodiging Gemeenten en Provincies Orange the World 2022.pdf

B2b. bijlage - 2022 Infosheet Orange the World.pdf

B3. Strootman Landschapsarchitecten - Rapport Toekomstperspectief Duiven Westervoort.pdf

B4. Euregio - Raadsmemo Euregioraadsreis 2022.pdf

B5. Groene Metropool Regio - Kwartaalbericht -3e kwartaal 2022.pdf

B6. Commissie bezwaarschriften - Jaarverslag 2021.pdf

B7. Mikado-Sante Partners - Jaarverantwoording 2021.pdf

B8. ODRA - Reactie op zienswijze Begroting 2023.pdf

B9. Gem. Staphorst - Motie vreemd aan de orde van de dag PAS-knelgevallen.pdf

B10. Gem. Hilvarenbeek - Motie CDA inburgering statushouders 65+.pdf

B11. SATL - Brief inzake voorkeursscenario luchtruimherziening.pdf

B12. Alliander - Brief update m.b.t. eventueel aandeelhouderschap Staat.pdf

B13a. MrGert - Brief inzake Europese wetgeving arbeidsmigranten.pdf

B13b. bijlage - Inclusie verklaring.pdf

B14. The Economic Board - Brief gemeente Duiven bijdrage 2023.pdf

A.06.C - afhandeling door het college

(brieven/verzoeken van bv bewoners, organisaties over gemeentezaken, ingekomen schriftelijke vragen RvO))

C1. Pro Duiven - Schriftelijke vragen RvO - Straling zendmasten binnen de gemeente.docx

C2. Bewoners Wilgenlaan- Brief inzake bezwaarschrift Bestemmingsplan Vitaal Centrum - IKC Remigius.pdf

C3. Klankbordgroep - Brief inzake bezwaarschrift Bestemmingsplan Vitaal Centrum - IKC Remigius.pdf

A.06.D - stukken ter agendering voor informatieronde

(stukken in voorbereiding en ter agendering)

B HAMERSTUKKEN

B.07 Normenkader 2022

Zowel intern als extern (accountant) worden de inkomsten en uitgaven van de gemeente goed gecontroleerd. In het normenkader staan de regels en wetten die gebruikt worden om te toetsen of al het geld correct is binnengekomen of uitgegeven.

0. Behandeladvies Normenkader 2022.docx

1a. Raadsvoorstel Normenkader 2022 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Normenkader 2022.docx

2. Concept Raadsbesluit Normenkader 2022.docx

3. 201576580 - Normenkader 2022.docx

B.08 Najaarsnota 2022 gemeente Duiven

In de najaarsnota wordt de laatste financiële tussenstand gegeven richting het einde van het boekjaar.

0. Behandeladvies Najaarsnota 2022 incl. opbrengst.docx

1a. Raadsvoorstel Najaarsnota 2022 gemeente Duiven - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Najaarsnota 2022 gemeente Duiven.docx

2. Concept Raadsbesluit Najaarsnota 2022 gemeente Duiven.docx

3. 201585517 - Najaarsnota 2022 Duiven.pdf

CDA najaarsnota TIP met antw.docx

B.09 Integraal Veiligheidsplan 2023-2026

Iedere vier jaar worden de kaders uitgezet voor het veiligheidsbeleid van de gemeente Duiven. De volgende drie prioriteiten worden voorgesteld: kwetsbare/overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast), ondermijning/georganiseerde criminaliteit en digitale criminaliteit.

0. Behandeladvies Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 met opbrengst 22-11.docx

1a. Raadsvoorstel Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026.docx

2. Concept Raadsbesluit Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026.docx

3. 201582178 – Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023 – 2026.docx

DOED_Vragen_A1_Integraal_Veiligheidsplan - met antw.pdf

Lokaal Alternatief IVP - met antw.pdf

PvdA IVP - met antw.pdf

Vragen GroenLinks - Integraal Veiligheidsplan TIP - met antw.pdf

VVD integraal veiligheidsplan TIP - met antw.pdf

B.09.AM1 Amendement PvdA - Aanpak Paspoort -en identiteitsfraude in Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023 - 2026 - VERWORPEN

AM1. PvdA Duiven - Amendement Paspoort en Identiteitsfraude.docx

B.10 Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0

Bij dit onderwerp worden de onderzoekskaders besproken voor de milieuonderzoeken die gedaan worden bij mogelijke locaties voor grootschalige opwek van zon- en windenergie.

0. Behandeladvies Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0 met opbrengst 22-11.docx

1a. Raadsvoorstel Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0.docx

2. Concept Raadsbesluit Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0.docx

3. 201583737 - concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) planMER RES.pdf

4. 201586147 - Publieksversie rapport Arcadis - onderzoek mogelijke locaties opwek zon-wind.pdf

5. 201586153 - Opbrengst participatietraject mogelijke locaties opwek zon-wind, januari 2020.pdf

6. 201587066 - Lokaal aandeel gemeente Duiven RES, raadsbesluit 12 mei 2020.pdf

7. 201587067 - Vaststelling RES 1.0, raadsvoorstel 6 april 2021.pdf

8. 201587069 - Infographic NRD.pdf

9. 201588570 - concept zienswijze DuivenNotitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0.docx

DOED_Vragen A3_Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER_RES2-0 met antw.docx

B.11 Aanvullend krediet IKC Wereldwijzer Wiekslag

De raad wordt om extra geld gevraagd om de bouw van de Droomgaard (school) mogelijk te maken.

0. Behandeladvies kredietaanvraag de Droomgaard inc. opbrengst 22-11.docx

1a. Raadsvoorstel Aanvullend krediet IKC Wereldwijzer Wiekslag - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Aanvullend krediet IKC Wereldwijzer Wiekslag.docx

2. Concept Raadsbesluit Aanvullend krediet IKC Wereldwijzer Wiekslag.docx

221122 CDA_vragen_PolitiekeAvond_Kredietaanvraag_IKC_De_Droomgaard inc antwoord.

Lokaal Alternatief Droomgaard antwoord..docx

PvdA Duiven - Droomgaard antwoord.docx

C BESPREEKSTUKKEN

C.12 Regionale agenda en opgaveovereenkomsten 2023-2024

Deelname aan de Groene Metropoolregio maakt het mogelijk om binnen het samenwerkingsverband met 18 gemeenten te werken aan grote opgaven, zoals de Verstedelijkingsstrategie, werkgelegenheid en ontspannen leefkwaliteit.

0. Behandeladvies Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024 met opbrengst 22-11.docx

1a. Raadsvoorstel Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024.docx

2. Concept Raadsbesluit Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024.docx

3. 201581038 - Zienswijzebrief gemeente Duiven.pdf

4. 201580860 - Zienswijzenota concept-regionale agenda 2023-2025 ontwerpbegroting 2023-2026.pdf

5. 201580861 - Onderbouwing inwonerbijdrage 2023.pdf

6. 201580862 - Bestedingsplan 2023.pdf

7. 201580863 - Aanbiedingsbrief.pdf

8. 201580864 - Algemene voorwaarden opgave overeenkomsten.pdf

9. 201580866 - Opgaveagenda Productieve agenda.pdf

10. 201580867 - Opgaveagenda Groene Groeiregio.pdf

11. 201580868 - Opgaveagenda Verbonden regio.pdf

12. 201580869 - Opgaveagenda Circulaire regio.pdf

13. 201580870 - Opgaveagenda Ontspannen regio.pdf

Vragen GroenLinks - Regionale agenda en opgaveovereenkomsten TIP (met antw).pdf

C.12.M1 Motie Pro Duiven-DOED - Opgave overeenkomst 2023-2024 GMR - AANGENOMEN

Motie Pro Duiven-DOED - Opgave overeenkomst 2023-2024 GMR.docx

C.13 Belastingverordeningen 2023

De tarieven voor de belastingen, heffingen, rechten en leges voor belastingjaar 2023, zoals vastgesteld bij de begroting voor 2023, zijn opgenomen in de belastingverordeningen voor het jaar 2023.

0. Behandeladvies Belastingverordeningen 2023.docx

1a. Raadsvoorstel Belastingverordeningen 2023 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Belastingverordeningen 2023.docx

2. 201579230-Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023_2.docx

3. 201579231-Verordening afvalstoffenheffing 2023.docx

4. 201579237-Verordening rioolheffing 2023.docx

5. 201579239-Intrekking verordening hondenbelasting 2022.docx

6. 201579241-Verordening toeristenbelasting 2023.docx

7. 201579242-Verordening reclamebelasting 2023.docx

8. 201579419-Verordening lijkbezorgingsrechten 2023.docx

9. 201579420-Verordening marktgelden 2023.docx

10. GEAMENDEERD 201579422-Legesverordening 2023 - getekend.pdf

10. 201579422-Legesverordening 2023.docx

11. 201579425-Verordening leges omgevingsvergunning 2023.docx

12. 201579426 – Tarieven Gelders Genootschap per 1 januari 2023.pdf

13. 201579427-Waarmerking tarieven 2023 Gelders Genootschap.docx

14. 201579432-Bijlage 1 Verordening omgevingsvergunning 2023 UAV 2012.docx

15. 201579433-Waarmerking publicatie NEN 26992013.docx

16. 201588129 - Compensatieregeling 2023.docx

C.13.A1 Amendement Legesverordening Parkeren - AANGENOMEN

CDA-GroenLinks - 221206 Amendement Legesverordening Parkeren.docx

C.14 Vaststelling Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)

Het Integraal Beleidsplan Openbare ruimte (IBOR) 2023-2032 beschrijft het strategische kader voor deze integrale benadering van het beheer en de (her)inrichting van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar.

0. Behandeladvies Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte met opbrengst 01 11.docx

1a. Raadsvoorstel Vaststelling Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Vaststelling Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR).docx

2. Concept Raadsbesluit Vaststelling Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR).docx

3. 201580525 - IBOR_Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032 d.d. 15-09-2022.pdf

4. Infographic IBOR Duiven_25102022.pdf

Vragen GroenLinks - IBOR beleid TIP met antw.pdf

PvdA Duiven - Vragen Politieke Avond 01112022 TIP_31102022 met antw.pdf

Vragen DOED - IBOR - 1 november 2022 TIP 31102022 met antw.pdf

Vragen GroenLinks - IBOR beleid TIP_aanvullende vragen_deel 2_31102022 (002).docx

C.14.M1 Motie GroenLinks-Pro Duiven-D66 - Bescherming van bomen - VERWORPEN

Motie GroenLinks-Pro Duiven-D66 - Bescherming van bomen.docx

C.14a (extra toegevoegd) A9a. College van B&W - Kennisgeving Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

Op verzoek van de VVD, de heer G.J. Schrijner wordt de kennisgeving besproken.

A9a. College van B&W - Kennisgeving Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven.pdf

A9b. 201590215 - Nieuwsbrief aan omwonenden november 2022.pdf

C.15 Ingediende moties over niet-geagendeerde onderwerpen.

C.15.M1 Motie Pro Duiven Geen CJIB - INGETROKKEN

Motie Geen CJIB.docx

C.15.M2 Motie Pro Duiven termijn sociale huurwoningen - AANGEHOUDEN

Motie Termijn sociale huurwoningen_2.docx

C.15.M3 Motie PvdA-GroenLinks - Plaatsen van airconditioning unit warmtepompen of andere gelijksoortige apparatuur - INGETROKKEN

M3. Motie PvdA-GL - Plaatsen van airconditioning unit warmtepompen of andere gelijksoortige apparatuur.docx

C.15.M4 Motie DOED - Help de maatschappelijke voorzieningen en het bedrijfsleven de winter door! - INGETROKKEN

Motie DOED - Help de maatschappelijke voorzieningen en het bedrijfsleven de winter door!.docx

C.15.M5 Motie DOED-D66-CDA-LA - Opslagruimte carnavalsverenigingen en Dickens in de Liemers- INGETROKKEN

M5 Motie DOED-D66-CDA-LA - Opslagruimte carnavalsverenigingen en Dickens in de Liemers.docx

C.15.M6 Motie GroenLinks - Grootschalige energiebesparing - INGETROKKEN

Motie GroenLinks - Grootschalige energiebesparing.docx

C.16.M7 Motie PvdA Verkoop begane grond Fase II Vitaal Centrum - VERWORPEN

M7. Motie PvdA Verkoop Begane grond Fase II Vitaal Centrum.docx

C.17 Sluiting en besluitenlijst.

20221206 Besluitenlijst openbare raadsvergadering 6 december 2022.pdf

Raadsavond
dinsdag 6 december 2022 om 19.30 uur
Raadzaal

RAADSVERGADERING - voorzitter burgemeester Hieltjes

		Portefeuillehouder
1.	Opening - installatie kinderburgemeester	Raadsvoorzitter
2.	Mededelingen - terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen	Raadsvoorzitter
3.	Benoeming leden Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen	Raadsvoorzitter
4.	Over en weer: a. Bespreking lijst met toezeggingen b. Vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken c. Vragen raadsleden en fractieassistenten	Raadsvoorzitter
5.	Vaststelling van de agenda	Raadsvoorzitter
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	Raadsvoorzitter

Hamerstukken

7.	Normenkader 2022	Wethouder Goossen
8.	Najaarsnota 2022 gemeente Duiven	Wethouder Goossen
9.	Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026	Burgemeester Hieltjes
10.	Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0	Wethouder Tiedink
11.	Aanvullend krediet IKC Wereldwijzer Wiekslag	Wethouder Tiedink

Bespreekstukken

12.	Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024	Burgemeester Hieltjes
13.	Belastingverordeningen 2023	Wethouder Goossen
14.	Vaststelling Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)	Wethouder Tiedink
15.	Ingediende moties vreemd	Raadsvoorzitter
16.	Sluiting	Raadsvoorzitter

Registratienummer Z/22/100829/201586652

ZFE7602F150

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/090141/201588762

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp: Benoeming leden Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen

Samenvatting
Op 8 december 2020 heeft de raad ingestemd met deelname aan de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen. In deze vergadering is de motie D66 - Groen Links "Verankering democratische legitimatie in GR Regio Arnhem-Nijmegen" unaniem aangenomen, met als onderdeel de toevoeging van een artikel 15, lid 3 van de regeling:
"*De Regioagendacommissie bestaat uit vier raadsleden namens de raden van Arnhem en Nijmegen en twee, per overige deelnemende gemeente, aan te wijzen door de betreffende gemeenteraad*". Deze motie heeft doel getroffen.

Ook de gemeente Duiven wordt in de gelegenheid gesteld om twee leden af te vaardigen. De doelstelling van de Regioagendacommissie is dat het Algemeen Bestuur (AB) weet wat er in de raden leeft en dat de raden weten wat er in de regio speelt. Hiertoe vormt een vertegenwoordiging uit elke raad een communicatieve schakel tussen het AB en de raden. De leden van de Regioagendacommissie weten wat er speelt bij de 18 raden en reiken mogelijkheden aan om de oordeelsvorming en de besluitvorming bij de 18 gemeenteraden in het proces te stroomlijnen. Het gaat er onder andere om dat eventuele verschillen in inzichten bij de gemeenteraden vroegtijdig bekend zijn en dat gezamenlijk kan worden bezien hoe hiermee om te gaan. In concrete taken betekent dit:
- bevorderen van betrokkenheid van de raden;
- bevorderen van totstandkoming gemeentelijke besluitvormingstrajecten;
- activeren van bestuurders m.b.t. hun verantwoordings- en informatieplicht;
- activeren van bestuurders om mondelinge informatie te verstrekken.

De raad besluit
- W.F. Smit
- E. Klappers

te benoemen c.q. namens Duiven af te vaardigen als leden van de Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

- M. de Jonghe
- K. Bouwmeister-Booltink

te benoemen c.q. namens Duiven af te vaardigen als plaatsvervangend lid van de Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Over en weer d.d. 6 december 2022 – voorzitter Huub Hieltjes

LA	VVD	CDA	GL	D66	PD	PvdA	DOED

---

a. Bespreking toezeggingen:

Fractie	PvdA										
Vraag 1	1-12										
Vraag 2											
Vraag 3											
Vraag 4											

Vraag 1 – PvdA - 22TZ290 – Functioneren Fixi-app

Wethouder Tiedink heeft op 7 juni 2022 toegezegd dat het functioneren van de Fixi-app wordt meegenomen in het Uitvoeringsplan Dienstverlening die zogezegd in het najaar wordt behandeld. Het najaar loopt op zijn eind, daarom onze vraag: Kan wethouder Tiedink ons op de hoogte brengen hoe en op welke gronden het functioneren van de Fixi-app is beoordeeld. Tevens vragen wij bij deze of de gemeenteraad in kennis gesteld kan worden van het Uitvoeringsplan Dienstverlening?

LA	VVD	CDA	GL	D66	PD	PvdA	DOED

b. Vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken:

Fractie	VVD	GL	PvdA	LA	PD	DOED					
Vraag 1	28-11	29-11	1-12	1-12	1-12	1-12					
Vraag 2			1-12	1-12		5-12					
Vraag 3			1-12								
Vraag 4			1-12								
Vraag 5			1-12								
			1-12								

Vraag 1- VVD - A9a en A9b Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

De VVD heeft kennisgenomen van de kennisgeving en de brief aan de omwonenden.
In de brief aan de omwonenden (A9b) wordt gesproken over de vergunningaanvraag van de initiatiefnemer. Er wordt het volgende vermeld: “In februari van dit jaar hebben we een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen. De aanvraag was niet volledig en dus niet behandeld. In april is er opnieuw een aanvraag ingediend.”

Onze vragen:

- Waarom heeft het College de Raad niet ingelicht over de onvolledige aanvraag van februari jl.?
- Beseft het College dat de Raad hierdoor wel eens een andere afweging had kunnen maken als zij wel had geweten van de onvolledige aanvraag met de behandeling van het initiatiefvoorstel van de PvdA op 15 februari?
- Beseft het College dat het achterhouden van informatie een vertrouwensbreuk tussen Raad en College kan veroorzaken?

Vraag 2 – GroenLinks - m.b.t. B1. Aedes - brief Gids Hoe bouwen we Sociale Huur

In de ingekomen stukken is een handreiking van Aedes, de landelijke branchevereniging van woningcorporaties in Nederland binnengekomen. Zij hebben een gids samengesteld waar overzichtelijk is gemaakt hoe sociale huur bevorderd kan worden.
Helpt deze gids de gemeente Duiven om sterker op de bouw van sociale huur in te zetten? Wat doen we hier al goed van? En waar hebben we nog een tandje in bij te zetten?

Vraag 3 - PvdA - A1. Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven verkoop begane grond fase II

De huidige opdracht, van 10 oktober 2017, is het pand fase 2 in zijn geheel te vervreemden.

1. Kunt u aantonen wanneer de gemeenteraad het kader gegeven heeft om de verkoop van Fase 2 in units te realiseren?
2. Waarom is geen instemming van de gemeenteraad nodig bij de verkoop van de begane grond? Welke financiële kaders heeft de gemeenteraad u meegegeven?
3. Begrijpen wij goed dat op basis van een enkele studie naar maatschappelijk vastgoed besloten is door het college om van een gecombineerde verkoop af te zien? Had hier geen raadsbesluit aan ten grondslag moeten liggen?
4. Wanneer exact heeft u de zittende ondernemers een aanbieding gedaan om hun unit te kopen?
   (technische vraag) De eerste aanbiedingen zijn in april 2021 gedaan onder voorbehoud van besluitvorming door het college. Dit is gedaan om inzicht te krijgen in de haalbaarheid van de verkoop.
5. Het economische klimaat is bijvoorbeeld door de gestegen energieprijzen in grote mate veranderd, hoe zeker is dat de ondernemers die aangegeven hebben op korte termijn hun unit te willen kopen, dit nu nog steeds kunnen?
6. Over welke "kans die zich nu voordoet" heeft u het?

7. Hoeveel zittende ondernemers vallen onder de genoemde 20-25% van het vloeroppervlak dat verkocht zal worden?
   (Technische vraag) Twee zittende ondernemers. Één ondernemer daarvan koopt ook een unit die nu leeg staat.
8. Welk bedrag aan incidentele inkomsten ontvangt de gemeente wanneer 20-25% van het vloeroppervlak (enkele units) daadwerkelijk worden verkocht? En hoe staat dit in verhouding met de jaarlijks te ontvangen huurpenningen?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar) Incidentele inkomsten eerste verkoop 1,08 mln. Twee units daarvan staan nu leeg en worden geen huurpenningen ontvangen. De huurpenningen voor de te verkopen units bedraagt ca 63.000 euro per jaar. Voor de leegstaande units die ook verkocht worden is tot de leegstand een bedrag van circa 33.000 euro per jaar aan huurpenningen geïnd.

9. Het pand als geheel verkopen is onmogelijk gebleken. Hoe groot acht u de kans dat het pand in de toekomst verkocht kan worden wanneer de begane grond voor 25% verkocht is?

10. Wat zijn op dit moment de baten en de lasten van Vitaal Centrum Fase II?
(technische vraag) De baten in 2021: 625.000 euro (dat is inclusief twee units op de begane grond die nu leeg staan); lasten in 2021:575.000 euro (lasten inclusief een nog niet in de begroting opgenomen reservering voor groot onderhoud).
11. Kunnen wij het taxatierapport ontvangen? En kunnen wij de waarde van het pand, na eventuele verkoop van units, ontvangen?
Ligt ter inzage bij de griffie.

Vraag 4 - Lokaal Alternatief - A1. Kennisgeving vitaal centrum Duiven verkoop begane grond fase II

Op dit moment kost Fase 2 ons geen geld maar levert het ons een bedrag op aan huurinkomsten en deze liggen hoger dan de kosten die we maken, als we de commerciële units verkopen, is het dan nog rendabel om het publieke deel van Fase 2 in beheer te houden?

Vraag 5 - Pro Duiven - A9b-nieuwsbrief aanwonende Visserlaan

Bij de ingekomen stukken A9b-nieuwsbrief aanwonende Visserlaan.
Hier geeft u aan dat u niet verder gaat met de nieuwsbrief voor de direct omwonende omdat het traject is afgerond.
Maar zolang er nog geen internationale werknemers gevestigd zijn en nog niet alle obstakels zijn weggenomen, is het dus nog niet afgerond.
Kunt u aangeven waarom u met de informatie verstrekking naar de omwonende stopt, terwijl het proces nog in volle gang is?

Vraag 6 - DOED - C2+C3 bestemmingsplan Vitaal Centrum/Remigius.

Heeft het college al naar de bewoners en klankbordgroep gereageerd?

Vraag 7 - PvdA - A3. Kennisgeving Noodopvang vluchtelingen uit Oekraïne in De Groene Ring en update vanuit VGGM

1. Hoe actueel is het dashboard “Opvangplekken in Gelderland-Midden” van de Veiligheids -en Gezondheidsregio Gelderland-Midden?
2. Zijn in dit dashboard ook de bedden bij Hotel van der Valk en Hotel Gieling in meegenomen?

Vraag 8 - Lokaal Alternatief - A4. Kennisgeving Kantine Triominos

Graag willen we weten of er al een gesprek heeft plaatsgevonden met de verenigingen, zo nee wanneer staat dit dan op de plannen, en zo ja hoe is dat verlopen en wat is daar uit gekomen?

Vraag 9 - DOED - A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven verkoop begane grond fase II

Vraag:
Wat is het risico door het Didam Arrest dat de huidige huurder van een pand in fase 2 niet in staat kan worden gesteld om deze te kopen?

Vraag:
Zijn de huidige huurprijzen voor het vastgoed in fase 2 marktconform? Zo niet in welke mate wijken deze daar vanaf? Kan dit worden weergegeven een tabel met de m2 prijzen waar de makelaar namens gemeente Duiven het vastgoed tegen aanbied, afgezet tegen reële marktprijs?

Vraag 10 PvdA - A4. Kennisgeving kantine Triominos

1. Kunt u aangeven wanneer de brainstorm-avond gaat plaatsvinden? Of heeft deze al plaatsgevonden, en wat kwam er uit?

Vraag 11 PvdA - A6. Kennisgeving Regio Deal Gezonde Groei

1. Kunt u aangeven welk raadsbesluit ten grondslag ligt aan het ontwikkelen van het project Blijfwijk?

Vraag 12 PvdA - A9. Kennisgeving Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

1. Wanneer is de vergunning voor het laatst ingediend?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar)
   antw: 21 april 2022 is de omgevingsvergunning aangevraagd.
1. Wanneer is de vergunningindiening voor het laatst gewijzigd?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar)
   antw: Op 19 oktober is de laatste wijziging op de aanvraag ingediend.
2. Waar zijn de rest van de punten uit het principebesluit waar aan voldaan moest worden gebleven?
3. Hoe vaak zijn de omwonenden en belanghebbenden het afgelopen jaar geïnformeerd middels een nieuwsbrief?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar)
   antw: Er is drie keer een nieuwsbrief uit gegaan. In november '21, februari '22 en november '22.
4. Als de vergunning al verleend is, en er dus jurisprudentie is ontstaan, is er dan nog wel een beleid huisvesting Internationale werknemers noodzakelijk?
5. Waarom is de verandering van de APV voor de exploitatievergunning voor kamerverhuur gewijzigd als het principeverzoek op 25 mei 2021 positief met voorwaarden is afgegeven?

Vraag 13 PvdA - B6. Commissie Bezwaarschriften – Jaarverslag 2021

1. Wat heeft het College gedaan met de adviezen van de commissie Bezwaarschriften?
2. Hoeveel rechtszaken zijn er vanaf 1 januari 2018 tot heden gevoerd tegen de gemeente Duiven naar aanleiding van de behandeling van de bezwaarschriften van de commissie Bezwaarschriften?
3. In het verslag van de commissie Bezwaarschriften lezen wij: "Ter verdere verbetering vraagt de commissie, net als vorig jaar, wel aandacht voor het bijhouden van kennis over de algemene wet bestuursrecht en de bezwarenprocedure in het bijzonder, alsmede de wijze waarop dit is georganiseerd binnen 1Stroom".
   Hoe gaat het college dit oppakken en hoe gaat de gemeenteraad de voortgang van de uitvoering van dit verzoek controleren.

LA	VVD	CDA	GL	D66	PD	PvdA	DOED

c. Vragen: raadsleden en fractieassistenten

Fractie	CDA	GL	LA	PD	DOED	D66					
Vraag 1	25-11	29-11	1-12	1-12	1-12	2-12					
Vraag 2	25-11			1-12	5-12						
Vraag 3	25-11				5-12						
Vraag 4	25-11										

Vraag 1 CDA - Gebiedsontwikkeling 't Broek

24 november jl. was onze fractie aanwezig bij een presentatie in Giesbeek over Gebiedsontwikkeling 't Broek. De initiatiefnemer heeft een aantal uitgangspunten en kansen in dit gebied -zowel het deel van het gebied dat in de gemeente Zevenaar ligt als het deel van de gemeente Duiven- gepresenteerd waarbij van de 1000 ha ruim 150ha bestemd zou moeten gaan worden voor zand- en grindwinning (het verdienmodel van de initiatiefnemer en kostendrager van de totale ontwikkeling). Naast waterberging maakt o.a. ruilverkaveling, duurzame energie en zelfs woningbouw deel uit van de plannen. Van een groot aantal zeer betrokken agrariërs uit het gebied hebben wij echter vernomen dat ze verre afstand nemen een herontwikkeling zoals werd gepresenteerd en daar afstand van nemen.

Onze vragen:

- Was het college al eerder bekend met dit particulier initiatief of, net als ons, hierover verrast?
- Zo nee, welke grondhouding heeft het college tot dus verre ingenomen?
- Wil het college de raad verder op de hoogte houden van de plannen die de initiatiefnemer heeft?

Vraag 2 - GroenLinks met betrekking tot bomenkap in het Horsterpark

In het Horsterpark stond nog tot een maand geleden een grote oude boswilg, langs het pad, vlakbij waar ook twee voetbalgoaltjes staan (zie rode cirkel op kaart hieronder). Deze boom is gekapt. Er is door inwoners navraag gedaan bij de beheerder van het Horsterpark en deze geeft aan dat er door hoge hand vanuit de gemeente is bevolen om deze boom te kappen. Reden waren twee fixi meldingen van bezorgde inwoners die de boom er gevaarlijk uit vonden zien. Inhoudelijk is er bij de beheerder niet bekend of deze zorgen ook terecht waren.

- Wat is hier precies gebeurd?
- Is er een boomtechnisch specialist komen kijken of de boom inderdaad veiligheidsproblemen gaf en zo ja, kunnen wij het rapport van de boomspecialist ontvangen?
- Wat is de werkwijze wanneer via fixi meldingen inwoners zorgen hebben over de gezondheid van bomen?
- Waar wordt deze boom herplant?

Vraag 3 - Lokaal Alternatief - Sluiten energieloket
We hebben gelezen dat gemeentes voortijdig het loket energietoeslag sluiten, is dit in Duiven ook het geval?

Vraag 4 - Pro Duiven
Volgens het laatste rapport van het CBS blijkt nu dat er 2100 kinderen van gedupeerde ouders van de toeslagaffaire met een rechterlijke machtiging (door de overheid dus) op oneigenlijke gronden uit huis zijn geplaatst,
Van dit aantal zijn de meeste weer thuis maar meer bijna 700 kinderen zitten nog steeds daar waar ze niet thuishoren, het aantal kinderen welke zonder machtiging maar door wel jeugdzorg uit huis zijn geplaatst is onbekend gebleven, maar uit de laatste berichten blijkt dat dit een aanzienlijk deel zal zijn.

Kunt u aangeven hoeveel kinderen uit onze gemeente mede door de toeslag affaire uit huis zijn geplaatst en hoe hun situatie op dit moment is?
Kunt u aangeven wat de gemeente gedaan heeft in begeleiding van deze ouders.?

Vraag 5 - DOED - Marktkramen
Op de begroting 2023 staat voor de markt € 21.039,- (markt 3.933,- + 1stroom 17.107,-). De opbrengst is geschat € 2.575,-.
Vraag: Hoeveel kramen betreft dit?

Er is in 2019 een onderzoek door stichting Clok geweest over de toekomst en levensvatbaarheid van de weekmarkt Duiven. Daar zijn een aantal adviezen uitgekomen. (dit betrof toen nog 7 kramen, nu staan er nog maar 3 kramen)
Vraag: Is dit al opgepakt door het college? Zo ja wat is de status hiervan? Zo nee wanneer gaat dit gebeuren?

Vraag 6 - D66 - Naar aanleiding van het Amendement van Energie armoede
Naar aanleiding van het Amendement van Energie armoede, waarbij een meerderheid was van de raad op 8 november 2022 jl.
Hierbij is een besluit genomen op 2 beslispunten:

Hierbij hebben wij een vraag over het tweede beslispunt: Hier wordt gevraagd om dit plan dit jaar uit te werken en te borgen!
Onze vraag is: Wanneer wordt dit plan gepresenteerd aan de raad? En kan er bij de borging ook de status van verduurzaming mee genomen worden in dit proces. Waarbij dit ook een kritisch beslispunt is bij het verstrekken van de energietoeslag! Ook zouden wij de status willen weten over de verduurzaming van de 800 genoemde huishoudens.

Vraag 7 - CDA - Verkeersveiligheid fietsers heringerichte Rijksweg

In de Raadsvergadering van 8 november jl. zijn door de fractie van de PvdA al vragen gesteld (en door het college beantwoord) over de onveiligheid van de heringerichte Rijksweg.

Onze fractie heeft de afgelopen weken vragen gekregen over met name de verkeersveiligheid van fietsers op en nabij de kruising van de Rijksweg met de Vergertlaan. Dit zowel over het bij de rotonde verlaten van de Rijksweg (richting centrum uit) als over het bij de rotonde oprijden van de Rijksweg (richting centrum in).

Beide verkeersituaties worden door fietsers al zeer onveilig ervaren. Dit geldt ook voor overige verkeersdeelnemers. Vanuit de Rijksweg richting de Vergertlaan is de haakse bocht die de fietsers rechtsaf moeten nemen net voor de rotonde erg klein/smal met grote kans op vallen dan wel - en dat gebeurt ook - dat als 'uitweg' de rotonde dan maar wordt gebruikt als verlengd fietspad. Vanuit de rotonde richting het centrum is de bocht die fietsers moeten nemen ook te haaks aangelegd. Ook al wordt de snelheid van de fietser hierop aangepast, deze waait al snel enkele meters over de Rijksweg uit waar in principe het snelverkeer zich dan ook kan bevinden. En zeker bij slecht weer (nat en/of glad) is de kans op ongevallen nog groter.

Al met al is moet de verkeersveiligheid van fietsers op en nabij de rotonde als onveilig worden beschouwd. Met een kleine verkeerstechnische aanpassing moet het o.i. mogelijk zijn dit euvel op te lossen.

Vraag: is het college bekend met deze onveilige verkeerssituatie en zo ja, worden er nog stappen ondernomen dit aan te pakken? En zo nee, is het college bereid om alsnog deze verkeersonveiligheid nader onder de loep te nemen?

Vraag 8 Pro Duiven

HOPE XXL heeft boven op de € 3.300.000,= van het rijk, ook van de Gemeente Duiven nog eens een extra subsidie van € 100.000,= gekregen.
Wat is de reden om deze extra subsidie aan HOPE XXL toe te kennen?
Is deze extra subsidie aangevraagd door HOPE XXL?
Waarom heeft u dit niet gecommuniceerd met de raad?

Vraag 9 - DOED Inclusieve speeltuinen wens van de oud-kinderburgemeester Elias Kemperman

Op de facebook pagina van de Gemeente Duiven staat een mooi bericht voor het inclusiever maken van speeltuinen, met ook positieve reacties van inwoners. In het bericht wordt echter ook gereageerd door inwoners over het uitblijven van de aanleg van speeltuinen of langdurige processen om aanpassingen voor elkaar te krijgen.

Vraag:
Welk beleid wordt gehanteerd voor de aanleg en aanpassingen van speeltuinen en kan deze worden toegezonden naar de Raad?
Vraag:
Wat zijn de redenen dat de aanleg van nieuwe speeltuinen en vernieuwing in kinderrijke buurten niet slagen?
Vraag:
Wat is er aan te doen dat de speeltuinen ook in deze wijken gerealiseerd kunnen worden én uiteraard inclusief?

Vraag 10 CDA - Ploen-Noord

In de laatste kennisgeving met betrekking tot de woningbouw staat het volgende met betrekking tot de Ploen-Noord:
Op 7 juni heeft de raad besloten om het college de opdracht te geven om de haalbaarheid van een kleiner plan (80-100 woningen) samen met de ontwikkelaar te onderzoeken.

Onlangs hadden wij contact met een aantal omwonenden. Deze gaven aan dat het 'oorverdovend stil' is. Afgevraagd wordt of er überhaupt wel ontwikkelingen zijn. Dit baart ons zorgen omdat Ploen-Noord, naast de Plakse Weide de tweede uitbreidingslocatie is waarop uiterlijk in 2025 de eerste 360 woningen gebouwd moeten zijn.

Vraag: Wij ontvangen graag een overzicht van wat het laatste half jaar is gedaan en wat de verdere planning is. Uiteraard is het aspect participatie daarbij van groot belang dus ook daar graag meer informatie over.

Vraag 11 - DOED - Leer Werkbedrijf Uniek

Leer Werkbedrijf Uniek wil bijdragen aan de realisatie van een inclusieve arbeidsmarkt zoals bedoeld met de invoering van de Participatiewet (2015). Het doel van Leer Werkbedrijf Uniek is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, in een rustige omgeving, de kans te geven te leren en te ontwikkelen en hen geleidelijk te begeleiden naar een reguliere werkplek op de arbeidsmarkt.
Kan het college aangeven om hoeveel personen het gaat binnen de gemeente Duiven, die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt

Kan het college aangeven of de gemeente Duiven gebruik maakt van dit leer-werkbedrijf.

Verschillende delegaties hebben vanuit de gemeente dit bedrijf bezocht en lieten een enthousiaste indruk achter. Nu na 2 jaar blijkt dat de instroom vanuit de gemeente stagneert. Er kunnen maximaal 15 mensen begeleidt worden en tot voor enkele weken geleden waren het maar 4 personen vanuit andere gemeenten.

Kan het college nagaan hoe dit komt omdat de eigenaren echt successen boeken met het begeleiden van cliënten naar de arbeidsmarkt.

Kan het college aangeven welke rol in dit kader voor de RSD is weggelegd.

Vraag 12 CDA -Doelgroepenverordening

In de laatste kennisgeving met betrekking tot de woningbouw staat het volgende met betrekking tot de Doelgroepenverordening:
Het college stelt voor om te wachten met het in procedure brengen van de doelgroepenverordening totdat de uitkomsten van het regionale onderzoek helder zijn. Als

uw raad hier anders over denkt, wordt de doelgroepenverordening met de betaalbaarheidsgrens uit onze Woonvisie alsnog zo snel mogelijk in procedure gebracht.

Voor ons aanleiding om in de raadsvergadering van oktober aan te geven dat wij hier graag mee aan de slag willen. Onze interpretatie is dat ProDuiven dat ook wil als we de motie vreemd lezen met betrekking tot de instandhoudingsduur van sociale huurwoningen.
In oktober is aangegeven dat de verordening nog dit jaar naar de raad komt.

Vraag: kan het college toezeggen dat deze voor de eerstvolgende cyclus wordt aangeboden? Dit om de raad, volgens de kennisgeving met betrekking tot IKC Remigius ook daarover voorstellen kunnen verwachten met betrekking tot de woningbouw.

Overige vragen

Agendapunt	Portefeuillehouder	Titel	Deadline	Afgedaan	Datum afdoening
Thema avond 15-11-2022 College van B&W - Kennisgeving Terugkoppeling effecten- en locatieonderzoek AZC met rapport	van Dam	22TZ325 - Wethouder Van Dam beantwoordt op korte termijn 2 vragen: (1) wordt er voor wat betreft tijdelijke woonruimte ingezet op 30 m2 of 60 m2? En, (2) indien iemand tijdelijke huur aanvaardt wat is dan de consequentie voor bijvoorbeeld de wachttijd voor een reguliere huurwoning?	6-12-2022	Nee	
Raadsavond 08-11-2022 A.03. OVER & WEER	Tiedink	22TZ324 - Wethouder Tiedink zegt toe dat er begin 2023 een snelheidsmeting komt op de nieuw ingerichte Rijksweg.	30-4-2023	Nee	
Raadsavond 08-11-2022 A.03. OVER & WEER	Tiedink	22TZ323 - Wethouder Tiedink zegt toe om een overzichtslijst te maken met fruitbomen en andere bomen/struiken met eetbare vruchten of noten.	31-7-2023	Nee	
Raadsavond 08-11-2022 C.11.M3. Motie D66-DOED Horsterpark Opruimplicht - AANGEHOUDEN	Tiedink	22TZ322 - Wethouder zegt toe om in het eerste kwartaal met de beheerder van het Horsterpark in gesprek te gaan en mogelijk voor de zomer met maatregelen te komen.	31-3-2023	Nee	
Raadsavond 08-11-2022 C.11.M2. Motie VVD-DOED hondenlosloopveld Burgemeester Kemmelaan - INGETROKKEN	Tiedink	22TZ321 - De wethouder zegt toe conform motie hondenlosloopveld Burgemeester Kemmelaan om in gesprek met dorpsraden of er behoefte is aan losloop velden bij de Burgemeester Kemmelaan (1ste kwartaal 2023).	31-3-2023	Nee	
Raadsavond 08-11-2022 C.11.M1. Motie VVD-Pro Duiven -D66 Hondenlosloopvelden Groessen en Loo - INGETROKKEN	Tiedink	22TZ320 - De wethouder zegt toe conform motie hondenlosloopvelden Groessen en Loo om in gesprek met dorpsraden of er behoefte is aan losloop velden in Groessen en Loo (1ste kwartaal 2023).	31-3-2023	Nee	
Politieke Avond 01-11-2022 A.2. 20.35 – 21.45 - Hondenbeleid gemeente Duiven - debattafel	Tiedink	22TZ319 - Wethouder Tiedink zegt toe om de optie van biologisch afbreekbare zakjes voor hondenpoep aandacht te geven in de verdere communicatie rondom de opruimplicht.	28-2-2023	Nee	

Politieke Avond 18-10-2022 A.2. 20.50 – 21.35 - Parkeerbeleidsplan - debattafel	Tiedink	22TZ318 – Wethouder Tiedink zegt toe n.a.v. opmerking Pro Duiven nogmaals aan te geven bij de afdeling om kritisch te kijken naar handhaving op parkeerplaats vrachtwagens Oostsingel.	31-12-2022	Nee	
Politieke Avond 18-10-2022 B.1. 19.30 – 20.45 - Verstedelijkingsstrategie ANFV Deel II onderzoeksagenda en gebiedsuitwerkingen - ronde en debattafel	van Dam	22TZ317 - Wethouder Van Dam zegt toe bij volgende voorstellen meer kritisch kijken of een en ander leesbaar is en zal in kaart brengen welke ontwikkelingen gaande zijn: landelijk, regionaal en lokaal. En de samenhang beter te duiden.	31-1-2023	Nee	
Raadsavond 04-10-2022 A.04. OVER & WEER	Hieltjes	22TZ316 - Burgemeester Hieltjes zegt toe om volgend jaar bij de ENSIA rapportage een verklarende woordenlijst te voegen.	31-12-2023	Nee	
Raadsavond 04-10-2022 A.04. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	22TZ315 - Wethouder Tiedink [Goossen] zegt toe dat er jaarlijks informatie naar de raad komt over de BVO DRAN, maar ook breder over vervoer richting dagbesteding.		Nee	
Raadsavond 19-07-2022 A.03. OVER & WEER	Tiedink	22TZ314 - Wethouder Tiedink zegt toe in gesprek te gaan met de MR over de brandbrief proces nieuwsbouw IKC Remigius.	30-11-2022	Nee	
Raadsavond 19-07-2022 A.03. OVER & WEER	Tiedink	22TZ313 - Wethouder Tiedink zegt toe om de hagen bij de begraafplaats te vernieuwen als de niet meer te redden blijken.	31-12-2022	Nee	
Raadsavond 19-07-2022 A.03. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	22TZ312 - Wethouder Tiedink zegt toe om bij te houden hoeveel bomen er bijkomen qua aantal komende jaren.	31-3-2026	Nee	
Raadsavond 19-07-2022 C.09.M6. PvdA-VVD-PD - Motie Kale Palen - VERWORPEN	Tiedink	22TZ309 - Wethouder Tiedink zegt (namens het college) toe dat Triominos en het Palet zijn plekken waarvoor één bordje kan worden gerealiseerd.	31-10-2022	Nee	
Raadsavond 19-07-2022 C.09.M4. PvdA - Motie Rattenvanger van Hamelen 2.0 - AANGENOMEN	Tiedink	22TZ307 - Wethouder Tiedink zegt (namens het college) toe dat (in het voor en najaar) extra communicatie rondom rattenbestrijding wordt gerealiseerd. Samenwerking met Vivare op gerichte communicatie.	26-9-2022	Nee	

Raadsavond 19-07-2022 C.09.A4. PvdA-D66-Pro Duiven - Amendement Aangepaste lift Triominos - AANGEHOUDEN	Goossen	22TZ304 - Toezegging wethouder Goossen (namens het college) om met Pigeons en de gehandicaptenraad breed in gesprek te gaan over de toegankelijkheid van Triominos. Het amedement wordt aangehouden.	31-10-2022	Nee	
Raadsavond 05-07-2022 A.03.c. - vragen raadsleden en fractieassistenten	van Dam	22TZ301 - Wethouder van Dam zegt toe de raad te informeren zodat er meer bekend is over de voorwaarden die verbonden zijn aan het bedrag van 1,7 miljoen (na de gesprekken met het rijk). Wat zijn de effecten van het mogelijk wegvallen van Biezenkampen voor het toegekende bedrag?	4-10-2022	Nee	
Raadsavond 05-07-2022 A.03. OVER & WEER	van Dam	22TZ299 - Wethouder van Dam zegt toe dat er naar wordt gestreefd om het beleidsplan voor internationale werknemers nog voor de zomer naar de raad te sturen.	19-7-2022	Nee	
Raadsavond 05-07-2022 A.03.a. - bespreking lijst met toezeggingen Raadsavond en Politieke Avond	Doorlopende afspraak	22TZ298 - Wethouder Goossen zegt toe dat de stand van zaken omtrent ‘verbeterplan financiën’ elk half jaar aan de raad wordt gepresenteerd.		Nee	
Raadsavond 05-07-2022 A.03.a. - bespreking lijst met toezeggingen Raadsavond en Politieke Avond	Doorlopende afspraak	22TZ297 - Wethouder Goossen zegt toe om de nieuwe inclusie-agenda periodiek met de raad te delen.		Nee	
Raadsavond 05-07-2022 C.15. Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie DPRA	Tiedink	22TZ295 - Wethouder Tiedink zegt toe in het communicatieplan aandacht te besteden aan de vraag “Wat te doen bij hevige regenval?”.	17-1-2023	Nee	
Politieke Avond 21-06-2022 A.2. 20.45-22.30 - Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie DPRA - ronde en debattafel	Tiedink	22TZ292 - De wethouder zegt toe om te onderzoeken bij de provincie of het bedrag voor lessen klimaatadaptatie met provinciale subsidie verdubbeld kan worden.	19-7-2022	Nee	

Politieke Avond 21-06-2022 B.2. 20.45-21.30 - Notitie Veranderopgave Inburgering 2022 en Verordening Inburgering gemeente Duiven 2022 - debattafel	Goossen	22TZ291 - Weth. Goossen zegt toe dat monitoring op basis van werkelijke cijfers wordt teruggekoppeld aan de raad.	18-11-2022	Nee	
Raadsavond 07-06-2022 A.03. OVER & WEER	Tiedink	22TZ290 - Wethouder Tiedink zegt toe dat het functioneren van de Fixi-app wordt meegenomen in het uitvoeringsplan dienstverlening wat dit najaar wordt behandeld.	31-12-2022	Nee	
Raadsavond 07-06-2022 A.03. OVER & WEER	Hieltjes	22TZ289 - Burgemeester Hieltjes zegt toe dat er dit jaar bij de gemeenschappelijke regelingen wordt geïnventariseerd wat de stand van zaken is van de implementatie nieuwe wet Gemeenschappelijke regelingen en de conclusies worden in een kennisgeving met de raad gedeeld.	31-12-2022	Nee	
Raadsavond 07-06-2022 A.03. OVER & WEER	Goossen	22TZ288 - Wethouder Goossen zegt toe dat dat gemeenteraad wordt geïnformeerd als er door externe partners een plan wordt ingediend voor een beweegplein op het Eilandplein (in kader van Boss).	31-12-2022	Nee	
Raadsavond 07-06-2022 A.03. OVER & WEER	Tiedink	22TZ287 - Wethouder Tiedink zegt toe dat het hondenbeleid onderdeel wordt van de beheerplannen die in het kader van IBOR gemaakt worden.	31-12-2022	Nee	
Raadsavond 10-05-2022 A.04.c. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Tiedink	22TZ282 - Wethouder Tiedink zegt toe om te kijken op welke manier de website samen1nergie nog beter onder de aandacht gebracht kan worden.	5-7-2022	Nee	

Raadsavond 10-05-2022 A.04.a. - bespreking lijst met toezeggingen Raadsavond en Politieke Avond.	Hieltjes	22TZ277 - Weth. [Spaargaren] zegt n.a.v. 22PB273 toe dat er een kennisgeving volgt. (22PB273 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat het college in gesprek gaat met de ondernemers om te kijken wat qua herstel nodig is en dan breed (niet alleen centrum platformen maar ook MKB) zoals de scope van de motie Noodherstelfonds van de PvdA om dan als college met een gecombineerd plan/schriftelijk of (zo nodig) mondeling kennisgeving te komen vóór/tijdens de raad van 10 mei 2022.) + (21PB247 Wethouder [Spaargaren] zegt toe het bruisend hart te omarmen en samen met ondernemers op te zullen trekken.)	19-7-2022	Nee	
Raadsavond 18-01-2022 C.15.7. CDA - 220109 Motie Invulling fase 4 Vitaal Centrum Duiven - aangenomen	Goossen	22PB271 - CDA - 220109 Motie Invulling fase 4 Vitaal Centrum Duiven - AANGENOMEN		Nee	
Politieke Avond 22-02-2022 2. 20.35 - 22.30 - Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort Noord en Graafstaete - ronde tafel	Hieltjes	22PB269 - De wethouder zegt toe dat bomen zoveel mogelijk blijven staan als dit uitvoeringstechnisch mogelijk is en ze ruimtelijk-planologisch niet in de weg staan.	31-12-2022	Nee	
Politieke Avond 08-02-2022 A.1. 19.30 - 20.30 - Beleidskaders initiatieven grootschalige opwek zon en wind - debattafel	Doorlopende afspraak	22PB265 - Wethouder Tiedink zegt toe: goed te zullen letten op de participatie bij de uitvoering.	30-6-2023	Nee	
Politieke Avond 08-02-2022 A.1. 19.30 - 20.30 - Beleidskaders initiatieven grootschalige opwek zon en wind - debattafel	Tiedink	22PB264 - Wethouder Tiedink zegt toe dat: in het kader van RES 2.0 wordt ingebracht dat we ons niet beperken tot alleen zon en wind.	31-12-2022	Nee	
Raadsavond 18-01-2022 A.04. OVER & WEER	Goossen	22PB260 - Wethouder Goossen zegt toe om de evaluaties van de ambities in het BOSS akkoord te delen met de raad.	5-7-2022	Nee	

Politieke Avond 23-12-2021 A.2. 20.35 - 22.00 - Invulling fase 4 Vitaal Centrum Duiven / debattafel	Goossen	21PB251 - Wethouder [Spaargaren] zegt toe met Woonzorg Nederland in overleg te zullen te treden over het kunnen toewijzen van de nieuwe woningen aan inwoners uit Duiven dit in verband met doorstroming wordt overlegd.	31-7-2022	Nee	
Politieke Avond 21-12-2021 A.1. Invulling fase 4 Vitaal Centrum Duiven / ronde tafel	van Dam	21PB250 - Er wordt ook gesproken over de kosten van ondernemers verbonden aan geluidsonderzoek. Sommige deelnemers opperen om deze kosten voor rekening van de gemeente te laten komen. PvdA overweegt om hier een motie over in te dienen. Ondernemer Welling geeft te kennen geen aanspraak te willen maken op kosten vergoeding maar wenst samen met de gemeente op te trekken in het geluidsonderzoek en te voorkomen dat er in de toekomst (als er woningen staan) geluidsproblemen ontstaan. De wethouder zegt toe om samen te werken met ondernemers in het kader van geluidsonderzoek.		Nee	
Politieke Avond 21-12-2021 A.1. Invulling fase 4 Vitaal Centrum Duiven / ronde tafel	van Dam	21PB249 - Er worden diverse vragen gesteld en beantwoord. Geluid speelt hierin een centrale rol. Wat zijn de gevolgen van de woningbouw voor de geluidruimte van de terrassen. De wethouder zegt toe contact op te nemen met de ODRA om de stand van te zaken rondom de geluidsaspecten. Woonzorg Nederland geeft aan de gevels zodanig te zullen uitvoeren dat aan de geluidseisen wordt voldaan. Hierbij zal rekening worden gehouden met het geluid van de terrassen.		Nee	
Raadsavond 07-12-2021 C.17.2. M2 - CDA - Motie Doelgroepenverordening - INGETROKKEN	van Dam	21PB246 - Het college meldt bij monde van wethouder Goossen dat zij uit de voeten kan met deze motie. Zegt toe dat zij doelgroepenverordening voor de zomer in procedure kan worden gebracht.	31-12-2022	Nee	

Politieke Avond 23-11-2021 A.3. Wijziging APV 2021 / ronde & debattafel	Hieltjes	21PB237 - Burgemeester Hieltjes komt met concept / voorgenomen beleid en zal dit twee maand voor inwerkingtreden, delen met de raad. Als de raad het zou willen, zou de raad het kunnen agenderen. Het gaat om de invulling van de burgemeestersbevoegdheid om aangepaste openingstijden te hanteren voor horeca op grond van de nieuwe APV-bepaling.	31-12-2023	Nee	
Raadsavond 05-10-2021 C.14.2. M2 - LA-D66-GL-PD Motie puingranulaat LA 140721 - aangenomen	Tiedink	21PB226 - Motie- LA-D66-GL-PD Motie puingranulaat LA 140721		Nee	
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M13. M13 - D66-ZN - Motie Laaggeletterdheid - ingetrokken	Tiedink	21PB210 - wethouder [Knuiman] neemt in de monitoring mee welke mensen we binnen de doelgroep in beeld hebben.	31-12-2021	Nee	
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M06. M6 - GroenLinks-ZN - Motie Monitoring Energie neutraal/ CO2 reductie - ingetrokken	Doorlopende afspraak	21PB208 - Wethouder Tiedink zegt toe op verzoek o.a. successen en lessen op het gebied van duurzaamheid breder communiceren via bijvoorbeeld de Duiven Post e.d.		Nee	
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M20. M20 - CDA-SP - Voorgenomen Motie Voorjaarsnota - Zelfbewoningsplicht, 20-07-2021 - aangenomen	Doorlopende afspraak	21PB205 - Motie CDA-SP Motie Voorjaarsnota - Zelfbewoningsplicht, 20-07-2021		Nee	
Politieke Avond 27-05-2021 A.1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw - debattafel	Doorlopende afspraak	21PB194 - Toezegging wethouder [Goossen]: de raad wordt actief/driemaandelijks geïnformeerd over voortgang en knelpunten. (wethouder Van Dam)	31-12-2021	Nee	

Politieke Avond 27-05-2021 A.1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw - debattafel	Doorlopende afspraak	21PB193 - Toezegging wethouder [Goossen]: alle inwoners die schriftelijk inbreng hebben gehad, zijn actief geïnformeerd over het vervolgproces en krijgen in het vervolg ruimte voor uitspreken zorgen en het stellen van vragen. (Wethouder Van Dam.)	31-3-2022	Nee	
Politieke Avond 09-03-2021 B.3. 21:20 - 22:15 - Toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein - debattafel	Doorlopende afspraak	21PB165 - Wethouder [Knuiman] zegt (op vraag van PvdA) toe dat de gemeenteraad (en de raad voor het sociaal domein) elk kwartaal op de hoogte wordt gesteld van de voortgang rond het dashboard. Evaluatie zal twee keer per jaar plaatsvinden. Dashboard wordt 2x per jaar op PA toegelicht en 2x per jaar schriftelijk. (Wethouder Goossen.)		Nee	
Raadsavond 20-04-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Doorlopende afspraak	212PB184 - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van het CDA, om jaarlijks een subsidieregister te publiceren.		Nee	
Raadsavond 13-10-2020 A. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	20PB134 Wethouder Tiedink zegt toe dat er een jaarlijkse terugkoppeling komt naar de gemeenteraad over de Liemerse Ambassade.		Nee	
Raadsavond 13-10-2020 A. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	20PB133 Wethouder Tiedink zegt toe dat de Liemerse ambassade 1 a 2x per jaar een Liemersbrede bijeenkomst gaat houden waarbij raadsleden expliciet worden uitgenodigd.		Nee	
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Doorlopende afspraak	20PB111 - Wethouder Goossen zegt toe dat er in volgende raadsvoorstellen van de P&C cyclus een apart beslispunt wordt opgenomen om te beslissen over de investeringen.	31-12-2020	Nee	

Raadsavond 17-09-2019 D.11. Verklaring van geen bedenkingen Waterschap 2 windturbines RWZI InnoFase	Doorlopende afspraak	18PB067 - Weth. Spaargaren - Nav motie pvda VVGB: het college zegt toe de notulen en agenda van de Omgevingsadviesraad te delen met de raad. De motie is daarop teruggetrokken. Aanvulling : op 12-11-2019 heeft de wethouder aanvullend toegezegd dat hij de oproep doorstuurt waarin mensen uit Lathum worden opgeroepen om deel te nemen aan de omgevingsadviesraad. Ook stuurt hij het verslag van 22 juli na. (Wethouder Van Dam.)		Nee	
Raadsavond 02-07-2019 C.09. Voorjaarsnota Duiven 2019	Goossen	18PB062 - In het 1e kwartaal 2021 ontvangt de raad een evaluatie over de inzet van de zorgcoördinator, dat ligt ook de vraag voor of de inzet van de zorgcoördinator wordt doorgezet. Later afgessproken dat 2 jaren nodig zijn voor een goede evaluatie, dus in 2021.	31-3-2021	Nee	
Raadsavond 02-07-2019 C.09.cb. M2 GroenLinks PvdA D66 - Motie duurzaamheidsparagraaf - verworpen	Doorlopende afspraak	18PB059 - Weth. Tiedink - Waar dat relevant is, wordt duurzaamheid meegenomen in raadsvoorstellen bij de kanttekeningen en argumenten. Het huidige format geeft daarvoor voldoende ruimte (n.a.v. deze toezegging is motie aangehouden).		Nee	
Raadsavond 02-07-2019 C.09. Voorjaarsnota Duiven 2019	Tiedink	18PB052-a - In de 1e helft van 2021 wordt er verslaggeving naar de raad gedaan van de evaluatie stimuleringsbeleid..	31-10-2021	Nee	
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB050 - Weth. [Spaargaren] - Voor het stookseizoen zal de gemeente in haar communicatie uitingen aandacht geven aan informatie over houtkachels, ook bij het aanvragen van een bouwvergunning wordt informatie meegeven over de problematiek rondom houtkachels (Wethouder Tiedink)		Nee	
Politieke Avond 09-04-2019 A.1. 19.30u – 20.30u / Beleidsplan Schuldhulpverlening 2019-2022 / ronde- en debattafel	Doorlopende afspraak	18PB043 - Weth. [Knuiman] zegt toe dat de raad jaarlijks wordt geïnformeerd over de voortgang binnen het onderwerp Schuldhulpverlening. (Weth. Tiedink))		Nee	

Raadsavond 07-11-2017 C.09. Programmabegroting 2018 - 2021	Doorlopende afspraak	17PB058 - Weth. [Knuiman]: Eén keer in het half jaar wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van het project Laaggeletterdheid. (Weth. Tiedink))		Nee	

Agendapunt	Portefeuillehouder	Titel	Deadline	Afgedaan	Datum afdoening
Raadsavond 19-07-2022 C.09. Voorjaarsnota	Hieltjes	22TZ311 - Toezegging burgemeester om duidelijkheid te geven over het antwoord op de vraag of personen die door COA worden gehuisvest in Hotel Van der Valk e.d. onder de toeristenbelasting plicht vallen.	8-11-2022	Ja	8-11-2022
Raadsavond 19-07-2022 C.09. Voorjaarsnota	Tiedink	22TZ310 - Toezegging wethouder Tiedink namens college dat bij volgende aanbesteding afvalinzameling de ophaal dagen niet als criterium aan te houden.		Ja	8-11-2022
Raadsavond 19-07-2022 C.09.M5. PvdA-PD - Motie Fiets -en Wandelveiligheid Stationsgebied - AANGEHOUDEN	Tiedink	22TZ308 - Toezegging wethouder Tiedink namens college dat zij met de school De Groene Ring (telefonisch) in gesprek gaat over of onveiligheid wordt ervaren ter plaatse van het gebied. Kennisgeving via weekmail door het college. De motie wordt aangehouden.		Ja	29-7-2022
Raadsavond 19-07-2022 C.09.A8. GroenLinks-D66-VVD - Amendement Boomrenovaties met het IBOR beleid meenemen	Tiedink	22TZ306 - Toezegging wethouder Tiedink om de bomenkap na vaststelling IBOR niet 2022 maar in 2023 uit te voeren.		Ja	8-11-2022
Raadsavond 19-07-2022 C.09.A6. PvdA-VVD-PD-D66 - Amendement Verlagen van de OZB - AANGEHOUDEN	Goossen	22TZ305 - De wethouder Goossen zegt toe om met een raadsvoorstel de OZB eenmalig te verlagen (tijdens de begroting). Het amendement wordt aangehouden.	8-11-2022	Ja	4-10-2022
Raadsavond 07-06-2022 B.14. Zienswijze Regionale agenda 2023-2025 en Begroting 2023-2026 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	Hieltjes	22TZ303 - PD-LA-DOED - Motie Waarborg positie Regio Agendacommissie - AANGENOMEN		Ja	6-9-2022
Raadsavond 05-07-2022 A.03.c. - vragen raadsleden en fractieassistenten	Tiedink	22TZ302 - Wethouder Tiedink zegt toe dat alle aanvragen voor energietoeslag die voor 15 juni zijn ingediend nog voor 1 augustus worden afgerond. Ook worden alle complete (!) aanvragen binnen de geldende 8 weken beantwoord.	1-8-2022	Ja	4-10-2022

Raadsavond 05-07-2022 A.03.b. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken	Goossen	22TZ300 - Wethouder Goossen zegt toe om de inhoud van de brief B7b (raad 5-7)ook nog te communiceren richting inwoners via de Duiven Post.	19-7-2022	Ja	4-10-2022
Raadsavond 05-07-2022 A.03.a. - bespreking lijst met toezeggingen Raadsavond en Politieke Avond	Goossen	22TZ296 - Wethouder Goossen zegt toe om z.s.m. met een nieuwe uitvoeringsagenda inclusie te komen voor dit jaar (en komende jaren).	4-10-2022	Ja	8-11-2022
Raadsavond 05-07-2022 C.14.b. PvdA - Motie Onderzoek naar andere oplossingen geurproblematiek Plakse Weide - ingetrokken	van Dam	22TZ294 - Weth. Van Dam zegt toe de aanpassing geurverordening en uitkoop varkenshouder te onderzoeken (motie PvdA Onderzoek naar andere oplossingen geurproblematiek Plakse Weide wordt hierop ingetrokken).	4-10-2022	Ja	30-9-2022
Politieke Avond 21-06-2022 A.2. 20.45-22.30 - Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie DPRA - ronde en debattafel	Tiedink	22TZ293 - De wethouder zegt toe om de onderbouwing van de kosten van de ‘Duivense oplegger’ tijdig voor de raadsvergadering naar de raad te sturen.	28-6-2022	Ja	1-7-2022
Raadsavond 07-06-2022 C.22.m2. PvdA - uitstel invoering opruimplicht Hondenpoep - aangehouden	Tiedink	22TZ286 - Het college (bij monde van wethouder Tiedink) kan zich vinden in de motie. Toezegging om de financiële consequenties duidelijker te krijgen / uit te zoeken en naar inwoners te communiceren dat 1 oktober niet haalbaar is. De motie wordt aangehouden.	30-10-2022	Ja	8-11-2022
Raadsavond 07-06-2022 C.21.m1. CDA-LA-DOED - Motie Plakse Weide Geurverordening - ingetrokken	van Dam	22TZ285 - Het college (wethouder Van Dam) zegt toe de raad uiterlijk september 2022 te informeren over uitvoering van de strekking van de motie (aanpassing geurnormering, verkenning optie uitkoop Otten). De motie wordt, gelet op de toezegging, ingetrokken.	30-9-2022	Ja	18-7-2022
Politieke Avond 24-05-2022 B.3.4. - Zienswijze Duiven meerjarenbegroting 2023-2026 en uitvoeringsplan 2023 MGR	Goossen	22TZ284 - De wethouder zegt toe om dit signaal (kleiner verslag: mogelijke kostenbesparing) over te brengen en hierover verder in gesprek over te gaan met raadslid Klappers.	19-7-2022	Ja	5-7-2022

Politieke Avond 24-05-2022 B.3.5. - Jaarrekening 2021 en conceptbegroting 2023-2026 1Stroom	Hieltjes	22TZ283 - De burgemeester zegt toe om de raad meer informatie te geven over de onderverdeling betreffende de dienstverbanden externe inhuur.	5-7-2022	Ja	5-7-2022
Raadsavond 10-05-2022 A. RAADSVERGADERING	Spaargaren	22TZ281 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat de toplaag op de Welleveldstraat wordt verbeterd.	19-7-2022	Ja	7-6-2022
Raadsavond 10-05-2022 A.04.c. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Tiedink	22TZ280 - Wethouder Tiedink zegt toe om een overzicht met websites en een folder naar de griffie te sturen over de subsidies die er zijn voor duurzaamheidsmaatregelen. Deadline 19 mei.	19-5-2022	Ja	
Raadsavond 10-05-2022 A.04.c. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	van Dam	22TZ279 - Wethouder [Goossen] zegt toe om de monitoringsoverzicht te delen met de raad betreffende prestatieafspraken met woningbouwcorporaties.	7-6-2022	Ja	22-7-2022
Raadsavond 10-05-2022 A.04.c. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	22TZ278 - Wethouder Knuiman zegt toe om te controleren of er inderdaad geen wijzigingen zijn doorgevoerd bij het leerlingenvervoer.	13-5-2022	Ja	5-7-2022
Raadsavond 10-03-2022 A.03. OVER & WEER	Spaargaren	22PB276 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat de raad geïnformeerd wordt zodra het rapport van de HAN studenten afgerond is (over duurzaamheid bij verenigingen).	19-7-2022	Ja	10-5-2022
Raadsavond 10-03-2022 A.03. OVER & WEER	Knuiman	22PB275 - Wethouder Knuiman zegt toe om in gesprek te gaan met het schoolbestuur over locatie Candea over ventilatie.	10-5-2022	Ja	10-5-2022
Raadsavond 10-03-2022 A.03. OVER & WEER	Goossen	22PB274 - Wethouder [Knuiman] zegt toe door te geven aan de raad wanneer de pilot GG-net in Duiven/Westervoort start.	10-5-2022	Ja	4-10-2022

Raadsavond 10-03-2022 C.10.5. VVD - CDA - Lokaal Alternatief - GroenLinks Centrumherstelplan - AANGEHOUDEN	Spaargaren	22PB273 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat het college in gesprek gaat met de ondernemers om te kijken wat qua herstel nodig is en dan breed (niet alleen centrum platformen maar ook MKB) zoals de scope van de motie Noodherstelfonds van de PvdA om dan als college met een gecombineerd plan/schriftelijk of (zo nodig) mondeling kennisgeving te komen vóór/tijdens de raad van 10 mei 2022.	10-5-2022	Ja	10-5-2022
Raadsavond 10-03-2022 B.07.1. PvdA - Amendement Horecavouchers	Hieltjes	22PB272 - De burgemeester zegt toe om tijdens de begrotingsbehandeling de stand van zaken rondom de vouchers te melden.	10-11-2022	Ja	
Politieke Avond 22-02-2022 2. 20.35 - 22.30 - Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort Noord en Graafstaete - ronde tafel	Spaargaren	22PB270 - De wethouder zegt toe dat het gebruikte advocaten kantoor in een aparte bijdrage zal reageren op de informatie van de rentmeesters.	3-3-2022	Ja	10-5-2022
Raadsavond 15-02-2022 A.03. OVER & WEER	Tiedink	22PB268 - Wethouder [Spaargaren] zegt toe dat het gebruik van de open parkeerplaats met bandenpomp over 6 maanden wordt geëvalueerd en dan wordt de informatie gedeeld met de gemeenteraad.	4-10-2022	Ja	30-9-2022
Politieke Avond 08-02-2022 B.2. 20.35 - 21.00 - Nota reserves en voorzieningen 1Stroom - ronde en debattafel	Hieltjes	22PB266 - Portefeuillehouder Hieltjes doet de toezegging om contact op te nemen met het algemeen bestuur 1 stroom over de termijnen voor zienswijze.	10-3-2022	Ja	7-6-2022
Raadsavond 18-01-2022 A.04. OVER & WEER	Goossen	22PB259 - Wethouder [Knuiman] zegt toe dat het jaarverslag Mikado bij de ingekomen stukken komt.	18-11-2022	Ja	9-11-2022
Raadsavond 18-01-2022 A.04. OVER & WEER	Goossen	22PB258 - Wethouder Goossen zegt toe dat er voor de zomer een beleidskader arbeidsmigranten naar de gemeenteraad komt.	5-7-2022	Ja	5-7-2022

Politieke Avond 23-12-2021 B.2. 20.35 - 21.35 - Transitievisie Warmte / debattafel	Tiedink	21PB248 - Toezegging: Wethouder Tiedink zegt toe dat er binnenkort een kennisgeving naar de gemeenteraad komt met een procesbeschrijving voor de verdere stappen die worden genomen n.a.v. de transitievisie warmte.	15-2-2022	Ja	21-9-2022
Politieke Avond 23-12-2021 A.2. 20.35 - 22.00 - Invulling fase 4 Vitaal Centrum Duiven / debattafel	van Dam	21PB247 Wethouder [Spaargaren] zegt toe het bruisend hart te omarmen en samen met ondernemers op te zullen trekken.	31-12-2022	Ja	4-10-2022
Raadsavond 07-12-2021 C.17.1. M1 - D66-PvdA - Motie vertrouwelijkheid stukken - VERWORPEN	Hieltjes	21PB245 - De burgemeester zegt toe dat het heden/de toekomst te willen regelen op basis van wetgeving die binnenkort in werking treedt. Er kan een register worden bijgehouden vanaf heden. Als we (i.h.k.v. WOB-verzoeken) stuiten op oude geheimhoudingen kunnen die eventueel worden toegevoegd. De afgelopen anderhalf jaar is er geen geheimhouding opgelegd. (Vanaf anderhalf jaar geleden kan het register worden bijgehouden).	1-6-2022	Ja	18-7-2022
Raadsavond 07-12-2021 B.08.1. AM - PvdA-ZN-DOED-GL-ZA - Amendement verordening afvalstoffenheffing - INGETROKKEN	Tiedink	21PB244 Het college (bij monde van wethouder Spaargaren) ontraadt het amendement maar zegt toe naast de uitvoering van het beleid te zullen inventariseren of een extra container nodig is voor incontinentiemateriaal.	1-7-2022	Ja	19-7-2022
Raadsavond 09-11-2021 A.04. OVER & WEER	Knuiman	21PB234 - Wethouder Knuiman zegt toe om de raad op de hoogte te houden als er maatregelen worden genomen in minimabeleid om energiearmoede tegen te gaan.		Ja	10-5-2022
Politieke Avond 02-11-2021 B.1. 19.30 - 20.30 - Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven - debattafel	Tiedink	21PB231 - Wethouder Tiedink zegt toe dat de doelstellingen in het uitvoeringsplan circulariteit zoveel mogelijk SMART worden opgesteld.	1-6-2022	Ja	19-7-2022

Politieke Avond 19-10-2021 A.2. 20.20 - 21.20 - Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven - ronde tafel	Tiedink	21PB230 - Wethouder Tiedink zegt toe dat de ‘true pricing method’ wordt onderzocht en dat er wordt bekeken of dit mee moet worden genomen in het uitvoeringsplan.	1-6-2022	Ja	19-7-2022
Raadsavond 05-10-2021 C.14.7. M7 - PvdA - Motie Gender- en seksuele gelijkheid onderdeel maken van de Inclusie Agenda - aangenomen	Goossen	21PB228 - Motie PvdA - Motie Gender- en seksuele gelijkheid onderdeel maken van de Inclusie Agenda		Ja	4-10-2022
Raadsavond 05-10-2021 A. RAADSVERGADERING	Hieltjes	21PB225 - Burgemeester Hieltjes zegt toe dat het gemeentehuis weer op woensdagmiddag open gaat zodra het kabinetsbeleid het op kantoor werken verder normaliseert. Deadline: afhankelijk van rijksbeleid.		Ja	7-6-2022
Raadsavond 05-10-2021 C.14.4. M4 - PD-ZN - Motie Openbaar vervoer Groessen - ingetrokken	van Dam	21PB219 - Wethouder [Spaargaren] zegt toe om bij het eerstvolgende overleg in het kader van het concessie openbaar vervoer in Groessen en Loo in te brengen	28-2-2022	Ja	8-11-2022
Politieke Avond 22-09-2021 A.1. 19:30 - 20:25 - Bestemmingsplan Bedrijventerrein Seingraaf, tweede partiële herziening - ronde & debattafel		21PB217 - Wethouder Spaargaren zegt toe om voor de extra opstelstrook voor verkeer vanaf de A12 richting Westervoort apart langs de raad te komen met indien nodig een raadsvoorstel.	31-12-2022	Ja	7-6-2022
Raadsavond 20-07-2021 C.10a.AM5. AM5 - Zetel Nooijen Amendement 1 boom per woning - aangehouden	Tiedink	21PB211 - Het college stelt voor dat het idee onderdeel wordt van het uitwerkingsplan klimaatadaptie. Het idee past binnen een van de doelstellingen,	31-12-2022	Ja	19-7-2022
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M12. M12 - D66-ZN - Motie digitale ondersteuning 2022 raad - aangenomen	Hieltjes	21PB202 - Motie D66-ZN - digitale ondersteuning 2022 raad (PFH griffie)	28-2-2022	Ja	18-7-2022

Politieke Avond 15-06-2021 3.a. 21:15 – 22:30 - Kaders Rechtmatigheidsverantwoording - ronde & debattafel	Goossen	21PB198 – De wethouder zegt toe dat de financiële verordening voor 1 januari 2022 wordt aangepast zodat daar ook het bedrag van € 10.000 wordt aangehouden.	10-5-2022	Ja	44691
Politieke Avond 06-04-2021 A.1. 19.30-20.25 uur - Deltaplan Klimaatadaptatie de Liemers - ronde tafel	Tiedink	21PB178 - De wethouder zegt toe, n.a.v. vragen van GroenLinks, als opdracht mee te nemen om de doelen meer meetbaar (SMART) te maken richting uitvoeringsagenda.	31-12-2021	Ja	44760
Raadsavond 23-03-2021 C.10.3. PvdA-Zetel Arends-D66-GroenLinks - Motie Hondenbeleid - aangehouden	Tiedink	21PB176 - Wethouder [Spaargaren] Omheining wil het college uitvoeren. Afvalbakken monitoren. Termijn op derde kwartaal. Dit voorgaande kan worden gezien als een toezegging	31-3-2022	Ja	44874
Politieke Avond 09-03-2021 B.2. 20:30 - 21:15 - Verbeterplan financiën - ronde tafel	Doorlopende afspraak	21PB168 - Wethouder Goossen zegt toe dat er in het stoplichtmodel per verbeterpunt wordt aangegeven op welke termijn (kwartaal) het verbeterpunt volgens planning afgerond zou moeten zijn.	1-7-2021	Ja	44747
Raadsavond 06-05-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	20PB096 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat de fontein in het Droopark volgend jaar eerder aan gaat.	10-5-2021	Ja	44719
Politieke Avond 07-01-2020 B.1. 19.30 – 20.15 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / debattafel	Knuiman	18PB073-b - De wethouder heeft toegezegd 2x per jaar (voor de zomer en aan het einde van het jaar) de raad in een kennisgeving een terugkoppeling te geven over welke acties er concreet zijn uitgevoerd i.h.k.v. de Inclusieagenda. aanvulling: 23 september – in 2020 komt er 1 kennisgeving mede omdat er pas laat in het jaar een besluit is genomen over de inclusie agenda.	31-12-2020	Ja	44747

Politieke Avond 26-11-2019 A.1. 19:30 - 20:15 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / ronde tafel	Knuiman	18PB073a - Inclusie agenda: *De Inclusie agenda zal gedeeld worden met de burgemeester van Oude IJsselstreek, daar hij een van de voortrekkers in deze problematiek is. *De Inclusie agenda van 2021 worden de acties en doelstellingen concreter gemaakt. *Bij de eerste actualisatie/evaluatie wordt ook het betrekken van werkgevers meegenomen.	31-3-2020	Ja	44747
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB063 - Burgemeester - Bij het opstellen van raadsvoorstellen zal de organisatie/college alerter zijn op de samenhang van hoe het raadsvoorstel zich verhoudt ten opzichte van andere beleidsterreinen. Het bestaande format biedt hiervoor voldoende mogelijkheden.		Ja	44873
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB061 - Burgemeester - Als een buurt met een gedragen verzoek komt om een vuurwerkvrije zone in te stellen, wil de gemeente kijken naar hoe men dit kan faciliteren. Hier wordt wel een voorbehoud gemaakt op het gebied van inzet van handhavingscapaciteit. Eerder wordt gedacaht aan communicatieve inzet (bordjes vuurwerkvrije zone, etc.)		Ja	44873
Raadsavond 07-05-2019 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten	Doorlopende afspraak	18PB044 - Weth. Knuiman zegt n.a.v. vraag GroenLinks toe dat er 2x per jaar korte inhoudelijke informatie over BVO DRAN naar de raad komt. Indien mogelijk wordt aangehaakt bij regionale informatie. (Wethouder Goossen)		Ja	44838

Update college Lijst van Toezeggingen

Aanpassen

21PB165 Wethouder [Knuiman] zegt (op vraag van PvdA) toe dat de gemeenteraad (en de raad voor het sociaal domein) elk kwartaal op de hoogte wordt gesteld van de voortgang rond het dashboard. Evaluatie zal twee keer per jaar plaatsvinden. Dashboard wordt 2x per jaar op PA toegelicht en 2x per jaar schriftelijk. (Wethouder Goossen.)
College: Toezegging voortgang dashboard Sociaal Domein, er was onduidelijkheid over de frequentie, tijdens Politieke Avond geverifieerd. Uitkomst is dat vanaf heden eens per halfjaar een uitgebreide presentatie plaats vindt over de voortgang dashboard / Samen Sterk, en daarnaast 2x per jaar een korte schriftelijke kennisgeving.. Deze toezegging kan ingeruild worden door de vaste vermelding op de LTA.

22TZ318 Wethouder Tiedink zegt toe n.a.v. opmerking Pro Duiven nogmaals aan te geven bij de afdeling om kritisch te kijken naar handhaving op parkeerplaats vrachtwagens Oostsingel.
College: Toezegging verwijderen en vervangen door aangenomen motie over dit onderwerp.

22TZ317 - Wethouder Van Dam zegt toe bij volgende voorstellen meer kritisch kijken of een en ander leesbaar is en zal in kaart brengen welke ontwikkelingen gaande zijn: landelijk, regionaal en lokaal. En de samenhang beter te duiden.
Verzoek om hier een doorlopende afspraak van te maken.

Update

22TZ304 Toezegging wethouder Goossen (namens het college) om met Pigeons en de gehandicaptenraad breed in gesprek te gaan over de toegankelijkheid van Triominos. Het amendement wordt aangehouden.
College: gesprekken vinden plaats in 2023.

22PB260 Wethouder Goossen zegt toe om de evaluaties van de ambities in het BOSS akkoord te delen met de raad.
College: evaluatie BOSS-akkoord volgt in 2023.

22TZ313: Wethouder Tiedink zegt toe om de hagen bij de begraafplaats te vernieuwen als de niet meer te redden blijken.
College: vervanging van de delen van de haag staat voor dit plantseizoen op de planning.

22TZ325 - Wethouder Van Dam beantwoordt op korte termijn 2 vragen: (1) wordt er voor wat betreft tijdelijke woonruimte ingezet op 30 m2 of 60 m2? En, (2) indien iemand tijdelijke huur aanvaardt; wat is dan de consequentie voor bijvoorbeeld de wachttijd voor een reguliere huurwoning?
College: Het college heeft op 29 november het besluit genomen om aan de slag te gaan met flexwoningen. Er is een projectleider aangetrokken met expertise die aan de slag gaat met het verder uitwerken van de bestuursopdracht. Deze vragen neemt het college graag mee in dit proces en wordt ook meegenomen in de gesprekken met Vivare.

22TZ299 - Wethouder van Dam zegt toe dat er naar wordt gestreefd om het beleidsplan voor internationale werknemers nog voor de zomer naar de raad te sturen.
College: Ontwerp is eind juli naar de raad gegaan. In september is er een thema-avond geweest. Het beleid komt in Q1 ter vaststelling naar de raad.

Afgedaan

22TZ314: Wethouder Tiedink zegt toe in gesprek te gaan met de MR over de brandbrief proces nieuwsbouw IKC Remigius.
College: gesprek heeft plaatsgevonden op 30 november.

22TZ309: Wethouder Tiedink zegt (namens het college) toe dat Triominos en het Palet zijn plekken waarvoor één bordje kan worden gerealiseerd.
College: beide bordjes zijn in november geplaatst.

21PB246 - Het college meldt bij monde van wethouder Goossen dat zij uit de voeten kan met deze motie. Zegt toe dat zij doelgroepenverordening voor de zomer in procedure kan worden gebracht.
College: Op 4 oktober een update gegeven. Toegezegd dat de verordening dit jaar nog in procedure gaat. De verordening is inmiddels op route richting raad.

A.05.A.4a-1 – Toezeggingen niet afgehandeld

22TZ290 – Functioneren Fixi-app
Wethouder Tiedink heeft op 7 juni 2022 toegezegd dat het functioneren van de Fixi-app wordt meegenomen in het Uitvoeringsplan Dienstverlening die zogezegd in het najaar wordt behandeld. Het najaar loopt op zijn eind, daarom onze vraag: Kan wethouder Tiedink ons op de hoogte brengen hoe en op welke gronden het functioneren van de Fixi-app is beoordeeld. Tevens vragen wij bij deze of de gemeenteraad in kennis gesteld kan worden van het Uitvoeringsplan Dienstverlening?

De VVD heeft vragen bij ingekomen stuk A9a en A9b Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

De VVD heeft kennisgenomen van de kennisgeving en de brief aan de omwonenden.
In de brief aan de omwonenden (A9b) wordt gesproken over de vergunningaanvraag van de initiatiefnemer. Er wordt het volgende vermeld: “In februari van dit jaar hebben we een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen. De aanvraag was niet volledig en dus niet behandeld. In april is er opnieuw een aanvraag ingediend.”

Onze vragen:

- Waarom heeft het College de Raad niet ingelicht over de onvolledige aanvraag van februari jl.?
- Beseft het College dat de Raad hierdoor wel eens een andere afweging had kunnen maken als zij wel had geweten van de onvolledige aanvraag met de behandeling van het initiatiefvoorstel van de PvdA op 15 februari?
- Beseft het College dat het achterhouden van informatie een vertrouwensbreuk tussen Raad en College kan veroorzaken?

Met vriendelijke groet,
VVD Duiven

Geert-Jan Schrijner, fractievoorzitter

Please consider the environment before printing this e-mail

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Gebruik door onbevoegden, openbaarmaking of vermenigvuldiging is verboden. De afzender is niet aansprakelijk in geval van onjuiste overbrenging van het e-mailbericht en/of bij ontijdige ontvangst daarvan.

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Vragen over en weer raadsavond 6 december 2022,.

Vraag met betrekking tot Gids Hoe bouwen we Sociale Huur

In de ingekomen stukken is een handreiking van Aedes, de landelijke brancheverenigingvan woningcorporaties in Nederland binnengekomen. Zij hebben een gids samengesteld waar overzichtelijk is gemaakt hoe sociale huur bevorderd kan worden.

Helpt deze gids de gemeente Duiven om sterker op de bouw van sociale huur in te zetten? Wat doen we hier al goed van? En waar hebben we nog een tandje in bij te zetten?

3) A1. Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven verkoop begane grond fase II

De huidige opdracht, van 10 oktober 2017, is het pand fase 2 in zijn geheel te vervreemden.

1. Kunt u aantonen wanneer de gemeenteraad het kader gegeven heeft om de verkoop van Fase 2 in units te realiseren?
2. Waarom is geen instemming van de gemeenteraad nodig bij de verkoop van de begane grond? Welke financiële kaders heeft de gemeenteraad u meegegeven?
3. Begrijpen wij goed dat op basis van een enkele studie naar maatschappelijk vastgoed besloten is door het college om van een gecombineerde verkoop af te zien? Had hier geen raadsbesluit aan ten grondslag moeten liggen?
4. Wanneer exact heeft u de zittende ondernemers een aanbieding gedaan om hun unit te kopen?
   (technische vraag) De eerste aanbiedingen zijn in april 2021 gedaan onder voorbehoud van besluitvorming door het college. Dit is gedaan om inzicht te krijgen in de haalbaarheid van de verkoop.
5. Het economische klimaat is bijvoorbeeld door de gestegen energieprijzen in grote mate veranderd, hoe zeker is dat de ondernemers die aangegeven hebben op korte termijn hun unit te willen kopen, dit nu nog steeds kunnen?
6. Over welke “kans die zich nu voordoet” heeft u het?

7. Hoeveel zittende ondernemers vallen onder de genoemde 20-25% van het vloeroppervlak dat verkocht zal worden?
   (Technische vraag) Twee zittende ondernemers. Één ondernemer daarvan koopt ook een unit die nu leeg staat.
8. Welk bedrag aan incidentele inkomsten ontvangt de gemeente wanneer 20-25% van het vloeroppervlak (enkele units) daadwerkelijk worden verkocht? En hoe staat dit in verhouding met de jaarlijks te ontvangen huurpenningen?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar) Incidentele inkomsten eerste verkoop 1,08 mln. Twee units daarvan staan nu leeg en worden geen huurpenningen ontvangen. De huurpenningen voor de te verkopen units bedraagt ca 63.000 euro per jaar. Voor de leegstaande units die ook verkocht worden is tot de leegstand een bedrag van circa 33.000 euro per jaar aan huurpenningen geïnd.
9. Het pand als geheel verkopen is onmogelijk gebleken. Hoe groot acht u de kans dat het pand in de toekomst verkocht kan worden wanneer de begane grond voor 25% verkocht is?

10. Wat zijn op dit moment de baten en de lasten van Vitaal Centrum Fase II?
    (technische vraag) De baten in 2021: 625.000 euro (dat is inclusief twee units op de begane grond die nu leeg staan); lasten in 2021:575.000 euro (lasten inclusief een nog niet in de begroting opgenomen reservering voor groot onderhoud).
11. Kunnen wij het taxatierapport ontvangen? En kunnen wij de waarde van het pand, na eventuele verkoop van units, ontvangen?
    Ligt ter inzage bij de griffie.

12.

7) A3. Kennisgeving Noodopvang vluchtelingen uit Oekraïne in De Groene Ring en update vanuit VGGM

1. Hoe actueel is het dashboard "Opvangplekken in Gelderland-Midden" van de Veiligheids -en Gezondheidsregio Gelderland-Midden?
2. Zijn in dit dashboard ook de bedden bij Hotel van der Valk en Hotel Gieling in meegenomen?

10) A4. Kennisgeving kantine Triominos

1. Kunt u aangeven wanneer de brainstorm-avond gaat plaatsvinden? Of heeft deze al plaatsgevonden?

A6. Kennisgeving Regio Deal Gezonde Groei

1. Kunt u aangeven welk raadsbesluit ten grondslag ligt aan het ontwikkelen van het project Blijfwijk?

A9. Kennisgeving Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

1. Wanneer is de vergunning voor het laatst ingediend?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar)
   antw: 21 april 2022 is de omgevingsvergunning aangevraagd.
2. Wanneer is de vergunningindiening voor het laatst gewijzigd?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar)
   antw: Op 19 oktober is de laatste wijziging op de aanvraag ingediend.
3. Waar zijn de rest van de punten uit het principebesluit waar aan voldaan moest worden gebleven?
4. Hoe vaak zijn de omwonenden en belanghebbenden het afgelopen jaar geïnformeerd middels een nieuwsbrief?
   (technisch, graag vooraf door ambtenaar)
   antw: Er is drie keer een nieuwsbrief uit gegaan. In november '21, februari '22 en november '22.
5. Als de vergunning al verleend is, en er dus jurisprudentie is ontstaan, is er dan nog wel een beleid huisvesting Internationale werknemers noodzakelijk?
6. Waarom is de verandering van de APV voor de exploitatievergunning voor kamerverhuur gewijzigd als het principeverzoek op 25 mei 2021 positief met voorwaarden is afgegeven?

B6. Commissie Bezwaarschriften – Jaarverslag 2021

1. Wat heeft het College gedaan met de adviezen van de commissie Bezwaarschriften?
2. Hoeveel rechtszaken zijn er vanaf 1 januari 2018 tot heden gevoerd tegen de gemeente Duiven naar aanleiding van de behandeling van de bezwaarschriften van de commissie Bezwaarschriften?
3. In het verslag van de commissie Bezwaarschriften lezen wij: "Ter verdere verbetering vraagt de commissie, net als vorig jaar, wel aandacht voor het bijhouden van kennis over de algemene wet bestuursrecht en de bezwarenprocedure in het bijzonder, alsmede de wijze waarop dit is

georganiseerd binnen 1Stroom”.
Hoe gaat het college dit oppakken en hoe gaat de gemeenteraad de voortgang van de uitvoering van dit verzoek controleren.

Lokaal Alternatief

A1. Kennisgeving vitaal centrum Duiven verkoop begane grond fase II
Op dit moment kost Fase 2 ons geen geld maar levert het ons een bedrag op aan huurinkomsten en deze liggen hoger dan de kosten die we maken, als we de commerciële units verkopen, is het dan nog rendabel om het publieke deel van Fase 2 in beheer te houden?

A4. Kennisgeving Kantine Triominos
Graag willen we weten of er al een gesprek heeft plaatsgevonden met de verenigingen, zo nee wanneer staat dit dan op de plannen, en zo ja hoe is dat verlopen en wat is daar uit gekomen?

Pro Duiven

Bij de ingekomen stukken A9b-nieuwsbrief aanwonende Visserlaan.
Hier geeft u aan dat u niet verder gaat met de nieuwsbrief voor de direct omwonende omdat het traject is afgerond.
Maar zolang er nog geen internationale werknemers gevestigd zijn en nog niet alle obstakels zijn weggenomen, is het dus nog niet afgerond.
Kunt u aangeven waarom u met de informatie verstrekking naar de omwonende stopt, terwijl het proces nog in volle gang is?

Raadsavond 6 december 2022

Vragen over en weer

Vragen ingekomen stukken

C2+C3 bestemmingsplan Vitaal Centrum/Remigius.
Heeft het college al naar de bewoners en klankbordgroep gereageerd?

5-12 Eric Klappers – Ingekomen stukken

A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven verkoop begane grond fase II

Vraag:
Wat is het risico door het Didam Arrest dat de huidige huurder van een pand in fase 2 niet in staat kan worden gesteld om deze te kopen?

Vraag:
Zijn de huidige huurprijzen voor het vastgoed in fase 2 marktconform? Zo niet in welke mate wijken deze daar vanaf? Kan dit worden weergegeven een tabel met de m2 prijzen waar de makelaar namens gemeente Duiven het vastgoed tegen aanbied, afgezet tegen reële marktprijs?

Raadsvergadering 6 december 2022 | Agendapunt ‘Over en Weer’

1. Gebiedsontwikkeling ’t Broek

24 november jl. was onze fractie aanwezig bij een presentatie in Giesbeek over Gebiedsontwikkeling ’t Broek. De initiatiefnemer heeft een aantal uitgangspunten en kansen in dit gebied -zowel het deel van het gebied dat in de gemeente Zevenaar ligt als het deel van de gemeente Duiven- gepresenteerd waarbij van de 1000 ha ruim 150ha bestemd zou moeten gaan worden voor zand- en grindwinning (het verdienmodel van de initiatiefnemer en kostendrager van de totale ontwikkeling). Naast waterberging maakt o.a. ruilverkaveling, duurzame energie en zelfs woningbouw deel uit van de plannen. Van een groot aantal zeer betrokken agrariërs uit het gebied hebben wij echter vernomen dat ze verre afstand nemen een herontwikkeling zoals werd gepresenteerd en daar afstand van nemen.

Onze vragen:

- Was het college al eerder bekend met dit particulier initiatief of, net als ons, hierover verrast?
- Zo nee, welke grondhouding heeft het college tot dus verre ingenomen?
- Wil het college de raad verder op de hoogte houden van de plannen die de initiatiefnemer heeft?

2. Verkeersveiligheid fietsers heringerichte Rijksweg

In de Raadsvergadering van 8 november jl. zijn door de fractie van de PvdA al vragen gesteld (en door het college beantwoord) over de onveiligheid van de heringerichte Rijksweg.

Onze fractie heeft de afgelopen weken vragen gekregen over met name de verkeersveiligheid van fietsers op en nabij de kruising van de Rijksweg met de Vergertlaan. Dit zowel over het bij de rotonde verlaten van de Rijksweg (richting centrum uit) als over het bij de rotonde oprijden van de Rijksweg (richting centrum in).

Beide verkeersituaties worden door fietsers al zeer onveilig ervaren. Dit geldt ook voor overige verkeersdeelnemers. Vanuit de Rijksweg richting de Vergertlaan is de haakse bocht die de fietsers rechtsaf moeten nemen net voor de rotonde erg klein/smal met grote kans op vallen dan wel - en dat gebeurt ook - dat als ‘uitweg’ de rotonde dan maar wordt gebruikt als verlengd fietspad. Vanuit de rotonde richting het centrum is de bocht die fietsers moeten nemen ook te haaks aangelegd. Ook al wordt de snelheid van de fietser hierop aangepast, deze waait al snel enkele meters over de Rijksweg uit waar in principe het snelverkeer zich dan ook kan bevinden. En zeker bij slecht weer (nat en/of glad) is de kans op ongevallen nog groter.

Al met al is moet de verkeersveiligheid van fietsers op en nabij de rotonde als onveilig worden beschouwd. Met een kleine verkeerstechnische aanpassing moet het o.i. mogelijk zijn dit euvel op te lossen.

Vraag: is het college bekend met deze onveilige verkeerssituatie en zo ja, worden er nog stappen ondernomen dit aan te pakken? En zo nee, is het college bereid om alsnog deze verkeersonveiligheid nader onder de loep te nemen?

Antwoord:
Het college is bekend met de situatie.
Er is een fout in de uitvoering gemaakt, waardoor de binnenbocht voor fietsers te strak is gemaakt.
De aannemer onderkent dit, echter is
aanpassen niet ideaal omdat het technisch niet goed aan te passen is: kleine stukken asfalt zijn kwetsbaar voor schade, waardoor snel gaten in het asfalt ontstaan en daarmee ontstaat opnieuw een (nog?) onveilige(re) situatie.

Vandaar dat we er voor kiezen de situatie vooralsnog niet aan te passen, maar blijven deze monitoren.

We hebben enkele meldingen gehad (ca 2-3), direct na de aanleg, dat het er onveilig uitzag, ons zijn geen aanrijdingen of bijna aanrijdingen bekend en binnen het systeem van de politie zijn geen meldingen te vinden over deze locatie.

Deze situatie blijft onze aandacht houden.

3. Ploen-Noord

In de laatste kennisgeving met betrekking tot de woningbouw staat het volgende met betrekking tot de Ploen-Noord:

> Op 7 juni heeft de raad besloten om het college de opdracht te geven om de haalbaarheid van een kleiner plan (80-100 woningen) samen met de ontwikkelaar te onderzoeken.

Onlangs hadden wij contact met een aantal omwonenden. Deze gaven aan dat het 'oorverdovend stil' is. Afgevraagd wordt of er überhaupt wel ontwikkelingen zijn. Dit baart ons zorgen omdat Ploen-Noord, naast de Plakse Weide de tweede uitbreidingslocatie is waarop uiterlijk in 2025 de eerste 360 woningen gebouwd moeten zijn.

Vraag: Wij ontvangen graag een overzicht van wat het laatste half jaar is gedaan en wat de verdere planning is. Uiteraard is het aspect participatie daarbij van groot belang dus ook daar graag meer informatie over.
Antwoord:
Na het raadsbesluit van afgelopen zomer zijn we met de ontwikkelaar in gesprek gegaan over welke afspraken we met elkaar kunnen vastleggen over het woningbouwplan (80 tot 100 woningen) voor Ploen Noord. Op hoofdlijnen is hier nu overeenstemming over en we hopen de overeenkomst die nu nog in voorbereiding is begin volgend jaar te kunnen ondertekenen. Op dit moment worden de laatste details uitgewerkt. In het overleg maken we ook afspraken over communicatie en participatie. Zodra hier meer over bekend is, zullen we daar breed over communiceren.

4. Doelgroepenverordening

In de laatste kennisgeving met betrekking tot de woningbouw staat het volgende met betrekking tot de Doelgroepenverordening:

> Het college stelt voor om te wachten met het in procedure brengen van de doelgroepenverordening totdat de uitkomsten van het regionale onderzoek helder zijn. Als uw raad hier anders over denkt, wordt de doelgroepenverordening met de betaalbaarheidsgrens uit onze Woonvisie alsnog zo snel mogelijk in procedure gebracht.

Voor ons aanleiding om in de raadsvergadering van oktober aan te geven dat wij hier graag mee aan de slag willen. Onze interpretatie is dat ProDuiven dat ook wil als we de motie vreemd lezen met betrekking tot de instandhoudingsduur van sociale huurwoningen.
In oktober is aangegeven dat de verordening nog dit jaar naar de raad komt.

Vraag: kan het college toezeggen dat deze voor de eerstvolgende cyclus wordt aangeboden? Dit om de raad, volgens de kennisgeving met betrekking tot IKC Remigius ook daarover voorstellen kunnen verwachten met betrekking tot de woningbouw.

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Vragen over en weer, raadsavond 6 december 2022.

Vraag met betrekking tot bomenkap in het Horsterpark

In het Horsterpark stond nog tot een maand geleden een grote oude boswilg, langs het pad, vlakbij waar ook twee voetbalgoaltjes staan (zie rode cirkel op kaart hieronder). Deze boom is gekapt. Er is door inwoners navraag gedaan bij de beheerder van het Horsterpark en deze geeft aan dat er door hoge hand vanuit de gemeente is bevolen om deze boom te kappen. Reden waren twee fixi meldingen van bezorgde inwoners die de boom er gevaarlijk uit vonden zien. Inhoudelijk is er bij de beheerder niet bekend of deze zorgen ook terecht waren.

- Wat is hier precies gebeurd? Boom is in scheefstand gekomen en dreigde om te vallen. Gevaarlijke situatie en gemeld in de fixi.
- Is er een boomtechnisch specialist komen kijken of de boom inderdaad veiligheidsproblemen gaf en zo ja, kunnen wij het rapport van de boomspecialist ontvangen? Bij deze scheefstand (meer dan 30%) wordt beoordeeld door onze toezichthouder, deze heeft besloten om hem bovengronds te verwijderen om het gevaar weg te nemen.
- Wat is de werkwijze wanneer via fixi meldingen inwoners zorgen hebben over de gezondheid van bomen?
  Er wordt gekeken in het beheerssysteem wat de BVC-VTA (boominspectie iedere 3 jaar) zegt over de boom en daarna zal de toezichthouder indien nodig een bezoek brengen aan de boom.
- Waar wordt deze boom herplant? Het betreft een bosperceel, jonge bomen / bosplantsoen wat onder deze boom staat zal zich weer gaan ontwikkelen tot bomen.

Lokaal Alternatief

We hebben gelezen dat gemeentes voortijdig het loket energietoeslag sluiten, is dit in Duiven ook het geval?

Antwoord:
Nee, inwoners kunnen de eenmalige energietoeslag 2022 nog tot 1 januari 2023 aanvragen.

Vragen over en weer 6 december a.s.

Vraag 1
Volgens het laatste rapport van het CBS blijkt nu dat er 2100 kinderen van gedupeerde ouders van de toeslagaffaire met een rechterlijke machtiging (door de overheid dus) op oneigenlijke gronden uit huis zijn geplaatst,
Van dit aantal zijn de meeste weer thuis maar meer bijna 700 kinderen zitten nog steeds daar waar ze niet thuishoren, het aantal kinderen welke zonder machtiging maar door wel jeugdzorg uit huis zijn geplaatst is onbekend gebleven, maar uit de laatste berichten blijkt dat dit een aanzienlijk deel zal zijn.

Kunt u aangeven hoeveel kinderen uit onze gemeente mede door de toeslag affaire uit huis zijn geplaatst en hoe hun situatie op dit moment is?
Er zijn binnen gemeente Duiven geen kinderen die mede door de toeslagaffaire uit huis zijn geplaatst.

Kunt u aangeven wat de gemeente gedaan heeft in begeleiding van deze ouders? Nvt

Vraag 2
HOPE XXL heeft boven op de € 3.300.000,= van het rijk, ook van de Gemeente Duiven nog eens een extra subsidie van € 100.000,= gekregen.
Wat is de reden om deze extra subsidie aan HOPE XXL toe te kennen?
Is deze extra subsidie aangevraagd door HOPE XXL?
Waarom heeft u dit niet gecommuniceerd met de raad?

Voor het project Maatschappelijke DienstTijd (MDT) zijn eisen opgesteld waar een aanvraag aan moet voldoen. HOPE XXL heeft daar invulling aangegeven door met partijen samen te werken in de regio en penvoerder te zijn voor deze subsidies (ook de eerdere MDT trajecten zijn door HOPE XXL uitgevoerd).
Gemeente Duiven heeft in deze constructie een bedrag van € 5.000 per jaar beschikbaar gesteld. De aanvraag voor deze ronde MDT is 4 jaar, lopende vanaf 1 januari 2023 en daarmee is het totaalbedrag dat de gemeente bijdraagt € 20.000,- binnen de reguliere budgetten.
We hebben als gemeente de taak om het opzetten van MDT trajecten te ondersteunen. In eerdere MDT trajecten heeft de gemeente ook een beperkte bijdrage gehad. Betaling van de toegezegde bedragen moet nog plaatsvinden.

Pro Duiven
Gabriëlstraat 56
6921 MS Duiven
Telefoon: (0316) 840 755
Mobiel: 06-49 05 12 23
E-mail: w.smit@duiven.nl
Website: produiven.nl
Facebook: pro duiven

Raadsavond 6 december 2022

Vragen over en weer

Marktkramen
Op de begroting 2023 staat voor de markt € 21.039,- (markt 3.933,- + 1stroom 17.107,-). De opbrengst is geschat € 2.575,-.

Vraag:
Hoeveel kramen betreft dit?

Er is in 2019 een onderzoek door stichting Clok geweest over de toekomst en levensvatbaarheid van de weekmarkt Duiven. Daar zijn een aantal adviezen uitgekomen. (dit betrof toen nog 7 kramen, nu staan er nog maar 3 kramen)

Vraag:
Is dit al opgepakt door het college? Zo ja wat is de status hiervan? Zo nee wanneer gaat dit gebeuren?

Antwoord op vragen Doed Marktkramen
Aan het rapport van de stichting Clock is opvolging gegeven. In het rapport is onder meer geadviseerd de opties voor locaties en de dag en tijdstip verder uit te werken. Ook zijn aanbevelingen gedaan over de samenwerking binnen het centrum.
De aanbevelingen hebben geleid tot verplaatsing van de weekmarkt van het Remigiusplein naar het parkeerterrein Thuvinestraat, waar de marktondernemers ook voorstander van waren.
Ook is gesproken over een eventuele verandering van de marktdag. Daarvoor bestond bij de marktondernemers geen draagvlak, omdat zij dan veelal op andere markten staan.
Verder zijn er contacten gelegd tussen de centrumondernemers en de marktondernemers, bijvoorbeeld om samen acties en aanbiedingen te bedenken en ons centrum gezamenlijk onder de aandacht te brengen. Dat heeft echter niet geleid tot concrete samenwerking.
In 2020 en 2021 kreeg ook de weekmarkt te maken van de effecten van corona. Verder zijn een aantal standplaatshouders gestopt c.q. zijn ondernemingen overgedragen.
Door al deze ontwikkelingen is de weekmarkt nu van beperkte omvang.
Dat betekent ook dat de raming van de in rekening te brengen marktgelden is aangepast. Het marktgeld voor een vaste plaats bedraagt in 2023 per kalenderkwartaal € 21,44 per strekkende meter of gedeelte daarvan, met dien verstande dat het minimum marktgeld € 85,76 per plaats bedraagt.

5-12 - Eric Klappers:

Inclusieve speeltuinen wens van de oud-kinderburgemeester Elias Kemperman

Op de facebook pagina van de Gemeente Duiven staat een mooi bericht voor het inclusiever maken van speeltuinen, met ook positieve reacties van inwoners. In het bericht wordt echter ook gereageerd door inwoners over het uitblijven van de aanleg van speeltuinen of langdurige processen om aanpassingen voor elkaar te krijgen.

Vraag:

Welk beleid wordt gehanteerd voor de aanleg en aanpassingen van speeltuinen en kan deze worden toegezonden naar de Raad?

In de gemeente Duiven is er geen beleid voor speeltuinen. De lijn is dat bestaande speeltuinen worden onderhouden. Als speeltoestellen niet meer voldoen aan de kwaliteits- (keurings)eisen worden deze verwijderd en niet voorzien van een ander speeltoestel.

Daarnaast is er oa vanuit het programma Bewegen Ontmoeten Sporten en Spelen (BOSS) het initiatievenbeleid met betrekking tot spelen. Inwoners kunnen een initiatief aandragen en gemeente ondersteunt de initiatiefnemers hierin. Het gaat hier met name om het vernieuwen, uitbreiden of aanpassen van bestaande speellocaties.

Als er voldoende draagvlak is gaat de gemeente samen met de initiatiefnemers op zoek naar middelen voor de realisatie. Inzet vanuit de omgeving is daarbij van belang, zowel bij de aanleg als het onderhoud. De jaarlijkse controle in verband met de veiligheid blijft een verantwoordelijkheid van de gemeente.

Vraag:

Wat zijn de redenen dat de aanleg van nieuwe speeltuinen en vernieuwing in kinderrijke buurten niet slagen?

- *Het voor elkaar krijgen van draagvlak in de buurt lukt niet altijd. Hierdoor haken initiatiefnemers soms af omdat hier veel (vrije) tijd in gaat zitten. Zeker als er binnen de buurt verschillende ideeën / wensen / bezwaren zijn;*

- *Initiatiefnemers vinden dat de gemeente meer moet ondersteunen in het participatietraject en zelfs de regie moet nemen.*
- *De huidige situatie / werkwijze is niet toereikend voor meerdere en groteren initiatieven per jaar.*

Vraag:

Wat is er aan te doen dat de speeltuinen ook in deze wijken gerealiseerd kunnen worden én uiteraard inclusief?

Er zijn ca. 80 speelplekken verdeeld over Duiven. Bij nieuwbouwplannen, wordt de speelvoorziening vaak meegenomen bij de planvorming en is een initiatief niet altijd noodzakelijk.

Om het spelen toekomstbestendig en inclusief te maken is het nodig om visie op te stellen dat aansluit bij de jeugd van nu en andere gebruikers van speel- en sportvoorzieningen. Met het opstellen van een visie kan er ook meer richting en kaders gegeven worden. Dit maakt het wellicht ook makkelijker en duidelijker bij (eigen) initiatieven van inwoners en participatietrajecten.

5-12 Karin Bouwmeister

Leer Werkbedrijf Uniek wil bijdragen aan de realisatie van een inclusieve arbeidsmarkt zoals bedoeld met de invoering van de Participatiewet (2015). Het doel van Leer Werkbedrijf Uniek is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, in een rustige omgeving, de kans te geven te leren en te ontwikkelen en hen geleidelijk te begeleiden naar een reguliere werkplek op de arbeidsmarkt.
Kan het college aangeven om hoeveel personen het gaat binnen de gemeente Duiven, die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt

Kan het college aangeven of de gemeente Duiven gebruik maakt van dit leer-werkbedrijf.

Antwoord:

Gemeente Duiven maakt via de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal Domein en de Regionale Sociale Dienst (RSD) De Liemers gebruik van leer-werkbedrijf Uniek.

Verschillende delegaties hebben vanuit de gemeente dit bedrijf bezocht en lieten een enthousiaste indruk achter. Nu na 2 jaar blijkt dat de instroom vanuit de gemeente stagneert. Er kunnen maximaal 15 mensen begeleidt worden en tot voor enkele weken geleden waren het maar 4 personen vanuit andere gemeenten.

Kan het college nagaan hoe dit komt omdat de eigenaren echt successen boeken met het begeleiden van cliënten naar de arbeidsmarkt.

Kan het college aangeven welke rol in dit kader voor de RSD is weggelegd.

Antwoord:
Het contract dat de RSD de Liemers in het kader van het eigen Leer- en ontwikkelnetwerk (LEON) heeft met Leerwerkbedrijf Uniek loopt tot eind van dit jaar. De RSD heeft echter besloten om geen gebruik te maken van de verlengoptie, zodat het contract eind 2022 eindigt. De voornaamste reden hiervoor is dat de RSD vindt dat het aanbod van Leerwerkbedrijf Uniek qua doelstelling, aanpak en prijs onvoldoende geschikt als re-integratie (stappen zetten op de arbeidsmarktladder) instrument voor de cliënten die vallen binnen de participatiewet.
Via de MGR heeft de gemeente een lopend contract met Uniek. Dat stelt onze consulenten in staat om -via Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)- cliënten voor activering te plaatsen bij Uniek. Het accent hier ligt op vrijwilligheid en eigen motivatie. Dat neemt niet weg dat dit ook cliënten kunnen zijn die van een participatiewetuitkering afhankelijk zijn. Via de MGR is er in 2022 1 client geplaatst uit gemeente Duiven.

Alvorens de gemeente cliënten plaatst voor activering bij deze aanbieder, wordt er gekeken naar aanpak, begeleiding en of de aanpak goed past bij de cliënt. Maatwerk dus.

D66

Naar aanleiding van het Amendement van Energie armoede, waarbij een meerderheid was van de raad op 8 november 2022 jl.

Hierbij is een besluit genomen op 2 beslispunten:

Hierbij hebben wij een vraag over het tweede beslispunt: Hier wordt gevraagd om dit plan dit jaar uit te werken en te borgen!

Onze vraag is: Wanneer wordt dit plan gepresenteerd aan de raad? En kan er bij de borging ook de status van verduurzaming mee genomen worden in dit proces.

Waarbij dit ook een kritisch beslispunt is bij het verstrekken van de energietoeslag!

Ook zouden wij de status willen weten over de verduurzaming van de 800 genoemde huishoudens.

A04c Beantwoording D66 Energiearmoede

De bespreking van de uitwerking van dit amendement staat gepland voor de collegevergadering van 20 december, met het collegebesluit is dit openbaar. We zenden een kennisgeving naar de raad. We hebben de status van verduurzaming van de ca. 800 woningen niet in beeld, onderdeel van de toekenningsprocedure kan de inzet van een energiecoach zijn.

Gemeente Duiven

Registratienr. Z/22/100829/201586654

Lijst van ingekomen stukken

Datum raadsvergadering: 6 december 2022

A: informatie van het college ter kennisname
(memo's, kennisgevingen, beantwoording schriftelijke vragen RvO)
A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven verkoop begane grond fase II
A2. College van B&W - Kennisgeving Doelgroepenvervoer
A3. College van B&W - Kennisgeving Noodopvang vluchtelingen uit Oekraïne in De Groene Ring en update vanuit veiligheidsregio VGGM
A4. College van B&W - Kennisgeving Kantine Triominos
A5. College van B&W - Kennisgeving Uitstel inwerkingtreding Omgevingswet naar minimaal 1 juli 2023
A6. College van B&W - Kennisgeving Regio Deal Gezonde Groene Groei
A7. College van B&W - Kennisgeving Vaststelling jaarverantwoording kinderopvang 2021
A8. College van B&W - Kennisgeving stand van zaken toekomstige nieuwbouw IKC Remigius en IKC De Droomgaard
A9. College van B&W - Kennisgeving Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

B: overige informatie ter kennisname
(ter kennisname brieven etc. van stichtingen, persberichten)
B1. Aedes - Brief - Gids Hoe bouwen we Sociale Huur
B2. UN Women - Brief met 2022 Infosheet Orange the World
B3. Strootman Landschapsarchitecten - Rapport Toekomstperspectief Duiven Westervoort
B4. Euregio - Raadsmemo Euregioraadsreis 2022
B5. Groene Metropool Regio - Kwartaalbericht - 3e kwartaal 2022
B6. Commissie bezwaarschriften - Jaarverslag 2021
B7. Mikado-Sante Partners - Jaarverantwoording 2021
B8. ODRA - Reactie op zienswijze Begroting 2023
B9. Gem. Staphorst - Motie vreemd aan de orde van de dag PAS-knelgevallen
B10. Gem. Hilvarenbeek - Motie CDA inburgering statushouders 65+
B11. SATL - Brief inzake voorkeursscenario luchtruimherziening
B12. Alliander - Brief update m.b.t. eventueel aandeelhouderschap Staat
B13. MrGert - Brief inzake Europese wetgeving arbeidsmigranten
B14. The Economic Board - Brief gemeente Duiven bijdrage 2023

C: afhandeling door het college
(brieven/verzoeken van bv bewoners, organisaties over gemeentezaken, ingekomen schriftelijke vragen RvO)
C1. Pro Duiven - Schriftelijke vragen RvO - Straling zendmasten binnen de gemeente
C2. Bewoners Wilgenlaan- Brief inzake bezwaarschrift Bestemmingsplan Vitaal Centrum - IKC Remigius

C3. Klankbordgroep - Brief inzake bezwaarschrift Bestemmingsplan Vitaal Centrum - IKC Remigius

D: stukken ter agendering voor informatieronde
(stukken in voorbereiding en ter agendering)

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Duiven in zijn openbare vergadering van 6 december 2022.

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201584178 Zaaknummer: Z/22/100148

Portefeuillehouder(s): J. Goossen

Voor vragen
Naam: Gert-Jan Nust
Telefoon:
E-mail: g.nust@1stroom.nl

Komt wel terug tot besluitvorming in de raad (voor wat betreft de verdiepingen van het pand)

Onderwerp: Vitaal Centrum Duiven, verkoop begane grond fase II

Aanleiding voor deze kennisgeving
In 2015 is 'gebouw 2' gerealiseerd in het centrum van Duiven als onderdeel van de ontwikkeling van het Vitaal Centrum. Een gebouw met deels een maatschappelijke en deels een commerciële functie. Een belegger zou dit pand ontwikkelen en exploiteren, maar toen deze partij afhaakte, heeft de gemeente besloten het pand zelf te realiseren met de intentie een koper te zoeken. Het pand is voor het functioneren van het centrum en de maatschappelijke samenhang van Duiven van belang.

De huidige opdracht vanuit uw gemeenteraad d.d. 10 oktober 2017 is het pand fase 2 te vervreemden. De verkoop als geheel is onderzocht en niet haalbaar gebleken.
De ontwikkelende partij (Explorius) die in 2015/2016 aan de lat stond om het gebouw te ontwikkelen heeft geprobeerd het pand te verkopen aan een belegger. Dat lukte niet, met name omdat de beleggers het pand te ingewikkeld vonden met maatschappelijke functies met (op dat moment) onzekere toekomst. In de jaren daarna is via de makelaar diverse keren geprobeerd het pand als geheel te verkopen, maar elke keer bleek de complexiteit van het pand het onaantrekkelijk te maken voor kopers. Daarna is geprobeerd om de verkoop van de grond van fase 4 te combineren met de verkoop van het gebouw fase 2. Er was toen één gegadigde die ernaar wilde kijken, de rest wilde fase 2 niet kopen. Dit is uiteindelijk niet gelukt. In 2020 is naar aanleiding van een studie naar maatschappelijk vastgoed van de gemeente geconcludeerd dat het wenselijk is om relatief nieuw maatschappelijk vastgoed dat goed loopt in het centrum van Duiven in eigen hand te houden.

Een gecombineerde verkoop van het pand als geheel valt daarmee af. Het college vindt het van belang in ieder geval het commerciële deel van het pand te verkopen. Met deze kennisgeving wil het college uw raad informeren over de stappen die worden gezet.

Relevant beleidskader
Raadsbesluit d.d. 10 oktober 2017.

Inhoud van mededeling
De opdracht van de raad uit 2017 heeft betrekking op het gehele pand, dus zowel de begane grond als de verdiepingen. Belangrijke reden om te vervreemden is dat met name de verhuur van het commerciële deel niet past binnen de gemeentelijke taak. Door, nu de kans zich voordoet, te starten met de verkoop van commerciële units, wordt dit punt opgelost. De

zittende ondernemers hebben een aanbieding ontvangen voor de koop van hun unit. Daar is overwegend positief op gereageerd, ondernemers willen graag eigenaar worden van hun winkel-/horecapand. Voor een aantal units willen de ondernemers de panden op korte termijn kopen, gezien de nu nog gunstige condities om een lening aan te gaan. Hiermee wordt 20 - 25% van het vloeroppervlak op de begane grond verkocht. Daarnaast is er een aantal ondernemers dat wel wil kopen, maar dat nu nog niet kunnen of willen.
Het college zet de komende maanden de benodigde stappen om de verkoop van de begane grond te effectueren. Een van de stappen is het publiceren van het voornemen de eenheden te verkopen aan de zittende huurders. In november 2021 is jurisprudentie ontstaan over de verkoop van overheidsbezit. Het zogenaamde Didam-arrest. Hieruit blijkt dat het niet is toegestaan zomaar gronden of vastgoed 1-op1 te verkopen. Het voornemen om 1-op1 te verkopen aan de zittende huurders moet daarom worden gepubliceerd zodat ook anderen hun eventuele interesse kenbaar kunnen maken.
Voor de verdiepingen van het pand geldt dat een separaat raadsvoorstel wordt voorbereid. Hierbij worden naast verkoop ook andere scenario's in beeld gebracht. Gelet op de maatschappelijk functie die dit deel van het pand vervult ligt een scenario waarbij dit deel van pand in eigendom blijft van de gemeente meer voor de hand. Voor een dergelijke keuze is instemming nodig van de raad. Dit geldt niet voor verkoop van de begane grond zo lang dit binnen financiële kaders blijft.

De verwachtte opbrengst van de verkoop van de units op de begane grond is ongeveer gelijk aan de actuele taxatiewaarde. Deze nieuwe taxatiewaarde is ruim 3 ton lager dan de voorgaande taxatiewaarde uit 2018. Belangrijkste oorzaak van deze lagere waardering is met name de toegenomen leegstand in winkelpanden in het centrum van Duiven. In de najaarsnota zal dit financiële gevolg worden verwerkt. Deze aanpassing vloeit voort uit verslagleggingsregels en is onafhankelijk van het besluit tot wel of niet verkopen van de units op de begane grond.

Idealiter zou er een (raads)besluit worden genomen over zowel de begane grond als de verdiepingen. Voor de verdiepingen is nader onderzoek nodig en voor de begane grond geldt dat een aantal ondernemers nu de mogelijkheid heeft de unit te verwerven. Het is van belang nu te starten met de verkoop, omdat o.a. de financieringscondities de komende tijd het moelijker maken om te kopen. Om het momentum niet verloren te laten gaan, vindt separate besluitvorming over de begane grond plaats. Dit heeft als nadeel dat de financiële consequenties voor het hele pand nu nog niet geheel inzichtelijk zijn. Besluitvorming over de verdiepingen wordt eind dit jaar in het college behandeld en wordt begin 2023 aan de raad ter besluitvorming aangeboden.

Duiven, 3 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201581879 Zaaknummer: Z/22/098824

Portefeuillehouder(s): J. Goossen

Voor vragen
Naam: Gerjan van Engelenhoven
Telefoon: 06-55470332
E-mail: g.vanengelenhoven@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad.

Onderwerp: Doelgroepenvervoer

Aanleiding voor deze kennisgeving
Er zijn afgelopen jaren diverse beleidswijzigingen doorgevoerd ten aanzien van het doelgroepenvervoer. Er zijn verschillende evaluaties uitgevoerd om de effecten van deze beleidswijzigingen te evalueren. Met deze kennisgeving informeert het college, zoals toegezegd, de gemeenteraad over deze evaluaties. Tevens zijn personeelstekorten in het doelgroepenvervoer en het uitvoeren van een evaluatie leerlingenvervoer, met als doel het opstellen van een nieuwe verordening leerlingenvervoer, aanleiding om de raad te informeren.

Relevant beleidskader
Samen Sterk
Verordening WMO
Verordening Leerlingenvervoer

Inhoud van mededeling
Afgelopen jaren is gestart met de transformatie van het sociaal domein. Daarbij wordt gestuurd op voorliggende en algemene voorzieningen, met als doel het normaliseren en bevorderen van eigen kracht en zelfredzaamheid. Ook in het doelgroepenvervoer is gewerkt aan deze transformatie. Hierbij gaat het om de komst van de Plusbus in 2020 en het introduceren van een maatregelenpakket begin 2021[1]. Het maatregelenpakket bestaat o.a. uit het opleggen van een eigen bijdrage bij het WMO vervoer. In gemeente Westervoort zijn daarnaast opstapplaatsen geïntroduceerd bij het leerlingenvervoer. Met deze verschillende beleidswijzigingen wordt een beroep gedaan op de eigen kracht van inwoners inzake vervoersvoorzieningen. De maatregelen gaan meer uit van de mogelijkheden van de inwoner en minder van de beperkingen, passend binnen positieve gezondheid, de innovatieopgave, toekomstvisie en transformatieagenda ‘Samen Sterk’ (december 2020).

Afgelopen periode zijn de Plusbus, opstapplaatsen (in Westervoort) en de eigen bijdrage WMO vervoer geëvalueerd. Hierna wordt ingegaan op deze drie evaluaties. Onder het kopje leerlingenvervoer wordt ook ingegaan op de evaluatie leerlingenvervoer en een nieuwe verordening. Deze kennisgeving besluit met het informeren over het personeelstekort bij vervoerders.

[1] Z/20/074593/201492018

Plusbus
Sinds 2020 biedt de Plusbus in en om de gemeenten Duiven en Westervoort aangepast vervoer aan. De Plusbus rijdt inwoners met een indicatie of een WMO-pas van en naar dagbesteding. Zij werken met vrijwillige chauffeurs en een betaalde coördinator. Naast de ritten voor dagbesteding gebruiken de inwoners de Plusbus ook voor vraagafhankelijke ritten, zoals het vervoer naar familie, het ziekenhuis en/of andere bezoeken, afhankelijk van de beschikbaarheid van de Plusbus. Door de inzet van de Plusbus wordt bespaard op vervoer door vervoersorganisatie Avan[2] en ontstaat er een breder aanbod van vervoersvoorzieningen voor onze inwoners. De Plusbus richt zich nadrukkelijk niet op leerlingenvervoer en jeugdwetvervoer. Dat maakt dat de Plusbus dus geen vervanging is van Avan.

In april en mei 2022 is een evaluatie (zie bijlage) uitgevoerd door middel van een ervaringsonderzoek met een respons van 56 Plusbus-gebruikers (van zowel vervoer naar dagbesteding als van vervoer op afroep) en 11 chauffeurs. Dit ervaringsonderzoek geeft input voor de doorontwikkeling van de inzet van de Plusbus als (voorliggende) voorziening voor het vervoer. De centrale vraag in het onderzoek was: “Hoe ervaren de gebruikers de dienstverlening van de Plusbus en waar zien zij mogelijkheden tot verbetering?”

Gebruikers zijn heel erg tevreden over de dienst die de Plusbus aan hen levert. De gebruikers die van en naar dagbesteding worden gebracht, geven vrijwel allemaal aan dat zij heel erg tevreden zijn over de reistijd en de chauffeur. De gebruikers ervaren de diensten die de Plusbus levert als betrouwbaar en onmisbaar en de waardering is groot. Ook de gebruikers van de Plusbus op afroep zijn erg tevreden over de dienstverlening van de Plusbus.

Verbeterpunten die genoemd worden zijn uitbreiding van de uren waarop de Plusbus telefonisch bereikbaar is, bredere beschikbaarheid van de dienst en uniformiteit in de kwaliteit en werkwijze van de chauffeurs. Opvallend was dat er nagenoeg geen klachten waren over de Plusbus. De organisatie staat dicht bij de inwoner en kan bij klachten snel handelen, dit zorgt voor een persoonlijke benadering die de gebruikers waarderen.

Het college en de Plusbus verkennen momenteel de mogelijkheden tot het uitvoeren van de verbeterpunten die uit de evaluatie naar voren komen.

Leerlingenvervoer
Binnen het sociaal domein wordt in de toegang (indicatiestelling door consulenten) uitvoering gegeven aan de transformatie door een groter beroep te doen op zelfredzaamheid en eigen kracht van onze inwoners en de inzet van voorliggende voorzieningen. Ook in het doelgroepenvervoer, en meer specifiek het leerlingenvervoer kijken consulenten naar wat leerlingen en ouders zelf kunnen. Voorbeelden zijn dat ouders van leerlingen in het speciaal onderwijs één of meer dagen zelf de kinderen naar school brengen en dat VSO (voortgezet speciaal onderwijs) leerlingen die dat kunnen worden gestimuleerd om met het OV of de fiets te reizen.

Onderdeel van het maatregelenpakket doelgroepenvervoer waren opstapplaatsen in het leerlingenvervoer. In Westervoort zijn, in tegenstelling tot Duiven, de opstapplaatsen voor het taxivervoer van leerlingen wel gerealiseerd. Deze beleidswijziging is geëvalueerd. De gemeente Westervoort is in samenwerking met de klankbordgroep leerlingenvervoer en de vervoersorganisatie Avan aan de slag gegaan met de aandachtspunten en aanbevelingen. Het college Duiven volgt de ontwikkelingen in Westervoort nauwgezet en beziet of opstapplaatsen in Duiven voor extra efficiëntie kunnen zorgen. Efficiëntie wordt vanwege personeelstekorten steeds belangrijker in het doelgroepenvervoer. Daar komt bij dat opstapplaatsen een opstap kunnen zijn richting regulier vervoer zoals het OV. Dit past bij de doelstelling om te normaliseren en meer uit te gaan van eigen kracht (positieve gezondheid).

[2] Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen BVO DRAN/ AVAN

Eind 2021/ begin 2022 is een klankbordgroep Leerlingenvervoer opgericht in zowel Duiven als Westervoort om beleidsontwikkelingen beter af te stemmen met ouders. Onderwerpen die voor beide gemeenten relevant zijn worden besproken in gezamenlijke bijeenkomsten met de klankbordgroepen van beide gemeenten (1Stroom). In samenwerking met de klankbordgroepen is het aanvraagproces en -formulier voor Leerlingenvervoer verbeterd, is er input opgehaald voor een nieuwe Verordening Leerlingenvervoer en is de evaluatie opstapplaatsen besproken.

Verordening Leerlingenvervoer
Onze huidige regelgeving sluit onvoldoende aan bij de ontwikkelingen in het leerlingenvervoer. De colleges van Duiven en Westervoort hebben daarom besloten om gezamenlijk opdracht te geven voor een evaluatie van het leerlingenvervoer met als doel het opstellen van een nieuw integraal kader (verordening, beleidsregels en uitvoeringsafspraken). Het college verwacht in het voorjaar van 2023 op basis hiervan een nieuwe verordening leerlingenvervoer aan de gemeenteraad voor te leggen.

Eigen bijdrage wmo vervoer
Voor het uitvoeren van het maatregelenpakket doelgroepenvervoer hebben het college en de raad eind 2021 een wijziging op de verordening en beleidsregels Wmo vastgesteld. Vervolgens werden de eigen bijdragen voor het Wmo vervoer naar de dagbesteding met ingang van 1 januari 2022 ingevoerd in de gemeente Duiven. De eigen bijdrage voor het vervoer naar dagbesteding is ingevoerd met het uitgangspunt van gelijkheid: inwoners die met de auto of met ov naar dagbesteding gaan, betalen ook voor hun vervoer.

Alle inwoners die gebruik maken van deze vervoersvoorzieningen zijn schriftelijk geïnformeerd over de eigen bijdrage en hen is gevraagd of ze gebruik willen blijven maken van de voorziening. Bijna alle inwoners hebben aangegeven gebruik te willen maken van het vervoer naar de dagbesteding. Indien een inwoner aangaf de eigen bijdrage niet te kunnen betalen is door de consulent een gesprek gevoerd en waar nodig werd er een maatwerk oplossing geboden.

De eigen bijdrage voor dagbesteding wordt vooraf berekend op basis van het verwachte aantal kilometers, per maand betaald en per kwartaal verrekend op basis van de werkelijk gemaakte kilometers. Hiervoor is destijds gekozen om de klant niet teveel in één keer te laten betalen (bijvoorbeeld per kwartaal). Het college bekijkt of en hoe de administratieve lasten hiervan verlaagd kunnen worden.

Personeelstekort en doelgroepenvervoer
Landelijk is er veel aandacht voor personeelstekorten bij vervoerders. Deze tekorten zetten het doelgroepenvervoer onder druk. Dat geldt ook voor onze regio, hoewel de tekorten in onze regio minder groot zijn dan in andere delen van Nederland. BVO-DRAN heeft echter wel het signaal afgegeven dat zij verwachten dat het ziekteverzuim onder chauffeurs als gevolg van Covid zal oplopen. Dit zet het doelgroepenvervoer verder onder druk. BVO-DRAN heeft (de ouders van) de gebruikers van het doelgroepenvervoer geïnformeerd over de ontwikkelingen in het vervoer.

Het college monitort de situatie nauwgezet en onderzoekt in regioverband oplossingen. Doel is om te voorkomen dat vervoersvragen niet uitgevoerd worden. Omdat met name het leerlingenvervoer en het jeugdwetvervoer onder druk staan, zoeken wij via de klankbordgroep contact met de ouders van de gebruikers van dit vervoer. Bij nieuwe ontwikkelingen houdt het college uw raad op de hoogte.

Hoewel de omstandigheden ons dwingen nadrukkelijk te focussen op efficiëntie, blijven we zeker ook oog houden voor de kwaliteit van het vervoer. Zo is er momenteel extra aandacht voor klachtenafhandeling.

Ten slotte
Het college hecht er tot slot aan op te merken dat zij het doelgroepenvervoer (van vrijwillig vervoer tot maatwerk vervoer) als een belangrijk middel voor inwoners ziet om te kunnen participeren. Maatwerk bieden (en indien nodig afwijken van de regels) en zo meedoen mogelijk maken, staan voorop. Het college houdt voortdurend het doelgroepenvervoer in de gaten en stuurt bij waar nodig. Bij nieuwe ontwikkelingen in het doelgroepenvervoer informeert het college, zoals eerder toegezegd, de gemeenteraad.

Duiven, 4 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen:

Registratienummer:	*Omschrijving:*
201583187	*Klant-ervaringsonderzoek Plusbus*
201583186	*Klant-ervaringsonderzoek Opstapplaatsen*

Cliëntervaringsonderzoek Plusbus

"Zonder de Plusbus zou ik nergens meer komen!"

Rapport | 31 mei 2022

Partners in verbetering

Inhoudsopgave

Inhoud

H1 | Inleiding 3
H2 | Opzet en uitvoering 4
H3 | Resultaten.....5
3.1 | Resultaten gebruikers 5
3.2 | Resultaten chauffeurs.....9
H4 | Conclusie 11
4.1 | Tevredenheid gebruikers vervoer van en naar dagbesteding 11
4.2 | Tevredenheid gebruikers vervoer op afroep 12
4.3 | Ervaring van de chauffeurs 13
H5 | Advies voor verbeterpunten.....14
Bijlage 1 | Belprotocol & vragenlijst gebruikers 15
Bijlage 2 | Belprotocol & vragenlijst chauffeurs 17

H1 | Inleiding

De Plusbus is in 2018 in Lobith en Zevenaar gestart met het vervoeren van deelnemers van de dagbesteding bij Caleidoz. Sinds 2020 biedt de Plusbus ook aangepast vervoer aan in en om de gemeenten Duiven en Westervoort. De Plusbus is een stichting die werkt met vrijwillige chauffeurs en heeft geen winstoogmerk. De Plusbus rijdt inwoners met een indicatie of een WMO-pas van en naar dagbesteding. Aanvullend op het van en naar dagbesteding vervoeren van inwoners kan de Plusbus inwoners op afroep vervoeren, afhankelijk van de beschikbare capaciteit. Zo kunnen zij voor een voordelige prijs een uitje maken binnen de regio, denk daarbij aan het bezoeken van familie of vrienden, huisarts of ziekenhuis of om hun boodschappen te doen.

De Plusbus zou op 16 maart 2020 van start gaan, maar dit werd door de coronamaatregelen uitgesteld tot 8 juni 2020. Vanaf dat moment kon het vervoer met een aantal restricties weer van start gaan, gedurende de pandemie. Inmiddels is de Plusbus twee jaar actief in de gemeenten Duiven en Westervoort.

Bij de start van de Plusbus in Duiven en Westervoort is afgesproken om na ongeveer een jaar te evalueren. Dit hebben we een jaar uitgesteld omdat er in de Corona periode minder gebruik is gemaakt van de Plusbus. De evaluatie is uitgevoerd door middel van een ervaringsonderzoek onder Plusbus-gebruikers. Dit ervaringsonderzoek geeft input voor de doorontwikkeling van de inzet van de Plusbus als (voorliggende) voorziening voor het vervoer. Insteek voor nu en de nabije toekomst is borging en doorontwikkeling.

De vraag die centraal staat is: “Hoe ervaren de gebruikers van de Plusbus de dienstverlening van de Plusbus en waar zien zij mogelijkheden tot verbetering?”

H2 | Opzet en uitvoering

In april en mei 2022 is de evaluatie uitgevoerd. De evaluatie heeft de vorm van een cliëntervaringsonderzoek gekregen: gebruikers van de Plusbus hebben wij een aantal vragen voorgelegd om inzicht te krijgen in hoe zij de diensten van de Plusbus ervaren. Daarnaast hebben we aan de hand van een aantal vragen kort gesproken met de chauffeurs van de Plusbus, om zo meer inzicht te krijgen in hun motivatie om zich als vrijwilliger aan de organisatie te binden en hoe zij het vrijwilligerswerk hebben ervaren. De enquêtevragen zijn gebaseerd op:

- Verleningsbeschikkingen (voorwaarden)
- Jaarverslag 2021
- Aanvullende afspraken (bij subsidiebeschikking Plusbus 2020)

Tenslotte is met de coördinator van de Plusbus gesproken voor een nadere toelichting van een aantal onderzoeksresultaten.

We hebben gekozen voor het afnemen van enquêtes met daarin gesloten en open vragen. We stelden de gesloten vragen om een helder beeld te schetsen van:

- Waar de Plusbus door de gebruikers voor wordt gebruikt;
- Hoe betrouwbaar de diensten van de Plusbus worden ervaren door de gebruikers;
- Hoe prettig de gebruikers het gebruik van de dienst vinden.

Met de open vragen kregen we input die we met de gesloten vragen niet konden ophalen: belangrijke verbeterpunten of juist complimenten die zij met ons wilden delen.

Momenteel maken er naar schatting van de Plusbus ongeveer 30 inwoners van Duiven en Westervoort op meerdere dagen in de week gebruik van de Plusbus om van en naar dagbesteding te komen. Daarnaast is er een groep die ‘vraaggestuurd’ gebruik maakt van de Plusbus.

Alle huidige en voormalig gebruikers benaderen wij telefonisch om mee te doen aan het cliëntervaringsonderzoek. Hiervoor hebben wij een geanonimiseerde lijst telefoonnummers ontvangen van de coördinator van de Plusbus. We hebben gewerkt met een lijst van 114 telefoonnummers van mensen uit Westervoort en Duiven die gebruik maken of ooit gebruik maakte van de Plusbus. Wij hebben bij 56 gebruikers de enquête afgenomen. Dit is een respons van 48,2%. Wij hebben gebruikers slechts één keer benaderd. Als zij een bijdrage wilden leveren aan het onderzoek, werd de enquête direct bij hen afgenomen.

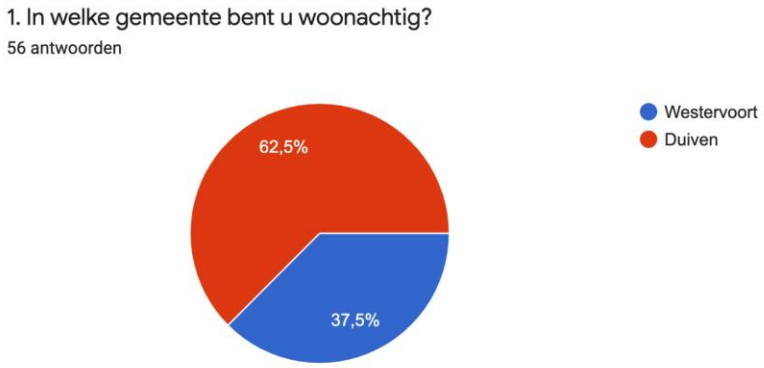
Ook hebben wij een lijst met telefoonnummers van de vijftien chauffeurs ontvangen. Wij hebben uiteindelijk elf van de vijftien chauffeurs gesproken. De respons onder de chauffeurs was 73,3%.

H3 | Resultaten

Hieronder zijn de resultaten van de telefonisch afgenomen vragenlijsten te zien, opgesplitst naar gebruikers (3.1) en chauffeurs (3.2).

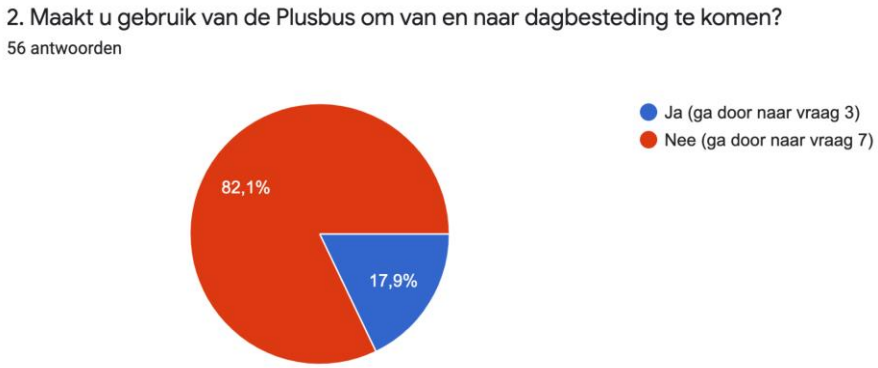
3.1 | Resultaten gebruikers

Woonplaats

Uit de enquête blijkt dat een ruime meerderheid van de gebruikers uit Duiven komt, namelijk 62,5%.

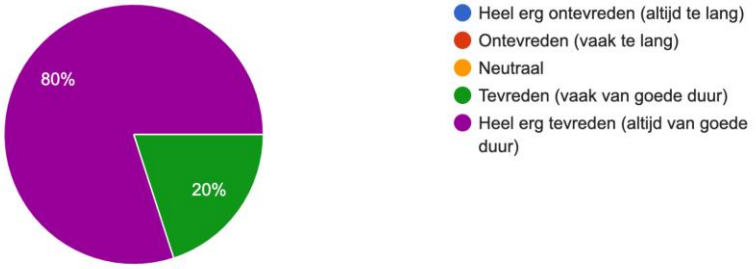
Gebruik dagbesteding

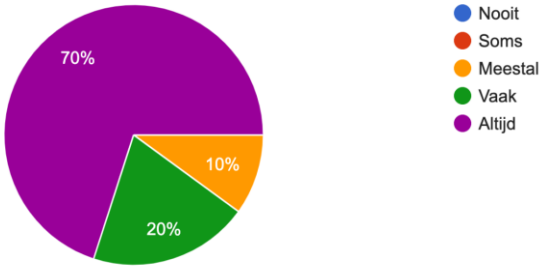
82,1% maakt geen gebruik van de Plusbus om van en naar dagbesteding te komen, 17,9% maakt wel gebruik van de PlusBus om van en naar dagbesteding te komen.

Tevredenheid reistijd en planning

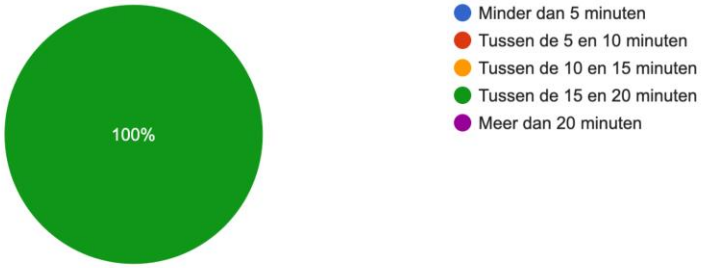
3. Hoe ervaart u de reistijd/route van de Plusbus bij gebruik van en naar dagbesteding?
10 antwoorden

4. Is de Plusbus met het rijden van en naar de dagbesteding op de afgesproken tijd aanwezig?
10 antwoorden

5. Hoe veel later dan gepland was de Plusbus op die momenten aanwezig?
3 antwoorden

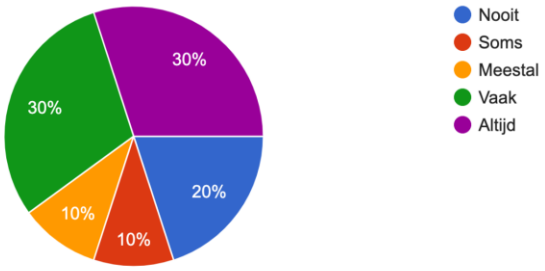

70% van de gebruikers geeft aan dat de Plusbus met het rijden van en naar de dagbesteding altijd op de afgesproken tijd aanwezig is. 20% van de gebruikers geeft aan dat de Plusbus met het rijden van en naar de dagbesteding vaak op de afgesproken tijd aanwezig is en 10% geeft aan dat de Plusbus met het rijden van en naar de dagbesteding meestal op de afgesproken tijd aanwezig is. Wanneer de bus niet op de afgesproken tijd aanwezig is, is de bus gemiddeld om vijftien tot twintig minuten later aanwezig.

Vaste chauffeurs

6. Heeft u voor elke dag van de week dat u gebruikmaakt van de Plusbus voor dagbesteding een vaste chauffeur?

10 antwoorden

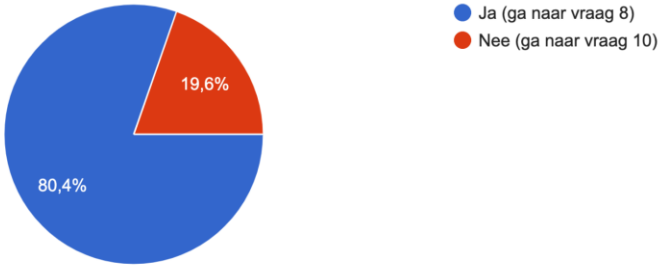

Uit de enquête blijkt dat 60% van de gebruikers altijd of vaak een vaste chauffeur heeft voor elke dag van de week dat zij gebruik maken van de PlusBus voor dagbesteding. 20% geeft aan meestal of soms een vaste chauffeur voor elke dag van de week dat zij gebruik maken van de Plusbus voor dagbesteding te hebben en 20% heeft nooit een vaste chauffeur.

Gebruik Plusbus op afroep

7. Maakt u (ook) gebruik van de Plusbus als vervoer op afroep (bijvoorbeeld voor een uitstapje naar het centrum, een bezoek aan vrienden etc.)?

56 antwoorden

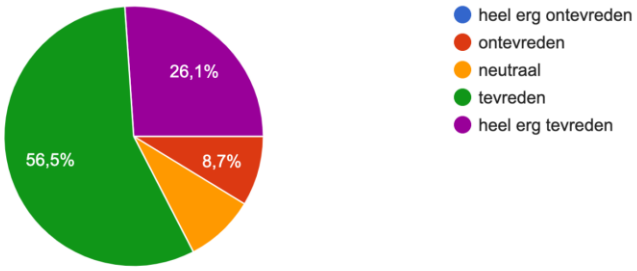

80,4% van de gesproken gebruikers maakt gebruik van de Plusbus als vervoer op afroep.

Bereikbaarheid kantoor

8. Hoe tevreden bent u over de bereikbaarheid van het kantoor waarmee u een afspraak kunt maken (beschikbaar op ma-vr van 8.30-12.30)?

46 antwoorden

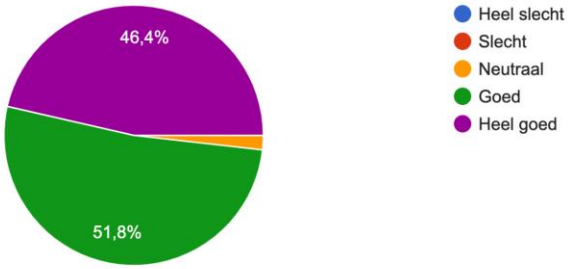

82,6% van de gebruikers is (heel) tevreden over de bereikbaarheid van het kantoor. Veel gehoorde opmerkingen zijn dat het kantoor te beperkt open is (ook als mensen wel tevreden zijn). Als er onverwacht iets gebeurt, dan kunnen zij de rit bijvoorbeeld niet meer (telefonisch) afzeggen. Ook kan in de middag geen afspraak meer worden gemaakt. Veel mensen zijn desondanks tevreden en geven bijvoorbeeld aan dat er wordt meegedacht en dat de mensen aan de telefoon erg vriendelijk en behulpzaam zijn. Ook reageren zij (tijdens kantooruren) snel en adequaat.

Professionaliteit chauffeur

10. Hoe ervaart u de professionaliteit van de chauffeur?

56 antwoorden

Van alle gesproken gebruikers, vindt 98,2% de professionaliteit van de chauffeurs (erg) goed. De gebruikers zijn vrijwel allemaal te spreken over de chauffeurs. Vrijwel iedereen gaf aan dat de chauffeurs behulpzaam, sociaal en vriendelijk zijn. Voorbeelden zijn het begeleiden van en naar de auto bij moeilijk lopen of bij sneeuwval. Ook gaven veel gebruikers aan dat de chauffeurs goed kunnen rijden en op tijd zijn. Een kleine kanttekening is wel dat een aantal gebruikers aangeven dat de kwaliteit wel verschilt per chauffeur. Zo wordt genoemd dat de ene chauffeur behulpzamer is dan de ander en de bejegening door sommige chauffeurs minder persoonlijk is.

Verbeter- of aandachtspunten

Veel van de gebruikers zijn héél erg tevreden over de diensten van de Plusbus en hebben geen verbeteringen of aandachtspunten om mee te nemen. Zo geeft een gebruiker aan dat zij "nergens meer zou komen" zonder de Plusbus en geeft een andere gebruiker aan dat "de Plusbus écht moet blijven". Een aantal van de verbeteringen of opmerkingen die wél worden genoemd, zijn de volgende:

- Niet elke chauffeur heeft dezelfde kwaliteiten van sociale vaardigheden;
- Een bredere beschikbaarheid van de Plusbus, avondritten kunnen incidenteel worden aangeboden (als er een chauffeur kan worden gevonden) en de gebruikers zouden graag zien dat dit vaker mogelijk is. Er is echter ook begrip voor het feit dat het een vrijwilligersorganisatie betreft en dat het daarom lastig is om dit aan te bieden. Ook graag vaker beschikbaar zijn; Soms wordt het als beperkend ervaren om een afspraak te maken tijdens de ophaaltijden van de dagbesteding;
- Het kantoor waarmee afspraken kunnen worden gemaakt, moet langer open zijn, ook in de middag. Het is voor de gebruikers onhandig dat het kantoor alleen in de ochtend open is, met name wanneer ziekenhuisafspraken bijvoorbeeld worden aangepast op korte termijn. Dit kan een gebruiker dan niet meer telefonisch doorgeven;
- Een van de gebruikers benoemt dat Avan goedkoper is en dat zij daarom in eerste instantie voor Avan kiest;
- Heel soms is er sprake van een communicatiefout: chauffeur kwam de gebruiker niet ophalen omdat hij de afspraak te laat had gezien. Laat het weten als een planning niet haalbaar is. Overigens wordt dit meestal charmant opgepakt: de coördinator biedt aan om alsnog te rijden of brengt een bosje bloemen langs. Deze manier van oplossen wordt erg gewaardeerd.

3.2 | Resultaten chauffeurs

Motivatie voor het bijdragen aan de Plusbus

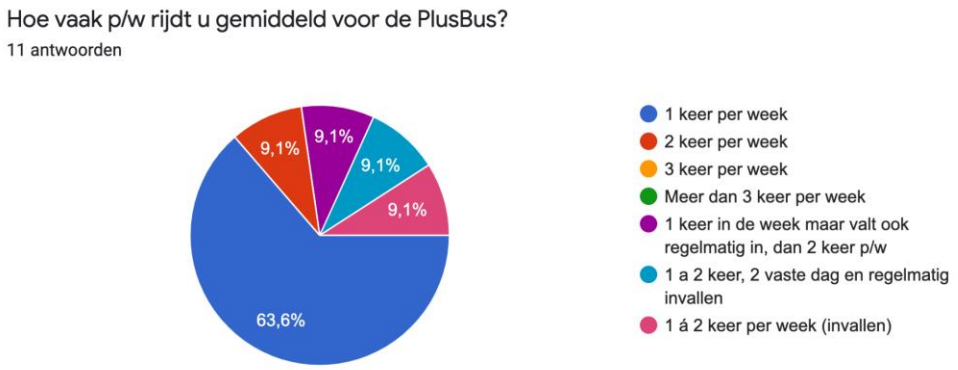
Meerdere chauffeurs geven aan dat zij gepensioneerd zijn en daarom zijn gaan zoeken naar waardevolle invulling van de vrijgekomen tijd. De redenen waarom chauffeurs juist vrijwilligerswerk zijn gaan doen bij de Plusbus. verschillen. Toch is er veel overlap tussen de redenen die chauffeurs aandragen. Een van de meest genoemde redenen is het sociale aspect dat er bij het werk komt kijken: zo is er een chauffeur die zijn 'Golden Oldies' cd aanzet in de auto, iets wat de gebruikers van de Plusbus waarderen. De chauffeurs vinden het vaak fijn en leuk om de doelgroep, waaronder eenzame ouderen, te kunnen helpen. Ook wordt de zelfstandigheid van het vrijwilligerswerk, het zelf rondrijden met de Plusbus, gewaardeerd.

Tevredenheid voorbereidende training

Er kan een redelijk goed beeld worden geschetst van de training die de chauffeurs ter voorbereiding krijgen, waar zij overigens vrijwel allemaal heel erg tevreden over zijn. De chauffeurs rijden eerst ongeveer vier of vijf keer

mee met een ervaren chauffeur. Vervolgens mag de nieuwe chauffeur zelf rijden onder toezicht van de coördinator van de Plusbus. Één chauffeur beschrijft hoe hij zelf in een rolstoel werd gezet om zo te kunnen ervaren waarom je niet te hard moet rijden. Hij gaf aan dat hij zich daarom (nog) beter in de passagiers van de bus kon verplaatsen. Verder gaven de chauffeurs onder andere aan dat zij duidelijk krijgen uitgelegd hoe de mensen het best begeleid kunnen worden en hoe zij het beste om kunnen gaan met de doelgroep.

Frequentie dienstverlening

Het grootste gedeelte (63,6%) van de chauffeurs rijdt gemiddeld één keer per week voor de Plusbus. Een enkele chauffeur rijdt regelmatig ook een tweede keer in de week, wanneer hij of zij invalt voor een collega.

Het gebruik van *Pitane Mobility Software*

De ervaringen met *Pitane Mobility Software* zijn wisselend. Enerzijds geven meerdere chauffeurs aan dat het een gebruiksvriendelijk systeem is dat vrijwel altijd werkt maar dat je wel even moet leren kennen, anderzijds geven ook meerdere chauffeurs aan dat het systeem wel wat gebruiksvriendelijker mag (het systeem zou bijvoorbeeld te traag zijn en niet simpel genoeg zijn voor chauffeurs). Meerdere chauffeurs geven aan dat het systeem langzaam is, maar een van de chauffeurs vermoedt dat dit met name komt doordat de tablet in de Plusbus te traag is. Een andere opmerking is dat de ritten niet altijd goed worden gekoppeld, waardoor ritten onnodig lang kunnen duren, of juist te krap worden ingepland. Meerdere chauffeurs nemen voor de zekerheid een papieren lijst mee, zodat zij daarop terug kunnen vallen.

H4 | Conclusie

Er zijn twee soorten gebruikers te onderscheiden bij de Plusbus: enerzijds zijn er de mensen die gebruik maken van de Plusbus om van en naar dagbesteding te komen, anderzijds zijn er de mensen die gebruik maken van de Plusbus als vervoer op afroep. Het grootste deel van de respondenten maakt gebruik van de Plusbus voor vervoer op afroep; 82%. De 18% respondenten die de Plusbus gebruikt om van en naar dagbesteding te komen maakt echter van het overgrote deel van de capaciteit van de Plusbus gebruik; zo'n 90-95%. Mensen die gebruik maken van de Plusbus van en naar dagbesteding zijn absoluut gezien kleiner, maar nemen relatief meer tijd in beslag. Zij rijden bijvoorbeeld elke week twee of drie keer mee met de Plusbus. De mensen die de Plusbus op afroep gebruiken, gebruiken de dienst minder regelmatig en nemen minder tijd in beslag. Bij beide groepen gebruikers is gekeken naar de tevredenheid over de dienst. Uit de bovenstaande resultaten blijkt, dat beide groepen gebruikers (heel erg) tevreden zijn over de dienst die de Plusbus aan hen levert.

4.1 | Tevredenheid gebruikers vervoer van en naar dagbesteding

De gebruikers die van en naar dagbesteding worden gebracht, geven vrijwel allemaal aan dat zij heel erg tevreden (80%) of tevreden (20%) zijn over de reistijd of route die zij afleggen met de Plusbus van en naar dagbesteding. Zo geeft één gebruiker meerdere keren aan: "zonder de Plusbus kom ik nergens meer!".

De Plusbus is volgens de gesproken gebruikers vrijwel altijd op de afgesproken tijd aanwezig.[1] Vrijwel alle gebruikers geven aan dat de chauffeurs vriendelijk, behulpzaam en op tijd zijn wanneer zij worden gevraagd waarom zij tevreden zijn over de professionaliteit van de chauffeurs. 80% van hen geeft aan dat zij de chauffeur 'heel goed' vinden en 20% geeft aan dat zij de chauffeur 'goed' vinden. Aan de telefoon geeft iemand aan dat de chauffeurs doorgaans 'fantastisch' zijn, maar dat de kwaliteit tussen de chauffeurs soms wisselt. Dit is ook een van de door meerdere gebruikers genoemde verbeterpunten. Uit de resultaten blijkt daarnaast dat de gebruikers niet allemaal voor elke vaste dag van de week door dezelfde chauffeur van en naar dagbesteding worden gebracht.[2] Dit werd toegelicht door coördinator; de gebruikers hebben een vaste chauffeur voor elke dag van de week, voor hetzelfde dagdeel. Een ander punt is de wens om ruimere kantoortijden aan te houden, zodat veranderingen in afspraken goed kunnen worden doorgegeven.

In de prestatieafspraken is opgenomen dat de gemeente verwacht van de Plusbus dat de organisatie "betrouwbaar route vervoer door vrijwillige chauffeurs" levert. Hierbij hoort onder andere een maximale reistijd, het hebben van een vaste chauffeur per dag van de week en

[1] 70% van de gebruikers geeft aan dat de Plusbus altijd op de afgesproken tijd aanwezig is, 20% geeft aan dat de Plusbus vaak op de afgesproken tijd aanwezig is en 10% geeft aan dat de Plusbus meestal op de afgesproken tijd aanwezig is. Wanneer de Plusbus later is dan gepland, gaat dit om gemiddeld tussen de 15 en 20 minuten later.

[2] 30% geeft aan dat dit altijd is, 30% geeft aan dat dit vaak is, 10% geeft aan dat dit meestal is, 10% geeft aan dat dit soms is en 10% geeft aan dat dit nooit is.

het mee vervoeren van hulpmiddelen.[3] Op basis van deze vereisten, kan worden geconcludeerd dat de Plusbus een behoorlijk betrouwbare dienst levert aan de gebruikers die van en naar dagbesteding worden gebracht. Maar nog belangrijker: de gebruikers ervaren de diensten die de Plusbus levert als betrouwbaar en onmisbaar, de waardering is groot.

4.2 | Tevredenheid gebruikers vervoer op afroep

Evenals bij de gebruikers die de Plusbus gebruiken als vervoer van en naar de dagbesteding, zijn de gebruikers van de Plusbus op afroep erg tevreden over de dienstverlening van de Plusbus. Over de bereikbaarheid van het kantoor is met 82% een grote meerderheid (heel erg) tevreden.[4] Een kanttekening hierbij is dat veel gebruikers aangeven dat hoewel de bereikbaarheid tijdens kantooruren goed is en de medewerkers behulpzaam zijn, zij graag zouden zien dat de telefoonlijn langer open is. Wanneer plannen kort dag wijzigen, zoals een afspraak met het ziekenhuis, dan kunnen zij niet tijdig laten weten. Hoewel het ook altijd mogelijk is om dit online aan te geven, is deze doelgroep nog sterk afhankelijk van de telefonische dienst, aangezien zij digitaal vaak minder vaardig zijn.

Over de professionaliteit van de chauffeur zijn de gebruikers eveneens te spreken.[5] Zo noemt een van de gebruikers dat de chauffeurs "voortreffelijk" zijn, er is waardering voor de arbeidsintensieve hulp die zij verlenen. Redenen hiervoor zijn de behulpzaamheid, vriendelijkheid en meerdere keren wordt ook de gezelligheid van de chauffeurs genoemd. Zo vertelt een van de gebruikers een anekdote over een chauffeur die muziek aanzet tijdens het ritje, waar zij vrolijk van wordt. Maar ook wanneer zij daar minder zin in heeft, is dat geen probleem om aan te geven. Daarnaast worden ook de fijne routes en de goede rijvaardigheid van de chauffeurs genoemd. Een van de gebruikers met een rollator geeft aan dat er wel eens onduidelijkheid is bij een van de chauffeurs of hij bevoegd is om de rollator in te laden. Uiteindelijk doet de chauffeur dit wel en haar algemene ervaring is dat alle chauffeurs erg behulpzaam zijn. Wanneer er sprake is van een miscommunicatie en een gebruiker daardoor niet kan worden opgehaald, wordt dit creatief opgelost. Bijvoorbeeld door hetzelfde moment nog aan te bieden dat de coördinator het ritje alsnog op zich neemt of een bloemetje langs te brengen. Deze manier van compensatie waarderen de gebruikers, zo blijkt uit de gevoerde gesprekken.

Meer dan de helft van de gebruikers (56%) heeft geen verbeteringen of aanpassingen om mee te geven aan de Plusbus. De overige gebruikers noemen uiteenlopende punten. De meest genoemde verbeterpunten of wensen zijn:

- Langere kantooruren (negen keer benoemd);
- Een bredere beschikbaarheid van de dienst van de Plusbus (ook in de avonden) en de mogelijkheid om vaker gebruik te maken van de Plusbus (zes keer benoemd);
- Uniformiteit in de kwaliteit en werkwijze van de chauffeurs (vier keer benoemd).

[3] Rollators, rolstoelen, en hulphonden mogen mee.

[4] 26% van de gebruikers is heel erg tevreden over de bereikbaarheid van het kantoor, 56% is hier tevreden over, 9% is neutraal en 9% is ontevreden.

[5] 39% van de gebruikers geeft aan dat de professionaliteit van de chauffeurs heel goed is, 59% geeft aan dat deze goed is en 2% is hierover neutraal.

Meerdere gebruikers hebben aangegeven dat zij graag een bredere beschikbaarheid zien voor het gebruik van de Plusbus, bijvoorbeeld om in de avond een verjaardag van familie bij te wonen. Maar zij zien ook in dat het hier gaat om een vrijwilligersorganisatie, en hebben er begrip voor dat dit niet mogelijk is. Een aantal gebruikers geeft in het telefonische gesprek aan dat zij merken dat niet alle chauffeurs hen op dezelfde manier bejegenen. Dit kan deels worden toegeschreven aan verschil in karakter: de ene persoon is van nature minder gesloten of verlegen dan de ander. De coördinator van de Plusbus geeft daarnaast aan dat er in de corona periode vanzelfsprekend minder mogelijkheid was voor de chauffeurs om elkaar regelmatig te zien. Dit is een belangrijk onderdeel voor het informeel overdragen van kennis, aanvullend op de standaard training die de chauffeurs krijgen. Door de Plusbus worden al stappen gezet om deze kwaliteitsslag te maken.

Geconcludeerd kan worden dat er veel waardering is voor de dienstverlening die de Plusbus biedt. Bovendien is op te merken dat er veel *good will* is voor de organisatie onder gebruikers, omdat het om een vrijwilligersorganisatie gaat. De beperkingen in de beschikbaarheid van het kantoor en de chauffeurs wordt in deze context begrepen. De Plusbus voldoet daarmee aan de vraag vanuit de gemeente, om daar waar mogelijk betrouwbaar vervoer op afroep aan te bieden. Het feit dat als aanvulling of verbetering voornamelijk het uitbreiden van de dienst wordt genoemd, laat de waardering die de gebruikers voor de Plusbus hebben, nog sterker zien. De wens vanuit de gemeente (en de gebruikers) om op basis van beschikbaarheid ook ritten in de avonduren aan te bieden, kan de Plusbus incidenteel vervullen, mits er een chauffeur beschikbaar is om de rit te maken. Gebruikers zouden graag zien dat zij hier regelmatiger gebruik van kunnen maken.

4.3 | Ervaring van de chauffeurs

Zoals eerder al benoemd, blijkt dat er veel waardering is voor de chauffeurs, onder andere vanwege hun goede rijstijl, behulpzaamheid en vriendelijkheid. Enkel drie keer wordt benoemd dat de kwaliteit van de chauffeurs wisselend is. Een groot deel van de chauffeurs die wij hebben gesproken, geeft aan dat zij een waardevolle invulling van hun tijd zochten en dat zij graag vrijwilligerswerk met een sociaal aspect wilden doen. Dit is terug te zien in de ervaring van de gebruikers, die verhalen vertellen over gezellige praatjes of samen muziek luisteren in de auto. De gemeente eist dat de vrijwilligers on the job training krijgen van ervaren vrijwillige chauffeurs om vervolgens een rijtest te doen bij de coördinator. De beschrijving van de training die de chauffeurs geven, komt hiermee overeen. Bovendien vinden de chauffeurs de trainingen fijn.
Een andere eis die de gemeente stelt is het gebruik van Pitane Mobility Software voor de ritregistratie. Hierdoor zou meer flexibele planning mogelijk worden, evenals het betalen met opstap en het hanteren van een km-tarief. Uit de resultaten blijkt dat de ervaringen met de software wisselend is. Doordat ritten niet altijd goed worden gekoppeld en omdat het systeem wel eens uitvalt of te traag is, nemen de chauffeurs voor de zekerheid ook altijd een papieren lijst mee. Een van de chauffeurs geeft aan dat het systeem mogelijk traag is vanwege de tablet waar het systeem op geïnstalleerd is. De coördinator van de Plusbus is hiervan op de hoogte en bevestigt dit. Hij verwacht dat er in 2023 betaalbare tablets op de markt komen die de software beter kunnen ondersteunen.

H5 | Advies voor verbeterpunten

Zoals eerder benoemd, is het ervaringsonderzoek bedoeld om te kijken of en hoe de Plusbus als voorliggende voorziening kan worden ingezet voor vraagafhankelijk vervoer. De insteek voor 2022 is om ervoor te zorgen dat de Plusbus professionaliseert en verkennen welke doorontwikkeling en uitbreidingsmogelijkheden gewenst zijn voor de toekomst. In de subsidieafspraken is opgenomen dat de Plusbus actief bijdraagt aan de doorontwikkeling van het concept Plusbus in samenspraak met de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar. In dit ervaringsonderzoek hebben wij input opgehaald om te kijken welke verbeteringen er nog te behalen zijn. Opvallend was dat er nagenoeg geen klachten waren over de Plusbus. De organisatie staat dicht bij de inwoner en kan bij klachten snel handelen, dit zorgt voor een persoonlijke benadering die de gebruikers waarderen. De volgende punten zijn belangrijk om mee te nemen:

- De kwaliteit van de chauffeurs waarborgen;
- Mogelijkheid verder verkennen om openingstijden van het kantoor te verruimen tot 17.00 (zodat telefonisch afspraken kunnen worden gemaakt). Voor de doelgroep is het een uitdaging om via de digitale weg afspraken te maken, verplaatsen of af te zeggen;
- Wanneer mogelijk, het aanbieden van de Plusbus in de avonduren.

Bij het maken van de gewenste professionaliseringsslag kunnen deze verbeterpunten verder verkend. Uit het ervaringsonderzoek is gebleken dat er niet alleen een grote waardering is voor de diensten die de Plusbus levert, maar ook voor de vrijwilligers die zich inzetten om de Plusbus mogelijk te maken. De gebruikers waarderen de Plusbus juist ook omdat het een vrijwilligersorganisatie is en daarmee heeft de Plusbus veel *good will* bij hun doelgroep. De vrijwilligersorganisatie is voor hen niet meer weg te denken, zoals een van de gebruikers treffend zei: “zonder de Plusbus zou ik nergens meer komen!”.

Bijlage 1 | Belprotocol & vragenlijst gebruikers

Beste meneer/ mevrouw x,

Ik bel u vanwege een ervaringsonderzoek naar het gebruik van de Plusbus. Ik zou u graag een aantal vragen willen stellen om inzicht te krijgen in uw ervaringen met de dienst. Ik ben van het onderzoeksbureau BMC en doe dit onderzoek in opdracht van de gemeenten Westervoort & Duiven (1Stroom). Ik heb uw nummer van de gemeente gekregen. Alle antwoorden zijn geanonimiseerd. Heeft u een moment om een aantal vragen te beantwoorden? Het zal zo'n 5 minuten duren.

1. In welke gemeente bent u woonachtig?
    a. Westervoort
    b. Duiven

2. Maakt u gebruik van de Plusbus om van en naar dagbesteding te komen?
    a. Ja (ga door naar vraag 3)
    b. Nee (ga door naar vraag 6)
    c. Anders…

3. Hoe ervaart u de reistijd/route van de Plusbus bij gebruik van en naar de dagbesteding?
    a. Heel erg ontevreden (altijd te lang)
    b. Ontevreden (vaak te lang)
    c. Neutraal
    d. Tevreden (vaak van goede duur)
    e. Heel erg tevreden (altijd van goede duur)

4. Is de Plusbus met het rijden van en naar de dagbesteding op de afgesproken tijd aanwezig?
    a. Nooit (ga door naar vraag 5)
    b. Soms (ga door naar vraag 5)
    c. Meestal (ga door naar vraag 6)
    d. Vaak (ga door naar vraag 6)
    e. Altijd (ga door naar vraag 6)

5. Hoe veel later dan gepland was de Plusbus op die momenten aanwezig?
    a. Minder dan 5 minuten
    b. Tussen de 5 en 10 minuten
    c. Tussen de 10 en 15 minuten
    d. Tussen de 15 en 20 minuten
    e. Meer dan 20 minuten

6. Heeft u voor elke dag van de week dat u gebruikmaakt van de Plusbus voor dagbesteding een vaste chauffeur?
    a. Ja
    b. Nee

7. Maakt u (ook) gebruik van de Plusbus als vervoer op afroep (bijvoorbeeld voor een uitstapje naar het centrum, een bezoek aan vrienden etc.)?
    a. Ja (ga naar vraag 7)
    b. Nee (ga naar vraag 8)

8. Hoe ervaart u de bereikbaarheid van het kantoor waarmee u een afspraak kunt maken (beschikbaar op ma-vr van 8.30-12.30)?
    a. Heel erg ontevreden
    b. Ontevreden
    c. Neutraal
    d. Tevreden
    e. Heel erg tevreden

9. Indien (on)tevreden, waarom?

10. Hoe ervaart u de professionaliteit van de chauffeur?
    a. Heel slecht
    b. Slecht
    c. Neutraal
    d. Goed
    e. Heel goed

11. Kunt u uitleggen waarom?

12. Zijn er nog andere verbeteringen of aandachtspunten die u mee wilt geven?
    a. Ja, namelijk …
    b. Nee

Heel erg bedankt voor uw deelname aan het onderzoek. Fijne dag nog.

Indien er gevraagd wordt naar een terugkoppeling, noteer ik het e-mailadres en stuur ik t.z.t. een samenvatting/factsheet of wanneer gewenst het eindrapport (dit betreft dezelfde info die naar de raad gaat bij afronding van het onderzoek.

Bijlage 2 | Belprotocol & vragenlijst chauffeurs

Beste meneer/ mevrouw x,

Ik bel u vanwege een ervaringsonderzoek naar het gebruik van de Plusbus. Ik heb van Theo begrepen dat u chauffeur bent bij de Plusbus en ik zou u graag een aantal vragen willen stellen om inzicht te krijgen in uw ervaringen als vrijwilliger. Ik ben van onderzoeksbureau BMC en doe dit onderzoek in opdracht van de gemeenten Westervoort & Duiven (1Stroom). Ik heb uw nummer van de gemeente gekregen. Alle antwoorden zijn geanonimiseerd. Heeft u een moment om een aantal vragen te beantwoorden? Het zal zo'n 5 minuten duren.

1. Waarom bent u specifiek dit vrijwilligerswerk gaan doen?

2. Hoe heeft u de voorbereidende training ervaren?

3. Hoe vaak p/w rijdt u gemiddeld voor de Plusbus?
    a. 1 keer per week
    b. 2 keer per week
    c. 3 keer per week
    d. meer dan 3 keer per week

4. Hoe ervaart u het gebruik van Pitane Mobility software? Wordt het flexibeler plannen hierdoor mogelijk?

Heel erg bedankt voor uw deelname aan het onderzoek. Fijne dag nog.

Indien er gevraagd wordt naar een terugkoppeling, noteer ik het e-mailadres en stuur ik t.z.t. een samenvatting/factsheet of wanneer gewenst het eindrapport (dit betreft dezelfde info die naar de raad gaat bij afronding van het onderzoek.

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Implementatie 31046509
IBAN NL61ABNA0626023106
BTW NL80.55.22.827 B.01

Moventem

Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Rapportage
Evaluatie opstapplaatsen Leerlingenvervoer Westervoort

1Stroom

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Rapportage
Evaluatie opstapplaatsen
Leerlingenvervoer Westervoort

1Stroom

Datum 06-07-2022
Status Definitief
Onze referentie: 21253

Dit document is vertrouwelijk en uitsluitend in te zien door of met toestemming van: 1Stroom

Auteurs:
Maarten van Setten
Sander van Beek
Bas Wesselink

Moventem
Pollaan 48 A-1; 7202 BX Zutphen
T 0575 84 3738
E info@moventem.nl
W www.moventem.nl

Moventem is aangesloten bij de Nederlandse Marktonderzoek Associatie (MOA), Center for Information Based Decision Making & Marketing Research. Moventem is tevens aangesloten bij the World Association of Opinion & Marketing Research Professionals (ESOMAR).

MOA
Center for Information Based Decision Making & Marketing Research

ESOMAR WORLD RESEARCH
ESOMAR
MEMBER

Management samenvatting

Moventem heeft in opdracht van 1Stroom een evaluatie uitgevoerd naar het proces rond de invoering van opstapplaatsen en de gevolgen daarvan op (de beoordeling van) het vervoer. Hieronder een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten.

Evaluatie geeft voldoende inzicht

Op verschillende manieren is informatie opgehaald, zodat alle relevante invalshoeken zijn belicht. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse stakeholders, de opstapplaatsen zijn bezocht en er is een enquête gedaan onder de doelgroep. De enquête is niet door alle ouders ingevuld, maar geeft een indicatie van de mening van de ouders en verzorgers.

Mede door de overige opgehaalde ervaringen met en feiten over de opstapplaatsen is een goed beeld ontstaan op welke manier het best een vervolg kan worden gegeven aan de opstapplaatsen.

Communicatie rondom invoering opstapplaatsen niet optimaal

Als gevolg van een korte tijd tussen het definitieve besluit en de start van de inschrijvingen voor het nieuwe schooljaar, is de communicatie over de invoering van de opstapplaatsen richting ouders niet optimaal geweest. Ouders en de gemeente onderkennen deze ‘valse start’, die mede heeft bijgedragen aan een negatieve houding van de ouders tegenover de opstapplaatsen rondom de invoering.

Verder komt naar voren dat er nog onvoldoende draagvlak is voor de opstapplaatsen onder de ouders/verzorgers. Een groot deel van de doelgroep ziet het nut en de noodzaak ervan niet of onvoldoende in. De gemeente merkt op haar beurt dat een deel van de ouders/ verzorgers moeilijk te bereiken is.

Ouders en verzorgers meer betrekken

Volgens ouders en enkele taxichauffeurs is niet altijd de meest praktische plek gekozen voor een opstaplocatie. Ouders zijn voor hun gevoel niet meegenomen bij de keuze voor de locaties. De dichtstbijzijnde locatie blijkt voor ouders niet altijd de best plek te zijn en leidt niet per sé tot kortere routes.

Door eerst in samenspraak met de vervoerder een goede route te maken en daarna de locaties voor te leggen aan de ouders en verzorgers kan in overleg een geschikte plek worden uitgekozen. Een route die efficiënt en praktisch is voor zowel de vervoerder als voor de ouders.

Veelal geen beschutting tegen slechte weersomstandigheden

De opstaplocaties zijn niet voorzien van beschutting tegen slecht weer. Hierdoor passen chauffeurs onder meer bij slecht weer hun route aan om leerlingen z.s.m. in de bus te kunnen krijgen, met als gevolg dat de route inefficiënt wordt en andere kinderen die wel beschut staan langer moeten wachten dan afgesproken.

Bij een vervolg is het raadzaam om bij de selectie van de opstaplocaties ook te kijken in hoeverre het mogelijk is om beschut te staan. Bijvoorbeeld door de opstaplocaties te combineren met bestaande bushaltes met een abri/ overkapping. Ook vanuit chauffeurs kwam deze suggestie, zodat de routes efficiënter kunnen worden ingericht.

Zelfredzaamheid alleen voor specifieke (doel)groep

Belangrijke motivatie om opstapplaatsen te introduceren is om de toeleiding naar het reguliere OV te vergemakkelijken voor de leerlingen. De leeftijd en de beperking waar het kind mee te maken heeft, bepaalt in grote mate in hoeverre het OV een passend alternatief is. De doelgroep ervaart nu (nog) niet/zeer beperkt dat zij meer zelfredzaam is als gevolg van de opstapplaatsen. Wel kunnen opstapplaatsen er op termijn toe leiden dat de stap naar OV voor een deel kleiner wordt.

Deze prikkel is het meest effectief bij kinderen die bezig zijn met de laatste periode van het (voortgezet) speciaal onderwijs. Dit in verband met de leeftijd.

Structurele monitoring van de opstapplaatsen

Op dit moment is er geen structurele monitoring op de (financiële) voordelen van de invoering. Dit is ook ingewikkeld, aangezien de reistijd (en de vervoerskosten) voor gemeente Westervoort mede afhangen van de route die in de buurgemeenten gereden moet worden. Ook zijn de kosten van verschillende leerjaren niet 1-op-1 met elkaar te vergelijken, gezien de verschillen in het aantal en de vervoersvraag van leerlingen.

Om scherper zicht te krijgen op het effect van opstapplaatsen voor (de kosten van) het vervoer, zouden elk jaar twee planningen gemaakt moeten worden met de bestaande deelnemers: één met en één zonder opstapplaatsen. Inzicht in dit cijfermatige verschil helpt om keuzes te maken en te verantwoorden richting (ouders/verzorgers van) deelnemers en stakeholders.

Opstapplaatsen hebben nauwelijks invloed op reizigerstevredenheid

Avan voert elk jaar een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uit onder (de ouders/verzorgers van) deelnemers van het Leerlingenvervoer in de gehele regio Arnhem-Nijmegen. De algemene tevredenheid over het vervoer is in 2021 redelijk stabiel ten opzichte van 2020. Ook als het gaat om het vervoer zelf.

Binnen het KTO zijn alle aspecten van het vervoer (en de omliggende dienstverlening) onderzocht. Hieruit komt het beeld naar voren dat de invoering van opstapplaatsen niet leidt tot meer ontevredenheid over het vervoer in zijn geheel.

Financiële effecten beperkt inzichtelijk, maar waarschijnlijk gering

Binnen deze studie hebben we niet cijfermatig vast kunnen stellen of de opstapplaatsen hebben geleid tot lagere uitvoeringskosten. De kosten worden mede bepaald door de scholen waar de leerlingen heen geen en de route die in de buurgemeenten gereden wordt. Aangezien beide elementen elk jaar verschillend zijn, is een vergelijking tussen de jaren niet mogelijk. Wel kan worden gesteld dat de impact op reistijd en uitvoeringskosten het grootst is als buurgemeenten ook opstapplaatsen invoeren, zodat de route over de hele lengte wordt gestrekt.

Ook komt uit de evaluatie naar voren dat binnen Westervoort niet altijd de meest efficiënte route wordt gereden. In de geplande volgorde wordt soms heen en weer gereden tussen de opstapplaatsen, in plaats van opeenvolgend. Wij adviseren de vervoerder en ouders elk jaar actief te betrekken bij de keuze voor opstapplaatsen, om de efficiency van de locatie zelf en de aanlooproutes te toetsen en te optimaliseren. Aanvullend is het raadzaam om de mogelijkheden te verkennen om regionale afspraken te maken over invoering van opstapplaatsen voor specifieke routes.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 7

1.1 Aanleiding 7
1.2 Hoofdvraag en onderzoeksthema's 8
1.3 Methodiek 8
1.4 Scope onderzoek 9
1.5 Leeswijzer 9

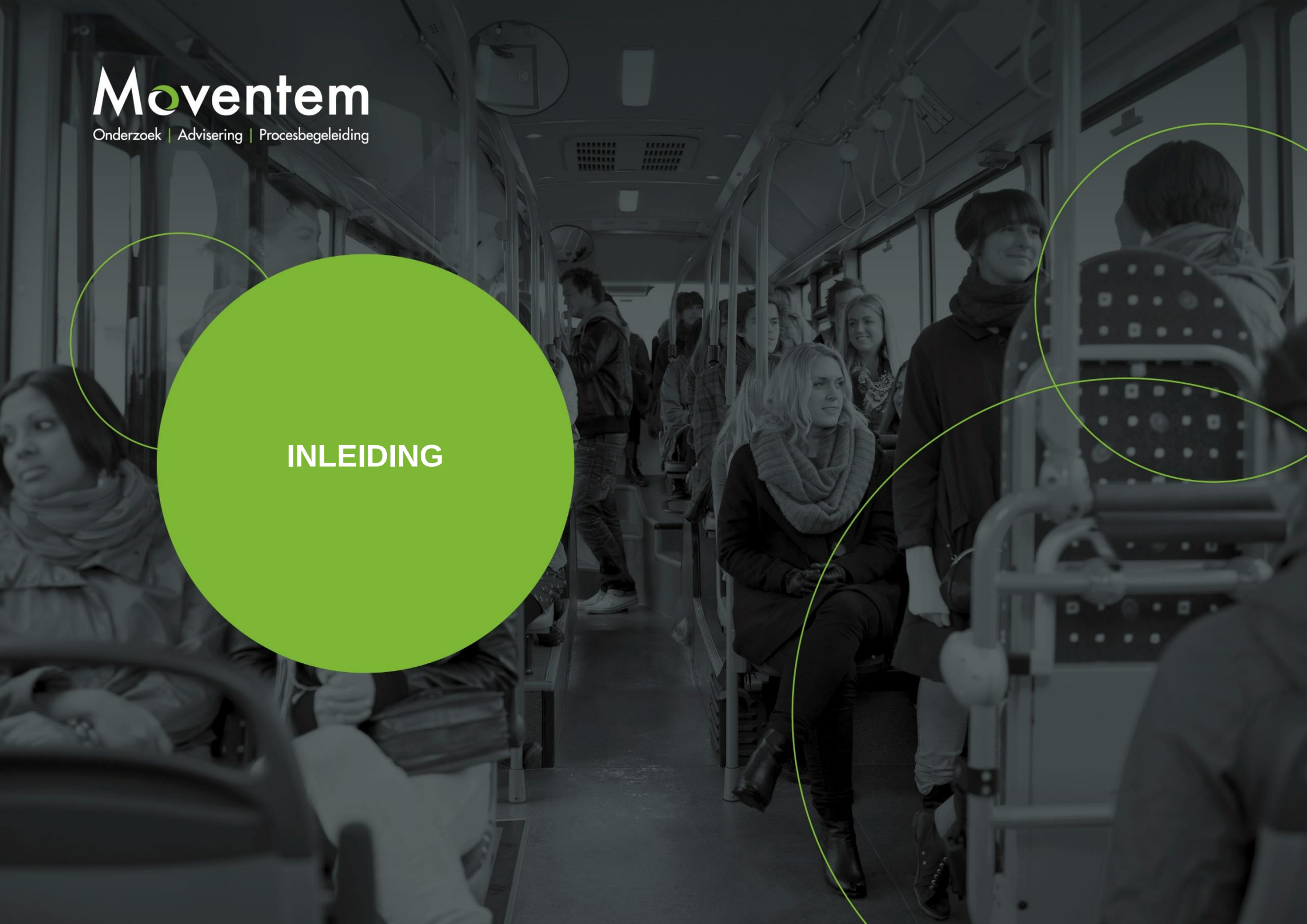
2 Hoofdlijnen uitkomsten per thema 11

2.1 Argumenten en beoogde effecten 11
2.2 Communicatie rondom invoering 12
2.3 Kwaliteit opstapplaatsen 14
2.4 Gevolgen voor (tevredenheid over) het vervoer 16
2.5 Integratie met OV en zelfredzaamheid 19

3 Beantwoording hoofdvraag en aanbevelingen.....21

Moventem

Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

INLEIDING

1 Inleiding

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van evaluatieonderzoek naar de opstapplaatsen voor het leerlingenvervoer in Westervoort. Het geeft inzicht in de gevolgen van invoer van opstapplaatsen vanuit verschillende invalshoeken. In dit hoofdstuk gaan we in op de aanleiding, de hoofdvraag en de onderzoeksmethodiek. Tot slot is een leeswijzer opgenomen.

1.1 Aanleiding

Sinds schooljaar 2021-2022 maakt een deel van de deelnemers van het leerlingenvervoer in gemeente Westervoort gebruik van opstapplaatsen. Zij worden niet meer thuis opgehaald, maar verzamelen zich op punten binnen de gemeente, waar de vervoerder in één keer meerdere kinderen kan ophalen.

De invoering van opstapplaatsen maakte onderdeel uit van een breder pakket van maatregelen binnen het doelgroepenvervoer (Wmo- en leerlingenvervoer) om een duidelijker en meer eenduidig afwegingskader te creëren bij het toewijzen van de (aanvullende) indicaties om gebruik te mogen maken van het systeem, meer uit te gaan van de eigen kracht van de doelgroepen, de zelfredzaamheid te stimuleren en (de kosten voor) het vervoer te verminderen.

Met de opstapplaatsen wordt ernaar gestreefd om de zelfredzaamheid van de kinderen te vergroten. Zij leren op deze manier onder begeleiding of zelfs zelfstandig naar de opstapplaatsen te gaan als mogelijke opstap om op termijn zelfstandig te reizen met het reguliere OV. Ook is beoogd om het vervoer te verminderen en de routes in te korten, om de uitvoeringskosten voor het vervoer te verlagen.

Hiernaast het artikel over de opstapplaatsen uit het collegebesluit dat op 16 juni 2021 is gepubliceerd in het gemeenteblad van Westervoort[1].

Artikel 11 Opstapplaatsen

1. Het college wijst een leerling toe aan een opstapplaats voor aangepast vervoer wanneer dit de doelmatigheid van het vervoer vergroot.
2. Het is de verantwoordelijkheid van ouders:
   a. dat de leerling tijdig op de opstapplaats is en dat de leerling daar veilig kan wachten en geen overlast veroorzaakt
   b. om de leerling indien nodig op te halen op de opstapplaats (bij de terugrit) en naar huis of elders te begeleiden.
3. De afstand van de woning van de leerling naar de opstapplaats bedraagt maximaal 2 kilometer[1].
4. De reistijd naar de opstapplaats telt niet mee in de bepaling van de reistijd in het voertuig voor aangepast vervoer.
5. In de wet op het primair onderwijs (artikel 4 WPO, WEC en WVO, bij allen vierde lid) is gesteld dat gemeenten bij de uitvoering en opstelling van hun gemeentelijke verordening rekening moeten houden met de "draaglast van ouders". Dat wil zeggen de redelijkerwijs te vergen inzet van ouders. Met betrekking tot het brengen naar en halen van de opstapplaats wordt de inzet van ouders hier gelijk getrokken met ouders van wie de kinderen in de wijk naar school toe gaan. Op het moment dat ouders dit niet zelf kunnen zal ouder hiervoor zelf een oplossing moeten zoeken.
6. Om onbillijke situaties te voorkomen of verhelpen kan de ouder van een kind dat met het aangepast vervoer naar school gaat, een verzoek doen om vervoer vanaf de woning toe te kennen. Ouder(s) wordt gevraagd om aantoonbare en (medische) onderbouwende argumenten, zie artikel 15 van deze beleidsregels.

[1] https://repository.officiele-overheidspublicaties.nl/CVDR/CVDR658881/1/html/CVDR658881_1.html

1.2 Hoofdvraag en onderzoeksthema's

Moventem heeft in opdracht van 1Stroom een evaluatie uitgevoerd naar het proces rond de invoering van opstapplaatsen en de gevolgen daarvan op (de beoordeling van) het vervoer. De evaluatie is uitgevoerd om antwoord te geven op de volgende hoofdvraag:

Op welke manier kan het best een vervolg worden gegeven aan de opstapplaatsen op basis van de ervaringen met en feiten over de opstapplaatsen tot nu toe?

Om een objectief antwoord te kunnen geven op deze hoofdvraag hebben wij een meerledig onderzoek gedaan, waarbij we de opstapplaatsen vanuit verschillende invalshoeken hebben belicht (zie § 1.3). Hieruit kwam naar voren dat het antwoord op de onderzoeksvraag uiteenvalt in de volgende thema's:

I. Communicatie rondom de invoering van de opstapplaatsen
II. Kwaliteit opstapplaatsen (locaties en voorzieningen)
III. Gevolgen voor (tevredenheid over) het vervoer
IV. Gevolgen voor zelfredzaamheid

In het volgende hoofdstuk beschrijven wij de uitkomsten van verschillende onderdelen van de evaluatie aan de hand van deze thema's.

1.3 Methodiek

De evaluatie is opgebouwd uit verschillende bouwstenen, waarmee we een breed beeld hebben opgehaald vanuit verschillende perspectieven.

Deskresearch

We zijn gestart met deskresearch van de verschillende beleidsdocumenten die zijn opgesteld omtrent dit onderwerp. In deze fase hebben we de volgende documenten gelezen:

- Plan van Aanpak maatregelen Doelgroepenvervoer (2021)
- Beleidsregel van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westervoort houdende regels omtrent het vervoeren van leerlingen (2021)
- Het Klanttevredenheidsonderzoek Routevervoer dat wij in opdracht van BVO-DRAN (Avan) hebben uitgevoerd in 2019 en 2021.

Gesprekken met betrokkenen

Om een goed beeld te krijgen van de perceptie rondom, de ervaringen met en de gevolgen van de opstapplaatsen vanuit verschillende perspectieven, hebben we gesprekken gevoerd met de volgende betrokken partijen:

- 5 ouders/verzorgers (4 gebruikers van de opstapplaats en 1 niet gebruiker)
- 3 chauffeurs van de vervoerder Taxi Witteveen
- 2 beleidsadviseurs Sociaal Domein van 1Stroom
- 1 contractmanager van BVO-DRAN
- 1 medewerker Sociaal Loket Leerlingenvervoer van 1Stroom

Observaties opstapplaatsen

Om een beeld te hebben van de praktijk en de locaties zelf, hebben we observaties verricht op alle locaties van de opstapplaatsen. Tijdens de observaties is gelet op zaken als veiligheid, voorzieningen en drukte. Op een aantal opstapplaatsen hebben we waargenomen hoe het in- en uitstappen verloopt op het moment dat de taxi aankomt en vertrekt.

Enquête onder ouders/ verzorgers

Alle 82 ouders/ verzorgers van deelnemers aan het leerlingenvervoer in Westervoort zijn uitgenodigd om deel te nemen aan een online enquête, dus ook de deelnemers die (nog) geen gebruik van de opstapplaatsen. In totaal hebben 34 ouders/verzorgers de vragenlijst ingevuld: 18 die (nog) geen gebruikmaken van de opstapplaatsen en 16 die dat wel doen.

Hiermee hebben we een algemeen beeld opgehaald van de houding van ouders/verzorgers ten opzichte van het proces van invoering van de opstapplaatsen. Daarnaast is aan de ouders van de deelnemers die al gebruikmaken van de opstapplaatsen gevraagd om een beoordeling van verschillende aspecten van de desbetreffende opstapplaats waar zij zelf gebruik van maken.

1.4 Scope onderzoek

De evaluatie is gericht op het proces rondom de invoering van en de inhoudelijke gevolgen van de opstapplaatsen voor het leerlingenvervoer in gemeente Westervoort. Wij richten ons niet op het proces van de besluitvorming voorafgaand aan de invoering. De evaluatie is voornamelijk kwalitatief van aard.

Binnen de evaluatie hebben wij geen cijfermatige doorrekening kunnen maken van de gevolgen voor punctualiteit, beladen reistijd en kosten van het leerlingenvervoer. We beschouwen dit vanuit de perceptie van de betrokkenen.

De kwantitatieve effecten op (de kosten van) het vervoer zijn immers van te veel zaken afhankelijk die binnen dit onderzoek niet of onvoldoende uitgekristalliseerd konden worden.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport geeft een thematische samenvatting van de uitkomsten van de deelonderzoeken die binnen deze evaluatie zijn uitgevoerd. In de bijlagen (achterin deze rapportage bijgevoegd) zijn de diagrammen met alle resultaten van de enquête onder de ouders/verzorgers opgenomen. In deze rapportage beschrijven we het integrale beeld dat uit de verschillende deel onderzoeken naar voren komt.

In hoofdstuk 2 worden de uitkomsten beschreven. In hoofdstuk 3 geven we integraal antwoord op de onderzoeksvraag door de feiten uit de voorgaande hoofdstukken te bundelen en te voorzien van duiding. Ook geven wij in dit hoofdstuk de belangrijkste aanbevelingen voor een passend vervolg van de opstapplaatsen.

RESULTATEN PER THEMA

FOTO: Opstapplaats Parkeerplaats Jumbo Winkelcentrum Broeklanden, Westervoort

2 Hoofdlijnen uitkomsten per thema

In dit hoofdstuk worden de relevante en opvallende uitkomsten per thema beschreven. In elk thema nemen we de opbrengst van de verschillende deelonderzoeken. Voordat we ingaan op de thema's gaan we kort in de op de voorgeschiedenis van de opstapplaatsen.

2.1 Argumenten en beoogde effecten

De invoering van opstapplaatsen maakt onderdeel uit van een breder pakket van voorgestelde maatregelen om het doelgroepenvervoer te uniformeren en efficiënter te maken. In het Plan van Aanpak Doelgroepenvervoer van 2021 worden de volgende argumenten genoemd voor opstapplaatsen:

1. ***"Verantwoordelijkheid en eigen kracht.*** *Het uitgangspunt dat ouders hun kind naar de dichtstbijzijnde bushalte brengen, past in de lijn van eigen kracht en de verantwoordelijkheid van ouders voor het schoolgaan van hun kind.*
2. ***Minder vervoer.*** *De kortere routes zorgen voor snellere ritten en meer ritcombinaties. Dit betekent dat de gemeente minder betaalt voor het vervoer.*
3. ***Minder frustratie, sneller op school.*** *Voor leerlingen is telkens de wijk in rijden, stoppen en wachten een bron van frustratie, die soms ten koste gaat van de schoolprestaties. Samen instappen en sneller doorrijden vermindert deze nadelen.*
4. ***Prikkel voor zelf brengen.*** *Enkele ouders zullen hun kind liever zelf brengen dan elke dag naar de bushalte lopen; ook dat is eigen kracht.*
5. ***Prikkel voor gebruik bus.*** *Het wachten op de bushalte brengt de bus heel dichtbij. Dit maakt de mogelijkheid om naar Arnhem en Zevenaar te reizen tastbaar. Afhankelijk van de school die wordt bezocht kan dit de overstap naar openbaar vervoer versnellen."*

In het verleden heeft een touringcar leerlingen opgepikt op opstappunten in Westervoort en Duiven. Met de start van Avan in 2016 is hieraan een einde gekomen. Vanaf toen is het vervoer uitgevoerd met verschillende kleine taxibusjes. Het PvA zegt hierover:

"Hoe kleiner het aantal opstappunten, hoe meer leerlingen op een halte en hoe groter de kans op heibel. Daarom zal erop gestuurd worden dat de leerlingen opstappen op een relatief groot aantal (bus)haltes, die voor de taxi makkelijk in volgorde af te rijden zijn. Dit betekent ook dat leerlingen en hun ouders niet ver hoeven te lopen naar het opstappunt.

Ouders zijn verantwoordelijk om de leerling naar de opstapplaats te brengen en om hem of haar daar 's middags ook weer op te halen. Om verschillende redenen kan dit voor sommige ouders een probleem zijn. Tegelijk toont de ervaring in andere gemeente dat als een gemeente hierin doorzet, ouders altijd een oplossing vinden. De te formuleren beleidsregels moeten ruimte laten voor maatwerk in deze situaties."

In de Verordening doelgroepenvervoer van gemeente Westervoort (2014) was al voorzien in opstapplaatsen. Op het moment van implementatie van Avan in 2016 zijn de opstapplaatsen toen niet daadwerkelijk geëffectueerd.

In maart 2021 is het collegevoorstel gedaan om opstapplaatsen in te voeren. Aanvankelijk was het idee om ook in gemeente Duiven te gaan werken met opstapplaatsen. Daar is na ophef onder de doelgroep besloten om niet over te gaan tot invoering. In Westervoort zijn de ouders/verzorgers in mei via het aanmeldformulier geïnformeerd over de invoer van opstapplaatsen, gevolgd door een officiële publicatie in juni (via het gemeenteblad Nr. 188274).

2.2 Communicatie rondom invoering

Al voor de introductie van de opstapplaatsen (start schooljaar 2021-2022) ontstond commotie onder een deel van de ouders/verzorgers. Voornaamste reden hiervoor was de beperkte informatievoorziening over het voornemen om opstapplaatsen in te voeren en het doel en de invulling ervan. Op 5 mei is het aanvraagformulier verzonden naar de ouders/verzorgers. In dit formulier is vermeld dat leerlingen die gebruikmaken van het taxivervoer vanaf het nieuwe schooljaar opgehaald en teruggebracht worden bij opstapplaatsen in de buurt. Hieronder de toelichting over de opstapplaatsen in het aanvraagformulier.

Opstapplaatsen

Vanaf schooljaar 2021–2022 worden leerlingen die gebruik maken van het taxivervoer opgehaald en teruggebracht bij opstapplaatsen in de buurt. Ieder schooljaar wordt opnieuw gekeken waar deze opstapplaatsen zijn. Hierbij wordt rekening gehouden met waar alle kinderen wonen en wat de meest efficiënte route naar school is.

De vervoerder zorgt dat voor de start van het nieuwe schooljaar weet bij welke opstapplaats u kind wordt opgehaald en thuisgebracht. U bent zelf verantwoordelijk voor uw kind. U houdt dus toezicht tot uw zoon of dochter in de taxi zit. U zorgt er ook voor dat u op de afgesproken tijd weer op de opstapplaats bent om uw kind op te halen.

De gemeente geeft aan dat niet alle ouders hebben gereageerd op dit aanvraagformulier. Daarom heeft de gemeente nogmaals de doelgroep (telefonisch) proberen te bereiken. De gemeente heeft ondanks deze (extra) inzet niet van alle ouders/ verzorgers (tijdig) een reactie ontvangen.

De beperkte communicatie leidde tot veel vragen en onbegrip bij de doelgroep. Dit beeld wordt bevestigd in de gesprekken met de ouders. Ook uit de enquête blijkt dat de doelgroep niet tevreden is over de communicatie over de invoering van de opstapplaatsen.

Keuze locatie opstapplaatsen

Veel ouders geven aan dat ze onvoldoende zijn betrokken bij de keuze voor de locaties van de opstaplocaties. In de optiek van de ouders is niet altijd de meest logische locatie gekozen voor de opstapplaatsen. Zo geeft één ouder aan niet per se de dichtstbijzijnde opstapplek te prefereren. Vaak spelen andere persoonlijke aspecten ook een rol waardoor een andere locatie praktischer kan zijn. Bijvoorbeeld op de route van het tweede kind dat naar school gebracht moet worden.

Persoonlijk contact met alle ouders/ verzorgers

Naar aanleiding van de ontstane commotie onder ouders en in verschillende regionale en lokale media, heeft gemeente Westervoort snel actie ondernomen en heeft met alle ouders/ verzorgers individuele gesprekken gevoerd over de opstapplaatsen. Dit om de meerwaarde van opstapplaatsen te verduidelijken, de persoonlijke omstandigheden in kaart te brengen en pijnpunten weg te nemen. Dit hebben de betrokkenen binnen de gemeente als zeer verhelderend ervaren, ook vanwege de bijvangst op andere gebieden rondom het vervoer.

Maatwerkbeschikking

Mede door de onrust onder de ouders en de motie[2] vanuit enkele partijen (GroenLinks, D66 en PvdA) tegen de invoering van opstapplaatsen is ouders de mogelijkheid geboden om een beschikking aan te vragen om geen gebruik te maken van de opstapplaatsen. Indien de persoonlijke (thuis)situatie het niet mogelijk maakt om gebruik te maken van de opstapplaatsen, dan bestond de mogelijkheid om maatwerk toe te passen en de leerling alsnog thuis op te halen.

Bij de beoordeling van deze aanvragen heeft de gemeente naar verschillende criteria gekeken. In eerste instantie is gekeken naar het type onderwijs van het kind: kinderen die Speciaal Basis Onderwijs of Speciaal Voortgezet Onderwijs volgen, werden thuis opgehaald. Niet alleen de mogelijkheden van het kind zelf, maar ook de thuissituatie is hierbij meegenomen. Er is gekeken naar de beperking van het kind, de eventuele beperking van de ouders en tot slot het netwerk waar de ouders mogelijk gebruik van kunnen maken.

[2] *https://westervoort.groenlinks.nl/sites/groenlinks/files/2021-10/GL20210705_Raad_vjnota_2021_inbrengGLversie5julbs.pdf*

Werktijden van ouders zijn niet meegenomen in de afweging. Naar eigen zeggen is de gemeente coulant geweest bij het toekennen van de aanvragen.

Klankbordgroep
Tevens is een klankbordgroep van ouders opgericht om in gesprek te blijven. Hiermee wilde de gemeente de betrokkenheid onder de ouders en de informatievoorziening in zijn geheel verbeteren. Uit de gesprekken met de ouders blijkt dat de introductie van de klankbordgroep ook in hun optiek heeft geleid tot verbetering van de betrokkenheid met en communicatie over het leerlingenvervoer. Ouders geven aan dat er nu ook beter wordt geluisterd door de gemeente. Er is in november 2021 een kennismaking geweest met de beleidsadviseur en begin december heeft een digitale bijeenkomst plaatsgevonden.

Nut en noodzaak opstapplaatsen niet duidelijk voor ouders
Er is gehoor gegeven aan klachten over de keuze om te gaan werken met opstaplocaties. Een drietal ouders geeft aan de toewijzing herzien te hebben gekregen, waardoor het kind alsnog thuis opgehaald wordt. Desalniettemin blijkt uit de interviews dat er nog altijd veel onduidelijkheid is en twijfels bestaan over de daadwerkelijke doelmatigheid van de opstaplaats.

Ook vinden sommige ouders dat er bij het doel (in hun ogen voornamelijk kostenbesparing) niet of onvoldoende wordt gekeken naar de impact voor de kinderen en de gezinnen. Onderstaande quote illustreert dit:

> *"Ik heb de uitleg ervaren als een besluit op basis van geldelijke besparing. Er is compleet voorbijgegaan aan wat voor impact dit heeft op deze doelgroep aan kinderen met speciale behoeftes en de impact op ouders die met die gevolgen (bijvoorbeeld op het gedrag en welzijn van kinderen) te maken krijgen."*

Belangrijkste bevindingen:
- Kort voor aanvraagperiode nieuw schooljaar collegevoorstel over opstapplaatsen (maart '21)
- Hierdoor te weinig tijd voor goede communicatie richting ouders/verzorgers. Deze zijn summier en kort voor aanvang nieuwe schooljaar geïnformeerd via aanvraagformulier (d.d. 5-5-2021).
- Mede hierdoor een valse start als gevolg van te snelle en beperkte communicatie over nut en noodzaak van opstapplaatsen
- In het uiteindelijke collegebesluit is mogelijkheid tot maatwerk geboden voor ouders die geen gebruik konden maken van opstapplaatsen
- Later moment klankbordgroep opgericht, deze heeft bijgedragen aan gevoel van betrokkenheid onder de ouders
- Nog altijd veel onduidelijkheid en/of onbegrip onder ouders over doel en meerwaarde van de opstapplaatsen

2.3 Kwaliteit opstapplaatsen

Er zijn zeven opstaplocaties waar in totaal 48 kinderen worden opgehaald. Er zijn locaties waar meerdere kinderen worden opgehaald, maar ook locaties waar op momenten slechts één kind wordt opgehaald, zoals onderstaande tabel laat zien.

Opstapplaats	Gemiddeld aantal opstappers
Parkeerplaats 'De Nieuwhof'	5,6
Parkeerplaats t.o. Vrouwenslag 37	9,4
Parkeerplaats Jumbo/ Yauno Broeklanden	6,6
Parkeerplaats 'Zalencentrum Wieleman'	4,7
Parkeerplaats AH Dorpsplein	1,3
Parkeerplaats 'Sport Planet'	1,9
Parkeerplaats 'Sportclub Westervoort'	3,1

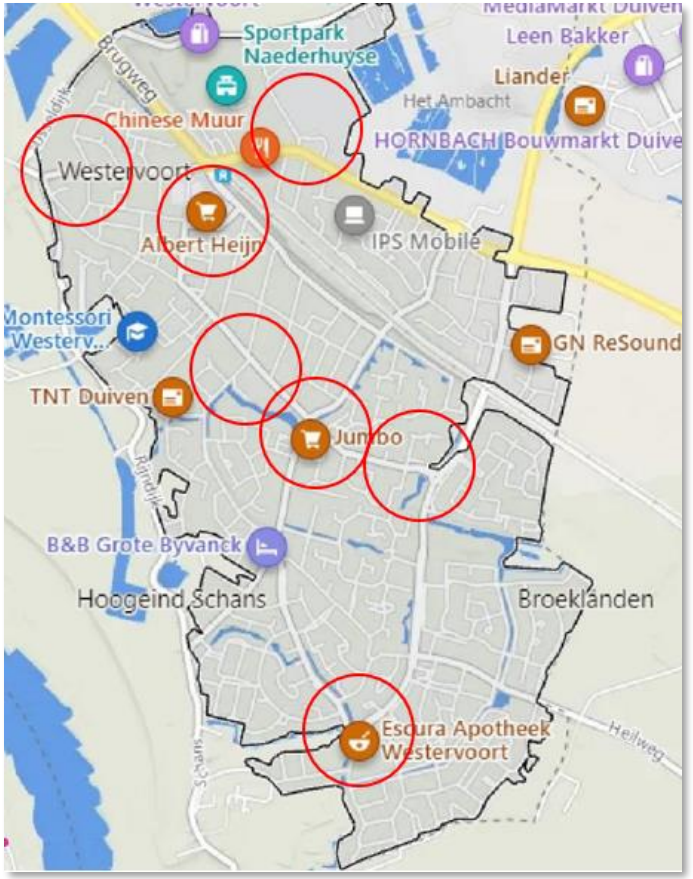
Periode: week 36 t/m 44 2021; Bron: Ritdata van Avan.

Locaties opstapplaatsen

Bij de keuze voor de locaties van de opstapplaatsen zijn de ouders niet betrokken. De locaties zijn geselecteerd door de gemeente Westervoort in samenspraak met de vervoerder (Taxi Witteveen). Een eis was dat een opstaplocatie niet meer dan 2 km van het woonadres van het kind mocht zijn. Uit de enquête onder en de gesprekken met de ouders blijkt dat aan dit criterium in de praktijk wordt voldaan. Verder is gekeken naar (verkeers- en sociale) veiligheid van de locaties, parkeermogelijkheden en goede aanlooproutes van de locaties.

In het Plan van Aanpak is beoogd om een relatief groot aantal locaties te kiezen die voor de taxi makkelijk in volgende af te rijden zijn. Hierdoor hoeven ouders niet ver te lopen en wachten er minder kinderen op een halte. Te veel leerlingen op een halte kan namelijk voor onrust zorgen bij deze doelgroep.

De vervoerder (Taxi Witteveen) is destijds gevraagd een oordeel te geven over efficiëntie en veiligheid van de locaties en heeft hiermee ingestemd. BVO-DRAN is niet direct betrokken bij de selectie van de locaties.

Afbeelding 2: Overzicht locaties opstapplaatsen Westervoort

Route van woonadres naar de opstapplaats
Uit de interviews komen verschillende meningen over (de veiligheid van) de route naar de opstapplaatsen naar voren. Van de 16 respondenten die gebruik maken van de opstapplaatsen zijn zes ouders (zeer) ontevreden over de veiligheid van de reis, tegenover zes ouders die (zeer) tevreden zijn hierover. De overige vier ouders zijn neutraal. Oorzaken die worden genoemd voor een onveilige route zijn:

- Een (gevaarlijke) oversteek/ rotonde
- Slechte verlichting
- Over een stuk fietspad lopen zonder trottoir

Ook het oordeel over de afstand naar de opstapplaats varieert per respondent. De feitelijke afstand lijkt niet de belangrijkste factor te zijn voor de tevredenheid daarover. Enkele ouders die op grotere afstand van de opstapplaatsen wonen zijn positiever over de afstand, dan ouders die dichterbij wonen. De afstand tot de opstaphalte wordt beoordeeld met een gemiddeld rapportcijfer van 5,6.

Inrichting en voorziening opstapplaatsen
Wij hebben alle zeven opstapplaatsen bezocht en in kaart gebracht. Hieronder onze bevindingen, aangevuld met de mening van ouders en stakeholders.

Geen beschutting
Op de opstaplocaties zelf is (vrijwel) geen beschutting tegen weeromstandigheden. Er is in de directe omgeving van de opstapplaatsen geen overkapping aanwezig om te kunnen schuilen bij slecht weer.

Ouders en chauffeurs ervaren dit ook als een probleem. Een chauffeur geeft aan waar mogelijk rekening hiermee te houden als het regent en eerst de kinderen op te halen die in de regen staan te wachten. Met als gevolg dat de kinderen die thuis worden opgehaald soms langer moeten wachten dan afgesproken. Ook geeft de chauffeur aan dat er een opstapplaats is waar kinderen bij iemand binnen mogen wachten als het slecht weer is. Voor beide situaties geeft de chauffeur aan dat het geen ideale oplossing is. Ook omdat niet alle kinderen hiermee geholpen zijn.

Toegankelijkheid is goed
Ouders geven over het algemeen aan dat de huidige opstapplaatsen toegankelijk zijn. Respondenten zijn over het algemeen (zeer) tevreden of neutraal hierover. Ook chauffeurs geven aan geen problemen te ondervinden met het (laten) instappen van leerlingen.

Afbeelding 3: drie verschillende opstapplaatsen in Westervoort

Veiligheid van de locatie zelf
Ouders ervaren de opstapplaatsen over het algemeen als onveilig. Met name de combinatie van veel en hardrijdend verkeer en/of een drukke parkeerplaats maakt dat ouders de locaties als onveilig ervaren.

Uit de observaties blijkt dat de drukte (op de weg en parkeerplaats) in de ochtend ‘meevalt’. De locaties zijn over het algemeen ook overzichtelijk. De observaties hebben in de ochtend plaatsgevonden. Uit de gesprekken met de ouders blijkt dat de drukte voornamelijk in de middag is. Ook de chauffeur geeft aan dat het soms voorkomt dat de chauffeur niet kan parkeren op de afgesproken plek, maar in de buurt van de opstaplocatie moet stoppen (wel in het zicht van de ouders die staan te wachten).

Efficiëntie
Uit één van de gesprekken bleek dat in de gemeente Arnhem ook wordt gewerkt met opstapplaatsen. Hier bepaalt de vervoerder jaarlijks wat de beste locaties zijn voor de opstapplaatsen. Hierbij wordt naar een optimale route gezocht. In Westervoort heeft de gemeente zelf (in overleg met vervoerder) de locaties gekozen en daarbij is niet (alleen) gekeken naar de meest efficiënte route, maar voornamelijk naar veiligheid, voldoende ruimte en afstand tot het woonadres van de kinderen. De vervoerder is hierbij geconsulteerd en heeft ingestemd met de locaties. Uit gesprekken met de chauffeurs en ouders kwam naar voren dat zij twijfels hadden over de efficiëntie van de gekozen locaties. In de geplande volgorde wordt heen en weer gereden tussen de opstapplaatsen, in plaats van opeenvolgend. Een chauffeur geeft daarom aan zelf het initiatief te hebben genomen om de route 'logischer' en hiermee efficiënter te rijden.

Belangrijkste bevindingen kwaliteit opstapplaatsen:
- Ouders/verzorgers niet betrokken bij het bepalen van de locaties
- Doelgroep ervaart onlogische en inefficiënte routes
- Geen beschutting bij slecht weer voor leerlingen
- Opstapplaatsen zijn over het algemeen goed toegankelijk voor leerlingen.
- Opstapplaatsen in middag door verkeersdrukte soms onveilig

2.4 Gevolgen voor (tevredenheid over) het vervoer

Een van de argumenten voor de opstapplaatsen is dat hiermee het totale vervoer vermindert. Taxi's die meer op de doorgaande routes blijven, en minder door de wijken hoeven te rijden maken immers minder kilometers en hebben minder tijd nodig om kinderen op te halen.

Reistijd
In de enquête is gevraagd of de totale reistijd van woonadres tot school is veranderd als gevolg van de opstapplaatsen. Deze vraag is alleen gesteld aan de 16 ouders van de leerlingen die gebruikmaken van de opstapplaatsen. 7 ouders zeggen dat de totale reistijd gelijk is gebleven of korter is geworden, tegenover 9 ouders die aangeven dat deze iets of veel langer is geworden.

Ouders en chauffeurs benoemen dat de route van de taxi ook door andere plaatsen gaat waar niet wordt gewerkt met opstapplaatsen. In sommige gevallen is de totale route voor de kinderen uit Westervoort (mede) hierdoor langer geworden. Dat zou ook het geval zijn geweest zonder de invoering van opstapplaatsen.

Chauffeurs benadrukken de invloed van de externe factoren, zoals file en wachten op kinderen die nog niet klaar zijn en de routes in andere plaatsen. De tijdwinst door enkel de opstapplaatsen in Westervoort zijn volgens de chauffeurs in de praktijk dan ook niet (heel) groot, zo blijkt ook uit onderstaande quote van een chauffeur:

> *Momenteel is de rit zelf niet sneller dan in de oude situatie. Op dit moment haal ik 2 kinderen thuis op en 6 kinderen van 2 à 3 verschillende opstapplaatsen (afhankelijk van de dag). Daarbij is de route op dit moment niet heel efficiënt, waardoor de reistijd in Westervoort niet korter is dan voorheen.*

Punctualiteit
Uit gesprekken met de ouders en chauffeurs blijkt dat de ervaren punctualiteit niet is verbeterd sinds de invoering van de opstapplaatsen. Hierbij wordt genoemd dat 5 minuten vertraging gevoelsmatig langer duurt op een parkeerplaats dan in de thuissituatie.

Goede communicatie rondom de punctualiteit is een zeer belangrijke factor bij de beleving van punctualiteit. De gps tracker die aangeeft waar de bus is en het telefonisch contact tussen chauffeur en ouders is van grote meerwaarde. Over het algemeen zijn de ouders positief over de communicatie, al wisselt dit per chauffeur volgens de ouders.

Het voordeel van goede communicatie over de precieze ophaaltijd is wederzijds. De ouders en de leerling weten waar ze aan toe zijn, waardoor zij minder stress ervaren. Voor de chauffeur is het prettig dat de leerling al klaarstaat wanneer hij/zij komt voorrijden.

Chauffeurs geven aan dat zij regelmatig moeten wachten voordat een kind aankomt op de opstapplaats, waardoor de punctualiteit voor de rest van de route het gedrang komt. Dit zet soms een vicieuze cirkel in gang: ouders gaan nu later van huis 'omdat de bus toch waarschijnlijk te laat is', waardoor er nog meer vertraging ontstaat.

Anderzijds is het een voordeel dat de kinderen op de opstapplaatsen direct klaar zijn voor vertrek. Dat is bij thuis ophalen niet altijd het geval, met vertragingen tot gevolg.

Kosten

De kosten voor de uitvoering van het vervoer bestaan uit twee elementen: een starttarief per route en een tarief per beladen uur. Hieronder een voorbeeldberekening zoals die in het Programma van Eisen van het routegebonden vervoer is opgenomen.

Voorbeeld	
Routekosten	€ 60,00
Optelsom van rechtstreekse beladen reistijd per deelnemer	150
Kosten per beladen minuut op basis rechtstreekse reistijd	€ 0,40

Rechtstreeks reistijd	Deelnemer	Minuten	Kosten per beladen minuut	Kosten per deelnemer	Kosten gemeente A	Kosten gemeente B	Kosten gemeente C
deelnemer gemeente A	1	40	€ 0,40	€ 16,00	€ 16,00		
deelnemer gemeente A	2	35	€ 0,40	€ 14,00	€ 14,00		
deelnemer gemeente A	3	30	€ 0,40	€ 12,00	€ 12,00		
deelnemer gemeente B	4	25	€ 0,40	€ 10,00		€ 10,00	
deelnemer gemeente C	5	10	€ 0,40	€ 4,00			€ 4,00
deelnemer gemeente C	6	10	€ 0,40	€ 4,00			€ 4,00
Totaal		150		€ 60,00	€ 42,00	€ 10,00	€ 8,00

Bron: PvE Routegebonden vervoer Avan (9 september 2019)

Met de invoering van de opstapplaatsen is beoogd de beladen tijd te verminderen als gevolg van 'strakkere' routes in Westervoort. De beladen reistijd wordt bepaald op basis van de kortst mogelijke route zoals die door routeplanner Easy Travel wordt berekend.

Wanneer het aantal minuten dat een deelnemer in het voertuig zit afneemt, heeft dit direct gevolgen voor de uitvoeringskosten. Uiteraard voor de gemeente waar de deelnemer woont, maar ook voor de andere gemeenten waar de route door gaat. De exacte kosten voor het routevervoer hangen dus mede af van de adressen waar leerlingen in andere gemeenten opgehaald moeten worden. Ook de keuze voor de scholen is bepalend voor de beladen tijden en dus de kosten.

Gezien het aantal variabelen is het niet mogelijk om een bruikbare vergelijking te maken van de kosten vóór en na invoering van de opstapplaatsen. Naast de opstapplaatsen zijn immers de andere variabelen die bepalend zijn voor de kosten veranderd.

BVO-DRAN heeft in 2017/2018 het 'Knoppenplan' opgesteld: een ontwikkeldocument met een aantal mogelijke maatregelen gericht op kostenbeheersing en -reductie van het aanvullend vervoer in Arnhem-Nijmegen. Een van de benoemde maatregelen is het regionaal invoeren van opstappunten binnen het leerlingenvervoer. Deze is genoemd op de volgende pagina (in bijlage C (maatregel 30) van het knoppenplan) en is niet verder uitgewerkt. BVO-DRAN schat de indicatieve besparing van regionale invoering van opstapplaatsen in op € 100.000,- of meer per jaar, wat is gecategoriseerd als 'Hoog'.

Bijlage C Schematisch totaaloverzicht 'Menukaart'

Nr	Doelgroep	Omschrijving	Besparing	Wie?
1	WMO-pas	BrengFlex als voorliggende voorziening	Hoog	Gemeente
2	WMO-pas	Vrijblijvend OV-advies standaard aangevinkt	Middel	Gemeente
3	WMO-pas	Bindend OV-advies op maat van de rit	Middel	Gemeente
4	Alle vervoersvormen	Terug-naar-huis-pas of indicatie "enkele reis"	Hoog	Gemeente
5	WMO-pas	Dalkorting of spitstarief, Avan-breed	Hoog	Regio
6	WMO-pas	Standaard beginnen met OV-training	Middel	Gemeente
7	WMO-pas	Opzetten vrijwilligersdienst voor ziekenhuis- en doktersbezoek zoals Caleidoz ('hulpdienst') in Doesburg.	Hoog	Gemeente
8	WMO-pas	Dalkorting of spitstarief, per gemeente	Middel	Gemeente
9	WMO-pas	Eigen bijdrage WMO-voorziening via CAK incasseren	Middel	Gemeente
10	WMO-pas	AutoMobiel Tiel	Middel	Gemeente
11	WMO-pas	Indicatie "uitstaphalte" (deur-tot-haltevervoer)	Middel	Regio
12	WMO-pas	Chipkaart activeren in gemeentehuis / lokale toegang	Middel	Gemeente
13	WMO-pas	Bestrijden zorgverzekeringsvervoer via Avan	Middel	Gemeente
14	WMO-pas	Korting voor vroeg reserveren	Middel	Regio
15	WMO-pas	Km-budget op maat zoals Arnhem	Middel	Gemeente
16	WMO-pas	Zones controleren tbv Valys-verwijzing	Middel	Regio
17	WMO-pas	Stroomschema met alternatieven tijdens keukentafelgesprek	Middel	Gemeente
18	WMO-pas	Geen korte ritten voor cliënten met scootmobiel	Weinig	Regio
19	WMO-pas	Verhuissubsidie bij hoogverbruikers	Weinig	Gemeente
20	WMO-pas	Toepassen norm 'structurele behoefte'	Weinig	Gemeente
21	WMO-pas	Periodiek controleren grootgebruik en vreemdgebruik	Weinig	Gemeente
22	WMO-pas	Periodiek controleren 'structurele behoefte'	Weinig	Gemeente
23	WMO-pas	Geen korte ritten als er een Plusbus (o.i.d.) beschikbaar is	Middel	Gemeente
24	WMO-pas	Bestemming betrekken bij ritboekingen	Weinig	Regio
25	WMO-pas	Scootmobielen niet mee	Weinig	Regio
26	WMO-pas	Marktplaats voor vervoer door vrijwilligers (vooral korte ritjes in de buurt)	Weinig	Gemeente
27	WMO-pas	Beschikkingstekst aanpassen	Weinig	Gemeente
28	Leerlingen	Standaard beginnen met OV-training	Hoog	Gemeente
29	Leerlingen	Ouders zelf laten brengen óf ophalen	Hoog	Gemeente
30	Leerlingen	Opstappunten invoeren	Hoog	Gemeente

Bijlage C - Bron: BVO-DRAN Knoppenplan versie 22 augustus

Een relevant vergelijk tussen thuis ophalen of met opstapplaatsen werken kan alleen worden gemaakt wanneer beide varianten voor dezelfde (groep) leerling(en) worden doorgerekend met Easy Travel. Binnen de variant opstapplaatsen, is de locatie van de opstapplaatsen een belangrijke variabele. Uit gesprekken met de gemeenten blijkt dat op dit moment nog niet actief wordt gemonitord op de financiële voordelen van de invoering van opstapplaatsen.

Uit de gesprekken met de ambtenaren die betrokken waren/ zijn bij (de introductie van) de opstapplaatsen komt naar voren dat op voorhand geen financiële targets zijn vastgesteld. Binnen de gemeente is op dit moment beperkt zicht op de (financiële) gevolgen van de invoering van de knooppunten op de uitvoeringskosten.

Klanttevredenheid

Avan voert elk jaar een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uit onder (de ouders/verzorgers van) deelnemers van het Leerlingenvervoer in de gehele regio Arnhem-Nijmegen.

In 2021 beoordelen respondenten uit Westervoort het leerlingenvervoer met een algemeen rapportcijfer van 7,6. Daarmee ligt het iets hoger dan in Zevenaar (7,5) en iets lager dan in Duiven (7,9), buurgemeenten die in hetzelfde perceel liggen. In deze gemeenten rijdt dezelfde vervoerder en in de praktijk wordt het vervoer van leerlingen uit deze gemeenten veelal gecombineerd in dezelfde taxiritten. In zowel Zevenaar als Duiven zijn opstapplaatsen (nog) niet geïntroduceerd. Kanttekening hierbij is dat het aantal respondenten uit Westervoort en Duiven in dit onderzoek relatief laag is waardoor de resultaten een indicatief beeld geven.

De respondenten van het KTO konden ook open opmerkingen geven. Hierin werd de invoer van opstapplaatsen slechts een enkele keer aangehaald door respondenten uit Westervoort. Het gebrek aan voorzieningen werd daarbij aangehaald.

De algemene tevredenheid over het vervoer is in 2021 redelijk stabiel ten opzichte van 2020. Ook als het gaat om het vervoer zelf.

Uit de enquête die binnen deze evaluatie is uitgevoerd, komt het beeld dat een groot deel van de ouders negatief staat ten opzichte van de opstapplaatsen. Het KTO geeft een ander beeld over de tevredenheid. Binnen het KTO zijn alle aspecten van het vervoer (en de omliggende dienstverlening) onderzocht. Hieruit komt het beeld naar voren dat de invoering van opstapplaatsen niet leidt tot meer ontevredenheid over het vervoer in zijn geheel.

Belangrijkste bevindingen

- Beoordeling van reistijd en punctualiteit niet/nauwelijks verbeterd
- Theoretische besparing als gevolg van opstapplaatsen groot
- Financiële meerwaarde op dit moment nog beperkt inzichtelijk
- Voordelen (uitvoering en financieel) pas echt merkbaar als opstapplaatsen over de hele routes worden ingevoerd, dus ook in buurgemeenten.
- De invoering van de opstapplaatsen heeft niet geleid tot grotere ontevredenheid over de uitvoering van het leerlingenvervoer in zijn geheel

2.5 Integratie met OV en zelfredzaamheid

Naast kostenbesparing is ook gekeken of de opstapplaatsen positief effect hebben op de zelfredzaamheid en het sociale contact tussen kinderen.

Zelfredzaamheid

De ouders die wij hebben gesproken zijn duidelijk en vasthoudend over het feit dat de beperking van het kind ervoor zorgt dat het niet mogelijk is om kinderen alleen naar de opstapplaatsen te laten reizen. Ook de leeftijd speelt een rol in hoeverre het kind alleen naar de opstapplaats kan.

In de enquête is 13% het (zeer) eens is met de stelling dat de introductie een positief effect heeft op de zelfredzaamheid van het kind. Tegenover 44% die het hier (zeer) mee oneens is. De introductie van de opstapplaatsen heeft volgens deze groep dus geen positief effect op de zelfstandigheid van het kind. De procentuele verdeling in hoeverre men het wel/niet eens is met het positieve effect op het sociale contact tussen kinderen is vergelijkbaar met de zelfredzaamheid. 12% geeft aan het hier eens mee te zijn en 56% geeft aan het hier (zeer) mee oneens te zijn.

Met andere woorden, een meerderheid vindt dat de opstapplaatsen geen positieve bijdrage levert op het gebied van zelfredzaamheid en sociaal contact tussen leerlingen. Tevens blijkt dat het contact tussen ouders/ verzorgers op de opstapplaatsen minimaal is. Ouders geven aan dat dit komt omdat ze voornamelijk druk zijn met hun eigen kind of simpelweg een opstapplaats hebben waar geen andere ouder/verzorger aanwezig is (lees: staat te wachten).

Integratie met OV

Een mogelijk voordeel op lange termijn is dat wanneer leerlingen gebruik maken van opstapplaatsen de stap naar het reguliere OV makkelijker wordt. Tijdens de gesprekken met de ouders is gevraagd in hoeverre men verwacht dat deze nieuwe manier van ophalen ook helpt om makkelijker met het openbaar vervoer te gaan reizen in de toekomst. Over het algemeen verwachten ouders dat de opstapplaatsen ook in de toekomst niet gaat bijdragen aan meer zelfstandigheid en daarmee ook de mogelijkheid om te kunnen reizen met het OV.

Desalniettemin geeft een ouder tijdens het interview aan juist wel veel profijt te hebben van de opstapplaats en de zelfstandigheid van het kind zichtbaar beter wordt. De ouder geeft aan dat het voor haar kind wel werkt in tegenstelling tot andere kinderen, omdat haar kind al ouder is en de opstapplaats dicht bij is (straat uitlopen). De desbetreffende ouders waren daarnaast ook al bezig met reizen in het OV. Ze geeft aan dat de opstapplaats voor haar kind nu al bijdraagt aan de overstap naar het OV in de toekomst.

Belangrijkste bevindingen:

- Positieve invloed opstapplaatsen m.b.t. zelfredzaamheid kind is gering
- Weinig sociale contact tussen ouders (mogelijk) op opstapplaatsen
- In de toekomst reizen met OV voor groot deel van de huidige leerlingen niet mogelijk
- Leeftijd ook belangrijk voor het moment om de zelfredzaamheid te vergroten.

Moventem

Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

3 Beantwoording hoofdvraag en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt de hoofdvraag beantwoord aan de hand van de uitkomsten per thema. In het voorgaande hoofdstuk zijn per thema onze bevindingen toegelicht.

Op basis van de ervaringen met en feiten over de opstapplaatsen die zijn opgedaan over de introductie hiervan kan er volgens ons op de volgende manier het best een vervolg worden gegeven aan de opstapplaatsen:

I. Communicatie over nut en noodzaak van de opstapplaatsen richting de ouders/verzorgers essentieel

Uit de gesprekken met de ouders blijkt dat de communicatie rondom de invoering niet goed verlopen is. De gemeente beaamt dit zelf ook. Verder blijkt ook dat er momenteel nog onvoldoende draagvlak is voor de opstapplaatsen onder de ouders/verzorgers. Een betere samenwerking en communicatie is gewenst, zodat ouders/verzorgers eerder hun 'verantwoordelijkheid' nemen en de 'eigen kracht' beter benut wordt.

Een belangrijke reden dat ouders negatief zijn over de opstapplaatsen is dat men de nut en noodzaak van de opstapplaatsen niet altijd inziet. De gemeente merkt op haar beurt dat een deel van de ouders/ verzorgers moeilijk te bereiken is. Daarom het advies om meerdere communicatiekanalen te gebruiken. Probeer ouders/verzorgen daarnaast waar mogelijk te betrekken bij het maken van keuzes. De invoering van de klankbordgroep met ouders is daarbij een goed middel.

Aanbeveling: licht de gemaakte keuzes omtrent de leerlingen die gebruik gaan maken van de opstapplaatsen goed toe aan de desbetreffende ouders/verzorgers. (de ouders, de leerlingen en de betrokkenen bij de gemeente). Probeer ouders/verzorgen waar mogelijk te betrekken bij het maken van keuzes. Bijvoorbeeld door ze mee te laten denken over de opstaplocaties (zie aanbeveling II).

II. Ouders en verzorgers laten meedenken over (eigen) locatie(s) opstapplek

Ouders geven aan dat niet altijd de meest praktische locatie is gekozen voor een opstaplocatie. Zo spelen meer zaken mee dan alleen afstand en veiligheid. Als voorbeeld een ouder, die meerdere kinderen naar school moet brengen. Deze geeft aan liever een locatie te hebben op de route naar de school van het andere kind. Dit maakt het voor deze ouder mogelijk om al haar kinderen tijdig op school te krijgen.

Aanbeveling: maak eerst op basis van afstand woonadres, veiligheid, etc. een goede route in samenspraak met de vervoerder (zoals vorig jaar is gedaan). Het advies om nu ook de locatie van de opstapplaatsen voor te leggen aan de ouders en verzorgers. Laat de ouders aangeven of dit een geschikte plek is of dat men liever een andere opstaplocatie wil. Uiteraard een locatie dat ook al vastgesteld is in samenspraak met de vervoerder.

III. Opstaplocatie met beschutting

Uit de gesprekken met de chauffeurs en ook de ouders blijkt dat veel opstaplocaties geen beschutting bieden bij slecht weer. Chauffeurs passen bij slecht weer daarom hun route aan om leerlingen z.s.m. in de bus te kunnen krijgen, met als gevolg dat de route inefficiënt wordt en andere kinderen die wel beschut staan dus langer moeten wachten dan afgesproken, ofwel het beoogde effect teloorgaat.

Aanbeveling: bij de selectie van opstaplocaties ook kijken in hoeverre het mogelijk is om beschut te staan. Indien nodig zorgen voor voldoende

beschutting. Vanuit kostenperspectief kijken of het mogelijk is om locaties te combineren met bestaande bushaltes waar een abri/overkapping aanwezig is. Dit is alleen toegestaan wanneer de taxi kort stilstaat om de leerlingen in- of uit te laten stappen en vervolgens weer doorrijdt. Hierdoor kan de route altijd conform afspraak gereden worden en is het aangenamer voor de leerlingen om te wachten op de bus, wat eveneens meer draagvlak creëert onder de ouders en verzorgers. De bushaltes in Westervoort liggen langs doorgaande wegen, wat ten goede komt aan de efficiëntie van de route.

IV. *Opstappers voor specifieke (doel)groep inzetten t.b.v. de zelfredzaamheid*

Een van de beoogde uitkomsten van de opstapplaatsen is om de stap naar gebruikmaking van het reguliere OV te verkleinen. Echter blijkt uit de enquête onder en de interviews met de ouders dat veel leerlingen niet in staat zijn om zelfstandig naar de halte te reizen (laat staan met het reguliere OV). De beperking, maar ook leeftijd van het kind ligt hieraan ten grondslag.

Aanbeveling: de opstapplaatsen kunnen zeker bijdragen aan het verlagen van de drempel om met het reguliere OV te gaan reizen. Echter kinderen te vroeg aanmoedigen heeft weinig effect. Deze prikkel werkt mogelijk alleen bij kinderen die bezig zijn met de laatste periode van het (voortgezet) speciaal onderwijs. Advies is om te inventariseren op welke leeftijd men in staat is zelfstandig te reizen. Daarbij de prikkel/motivatie om gebruik te maken van de opstapplaatsen alleen onder de aandacht brengen bij de ouders/verzorgers waarvoor dat van toepassing is.

V. *Inhoudelijke en financiële monitoring effectiviteit opstapplaatsen*

Uit gesprekken met de gemeenten blijkt dat op dit moment niet actief wordt gemonitord op de financiële effecten van de invoering van opstapplaatsen. Er is momenteel dus weinig zicht op de gevolgen van de invoering van de opstapplaatsen op de uitvoeringskosten. Gezien de verschillende factoren (waaronder de routes in andere gemeenten) die van invloed zijn op de kosten, is het ingewikkeld om de gevolgen van opstapplaatsen te isoleren.

Wij stellen voor om zowel de uitvoering als financieel de opstapplaatsen structureel te (blijven) monitoren. De benodigde data is aanwezig, maar wordt niet gebruikt om inzicht te krijgen in de (financiële) gevolgen. Door data vanuit verschillende bronnen bij zowel de gemeenten als de vervoerders te combineren kan een vergelijking tussen het thuis of bij opstaplaatsen ophalen worden gemaakt, wat inzicht geeft in de (financiële) voordelen van de invoering van de opstapplaatsen. Zeker met het oog op andere gemeenten waar geen opstapplaatsen zijn, maar waar de bus wel langs moet rijden (efficiency)

Aanbeveling: het advies om beide varianten (thuis en opstapplaatsen) voor dezelfde (groep) leerling(en) doorrekenen met Easy Travel (zie ook hoofdstuk 2.4), om zo inzicht te krijgen in mogelijke efficiencyslagen. Daarna structureel (inhoudelijk en financieel) blijven monitoren om het daadwerkelijke doel niet uit ogen te verliezen.

VI. *Afspraken maken over toetsingskader gebruik opstapplaatsen*

Vooralsnog is het niet helemaal duidelijk wat de toetsingskaders zijn omtrent het wel/niet gebruik ‘moeten’ maken van de opstapplaatsen. Dit geldt ook voor het leveren van maatwerk. Er wordt gekeken naar verschillende criteria. O.a. type onderwijs, beperking kind, beperking ouders, thuissituatie/netwerk (vrienden/familie).

Aanbeveling: wij stellen voor om een duidelijk toetsingskader vast te stellen voor de criteria wanneer iemand wel of geen gebruik mag maken van de opstapplaatsen, of in aanmerking komt voor het thuis ophalen en laten brengen. Op deze manier kan in de toekomst altijd een goede en juiste afweging worden gemaakt. Voor zowel de groep ouders die een maatwerkbeschikking aanvraagt als voor de groep ouders die niks laat weten, maar wel in aanmerking komt voor het thuis ophalen en laten brengen van hun kinderen.

VII. *Mogelijkheden verkennen om regionale afspraken te maken invoering opstapplaatsen*

Binnen deze studie hebben we niet cijfermatig vast kunnen stellen of de opstapplaatsen hebben geleid tot lagere uitvoeringskosten. De kosten worden mede bepaald door de scholen waar de leerlingen heen en de route die in de buurgemeenten gereden wordt. Aangezien beide elementen elk jaar verschillend zijn, is een vergelijking tussen de jaren niet mogelijk. Wel kan worden gesteld dat de impact op reistijd en uitvoeringskosten het grootst is als buurgemeenten ook opstapplaatsen invoeren, zodat de route over de hele lengte wordt gestrekt.

Ook komt uit de evaluatie naar voren dat binnen Westervoort niet altijd de meest efficiënte route wordt gereden. In de geplande volgorde wordt soms heen en weer gereden tussen de opstapplaatsen, in plaats van opeenvolgend.

Aanbeveling: om de mogelijkheden te verkennen om regionale afspraken te maken over invoering van opstapplaatsen voor specifieke routes.

Moventem

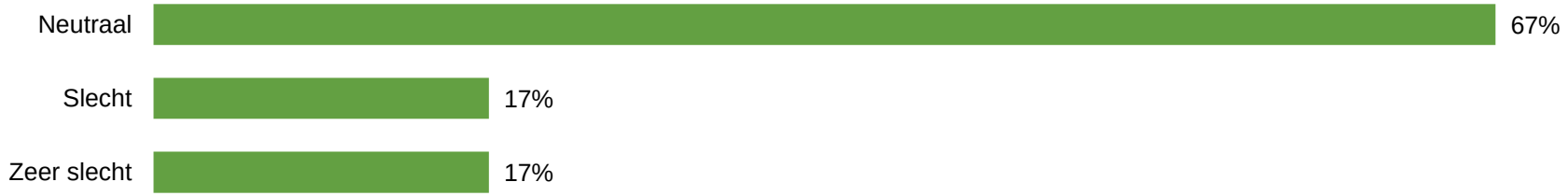
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Bijlagen

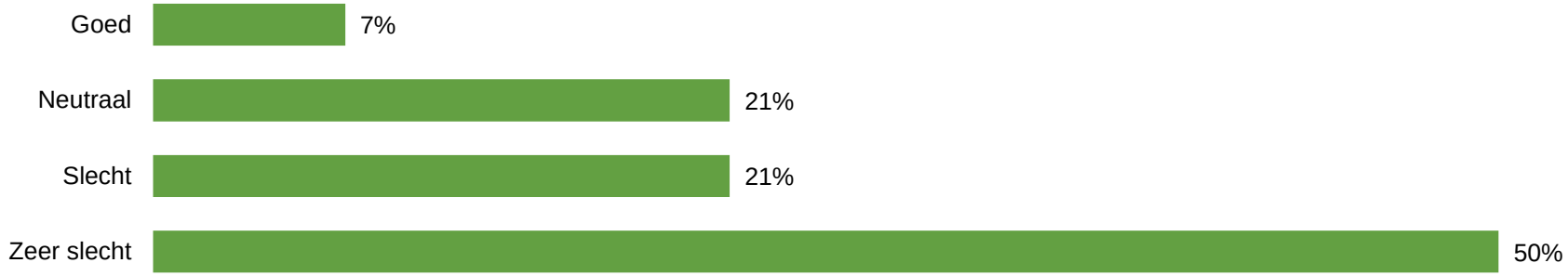
Bijlage(n)

Communicatie over de invoer

Hoe heeft u de communicatie over de (invoering van) opstapplaatsen ervaren?
Gebruikers die nog geen gebruik maakten van leerlingenvervoer, voorafgaand aan de introductie van de opstapplaatsen (vanaf schooljaar 2021) (n=6)

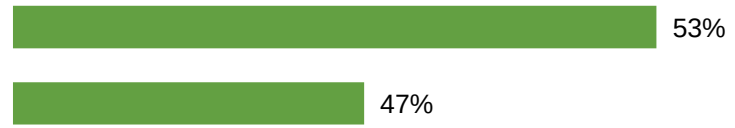

Hoe heeft u de communicatie over de (invoering van) opstapplaatsen ervaren?
Gebruikers die al wel gebruik maakten van leerlingenvervoer, voorafgaand aan de invoer van de opstapplaatsen (voor schooljaar 2021) (n=28)

Huidig gebruik van opstapplaatsen

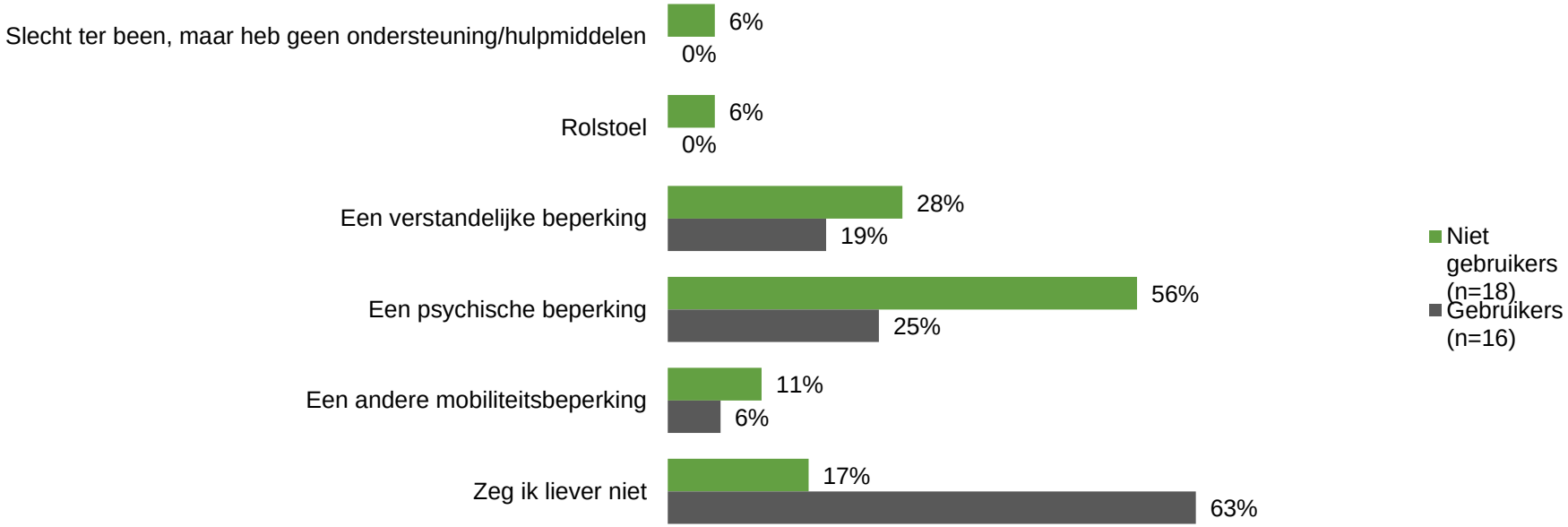
Werd/ wordt uw kind dit schooljaar (na september 2021) nog thuis opgehaald? (n=34)

Zou u onder bepaalde voorwaarden uw kind bij een opstapplaats laten ophalen? (n=18)

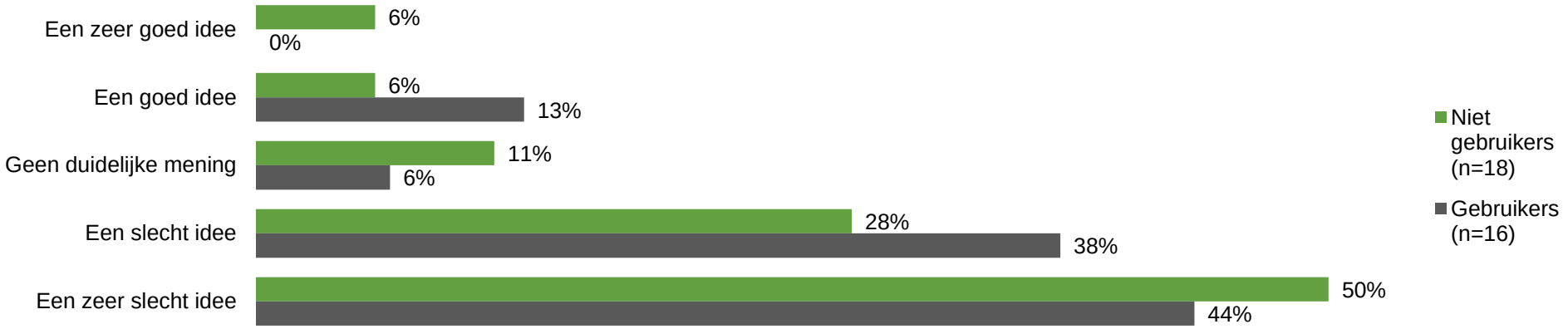

Beperkingen van (niet) gebruikers

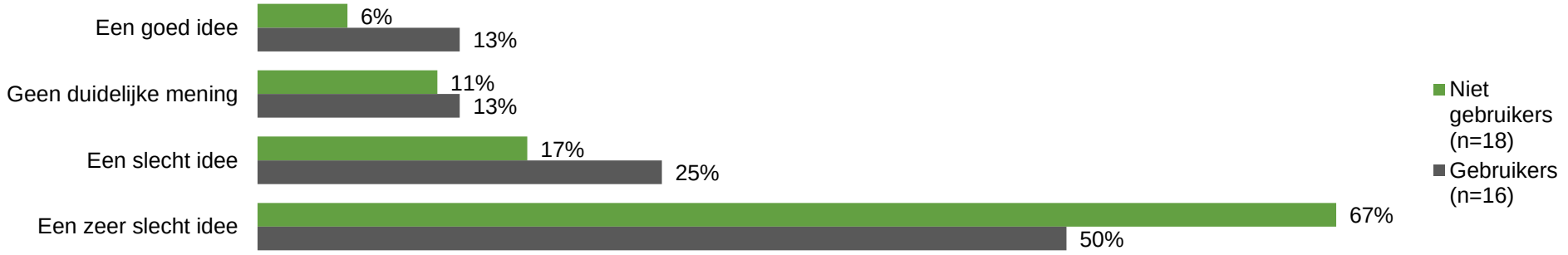

Algemene kijk op de invoer van opstapplaatsen

Wat vindt u ervan dat leerlingen worden opgehaald en teruggebracht op opstapplaatsen in plaats van thuis?

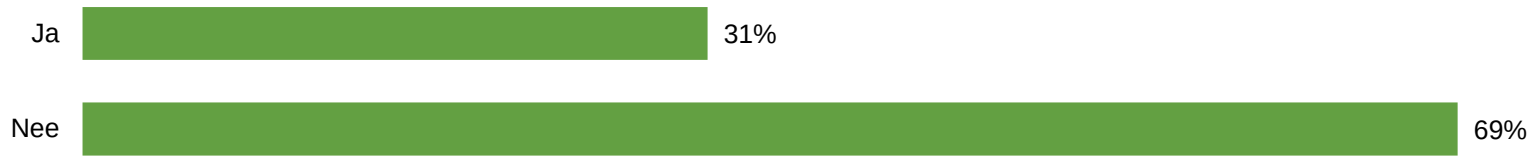

Wat vindt u van deze verandering als u kijkt naar uw eigen situatie en die van uw kind?

Kosten van het vervoer

Levert u momenteel een eigen bijdrage voor het vervoer van uw kind? (n=16)

Zou het voor u acceptabel zijn als de eigen bijdrage groter wordt, als uw kind daardoor thuis opgehaald kan worden? (n=5)

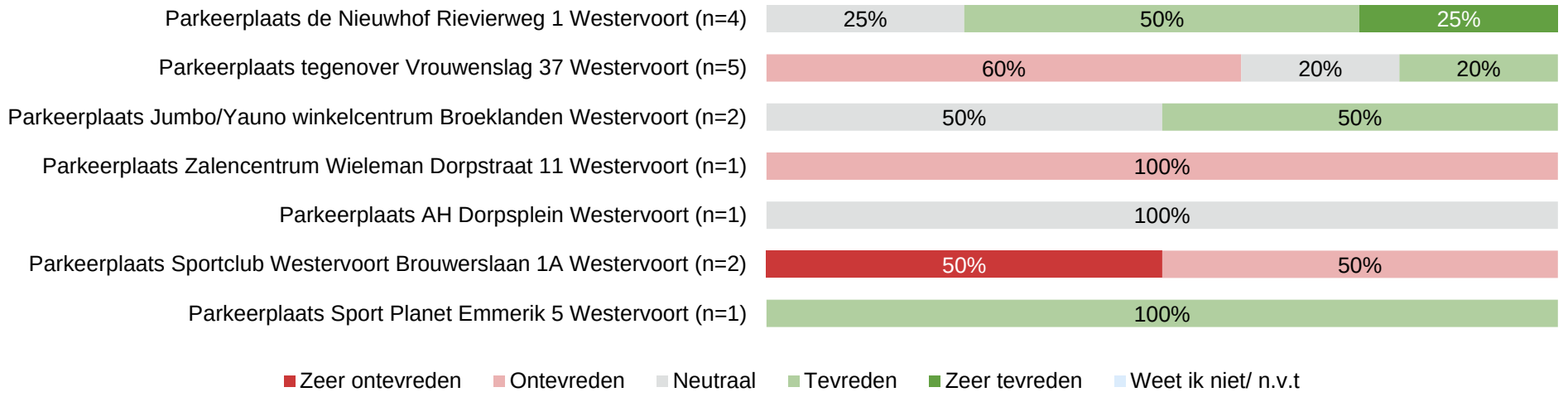

Heeft u een suggestie om de kosten voor het vervoer te verlagen? (n=16)

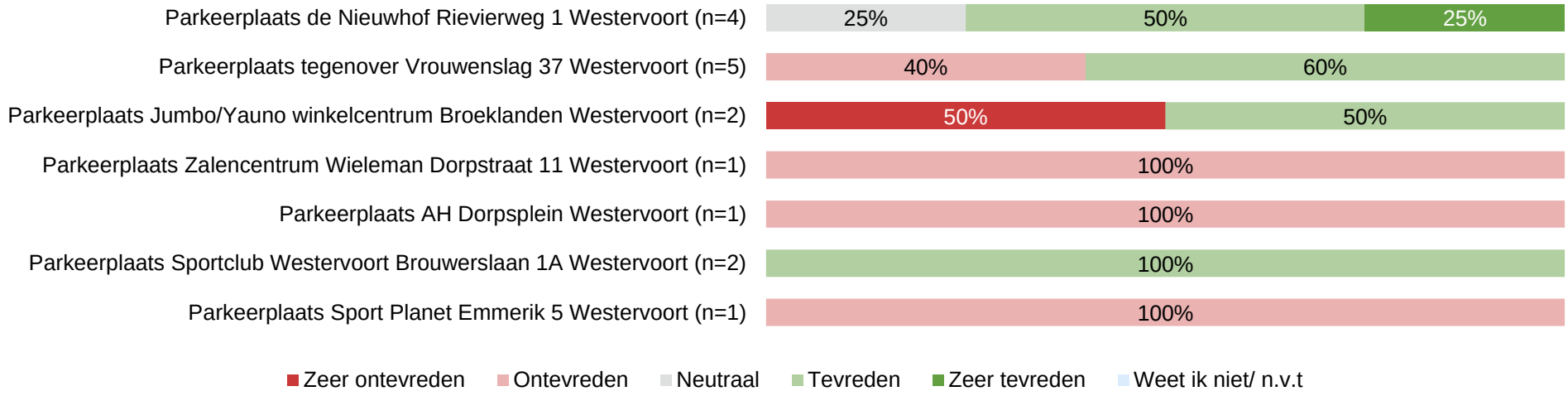

Beoordeling aspecten van de verschillende opstapplaatsen

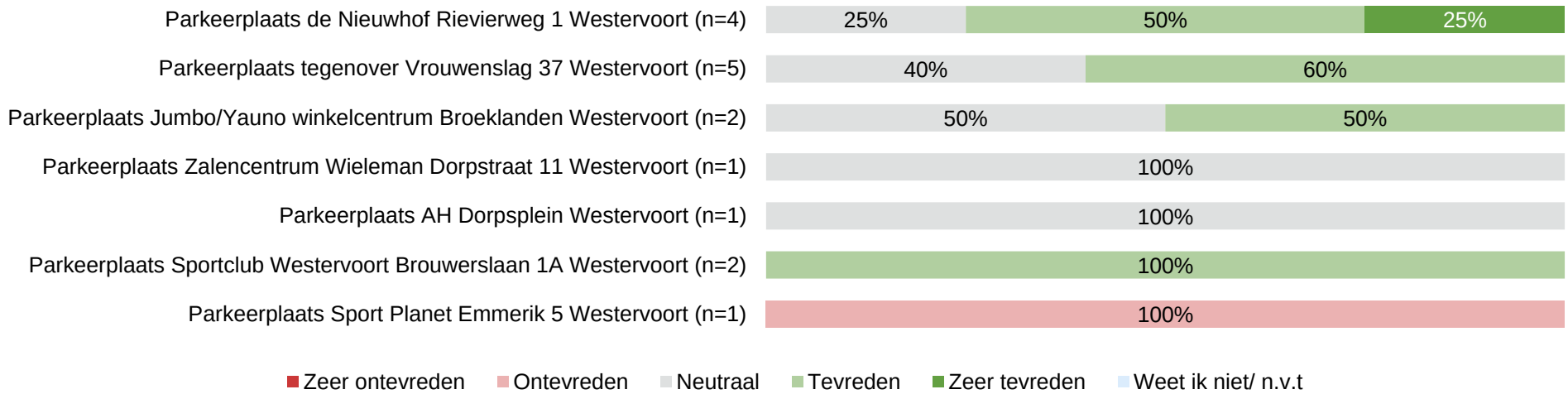
Veiligheid route van/naar de opstapplaats

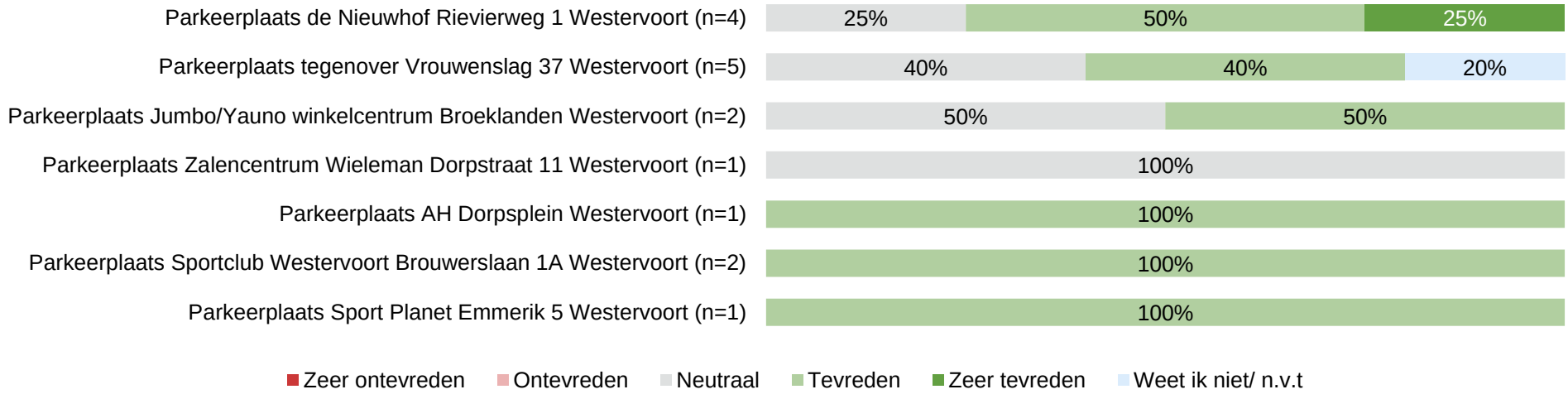
Veiligheid van de opstapplaats zelf

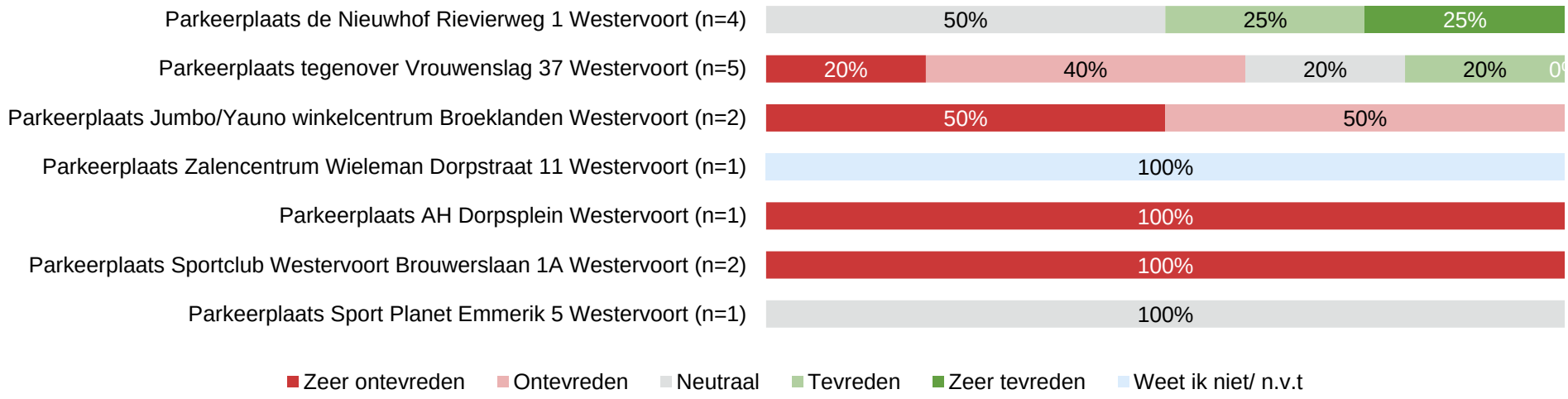
Toegankelijkheid van de opstapplaats voor iedereen

De parkeervoorzieningen bij de opstapplaatsen

De informatievoorziening over de opstapplaatsen

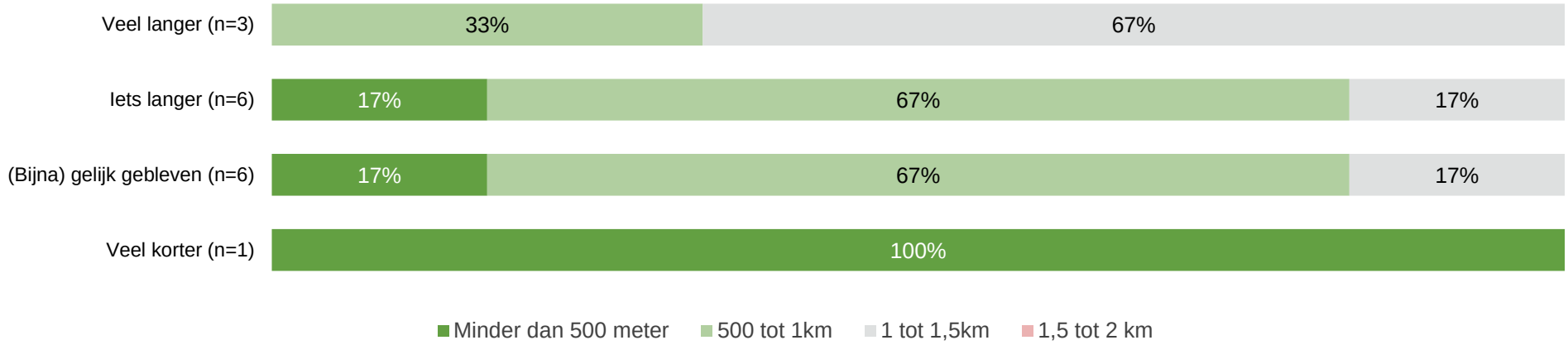

Reis naar de opstapplaats

Cijfer beoordeling afstand tot de opstapplaats

5.6

Beoordeling totale reisduur

Reist uw kind zelfstandig naar de opstapplaats? (n=16)

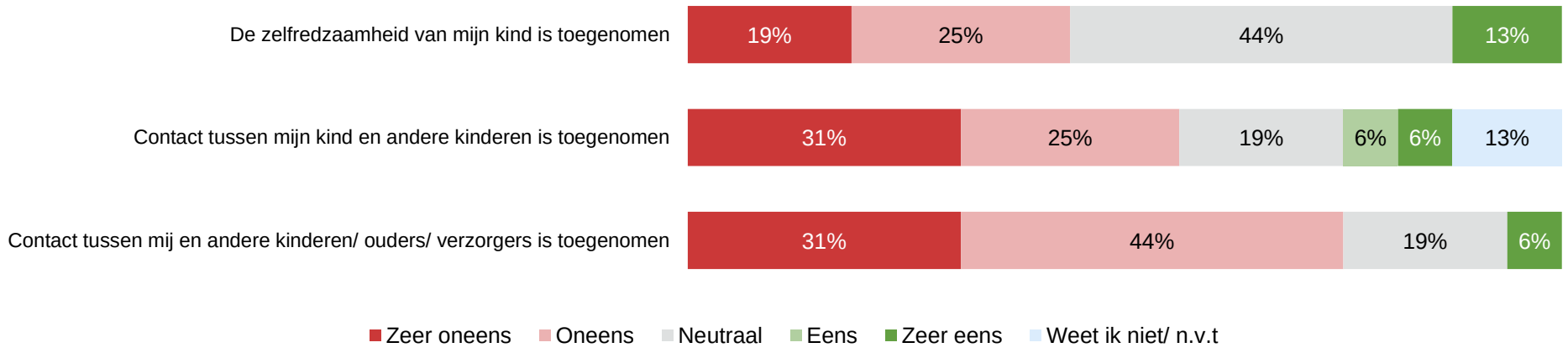

Op wat voor manier reist (u met) uw kind naar de opstapplaats? (n=16)

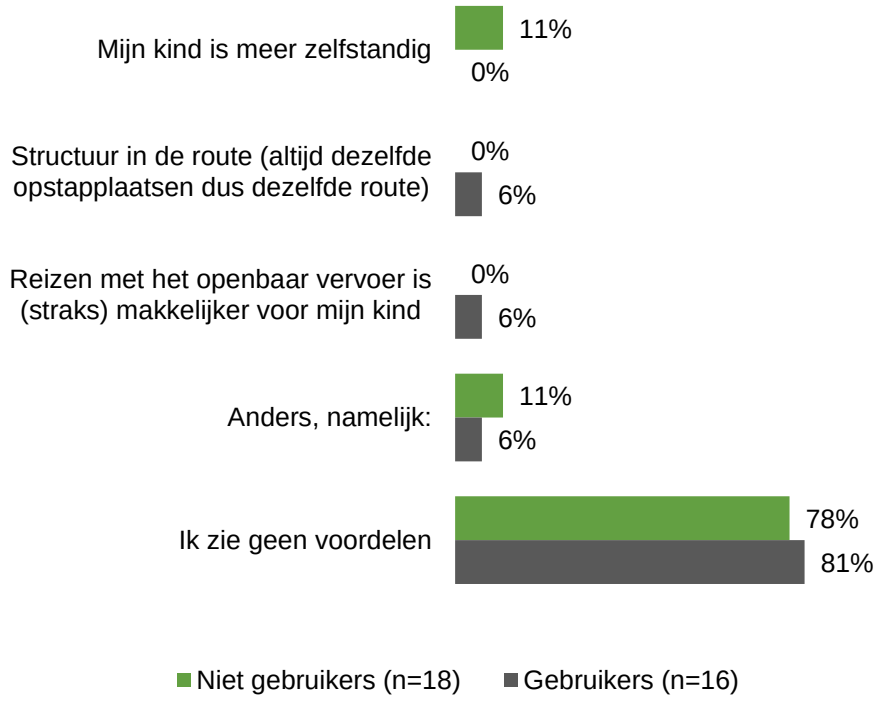
Sociale aspecten van de opstapplaats

Sociale aspecten opstapplaatsen (n=16)

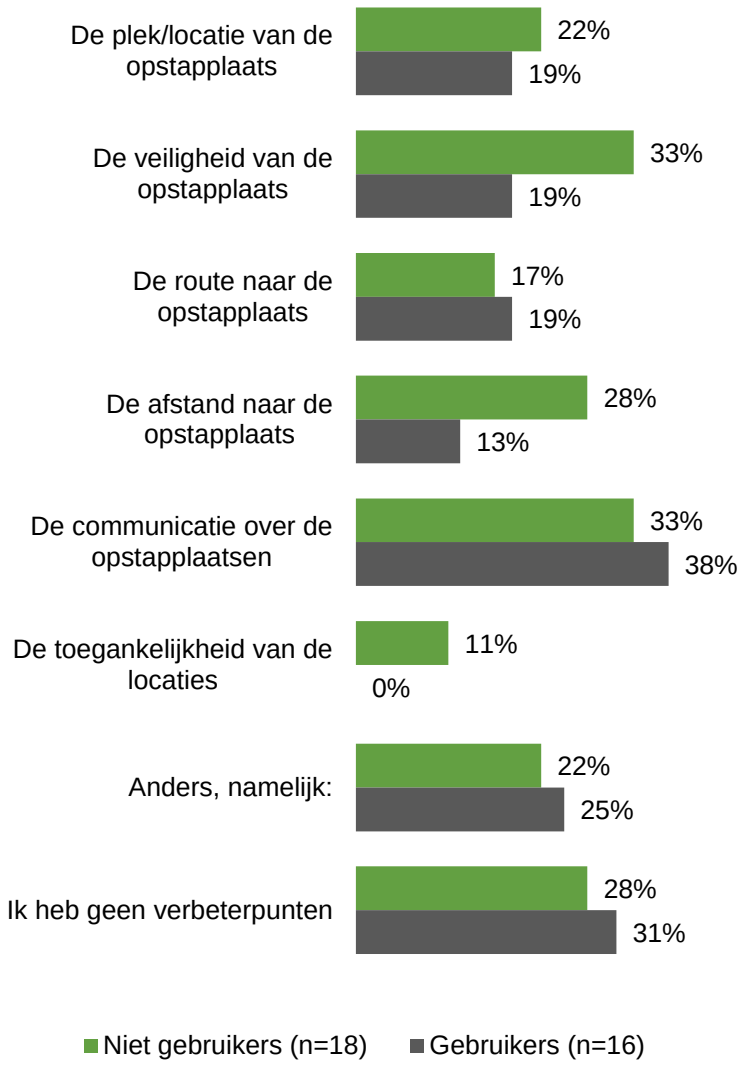

Voordelen en verbeterpunt

Voordelen opstapplaatsen

Verbeterpunten opstapplaatsen

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201584859 Zaaknummer: Z/22/100338

Portefeuillehouder(s):

Voor vragen
Naam: Sander Geertsen, projectleider afdeling IBP
Telefoon: 088) 695 30 82
E-mail: s.geertsen@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Noodopvang vluchtelingen uit Oekraïne in De Groene Ring en update vanuit de veiligheidsregio (VGGM)

Aanleiding voor deze kennisgeving
De oorlog in Oekraïne blijft een ongekende hoeveelheid leed met zich meebrengen. Nog steeds ontvluchten veel inwoners van Oekraïne het geweld. Op het gebied van de vluchtelingencrisis staat de Veilig- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) samen met de gemeente Duiven en 14 andere gemeenten in de regio voor de volgende taakstellingen:

1. Opvangplekken realiseren voor 2940 vluchtelingen uit Oekraïne;
2. Realisatie van 450 crisisnoodopvang plekken voor asielzoekers tot 1 januari 2023;
3. Versnelde huisvesting van statushouders voor eind 2022 (sturing verloopt via provincie).

Door middel van deze kennisgeving informeren we u over de stand van zaken en de komende crisisnoodopvang voor Oekraïense vluchtelingen in onze gemeente.

Relevant beleidskader
Het college vindt het belangrijk dat we als Duivense gemeenschap naast de noodopvang in De Boomgaard (locatie De Stek) een extra inspanning leveren aan de regionale taakstelling.

Daarnaast voldoet de gemeente op deze wijze beter aan de verplichting tot opvang van vluchtelingen die per 1 april 2022 geldt[1].

Inhoud van mededeling

1. Opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne
Sinds begin maart organiseren gemeenten in de VGGM op verschillende locaties noodopvang voor vluchtelingen uit Oekraïne. Per gemeente is op basis van het inwoneraantal bepaald welk aandeel zij van het totaal aantal plekken moeten realiseren. Als regio voldoen we nog niet aan de totale taakstelling (2940).

[1] De basis hiervoor is het Koninklijk Besluit van 31 maart waarbij de artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking uit 1952 in werking zijn gesteld. Dit in combinatie met de Regeling opvang ontheemden Oekraïne die eveneens per 1 april van kracht geworden is.

Begin oktober zijn er in de regio 1803 opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen (exclusief particuliere opvang). Dit loopt in november op tot bijna 2300 plekken. We bereiken met het huidige aantal locaties en de prognoses van nieuwe locaties de opdracht van 2940 regionaal helaas nog niet.

Landelijk stagneert het aanbod van nieuwe opvangplekken en zijn de huidige opvanglocaties grotendeels bezet (96%). De instroom van nieuwe vluchtelingen is ongeveer 100 per dag. Dat betekent dat we snel een situatie krijgen dat er te weinig opvangplekken zijn. De voorzitter van de VGGM heeft op 14 oktober 2022 in een regionaal bestuurlijk overleg wederom aan de burgemeesters gevraagd meer opvanglocaties aan te dragen.

Eind juli heeft onze burgemeester al een dergelijk verzoek ontvangen van de voorzitter van de VGGM. In deze brief stond dat de gemeente Duiven (net als verschillende andere gemeenten) niet voldoet aan de gestelde opdracht(en) vanuit het Rijk voldoet. Voor onze gemeente is een taakstelling van124 opvangplekken genoemd. Momenteel zijn er 24 opvangplekken in De Boomgaard (onderdeel De Stek). Inmiddels mogen de 6 plekken in de particuliere opvang, onder voorwaarden, ook meegeteld morgen in de gemeentelijke opgave.

Op 27 juli 2022 heeft de burgemeester met de programmadirecteur Opvangteam vluchtelingen (en asielzoekers[2]) van de VGGM gesproken over de (on)mogelijkheden binnen de gemeente en 1Stroom. Daarbij is de verlenging van de huidige en ook een mogelijke tweede locatie in het beheer van de KerkvoorNu besproken, evenals de hotelopvang van reguliere asielzoekers. Over beide zaken heeft u een separate kennisgeving gehad. Deze dateren respectievelijk van 28 juli 2022 (documentnummer 201574536) en 18 oktober 2022 (documentnummer 201584447). Hetzelfde geldt voor het effecten- en locatieonderzoek naar een mogelijk AZC+ in onze gemeente. Deze dateert van 25 oktober 2022 (documentnummer 201584741).

Zoals bekend komt de tweede noodopvang in basisschool De Groene Ring aan de Schoolstraat 14 in Duiven. De KerkvoorNu / De Stek is wederom onze samenwerkingspartner. De bouwwerkzaamheden zijn inmiddels in volle gang. Naar verwachting is de locatie eind november gereed voor de opvang van 48 Oekraïense ontheemden. Wanneer de ontheemden exact komen, is nu nog niet bekend.

Uit de brief[3] van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 14 oktober 2022 aan de Tweede Kamer blijkt dat de financiële toelagen voor ontheemden nog steeds uit het normbedrag gedekt moet worden. Het normbedrag is per 15 oktober 2022 bijgesteld van € 100,- naar € 83,-. De desbetreffende regeling kent een aparte bepaling die het mogelijk maakt werkelijke meerkosten per gerealiseerde plek per dag te declareren indien de totale werkelijke kosten een uitkering op basis van de normbedragen in betekenende mate zouden over- of onderschrijden. Het nieuwe normbedrag biedt ruimte voor de bekostiging van alle lasten.

Wij vinden het als college van burgemeester en wethouders belangrijk om een extra inspanning te leveren in de opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne. We voelen de noodzaak en zien het als onze maatschappelijke plicht. Echter, we zien ook dat er een financieel risico is. Gelet op de huidige inzichten achten wij de financiële risico's minimaal en daarmee verantwoord om deze maatschappelijke taak op ons te nemen. Uiteraard blijven we ons inspannen om aan de taakstelling te voldoen en onderzoeken we nieuwe mogelijkheden voor noodopvang zodra De Groene Ring geopend is.

---

[2] Naar verluidt neemt het COA na de jaarwisseling de huidige taken van de veiligheidsregio's voor asielzoekers weer terug.
[3] Zie https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/10/14/tk-verzamelbrief-opvang-oekraine.

2. Realisatie van 450 crisisnoodopvang plekken voor asielzoekers tot 1 januari 2023

Om Ter Apel te ontlasten kregen alle veiligheidsregio's in de zomer van 2022 de opdracht om per 1 juli 225 crisisnoodopvangplekken (CNO) voor asielzoekers te organiseren. Daar kwam later een aanvullende opdracht bij van nog eens 225 crisisnoodopvangplekken tot 1 januari 2023. In totaal moet iedere veiligheidsregio dus 450 CNO plekken voor asielzoekers realiseren tot 1 januari 2023.

Vanaf 1 september heeft de gemeente Arnhem 194 CNO plekken gerealiseerd (door middel van een extra schip aan de rijnkade) tot zeker eind 2023. Gemeente Barneveld heeft sinds 19 september 85 opvangplekken georganiseerd op een vakantiepark in Voorthuizen tot eind 2022. Met de concrete invulling in Barneveld komen we nu op 280 opvangplekken voor asielzoekers. Hiermee hebben we dus de eerste tranche van 225 asielzoekers per veiligheidsregio behaald.

De beoogde 450 plekken worden hiermee nog niet behaald. Begin november opent er in Elst (gemeente Overbetuwe) een crisisnoodopvang voor asielzoekers met een capaciteit van 120 opvangplekken. Daarnaast is VGGM in gesprek met een andere gemeente over aanvullende crisisnoodopvang. De VGGM heeft goede hoop deze opdracht hiermee op korte termijn te kunnen vervullen.

3. *Versnelde huisvesting van statushouders*

Om het aanmeldcentrum Ter Apel nog verder te ontlasten en de doorstroming in asielzoekerscentra op gang te krijgen, besloot het kabinet eind juni tot versnelde huisvesting van 7.500 statushouders die nu nog in asielzoekerscentra verblijven. Dit moest voor 5 augustus gerealiseerd zijn. Ondertussen heeft het rijk een extra opdracht gegeven voor de versnelde huisvesting van statushouders tot einde van het jaar, om de taakstelling van 2023 alvast in te lopen. In Gelderland-Midden gaat het om 542 statushouders. Bestuurlijk is afgesproken dat de Provinciale Regietafel (PRT) dit monitort. Dat betekent dat VGGM de sturing hierop loslaat.

Dashboard opvangplekken Gelderland-Midden

Vanaf 18 oktober publiceert de VGGM op www.vggm.nl/oekraine een dashboard dat inzicht geeft in het aantal opvangplekken regionaal en per gemeente. Daarin zijn ook de cijfers opgenomen van reguliere opvang van asielzoekers (buiten deze extra taakstelling) en de versnelde huisvesting van statushouders op basis van de data van de provincie.

Duiven, 4 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201587849 Zaaknummer: Z/22/100983

Portefeuillehouder(s): J. Goossen

Voor vragen
Naam: Erika Fontein
Telefoon: 0653228521
E-mail: e.fontein@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Kantine Triominos

Aanleiding voor deze kennisgeving
Sinds december 2021 is er geen gecontracteerde partij meer voor het uitbaten van de sportkantine van sporthal Triominos. Na een periode waarin de kantine door coronamaatregelen en bedrijfsmatige problemen van de voormalige exploitant niet gebruikt kon/mocht worden, voelt het gemis van een kantine extra groot. Het college vindt het ontbreken van een sportkantine dan ook onwenselijk.

Tijdens de Speakers' Corner van 18 oktober heeft dhr. E. Hartskeerl (voorzitter van HandbalVereniging Duiven) zijn zorgen en frustraties rond het uitblijven van een kantine in sporthal Triominos gedeeld met de raad.

Met behulp van deze kennisgeving neemt het college de raad mee in het proces dat tot dusver is doorlopen, wat de redenen zijn dat het lastig is tot een externe exploitant te komen en wat de volgende stap gaat zijn om alsnog tot een gezellig draaiende kantine te komen.

Relevant beleidskader
De gemeente is niet verplicht een sportkantine te exploiteren of anderszins in een dergelijke voorziening voor de sporters en hun bezoekers te voorzien. In zowel de overeenkomsten met de gebruikers als in het reglement rond het gebruik van de sporthal wordt het bieden van een kantine-voorziening niet genoemd als kader/voorwaarde.

De gemeente heeft zich te houden aan ons inkoopbeleid. Het inkoopbeleid is kaderstellend en erop gericht een doelmatig inkoper te zijn. Het draagt niet alleen bij aan mogelijke besparingen, maar geeft tevens zichtbare verbeteringen van de kwaliteit van opdrachten. Dit dient objectief en uniform plaats te vinden op basis van ondermeer een gelijke behandeling, transparantie en proportionaliteit.

Het college heeft zich afgevraagd of via het uitdaagrecht vorm gegeven kan worden aan exploitatie van de kantine. Omdat de beleidskaders er nu op gericht zijn de exploitatie kostendekkend te laten plaatsvinden is hiervoor geen budget beschikbaar en viel deze optie vooralsnog af.

Inhoud van mededeling
Het ontbreken van een gezellige ontmoetingsplek in ons mooie sportcentrum Triominos is erg ongewenst en vooral ook een groot gemis. De verenigingen, de sporters en hun bezoekers, het college en de ambtelijke organisatie vinden de kantine een belangrijk onderdeel binnen de beleving rond sport en ontmoeten voor ons Duivens verenigingsleven. Ondanks grote inspanningen vanuit de ambtelijke organisatie is het dusver niet gelukt om een exploitant te vinden die de kantine weer nieuw leven in wil blazen.

Proces tot dusver
In januari 2022 is een horeca-expertisebureau gestart met een adviestraject met als doel de gemeente te helpen een weloverwogen keuze te maken voor een nieuwe exploitant en een geschikte nieuwe exploitatieovereenkomst aan te gaan. Aanleiding voor dit traject was de ontevredenheid over de (wijze van) samenwerking met de voormalige exploitant. Daarnaast had een aantal lokale partijen reeds hun interesse kenbaar gemaakt in exploitatie van de kantine maar was er behoefte aan een duidelijk verwachtingskader. Dit konden we op dat moment nog niet leveren.

Het doel van het adviestraject was het uiteindelijk kunnen aantrekken van een nieuwe exploitant/huurder die op eigen benen kan staan en waar de gemeente graag een langdurige en prettige werkrelatie mee aangaat. De huurder/exploitant zorgt dat sporters en bezoekers een fijn verblijf hebben zonder daar extra support van de gemeente bij nodig te hebben. De gemeente hanteert enkel een kostendekkende huur zonder omzetafdracht en bemoeit zich inhoudelijk niet met de bedrijfsvoering. Zo biedt de gemeente de huurder/exploitant de ruimte om daadwerkelijk te kunnen ondernemen en daarmee de kantine tot een succes te kunnen maken.

In april lag een advies voor met daarin:
- Huurwaarde en voorwaarden gebaseerd op een te verwachten omzet voor een sportkantine van deze omvang, met bijbehorende faciliteiten en mate van gebruik (op basis van benchmarkonderzoek met vergelijkbare kantine-situaties)
  Gezien de eerder genoemde doelstelling van een prettige, langdurige werkrelatie waarbij de gemeente niet verder hoeft bij te dragen, wordt er rekening gehouden met een ingroei van de huur over een tijdspad van 3 jaar.
- Voorzet toekomstig huurcontract met slechts kostendekkende huurwaarde voor beoogde nieuwe exploitant.

Op basis van deze adviezen kon de gemeente de markt op om tot een exploitatieovereenkomst met een nieuwe huurder/exploitant te komen. Een aanbestedingsprocedure bleek noodzakelijk. Eind juni is een uitnodiging voor een marktconsultatie gepubliceerd en via social-media gedeeld. De reeds bekende geïnteresseerden zijn actief benaderd met de uitnodiging om deel te nemen aan deze consultatie. 5 partijen hebben zich gemeld voor deze marktconsultatie en aan hen allen zijn in een persoonlijk gesprek de uitgangspunten vanuit het adviestraject voorgelegd, inclusief beoogde huurprijzen, voorwaarden en bijbehorende omzetprognose. Uit deze consultatie bleven 3 partijen over die geïnteresseerd waren in de exploitatie van de sportkantine. Op basis van dit gegeven is de meervoudig onderhandse aanbesteding voort gezet en hadden de partijen tot na de zomervakantie de tijd om hun inschrijving in te dienen.

Op 20 september sloot het termijn. Gedurende deze termijn heeft 1 partij alsnog kenbaar gemaakt niet mee te doen. Daags voor de sluitingsdatum gaven de laatste twee partijen aan zich ook terug te trekken; een geheel onverwachte en uitermate teleurstellende wending op het laatste moment.

Redenen

Samengevat werden 3 redenen genoemd op basis waarvan werd afgezien van inschrijving:

1. 2x Partijen hadden een andere overeenkomstvorm bedacht waarbij er uit wordt gegaan van een gesubsidieerde exploitatie-constructie in combinatie met vrijwilligersinzet vanuit de verenigingen[1].
2. 3x Partijen die de stap alsnog niet durven te zetten door de combinatie aan onzekerheden voor wat betreft eventuele nieuwe coronamaatregelen en de onzekerheid rond de energiecrisis die daar recentelijk nog bovenop kwam
3. 1x Grote (sporthal-) beheermaatschappij die kantine-exploitatie als instapmodel voor grotere ontwikkelingen af wilde tasten.

Gedurende de periode van januari tot deze laatste berichtgeving zijn de verenigingen voortdurend meegenomen in het proces. Ook dit teleurstellende en onverwachte eindresultaat is op 29 september met de verenigingen gedeeld. Op 10 oktober is naar de verenigingen gecommuniceerd dat er voor de korte termijn geen exploitant gevonden gaat worden en we daarom een gezamenlijke bijeenkomst met alle verenigingen willen beleggen om met elkaar in gesprek te gaan.

Volgende stap: Verenigingen deelgenoot maken van de oplossing

Het ontbreken van een sportkantine is onwenselijk. Echter, door de verschillende crisissituaties waarmee we te kampen hebben, komen we niet tot het vinden van een huurder/exploitant. Waar voorheen corona een groot struikelblok was waardoor ondernemers zich in onzekere tijden verkeerden, komt daar nu een tweede crisis bovenop; de oplopende energieprijzen. De opstapeling van onzekerheden maakt dat een ondernemer niet durft in te stappen. De gemeente kan deze zorg helaas niet geheel wegnemen en daarom is een andere koers dus noodzakelijk. Om een andere koers te bewandelen en alsnog een oplossing te vinden is het noodzakelijk de krachten te bundelen en de verenigingen te vragen mee te participeren in de oplossing. Deze oplossing kan wat ons betreft zowel structureel of tijdelijk van aard zijn.

Zo snel mogelijk, maar uiterlijk de eerste week van december van 2022 worden de verenigingen die gebruik maken van onze sporthal uitgenodigd voor een brainstorm-avond met de wethouder en zijn ambtelijk adviseurs. De invulling van deze avond is meerledig:

- Ruimte bieden voor het uiten van zorgen en frustraties vanuit de verenigingen en vanuit de gemeente;
- Terugkijken op het proces en toelichten waarom het proces op deze wijze doorlopen moest worden;
- Opties delen die voor de langere termijn interessant kunnen zijn maar op kort termijn geen oplossing zullen bieden (grotere beheermaatschappijen als Ataro of Acress die interesse hebben in vastgoed-/sporthalbeheer in de breedste zin)

---

[1] *Het idee was om via de SHO OG-tent gesubsidieerd de kantine-exploitatie te laten faciliteren, bijgestaan door inzet van vrijwilligers vanuit de sportverenigingen. Dit plan is ook hetgeen waar dhr. Hartskeerl naar refereert. Een dergelijke constructie is volgens de inkoopspecialisten niet wenselijk omdat de gemeente daarmee verkapte staatssteun verleend en tegelijkertijd een onwenselijk precedent schept naar andere sportaccommodaties/sportkantines binnen de gemeente Duiven (denk aan Huis van Droo en de sportkantines van de buitensportaccommodaties).*

Omdat de exploitatie van een kantine in principe geen gemeentelijke taak is èn er geen sprake is van een beschikbaar budget hiervoor was van exploitatie ingestoken vanuit het 'uitdaagrecht' (nog) geen sprake.

- Welke kansen zien we in gezamenlijkheid (passend binnen de kaders die van toepassing zijn voor wat betreft wet- en regelgeving) en wat is nodig om deze kansen te benutten/waar te maken.

Het doel van deze avond is het komen tot een gedragen plan om de kantine weer nieuw leven in te blazen zowel voor wat betreft de wijze van exploitatie als de uitstraling van de ruimte. De bandbreedte van dit plan mag zowel tijdelijke als structureel van aard zijn. Ook de optie om de zoektocht tot het komen tot een passend voorstel vanuit een beoogd huurder/exploitant (parallel) voort te zetten blijft open staan. Een passend voorstel vanuit een nieuwe exploitant/huurder kan alsnog tot een snelle invulling van de kantinefunctie zorgen.

Tegelijkertijd willen we met de verenigingen van gedachten wisselen over een snel uitvoerbare praktische invulling van de kantinefunctie voor de tussenliggende termijn, zodat de kantine snel weer in gebruik kan worden genomen (per omgaande na deze brainstorm-avond wat ons betreft).

Ons uiteindelijke doel: het komen tot een kantine waar sporters en hun bezoekers weer gezellig samen kunnen komen onder het genot van een hapje en een drankje.

Vervolg
De raad wordt op de hoogte gesteld over het verdere verloop rond de exploitatie van de kantine. Mocht uit de brainstormavond een plan naar voren komen waar financiële gevolgen aan ten grondslag komen te liggen zullen deze in de eerst mogelijke raadsvergadering ter besluitvorming worden voorgelegd.

Duiven, 8 november 2022

Burgemeester en wethouders van Duiven

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201586399 Zaaknummer: Z/22/100774

Portefeuillehouder(s): D. van Dam

Voor vragen
Naam: J. Kersten
Telefoon:
E-mail: j.kersten@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: uitstel datum inwerkingtreding Omgevingswet naar minimaal 1 juli 2023

Aanleiding voor deze kennisgeving
Het bericht over het uitstel van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet naar minimaal 1 juli 2023.

Relevant beleidskader
Regelgeving Omgevingswet en beleid gerelateerd aan de Omgevingswet

Inleiding
De afgelopen periode is uw raad vaak meegenomen in de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet. De laatste informele bijeenkomst was op 27 september 2023. Tijdens deze bijeenkomst is u ook verteld dat er nog duidelijkheid moet komen of de wet ook daadwerkelijk op 1-1-2023 in zal gaan. Op 1-11-2022 was het de bedoeling dat de Eerste Kamer (EK) hierover in debat zou gaan en uitsluitsel zou geven. Vanuit de EK was het wachten op een aantal rapporten, te weten:
1. Rapport van de Adviescollege ICT toetsing (AcICT -advies);
2. De uitkomst van het Indringend Ketentesten (IKT) fase 2;
3. De uitkomst van de enquête naar de stand van zaken bij de bevoegde gezagen in de uitvoeringspraktijk;
4. de uitkomst van de toets effecten voor Midden en Klein Bedrijf (MKB-toets).

AcICT-advies
Inmiddels zijn de eerste rapporten opgeleverd en uitkomsten bekend waarbij die van Adviescollege ICT-toetsing (AcICT-advies) een behoorlijke impact had. Conclusie was dat het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) nog niet functioneert zoals dat zou moeten doen. En dan met name de landelijke voorziening (DSO-LV) en de koppelingen met de decentrale overheden. Maar ook in de onderliggende software zijn nog de nodige verbeteringen noodzakelijk. In dit rapport stelt het adviescollege 2 scenario's voor:

- Scenario 1: invoering op of kort na 1 januari 2023 - zet maximaal in op beperken maatschappelijke risico's en oplossen van tekortkomingen.
- Scenario 2: verdergaand uitstel - neem tijd voor een fundamentele heroriëntatie

Kamerbrief minister Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO)
Het kabinet heeft hierop door middel van een kamerbrief (d.d. 14-10-2022) direct gereageerd met als belangrijkste conclusie dat voorgesteld wordt om de invoering van de Omgevingswet

uit te stellen tot 1 juli 2023. Dat geeft volgens de minister de mogelijkheid om het DSO-LV beter te ontwikkelen en te testen. En dan met name de indringende ketentesten. Daarnaast krijgen een aantal overheden meer tijd om zich klaar te maken voor de inwerkingtreding. Het inzetten van tijdelijke alternatieven maatregelen (TAM) zouden hiermee van de baan te zijn.

Eerste Kamer
Vanuit commissies in de Eerste Kamer lopen meerdere overleggen en zijn er vragen gesteld aan de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO). Wat dit betekent voor de definitieve inwerkingtredingdatum kan op dit moment nog geen uitsluitsel over worden gegeven.

Reactie vanuit Duiven
We willen graag wachten op de berichten over de definitieve inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet om op een rijtje te zetten wat de consequenties zijn van het uitstel. De planning passen we daar waar dit wenselijk is aan. Zodra er meer bekend is over de definitieve datum van inwerkingtreding gaan we de nieuwe planning concreet te maken.

Vanuit zowel de organisatie als bestuurlijk is er alles aan gedaan is om een werkend systeem te krijgen. En wij waren vanuit onze opgave klaar om per 1-1-2023 te starten.

Duidelijk is dat het uitstel per direct gevolgen heeft voor het inrichten van het nieuwe systeem RX Mission. Ons huidige systeem Squit zal binnenkort niet meer ondersteund worden. Er is hard gewerkt om alle nieuwe processen onder het regime van de Omgevingswet in RX Mission te implementeren. Er zal nu ook nog een slag gemaakt moeten worden om onder het huidige regime van de Wabo met RX Mission te kunnen werken. Dit is extra werk.

Zoals eerder aangegeven was het DSO-LV niet op tijd gereed en indringend getest. Vanuit het college is actief gewerkt aan de consequenties van een mogelijk uitstel. Waarbij het college van mening is om de activiteiten voor de implementatie doordacht voort te zetten. Hierbij kunt u denken aan onder andere het gereed krijgen van het DSO, de legesverordeningen (zowel uitwerking onder het huidig regime van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) als het toekomstig regime onder de Omgevingswet/Wet kwaliteitsborging, afstemming partners, omgevingstafel, intake, planvorming, participatie en het oefenen, opleiden en verder inrichten van de processen. Communicatie wordt afgestemd op de actualiteit.

De financiele consequenties in verband met de langere doorlooptijd van de implementatiefase van de Omgevingswet kunnen vanuit de huidige budgetten gefinancierd worden.

Gevolgen uitstel voor bestuurlijke besluitvorming
Omdat de Omgevingswet op 1-1-2023 in werking zou treden, waren een aantal bestuurlijke besluiten in voorbereiding. Deze zullen in afwachting van een definitieve inwerkingtreding datum in 2023 aan u worden voorgelegd. Deze zijn:

<u>VTH/Wkb-beleidsplan</u>
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging zal de technische toetsing van bouwwerken onder gevolgklasse 1 (o.a. grondgebonden woningen, vakantiewoningen, bedrijfsgebouwen tot 2 bouwlagen) niet meer door de gemeente worden uitgevoerd. Tevens zullen door de Omgevingswet meer bouwwerken vergunningvrij worden. Het VTH-beleidsplan dient op deze wetswijzigingen aangepast te worden en zal waarschijnlijk op zijn vroegst eind eerste kwartaal ter vaststelling aan u worden aangeboden.

Legesverordening 2022 en 2023
In 2022 zal aan u de legesverordening op de huidige bekende manier aan u worden voorgelegd. Dus conform de Wabo systematiek. Indien de Omgevingswet op 1-7-2023 in werking zal treden, zal aan u in de eerste helft van 2023 een nieuwe legesverordening worden aangeboden die is aangepast op de nieuwe wetgeving.

Verordening Veiligheid en Handhaving
Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt de huidige Wabo als grondslag voor de verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht. De nieuwe verordening zal volgens planning in 2023 aan u worden aangeboden.

Omgevingsprogramma 2023
Dit programma betreft een uitvoeringsprogramma wat inzicht geeft hoe de vastgestelde Omgevingsvisie zal worden gerealiseerd. Deze zal u conform planning in 2023 aan u worden aangeboden.

Duiven, 8 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen:
201586436 Kamerbrief

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201586608 Zaaknummer: Z/22/100810

Portefeuillehouder(s): H.B. Hieltjes

Voor vragen
Naam: Walter van der Veen
Telefoon: 3058
E-mail: w.vanderveen@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Regio Deal Gezonde Groene Groei

Aanleiding voor deze kennisgeving
In een Regio Deal werken regionale overheden, kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties samen met het Rijk op een integrale manier aan het verbeteren van de kwaliteit van leven, wonen en werken (‘brede welvaart’) van inwoners en ondernemers.

De Regio Deal kan ons, als gemeente Duiven, ondersteunen bij de drie grote opgaven waar we voor staan, namelijk de verder transformatie van het Sociaal Domein, de versnelling van de woningbouw en duurzaamheid. De Regio Deal is bedoeld om – aanvullend op bestaand beleid - enkele grote en complexe maatschappelijke opgaven vanuit de innovatieve kracht van de regio aan te pakken. Daarnaast is er een belangrijk verband met de vijf opgaven vanuit de Regionale Opgave agenda.

De bedoeling is om de kracht van de regio en veerkracht van de samenleving te versterken door grote en lastige opgaven in het domein van brede welvaart gezamenlijk op te pakken, omdat deze vaak alleen via samenwerking tussen uiteenlopende partijen als geheel kunnen worden opgelost. Een regio kan voor een periode van vier jaar een Rijksbijdrage van 5 tot 40 miljoen euro ontvangen. Voorwaarde is dat een gelijk bedrag door de regio zelf wordt opgebracht als cofinanciering.

De Groene Metropoolregio (GMR), The Economic Board (TEB) en de provincie Gelderland hebben een stuurgroep gevormd om dit proces in goede banen te leiden. Deze stuurgroep heeft dezelfde samenstelling als het gebiedsoverleg dat bestaat rond de regionale investeringsagenda en bestaat uit Hubert Bruls en Lucien van Riswijk namens de GMR, Daniël Wigboldus en Ilko Bosman namens TEB en gedeputeerde Peter Kerris namens de provincie.

De afgelopen maanden hebben de GMR, TEB en de provincie via bijeenkomsten en andere directe contacten met meer dan 180 vertegenwoordigers van gemeenten, kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in de regio gesproken om initiatieven (thema’s en projecten) op te halen die passen binnen de opgaven van deze Regio Deal.

Daarbij is vooral gekeken naar mogelijkheden om de regionale innovatiekracht te koppelen aan maatschappelijke opgaven. Ook is over voorliggend voorstel nauwe samenspraak geweest met vertegenwoordigers van het ministerie van BZK[1].

Als resultaat hiervan is het voorstel voor de Regio Deal Gezonde Groene Groei opgesteld, bestaande uit vijf programmalijnen, gericht op gezond leven, toekomstbestendig wonen, sterke bedrijvigheid, werkende arbeidsmarkt en grenzeloos samenwerken.

Op basis van deze inbreng wordt het totale budget voor de Regio Deal vooralsnog geschat op circa 100 mln. euro, waarvan 40 mln. (inclusief BTW) wordt gevraagd van het Rijk. De doorvertaling naar specifieke projecten gebeurt als het Rijk besluit om met onze regio een Regio Deal af te sluiten. Besluitvorming door het Rijk hierover wordt in januari 2023 verwacht.

Tijdens deze voorselectie worden de projecten in het voorstel niet specifiek benoemd. Keuze voor de invulling projecten en toekenning van bedragen gebeurt tijdens de ‘deal making’ met het Rijk.

Relevant beleidskader
Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Inhoud van mededeling
De Regio Deal is een serie van programma’s en projecten waarin regionale overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties met steun van het Rijk samenwerken aan gemeenschappelijke doelen om de regionale kracht te versterken en specifieke uitdagingen het hoofd te bieden.

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR), The Economic Board Arnhem-Nijmegen (TEB) en de provincie Gelderland hebben een voorstel voorbereid voor een gezamenlijke Regio Deal met als motto Gezonde Groene Groei. Het voorstel is bestemd voor de vierde tranche Regio Deals met als uiterste inzenddatum 14 november 2022.

Het voorstel betreft een stevig verhaal om oplossingen voor belangrijke maatschappelijke opgaven voor onze inwoners en ondernemers te versnellen en op te schalen. Het voorstel dient als een voorselectie met als doel met het Rijk in gesprek te komen over het sluiten van een Regio Deal. Na toekenning vindt de concretisering van de Regio Deal met het Rijk plaats en gaan wij in gezamenlijkheid keuzes maken in specifieke projecten.

De gemeente Duiven heeft hierbij een tweetal projecten ingediend voor de Regio Deal, namelijk:

- De Vergert; Het overstappen naar een duurzame warmtebron in plaats van het gebruik van aardgas.
- Blijfwijk; De Blijfwijk is een wijk waar mensen hun leven lang kunnen blijven wonen met alle zorg die ze nodig hebben.

Op 8 november 2022 heeft het college de voorliggende Regio Deal vastgesteld en de Groene Metropoolregio hiervan in kennis gesteld. In onze reactie aan de Groene Metropoolregio hebben we een drietal aandachtspunten voor het vervolg meegegeven, namelijk;

1. We zijn graag op tijd betrokken bij het vervolgtraject en de keuzes die worden gemaakt, bijvoorbeeld over de ingediende projecten.

[1] Ministerie van BZK: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

2. We hechten aan de een goede balans tussen stedelijke en dorpse projecten. Het mag in de uitwerking geen stadsdeal worden.
3. De plaats van het Groen-Blauwe raamwerk mag steviger en zichtbaarder. We zijn immers een groene metropoolregio.

Duiven, 9 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

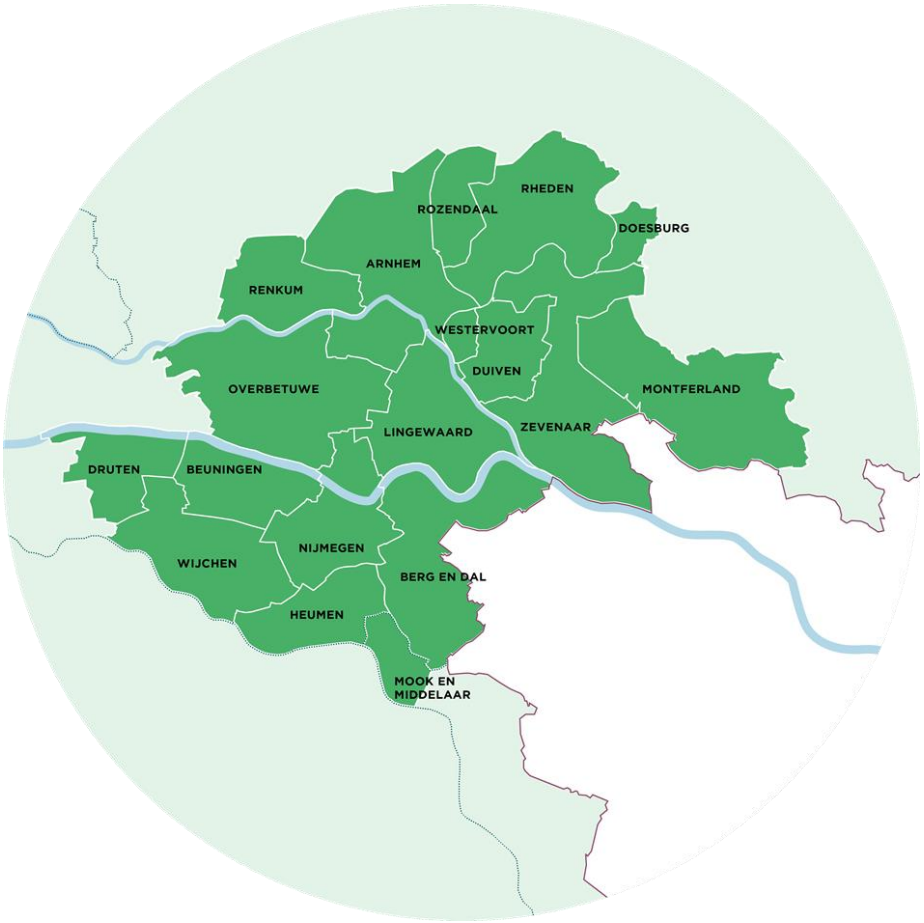
Bijlagen:

Registratienummer:	*Omschrijving:*
201586586	Propositie Regio Deal
201586590	Bijlage 1 bij Regio Deal; Beeld huidige situatie
201586592	Bijlage 2 bij Regio Deal; Uitwerking programmalijnen Regio Deal

Propositie Regio Deal Arnhem-Nijmegen

Gezonde Groene Groei

Lifeport The Economic Board.com Lifeport GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN provincie Gelderland

Inhoudsopgave

Blz.

1. Achtergrond 1

a. Beeld van de huidige situatie 1
b. Streefbeeld 2
c. Bestaande initiatieven om het streefbeeld te bereiken 3
d. Opgave Regio Deal voor de regio Arnhem-Nijmegen 4

2. Aanpak 6

a. Regionale aanpak 6
b. Beoogde effecten op lange termijn 11
c. Resultaten en bereik doelgroepen op korte termijn 12
d. Betrokkenheid van het Rijk 13

3. Financiële aspecten 16

a. Budget en financiering 16
b. Doelmatige besteding middelen 17
c. Structurele voortzetting 17

4. Organisatorische aspecten 18

a. Sturing en uitvoering 18
b. Draagvlak voor de Regio Deal 19

Bijlage 1 Beeld huidige situatie *(separaat document)*

Bijlage 2 Uitwerking programmalijnen Regio Deal *(separaat document)*

1. Achtergrond

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (het samenwerkingsverband van 18 gemeenten in de regio), The Economic Board en de provincie Gelderland hebben gezamenlijk het initiatief genomen voor het opstellen van deze propositie voor een Regio Deal met het Rijk. In een intensief proces met tal van partijen zijn de belangrijkste opgaven geïdentificeerd die alleen via samenwerking tussen uiteenlopende partijen op een integrale wijze kunnen worden aangepakt. Meer dan 180 initiatiefnemers vanuit maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, zorgpartijen, kennisinstellingen en gemeenten hebben ruim 100 projectideeën in verschillende stadia van ontwikkeling aangedragen om de belangrijkste opgaven aan te pakken. Het traject ter voorbereiding van deze propositie laat zien dat er in de regio veel enthousiasme, energie en expertise bestaat om gezamenlijk met de opgaven aan de slag te gaan en we nodigen het Rijk dan ook graag uit om zich hierbij aan te sluiten.

a. Beeld van de huidige situatie

De regio Arnhem-Nijmegen wordt gekenmerkt door een rijke historie, o.a. als onderdeel van de noordgrens van het Romeinse Rijk, schakelpunt tussen culturen (o.a. Gelre/Kleve) en kruispunt van handelsstromen. Deze rijke historie hangt samen met de grote rivieren die door het gebied stromen en de landschappelijke veelkleurigheid. Het gebied kent een prachtig rivierenlandschap, imposante stuwwallen en fraaie bossen, ofwel een combinatie van hoog en droog en laag en nat die uniek is voor Noordwest-Europa. Tegelijkertijd is het gebied sterk verstedelijkt en vormt het - met bijna 800.000 inwoners verspreid over 2 middelgrote steden en 16 kleinere gemeenten - de vijfde metropoolregio van Nederland. De regio heeft dan ook te maken met zowel plattelandsvraagstukken, zoals druk op het landschap en stikstof, als met een grote stedenproblematiek, zoals armoede, slechte huisvesting en onveiligheid in verouderde wijken.

Mede vanwege de gunstige ligging en aantrekkelijke omgeving zal de regio de komende decennia verder doorgroeien, met de ambitie om tot 2040 in totaal 50.000-60.000 extra woningen te bouwen, vooral door verdichting. De regio ligt centraal, op een kruispunt van belangrijke oost-west en noord-zuid auto-, water- en spoorwegen die volop kansen bieden, maar ook congestie opleveren. Het gebied grenst aan Duitsland en heeft daar veel relaties mee. De grens vormt psychologisch en praktisch vaak nog een barrière en kansen voor grensoverschrijdende samenwerking blijven onderbenut.

Met de aanwezige krachtige ecosystemen van kennisinstellingen, innovatieve bedrijvigheid en overheden kan de regio een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken, o.a. op het gebied van energietransitie, toekomstbestendige gezondheidszorg, ontwikkeling van hoogwaardige technologie, circulariteit van waardeketens en klimaatadaptatie. De clusters rondom Energy, Health en Hightech (met crossovers naar Food in Wageningen) vormen een sterke basis voor vernieuwende oplossingen van belangrijke opgaven in de regio, die ook elders in Nederland kunnen worden toegepast.

De regio Arnhem-Nijmegen heeft een tumultueuze geschiedenis van bestuurlijke samenwerking, waarbij deelgebieden regelmatig met de ruggen naar elkaar stonden. Dankzij de triple helix samenwerking in The Economic Board en de hernieuwde samenwerking van 18 gemeenten in de Groene Metropoolregio is de samenwerking de afgelopen jaren sterk verbeterd. Het proces om te komen tot een Regio Deal heeft hier nog een extra impuls aan gegeven.

b. Streefbeeld

Het streefbeeld van de regio Arnhem-Nijmegen is beschreven in de visie van de Groene Metropoolregio (april 2020). Centraal daarin staat het stimuleren van een ***goede balans tussen groei en leefkwaliteit*** door de regio verder te ontwikkelen als:

- Groene groeiregio: duurzame verstedelijking door inbreiding en transformatie, met volop ruimte voor groen, water en duurzame energie.
- Productieve regio: kennisintensivering van de economie en bevordering van de innovatiekracht van het MKB, met name in de topsectoren Energy, Health & Hightech.
- Circulaire regio: doorontwikkeling tot koploper in circulariteit, klimaatadaptatie en energietransitie.
- Ontspannen regio: bevordering van een goed evenwicht tussen levendige stedelijkheid en aantrekkelijke natuur, landschap en erfgoed.
- Verbonden regio: behoud van de strategische bereikbaarheid door stimulering van slimme en duurzame mobiliteit, inclusief capaciteitsvergroting van weg- en spoorinfrastructuur en ontwikkeling van mobiliteitshubs.
- Vitale regio: versterking van de leefbaarheid, inclusie, sociale verbondenheid en weerbaarheid en inzet van alle talent.

Om dit streefbeeld te realiseren, benutten we de kracht van de regio als ***Lifeport***, het innovatienetwerk rond Arnhem, Nijmegen en Wageningen waarin ‘de mens centraal’ staat. De regio beschikt over veel kennis over belangrijke levensbehoeften van de mens, zoals gezondheid, voeding en energie. Mede gestimuleerd door The Economic Board werken ondernemers, onderzoekers, opleiders en overheden intensief samen aan een beter, gezonder en duurzaam leven voor de huidige en toekomstige generaties. Het netwerk is gespecialiseerd in de thema’s Energy, Health, Hightech en Food (o.a. via Wageningen), ondersteund door ecosystemen rond kunstmatige intelligentie/AI (AI forLife), slimme duurzaamheid (Lifeport Circular Lab) en arbeidsmarkt (Lifeport Human Capital Agenda).

De samenwerking binnen de regio is recent versterkt via een ***Bestuursakkoord*** dat de Groene Metropoolregio, The Economic Board en Provincie Gelderland voor de periode 2022-2032 hebben gesloten. Hierin spreken deze partijen de ambitie uit om door te groeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis die:

- Economisch tot de best presterende regio’s van Nederland behoort:
    - Onder de noemer van Lifeport zichtbaar en herkenbaar is als topregio in Health, Hightech en Energy en op de cross over tussen Food & Health, in verbinding met Foodvalley.
    - Met zijn innovatiekracht op deze sectoren bijdraagt aan de grote maatschappelijke opgaven en tegelijkertijd aan productiviteit en werkgelegenheid van de regio.

  - Een optimale verhouding tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bewerkstelligt en daarbij komt tot innovatieve oplossingen voor productiviteitsvraagstukken.
- Uitgroeit tot dé circulaire topregio in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving, en een internationale voorbeeldfunctie vervult op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie.
- Hét voorbeeld is van kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: een ontspannen groeiregio in balans.

c. Bestaande initiatieven om het streefbeeld te bereiken

De voorgenomen Regio Deal sluit aan bij tal van initiatieven die al gaande zijn. De komende jaren worden door private en publieke partijen miljarden in de regio geïnvesteerd, mede op basis van omvangrijke programma's en fondsen vanuit de regio, Rijk en EU. Het betreft onder meer:

- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen, waarin de ambitie is vastgelegd om tot 2040 circa 50.000-60.000 nieuwe woningen te bouwen, grotendeels door verdichting, waarvan minimaal 25% circulair in 2025 en 50% in 2030. Daarnaast wordt in de Woondeal ingezet op verbetering van de leefbaarheid in wijken en kernen (stadsvernieuwing 3.0), slimme mobiliteit en huisvesting van specifieke doelgroepen (ouderen, jongeren, statushouders, spoedzoekers en arbeidsmigranten). Deze Regio Deal draagt bij aan de realisatie van de hoge ambities met betrekking tot circulariteit en leefbaarheid.
- Verstedelijkingsakkoord regio Arnhem-Nijmegen-Food Valley, waarin afspraken worden gemaakt over de toekomstige vormgeving van landschap, wonen, economie en mobiliteit en de lange termijn planning van woon- en werklocaties. De Regio Deal verbindt en versnelt een deel van de in het akkoord opgenomen initiatieven.
- Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) Arnhem-Oost, gericht op integrale wijkontwikkeling in dit deel van Arnhem, waarvan de lessen via deze Regio Deal ook worden benut in andere wijken.
- Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), dat er via een gebiedsgerichte aanpak voor moet zorgen dat de opgaven voor natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat worden gehaald. De Regio Deal versterkt de integrale aanpak van opgaven.
- Mobiliteitsfonds/MIRT Oost-Nederland, waarin afspraken worden gemaakt over investeringen in infrastructuur en mobiliteit. In de Regio Deal zullen geen mobiliteitsprojecten worden opgenomen.

Door de aanwijzing van de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley als NOVEX-gebied worden fysieke ontwikkelingen meer in samenhang en geïntegreerd aangepakt, om de ruimtelijke kwaliteit te versterken en besluitvorming en uitvoering te versnellen.

Daarnaast maakt de regio gebruik van andere Rijksprogramma's en fondsen die voor heel Nederland gelden, waaronder het zorginnovatie- en preventiebeleid van het ministerie van

VWS, het topsectoren- en missiegedreven innovatiebeleid en het energiebeleid van EZK, het onderwijs- en onderzoeksbeleid van OCW, het arbeidsmarktbeleid van SZW en het grensoverschrijdende samenwerkingsbeleid van BZK. Ook werken regionale partijen met het Rijk en andere regio's samen in City Deals, die gericht zijn op het vinden van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Zo nemen de gemeenten Arnhem en Nijmegen en regionale kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties deel aan de City Deals 'Kennis Maken' (gericht op innovatiemilieus), 'Circulair en Conceptueel Bouwen' (gericht op stedelijke transformatie) en 'Energieke wijken, duurzaam en sociaal' (gericht op leefbaarheid en tegengaan van energiearmoede in wijken). Kennis en netwerken die hieruit voortkomen, worden benut bij de uitwerking van de Regio Deal en omgekeerd worden lessen uit Regio Deal initiatieven ingebracht in de betreffende City Deals.

d. Opgave Regio Deal voor de regio Arnhem-Nijmegen

De Regio Deal is bedoeld om – aanvullend op bestaand beleid - enkele grote en complexe maatschappelijke opgaven vanuit de innovatieve kracht van de regio aan te pakken. De inzet is om op enkele terreinen ***transities*** te stimuleren, door – complementair aan de geplande investeringen – vernieuwende oplossingen te ontwikkelen, de uitvoeringskracht te versterken en initiatieven te versnellen, verbinden en op te schalen.

Uit studies blijkt dat de regio Arnhem-Nijmegen overwegend gemiddeld scoort op allerlei indicatoren van brede welvaart. Het gebied kent in verhouding tot andere grote metropoolregio's in Nederland relatief beperkte achterstanden. In bepaalde wijken en dorpen zijn deze er echter wel degelijk en ook op het gebied van passende zorg, wonen, economie en verduurzaming kent de regio grote uitdagingen. Tegelijkertijd heeft de regio veel kennis en kunde in huis om deze opgaven het hoofd te bieden.

De regio wil – aanvullend op andere programma's – met de Regio Deal versneld en meer samenhangend enkele ***grote en urgente opgaven*** aanpakken(zie uitwerking in bijlage 1):

- Het terugdringen van de grote sociaal-economische verschillen, met forse achterstanden in o.a. gezondheid, armoede, participatie en huisvesting in bepaalde wijken.
- Het borgen van een goede balans tussen de geplande stedelijke groei om het omvangrijke woningtekort terug te dringen enerzijds en het behoud van de bijzonder aantrekkelijke natuurlijke omgeving van rivieren, stuwwallen en bossen anderzijds.
- Het tegengaan van de achterblijvende groei in regionaal product en arbeidsproductiviteit.
- Het verminderen van de grote kwantitatieve en kwalitatieve mismatches op de arbeidsmarkt.
- Het beter benutten van de kansen die de ligging aan de grens met Duitsland biedt.

De nadruk in onze Regio Deal ligt op het **verminderen van de kwetsbaarheid en vergroten van de veerkracht** van:

- **Inwoners**, door het verbeteren van hun gezondheid, verminderen van armoede, vergroten van hun kennis en vaardigheden en versterken van de sociale cohesie.
- **Economie**, door het stimuleren van innovatie, met name binnen de sterke regionale clusters Energy, Health en High Tech, terugdringen van CO_2-uitstoot, meer circulaire bedrijfsprocessen, verdere digitalisering van het MKB en verduurzaming van een aantal werklocaties.
- **Leefomgeving**, door het versnellen van de energietransitie, reduceren van emissies, uitvoeren van maatregelen voor klimaatadaptatie en verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit.

Daniel Wigboldus, voorzitter College van Bestuur Radboud Universiteit:
"In de regio Arnhem-Nijmegen komen veel problematieken bij elkaar: de arbeidsmarkt, de woningmarkt, de druk op de groene omgeving, een groeiende tweedeling. In stedelijk en landelijk gebied. Er zijn veel unieke ingrediënten voor een slimme aanpak ter bevordering van een gezonde en duurzame leefomgeving, voor iedereen. De benodigde sterke ecosystemen zijn de laatste jaren ontstaan en er wordt goed samengewerkt. De Regio Deal biedt kansen om deze samenwerking weer verder te brengen."

We willen de Regio Deal met name inzetten voor het aanpakken van enkele complexe vraagstukken, te weten ***meer toekomstbestendige zorg, wonen en economie***, die niet binnen één domein kunnen worden opgelost, maar een integrale aanpak vanuit meerdere invalshoeken en partijen vergen. Dergelijke zgn. *wicked problems* vragen experimentele aanpakken vanuit coalities van partijen, die elkaar normaliter niet zo makkelijk weten te vinden (sociale innovaties). Daarbij wordt zoveel mogelijk samenhang en synergie met het reguliere beleid gezocht, om succesvolle voorbeelden uit te rollen en de impact te vergroten.

Peter Kerris, gebiedsgedeputeerde provincie Gelderland:
De regio Arnhem Nijmegen is het groene hart van de Gelderse economie. Met de Regio Deal gaan overheden, onderwijs en ondernemers nog intensiever samenwerken om grote uitdagingen aan te pakken en de kracht van de regio nog beter te benutten'.

2. Aanpak

a. Regionale aanpak

De Regio Deal Arnhem-Nijmegen richt zich op een '**Gezonde Groene Groei'**, door benutting van de uitgebreide kennis, kunde, innovatiekracht en ecosystemen in de regio op het vlak van m.n. health, hightech, energy, circulariteit en klimaatadaptie én door versterking van de uitvoeringskracht om de bovengenoemde opgaven meer integraal, sneller en grootschaliger aan te pakken. Om de komende jaren de nodige impact te bereiken binnen de belangrijkste opgaven, wordt in deze Regio Deal nadrukkelijk gekozen voor drie inhoudelijke programmalijnen:

1. Meer dan 20% van de regionale werkgelegenheid is te vinden in de zorg en in de regio vinden op dit vlak veel innovaties plaats dankzij een nauwe samenwerking tussen onderzoekers, zorginstellingen en bedrijven. Om tegemoet te komen aan de toenemende zorgvraag zonder dat de kosten en personeelsinzet sterk blijven groeien, is meer preventie en zorg in de directe omgeving nodig. De programmalijn '***gezond leven***' stimuleert (wijkgerichte) experimenten om innovaties op dit vlak te versnellen en op te schalen.
2. De regio staat voor een enorme nieuwbouw- en renovatieopgave, met tegelijkertijd de noodzaak van minder materialenverbruik, energietransitie, klimaatadaptatie en minder belasting van de leefomgeving (o.a. van stikstof). De programmalijn '***toekomstbestendig wonen***' richt zich op verbinding, versnelling en verduurzaming van deze opgaven.
3. De economische groei van de regio blijft achter bij die van andere metropoolregio's in Nederland. De programmalijn '***sterke bedrijvigheid***' streeft naar vergroting van de veerkracht van het MKB en verduurzaming van het vestigingsklimaat (inclusief werklocaties).

Het succes van deze programmalijnen is mede afhankelijk van twee randvoorwaarden:

4. De beschikbaarheid en het aanpassingsvermogen van personeel en de aansluiting op de vraag van bedrijven en instellingen. De programmalijn '***werkende arbeidsmarkt***' probeert vraag en aanbod van talent beter op elkaar af te stemmen.
5. De regio ligt aan de grens met Duitsland, maar de potenties van samenwerking met de Oosterburen worden onvoldoende benut. De programmalijn '***grenzeloos samenwerken***' is bedoeld om de samenwerking te verstevigen.

Ahmed Marcouch, voorzitter The Economic Board:
'We ontwikkelen in onze regio baanbrekende toepassingen op gebied van schone energie, betere zorg, duurzaamheid en sociale Artificial Intelligence. Daarmee kunnen we bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven en tegelijkertijd aan de productiviteit en werkgelegenheid waardoor onze regio een nog aantrekkelijkere plek wordt om te werken en wonen.'

Samenvattend richt de Regio Deal Arnhem-Nijmegen zich op de volgende vijf programmalijnen:

A. Inhoudelijke programmalijnen

1. **Gezond leven**: innovatieve initiatieven voor stimulering van gezondheid en behoud van de kwaliteit, bereikbaarheid, betaalbaarheid en bemensing van de zorg, o.a. via wijkgerichte projecten waarin door samenwerking tussen zorg- en welzijnspartijen, woningcorporaties, gemeente, bedrijfsleven, burgers en belangenorganisaties wordt gewerkt aan preventie en zorg dichterbij mensen, vermindering van financiële kwetsbaarheid, energietransitie en gezonde leefomgeving.
   Voorbeelden van initiatieven zijn o.a. Digital Health Challenge Lab en andere fieldlabs in de wijk, waarbij in geselecteerde wijken samen met bewoners, zorgpartijen en woningcorporaties nieuwe zorgconcepten worden uitgetest, o.a. door vragen van burgers en professionals via zgn. *challenges* door start-ups, MKB en studententeams te laten beantwoorden. Een ander initiatief is systematische verzameling en analyse van gezondheidsgerelateerde data om de resultaten van interventies te meten en vervolgens evidence-based verbeteringen te kunnen doorvoeren.

Bertine Lahuis, Voorzitter Raad van Bestuur Radboudumc:
"De uitdagingen in de zorg zijn complex en organisatie overstijgend. Alleen door samenwerking kunnen deze het hoofd worden geboden en leiden naar een passend zorgsysteem. Om daadwerkelijk impact te kunnen realiseren en het verschil te kunnen maken voor patiënten en burgers is het noodzakelijk om de huidige consequente samenwerking over een langere termijn tussen zorginstellingen, bedrijfsleven, overheden, wijkorganisaties en woningbouwcoöperaties verdergaand te intensiveren.
Waarbij we ons met elkaar ook meer richten op gezondheid en voorkomen van ziekten in plaats van alleen op de zorg. De afgelopen jaren is de samenwerking al goed tot stand gekomen. Maar met deze Regio Deal zie ik veel meer kansen en impact vanuit een verdere samenwerking. Daarom roep ik dan ook alle relevante partijen op om aan te sluiten en samen verder te bouwen aan de meest innovatieve zorgregio voor een gezond en duurzaam leven".

2. **Toekomstbestendig wonen**: versnelling en verduurzaming van de geplande nieuwbouw van 35.000 woningen tot 2030 via o.a. circulair en conceptueel bouwen en tijdelijke wooneenheden, alsmede renovatie en verduurzaming van bestaande wijken, inclusief energietransitie en het tegengaan van energiearmoede, vergroting van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en aandacht voor hittestress, opvang van water, biodiversiteit en regionale productie van materialen, bijvoorbeeld voor circulaire bouw.
   Voorbeeld van initiatieven zijn onder meer het opbouwen van ketens van circulaire en biobased materialen die bij nieuwbouw en renovatie van woningen en maatschappelijk vastgoed in de regio kunnen worden toegepast, het toepassen en uitrollen van de ontwikkelde 'circulaire impactladder, het ontwikkelen van een opleidings- en innovatiecentrum voor circulair bouwen (VIA-T) en wijkgerichte klimaatadaptatie (zoals Koel Netwerk in Arnhem en Groene Corridor in Nijmegen).
3. **Sterke bedrijvigheid**: stimulering van de veerkracht van het MKB, o.a. via ondersteuning bij CO_2-reductie, digitalisering, circulariteit en innovatie, verduurzaming van werklocaties (al dan niet gekoppeld aan warmte- of elektriciteitsuitwisseling met nabij woonwijken) en

(randvoorwaardelijk) optimalisatie van logistiek, om aldus bij te dragen aan brede welvaart in de regio.
Voorbeelden van initiatieven zijn het stimuleren van recycling (o.a. van zonnepanelen en elektronica van consument), energietransitie van bedrijven, meer gebruik van data en AI door het MKB, verduurzaming van werklocaties (bij voorkeur in samenhang met omliggende woonwijken, o.a. via tussentijdse energieopslag) en verbeteren van de toegang tot kapitaal via een financieringstafel van OostNL en banken in de regio.

Ilko Bosman, voorzitter VNO-NCW Regio Arnhem-Nijmegen:
"De samenwerking met onderwijs en overheden in onze regio heeft al geleid tot concrete resultaten. Daarnaast stimuleren we de samenwerking voor een goed vestigingsklimaat en bedrijventerreinen, welke een noodzakelijke voorwaarde zijn voor een beter woon- en leefklimaat in onze regio. Op deze terreinen zijn door de goede samenwerking de eerste resultaten zichtbaar op gebied van groei aan ondernemerschap en op het gebied van onder meer duurzame energie en gezondheid."

B. Randvoorwaardelijke thema's

4. **Werkende arbeidsmarkt**: aanvullende acties om medewerkers te scholen (LLO), (o.a. internationaal) talent aan te trekken en te behouden, en ongezien talent te activeren, onder andere om voldoende kennis en vaardigheden te hebben voor de drie bovengenoemde thema's en beroepen van de toekomst.
   Deze programmalijn omvat een integraal regionaal Human Capital Akkoord dat de komende jaren door 25 partijen (onderwijsinstellingen, bedrijfsleven, UWV, Werkbedrijven en regionale overheden) wordt uitgevoerd. Daarnaast zijn er aanvullende initiatieven zoals digitale inclusie voor kwetsbare huishoudens en doelgerichte interventies voor jongeren zonder startkwalificatie door de maatschappelijke tak van een sportvereniging.
5. **Grenzeloos samenwerken**: meer structurele samenwerking binnen de Euregio en met aangrenzende regio's op de genoemde inhoudelijke thema's, door versterking van de uitvoeringskracht/governance tussen Euregionale partijen.
   Voorbeelden van initiatieven zijn de vorming van platforms voor kennisuitwisseling en gezamenlijke acties binnen de bovengenoemde 3 inhoudelijke actielijnen en de vorming van een Skillshub in de Euregio Rijn-Waal.

Rob Verhofstad, voorzitter College van Bestuur van de HAN University of Applied Sciences:
"Vanuit onze kennisinstellingen is de samenwerkingen belangrijk voor het aantrekken en behouden van talenten. Zichtbaarheid van de regio hierin is essentieel. Het tonen van de kracht van innovaties in onze clusters Energy, High Tech, Health en Food, zijn daarbij goede voorbeelden. Om nog meer in te kunnen zetten op de brede welvaart is de afgelopen jaren de samenwerking in de regio geïntensiveerd. De Regio Deal bouwt daar logisch op voort, met nog meer sociaal maatschappelijke bijdrage.

Gezien de complexiteit en wisselwerking van veel opgaven is vanuit het brede welvaartsperspectief een gebiedsgerichte benadering vanuit meerdere invalshoeken en partijen wenselijk. In aanvulling op projecten binnen de bovengenoemde programmalijnen

nemen we daarom in de Regio Deal ook enkele **wijk- of dorpsgerichte projecten** op, waarin integraal wordt gewerkt aan verbetering van de leefbaarheid, gebouwde omgeving, natuur, gezondheid, opleidings- en werkmogelijkheden. Daarbij kiezen we voor interventies in verschillende typen wijken en dorpen (zowel in beide steden als enkele dorpen), waaruit lessen te trekken zijn voor de aanpak in de rest van de regio en Nederland.

De voorgestelde opzet van de Regio Deal kan als volgt worden samengevat:

Figuur 1 Voorgestelde opzet Regio Deal Arnhem-Nijmegen

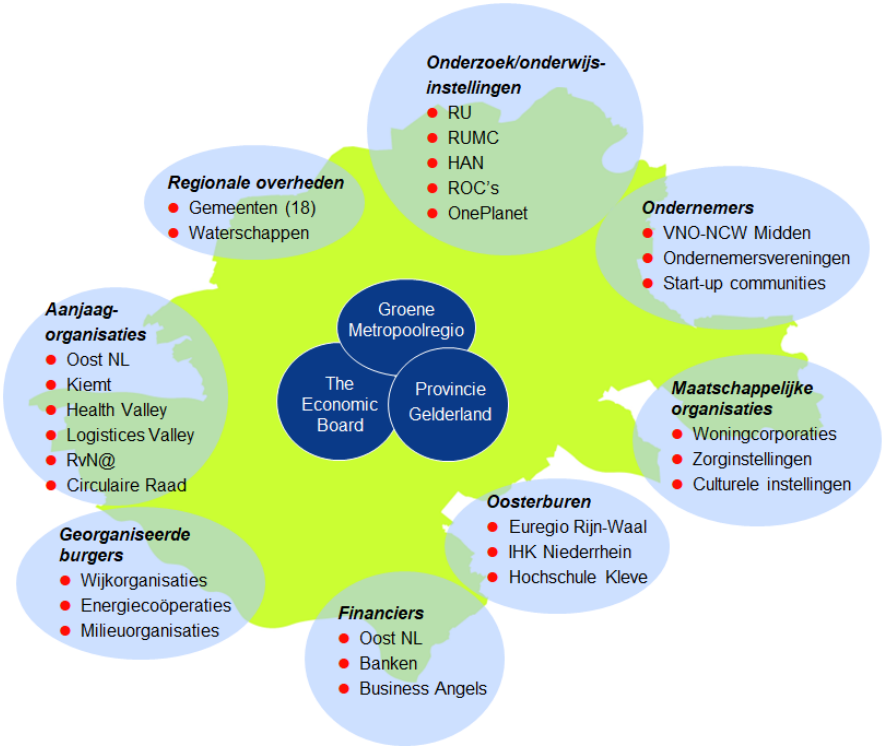
Om te voorkomen dat plannen blijven steken in papier, zal in het kader van de Regio Deal volop worden gekeken naar mogelijkheden voor versterking en vernieuwing van de **uitvoeringskracht**. Daarbij gaat het enerzijds om de eigen inbreng van betrokken bewoners, professionals, ondernemers, studenten en maatschappelijke organisaties in de aanpak van specifieke uitdagingen. Anderzijds gaat het om een meer efficiënte inzet van de beschikbare menskracht en middelen via vernieuwende aanpakken en coalities/ecosystemen. In plaats van dat elke organisatie afzonderlijk het 'wiel weer uitvindt' is op tal van vlakken efficiencywinst en synergie te bereiken door een gezamenlijke voorbereiding en aanpak van vergelijkbare lastige opgaven, bijvoorbeeld de verduurzaming van particuliere woningen en bedrijven via een gezamenlijk energieloket, stimulering van korte ketens van streekproducten, en realiseren van voldoende netwerkcapaciteit voor o.a. elektriciteit en waterzuivering bij geplande nieuwbouw. Door deze samenwerking kan ook de bestaande capaciteit bij gemeenten effectiever en efficiënter worden benut, doordat gebruik wordt gemaakt van vergelijkbare beleidskaders, faciliteiten en uitvoeringsorganisaties. Door als gemeenten dezelfde kaders en instrumenten te hanteren, hebben bedrijven, kennispartners en maatschappelijke organisaties te maken met een meer eenduidige en responsieve overheid.

Voor een meer uitgebreide beschrijving van de ambities, aanpak en samenhang van de programmalijnen wordt verwezen naar bijlage 2.

Een voorlopig overzicht van regionale partijen die in de Regio Deal gaan samenwerken, is weergegeven in onderstaand figuur.

Figuur 2 Overzicht van bij Regio Deal Arnhem-Nijmegen betrokken partijen

Tijdens de voorbereiding van deze propositie zijn door gemeenten, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties meer dan 100 projectideeën naar voren gebracht die in de Regio Deal passen. In de dealmakingsfase met het Rijk willen we deze projecten zoveel mogelijk bundelen tot robuuste, samenhangende projecten die impact hebben. Daarbij zullen niet alle ideeën kunnen worden gehonoreerd, maar zal door een Stuurgroep met vertegenwoordigers uit overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen een selectie worden gemaakt op basis van de volgende criteria (die in overleg met het Rijk verder worden aangescherpt):

- Passend binnen de programmalijnen c.q. gekozen wijken.
- Ingediend door stakeholders uit meerdere O's (overheden, ondernemers, onderwijs en onderzoek en/of maatschappelijke organisaties).
- Substantiële regionale impact qua bereik van doelgroepen, milieuwinst, economie, etc.
- Uitvoeringskracht van de projectorganisatie.
- Doelmatigheid, inclusief eigen inbreng van partijen en multiplier van Rijksbijdrage.
- Kansen voor opschaling/mainstreaming van aanpak na afloop van projectperiode.

b. Beoogde effecten op lange termijn

De voorgenomen interventies in de vijf programmalijnen hebben o.a. de volgende positieve effecten op de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers ('brede welvaart') op langere termijn:

1. Gezondheid/welzijn mensen
    - Vermindering van gezondheidsachterstand van kwetsbare groepen, door o.a. stimulering van een meer gezonde leefstijl en omgeving, verduurzaming van woningen en meer werkmogelijkheden dichtbij huis.
    - Toepassing van nieuwe zorgconcepten in wijken, waardoor mensen langer zelfstandig en zelfredzaam zijn, minder zorgpersoneel nodig is en de zorgkosten worden gedrukt.
    - Meer intensieve samenwerking tussen burgers, zorg-, welzijns-, woningbouw-, overheids- en bedrijfspartijen, gericht op een gezond leven en leefomgeving.
2. Versnelling en verduurzaming woningaanbod
    - Toepassing van meer circulaire en biobased materialen in nieuwbouw en renovatie, waardoor minder CO_2-uitstoot.
    - Verduurzaming van woningen en zo bijdragen aan een lagere energierekening.
    - Meer tijdelijke en flexibele huisvesting ter overbrugging van tekorten voor bepaalde doelgroepen.
3. Innovaties en verduurzaming van MKB in ketens en werklocaties
    - Energiereductie en meer hernieuwbare energie in enkele ketens.
    - Uitbouw van digitale vaardigheden en toepassingen binnen het MKB.
    - Verduurzaming van tenminste 7 werklocaties met groot energieverbruik.
4. Menselijk kapitaal
    - Meer structurele samenwerking tussen onderwijspartijen op alle niveaus, bedrijfsleven en uitvoeringsorganisaties (UWV, Werkbedrijven), gericht op uitbouw van belangrijke vaardigheden van personeel, werkzoekenden en studenten.
    - Groter arbeidsaanbod voor met name de sectoren Energy, Health en Hightech door het versterken van vooral technische en digitale vaardigheden, behoud en aantrekken van studenten en activeren van onbenut potentieel.
    - Meer zichtbaarheid van de regio als aantrekkelijk gebied om te studeren, werken en wonen.
5. Grensoverschrijdende samenwerking
    - Een grensoverschrijdend platform met gezamenlijke agenda waarin partijen zoals de Groene Metropoolregio, Economic Board, Provincie, Euregio, Landkreise, Bezirksregierung en IHKs op reguliere basis bijeenkomen, gericht op uitwisseling van kennis en ervaringen en vertaling van geïdentificeerde kansen en uitdagingen naar concrete projecten.

c. Resultaten en bereik doelgroepen op korte termijn

De voorgenomen interventies richten zich op de volgende doelgroepen (eerste aanzet, mede afhankelijk van de uiteindelijk gekozen projecten):

1. Gezond leven
   - Circa 50.000 inwoners van tenminste 4 wijken in Arnhem, Nijmegen en regiogemeenten.
   - Circa 1.000 professionals getraind in nieuwe zorgconcepten in wijk.
   - Circa 25 start-ups en MKB die challenges uitvoeren en business cases ontwikkelen voor vragen die vanuit bewoners en professionals opkomen.
   - Kennispartners: circa 500 studenten en 50 onderzoekers uit verschillende richtingen en instellingen betrokken zijn bij uitwerking van innovatieve concepten.
2. Toekomstbestendig wonen
   - Tenminste 6.000 nieuwe wooneenheden tot 2026 circulair gebouwd.
   - Minstens 4 wijken ondersteund met renovatie en verduurzaming van huizen.
   - Tenminste 5 circulaire en/of biobased ketens van bedrijven, waaronder toeleveranciers, projectontwikkelaars en aannemers.
3. Duurzame bedrijvigheid
   - Circa 200 start-ups krijgen ondersteuning van start-up programma's.
   - Circa 40 MKB-bedrijven aan de slag met circulaire projecten.
   - Circa 400 MKB-bedrijven maken vervolgstappen in digitalisering van hun bedrijfsvoering.
   - Circa 7 werklocaties verduurzaamd en 300 bedrijfskavels vergroend
   - Versterking en uitbouw van netwerken/ecosystemen, zoals Circulaire Raad Arnhem-Nijmegen.
4. Werkende arbeidsmarkt
   - Circa 10.000 bedrijfsmedewerkers geschoold in o.a. technische en digitale vaardigheden.
   - Circa 40.000 jongeren en jong volwassenen zijn in contact gebracht met innovatieve bedrijven in de regio.
   - Circa 50% van de IT-studenten voeren projecten in de regio om ze te laten ervaren hoe het is om te werken in de regio.
   - Circa 1.000 werkzoekenden aan slag in zorg, energie en techniek.
   - Circa 5.000 kwetsbare huishouders ondersteund met hardware (refurbished laptops gedoneerd door bedrijven en instellingen uit de regio), toegang tot internet en getraind op digitale vaardigheden.
   - Tenminste 5 actieve werktafels van kennisinstellingen, bedrijfsleven, UWV, SBB, WZW, Werkbedrijven en overheden actief aan de slag met LLO, aantrekken en behoud van talent en activeren van ongezien talent voor de regionale speerpunten.

5. Grenzeloos samenwerken
   - Een platform waar Nederlandse en Duitse partijen afstemmen, samenwerken en organiseren rond gezond leven, toekomstbestendig wonen, verduurzaming van bedrijvigheid en arbeidsmarkt.
   - Circa 6 extra grensoverschrijdende projecten rondom o.a. energie, circulair, digitalisering en logistiek.

Doelgroepen worden via wijkorganisaties, ondernemersverenigingen, studentenorganisaties, thematische klankbordgroepen, e.d. betrokken bij de uitwerking en uitvoering van de initiatieven binnen de Regio Deal.

De interventielogica ofwel verandertheorie van deze Regio Deal is samengevat in figuur 3.

Figuur 3 Theory of Change Regio Deal Gezonde Groene Groei Arnhem-Nijmegen (eerste aanzet)

Knelpunten/ kansen		Ambities 2026	Input	Programmalijnen		Output 2026	Resultaat 2030
Krachtig innovatie-ecosystemen • Health • Hightech • Energy • Slimme duurzaamheid • Human Capital Akkoord	***Gezondheid*** • Lagere levens-verwachting • Onvoldoende zorgpersoneel • Onbeheersbare zorgkosten	• ≥50% zorg in leefomgeving • Challenge based innovation	• Coalitiepartijen • ± 25 mln.	***Gezond Leven*** • ***Wijkgerichte aanpak*** • ***Datagedreven oplossingen***	***Wijkaanpak***	• 4 wijken/dorpen50.000 inwoners • 1.000 getrainde zorgprofessionals • 25 challenges uitgevoerd • 500 studenten en 50 onderzoekers	• Verminderde gezondheidsverschillen • Schaalbare best practices gezond-heidsaanpak wijken
	Wonen • Grote opgave voor nieuwbouw en renovatie • Circulair & klimaatbestendig	• 50% nieuwe woningen circulair • Aanpak energiearmoede • Gezonde leefomgeving	• Circulaire ketens • Coalitiepartijen • ± 25 mln.	***Toekomstbestendig Wonen*** • ***Circulaire ketens*** • ***Verduurzaming woningen*** • ***Klimaataanpak***		• 6.000 circulaire wooneenheden • 4 wijken integrale renoveren / reductie energiearmoede • Tenminste 5 circulaire en/of biobased ketens	• Wijkgerichte energie / klimaattransitie • 50% circulaire bouw • Meer tijdelijke en flexibele huisvesting
	Bedrijvigheid • CO_2 reductie • Innovatievermogen • Duurzame werklocaties	• Clusteruitbouw Energy, Health & Hightech • Versterking MKB • Verduurzaming werklocaties • Logistiek als enabler	• Clusterpartijen • ± 30 mln.	***Sterke Bedrijvigheid*** • ***Verduurzaming en digitalisering MKB*** • ***Duurzame werklocaties***		• 200 start-ups ondersteuning • 40 bedrijven circulair • 400 MKB digitaal • 7 werklocaties verduurzaamd • 300 bedrijfskavels vergroend	• Meer veerkrachtig MKB (digitaal, circulair, energie) • Duurzame werklocaties
	Menselijk kapitaal • Bijscholen medewerkers (LLO) • Vasthouden jongeren • Werk voor ongezien talent	• Bijscholing werkenden • Aantrekkelijke omgeving promoten • Werkzoekenden aan het werk	• Werktafels per speerpunt • ± 18 mln.	***Werkende Arbeidsmarkt*** • ***Leven Lang Ontwikkelen*** • ***Vathouden talent*** • ***Ongezien talent***		• 10.000 medewerkers LLO • 1.000 werkzoekenden aan slag in zorg en techniek • 40.000 jongeren in contact met MKB • 5.000 kwetsbare huishoudens digitaal • 5 actieve werktafels	• Verminderde tekorten • Veerkrachtig arbeidspotentieel
	Grensligging • Arbeidsmarkt • Kennisuitwisseling • Handel	• Versterking governance speerpunten	• Platforms • ± 2 mln.	***Grenzeloos Samenwerken*** • ***Governance*** • ***Projecten***		• Grensoverschrijdende platform • Skillshub Euregio	• Structurele samenwerking Nederland - Duitsland

d. Betrokkenheid van het Rijk

De genoemde complexe en urgente opgaven kunnen niet alleen door de regio zelf worden opgelost, maar vergen ***actieve betrokkenheid van uiteenlopende departementen*** van het Rijk. Inzet van het Rijk is onder meer nodig voor:

- Faciliteren van experimenten op het vlak van gezond leven, toekomstbestendig wonen en duurzame, slimme bedrijvigheid die extra inzet van menskracht en middelen vergen.
- Aanbrengen van meer samenhang in de aanpak van opgaven door interdepartementale samenwerking en ondersteuning.
- Meedenken over versnelling en opschaling van potentieel succesvolle aanpakken en allianties.

Naast financiële ondersteuning worden ook ***niet-financiële bijdragen*** van het Rijk gevraagd, waaronder:

- Beleidsinhoudelijk
  - Concrete ambities en instrumenten voor benodigde transities.
  - Ruimte voor experimenteren, o.a. versnelde beschikbaarheid van locaties voor tijdelijke woningen en collectieve voorzieningen
- Aanpassing van wet- en regelgeving, o.a.
  - Flexibiliteit om met nieuwe zorg- en duurzaamheidsconcepten en daarbij horende andere financieringsconstructies te experimenteren.
  - Verbeteren certificering en regelgeving bij biobased & circulair ondernemen.
  - Heldere, centrale regelgeving t.a.v. status afval dat wordt hergebruikt.
  - Een andere vorm van uniforme producentenverantwoordelijkheid, te weten een uniforme ketenverantwoordelijkheid waarbij landelijk wordt bepaald wat doelen en verantwoordelijkheden zijn voor alle partijen in de keten.
  - Het aanpassen van de nu negatieve prikkel voor maatregelen bij CO2-heffing door waardering scope 2&3-projecten (indirecte en via andere eigenaren uitgestoten CO2 emissies).
  - Uitbreiding van de mogelijkheden tot experimenten, bijvoorbeeld van meldingsplichtige bedrijven, alsmede tot het uitvoeren van Onderzoek Circulaire Economie & VTH proefnemingen op te nemen in het Activiteitenbesluit. In vergunningen dienen deze voorschriften standaard opgenomen te worden. Dit geeft bedrijven meer ruimte om binnen de kaders van de vergunning te experimenteren.
- Kennisdeling met betrekking tot onder meer:
  - Netcongestie problematiek en oplossingen, inclusief faciliterend beleid (met mogelijke gedoogconstructies) voor werklocaties en woonwijken, zodat netcongestieproblematiek aangepakt kan worden.
  - Expertise via ondersteuning voor de omgevingsvraagstukken.

Hubert Bruls, voorzitter van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen:
'We verheugen ons op de verdergaande samenwerking. Ik hoop en verwacht dat het kabinet nog meer inzet op onze regio, zodat wij de grote opgaven waar we voor staan gezamenlijk aanpakken. We hebben een visie en een concreet activiteitenplan, maar we hebben het Rijk daar wel bij nodig. Dan kunnen we verder innoveren, gekwalificeerd personeel opleiden, omscholen en aantrekken en de komende jaren 60.000 woningen bouwen met behoud van onze groene omgeving.'

De Regio Deal draagt op verschillende manieren bij aan ***brede landelijke opgaven***. Zo ondersteunen de experimenten rond gezond leven in verschillende wijken de nationale ambitie om in 2030 tenminste 50% van de zorg in omgeving van burger aan te bieden. De

experimenten met ketenontwikkeling, inzet van circulaire materialen en bouwconcepten en toepassing van tools als de circulaire impactladder, gevolgd door bredere uitrol, dragen bij aan de ambities van het Rijk om in 2050 volledig circulair te zijn. Ook leveren initiatieven rond verduurzaming en digitalisering van het MKB bij aan innovatie en verdienvermogen van Nederland. De aanpak ter stimulering van een werkende arbeidsmarkt leveren voorbeelden van meer structurele intensieve samenwerking tussen stakeholders en gerichte aanpakken (o.a. rond Leven Lang Ontwikkelen, ofwel LLO) die ook elders in het land kunnen worden toegepast.

3. Financiële aspecten

a. Budget en financiering

Tijdens de voorbereiding van deze propositie zijn door coalities van meer dan 180 vertegenwoordigers van gemeenten, kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in de regio initiatieven aangedragen die passen binnen de opgaven van deze Regio Deal. Op basis van deze inbreng wordt het totale budget voor de Regio Deal vooralsnog geschat op circa 100 mln euro, waarvan 40 mln (inclusief BTW) wordt gevraagd van het Rijk. Op basis van de optelsom van geschatte kosten van de ingediende projectideeën en de bijdragen die vanuit de Regio Deal worden gevraagd, is een voorlopige verdeling van het budget en financiering over de verschillende programmalijnen gemaakt, die er grofweg als volgt uitziet.

Tabel 1. Ruwe inschatting verdeling budget op basis van eerste oogst projecten

Programmalijn	Totaalbudget	Regionale cofinanciering	Gevraagde bijdrage Rijk
1. Gezond leven	25	15	10
2. Toekomstbestendig wonen	25	15	10
3. Sterke bedrijvigheid	30	20	10
4. Werkende arbeidsmarkt	18	9	9
5. Grenzeloos samenwerken	2	1	1
Totaal	100	60	40

Als het kabinet besluit om met de regio Arnhem-Nijmegen een Regio Deal aan te gaan, worden in overleg met het Rijk de projecten verder uitgewerkt en ontstaat een specifieker beeld van het totale budget, de regionale cofinanciering en de gevraagde bijdrage per project. De ***regionale cofinanciering*** is deels in cash en deels in natura (ureninzet), die tijdens de dealmaking met het Rijk in het voorjaar van 2023 verder wordt geconcretiseerd. Deze cofinanciering is – afhankelijk van de geselecteerde projecten – onder meer afkomstig van de volgende partijen:

1. Gezond leven
   - Zorginstellingen als Radboud UMC, Rijnstate, CWZ, ZZGgroep, GGD en GGZ.
   - Woningcorporaties in betrokken steden en dorpen, Woonzorg Nederland.
   - Investeerders als Bouwinvest (potentieel), OostNL en banken.
   - Kennisinstellingen als Radboud Universiteit, OnePlanet, WUR en HAN.
2. Toekomstbestendig wonen
   - Regionale overheden als betrokken gemeenten, GMR, Provincie Gelderland.
   - Woningcorporaties.
   - Warmteleveranciers als ARN, AVR en NXP.
   - Netbeheerders als Alliander.
   - Aanjaagorganisaties als Connectr, Kiemt en Oost NL.

- Betrokken burgers en ondernemers.

3. Sterke bedrijvigheid
   - VNO-NCW Midden en individuele bedrijven.
   - Betrokken gemeenten, GMR en Provincie Gelderland.
   - Kennisinstellingen als ROC's Rijn IJssel en Nijmegen, HAN, RU en OnePlanet Research Center.
4. Werkende arbeidsmarkt:
   - Gemeenten.
   - Vertegenwoordigers bedrijfsleven.
   - Onderwijsinstellingen als ROC's, HAN en RU.
   - Uitvoeringsorganisaties als UWV en werkbedrijven.
   - Maatschappelijke organisaties als Bibliotheek en Vitesse Betrokken.
5. Grenzeloos samenwerken:
   - Gemeenten, bedrijfsleven en kennisinstellingen in de Euregio (Nederland en Duitsland).

b. Doelmatige besteding middelen

De investeringen die de komende jaren in gezondheid & zorg, wonen & verduurzaming van de leefomgeving, innovatie & duurzame bedrijvigheid en werklocaties, en opleidingen & arbeidsmarkt en het verminderen van sociale achterstanden in wijken worden gedaan, bedragen miljarden euro's. De bijdrage van 40 mln. die uit de Regio Envelop wordt gevraagd, is vooral bedoeld om initiatieven te versnellen en op te schalen en de uitvoeringskracht te versterken.

De doelmatige besteding van middelen wordt geborgd door strikte eisen te stellen aan de cofinanciering van projecten, zodat het eigenaarschap van betrokken partijen wordt verzekerd, en door doelmatigheid als expliciet criterium mee te nemen bij de keuze van projecten die in de Regio Deal worden opgenomen.

c. Structurele voortzetting

Op basis van het Bestuursakkoord tussen Groene Metropoolregio, The Economic Board en Provincie Gelderland is een rollende investeringsagenda ontwikkeld, die door een bestuurlijk gebiedsoverleg van deze drie partijen wordt gemonitord. De Regio Deal zal een afzonderlijk, expliciet gelabeld onderdeel worden van deze regionale investeringsagenda. Hiermee wordt enerzijds de synergie tussen de uiteenlopende investeringen van betrokken partijen tijdens de uitvoering van de Regio Deal gewaarborgd en anderzijds worden voorgesorteerd op voortzetting van initiatieven na afloop van de Rijksbijdrage. Een belangrijke insteek van de Regio Deal is opschaling en vooral mainstreaming van succesvolle projecten binnen het reguliere werk van overheden, kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

4. Organisatorische aspecten

a. Sturing en uitvoering

De regionale ***sturing*** van deze Regio Deal Gezonde Groene Groei is als volgt:

- Het bestaande Gebiedsoverleg van het Bestuursakkoord Arnhem-Nijmegen bestaande uit twee bestuurders namens de Groene Metropoolregio, twee namens The Economic Board (één vertegenwoordiger namens het bedrijfsleven en één namens de kennisinstellingen) en één Gebiedsgedeputeerde vanuit Provincie Gelderland vormt de Stuurgroep van de Regio Deal, die verantwoordelijk is voor het vaststellen van de kaders en de monitoring van de uitvoering.
- Een ambtelijk adviesteam met vertegenwoordigers van de Groene Metropoolregio, The Economic Board en de Provincie Gelderland is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de besluitvorming en monitoring.

Voor de ***uitvoering*** van de Regio Deal wordt een ***projectbureau*** gevormd dat zoveel mogelijk aansluit op reeds bestaande structuren. Vooralsnog wordt gedacht aan de volgende opzet:

- Een projectleider (v/m) die namens, maar onafhankelijk van, de drie partijen de uitvoering aanstuurt, ambities en doelen bewaakt en verantwoording aflegt over output en effecten.
- Vijf werkgroepen voor uitvoering van elk van de vijf programmalijnen, die bestaan uit een medewerker van The Economic Board of de Groene Metropoolregio als programmaleider en uitvoerend medewerkers vanuit bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties (zoveel mogelijk aansluitend op bestaande Helixgroepen of opgaventeams binnen de regio).
- Een cross-sectorale werkgroep met 2 vertegenwoordigers uit elk van de vijf werkgroepen, die zorgt voor samenhang en synergie tussen de programmalijnen en de uitvoering van de geselecteerd wijk- of dorpsgerichte projecten.

Voor de ***gezamenlijke sturing*** van de Regio Deal door ***Rijk en regio*** stellen we de volgende werkwijze voor:

- Halfjaarlijks overleg tussen de regionale Stuurgroep met een bestuurlijke delegatie van Rijk over de voortgang van de uitvoering, de realisatie van ambities en doelen, lessen ten aanzien van opgaven, governance, opschalingsmogelijkheden, e.d. en aanvullende niet-financiële vragen aan het Rijk.
- Regelmatig tussentijds overleg met de dealmakers van het Ministerie van BZK.

Zoals eerder aangegeven vindt de borging van de regionale samenwerking na afloop van de Regio Deal plaats via het bestaande Gebiedsoverleg van Groene Metropoolregio, The Economic Board en Provincie rond de Investeringsagenda Arnhem-Nijmegen en de NOVEX-uitwerking.

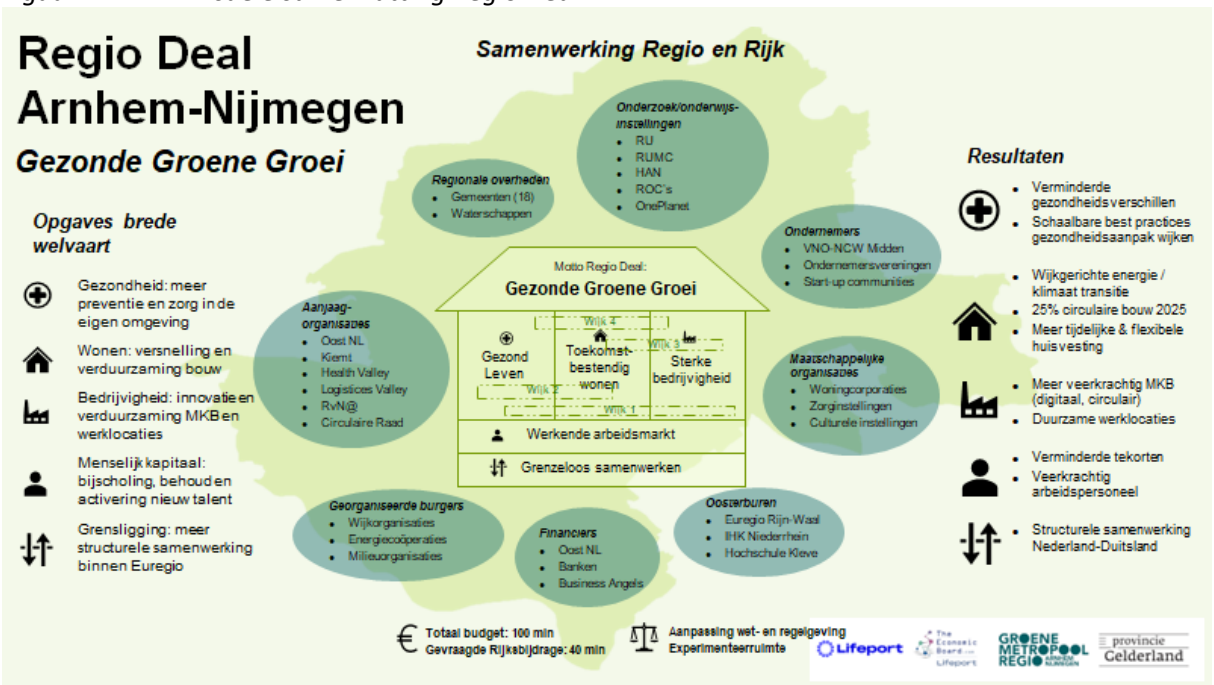
b. Draagvlak voor de Regio Deal

Tijdens de voorbereiding van deze propositie is diverse keren overleg geweest met de achterbannen van de Groene Metropoolregio en The Economic Board. Tevens is veelvuldig bilateraal overleg gepleegd met vertegenwoordigers van kennisinstellingen, bedrijfsleven, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Ook is tweemaal een bredere stakeholdersbijeenkomst georganiseerd met 50 resp. 65 deelnemers.

Communicatie over de Regio Deal richting potentiële partners heeft plaatsgevonden via de Civic Entrepreneurs van The Economic Board, de Opgavemanagers van de Groene Metropoolregio, medewerkers van de Provincie en de projectleider, zowel via individuele gesprekken als nieuwsbrieven, website en bestaande gremia en overlegstructuren. Via deze stakeholders zijn burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennis- en culturele instellingen bij de uitwerking van deze propositie betrokken. Uitgangspunt is dat deze partijen bij de concretisering van projecten tijdens de dealmakingsfase nog intensiever bij de Regio Deal aanhaken.

De besluitvorming over de propositie vindt plaats door de Colleges B&W van de 18 gemeenten, het College van GS van de Provincie Gelderland en de leden van The Economic Board. Zij zijn verantwoordelijk voor de betrokkenheid van hun achterbannen (inclusief staten en raden).

Figuur 4 Visuele samenvatting Regio Deal

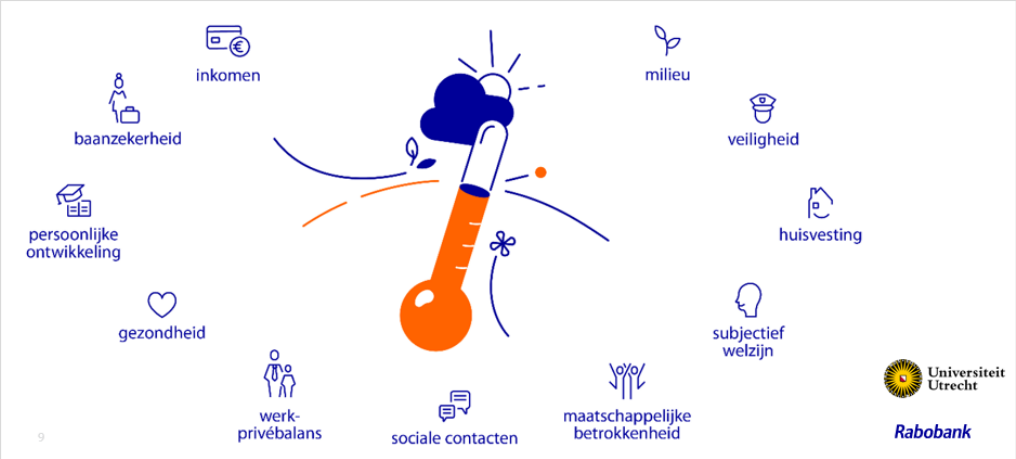
Bijlage 1 Beeld huidige situatie

De regio Arnhem-Nijmegen is een gevarieerd gebied, met veel cultuurhistorie (o.a. overblijfselen van Romeinen, kastelen en forten), diverse landschappen (rivierengebied tussen stuwwallen van Veluwe en Rijk van Nijmegen), afwisseling van steden en dorpen, en grote verkeersaders (weg, water, spoor) die het gebied oost-west en noord-zuid doorkruisen. Het gebied ligt centraal tussen Randstad en Ruhrgebied en tussen Zwolle/Noorden en Brainport/Zuiden.

Brede welvaart

In de laatste uitgebrachte Brede Welvaartsindicator (BWI) uit 2019 van de Universiteit Utrecht en de Rabobank scoort regio Arnhem-Nijmegen met een score van 0,66 net onder het nationaal gemiddelde. Dit komt met name door de relatief lage score op het gebied van gezondheid, milieu, inkomen, arbeid en woontevredenheid. Laatstgenoemde variabele is in de regio's met hoge BWI een belangrijke indicator. In vergelijking met andere regio's scoort Arnhem-Nijmegen bovengemiddeld op het gebied van sociale contacten, privé-werk balans en onderwijs. De score voor sociale contacten met vrienden en familie behoort zelfs tot één van de hoogste van Nederland.

Figuur 1: Indicatoren Brede Welvaart Index Rabobank en Universiteit Utrecht

Bron: Rabobank

De Regionale Monitor Brede Welvaart van CBS geeft een beeld van de trendmatige ontwikkeling en de huidige positie op de ranglijst voor de regio (ten opzichte van andere regio's) op verschillende thema's (zie tabel 1). Als er gekeken wordt naar de kwaliteit van leven op dit moment scoort de regio onder gemiddeld op het gebied van welzijn en gemiddeld op de rest van de thema's. Bij de trendmatige ontwikkeling zijn materiële welvaart en arbeid en vrije tijd voor Arnhem-Nijmegen de enige twee dimensies die de afgelopen jaren (2013-2020) een positieve ontwikkeling hebben laten zien. De regio blijft echter nog steeds in het onderste kwartiel aanwezig op het gebied van inkomen en in het middelste kwartiel op het gebied van BBP (de twee indicatoren van materiële welvaart). Een van de dimensies die de afgelopen jaren een daling in score laat zien, is wonen. In vergelijking met de rest van Nederland scoort de regio Arnhem-Nijmegen hierbij met name slecht op de tevredenheid met de woning en de afstand tot het sportterrein.

Tabel 1: Trendmatige ontwikkeling en huidige positie brede welvaart per thema (regio Arnhem-Nijmegen)

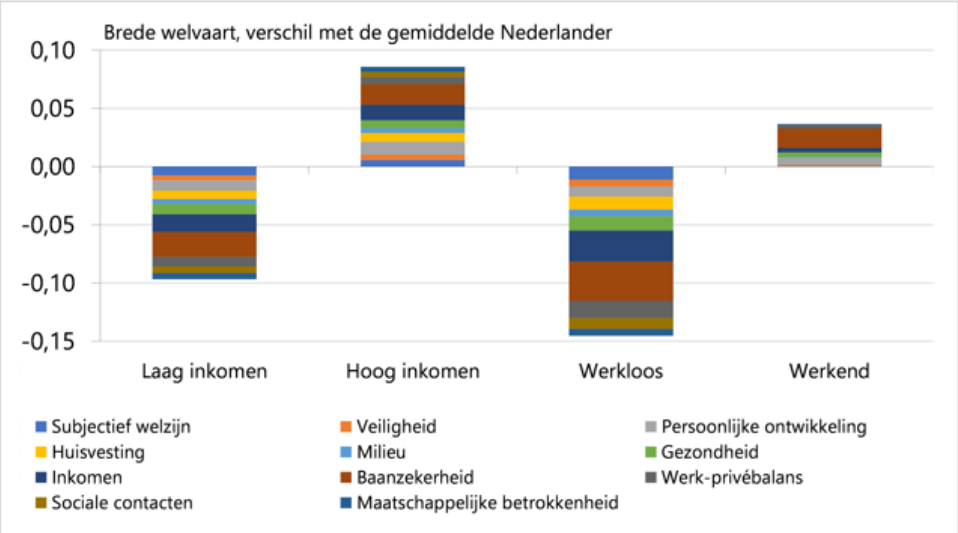
	Huidige positie	Trend (2013-2020)
Welzijn		
Materiele welvaart		
Gezondheid		
Arbeid en vrije tijd		
Wonen		
Samenleving		
Veiligheid		
Milieu		

Noten: (1) Huidige positie: bovenste kwartiel (groen), midden (grijs), onderste kwartiel (rood).
(2) Trend: stijging in brede welvaart (groen), geen significante verandering (grijs), daling brede welvaart (rood), geen data (wit).
Bron: CBS (2022), Monitor brede welvaart

De resultaten van beide brede welvaartsindicatoren laten zien dat regio Arnhem-Nijmegen over het algemeen gemiddeld scoort op het gebied van brede welvaart. Alleen in welzijn blijft de gemeente achter ten opzichte van de rest van Nederland. Wat betreft de ontwikkeling tussen 2013 en 2020 is de woonsituatie verslechterd, terwijl de materiële welvaart en balans tussen arbeid en vrije tijd zijn verbeterd.

De veelal gemiddelde score betekent niet dat er binnen de regio geen grote verschillen in brede welvaart tussen verschillende groepen van de bevolking bestaan. Ter illustratie laat figuur 2 zien dat er een 'stapeling' van positieve dan wel negatieve dimensies van brede welvaart tussen uiteenlopende groepen bestaat. Zo scoren werkloze Nederlandse en Nederlanders met een lage inkomen op allerlei factoren (o.a. baanzekerheid, inkomen, gezondheid etc.) negatiever dan mensen met werk en een hoger inkomen.

Figuur 2: Achterstanden in brede welvaart stapelen voor alle Nederlanders

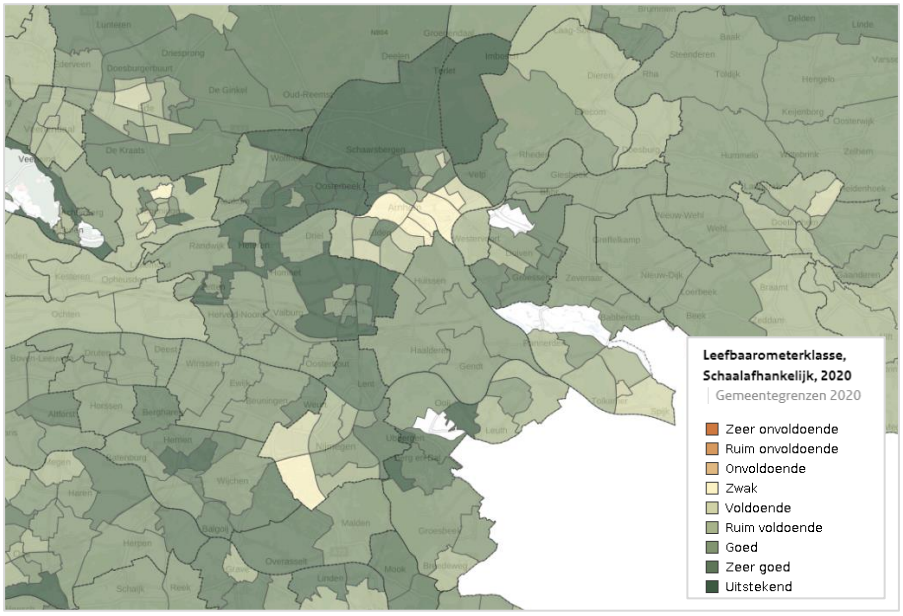

Bron: Rabobank (2022)

Leefbaarheid in wijken

De leefbarometer is een tool om de leefbaarheid in alle bewoonde wijken, buurten en straten in Nederland te monitoren. De wijken in de regio Arnhem-Nijmegen hebben een score van zwak tot uitstekend.

Figuur 3: Uitsnede Leefbarometer op wijkniveau

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

Figuur 4: Percentage woningen in zwak of lager gebied per buurt/wijk: regio Arnhem-Nijmegen

Bron: Atlas Research en In.Fact.Research (2022)

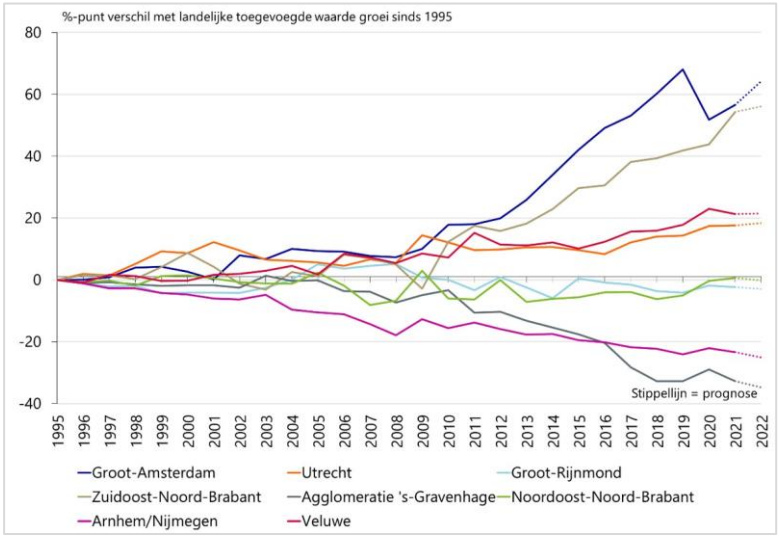
Een aantal wijken in de twee stedelijke gemeentes Arnhem en Nijmegen de laagste scoren, de verschillen binnen deze gemeente zijn groot. In de wijken Dukenburg, Neerbosch-Oost, Lindenholt, Hatert, Malburgen-West, Elderveld, Presikhaaf-West, Presikhaaf-Oost, Arnhemse Broek, Vredenburg, Malburgen-Oost (noord) en (zuid) staat de leefbaarheid structureel onder druk staat (zie figuur 4) *(Atlas Research en In.Fact.Research, 2022)*. De lage score op het gebied van leefbaarheid in deze wijken komt voornamelijk door een zeer grote negatieve bijdrage van een gevoel van overlast & onveiligheid en grote negatieve bijdrage van gebrek aan sociale samenhang en beschikbaarheid van woningen. De scores in wijken van andere gemeentes worden vooral gedrukt door een negatief effect van voorzieningen. Deze variabele levert juist in de twee stedelijke gebieden een erg positieve bijdrage aan de leefbaarheid.

Regionale economie

In de afgelopen 10 jaar (2011-2021) is de economie in de regio Arnhem-Nijmegen gemeten in aantal banen gestegen met 6% en in aantal vestigingen met 41% *(PWE Gelderland, LISA)* . Daarnaast heeft de regio een regionaal product van 27 miljard. Als er echter gekeken wordt naar de groei van de toegevoegde waarde vergeleken met andere metropoolregio's en Nederland als geheel, dan zien we dat de regio Arnhem-Nijmegen de afgelopen 20 jaar steeds meer achterblijft *(Rabobank, 2021)* . Het ondernemersklimaat zorgt er voor dat de ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde achterblijft en de motor van de economische groei niet soepel draait. Figuur 5 laat zien dat de toegevoegde waarde groei van Arnhem-Nijmegen in de afgelopen 25 jaar het sterkst negatief afwijkt van de landelijke toegevoegde waarde in vergelijking met de andere metropoolregio's.

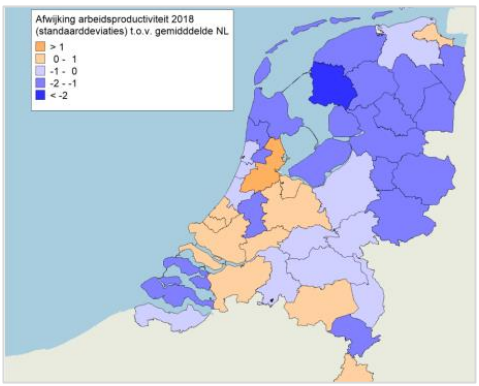
Figuur 5: Regionale verschillende in economische groei

Bron: Rabobank (2022)

Naast de toegevoegde waarde blijft de arbeids-productiviteit in Arnhem-Nijmegen ook achter bij het Nederlandse gemiddelde door te geringe inzet op innoveren en ondernemen in de regio (zie figuur 6). De regio mist grote trekkende bedrijven die innovaties in de keten uitlokken en de ondernemersdynamiek aanzwengelen. De regio heeft vooral veel kleine en middelgrote bedrijven (MKB), die vaak een afwachtende houding hebben. Naast het gebrek aan trekkende bedrijven hangt de verminderde ondernemersdynamiek ook samen met financieringsproblemen en de relatief kleine groep ondernemers die gezamenlijk met kennisinstellingen aan kennisvraagstukken werkt. Via de ecosystemen rond health, hightech, energy en slimme duurzaamheid en startersprogramma's wordt hier wel aan gewerkt.

Figuur 6: Afwijking arbeidsproductiviteit 2018

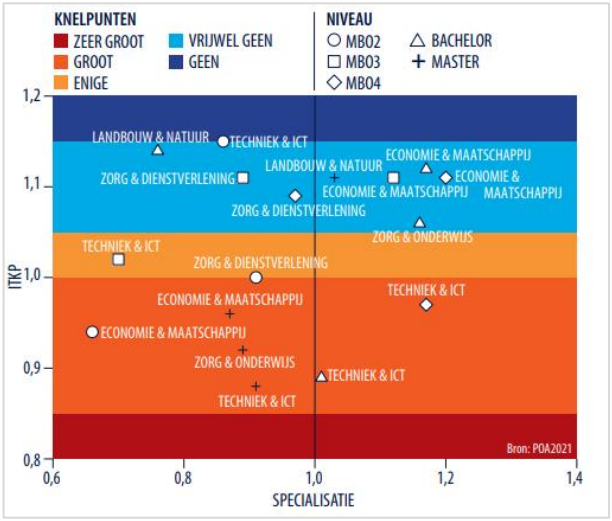

Bron: Rabobank (2021)

Arbeidsmarkt

De beroepsbevolking in de regio is de laatste 10 jaar vrij constant gebleven rond de 400.000 personen. Het aantal uitkeringen ligt rond het Nederlandse gemiddelde, met pieken in bepaalde wijken. Daarnaast is het werkloosheidspercentage (4,6%) licht bovengemiddeld. De beroepsbevolking in de regio is bovengemiddeld hoogopgeleid (43% hoogopgeleid, 37% middelbaar opgeleid, 19% laag opgeleid), echter werkt een groot gedeelte van de beroepsbevolking (35%) buiten de regio. Er is een krapte op de arbeidsmarkt, tot 2026 worden er voor het Rijk van Nijmegen met name knelpunten verwacht in de richting techniek en ICT op het opleidingsniveau mbo4, bachelor en master en in zorg en dienstverlening op mbo2 niveau *(Maastricht University en ROA, 2022a).* Voor Midden-Gelderland zijn de verwachte knelpunten vergelijkbaar. Voor de komende zes jaar wordt met name een tekort aan instromende professionals verwacht in de zorg & dienstverlening en economie & maatschappij op mbo niveau en in de techniek & ICT op mbo4, bachelor en master niveau *(Maastricht University en ROA, 2022b).* De kwantitatieve en kwalitatieve mismatch in de komende jaren wordt verder beïnvloed door de diepte en duur van een economische recessie die mede wordt veroorzaakt door de oorlog in de Oekraïne en de daaruit voortkomende inflatie en tekorten in energie en materialen (was ten tijde van bovengenoemde analyses nog niet bekend). Daarnaast is de toekomstige vraag naar gekwalificeerd personeel op basis van de nagestreefde transities in o.a. zorg, energie en wonen nog niet helder. Dit vormt een belangrijk aandachtspunt van het regionale Human Capital Akkoord.

Figuur 7: Arbeidsmarktknelpunten tot 2026 (ITKP) versus specialisatie naar opleidingssector, Midden-Gelderland

Bron: Maastricht University en ROA (2022), Arbeidsmarktprognoses Midden-Nederland 2021-2026

Grensoverschrijdende samenwerking

Ondanks dat grensregio's een aantal nadelen kennen zoals een lagere bevolkingsgroei, zijn er op lange termijn veel kansen aan de andere kant van de grens die momenteel nog te weinig benut worden door het bestaan van grensbarrières *(Van den Berge, Middeldorp en Burema, 2020)* . Afhankelijk van de ligging lonken er agglomeratievoordelen waardoor het aantal bereikbare banen en voorzieningen toe kan nemen. Door de samenwerking met Duitsland te versterken kan de regio Arnhem-Nijmegen zich ontwikkelen tot een sterke stad (Arnhem-Nijmegen) met een aantrekkelijker ommeland (Duitsland). Een groter aanbod van recreatieve natuur in het achterland vergroot de aantrekkelijkheid van de woonomgeving in de stad. Deze aanzuigende werking kan leiden tot een toenemende concentratie van banen en voorzieningen.

Literatuur

- Atlas Research en In.Fact.Research (2022), Leefbaarheid in Nederland 2020: een analyse op basis van de Leefbarometer 3.0
- CBS (2022), Regionale Monitor Brede Welvaart
- Maastricht University en ROA (2022a), Arbeidsmarktprognoses Rijk van Nijmegen 2021-2026
- Maastricht University en ROA (2022b), Arbeidsmarktprognoses Midden-Nederland 2021-2026
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2022), Leefbarometer
- Rabobank (2021), Samen bouwen aan een economisch sterk Lifeport: acht opgaven voor een gezond en gelukkig Zuid-Gelderland
- Rabobank (2022), Prinsjesdagpresentatie. Kabinet kampt met complexe kluwen problemen.
- Van den Berge, M., Middeldorp, M. en Burema, F. (2020), Kansen zonder grenzen? Verkenning van kansen voor grensregio's

Bijlage 2. Uitwerking programmalijnen Regio Deal Arnhem-Nijmegen

1. Programmalijn Gezond Leven

Maatschappelijke uitdagingen

Met de programmalijn Gezond leven sluiten wij aan bij het landelijke beleid met betrekking tot de centrale missies van de Kennis- en Innovatie Agenda (KIA) Gezondheid & Zorg uit het Topsectoren- en Innovatiebeleid. De gezondheid gerelateerde missies waarbij wij met de Lifeport regio op in zetten zijn:

1. “In 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaal-economische groepen met 30% afgenomen.”.
2. “In 2030 wordt zorg 50% meer (of vaker) in de eigen leefomgeving (in plaats van in zorginstellingen) georganiseerd, samen met het netwerk rond mensen.”
3. “In 2030 is van de mensen met een chronische ziekte of levenslange beperking het deel dat naar wens en vermogen kan meedoen in de samenleving met 25% toegenomen.”

Onze Lifeport regio richt zich in economische zin op het verder versterken van haar speersectoren Health (gezondheid en zorg), Hightech (sleuteltechnologie), Food (voeding) en Energy (transitie). Deze focusgebieden sluiten goed aan bij het Missie-gedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid. Via het instrumentarium van de Regio Deal wordt nu de aanwezige economische kracht meer dienstbaar gemaakt aan de genoemde grote maatschappelijke opgaven en missies.

Ambitie

In Nederland is 15% van de beroepsbevolking werkzaam in zorg gerelateerde beroepen. Als wij goede zorg willen blijven garanderen, moet dit in 2040 maar liefs 25% zijn (*Vgl Integraal Zorgakkoord, Samen werken aan gezonde regio, sept. 2022*). Het is duidelijk dat wij daar de menskracht niet voor hebben. De zorg dreigt onbeheersbaar en onbetaalbaar te worden, met het risico dat gezondheidsverschillen worden vergroot en onze brede welvaart wordt aangetast. Voor de regio Arnhem-Nijmegen zijn de problemen nog nijpender, met nu al meer dan 20% van de banen in zorg gerelateerde beroepen.

Deze arbeidsmarktproblematiek lossen wij niet alleen op met meer technologie. Wij moeten ook fundamenteel nadenken over hoe we de toekomstige zorg organiseren. Een transformatie van zorg is nodig. Hoe kunnen mensen veilig voor zichzelf en elkaar zorgen? Hoe verhogen wij de productiviteit van zorgprofessionals zonder de menselijke component weg te rationaliseren? En hoe voorkomen we dat zorg nodig is (preventie)? Dit zijn vragen die wij moeten beantwoorden.

Wij zetten daarom vol in op “passende zorg” zodat iedereen ook in de toekomst goede zorg kan krijgen. Passende zorg is zorg die werkt tegen een redelijke prijs, waarbij patiënt en zorgverlener samen beslissen en waar het kan zo dicht mogelijk bij de patiënt georganiseerd. Passende zorg gaat niet alleen over ziekte, maar ook over gezondheid en zelfredzaamheid. Het gaat om een ommezwaai in ons denken over zorg. Minder focus op ziekte en behandeling en meer inzet op gezondheid en wat iemand wel kan. Dit komt welzijn ten goede. Ook in economische zin is het zaak om burgers zo lang mogelijk te laten participeren in de samenleving door bij te dragen aan een gezond leefmilieu en meer gezonde

voeding en beweging. Het benutten van economische kansen gaat daarbij hand in hand met het werken aan deze gezondheidsthema's en het toepassen van nieuwe sleuteltechnologieën.

Verandering in de zorg is complex omdat alles met elkaar samenhangt: 1e, 2e en 3e lijn, ouderenzorg, zorg thuis, wonen, preventie. Door het koppelen van wonen, zorg en digitale technologieën ontstaan er innovaties die vaak door nieuwe bedrijven naar de markt worden gebracht. Alleen in een samenwerkend netwerk van zorgorganisaties en bedrijfsleven kunnen we zorg- en technologische innovaties ook echt opschalen. Belangrijke bottleneck voor bedrijven om producten en/of diensten te schalen in de zorgmarkt is de toegang tot een samenhangend netwerk van innovatieve zorginstellingen en de validatie van hun innovaties in de praktijk. Omdat de zorgsector in de regio Arnhem-Nijmegen zo'n belangrijke sector is, biedt dit kansen. De noodzaak is groot en er is veel hoogwaardige kennis aanwezig.

De uitdagingen in de zorg zijn organisatie overstijgend. Alleen door samenwerking zijn wij in staat om de uitdagingen het hoofd te bieden en naar een verandering van het systeem te gaan. Om daadwerkelijk impact te kunnen realiseren en het verschil te kunnen maken voor de patiënten en burgers, is het noodzakelijk om te investeren in een consistente en consequente samenwerking over een langere termijn tussen zorginstellingen, bedrijfsleven, overheden, wijkorganisaties en woningbouwcoöperaties. Met deze Regio Deal roepen wij dan ook alle relevante partijen op om aan te sluiten en samen verder te bouwen aan **de meest innovatieve zorgregio voor een gezond en duurzaam leven.**

Strategie: wijkgerichte aanpak

Om de ambitie voor een brede welvaart waar te maken, zal een transitie nodig zijn naar een nieuw systeem waarin zorg voor en door de inwoners en haar leefomgeving duurzaam is ingericht. Een systeem waar gezond zijn en gezond blijven (wellbeing, mede door preventie) net zo belangrijk is als goede zorg. Er is ook een duidelijke noodzaak en beweging om zorg meer naar de thuissituatie te verplaatsen en ervoor te zorgen dat inwoners langer zelfstandig thuis kunnen wonen. Verschillende technologische en sociaal-economische ontwikkelingen in de afgelopen jaren maken het immers mogelijk om de zorg dicht bij de inwoner en het persoonlijke netwerk te organiseren. Tijdens de coronapandemie bijvoorbeeld is zorg dichtbij met behulp van telemonitoring en zelfzorg sterk toegenomen.

Zorg verplaatsen is geen doel op zich. De mens en zijn kwaliteit van leven is het vertrek- en eindpunt van goede zorg. De zorg die de zorgprofessionals in het ziekenhuis leveren, maakt over het algemeen een klein (soms lang, soms intensief) deel uit van het leven van patiënten. Echter kan zorg, behandeling, nazorg en begeleiding van mensen met een (chronische) aandoening vaak ook goed in de thuissituatie verleend worden. Op deze manier blijven mensen in hun eigen leefomgeving. Dit komt het welzijn van burgers ten goede. Mits goed geborgd kan thuismonitoring bovendien de werkdruk in de zorg verminderen. Dit kan gerealiseerd worden via 24/7 'personalized patient monitoring' met de inzet van relatief nieuwe (digitale) technologie. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen zorgverleners, tussen zorgverlener en patiënt/inwoner en met andere instellingen. Daar zijn op kleine schaal al succesvolle voorbeelden van. Het gaat om een aantal aandoeningen (o.a. hartfalen, zwangerschap, reuma, revalidatie, COPD, Covid-19) en enkele duizenden patiënten per jaar in de regio Arnhem-Nijmegen. Door dit op een veel grotere schaal in de regio op te zetten, kan het aantal aandoeningen en aantal patiënten sterk omhoog. Dit heeft impact regionaal en mogelijk ook landelijk.

Om deze maatschappelijke uitdagingen en missies mogelijk te maken en te versnellen, willen wij de mogelijkheden van de Regio Deal gebruiken om meer samenhang aan te brengen tussen de woonsituatie van de burger, zijn werk en zijn persoonlijke gezondheidssituatie. Dit vanuit de gedachte dat dit proces het algehele welzijn van de burger verhoogd en daarmee de brede welvaart gaat bevorderen. Dé locatie waar deze domeinen expliciet samen komen, zijn de woonwijken oftewel bij de directe leefomgeving van de burger.

Vanuit de gedachte dat de burger meer betrokken moet worden als het gaat om zijn gezondheidssituatie en dat oplossingsrichtingen dan ook het beste in gezamenlijkheid met dezelfde burger tot stand kunnen worden gebracht, hebben wij de regionale triple helix partijen uitgedaagd om met passende initiatieven te komen. Passend in de zin dat er in de komende 4 jaren ook daadwerkelijk impact ontstaat voor de burgers dan wel patiënten, en er aansluiting is bij de aangegeven landelijke missies uit de Kennis- en Innovatie Agenda.

Voorbeelden van type projecten

Campus in de Wijk

Binnen de programmalijn Gezond Leven zijn verschillende grensverleggende wijkgerichte initiatieven naar voren gebracht, die erop gericht zijn om de ***zorg in de eigen leefomgeving*** beter te organiseren. Deze transitie van 'juiste zorg op de juiste plaats' is een ingrijpend proces en betekent voor alle betrokken burgers, zorgverleners (zorginstellingen, GGD/GGZ), onderzoekers in de wijk, woningcorporaties en gemeenten dat zij hun focus de komende jaren moeten aanpassen en richten op een gezamenlijk integraal aanbod rond de behoefte van de burger.

Daarbij speelt ***digitale technologie*** een belangrijke rol. Dit heeft de potentie om de efficiëntie en toegankelijkheid van patiënten en burgers te vergroten, de kosten te verlagen, en de gezondheidsresultaten en het welzijn te verbeteren. Toepassingen zijn mogelijk langs de hele keten van zorg: in preventie, bij diagnose en interventie, permanente monitoring en bij empowerment van de patiënt en burger.

Bij het organiseren van zorg in de nabijheid van de burger is het daarom noodzakelijk dat daarbij nieuwe en bestaande digitale technologieën gebruikt gaan worden, die het mogelijk maken om bijvoorbeeld thuismonitoring op afstand door zorgprofessionals mogelijk te maken. Maar ook digitale technologieën zoals tele-consulting, robotica en domotica voor woning en leefomgeving hebben de potentie om vroege tekenen van achteruitgang te signaleren, waardoor met aanvullende ondersteuning en maatregelen verdere gezondheidsschade wordt voorkomen en welzijn en onafhankelijkheid langer gewaarborgd blijven.

Bij dit proces worden ***bedrijven uitgedaagd*** om hun innovatieve (digitale) producten en diensten te schalen in onze zorgregio's. Vaak ontbreekt er bij de ondernemer de toegang tot een samenhangend netwerk van zorgorganisaties, woningcorporaties, burgerinitiatieven en overzicht van activiteiten van andere bedrijven. Dit maakt dat de ondernemer moeite heeft met validatie en adaptie van hun innovaties in de praktijk, zowel binnen de muren van een zorginstelling als bij de inwoners thuis. De ondernemer is alleen in een samenwerkend netwerk van zorgorganisaties, woningcorporaties, burgerinitiatieven en bedrijfsleven in staat de vragen, frustraties en wensen (challenges) van inwoners rondom hun eigen gezondheid en zorg op te halen, te beantwoorden en op te lossen. Hiervoor is een

integrale aanpak nodig die ervoor gaat zorgen dat het proces van validatie, adaptie, toepassingen en wordt versneld zodat daarna daadwerkelijk verder kan worden opgeschaald. Het bedrijfsleven, waaronder het MKB, heeft dan ook behoefte aan 'real life' locaties die kunnen dienen als inspiratiebron en testomgeving voor technologische innovaties op gebied van gezondheid, die uitgaan van behoeftes van de gebruikers (o.a. burgers met lage sociaaleconomische status) en/of hun zorgprofessionals.

Onze Lifeport ambitie is dan ook om in 2030 de plek te zijn waar in Nederland (MKB) ondernemers hun innovatieve digitale zorgproducten- en of diensten in gezamenlijkheid met de inwoners en relevante zorgorganisaties kunnen testen, valideren en toepassen in de directe leefomgeving van diezelfde inwoners. De verwachting is dat het **Digital Health Challenge Lab** met haar digitale innovaties een waardevolle bijdrage gaat leveren aan deze ambitie en daarmee aan een duurzaam en gezond leven voor alle inwoners.

Deze nieuwe technologieën maken het op termijn ook mogelijk de zorg fundamenteel anders te organiseren en te transformeren naar een zogenaamd '(virtual) connected care model' voor zorg en ondersteuning van gezondheidsgedrag dicht bij de burger. Het **BOLT project** heeft daarom als doel om een regionaal ontwikkel-, evaluatie- en implementatie centrum van samenhangende digitale technologieën te creëren en te exploiteren voor 24/7 tele-monitoring, tele-support en tele-service ten behoeve van 'zelfstandig' wonende kwetsbare ouderen, waarin zorgpartijen, sociaal domein, en partijen gericht op de woonomgeving resp. slimme digitale technologieën samenwerken.

Meer zorg en begeleiding thuis vraagt ook om het aanleren van nieuwe gezondheid- en digitale vaardigheden voor zowel patiënten als zorgprofessionals. Een groot deel van de mensen is in staat kennis en vaardigheden te ontwikkelen die zelfzorg in combinatie met monitoring op afstand mogelijk maken. Vooral voor mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden geldt dat een persoonsgerichte aanpak leidend is. De goede voorbeelden en positieve ervaringen van de verschillende betrokken organisaties (Sint Maartens Kliniek, Canisius Wilhelmina Ziekenhuis, Rijnstate, Radboudumc) bieden een goede basis om dit verder op te zetten en op te schalen om hiermee een significante bijdragen te leveren aan gezondheid voor inwoners in de regio Arnhem-Nijmegen. Deze ziekenhuizen willen met hun initiatief van **Zorg Dichtbij** de juiste zorg, op de juiste plek, door de juiste persoon, op het juiste moment realiseren.

Fieldlabs als lerend netwerk

Het is ook onze ambitie dat er verder gewerkt gaat worden aan het verkleinen van de sociaal-economische gezondheidsverschillen. Duidelijk is dat deze deels op leefstijl te herleiden zijn, maar ook groeit het besef dat gezondheid van veel factoren afhankelijk is. Zowel individueel gedrag als sociale omgeving en fysieke omgeving zijn hierbij belangrijk. De invalshoeken zitten in veel sectoren, zoals onderwijs, sport, vrijwilligerswerk, omgeving, zorg & welzijn en bedrijfsleven. Het reduceren van deze gezondheidsverschillen dient daarom intersectoraal en multidisciplinair aangepakt te worden. Voor bewoners lijkt 'de wijk' (de directe leefomgeving) de beste invalshoek te zijn om aan gezondheid te kunnen werken. Verschillen tussen wijken zijn vaak groot, maar binnen een wijk is de populatie relatief homogeen en weten belangrijke actoren (vrijwilligers en professionals) elkaar vaak goed te vinden. De kennisinstellingen pakken hierbij steeds meer hun maatschappelijke rol waarbij het belang van

praktijkleren en interprofessioneel opleiden steeds belangrijker wordt. Tegelijkertijd zijn er nog weinig opleidingsmogelijkheden die dicht bij de context liggen.

Wij verkiezen daarom de wijk als locatie om te versnellen op innovaties die de sociaal-economische gezondheidsverschillen aanpakken. In zgn. **Fieldlabs** wordt in co-creatie met bewoners vanuit een langjarige onderzoeks-en innovatieagenda samengewerkt aan duurzame oplossingen voor sociaal-economische gezondheidsverschillen. Initiatiefnemer van dit idee is de Nijmeegse netwerksamenwerking Groen, Gezond en in Beweging. De ambitie van het Fieldlab initiatief is dat er in 2030 op wijk-, gemeente- en regioniveau een infrastructuur ligt waarbij de rollen van de diverse spelers en de governance daarvan duidelijk zijn. Innovaties, zoals ICT-oplossingen, maar ook sociale innovaties en aanpassing van de leefomgeving om gezondheid te bevorderen en zo de achterstanden te verminderen, zijn ver gevorderd en sluiten aan bij de behoeftes van de bewoners en professionals. In 2030 zijn ongeveer 30 wijken in een lerend netwerk betrokken en is de samenhang tussen individuele, sociale en fysieke omgeving ten behoeve van gezondheid en reductie gezondheidsverschillen sterk verbeterd.

Gezonde en veilige data voor wijkgerichte aanpak

Om te kunnen sturen op een gezond leven, is veel informatie nodig. Idealiter willen we ziekte voorkomen (preventie) vanuit een thuis- of werksituatie en verlangen we, wanneer nodig, optimale persoonsgerichte zorg bij de huisarts of in een ziekenhuis. Zulke preventieve of curatieve zorg vereist een data-infrastructuur die de benodigde informatie geïntegreerd verschaft aan de burger. Deze data strekken zich uit buiten de domeinen van de normale zorgverleners in 1^{e} - 3^{e} lijns zorg en omvat ook thuiszorg en het monitoren van positieve gezondheid in de thuissituatie.

Echter, momenteel is het niet mogelijk data van een thuisomgeving te combineren met de streng beveiligde data-infrastructuur in ziekenhuizen of zorginstellingen, huisartsen etc. In Nederland wordt de data-uitwisselbaarheid tussen ziekenhuizen aangepakt door Health-RI, waarvoor tezamen met landelijke coördinatie ook regionale knooppunten zijn ingericht. In onze regio is dat in het Radboudumc. Er is echter binnen dit initiatief geen ruimte om dit te verbreden naar de regio voor data vanuit de huissituatie.

In toenemende mate worden gezondheid verbeterende programma's in wijken of gemeenten onderzocht in 'proeftuinen' (ook wel 'living labs' of 'fieldlabs' genoemd). Terwijl deze nuttige informatie kunnen opleveren voor toekomstig beleid op gezond leven, werken en wonen, wordt de data van deze proeftuinen in onvoldoende mate beschikbaar gemaakt voor hergebruik. Hierdoor is er onvoldoende kennisuitwisseling van verkregen inzichten met het risico dat de proeftuinen ad hoc lokale experimenten blijven.

Om relevante informatie te verbinden, is een additionele onderliggende data-infrastructuur nodig. Deze dient met eenzelfde beveiliging van persoonlijke data het mogelijk te maken om verzamelde data thuis en in de medische zorg te combineren, ook met andere data van bijv. omgevingskwaliteit (denk aan covid-relatie met fijnstof, bestrijdingsmiddelen etc.). Dit maakt een meer continue gezondheidsmonitoring mogelijk i.p.v. de huidige éénpunts metingen bij huisarts of ziekenhuizen.

Vanuit deze rijkheid aan data kunnen betere voorspellingen gemaakt worden van gezondheidsrisico's, leidend tot vroegdiagnostiek en voorspelling van de effectiviteit van interventies of behandelplannen.

Radboudumc bouwt aan een uitbreiding van hun data-infrastructuur, in landelijke afstemming, die data binnen ziekenhuiscontext en binnen de gezondheidspaden uitwisselbaar en herbruikbaar maakt. OnePlanet is daarnaast een infrastructuur met de hoogste beveiligingsgaranties en zonder commerciële doelen aan het ontwikkelen met MKB's uit de regio. Gezamenlijk biedt dit een basisomgeving voor het combineren van thuismonitoring data met medische data, voor de persoonlijke feedback naar cliënt en zorgverlener, en het opbouwen van meer inzicht in gezondheidsmechanismes door middel van nieuwe voorspellende algoritmes.

De ambitie ligt er om een complete ***Gezonde Data*-infrastructuur** te bouwen, die geschikt is voor: de combinatie van thuismonitoring, medische data en omgevingscontext data, welke gecombineerd toegankelijk is in een persoonlijk gezondheidsdossier, en gebruikt kan worden voor vroegdiagnostiek en effectieve gezondheidsinterventies. Een dergelijke data-infrastructuur zal een meer gepersonaliseerde behandeling op basis van continue data mogelijk maken voor zowel behandelaars als burgers in hun eigen thuissituatie.

Gezond Leven en Toekomstbestendig wonen

Vanuit de gedachte dat de woonsituatie grote invloed kan hebben op de persoonlijke gezondheidssituatie van burgers, richt zich het initiatief **Build4Health** op het evidence based bouwen en inrichten van de gezonde leefomgeving. Een wijkomgeving die het bewegen stimuleert en de gezondheid bevordert door preventie van een groot aantal bewegingsarmoede gerelateerde ziekten. In het op de juiste en effectieve manier hanteren van groen en blauw in nieuwbouw en renovatie van bestaande wijken kunnen o.a. de hittestress en gerelateerde ziekten worden verminderd. Het initiatief bevordert een integrale aanpak van een gezonde leefomgeving, waarin gemeenten, woningcorporaties, projectontwikkelaars en de gezondheidszorg samenwerken.

Dwarsverbanden andere Regiodeal programmalijnen en landelijke programma's

Uit het portfolio van initiatieven blijkt duidelijk dat de programmalijn Gezond Leven ook aan de andere programmalijnen raakt.

2. ***Toekomstbestendig wonen:*** in 2030 moet 50% van de zorg in de thuissituatie plaatsvinden, door nu al te investeren in het testen van de toepassingen die dit mogelijk kunnen gaan maken. In de projecten wordt dan ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met woningcorporaties, dergelijke partijen zijn zeker nodig om kwetsbare groepen te bereiken.
3. ***Sterke bedrijvigheid:*** *w*ij bieden bedrijven in de Health en Hightech sector mogelijkheden om producten te ontwikkelen en te toetsen in de praktijk.
4. ***Werkende arbeidsmarkt:*** tegelijkertijd werken we aan skills en competenties die nodig zijn voor de zorgprofessional van de toekomst. De koppeling met onderwijs zorgt er ook voor dat organisaties die met personeelstekorten kampen (zoals thuiszorgorganisaties en ziekenhuizen) in beeld komen bij studenten.
5. ***Grenzeloos samenwerken:*** wij wisselen met onze oosterburen kennis uit over succesvolle voorbeelden van preventie en zorg in de wijk, ondersteunende technologieën en opleidingsprogramma's die werken.

Verder zijn er dwarsverbanden met andere landelijke programma's zoals de Woondeal, het Volkshuisvestingsfonds, het Groeifonds voor Artificial Intelligence, maar ook die van een Leven Lang Ontwikkelen.

2. Programmalijn Toekomstbestendig Wonen

Ambitie

De regio staat voor de forse opgave om tot 2040 circa 50.000-60.000 nieuwe woningen te bouwen, waarvan 33.000 tot 2030. Daarvoor is een aanzienlijke versnelling van de bouw noodzakelijk. Tegelijk gaan we de uitdaging aan om deze opgave op een duurzame wijze in te vullen die passend is bij het groene en leefbare karakter van de regio én bij de grote maatschappelijke uitdagingen rondom de energietransitie, klimaatadaptatie en uitputting van materialen.

De regio heeft de ambitie om nog verder te groeien als circulaire topregio en wil dit ook vertalen naar de woningbouwopgave. In 2025 dient 25% van de bouw circulair te zijn ingevuld en in 2020 zelfs 50%. We zien uitdrukkelijk kansen om de invulling van de woningbouwopgave te versnellen en tegelijk duurzamer in te vullen: conceptueel en circulair bouwen kunnen elkaar versterken mits we de goede voorwaarden creëren en de kracht van partijen (bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen en overheden) weten te bundelen. De kiem is daarvoor gelegd. Met de Regio Deal willen we verschillende projecten en initiatieven versneld tot bloei te kunnen laten komen.

Met de versnelde en circulaire bouw van woningen zijn we er echter niet. We willen gezonde en leefbare wijken creëren – waar iedereen baat bij heeft - die voorzien zijn van een duurzame energievoorziening en tegelijk bestand zijn tegen veranderende klimaatomstandigheden, zoals droogte, hitte en extreme regenval. Voor zowel de mens als de biodiversiteit. Hittestress heeft niet alleen impact op de gezondheid, maar ook op de arbeidsproductiviteit.

Belangrijk daarbij is ook de betaalbaarheid van woningen, inclusief de verduurzaming daarvan. Vaak kunnen inwoners de mogelijkheden niet benutten. In het kader van de Regio Deal wordt gedacht aan nieuwe concepten en businessmodellen, o.a. gebouwgebonden in plaats van persoonsgebonden financiering van duurzaamheidsmaatregelen.

Naast adequate fysieke voorzieningen en groen en water is het voor een aantrekkelijk woon- en leefklimaat in de regio ook van belang voldoende culturele voorzieningen in de regio te hebben en houden.

Voorbeelden van type projecten

De aanpak van de belangrijkste thema's in deze programmalijn lichten we hieronder kort toe.

Ecosysteem Circulair Bouwen

In een hoog tempo ontwikkelt de regio zich tot een innovatieve broedplaats voor vele initiatieven en projecten in de circulaire bouw. Juist dat samenspel van partijen en innovatieve initiatieven zorgt voor versnelling en verduurzaming van de woningbouwopgave. We versterken de productieketen voor

biobased grondstoffen (ook over de grenzen van de regio heen), we maken gebruik van onze rol als opdrachtgever (gemeenten, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars) om versneld en circulair bouwen aan te jagen, versterken circulaire en conceptuele bouwketens en verkennen kansen voor fabrieken voor conceptueel en flexibel bouwen. Daarnaast versnellen we onze aanpak om circulair aan te besteden in de Grond-, Weg- en Waterbouwsector. Kennis en kunde van duurzaam bouwen ontwikkelen we door in te zetten op ***VIA-T***, een nieuw aantrekkelijk opleidingscentrum voor de hele bouwsector, en tevens kenniscentrum voor duurzame gebiedsontwikkeling.

VIA –T
Om de transitie naar circulair bouwen mogelijk te maken moeten toepassingen daarvan in de regio worden verspreid en waar mogelijk opgeschaald. De Groene Metropoolregio werkt aan het creëren van de vraag en het vinden van locaties waar het eerste circulaire opdrachtgeverschap start. Een consortium van onderwijs, bedrijven en overheden gaat kennis, skills en organisatie leveren om dat waar te maken. Dit heeft zowel theoretische als praktische kanten. Daarom wordt de coöperatie VIA-T door initiatiefnemer VO-Campus in samenwerking met HAN, RU, bedrijven, ondersteund door provincie Gelderland, GMR en The Economic Board opgericht. Dit is een uitvoerig routeplan. Om vanaf 2022 al aan de slag te gaan, wordt gewerkt aan een volwaardig programma voor duurzame gebiedsontwikkeling en circulair bouwen in samenwerking met Radboud Universiteit, het Kenniscentrum Circulaire Bouw (KCCB) en de HAN. In samenwerking met onder andere KCCB worden voor de korte termijn activiteiten gepland om de eerste 5.000 woningen in de regio circulair te laten verrijzen. Voor stakeholders benodigde activiteiten zijn: het verzorgen van opleidingen en workshops over circulair bouwen voor studenten (leerlingen), docenten, opdrachtgevers (o.a. overheid en woningcorporaties) en werknemers in de bouw; het begeleiden en adviseren van bouwondernemingen; het bijdragen aan versnelling van circulair bouwen in de regio (uitwerking opgave Woondeal) met steun aan concrete (bouw) projecten. VIA-T legt de koppeling tussen de vereiste kennis voor duurzaam bouwen met een integrale aanpak bij gebiedsontwikkeling op basis van stakeholderparticipatie en 'brede groei', vanuit het gedachtengoed van meervoudige waardecreatie en 'brede welvaart'. Lifeport Circular Lab zal hiervoor financiering zoeken, onder meer voor het aanstellen van een directeur en een business developer.

Regionale partijen maken al gebruik van de reeds ontwikkelde ***Circulaire Impactladder***, een handzame toets om de circulariteit van bouwprojecten te kunnen beoordelen. De praktijkervaringen hiermee willen we benutten om samen met de rijksoverheid en brancheorganisaties te komen tot een landelijke standaard. Bovendien stimuleren we initiatieven om bouwmaterialen (o.a. betonplaten) opnieuw te gebruiken. Daarnaast zien we kansen om de ***bouwlogistiek*** slimmer en duurzamer te organiseren. Ook zien we kansen om vergunningverlening slimmer toe te passen, bijvoorbeeld door de toets op constructieve veiligheid te standaardiseren bij fabrieksmatig gebouwde woningen (o.a. met de inzet van de kennis van de Legal Valley)

Wijkgerichte aanpak, o.a. van energietransitie

Voor toekomstbestendig wonen is een ***wijkaanpak*** zinvol, zeker als het gaat om de energietransitie. Daarbij gaat het zowel om energiebesparing en het veranderen van de energiebron als om het isoleren van woningen om zo ook energiearmoede aan te pakken. Hiertoe is het nuttig voor bewoners praktische en financiële ***ontzorgpakketten*** te ontwikkelen. Uit vele regionale ervaringen is gebleken dat een integrale aanpak van problemen in wijken gewenst is, denk naast energiearmoede aan bijvoorbeeld de verbetering van zorg en veiligheid. We focussen in onze aanpak op enkele kansrijke

prioritaire wijken, verspreid over de regio zodat we ook kunnen leren van succesvolle en minder succesvolle projecten.

Eén van de aandachtspunten is gebruik van ***restwarmte*** van grote producenten in de regio voor nabijgelegen woonwijken. Naast afvalwerkingsbedrijven als ARN en AVR produceert ook een bedrijf als NXP veel energie die het niet altijd direct nodig heeft. Met behulp van een 'buurtbatterij' kan deze opslag tijdelijk worden opgeslagen en worden benut door het bedrijf zelf, maar ook door de beide aangrenzende woonwijken met in totaal 15.000 woningen. Voor het grootschalig gebruik van restwarmte zijn de nodige oplossingen qua infrastructuur (warmtenetten), goverance, business cases en wet- en regelgeving nodig, waarbij via de Regio Deal de nodige stappen worden gezet.

Verder investeren we in de ***verduurzamin***g van ons ***maatschappelijk vastgoed***. In tijden waarin energieprijzen exorbitante hoogtes en daarmee de exploitatie op het spel staat is het essentieel dat we maximaal inzetten op efficiënt en duurzaam energiegebruik in onze bibliotheken, zwembaden, buurthuizen, etc.

Leefbare omgeving, inclusief klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. Dit heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. De natuurlijke ligging en opbouw van de Groene Metropoolregio maakt dat we ons zeer bewust moeten zijn de effecten. Onze regio grenst aan de Maas en wordt doorkruist door zowel de Waal, Rijn als IJssel. Verder bestaat de Regio voor een groot gedeelte uit stuwwalcomplexen zoals de Veluwe en de heuvels tussen Nijmegen en Groesbeek. Door deze opbouw worden bepaalde gevolgen van klimaatverandering versterkt. Daarom nemen we mitigerende maatregelen, maar het effect daarvan zie je pas veel later terug. We zijn dus genoodzaakt om ook *adaptatiemaatregelen* te nemen om beter om te gaan met hitte, droogte en extreme regenval, zeker ook in de kwetsbare wijken waar bewoners nog afhankelijker zijn van een gezonde en groene woonomgeving.

In de Groene Metropoolregio zijn we gezegend met een aantal gemeenten die al jaren koploper op gebied van water en klimaatadaptatie, ondersteund door de provincie en Rijk. Daarnaast zijn in onze regio er verschillende kennisinstituten zoals Radboud Universiteit, Hogeschool Van Hall Larenstein (HVHL) en Hogeschool Arnhem-Nijmegen (HAN) die op dit vlak een uitstekend kennisdossier hebben. Hetzelfde geldt ook voor de WUR, die al jarenlang samenwerkt met de gemeenten die koploper zijn. Met wetenschappelijk onderbouwd toekomstscenario's ontwerpt de WUR analysekaarten met aanbevelingen voor beleidsmatige stappen om bijvoorbeeld hittestress te bestrijden. Denk aan de rol van groen, watermanagement, de manier van bouwen en de inrichting van de openbare ruimte. Voorbeeldprojecten zijn "*Koele routes*" in Arnhem en de "*Groene corridor*" In Nijmegen. Met hulp van *Lifeport Circular Lab* waarin bedrijven. overheden en kennisinstellingen samenwerken, willen we lessen trekken uit dit soort projecten en die ook toepassen bij vergelijkbare projecten in steden en kernen in de regio. We realiseren ons terdege dat bodem en water het uitgangspunt vormen voor de regionale verstedelijkingagenda. Daarnaast is *Soil Valley* (Innofields) een consortium van bedrijven (waaronder initiatiefnemer Royal Eijkelkamp) en kennisinstellingen dat werkt aan het inrichten van een proeflocatie voor kennis over de bodem en het bodemleven in relatie tot droogte, watermanagement en de kansen voor een transitie naar een regeneratieve landbouw.

De Regio Deal willen we vooral benutten om de gevolgen van de klimaatverandering in alle ruimtelijke ontwikkelingen mee te nemen en om de samenwerking bij het vergroenen en klimaatbestendiger ontwikkelen van de regio te versterken. Extra van waarde nu we verder gaan verdichten vanwege de grote woningbouwopgave.

Lifeport Circular Lab (LCL)

Kennisdeling en bevordering van innovaties op het gebied van circulaire verstedelijking, klimaatadaptatie en circulaire economie en leefomgeving. Lifeport Circular Lab is het kennisdelingsteam van een coalitie van regiopartijen.
Een circulaire klimaat-adaptieve regio heeft kennis en kunde nodig, die marktpartijen en overheden nog onvoldoende beheersen. Rabo Research constateerde in 2021 dat deze kennis aanwezig is, maar nog niet, of niet voldoende, omgezet is in nieuwe initiatieven. Lifeport Circular Lab werkt als consortium om die kloof te overbruggen. Onze stakeholders vormen een netwerk met korte lijnen, waarlangs bedrijven, overheden, onderwijs en inwoners elkaar sneller vinden, kennis delen en met elkaar leren. Zonder LCL ontbreekt het aan speerpunten om de benodigde transitie op gang te brengen en krijgt gerichte besluitvorming geen kans.
Het slagen van deze transitie is essentieel voor onze toekomst. De groene innovaties zijn niet alleen van belang voor duurzaamheid en leefklimaat, maar zijn ook relevant voor de economie. Denk aan de impact van het veranderende klimaat op arbeidsproductiviteit, beschikbaarheid en transport van grondstoffen en bouwmaterialen. De economie, welvaart en welzijn komen in gevaar. Professionals moeten nu worden opgeleid met toekomstbestendige en duurzame vaardigheden, omdat de vraag in de markt naar duurzame oplossingen onmiskenbaar gaat veranderen. De Groene Metropoolregio speelt hierin een belangrijke rol, om richting te geven aan de markt.
De coalitie, bestaande uit The Economic Board, Groene Metropoolregio, gemeenten Arnhem en Nijmegen, RU, WUR, HVHL, HAN, RvN@ en Kiemt, zorgt voor agendering, vinden van cofinanciering en vorming van consortia. Partijen maken kennis, delen de opgaven en formuleren kennisvragen. LCL ontzorgt en kan aanvullende partners zoeken. LCL vervult een makelaarsfunctie om kennisvragen van bedrijven en overheden te koppelen aan onderzoeksgroepen van de grote kennisinstellingen. LCL ontzorgt pilots op het gebied van begeleiding van studenten die stageplaatsen vervullen en onderzoeksopdrachten uitvoeren, waarmee werk in het project uit handen genomen wordt. Studenten profileren zich hiermee als professionals van de toekomst. Kennistafels en kennishubs vormen de meest zichtbare schakel in de rollen die LCL vervult. Hiervoor wordt een moderator aangesteld.
Twee voorbeelden van pilots waar kennistafels door de moderator worden georganiseerd, zijn de binnenstedelijke gebieden van Arnhem en Nijmegen. Herstructurering stationsgebied Nijmegen, dat klimaatadaptief, natuurinclusief en met minimale bouwoverlast wordt ontwikkeld. Het project Koel netwerk in de binnenstad van Arnhem streeft naar een schaduwrijk netwerk van onderling verbonden koele plekken. Daarvoor worden nature-based en technische oplossingen onderzocht, toegepast en gemonitord. Het netwerk bestaat uit schaduwroutes met minimaal 40% schaduw.

Dwarsverbanden andere Regiodeal programmalijnen en landelijke programma's

De programmalijn Toekomstbestendig Wonen heeft nadrukkelijk relaties met de andere programmalijnen:

1. ***Gezond Leven:*** de aanvliegroute kan verschillen, maar in de wijkaanpak worden een gezonde leefomgeving, woning/binnenklimaat, klimaat, bestrijding van energiearmoede, sociale cohesie, etc. nadrukkelijk gecombineerd om de kwaliteit van leven van bewoners te verbeteren.
3. ***Sterke Bedrijvigheid:*** het organiseren van de keten van biobased en circulaire materialen, hergebruik van materialen, energietransitie en verduurzaming van de woonomgeving bieden volop perspectieven voor innovaties en nieuwe verdienmodellen voor bedrijven.

4. ***Werkende Arbeidsmarkt:*** de transitie in wonen vergt ook aanpassing van de kennis en vaardigheden van zowel medewerkers in de hele keten als de instroom van jong talent, waarvoor VIA-T een belangrijk kristallisatiepunt vormt.
5. ***Grenzeloos Samenwerken:*** voor het opbouwen van de keten van biobased en circulaire bouwmaterialen is ook het potentieel van onze oosterburen belangrijk, maar ook andere relevante kennis en ervaring die in Duitsland wordt opgedaan.

De opgaven die we met deze programmalijn in de Regio Deal aanpakken, bieden veel leereffecten voor de grote nationale woningbouw-, energietransitie-, klimaatadaptatie- en circulaire opgaven.

3 Sterke bedrijvigheid

Ambitie

Uit analyses van de Rabobank blijkt dat de toegevoegde waarde (BRP) in de regio Arnhem-Nijmegen minder snel groeit dan die in Nederland als geheel en de achterstand in de loop van de tijd nog verder toeneemt. De Groene Metropoolregio staat voor een ***kwalitatieve economische groei*** met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen kwaliteit van leven. We zijn sterk in Health (en de cross-over met food), Hightech en Energy. Deze regionale topsectoren zijn momenteel (samen met logistiek) goed voor circa 30% van de bedrijven en 50% van de banen. Met de crossovers tussen deze topsectoren kan de regio het verschil maken en daar zetten we dan ook krachtig op in de komende jaren. Niet alleen voor onze regio maar voor de brede welvaart in heel Nederland. We gaan de topsectoren nog meer inzetten voor de maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie en groei van banen op alle niveaus en op een volledig ingerichte circulaire economie. Tegelijkertijd zetten we in op het stimuleren van nieuw en innovatief ondernemerschap, ondersteunen we het MKB om toekomstbestendig te worden en versnellen wij met de projecten in de regiodeal de verduurzaming van onze werklocaties. Daarmee maken we met een sterke bedrijvigheid in het dagelijkse leven van mensen hét verschil.

Economische ontwikkeling en innovaties zijn belangrijke aanjagers voor versterking van de regio, de grensoverschrijdende samenwerking, het oplossen van de energietransitie en schulden-, armoede- en gezondheidsproblemen. In het samenspel tussen Health, Hightech & Food, Energy ontwikkelen we oplossingen voor verschillende doelgroepen die bijdragen aan het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit, de kwaliteit van leven en de brede welvaart. Daardoor hebben we gelukkige en gezonde inwoners.

Economische structuurversterking in de regio is meer en meer in ontwikkeling , zowel ruimtelijk, economisch als maatschappelijk. We zien de synergie tussen de twee steden en omliggende gemeenten groeien. Echter, meer synergie tussen de verschillende verzorgingsgebieden, werklocaties en woonlocaties is nodig om tot gezamenlijke oplossingen te komen voor de verduurzaming en toekomstbestendig maken van onze economie. Vanuit de versterkte regionale samenwerking kunnen we op een aantal thema's bijdragen aan deze structuurversterking, het innovatieve vermogen van onze economie en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Innovatiekracht en banengroei in de regio Arnhem en Nijmegen creëert ruim 70% van het Gelderse aandeel in het Bruto Binnenlands Product (BBP). Er zijn echter ook de nodige uitdagingen waarbij we in publiek-private samenwerkingen moeten optrekken.

De ***ambitie*** van de regio Arnhem-Nijmegen is door te groeien tot een groene metropoolregio van internationale betekenis die:

- Hét voorbeeld is van een regio met kwalitatieve groei en een goede balans tussen economische ontwikkeling, levendige stedelijkheid en ontspannen kwaliteit van leven. Dit doen we door in te zetten op de genoemde clusters van Lifeport en op het brede MKB.
- Economisch tot de best presterende regio's van Nederland behoort, met zijn innovatiekracht op de sectoren Health, Hightech, Energy en Slimme Duurzaamheid bijdraagt aan de grote maatschappelijke opgaven en tegelijkertijd aan productiviteit en werkgelegenheid van de regio, - een optimale verhouding tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bewerkstelligt en daarbij komt tot innovatieve oplossingen voor grote maatschappelijke- en productiviteitsvraagstukken.
- Uitgroeit tot dé circulaire topregio in Nederland. Waar duurzame economie is gerealiseerd in alle facetten van de leefomgeving en we een internationale voorbeeldfunctie vervullen op het gebied van energieneutraal, klimaatbestendige samenleving, gezondheid en technologie;

Strategie: samen werken aan slimme en duurzame ketens en werklocaties

De regio streeft naar het verbeteren van het vestigingsklimaat om zo bestaande bedrijvigheid te verankeren, nieuwe start-ups te faciliteren, bedrijvigheid van elders naar deze regio te halen en de exportpositie te versterken. Daarnaast is er een bouwopgave van 50.000-60.000 woningen tot 2040, waar ook per woning werkgelegenheid voor gecreëerd moet worden. Daarmee willen we de enorme pendel (woonwerkverkeer) in de regio verminderen en bijdragen aan ons leefklimaat. Hiervoor is ook een goede en duurzame bereikbaarheid van de bedrijventerreinen essentieel.

Om tot een versnelling te komen van onze maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, de klimaatopgave en de woningbouwopgave willen wij volop inzetten op versterking van de clustervorming van onze topsectoren Health, Hightech en Energy. Met een sterkere samenwerking willen wij de crossovers tussen deze sectoren stimuleren en daarmee toepasbare innovaties versnellen. Wij zetten met onze projecten ook in op een toekomstbestendig en veerkrachtig MKB in de volle breedte via digitalisering, ondersteuning bij CO2-reductie, circulariteit en innovatie.

Bedrijventerreinen in de regio Arnhem-Nijmegen herbergen zo'n 20% van de bedrijvigheid, 33% van de werkgelegenheid en circa 50% van het gasverbruik in de regio. Belangrijk voor de groei van ons (innovatieve) MKB en voor de regionale topsectoren is dat er voldoende passende ruimte beschikbaar is op bedrijventerreinen. Voor het goed kunnen functioneren van de topsectoren zijn goede logistieke randvoorwaarden, zoals voldoende ruimte voor opslag, goederenhandling en vervoer van essentieel belang. Voor het transport van goederen wordt waar mogelijk zoveel mogelijk gebruik gemaakt van water en spoor. Natuurlijk doen wij dat vanuit principes als zuinig ruimtegebruik, duurzaamheid en gebruik makend van eventuele koppelkansen. Wij zetten in op een ***versnelling van de verduurzaming van werklocaties***. Deze werklocaties bieden dus naast werkgelegenheid een belangrijke bijdrage aan het behalen van de energie-, klimaat- en circulaire transitieambities waar inwoners profijt van hebben. Anders gezegd, we werken aan toekomstbestendige bedrijventerreinen en bedrijven en dat leidt tot reductie van de stikstof, CO_2 en fijnstof uitstoot, en een gezonder woon-, leef en werkklimaat voor onze inwoners.

Bedrijventerreinen krijgen in de vorm van goederenhubs ook steeds meer een functie als tussenbuffer voor de woonomgeving, zodat er efficiënt en effectief transport in een woonomgeving plaatsvindt.

Zeker in relatie met de bouwopgave in veelal stedelijk gebied is zowel tijdens de bouw als tijdens het gebruik veel aandacht hiervoor nodig.

Met een stijgend inwoneraantal stijgt ook de vraag naar goederen en diensten in de regio. De huisvesting van deze bedrijven bevindt zich meestal op een bedrijventerrein in de nabije regio. Daarnaast komt er meer bedrijvigheid in een woonomgeving in de vorm van o.a. supermarkten, retail, zorg, recreatie, horeca. Daarnaast wordt 'home delivery' steeds belangrijker. Inwoners bestellen via webshops, maar ook lokale leveranciers, dienstverleners (zoals schilders en loodgieters) en zorgverleners leveren aan huis Ook deze bedrijven hebben een aanvoer- en afvoer van goederen, diensten, medewerkers en klanten. Het duurzaam aanpakken van deze opgave is van groot belang voor een goed leefklimaat.

Goede, toekomstbestendige bedrijven(terreinen) staan niet op zichzelf, ze gaan verbindingen aan met de stad en regio en wij streven naar een positieve impact op het woon- en leefklimaat. Door op bedrijven(terreinen) stappen te zetten in de circulaire en klimaat & energietransitie, wordt bedrijfsvoering schoner, gaat de uitstoot van bedrijven naar beneden of zelfs naar zero-emissie, worden bedrijventerreinen groener en zal zero-emissie transport en logistiek een steeds groter aandeel zijn in de mobiliteit van bedrijventerreinen. Ook vergroenen (klimaatadaptatie) van bedrijventerreinen draagt daar op meerdere manieren aan bij: het vermindert hittestress en (risico op schade door) wateroverlast, het bevordert biodiversiteit en het draagt bij aan de gezondheid en het werkplezier van werknemers. Zo ontstaat er met een grootschalige aanpak gezondheidswinst voor omwonenden en werknemers en dragen de bedrijventerreinen bij aan een beter woon- en leefklimaat in de regio.

De regio heeft een unieke propositie als het gaat het toekomstbestendig maken van de bedrijven(terreinen). Als enige regio in Nederland hebben we op de drie transitiethema's circulariteit, energie en klimaatadaptatie kennis en innovatiekracht gebundeld in fysieke ***clusters***, waarin de triple helix samenwerkt. De fysieke clusters, en triple helix samenwerkingen, VIA-T/ KCCB (circulariteit), Connectr (energie), Soil Valley (bodem en klimaatadaptatie) en AI for Life (data) zijn van groot belang voor het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen. Sommige clusters zijn nog volop in ontwikkeling en de inzet van deze clusters voor de bedrijventerreinen en de individuele ondernemers is nog geen vanzelfsprekende. Daarnaast zijn er sterke clusters ter ondersteuning in de regio waaronder Logistics Valley (logistiek), Greenport (agro) en Brick Valley (keramiek en steen).

Door vanuit bedrijven(terreinen) koppelingen te maken met de woningbouwopgave en de bestaande, nabij gelegen woonwijken dragen wij in deze regiodeal slimme oplossingen aan om de energietransitie ook voor inwoners mogelijk te maken. Onze regio kan dit realiseren door betrokkenheid vanuit het ecosysteem van clusters. In deze deal gaan we een stap verder door ook de cross-overs in de regio te benutten. Zo dragen wij niet alleen bij aan de brede welvaart van onze regio maar voor heel Nederland. Ook betrekken wij hierbij slimme oplossingen voor logistiek met bouwhubs voor duurzamere belevering van bouwplaatsen in combinatie met minder transportbewegingen en minder parkeeroverlast. En door goede (stedenbouwkundige) inrichting van woongebieden worden slimme last-mile oplossingen mogelijk met efficiëntere bevoorrading, aandacht voor verkeersveiligheid, minder uitstoot en zo minder overlast in de woonomgeving.

Voorbeelden van type projecten

Om te komen tot een goede invulling van de programmalijn sterke bedrijvigheid is gekeken naar projecten die al een sterke samenwerkingscoalitie hebben en waar de energie zit om te excelleren in de regio. We zijn tot de volgende soorten projecten gekomen:

- Projecten rondom digitalisering en data science, waarbij de crossover met de kennisinstellingen is gemaakt

> ***Digitale Werkplaats regio Arnhem Nijmegen (DWAN)***
>
> *Ambitie van DWAN (HAN) is om regionaal kennis- en innovatie te stimuleren op het gebied van brede digitalisering voor het Gelderse mkb (met name in de branches techniek, zorg, commercie) op thema's als AI en data, digi- en datavaardigheid. MKB-bedrijven worden ondersteund bij het uitbouwen van hun ICT-kennis en -strategie en kunnen een volgende stap in hun vaardigheden maken met behulp van studententeams. De werkplaats is een samenwerking van HAN, ROC's Rijn IJssel en Nijmegen en RU en regionale partners als Oost NL, RvN@, VNO-NCW en lokale ondernemersverenigingen.*

- Projecten rondom CO_2 reductie (biovergisting en gebruik van groen gas in bouwkeramiek, logistieke hubs+laad en agro) om bij te dragen aan de ambitie van een groene metropoolregio.

> ***Biogas voor bouwkeramiek***
>
> *Realiseren van meerdere biogashubs om door middel van biogas uit mest de bouwkeramische industrie (steenfabrieken) van duurzaam gas te voorzien. Het project zit momenteel in de ontwikkelfase waarbij voor de biogashubs op boerderijschaal een simpele melding volstaat. Er ligt echter een belangrijke uitdaging bij de vergunning van een grotere mestvergister. Om die reden wordt binnen dit project vanuit twee sporen gewerkt waarbij voor de biogashubs bij boerderijen wordt toegewerkt naar definitief ontwerp en vervolgens naar concrete ingebruikname van de vergister. Voor de centrale mestvergister wordt gewerkt aan het afronden van de vergunningsprocedure. Op deze wijze wordt gewerkt aan zowel oplossing van het mest-/stikstofprobleem van een aantal boeren, als aan het voorzien in meer duurzaam en betaalbaar gas voor de steenfabrieken in de regio.*

- Projecten rondom het sluiten van grondstofketens, waardoor zorg, bouw en maakindustrie circulair worden

> ***Green Deal Duurzame Zorg 3.0 regio Arnhem-Nijmegen***
>
> *De Nederlandse zorgsector wil haar voetafdruk op het milieu verkleinen door de CO2-uitstoot te verminderen, het circulair werken te stimuleren, de medicijnresten in oppervlakte-/grondwater te verminderen en de gezondheid te bevorderen door een goede werkomgeving in zorginstellingen. Naar verwachting wordt de nationale Green Deal Duurzame Zorg 3.0 in 2022 nog ondertekend, waarna de regio deze wil uitwerken in een concreet uitvoeringsplan voor Arnhem-Nijmegen voor de periode 2023-2026. Daarin worden concrete projecten op het gebied van verminderen van de CO2-uitstoot en afval, het stimuleren van circulariteit, en de integratie van duurzaamheid in het onderwijs geïmplementeerd. Tevens wordt de kennisuitwisseling en samenwerking tussen regionale zorginstellingen verstevigd. Hierbij werken regionale en lokale overheden samen met zorginstellingen in Arnhem-Nijmegen.*

- Projecten gericht op energietransitie, klimaatadaptatie en vergroenen van werklocaties, die bijdragen aan duurzame opwek, besparing en hergebruik van energie, vermindering van hittestress en wateroverlast, het vasthouden van water, het bevorderen van de biodiversiteit en het verbeteren van de gezondheid en het werkplezier van werknemers.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen regio Arnhem-Nijmegen
De regio Arnhem-Nijmegen streeft naar bevordering van de regionale aantrekkelijkheid om zo bestaande bedrijvigheid te verankeren en nieuwe bedrijvigheid naar deze regio te halen en de exportpositie te versterken. Aangezien circa 33% van de werkgelegenheid, 20% van de bedrijvigheid en 50% van het gasverbruik in de regio zich herbergt op bedrijventerreinen wil het consortium van het project toekomstbestendige bedrijventerreinen op minimaal 7 bedrijventerrein in de regio (o.a. in Duiven, Wijchen, Huissen, Elst, 's Heerenberg, Arnhem en Nijmegen) werken aan de toekomstbestendigheid (en daarmee de aantrekkelijkheid) van het terrein. Hierbij wordt tegelijkertijd een belangrijke bijdrage geleverd aan het behalen van de energie-, klimaat en circulaire transitieambities.

De activiteiten bestaan uit het versterken van de organisatiegraad en de vergroening van de bedrijventerreinen, inclusief stimulering van duurzame energie, recycling, veiligheid, bereikbaarheid,

Soil Valley

Soil Valley is een innovatie-ecosysteem, waarmee de transitie naar een gezonde bodem wordt gestimuleerd. Mede dankzij bevolkingsdruk en intensieve landbouw is de bodem de afgelopen decennia sterk gedegradeerd. Een rijk bodemleven met veel organische stof is essentieel voor biodiversiteit, vasthouden van water en natuurinclusieve landbouw. Het Soil Valley ecosysteem onderzoekt in een living lab van 6,5 hectare in Giesbeek strategieën om de bodem te herstellen, kennis uit te wisselen en goede voorbeelden uit te rollen. Het programma omvat meerdere werkpakketen met verschillende partners en thema's waaronder projecten rondom: bewustwording , kennisdeling, start-ups, human capital, digitalisering, programmamanagement en een innovatieagenda.

Dwarsverbanden met andere programmalijnen Regio Deal

1. ***Gezond leven:*** De projecten die voortkomen uit de programmalijnen sterke bedrijvigheid hebben allen tot doel een prettige leefomgeving te creëren voor inwoners van de regio. Door te werken aan toekomstbestendige bedrijventerreinen die in of in de directe nabijheid van woonwijken liggen ontstaat er gezondheidswinst voor omwonenden, door significante CO_2, stikstof en fijnstof reducties, en vergroening van de terreinen. Ook worden bepaalde decentrale energieoplossingen door slimme combinaties tussen bedrijventerreinen en woonwijken te maken, voor de inwoners van aanpalende woonwijken haalbaar. Daarmee wordt een directe bijdrage gerealiseerd aan het tegengaan van energiearmoede van de inwoners van deze wijken.
2. ***Toekomstbestendig wonen:*** In deze Regio Deal geven we een duidelijke plus op de Woondeal doordat we circulariteit, met zorg concepten, klimaat en de energietransitie integreren in de verstedelijkingsopgave. We ontwikkelen nieuwe ketensamenwerkingen, ecosystemen, businesscases, en leren met elkaar in de triple helix wat slimme samenwerkingen en slimme oplossingen zijn. Een sterke bedrijvigheid is hiervoor essentieel en daarmee ook een publiek - private samenwerking om te komen tot samenwerkingen en oplossingen die schaalbaar en

toepasbaar zijn binnen en buiten de regio. In die samenwerkingen en kennisuitwisseling spelen de fysieke clusters Briskr, Connectr, VIA-T/ KCCB en AI for Life een belangrijke rol. In die aanpak zijn we uniek.
Op de bedrijventerreinen zijn er bedrijven die werken aan circulaire, zorg of energie- en klimaatoplossingen die hun toepassingen in de woonopgave vinden. Innovaties op deze thema's vanuit het bedrijfsleven en de fysieke clusters leiden tot toekomstbestendige bedrijven én toekomstbestendige en gezonde oplossingen in de woningbouw. Met inzet op sterke bedrijvigheid kan het bedrijfsleven impact realiseren voor veel verschillende doelgroepen, zoals de koper/ huurder van nieuwbouwwoningen, de huurder in bestaand corporatiebezit in achterstandswijken en tijdelijke woningen voor starters, studenten, vluchtelingen en expats.

4. ***Werkende arbeidsmarkt:*** Voor innovatie en uitbouw van sterke bedrijvigheid is een goed werkende arbeidsmarkt cruciaal. Via het regionale Human Capital Akkoord en daaruit voortkomende initiatieven wordt gewerkt aan bijscholing van medewerkers, aantrekken en vasthouden van talent en inzet van ongezien talent.
5. ***Grenzeloos samenwerken:*** de economische potenties van de ligging nabij Duitsland blijven onderbenut en door meer intensieve samenwerking rond de speerpuntsectoren Energy, Health & Hightech en Slimme Duurzaamheid zijn verdergaande kennisontwikkeling, innovatieve aanpakken en handel met onze oosterburen mogelijk.

Circulaire economie

Circulaire economie is een transitievraagstuk waar de hele samenleving in komend decennium mee te maken krijgt, in overheidsbeleid en -eisen en vragen van bedrijven. De Groene Metropoolregio wil voorsorteren op de toekomst waarin schaarste aan materialen en grondstoffen wordt verwacht en anticiperen op Rijks- en overheidsbeleid. Een individuele gemeente kan dit niet alleen, de regio Arnhem Nijmegen ook niet, het Rijk is daar bij nodig.

De regio Arnhem Nijmegen heeft de ambitie uitgesproken om koploper te zijn en samen met de provincie Gelderland 50% circulair in 2030 te zijn. We willen ketens beïnvloeden en we streven naar hogere treden op circulariteitsladder (bouwt voort op de Ladder van Lansink). Er zijn al veel goede voorbeelden van projecten waar de reststromen niet meer worden verbrand, zoals de luierverwerkingsinstallatie bij ARN in Weurt, de electronicahub bij Dar/Road2Work in Nijmegen en de CO2 afvanginstallatie bij AVR in Duiven. De regio wil een aantal stromen die marktklaar en impact hebben verder uitbouwen, zoals de recycling van zonnepanelen en betere verwerking van zorgafval van ziekenhuizen. Op circulair bouwen worden al stappen gezet, die zijn beschreven in Toekomstbestendig Wonen.

De Groene Metropoolregio heeft afgesproken zich in te spannen om de reststromen regionaler te organiseren en de grondstoffen nog hoger op de R-ladder te behandelen. Uiteindelijk gaat het om verspilling voorkomen, anders ontwerpen, productlevensduur verlengen en producten leasen, hergebruiken en recyclen. Dit is hard nodig, want er raken nog veel grondstoffen verloren omdat ze bij voorbeeld nog onnodig worden verbrand.

De transitie naar een kringloopeconomie gaat niet alleen over techniek maar om opleiden van mensen, gedragsverandering, betere benutting van aanwezige kennis en disseminatie bij MKB en goed organiseren. erspreid binnen de Groene Metropoolregio is een groeiend aantal initiatieven die bijdragen aan de circulaire transitie van consumptiegoederen met sociale inclusiviteit als uitgangspunt (o.a. Presikhaaf Meubelen, Scalabor, D-Two, Mooi Werk Nijmegen, Stadsboom Nijmegen, electronicahub). Met name binnen de sectoren meubels, hout, consumentenelektronica en huishoudelijke apparaten. Deze beweging heeft versterking nodig om de transitie te versnellen. Hiervoor is een goed functionerend regiobreed ecoysteem nodig waarin deze initiatieven op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Dit biedt kansen voor MKB Ondernemers, een hogere arbeidsparticipatie, MBO scholen en de consument.

Die transitie staat nu nog in de kinderschoenen en overheden, bedrijven en burgers ontbreekt het aan voldoende kennis en ervaring op dit gebied. Pioniers in het bestuur en het bedrijfsleven laten in onze regio zien hoe het anders kan en ook onze kennisinstellingen spelen hierin een voortrekkersrol. En juist in de regio Arnhem Nijmegen is er sprake van een ambitieus bestuur, bewuste inwoners, koplopende bedrijven en zorginstellingen en vooral veel kennis bij universiteiten en hogescholen. We willen met behulp van de Regiodeal onze koplopersrol in de circulaire economie verder versterken, kansen voor nieuwe circulaire ketens te benutten en te leren van succesvolle projecten. In 2018 is de regio uitgeroepen tot beste circulaire regio, omdat de regio potentie heeft, in 2019 en 2020 zijn resp Bedrijventerreinen IPKW en Innofase uitgeroepen tot meest circulaire bedrijventerrein van Nederland. Dit is een goede uitgangspositie.

Het Rijk is ook nodig om te kunnen doorontwikkelen, zowel bij niet financiele vraagstukken, als bij financiële vraagstukken. de casussen elders niet gefinancierd kunnen worden. Het gaat vooral om te leren van best practices in Nederland, kennis te ontsluiten, Omgevingsdiensten bij te staan in vergunning trajecten en andere barrières te slechten.

4 Werkende arbeidsmarkt

Ambitie

In de regio Arnhem-Nijmegen is in diverse sectoren sprake van ***enorme krapte*** op de arbeidsmarkt. Met name in de sectoren Energy, Health en HighTech zijn grote tekorten aan medewerkers met de juiste skills. Om de blijvende tekorten tegen te gaan, is actie nodig. Als we niets ondernemen, zijn de tekorten over tien jaar nog veel groter: Als gevolg van de energietransitie neemt het aantal arbeidsplaatsen in Gelderland met 15.000 banen toe. In Zorg en Welzijn wordt een arbeidsmarkttekort verwacht van ruim 130.000 banen.

De *human capital*-vraagstukken in de regio zijn zowel kwantitatief als kwalitatief van aard. Ieder talent telt hierbij en kan een bijdrage leveren aan deze arbeidsmarkt. Het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerd talent is nodig om de regio economisch en maatschappelijk te versterken. Belangrijk bij al deze vraagstukken is duurzame (inter)regionale samenwerking en kennisdeling om impact te kunnen maken.

In de regio Arnhem-Nijmegen bestaat een veelvoud aan initiatieven en projecten rondom onderwijs en arbeidsmarkt. Er is sprake van grote ***versnippering*** in partijen en projecten, waarbij veelal gestuurd wordt op projecten die met name lokaal worden uitgevoerd. Het levert onvoldoende impact op voor de regionale arbeidsmarkt. Projecten die potentie hebben om op te schalen, worden onvoldoende opgemerkt en er is weinig kennisdeling tussen partijen en steden. Daarnaast zijn er veel landelijke interventies, o.a. van sectoren, die beperkt doorwerken en afgestemd zijn op regionale projecten. Kennisinstellingen en werkgevers zijn niet genoeg betrokken bij initiatieven, terwijl banen en het opleiden voor benodigde skills centraal staat in de projecten.

De regio Arnhem-Nijmegen heeft een vastgestelde human capital agenda, waarbij in maart/april 2022 besluitvorming is doorlopen binnen The Economic Board, de Provincie en de Groene Metropoolregio. Door middel van deze agenda wordt getracht bestaande initiatieven aan elkaar te verbinden, op te schalen en regionaal commitment te creëren. Hiervoor zijn de volgende speerpunten en doelstellingen opgesteld:

Van werk naar werk

Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen.

- Bijscholing van werkenden om vaardigheden te laten aansluiten bij arbeidsmarkt nu en in de toekomst;
- Omscholing van werkzoekenden en werkenden naar kansrijke beroepen in Energy, Health en Hightech.

Van opleiding naar werk

Aantrekken en behouden van talent.

- Aantrekken van (internationale) medewerkers in schaarse profielen als IT, techniek;
- Behouden van studenten voor de regio.

Van werkloos naar werk

Activeren onbenut arbeidspotentieel.

- Ieder talent telt. Mensen gericht begeleiden naar werk;
- Deeltijders helpen om meer te gaan werken.

In 2022 wordt deze rollende agenda verder uitgewerkt en vormgegeven in een akkoord. Hierbij streven we naar:

- Minimaal 25 partners uit onderwijs, overheid, arbeidsmarktregio's en bedrijfsleven ondertekenen het Human Capital Akkoord Arnhem-Nijmegen 2021-2025 om gezamenlijk de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger te maken en actie te ondernemen in de personeelskrapte.
- Versterking van de regionale samenwerking middels een platformfunctie en succesvolle uitvoering van aantal projecten als goed voorbeeld voor andere initiatieven:
    - We benoemen concrete doelstellingen samen met de regio voor de komende vier jaar;
    - We zetten een dashboard op met real time database informatie en ontwikkelingen in de regionale arbeidsmarkt voor sectoren Energy, Health en Hightech.
    - Beoogde financiering en bijdragen vanuit partners brengen we in kaart binnen de speerpunten;
    - De komende maanden zetten we een infrastructuur en governance neer, waarin men elkaar snel kan vinden en tot actie kan overgaan.
- Richting bestuurders pakken we een agenderende en initiërende rol om tot een regionale strategie voor concrete uitvoering te komen.
    - voor het akkoord wordt een stuurgroep geformeerd en ambassadeurs gevraagd
    - per speerpunt wordt een aanjager benoemd
    - Het eigenaarschap willen we breder beleggen in de regio op uitvoerend niveau via werktafels.
- Invulling geven aan organisatievorm en uitvoering van een meerjarig programma met vastgestelde speerpunten en regionale opschaling projecten.
- Concrete afspraken maken en invulling geven aan de crossovers tussen de andere opgaven energietransitie, verbonden regio, ontspannen regio en verstedelijkingsstrategie die een belangrijke rol spelen voor een goed vestigingsklimaat en een aantrekkelijke regio.

- In de verdere uitwerking naar het Human Capital Akkoord zullen met partners, w.o. de twee arbeidsmarktregio's, afspraken worden gemaakt over de onderlinge samenwerking en samenhang met deze agenda.

Voorbeelden van type projecten

- Move to Match: uitbreiden, versnellen en toegankelijk maken van opleidingsaanbod van ROC's RijnIJssel en Nijmegen voor werkenden.
- Digitale vaardigheden: vergroten digitale skills via initiatieven als House of IT, OpenEducation, digitale vaardigheden in de zorg en digitale inclusie voor kwetsbare kinderen.
- Aantrekken en vasthouden talent: Lifeport Welcome Center, Arnhem Studentenstad en IT Studentenlab
- Opleiden voor speerpuntsectoren: VIA-T, Be an Engineer, Plug in & Play en Statushouders opleiden voor energietransitie
- Kansen voor jeugd zonder startkwalificatie: Vitesse Betrokken en Prospect4Cash

Dwarsverbanden met andere programmalijnen Regio Deal

Deze programmalijn is ondersteunend voor alle andere programmalijnen van de Regio Deal.

5 Grenzeloos samenwerken

Ambitie

De regio Arnhem-Nijmegen wil zich in de komende jaren verder ontwikkelen tot één grensoverschrijdende agglomeratie tussen Randstad en Rhein-Ruhr-gebied en wil optimaler gebruik maken van de strategische ligging van de regio op de Europese Rhine-Alpine TEN-T corridor.

De intensivering van de samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen biedt ook nieuwe kansen voor de samenwerking met Duitse partners. Hoewel er in de afgelopen jaren, overwegend op projectniveau, al volop is geïnvesteerd in grensoverschrijdende samenwerking, zien we verdergaande kansen om de aansluiting van de Groene Metropoolregio op landelijke/provinciale ontwikkelingen met betrekking tot Nederlands-Duitse samenwerking te verbeteren. Structurele, regionale inzet op samenwerking met de voor de regio meest nabije Europese partner, Duitsland, is nog niet voldoende ingebed. Ook de grensligging van de regio en de specifieke grenseffecten (positief en negatief) met betrekking tot brede welvaart zijn nog onderbelicht. Goede voorbeelden van regio's die al een sterker profiel als grensregio hebben, zien we bijvoorbeeld in de Achterhoek en Twente waar goede stappen zijn gezet met het Memorandum Münsterland – Oost-Nederland. Daar kan de Groene Metropoolregio, mede ondersteund door het Rijk en de provincie, van leren.

De ambitie is te komen tot een grensoverschrijdend platform met gezamenlijke agenda waarin partijen zoals de Groene Metropoolregio, Economic Board, Provincie, Euregio, Landkreise, Bezirksregierung en IHKs op reguliere basis bijeenkomen, zonder dubbele structureren te creëren. Primaire doelen zijn de bevordering van de uitwisseling tussen de verschillende organisaties met grensoverschrijdende belangen en de vertaling van geïdentificeerde kansen en uitdagingen naar concrete projecten.

Voorbeelden van type projecten

Om de bovengenoemde programmalijnen vanuit grensoverschrijdend perspectief voldoende te kunnen laden en te voorkomen dat er direct teveel vanuit losse projecten wordt gedacht, wil de regio in het kader van de Regio Deal sterker inzetten op de verdere opbouw van de sociale Nederlands-Duitse infrastructuur c.q. governance tussen regio Arnhem-Nijmegen en aangrenzende c.q. nabije Duitse regio's. De regio wil hiermee haar profiel als Europese, maar vooral ook grensregio verstevigen en toewerken naar verdere geografische vervlechting van de Euregio.

Primair richt de regio zich daarbij op partners binnen het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal. Ze richt zich ook in toenemende mate op strategische samenwerking met stakeholders in het Rhein-Ruhr-gebied zoals metropoolregio Ruhr, samenwerking met het Rijk, de provincie Gelderland en de relatie met nationale en regionale planbureaus aan weerszijden van de grens. Verder zien we mogelijkheden om reeds bestaande contacten met bijvoorbeeld de Industrie und Handelskammer in het grensgebied, Kreise, het Landschaftsverband Rheinland, OV-bedrijven en organisaties als Energy4Climate verder aan te halen.

Skillshub Euregio

De arbeidsmarkt is volop in beweging. Banen veranderen, verdwijnen en er komen nieuwe banen bij. Technologische ontwikkeling en digitalisering zorgen ervoor dat banen - vooral in het lagere en middensegment - onder druk komen te staan. Groeiende sectoren zoals techniek, IT, logistiek en zorg kunnen moeilijk geschikt personeel vinden. Daarnaast zetten onvoorziene situaties zoals de Coronacrisis en noodzakelijke transities de arbeidsmarkt nog verder onder drukt. De huidige Nederlandse en Duitse arbeidsmarkt zijn diploma-gebaseerd. Werkgevers en werkzoekenden baseren de invulling van een vacature resp. het zoeken van een baan hoofdzakelijk op diploma's. De tekorten en mismatch van vraag en aanbod op de Euregionale arbeidsmarkt vragen om een grotere wendbaarheid en flexibiliteit van werknemers, werkzoekenden en onderwijs. Om bijvoorbeeld immigranten, vijftigplussers of mensen die van baan willen veranderen meer kansen te bieden, zijn niet alleen een diploma, maar ook de vaardigheden die men heeft een belangrijke graadmeter voor hun inzetbaarheid. Met het project 'Skillshub Euregio' zetten we samen met NL en D (MKB-)bedrijven en zorginstellingen, HBO- en MBO-instellingen, (semi)overheids- en uitvoeringsinstanties, werkgevers- en werknemersorganisaties stappen richting het nieuwe 21ste-eeuw ecosysteem voor een 'skills gebaseerde arbeidsmarkt'. Hierbij gaan betrokken partijen we aan de slag met de ontwikkeling van profielen voor de taken van de toekomst, de vertaling in bijpassende curricula en skillsgebaseerde instrumenten voor matching van vraag en aanbod.

Dwarsverbanden met andere programmalijnen Regio Deal en nationale opgaven

De drie programmalijnen in deze Regio Deal; 'gezond leven, 'toekomstbestendig wonen' en 'sterke bedrijvigheid' zijn leidend bij de opbouw van nadere samenwerkingsrelaties met zowel Duitse als Nederlandse partners. Waar relevant en waar mogelijk worden in het kader van de Regio Deal binnen deze programmalijnen concrete activiteiten in samenwerking met Duitse partners opgezet. Om goed in beeld te krijgen welke concrete investeringen nodig zijn, wil de regio een aantal verdere verkenningen / haalbaarheidsstudies laten uitvoeren. Kennis en kunde, maar ook cofinanciering vanuit het Rijk zijn hierin van meerwaarde. Op dit moment zien we de volgende aanknopingspunten [nog verder aan te vullen]:

1. ***Gezond leven:*** aanpak brede welvaart op wijkniveau (woningvoorraad, arbeidsparticipatie en inclusie van buitengesloten groepen) en onderzoek naar kansen voor grensoverschrijdende samenwerking en kennisuitwisseling met bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties en maatschappelijke organisaties aan Duitse zijde, bijvoorbeeld in de steden Duisburg en Essen.
2. ***Toekomstbestendig wonen:*** o.a. circulaire economie, waarbij met name aandacht wordt gegeven aan circulaire bouw c.q. materiaal schaarste in de bouwsector
3. ***Sterke bedrijvigheid:*** o.a stimuleren van internationale handel en .het aan elkaar schakelen van grensoverschrijdende energie-infrastructuur.
4. ***Werkende arbeidsmarkt:*** de uitvoering van het Human Capital Akkoord, met bijzondere aandacht voor de skillsgebaseerde aanpak t.b.v. de grensoverschrijdende arbeidsmarkt.

Naast bovengenoemde aanknopingspunten zien we op korte termijn ook mogelijkheden om de uitvoering van het onlangs opgeleverde **Euregionale mobiliteitsplan** in het kader van de Regio Deal verder uit te werken. Hiermee kan de regio investeren in (grensoverschrijdende) verkeersverbindingen op meerdere modaliteiten, waaronder ook de verduurzaming van de binnenvaart.

Met deze Regio Deal wil de regio Arnhem-Nijmegen ook sterker bijdragen aan de reeds bestaande ***Rijksinzet*** op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking zoals onder meer geformuleerd in het programma 'Regio's aan de Grens' en de vier hierin opgenomen programmalijnen. Daarnaast wil de regio met deze propositie op regionaal niveau uitvoering geven aan de Grenslandagenda Noordrijn-Westfalen – Nederland, in het bijzonder op de thema's arbeidsmarkt, mobiliteit en het onlangs toegevoegde onderwerp water. Het momentum daarvoor is gunstig. De recent aangetreden deelstaatregering van NRW wil de intensieve samenwerking met Nederland de komende jaren voortzetten en heeft in haar coalitieakkoord verdergaande samenwerking op het gebied van klimaat, energie, milieu en mobiliteit aangekondigd. Regio's in de grensstreek worden gezien als belangrijke uitvoerders op deze onderwerpen.

Binnen de regio is veel kennis en kunde aanwezig op het gebied van Europese programma's, waaronder Interreg. De nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027 heeft al vele stakeholders in de regio aangezet om Europese projecten en initiatieven te ontwikkelen, ook met Duitse partners in het kader van Interreg Deutschland-Nederland. De regio Arnhem-Nijmegen neemt hierin een pro-actieve rol in en hecht er waarde aan om de koppeling tussen dergelijke EU-programma's en de middelen uit de Regio Deal nader te verkennen.

6 Integrale wijkgerichte aanpak

In het kader van de voorbereiding van deze propositie zijn diverse integrale gebiedsgerichte initiatieven ingediend om de leefbaarheid in wijken of kernen te stimuleren, o.a. in Arnhem Oost, Nijmegen Dukenburg, Millingen aan den Rijn en Dieren.

Wijkgerichte aanpak Arnhem-Oost

Relatief veel buurten in Arnhem, vooral in Malburgen, het Arnhemse Broek, Klarendal, Presikhaaf-West en Geitenkamp met veel corporatiebezit – kampen met aanzienlijke problemen. Ze kennen veel kwetsbare bewoners, met beperkte zelfredzaamheid en veel behoefte aan zorg, ondersteuning of begeleiding. Met de toename van kwetsbare groepen neemt ook de overlast van bewoners onderling toe. Er is sprake van toename van schulden, werkloosheid, energiearmoede en criminaliteit. Met de Arnhem-Oost aanpak willen we deze situatie langjarig aanpakken en duurzaam verbeteren. In de wijken, mét de wijken en in samenwerking met maatschappelijke partners en andere overheden. In dit deel van Arnhem komen twee Rijksprogramma's bij elkaar. Het nationaal programma leefbaarheid en veiligheid (NPLV) en het nationaal programma omgevingsvisie extra (NOVEX). Arnhem is met het rijk langjarige afspraken aan het maken om zowel de verstedelijking, en de bouw van 12.000 woningen te versnellen, als de versterking van de leefbaarheid en veiligheid in dit stadsdeel. Arnhem heeft daarbij de regio nodig omdat de willekeurige grenzen van een gemeenten niets zeggen over het leven van inwoners als het gaat om onderwijs, voorzieningen, werken en zorg. Maar anderzijds heeft Arnhem ook iets te bieden en kunnen de ervaringen van beide Nationale programma's en met name programma Arnhem-Oost bijdragen aan de vraagstukken van regiogemeenten zoals ook in de Woondeal tussen regio en Rijk in 2021 is afgesproken.

Onderdelen van deze aanpak zijn:

- *Project Immerloo Schuldenvrij, gericht op wegnemen van problematische schulden bij de armste huishoudens, om onderliggende problemen te kunnen gaan aanpakken en zelf stappen te gaan zetten richting activeren en/of werk.*
- *Pedagogische Wijk, gericht op het creëren van een positieve setting voor kwetsbare jongeren, zowel op school, op straat, in de vrije tijd en thuis, om ze structuur, kansen, waardering en perspectief op een succesvol leven te bieden en daarmee een alternatief voor criminaliteit.*
- *Energietransitie: aanpak van energiearmoede in m.n. appartementen en verduurzaming van woningen via een maatwerkaanpak.*
- *Klimaatbestendige leefomgeving, gericht op stimulering van een groene, gezonde en klimaatbestendige buitenruimte.*

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201582477 Zaaknummer: Z/22/099545

Portefeuillehouder(s): G. Tiedink

Voor vragen
Naam: Guido van den Berg
Telefoon:
E-mail: g.vandenberg@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Vaststelling jaarverantwoording kinderopvang 2021

Aanleiding voor deze kennisgeving
De kinderopvang omvat de volgende voorzieningen: Kinderdagverblijven (KDV), Buitenschoolse Opvang (BSO), Gastouderbureaus (GOB) en Voorzieningen voor Gastouderopvang (VGO). Gemeenten zijn volgens de Wet kinderopvang verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen.

De gemeente legt over de uitvoering van haar taken jaarlijks verantwoording af aan de gemeenteraad en de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie is door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aangewezen om interbestuurlijk toezicht uit te oefenen op de manier waarop gemeenten invulling geven aan hun wettelijke taken op het gebied van toezicht en handhaving in de kinderopvang.

De verantwoording van gemeenten aan de Inspectie vindt plaats via de jaarverantwoording. Deze verantwoording betreft het verslag van het voorgaande jaar. Door middel van deze kennisgeving wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de vaststelling van de jaarverantwoording over 2021.

Relevant beleidskader
Wet kinderopvang.

Inhoud van mededeling
De vragenlijst over 2021 bestaat uit een A-deel, waarin vragen staan die bedoeld zijn om een goed beeld te krijgen van de gevolgen van de coronamaatregelen op de taakuitvoering van de gemeente. De gemeente heeft haar wettelijke taken op het gebied van kinderopvang volledig kunnen uitvoeren.

De vier criteria die in de jaarverantwoording aan de orde komen, zijn gebaseerd op de vier wettelijke taken van gemeenten. Uit deel B van de vragenlijst blijkt dat de gemeente aan al haar wettelijke taken voldoet:

a. Het uitvoeren van de registertaak van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK): het LRK was gedurende heel 2021 juist, volledig en actueel;
b. Het tijdig afhandelen van aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen: 100% van de aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie is tijdig afgehandeld;

c. Het laten uitvoeren van de verplichte onderzoeken door de toezichthouder: ondanks de coronamaatregelen en de gevolgen hiervan op de inspecties door de GGD is 100% van de geregistreerde en nieuwe kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus geïnspecteerd.
   Daarnaast is 100% van de nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang en 11,1% van de geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang geïnspecteerd. Van laatstgenoemde is de eis dat minimaal 5% wordt geïnspecteerd;
d. Handhavend optreden door de gemeente: bij 97,7% van de beoordeelde voorwaarden zijn er geen tekortkomingen geconstateerd; bij 0,8% was er wel een tekortkoming, maar is er door de gemeente geen herstelaanbod gedaan en bij 1,6% is er wel een herstelaanbod gedaan. Alle tekortkomingen zijn vervolgens hersteld. Daarnaast is 100% van de inspectierapporten met een handhavingsadvies door de gemeente opgepakt.

De gegevens zijn afkomstig uit het LRK en de Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte (GIR). De gegevens zijn aan de hand van de aangeleverde lijsten gecontroleerd.

Duiven, 15 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen:

Registratienummer:	*Omschrijving:*
1. 201582476	Jaarverantwoording kinderopvang 2021
2. 201582478	Collegevoorstel Jaarverantwoording Kinderopvang 2021 gemeente Duiven

Jaarverantwoording Kinderopvang 2021, gemeente Duiven

Inleiding
De kinderopvang omvat de volgende voorzieningen: Kinderdagverblijven (KDV), Buitenschoolse Opvang (BSO), Gastouderbureaus (GOB) en Voorzieningen voor Gastouderopvang (VGO). Gemeenten zijn volgens de Wet kinderopvang verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen. Het College van burgemeester en wethouders legt over de uitvoering van haar taken jaarlijks verantwoording af aan zowel de gemeenteraad (de horizontale toezichthouder), als de Inspectie van het Onderwijs (de interbestuurlijk toezichthouder). Verantwoording richting de Inspectie vindt plaats via de jaarverantwoording. Deze moet uiterlijk 1 juli worden ingediend en betreft het verslag van het voorgaande jaar.

Ook in 2021 heeft de uitbraak van het coronavirus helaas geleid tot sluiting van voorzieningen. Er was een sluiting aan het begin van het jaar (KDV tot 8 februari gesloten, BSO tot 19 april gesloten) en een sluiting aan het einde van het jaar (BSO vanaf 21 december gesloten). Deze sluitingen zijn, samen met andere maatregelen ter bestrijding van het coronavirus (zoals het advies om zoveel mogelijk thuis te werken), van invloed geweest op de uitvoering van de wettelijke taken kinderopvang. De Inspectie zal de normen die hiervoor gelden daarom niet onverkort hanteren bij de beoordeling van de taakuitvoering door gemeenten in 2021, maar maatwerk toepassen. Om dit maatwerk mogelijk te maken, is het nodig dat gemeenten in de jaarverantwoording informatie verstrekken over keuzes en afspraken die zij in 2021 met hun GGD hebben gemaakt.

Opbouw
De jaarverantwoording over 2021 bestaat uit drie delen: A, B en C.

- De vragen in deel A zijn bedoeld om een goed beeld te krijgen van de manier waarop en de mate waarin de coronamaatregelen van invloed zijn geweest op de uitvoering van de wettelijke taken in 2021.
- Deel B van de vragenlijst bevat vragen over de uitvoering van de wettelijke taken in 2021.
- Deel C bevat benchmarkgegevens die u kunt gebruiken om de gegevens van uw eigen gemeente te vergelijken met die van gemeenten in dezelfde grootteklasse, gemeenten in dezelfde GGD-regio, en gegevens op landelijk niveau.

DEEL A

Hebben de coronamaatregelen de uitvoering van de wettelijke taken toezicht en handhaving kinderopvang in 2021 beïnvloed?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, de coronamaatregelen hebben ertoe geleid dat de GGD de verplichte inspecties niet allemaal of niet volledig heeft kunnen uitvoeren.
- ☐ Ja, de coronamaatregelen hebben ertoe geleid dat de gemeente haar registratietaak (het tijdig afhandelen van aanvragen en het bijhouden van het LRK) en/of haar handhavingstaak niet goed heeft kunnen uitvoeren.
- ☑ Geen van bovenstaande.

DEEL B

De vragen in deel B hebben betrekking op de volgende vier wettelijke taken van gemeenten:

1. Het uitvoeren van de registertaak van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK).
2. Het tijdig afhandelen van aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen.
3. Het laten uitvoeren van de verplichte onderzoeken door de toezichthouder.
4. Handhavend optreden.

U kunt, indien het de coronasituatie betreft, bij het beantwoorden van de vragen in deel B ook verwijzen naar antwoorden die u in deel A van de vragenlijst heeft gegeven.

1 Criterium Registervoering

Toelichting wettelijke taak

- Het LRK moet juist en volledig zijn gevuld en het moet actueel zijn. Mogelijke tekortkomingen hierin zijn:
- Wijzigingsverzoeken die niet (op tijd) zijn verwerkt;
- Niet correcte aanduiding van het aanbod van gesubsidieerde voorschoolse educatie;
- Het ontbreken van de publicatie van onherroepelijke juridische handhavingsbesluiten (aanwijzing, boete, last onder dwangsom, last onder bestuursdwang en exploitatieverbod).

NB: Wijzigingen die de houder niet heeft doorgegeven vallen buiten dit criterium.
NB: Het gaat bij dit criterium uitdrukkelijk om het op orde zijn van het LRK, niet om het op orde zijn van GIR-Handhaven en/of GIR-Inspecteren.

Verantwoordingsinformatie registervoering

Was het LRK gedurende het jaar 2021 juist, volledig en actueel?

- (●) Ja
- ( ) Nee, niet helemaal

2 Criterium tijdig afgehandelde aanvragen KDV, BSO, GOB, VGO

Toelichting wettelijke taak

Dit criterium betreft het tijdig afhandelen van alle aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen die door de gemeente zijn ontvangen in de periode van 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2021. Voor deze termijn is gekozen, omdat aanvragen die aan het einde van deze periode binnenkomen nog voor 31 december 2021 kunnen worden afgehandeld. Voor het tijdig afhandelen wordt een termijn gehanteerd van tien weken, eventueel vermeerderd met de (in het LRK vastgelegde) opschorting. Binnen deze termijn moet de voorziening in het LRK de vervolgstatus ‘geregistreerd’, ‘afgewezen’ of ‘ingetrokken’ hebben gekregen.

Verantwoordingsinformatie tijdig afgehandelde aanvragen

De gemeente heeft in de periode 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2021 1 aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen ontvangen, waarvan er 1 tijdig afgehandeld zijn. Dit betekent dat 100 % van de aanvragen tijdig afgehandeld is.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

3 Criterium uitvoering inspecties

Toelichting wettelijke taak

Het toezicht op de kinderopvang wordt door de GGD uitgevoerd in opdracht van de gemeente. Hierbij geldt het volgende:

I. Ieder geregistreerd kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang, en gastouderbureau moet jaarlijks worden geïnspecteerd. Bij iedere nieuwe voorziening dient binnen 3 maanden na inschrijving in het LRK een onderzoek na registratie plaats te vinden.
II. Elke nieuwe voorziening voor gastouderopvang dient voor registratie geïnspecteerd te worden.
III. Tenminste 5% van de geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang moet jaarlijks worden geïnspecteerd (de zogenaamde steekproef).

I. Verantwoordingsinformatie inspecties geregistreerde en nieuwe KDV, BSO en GOB

De GGD heeft in het jaar 2021 24 van de 24 voorzieningen geïnspecteerd. Dat betekent dat 100% van de voorzieningen is geïnspecteerd.

II. Verantwoordingsinformatie inspecties nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang

De gemeente heeft in het jaar 2021 bij 1 van de 1 nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang een onderzoek voor registratie laten uitvoeren. Dat betekent dat 100 % van de nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang vóór exploitatie en registratie is geïnspecteerd.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

III. Verantwoordingsinformatie inspecties geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang (de zogenaamde steekproef)
Op 1 januari 2021 stonden 36 voorzieningen voor gastouderopvang geregistreerd. Hiervan zijn er 3 in de loop van jaar uitgeschreven en niet geïnspecteerd. Het aantal voorzieningen voor gastouderopvang dat de basis vormt voor het percentage geïnspecteerde voorzieningen is daarom 33.

De gemeente heeft in het jaar 2021 4 voorzieningen voor gastouderopvang geïnspecteerd. Dat betekent dat de steekproef van geïnspecteerde voorzieningen 12.1% bedraagt.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

4 Criterium Handhaving

Toelichting wettelijke taak

Als er sprake is van tekortkomingen heeft de gemeente een beginselplicht tot handhaving. In sommige omstandigheden kan het College van burgemeester en wethouders echter afzien van handhaving. We noemen dit beredeneerd niet handhaven. Voorbeelden van redenen voor beredeneerd niet handhaven zijn: het niet meer in exploitatie zijn van de voorziening, zicht op legalisatie en strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur.

Informatie over het gebruik van GIR-Handhaven door de gemeente

Maakte uw gemeente gedurende het jaar 2021 gebruik van GIR-Handhaven?

- (●) Ja, tijdens het hele jaar
- ( ) Ja, gedurende een deel van het jaar
- ( ) Nee, wij hebben de GIR in 2021 niet gebruikt

Verantwoordingsinformatie inzet van herstelaanbod

Wanneer er tijdens een onderzoek tekortkomingen zijn geconstateerd, kan de GGD-inspecteur de houder in bepaalde gevallen een herstelaanbod doen. De houder krijgt dan de gelegenheid om de tekortkoming voor afronding van het inspectierapport te herstellen. Dit herstelaanbod is een eerste actie om de tekortkomingen op te lossen.
N.B.: Ook als de tekortkomingen wel zijn hersteld, is het mogelijk dat de gemeente er, gezien de aard van de tekortkoming, voor kiest een vervolgactie in te zetten.

Onderstaande tabel geeft, naast een beeld van de inzet van herstelaanbod, ook een beeld van het resultaat van het herstelaanbod dat in 2021 door de GGD is ingezet.

Tabel 1: Inzet en resultaat van herstelaanbod op het totale aantal tekortkomingen in alle inspectierapporten, dus met en zonder handhavingsadvies

Duiven 2021	**Aantal**	**Percentage**
Beoordeelde voorwaarden zonder tekortkoming	377	97.7%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkoming, geen herstelaanbod	3	0.8%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkoming, wel herstelaanbod	6	1.6%
Tekortkoming hersteld	*6*	*1.6%*
Tekortkoming niet hersteld	*0*	*0%*
Totaal	**386**	**100%**

Verantwoordingsinformatie ingezette handhavingstrajecten bij rapporten met advies 'handhaven'

Wanneer het inspectierapport definitief is geworden, wordt het ter beschikking gesteld aan de gemeente. De gemeente moet vervolgens alle rapporten waarin de GGD het advies 'handhaven' geeft, oppakken.

De GGD heeft 27 afgeronde inspecties uitgevoerd. In 3 van deze inspectierapporten werd de gemeente geadviseerd te handhaven conform het handhavingsbeleid. Dat betekent dat het percentage rapporten met een handhavingsadvies 11.1% bedraagt.

Naar aanleiding van de 3 inspectierapporten met handhavingsadvies heeft de gemeente 3 handhavingstrajecten ingezet. Dat betekent dat 100% van de rapporten met een handhavingsadvies door de gemeente is opgepakt.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

Verantwoordingsinformatie ingezette handhavingsacties bij tekortkomingen

Onderstaand overzicht geeft weer in welke mate de gemeente handhavingsacties heeft ingezet.

NB: het totaal beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen bedraagt 6. Het onderaan in tabel 2 genoemde totaal kan hiervan afwijken (groter zijn) doordat gemeenten in de praktijk soms meerdere soorten acties inzetten op dezelfde tekortkoming. In dergelijke gevallen tellen de percentages ook op tot meer dan 100%.

Tabel 2: Ingezette handhavingsacties op het totale aantal tekortkomingen in alle inspectierapporten met een handhavingsadvies (NB: dit is inclusief de tekortkomingen in deze rapporten die hersteld zijn na herstelaanbod)

Duiven 2021	**Aantal**	**Percentage**
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarop een handhavingsactie is ingezet	1	16.7%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarop beredeneerd niet is gehandhaafd, omdat de tekortkoming is opgelost na herstelaanbod	2	33.3%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarop beredeneerd niet is gehandhaafd vanwege andere redenen	3	50%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarvoor geen handhavingsactie is geregistreerd	0	0%
Totaal	6	**100%**

Op de in totaal 6 tekortkomingen uit alle inspectierapporten met een handhavingsadvies heeft de gemeente:

- 1 keer een handhavingsactie ingezet,
- 2 keer beredeneerd niet gehandhaafd vanwege herstel na herstelaanbod,
- 3 keer beredeneerd niet gehandhaafd vanwege andere redenen, en
- 0 keer geen handhavingsactie geregistreerd.

De gemeente heeft op een aantal tekortkomingen beredeneerd niet gehandhaafd vanwege andere redenen dan herstel na herstelaanbod en/of er is sprake van tekortkomingen waarbij geen handhavingsactie is geregistreerd. Wilt u de gevallen waarvoor dit geldt hieronder toelichten?

In de 3 gevallen waarin niet gehandhaafd is vanwege andere redenen dan herstel na herstelaanbod, is er niet gehandhaafd omdat dit of geadviseerd is in het inspectierapport van de GGD Gelderland-Midden voor het jaarlijks onderzoek, of omdat de betreffende organisaties zelf maatregelen hebben getroffen.

5. Algemene toelichting

De doelstelling van toezicht en handhaving op de kinderopvang is: het bevorderen van veilige en kwalitatief hoogstaande kinderopvang. Naast het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van toezicht en handhaving kunnen gemeenten ook andere activiteiten (laten) uitvoeren die aan dit doel bijdragen. U kunt dan bijvoorbeeld denken aan preventieve handhavingsactiviteiten, zoals houderbijeenkomsten, en speciale aandachtspunten in toezicht en handhaving.

Indien gewenst, kunt u hieronder extra informatie toevoegen over de uitvoering van toezicht en handhaving in 2021.

Dit is niet verplicht.

DEEL C

Benchmarkgegevens

De volgende tabellen kunnen worden gebruikt om de gegevens van de gemeente te vergelijken met die van gemeenten in dezelfde grootteklasse, gemeenten in dezelfde GGD-regio en gegevens op landelijk niveau.

Percentage tijdig afgehandelde aanvragen	**2021**
Duiven	100%
20 000 - 50 000 inwoners	96.3%
GGD-Regio	98.5%
Landelijk	97.1%

Percentage inspectierapporten met advies Handhaven	**2021**
Duiven	11.1%
20 000 - 50 000 inwoners	12.7%
GGD-Regio	6.9%
Landelijk	13.1%

Percentage uitvoering inspecties KDV, BSO, GOB	**2021**
Duiven	100%
20 000 - 50 000 inwoners	83.4%
GGD-Regio	99.4%
Landelijk	85.4%

Percentage nieuwe VGO geïnspecteerd voor registratie	**2021**
Duiven	100%
20 000 - 50 000 inwoners	99.7%
GGD-Regio	100%
Landelijk	99.9%

Steekproefpercentage geregistreerde VGO geïnspecteerd	**2021**
Duiven	12.1%
20 000 - 50 000 inwoners	18%
GGD-Regio	50.7%
Landelijk	20.1%

Herstelaanbod 2020 en 2021	% tekortkomingen waarop herstelaanbod is aangeboden 2020	% tekortkomingen hersteld na herstelaanbod 2020	% tekortkomingen waarop herstelaanbod is aangeboden 2021	% tekortkomingen hersteld na herstelaanbod 2021
Duiven	0.7%	0.7%	1.6%	1.6%
20 000 - 50 000 inwoners	1.5%	1.4%	1.3%	1.2%
GGD-Regio	1.5%	1.4%	0.7%	0.6%
Landelijk	1.4%	1.2%	1.2%	1.1%

Handhaving 2021	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop een handhavingsactie is ingezet	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop beredeneerd niet gehandhaafd is na herstelaanbod	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop beredeneerd niet gehandhaafd is (anders dan niet handhaven na herstelaanbod)	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop geen handhavingsactie is geregistreerd
Duiven	16.7%	33.3%	50%	0%
20 000 - 50 000 inwoners	66.6%	5.4%	20.8%	12.1%
GGD-Regio	62.7%	6%	24.6%	7.5%
Landelijk	69.9%	6.7%	19.6%	8%

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201586888 Zaaknummer: Z/22/100919

Portefeuillehouder(s): G. Tiedink

Voor vragen
Naam: D. Boschman en E. Fontein
Telefoon: 06-53228521
E-mail: d.boschman@1stroom.nl of e.fontein@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Stand van zaken toekomstige nieuwbouw IKC Remigius en IKC De Droomgaard

Aanleiding voor deze kennisgeving
In deze kennisgeving wil het college de raad op de hoogte stellen van de nieuwste ontwikkelingen en stand van zaken aangaande de toekomstige nieuwbouw van twee basisscholen, te weten IKC Remigius en IKC De Droomgaard.

Inhoud van mededeling
Nieuwbouw IKC De Remigius
Ontwerpbestemmingsplan
Vanaf 28 juli heeft het ontwerpbestemmingsplan “Vitaal Centrum, IKC Remigius” voor 6 weken ter inzage gelegen. De inzage heeft 5 zienswijzen opgeleverd. De zienswijzen omvatten bedenkingen over het schoolgebouw zelf (en dan met name de situering op het perceel), de inrichting van de openbare ruimte en over de toekomstige woningbouw. De zienswijzen hebben ertoe geleid dat het ontwerpbestemmingsplan op een aantal punten is gewijzigd.

Op 19 oktober is een informatieavond georganiseerd waar omwonenden (waaronder ook de reclamanten) nadere toelichting kregen op het voorliggende ontwerpbestemmingsplan en de inrichting van de omliggende (openbare) ruimte. Hier kon een ieder terecht met hun vragen en zorgen. Tijdens de inloopavond werd tijdens persoonlijke gesprekken ingegaan op de reacties en vragen die voortkwamen uit de zienswijzen. De avond werd druk bezocht.

Op 1 november heeft het college besloten het bestemmingsplan Vitaal Centrum op te splitsen en aan te bieden in twee deelbestemmingsplannen, te weten:
- Een bestemmingsplanwijziging van maatschappelijk naar wonen voor de huidige locatie IKC Remigius
- Een bestemmingsplanwijziging ten gunste van de nieuwbouwlocatie IKC Remigius.

Het college heeft hiertoe besloten om te voorkomen dat bezwaren op het ene deel van het bestemmingsplan tot vertraging leidt op het andere deel. Stichting Innerwaard is blij met dit besluit.

Deze stap vraagt wat extra tijd. Afhankelijk van het verloop van de politieke avonden, zal de gemeenteraad in de raadsvergadering van 17 januari 2023 een besluit nemen over de benodigde bestemmingsplannen, met daarin de verwerkte aanpassingen.

Aanbesteding
Gezien de onzekerheid rondom de bestemmingsplan- en omgevingsvergunningprocedure (wellicht wordt er bezwaar/beroep aangetekend) is in samenspraak met het schoolbestuur Innerwaard en adviesbureau ICS afgesproken om per omgaande vooralsnog eerst enkel de voorbereidingen voor de selectieprocedure voor aannemers en installateurs te vervolgen. In afwachting van de bestemmingsplanprocedure zal na de wettelijke termijn voor behandeling van beroepszaken (en eventuele voorlopige voorzieningen-procedures) besproken en besloten worden hoe en wanneer de inschrijfprocedure kan worden opgestart.

Extra krediet
Gezien de huidige prijsontwikkelingen zal het beschikbaar gestelde budget voor realisatie van het schoolgebouw naar verwachting niet toereikend zijn. Op basis van de definitieve prijsvorming in de aanbestedingsprocedure verwacht het college in kwartaal 1 van 2023 een extra kredietclaim in te moeten dienen bij de raad wegens de verhoogde bouwkosten. Mocht de bestemmingsplanprocedure verdere vertraging oplopen zal deze prijsvorming en daarmee gemoeide extra kredietclaim ook pas later plaats kunnen gaan vinden.

<u>Nieuwbouw IKC De Droomgaard</u>
Nadat de gemeenteraad het benodigde krediet beschikbaar had gesteld, is het bestuur van LiemersNovum, samen met hun partner Puck&CO voortvarend aan de slag gegaan. Men heeft echter gedurende het voorbereidingsproces afscheid moeten nemen van een belangrijke bouwteampartner. Dat was niet voorzien, waardoor het bestuur er niet in is geslaagd om dit proces voor de zomervakantie af te ronden. Het schoolbestuur moest de aanbestedingsprocedure opnieuw opstarten en dat leidde vervolgens tot een vertraging van 3 tot 4 maanden. Een dergelijke procedure is aan strikte termijnen gebonden en daar mag niet van afgeweken worden.

Op 7 november heeft de definitieve aanbesteding plaats gevonden en is er ook beeld van de exacte kosten die de realisatie met zich meebrengt. Gezien de huidige prijsontwikkelingen in de bouw- en installatiebranche werd al verwacht dat dit niet zou gaan passen in het oorspronkelijke budget. Tijdens de raadsvergadering van 6 december 2022 neemt de raad een besluit over een extra kredietclaim wegens de verhoogde bouwkosten.

Na het raadsbesluit kan het schoolbestuur duidelijkheid scheppen over het verdere verloop van de toekomstige bouwactiviteiten en met welke partijen het schoolbestuur in zee gaat.

Sloop
Volgens de oorspronkelijke planning is in de zomervakantie het schoolgebouw van voormalig IKC de Wiekslag gesloopt. Het terrein staat op dit moment nog in de bouwhekken, maar deze bouwhekken worden komende maand verwijderd. Omdat de meterkast vooralsnog niet afgesloten kon worden (door capaciteitstekort bij energieleverancier) is het voorstelbaar dat er nog een klein deel van het terrein tijdelijk omheind blijft.

Duiven, 24 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201589345

Zaaknummer:
Z/22/094156
22SZ0677

Portefeuillehouder(s):

Voor vragen

Naam: Carlo Heuveling
Telefoon: 088-6953000
E-mail: c.heuveling@1stroom.nl

Bas Köster
088-6953000
b.koster@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

Aanleiding voor deze kennisgeving
Het college van Burgemeester en Wethouders heeft op 15 november 2022 besloten om een omgevingsvergunning te verlenen voor het aanpassen van een kantoorpand naar een woongebouw voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Daarnaast zijn hogere grenswaarden voor geluidsbelasting op de buitengevel voor deze locatie vastgesteld.

Relevant beleidskader
Woonvisie 2021-2030, Afwijkingenbeleid bestemmingsplannen gemeente Duiven 2020, Woondeal regio Arnhem-Nijmegen, Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025, Omgevingsvisie Duiven en Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

Inhoud van mededeling
Er is een omgevingsvergunning verleend voor het aanpassen van een kantoorpand naar een woongebouw voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, zijn hogere grenswaarden voor geluidsbelasting op de buitengevel door het college vastgesteld.

Principebesluit en beoordeling omgevingsvergunning
Op 8 februari 2021 kreeg het college een principeverzoek voor een woongelegenheid voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Op 25 mei 2021 heeft het college een positief principebesluit genomen.

In dit principebesluit zijn de volgende voorwaarden opgenomen voor de verlening van de omgevingsvergunning:

- Een stikstofberekening voor de aanlegfase (verbouw bestaande gebouw) en gebruikersfase;
- Een akoestisch onderzoek. Uit dit onderzoek moet blijken dat het woon- en leefmilieu aanvaardbaar is na realisatie van het initiatief;
- Een verantwoording van het groepsrisico in relatie tot het transport via het spoor (externe veiligheid);

- Er dient onderzocht te worden wat het effect van deze ontwikkeling is op de luchtkwaliteit;
- Vanuit bedrijf- en milieuzonering moet blijken dat het initiatief niet op voorhand een beperkende factor is. Dit dient tekstueel aantoonbaar zijn gemaakt.
  Uit de beoordeling van de ingediende stukken blijkt dat wordt voldaan aan de geldende regelgeving en bovenstaande voorwaarden.

Hoe nu verder
Er is op d.d. 12 juli 2022 een beheerovereenkomst gesloten tussen de gemeente, eigenaar en exploitant. De beheerovereenkomst is, vooruitlopend op de exploitatievergunning, gesloten en voorziet in afspraken rondom de huisvesting, het beheer, het toezicht en de registratie van de internationale werknemers op de locatie.
Op 5 juli 2022 heeft de raad de APV gewijzigd waardoor een (exploitatie)vergunningplicht bestaat voor kamerverhuur.
Nu de omgevingsvergunning is verleend, kan deze exploitatievergunning worden aangevraagd door de exploitant.

Communicatie
De omgevingsvergunning wordt op de gebruikelijke manier gepubliceerd. Omwonenden worden extra geïnformeerd via een nieuwsbrief. De eigenaar/initiatiefnemer organiseert een klankbordgroep-bijeenkomst halverwege december van dit jaar.

Duiven, 22 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen:
201590215- Nieuwsbrief aan omwonenden november 2022

Digitally signed by Zynyo B.V.
Date: 2022.11.22 17:10:00 CET
Document ID:
5a06435e-36d7-4a8f-86c2-e1026f4061ea

Nieuwsbrief

Duiven, november 2022

Beste omwonenden van de Visserlaan,

Op dinsdag 15 november 2022 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten om een omgevingsvergunning te verlenen voor het huisvesten van internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Tegen deze verleende omgevingsvergunning kan binnen zes weken bezwaar worden gemaakt door belanghebbenden. Het besluit van de verleende vergunning wordt gepubliceerd in het (elektronische) gemeenteblad via www.officielebekendmakingen.nl.

Wij begrijpen dat dit wellicht niet de uitkomst is die u wilt, maar wij vinden het belangrijk dat deze mensen ook geschikte huisvesting krijgen tijdens de periode dat zij hier werken.

Verloop van het proces
Op 8 februari 2021 kreeg het college een principeverzoek voor een woongelegenheid voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Begin november 2021 heeft u een brief vanuit de gemeente ontvangen met daarin achtergrondinformatie over dit principeverzoek. In februari dit jaar heeft u een brief ontvangen over de ontwikkelingen rondom de vergunningaanvraag en het beleid huisvesting internationale werknemers. In februari van dit jaar hebben we een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen. De aanvraag was niet volledig en dus niet behandeld. In april is er opnieuw een aanvraag ingediend. Deze nieuwe aanvraag is uiteindelijk volledig en inhoudelijk beoordeeld aan de geldende wet- en regelgeving. Op 15 november 2022 is daarom besloten om de omgevingsvergunning te verlenen.

Afspraken over huisvesting en toezicht
In juli van dit jaar is er tussen de gemeente, de eigenaar en de exploitant van het pand een beheerovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst zijn onder andere afspraken gemaakt over de huisvesting, het beheer, het toezicht en de registratie van de internationale werknemers die daar komen wonen. Zo moet de huisvesting voldoen aan de kwaliteitseisen van het SNF-keurmerk (Stichting Normering Flexwonen). Mocht er zich een overlastsituatie voordoen, dan zijn er ook afspraken gemaakt hoe hiermee om te gaan. Zo is onder andere afgesproken dat er 24/7 een beheerder op de locatie aanwezig is. Deze beheerder is ook bereikbaar voor omwonenden. Een beveiligingsdienst gaat in de avonduren surveilleren. Het overeenkomen van een beheerovereenkomst is ook als voorwaarde opgenomen in de omgevingsvergunning.

Beleid huisvesting internationale werknemers
De gemeente Duiven wil duidelijke kaders opstellen waarbinnen het realiseren van huisvesting van internationale werknemers mogelijk is. Hiervoor was een ontwerpbeleid ter inzage gelegd en van 3 augustus tot 7 september 2022 kon iedereen hierop reageren. Op 13 september is er een thema-avond gehouden in de gemeenteraad van Duiven. De gemeenteraad, inwoners en ondernemers hebben deze avond kunnen reageren op het ontwerpbeleid. Het college verwerkt nu de ingekomen reacties. Doel is om het ontwerpbeleid in het eerste kwartaal van volgend jaar te laten vaststellen door de gemeenteraad.

Gemeente Duiven

Tot slot

Tijdens de voortgang van het traject hebben we u op de hoogte gesteld via een aantal nieuwsbrieven. Nu het traject is afgerond versturen wij geen nieuwsbrieven meer. Uiteraard kunt u nog steeds bij ons terecht voor meer informatie, vragen of onduidelijkheden. U kunt contact opnemen via gemeente@duiven.nl.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Gemeente Duiven:
Kastanjelaan 3, 6921 ER Duiven, Postbus 6, 6920 AA Duiven, T: (0316) 297 111, F: (0316) 297 279, E: gemeente@duiven.nl, www.duiven.nl

Datum
28 oktober 2022

Kenmerk
Staf/MvR/PB/2022-062

vereniging van woningcorporaties

aedes

Koningin Julianaplein 10
2595 AA Den Haag
Postbus 93121
2509 AC Den Haag

088 233 37 00
aedes@aedes.nl
www.aedes.nl

KvK 40478218

Aan de Raadsgriffies

Onderwerp
Gids: Hoe bouwen we Sociale Huur?

Beste griffier en gemeenteraadsleden,

Hierbij sturen we u de gids 'Hoe bouwen we Sociale Huur?' Daarin beschrijven we wat gemeenten kunnen doen om nieuwe sociale huurwoningen te bouwen die écht sociaal zijn en blijven. We denken dat veel raadsleden er in hun gemeente hun voordeel mee kunnen doen. Wilt u deze gids verspreiden onder uw raadsleden, (duo)commissieleden en leden van het College van B&W?

Bouwopgave sociale huur
Zeker voor huishoudens met lagere inkomens is het moeilijk een betaalbare woning te vinden. Woningcorporaties gaan tot en met 2030 250.000 sociale huurwoningen bouwen. Dat is vastgelegd in Nationale Prestatieafspraken (NPA) met kabinet, VNG, Woonbond en Aedes. Het is de bedoeling dat iedere gemeente streeft naar minstens 30% sociale huur in de woningvoorraad. Woningcorporaties hebben echter veel minder grond dan voorheen en zijn voor nieuwbouw van sociale huurwoningen afhankelijker geworden van gemeenten en private ontwikkelaars. We merken echter dat woningcorporaties steeds vaker achter het net vissen.

Échte sociale huurwoningen nodig
Ook gemeenten kiezen er soms voor om sociale huur door private partijen te laten bouwen én exploiteren. Deze woningen hebben weliswaar bij oplevering een gereguleerde huurprijs, maar worden niet toegewezen via het woonruimteverdeelsysteem. Private verhuurders stellen vaak minimum-inkomenseisen. Deze huurwoningen komen dan niet beschikbaar voor huishoudens met lagere inkomens, urgenten of kwetsbare

doelgroepen. Terwijl ze juist voor hen bedoeld zijn. En deze woningen verdwijnen vaak al na 10 jaar uit de sociale huurvoorraad. Ze zijn dan alleen nog voor hoge prijzen te huren in de vrije sector. Mede hierom werkt minister De Jonge van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening aan een nieuwe definitie voor sociale huur.

Natuurlijk is er een markt voor huurwoningen van particuliere partijen. Wij zien deze woningen echter niet als échte sociale huur. Gevolg is dat de sociale huurvoorraad langzaam maar zeker afneemt en dat huishoudens met lage inkomens nog langer wachten op een woning.

Instrumenten voor gemeenten

Deze trend is te keren. Gemeenten kunnen ervoor zorgen dat nieuwbouw leidt tot meer échte sociale huurwoningen. In de gids worden de instrumenten beschreven die daarvoor beschikbaar zijn. Daarmee is de gids niet alleen een handvat voor wethouders, maar ook voor raadsleden die er aandacht voor willen vragen. Daarom verzoeken wij u de gids te verspreiden onder raadsleden en leden van het college.

Afspraken in woondeals

De woningbouwopgave is groot: tot 2030 landelijk 900.000 woningen. Daarvan twee derde betaalbaar en 250.000 sociale huurwoningen door corporaties te bouwen. Iedere gemeente werkt toe naar 30 % sociale huur. Dat vraagt wat van iedere gemeente, vast te leggen in woondeals. We wensen u daarbij veel succes en hopen op constructieve gesprekken tussen gemeenteraden, colleges van B&W en woningcorporaties.

Met vriendelijke groet,
Aedes vereniging van woningcorporaties

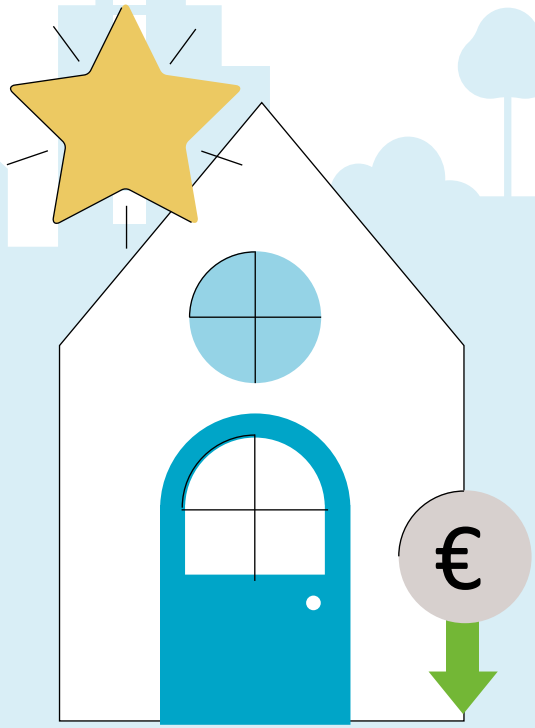

Martin van Rijn
Voorzitter

Gids | Hoe bouwen we sociale huur?

vereniging van woningcorporaties

aedes

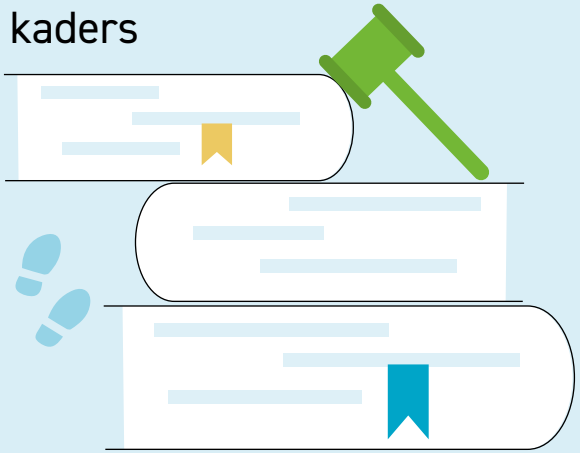

Sociale huur vol goede bedoelingen

Stappen plan

Wettelijke kaders

Sociale huur vol goede bedoelingen

Er zijn meer sociale huurwoningen nodig. Bijna overal lopen bij corporaties inschrijftijden en het aantal woningzoekenden op. In woonvisies, woondeals, omgevingsvisies nemen gemeenten om die reden op dat een bepaald percentage van de woningen sociale huur moet zijn. Is het daarmee ook geregeld? Nee! Je kunt sociale huur op verschillende manieren invullen. Sociale huur van woningcorporaties (wat vaak bedoeld wordt), is een ander product dan huurwoningen met een sociale huurprijs van andere partijen. Woningcorporaties richten zich op een specifieke doelgroep en hun maatschappelijke opgave. Andere verhuurders richten zich (deels) op andere doelgroepen. Als gemeenten deze bedoeling onvoldoende regelen, kan het zijn dat beleidsdoelen uit bijvoorbeeld de woonvisie toch niet gehaald worden.
In deze gids geven we aan wat de verschillen zijn tussen sociale huurwoningen van corporaties en van andere verhuurders. Vervolgens beschrijven we hoe nieuwe sociale huurwoningen bij de beoogde doelgroepen terecht kunnen komen met een passende minimale kwaliteit, zodat de bedoelde sociale huurwoningen er komen. Dit bevordert een gelijk speelveld tussen alle aanbieders van sociale huurwoningen.

Wat bedoelen we met sociale huur?

Het maakt nogal uit van wie de sociale huurwoning is: van woningcorporaties of van andere verhuurders. Woningcorporaties hebben een wettelijk verankerde taak om sociale huurwoningen aan te bieden aan een specifieke doelgroep. Bovendien hebben corporaties een brede maatschappelijke taak in het bieden van kwalitatief goede woningen in een prettige omgeving. Bovendien zijn corporaties voor lange tijd betrokken bij de gemeente waar zij werken. Zij maken hierover prestatieafspraken met de gemeente en huurdersorganisatie.
Andere verhuurders als beleggers, particulieren, bouwers of projectontwikkelaars bouwen ook sociale huurwoningen. Dat is een wezenlijk ander product dan wat corporaties aanbieden. Deze verhuurders richten zich doorgaans niet primair op de laagste inkomens, mensen die uitstromen uit zorginstellingen of vluchtelingen met een verblijfsvergunning. Zij verhuren vaak voor een bepaalde maximale periode van 10 tot 15 jaar, en maken geen prestatieafspraken hierover met de gemeente.

Een ongewild cadeautje

Als een gemeente in haar woonbeleid opschrijft dat bijvoorbeeld 30% sociale huur moet zijn, denkt zij vaak aan sociale huur van corporaties. De bedoeling is dan om de laagste inkomens een kans te bieden op een woning, en om ervoor te zorgen dat ook kwetsbare groepen tijdig een passende woning vinden. Zonder adequaat beleid kan het zijn dat zij huurwoningen met een sociale huurprijs van andere verhuurders krijgt. De laagste inkomens staan dan nog altijd lang op de wachtlijst en er is onvoldoende plek voor mensen uit zorginstellingen.

Sociale huur voor de bedoelde groep

Het is belangrijk dat de bedoelde sociale huurwoningen er komen. Wil je sociale huurwoningen voor laagste inkomens realiseren, zorg dan dat bouwmogelijkheden bij corporaties terecht komen. Bied je kansen aan andere verhuurders dan hebben die woningen een functie voor bijvoorbeeld spoedzoekers die anders nergens terecht kunnen. Maar besef dan wel: het was niet de opzet van het beleid.
Er is voor gemeenten en corporaties een aantal mogelijkheden om corporaties in stelling te brengen om sociale huur te realiseren, en die ook sociaal te houden. Adviesbureau Companen en Aedes zetten voor u de mogelijkheden op een rij in deze '*gids*'. De gids is een omzetting van het juridische advies van AKD advocaten.

Stappenplan

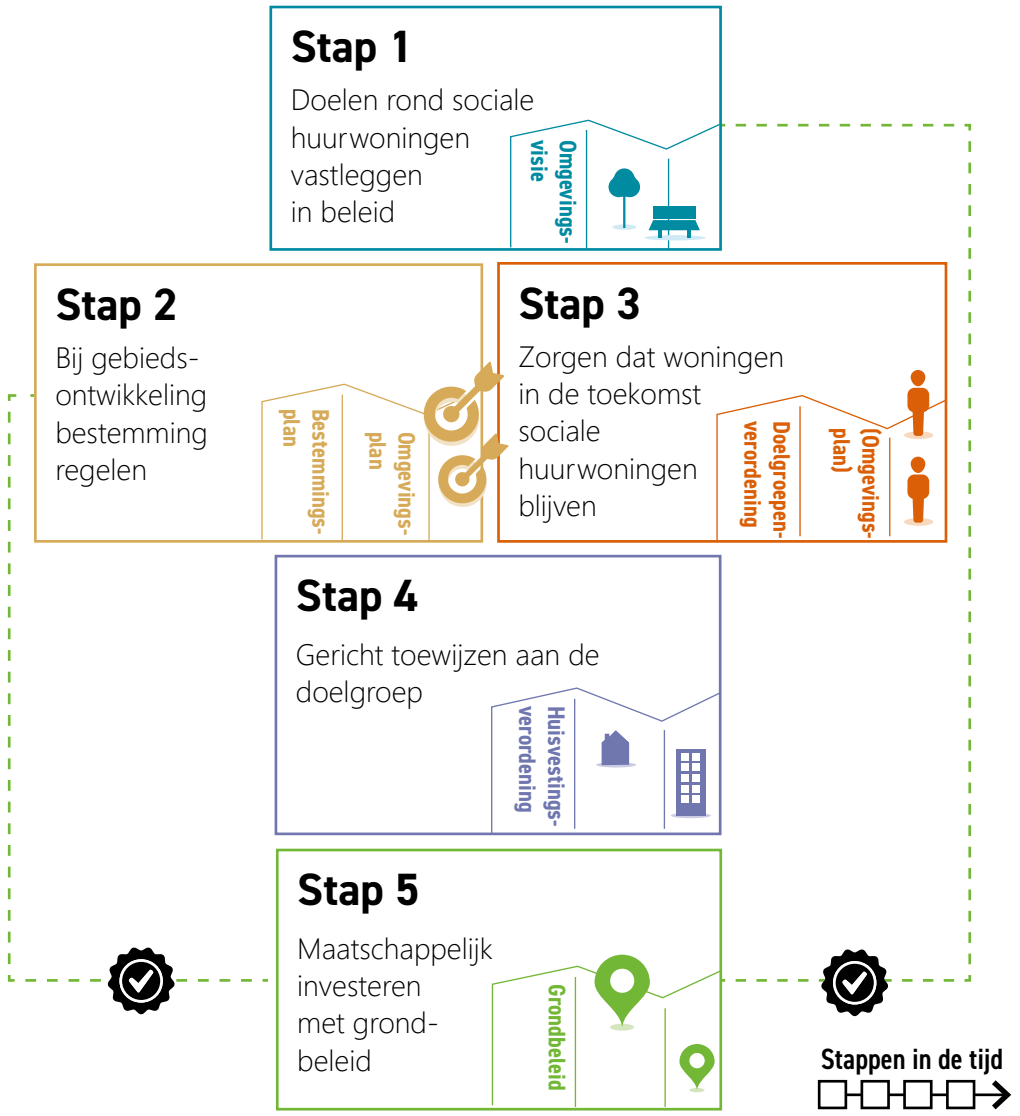
Wat willen we bereiken?

- Sociale huur voor de laagste inkomens (doelgroep volgens de Woningwet).
- Een voldoende kwaliteit en acceptabele prijs van sociale huurwoningen.
- Behoud van sociale huurwoningen op langere termijn.
- Inzet voor de leefbaarheid in het wooncomplex en de directe omgeving hiervan.
- Toewijzing van deze woningen aan specifieke doelgroepen

Dit zijn de zekerheden die u krijgt bij de bouw en exploitatie van sociale huurwoningen door woningcorporaties. In dit stappenplan geven we weer hoe dit gestimuleerd kan worden. Het primaat hiervoor ligt bij de gemeente. Corporaties kunnen deze maatregelen agenderen en moeten hier vervolgens vooral ook uitvoering aan geven.

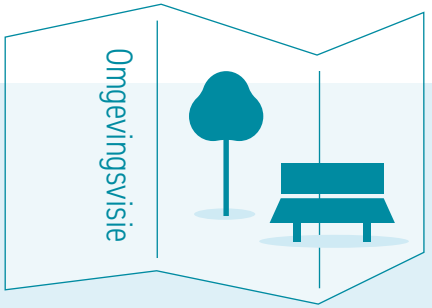
Daarvoor is het nodig om vijf stappen te zetten. Met deze stappen heeft u invloed op:

- De borging dat woningbouw sociaal is
- Gebruik en toewijzing van sociale huurwoningen

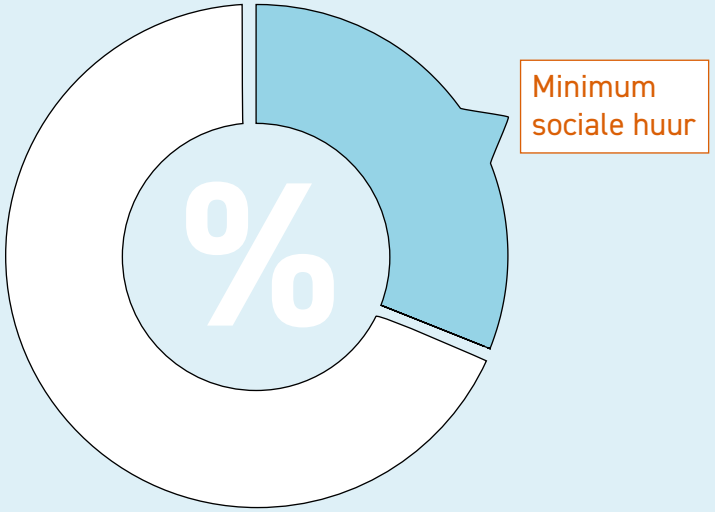

Stap 1

Doelen rond sociale huurwoningen vastleggen in beleid

Beleidsmatige en formele borging sociale huur: er ligt een uitspraak van de gemeenteraad wat zij beoogt met de realisatie van sociale huurwoningen, en op welke wijze zij hier uitvoering aan geeft.

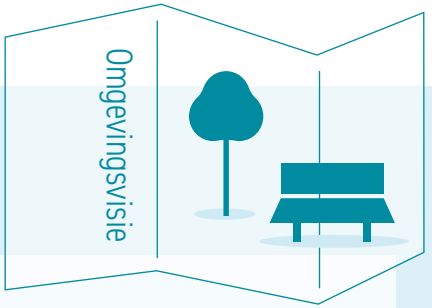
In de gemeentelijke omgevingsvisie of woonvisie beschrijft de gemeente voor wie zij sociale huurwoningen wil realiseren. Hierbij is het belangrijk dat de doelgroep goed is afgebakend, de gewenste kwaliteit van de woningen is benoemd en de exploitatie termijn wordt vastgelegd. Vanuit deze definities benoemt de gemeente in de omgevingsvisie en / of woonvisie een doelstelling voor het percentage sociale huur in het woningbouwprogramma. Leg daarbij ook vast dat dit percentage op programmaniveau telt, zodat voorkomen wordt dat dit een vertaling krijgt in veel kleine niet te exploiteren deelplannen.

Met de doelstelling in de omgevingsvisie en woonvisie ligt er een gefundeerde basis om in bestemmingsplannen of omgevingsplannen een minimum aantal of percentage sociale huurwoningen op te nemen.

Lees meer →

Stap 1

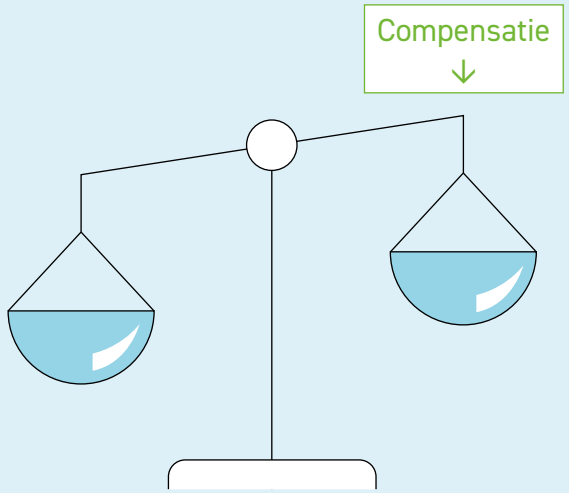
Doelen rond sociale huurwoningen vastleggen in beleid

De woonvisie biedt tevens de basis voor prestatieafspraken tussen gemeente, huurdersorganisatie en corporatie. Als de corporatie naar redelijkheid moet bijdragen aan de woonvisie (conform de Woningwet) kan zij dat alleen als ook verankerd is hoe dit vorm moet krijgen. Prestatieafspraken borgen hiervoor de noodzakelijke samenwerking.

Extra stok achter de deur: vastleggen dat onvoldoende sociale huur in een project gecompenseerd moet worden:

- Fysiek: op een andere plek meer sociale woningbouw
- Financieel: in een fonds, waarmee elders woningen kunnen worden gebouwd

Voordelen

Basis om de gewenste toevoeging/differentiatie op eenduidige wijze te onderbouwen in omgevings-/bestemmingsplannen en anterieure overeenkomsten.

Basis leggen voor een (verevenings)fonds om bouw van sociale huurwoningen te faciliteren.

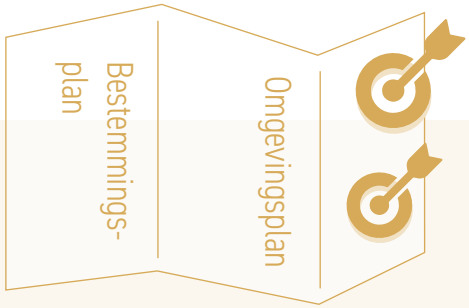
Risico

Krijgt pas werkingskracht als beleid verankerd wordt in prestatieafspraken, omgevings-/bestemmingsplannen en anterieure overeenkomsten

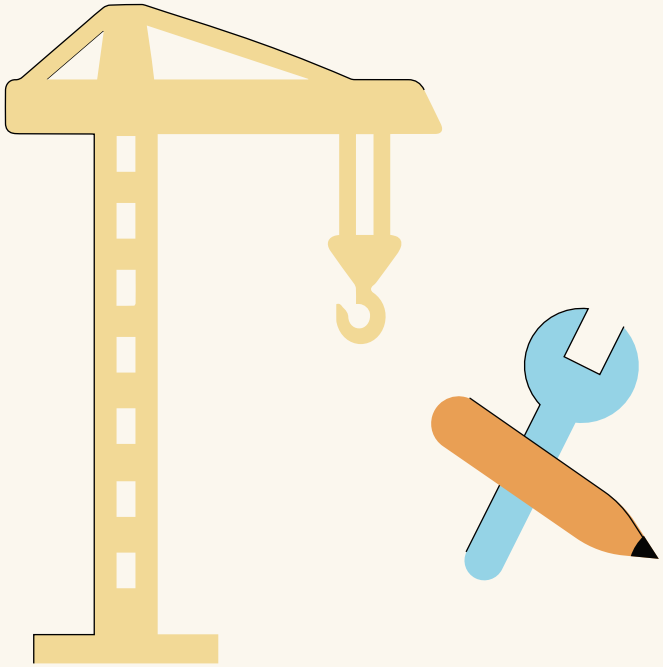
← Terug naar stappenplan

Stap 2

Bij gebiedsontwikkeling bestemming regelen

Borging dat binnen gebiedsontwikkelingen woningbouw daadwerkelijk als sociale huurwoningen gerealiseerd gaan worden.

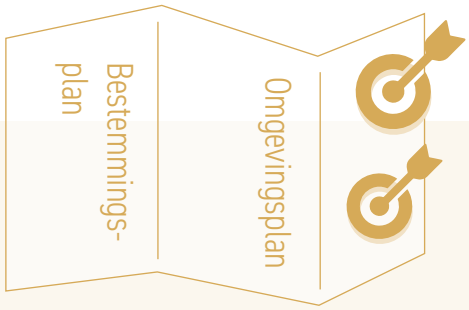
Bij de voorbereiding van gebiedsontwikkeling en woningbouwprojecten maken de gemeente en ontwikkelende partijen in de eerste plaats afspraken over de exploitatie van het gebied. Dit gebeurt in een anterieure overeenkomst. Onderdeel van de exploitatie betreft ook afspraken over te realiseren sociale huurwoningen. Voer bij de voorbereiding van deze anterieure overeenkomst ook overleg tussen ontwikkelende partij, gemeente en corporatie over de sociale huurwoningen in een plan, zodat de afspraken over de exploitatie van sociale huurwoningen concreet zijn.

Vervolgens werkt de gemeente dit in bestemmingsplannen of omgevingsplannen uit. Leg hierin het percentage te bouwen sociale huurwoningen vast. Is er geen anterieure overeenkomst, bepaal dan in exploitatieplannen de locaties van sociale huurwoningen, en de afdracht aan het fonds sociale woningbouw bij onvoldoende realisatie.

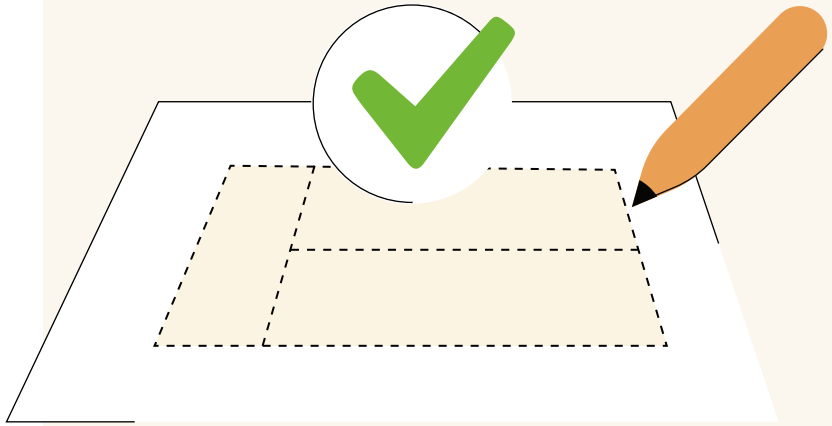
Lees meer →

Stap 2

Bij gebiedsontwikkeling bestemming regelen

Borg de kwaliteit van sociale huurwoningen door minimale oppervlakten voor woningen vast te leggen in bestemmingsplannen. Voorwaarde is dat de gemeente het invoeren van die minimale oppervlakten motiveert. Bijvoorbeeld door te stellen dat er een minimaal oppervlakte nodig is om woningen geschikt te maken (en houden) voor bepaalde doelgroepen.

Voordeel

Juridisch afdwingbaar instrumentarium om sociale huurwoningen toe te voegen.

Risico's

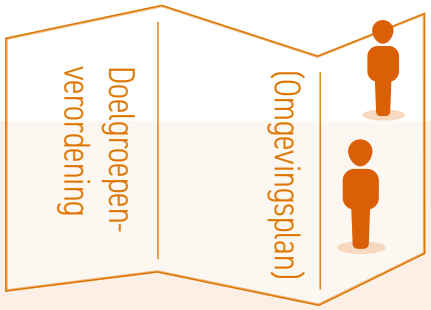
Langdurige beschikbaarheid van woningen voor doelgroep (nog) niet gegarandeerd.

Op grond van derden met al een woonbestemming biedt dit instrumentarium geen ruimte om sociale huurwoningen af te dwingen.

← Terug naar stappenplan

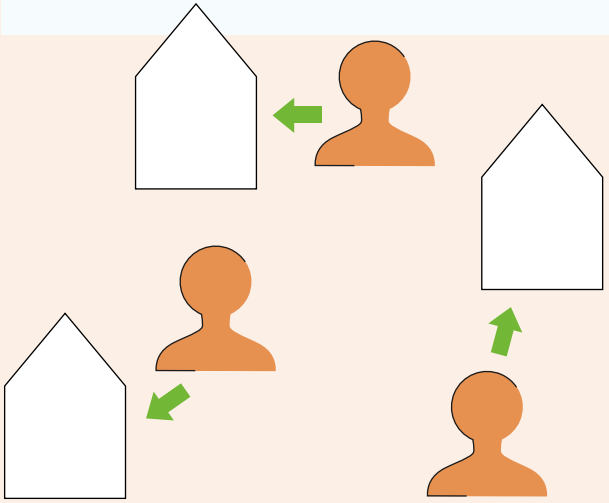
Stap 3

Zorgen dat woningen in de toekomst sociale huurwoningen blijven

Met de doelgroepenverordening is geborgd dat te bouwen sociale huurwoningen voor een bepaalde periode bestemd blijven voor de doelgroep (bijvoorbeeld de wettelijke doelgroep van corporaties).

Daarnaast borgen dat deze woningen behouden blijven voor de doelgroep, en een goede kwaliteit hebben en houden.

Gemeenten kunnen op basis van het Besluit Ruimtelijke Ordening een doelgroepenverordening uitwerken. In deze doelgroepenverordening kan de gemeente het volgende vastleggen:

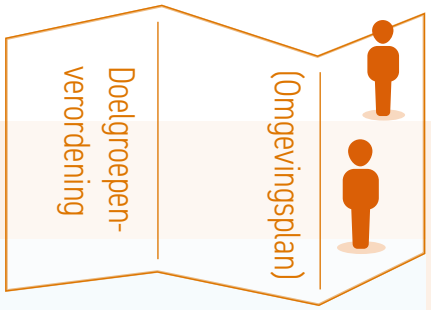
- De doelgroep voor wie sociale huurwoningen gebouwd worden, in het bijzonder de doelgroep voor sociale huurwoningen.
- De minimale instandhoudingstermijn voor sociale huurwoningen (minimaal 10 jaar), en een verbod om woningen binnen die termijn aan de voorraad te onttrekken.
- Maximale aanvangshuurprijzen, afhankelijk van het oppervlak van de woningen.
- Indexering van de (aanvangs)huurprijzen.

Aanvullend op deze eisen kan de gemeente de verplichting opnemen om bij het Kadaster te registreren dat woningen alleen voor sociale huur mogen worden gebruikt. Dit vraagt wel dat het Kadaster daaraan mee moet willen werken. Daarmee is dan wel de handhaving van de doelgroepenverordening beter mogelijk, maar vraagt dus wel nadere afstemming met het Kadaster.

Lees meer →

Stap 3

Zorgen dat woningen in de toekomst sociale huurwoningen blijven

Voordelen

Een stevige wettelijke basis.

In principe overal toepasbaar (eigen grond van de gemeente of niet).

Zorgt voor daadwerkelijke beschikbaarheid voor middellange termijn.

Risico's

Handhaving bij de uitvoering is complex.

Remt woningbouw als marktpartijen hierdoor plannen uitstellen.

Termijnen zijn gelimiteerd.

Geldt alleen voor nieuwbouw en niet voor alle sociale huurwoningen.

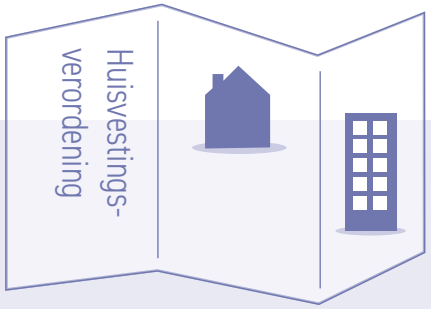
De doelgroepenverordening geldt generiek. De verordening vereist wel dat in bestemmingsplannen de bestemming sociale huurwoning wordt vastgelegd. Met de Omgevingswet verandert dit instrumentarium. Het bestemmingsplan (stap 2) wordt een omgevingsplan. De Doelgroepenverordening (stap 3) kan ook in het omgevingsplan opgenomen worden. Er is dan dus geen sprake meer van een aparte verordening.

← Terug naar stappenplan

Stap 4

Gericht toewijzen aan de doelgroep

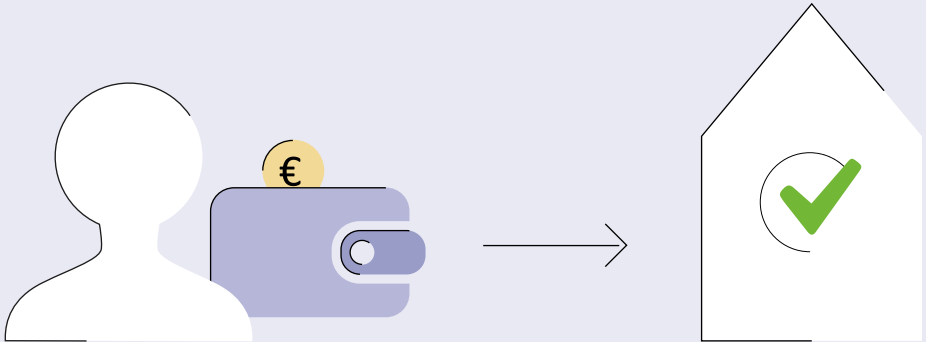
Gebruik en toewijzing van alle sociale huurwoningen die onder de verordening vallen, en daarmee aan de maatschappelijke functie van sociale huurwoningen.

Toewijzing van sociale huurwoningen kan via de Huisvestingsverordening aan regels worden gebonden. Hierin regelt de gemeente wie in aanmerking komt voor een sociale huurwoning, bijvoorbeeld op basis van inkomen. Door in definities binnen de Huisvestingsverordening vast te leggen dat alle sociale huurwoningen hieronder vallen (dus ook van andere verhuurders) gelden deze toewijzingsnormen voor alle sociale huurwoningen.

Om een Huisvestingsverordening in te stellen, moet eerst de schaarste in het sociale huursegment worden onderbouwd.

Leg in een Huisvestingsverordening daarbij het volgende vast:

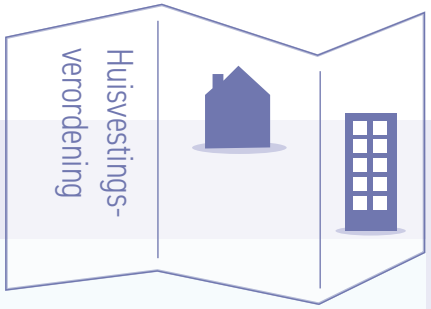
- Definitie voor welke woningen de Huisvestingsverordening geldt (sociale huur van corporaties en andere verhuurders, middenhuur);
- Passendheidscriteria naar inkomen, zodat sociale huurwoningen bij de doelgroep terecht komen;
- Toewijzings- en voorrangsregels door eisen te stellen aan sociale of economische binding.
- Het opnemen van een bepaling dat het aanbod van sociale huurwoningen bij een centraal loket moeten worden aangemeld.

Lees meer →

Stap 4

Gericht toewijzen aan de doelgroep

Voordelen

Invloed op toewijzing van sociale huurwoningen aan passende doelgroep.

Voorrangsregels kunnen doorstroming bevorderen.

Van toepassing op alle woningen (nieuw en bestaand).

Risico's

Zorgt niet direct voor de bouw van betaalbare woningen.

Uitvoering bij versnipperd sociaal huurbezit moeilijk handhaafbaar en uitvoerbaar.

Bureaucratische belasting voor woningeigenaar en gemeente.

Verhuurders brengen woningen naar de vrije sector, zodat ze niet onder de huisvestingsverordening vallen en toewijzing vrij is.

← Terug naar stappenplan

Stap 5

Maatschappelijk investeren met grondbeleid

Directe invloed op de realisatie van sociale huurwoningen, waarbij de grondprijs voor sociale huurwoningen gereguleerd kan worden.

Grondbeleid door gemeenten had vaak een rendementsdoel. Steeds vaker kiezen gemeenten een strategisch grondbeleid, waarbij de exploitatie vooral bedoeld is om maatschappelijke doelen te realiseren. Een voorbeeld hiervan is de bouw van sociale huurwoningen.

Stel daartoe condities aan de verkoop van gemeentegronden, bestemd voor de bouw van sociale huurwoningen.

- Gebruik van de grond voor de bouw van sociale huurwoningen voor een specifiek doelgroep
- De instandhoudingstermijn van deze sociale huurwoningen
- De maximale aanvangshuurprijs en te hanteren indexatie
- De minimale oppervlakte
- Deelname aan een centraal loket waar aanbod aan woningen wordt gemeld

Voordelen

Bijdrage aan realiseren betaalbare woningen: grip op uitgifte gronden.

Verlagen van onrendabele investeringen in sociale huurwoningen, en directe verevening met woningen in hogere segmenten.

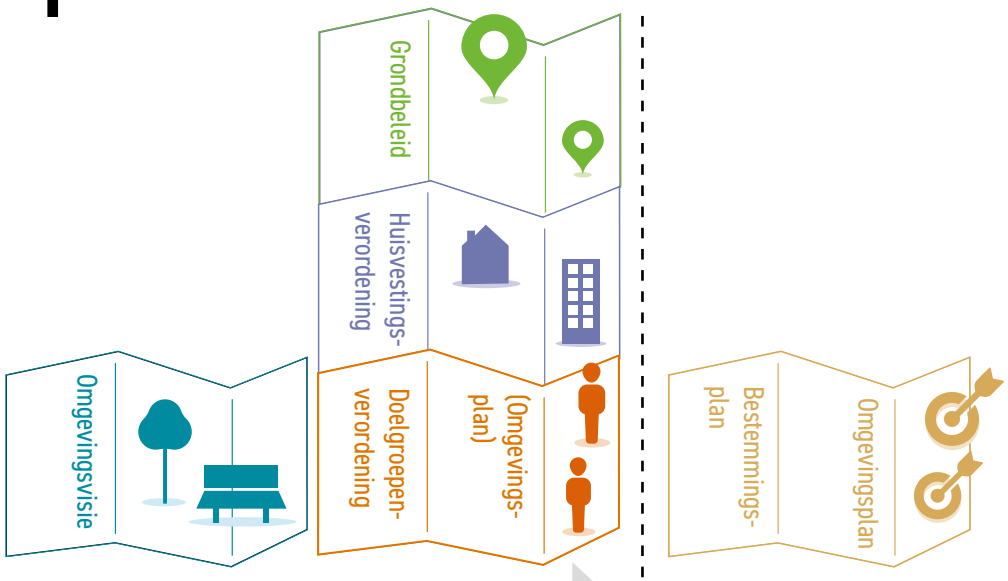
Risico's

Alleen van toepassing op grond van de gemeente.

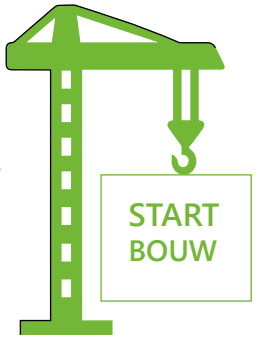
Afhankelijk van belangenafweging binnen de gemeente, waarbij ook het belang van een sluitende begroting meespeelt.

← Terug naar stappenplan

Stappen in de tijd

Initiatief

Doelen sociale huur in beleid vastleggen

Beleidsuitvoering
Instrumenten:
- Prestatieafspraken
- Huisvestings-verordening
- Doelgroepen-verordening
- Grondbeleid

Overleg/ onderhandeling
tussen gemeenten, grondeigenaar en corporatie(s) over programma

Uitwerken anterieure overeenkomst

Bestemming vastleggen
Instrumenten:
- Bestem-mingsplan/ Omgevings-plan
- Exploitatie-plan

Omgevings-vergunning afgeven

Van beleid naar gebiedsontwikkeling

← Terug naar stappenplan

Wettelijke kaders

De mogelijkheden voor gemeenten om te sturen op de bouw van sociale huur, zijn gewaarborgd in verschillende wetten. In dit overzicht laten we kort zien wat de wettelijke achtergrond is van de vijf verschillende stappen uit het Stappenplan.

Huisvestingswet

Sturen op wie de sociale huurwoning mag bewonen

De Huisvestingswet geeft gemeenten mogelijkheden om te sturen op het gebruik van bestaande woningen. Via deze wet is de verdeling van schaarse woningen te reguleren. Uitgangspunt bij deze verdeling is het principe van vrije vestiging van EU-burgers. Die mag alleen ingeperkt worden als sprake is van onevenwichtige en onrechtvaardige gevolgen van schaarste aan woningen. Dit moet worden aangetoond, alvorens de Huisvestingsverordening kan worden ingesteld.

- Sturing op de woonruimteverdeling (voor sociale en middenhuur) en woonruimtevoorraad is onder de Huisvestingswet alleen mogelijk via een Huisvestingsverordening. Deze kan de gemeente voor maximaal vier jaar vaststellen.
- Via een vergunningsstelsel kan de gemeente vastleggen aan welke doelgroepen sociale huurwoningen mogen worden toegewezen. In beperkte mate mag zij daarbij binding met de regio als eis opnemen.
- De gemeente moet vóór het instellen van een Huisvestingsverordening aantonen dat er schaarste is in de segmenten waarop de verordening van toepassing is.

Naast het stellen van regels voor het toewijzen van woningen, kan gemeente in de Huisvestingsverordening beperkingen opleggen bij het wijzigen van gebruik van de woningcategorieën die zij vaststelt. Bij woningcategorieën waarvoor de gemeente beperkingen oplegt, is het verboden om:

- De woonruimte voor een andere bestemming dan bewoning (of het gebruik als kantoor of praktijkruimte door de eigenaar) te gebruiken.
- De woonruimte met een andere woonruimte samen te voegen.
- De woonruimte van zelfstandige naar onzelfstandige om te zetten.
- De woonruimte te splitsen tot twee of meer woonruimten

Tot slot kan de gemeente in de Huisvestingsverordening regels stellen ten aanzien van opkoopbescherming, met als doel dat een woning alleen gekocht kan worden om zelf te bewonen of voor zeer korte tijd te verhuren (nadat deze in eigen gebruik is geweest). Deze opkoopbescherming geldt voor goedkope en betaalbare koopwoningen, en in geval van schaarste.

Wet ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) heeft als uitgangspunt dat gemeenten de bouw van sociale huurwoningen kunnen borgen in een bestemmingsplan.

- De Wro geeft de gemeente de mogelijkheid om in een bestemmingsplan zowel een aantal als aandeel sociale huurwoningen vast te leggen. In een exploitatieplan of anterieure overeenkomst kan vervolgens ook de locatie voor die woningen worden vastgelegd.
- In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de instelling van de doelgroepenverordening opgenomen. Via de doelgroepenverordening kan de gemeente (onder andere) voor sociale huur een minimale instandhoudingstermijn en de doelgroep hierbij bepalen. Deze instandhoudingstermijn is voor sociale huurwoningen ten minste tien jaar.
- Als de gemeente dat beleidsmatig/ruimtelijk onderbouwt, kan zij volgens de Wro in bestemmingsplannen minimale oppervlakten opnemen voor sociale huurwoningen. Via de doelgroepenverordening kan daar vervolgens een maximale aanvangshuurprijs en index aan gekoppeld worden.
- De gemeente kan op grond van de Wro een fonds instellen om de bouw van sociale huurwoningen te faciliteren. De werking is als volgt: als een ontwikkelende partij minder sociale huur bouwt dan gewenst, moet deze een bedrag per woning in het fonds storten. Het fonds kan de gemeente vervolgens inzetten om de bouw van sociale huurwoningen op andere locaties financieel te ondersteunen. Hierbij is het van belang dat de bijdrage per niet-gebouwde woning van een substantiële hoogte is. Anders riskeert de gemeente al te gemakkelijk 'afkoopgedrag' door ontwikkelaars.

Omgevingswet

De Omgevingswet is in voorbereiding, en gaat naar verwachting op 1 januari 2023 in. Onder de Omgevingswet veranderen er een aantal dingen als het om (de realisatie van) sociale huur gaat:

- Onder de Omgevingswet stellen gemeenten niet meer verschillende bestemmingsplannen op, maar geldt er voor het hele grondgebied van de gemeente één omgevingsplan.
- De toepassingsmogelijkheden van de doelgroepenverordening (nu in het Bro) blijft hetzelfde. Onder de Omgevingswet kan de gemeente deze echter direct onder het omgevingsplan opnemen. Er is dus geen aparte verordening meer nodig.

Colofon

vereniging van
woningcorporaties

aedes

Opdrachtgever Aedes
Productie Companen
Datum maart 2022

Beste Gemeente, beste Provincie,

Hierbij willen wij uw gemeente/provincie van harte uitnodigen om deel te nemen aan de Orange the World campagne 2022, van 25 november tot 10 december. In bijlage vindt u de infosheet, ter attentie van de Burgemeester, het College en de Gemeenteraad.. We vernemen het graag via de mail (orange@unwomen.nl) als u uw gemeente of provincie wenst aan te melden. Indien dit het geval is horen we ook graag welke acties er worden georganiseerd, zodat we deze op de kaart op onze website kunnen vermelden! Mochten er vragen zijn dan beantwoorden we die graag.

Mocht uw gemeente/provincie ons al op de hoogte hebben gesteld van haar deelname dan mag u deze mail aan u voorbij laten gaan.

We zien graag het antwoord van uw gemeente of provincie tegemoet,

Hartelijke groet!

Marije Cornelissen

Directeur UN Women Nederland

Ga naar www.orangetheworld.nl en kijk wat jij kunt doen.

Orange the World 2022

Geweld tegen vrouwen en meisjes voorkomen en bestrijden

De Orange the World campagne is de wereldwijde campagne van UN Women tegen geweld tegen vrouwen. Deze campagne vindt jaarlijks plaats tussen 25 november, de Internationale Dag tegen Geweld tegen Vrouwen, en 10 december, Internationale Mensenrechtendag. In deze periode worden in meer dan 100 landen gebouwen oranje uitgelicht en vinden debatten, tentoonstellingen, demonstraties en tal van andere acties plaats. Ook in Nederland krijgt de campagne volop aandacht; in meer dan 200 gemeenten vinden activiteiten plaats om geweld tegen vrouwen en meisjes te voorkomen en bestrijden. Dat is hard nodig, want jaarlijks krijgen miljoenen vrouwen met geweld te maken.

Geweld tegen vrouwen wereldwijd

- 33% maakt fysiek, seksueel of psychisch geweld mee
- Iedere 11 minuten wordt een vrouw vermoord door een familielid
- 27% maakt partnergeweld mee

Geweld tegen vrouwen in Nederland

- 45% maakt fysiek, seksueel of psychisch geweld mee
- Iedere 8 dagen wordt een vrouw vermoord door een (ex)partner of familielid
- 25% maakt partnergeweld mee
- Meer dan driekwart maakt seksuele intimidatie mee in haar leven

Iedereen kan helpen geweld te voorkomen

In 2022 is het thema in Nederland preventie; het voorkomen van geweld door het bij de wortels aan te pakken. Daar kan iedereen aan bijdragen: individuen, professionals, organisaties, bedrijven en overheden. Belangrijk is om niet alleen vrouwen en meisjes, maar ook mannen en jongens te betrekken. Geweld tegen vrouwen is te lang louter gezien als 'vrouwenprobleem'. Ook voor de oplossingen werd gekeken naar vrouwen en meisjes: weerbaarheidstrainingen, verkrachtingsfluitjes, niet alleen op straat na donker. Inmiddels komt er meer aandacht voor de rol van mannen en jongens. Geen jongen wordt als dader geboren; hoe kunnen we ervoor zorgen dat hij dat ook niet wordt?

De #Medestander Pledge

1. Ik gebruik geen geweld tegen vrouwen en meisjes
2. Ik neem vrouwen en meisjes die geweld melden serieus en steun hen bij het vinden van hulp
3. Ik doe wat ik kan om te zorgen dat vrouwen en meisjes zich veilig kunnen voelen
4. Ik draag bij aan het doorbreken van het taboe rond praten over geweld tegen vrouwen
5. Ik spreek mensen in mijn omgeving aan op grensoverschrijdend gedrag

Ik ben #medestander, jij ook?

Iedereen kan medestander worden in de strijd tegen geweld. Je kunt helpen om het taboe te doorbreken, helpen om de cultuur te veranderen, helpen als je iets ziet gebeuren in je omgeving, helpen om vrouwen en meisjes een veilig gevoel te geven en helpen om aandacht te vragen voor geweld tegen vrouwen en meisjes. Daar kun je nu mee beginnen, door de #Medestander Pledge te ondertekenen. https://www.orangetheworld.nl/de-medestander-pledge/

Actiemogelijkheden

In september 2022 zullen toolkits op de campagnewebsite www.orangetheworld.nl verschijnen, met diverse communicatiematerialen zoals logo's, visuals, voorbeeldteksten, sociale media banners en frames, en nog veel meer. Hierbij alvast een idee van de mogelijkheden.

Gebouw oranje uitlichten

In Nederland worden tussen 25 november en 10 december honderden gebouwen en andere objecten door het hele land oranje uitgelicht, door gemeenten, provincies, bedrijven en andere organisaties.

Hang de Orange the World vlag uit

Organisaties die geen mogelijkheden tot uitlichting hebben gebruiken veelal de Orange the World vlag. Jaarlijks wapperen vele vlaggen op allerlei plekken in het hele land. Je kunt er dus ook voor kiezen om deze vlag uit te hangen. De vlag is hier te bestellen in diverse maten: https://stuntvlaggen.nl/orange-the-world

Laat een #medestander poster ontwerpen

UN Women NL kan een poster op maat ontwerpen met een portretfoto van één of meerdere mensen. De poster wordt in hoge en lage resolutie geleverd en kan gedrukt en opgehangen worden, maar ook gebruikt worden voor sociale media.

Besteed aandacht op de website en sociale media

Tijdens de campagne is de hashtag #OrangetheWorldNL trending. Om deelname van je organisatie breed aandacht te geven kunnen de sociale mediakanalen en website gebruikt worden. Op de campagnewebsite komen voorbeeldteksten, banners en visuals te staan.

Draag de Orange Pin tijdens de campagne

De Orange Pin is het symbool van de Orange the World campagne. Tijdens de campagne kun je de pin dragen om te laten zien dat jij de strijd tegen seksuele intimidatie en geweld tegen vrouwen en meisjes steunt. Ook draag je daarmee bij aan projecten in Nederland en wereldwijd tegen geweld tegen vrouwen en meisjes.

Roep je omgeving op om de #Medestander Pledge te ondertekenen

De Pledge daagt iedereen uit na te denken over wat zij zelf kunnen doen om geweld tegen vrouwen en meisjes te voorkomen. Mensen die de Pledge ondertekenen kunnen op de vijf punten klikken, en krijgen dan meer uitleg en doorverwijzingen om verder te lezen. Ook krijgen zij de #medestander nieuwsbrief met allerlei praktische tips. Door het ondertekenen van de Pledge kunnen mensen aan het denken worden gezet, en kan er een gesprek loskomen over geweld tegen vrouwen, waarmee het taboe doorbroken wordt.

Deel de Orange Pin uit aan medewerkers

Een aantal organisaties heeft in de afgelopen jaren de Orange Pin uitgedeeld aan medewerkers om te dragen tijdens de campagneperiode. Sommigen rapporteerden terug dat dit ertoe leidde dat medewerkers die geweld hebben meegemaakt daar voor het eerst over durfden te vertellen op hun werk. Eén van hen bleek bijvoorbeeld slachtoffer te zijn van stalking, en door deze actie kon haar werkgever haar bescherming bieden en steunen bij het melden.

Deel Tony's Chocolonely campagnerepen uit

Tony's Chocolonely maakt een speciale reep voor de campagne, om te helpen het taboe op praten over geweld te doorbreken. De repen kunnen bijvoorbeeld een mooi sinterklaas of kerstcadeau zijn.

Organiseer een debat of actie

Tijdens de campagneperiode worden over de hele wereld debatten en acties georganiseerd rond het thema geweld tegen vrouwen en meisjes. Ook in Nederland zijn meer dan honderd lokale werkgroepen actief om debatten, filmavonden, tentoonstellingen, straatacties en vele andere activiteiten te organiseren. Deze activiteiten worden op de campagnewebsite uitgelicht. Wil je ook iets organiseren, of meehelpen bij de organisatie van lokale en regionale activiteiten? Neem dan contact op, zodat we elkaar kunnen versterken.

Organiseer een inzamelingsactie

Tijdens de Orange the World campagne wordt ook ingezameld voor het Trust Fund to End Violence against Women; het enige wereldwijde fonds op dit vlak, dat actief is in meer dan 100 landen. Dat is hard nodig, want momenteel moet het Fonds 96% van de aanvragen om ondersteuning afwijzen wegens geldgebrek, terwijl in tijden van toenemend geweld tegen vrouwen door onder andere de coronacrisis de vraag alleen maar groter wordt.

Voor meer informatie over bovenstaande opties, kijk op www.orangetheworld.nl, mail naar orange@unwomen.nl of bel met Marije Cornelissen (campagnecoördinator namens UN Women Nederland) tel. 06- 2632 0329.

VAN KWETSBAAR TUSSENGEBIED NAAR BLIJVEND GROENGEBIED IN DUIVEN EN WESTERVOORT

Programmatische en ruimtelijke verkenning & toekomstperspectief

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Gemaakt door:

Strootman landschapsarchitecten
Barbara Ruyssenaars
Joran Lammers

In samenwerking met
Rutger Oolbekkink
rutger@rutgeroolbekkink.nl

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN
Funenpark 1-D
1018 AK Amsterdam
Nederland

Klankbordgroep:

Stichting De Mooie Gronden
Merlijn de Jonghe
Femke de Groot
Wilma van Wijk

Gemeente Duiven
Luc Velhorst

Provincie Gelderland
Lyda Dik
Tallien Fokkema

Mede mogelijk gemaakt door:

stimuleringsfonds
creatieve industrie
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Postbus 29066
3001 GB Rotterdam
info@stimuleringsfonds.nl
www.stimuleringsfonds.nl

provincie
Gelderland

Met bijzondere dank aan:

Stichting De Mooie Gronden, voor hun bevlogenheid, gastvrijheid en aanjagende rol.

Alle betrokkenen die aanwezig waren tijdens interviews, workshops en de eindpresentatie, voor hun tijd, interesse, inbreng en ideeën.

VAN KWETSBAAR TUSSENGEBIED NAAR BLIJVEND GROENGEBIED IN DUIVEN EN WESTERVOORT

Programmatische en ruimtelijke verkenning & toekomstperspectief

INHOUDSOPGAVE

01 Introductie

02 Analyse: Een kwetsbaar tussengebied

03 Visie: Eén blijvend groengebied

04 Gebiedsproces: werken aan een gezamenlijk toekomstperspectief

05 Advies voor vervolg

Bijlagen:

A Verslag van interviews en workshops

B Uitwerking mogelijke organisatievormen

01 INTRODUCTIE

01 INTRODUCTIE

Aanleiding

Het project 'Van kwetsbaar tussengebied naar blijvend groengebied' is een programmatische en ruimtelijke verkenning, en biedt een toekomstperspectief voor het gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen Centerpoort en Graafstaete aan de A12. Een gebied dat onder grote druk staat van verstedelijking.

Met het pleidooi voor een natuurinclusieve gebiedsontwikkeling en nieuwe vormen van regeneratieve landbouw gaf Stichting De Mooie Gronden aanleiding voor deze verkenning. Dit initiatief focust zich op het omsloten landbouwgebied (zie kaart op de volgende pagina). Naar aanleiding hiervan zijn Strootman Landschapsarchitecten en Rutger Oolbekkink, samen met Stichting De Mooie Gronden in gesprek gegaan met grondeigenaren binnen de gemeente van Duiven. Tijdens interviews en workshop hebben we de eerste stap gezet naar een gezamenlijk toekomstperspectief. Zie hiervoor hoofdstuk 4.

Gedurende het proces leerden we het landschap steeds beter kennen (hoofdstuk 2) en werd ons snel duidelijk dat ontwikkelingen in het omsloten landbouwgebied niet losgezien kunnen worden van de ontwikkelingen in de bredere context van het gehele tussengebied (zie kaart op de volgende pagina voor de begrenzing). Daarom hebben we een analyse en visie gemaakt voor het hele gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen. Zie hiervoor hoofdstuk 2 en 3.

Rolverdeling en financiering

Dit rapport is gemaakt door Strootman Landschapsarchitecten en Rutger Oolbekkink in samenspraak met leden van de klankbordgroep met daarin vertegenwoordigd: Stichting de Mooie Gronden, gemeente Duiven, en provincie Gelderland.
Het gebiedsproces stond onder leiding van Rutger Oolbekkink en is uitgevoerd in samenwerking met Stichting De Mooie Gronden.

Financiering van dit project is tot stand gekomen door een subsidie van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie vanuit de programma's 'Toekomstbestendig landelijk gebied' en 'Vitale dorpen en steden', aangevuld met een bijdrage vanuit de provincie Gelderland voor het gebiedsproces.

Doel

Doel van deze ruimtelijke en programmatische verkenning is om te komen tot een een gedragen toekomstperspectief. Gedragen in dit verband betekent: aansluiten bij de wensen en ambities van gebiedseigenaren, omwonenden, Stichting De Mooie Gronden, het proces natuurinclusieve landbouw Veluwezoom/IJssel en passend bij de gemeentelijke/provinciale doelstellingen en maatschappelijke opgaven.

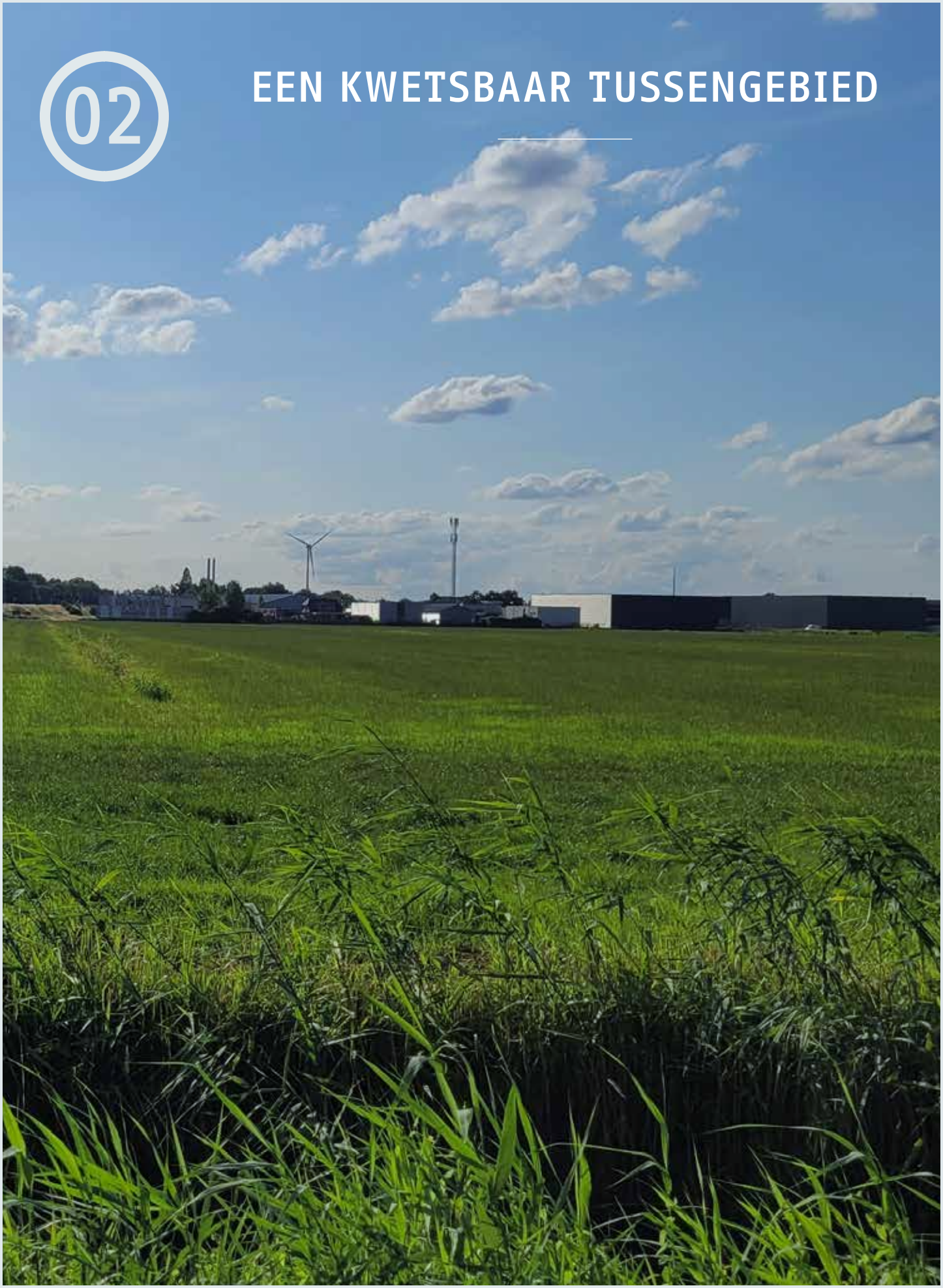
De ideeën van stichting de Mooie Gronden voor het omsloten landbouwgebied van 100 hectare waren de aanleiding voor het gebiedsproces (H4). De vele ontwikkelingen in het hele gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen waren aanleiding voor het maken van een analyse en visie voor het hele tussengebied (H2 en H3).

Dronebeeld van het omsloten landbouwgebied van 100 hectare, waar we in gesprek zijn gegaan met alle betrokkenen en samen hebben nagedacht over de toekomst van het gebied.

02

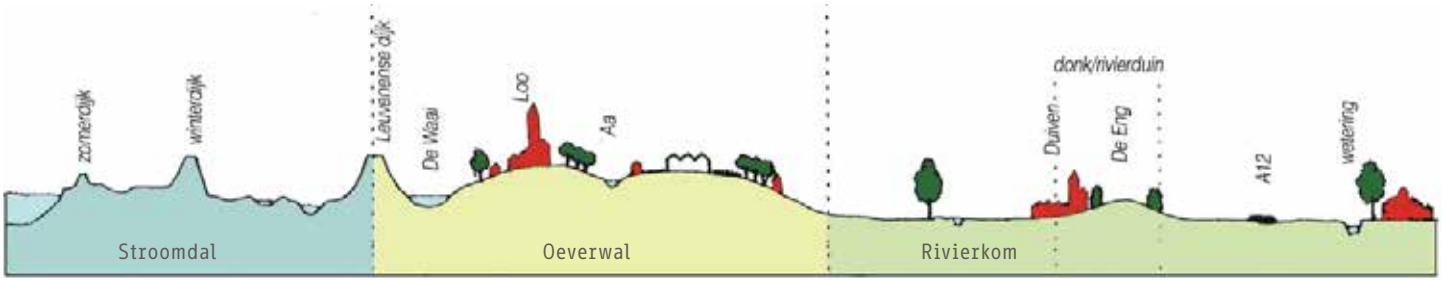
EEN KWETSBAAR TUSSENGEBIED

02 EEN KWETSBAAR TUSSENGEBIED

Het landschap in vogelvlucht

Het gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen is onderdeel van een verstedelijkt rivierenlandschap in de Liemers, met herkenbare stroomdalen, oeverwallen en rivierkommen. Kenmerkend voor Duiven is de ligging op een rivierduin. Door de nabijheid van Arnhem en de ligging in de economische as Rotterdam - Ruhrgebied wordt het landschap in steeds grotere mate gekenmerkt door infrastructuur, bedrijvigheid en verstedelijking. Duiven en Westervoort zijn in de periode 1980 - 2000 meer dan verdubbeld. Ten noorden van Duiven en Westervoort is in die periode het bedrijventerrein flink gegroeid. Door deze ontwikkelingen is in de rivierkom een ingesloten gebied ontstaan tussen Westervoort, Duiven en de bedrijventerreinen.

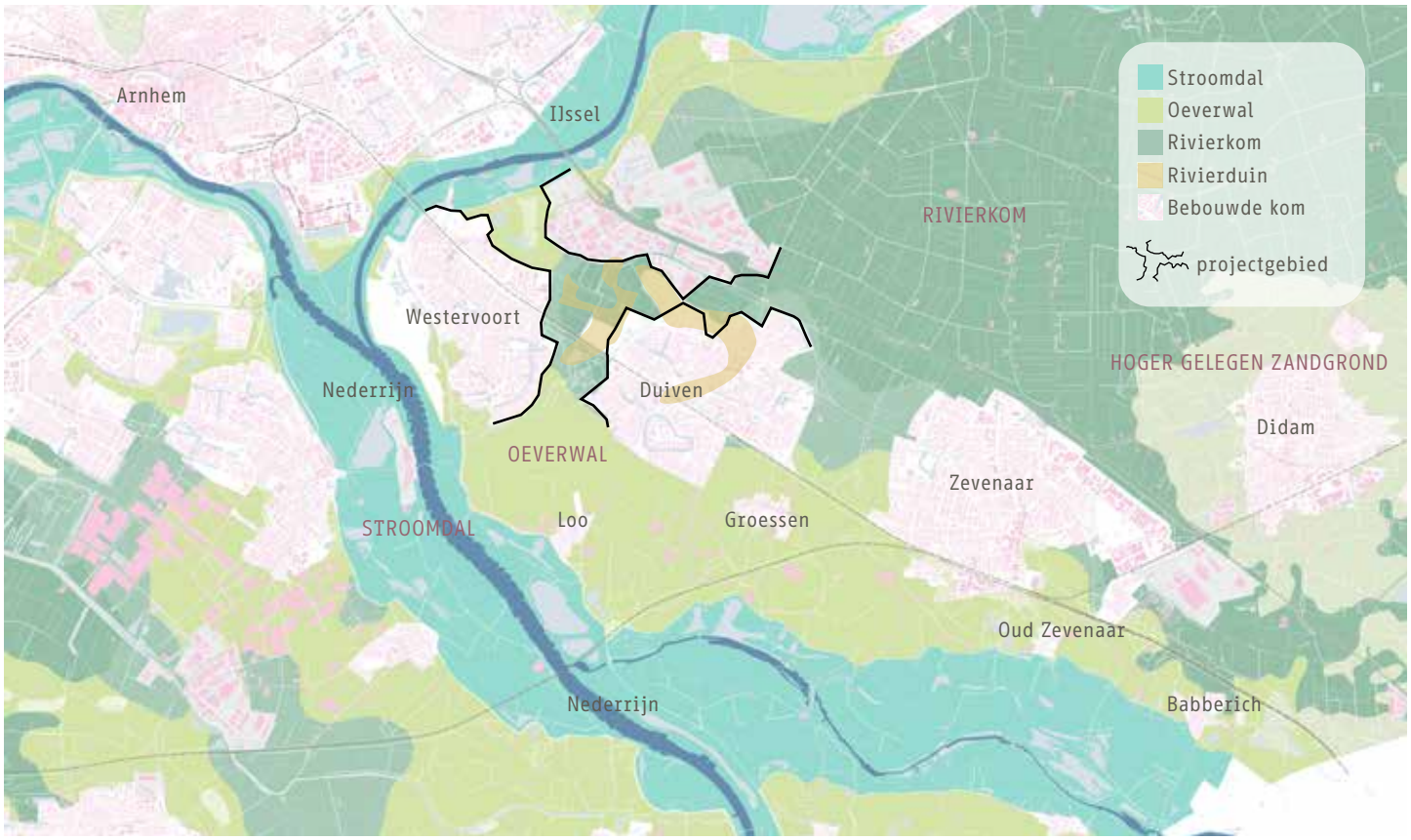

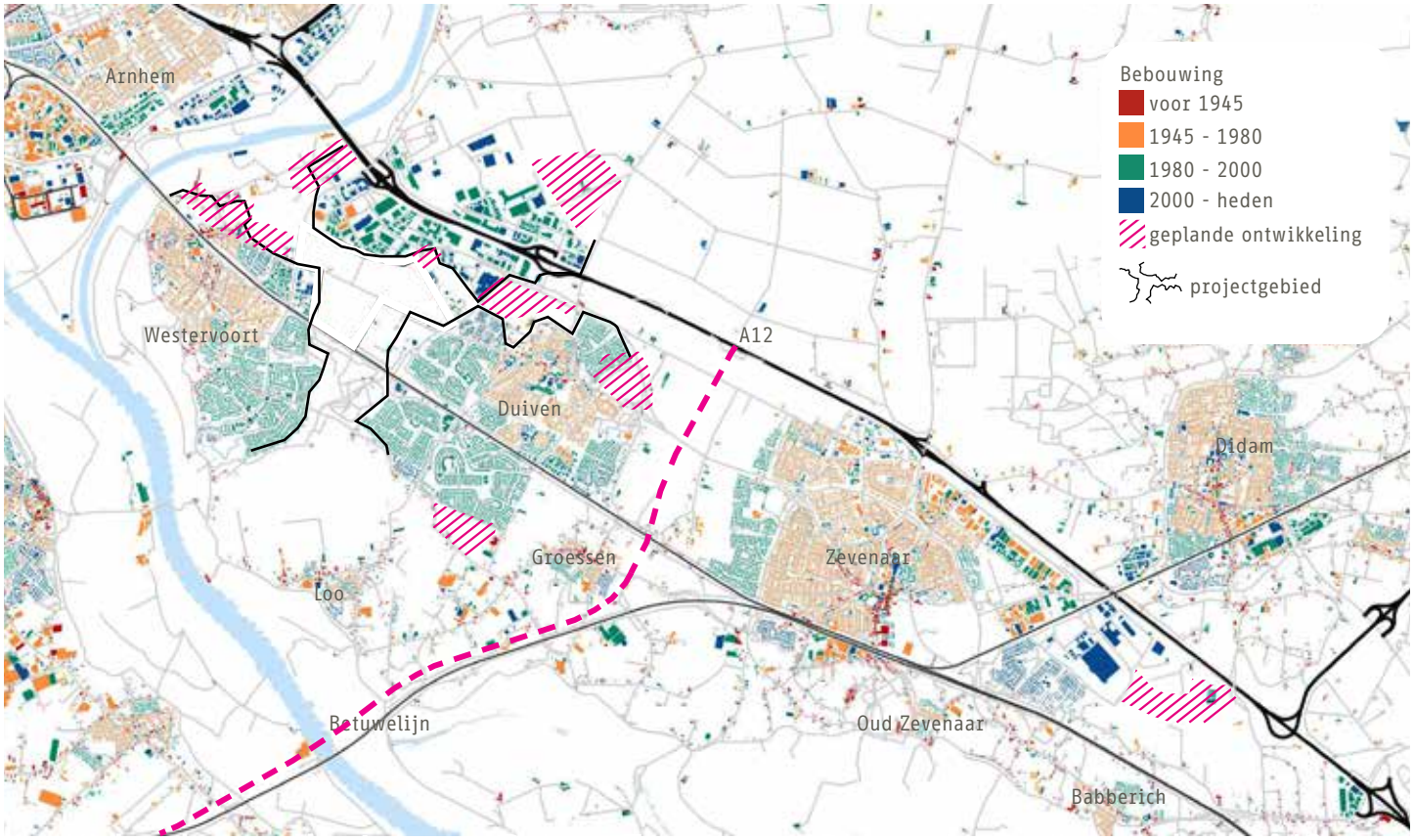

Impressie van het landschap rondom Duiven. (Doorsnede uit landschapsontwikkelingsplan Duiven, 2014)

Het komgebied en de oeverwal zijn landschappelijk verschillend. Het Duivense en Zevenaarse Broek (de kom) is zeer open, nat en grootschalig. De oeverwal ten zuiden van Westervoort, Duiven, en Zevenaar is kleinschaliger en meer begroeid. Het gebied tussen Duiven en Westervoort was oorspronkelijk onderdeel van het grootschalige landschap van het Duivense Broek.

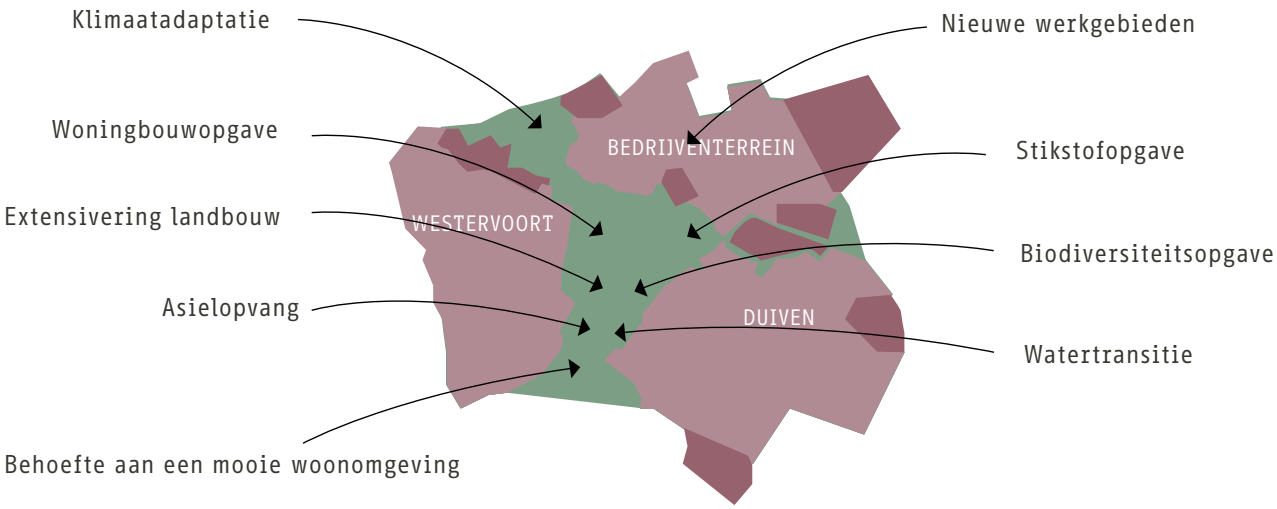

De groei van Westervoort, Duiven, Zevenaar en Didam zichtbaar gemaakt aan de hand van leeftijd van gebouwen.
De overgebleven groene ruimtes tussen de kernen staan onder druk door verstedelijking en de verlenging van de A15.

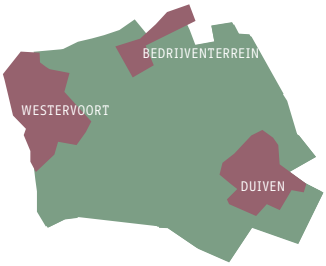
Veel opgaven, weinig ruimte

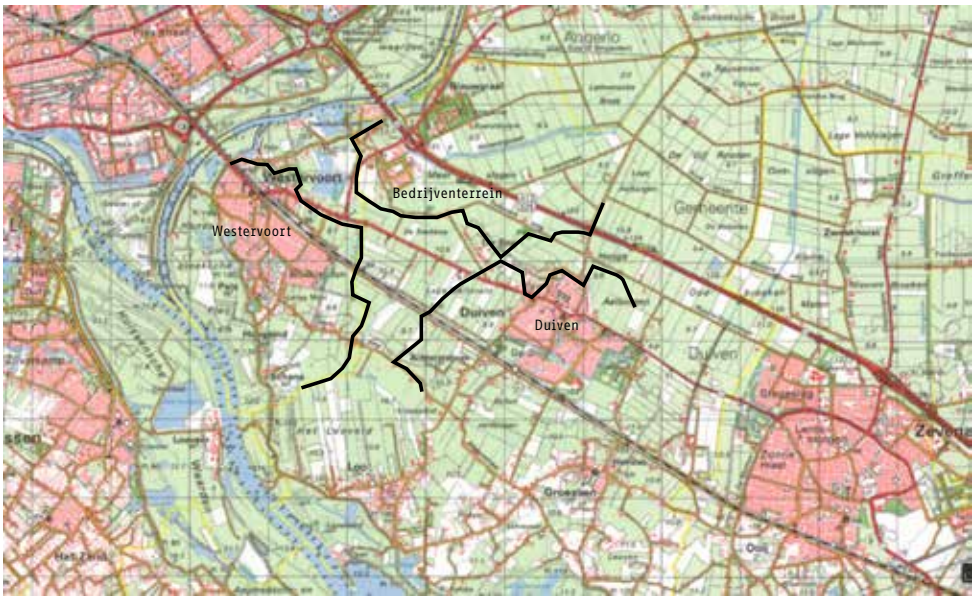
Voor het gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen bestaan veel plannen en ambities voor een relatief beperkte ruimte. De woningbouwopgave, de landbouwtransitie, klimaat- en biodiversiteitsopgaven spelen hier allemaal een rol. Het gebied staat op een kantelpunt. Het heeft de potentie om bij te dragen aan alle bovenstaande vraagstukken, maar door de sterke verstedelijkingsdruk bestaat het risico dat het volledig dichtgroeit en de kans voor een groene leefomgeving met lokale landbouw, recreatieve routes en ecologische verbindingen, gemist wordt.

Bebouwing 2022 + nieuwbouwplannen + andere opgaven

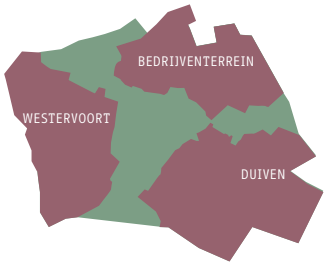

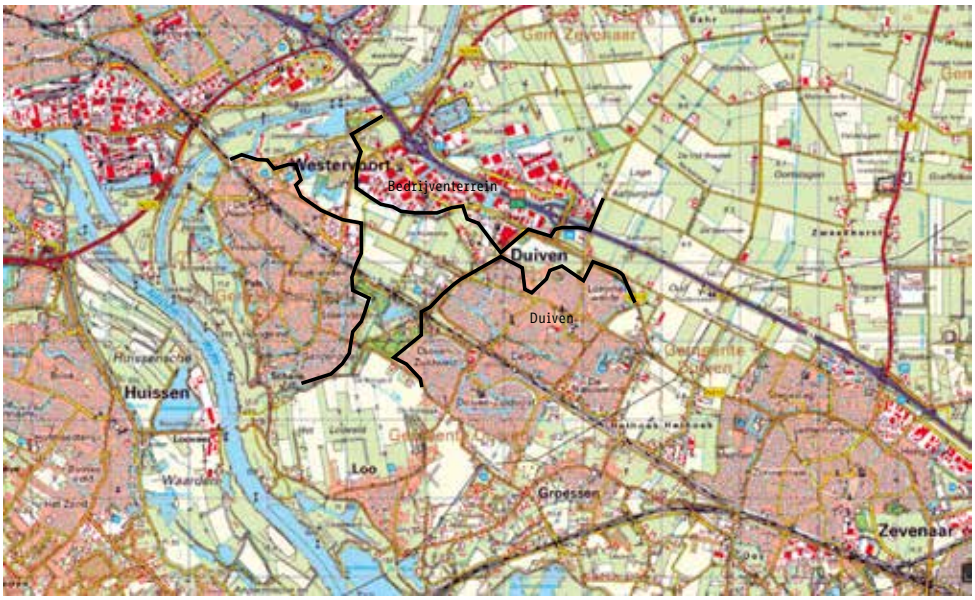
1992

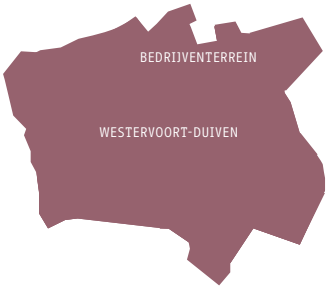

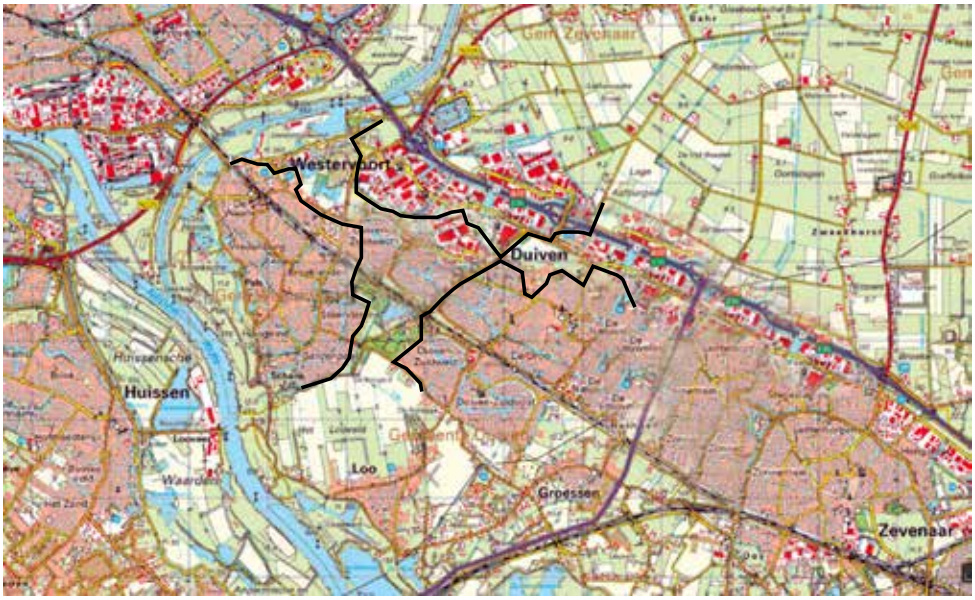
2022

Hoe voorkomen we dit doemscenario voor 2052?

De twee gezichten van het tussengebied

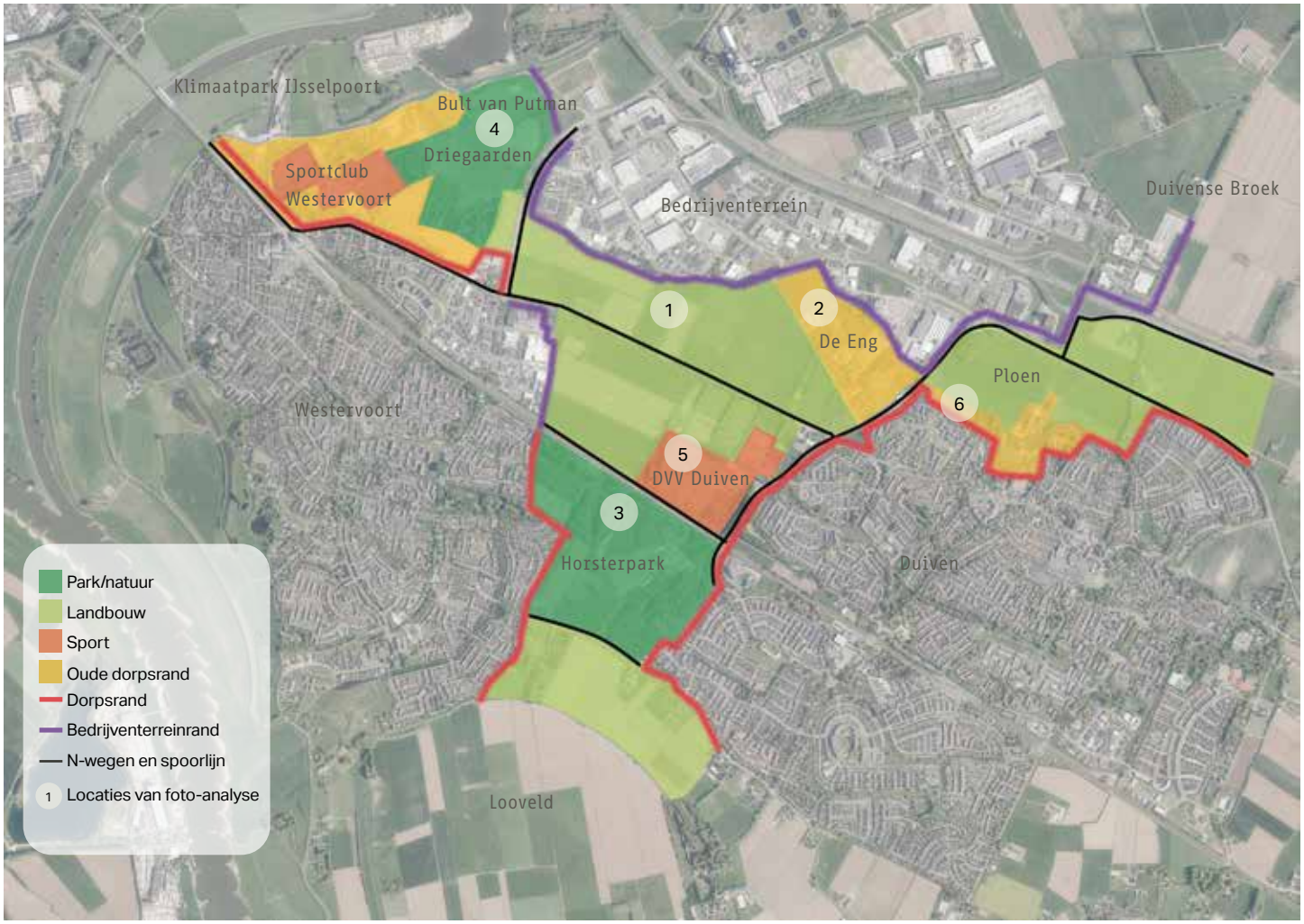
Het tussengebied heeft uiteenlopende functies en kwaliteiten zoals het Horsterpark, verschillende sportverenigingen, de biologische boerderij Horsterhof, een interessant natuurgebied op een voormalige vuilstort, karakteristieke dorpsranden en historische boerderijen.

Deze verschillende landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten worden helaas niet altijd benut, benadrukt of in ere gelaten. De verschillende onderdelen staan vaak op zichzelf, niet verbonden door een recreatief wandel- of fietsnetwerk en/of gescheiden door infrastructuur.

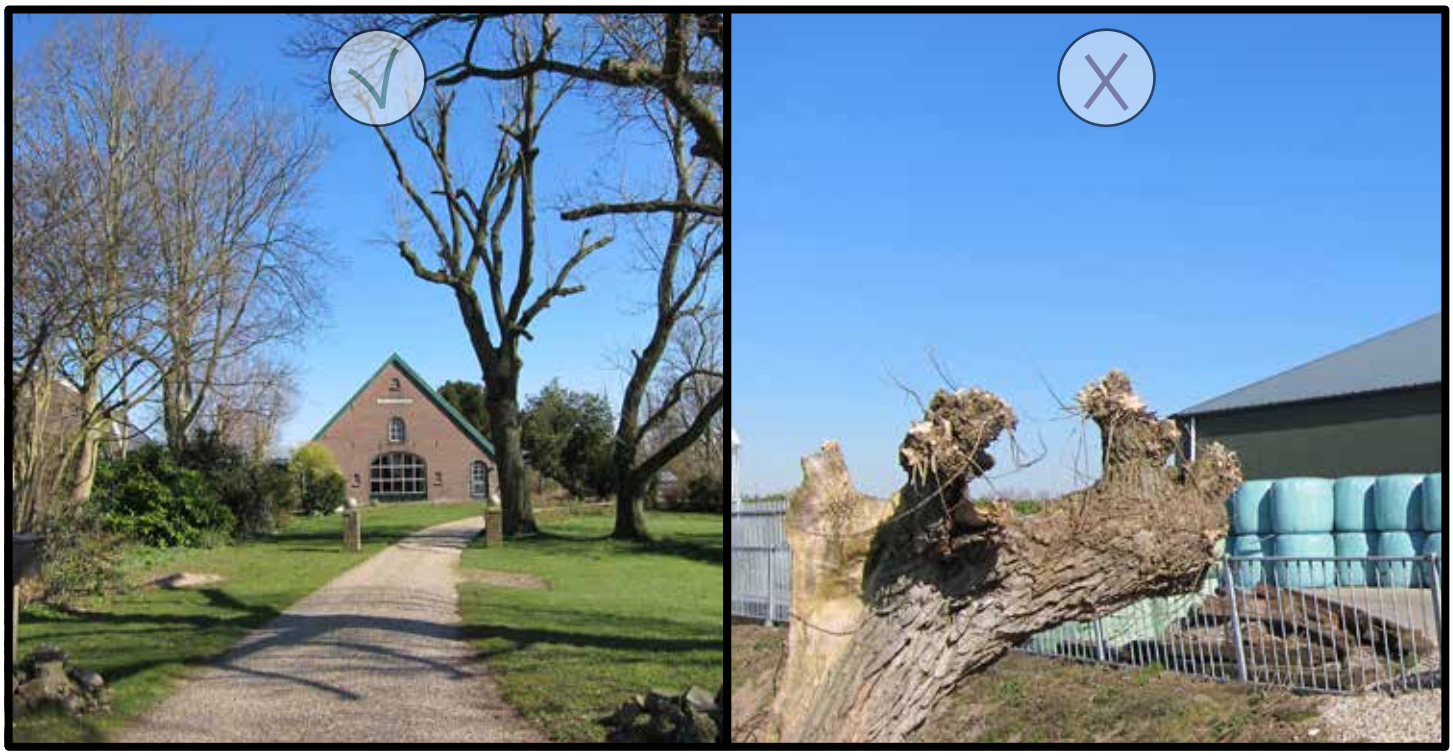
Bedrijventerrein, N-wegen of de spoorlijn zijn nooit ver weg, waardoor mooie plekken of uitzichten continu worden afgewisseld met harde randen of verkeersgeluid. De fotoserie op deze en volgende pagina geeft een indruk van deze afwisseling van kwaliteiten en minpunten.

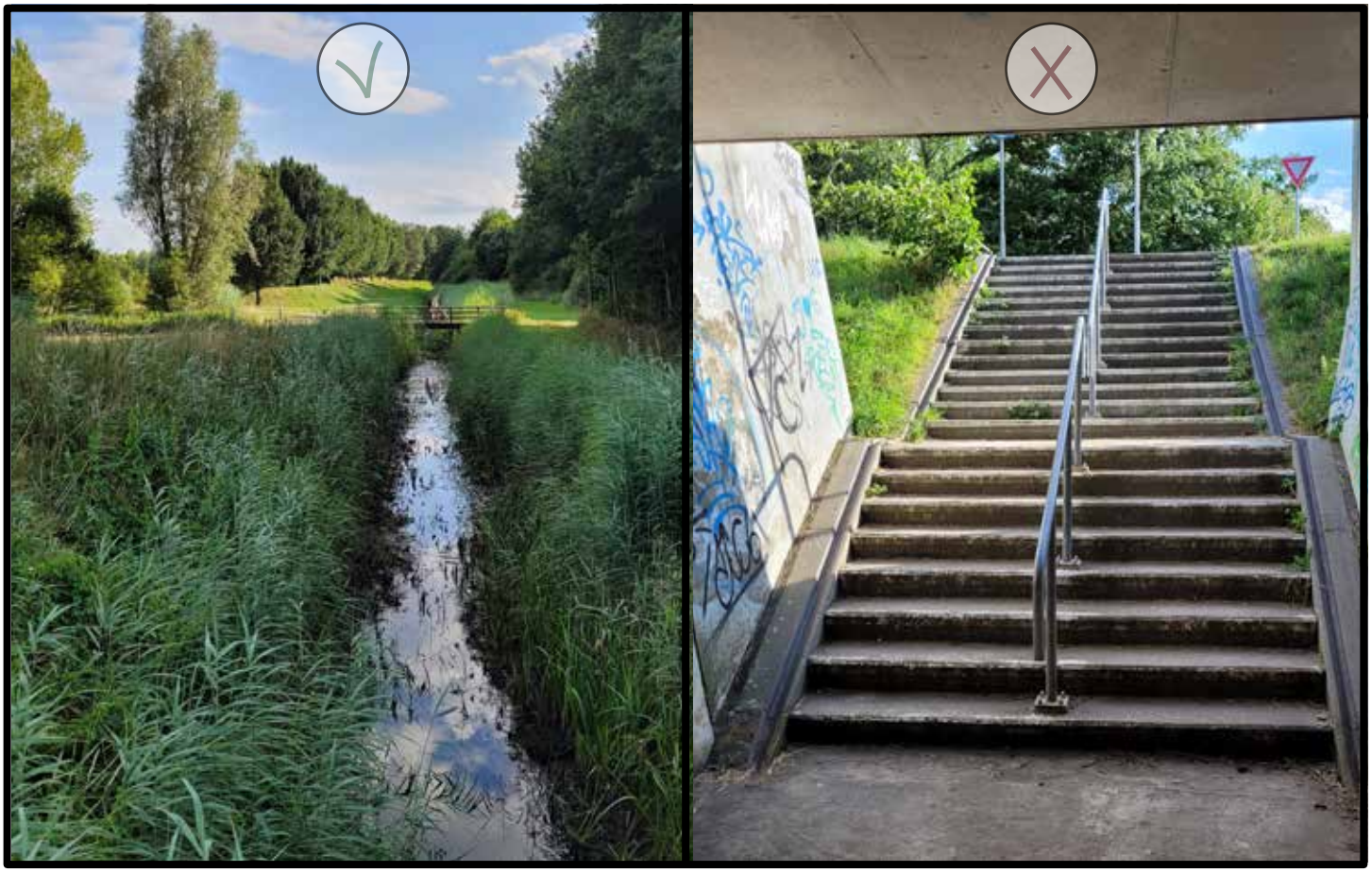
1 Openheid wordt gezien als een kwaliteit van het projectgebied, maar zorgt er ook voor dat de bedrijventerreinen overal aanwezig zijn.

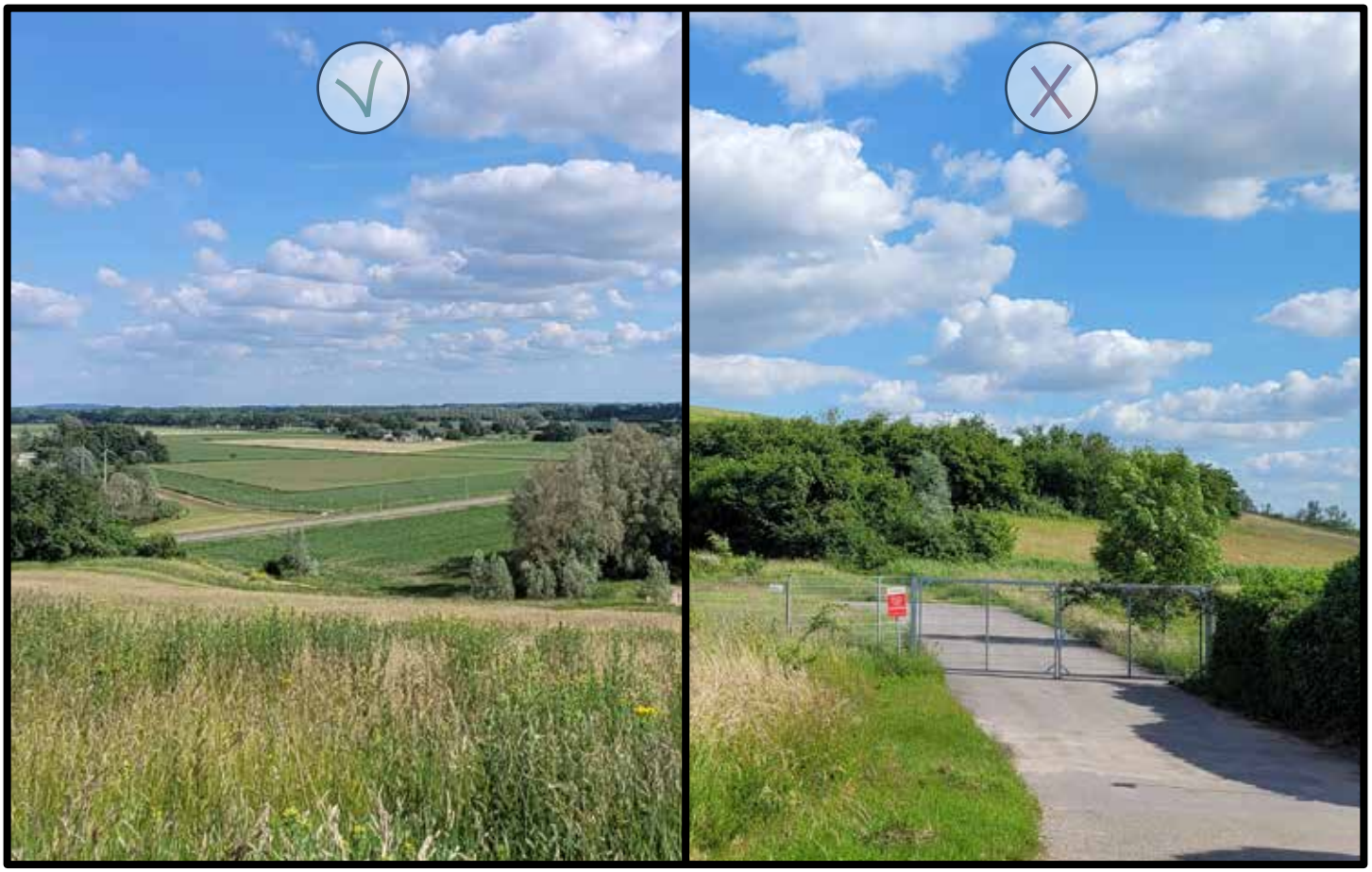
Een grove functie-indeling, randen en barrières in het gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen.

2 Karakteristieke boerderijen aan de Duivense Eng worden afgewisseld met bebouwing die geen recht doet aan dit historische lint.

3 Het Horsterpark is een mooi recreatiegebied, maar de enige verbinding met het noordelijk gebied is deze krappe en steile trap.

4 Het natuurgebied Driegaarden, (voorheen De bult van 'Putman') biedt een prachtig uitzicht over het gebied. De heuvel en kleiputten vormen een natuurgebied van 25 ha en is eigendom van Natuurmonumenten. De bult is moeilijk bereikbaar en helaas niet toegankelijk vanaf de rivierdijk.

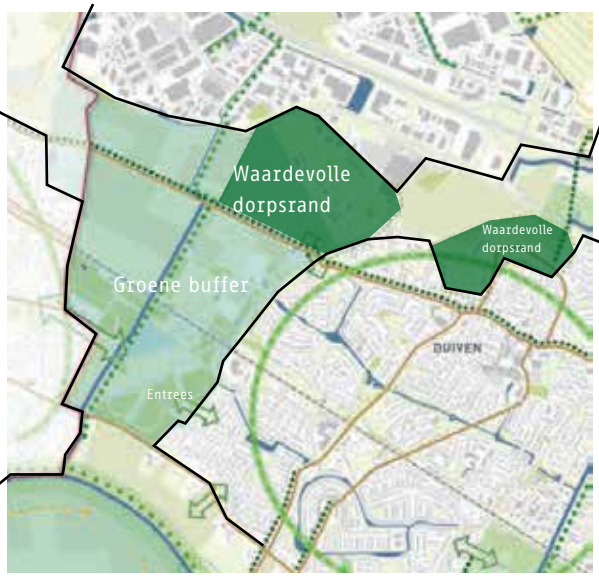
5 Een mooi groen klompenpad van Duiven naar de Horsterhof eindigt op een plek waar je geconfronteerd wordt met de harde randen van het Westervoortse bedrijventerrein.

6 De historische Hogeweg ademt nog steeds een historische dorpse sfeer, maar de verbinding met de Eng is helaas verloren gegaan.

Bestaand beleid, plannen en visies

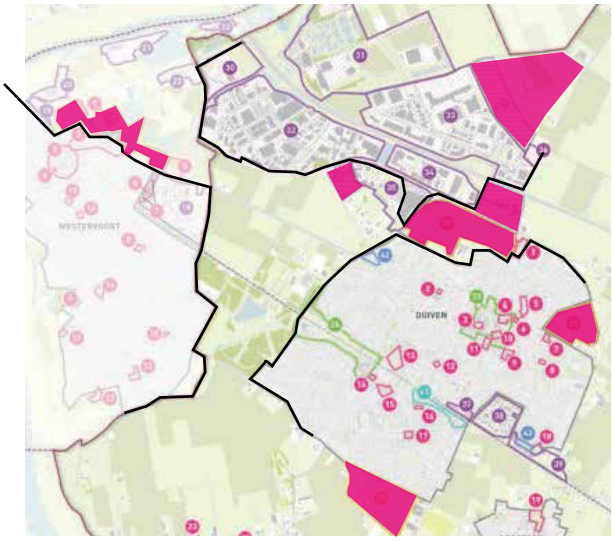
Voor dit gebied bestaat beleid en zijn plannen en visies ontwikkeld zoals o.a. het landschapsontwikkelingsplan, de omgevingsvisie van Duiven, de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley en de groene metropool Arnhem-Nijmegen waarin gewerkt wordt aan een visie op het groenblauwe raamwerk.
In alle stukken wordt het belang van de functie als groene buffer belicht, tegelijkertijd worden er in de omgevingsvisie ook nieuwe bouwplannen in het gebied aangegeven. Er zijn duidelijk groene ambities, maar in de praktijk blijkt dat gebieden die als groen worden aangegeven op de lange termijn niet altijd gevrijwaard worden van verstedelijking.

Visiekaart 'waarden erfgoed, landschap en cultuur', met daarop onder andere aangegeven de groene buffer, waardevolle dorpsranden (aangegeven met donkergroene vlakken) en mogelijke entrees. In de groene buffer worden Duiven-noord en Westervoort-noord niet meegenomen.

Omgevingsvisie gemeente Duiven (2022)

In de omgevingsvisie van de gemeente Duiven is op het gebied van landschap veel overgenomen uit het landschapsontwikkelingsplan uit 2014, zoals een biodiversiteitsimpuls voor de wetering, het toegankelijk maken van de groene buffer, en gebieden met een bepaalde landschappelijke kwaliteit zoals waardevolle dorpsranden. Daarnaast worden ook gebieden getoond die zijn aangewezen voor bebouwing.
Het wordt in de omgevingsvisie niet altijd duidelijk hoe de landschappelijke kwaliteiten worden beschermd, en op welke wijze ze zich gaan verhouden tot de nieuwe woongebieden. Het nieuwe woongebied in Duiven-noord bijvoorbeeld, ligt binnen een gebied dat ook als waardevolle dorpsrand is aangemerkt. Juist in dit soort gebieden zien wij zowel urgentie als kansen om landschappelijke opgaven en de woningbouwopgave integraal aan te vliegen.

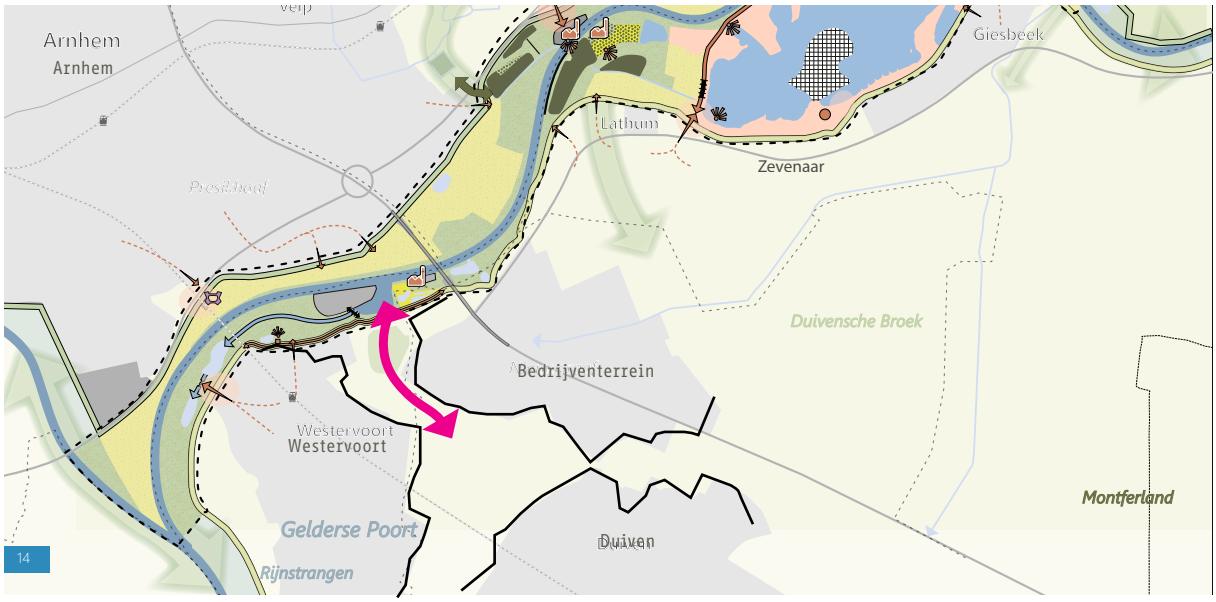

Visiekaart wonen en werken. Met roze vlakken aangegeven de gebieden buiten de huidige woonkernen die zijn aangewezen voor bebouwing. De gebieden in Duiven-Noord overlappen met de 'waardevolle dorpsranden'. Naast uitbreidingsplannen zijn er ook veel inbreidingsplannen.

Rivierklimaatpark IJsselpoort (planuitwerkingsfase)

Tien samenwerkingspartners (provincie, gemeentes en waterschap) hebben met inbreng van inwoners, agrariërs, ondernemers en belangenvertegenwoordigers een plan gemaakt om tussen Arnhem en Giesbeek een rivierklimaatpark te realiseren. Dit project is nu in de planuitwerkingsfase. Het projectgebied grenst direct aan deze gebiedsontwikkeling, maar in de plannen wordt geen sterke relatie gelegd tussen beide gebieden. Er ligt een kans om beide gebieden met elkaar te verbinden. Met name voor inwoners van Duiven zou dit een waardevolle entree naar het rivierengebied kunnen zijn.

Het tussengebied Duiven-Westervoort is geen Natura 2000-gebied, geen NNN-gebied en ook geen onderdeel van een ecologische verbindingszone. Er liggen wel ecologische potenties: de Lee, het Horsterpark, de Wijde wetering en natuurgebied het Driegaarden bieden aanleiding voor een ecologische verbinding om Westervoort heen (donkergroene lijn). In mindere mate (door bedrijventerrein en A12) zijn ook ecologische verbindingen denkbaar door het Duivense Broek (stippellijnen).

Plankaart van het Rivierklimaatpark IJsselpoort. Er liggen kansen om aan te sluiten op deze gebiedsontwikkeling (roze pijl).

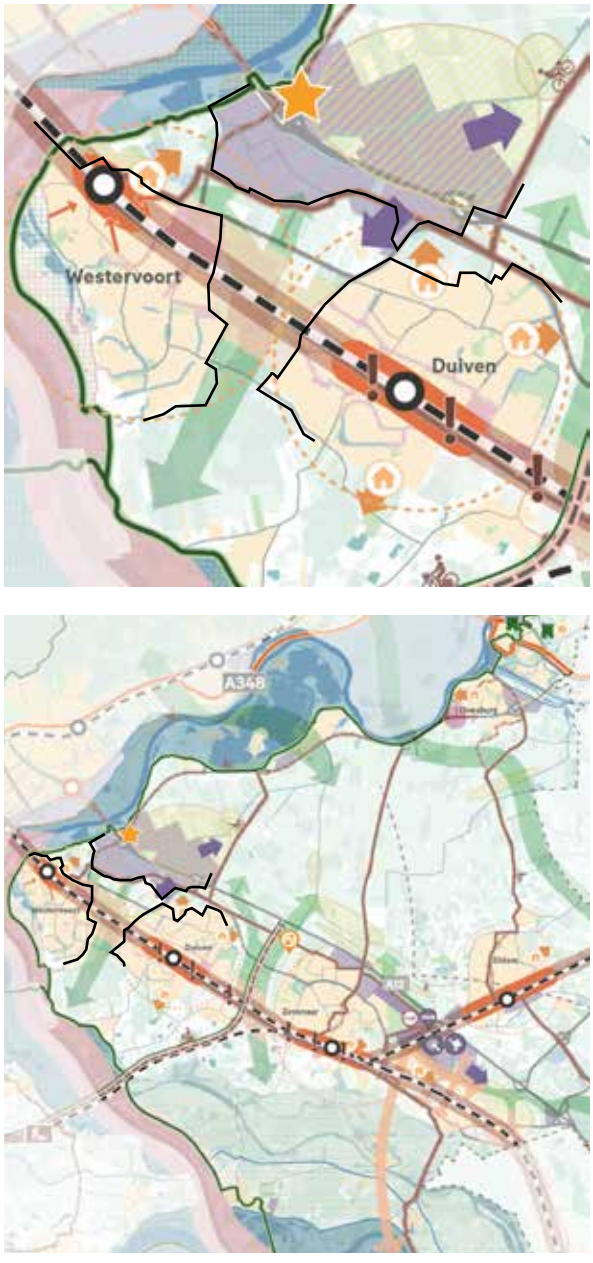

Natuurgebieden in de omgeving. Het tussengebied Westervoort-Duiven heeft potentie om onderdeel te zijn van het ecologisch netwerk (groene pijl).

Verstedelijkingsstrategie, onderzoeksagenda voor gebiedsuitwerkingen (16/8/22)

In de net uitgebrachte gebiedsuitwerking van de Liemers (16-08-2022) uit de verstedelijkingsstrategie wordt het belang van de groenblauwe structuren tussen de bewoningskernen benadrukt.
"We willen de groenblauwe gebieden en structuren binnen en buiten de stedelijke zone versterken en deze nog meer met elkaar verbinden, zodat landschapswaarden overal in de stedelijke zone nabij zijn en kunnen bijdragen aan de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en gezondheid."

Ingezoomd op de integrale gebiedskaart hiernaast valt op dat verschillende pijlen vlak langs elkaar of zelfs in elkaars richting wijzen. De verstedelijkingsstrategie benadrukt daarmee de groenblauwe waarde van het gebied, maar laat direct ook de urgentie zien voor een integrale aanpak om de verschillende opgaven in het gebied niet apart maar gezamenlijk te beschouwen.

Grotere uitleglocatie woningbouw
Uitbreiding bedrijventerrein
Zoekgebied voor 'meer landschap'

Integrale gebiedskaart van de Liemers uit de verstedelijkingsstrategie.

03 VISIE: EÉN BLIJVEND GROENGEBIED

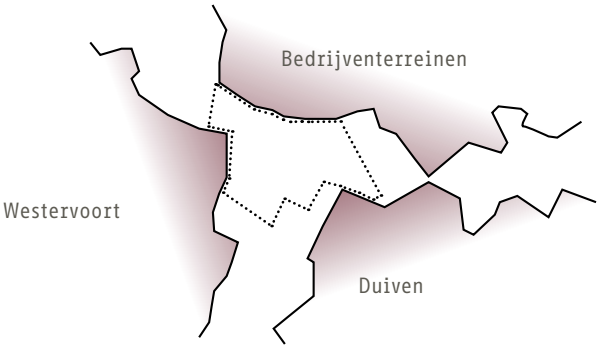
03 VISIE: EÉN BLIJVEND GROENGEBIED

Het gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen is essentieel voor de kwaliteit van de leefomgeving voor de 40.000 inwoners van de kernen Westervoort en Duiven, maar staat onder druk.
In dit gebied met een sterke verstedelijkingsdruk is het belangrijk dat er een goed georganiseerde groene tegendruk bestaat, anders is de kans te groot dat groene kwaliteiten verloren gaan.

Wij stellen voor om de hele zone tussen Westervoort, Duiven en het bedrijventerrein als één gebied te beschouwen. Dit kan in de vorm van een landschapspark, regiopark of soortgelijk concept. Belangrijk daarbij zijn een overkoepelende herkenbaarheid, bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Op de volgende pagina's doen we voor dit idee een eerste aanzet in de vorm van zeven principes en beeldmontages.

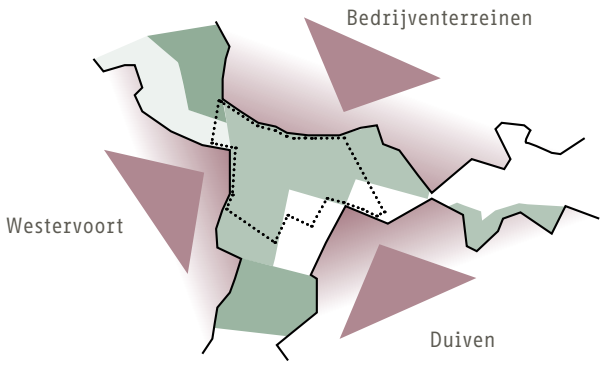
Van een kwetsbaar tussengebied dat langzaam maar zeker bezwijkt onder verstedelijkingsdruk, naar een blijvend groengebied in evenwicht en in verbinding met de bebouwde omgeving.

Ter oriëntatie. In de figuren op de volgende pagina's wordt steeds het hele tussengebied (doorgetrokken zwarte lijn), en het landbouwgebied waar het gebiedsproces heeft plaatsgevonden (gestippelde zwarte lijn) getoond.

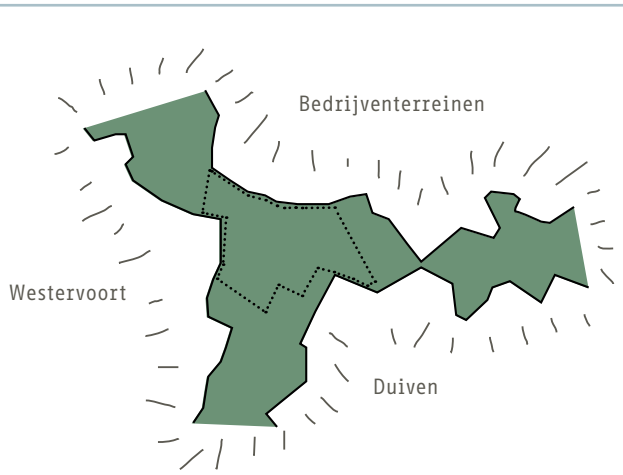
Huidige situatie:

Een tussengebied onder grote stedelijke druk, bestaande uit niet met elkaar verbonden onderdelen.

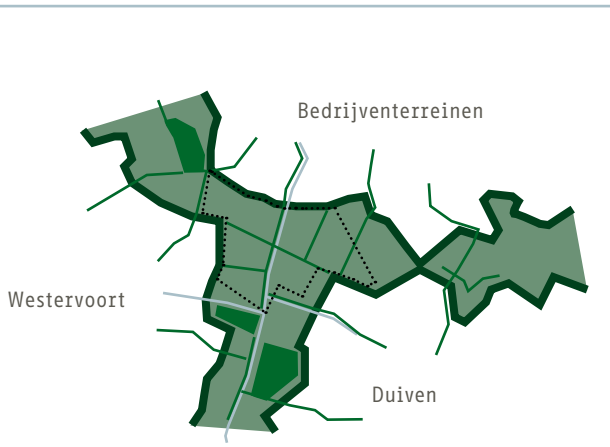

Ruimtelijk advies:

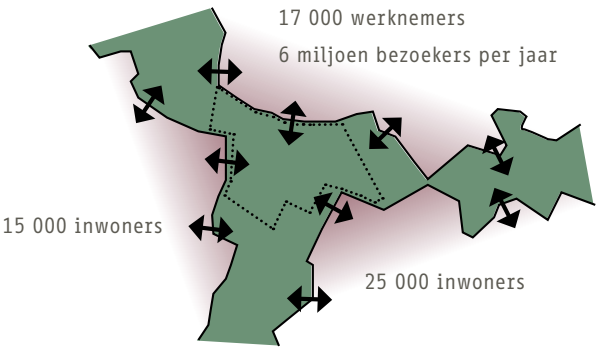
Beschouw, frame, bescherm en ontwikkel het hele groengebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen als één geheel.

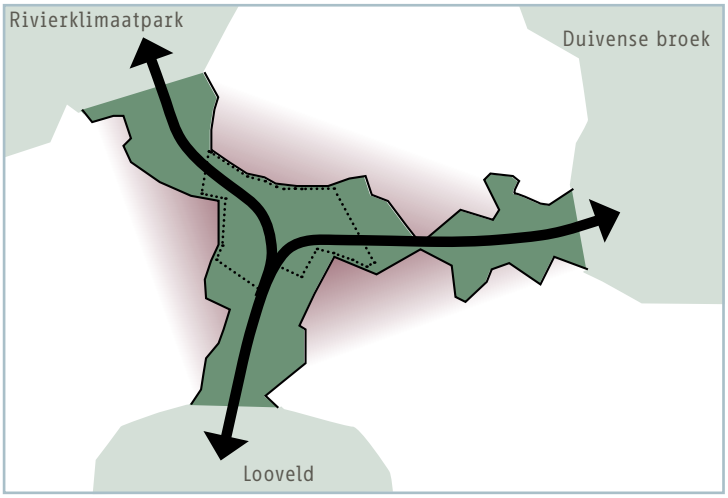
Zorg voor groene randen, waardoor met name het bedrijventerrein minder dominant aanwezig is. Zet daarnaast in op een groenblauwe dooradering in het hele gebied. Denk daarbij aan een natuurlijke inrichting van de wetering en houtwallen tussen de percelen. Laat dit netwerk doorlopen in de woon- en werkgebieden.

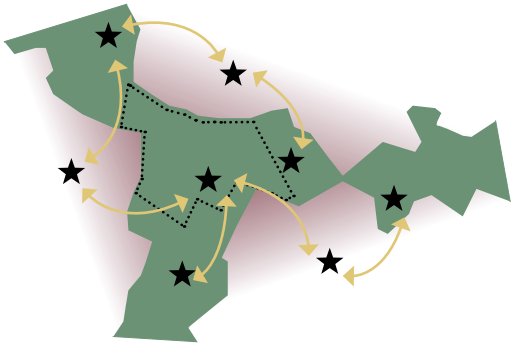
Benut de potentie als dagelijks groengebied voor 57 000 mensen. Zorg daarom voor goede entrees en verbindingen met de omliggende kernen.

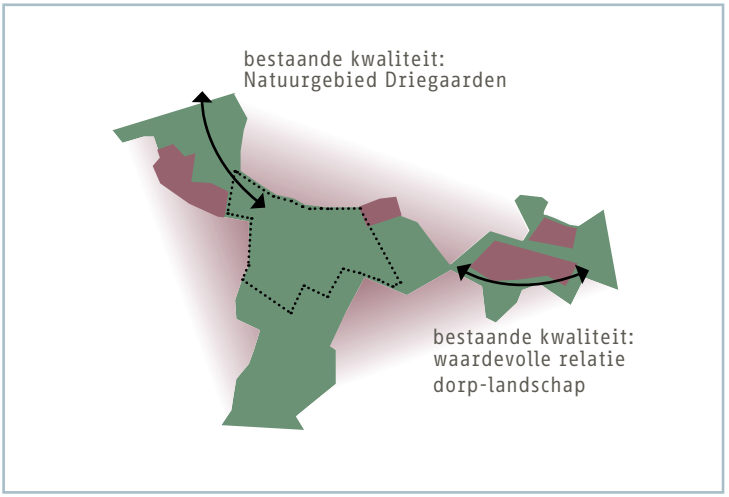
Zet in op recreatieve en ecologische verbindingen met omliggende groengebieden. Het gebied wordt daarmee een uitvalsbasis voor omwonenden.

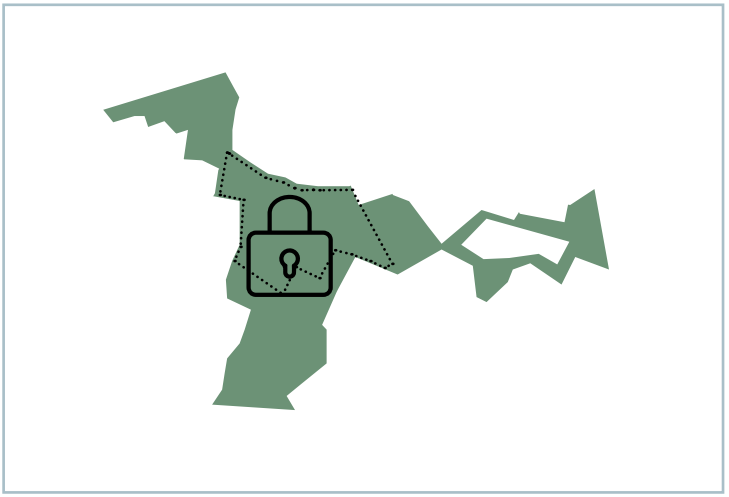
Zorg dat de kwaliteiten van het gebied goed bereikbaar zijn en met elkaar verbonden zijn door een recreatief netwerk. Onder andere:
- Natuurgebied Driegaarden
- De Horsterhof
- Het Horsterpark
- De Eng en noordelijke dorpsrand Duiven

Houd binnen de geplande bouwplannen rekening met hun ligging grenzend aan de groene buffer. Bescherm bestaande kwaliteiten, en zorg ervoor dat een groenblauwe en/of recreatieve structuur doorloopt in deze nieuwe woon- en werkgebieden.

Zet in op bescherming van de groene buffer zodat het gebied niet verder dichtgroeit. De provincie zou hier met de verstedelijkingsstrategie stevig op kunnen inzetten.

Beschouw, frame, bescherm en ontwikkel het hele groengebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen als één geheel.

FIETSEN NAAR HET RIVIERKLIMAATPARK IJSSELPOORT?

FIETSEN NAAR HET RIVIERKLIMAATPARK IJSSELPOORT, OVER DE BULT VAN PUTMAN!

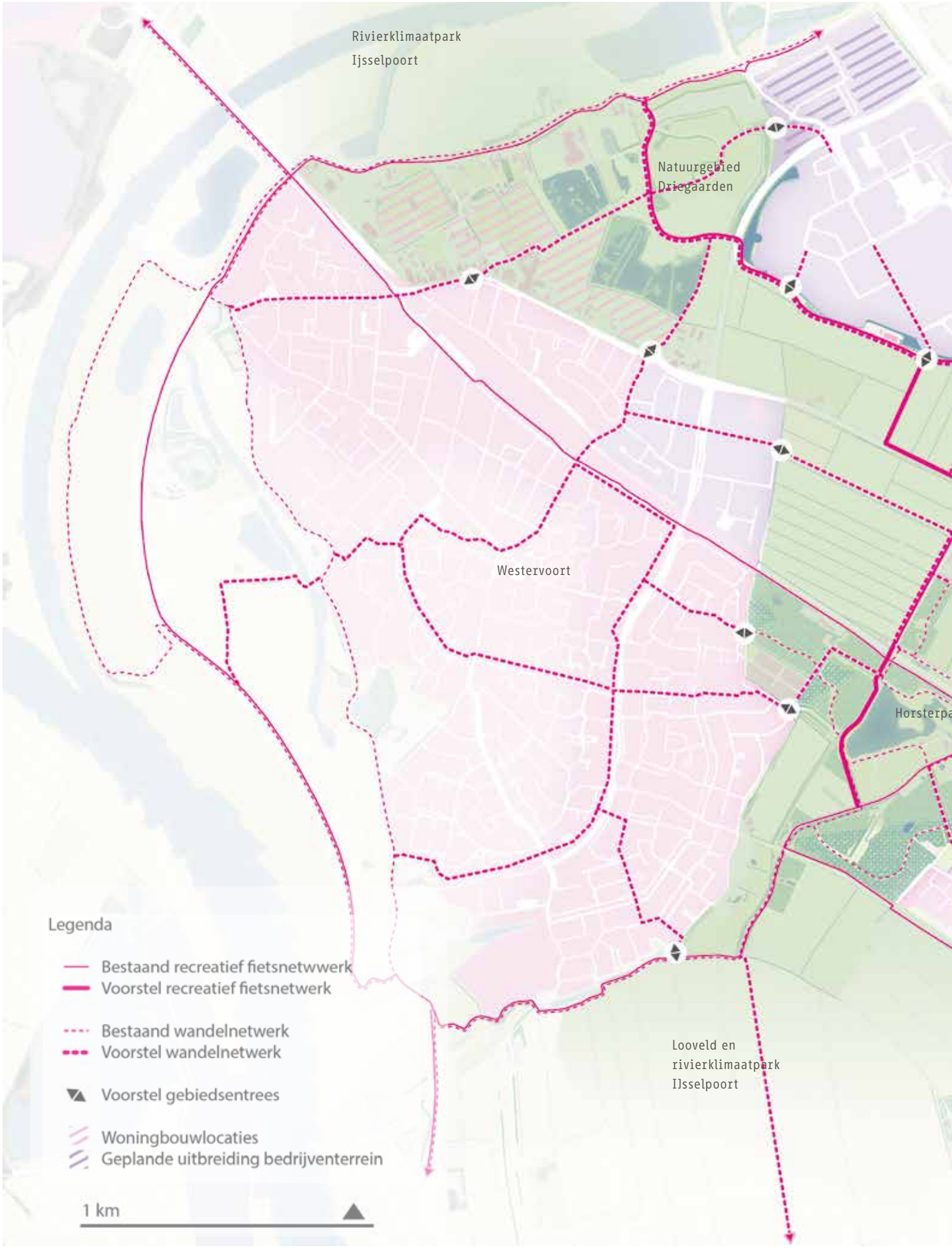

LUNCHRONDJE WERKNEMER VAN DE KWANTUM?

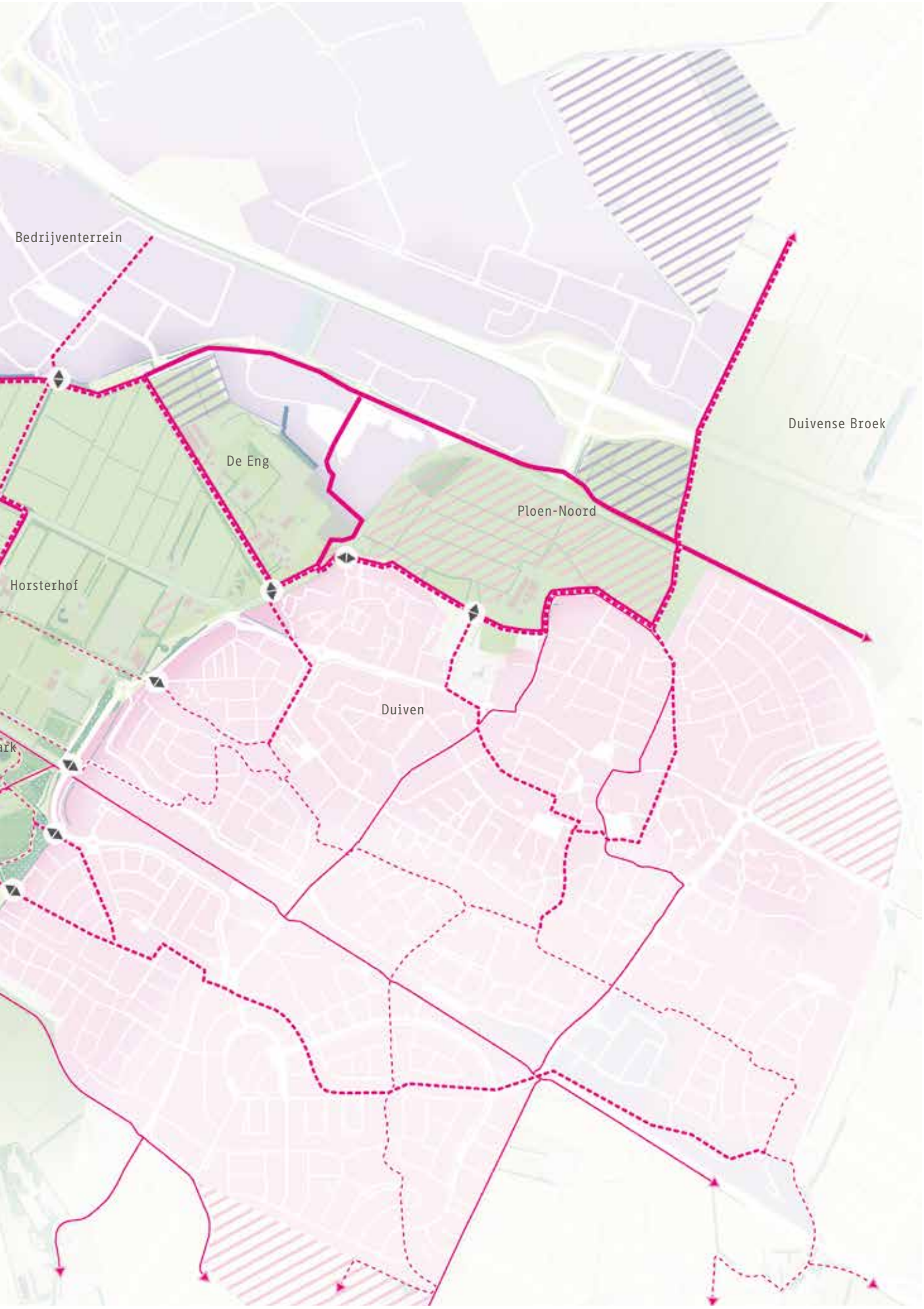

LUNCHRONDJE WERKNEMER VAN DE KWANTUM, LANGS DE NATUURLIJK INGERICHTE WETERING!

Kansen voor uitbreiding en verbetering van het recreatieve netwerk

Voorstel voor de uitbreiding en verbetering van het recreatieve netwerk met nieuwe fiets-en wandel verbindingen met als doel de toegankelijkheid en de recreatieve mogelijkheden te vergoten.

Bedrijventerrein
De Eng
Duivense Broek
Ploen-Noord
Horsterhof
Duiven

RONDJE MET DE HOND MET ZICHT OP EEN BEDRIJVENTERREIN?

RONDJE MET DE HOND MET ZICHT OP EEN MOOIE BOSRAND!

WANDELEN OP EEN WEILAND LANGS EEN WETERING MET STEILE OEVERS?

WANDELEN LANGS EEN NATUURLIJK INGERICHTE WETERING OP EEN MOOI WANDELPAD!

04 GEBIEDSPROCES: WERKEN AAN EEN GEZAMENLIJK TOEKOMSTPERSPECTIEF

04 GEBIEDSPROCES: WERKEN AAN EEN GEZAMENLIJK TOEKOMSTPERSPECTIEF

In het gebiedsproces is door middel van interviews met grondeigenaren en twee workshops met deze eigenaren, Stichting De Mooie Gronden, de klankbordgroep en andere belanghebbenden gezocht naar een gezamenlijk toekomstperspectief. Door middel van ontwerpend onderzoek zijn verschillende ruimtelijke perspectieven besproken en bediscussieerd. Daarnaast zorgden inspirerende referentieprojecten en ideeën van de deelnemers voor een bredere blik op de kansen en mogelijkheden voor het gebied. Een uitgebreide beschrijving van dit proces staat in bijlage A. In dit hoofdstuk geven we inzicht in belangrijke inhoudelijke stappen en producten uit het gebiedsproces.

Uitkomsten in het kort

- Inwoners en betrokkenen hebben elkaar ontmoet, er heerst een positieve energie en er ligt een goede basis om op door te gaan.
- Het gebied staat letterlijk op de kaart, 'bekend maakt bemind'.
- Een natuurinclusieve ontwikkeling van het gebied is een breed gedeelde wens, maar de invulling daarvan vraagt om een vervolgproces.
- Op het bebouwingsvraagstuk bestaan meerdere perspectieven. Dit vraagt om verdere uitwerking, waarin ten eerste wordt uitgezoomd, om de mate van bebouwing te baseren op een ruimtelijke koers voor het hele tussengebied, en ten tweede wordt uitgezoomd, om meer inzicht te krijgen in passende typologieën en locaties.
- Voor het financierings- en organisatievraagstuk zijn verschillende opties langsgekomen zoals:
  - een gebiedsfonds met een mix van financiële dragers;
  - woningbouw als financiële drager;
  - een (kleinschalig) landgoedmodel;
  - nieuwe spelers met een uitgesproken natuurinclusieve houding.

  In bijlage B worden ter inspiratie meerdere vergelijkbare initiatieven besproken.

Het zoeken naar een ruimtelijk toekomstperspectief

Tijdens de tweede bijeenkomst zijn schetsen gepresenteerd die verschillende ruimtelijke perspectieven geven op de toekomst van het gebied. Ze tonen verschillende manieren waarop invulling gegeven kan worden aan natuur, andere vormen van landbouw, bebouwing en recreatie.

Op de volgende pagina's komen drie belangrijke thema's aan bod die aan de hand van de schetsen zijn geïllustreerd en besproken tijdens de workshops.

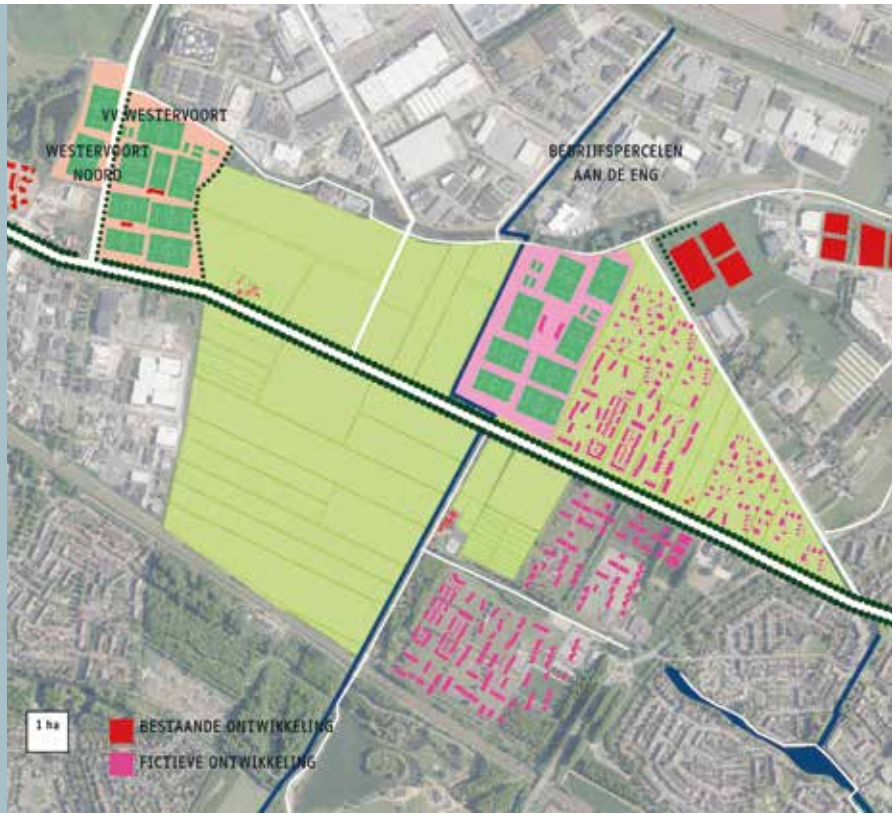
- Wat wordt de basiskwaliteit?
- Verschillende perspectieven op een agrarische toekomst.
- Verschillende perspectieven op bebouwing.

Het gaat hierbij nadrukkelijk om schetsen en denkrichtingen die het gesprek kunnen aanwakkeren en ideeën inzichtelijk kunnen maken - niet om daadwerkelijke plantekeningen. De perspectieven zijn gemaakt op basis van ideeën uit de interviews, workshop en gesprekken met eigenaren, overheden en andere belanghebbenden.

Wat wordt de basiskwaliteit?

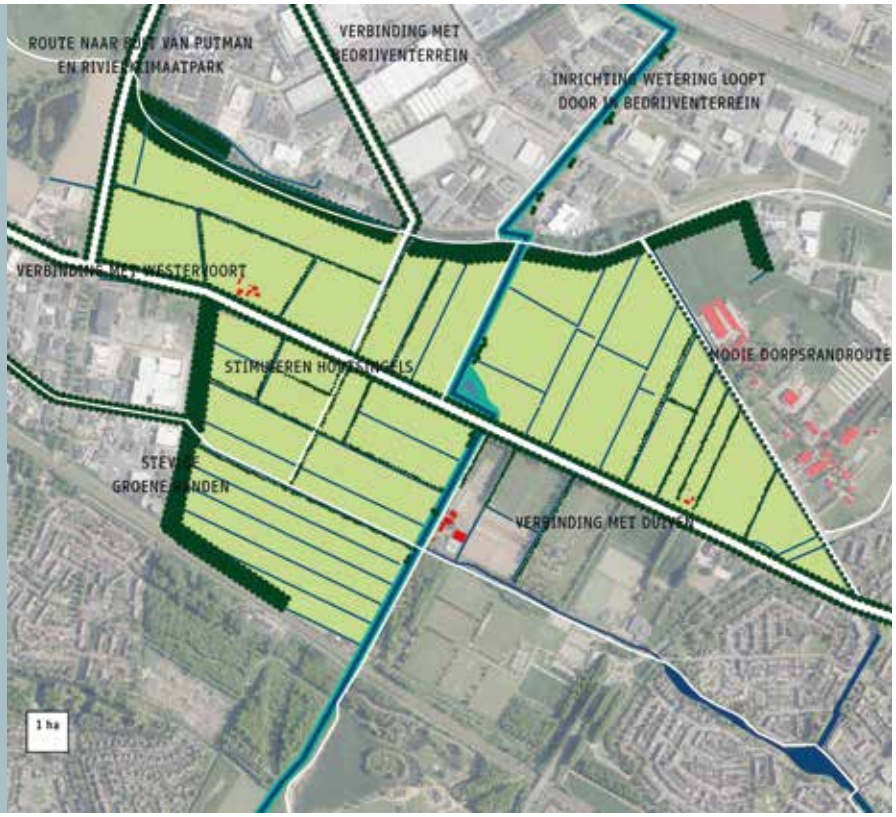
Nulperspectief: als we niks doen?

Deze schets laat de verstedelijking van het gebied zien, als er niet wordt ingezet op een kwalitatieve landschappelijke ontwikkeling. Het is dan niet ondenkbaar dat er na het voltooien van de huidige bouwplannen aan de Eng, Ploen en Westervoort Noord, plannen worden gemaakt voor woningbouw op het huidige voetbalterrein van Duiven. Eenzelfde ontwikkeling als nu plaatsvindt in Westervoort. Denk ook aan de zoektocht naar een 'AZC+ locatie' voor de opvang van 200 asielzoekers + 100 spoedzoekers regulier en tijdelijk, max. 3-5 jaar. Bij een toenemende woningnood en gebrek aan bouwgrond is het niet ondenkbaar dat de gemeentegrond in dit gebied wordt ingezet voor een uitbreiding van Duiven. Het gebied groeit langzaam maar zeker dicht.

Basisperspectief: in elk geval doen!

Deze schets laat een groenblauwe en recreatieve dooradering van het gebied zien. Deze dooradering zorgt voor een basiskwaliteit die los van de verdere invulling nodig is voor de ruimtelijke kwaliteit. Het is een eerste stap naar een natuurinclusieve inrichting met meer ecologische kwaliteit en meer landschappelijke belevingswaarde. Dit perspectief kan worden gerealiseerd door samenwerking en investering vanuit verschillende partijen, een combinatie tussen publieke en private middelen. Zo zou het waterschap de wetering natuurvriendelijk kunnen inrichten, waarbij aansluitend de gemeente inzet op recreatieve beleving en de Horsterhof zorgt voor een recreatief programma. Kruisbestuiving tussen inwoners, overheden en bedrijven!

Verschillende perspectieven op een agrarische toekomst

Perspectief van Stichting de Mooie Gronden

Een 'living lab' voor vooruitstrevende landbouwconcepten, zoals walnotenteelt en strokenlandbouw, een bezoekerscentrum en een toegankelijk gebied, vormen een nieuwe recreatieve hotspot. De ambitie is te komen tot een coöperatief model waar bestaande eigenaren en boeren deel van kunnen uitmaken. Het gebied is grotendeels openbaar toegankelijk. De stichting ziet een bestemmingswisseling van landbouw naar bouwgrond (voor woningbouw in lage dichtheden) als mogelijke financiële drager voor het aanpakken van maatschappelijke opgaven. Woningbouw (extensief) kan een rol spelen in de multifunctionele mix van sociale functies die aanzetten tot ontmoeting en nabuurschap.

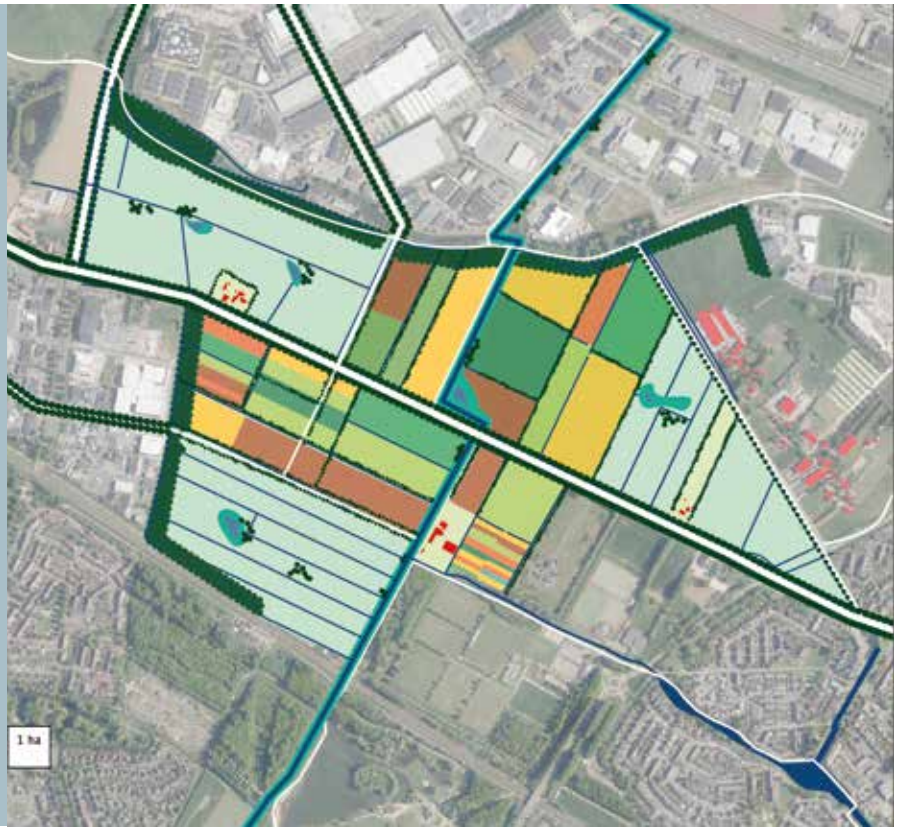

Perspectief
Natuurinclusief boeren

Deze schets laat een mogelijke ontwikkeling van het gebied zien, als wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw. Boven op het basismodel wordt ingezet op natuurinclusieve kringlooplandbouw. De landbouw in het gebied is gezond en krachtig genoeg om drager te zijn van de openheid en het groene karakter. De grond blijft in handen van (huidige) boeren. Zij richten de percelen natuurinclusiever in waarbij ze gesteund worden door de overheid. Doel is een gebied met elkaar versterkende (boeren)bedrijven (akkerbouw+veeteelt), die samenwerken op het gebied van grondstoffen, lokale markt en recreatief aanbod.

VERSCHILLENDE PERSPECTIEVEN OP BEBOUWING

In het gebiedsproces was bebouwing een veel besproken onderwerp. Niet gek, want gezien de verstedelijkingsdruk vormt het gebied bijna letterlijk een spanningsveld. Grofweg zien wij drie verschillende perspectieven op bebouwing. Een mooie uitkomst van het gebiedsproces is dat de eerste twee richtingen binnen het bebouwingsvraagstuk dichterbij elkaar zijn gekomen, en dat gezamenlijke urgentie wordt gevoeld om het derde perspectief te voorkomen. Wel vraagt het bebouwingsvraagstuk om nader onderzoek en uitwerking.

1. Veel gebiedseigenaren zien bebouwing niet als een gewenste ontwikkeling van het gebied. Op basis van de landschapsanalyse zien wij dat ook zo. Door de bouw van woningen wordt de toch al beperkte ruimte tussen de dorpen en de bedrijventerreinen verder verkleind en gaat landschap verloren dat essentieel is voor de kwaliteit van de leefomgeving. Bebouwing zou eventueel op kleine schaal ingezet kunnen worden, gekoppeld aan natuurinclusieve ontwikkeling (zie kaart op de volgende pagina). Daarnaast zien wij de urgentie om het bebouwingsvraagstuk in samenhang te beschouwen met de andere opgaven en ontwikkelingen en te baseren op een ruimtelijke koers voor het hele tussengebied.

2. Anderen, waaronder Stichting De Mooie Gronden, zien woningbouw in de vorm van kleine buurtschappen als belangrijke financiële drager voor het aanpakken van maatschappelijke opgaven en een natuurinclusieve ontwikkeling van het gebied. De wisseling van bestemming een waardesprong betekent dat die in het gebied zelf kan worden ingezet.

3. Gezien de verstedelijkingsdruk kan het gebied ook gezien worden als uitleglocatie voor nieuwbouw en als schuifruimte voor huidige woningbouwplannen. Deze ontwikkeling wordt gezien als ongewenst door bijna alle deelnemers van de workshops. De mogelijke verplaatsing van de voetbalvelden van Westervoort wijzen deze kant op.

Perspectief bebouwing 1:
Zo min mogelijk nieuwe bebouwing.

Dat is de visie op het tussengebied van Strootman Landschapsarchitecten (zie hoofdstuk 4).

Perspectief bebouwing 2:
Nieuwe bebouwing inzetten als financier van natuurinclusieve ontwikkeling.

Vanuit het perspectief van onder andere Stichting De Mooie gronden.

Perspectief bebouwing 3:
Gebied als uitleglocatie en schuifruimte.

Niet ondenkbaar gezien de huidige, en historische verstedelijkingsdruk in het gebied.

Perspectief bebouwing 1: zo min mogelijk bebouwing en natuurinclusieve ontwikkeling randen

Voorstel mogelijkheden bebouwing en natuurinclusieve groene randen volgens de principes:

- **Gordijn**: vormt een dichtere rand en kan plek bieden aan de wens voor een voedselbos.
- **Vitrage**: bestaat uit een transparante bomenrij of -zone.
- **Tuinenrand**: de tuinenrand kan de dorpsrand vergroenen en beschermen. Op sommige plaatsen zien we kansen voor transformatie van bedrijventerrein naar wonen. In dat geval biedt een tuinenrand uitkomst.

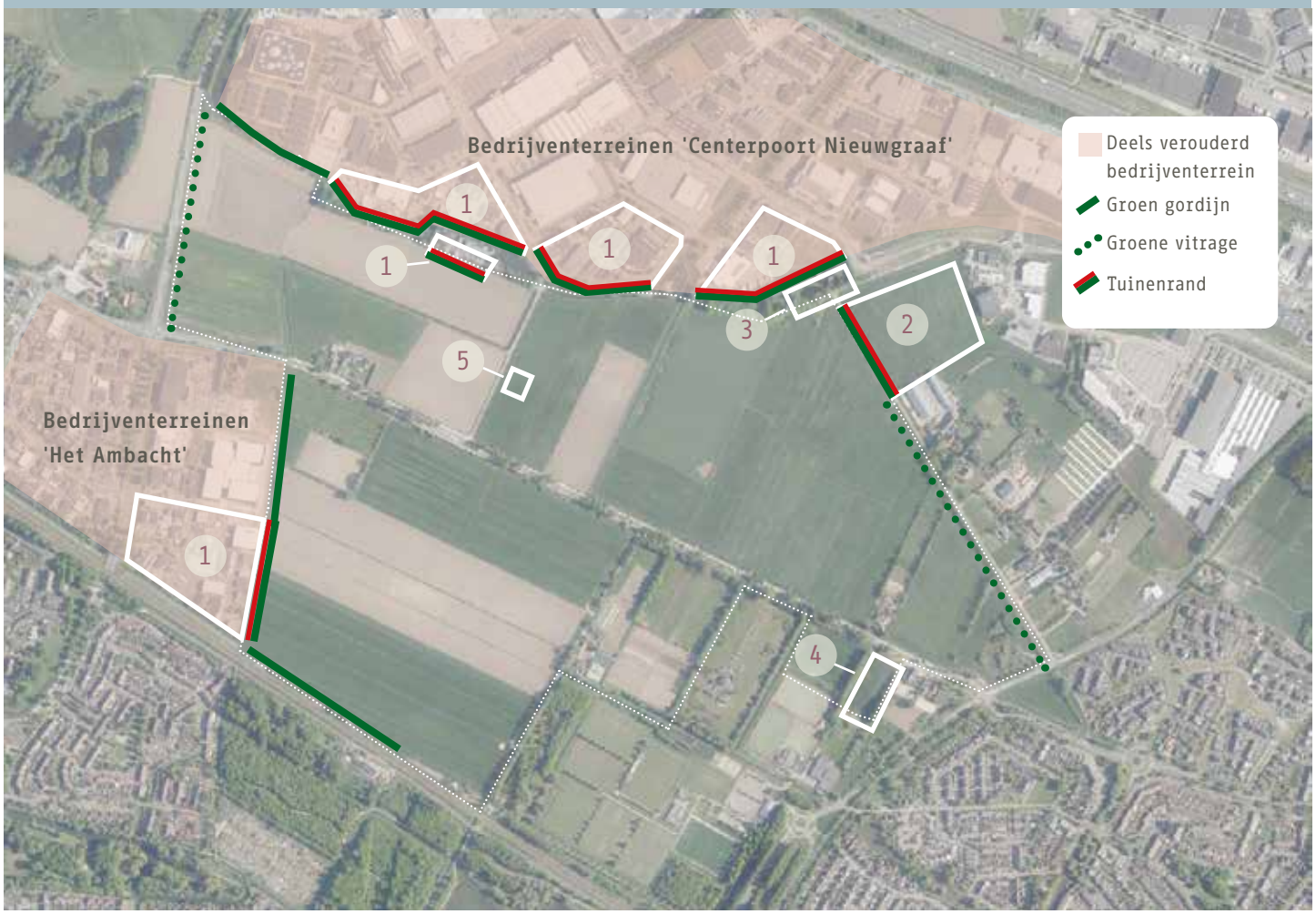
1. Bedrijventerreinen 'Het Ambacht' en 'Centerpoort Nieuwgraaf' zijn (volgens IBIS, de landelijke database voor bedrijventerreinen) deels verouderd. Binnen de transformatie-opgave kan ruimte worden gezocht voor bijzondere woonconcepten, en ontwikkeling van groene randen.

2. Uitbreiding van het bedrijventerrein gaat hier ten koste van het groengebied en zorgt voor aantasting van het historische lint 'de Eng'. Hier ontstaat een kans voor de ontwikkeling van een nieuwe groene rand met woningen en bosrand.

3. Deze woning staat te koop en grenst direct aan de gemeentegrond in het projectgebied en biedt kans voor de vestiging van een nieuw gebiedsinitiatief zoals dat van Stichting De Mooie gronden.

4. Dit is een zoeklocatie voor een tijdelijke functie van het AZC. Ook biedt deze plek kans voor de vestiging van een (agrarisch) initiatief of recreatieve voorziening in directe relatie met het gebied.

5. Wij zien ruimte voor een agrarisch bedrijf met bouwperceel, zoals de Horsterhof. Een (agrarisch) initiatief met een directe koppeling aan de groene ontwikkeling van het gebied naar het voorbeeld van Lenteland (zie bijlage B).

05

ADVIES VOOR VERVOLG

05 ADVIES VOOR VERVOLG

Wij zien een bedreigd gebied met een hoog risico om dicht te groeien. Ook zien wij een gebied met veel potentie, dat het waard is om te beschermen en te ontwikkelen. De basis is gelegd. Inwoners en betrokkenen hebben elkaar ontmoet. Het gebied staat letterlijk op de kaart, 'bekend maakt bemind' en de eerste start naar het vinden van een gezamenlijk toekomstperspectief is gezet. Er is positieve energie en veel betrokkenheid om door te gaan. Nu is het van belang om de energie vast te houden en vervolg te geven aan dit proces met goede vertegenwoordiging van betrokkenen. Voor het vervolg adviseren wij:

Een koersdocument

Wij adviseren het maken van een ruimtelijk koersdocument voor het hele gebied tussen Duiven, Westervoort en de bedrijventerreinen, dat samenhang en richting geeft aan de verschillende ontwikkelingen en deze ruimtelijk vertaalt naar een ontwikkelperspectief en masterplan.

Een bestuurlijk ingestoken proces en intentieverklaring

Wij adviseren een bestuurlijk ingestoken proces met niet alleen draagvlak en betrokkenheid van initiatiefnemers maar nu ook betrokkenheid en commitment van overheden (Gemeente Duiven, gemeente Westervoort, provincie Gelderland en het Waterschap) en andere partijen. Wij adviseren om dit vast te leggen in een intentieverklaring voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied ondertekend door alle betrokken partijen naar voorbeeld van landschapspark Pauwels ten noorden van Tilburg.

Een professionele en onafhankelijke procesbegeleiding/gebiedsregiseur

Energie vasthouden, het opstellen van een koersdocument en de verbreding van de groep betrokkenen vragen om een passend proces waarin partijen elkaar regelmatig ontmoeten. Een voorbeeld hiervan is de Buytenhouttafel Delft (zie Bijlage A). Een proces waarin partijen zich gehoord voelen, geïnspireerd worden, samen kennis ontwikkelen en samenwerken. Een dergelijk proces vraagt om professionele en onafhankelijke procesbegeleiding door bijvoorbeeld een gebiedsregiseur. Advies is om op korte termijn een gebiedsregiseur of projectcoördinator gebiedsontwikkeling te benoemen, naar voorbeeld van het project Aldeboarn - De Deelen.

Herkenbare naamgeving en identiteit

Op dit moment heeft het gebied geen duidelijke naam. Een nieuwe naam helpt om het gebied als een eenheid op de kaart te zetten en draagt bij aan de herkenbaarheid en identiteit.

Aanvullende expertise

In het vervolgproces is het van belang om aanvullende expertise te betrekken. In deze verkenning raken we aan een aantal onderwerpen, maar die vragen om nadere verdieping zoals. Landbouwkundige kennis, financiële kennis en expertise op het gebied van organisatie en samenwerkingsmodellen.

Rol van stichting en eigenaren

Wij adviseren Stichting de Mooie Gronden na te denken over welke rol passend is in het vervolgproces. Dat kan een rol zijn als aanjager, een gelijkwaardige rol samen met andere belanghebbenden en begeleid door een onafhankelijke procesmanager/gebiedsregiseur, en/of zich te richten op een gedeeltelijke (grond) positie in het gebied in samenwerking met een professionele partij, zoals Lenteland.

De verschillende grondeigenaren in het gebied kunnen positie innemen door zich te organiseren met een gezamenlijk aanspreekpunt.

Financiering en organisatie

Een passende financiering en organisatievorm kan pas gevonden worden wanneer de vervolgstap naar een koersdocument en gezamenlijk ontwikkelperspectief is gezet. Wij denken uiteindelijk dat een combinatie van publieke en private middelen zoals verschillende voorbeelden laten zien, kansrijk is. Belangrijk is om een goede organisatievorm in het leven te roepen en doelen en middelen aan elkaar te koppelen en notarieel vast te leggen om de kwaliteit te borgen. Hiervoor is een aantal voorbeeldprojecten aangedragen (zie bijlage A.).

Koppeling aan bestaand ruimtelijk beleid

Wij adviseren om een vervolgproces te koppelen aan bestaande plannen en programma's zoals de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, het programma natuurinclusieve landbouw Veluwezoom/ IJssel, rivierklimaatpark IJsselpoort, de KRW-opgave, de bossenstrategie en in het bijzonder de Verstedelijkingstrategie Arnhem-Nijmegen-Food Valley. De verstedelijkingsstrategie zoekt naar de beste combinaties van wonen, economie, bereikbaarheid en (kwaliteit van de) leefomgeving. Met de vele ontwikkelingen en opgaves die op het projectgebied afkomen, zou het voorgestelde koersdocument een interessant pilotproject kunnen zijn binnen de verstedelijkingsstrategie.

BIJLAGEN

BIJLAGE A
INTERVIEWS EN WORKSHOPS

INTERVIEWS EN WORKSHOPS

Interviews

De eerste stap in het proces vormde het in kaart brengen van alle grondeigenaren. Samen met bestuursleden van Stichting De Mooie Gronden en incidenteel ook met de provincie, spreken we het merendeel van de eigenaren en gebruikers in het gebied. In deze gesprekken luisteren we vooral en vragen naar de geschiedenis van de plek, de aard van het bedrijf, de manier waarop men is verbonden met de grond en naar plannen voor de toekomst. Tenslotte hebben we ook gevraagd naar een reactie op de visie van Stichting De Mooie Gronden en welke kansen men ziet om daarbij aan te haken.

Inzichten

Lappendeken

Hoewel het gebied klein is, is het een lappendeken van verschillende eigenaren. De gemeente Duiven heeft het grootste deel (25 ha) in eigendom. De rest van de grond is verdeeld over een groot aantal eigenaren, gebruikers. Sommige zijn langdurig verbonden met de grond, anderen nieuwkomers. Sommige mensen investeren in de grond vanuit idealisme, andere vanuit financieel rendement. Het grootste gedeelte is in gebruik door grootschalige boeren zonder binding met de grond.

Monofunctioneel grond gebruik

Het grootste deel van het gebied wordt gebruikt voor grasproductie of veevoer. Dat zorgt weliswaar voor een open landschap, maar ook voor een eentonig beeld.

Bewegingsruimte grondeigendom

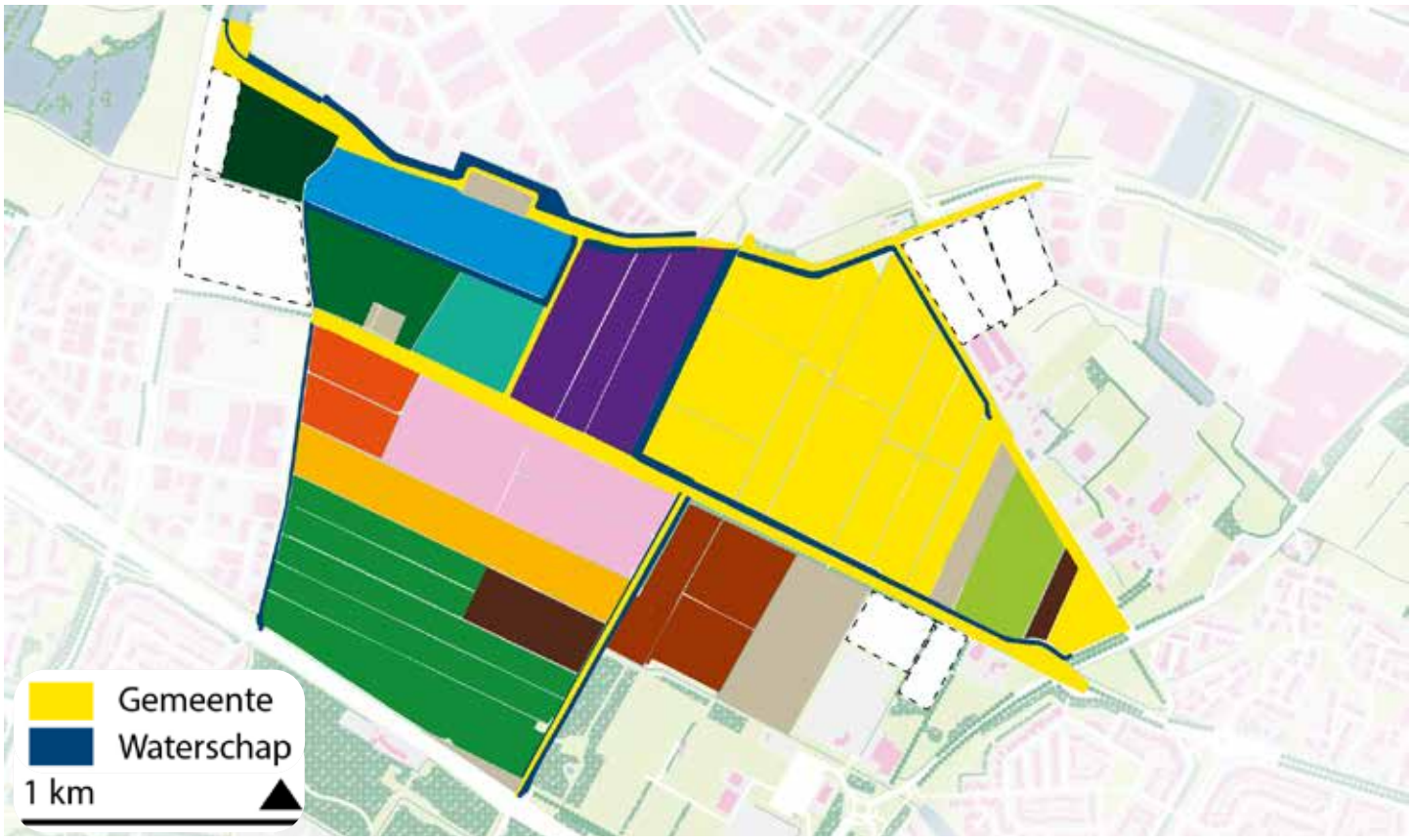
Sommige grondeigenaren staan open voor vrijwillige kavelruil als er elders grond beschikbaar is. Hoewel de provincie aangeeft dat die grond niet beschikbaar is, werpen de ontwikkelingen van de laatste maanden wellicht ander licht op de zaak. Dit vraagt nader onderzoek. Een knelpunt in het gebied is dat een aanzienlijk deel van de grond 'vast' zit door langlopende pachtcontracten of een hoge prijs. Tegelijkertijd is het kansrijk dat de partijen die geworteld zijn in het gebied grotendeels al natuurinclusief denken en doen. De grote kans voor een andere inrichting in het gebied ligt bij de gemeentegrond.

Aanzet tot biodiversiteit en natuurinclusiviteit

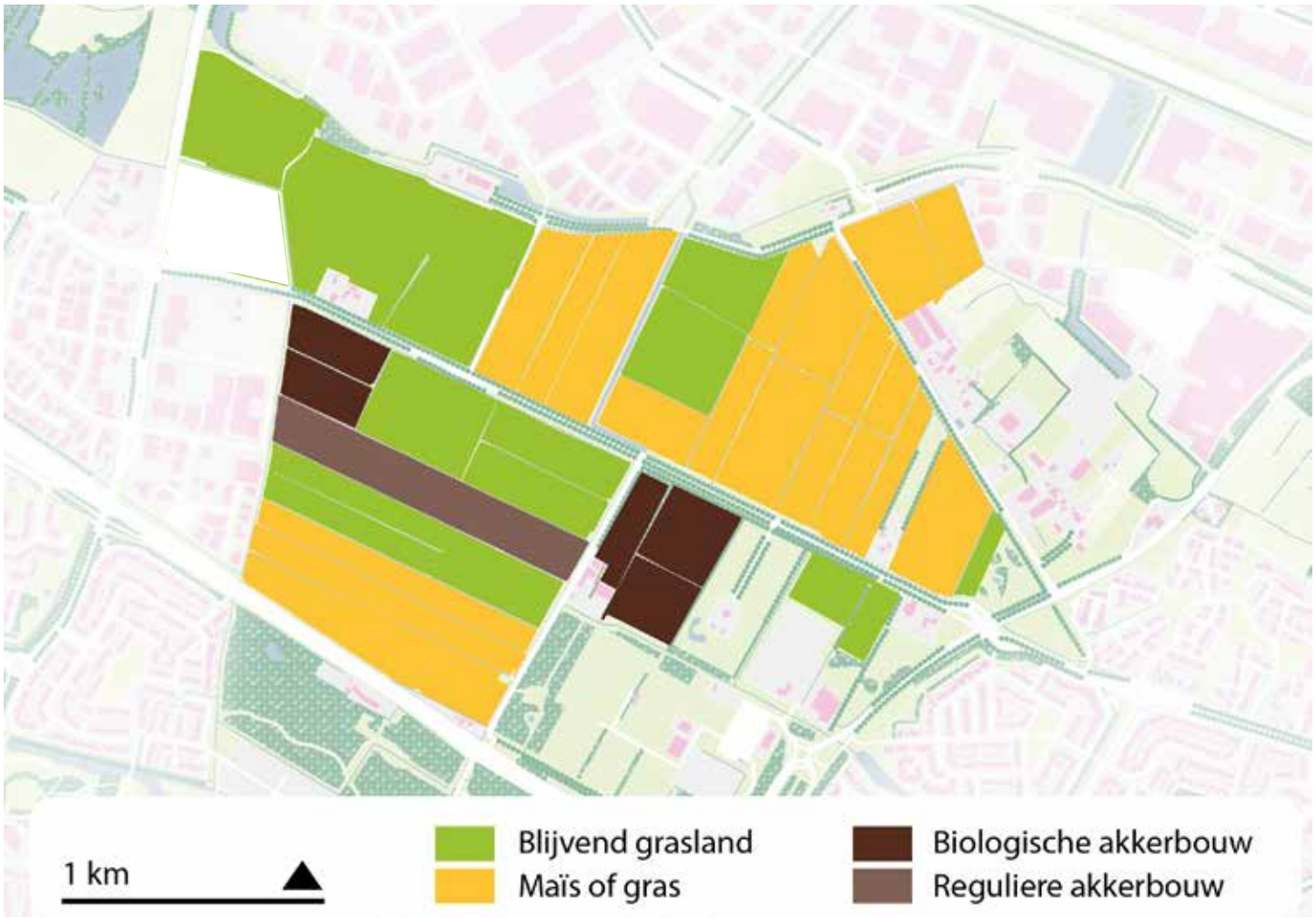
Meerdere plekken in het gebied zijn al op een manier ingericht die bijdragen aan biodiversiteit en natuur. Dit door bomenranden, ruimte voor water, heggen en houtwallen. De eigenaren waarschuwen wel dat het veel onderhoud vraagt. Op kleine schaal is er sprake van het sluiten van kringlopen in het gebied door de mest van dieren te gebruiken voor akkerbouw. En hoewel er geen koeien in de wei lopen, bruist het open gebied van het leven. Belangrijker nog is dat er diverse eigenaren en gebruikers in het gebied zitten met een uitgesproken mindset om biodiversiteit en natuurinclusiviteit te willen stimuleren. Dat zorgt voor een goede basis. Een van de grondeigenaren benadrukt het belang om duidelijke en toetsbare uitgangspunten te hanteren. Waar dat voor biologisch behoorlijk is gedefinieerd, is het begrip ‘natuurinclusief’ nog veel minder vastomlijnd.

Zorg dat het gebied wordt opgeslokt

Uit een groot deel van de gesprekken blijkt dat mensen zich zorgen maken over de intensivering en het dichtgroeien van het gebied. Of het nu gaat om uitbreiding van het bedrijventerrein, de druk van de woningmarkt (al dan niet met tijdelijke woningen), de mogelijke invulling van het gebied met sportvelden (volgens de betrokkenen de eerste stap richting woningbouw) of intensief gebruik van de infrastructuur.

Veel verschillende eigenaren. De landbouwenclave van 100 ha heeft een groot aantal eigenaren.

Verschillende agrarische functies en bedrijven, van biologische dynamische landbouw, akkerbouw tot grasland.

'Het is dus essentieel dat die woningen en de maatschappelijke verbeteringen onder dezelfde paraplu vallen. Ik zou willen pleiten voor een echt landgoedmodel en sluit daarbij aan op de eisen van de Natuurschoonwet. Dan krijg je een landschap dat kleinschalig/halfopen zal zijn, met in het groen verscholen woningen die op erfpacht staan en met hun jaarlijkse canon het beheer en onderhoud van het omringende, voor iedereen toegankelijke, hoogwaardige landschap betalen.'

- bewoner van het gebied tijdens workshop 2 -

Dilemma's

Naar aanleiding van de gesprekken stellen we een aantal dilemma's vast. Onderwerpen waar de meningen over uiteenlopen bij de betrokkenen bij het gebied.

Open gebied <-> groengebied

Sommige mensen definiëren de kwaliteit van het gebied als een open landschap waar je ver kunt kijken. Anderen vinden het vooral belangrijk dat het niet bebouwd wordt en groen blijft. Dat mag ook best hogere begroeiing zijn, zoals de 'coulissen' die het sportpark en omgeving kenmerken.

Geen enkele bebouwing <-> kleinschalige, natuurlijke woonvormen

Meerdere eigenaren in het gebied zijn het met de Stichting De Mooie Gronden eens dat kleinschalige, natuurinclusieve woonvormen een interessante toevoeging kunnen zijn voor het gebied. Tegelijkertijd zijn er ook veel betrokkenen in het gebied die tegen iedere vorm van extra woningbouw in het gebied zijn. Het zijn deze eigenaren die aangeven dat het uitgangspunt van de stichting inconsequent is: woningbouw als verdienmodel om de rest van het gebied groen te kunnen houden. Eén van de eigenaren oppert een tussenvorm waarbij de verkoop van kavels niet wordt ingezet als apart verdienmodel. In plaats daarvan zijn het huurwoningen of woningen op erfpacht waarvan de opbrengsten kunnen worden ingezet om onrendabele functies en onderhoud mogelijk te maken.

Biologisch/natuurinclusief <–> rendabele bedrijfsvoering

De Horsterhof heeft een uitgesproken aanpak voor biologische landbouw, die tegelijkertijd ook natuurinclusief is. Andere agrariërs in het gebied zien een behoorlijke spanning tussen een rendabele bedrijfsvoering en hoge natuur ambities. Wie betaalt er voor de extra kosten?

Wel willen bewegen <–> onduidelijke condities overheid

De opmerkingen over onduidelijke condities vanuit de overheid zullen op dit moment alleen nog maar sterker zijn.

In de gesprekken is aangegeven dat veel eigenaren wel willen bewegen om een steentje bij te dragen naar een duurzame toekomst van het gebied. Beweging in de vorm van het afzien van de grond, in ruil voor grond elders. Dit moet dan grond zijn dichter gelegen bij andere percelen van dezelfde eigenaar voor een efficiëntere bedrijfsvoering. De overheid zou hier een rol in kunnen spelen door enerzijds bemiddeling, het vinden van het juiste perceel en anderzijds bij te dragen in de kosten.
Een andere vorm van bewegen is in de toekomst mee te bewegen in de andere invulling van het gebied. Bij te dragen aan aantrekkelijker landschap met meer natuurwaarde en biodiversiteit. Dit kan enerzijds door natuurinclusieve bedrijfsvoering of door alleen het beplanten van de randen.
Bij bewegen naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering lopen de boeren vast op de pachttermijn en de hoge prijs van de grond.
Pacht: bij het omschakelen naar biologisch of natuurinclusieve teeltvormen is een langere looptijd nodig om de grond te bewerken en geschikt te maken. Dit lukt niet bij de pachttermijn van 6 jaar, hiervoor is een langere termijn nodig.
Kosten: daarnaast is het rendement lager dan bij reguliere landbouw, dit betekent een lagere opbrengst. Deze kosten moeten worden gecompenseerd door een lagere pachtprijs om boeren in beweging te brengen.

'Ik wil mijn koeien wel in de wei laten lopen of ander veevoer verbouwen dan gras of mais en misschien een wandelpad over mijn percelen – maar wel onder andere condities, langere pacht en lagere prijs.'
- eigenaar/pachter, tijdens interview-

Workshops

Naast de interviews is er een tweetal workshops gehouden. De deelnemers aan de bijeenkomsten waardeerden het ontzettend om mee te kunnen denken over het gebied. De bijeenkomst bleek daarnaast ook een mooie gelegenheid om elkaar te leren kennen. De avond verliep dan ook in een uitgesproken goede sfeer. De opkomst en de constructieve bijdrage van de deelnemers laten wat ons betreft een grote betrokkenheid zien en de bereidheid om bij te dragen aan de toekomst van het gebied.

De urgentie om iets te doen om te voorkomen dat het gebied 'dichtgroeit', wordt breed herkend, hoewel deelnemers verschillende aanleidingen hebben hiervoor. Bewoners van de Rijksweg aan de Westervoortse kant maken zich bijvoorbeeld grote zorgen over de verplaatsing van de sportvelden naar de rand van het gebied. We concluderen dat de wens om het gebied open/groen te houden de grootste gemeenschappelijke deler is bij de eigenaren in het gebied.

Door te vragen naar kwaliteiten en kansen kijken mensen met nieuwe ogen naar het gebied. Hoewel er wel degelijk waardering is voor het gebied, is het volgens velen nodig om kwaliteit toe te voegen. Bijvoorbeeld door meer opgaande beplanting – allereerst aan de randen van het gebied -, ruimte voor water of aanleidingen voor recreatie. De vraag is wel wie dit betaalt en onderhoudt. Interessante kansen liggen in betere verbindingen met de omliggende kernen, maar ook met het bedrijventerrein. Welke rol kunnen deze bedrijven spelen in het gebied en hoe kan het groen worden doorgetrokken in het bedrijventerrein?

De tweede bijeenkomst stond in het teken van inspiratie en een gesprek over de toekomst van het gebied aan de hand van een aantal geschetste perspectieven.

Impressie van workshop 2, opnieuw in de stal van de Horsterhof. Naast grondeigenaren en stichting waren nu ook gemeente, provincie en andere geïnteresseerden aanwezig.

Impressie van workshop 2. Aan de hand van de zes scenario's (zie hoofdstuk 4) werd nagedacht over hoe het gebied er in de toekomst uit kan gaan zien, maar ook op welke manier die toekomst bereikt kan worden.

Overzicht van de geschetste ruimtelijke perspectieven

Open en nat landschap

Half open landschap

Boslandschap

Natuurinclusieve boeren

Stichting De Mooie Gronden

Landgoed

BIJLAGE B

ORGANISATIEVORMEN: VOORBEELDEN TER INSPIRATIE

ORGANISATIEVORMEN: VOORBEELDEN TER INSPIRATIE

Mogelijke organisatievormen

De vraagstukken, uitdagingen en kansen voor het projectgebied zijn niet uniek. In Nederland zijn veel initiatieven te vinden waar vergelijkbare thema's spelen. In dit hoofdstuk hebben we een aantal projecten en initiatieven op een rij gezet die qua thematiek en/of context vergelijkbaar zijn met het projectgebied, en die daarmee een inspiratie kunnen zijn voor de ontwikkeling van het gebied.

#Hoedan?

Gebiedsonderneming Duinboeren&maatschappij
Boeren ontwikkelen gezamenlijk een strategie en gebiedsplan

Binnenveldse Hooilanden
Boeren, burgers en Staatsbosbeheer zijn samen eigenaar/beheerder van gebied en hebben gezamenlijk inrichtingsplan gemaakt

Buytenkansen
Samenwerking boeren, burgers, bedrijven, overheden. Gebiedsvisie + gezamenlijk proces zet gebied op de kaart

Lenteland
Boeren en burgers investeren samen in regeneratieve boerderijen

Aldeboarn – De Deelen
Gezamenlijk gebiedsplan van boeren en burgers zorgt voor 16,5 miljoen subsidie

Landgoed Grootstal - Malden
Nieuwe manieren voor een toekomstbestendig landgoed en voedsellandschap

De referentieprojecten ter inspiratie in de verschillende presentaties tijdens workshop 2.

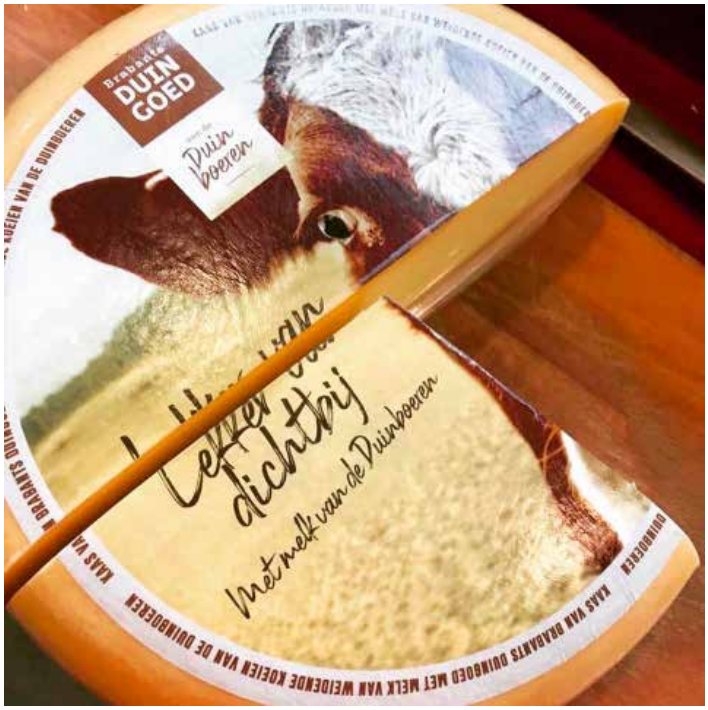
Gebiedsonderneming Duinboeren & maatschappij

Initiatiefnemers
Stichting Duinboeren (170 agrarische ondernemers) en provincie Noord-Brabant.

Doel
Behoud en verbetering van de kwaliteit van het gebied rondom het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen door middel van een gebiedsaanpak.

Urgentie
De landbouw en de voedselproductie staan onder druk en veel melkveehouders stoppen. Ook bedrijven met veel landschappelijke meerwaarde.

Aanpak
De boeren in het gebied ontwikkelen duurzame toekomststrategieën die samenhangen met de kwaliteit van het gebied. Het bedrijf Biodiversity in Business heeft in samenwerking met de provincie Noord-Brabant en de Stichting Duinboeren de Gebiedsonderneming Duinboeren & Maatschappij opgericht. De gebiedsonderneming helpt de boeren met het realiseren van hun ideeën en met het verbinding leggen met gebiedspartijen. Op de uitvoeringsagenda van de gebiedsonderneming staan kavelruilprojecten, economische projecten (lokale zuivelstroom streekproducten vermarkten) en kennisprojecten. Met het gebiedsplan verbinden de Duinboeren nadrukkelijker hun toekomststrategieën aan het gebied en de maatschappelijke opgaven. In januari 2019 is er een partnerschap ondertekend tussen de Gebiedsonderneming en 8 gebiedspartijen om deze vernieuwende samenwerkingsvorm 5 jaar voort te zetten en verder uit te bouwen.

Lokale producten van het merk 'Duingoed'.

Aankondiging van 'Duinboerendag'.

Coöperatie Binnenveldse Hooilanden

Coöperatie Binnenveldse Hooilanden

Initiatiefnemers

Zeven boeren en een vijfkoppig bestuur werken samen in deze gebiedscoöperatie. Zij hebben gezamenlijk een gebiedsbeheerder in de arm genomen die 1 dag per week het onderhoud en beheer afstemt met het bestuur, overlegt met andere partijen en toezicht houdt in het veld.

Doel

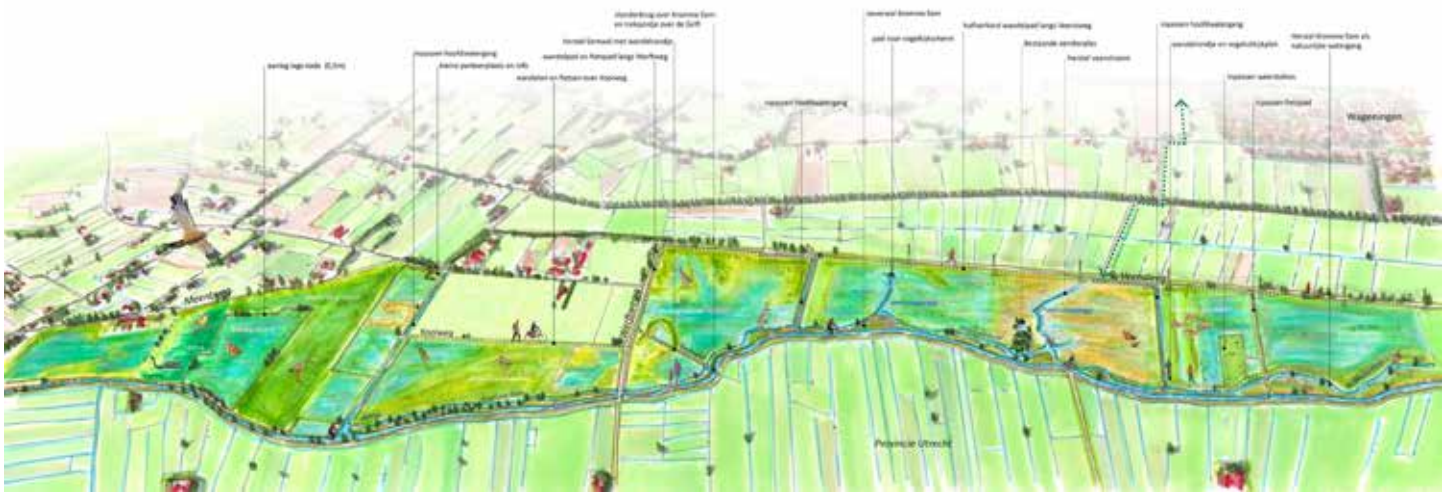
Samen met boeren, natuurliefhebbers, terreinbeheerders en overheden de vitaliteit én kwaliteit van de Binnenveldse Hooilanden stimuleren.

Aanpak

In samenwerking met Staatsbosbeheer en de Stichting Mooi Binnenveld is er een inrichtingsplan opgesteld voor de Binnenveldse Hooilanden. Dat is in de jaren 2019-2021 uitgevoerd en nu begint de beheerfase.

Financiering

De provincie verkocht de grond aan de drie nieuwe eigenaren/beheerders van het aaneengesloten gebied: Staatsbosbeheer; Coöperatie Binnenveldse Hooilanden (boeren) en de Stichting Mooi Binnenveld (burgers). De coöperatie bekostigde de benodigde 600.000 door 11% eigen bijdrage van de aangesloten boeren, bijna 40% door een lening van een private financier uit eigen netwerk en de rest door een lening van de bank in twee termijnen. De provincie heeft over ca. 20% van het bedrag uitstel van betaling voor 5 jaar gegeven. De Stichting Mooi Binnenveld heeft geopteerd voor de aankoop van 50 hectare waarvoor €430.000,- benodigd was. Dit bedrag is bijeengebracht door crowdfunding acties (63%) en door fondsverwerving (37%). De crowdfunding heeft vanaf de zomer 2017 tot eind 2019 gelopen. In deze tweeëneenhalf jaar is het streefbedrag bereikt.
De stichting streeft naar meer aankopen voor een nieuwe natuurbestemming, als de mogelijkheden van grondaankoop zich voor zullen doen.

Plantekening van de Binnenveldse Hooilanden

BUYTENHOUTTAFEL

Buytenhouttafel en gebiedsvisie Buytenhout West

Initiatiefnemers
De Buytenhouttafel werd in 2016 opgericht op initiatief van de 'Vrienden van Biesland', enkele ondernemers uit het gebied en de vereniging voor natuur- en milieubescherming Pijnacker.

Aanleiding
De Vrienden van Biesland, een 'netwerk van mensen die zich zeer betrokken voelen bij het gebied', signaleerden in de loop der jaren een flinke toename van het aantal activiteiten in het gebied. Ze hadden behoefte aan een platform dat overzicht kon bewaren, een wakend oog kon bieden en afstemming van activiteiten en initiatieven kon bevorderen. Zo ontstond het idee voor een Buytenhouttafel: een laagdrempelige plek om alles wat Buytenhout-West aangaat te bespreken en uit te wisselen over de grenzen van gemeenten en de diverse beheersorganisaties heen.

Doel
De Buytenhouttafel heeft de gebiedsvisie voor de omgevingswet aangegrepen om ideeën over waarden, inrichting, beheer en gebruik van het gebied te ontwikkelen samen met de nieuwe vormen van democratie en participatie die daarvoor nodig zijn. En vooral ook om meer samenwerking te bevorderen binnen het gebied en tussen het gebied en de stad.

Aanpak
Ontwikkeling van een gebiedsvisie met behulp van een reeks openbare bijeenkomsten en inspiratie ateliers voor zo'n 150 gebiedsgebruikers, ondernemers, ambtenaren, natuurverenigingen en andere belangstellenden. De Buytenhouttafel koos voor een stapsgewijze aanpak, om samen met de deelnemers de kennis te ontwikkelen die nodig was om deze visie te kunnen maken. Een proces dat niet tot doel had om op de snelste manier van A naar B te komen, maar waarin het steeds gezamenlijk vinden van de volgende stap essentieel was om uiteindelijk te komen tot een gedeelde ambitie. Een zestal kernwaarden die al vroeg in het traject waren bepaald, speelden hierin een belangrijke rol. De gebiedsvisie is vastgesteld in de drie betrokken gemeenten. Een kerngroep van 10 vrijwilligers coördineerde dit proces in samenspraak met ingehuurde (betaalde) professionals.

Financiering
De kosten voor het inhuren van professionele ondersteuning, voor het organiseren van de verschillende bijeenkomsten en voor het drukken van de gebiedsvisie zijn gedekt uit financiële bijdragen van verschillende partijen: de provincie, gemeenten, het Hoogheemraadschap, ondernemersfondsen en de stichting Vrienden van Biesland.

Energie + gebiedskennis + elkaar ruimte geven: Buytenhout in Delft. Dit gebied is door een burgerinitiatief letterlijk op de kaart gezet. Vanuit gezamenlijke kernwaarden van burgers, boeren, en bedrijven is een gezamenlijke gebiedsvisie opgesteld in samenwerking met overheden en Staatsbosbeheer. Een echte tafel, 'de buytenhouttafel', vormde het symbool voor dialoog.

Lenteland regeneratieve gemeenschapsboerderijen

Initiatiefnemer
Ondernemer en impact-investeerder Wouter Veen richtte Lenteland in 2021 op. Lenteland is een stichting met drie bestuursleden, een team van 7 professionals en inmiddels al verschillende boeren die de gemeenschapsboerderijen runnen.

Doel
Een model voor regeneratieve gemeenschapsboerderijen ontwikkelen dat een oplossing biedt voor de verduurzaming van de landbouw én grond uit de markt haalt en terug in handen van de gemeenschap brengt. Regeneratieve landbouw laat zien dat het produceren van gezond voedsel met veel voedingsstoffen hand in hand kan gaan met het herstellen van de biodiversiteit en het opbouwen van bodemleven.

Aanpak
Lenteland ontwikkelt boerderijen van 5 tot 25 hectare, op prettige, rustige plekken, dichtbij woongebieden. Op de boerderij kan je allerlei dagverse groenten en fruit kopen en je kan er een oogstaandeel nemen, volgens het 'community supported agriculture-model'. Op de boerderij vind je rijen met bomen, struiken en andere planten in een divers, natuurinclusief en slim systeem dat ontworpen is met behulp van principes uit de permacultuur. De Lenteland-boeren wonen op het erf en verbinden zich voor lange tijd aan de plek. Vaak vind je ook een winkel, een restaurant, een ruimte voor workshops, presentaties en opleidingen of overnachtingsmogelijkheden op de boerderij.

Financiering
Stichting Lenteland maakt de aankoop van een boerderij mogelijk en stelt aan de lokale coöperatie geld ter beschikking in de vorm van een lening. Daarna kunnen geïnteresseerden zich bij de coöperatie aansluiten en mede-eigenaar worden. Zo komt de boerderij stap voor stap in eigendom van de gemeenschap en krijgt stichting Lenteland haar gelden weer beschikbaar voor de aankoop van een volgende boerderij. Het mede-eigenaarschap van de coöperaties is zo ingericht dat de missie en het gemeenschappelijk belang leidend zijn en blijven. De stichting koopt de percelen en daarna gaat de sleutel in de kluis: het wordt nooit meer verkocht en de grond is daarmee voor goed uit het particuliere – en vaak speculatieve – domein verdwenen en blijft beschikbaar voor regeneratieve gemeenschapslandbouw.

Beeld uit een filmpje waarin het concept van Lenteland wordt uitgelegd. Zie voor het gehele filmpje: https://www.youtube.com/watch?v=-t0US4sm1xfQ&t=3s

Gebiedsproces Aldeboarn-De Deelen

Initiatiefnemers en aanleiding
In 2012 richtte een groepje bevlogen burgers de stichting Beekdallandschap Koningsdiep | de Nije Boarn op. Rond dezelfde tijd nemen de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân de Veenweidevisie aan. Daarin staat dat de bodemdaling in Friesland moet worden tegengegaan. De overheden geven aan dat ze graag initiatieven van onderop omarmen. De Stichting heeft vervolgens aan de Gebiedscoöperatie It Lege Midden voorgesteld om gezamenlijk de uitvoering van de veenwijdeopgave in Aldeboarn – De Deelen ter hand te mogen nemen.

Doel
De opgave in de Veenweidevisie: bodemdaling tegengaan door het slootwaterpeil te verhogen, met behoud van een vitale landbouw. Het Rijk heeft daar later nog een CO2-reductieopgave aan toegevoegd. Door inbreng van zowel burgers als boeren is het doel integraler geworden. Een geslaagd transitieproces levert een duurzaam toekomstperspectief oplevert voor de landbouw én het gebied als zodanig.

Aanpak
Verschillende partijen zijn verbonden in een Gebiedscommissie onder onafhankelijk voorzitterschap: provincie, waterschap, gemeenten, de gebiedscoöperatie en de stichting. Onder leiding van een professionele projectleider wordt er gewerkt aan een breed gedragen toekomstperspectief voor Aldeboarn - De Deelen – een gebied van vijfduizend hectare. Vierduizend hectare is landbouwgrond met hoofdzakelijk melkveehouderij, duizend hectare is natuur, met Natura 2000-gebied De Deelen. De verschillende financiële bronnen worden samengebracht in een gebiedsfonds. En door de integrale aanpak kan de opgave gekoppeld aan vraagstukken als leefbaarheid, energietransitie, circulariteit, landschap, natuur, versterken biodiversiteit etc.

Financiering
Met name dankzij de inzet van een projectleider is er tot nu toe 16,5 miljoen euro aan subsidie vergaard. 3,15 miljoen uit de klimaatenvelop, 7 miljoen aan Impulsgelden, 5 miljoen uit het IBP-Vitaal Platteland en 1,4 miljoen euro uit de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw. Dat geld is onder meer bedoeld om gronden af te waarderen en aan te kopen als ruil- en compensatiegrond. Daarnaast zijn de gelden bedoeld om het gebied opnieuw in te richten en de natuur- en waterkwaliteit te versterken.

'We zijn een initiatief ‘van onderop’, gestart door burgers én boeren – dat is een kardinaal verschil met veel projecten die vertrekken vanuit de overheid'

Landgoed Grootstal – Malden

Initiatiefnemers
Sinds 1917 is het landgoed Grootstal – 16 hectare en een neorenaissance landhuis - in bezit van de familie van Hövell tot Westerflier. Het wordt nu beheerd door Kien van Hövell. Onder haar leiding vond de familie nieuwe manieren voor een toekomstbestendig landgoed door op een innovatieve manier een voedsellandschap te ontwikkelen samen met omwonenden en geestverwante organisaties.

Doel
De agrarische functie van het landgoed om vormen tot een toekomstbestendig systeem aan de hand van het 'landgoedmodel': werken met een veelvoud aan waarden en functies en goed rentmeesterschap en de continuïteit zoeken tussen verleden, heden en toekomst. De focus ligt hierbij het realiseren van een betere bodem en het aangaan van een nieuwe relatie met de stad.

Aanpak
Kien van Hövell begint bij de bodem. Dat gaat volgens haar over meer dan alleen een hogere oogst. Ook over de opslag van CO2, het vasthouden van water, gezondere planten en het doorgeven aan een volgende generatie. Op een meervoudige manier waarde creëren en klimaatverandering tegengaan is haar missie. Op het landgoed werkt ze samen met verschillende initiatieven die ze letterlijk en figuurlijk de ruimte geeft. Zoals de no-dig marketgarden van Stichting Bodemzicht die levert aan toprestaurants en via groentepakketten aan abonnees. Maar Bodemzicht is ook een leerplek waar het gedachtengoed van regeneratieve landbouw wordt gedeeld via cursussen. Zelfoogst moestuin Het Heerlijk Land is ook onderdeel van het landgoed. Door middel van een oogstabonnement of vrijwilligerswerk kunnen omwonenden een bijdrage leveren. Daarnaast wordt er samengewerkt met het Huis van Compassie voor mensen die eenzaam zijn en in de moestuin tot rust komen en zelfvertrouwen opbouwen. Zo dient de moestuin uiteenlopende doelen. Tot de deelnemende partijen op het landgoed behoren daarnaast ook nog het zelfoogst-voedselbos De Heerlijke Bosgaard, Bomert Beheer die het groen verzorgt, een schapenhouder, een kruidentuin, een bloemenkwekerij, een imker, de transitiewinkel en de multifunctionele gebouwen het LAB en het Paviljoen.

Financiering
Op het landgoed Grootstal wordt een nieuw businessmodel gehanteerd dat geënt is op het landgoedmodel en gericht is op de creatie van meervoudige waarde, zoals beschreven door Jan Jonker: waarde met een veel bredere oriëntatie dan alleen monetaire winst, en op de regeneratieve principes van hulpbronnen, de samenwerking van stakeholders, en de gewenste maatschappelijke impact. De basislogica is dat er bij deze partijen een gedeelde identiteit en betrokkenheid moet bestaan en dat er sprake is van wederkerige verantwoordelijkheid. Daarnaast zijn er ook organisaties die bijdragen aan het geheel. Zo financieren de Radboud Universiteit en Radboud Universitair Medisch Centrum bomen in het plangebied uit de besparing van printkosten.

Landgoedwinkel waar lokale producten worden verkocht.

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Raadsmemo Euregioraadsreis 2022

Op 22 en 23 vond voor het eerst sinds 2024 weer een Euregioraadreis plaats. Deze reis zou eigenlijk in 2021 in het kader van het 50-jarig jubileum van de Euregio Rijn-Waal plaatsvinden, maar kon toen helaas wegens corona geen doorgang vinden. Dit jaar ging de reis gelukkig met 57 deelnemers wel door.

Donderdag 22 september – Brussel

De eerste dag stond in het teken van een bezoek aan de Europese hoofdstad Brussel. Helaas kon door de onderweg opgelopen vertraging het bezoek aan de bezoekerstribune van de plenaire vergaderzaal niet plaatsvinden. Na een lunch in het Europees Parlement stond een bezoek aan de Europese Commissie op het programma.

Groepsfoto voor Berlaymont, het hoofdgebouw van de Europese Commissie

Bij de **Europese Commissie** gingen de raadsleden in gesprek met **Beate Grajnert van de DG Regio** en **Herald Ruijters, hoofd van de DG Move** over de mogelijkheden die de EU biedt voor initiatieven in de grensregio.

Beate Grajnert is namens de **DG Regio** de desk officer voor het programma **Interreg Deutschland-Nederland**. Zij sprak over “de prioriteiten van de Europese Commissie voor de grensoverschrijdende samenwerking, in het bijzonder in het Interreg-programma Deutschland-Nederland en activiteiten van de Commissie en de DG Regio op het gebied van samenwerking”.

Mevrouw Grajnert stelt het beleid van de DG Regio met betrekking tot de grensoverschrijdende samenwerking voor. Zij geeft aan, dat het totale budget voor alle programma´s op het gebied van Europese territoriale samenwerking ruim 330 miljard euro bedraagt. Voor de Interreg A programma´s voor de directe grensoverschrijdende samenwerking tussen buurregio´s is 8 miljard gereserveerd. Voor het Interreg A programma Deutschland-Nederland is tot 2027 ruim 225 miljoen euro beschikbaar.

In deze nieuwe subsidieperiode moeten ook de andere mainstreamprogramma´s grensoverschrijdende samenwerking in hun subsidievoorwaarden integreren en de samenwerking over landsgrenzen stimuleren. Dit geeft het belang aan, dat de Europese Commissie hecht aan de grensoverschrijdende samenwerking. Daardoor kunnen ook andere programma´s van de DG Regio zoals EFRO Oost-Nederland en EFRE NRW voor grensoverschrijdende initiatieven in de Euregio Rijn-Waal interessant zijn. Dit geldt ook voor andere Europese programma´s als ELER, ESF+, JTF, COSME, ERASMUS, ERASMUS+ und Horizon Europe.

Belangrijk is ook dat binnen de nieuwe Interreg VI periode Klein Projecten Fondsen (KPF) een vast bestanddeel van de diverse Interreg A programma´s zijn. Ook voor Deutschland-Nederland worden KPF ingericht, zodat activiteiten in het kader van People to People activiteiten en mini-projecten ook de komende jaren ondersteund kunnen worden. De verwachting is, dat deze nieuwe KPF begin 2023 van start kunnen gaan.

Verder geeft mevrouw Grajnert aan, dat de Europese Commissie diverse vereenvoudigen heeft doorgevoerd in de administratieve afwikkeling van projecten. Het is echter zo, dat niet alle landen deze vereenvoudigen een op een hebben doorgevoerd. Dit heeft vaak te maken met het feit, dat de lidstaten ook cofinanciers zijn en voor deze subsidies andere regels gelden, die daardoor ook op de EU-programma´s toegepast worden. De volledige presentatie is te downloaden via onderstaande link.

- ➔ Presentatie DG Regio
- ➔ Film Interreg Deutschland-Nederland

Vervolgens stelde **Herald Ruijters** van **DG Move** de subsidiemogelijkheden op het gebied van mobiliteit voor. Hierbij is het TEN-T netwerk leidend. TEN-T staat voor Trans-European Transport Network en heeft tot doel corridors dwars door Europa te creëren conform bepaalde kwaliteitsstandaarden. Belangrijke corridors voor het Nederlands-Duitse grensgbied zijn bijvoorbeeld Rotterdam-Genua en Rhine-Apine. Om het TEN-T-netwerk te verbeteren zijn er binnen diverse programma´s mogelijkheden voor subsidies voor de periode 2021-2027:

- **ERDF en ECF**: ca. 15 miljard beschikbaar voor TEN-T, stedelijke en regionale mobiliteit
- **Recovery and Resilience Facility**: 93 miljard beschikbaar, voor TEN-T (15-20 miljard) stedelijke en regionale mobiliteit (bijvoorbeeld ook geschikt voor aanleg laadinfrastructuur)
- **Connecting Europe Facility:** 25,8 miljard voor TEN-T

Hij stelde zeer duidelijk, dat de verbetering, aanleg en reactivering van grensoverschrijdende verbindingen met het oog op de situatie in Oekraïne belangrijker is dan ooit. Het is ook daarom, dat het TEN-T programma met enkele corridors tussen de Baltische staten heeft uitgebreid, om zo ook daadwerkelijk te laten zien, dat Oekraïne bij Europa hoort. Om de stabiliteit van Europe te laten zien en te garanderen zijn echter ook andere grensoverschrijdende verbindingen heel belangrijk. In de Euregio Rijn-Waal zijn dit bijvoorbeeld de corridor Amsterdam-Berlijn, waar Nederland en Duitsland het eens moeten worden over de variant via Arnhem of Bad Bentheim. Ook de reactivering van de spoorverbinding Kleve-Nijmegen is hierin een belangrijke maatregel, waar de Europese Commissie in principe bereid is tot 50% te cofinancieren. Ook hier geldt, dat alle niveaus van lokaal via regionaal naar nationaal en ook nog grensoverschrijdend het eens moeten zijn.

Alleen verbindingen waarover consensus heerst komen in aanmerking om opgenomen te worden in het 10-jarenprogramma van de Europese Commissie. De nieuwe fase is net gestart en helaas met slechts zeer beperkte investeringen in de Nederlands-Duitse grensregio. Mocht de grensregio hier iets willen, dient er een sterke lobby richting de nationale overheden opgezet te worden.

De volledige presentatie is te downloaden via onderstaande link.

➔ Presentatie DG Move

Beate Grajnert, DG Regio

Herald Ruijters, DG Move

Zaal Jean Durieux in het Charlemagne-gebouw van de Europese Commissie

De dag werd afgesloten met een gezamenlijk diner bij Chez Leon, vlakbij de Grand Place van Brussel.

Diner bij Chez Leon

De Grand Place in Brussel

Vrijdag 23 september – Museum Vieille Montage en Drielandenpunt Vaals

Na het uitgebreide ontbijtbuffet verzamelden de deelnemers zich om 09.00 uur bij de bus voor het vertrek naar het **Museum Vieille Montagne**. Dit museum vertelt de bijzondere geschiedenis van Neutraal-Moresnet. Nadat Napoleon in 1815 voorgoed was verslagen werd Europa op het Congres van Wenen opnieuw ingedeeld.. Over het bezit van Kelmis (nu Gemeente Moresnet in België) bleken twee artikelen van het Weense verdrag elkaar namelijk tegen te spreken. De Nederlandse grens lag bij Kelmis tot twee kilometer oostelijker dan de westgrens van Pruisen en omdat beide partijen zeggenschap wilden over de zinkgroeve, kwamen ze niet tot een overeenkomst. De regeringen van de Nederlanden en Pruisen besloten om het gebied van Moresnet los te koppelen van de onderhandelingen en tijdelijk tot neutraal gebied te verklaren. Het gebied werd door beide landen bestuurd, hiermee was er sprake van een zogenoemd condominium. De unieke situatie waarin Neutraal Moresnet zich bevond leidde met name in de beginjaren tot verwarring voor de bevolking. Zo was het onduidelijk welke nationaliteit de inwoners hadden, aan welk land ze belasting verschuldigd waren en in welk land de mannen hun dienstplicht moesten vervullen. Deze vraagstukken leidden tot langdurige bureaucratische processen en onzekerheid bij de bevolking. Ruim een eeuw later kwam er op 10 januari 1920 met het Verdrag van Versailles een einde aan

Neutraal Moresnet, dat definitief werd ingelijfd door België. Tijdens de interessante rondleiding door drie enthousiaste gidsen leerden de deelnemers alles over dit bijzondere stukje geschiedenis van de Nederlands-Duitse samenwerking.

Museum Vieille Montage vertelt de interessante geschiedenis van Neutraal Moresnet

Vervolgens werd de reis voortgezet naar het **Drielandenpunt bij Vaals** voor een lunch met Michael Dejozé, directeur van de trinationale Euregio Maas-Rijn.

De **Euregio Maas-Rijn (EMR)** heeft ca. 4 miljoen inwoners en bevat de regio rond de zeshoek Hasselt-Maastricht-Luik-Aken-Heerlen-Eupen. Nadat in 1976 reeds een werkgroep was opgericht die dit samenwerkingsverband omvatte kreeg de Euregio in 1991 een juridische status als stichting. Sinds 2019 is de EMR een EGTS. De Euregio Maas-Rijn is met haar drie talen en vijf partnerregio's een veelzijdige, maar ook complexe euregio in het hart van Europa. Anders dan bij de ERW zijn dus niet de individuele gemeenten lid, maar de regio´s/provincies, waartoe de gemeenten behoren. De EMR houdt zich net als de ERW actief bezig met het opzetten van projecten. De EMR koppelt en ondersteunt deze actoren en bemiddelt tussen hen en draagt zodoende bij tot het welslagen van de grensoverschrijdende samenwerking tussen de partnerregio's over de landsgrenzen heen. Op het secretariaat zijn niet alleen medewerkers van de EMR werkzaam, maar heeft ook elke partnerregio één of meerdere werknemers gedetacheerd. Dit vereenvoudigt de communicatie en afstemming met de leden. De EMR heeft in haar strategische agenda voor 2030 de volgende speerpunten benoemd: economie & innovatie, arbeidsmarkt, onderwijs, landschap & klimaat, toerisme, cultuur, mobiliteit & infrastructuur, veiligheid en gezondheidszorg. Deze thema´s zijn vergelijkbaar met de onderwerpen, die die ERW in haar Strategische Agenda 2025+ heeft vastgelegd. Een bijzonder speerpunt voor de EMR is het binnenhalen van de Europese Einstein Telescoop, waarmee onderzoek naar het ontstaan van de aarde gedaan kan worden. Hiervoor is naast de regio EMR ook nog een regio in Italië in de running.

➔ Presentatie Euregio Maas-Rijn

Michael Dejozé, directeur EMR

Lunch in Taveerne de Grenssteen bij het Drielandenpunt

Afsluitend was er gelegenheid om het Drielandenpunt te bekijken. Bij het drielandenpunt bij Vaals komen de grenzen tussen Nederland, België en Duitsland samen. Het punt is gelegen nabij de top van de Vaalserberg op de grens van de gemeenten Vaals (Nederlands Limburg), Blieberg en Kelmis (beide in de Belgische provincie Luik) en Aachen (in de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen). Van 1839 tot 1919 was het drielandenpunt een vierlandenpunt, met de grens met Neutraal-Moresnet.

Verschillende deelnemers maakten van de gelegenheid gebruik om even in drie landen tegelijk te staan.

Het Drielandenpunt (https://www.flickr.com/photos/28169156@N03/21754247579/stats/)

Na enkele files konden de eerste deelnemers om ca. 18.15 in Elst hun reis naar huis vervolgen. Om ca. 19.00 uur arriveerde de bus in Kleve om de deelnemers die hier hun auto hadden geparkeerd af te zetten.

Wij kijken terug op een zeer geslaagde reis, met veel interessante en intensieve gesprekken.

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

KWARTAALBERICHT
3e KWARTAAL 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Ontwikkelingen en resultaten 3

2.1. Geen extra kosten door ontheffing gascontract 3

2.2. Werken aan de vierde tranche Regio Deal 3

2.3. Bestuurlijke ontmoetingen 3

2.4. Bestuurlijk opgaveteams (BOT's) van start 4

2.5. Public Affairs 4

3. Resultaten per opgave 5

3.1. Verbonden regio 5

3.2. Productieve regio 7

3.3. Circulaire regio 8

3.4. Ontspannen regio 9

3.5. Groene groeiregio 10

4. Tot slot 11

BIJLAGE 1 Samenstelling BOT's 12

1. Inleiding

In dit derde kwartaalbericht staan de recente ontwikkelingen binnen de opgaven en rond het regiobureau van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR). U leest allereerst de meest in het oog springende ontwikkelingen en resultaten van dit kwartaal. Vervolgens beschrijven we de belangrijkste resultaten per opgave.
Hoewel een groot deel van het derde kwartaal samenviel met het zomerreces, zijn er mooie resultaten geboekt.

2. Ontwikkelingen en resultaten

2.1. Geen extra kosten door ontheffing gascontract

De GMR faciliteert de gezamenlijke inkoop van gas voor 16 gemeenten. Het nieuwe contract met Eneco gaat per 1 januari 2023 in en richt zich veel steviger dan het oude contract op energiebesparingskansen binnen gemeentelijk vastgoed.
Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) vond aanvankelijk, op basis van het vijfde Europese sanctiepakket, dat gemeenten hun lopende contract met Gazprom moesten ontbinden per 10 oktober 2022. De GMR heeft met de voorbereiding van een brief van de wethouders van Arnhem en Nijmegen aan de minister en in tweede instantie een ontheffingsaanvraag, ervoor gezorgd dat er een ontheffing voor die verplichting is verkregen. Dit kreeg uiteindelijk landelijk navolging: Minister Jetten maakte per Kamerbrief bekend dat er een algemene ontheffing tot 1 januari kwam voor partijen met gascontracten met SEFE Energy Ltd (voorheen Gazprom).
Dit betekent dat de GMR tot en met eind dit jaar gebruik blijft maken van het lopende contract en daarna, zoals gepland, de overstap maakt naar Eneco. Daarmee is voorkomen dat de regio onnodig enkele miljoenen extra zou hebben uitgegeven aan de inkoop van gas. Dat lukte, omdat we zorgvuldig hadden uitgezocht dat de financiële connectie van Gazprom Nederland met de Russen inmiddels was doorgesneden en er geen opbrengsten naar Rusland vloeiden.

2.2. Werken aan de vierde tranche Regio Deal

In het derde kwartaal werkten we hard aan de propositie van de Regio Deal. Het is een voorstel dat dient als een voorselectie om, als we worden geselecteerd, met het Rijk in gesprek te komen over het sluiten van een Regio Deal om de brede welvaart te verbeteren. Hier is maximaal €40 miljoen cofinanciering vanuit het Rijk voor beschikbaar.
In twee bijeenkomsten met gemeenten en andere partijen en veel bijeenkomsten in kleinere setting zijn de afgelopen maanden programmalijnen en mogelijke programma's en projecten verkend. Afgelopen weken werd werkelijk een stortvloed aan project- en programmavoorstellen aangedragen door gemeenten, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Met deze rijke oogst is een voorstel gemaakt met een verdeling van grofweg €60 miljoen regionale partijen en €40 miljoen cofinanciering vanuit het Rijk. Fantastisch dat zoveel mooie bijdragen zijn aangeleverd voor dit voorstel!
Op 28 oktober is de concept-propositie Regio Deal 'gezonde groene groei' naar de colleges gestuurd voor commentaar. De reactietermijn loopt tot 9 november en dan is het voor ons doorwerken tot het indienen van de propositie op 14 november.
Daarna is het wachten op het besluit vanuit het Rijk dat naar verwachting eind januari wordt genomen. Wordt vervolgd.

2.3. Bestuurlijke ontmoetingen

Na het zomerreces organiseerden we diverse ontmoetingen. Op 14 september kwam het algemeen bestuur (AB) bij elkaar in Wijchen. Nieuw onderdeel op de agenda was een inhoudelijk thema. Door de leden is meerdere keren aangegeven dat zij meer betrokken willen worden bij actuele regionale thema's. Dit keer stond de actualisatie van de Woondeal en bijdrage aan de nationale bouwopgave geagendeerd.

Op vrijdag 30 september vond in Westervoort Regio Ontmoet plaats. Een meer informele samenkomst voor colleges van B&W en gemeentesecretarissen op de vrijdagochtend. Op het programma stond de voortgang van de Regio Deal en de stand van zaken van het Verstedelijkingsakkoord. Een groot aantal (nieuwe) bestuurders was deze ochtend van de partij.

2.4. Bestuurlijk opgaveteams (BOT's) van start

Doordat de vorming van de colleges meer tijd vroeg, bleek het niet mogelijk voor het zomerreces de bestuurlijk opdrachtgevers voor de vijf regionale opgaven te benoemen. Op 14 september kon het AB hiertoe overgaan. De volgende bestuurders zijn door het AB benoemd:

- Groene groeiregio burgemeester Carol van Eert (Rheden)
- Ontspannen regio burgemeester Agnes Schaap (Renkum)
- Circulaire regio wethouder Tobias van Elferen (Nijmegen)
- Verbonden regio wethouder Nermina Kundić (Arnhem)
- Productieve regio wethouder Nick Derks (Wijchen)

Na de formele benoeming gingen de vijf bestuurlijk opdrachtgevers echt van start met de vorming van hun BOT's. Deze zijn inmiddels samengesteld met regionale bestuurders die binnen de opgave aan de slag gaan met een van de speerpunten. In het bestuurlijk platform van iedere opgave zitten de portefeuillehouders van de achttien gemeenten. In dit platform worden de voortgang van de speerpunten en de activiteiten binnen een opgave gedeeld en besproken. Dit gebeurt in ieder geval op een aantal vaste momenten per jaar tijdens Regio Overleg(t) en zo vaak als de opgave daar om vraagt. In bijlage 1 is de complete samenstelling van de BOT's opgenomen.

2.5. Public Affairs

Den Haag

- Gaven we vanuit de GMR aan Kamerleden input over onze woningbouw- en mobiliteits-opgaven.
- Zijn we met de speerpuntcoördinatoren van alle opgaven in de stukken van Prinsjesdag gedoken. En hebben we binnen twee dagen een analyse van de Rijksbegroting 2023 en Miljoenennota opgesteld.
- Werkten we mee aan de voorbereidingen van de werkbezoeken van maar liefst twee bewindspersonen: Hanke Bruins Slot (Minister van Binnenlandse Zaken) en Rob Jetten (Minister voor Klimaat en Energie). Beiden waren op 10 oktober in de regio Arnhem-Nijmegen.
- Bezochten ambtenaren van IenW tijdens een werkbezoek knelpunten op het spoor in onze regio.
- Maakten we kennis met voor ons nog onbekende Kamerleden die relevant zijn voor onze opgaven.
- Werkten we mee aan de propositie voor de vierde tranche Regio Deal.

Brussel

- Werkten we aan de positionering van InnoFields / Soil Valley in de 'Soil Deal for Europe'. Dit door gesprekken te voeren met verantwoordelijk contactpersonen bij de Europese Commissie en door aansluiting te zoeken bij het Horizon EU project 'PREPSOIL'. In het kader van de Soil Deal worden komend jaar 100 living labs verspreid over Europa geselecteerd, die met (financiële) ondersteuning uit Europa aan de slag gaan met herstel van de bodembiodiversiteit.
- Is ter voorbereiding op de jaarlijkse European Week of Regions and Cities contact gelegd met de European Cyclists Federation (ECF). Dit is een groot internationaal netwerk, gericht op het stimuleren van fietsmobiliteit in Europa. De gedachte hierachter is om het speerpunt regionaal (snel)fietsnetwerk met steun van de ECF ook (gedeeltelijk) in Europese context uit te voeren.
- Werkten we samen met Oost NL en partners uit Denemarken aan een eerste projectvoorstel voor de Europese uitrol van Smart Energy Hubs. Het doel van dit voorstel is om in Oost-

Nederland en op Europese schaal proeftuinen voor decentrale energieopwekking, opslag en omzetting te ontwikkelen.
- Namen we deel aan enkele panelgesprekken tijdens het Urban Resilience Forum in Athene en konden we daarmee ons Europese netwerk op het gebied van klimaatadaptatie verrijken. Het toonaangevende evenement richt zich op aanpassing aan de klimaatverandering en stedelijke veerkracht.

Duitsland
- Waren we voor het eerst aanwezig bij de Circular Economy Hotspot in Bottrop. Er zijn contacten gelegd met verschillende steden en regio's uit Europa, in het bijzonder met vertegenwoordigers van Stadt Bottrop.
- Verstevigden we onze contacten met het Regionalverband Ruhr verder. En zijn we aan de slag gegaan met het plannen van verdere uitwisseling op de onderwerpen klimaatadaptatie, groen-blauw raamwerk en circulaire bouw. Deze uitwisseling vindt in november van dit jaar plaats.

Niet onvermeld mag blijven dat in september Arnout Smit, na zes jaar, vertrok als adviseur Public Affairs bij de GMR en dat hij nu aan de slag is bij Liander.

3. Resultaten per opgave

3.1. Verbonden regio

Gebiedsgerichte corridors
A12 alliantie
In opdracht van het ambtelijk kernteam (provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, GMR en Regio Achterhoek) voerde bureau Moventum gesprekken met stakeholders vanuit overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen. Gesproken is over nut, noodzaak en toegevoegde waarde van een alliantie, welke mogelijkheden (of niet) zij zien voor verdere samenwerking en eventueel welke samenwerkingsvorm. Moventum destilleert nu conclusies en aanbevelingen hieruit. Het is de verwachting dat de eerste resultaten in het vierde kwartaal worden besproken.

Spoor
We maken ons zorgen over het spoordossier. Niet alleen hebben wij een continue inzet op de lobby voor de spoorcorridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens (voorheen A12 spoorcorridor), maar zien we ook problemen op bijvoorbeeld de Maaslijn. ProRail heeft de aanbesteding elektrificatie stopgezet en het is nog onduidelijk wanneer en op welke manier dit wordt doorgezet. Dit is aanleiding geweest om, samen met onze regionale partners vanuit de Noord-Brabant en Noord-Limburg, aandacht hiervoor te vragen met een brief aan de provincie Limburg. Ook hebben we samen met de Oost-Nederland partners aandacht gevraagd voor de ongewenste afschaling van de dienstregeling van de NS.

We hebben de regie genomen om de ketensamenwerking tussen de verschillende beheerders van infra (weg, water en rail) te versterken. Het proces is gericht op de afstemming tussen projecten die over drie tot zeven jaar gaan spelen (tactisch assetmanagement). Een unieke aanpak die uitgewerkt wordt voor het gebied ten zuidwesten van Nijmegen/Maas-Waal kanaal en waarmee we hopen de overlast voor onze inwoners bij werkzaamheden te verminderen.

Gedrag en Duurzame Mobiliteit
Veel wegen en spoortrajecten waren deze zomer afgesloten door werkzaamheden. Inwoners en organisaties die willen weten waar er gewerkt wordt en welke omleidingsroutes en reisalternatieven er zijn, kunnen sinds augustus terecht op de website wegwerk.slimschoononderweg.nl van ons programma Slim & Schoon Onderweg. De werkzaamheden zijn nodig om de regio Arnhem-Nijmegen goed bereikbaar te houden. Voor weggebruikers was er tot nu toe niet één website waarop informatie over álle werkzaamheden van alle wegbeheerders te vinden was. Sommige werkzaamheden worden

uitgevoerd door Rijkswaterstaat, andere door gemeenten, provincie of ProRail. Informatie was daardoor versnipperd en dus niet gemakkelijk vindbaar voor inwoners en organisaties. De website bundelt en visualiseert de informatie.

A12 Drukte alert
Een van de projecten uit het regionale programma Slim & Schoon Onderweg is de A12 drukte alertmeter. De A12 tussen Arnhem en de Duitse grens is erg druk en er staan regelmatig files. Om reizigers beter voorbereid op weg te laten gaan is in september de A12 Drukte alert geïntroduceerd. Mensen die zich hiervoor aanmelden, ontvangen een gratis sms-bericht als er de volgende dag meer drukte dan normaal wordt verwacht. Of als er werkzaamheden zijn. Met deze informatie kunnen automobilisten hun reis aanpassen. Door bijvoorbeeld thuis te werken, hun vertrektijd aan te passen of een ander vervoermiddel te kiezen. De alert is een van de middelen waarmee ons project A12 Slim Reizen weggebruikers wil stimuleren om over hun reis na te denken en te helpen om op een andere manier hun bestemming te bereiken. De alert is gekoppeld aan een interactieve kaart waarop de drukteverwachting voor vandaag en morgen is te zien.
Ook konden bedrijven van 18 april tot 30 september meedoen met de FietsChallenge A12, dé fietsactie speciaal voor werknemers en andere woon-werkreizigers in en rondom de Liemers en het centrum en oosten van Arnhem.

Fiets
Snelfietsroute VeluweWaalpad
In juli zetten de wethouders van Overbetuwe, Renkum, Nijmegen, Arnhem en Lingewaard samen met gedeputeerde Witjes van de provincie Gelderland hun handtekening onder het plan voor een nieuwe lange snelfietsroute, het VeluweWaalpad. Er is veel ambitie en commitment om samen op te trekken. Het plan staat in het ambitiedocument ‘VeluweWaalpad, Verstedelijking op de fiets’. Het tekenmoment is een uitvloeisel uit het Bestuurlijk Overleg A325/N325 uit juni 2022, waarin is afgesproken dat het VeluweWaalpad een van de tien maatregelen is die wordt uitgewerkt voor de Gebiedsaanpak. Samen met de provincie gaan we een aanpak opstellen, de route verkennen en toewerken naar een ontwerp en begroting voor de hele route in 2023.

Snelfietsroute Arnhem Huissen
De snelfietsroute Arnhem Huissen is een van onze vier kansrijke snelfietsroutes. De afstanden zijn zeer goed per fiets te doen, alleen ligt er nu geen hoogwaardige fietsroute. Daar willen we (regio, Arnhem en Lingewaard) verandering in brengen. Daarom is het afgelopen half jaar een uitwerking gemaakt voor de twee routes, inclusief een voorlopig schetsontwerp. Deze is nu opgeleverd en wordt verder uitgewerkt. Met de provincie overleggen we hoe dit plan past in de provinciale fietsopgave, ofwel hoe we tot realisatie kunnen komen. Dit mede door de kansen om veel korte autoritten te voorkomen en zo de Pleyroute te ontlasten. Arnhem Huissen is een van de maatregelen uit de Gebiedsaanpak A325/N325.

Snelfietsroute Wijchen Oss
Er is een concept korte termijn aanpak A50, waarin deze snelfietsroute is benoemd als onder-steuningsproject. De provincie Gelderland is verzocht om bij te dragen en samen met ons een plan van aanpak te maken.

Bijdrage provincie voor snelle fietsroutes 2023
In de zomer is met de provincie gesproken over de aanpak en financiering van snelle fietsroutes in onze regio. In een gezamenlijk voorstel is gekeken welke projecten hiervoor in aanmerking komen. Voorwaarden zijn dat het snelle fietsroutes zijn en dat de projecten in 2023 ten uitvoer worden gebracht. Op basis van een uitvraag in de regio zijn meerdere projecten opgehaald en besproken met de provincie. En is een positief advies afgegeven voor een bijdrage van €5 tot 6 miljoen. Daarmee kunnen we serieus vooruit, ook omdat deze middelen eerder niet beschikbaar waren. Vanuit de regio gaan we nu aan de slag om het in gang te zetten en alle benodigde informatie aan te leveren.

BOD
We nemen als regio deel aan het onderzoek Bicycle Oriented Development (BOD), in samenwerking met BUAS (Breda University and Applied Sciences) en Tour de Force. Dit is een data-driven onderzoek naar de fietsbereikbaarheid van de stedelijke voorzieningen in onze regio en hoe we de fietsbereikbaarheid kunnen verbeteren. Dat doen we in eerste instantie voor de vier gemeenten in het middengebied. We werkten de laatste periode aan de digitalisering van ons fietsnetwerk en de koppeling aan data over snelheid. Alles is ingevoerd en de 'runs' kunnen starten. Eind september zijn in een werksessie de resultaten van het onderzoek toegelicht. Op basis daarvan en de ideeën over verdere uitbouw van ons netwerk, kunnen we verbetervoorstellen maken. Ook gekoppeld aan de harde en zachte woningbouwplannen. Het onderzoek gebruiken we om nieuwe investeringsplannen te onderbouwen en mogelijk te bespoedigen.

Verkeersveiligheid
SPV tweede tranche
We ondersteunden gemeenten bij de voorbereiding van mogelijke subsidieaanvragen. Het Rijk heeft een regeling open staan voor verkeersveiligheidsprojecten. In grote lijnen zijn de volgende voorwaarden aan de tweede tranche verbonden:
- elke aanvrager dient één aanvraag in waarin alle gewenste maatregelen worden genoemd;
- een aanvraag voor een rijksbijdrage wordt uiterlijk 1 oktober 2022 ingediend.

Hubs & Knooppunten
Wij leverden dit kwartaal twee verkenningen op. De eerste is een uitwerking naar een drietal hubs in en rond Arnhem en station Arnhem-Zuid. Deze verkenning wordt nu samen met de gemeente Arnhem en de provincie besproken qua vervolgproces. Kijkend naar alle vier de hublocaties is het advies om in eerste instantie in te zetten op het ontwikkelen van de locaties Waterberg en Arnhem-Zuid. Arnhem-Zuid is kansrijk vanwege de verstedelijkingsopgave. De Waterberg zien wij als potentiële hub voor mobiliteit en de dagelijkse files op de Apeldoornseweg stad inwaarts. Ook zien we potentie voor het ontwikkelen van de locatie IPKW. Dit o.a. door de verstedelijkingsopgave en de mogelijkheid van de hub als dubbelgebruik; zowel voor IPKW als voor de aangrenzende woningen. Daarnaast is er een groot potentieel aanwezig bij het Gelredome. Rondom Gelredome zijn echter ontwikkelingen, die de beschikbare gronden nog onzeker maken.

De tweede verkenning die is opgeleverd is Zevenaar-Oost. Ook hier liggen kansen. De uitwerking resulteert in een rapportage, met daarin de potentie van Zevenaar-Oost als regionale hublocatie en de randvoorwaarden om de locatie verder te kunnen ontwikkelen tot mobiliteitshub. Door de ontwikkelingen in en rondom Zevenaar-Oost leent deze locatie zich erg goed voor de realisatie van een mobiliteitshub. De bereikbaarheid met het openbaar vervoer moet wel verder worden uitgewerkt. Samen met de gemeente en de provincie kijken we naar het vervolgproces.

3.2. Productieve regio

Economie van de Toekomst
Afgelopen jaar hebben we samen met een grote groep stakeholders gewerkt aan een economisch profiel voor 2040; hoe willen we dat onze economie er dan uitziet? En welke ruimteclaims brengt dat met zich mee? De adviesbureaus Buck Consultants International en Ecorys helpen ons daarbij. Om vanuit economie een bijdrage te kunnen leveren aan de Verstedelijkingsstrategie en om koers te bepalen voor de regionale agenda, is dit traject van groot belang. Een eerste concept is nu besproken met de nieuwe bestuurders. Er zijn de komende maanden nog enkele belangrijke keuzes te maken. Op dit moment zijn we bezig de rode draden te vertalen naar een concrete ruimtevraag: wat hebben we aan m² nodig voor onze economie op de langere termijn en waar moet dat landen?

Vergroening bedrijventerreinen opgenomen in programmalijn Sterke bedrijvigheid Regio Deal
In het vorige kwartaalbericht kon u al lezen over een financiële bijdrage van de provincie voor het vergroenen van bedrijventerreinen. Hierbij wordt gewerkt aan projecten gericht op klimaatadaptatie en vergroenen van werklocaties, die bijdragen aan vermindering van hittestress en wateroverlast en

vasthouden van water, bevorderen van de biodiversiteit en die bijdragen aan de gezondheid en het werkplezier van werknemers. Het project is ingebracht bij de Regio Deal om meer impact teweeg te brengen.

Van een Human Capital Agenda naar een Human Capital Akkoord
Begin 2022 is de Human Capital Agenda vastgesteld door de GMR, The Economic Board (TEB) en de provincie Gelderland. Deze werken we uit in een Human Capital Akkoord. Eind dit jaar moet het Human Capital Akkoord klaar zijn voor besluitvorming. Om de speerpunten vanuit de agenda inhoud te geven en beweging te realiseren, zijn werktafels opgezet. Dit zijn enthousiaste triple helixgroepen die inzicht geven in lopende projecten, verbindingen legt tussen projecten, zoekt naar nieuwe regionale initiatieven en naar mogelijke financieringsbronnen. Zij leveren input voor een meerjarig programma, dat wordt opgenomen in het Human Capital Akkoord. Eind september zijn alle deelnemers bij elkaar gekomen voor een kennismakingsbijeenkomst en een werksessie met hun eigen werktafel. Hier is het werkplan besproken.
Tijdens de bestuurlijke bijeenkomst op 19 oktober zijn bestuurders geïnformeerd over de stand van zaken van het akkoord en gingen we met de bestuurders in gesprek over de doelen en ambities. We streven ernaar dat eind dit jaar het akkoord is afgerond en het eerste kwartaal van 2023 te gebruiken voor besluitvorming binnen de GMR, TEB en provincie.

Start Toekomstbestendig Ondernemen
De eerste ronde van het lesprogramma Toekomstbestendig Ondernemen voor MKB'ers is gestart. Samen met ondernemers kijken we naar vragen als: mijn bedrijf groeit, hoe ga ik hiermee om? Heeft mijn bedrijf nog de juiste bedrijfsvoering? Of hoe word-of-blijf ik klaar voor de toekomst? Het programma bestaat uit zes groepssessies en daarna gaan ondernemers 100 dagen aan de slag met de gemaakte plannen. Daarop volgt een terugkomdag. In de tussentijd krijgen ondernemers begeleiding en coaching. Het programma biedt ruimte voor 75 ondernemers.

Inventarisatie financieel landschap tot €1 miljoen
Binnen het MKB is behoefte aan meer inzicht in de financieringsmogelijkheden tot €1 miljoen. De inventarisatie hiervan, uitgevoerd door KplusV, is bijna afgerond. Binnenkort presenteren we het rapport aan bestuurders en ambtenaren, met daarbij een voorstel voor de vervolgstappen.

Duurzame werklocaties
Voor Duurzame werklocaties hebben we per 1 september tot 1 januari een nieuwe speerpunt-coördinator. De invulling voor deze functie vanaf 2023 is in procedure.

3.3. Circulaire regio

Circulaire bouw en infra
Circulaire infra
Op basis van de tussenevaluatie van het project Circulaire GWW (grond-, weg- en waterbouw) is de beoogde wijziging van de aanpak van het project uitgewerkt en onderbouwd. We stelden een bouwstenennotitie op, die we in het vierde kwartaal voor besluitvorming aan colleges aanbieden.

Circulaire bouw
De eerste inventarisatieronde van het duo aanjagers voor circulair & conceptueel bouwen heeft meer dan 50 bouwprojecten in de regio opgeleverd waar de circulaire impactladder toegepast kan worden. Dat zijn 50 kansen om circulair (en conceptueel) bouwen te versnellen en te meten. Er lijkt dus veel enthousiasme aanwezig te zijn om met circulaire bouw aan de slag te gaan. De komende periode zetten we verdere stappen op weg naar publiek-private samenwerking om circulaire bouw te versnellen.
In september is de tweede ronde van de leerkring conceptueel & circulair bouwen gestart.
Beide initiatieven zijn ingebracht in het voorstel voor de Regio Deal.

Grondstoffen en ketens

Quick scan reststromen

RoyalHaskoningDHV heeft de Quick scan reststromen in de regio afgerond naar prioritaire grondstoffen- en afvalstoffenketens. Hierbij is gekeken naar grip op sturing en afzet, kritieke grondstoffen en technische potentie. Daarin is de keuze gemaakt om te starten met vier prioritaire stromen: zonnepanelen van particulieren, zonnepanelen van publieke gebouwen, luiers en incontinentiemateriaal uit de zorg en niet-specifiek ziekenhuisafval.
In het voorstel voor de Regio Deal zijn enkele projecten van circulaire grondstoffen en ketens ingebracht.

Circulair inkopen

De bouw van een platform - en daarmee een netwerk voor samenwerking door inkopers om circulair en toekomstbestendig in te kopen - is gestart. Het gaat bijvoorbeeld om bedrijfskleding, catering, kantoorinrichting, bouw, kantoorartikelen, groenvoorziening en ICT (GWW en energie maken geen onderdeel uit van dit kennisplatform).

Water en klimaatadaptatie

Met input uit een kennissessie en enkele gesprekken met regionale stakeholders is een concept-startnotitie opgesteld. Het concept is voorgelegd aan de speerpuntgroep en de opmerkingen verwerken we nu.
Daarnaast zijn stappen gezet om te verkennen hoe met andere organisaties samengewerkt kan worden. Vanuit Water en Klimaatadaptatie is ook gewerkt aan meerdere projectvoorstellen voor de Regio Deal.

Energietransitie

Voortgang Regionale Energiestrategie (RES)

Er is hard gewerkt aan de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor PlanMER (Milieu-EffectRapportage). Deze ligt na bespreking in het bestuurlijk platform Circulaire regio nu klaar voor besluitvorming in colleges van B&W en daaropvolgend de agendering in gemeenteraden. De PlanMER geeft een stevige objectieve basis voor de beoordeling van milieu-aspecten van grote duurzame energieprojecten in de regio.
De RES-organisatie heeft drie (deel)vacatures opnieuw kunnen invullen, waardoor de organisatie weer op sterkte is.

Regionaal Expertiseteam Energie (REE)

Bedrijven en instellingen in de GMR hebben een behoorlijk aandeel in de CO2-uitstoot in de regio. In het Klimaatakkoord spraken overheid en bedrijfsleven samen af om in 2030 49% CO2 te besparen. Er is bekeken of een expertiseteam energie voor bedrijven kan bijdragen aan bedrijven in de regio bij hun streven het bedrijf toekomstbestendig te maken, zodat de doelen voor CO2-reductie gehaald worden. Om de behoefte te onderzoeken is een enquête gehouden onder medewerkers van de 16 gemeenten van de GMR en zijn er gesprekken gevoerd met 21 organisaties. Daarnaast zijn een aantal voorbeelden in het land en in de regio bestudeerd, om te zien wat de mogelijkheden zijn en waar we op moeten letten.
Uit het onderzoek kwam de behoefte aan een proactieve, op de uitvoering gerichte, vorm van ondersteuning aan ondernemers. Conclusie was ook dat de energievraagstukken waar ondernemers mee zitten, anders zijn dan de vraagstukken van bewoners. Er is specialistische hulp nodig, gericht op ondernemers. Dit is momenteel niet voorhanden bij de gemeenten of de omgevingsdiensten.
In het vierde kwartaal is besluitvorming gepland. Daarbij is de hoofdvraag of er voldoende draagvlak is voor de oprichting van het Regionaal Expertiseteam Energie.

3.4. Ontspannen regio

Groen-blauw raamwerk

Het groen-blauw raamwerk is opgeleverd: een rapport met kansen voor versterking van natuur, landschap en cultuurhistorie in de GMR. Daarbij is ook gekeken hoe we deze kansen kunnen

verbinden met andere ontwikkelingen die ruimte vragen. Denk bijvoorbeeld aan het combineren van maatregelen voor klimaatadaptatie en herstel of ontwikkeling van natuur. Keuzes worden in het groen-blauw raamwerk nog niet gemaakt. Het groen-blauw raamwerk vormt wel de onderlegger voor de keuzes die we met elkaar moeten maken over het gebruik van onze ruimte. Het is dan ook belangrijke input geweest voor de bouwsteen leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie. De kansen die in het rapport zijn benoemd, zijn opgenomen in de vijf gebiedsuitwerkingen. De komende tijd communiceren we over dit rapport. En we werken de belangrijkste kansen die zijn benoemd verder uit: wat is de status van deze ontwikkelingen? Wie zijn hier al bij betrokken? In hoeverre is er draagvlak en mogelijk zelfs al financiering?

Een onderzoek dat nauw samenhangt met het groen-blauwe raamwerk is het onderzoek naar de verhaallijnen in onze regio. Dit laatste is bijna afgerond. De wethouders recreatie & toerisme spraken op basis van een concept van het onderzoeksrapport af om samen op te trekken om de verhalen van de regio nog beter te vertellen. Dat betekent overigens niet dat we alles op regionaal niveau gaan doen. Veel gebeurt al en blijft gebeuren op het niveau van de subregio's en de gemeenten. Maar het bepalen van de ambities, het houden van overzicht en de coördinatie van alles wat er speelt, doen we samen. Een concrete start hiermee maken we met de verhaallijn Romeinen en de Romeinse Limes. We brengen alle partners en initiatieven op dit vlak bij elkaar. Zo versterken we elkaar en vertellen we het verhaal van de Romeinen in onze regio op een goede en eenduidige manier. Hiervoor maken we een masterplan.

Cultuur
Binnen het speerpunt Cultuur werken we hard aan het uitvoeringsplan van het Transformatievoorstel Cultuur. Binnenkort worden de eerste resultaten zichtbaar. Daarnaast verkennen we of we ons kandidaat willen stellen als culturele hoofdstad 2033. Dit kan helpen om onze opgaven verder te brengen. Of dat ook zo is en hoe de regio daar tegenaan kijkt, bekijken we in de verkenning.

Bruisende binnensteden, krachtige kernen
Op 10 oktober zijn bestuurders en centrummanagers bij elkaar gekomen over het thema Bruisende binnensteden, krachtige kernen. Op basis van een eerste analyse van onze kernen, spraken de deelnemers met elkaar hoe zij hiervoor in regionaal verband willen samenwerken. Een interessante en vruchtbare bijeenkomst. In het volgende kwartaalbericht komen we terug op de uitkomsten en wat dit betekent voor onze regionale samenwerking.

3.5. Groene groeiregio

Versnellingsopgave
Het afgelopen kwartaal stond in het teken van prestatieafspraken die Rijk en provincies maken over de Nationale Woon- en Bouwagenda. Hiervoor keken in de regio met alle gemeenten naar de woning-bouwplanning tot 2030 (een zogenaamde realitycheck) en spraken met elkaar over betaalbaarheid in de nieuwbouwplanning. Ook stelden we een aanpak op om de Woondeal eind dit jaar te actualiseren en zijn diverse ambtelijke en bestuurlijke gesprekken hierover geweest of staan gepland. Dit moet eind dit jaar leiden tot een geactualiseerde Woondeal.

Ook is de tweede ronde Flexpool gestart. Daarmee ondersteunen we gemeenten met (externe) expertise voor moeilijke gebiedsontwikkelingen om deze daarmee vlot te trekken. Hiervoor ontvingen we een (flinke) subsidie van provincie Gelderland. We trekken hierin samen met het Versnellingsteam van Gelderland op. We zijn gestart met het benaderen van gemeenten die in de eerste ronde van de Flexpool niet zijn 'bediend'. Vervolgens stellen we een aanvraag voor alle gemeenten open.

Inmiddels zijn binnen het speerpunt woningbouwversnelling twee nieuwe regisseurs gestart:

- Een regisseur Wonen en zorg en speciale doelgroepen. Deze aanjager gaat aan de slag om gemeenten te helpen bij het versnellen van wonen-zorg projecten en is een verbinder tussen de 'zorg en wonen'-wereld. Bestuurlijk is besloten om mee te doen met de koploper-regio Thuis voor iedereen. Hiermee ontvangen wij subsidie van het Rijk om alvast aan de slag te

gaan met visie op wonen en zorg in de regio. Gemeenten worden verplicht zo'n visie op te stellen.
- Een regisseur voor huisvesting van internationale medewerkers**.** Deze aanjager gaat in overleg met de gemeenten zorgen voor borging van het al opgestelde beleidskader arbeidsmigranten en daaraan vervolgens uitvoering geven. Denk aan het maken van een uitvoeringsplan en convenant met de markt. De regisseur start met een ronde langs de gemeenten om kennis te maken en op te halen waar behoeftes liggen op dit thema.

Bij de opgave Circulaire regio heeft u kunnen lezen dat wee aanjagers met het speerpunt conceptueel en circulair bouwen zijn gestart.

Verstedelijkingsstrategie en Groene Metropool 2120
Er is hard doorgewerkt aan de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley (VS ANF). Het eerste deel van de VS ANF is in het najaar van 2021 vastgesteld. Op dit moment ligt bij de gemeenteraden deel twee ter besluitvorming voor. Dit bestaat uit de gebiedsuitwerkingen en een hoofdstuk hoe we vervolgens met de Verstedelijkingsstrategie gaan werken. Voor de gebieden zijn gecombineerde raadssessies georganiseerd. Dat heeft geleid tot een onderzoeksopgave per gebied, die we vanaf het najaar en volgend jaar uitwerken tot gebiedsprogramma's. Gebiedsoverstijgende investeringen agenderen we vervolgens en we bundelen dit in een zogenaamd Novex- of verstedelijkingsprogramma.

Tegelijkertijd is er een VS-akkoord opgesteld dat nu bij de colleges in onze regio en in de Regio Foodvalley ligt. De bedoeling is dat het akkoord tijdens het BO MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) op 10 november wordt vastgesteld. Met dit akkoord borgen we de uitgangspunten en maken we afspraken over langjarige samenwerking. Dit akkoord is breed en gaat ook over de bouwstenen, zoals leefomgeving, economie en mobiliteit. Daarmee hebben de afspraken ook grote invloed op de andere opgaven binnen de GMR. Bijvoorbeeld als het gaat om het starten van een MIRT onderzoek A12, de corridor Arnhem-Nijmegen of de uitwerking van het groen-blauwe raamwerk.
Voor het BO MIRT zijn er afspraken voorbereid over investeringen in de benodigde regionale mobiliteit. Hiervoor is een aanvraag voorbereid (gezamenlijk door Groene groei en Verbonden regio) en over de (ontsluiting van) grootschalige woningbouwgebieden Arnhem Oost en Nijmegen Stationsgebied/kanaalzone.

Er zijn diverse versnellingslocaties aangemeld voor financiering uit het mobiliteitsfonds van het Rijk. Dit heeft tot diverse succesvolle projecten geleid. Wijchen en Zevenaar gaan voor de tweede ronde. Hiervoor zijn aanvragen voorbereid.

Met de provincie hebben we afspraken gemaakt om samen op te trekken bij de 'Ruimtelijke Puzzel' (opdracht van Rijk aan de provincies) en hiervoor de VS te gebruiken, aangevuld met programma's als het Nationaal Programma Landelijk gebied.

We werken aan de voorbereidingen voor een spetterend congres op 24 november Daarin tillen we ons uit het hier en nu en we werpen een blik op de toekomst op regionale schaal. Samen met de WUR zijn we namelijk een onderzoek gestart naar de GMR 2120**.** Het gaat over thema's als klimaat, natuur, biodiversiteit, verstedelijking en circulariteit, met bijzondere aandacht voor natuurlijke systemen. Tijdens het congres presenteren wij een eerste blik op de toekomst. Aanmelden voor het congres Blik vooruit, Groene Metropoolregio 2120 kan hier.

4. Tot slot

Het volgende kwartaalbericht verschijnt eind januari 2023.
Eerdere kwartaalberichten terugzien? Ze zijn te vinden in onze online bibliotheek.

BIJLAGE 1 Samenstelling BOT's

Productieve regio

Gemeente Wijchen	Nick Derks (bestuurlijk opdrachtgever)	
Gemeente Duiven	Huub Hieltjes	(inter) nationale clusters, weklocaties
Gemeente Nijmegen	John Brom	Human Capital
Gemeente Rheden	Ronald ter Hoeven	MKB
Gemeente Zevenaar	Arthur Boone	Logistiek
Gemeente Arnhem	Maurits van de Geijn	Economische monitor

Verbonden regio

Gemeente Arnhem	Nermina Kundić (bestuurlijk opdrachtgever)	Spoor, overge integrala opgaven
Gemeente Overbetuwe	Wijnte Hol	Hoofdwegen - Zuidflank en A325
Gemeente Beuningen	Frans Houben	Programma Slim & Schoon Onderweg
Gemeente Wijchen	Twan Bronkhorst	(H)OV, OV aanbesteding + regiotaxi/vraagafhankelijk OV
Gemeente Nijmegen	Cilia Daemen	Huubs & Knooppunten/Stations
Gemeente Montferland	Jeanette Derksen	Logistiek + circulariteit/klimaatakkoord
Gemeente Heumen	Vincent Arts	Verkeersveiligheid/SPV
Gemeente Lingewaard	Johan Sluiter	Fietsroutes & fietsstimulering
Gemeente Zevenaar	Toon Albers	Hoofdwegen - Oostflank en A12/A15

Circulaire regio

Gemeente Nijmegen	Tobias van Elferen (Bestuurlijk opdrachtgever)	
Gemeente Renkum	Joa Maouche	Circulaire bouw en infrastructuur
Gemeente Overbetuwe	Dimitri Horsthuis-Tangelder	Transitie naar duurzame Energie
Gemeente Westervoort	Hans Sluiter	Grondstoffen en ketens
Gemeente Lingewaard	Maarten van den Bos	Transitie naar duurzame Energie
Gemeente Beuningen	Pascal Cobussen	Grondstoffen en ketens

Gemeente Wijchen	Bea Schouten	Circulaire bouw en infrastructuur
Gemeente Duiven	Gemma Tiedink	Water en klimaatadaptatie
Gemeente Berg en Dal	Alex ten Westeneind	Water en klimaatadaptatie

Ontspannen Regio

Gemeente Renkum	Agnes schaap (bestuurlijk opdrachtgever)	
Gemeente Nijmegen	Noël Vergunst	Cultuur
Gemeente Overbetuwe	René Post	Cultuur
Gemeente Doesburg	Stan Hillenaar	Duurzaam Toerisme en BBKK
Gemeente Beuningen	Alwin Steeg	Duurzaam Toerisme en BBKK
Gemeente Lingewaard	Nick Hubers	Duurzaam Toerisme en BBKK
Gemeente Berg en Dal	Erik Weijers	Groen-blauw raamwerk
Gemeente Westervoort	Jan Derksen	Groen-blauw raamwerk
Gemeente Arnhem	Marco van der Wel	Groen-blauw raamwerk
Gemeente Rozendaal	Ester Weststeijn	Groen-blauw raamwerk
Gemeente Rheden	Dorus Klomberg	Groen-blauw raamwerk

Groene groeiregio

Gemeente Rheden	Carol van Eert (bestuurlijk opdrachtgever)	
Gemeente Nijmegen	Noël Vergunst	Leefomgeving
Gemeente Wijchen	Geert Gerrits	Wonen in balans
Gemeente Beuningen	Sijmen Versluijs	Leefomgeving
Gemeente Arnhem	Cathelijne Bouwkamp	Leefomgeving
Gemeente Overbetuwe	Dimitri Horsthuis-Tangelder	Leefomgeving
Gemeente Rheden	Gea Hofstede	Wonen in balans
Gemeente Zevenaar	Aad van Orden	Leefomgeving

Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst
info@groenemetropoolregio.nl
www.groenemetropoolregio.nl

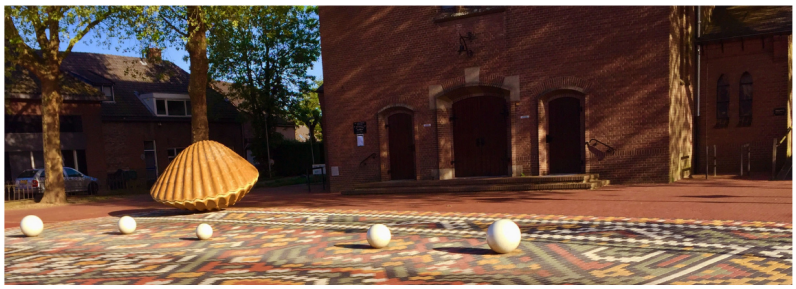
27-10-2022

JAARVERSLAG 2021

COMMISSIE BEZWAARSCHRIFTEN

GEMEENTEN DUIVEN EN WESTERVOORT

OPGESTELD DOOR

Mariska van Beusichem en Mireille Heutinck - juni 2022 -

1STROOM DUIVEN & WESTERVOORT

gemeente Westervoort

Gemeente Duiven

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag over 2021. Het is alweer het derde jaarverslag van de gezamenlijke commissie bezwaarschriften van de gemeenten Duiven en Westervoort.

In 2021 moest de commissie bezwaarschriften verschillende uitdagingen het hoofd bieden. Voor wat betreft de ondersteuning in haar werkprocessen had zij te maken met wisselingen van secretarissen. Waar het gaat om de inhoud van zaken merkte de commissie dat het afnemende vertrouwen van burgers in de overheid in brede zin, ook van onze beide gemeenten aandacht vraagt. Verder golden vanwege de COVID-19 pandemie de nodige voorzorgsmaatregelen, zoals de anderhalve meter afstand en de avondklok. De voorzitter van de sociale kamer sprak op 8 februari 2021 over 'barre tijden' toen er die dag ook nog eens een flink pak sneeuw lag. Ondanks deze uitdagingen, is het wel gelukt om fysiek te (blijven) horen en hoefde geen gebruik te worden gemaakt van een telefonisch of digitaal alternatief.

Van de 106 bezwaarschriften die de gemeenten Duiven en Westervoort tezamen in 2021 in behandeling hadden, werden al met al 53 bezwaarzaken behandeld door de commissie bezwaarschriften. De commissie bedankt de vertegenwoordigers van de bestuursorganen waar zij een welwillende en transparante houding innamen bij het inzichtelijk(er) maken van besluitvorming. Meer dan eens resulteerde een hoorzitting in 2021 alsnog in nader overleg tussen betrokkenen, regelmatig gevolgd door intrekking van het bezwaarschrift. Het was mooi om daar getuige van te zijn.

Ook voor het nieuwe jaar wil de commissie de bezwaarprocedure zo laagdrempelig mogelijk houden. Het streven is een ontspannen en open gesprek, waarin bezwaarmakers hun verhaal kunnen doen en ruimte bestaat voor het bespreken van onderliggende belangen en emoties. Een gesprek waarin de commissie goed doorvraagt en het bestuursorgaan duidelijk uitleg geeft. Waar mogelijk moet de hoorzitting gericht zijn op dialoog en overleg, om te bekijken of er mogelijkheden zijn om tóch tot een oplossing te komen. Een belangrijke rol voor de commissie, die een beroep doet op empathie, creativiteit en doorzettingsvermogen van de leden. Waar mogelijk met maatwerk als doel. En met tevredenheid of in elk geval begrip van de burger. Ieder jaar nóg een beetje meer dan het jaar ervoor.

mr. J.W. van Donselaar
25-07-2022

mr. J.W. van Donselaar
voorzitter

mr. M.W.M. Heutinck
secretaris

mr. A.M. van Beusichem
18-07-2022

mr. A.M. van Beusichem
secretaris

Inhoud

Voorwoord 2

1. De commissie voor de bezwaarschriften 4

1.1 Inleiding 4

1.2 Samenstelling commissie 4

1.3 Wettelijke taak 5

1.4 Werkwijze 5

2. De bezwaarschriften 7

2.1 Behandeling van bezwaarschriften in 2021 7

2.2 Saldering bezwaarschriften 7

2.3 Bestuursorganen 8

2.4 Afgehandelde bezwaarschriften in 2021 8

3 Advisering commissie 10

3.1 Bezwaarschriften waarover de commissie heeft geadviseerd 10

3.2 Advisering voor Duiven 10

3.3 Advisering voor Westervoort 11

4. Overige aandachtspunten commissie 14

4.1 Ambtelijke vertegenwoordiging 14

4.2 Motivering besluiten 14

4.3 Beslistermijn besluiten op bezwaar 14

1. De commissie voor de bezwaarschriften

1.1 Inleiding

De Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) bepaalt dat, uitzonderingen daargelaten, voorafgaand aan het instellen van beroep bij de bestuursrechter eerst bezwaar moet worden gemaakt. Op grond van artikel 7:13 Awb kan een bestuursorgaan een externe adviescommissie instellen, die het bestuursorgaan adviseert over de beslissing op bezwaar.

Sinds 1 januari 2018 werken de gemeenten Duiven en Westervoort samen in één ambtelijke organisatie (1Stroom). In het verlengde hiervan is per 1 januari 2019 een gezamenlijke commissie bezwaarschriften ingesteld voor de gemeenten Duiven en Westervoort. De commissie behandelt de bezwaarschriften voor beide gemeenten en is onderverdeeld in een algemene en een sociale kamer.[1]

Dit jaarverslag heeft betrekking op de advisering over bezwaarschriften over het jaar 2021, alsmede de afhandeling van de bezwaarschriften door het bestuursorgaan.

1.2 Samenstelling commissie

De commissie is onderverdeeld in twee kamers, de algemene en de sociale kamer. Beide hebben een eigen kamervoorzitter. De voorzitter van de algemene kamer is ook voorzitter van de commissie. Voor 2021 was de samenstelling van de kamers als volgt.

<u>De algemene kamer:</u>

Voorzitter:	De heer mr. J.W. van Donselaar
Leden:	Mevrouw mr. Y Sieuwerts
	De heer mr. T.W.M. Bot
	De heer mr. T. Mol
	De heer mr. P.B.A. Klaassens MEM

<u>De sociale kamer:</u>

Voorzitter:	Mevrouw mr. L.M.T. Otten
Leden:	Mevrouw mr. Y.M. Hogen Esch
	Mevrouw mr. H.R. de Lange
	Mevrouw mr. B. Klomp-de Wijk
	De heer mr. V. Romviel

Het secretariaat van de commissie werd in 2021 afwisselend gevoerd door mevrouw mr. A.M. van Beusichem (sociale kamer), mevrouw mr. V. Geerts (algemene kamer tot en met april 2021), mevrouw mr. M.W.M. Heutinck (algemene kamer vanaf 1 september 2021) en de heer mr. M. Geleijnse (wisselend in beide kamers).

[1] **Regeling commissie bezwaarschriften gemeenten Westervoort en Duiven 2020 (hierna: de Regeling).**

De voorzitter en leden van de commissie zijn niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan van 1Stroom en/of de gemeenten Duiven en Westervoort. De secretarissen zijn door het dagelijks bestuur van 1Stroom aangewezen, maar ondersteunen de commissie bezwaarschriften en zijn in dat kader alleen verantwoording schuldig aan deze commissie.

1.3 Wettelijke taak

De commissie is een commissie als bedoeld in artikel 84 van de Gemeentewet juncto artikel 7:13 van de Awb. Zij heeft een adviserende bevoegdheid ter voorbereiding van de beslissing op ingediende bezwaren als bedoeld in artikel 1:5 van de Awb. Daarbij gaat het om bezwaren tegen een besluit van het college of de burgemeester. Op verzoek van de raad kan de commissie ook advies uitbrengen over bezwaren tegen raadsbesluiten.
De commissie is niet bevoegd een advies uit te brengen ten aanzien van bezwaarschriften die zijn ingediend tegen besluiten op het gebied van lokale heffingen, belastingen en personeelsaangelegenheden.

De sociale kamer behandelt alle zaken op het gebied van sociale regelgeving, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet.

De algemene kamer behandelt alle zaken die niet bij de sociale kamer worden behandeld. Deze kamer behandelt onder andere bezwaarschriften tegen omgevingsvergunningen, besluiten waarbij een last onder dwangsom is opgelegd en subsidieverstrekkingen.

1.4 Werkwijze

1.4.1 Vooraf

Bij binnenkomst van het bezwaarschrift wordt door de secretaris beoordeeld welk onderdeel van de commissie bevoegd is te adviseren over het bezwaarschrift: de algemene kamer of de sociale kamer.

Door de secretaris wordt vervolgens, in overleg met het betrokken team, beoordeeld of het bezwaar al op het eerste gezicht aanleiding geeft het bestreden besluit te herzien, bijvoorbeeld omdat er een duidelijke vergissing in zit. Ook wordt nagegaan, als het bezwaar er zich voor leent, of via overleg/pre-mediation een oplossing kan worden gezocht. Als daarvoor geen aanleiding bestaat of de pre-mediation niet succesvol is, wordt het bezwaar in principe ingepland voor een hoorzitting.

1.4.2 Dossier

De secretaris van de commissie draagt zorg voor samenstelling van het bezwaardossier op basis van de door de partijen aangeleverde documenten. Alle stukken die betrekking hebben op het bestreden besluit, alsmede het door het betrokken team namens het bestuursorgaan opgestelde verweerschrift, vormen tezamen het dossier. Bezwaarmaker, eventuele andere belanghebbenden, de voorzitter en de leden van de kamer van de commissie die het dossier in behandeling heeft, krijgen hetzelfde dossier toegezonden, zodat alle betrokken partijen over dezelfde informatie beschikken. Geheime informatie wordt alleen aan de voorzitter en de leden verstrekt.
De commissieleden vallen onder het gestelde over de geheimhoudingsplicht van de Gemeentewet. Geheimhouding, zoals bedoeld in de Gemeentewet, prevaleert boven de Wet openbaarheid van bestuur[2].

[2] De Wet openbaarheid van bestuur is met ingang van 1 mei 2022 vervangen door de Wet open overheid.

1.4.3 Hoorzitting

Een belangrijk gedeelte van de werkzaamheden van de kamers van de commissie bestaat uit het horen van partijen. Tijdens de hoorzitting krijgen partijen de gelegenheid hun standpunten nader toe te lichten. Dat zijn bezwaarmaker(s) en/of hun eventuele vertegenwoordiger(s) en het bestuursorgaan, doorgaans vertegenwoordigd door een ambtenaar. In voorkomende gevallen kunnen ook derde-belanghebbende(n) het woord voeren. De hoorzitting is bedoeld om een goed beeld van de standpunten van partijen te verkrijgen. Dit gebeurt onder andere door het stellen van vragen aan partijen door de kamer van de commissie die het dossier behandelt (hierna: de kamer). Daarnaast wordt beoordeeld of een andere oplossing mogelijk is.

De hoorzittingen van de algemene kamer zijn in beginsel openbaar en de hoorzittingen van de sociale kamer besloten. Bij de hoorzitting zijn tenminste de (plaatsvervangend) voorzitter en één van de leden aanwezig. De beraadslaging over het advies vindt door de (plaatsvervangend) voorzitter en twee leden plaats.

Van het horen van partijen kan worden afgezien als een bezwaarschrift kennelijk niet-ontvankelijk is, dan wel kennelijk ongegrond. De voorzitter van de kamer besluit hierover, in samenspraak met de secretaris.

1.4.4 Raadkamer en advisering

Na afloop van de hoorzitting beraadt de kamer zich achter gesloten deuren op het te verstrekken advies (‘raadkameren’). De secretaris werkt dit in een concept uit (of past het reeds aanwezige preadvies aan) en maakt tevens een verslag van de hoorzitting. Vervolgens worden het conceptadvies en het verslag van de hoorzitting verzonden naar de leden en de voorzitter van de kamer, en worden eventuele op- en aanmerkingen verwerkt. Tenslotte ondertekenen de voorzitter en de secretaris het advies.

Het advies wordt schriftelijk aan het bestuursorgaan uitgebracht. Dat neemt, rekening houdend met het advies, een beslissing op bezwaar. De adviezen van de kamers van de commissie zijn niet bindend. Het staat het bestuursorgaan vrij hiervan af te wijken. Dit moet dan wel goed gemotiveerd worden. De redenen van afwijking moeten aan de bezwaarmaker(s) en eventuele derde-belanghebbenden worden medegedeeld.

De beslissing op bezwaar wordt door het bestuursorgaan aan de bezwaarmaker(s) en eventuele derde-belanghebbenden bekendgemaakt. Daarbij worden het advies van de betreffende kamer van de commissie en het verslag van de hoorzitting meegestuurd.

Artikel 7:11, tweede lid, van de Awb bepaalt dat het bestuursorgaan, voor zover de heroverweging daartoe aanleiding geeft, het bestreden besluit herroept en voor zover nodig in de plaats daarvan een nieuw besluit neemt. De kamer brengt in haar advies tot uitdrukking of de bezwaren in haar optiek gegrond of ongegrond zijn en adviseert of het besluit in stand kan blijven dan wel moet worden herroepen.

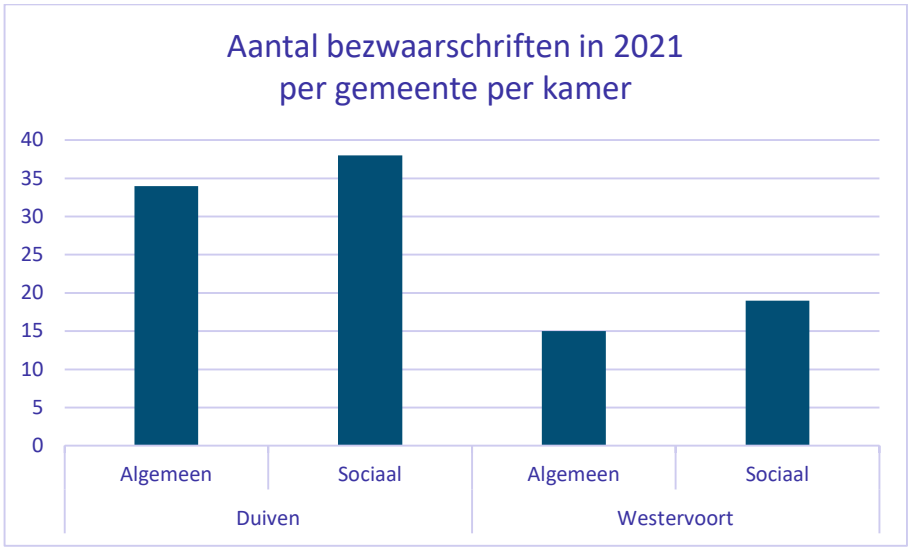
Een enkele keer komt het voor dat nader onderzoek nodig is dat niet door de betreffende kamer zelf kan worden gedaan. In zo’n geval adviseert de kamer niet over al of niet herroepen, maar volstaat zij met het advies het benodigde onderzoek uit te voeren. Wanneer het bezwaarschrift te laat is ontvangen en dit niet verschoonbaar is, is ingediend door iemand die geen belanghebbende is of de bestreden beslissing niet vatbaar is voor bezwaar, adviseert de kamer tot niet-ontvankelijkverklaring. Aan inhoudelijke behandeling van het bezwaarschrift wordt dan niet toegekomen.

2. De bezwaarschriften

Dit hoofdstuk gaat over de bezwaarschriften. Hoeveel zijn er ontvangen en werden er afgehandeld, en met welke uitkomst?

2.1 Behandeling van bezwaarschriften in 2021

In 2021 waren er in de gemeenten Westervoort en Duiven tezamen 106 bezwaarschriften in behandeling.[3] Daarvan waren er 72 uit de gemeente Duiven (34 in de algemene kamer en 38 in de sociale kamer) en 34 uit de gemeente Westervoort (15 in de algemene kamer en 19 in de sociale kamer). Hieronder is de verdeling per gemeente en kamer weergegeven. Ten opzichte van het voorgaande jaar (2020) geldt dat er in Duiven een toename was van 28 bezwaarschriften (64%) en in Westervoort een toename van 13 bezwaarschriften (62%).

2.2 Saldering bezwaarschriften

Op 1 januari 2021 waren er 31 bezwaarschriften in behandeling, namelijk 21 uit de gemeente Duiven en 10 uit de gemeente Westervoort. Deze waren al op een eerder moment ingediend. Op een aantal van deze bezwaarschriften was al wel geadviseerd door de kamer van de commissie die daarover gaat, maar nog niet beslist door het college of de burgemeester. Op 31 december 2021 betrof het aantal in behandeling zijnde bezwaarschriften 26 (Duiven: 18, Westervoort: 8). Daarmee is de werkvoorraad enigszins afgenomen.

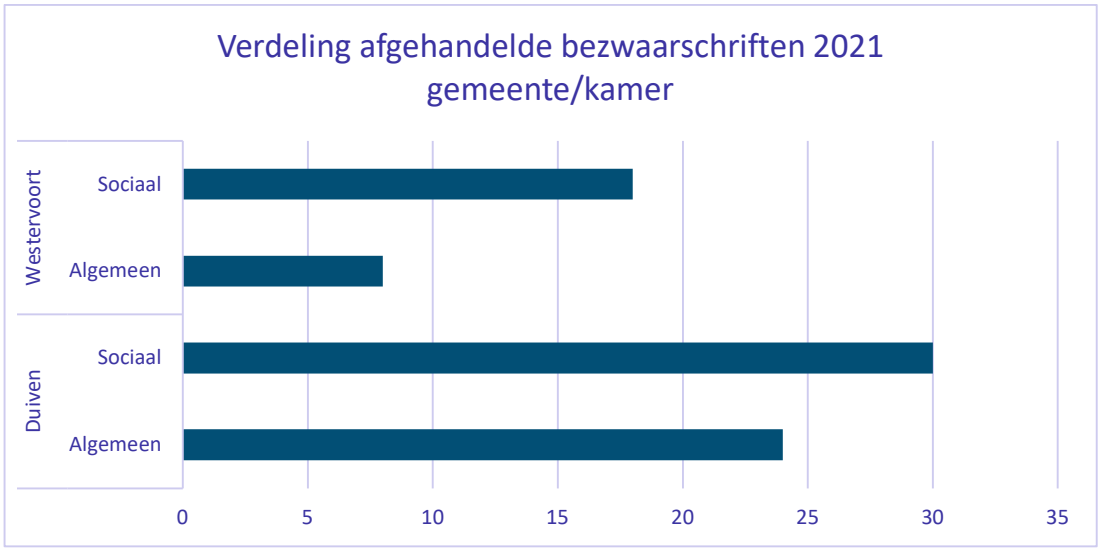
[3] Daarnaast waren in het zaaksysteem 6 andere zaken (ten onrechte) als "bezwaarzaken" geregistreerd, die in dit jaarverslag buiten beschouwing zijn gelaten. Het gaat om dubbel geregistreerde zaken, bezwaren met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (waarover de commissie bezwaarschriften niet adviseert) en een klacht.

2.3 Bestuursorganen

Van de 106 bezwaarschriften die in 2021 in behandeling waren, waren er 3 gericht tegen een besluit van de burgemeester van de gemeente Duiven en 90 tegen besluiten van het college van één van de twee gemeenten. Daarnaast was er op dat moment ook nog een bezwaarschrift in behandeling tegen een besluit van de gemeenteraad van Duiven. De commissie was niet bevoegd dit bezwaarschrift te behandelen, omdat de raad hierom – op grond van de Regeling – moet verzoeken en dit niet heeft gedaan. De overige bezwaarschriften (12) zagen op situaties waarin (nog) geen sprake was van een besluit waartegen bezwaar openstond dan wel geen sprake was van besluitvorming van een bestuursorgaan van één van beide gemeenten.

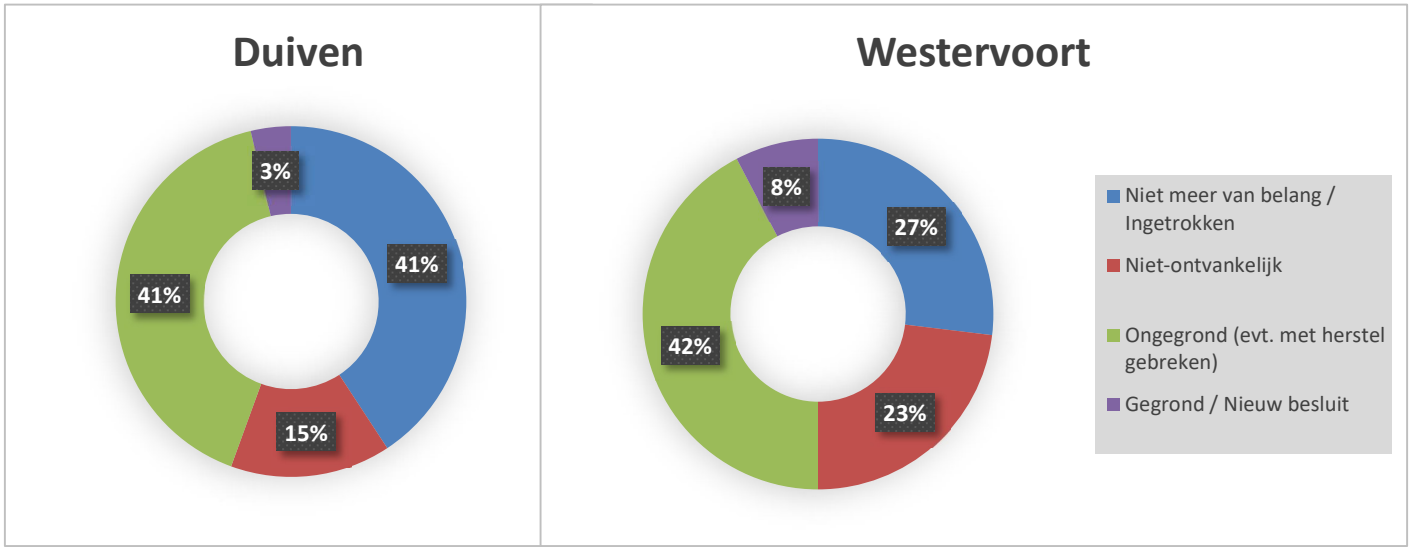
2.4 Afgehandelde bezwaarschriften in 2021

In 2021 werden er in totaal 80 bezwaarschriften afgehandeld. Daarbij ging het om 54 bezwaarschriften uit de gemeente Duiven en 26 bezwaarschriften uit de gemeente Westervoort. In peiljaar 2020 werden er 68 bezwaarschriften afgehandeld. De productie in 2021 lag daarmee op een iets hoger niveau (toename van 21%).

Uitkomsten

Van de bezwaarschriften werd een groot deel ongegrond verklaard (Duiven 22 en Westervoort 11), waarbij de bestreden besluiten in stand werden gelaten. In ongeveer de helft van die gevallen is wél de motivering aangevuld. In een enkel geval werd het besluit herroepen en werd een nieuw, andersluidend besluit genomen (Duiven 2 en Westervoort 2). Ook werden er een aantal bezwaren niet-ontvankelijk verklaard (Duiven 8 en Westervoort 6). En tot slot werd een relatief groot deel van de bezwaarschriften ingetrokken of om andere redenen niet verder behandeld (Duiven 22 en Westervoort 7).

Termijnbewaking en Wet dwangsom

In 2021 is de termijn[4] voor het eerst systematisch bewaakt. In het vierde kwartaal van 2020 is het door 1Stroom gebruikte ICT systeem (Decos JOIN) aangepast, zodat dit beter kon worden bijgehouden. Gebleken is dat dit systeem nog wat kinderziektes kent, waar in 2022 aan gewerkt zal worden om de termijnen (nog) beter te kunnen bewaken.

Covid-19

Een klein deel van de bezwaarschriften was het gevolg van de huidige Covid-19 pandemie.

In de algemene kamer is 1 bezwaarschrift behandeld naar aanleiding van een last onder dwangsom, die op grond van de Wet publieke gezondheid en de Tijdelijke regeling maatregelen Covid-19 was opgelegd.

In de sociale kamer zijn daartoe 4 bezwaarschriften behandeld over de Tozo, de tijdelijke overbruggingsregeling voor ondernemers, en 1 over de TONK, de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten. Opmerkelijk daarbij is dat 4 van de 5 bezwaren (80%) niet ontvankelijk zijn verklaard.

[4] Artikel 7:10, eerste lid, van de Awb: Het bestuursorgaan beslist binnen zes weken of – indien een commissie als bedoeld in artikel 7:13 is ingesteld – binnen twaalf weken, gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift is verstreken.

3 Advisering commissie

Dit hoofdstuk gaat over advisering door de commissie. In welke zaken heeft een kamer van de commissie geadviseerd, hoeveel hoorzittingen zijn er gehouden, en wat viel op?

3.1 Bezwaarschriften waarover een kamer heeft geadviseerd

In 2021 is 15 keer een kamer van de commissie bijeengekomen voor hoorzittingen; de algemene kamer 6 keer en de sociale kamer 9 keer. Tijdens de 15 bijeenkomsten zijn er in totaal 29 hoorzittingen gehouden met bezwaarmakers. Daarvan waren er 15 hoorzittingen in de algemene kamer (8 voor de gemeente Duiven en 7 voor de gemeente Westervoort) en 14 in de sociale kamer (7 voor de gemeente Duiven en 7 voor de gemeente Westervoort). Ook heeft de sociale kamer in 9 zaken advies uitgebracht die al in 2020 op hoorzitting behandeld waren (6 voor de gemeente Duiven en 3 voor de gemeente Westervoort).

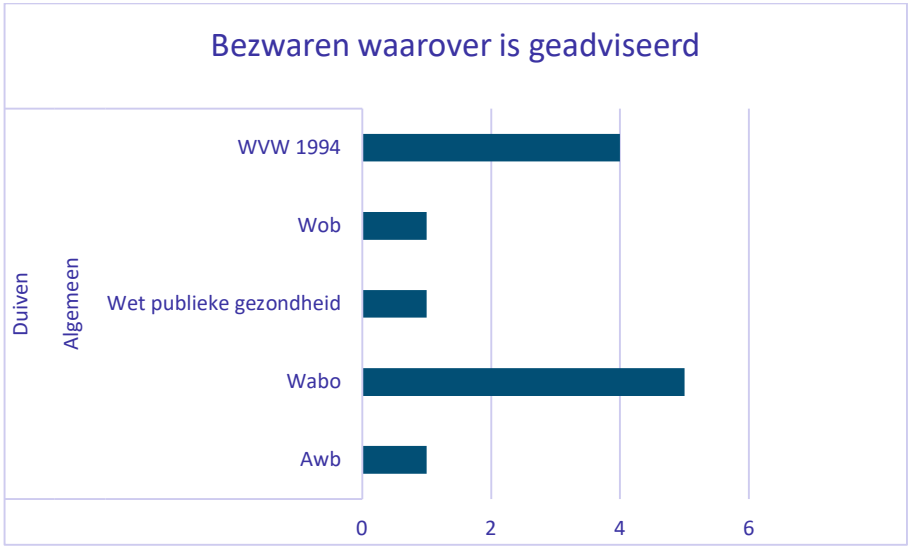
Daarnaast hebben de kamers van de commissie over 11 bezwaarschriften geadviseerd, zonder dat een hoorzitting heeft plaatsgevonden. Het gaat daarbij om 2 zaken in de algemene kamer (beide voor de gemeente Duiven) en 9 zaken in de sociale kamer (5 voor de gemeente Duiven en 4 voor de gemeente Westervoort).

3.2 Advisering voor Duiven

Hieronder een uiteenzetting van de advisering voor de gemeente Duiven, met een uitsplitsing per kamer.

3.2.1 Algemene kamer Duiven

De commissie heeft in 2021 voor gemeente Duiven in de algemene kamer over 12 bezwaarschriften een advies uitgebracht, waarbij geldt dat een aantal bezwaarschriften op hetzelfde besluit zag. Er kwamen diverse wettelijke grondslagen aan bod. Hieronder is daarvan een grafische weergave opgenomen.

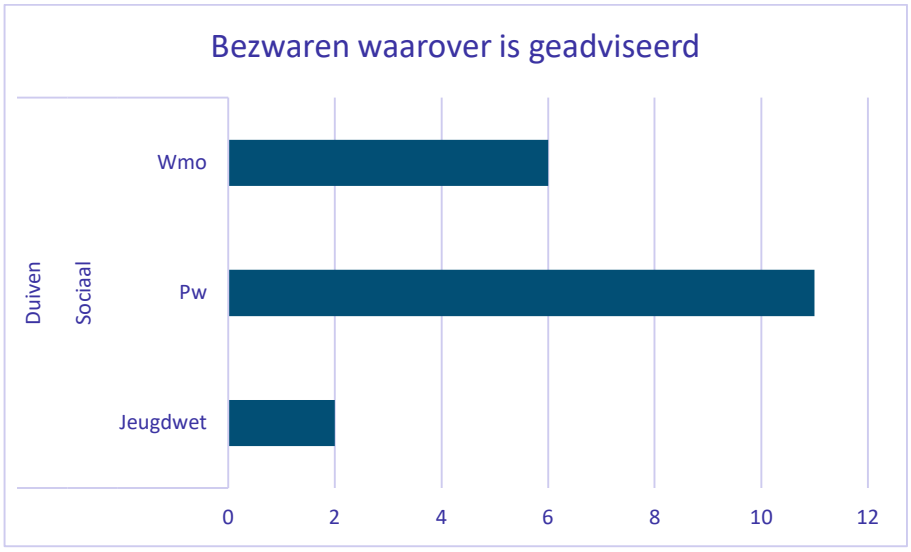
Van de zaken die in 2021 op een hoorzitting werden behandeld, adviseerde de commissie in 2 gevallen de bezwaren gegrond te verklaren en het besluit waartegen het bezwaar zich richtte te herroepen. In de overige 8 gevallen adviseerde de commissie het bestreden besluit in stand te laten (3 keer onder aanvulling van de motivering en 1 keer met verbetering van een kennelijke verschrijving).

Verder werd in 2 zaken een advies gegeven, waarbij op verzoek van bezwaarmakers geen hoorzitting heeft plaatsgevonden. In deze gevallen werd geadviseerd om het bestreden besluit in stand te laten (1 keer onder aanvulling van de motivering).

In alle gevallen werd het advies van de commissie in de beslissing op het bezwaar overgenomen door het bestuursorgaan. Daarbij ging het om 11 besluiten van het college en 1 van de burgemeester.

3.2.2 Sociale kamer Duiven

De commissie heeft in 2021 voor gemeente Duiven in de sociale kamer over 19 bezwaarschriften een advies uitgebracht, en in 13 gevallen daarvan is ook een hoorzitting gehouden (waarvan 6 in 2020). In 1 zaak is op verzoek van bezwaarmaker afgezien van het houden van een hoorzitting. Er kwamen diverse wettelijke grondslagen aan bod. Hieronder is daarvan een grafische weergave opgenomen.

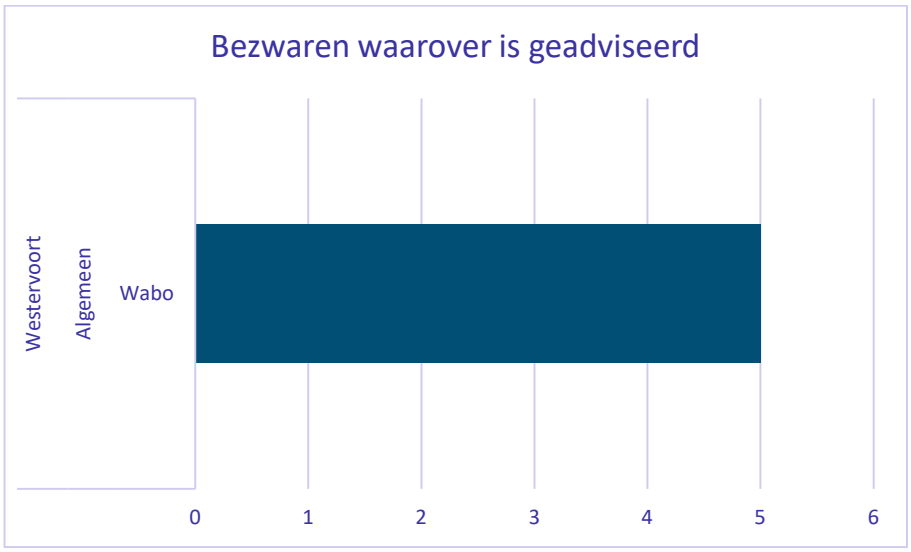
In 12 zaken is geadviseerd het bezwaar ongegrond te verklaren, waarbij er bij 7 zaken een aanvulling van de motivering nodig werd bevonden. Bij 2 bezwaren is geadviseerd het bezwaar gegrond te verklaren. Bij 1 van deze bezwaren is het college afgeweken van het advies van de kamer en is het bezwaar ongegrond verklaard onder aanpassing van de motivering. In 5 zaken is geadviseerd het bezwaar niet-ontvankelijk te verklaren.

3.3 Advisering voor Westervoort

Hieronder een uiteenzetting van de advisering voor de gemeente Westervoort, met een uitsplitsing per kamer.

3.3.1 Algemene kamer Westervoort

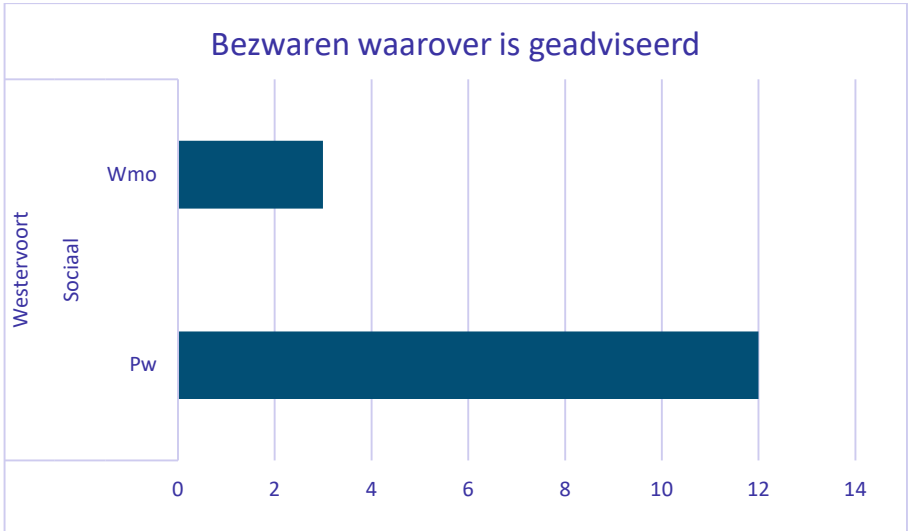
De commissie heeft in 2021 voor gemeente Westervoort in de algemene kamer voor 5 bezwaarschriften een hoorzitting gehouden en advies uitgebracht, waarbij een aantal bezwaarschriften op hetzelfde besluit zag. Er kwam één wettelijke grondslag aan bod. Hieronder is daarvan een grafische weergave opgenomen.

De algemene kamer adviseerde in 2 zaken het bestreden besluit in stand te laten, met aanvulling van de motivering. In de overige 3 zaken (bezwaarschriften gericht op hetzelfde besluit) was geadviseerd het bestreden besluit te herroepen. In laatstgenoemde zaken heeft het college, in afwijking van het advies van de algemene kamer, besloten het bestreden besluit in stand te laten.

3.3.2 Sociale kamer Westervoort

De commissie heeft in 2021 voor de gemeente Westervoort in de sociale kamer over 15 bezwaarschriften een advies uitgebracht en in 11 gevallen daarvan is ook een hoorzitting gehouden (waarvan 4 in 2020). Er kwamen diverse wettelijke grondslagen aan bod. Hieronder is daarvan een grafische weergave opgenomen.

De sociale kamer adviseerde in 11 zaken het bezwaarschrift ongegrond te verklaren. Bij 5 ervan was een aanvulling van de motivering benodigd. In 4 gevallen heeft de sociale kamer geadviseerd het bezwaar niet-ontvankelijk te verklaren. In 1 zaak heeft de hoorzitting in 2021 plaatsgevonden, maar is het advies in 2022 uitgebracht. Het college heeft alle adviezen overgenomen.

Net als in voorgaande jaren, ging een relatief groot deel van de bezwaren over de Participatiewet. Met name de intrekking en terugvordering van de bijstandsuitkering passeerde regelmatig de revue. In de praktijk leiden deze bezwaren slechts zelden tot het advies om het bezwaar gegrond te verklaren en het besluit te herroepen. Dat lijkt met name te maken te hebben met het stringente regime van de Participatiewet, die weinig beleidsruimte laat aan het bestuursorgaan om anders te beslissen.

Dit strenge regime van de Participatiewet is onderwerp van onderzoek. De aanpak van (vermeende) bijstandsfraude zou in de praktijk te hard uitpakken. Een voorbeeld wat vorig jaar speelde was de “boodschappenaffaire”. Tot 27 april 2022 lag het concept van het Initiatiefwetsvoorstel maatwerk bij terugvordering ter internetconsultatie. Deze initiatiefwet geeft gemeenten, UWV en SVB meer mogelijkheden op basis waarvan afgezien kan worden van de terugvordering van een uitkering. Daarnaast is minister Carola Schouten zelf ook bezig met een herziening van de bijstandsregels die zou moeten zorgen voor meer vertrouwen en oog voor de menselijke maat.

4. Overige aandachtspunten commissie

De commissie geeft de colleges en burgemeesters van beide gemeenten graag een aantal aandachtspunten mee, naar aanleiding van de behandelde bezwaarschriften.

4.1 Ambtelijke vertegenwoordiging

De commissie constateert dat de vertegenwoordiging van het bestuursorgaan op hoorzittingen over het algemeen goed is en de medewerkers betrokken. Ter verdere verbetering vraagt de commissie, net als vorig jaar, wel aandacht voor het bijhouden van kennis over de Algemene wet bestuursrecht en de bezwarenprocedure in het bijzonder, alsmede de wijze waarop dit is georganiseerd binnen 1Stroom. Met name voor medewerkers waarvoor het afhandelen van bezwaren in het dagelijkse werk slechts een klein onderdeel vormt van de taken, kan dit bijdragen aan een verdere verbetering van de kwaliteit.

4.2 Motivering besluiten

De commissie merkt op dat de motivering van besluiten in het algemeen verbetering behoeft. Besluiten zijn soms nog in te ingewikkelde taal opgesteld en zijn niet altijd vanuit het perspectief van de burger geschreven. Te vaak wordt nog gebruik gemaakt van standaardbeschikkingen, zonder maatwerk. Ook de feitelijke onderbouwing van beslissingen verdient nadere aandacht. In een aantal gevallen is onvoldoende onderzoek gedaan naar de precieze feiten en omstandigheden, of zijn deze niet adequaat vastgelegd in rapportages.
In sommige gevallen ontbreekt ook de wettelijke grondslag van een besluit. De kwaliteit van de besluitvorming vraagt structurele aandacht.

4.3 Beslistermijn besluiten op bezwaar

Iedere bezwaarmaker heeft behoefte aan duidelijkheid over het traject van besluitvorming. Aan het einde van iedere hoorzitting wordt door de voorzitter van de kamer die de zaak behandelt dan ook een inschatting gemaakt binnen hoeveel tijd een beslissing op bezwaar te verwachten is. De voorzitter stelt eerst vast hoeveel tijd de betreffende kamer nodig denkt te hebben voor het uitbrengen van advies. Vervolgens vraagt de voorzitter aan vertegenwoordigers van het bestuursorgaan om aan te geven hoeveel tijd naar verwachting nodig is om een en ander aan het bestuursorgaan voor te leggen en een beslissing op het bezwaarschrift op schrift te stellen.

Gebleken is dat vertegenwoordigers van bestuursorganen lang niet altijd concreet kunnen inschatten hoeveel tijd nodig is voor besluitvorming. Deze reactie wekt bij bezwaarmakers weerstand op. De commissie is van mening dat bij professionele afhandeling van bezwaarschriften verwacht mag worden dat een bezwaarmaker niet (onnodig) in onzekerheid verkeert over wanneer een beslissing op bezwaar verwacht kan worden.

De commissie is ervan op de hoogte dat de ambtelijke processen voor 2022 zijn gewijzigd, waardoor het voor vertegenwoordigers van bestuursorganen nóg lastiger wordt een reële tijdsinschatting te geven. De commissie vraagt hier aandacht voor. Zij dringt er daarbij op aan te voorkomen dat de doorlooptijd van het besluitvormingsproces door eventuele extra tussenstappen verder zou worden opgerekt.

Santé Partners

Gemeente Duiven
Jaarverantwoording 2021

In de jaarverantwoording van 2021 geven we per type dienstverlening kernachtig weer op welke probleemgebieden onze ondersteuning nodig was. Daarbij benoemen we onze doelen en activiteiten en geven we voor 2022 onze vervolgstappen. We sluiten af met een visuele weergave van de productiecijfers en de financiële verantwoording.

Beste relatie,

Hartelijk welkom op de jaarverantwoordingssite van Santé Partners en Stichting Mikado waarin we terugkijken naar hoe we in 2021 binnen de gemeente Duiven alle activiteiten in het Sociaal Domein hebben vormgegeven en uitgevoerd.

Mooie resultaten

Wij zijn ontzettend trots dat we ondanks de aanhoudende pandemie toch de inwoners van onze gemeente van de juiste ondersteuning hebben kunnen voorzien. In de samenwerking met andere partijen hebben we ons proactief opgesteld, omdat we zien dat samenwerking zorgt voor een beter en mooier resultaat. Mooie voorbeelden van samenwerkingen die voorspoedig verlopen zijn de ontwikkeling van de stories vanuit de Innovatiewerkplaats en de totstandkoming van de 'sociale supermarkt' in Duiven. We zijn ervan overtuigd dat we ook in 2022 deze samenwerking kunnen vergroten en voortzetten. Het succes en tevens de ambitie is om steeds meer hulpvragen hier laagdrempelig en voorliggend te kunnen beantwoorden.

Mikado/Santé Partners – Samen sterk

Santé Partners is een radar in een lokaal netwerk dat bestaat uit professionals, cliënten, naasten, vrijwilligers en collega organisaties. Om inwoners binnen uw gemeente zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen, zoeken we daarom altijd verbinding met dit netwerk om zo tot de beste aanpak te komen. Andere organisaties die actief zijn in zorg en welzijn, overheden en ‘ketenpartners’ herkennen in ons een partner die sterk lokaal geworteld is en met realisme de balans zoekt tussen wat nodig en mogelijk is. Een partner bovendien die verbindt en op het gebied van zorg, welzijn en preventie actief de samenwerking zoekt. In januari 2018 fuseerden onze zorgorganisaties STMR en Vitras. Dit voorjaar nemen we afscheid van deze namen en gaan we samen verder onder één naam: Santé Partners. Bekijk **hier** ons verhaal.

In gesprek blijven

Onze ambitie voor 2022 is om de gemeente te blijven ondersteunen in de veranderende tijd. Wij denken graag mee over het zo optimaal mogelijk inzetten van onze diensten. Het contact dat er onderling is ervaren wij als zeer prettig. Wij kijken uit naar een hele fijne voortzetting hiervan.

Met vriendelijke groet,

José Verlaan
gebiedsmanager Santé Partners

Algemeen Maatschappelijk Werk

Het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) helpt inwoners van uw gemeente in één of meer gesprekken hun vraag helder te krijgen en hun problemen aan te pakken. Het AMW is voor iedereen vrij toegankelijk. Het AMW wordt geconfronteerd met toenemende complexiteit van de casuïstiek, bijvoorbeeld statushouders, inwoners met relatieproblemen, dementie, psychische problematiek en huiselijk geweld. Het AMW biedt hulp bij het oplossen of hanteerbaar maken van maatschappelijke en/of psychosociale problemen en problemen met de lichamelijke gezondheid. Samen met de inwoner, diens netwerk en netwerkpartners streeft het AMW ernaar om sociaal isolement en achterstandssituaties te voorkomen en de participatie te vergroten. Naast het bieden van individuele hulpverleningstrajecten biedt het AMW ook groepswerk gericht op het oplossen of hanteerbaar maken van psychosociale problemen.

We geven vanuit het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), het School Maatschappelijk Werk (SMW) en Groepswerk (GW) de activiteiten weer waarmee we de inwoners ondersteunden in 2021. Vervolgens geven we de vervolgstappen en sluiten af met een visuele weergave van de productiecijfers. U vindt **hier** de financiële verantwoording van onze totale dienstverlening.

Activiteiten Algemeen Maatschappelijk Werk

In 2021 richtten we ons specifiek op:

- Trajecten van Vluchtelingenwerk worden na 8 maanden door AMW overgenomen. Het zijn inwoners met een beperkte beheersing van de Nederlandse taal en daardoor mogelijk beperkte zelfstandigheid, waardoor hun participatie in de samenleving intensieve en langdurige ondersteuning vraagt.
- Het AMW biedt overbruggingsgesprekken aan inwoners met een psychische kwetsbaarheid die op de wachtlijst van de GGZ staan. Zij behoeven langdurig contact met het AMW om verdere psychische decompensatie te voorkomen.
- Het AMW biedt ondersteuning aan POH, om wachtlijsten daar te voorkomen en inwoners te bedienen vanuit het voorliggend veld. Mede dankzij deze inspanning is het gelukt om deze casussen in het voorliggend veld te behouden en zwaardere hulpverlening te voorkomen.
- Vanuit het CJG zijn er 494 aanmeldingen vanuit BO en VO.
- Het AMW participeert binnen het Financieel Trefpunt en ondersteunt inwoners bij het omgaan met de impact van financieel kwetsbaar zijn.
- Het AMW biedt relatiegesprekken en/of bemiddelingsgesprekken met onder andere partners, ouders en kinderen, maar ook buren.

Activiteiten School Maatschappelijk Werk

- Aan alle basisscholen is een schoolmaatschappelijk werker gekoppeld. Het SMW is een laagdrempelige voorziening gericht op het vroegtijdig signaleren van (jeugd)hulpvragen. Het SMW biedt hulp aan kinderen en hun ouders/verzorgers via een vraaggerichte, oplossingsgerichte en outreachende benadering en wordt dichtbij de gezinnen gerealiseerd. De school kan het SMW vragen om mee te denken. De schoolmaatschappelijk werker sluit aan bij de ondersteuningsteams die georganiseerd worden door school. De schoolmaatschappelijk werker leidt eventueel gezinnen toe naar initiatieven in het voorliggend veld en/of besluiten om de gezinnen vanuit het SMW hulp te bieden. Kinderen en/of gezinnen die eenmalig zijn besproken tussen de schoolmaatschappelijk werker en de onderwijsinstelling, worden conform de eerder gemaakte afspraken tussen de gemeente en het CJG, niet geregistreerd. In 2022 worden alle contacten meegenomen in de jaarcijfers.
- Schoolmaatschappelijk werker en het Candea College: De schoolmaatschappelijk werker participeert in het verzuimoverleg, het Candea netwerkoverleg en bij andere multidisciplinaire overleggen. Tevens kan het schoolmaatschappelijk werk gevraagd worden om mee te denken over problemen rondom de jeugdige en het gezin.
- Wijscheiden bemiddelt bij scheiding en ondersteunt ouders in het belang van de kinderen. Een bemiddelingstraject is praktisch en in principe kortdurend (max. half jaar). Wanneer het gemiddeld te besteden aantal uren (12) wordt overschreden kan het traject verlengd worden. Er is altijd een terugkoppeling naar de verwijzer – in samenspraak met de ouders.

Activiteiten Groepswerk

- Rouwgroep: Vanwege COVID is het niet mogelijk gebleken om een collectieve rouwgroep te organiseren. Inwoners met hulvragen over rouw zijn met individuele trajecten bediend.
- Sociale vaardigheidstraining kinderen: In het najaar startte het Groepswerk weer met een sociale vaardigheidstraining voor kinderen van groep 7 en 8 die onderwijs volgen aan een basisschool. De training bestaat uit 7 wekelijkse bijeenkomsten met 8-10 deelnemers. Vanwege COVID was het niet mogelijk om meerdere, minimaal 2, sociale vaardigheidstrainingen te organiseren. De training van het najaar is in 2022 afgerond.
- Assertiviteitstraining: In het najaar van 2021 startte het Groepswerk weer met de assertiviteitstraining. Deze is vrij toegankelijk voor alle inwoners van de gemeente Duiven en/of Westervoort. De training bestaat uit 10 wekelijkse bijeenkomsten met 8-10 deelnemers. Vanwege COVID was het niet mogelijk om meerdere, minimaal 2, assertiviteitstrainingen te organiseren. De training van het najaar is in 2022 afgerond.

Vervolgstappen

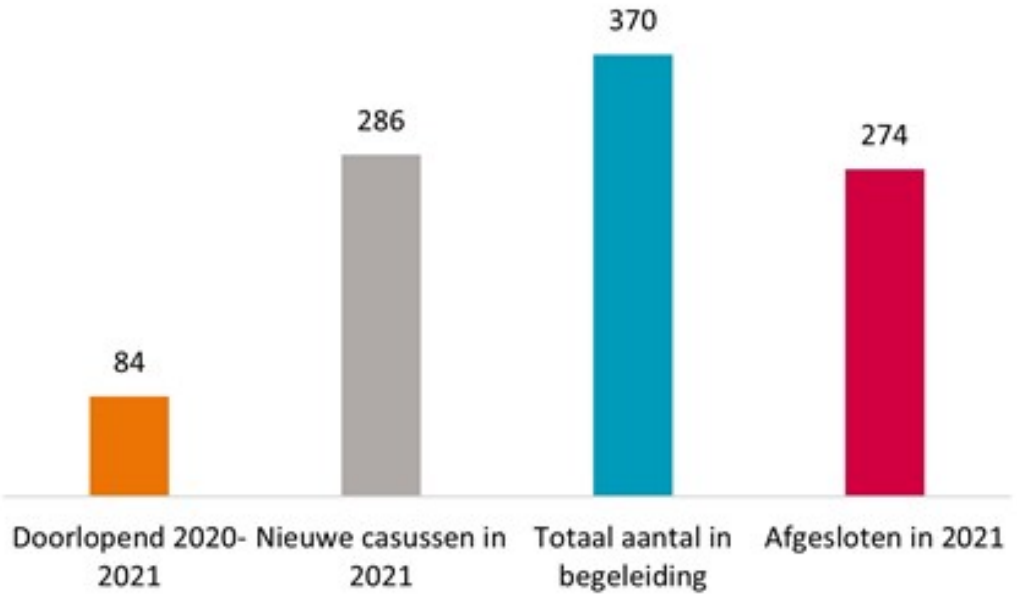
- Om de ondersteuning voor de huisartsen en POH uit te breiden en de zichtbaarheid van het AMW te vergroten zijn we fysiek aanwezig bij de huisartsenpraktijken in Duiven.
- Het AMW blijft vraaggericht en vindplaatsgericht werken op de basisscholen in de gemeente Duiven.
- Het AMW blijft participeren binnen het toegangsoverleg. Dit om de toegang tot hulp voor inwoners te versoepelen en meer inwoners vanuit het voorliggend veld te kunnen bedienen.
- Het AMW blijft de samenwerking voortzetten met diverse netwerkpartners, waaronder het sociaal team, deelnemers van het statushouders overleg, het RIBW, praktijkondersteuners, deelnemers van het 12+ netwerk en Mikado.
- Het AMW blijft participeren in het overleg t.a.v. de GGZ wachtlijsten. Ook blijft het AMW zich inzetten voor de overbruggingszorg aan inwoners die op de wachtlijsten van de GGZ staan.
- Om inwoners blijvend te voorzien van de juiste hulp, past het AMW het hulpaanbod aan op de vraag. Bijvoorbeeld door groepswerk, individueel contact en digitale vormen van hulpverlening.

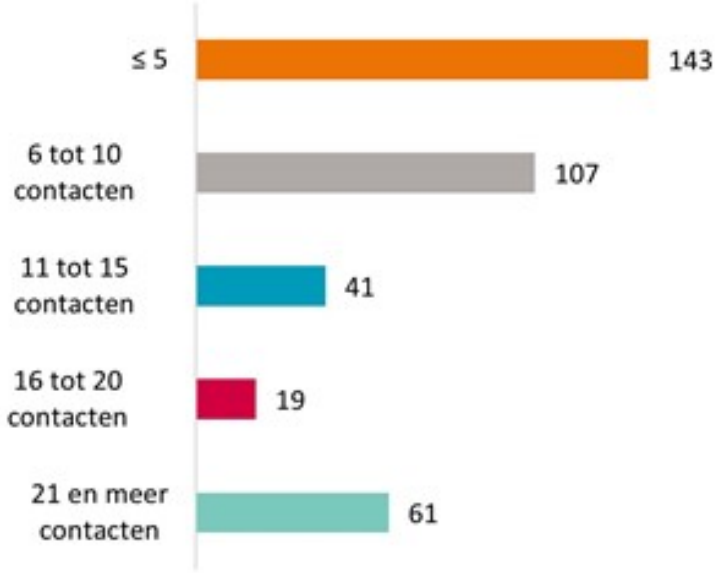
Feiten en cijfers

We geven hieronder de feiten en cijfers van het Algemeen Maatschappelijk Werk.

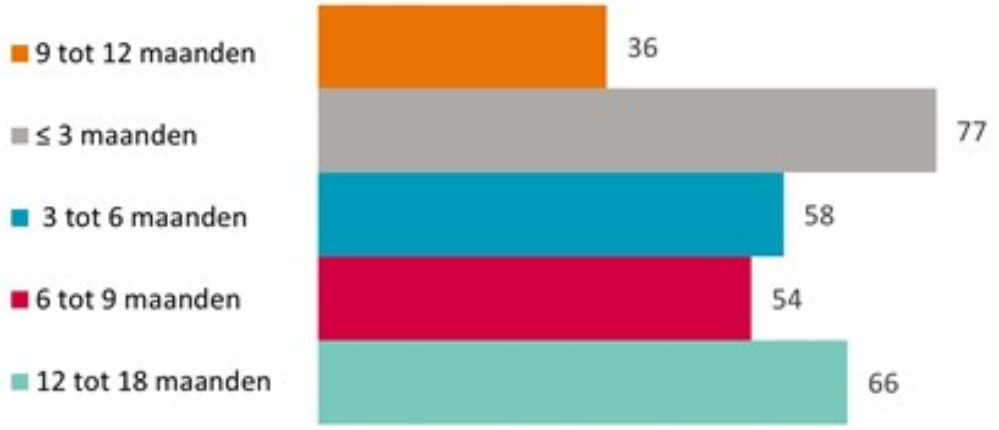
Begeleidingen

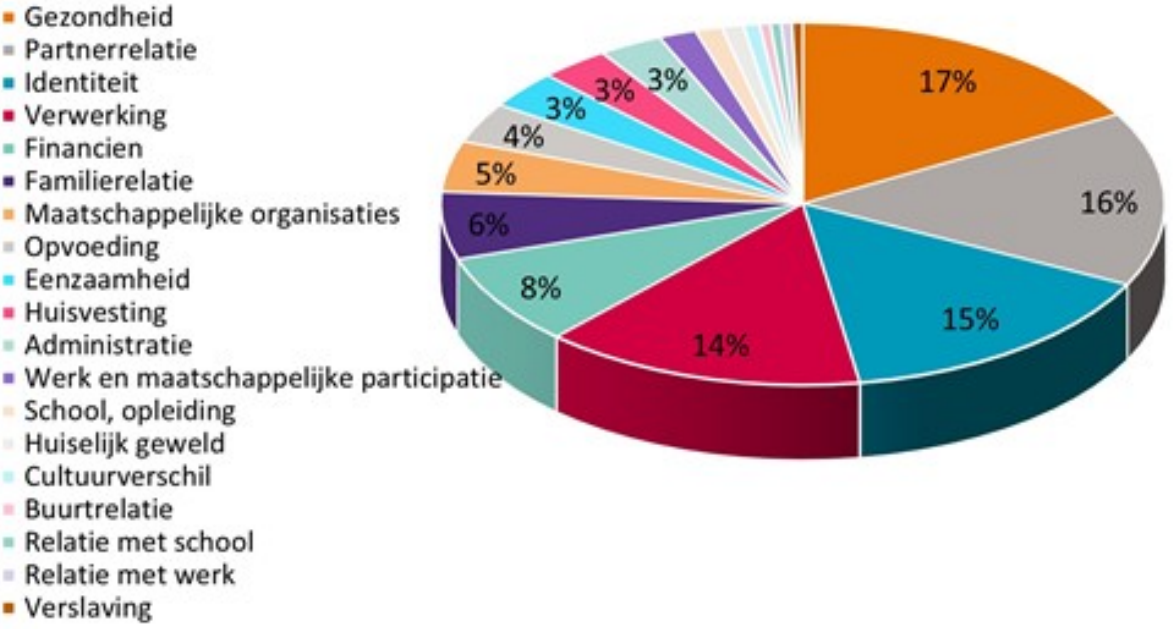
Aantal contacten

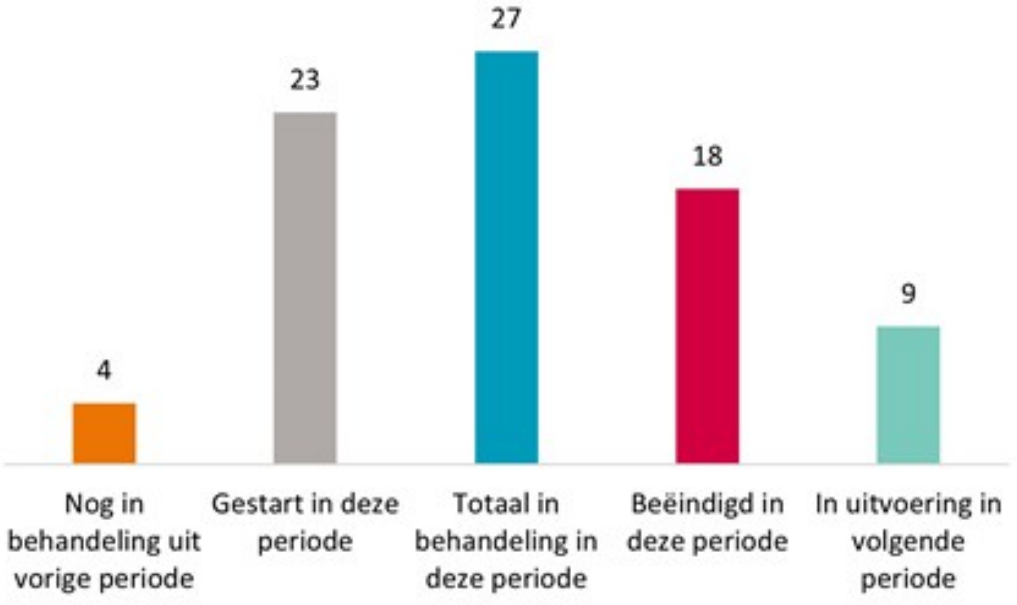
Duur begeleiding tot afsluiting

Problematiek

Project: Wij Scheiden

Sociaal Raadsliedenwerk

Het Sociaal Raadslieden Werk (SRW) geeft vooral kwetsbare inwoners informatie, (juridisch) advies en ondersteuning bij vragen over onder andere arbeid, scheiding, uitkeringen, voorzieningen, toeslagen, belastingen, schulden en beslag. We zijn deskundig en goed op de hoogte van lokale en landelijke regelingen. Sociaal Raadslieden werk is vrij toegankelijk. Ook ketenpartners doen regelmatig een beroep op de deskundigheid van de Sociaal Raadslieden.

We geven hieronder per probleemgebied aan welke doelen we vanuit het Sociaal Raadsliedenwerk (SRW) in 2021 nastreefden, welke activiteiten we uitvoerden en waar we ons dit jaar op richten. We sluiten af met een visuele weergave van de productiecijfers. U vindt **hier** de financiële verantwoording van onze totale dienstverlening.

Voorkomen financiële problemen of armoede

In Duiven is een groep inwoners moeilijk in staat hun eigen belangen te behartigen. Ze zijn niet in staat om gebruik te maken van bepaalde regelingen en voorzieningen. Het systeem is té complex en niet alle inwoners zijn (gedurende het leven) zelfredzaam (genoeg). Deze groep heeft overwegend weinig inkomen en geen netwerk. Het Sociaal Raadsliedenwerk (SRW) stelt zich als doel verdere financiële problemen en armoedeval te voorkomen. Of bespoedigt het traject van schuldhulpverlening.

Activiteiten

Het Sociaal Raadsliedenwerk biedt kwetsbare inwoners informatie, ondersteuning en advies en behartigt belangen middels spreekuren, cliëntafspraken op kantoor of thuis, telefonische contactmomenten en uitleg geven aan anderstaligen van belangrijke informatie. Zij ondersteunt bij:

- Rondkomen bij een minimuminkomen o.a. door hulp bij het (digitaal) aanvragen van diverse inkomensondersteunende regelingen.
- Administratieve vragen.
- Juridische vraagstukken rond schulden, ontslagprocedures of bezwaarprocedures.

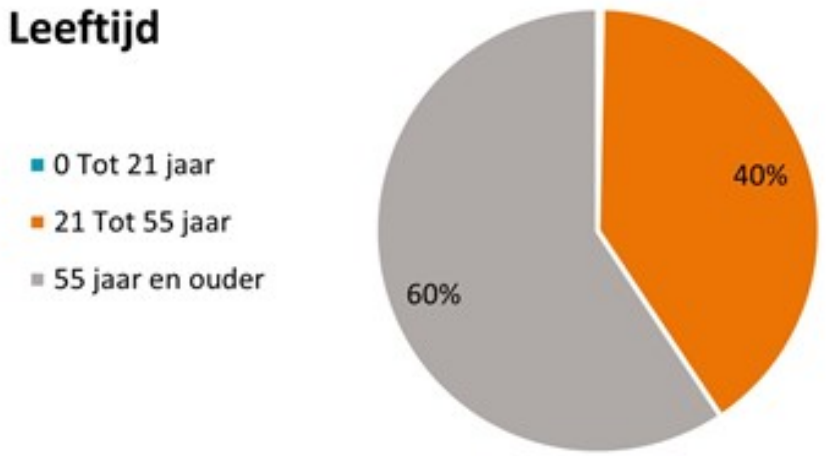
Vervolgstappen

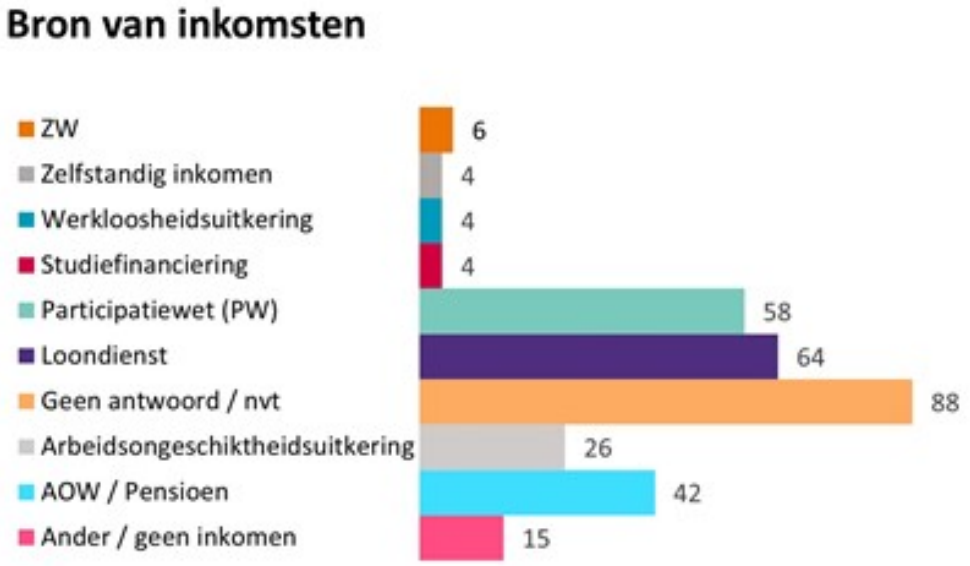
- Themabijeenkomsten organiseren voor inwoners waarmee wij hen informeren en bijpraten over actuele wet- en regelgeving.
- Inhoudelijk vrijwilligers op de hoogte brengen en het Financieel Trefpunt uitbreiden.

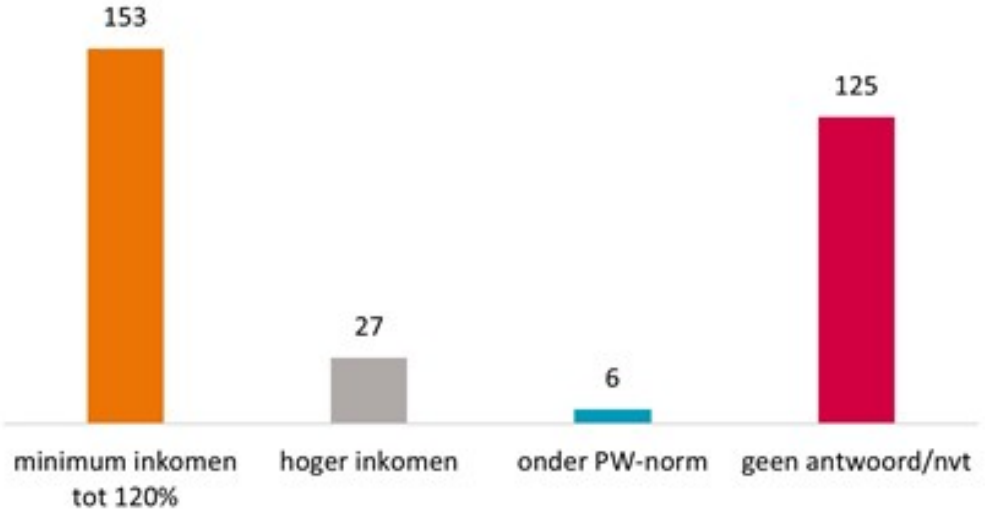
Feiten en cijfers

We geven hieronder de feiten en cijfers van het Sociaal Raadslieden Werk.

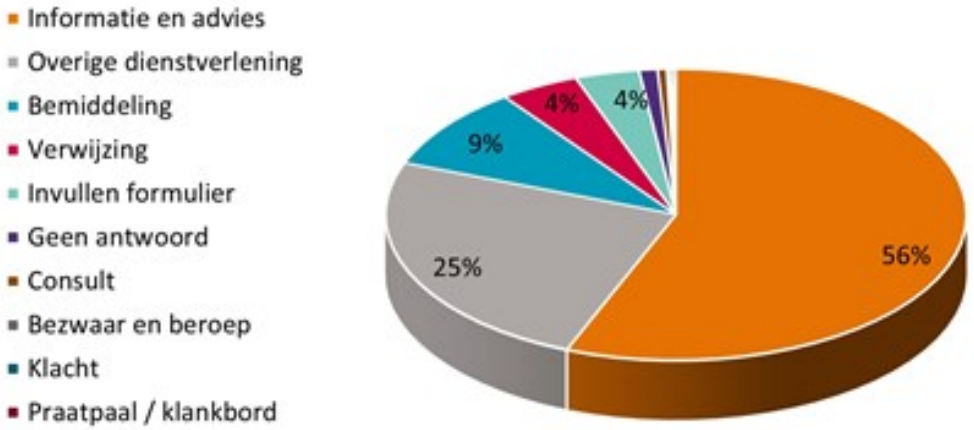

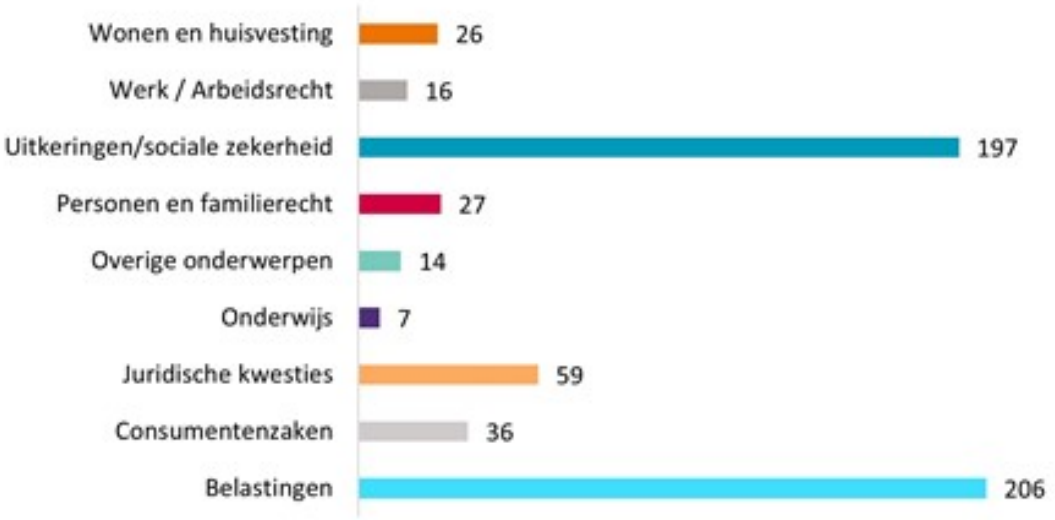
Hoogte van het inkomen

Aard van de dienstverlening

Hoofdrubriek van de vraag

Mikado - Ouderen

Ouderen wonen steeds langer thuis en worden relatief oud. Thema’s als: rouw en verlies, eenzaamheid, positieve gezondheid, zingeving en van betekenis zijn voor een ander zijn thema’s waar veel ouderen mee te maken krijgen. Ook verwacht de overheid steeds meer van onszelf: de zorg samen dragen.

We geven vanuit de Mikado projecten 'Ouderenwerk' en 'Activerend huisbezoek' de activiteiten weer waarmee we inwoners ondersteunen. Vervolgens geven we de vervolgstappen en feiten en cijfers. Voor de financiële verantwoording van de totale dienstverlening in Duiven klikt u **hier**.

Activerend huisbezoek

Het Activerend huisbezoek heeft als doel inwoners te activeren om waar mogelijk (weer) mee te doen in de maatschappij. Ook wordt gekeken hoe het zelfstandig functioneren kan worden verbeterd. Het activerend huisbezoek heeft vrijwilligers die voor een bepaalde periode op huisbezoek gaan bij de cliënt en samen op zoek gaan naar mogelijkheden en oplossingen. Het Activerend Huisbezoek zorgt ervoor dat inwoners deel nemen aan ontmoetingsactiviteiten in de wijk. Het helpt hun ook om weer een netwerk op te bouwen en om langer zelfstandiger te kunnen blijven wonen.

Activiteiten

- Ook in het tweede coronajaar hebben vrijwilligers veel tijd geïnvesteerd in telefonische afspraken. Daar waar het kon is er in kleine groepjes afgesproken. Wij hebben ook extra tijd geïnvesteerd in het geringe netwerk om de kwetsbare inwoner heen. Het contact met dit netwerk maakte dat signalen sneller werden opgepakt en inwoners daardoor langer zelfstandig konden blijven wonen.
- Samen met ketenpartners zijn er meer laagdrempelige ontmoetingsplekken ontwikkeld. Hierdoor kunnen wij kwetsbare inwoners nu sneller collectief plaatsen en minder individueel.

Vervolgstappen

Nieuwe manier van werken tijdens Corona blijven inzetten en wanneer het normale weer op gang komt mooie nieuwe initiatieven eruit halen en integreren binnen activerend huisbezoek.

Feiten en cijfers

Activerend huisbezoek

Ouderenwerk

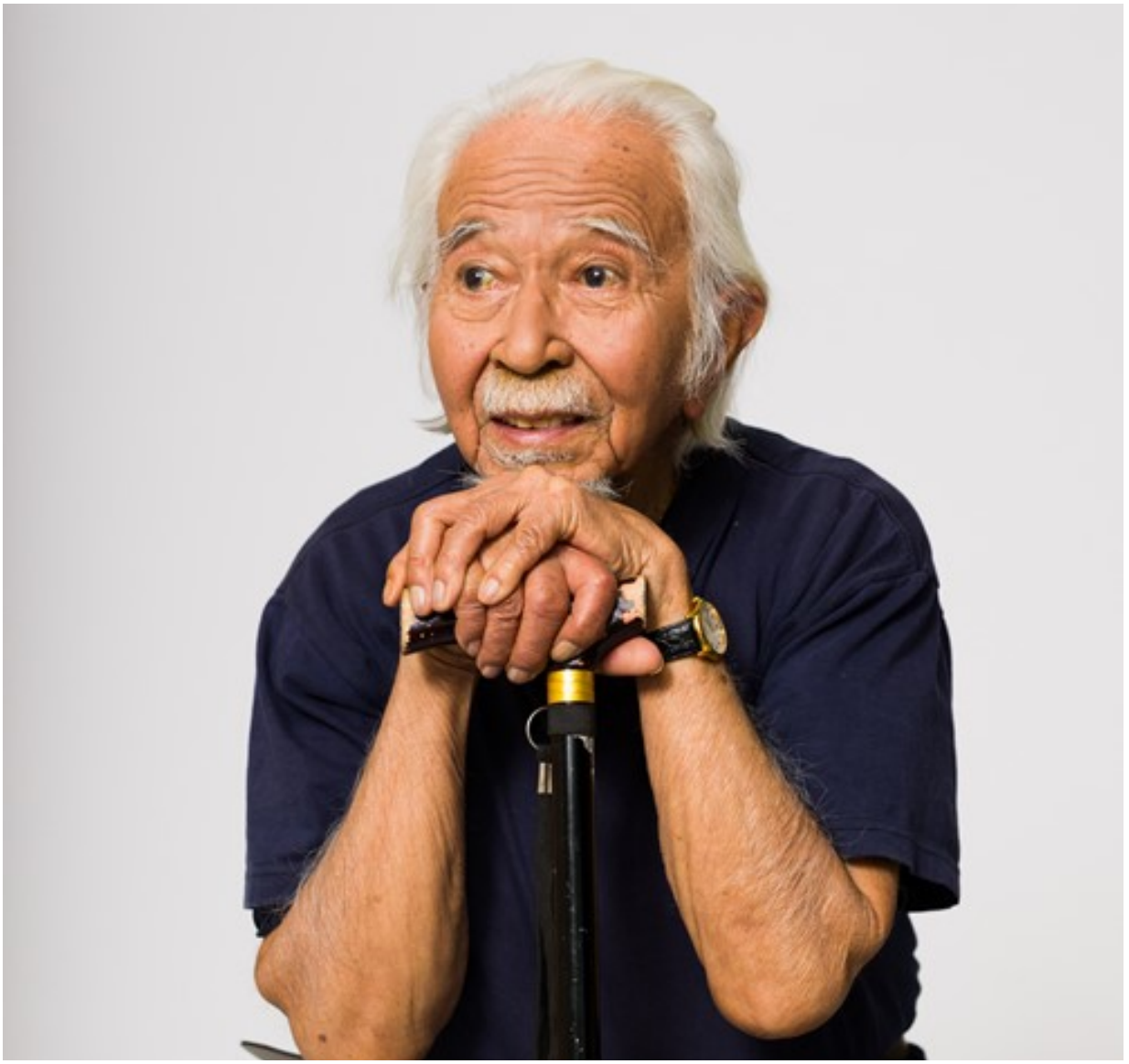
Het ouderenwerk ziet zichzelf als informatie en adviespunt rondom het thema ouderen en welzijn. De ouderenwerker verstevigt, adviseert, verbindt en ondersteunt op aanvraag (lokale en wijk) initiatieven rondom ouderen. Door de verbinding te houden en blijvend te investeren in deze contacten, blijft er een solide structuur staan voor de inwoner die op zoek is naar ontmoeting en zinvolle tijdbesteding.

Activiteiten

- Dienst opgezet waarin inwoners de mogelijkheid hebben tot lotgenotencontact bij verlies van naasten.
- Inzet op het thema eenzaamheid leidend tot signaalpunt eenzaamheid voor Westervoort en Duiven). Tevens voorzitter van deze werkgroep en mede - organisator week v/d ontmoeting in Duiven.
- Onderzoek ingezet bij inwoners welke behoeften en mogelijkheden zij hebben en zien voor zinvolle daginvulling en hen gematcht aan het bestaande collectieve aanbod.
- Gestart met een fysieke inloop ontmoeting plus Westervoort i.s.m. SWOA en ingezoomd op de ontmoetingsmogelijkheid bij de Sonnedach Westervoort.
- Afronden van het onderzoek 50-70-jarigen om te weten wat er speelt en leeft onder de nieuwe groep en deelnemers uitnodigen voor nieuwe vorm van denktank.
- Inzet op een duidelijke toegang bij Mikado voor de doelgroep ouderen.
- Een sociale kaart gemaakt met laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten in de wijk ten behoeve van alle deelnemers van het netwerk kwetsbare ouderen Duiven.
- Gestart met wandelmaatjes matchen na toename van vraag.
- Onderzoek Blijfwijk Eilandplein.
- Deelname aan netwerken vertrouwd wonen en reablement, regionaal overleg keten dementie.

Vervolgstappen

- We blijven Lotgenoten ondersteuning aanbieden. Wel maken we een evaluatie van ontmoeting plus. Verwacht wordt dat we hier drie sporen gaan benoemen. Voor 1 spoor adviseren we een nieuwe tekentafel.
- Afronden van het onderzoek vijftig- tot zeventigjarigen en deelnemers uitnodigen voor nieuwe vorm van denktank.
- Onderzoek Blijfwijk Eilandplein.
- Deelname aan tekentafel vertrouwd wonen en reablement en het regionaal overleg daginvulling mensen met dementie.
- In gesprek op casusniveau met mensen met (beginnende) dementie in het

Mikado - Inwoners met een hulpvraag

Zoveel verschillende inwoners, zoveel verschillende hulpvragen. Van heel kort, tijdelijk en direct oplosbaar tot lang en voor het leven. Alle mogelijke vragen pakken de sociaal werkers op. Preventief, voorliggend maar ook integraal. De focus ligt op wat werkt voor de inwoner en op de effectiviteit van sociale interventies die we inzetten. We gaan uit van het versterken van de eigen kracht van inwoners. Als zij meer regie krijgen, kunnen ze stap voor stap werken aan wat voor hen belangrijk is. Tegelijkertijd erkennen we dat de eigen kracht van bijvoorbeeld veel mantelzorgers soms beperkt is en ondersteuning snel nodig. Het eigen netwerk van een inwoner met een hulpvraag is lang niet altijd ondersteunend (genoeg).

We brengen de activiteiten die we vanuit de Mikado projecten Kwartiermaken, Steunpunt Mantelzorg, Het Taalhuis, Sociale Activering, Diensten Centrum, De Adviseur Zorg & Dienstverlening en het Financieel Trefpunt uitvoeren onder de aandacht. Vervolgens geven we de vervolgstappen en feiten en cijfers per project weer. Voor de financiële verantwoording van de totale dienstverlening in Duiven klikt u **hier**.

Kwartiermaken

Het kwartiermaken helpt inwoners aan een 'eigen' veilige plek waarbij we een breed scala aan activiteiten en educatie bieden. Deze activiteiten zijn gericht op herstel van het welzijn van de (psychisch) kwetsbare inwoner. Die eigen plek is een herstel community en deze biedt de deelnemers ruimte om zelf een keuze te maken uit het aanbod. De deelnemers kunnen werken aan hun persoonlijke situatie ongeacht hun achtergrond.

Deelnemers ontmoeten elkaar en delen ervaring en kennis. Ze vinden (h)erkenning en werken aan het herstel van hun identiteit. Ze ondersteunen elkaar zonder oordeel en bieden elkaar een luisterend oor. Daarbij krijgen ze de kans om zichzelf vanuit eigen kracht en keuzes en op eigen tempo zich te ontwikkelen en de regie weer terug te pakken. Ze vinden weer hun rol van betekenis in de samenleving.

De herstel community wordt georganiseerd door (tien) ervaringsdeskundigen (kwartiermakers). Zij worden ondersteund door twee professionals van Mikado/Sante Partners.

Activiteiten

- Herstel community ‘Connection’ gericht op een succesvolle integratie in de samenleving van mensen die op basis van een beperking of kwetsbaarheid uitsluiting ervaren. Hierbij gaat het om ‘meedoen’ voor mensen met GGZ problematiek, NAH, licht verstandelijke beperking of beginnende dementie. Ruim 200 deelnemers doen mee aan de herstelcommunity.
- Individuele trajecten gericht op participatie, ontmoeting en bijeenkomsten voor lotgenoten en herstel (zoals bijv. wandelgroepen, Breincafé of ouders met kwetsbaarheid). Inzet op activerend werk.
- Informatie en advies voor cliënten en ketenpartners, deelname aan ketenprojecten, signaalpunt en preventie akkoord.
- Deskundigheidsbevordering vrijwilligers en ervaringsdeskundigen onder andere door Propersona.

Vervolgstappen

Het uitrollen van de bewustzijnsbijeenkomsten en het bieden van (bij)scholing aan onze kwartiermakers met de cursus ervaringswerker in de wijk en intervisie.

Servicepunt Mantelzorg

Het Servicepunt mantelzorg ondersteunt (overbelaste) mantelzorgers van jong tot oud en hun netwerk. We richten ons op (blijvende) zelfregie van de mantelzorgers en het hanteerbaar houden van zorgtaken. We brengen mantelzorgers op de hoogte van (steun) mogelijkheden in het eigen netwerk, bij partners en het professionele netwerk. Hiermee voorkomen we zoveel mogelijk overbelasting bij mantelzorgers en de inzet van duurdere zorg.

Activiteiten

Naast ondersteuning aan de brede groep mantelzorgers in Duiven, gaven we aandacht aan specifieke groepen en onderwerpen:

- Preventie, voorlichting, bewustwording en praktische hulp voor jonge mantelzorgers door groepsactiviteiten, actie bioscoopbon, samenwerking met scholen, POH jeugd GGZ en AMW. Voorlichting en lotgenotencontact.
- Lotgenoten contact volwassen mantelzorgers, PR campagne bewustwording mantelzorg, bezoek en opvangservice (respijtzorg), dag van de mantelzorg, individuele vragen en casuïstiek.
- Voorlichting en ondersteuning werkende mantelzorgers in samenwerking met bedrijven.
- Deelname aan verschillende werkgroepen, bijvoorbeeld netwerk keten dementie De Liemers, wachtlijstoverleg GGZ en Signaalpunt eenzaamheid.

Vervolgstappen

- Meer zicht krijgen op brede groep mantelzorgers, hen beter bereiken, meer ondersteunen waar nodig en zorgen dat ze minder stress en meer veerkracht ervaren.
- Extra aandacht voor jonge Mantelzorgers, werkende mantelzorgers, preventie en bewustwording.
- Meer bewustwording over mantelzorg bij mantelzorgers, inwoners, vrijwilligers en professionals.
- Bedrijven benaderen om aan de slag te gaan met Mantelzorg met als doel werkende mantelzorgers beter te ondersteunen en overbelasting te verminderen.

Feiten en cijfers

Informatie en advies	• Mantelzorg en werk: 11 bedrijven benaderd • Infobriefkaarten verstuurd: 460 • Voorlichting scholen: 2
Praktische hulp	• Individuele vragen/casuïstiek: 160
Lotgenotencontact/activiteiten	• Jong volwassenen groep: 5 deelnemers • Dag van de mantelzorg: 60 aanmeldingen • Bioscoopbon: 29 aanvragen
Bewustwording bij mantelzorgers, inwoners en professionals	• Start mantelzorgcampagne, informatie in krant, via mail, voorlichting Humanitas, voorlichting in MKB magazine, deelname aan werkgroepen "keten dementie De Liemers"
Bezoek en Opvangservice	• 7 klantcontacten • 2 wachtend

Het Taalhuis

Binnen het Liemers Taalhuis bieden taalvrijwilligers ondersteuning aan iedereen die zijn Nederlandse taalvaardigheid wil verbeteren. We begeleiden zowel anderstalige Nederlanders en nieuwkomers als laaggeletterde Nederlanders. We werken vraaggericht en stemmen het traject af op de persoonlijke leerbehoefte van de deelnemer. Deelnemers worden wekelijks begeleid door geschoolde vrijwilligers. De Taalondersteuning vindt het meeste plaats in groepsverband op verschillende locaties in Duiven en Westervoort om participatie, netwerkvergroting en zelfredzaamheid te bevorderen.

Binnen het Taalhuis kennen we de volgende projecten

- **Sterk door taal**: dit project biedt taalondersteuning voor ouders op de basisschool van hun kinderen in de leeftijd van 2 tot 12 jaar. De communicatie tussen leerkracht en ouder wordt verbeterd. De betrokkenheid van ouders bij de school van hun kinderen wordt vergroot en stimuleert ouders mee te helpen bij schoolactiviteiten.
- **De Voorleestrein**: de Voorleestrein is een project waarbij kinderen met een taalachterstand wekelijks thuis voorgelezen worden door enthousiaste vrijwilligers. We hebben contacten met consultatiebureaus, opbouwwerk, taalhuis, AMW en scholen. In samenwerking met Humanitas, bibliotheek en Rijn IJssel ondersteunden we vrijwilligers met een training digitale vaardigheden. Hierdoor konden vrijwilligers op afstand ondersteuning aanbieden.
- **Taalcafé**: ontmoeting, participatie en borgen van taalontwikkeling na het taaltraject.

Vervolgstappen

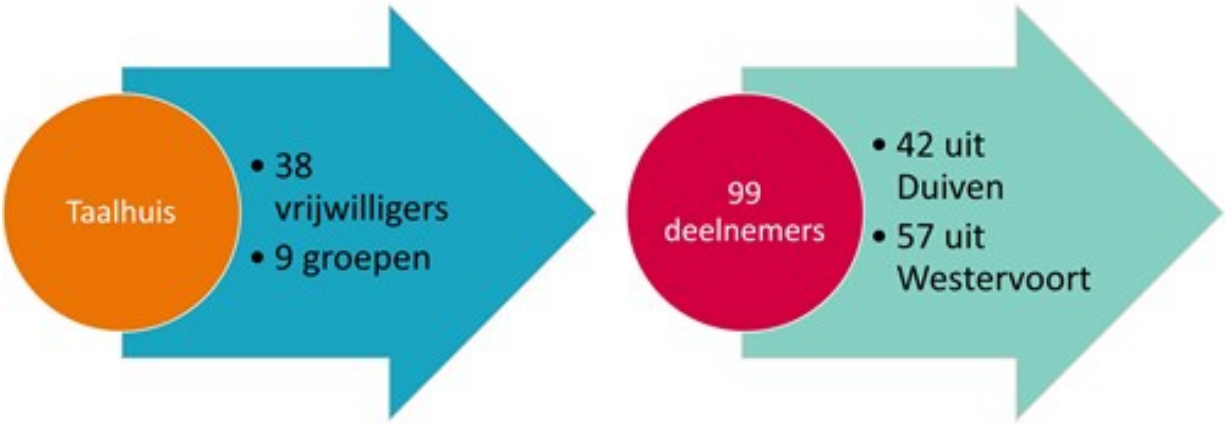
- We zetten de activiteiten binnen de projecten voort op basis van de behaalde resultaten en versterken de samenwerking hierin.
- Daarnaast gaan wij naast individueel ook voorlezen in groepjes. Met als doel om kinderen en ouders met elkaar in contact te brengen. Wij horen vaak binnen de voorleestrein dat door gebrek aan Taal en Covid gezinnen nog meer in isolatie leven.
- Ook gaan wij onderdeel uitmaken van actieve doorverwijzing Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) kinderen samen met het consultatiebureau, maatschappelijk werk en gemeente.

Feiten en cijfers

Taalhuis
• 38 vrijwilligers
• 9 groepen
99 deelnemers
• 42 uit Duiven
• 57 uit Westervoort

Sociale activering

Middels diverse trajecten helpen we kwetsbare inwoners weer in hun kracht te komen, talenten te ontdekken, vaardigheden te versterken, mee te doen in de samenleving en te ontmoeten. We werken samen met diverse sociale organisaties om te kijken waar vragen en oplossingen liggen. Dit zorgt voor korte lijnen, warme overdracht en snelle interventies wanneer nodig.
Deelnemers komen binnen via een Leon (leer en ontwikkel) traject van de Regionale Sociale Dienst of via een traject Activerend Werk vanuit de gemeente.
We richten ons hierin op trede 1,2 en 3 van de participatieladder, waarbij de focus ligt op activeren en participeren. In 2021 hebben 11 inwoners deelgenomen aan het traject Sociale Activering.

Activiteiten

- Gestructureerde aanpak van intake tot uitvoering en evaluatie ondersteuningsplan gericht op een passende daginvulling, begeleiding in participatie en inclusie.
- Coaching en begeleiding tijdens het traject vanuit de locaties Nieuwhof, Huis van Droo en diverse organisaties en verenigingen.

Aan het eind van het traject heeft iedere deelnemer inzicht in de eigen talenten, het perspectief op werk of opleidingsmogelijkheden en de vervolgstappen die nodig zijn om daar te komen, een passende werkplek en een eerste aanzet voor een CV.

Vervolgstappen

In 2022 rollen we onze diensten verder uit door verder te professionaliseren, randvoorwaarden en kaders te verstevigen en het externe netwerk uit te bouwen.

Dienstencentrum

Het Diensten Centrum (DC) is de toegang voor inwoners voor laagdrempelige ondersteuning met als doel zo lang mogelijk zelfstandig functioneren en wonen te realiseren. Tevens is het een Frontoffice loket voor vrijwilligersorganisaties, gemeente, huisartsen, en andere zorgprofessionals. Door centrale bemiddeling tussen vraag en aanbod zetten we diverse vormen van vrijwillige thuishulp in. Langdurige en intensieve zorg stellen we hierdoor uit. Inwoners ondersteunen elkaar bij hulpvragen. Het DC is een samenhangend netwerk van hulpdiensten en organisaties die samenwerken met collega organisaties en de gemeente.

Activiteiten

- Informatie en advies, luisterend oor en voorlichting bij vragen van inwoners. Lotgenotencontact en ontspanning.
- Praktische hulp onder andere door de inzet van vrijwilligers, regelen van vervoer en administratieve ondersteuning.
- Vrijwillige thuishulp voor de kleine klusjes en telefooncirkel.
- Voorlichting onder andere door inzet en uitleen van de dementiekoffer.

Vervolgstappen

Mede door de coronaperiode en de kwetsbaarheid van DC is bekeken hoe we verder gaan. Het streven is om een nieuwe weg in te slaan. Het DC moet onderdeel zijn van een centrale ((Mikado) toegang zodat vragen van inwoners, vrijwilligersorganisaties gemeente en zorgprofessionals snel en efficiënt worden opgepakt en beantwoord.

De adviseur Zorg & Dienstverlening

De adviseur Zorg & Dienstverlening biedt informatie over wonen, welzijn en zorg voor (kwetsbare) inwoners. Daarbij staat de vraag van de inwoner, de eigen inbreng en de zelfredzaamheid centraal. De adviseur bemiddelt naar reguliere hulpverlening. De lijnen zijn kort door een zorgvuldig opgebouwd netwerk en brede kennis van de sociale kaart Duiven. De adviseur ondersteunt de vrijwilligers van het financieel trefpunt en de thuisadministratie bij de uitvoering van hun werkzaamheden. De adviseur is ook werkzaam binnen het Sociaal Team van de Gemeente Westervoort en Duiven. In het sociaal team ondersteunen we gezinnen met meerdere problematieken.

Activiteiten

- Invulling van een regiefunctie in gezinnen met meerdere problematieken samen met het multiproblem team.
- Verwijzing naar voorliggende voorzieningen als het kan en naar passende zorg middels een indicatie als het moet.
- Voorbereiding signaalpunt ‘Een tegen eenzaamheid’.

Vervolgstappen

Er komt in 2022 een signaalpunt 'Een tegen eenzaamheid' waar inwoners zich kunnen melden als ze zich eenzaam voelen. Een inwoner kan ook melden als ze zich zorgen maken over iemand. Mikado/Santé Partners draagt het project dat op initiatief van VWS is gestart. Het doel van het signaalpunt is eenzaamheid te doorbreken door dit met partners eerder te signaleren. Het is een digitale tool die helpt bij de eerste intake en opvolging van signalen van eenzaamheid.

Adviseur zorg en dienstverlening
Individuele klantcontacten: 107
Administratieve aanvragen:
93

Het Financieel Trefpunt en Thuisadministratie

Bij het Financieel Trefpunt kan iedere inwoner binnenlopen met een vraag over financiën en administratie of in geval van belastingvragen. Het Trefpunt is een samenwerking tussen de Sociale Raadslieden, het Maatschappelijk werk, de Adviseur zorg en dienstverlening, Schuldhulpmaatje en 21 actieve vrijwilligers.

De Thuisadministratie is er voor inwoners van Duiven en Westervoort die (tijdelijk) ondersteuning nodig hebben bij het regelen en op orde houden van hun financiële administratie of het invullen van formulieren. Kundige vrijwilligers ondersteunen inwoners en leren hen vaardigheden aan om uiteindelijk zelfstandig weer de eigen administratie te regelen.

Activiteiten

- Inloopspreekuren in Duiven en Westervoort, al dan niet ondersteund door een tolk.
- Een toenemend aantal aanvragen om Thuisadministratie in vergelijking met de jaren daarvoor. Tijdens de lockdown waren er veel telefonische contactmomenten en incidenteel een huisbezoek.

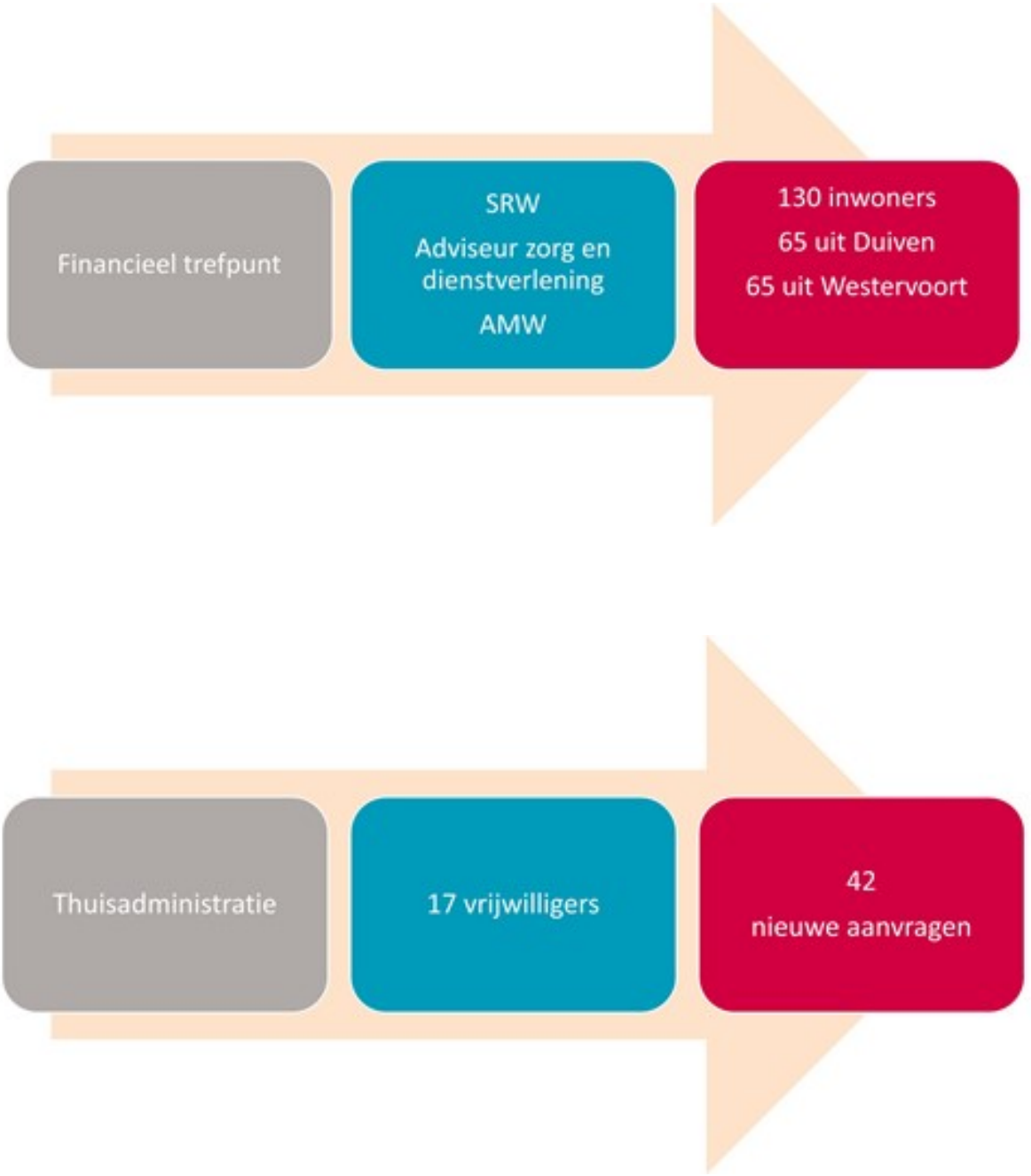
Vervolgstappen

- We besteden meer aandacht aan het behandelen van de thema's grenzen stellen en afsluiten van trajecten. En verzorgen inhoudelijke trainingen.
- De samenwerking met Musharaka verstevigen. De allochtone inwoners kunnen met en van elkaar leren. In de praktijk blijven nog veel allochtone vrouwen meer thuis. Het is ook een streven om meer vrouwen zelfstandiger te laten worden op het gebied van financiën en de administratie.
- Blijvende inzet op bereiken inwoners en stabiel houden aantal vrijwilligers.
- Met het jongerenwerk wordt er gezamenlijk een Financieel Trefpunt voor jongeren opgezet. Tevens gaan we ons oriënteren op nieuwe locaties.

Overzicht
Totaal leveringskosten stroom (excl. BTW)
Totaal transportkosten stroom (excl. BTW)
Subtotaal
BTW 19%
Totaal
Door u te betalen
Uitgaven per maand:
* Huur
* Centrica stroom : 525,80
* Autoverzekering : 24,86
* Ziggo : 69,-
* Inboedelverzeker. : 36,2
35,21

Feiten en cijfers

We geven hieronder de feiten en cijfers van deze projecten.

Mikado - Opbouwwerk

Het wijkopbouwwerk vormt de verbindende schakel tussen bewoners en bewonersgroepen, tussen bewoners en professionele organisaties en overheden, en vaak ook tussen professionals onderling die vanuit verschillende organisaties in de wijken en dorpen werken aan samenlevingsopbouw. Dit met als doel het versterken van de positie van inwoners, het versterken van burgerschap, het bijdragen aan ontwikkeling en het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk. Het opbouwwerk investeert hiervoor in bewustwording van eigen kracht, het leren inzetten van eigen vaardigheden en vermogen voor het creëren en verantwoordelijk zijn van een beter leefklimaat en het opbouwen van een netwerk.

We geven vanuit het Opbouwwerk weer met welke activiteiten we inwoners ondersteunen. Vervolgens geven we de vervolgstappen en feiten en cijfers weer. Voor de financiële verantwoording van de totale dienstverlening in Duiven klikt u **hier**.

Buurtopbouwwerk

Activiteiten

- Actieve inzet in de wijken door koffiepraat en/of opschoonacties, wijkontwikkeling of onderzoek levensloopbestendig wonen in de wijken Eltingerhof, Steenstraat/v Ostadestraat, Duiven-West en Blijfwijk Duiven-zuid.
- Versterken leefbaarheid in wijken samen met netwerkpartners en bewonersoverleggen middels realisatie leefbaarheidsplatform.
- Ontwikkeling en concretisering buurthuiskamers in kleine groepen voor kwetsbare doelgroepen, onder andere samenvoeging Wijkern en Praathuis 305.
- Bijdragen aan inclusie-agenda's door bijvoorbeeld 'Mijn Buren Zijn Te Gek' bijeenkomsten, begeleiding van 'Doesmee' naar zelfstandige uitvoering van activiteiten.
- Visie opbouwwerk binnen de gemeente Duiven en actieve bijdrage aan story jongerenwerkproblematiek Duiven en deelname aan Netwerkcafé.

Vervolgstappen

- Middels vervolgonderzoek Blijfwijk Duiven-Zuid (Levensloopbestendig wonen) opstarten inzet samenlevingsopbouw. Verbetering leefomgeving Duiven - Oud Zuid, leun- en steuncontacten in de Touwslagerstraat.
- Onderzoek rol welzijnswerk in de nieuwe inburgeringswet per 1-1-2022.
- Ontwikkelen Buurthuiskamer in het Huis van Droo voor inwoners die in beperkte mate kunnen participeren in de huidige samenleving: plek voor informatie & advies, meedoen, ontmoeting en burgerinitiatief.
- Inzet Mauvestraat samen met buurtbewoners en netwerkpartners: vanuit presentie in de buurt signaleren en preventief kunnen samenwerken.
- In samenwerking met jongerenwerk en netwerkpartners inzet Bloemenbuurt (onder andere Gladiolenstraat, Rozenstraat). Vanuit signalen uit het Leefbaarheidsplatform.

Mikado - Vrijwilligerscentrale

De vrijwilligerscentrale helpt inwoners van Duiven en Westervoort aan informatie of advies rondom de mogelijkheden in de gemeente(n) voor vrijwilligerswerk, participatie en meer eigen regie. Daarnaast begeleidt de vrijwilligerscentrale mensen naar een passende plek. Onder participatie valt bij deze dienst: ontmoetingsbijeenkomsten, 1-op-1 matching en vrijwilligerswerk.

We brengen de activiteiten onder de aandacht die we vanuit het project Vrijwilligerscentrale uitvoeren en organiseren. Vervolgens geven we de vervolgstappen en feiten en cijfers weer. Voor de financiële verantwoording van de totale dienstverlening in Duiven klikt u **hier**.

Coördinatie en bemiddeling naar ontmoeting en vrijwilligerswerk

Activiteiten

- Ondersteuning van verenigingen en burgerinitiatieven, jaarlijks contact voor update sociale kaart, actueel vacature-aanbod en beantwoorden van vragen.
- Ondersteuning en bemiddelen vrijwilligers met een afstand tot de arbeidsmarkt, gericht op participatie en activering. Samenwerking met RSD, MDT/Hope XXL, en jongerenwerk. Inclusief plan van aanpak voor bijzondere doelgroepen, zoals de AMA's.
- We Helpen: 1 op 1 hulp, laagdrempelige burenhulp, vooral tijdens coronapandemie.
- Onderhouden sociale kaart Westervoort en Duiven, informeren van inwoners en voorliggende voorzieningen.

PR activiteiten

- Evenementen zoals vrijwilligersfeest Duiven, beursvloer en NL Doet: PR activiteiten en deelname.
- Up to date houden website, social media, marketing en audiovisuele stimulering. Inwerken vrijwilligers op de website ten behoeve van bemiddeling.

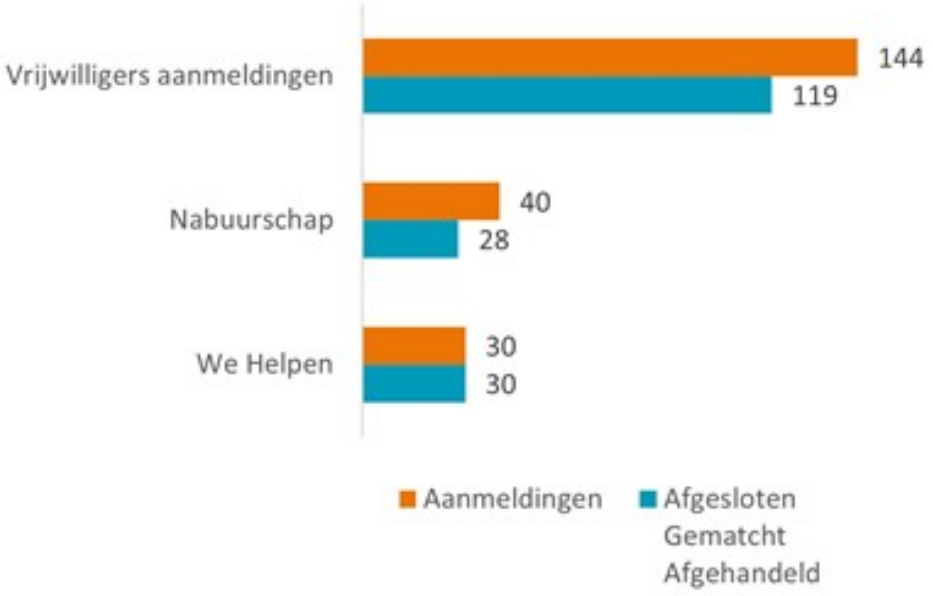
Vervolgstappen Vrijwilligerscentrale

- We blijven de huidige vorm van ondersteuning aanbieden betreffende het bemiddelingswerk. Met de nieuwe website en verandering in het bemiddelingsproces gebruiken we dit jaar om meer structuur in de diensten te brengen.
- We onderzoeken hoe we het 1-op-1 nabuurschap via de vacaturebank beter kunnen stroomlijnen en anticiperen op de toekomst: Door de restricties vanwege de pandemie waarin veel activiteiten zijn stil gelegd en de aantrekkende arbeidsmarkt heeft de vrijwilligerscentrale een aantal uitdagingen in het vinden/ondersteunen van vrijwilligers en het bieden van voldoende en gevarieerde vrijwilligersplekken.
- We gaan verder met het verkennen van samenwerking met Dienstencentrum en Stichting Graag Gedaan.
- In het kader van de opstart van het signaalpunt eenzaamheid, onderzoeken we of er behoeften is aan digitaal samenkomen van mensen. De vrijwilligerscentrale signaleert immers groot gemis aan sociale mogelijkheden in tijden van lockdowns of andere restricties.
- Update fysieke sociale kaart om burgers en de voorliggende voorzieningen te informeren over alle mogelijkheden.

Feiten en cijfers

We geven hieronder de feiten en cijfers van Vrijwilligerscentrale.

Mikado - Jongeren

Inzet van het jongerenwerk is jongeren plezier, hoop en optimisme richting de toekomst te geven. Het jongerenwerk bouwt op de eigen kracht en de actieve bijdrage van jongeren zelf. We investeren in de wederzijdse binding tussen de jongeren onderling en de jongeren en de samenleving. We zetten jongeren in beweging en stimuleren jongeren om zich in te zetten voor het ontwikkelen van de door hen bedachte initiatieven en voor inzet in de wijk.

We brengen de activiteiten onder de aandacht die we vanuit het reguliere jongerenwerk, jongerencoaching en ambulant jongerenwerk uitvoeren en organiseren. Vervolgens geven we de vervolgstappen en feiten en cijfers weer. Voor de financiële verantwoording van de totale dienstverlening in Duiven klikt u **hier**.

Regulier jongerenwerk

Activiteiten

- Activiteiten gericht op participatie en vrijwilligerswerk samen met MDT en Hope XXL.
- Jongeren voor jongeren: organisatie van eigen activiteiten zoals sport en bioscoopavond.
- Ontmoeting 17-27 jarigen op een eigen plek, werken aan zelfvertrouwen en sociale vaardigheden.
- Try-aut, ontmoetingsplek voor jongeren tot 17 jaar met autisme gericht op het opdoen van sociale vaardigheden en functioneren in een groep.
- Game Netwerk Duiven: een ontmoetingsplatform voor eenzame jongeren en volwassenen, gericht op het vergroten van sociaal netwerk.

Jongerencoaching

Jongerencoaching met ondersteuning door vrijwilligers was reeds aanwezig voor ondersteuning bij individuele hulpvragen. Sinds november is daarnaast sprake van professionele inzet die met name trajecten oppakt aangemeld door de POH jeugd en Candea. Met vrijwillige en professionele inzet versterken we:

- Snelle en effectieve ondersteuning door opschaling en afschaling samen met POH, AMW en Sociaal Loket. Voorkomen van wachtlijsten en inzet zwaardere zorg.
- Huiswerkbegeleiding samen met Candea, gericht op stimuleren van leerprestaties, zelfvertrouwen en werken aan zelfstandigheid.

Ambulant jongerenwerk

- Outreachend jongerenwerk op straat samen met de BOA's gericht op terugdringen criminaliteit en vermindereng overlast door jongeren. Minder jongeren komen in aanraking met justitie.
- Effectieve en snel inzetbare hulp door betere zichtbaarheid op straat.

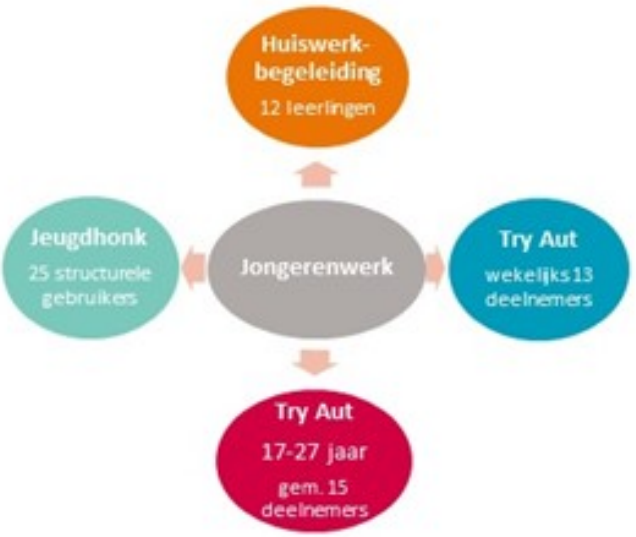

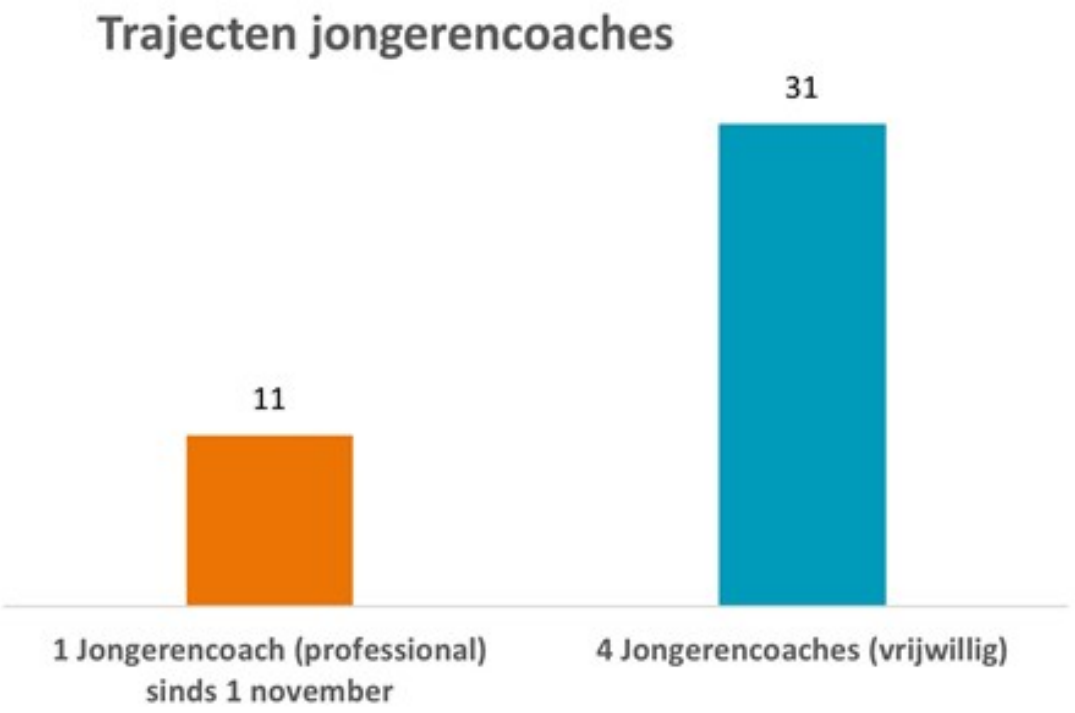
Vervolgstappen jongerenwerk

- Creëren van een fysieke en digitaal Jongeren Service Punt in Duiven, waar jongeren met hun hulpvraag terecht kunnen. Hierbij sluit ook het Financieel Trefpunt voor jongeren aan.
- Begin 2022 begeleiden we 50 AMA's samen met de COA met als doel maximale integratie te organiseren in de tijd dat ze in onze gemeente zullen zijn.
- Samen met POH Jeugd ontwikkeling van een nieuwe workshop, coachings- en trainingslocatie bij de Spoor Allee.
- We zien kansen in het verbinden van (kwetsbare) jongeren in het gamen om hen vandaaruit aan te laten sluiten bij fysieke activiteiten.
- Onze inzet vervolgen op ambulant jongerenwerk. Hier gaat het vooral over de straatcultuur en hangjeugd. Deze groep zondert zich af en zorgt voor een negatieve invloed op de leefbaarheid in de gemeentes (denk hierbij aan het wapenbezit en de agressie). Hierop zetten we in met de interventiemethode samen met 'FC Social Work'.
- Online communicatieplatform ontwikkelen.

Feiten en cijfers

We geven hieronder de feiten en cijfers van Jongerenwerk en Jongerencoaching.

Transformeren en innoveren

Het basisnetwerk in Duiven verbindt verschillende disciplines van Sante Partners en Mikado, ook wel team verbinders genoemd. Dit team heeft als doel het transformatieproces in het sociaal domein in Duiven aan te jagen, te versnellen en om de nieuwe werkwijze in de praktijk te brengen. Een belangrijk doel is om de inwoners mee te laten denken in de planvorming rondom maatschappelijke vraagstukken die zij meemaken. Centraal staat de brede vraag en het signaal vanuit de inwoner (en niet het aanbod), de eindgebruiker en alle betrokken stakeholders in de keten.

We geven weer met welke inzet en activiteiten we middels het basisnetwerk/team verbinders bijdragen aan transformeren en wat de vervolgstappen zijn dit jaar. Voor de financiële verantwoording van de totale dienstverlening in Duiven klikt u **hier**.

Basisnetwerk / Team verbinders

Activiteiten

In 2021 richtten we ons op een tweetal kwesties die aandacht vragen in de Duivense samenleving. Dit betreft de wachtlijsten binnen de GGZ en de jongerenoverlast binnen diverse wijken. Samen met sleutelpartijen en inwoners deden we onderzoek en ontwikkelden we de volgende activiteiten:

- Voor de wachtlijsten in de GGZ: afstemming en verbinding met GGnet Zevenaar, alternatieve ondersteuning via AMW, POH en herstelcommunity, samenwerking huisartsen en GGnet die er voor moet zorgen dat inwoners niet tussen de wal en het schip vallen. Het AMW is fysiek aanwezig in de huisartsenpraktijken, de werkwijze van het AMW wordt vanuit Duiven en Westervoort verbreed naar Zevenaar. Hiernaast is sprake van bestuurlijk inzet vanuit GGnet op contacten met de zorgverzekeraar en regionale afspraken over structurele samenwerking en overbruggingszorg voor alle Liemerse gemeenten.
- Voor wat betreft jongerenoverlast focussen de Verbinders op de aanpak overlast samen met netwerkpartners, ambulant jongerenwerk, politie en justitie. De inzet is om elkaar te versterken in de aanpak van de jongeren, maar ook voor de inwoners die overlast ervaren. De lijntjes zijn kort, de inzet op orte termijn van een ambulant jongerenwerker moet leiden tot duurzame oplossingen.

Vervolgstappen

- Het basisnetwerk/team verbinders van Sante en Mikado gaat in 2022 verder onder de naam 'Innovatiewerkplaats' en streeft met haar inzet de volgende doelen na:
    - Realisatie van de beoogde “kanteling” van de piramide van het sociaal domein, leidend tot vraaggericht/-gestuurde inzet, een krachtige en stevige basis in de 0e lijn, optimalisatie van de 1e lijn, netwerk-aanpakken tussen 0e, 1e en 2e lijn en afschaling en doelgerichte/doelmatige inzet van de 2e lijn. Verbetering van de samenwerking tussen betrokken organisaties.
    - Versterking van de 0e lijn in brede zin (sociaal netwerk, verenigingen, algemene voorzieningen, maatschappelijke initiatief/sociaal ondernemerschap en vrijwilligersorganisaties) door ondersteuning van 1e lijns professionals voor de opbouw en toerusting van vaardigheden.
    - Het ondersteunen van partners en beleidsmedewerker van gemeente Duiven en Westervoort zodat ze deze manier van werken in de toekomst zelf kunnen toepassen. Na Duiven voeren we de werkwijze ook in binnen Westervoort. De vraag en het signaal van de inwoner

Financieel overzicht

Santé Partners

SUBSIDIE VERANTWOORDING

Overzicht productie Santé Partners over 2021
ten behoeve van de gemeente Duiven

	Aanvraag			Beschikking			Verantwoording		
	FTE	*Uren*	*Bedrag*	*FTE*	*Uren*	*Bedrag*	*FTE*	*Uren*	*Bedrag*
Algemeen Maatschappelijk Werk	**3,43**	**4.786**	**€ 347.836**	**3,68**	**5.135**	**€ 372.836**	**3,70**	**5.166**	**€ 375.127**
- AMW	2,45	3.419	€ 248.109	2,45	3.419	€ 248.109			
- AMW i.v.m. verminderdering POH	0,58	809	€ 58.736	0,58	809	€ 58.736	3,46	4.829	€ 350.609
- CJG	0,40	558	€ 40.991	0,40	558	€ 40.991			
- Deelname basisteam				0,25	349	€ 25.000			
- Reeds terugbetaald aan 1 stroom i.v.m. vervanging							0,24	338	€ 24.518
Algemeen Maatschappelijk Werk Overig	**0,52**	**724**	**€ 64.254**	**0,52**	**724**	**€ 64.254**	**0,56**	**785**	**€ 68.533**
- SRW	0,34	474	€ 34.432	0,34	474	€ 34.432	0,36	503	€ 36.512
- Thuisadministratie			€ 12.394			€ 12.394			€ 12.394
- Wij Scheiden	0,18	250	€ 17.428	0,18	250	€ 17.428	0,20	282	€ 19.626
Mikado	**6,49**	**9.061**	**€ 688.764**	**6,49**	**9.061**	**€ 662.722**	**6,75**	**9.412**	**€ 688.409**
- Activiteitenplan	4,33	6.042	€ 438.622	4,33	6.042	€ 438.622			
- Extra inzet Sociaal werkers Basisteam	0,79	1.102	€ 106.378	0,79	1.102	€ 80.000			
- Kwartiermaker	0,50	698	€ 50.400	0,50	698	€ 50.736	6,75	9.412	€ 688.409
- Activerend Huisbezoek	0,29	405	€ 29.812	0,29	405	€ 29.812			
- Mikado: Ambulant Jongeren werker	0,47	659	€ 51.984	0,47	659	€ 51.984			
- Mikado: Jongeren Coach	0,11	155	€ 11.568	0,11	155	€ 11.568			
Totale subsidieverantwoording 2021	**10**	**14.571**	**1.100.854**	**11**	**14.920**	**1.099.812**	**11**	**15.363**	**1.132.068**

De subsidieverantwoording is gebaseerd op de daadwerkelijke direct ingezette uren.
De vertaling naar de aantal FTE's is gebaseerd op onderstaand schema, waarbij 1 FTE gelijk staat aan 1395 directe uren.
Deze berekeningssystematiek is tevens gebruikt voor de subsidieaanvraag 2022.

Bepaling 1 FTE	100%	1872
- Ziekte verzuim	6%	110
- Verlof	14%	264
- Verplichte Opleiding	4%	75
- Sante uren	2%	28
Werkbare/Directe uren	75%	1395

Algemeen Maatschappelijk Werk

Onder het maatschappelijk werk zien we een kleine onderbesteding van 306 uur/ 22.227,- euro
Deze onderbesteding wordt volledig gecompenseerd door de reeds in rekening gebrachte facturen van 1 Stroom.
Vanwege deze compensatie is de verantwoording hoger dan de afgegeven beschikking.

Algemeen Maatschappelijk werk overig

Onder het Algemeen Maatschappelijkwerk overig, zien we een overproductie van 60 uur.
De totale subsidie verantwoording is hoger dan de subsidie beschikking.

Mikado

De totale subsidie verantwoording is hoger dan de subsidie beschikking.

Conclusie

De totale verantwoording komt uit op 1.132.068,- euro, dit is hoger dan de afgegeven beschikking.
Derhalve verwachten wij dat de vaststelling conform beschikking wordt afgegeven.

Santé Partners

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Aan de gemeenteraad Duiven
Postbus 6
6920 AA Duiven

Datum : 10 november 2022
Uw kenmerk : Z/22/093534
/201561106
Ons kenmerk : 20221110.02
Contactpersoon : F. Mossink
Telefoonnummer : 0650194015

Onderwerp : Reactie op zienswijze Begroting 2023 ODRA

Geachte dames en heren,

De begroting 2023 is op 14 april 2022 ter zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden en provinciale Staten, conform de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem. De ontvangen zienswijzen zijn behandeld in de vergadering van het van het Algemeen Bestuur d.d. 20 oktober jongstleden.

Op basis van de ingediende zienswijzen heeft het Algemeen Bestuur ODRA besloten om de begroting 2023 ongewijzigd (ten opzichte van de initiële begroting uit april) definitief vast te stellen.
Argumenten hiervoor zijn:

- De meerderheid van de partners heeft geen zienswijze ingediend, dan wel stemt in met de begroting 2023.
- Twee bouwpartners vragen om de effecten van de WKB te verankeren in de begroting. ODRA pakt dit op, maar pas in de cyclus 2024. In 2023 zal er een overgangstermijn zijn, waarin naar verwachting nog veel aanvragen uit 2022 moeten worden afgehandeld.
- Een aantal partners vraagt ODRA om de komende ontwikkelingen (zoals omgevingswet) en de in de begroting beschreven risico's en onzekerheden, vooral gezamenlijk te benaderen. Dat wordt vanzelfsprekend opgepakt. Hiervoor benutten we onder meer de reguliere periodieke gesprekken met partners en thema-overleggen.

Financiële gevolgen van nieuwe ontwikkelingen zullen waar mogelijk eerst uit de reguliere begroting worden bekostigd. Lukt dat niet, dan zullen aanvullende voorstellen worden geformuleerd, cq in een volgende begrotingsronde worden opgenomen.

Uw gemeenteraad Duiven heeft op 19 april 2022 een zienswijze ingediend. Met deze brief reageer ik op deze zienswijze.

In uw zienswijze geeft u het volgende aan:

Op 14 april 2022 hebben wij uw begroting 2023 ontvangen. Conform de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem wordt de raad de mogelijkheid geboden om voor 15 juni 2022 haar reactie te geven op de begroting van de ODRA.
We willen uw organisatie complimenteren met het presenteren van een sluitende begroting en de tegemoetkoming aan het verzoek van het AB van de ODRA om de kosten ook voor 2023 te reduceren en daardoor het uurtarief niet te laten stijgen.

Eusebiusbuitensingel 75 • Postbus 3066 • 6802 DB Arnhem
Telefoon 026 - 3771600 • postbus@odra.nl

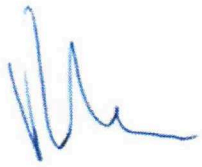
Het jaar 2021 is, ondanks de Covid-pandemie, met een positief resultaat afgesloten. In de Wet gemeenschappelijke regeling wordt geen mogelijkheid geboden om een zienswijze op de jaarrekening 2021 in te dienen. Door het AB van de ODRA is het principebesluit genomen om het batig saldo van 2021 toe te voegen aan een nieuw bestemmingsfonds 'Milieubelastende activiteiten MBA'. Met deze brief willen wij benadrukken dat gemeente Duiven voorstander is van het uitkeren van een batig saldo aan de partners in plaats van het instellen van een nieuw bestemmingsfonds en bestemmingsreserves bij ODRA. Ondanks dat het voor de gemeente Duiven maar een bedrag is van ca. € 3.840,- zijn wij principieel voorstander van het uitkeren van een batig saldo aan de partners bij een gemeenschappelijke regeling. Bekostiging van de werkzaamheden kan ook plaatsvinden vanuit de algemene reserve van de ODRA. Graag zien wij dit bedrag uitgekeerd aan ons.

Reactie ODRA
Dank voor het compliment over de sluitende begroting en ons financiële beleid.

Het standpunt van de gemeente Duiven over batige saldi is ons bekend en wordt ook ten volle meegenomen in de voorstellen aan het Dagelijks -en Algemeen Bestuur. Beide opties (terugstorten dan wel toevoegen aan bestemmingsfonds) zijn op de vergaderingen in april besproken. Het bestuur heeft uiteindelijk beslist (met meerderheid van stemmen) voor toevoeging aan het bestemmingsfonds MBA. Het streven van ODRA is gericht op unanieme besluitvorming in het bestuur, maar op dit punt geldt voor een deel van de partners dat zij er principieel anders naar kijken dan andere partners.
Het besluit van het AB betekent dat het genoemde bedrag niet kan worden teruggestort.

Vertrouwende dat u hiermee voldoende bent geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Drs. R.M. Vlaander
Directeur

Eusebiusbuitensingel 75 • Postbus 3066 • 6802 DB Arnhem
Telefoon 026 - 3771600 • postbus@odra.nl

Motie

Motie conform artikel 42 van het RvO van de raad van de gemeente Staphorst.
Nummer: M 155

Betreft: motie vreemd aan de orde van de dag

Onderwerp: handhaven PAS-knelgevallen

De raad van de gemeente Staphorst, in vergadering bijeen op 8 november 2022

Constaterende dat:

- De provincie op last van de rechter moet gaan handhaven bij een groep PAS-melders;
- Er zich ook in onze gemeente bedrijven bevinden waarbij mogelijk gehandhaafd zal moeten gaan worden.
- Voor de PAS-melders de spelregels tijdens de wedstrijd zijn veranderd en hen geen blaam treft: ze hebben altijd volgens de geldende wet- en regelgeving gehandeld;
- Het kabinet steeds heeft gezegd dat de PAS-melders worden gelegaliseerd en zich daar nu niet aan houdt.

Overwegende dat:

- Handhaving op PAS-melders in strijd is met de toezeggingen van het kabinet dat er een oplossing zou komen voor de PAS-knelgevallen;
- De gebiedsprocessen niet gefrustreerd moeten worden door de onzekerheid en onrust die er door de handhaving ontstaat, dan wel zal ontstaan;

Spreekt uit dat:

- Het traject van handhaving door de Provincie onwenselijk is.
- Het Rijk aan zet is om een passende oplossing te vinden voor de PAS-knelgevallen zodat de huidige bedrijfsvoering voortgezet kan worden
- Deze motie wordt ingediend bij PS en GS van de Provincie Overijssel.
- Deze motie kenbaar wordt gemaakt bij alle gemeenteraden van Nederland
- Deze motie kenbaar wordt gemaakt bij de minister van Landbouw en de commissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Tweede Kamer.

Roept het college op:

- Het gesprek aan te gaan met de bedrijven die hierdoor getroffen worden in onze gemeente en hen daarin zo goed mogelijk ondersteunen.

En gaat over tot de orde van de dag

ChristenUnie CDA SGP Gemeentebelangen

A. Schra A. Hokse H. Troost B. Veen

PvdA

L. Lubberink

Stemverhouding:

	SGP	CU	CDA	GB	PvdA
Voor	6	5	3	1	1
Tegen					

Deze motie is

- [x] Aangenomen
- [ ] Verworpen
- [ ] Ingetrokken

S.M.H. Voortman

griffier

J. ten Kate

voorzitter

HILVARENBEEK

M-05

MOTIE,

gemeenteraad

Raadsvergadering d.d. 10 november 2022
Beslissing:

Bij stemmen met handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

De griffier,

De raad van de gemeente Hilvarenbeek in vergadering bijeen op 10 november 2022, gelezen het voorstel tot vaststelling van de Begroting 2023,

constaterende dat:

- statushouders aan de gemeente toegewezen kunnen worden die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt;
- landelijk vanuit de DUO slechts budget beschikbaar wordt gesteld voor inburgering voor statushouders jonger dan 65 jaar;
- de gemeente Hilvarenbeek geen beleid heeft om statushouders 65-plus toch de kans te geven eenzelfde inburgeringstraject te volgen;

overwegende dat:

- inburgering van statushouders belangrijk is om te kunnen participeren binnen onze samenleving;
- de toekomstige zorg voor oudere statushouders belemmerd wordt als deze de taal niet spreken en zij niet weten wat zij mogen verwachten van ondersteuning door de overheid;
- er geen leeftijdsgrens mag worden gesteld om te mogen inburgeren;

draagt het college op om:

- landelijk aan te dringen op financiering van inburgering, ook voor 65-plussers;
- aan alle statushouders binnen Hilvarenbeek een gelijkwaardig inburgeringstraject aan te bieden, ongeacht hun leeftijd;
- zolang er geen landelijke financiering is voor 65-plus statushouders, de benodigde financiering te halen uit de reserves;

verzoekt de griffie om zorg te dragen voor de toezending van een afschrift van deze motie aan alle gemeentenraden in Nederland.

en gaat over tot de orde van de dag.

HILVARENBEEK

Fractie CDA

Cathy Noordergraaf

Samenwerkende Actiegroepen
Tegen Laagvliegen

Aan Statenleden en gemeenteraadsleden

in Gelderland en Overijssel

November 2022

Geachte bestuurders van Overijssel en Gelderland,

Medio oktober is door het kabinet het voorkeurscenario voor de nieuwe indeling van het luchtruim vastgesteld. Daarin staan uitgangspunten en keuzes voor het opnieuw indelen van het luchtruim boven Nederland. De voorkeursbeslissing is een eerste stap in het proces om te komen tot een herindeling van het luchtruim.
Een grondige herindeling zal het echter niet worden, omdat belangrijke onderdelen niet bij de herindeling worden betrokken:

- De harde scheiding tussen het civiele en militaire luchtruim blijft buiten beschouwing. Verder worden LVNL, CLSK en Eurocontrol niet samengevoegd;
- Ook ontbreekt ten onrechte de relatie met het baangebruik van de luchthavens. Vooral Schiphol is hierbij van belang.

Door deze keuze zal het inefficiënt gebruik van het luchtruim voortduren, met als gevolg dat grotere gebieden en meer mensen de negatieve gevolgen van vliegen zullen ondervinden. Het in stand houden van verschillende luchtruimen typeert de verdeeldheid in Nederland en schuurt met het Europese beleid voor efficiency in het luchtruim. Deze VKB betreft daarom slechts een beperkte, ondergeschikte aanpassing van het luchtruim, ingegeven door de keuze om essentiële bouwstenen voor meer efficiëntie buiten beschouwing te laten.

Als bestuurder, raadslid of statenlid bent u uitgenodigd voor de informatiebijeenkomst over de VKB op 17 november a.s..Na een toelichting door het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat, is er voor u de mogelijkheid om vragen te stellen over de inhoud en de gevolgen, onder meer voor Gelderland en Overijssel. Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik om een aantal vragen, die bij SATL naar voren kwamen bij het lezen van de VKB, aan u voor te leggen.

1. **Luchtvaartnota (basis van de herziening luchtruim) vraagt om actualisatie**
   In de Luchtvaartnota (LVN) zijn verschillende scenario's voor de toekomstige ontwikkeling uitgewerkt. Daarin ontbreken echter stelselmatig scenario's waarin krimp van de luchtvaart uitgangspunt is: alle scenario's voor de toekomst zijn gebaseerd op groei en een geopend Lelystad Airport. De actuele ontwikkelingen hebben echter inmiddels de LVN ingehaald: ook het kabinet kiest inmiddels voor krimp van de luchtvaart in Nederland en Lelystad Airport is nog steeds niet geopend. Deze nieuwe realiteit vraagt om een actualisatie van de LVN en om een bijstelling van de luchtruimherziening, die immers gebaseerd is op de LVN.

   Concrete vragen:
   - Ligt het niet voor de hand om de LVN en de daarop gebaseerde herziening van het luchtruim te actualiseren en meer op de werkelijkheid af te stemmen?
   - Welke gevolgen heeft de huidige krimp van de luchtvaart in Nederland op de luchtruimherziening? Op welke wijze is hier in de VKB reeds op ingespeeld?
   - Is bij een krimpscenario van de luchtvaart met 60.000 vliegbewegingen een vierde (kostbare) aanvliegroute nog wel nodig?

- De 4e route lijkt niet alleen bestemd voor een beter milieu en een grotere betrouwbaarheid. Er ontstaat immers ook een grotere capaciteit in het luchtruim. Dan wordt de milieuwinst toch opgesoupeerd door meer vliegbewegingen? En welk doel zal in de praktijk gaan prevaleren?

2. **B+ routes**
   Op dit moment zijn de B+ routes voor het aan- en uitvliegen van Lelystad Airport van kracht. Het is inmiddels duidelijk geworden dat het laagvliegen in de interim-periode voorafgaand aan een herindeling van het luchtruim niet kan worden opgelost. En het is de vraag of het laagvliegen na de interim-periode wel kan worden opgelost met een optimaal luchtruim en optimale routes.
   Dit levert de volgende vragen op:
   - Tot welke datum blijven de B+-routes van kracht?
   - Hoe en wanneer vindt de optimalisatie van de routes in Flevoland plaats?
   - Welke bureaus//deskundigen zijn of worden hierbij betrokken? Gepleit wordt voor een onderzoek door een deskundig bureau.
   - Het oplossen van de laagvliegroutes is tot op heden steeds een harde randvoorwaarde en concrete toezegging voor opening van Lelystad Airport geweest. Kan nu de toezegging worden gedaan dat Lelystad Airport in de interim-periode niet zal worden geopend?
   - Kunnen de definitieve aan- en uitvliegroutes voor Lelystad Airport worden toegezonden?

3. **Effecten van de routes voor Lelystad Airport zijn onvoldoende onderzocht**
   Ondanks veelvuldig aandringen vanuit provincies, gemeenten en bewonersorganisaties zijn de effecten van de herindeling van het luchtruim nog steeds onvoldoende onderzocht en niet duidelijk. Vooral de effecten op de woon- en leefomgeving en de natuur zijn onduidelijk. Bovendien zijn de kaders en normen waarop de VKB moet worden beoordeeld, niet benoemd. Zonder een duidelijk inzicht in de gevolgen kan van de betrokken overheden geen duidelijk en afgewogen standpunt worden verwacht. De VKB is zodanig abstract, dat niet duidelijk is wat de gevolgen zijn. Zo wordt bijvoorbeeld over de vierde aan- en uitvliegroute geen enkele duidelijkheid gegeven.
   - Bent u het er mee eens dat de VKB zodanig abstract en vaag is, dat een goede beoordeling op dit moment niet mogelijk en dat eerst een nadere concretisering noodzakelijk is?
   - Welke stappen moeten worden gezet om van de VKB een duidelijk en toetsbaar scenario te maken?
   - Is het ministerie bereid om deze noodzakelijke stappen alsnog te zetten en de VKB uit te werken tot een toetsbare beslissing?

4. **Blokkade woningbouw door Lelystad Airport**
   Uit berekeningen van Lelystad Airport zelf blijkt dat de stikstofuitstoot van LA op termijn elk jaar opnieuw ca 524.000 kilo NO_x bedraagt. Dit blijkt uit de PAS-melding 2019, waarbij nota bene emissies alleen zijn berekend tot ruim 900 m hoogte en het netwerkeffect van wegverkeer te beperkt was. In plaats van Lelystad Airport kunnen dus 70.000 woningen gebouwd worden. Elk jaar opnieuw! En uit een EASA-rapport uit 2022 blijkt, dat juist bij vernieuwing van de vliegtuigen de stikstof-emissies naar verwachting onevenredig sterk toenemen.

   De conclusie is dan ook dat een opening van LA voor groot handelsverkeer verregaand negatieve gevolgen heeft voor de ontwikkelruimte en de woningbouw van Nederland.

   Alleen al door deze toename van de N-uitstoot zou LA zich hiermee in de Top 20 van grootste stikstof-uitstoters nestelen. Terwijl het kabinet op basis van het N-rapport van Remkes praat over de uitkoop van de Top 100 N-uitstoters in ons land.
   Wanneer daarbij wordt bedacht dat de emissies > 900 m niet worden meegerekend en deze emissies een veelvoud zullen bedragen van de emissies <900 m, zal de realiteit nog veel minder rooskleurig uitpakken

- Ligt het gezien de stikstofproblemen en de grote woningbouwopgave in Nederland niet voor de hand om definitief af te zien van de opening van Lelystad Airport?
- De stikstofemissies boven de 900 m moeten worden opgenomen in rapportages aan de EU. Ook de Tweede Kamer heeft gevraagd om onderzoek naar een methode om deze emissies te berekenen. De uitkomsten kunnen effect hebben op de herindeling van het luchtruim. Wordt hier inmiddels onderzoek naar gedaan?

5. Groei loopt tegen grenzen aan

Het VKB laat ruimte voor een groei van 1- 1,5 % voor de burgerluchtvaart. Genoemd wordt een streefgetal van 800.000 vluchten per jaar in de verre toekomst. De Staatsagent van het Ministerie van Financiën was echter enige tijd geleden van oordeel, dat 350.000 vtb voldoende is om Nederland te faciliteren.
Daarbij blijft de opening van Lelystad Airport zeer twijfelachtig door het ontbreken van een natuurvergunning, geen N-rechten, afgewezen als PAS-melder, geen oplossing voor de laagvliegroutes, onveilige landingsbaan, etc.

- Welke argumenten kunt u aanvoeren om deze groeiwens te rechtvaardigen in een samenleving, die op allerlei gebieden tegen de groeigrenzen aanloopt?
- Hoe kan de opening van Lelystad Airport worden gerijmd met een krimp van de luchtvaart op Schiphol?

6. Nachtvluchten

De LVN is gericht op het terugdringen van de nachtvluchten en vliegen in de randen van de nacht. De nacht wordt daarbij gedefinieerd als de periode van 23.00 – 7.00 uur. De beoogde openingstijden voor Lelystad Airport zijn van 23.00 – 6.00 uur, waarmee dus afgeweken wordt van de norm van acht uur ongestoorde nachtrust. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de extensieruimte tot 24.00 uur, blijft slechts 6 uur nacht over. Europa schrijft echter een nachtrust van 8 uur voor.

- Kan het ministerie bevestigen dat de openingstijden van Lelystad Airport worden aangepast aan de definitie volgens de LVN en dat er vanaf Lelystad Airport niet in de nacht en de randen van de nacht gevlogen gaat worden?

7. Tegenstelling

De luchtruimherziening stelt dat tot 6.000 voet (ruim 1.800 m) rekening wordt gehouden met de gevolgen voor de woon- en leefomgeving. Daarboven zijn de gevolgen voor het milieu bepalend voor de routekeuzes. Vliegen op hoogtes >6.000 voet is echter relatief laag, uit onderzoeken is gebleken dat de hinder door vliegtuigen op deze hoogte door bewoners als hinderlijk wordt ervaren. Bovendien is onduidelijk hoe de gevolgen voor het milieu op een goede wijze in de afwegingen kunnen worden betrokken. De stikstofberekeningen onder meer voor Lelystad Airport worden immers slechts tot 3.000 voet (900 m) berekend.

- Tot 6.000 voet wordt het vliegen afgestemd op de vlieghinder. Is deze hoogte tot 6.000 voet niet te laag, nu bekend is dat ook boven 6.000 voet sprake is van ernstige verstoring van inwoners?
- Is voor een zorgvuldige afweging van de milieugevolgen van vliegen > 6.000 voet inzicht in de N-emissies >3.000 voet niet een vereiste?

Dit document is opgesteld door SATL. SATL bundelt de krachten van 25 burgergroepen uit 5 provincies. Zij maken zich grote zorgen over de kwalijke gevolgen van een opening van LA voor (recreatie-) economie, woon- en leefomgeving, natuur en klimaat én over de vertrouwenscrisis die zich al jaren aftekent ten opzichte van ‘Den Haag’. Door middel van onderzoek, dialoog en -als het niet anders kan- juridische procedures tracht SATL deze kwalijke gevolgen te keren. Met provinciale en gemeentelijke overheden onderhoudt SATL goede contacten.

Locatiecode 2PB1110, Postbus 50, 6920 AB Duiven

Bezoekadres
Utrechtseweg 68
6812 AH Arnhem
Postadres
Locatiecode 2PB1110
Postbus 50
6920 AB Duiven

www.alliander.com

Aan de aandeelhouders van Alliander N.V.

Datum
23 november 2022

Ons Kenmerk
MO/so/221123

Betreft
Update m.b.t. eventueel aandeelhouderschap Staat

Geachte aandeelhouder,

Alliander, Enexis en Stedin zijn sinds de zomer van 2021, samen met hun aandeelhouders, in gesprek met de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat over een eventuele rol voor de Staat in het versterken van de kapitaalbasis van de drie grote regionale netwerkbedrijven.

Op 13 juli jl heb ik u geïnformeerd over een brief die destijds door de minister voor Klimaat en Energie en de minister van Financiën naar de Tweede Kamer is gestuurd. In deze brief spreken beide ministers de “strategische intentie” uit, dat zij een kapitaalstorting en daarmee aandeelhouderschap door de Staat, als een belangrijk verder uit te werken onderdeel van een structurele oplossing voor de financieringsuitdaging van de netwerkbedrijven zien. In de afgelopen periode zijn deze gesprekken gecontinueerd en recentelijk geïntensifieerd.

Graag neem ik u in deze brief mee in de laatste ontwikkelingen met betrekking tot de gesprekken met de Staat over de invulling van een eventueel aandeelhouderschap.

De financieringsuitdaging van de netwerkbedrijven

De klimaatdoelen zijn het afgelopen jaar, zowel op Europees als nationaal niveau, verder aangescherpt. Daarnaast versnelt de energietransitie en groeit de vraag naar elektriciteit explosief. De kanteling naar een duurzaam en decentraal energiesysteem, dat maatschappelijke en economische ontwikkeling ondersteunt, vergt een grootschalige verbouwing en uitbreiding van de energie-infrastructuur in Nederland. Hiervoor zijn grote investeringen nodig. Tot 2030 investeren Liander, Stedin en Enexis naar verwachting samen circa € 30 miljard in uitbreidingen en verzwaring van het net. Tot 2050 loopt dat bedrag, inclusief Tennet, op tot meer dan € 100 miljard .

Zoals aangegeven in het traject rondom de uitgifte van de reverse converteerbare hybride obligatielening van € 600 miljoen, werken we al enige tijd via een drietal sporen aan het

financieringsvraagstuk, waarbij uiteindelijk alle drie de sporen nodig zijn om tot een structurele oplossing te komen:

- *Wendbaar, slagvaardig en kosteneffectief opereren:* Alliander werkt continue aan het verder verlagen van de kosten en het verder verhogen van de productiviteit. Het organisatie-brede kostenbesparingsprogramma heeft tot en met 2021 al € 160 miljoen per jaar aan besparing opgeleverd. Daarnaast blijven we in nauwe samenwerking met al onze stakeholders inzetten op de verdere ontwikkeling van een (kosten)efficiënt energiesysteem;
- *Aandeelhouders die de eigen vermogenspositie versterken:* in 2021 hebben de aandeelhouders van Alliander de kapitaalspositie van de vennootschap met € 600 miljoen versterkt, en
- *Versterking van de kapitaalbasis door de Staat:* waarover momenteel door de drie grote regionale netwerkbedrijven en hun aandeelhouders over wordt gesproken met de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat. Separaat vinden er overigens ook gesprekken met de ACM plaats over de toekomst van de tariefregulering.

Zoals bekend, hebben de aandeelhouders, hierbij vertegenwoordigd door de deelnemers in het Grootaandeelhoudersoverleg (GAO), in de gesprekken met de Staat een zelfstandige en actieve rol en laten zich bijstaan door KPMG en Houthoff. In de stuurgroep nemen Jan Markink, gedeputeerde bij de provincie Gelderland, en ondergetekende deel aan de gesprekken met de Staat. Via het GAO en de Klankbordgroep hebben de grootaandeelhouders en de vennootschap regelmatig contact met elkaar over het proces.

Laatste ontwikkelingen in de besprekingen met de Staat

Recent is in de Miljoenennota een bedrag van €500 miljoen gereserveerd voor het versterken van de kapitaalpositie van Stedin. De Staat heeft daarbij aangegeven de voorkeur te hebben voor een kapitaalstortingen in ruil voor aandeelhouderschap. Over de exacte voorwaarden waaronder deze kapitaalstorting gaat plaatsvinden en de voorwaarden die hieraan worden verbonden, is door de Staat een separaat traject opgestart met Stedin en haar aandeelhouders. Deze voorwaarden zullen worden opgenomen in een participatieovereenkomst.

De Staat heeft te kennen geven de specifieke participatieovereenkomst met Stedin te willen baseren op een meer algemeen afsprakenkader, dat naar de toekomst toe, ook gebruikt zal worden voor participatieovereenkomsten met andere netwerkbedrijven.

De afgelopen weken hebben intensieve gesprekken plaatsgevonden tussen de drie grote regionale netwerkbedrijven, hun aandeelhoudersvertegenwoordigers en de ministeries van Financiën en van Economische Zaken en Klimaat over een dergelijk afsprakenkader. Dit proces zit momenteel in de afrondende fase. Het is de verwachting dat het voorstel voor een afsprakenkader op korte termijn gepresenteerd en toegelicht zal worden in een brief van de minister van Financiën en de minister voor Klimaat en Energie aan de Tweede Kamer. Vanzelfsprekend zult u, als aandeelhouder, ook gelijktijdig nader geïnformeerd worden over het beoogde afsprakenkader.

Het voorgenoemde voorstel voor het beoogde afsprakenkader moet gezien worden als een akkoord tussen de onderhandelaars en kan pas als bindend worden gezien als hiertoe alle geëigende bestuurlijke en politieke processen - zowel binnen de vennootschappen, de aandeelhoudersgeledingen en het Rijk - met positief besluit zijn doorlopen.

Concreet betekent dit dat Alliander - na een formeel akkoord van zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen en nadat voldaan is aan de adviesplicht van de OR - de goedkeuring voor het aangaan van het beoogde afsprakenkader zo spoedig mogelijk aan haar aandeelhouders zal voorleggen. Vooralsnog ligt daarbij agendering tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) in april 2023 voor de hand, maar dit wordt - nadat de voorgenoemde besluitvorming is doorlopen - nog formeel aan u bevestigd. In aanloop naar de voorgenomen besluitvorming in de AvA, zullen de aandeelhouders hun eigen bestuurlijke en politieke processen moeten doorlopen.

Ter ondersteuning van de voorgenoemde besluitvormingsprocessen is Alliander voornemens om - net als in het traject rondom de uitgifte van de reverse converteerbare hybride obligatielening van € 600 miljoen - t.z.t. informatiesessies te organiseren, om u als aandeelhouder mee te nemen in de details van het beoogde afsprakenkader. U ontvang hier - na versturing van de voorgenoemde Kamerbrief - spoedig nadere informatie over.

Ik ga er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u desondanks nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u via e-mail (aandeelhouders@alliander.com) contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

Maarten Otto,
voorzitter Raad van Bestuur/CEO

Ter attentie van de gemeenteraad

Well, 24 november 2022

Geachte raadsleden,

N.a.v. contact met ministerie BZK als adviesorganisatie MrGert klacht ingediend bij Nationale Ombudsman. Het ministerie houdt zich naar mijn overtuiging niet aan de Europese wetgeving met als gevolg dat de Nederlandse gemeenten in het beleid m.b.t. rechten van EU-werkers die via het uitzendbureau huisvesting vinden niet voldoen aan wat de Nederlandse wet en de EU-wetgeving van u vraagt; kent voor deze specifieke groep van inwoners van uw gemeente aanzienlijke consequenties.

De attractie van de arbeidsmigrant om in Nederland te werken is geld, en meer specifiek, het netto te besteden inkomen. Met 40 uur per week en tegen minimumloon krijgt zij rond de € 350,00 per week betaald. Daar gaat ongeveer € 120,00 per week van af voor huisvesting, zorgverzekering, woon-werkverkeer en overige faciliteiten.

Dat houdt in dat zij netto besteedbaar inkomen hebben van ongeveer € 220,00 per week, rond € 1.000,00 per maand. Dit is voor een Nederlandse werknemer niet weggelegd in vergelijkbare ongeschoolde arbeid.

De vrees van gemeenten is dat in geval van onvrijwillige werkeloosheid deze arbeidsmigranten beroep gaan doen op sociale faciliteiten. De gemeente geldt als het voorportaal van de sociale zekerheid in Nederland, mits geregistreerd BRP met een verblijfadres.

Het overwegende argument om als gemeente de informatie rond recht van verblijf en daarmee recht op sociale zekerheid niet te communiceren met deze specifieke groep van inwoners. Tegelijkertijd geldt voor vluchtelingen uit Oekraïne een andere realiteit, zij worden bij aankomst per direct opgenomen in de BRP en voorzien van alle relevante informatie rond het (tijdelijk) verblijf.

Die angst voor toename van aanvragen rond aanvragen van sociale voorzieningen bij het gemeenteloket is ongegrond. Arbeidsmigrant zal niet snel besluiten gebruik te maken van haar rechten om als werkzoekende te verblijven met inbegrip van een sociale uitkering.

De werkgever betaalt het verblijf niet meer en zegt de zorgverzekering op. Dat betekent dat de arbeidsmigrant op datzelfde adres in het kader van het recht op verblijf een zelfstandige overeenkomst voor verblijf aan zal moeten gaan. Dat gaat dan over huur, energie, eventuele gemeentelijke lasten plus dat men zelf een verplichte zorgverzekering dient af te sluiten.

Waarmee het netto te besteden inkomen van ongeveer € 220,00 per week terugvalt naar bijstandsniveau van rond de € 70,00 per week. Als dit als keuze wordt voorgehouden dan zal de arbeidsmigrant hier niet voor kiezen, want dat kan hij in eigen land ook verdienen. Zijn streven zal er op zijn gericht dat hij een andere werkgever zal vinden. Arbeidsmigranten mijden liever contact met overheden dan zich daar te melden.

Als de gemeente in overleg en afspraak met het uitzendbureau tot overeenstemming komt dat zij haar arbeidsmigranten eveneens zal informeren over haar rechten en zich in zal spannen om in geval van onvrijwillige werkeloosheid elders te werk worden gesteld dan mag een arbeidsmigrant dit uiteraard weigeren maar hij is dan vrijwillig werkeloos, dat heeft aanmerkelijke consequenties voor de sociale zekerheid.

Vanaf 2010 betrokken bij huisvesting en verblijf van vele duizenden arbeidsmigranten, te vaak getuige geweest van de radeloosheid van jonge mensen uit Oost-Europese EU-landen die van het ene moment op het andere geen verblijf meer hadden en geen enkel idee wat te doen. Gevolg tenten in het bos, human interest verhalen in de media over de kwetsbaarheid, misbruik et cetera van deze groep.

Het is eveneens mijn ervaring dat arbeidsmigranten graag klagen en dan flink overdrijven omdat zij denken dat er iets te halen zou zijn. Redelijk vaak contact gehad met crisisopvang omdat er een verwarde jonge man of vrouw was binnen gebracht door politie en men geen idee had waar hij of zij vandaan kwam.

Gezorgd voor iemand die kon tolken maar als bekend was dat er geen zorgverzekering meer was dan met wat pillen weer op straat. Dat moeten we als samenleving niet willen.
Als onafhankelijke adviesorganisatie college en de gemeenteraad op de hoogte stellen van de realiteit van de problematiek. Om inzicht te geven.

Mijn streven is om u te informeren over de Nederlandse- en Europese wetgeving als voldoende argument om vervolgens gebruik te maken van de oplossing die ik u hierbij presenteer.

Naar mijn mening moet de gemeente overtuigd zijn van haar vooraanstaande rol bij de huisvesting van deze aanzienlijke groep van tijdelijke bewoners. Dat houdt wat mij betreft in dat u de verhuurders dan pas toestemming geeft voor de verhuur aan de arbeidsmigranten mits de werkgevers zich verplichten om, zoals het EU-directoraat generaal voor de werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie duidelijk stelt, al haar EU-werknemers in de eigen taal te wijzen op haar rechten en de procedure over hoe die rechten te verkrijgen.

Daarbij informeert de gemeente de arbeidsmigranten die huisvesting vinden door het uitzendbureau deze inwoners eveneens over haar rechten en procedure volgens een Inclusie Verklaring in de eigen taal.

Zonder nadelige gevolgen voor de gemeente neemt u verantwoordelijkheid en spreekt in eerste instantie de werkgevers/huisvestingsorganisatie aan op hun verantwoordelijkheid en voldoet u aan de NL- en EU-wetgeving waar het gaat om de inclusie van deze EU-werkers/burgers.

Als onafhankelijke adviesorganisatie heb ik het op mij genomen om zowel de Nederlandse wetgeving als de Europese wetgeving te consulteren op basis waarvan ik kom tot het advies.
Gemeente die gebruik wil maken van het advies, i.c. de Inclusie Verklaring kan dat doen, tegen betaling van € 1.750,00 ex BTW per gemeente. Uiteraard bereid om met uw gemeente afspraak te maken om te komen tot beleid, informatie, dit op basis van afspraak die ik graag met u maak.

U bent van harte uitgenodigd op mijn adres, inclusief koffie, koekje, gratis.
Of bij u, kan ook, tegen betaling van € 200,00 voor reis- en verblijfkosten.

Hierna treft u aan de verwijzingen en bronnen met betrekking tot de relevante wetgeving.
Mocht het zo zijn dat de gemeente alsnog geen aanleiding ziet voor aanpassing van beleid dan behoud ik mij alle rechten voor, inclusief verzoek aan voorzieningenrechtbank om zich uit te spreken in kort geding.

De EU-arbeidsmigrant/werker/burger heeft met arbeidsovereenkomst en verblijfadres recht op verblijf, zoals omschreven in Europese wetgeving:
Artikel 21 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) omschrijft het recht op verblijf.
Voorts Artikel 3, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU); artikel 4, lid 2, punt a), en de artikelen 20, 26 en 45 tot en met 48 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Hiermee kan zij aanspraak maken op de socialezekerheidswetgeving van ons land:
De EU-verordeningen betreffende de coördinatie van de sociale zekerheid nr. 883/2004 en nr. 987/2009 gaan uit van het fysieke begrip "werk", d.w.z. dat de lidstaat waar het werk fysiek wordt verricht, verantwoordelijk is voor de sociale zekerheid van de werknemers.

EU-Directoraat Generaal voor werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie:
The residence and social rights of involuntarily unemployed EU workers in the host Member State, including the retention of the status of 'worker', were interpreted and explained by the Court of Justice of the EU in the "Alimanovic case". Dismissed workers retain the residence right and the status of worker – with the entitlement of being provided national minimum subsistence income if they do not have another sufficient income or savings – for at least six months after their last employment had ended in the host Member State if they are registered as job seekers and actively cooperate with national employment office.

Niet naleven van de EU-wetgeving is een zaak die voorgelegd moet worden aan de nationale rechtbanken, zie daartoe quote van Directoraat-Generaal voor Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie:
Dear the European Commission is aware that the above described rights of mobile EU workers are sometimes not respected by certain employers or user undertakings. The enforcement of the rights at national, local and individual level in concrete employment relationships remains an issue. However, the application and the enforcement of EU and national law (possibly implementing EU legislation) is primarily the competence of national competent institutions and courts.
In order to increase the cooperation among Member States, the enforcement of mobile EU workers' rights and promote fair labour mobility in the EU, the European Commission proposed and EU legislator adopted in 2019 the establishment of European Labour Authority (ELA).

Nederlandse wetgeving.
Ministerie SZW: Arjan de Klerk Deputy Head Terms of Employment and Labour Migration Division at Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Onjuistheden in de informatievoorziening
Een EU-burger die in Nederland komt werken is verplicht zich in te schrijven bij de bevoegde autoriteit binnen vier maanden na aankomst.
Dat is niet correct. Zie voor verdere informatie 5. onder c.
De plicht om aangifte te doen van verblijf in Nederland geldt vanaf dag 1 van vestiging in Nederland, als diegene verwacht langer dan vier maanden in Nederland te verblijven. Binnen vijf dagen na vestiging dient de persoon zich in dat geval bij zijn gemeente te melden voor de inschrijving. Dan toetst gemeente of er sprake is van rechtmatig verblijf en of de persoon zich kan identificeren.

Voorts:
Binnen 12 maanden werkeloos geraakt en werkzoekend
Diezelfde verlengtermijn van een extra zes maanden rechtmatig verblijf onder de hierboven genoemde voorwaarden geldt ook voor EU-burgers die tijdens de eerste 12 maanden onvrijwillig werkloos raakten, mits zij zich na ontslag inschrijven bij het UWV. De werkloos geraakte EU-burger behoudt in de tijd dat hij als werkzoekende staat ingeschreven zelfs de status van "werknemer" voor tenminste zes maanden als gevolg van de EU Richtlijn. Door deze verlengde status als werknemer kan een werkzoekende EU-burger die al in Nederland gewerkt heeft, aanspraak maken op meer voorzieningen dan een werkzoekende EU-burger die nog geen werk heeft gehad in NL. Een EU-burger die als gevolg van werk sociale premies heeft betaald, kan in deze zes maanden aanspraak maken op een WW-uitkering.

Rechtsgronden:
Artikel 8.12, eerste lid, sub c. van het Vreemdelingen besluit
Artikel 7.3.c van de EU Richtlijn 2004/38
EU-burgers die (meestal via hun werkgever) sociaal verzekerd zijn en voor hun ontslag minimaal 26 van de 36 weken hebben gewerkt, hebben recht op 3 maanden WW-uitkering. De WW-uitkering kan alleen langer dan 3 maanden verstrekt worden, als er in de laatste 5 jaar 4 jaar is gewerkt.
HvJ EG 26 april 1991, C-292/89, ECLI:EU:C:1991:80 (Antonissen), punt 21.
HvJ EU 15 september 2015, C-67/14, ECLI:EU:C:2015:597 (Alimanovic), punt 58.
Ingevolge art. 11 lid 2 Pw wordt met een Nederlander, bedoeld in het eerste lid [zijnde een Nederlander die niet over de middelen beschikt om in de noodzakelijke kosten van bestaan te voorzien en derhalve recht heeft op bijstand van overheidswege] gelijkgesteld: de in Nederland wonende vreemdeling die rechtmatig verblijf heeft in de zin van art. 8 onder a tot en met e en l Vw, met uitzondering van de gevallen bedoeld in art. 24 lid 2 Richtlijn 2004/38/EG.
Een van de in art. 24 lid 2 Richtlijn 2004/38/EG genoemde gevallen is de werkzoekende (in de zin van art. 14 lid 4 onder b Richtlijn 2004/38/EG) die kan bewijzen dat hij nog immer werk zoekt en een reële kans maakt werk te vinden. Zie verder Stb. 2006, 215, p. 19, 20 en 51.

Nederlandse gemeenten weten waar deze EU-arbeidsmigranten in hun gemeente verblijven.
Sinds januari 2022 geldt voor alle gemeenten het volgende besluit, genomen door ministerie BZK.

In mijn opdracht uitgezocht door het Amsterdamse advocatenkantoor Prakken d'Oliveira:
Waar de gemeente voorheen over de ambtshalve bevoegdheid beschikte om iemand zo nodig in te schrijven op een briefadres, is dat met ingang van 1 januari 2022 omgezet in een wettelijke verplichting daartoe. In de Memorie van Toelichting op het voorstel van wijziging van de BRP staat daarover:
"Dit betekent dat zodra het college op de hoogte wordt gesteld van de aanwezigheid van een persoon in de gemeente die niet als ingezetene met een woonadres in de BRP is ingeschreven (maar gezien zijn feitelijk en rechtmatig verblijf wel als ingezetene in de basisregistratie zou moeten worden opgenomen) en zelf niet in staat of bereid is tot aangifte van een briefadres, het college ambtshalve dient over te gaan tot opneming van een briefadres van deze persoon. De verwachte duur van het verblijf van de betrokken persoon in de gemeente is daarbij per definitie niet relevant [een voorwaarde als het hebben van regiobinding met de gemeente is hier niet van toepassing, advocate]. Het gaat er immers uitsluitend om dat deze als ingezetene (met een briefadres) in de basisregistratie wordt ingeschreven."

De intentie van deze Europese wetgeving wordt duidelijk gemaakt door het advocatenkantoor Prakken d'Oliveira, en wel als volgt:
U constateert dat EU-arbeidsmigranten die onvrijwillig werkeloos geraken doorgaans direct met lege handen op straat belanden. Feit is echter dat het Europeesrechtelijk systeem juist zo is ingericht om dat te voorkomen. Het Europees recht bepaalt dat een EU-arbeidsmigrant die onvrijwillig werkeloos geraakt, de status van "werknemer" nog enige tijd behoudt mét recht op (bepaalde) sociale voorzieningen. Mits de betrokkene voldoet aan bepaalde voorwaarden, loopt dit door tot ten minste zes maanden nadat de laatste baan in de gastlidstaat is geëindigd.

Die voorwaarden staan in artikel 7 lid 3 van Richtlijn 2004/38/EG:
Voor de toepassing van lid 1, onder (a), behoudt een burger van de Unie die niet langer werknemer of zelfstandige is, in de volgende gevallen zijn status van werknemer of zelfstandige: (a) hij is als gevolg van ziekte of ongeval tijdelijk arbeidsongeschikt; (b) hij bevindt zich, na ten minste één jaar te hebben gewerkt, in naar behoren vastgestelde onvrijwillige werkloosheid en heeft zich als werkzoekende bij de bevoegde dienst voor arbeidsvoorziening ingeschreven; (c) hij bevindt zich in een toestand van naar behoren vastgestelde onvrijwillige werkloosheid na afloop van een tijdelijke arbeidsovereenkomst voor minder dan één jaar of hij is in de eerste twaalf maanden onvrijwillig werkloos geworden en heeft zich als werkzoekende bij de bevoegde dienst voor arbeidsvoorziening ingeschreven. In dit geval blijft de status van werknemer ten minste zes maanden behouden; (d) hij start met een beroepsopleiding. Behalve in geval van onvrijwillige werkloosheid is voor het behoud van de status van werknemer in dit geval een verband vereist tussen de voorafgaande beroepsactiviteit en deze opleiding. (Relevant voor het onderhavige advies zijn dan sub (b) voor EU-arbeidsmigranten die langer dan één jaar in Nederland werken, en sub (c) voor EU-arbeidsmigranten die minder dan een jaar in Nederland werken.) 17. Zoals u in uw Analyse terecht schrijft, komt het er dus op neer dat als een EU-arbeidsmigrant onvrijwillig werkeloos geraakt, zich als werkzoekende inschrijft en zich ervoor inspant vervangend werk te vinden, die persoon ten minste zes maanden aanspraak behoudt op sociale werkzoekende inschrijft en zich ervoor inspant vervangend werk te vinden, die persoon ten minste zes maanden aanspraak behoudt op sociale voorzieningen. Dit bevestigde ook de heer Genton van de Europese Commissie aan u.

Volledigheidshalve merk ik hier op dat voor zover gesteld zou worden dat een beroep op sociale voorzieningen reden kan zijn voor beëindiging van het verblijfsrecht, dat niet klopt. Artikel 14 lid 1, Richtlijn 2004/38/EG schrijft weliswaar voor dat EU-burgers hun verblijfsrecht in een gastlidstaat behouden zo lang zij geen "onredelijke belasting vormen voor het socialebijstandsstelsel van het gastland". Een beroep op sociale voorzieningen levert op zichzelf echter geen 'onredelijke belasting' op van dat het socialebijstandsstelsel die reden kan zijn voor beëindiging van het verblijfsrecht.14 Een EU-burger die in een gastland verblijft en aldaar (nog) de status van "werknemer" heeft zoals hier aan de orde, is op grond van artikel 14 lid 3 juist uitgezonderd van de regel in artikellid 1. Werkeloosheid van een EU-arbeidsmigrant levert dus geen reden op om diens verblijfsrecht zonder meer te beëindigen. 19.

Het systeem is zo ingericht dat het de mogelijkheden voor EU-burgers om in andere lidstaten werk te zoeken bevordert. Het voorziet er in dat verband in dat EU-arbeidsmigranten in geval van onvrijwillige werkloosheid niet meteen met lege handen staan in hun gastlidstaat. Integendeel, de gastlidstaat is verplicht om binnen bepaalde (wettelijke) grenzen te voorzien in een sociaal vangnet voor deze personen zodat zij ook de ruimte hebben om vervangend werk te zoeken.

Resumerend is het zo dat voor zover de gemeente inschrijving in de BRP weigert tenzij de betrokkene een huur- of koopovereenkomst kan tonen, dit getuigt van een onjuiste toepassing van de Wet BRP en taakopvatting. Specifiek ten aanzien van EU-arbeidsmigranten levert het ook de onfortuinlijke situatie op dat het er in de praktijk toe leidt dat hen de toegang tot de sociale voorzieningen waar zij recht op hebben (en voor betalen) wordt geblokkeerd.

Van bovenstaande heb ik juridische analyse gemaakt, verzonden naar ministerie.
Zie hier de reactie van de toenmalige bijzonder adviseur van het ministerie van Binnenlandse Zeken, de professor doctor Jaap Uilenbroek. De reden dat men niet handhaaft is de complexiteit en de kwetsbare positie van deze EU-arbeidsmigranten. Naar mijn overtuiging komt de kwetsbaarheid voort uit het niet informeren van de EU-burgers:

REACTIE MINISTERIE VIA DE MAIL ***Van:***
Verzonden: *dinsdag 2 november 2021 13:43*
Aan:
Onderwerp: *RE: arbeidsmigranten*
Geachte heer Meijboom,
Ik heb uw email via-via ontvangen en doorgestuurd naar de heer Roemer. Hij heeft kennis genomen van uw email en mij gevraagd namens hem contact met u op te nemen.
We delen uw juridische analyse, constateren ook dat een groot verschil bestaat tussen het hebben van rechten en het effectief kunnen uitoefenen van deze rechten. Juist doordat arbeidsmigranten een relatief kwetsbare groep zijn en een afhankelijke positie hebben op de arbeidsmarkt, is het voor hun moeilijk om hun rechten te effectueren. Het brede advies uitgebracht door de heer Roemer schenkt hier ook expliciet aandacht aan, naast vele andere aspecten. Het advies is door het kabinet overgenomen, maar op enkele onderdelen laat het demissionaire kabinet verdere besluitvorming aan het nieuwe kabinet, waarbij nieuwe wetgeving nu al wel wordt voorbereidt.

Met vriendelijke groet,
Bijzonder adviseur Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties professor doctor Jaap Uijlenbroek.

Ergo:
Als verantwoordelijk bestuur en orgaan van uw gemeente ben ik er van overtuigd dat gezien uw vooraanstaande positie t.a.v. deze specifieke groep van EU-burgers er een redelijke noodzaak is om hen evenzo humaan en maatschappelijk verantwoord te behandelen als bijvoorbeeld dat ook wordt gedaan met mensen die uit de Oekraïne hier een veilig onderkomen zoeken.

Tot slot van dit schrijven hoop ik dat u in wilt zien dat ik uit ben op een gezonde relatie en toekomst voor de vele EU-werkers die in Nederland cruciaal werk verrichten en dat ik de door mij opgedane expertise graag in wil zetten ten behoeve van een gezonde samenleving op basis van de vigerende wet- en regelgeving.

MrGert

INCLUSIE VERKLARING VOOR OVERHEID/GEMEENTE

Welkom in Nederland, welkom in deze gemeente. U verblijft bij ons als burger van de Europese Unie.
Het is onze taak voor zover mogelijk uw belangen als inwoner te behartigen.
Deze brochure maakt deel uit van de afspraken die wij hebben met uw werkgever en huisvestingsorganisatie over de rol die de gemeente heeft ten aanzien van uw rechten.
Lees het goed door en bewaar deze brochure.

Als burger van de Europese Unie mag u overal binnen de EU werken en verblijven, ook in Nederland.
In het bezit van BSN, arbeidsovereenkomst en huisvesting beschikt u over het recht op verblijf in Nederland.

Overeenkomstig de EU-wetgeving heeft u het recht om in geval van onvrijwillige werkeloosheid, bij einde contract of tussentijds opzeggen van het contract door de werkgever, als werkzoekende te verblijven met aanspraak op sociale faciliteiten en voorzieningen.

Om daarvoor in aanmerking te komen dient u zich te houden aan procedure en afspraken.
Indien er voor kiest om als werkzoekende te verblijven dient u uw werkgever hiervan per direct bij einde arbeidsovereenkomst schriftelijk op de hoogte te stellen. Vermeldt in uw brief datum, adres, naam en teken de brief met handtekening.

Het is mogelijk dat uw werkgever u een volgende arbeidsplaats aanbiedt. Dat aanbod moet voldoen aan de eisen die de EU stelt, namelijk voor minstens 20 uur per week, en tegen minstens 50% van het minimumloon.

In het geval u het aanbod van de werkgever niet accepteert dan bent u vrijwillig werkeloos.
Daarmee vervallen de verplichtingen van de werkgever. Vrijwillige werkeloosheid heeft tevens invloed op uw sociale rechten en aanspraken.

U behoudt het recht om als werkzoekende te verblijven.
Daartoe dient u schriftelijk verzoek in bij de verhuurder van uw woonverblijf.
De verhuurder zal u voorzien van een tijdelijke verblijfsovereenkomst voor maximaal 6 maanden.

De verblijfsovereenkomst omvat kosten van gemeubileerde ruimte, energie, internet, gemeentelijke lasten. Dit dient u steeds wekelijks vooraf via automatische incasso te voldoen aan de verhuurder.

U dient zelf zorg te dragen voor de verplichte zorgverzekering en bewijs van die verzekering moet u tonen aan de verhuurder bij de ondertekening van de overeenkomst voor uw verblijf.
De verhuurder heeft het recht om u intern te verhuizen indien hij dit nodig acht.

Met het verzoek tot verblijf, overeenkomst van verblijf meldt u zich zo spoedig mogelijk bij de gemeente om geregistreerd te worden als inwoner van de gemeente.

De gemeente zal u verwijzen naar het vervolg om als werkzoekende ingeschreven te worden bij bevoegde instanties en u helpen bij aanvraag van sociale faciliteiten en voorzieningen. U moet rekening houden met verwerkingstijd van enkele weken tot maximaal enkele maanden.

Indien u er voor kiest dit traject niet te willen gaan om via bemiddeling van de werkgever, assistentie van de gemeente een volgende werkgever te vinden dan blijven u een aantal andere opties.
De eerste optie is dat u zelf een andere werkgever vindt. In dit geval informeert u de verhuurder, werkgever, inclusief bewijs van arbeidsovereenkomst en verblijfadres.

U heeft de keuze om af te zien van alle genoemde mogelijkheden. In dat geval wordt u geacht mee te werken aan de repatriëring naar het adres van de formele inschrijving, indien noodzakelijk kunnen wij u daarbij helpen.

Als verantwoordelijke overheid en gemeente willen wij de ongewenste situatie voorkomen dat u zonder adres en dakloos in Nederland verblijft. Dit wordt door zowel uw werkgever als de Nederlandse overheid als onwenselijk beschouwd. Wij wensen u veel succes

Gemeente Duiven
Tav Gemeenteraad en College B&W
Postbus 6
6920 AA DUIVEN

Nijmegen, 28 november 2022
Betreft: bijdrage The Economic Board Gemeente Duiven

Geachte Raad en College gemeente Duiven,

In de regio Arnhem-Nijmegen werken wij, overheid, kennisinstellingen en bedrijven, samen om door te groeien naar een regio van internationale betekenis die economisch tot de best presterende regio's van Nederland behoort. The Economic Board is aanjager en versterker van de economische groei in de regio Arnhem-Nijmegen rondom de thema's Energy, Health, Hightech met cross-over Food, Slimme Duurzaamheid en Arbeidsmarkt. Onder de noemer Lifeport willen we (inter)nationaal zichtbaar en herkenbaar zijn als topregio in Health, High Tech en Energy en op de 'cross-over' tussen Food & Health. Met de innovatiekracht in deze sectoren leveren we een grote bijdrage aan maatschappelijke opgaven (zoals energietransitie, klimaat en CO2 uitstoot, circulaire economie, woonopgave) en aan een passende arbeidsmarkt. Daarmee wordt onze regio een nog betere plek om te wonen en te leven en zijn we een aantrekkelijke regio voor bedrijven om zich te willen vestigen.

Wij zijn verheugd met het bericht dat de gemeente Duiven tijdens de raadsvergadering van 19 juli jl. heeft besloten om hun bijdrage aan The Economic Board vanaf 2023 niet te verminderen. Wij willen u hartelijk danken voor het vertrouwen in de visie, ambities en werkzaamheden van The Economic Board.

Wij kijken uit naar een plezierige voorzetting van onze samenwerking waarin wij verder werken aan de versterking van de economie voor de regio Arnhem - Nijmegen.

Met vriendelijke groet,
The Economic Board

Jan van Dellen
Algemeen Directeur

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE (artikel 41 RvO)

Datum indienen: 31 oktober 2022
Naam vragensteller: Wouter Smit
Vraag gericht aan: *college/burgemeester**
Onderwerp: straling zendmasten binnen de gemeente
Het college/de burgemeester wordt verzocht de volgende vraag/vragen zo spoedig mogelijk schriftelijk/mondeling* te beantwoorden: Kan het college aangeven of het stralingsniveau van de zendmasten welke binnen de gemeente geplaatst zijn is toegenomen? En of deze straling binnen de geldende normen is gebleven?
Toelichting: *Ter hoogte van de Plusmarkt blijkt dat er bijna altijd een radio storing is op 101.7 megahertz, deze storing is begonnen nadat er werkzaamheden aan de zendmast welke daar geplaatst is hebben plaats gevonden. Ook ter hoogte van de zendmast op het terrein bij DVV komen storingen en klachten binnen.*
Ondertekening *Naam en handtekening* **Wouter Smit**

Datum beantwoording:
Antwoord college/burgemeester:

Ondertekening

Hoogachtend, Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan secretaris	mr. H.B. (Huub) Hieltjes burgemeester

**keuze aangeven*

College en Gemeenteraad Duiven

p/a Postbus 6

6920 AA Duiven

Duiven, 3 november 2022

Betreft zaaknummer: Z/22/098698

Geacht College en Gemeenteraad,

Van 28 juli t/m 7 september 2022 heeft het ontwerp bestemmingsplan Vitaal Centrum – IKC Remigius ter inzage gelegen. Wij, bewoners van de Wilgenlaan, hebben op 3 september een zienswijze ingediend gericht aan het College en Gemeenteraad (zaaknummer Z/22/098698).

Daar wij nog geen responsnota hadden ontvangen waren wij verbaasd dat er een uitnodiging in onze brievenbus lag voor een inloopbijeenkomst op 19 oktober (en waar ook alle belangstellenden uit Duiven voor uitgenodigd waren via Facebook).

Toen een paar jaar geleden bekend werd dat de Remigiusschool nieuw zou gaan bouwen en het huidige hondenveldje woongebied zou worden is er al een inloopavond geweest en daaruit is de klankbordgroep ontstaan. Deze inloopbijeenkomst van 19 oktober heeft dus voor ons als omwonenden geen zin gehad omdat wij onze bedenkingen hebben aangegeven in een gedetailleerde zienswijze op Vitaal Centrum.

En nu, 8 weken na het indienen van deze zienswijze, hebben wij nog geen responsnota ontvangen en dat werkt niet bepaald geruststellend. Zeker niet nu er ook al bomen bij ons achter zijn weggehaald. Wij dachten dat ook deze periode 6 weken bedraagt, net als de inzageperiode. Graag horen wij van u wanneer wij deze responsnota kunnen verwachten.

Namens de bewoners Wilgenlaan 1-69 en 112

Gegevens bekend bij de griffie

Zaaknummer Z/22/098698

ONTVANGEN 03 NOV 2022

Aan de gemeenteraad
van Duiven
p/a Postbus 6
6920 AA Duiven

6g21 HE 27

Aan het College en Gemeenteraad Duiven

p/a Postbus 6

6920 AA Duiven

Duiven, 2 november 2022

Betreft zaaknummer: Z/22/098704

Geacht College en Gemeenteraad,

Van 28 juli t/m 7 september 2022 heeft het ontwerp bestemmingsplan Vitaal Centrum – IKC Remigius ter inzage gelegen. Wij, bewoners van de Wilgenlaan, hebben op 3 september een zienswijze ingediend gericht aan het College en Gemeenteraad (zaaknummer Z/22/098704).

Op woensdag 19 oktober j.l. hebben wij mevr. G. Tiedink ontmoet bij een inloopbijeenkomst in de Remigiusschool te Duiven. Wij hebben toen aangegeven dat wij niet veel te zeggen hadden omdat wij onze bedenkingen en constructieve oplossingen hebben aangegeven in onze zienswijze op "Vitaal Centrum". Deze hebben wij correct voor 7 september 2022 ingediend. Inmiddels zijn we 2 maanden verder en tot op heden hebben wij geen responsnota van de Gemeente Duiven ontvangen.

Kunt u ons berichten wanneer wij de responsnota kunnen verwachten? Daarmee bedoelen wij: welke datum in november. Nu bestaan er nog zoveel onduidelijkheden en dit werkt niet bepaald geruststellend.

Met vriendelijke groet, namens de klankbordgroep,

Gegevens bekend bij de griffie

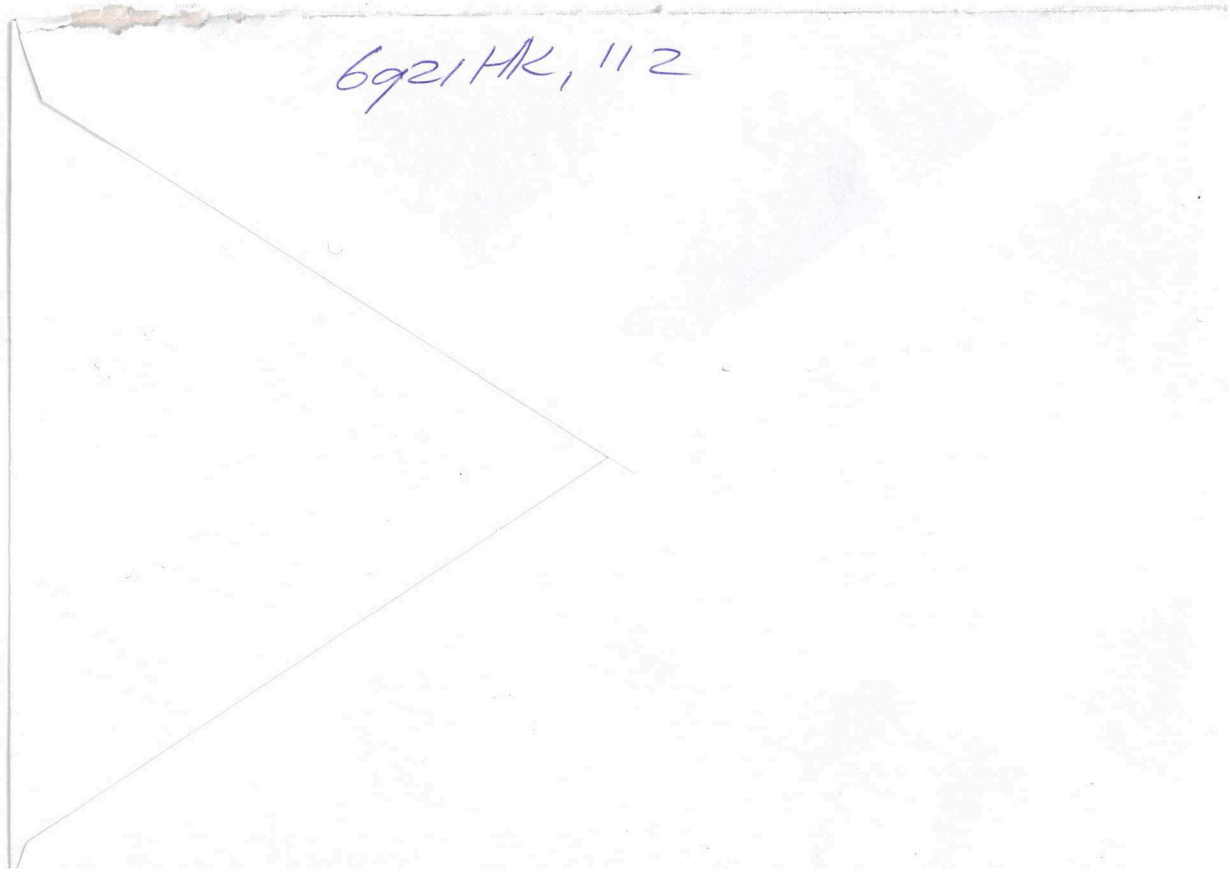
Duiven

zaaknummer: Z/22/098704

ONTVANGEN 03 NOV 2022

Aan de Gemeenteraad
van Duiven

t.a.v. Postbus 6
6920 AA Duiven

6q21 HK, 112

Onderwerp	Normenkader 2022		
Ondertitel	Zowel intern als extern (accountant) worden de inkomsten en uitgaven van de gemeente goed gecontroleerd. In het normenkader staan de regels en wetten die gebruikt worden om te toetsen of al het geld correct is binnengekomen of uitgegeven.		
Portefeuillehouder	Wethouder Goossen	Zaaknummer	Z/22/097989
Behandelend ambtenaar	Dagmare van de Loosdrecht. D.vandeloosdrecht@1stroom.nl		
Belangrijkste Beslispunt:	1. Het normenkader 2022 vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole 2022.		
Historie	De afgelopen jaren besloot het college over het normenkader en het normenkader werd gedeeld via een kennisgeving. Nu wordt de kadernota rechtmatigheid 2022 gevolgd waarin staat dat de raad deze moet vaststellen.		
Termijn	Het normenkader dient uiterlijk 31 december van het jaar waarover de controle plaatsvindt te worden vastgesteld. Dan kan zowel de accountant als de interne controleur hiervan gebruik maken tijdens hun controles over de cijfers van 2022.		

Hamerstuk tijdens de raadsvergadering	8 november
Behandeladvies	Het normenkader is de set aan regelgeving waaraan in het kader van de rechtmatigheid moet worden voldaan. Daarbij gaat het zowel om Europese regelgeving, wettelijke bepalingen als eigen regelgeving, zoals verordeningen vastgesteld door de raad. Er zijn slechts minieme wijzigingen t.o.v. het normenkader 2021. Toegevoegd zijn de verordening raadsonderzoek 2021 en de verordening inburgering gemeente Duiven 2022. Dit zijn nieuwe verordeningen die zijn toegevoegd aan de lijst. Verder zijn enkel de jaartallen aangepast naar 2022 zodat wordt verwezen naar de meest actuele verordeningen. Wij adviseren dit als hamerstuk voor de raad van 8 november.

ZFEEB634C47

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Normenkader 2022

Zaak- & documentnr. : Z/22/097989/201576579

Opsteller : Dagmare van de Loosdrecht

Portefeuillehouder : J. Goossen

Afdeling : F&B

Telefoonnr.

Samenvatting

Bij de jaarrekening 2022 wordt door de accountant beoordeeld of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dat wil zeggen dat zij in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder eventuele verordeningen zijn geweest.

Voor het vaststellen van de rechtmatigheid wordt gebruik gemaakt van het normenkader, waarin de regelgeving is vastgelegd waaraan wordt getoetst. Het normenkader bevat een overzicht van de relevante, externe en interne wet- en regelgeving. Omdat de wet- en regelgeving per jaar kan verschillen, wordt het normenkader jaarlijks vastgesteld.

Beslispunten

1. Het normenkader 2022 vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole 2022.

Aanleiding

Het normenkader voor een rechtmatigheidscontrole is een overzicht van de voor de rechtmatigheidscontrole relevante regelgeving van hogere overheden en van de gemeente zelf. Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. Daarom wordt het elk jaar opnieuw vastgesteld.

Relevante nieuwe regelgeving die impact heeft op de rechtmatigheidscontrole bij de jaarrekening betreft dit jaar vooral de Verordening inburgering 2022. Verdere aanpassingen van het normenkader betreffen vooral de jaarlijkse actualisatie van diverse verordeningen.

Planning

Het normenkader dient uiterlijk 31 december van het jaar waarover de controle plaatsvindt te worden vastgesteld.

Beoogd effect

Het inzichtelijk maken welke wet- en regelgeving van toepassing is voor de controle op de rechtmatigheid en welke financiële consequenties hier aan worden verbonden.

Argumenten

1. *Voor de uitvoering van de rechtmatigheidscontrole is het van belang dat de geldende wet- en regelgeving vastligt.*
   Het college is primair verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving en dient dus permanent inzicht te hebben in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
2. *De raad moet het normenkader vaststellen.*
   Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV moet het normenkader door de raad worden vastgesteld. In voorgaande jaren was kennisname door de raad van het normenkader afdoende.

Kanttekeningen

N.v.t.

Financiële paragraaf

N.v.t.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

De controle op de rechtmatigheid wordt zowel door de Interne Controle functionaris als door de externe accountant voor de gemeenten Westervoort, Duiven en de GR 1Stroom gezamenlijk uitgevoerd, zodat waar mogelijk synergie wordt gerealiseerd.

Bijlagen

201576580 Normenkader 2022
201576582 Concept Raadsbesluit Normenkader 2022

Duiven, 3 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Normenkader 2022

Zaak- & documentnr. : Z/22/097989/201576579

Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Dagmare van de Loosdrecht

Afdeling : F&B

Telefoonnr.

Samenvatting

Bij de jaarrekening 2022 wordt door de accountant beoordeeld of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dat wil zeggen dat zij in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder eventuele verordeningen zijn geweest.

Voor het vaststellen van de rechtmatigheid wordt gebruik gemaakt van het normenkader, waarin de regelgeving is vastgelegd waaraan wordt getoetst. Het normenkader bevat een overzicht van de relevante, externe en interne wet- en regelgeving. Omdat de wet- en regelgeving per jaar kan verschillen, wordt het normenkader jaarlijks vastgesteld.

Beslispunten

1. Het normenkader 2022 vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole 2022.

Aanleiding

Het normenkader voor een rechtmatigheidscontrole is een overzicht van de voor de rechtmatigheidscontrole relevante regelgeving van hogere overheden en van de gemeente zelf. Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. Daarom wordt het elk jaar opnieuw vastgesteld.

Relevante nieuwe regelgeving die impact heeft op de rechtmatigheidscontrole bij de jaarrekening betreft dit jaar vooral de Verordening inburgering 2022. Verdere aanpassingen van het normenkader betreffen vooral de jaarlijkse actualisatie van diverse verordeningen.

Planning

Het normenkader dient uiterlijk 31 december van het jaar waarover de controle plaatsvindt te worden vastgesteld.

Beoogd effect

Het inzichtelijk maken welke wet- en regelgeving van toepassing is voor de controle op de rechtmatigheid en welke financiële consequenties hier aan worden verbonden.

Argumenten

1. *Voor de uitvoering van de rechtmatigheidscontrole is het van belang dat de geldende wet- en regelgeving vastligt.*
   Het college is primair verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving en dient dus permanent inzicht te hebben in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
2. *De raad moet het normenkader vaststellen.*
   Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV moet het normenkader door de raad worden vastgesteld. In voorgaande jaren was kennisname door de raad van het normenkader afdoende.

Kanttekeningen

N.v.t.

Financiële paragraaf

N.v.t.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

De controle op de rechtmatigheid wordt zowel door de Interne Controle functionaris als door de externe accountant voor de gemeenten Westervoort, Duiven en de GR 1Stroom gezamenlijk uitgevoerd, zodat waar mogelijk synergie wordt gerealiseerd.

Bijlagen

201576580 Normenkader 2022
201576582 Concept Raadsbesluit Normenkader 2022

Duiven, 3 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/097989/201576582

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Normenkader 2022

Samenvatting

De raad heeft besloten het normenkader 2022 vast te stellen. De vaststelling van het normenkader is verplicht conform het Kader Rechtmatigheid 2022.

De raad besluit

1. Het normenkader 2022 vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole 2022.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

NORMENKADER 2022 GEMEENTE DUIVEN

Rechtmatigheidscontrole 'Normenkader'

a. Voor het onderzoek naar rechtmatig handelen bij de uitvoering van gemeentelijke regelingen doet de accountant onderzoek op de in onderdeel b genoemde regelingen volgens de daar aangegeven aspecten van onderzoek.
b. De gemeentelijke regelingen waarop zich het rechtmatigheidsonderzoek richt (het Normenkader) zijn:

Groen weergegeven wet- en regelgeving is t.o.v. het normenkader 2021 toegevoegd of gewijzigd

Nr.	onderwerp	Specifieke activiteit	Externe Regelgeving	Interne regelingen Duiven
1	Algemeen Bestuur	Bestuur en recht	Grondwet Burgerlijk wetboek Gemeentewet Besluit Begroting en Verantwoording Wet Gemeenschappelijke regelingen Algemene Wet Bestuursrecht Wet openbaarheid van bestuur Wet dualisering gemeentebestuur Kieswet Archiefwet 1995 Archiefbesluit 1995	Commissiewezen 2006 Verordening Ombudscommissie Verordening op de gezamenlijke Rekenkamer Gemeenten Duiven, Doesburg en Westervoort 2018 Verordening raadsonderzoek gemeenteraad Duiven 2021 Verordening vergoeding leden commissie bezwaarschriften gemeente Westervoort en Duiven 2018 Verordening Auditcommissie 2018 Duiven
		Financieel beheer	Wet financiering decentrale overheden Regeling schatkistbankieren decentrale overheden Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden Besluit accountantscontrole decentrale overheden Financiële verhoudingswet Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden Besluit financiële verhouding 2001 en de daarmee samenhangen wijzigingsbesluiten Wet op het BTW compensatiefonds Wet op de omzetbelasting 1968	Controleverordening 2017 Verordening Financieel beheer Financiële verordening 2017 Treasury statuut Nota activerings- en afschrijvingsbeleid Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Duiven Kaders Rechtmatigheidsverantwoording

Nr.	onderwerp	Specifieke activiteit	Externe Regelgeving	Interne regelingen Duiven
		Inkoop, aanbesteding en contractbeheer	Europese regelgeving voor aanbesteding Aanbestedingswet 2012 Aanbestedingsbesluit Wijziging aanbestedingswet 2016 Europese mededingingsrecht Mededingingswet Aanbestedingsreglement Werken (ARW 2012)	
		Personeel en organisatie	Ambtenarenwet Fiscale wetgeving Sociale verzekeringswetten Wet normalisering rechtspositie Ambtenaren CAO gemeenten Pensioenwet Arbeidsomstandighedenwet Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector Wet op de Ondernemingsraden	Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2018 Verordening rechtspositie raadsleden, commissieleden en fractieassistenten gemeente Duiven 2019
2	Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid	Wet veiligheidsregio's Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) Wet cameratoezicht op openbare plaatsen Wet tijdelijk huisverbod Bouwbesluit Gebruiksbesluit Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht Drank- en horecawet Opiumwet	Marktverordening gemeente Duiven 2004 Verordening op de vaart met snelle motorboten op de Loowaard Brandbeveiligingsverordening 2011
3	Burgerzaken en Belastingen		Burgerlijk wetboek Gemeentewet Wet basisregistratie personen Wet rechten burgelijke stand Wet bescherming persoonsgegevens Paspoortwet Woningwet Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken Wet belastingen op milieugrondslag Algemene wet inzake rijksbelastingen	Bouwverordening Legesverordening 2022 Ondergrondse Infrastructuren Verordening leges omgevingsvergunning 2022 Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022
		Rioolbeheer		Verordening rioolheffing 2022
		Toeristenbelasting		Verordening toeristenbelasting 2022
		Afvalstoffenheffing en Reinigingsrechten	Wet Milieubeheer	Verordening afvalstoffenheffing 2022

Nr.	onderwerp	Specifieke activiteit	Externe Regelgeving	Interne regelingen Duiven
		Grafrechten	Wet op de lijkbezorging	Verordening lijkbezorgingsrechten 2022
		Hondenbelasting		Verordening hondenbelasting 2022
		Marktgelden		Verordening marktgelden 2022
		OZB	Wet waardering Onroerende zaken	Verordening onroerende zaakbelastingen 2022
		Reclamebelasting		Verordening reclamebelasting 2022
4	Stedelijke ontwikkeling, wonen en economie	Grondexploitatie	Wet Ruimtelijke Ordening Besluit op de ruimtelijke ordening Algemene wet bestuursrecht Gemeentewet Monumentenwet	Erfgoedverordening 2010 Exploitatieverordening gemeente Duiven 1996 Nota Grondbeleid Huisvestingsverordening gemeente Duiven 2020 – 2024 Naamgeving en nummering Verordening behandelrecht aanvragen tegemoetkoming planschade 2008
		Verkeer	Wegenverkeerswet Wegenwet	Parkeerverordening 1993 Wegsleepverordening gemeente Duiven 2021
		Woningbouw	Woningwet	
			Telecommunicatiewet Winkeltijdenwet	
5	Maatschappelijke Zorg, welzijn en sport	Algemeen	Algemene wet bestuursrecht Gemeentewet Wet inburgering Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen	Algemene subsidieverordening Duiven 2018 Subsidieregeling Vertrouwd Wonen Verordening inburgering gemeente Duiven 2022
		Jeugdhulp	Jeugdwet	Verordening jeugdhulp Duiven 2015
		Kinderopvang	Wet Kinderopvang en kwaliteit peuterspeelplaatsen	Kinderopvang 2011 Ruimte en Inrichtingseisen Peuterspeelzalen
		Maatschappelijke ondersteuning	Wet Maatschappelijke ondersteuning	Verordening maatschappelijke ondersteuning Duiven 2020

Nr.	onderwerp	Specifieke activiteit	Externe Regelgeving	Interne regelingen Duiven
6	Werk en inkomen	Sociale inkomensvoorziening en werkgelegenheid	Participatiewet Wet IOAW en wet IOAZ Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening Wet Sanering Natuurlijke Personen Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO)	Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Individuele studietoeslag 2016 Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Duiven Re-integratieverordening Participatiewet Verordening Individuele inkomenstoeslag Duiven 2018 Verordening Toeslagen en Verlagingen Wet Werk en Bijstand 2012 Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Participatiewet
7	Milieubeheer		Wet Milieubeheer Waterwet Drinkwaterwet Waterschapswet Wet natuurbescherming Wet Geluidhinder Wet Geurhinder en veehouderij	Geluidsverordening landbouw 2010 Bomenverordening Duiven 2019
8	Jeugd, onderwijs	Verzorgen basis- en speciaal onderwijs Verzorgen voortgezet onderwijs		Leerlingenvervoer 2014 Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Duiven 2020
9	Cultuur		Mediawet	Verordening voor de toepassing van beeldende kunst in de gemeente Duiven

Onderwerp	**Najaarsnota 2022 gemeente Duiven**		
Ondertitel	In de najaarsnota wordt de laatste financiële tussenstand gegeven richting het einde van het boekjaar.		
Portefeuillehouder	Goossen	Zaaknummer	Z/22/100464/
Behandelend ambtenaar	Mark Jordens m.jordens@1stroom.nl / 06-30201341		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. De Najaarsnota 2022 vast te stellen. 2. De budgetten conform de toelichtingen van de diverse programma's aan te passen voor een totaalbedrag van € 705.202. 3. De bestemmingsreserve Wet Open Overheid, de bestemmingsreserve doelgroepenvervoer zoals opgenomen in programma 2 en de bestemmingsreserve implementatie omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw zoals opgenomen in programma 3 te vormen en de voorgestelde toevoeging vast te stellen. Tevens de geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve ambulantiseringsgelden zoals benoemd in programma 2 weer terug te storten in dezelfde reserve. 4. De kredieten voor Triominos (akoestische wanden en wandsysteem) en maatregelen hondenbeleid aan te passen conform de in de Najaarsnota genoemde bedragen. Tevens een krediet toe te kennen voor het vervangen van de voetbrug Eltingerhof. Notitie griffie betreffende beslispunt 4: Kosten voetbrug 90.000.- zie pag. 21 najaarsnota. Kosten Triominos 41.150.- zie pag. 16 Najaarsnota Maatregelen hondenbeleid 7.703.- zie pag. 16 Najaarsnota.		
Historie	De najaarsnota is een vast onderdeel van de planning en controlcyclus en komt elk jaar richting de raad. Vorig jaar is de najaarsnota vastgesteld op 7 december.		
Termijn	Conform de vastgestelde planning- en controlcyclus wordt aan het einde van het jaar aan de raad een Najaarsnota voorgelegd.		

Politieke Avond	22 november 2022		Ronde en Debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
R. Looijs	E.N. Bosscha	Publieksruimte	Bestuur	45 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Het gesprek tijdens deze bespreking kan bijvoorbeeld gaan over de verschillende kredieten die zijn aangevraagd (zie beslispunt 4) en de noodzaak tot het vormen van nieuwe bestemmingsreserves (beslispunt 3) en in zijn algemeenheid over wat de nieuwste cijfers zeggen over de financiële status van			

	de gemeente Duiven. Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 22-11	Alle partijen zijn aanwezig behalve Pro Duiven. De vragen van het CDA zijn naar tevredenheid beantwoord. Zowel de ronde- als debattafel is afgerond. Het gaat als hamerstuk naar de eerstvolgende raadsvergadering.
Raadsvergadering	6 december 2022

ZFF00000575B

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Najaarsnota 2022 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/22/100464/201585257
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Mark Jordens
Afdeling : Financieel Advies
Telefoonnr. 0630201341

Samenvatting

In de Najaarsnota 2022 wordt gerapporteerd over de financiële afwijkingen van het lopende boekjaar met een doorkijk naar structurele gevolgen. In de Voorjaarsnota 2022 was een overschot voorzien van € 1.362.442. In deze Najaarsnota worden de ramingen met € 705.202 positief bijgesteld. Het geprognosticeerde begrotingssaldo voor 2022 bedraagt dan € 2.067.644 positief.

Beslispunten

1. De Najaarsnota 2022 vast te stellen.
2. De budgetten conform de toelichtingen van de diverse programma's aan te passen voor een totaalbedrag van € 705.202.
3. De bestemmingsreserve Wet Open Overheid, de bestemmingsreserve doelgroepenvervoer zoals opgenomen in programma 2 en de bestemmingsreserve implementatie omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw zoals opgenomen in programma 3 te vormen en de voorgestelde toevoeging vast te stellen. Tevens de geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve ambulantiseringsgelden zoals benoemd in programma 2 weer terug te storten in dezelfde reserve.
4. De kredieten voor Triominos (akoestische wanden en wandsysteem) en maatregelen hondenbeleid aan te passen conform de in de Najaarsnota genoemde bedragen. Tevens een krediet toe te kennen voor het vervangen van de voetbrug Eltingerhof.

Aanleiding

Conform de vastgestelde planning en control cyclus wordt aan het einde van het jaar aan de raad een Najaarsnota voorgelegd. In de Najaarsnota wordt een prognose gegeven van het jaarresultaat 2022 voordat de feitelijke jaarrekening wordt opgesteld.

Planning

De Najaarsnota 2022 wordt op de Politieke Avond van 22 november en in de raadsvergadering van 6 december behandeld.

Beoogd effect

Voldoen aan de begrotingsrechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole en inzicht geven in verloop van budgetten en verwacht jaarresultaat.

Argumenten

1. Het voorstel is om de Najaarsnota vast te stellen op basis van onderstaande toelichting.
2. In de Najaarsnota 2022 wordt gerapporteerd over de financiële afwijkingen van het lopende boekjaar met een doorkijk naar de structurele gevolgen. Deze nota bevat geen beleidsmatige aanpassingen. In de Voorjaarsnota 2022 was al een voordeel voorzien van € 1.362.442. In deze Najaarsnota worden de ramingen nog eens bijgesteld. De ontwikkelingen rondom de Energietoeslag, de septembercirculaire, de Jeugdzorg, de investeringen in de openbare ruimte en enkele grondverkopen zijn hier onderdeel van. Deze Najaarsnota leidt tot een positieve bijstelling van € 705.202. Grote voordelen zijn er op de pensioenvoorziening wethouders (€ 482.000), Bijdrage 1Stroom (€ 235.000), voorziening Regina Pacis (€ 179.000), grondverkopen (€ 549.000), Sociale werkvoorziening (€ 120.000), SPUK stimulering sport (€ 228.000) en implementatie omgevingswet (€ 170.000). Grote nadelen zijn er bij wachtgeld wethouders (€ 218.000), de voorziening voor opstal Vitaal Centrum (€ 98.000), Jeugdzorg (€ 650.000), Wmo (€ 155.000), Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) (€ 229.000), onderhoud openbaar groen (€ 198.000) en rioolheffing (€ 197.000). Het verwachte saldo voor 2022 komt daarmee uit op € 2.067.644 positief.
3. Bij de najaarsnota worden de bestemmingsreserves zo veel als mogelijk geactualiseerd. Bij de jaarrekening wordt deze controle nogmaals uitgevoerd.
4. Kredieten worden eveneens geactualiseerd en moeten formeel worden toegekend.

Kanttekeningen

1. De Najaarsnota is opgesteld met de informatie die tot de peildatum van 15 oktober beschikbaar was.
2. De genoemde posten die het geprognosticeerde jaarresultaat beïnvloeden ten opzichte van de voorjaarsnota zijn zo goed en volledig mogelijk ingeschat. Er kunnen natuurlijk nog afwijkingen ontstaan die in de jaarrekening definitief worden verwerkt.
3. Indien de bestemmingsreserves niet worden geactualiseerd, wordt niet voldaan aan de accountantsnorm.
4. Indien de kredieten niet worden geactualiseerd en toegekend, kan het werk niet worden uitgevoerd.

Financiële paragraaf

Per programma is een samenvatting opgenomen van de mutaties met budgettaire consequenties. Onderstaand een totaaloverzicht van de verschillen per programma in een oogopslag.

	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1	2.122.584	132.447	208.611	195.461	1.388.401
Programma 2	-1.372.295	-105.384	-67.880	-20.372	-20.372

Programma 3	-45.087	-18.494	-18.506	-18.506	-18.389
Saldo Najaarsnota 2022	**705.202**	**8.569**	**122.225**	**156.583**	**1.349.640**

Participatie en communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

201585517 Najaarsnota 2022 Duiven
201585279 Raadsbesluit Najaarsnota 2022 Duiven

Duiven, 3 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Najaarsnota 2022 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/22/100464/201585257
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Mark Jordens
Afdeling : Financieel Advies
Telefoonnr. 0630201341

Samenvatting

In de Najaarsnota 2022 wordt gerapporteerd over de financiële afwijkingen van het lopende boekjaar met een doorkijk naar structurele gevolgen. In de Voorjaarsnota 2022 was een overschot voorzien van € 1.362.442. In deze Najaarsnota worden de ramingen met € 705.202 positief bijgesteld. Het geprognosticeerde begrotingssaldo voor 2022 bedraagt dan € 2.067.644 positief.

Beslispunten

1. De Najaarsnota 2022 vast te stellen.
2. De budgetten conform de toelichtingen van de diverse programma's aan te passen voor een totaalbedrag van € 705.202.
3. De bestemmingsreserve Wet Open Overheid, de bestemmingsreserve doelgroepenvervoer zoals opgenomen in programma 2 en de bestemmingsreserve implementatie omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw zoals opgenomen in programma 3 te vormen en de voorgestelde toevoeging vast te stellen. Tevens de geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve ambulantiseringsgelden zoals benoemd in programma 2 weer terug te storten in dezelfde reserve.
4. De kredieten voor Triominos (akoestische wanden en wandsysteem) en maatregelen hondenbeleid aan te passen conform de in de Najaarsnota genoemde bedragen. Tevens een krediet toe te kennen voor het vervangen van de voetbrug Eltingerhof.

Aanleiding

Conform de vastgestelde planning en control cyclus wordt aan het einde van het jaar aan de raad een Najaarsnota voorgelegd. In de Najaarsnota wordt een prognose gegeven van het jaarresultaat 2022 voordat de feitelijke jaarrekening wordt opgesteld.

Planning

De Najaarsnota 2022 wordt op de Politieke Avond van 22 november en in de raadsvergadering van 6 december behandeld.

Beoogd effect

Voldoen aan de begrotingsrechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole en inzicht geven in verloop van budgetten en verwacht jaarresultaat.

Argumenten

1. Het voorstel is om de Najaarsnota vast te stellen op basis van onderstaande toelichting.
2. In de Najaarsnota 2022 wordt gerapporteerd over de financiële afwijkingen van het lopende boekjaar met een doorkijk naar de structurele gevolgen. Deze nota bevat geen beleidsmatige aanpassingen. In de Voorjaarsnota 2022 was al een voordeel voorzien van € 1.362.442. In deze Najaarsnota worden de ramingen nog eens bijgesteld. De ontwikkelingen rondom de Energietoeslag, de septembercirculaire, de Jeugdzorg, de investeringen in de openbare ruimte en enkele grondverkopen zijn hier onderdeel van. Deze Najaarsnota leidt tot een positieve bijstelling van € 705.202. Grote voordelen zijn er op de pensioenvoorziening wethouders (€ 482.000), Bijdrage 1Stroom (€ 235.000), voorziening Regina Pacis (€ 179.000), grondverkopen (€ 549.000), Sociale werkvoorziening (€ 120.000), SPUK stimulering sport (€ 228.000) en implementatie omgevingswet (€ 170.000). Grote nadelen zijn er bij wachtgeld wethouders (€ 218.000), de voorziening voor opstal Vitaal Centrum (€ 98.000), Jeugdzorg (€ 650.000), Wmo (€ 155.000), Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) (€ 229.000), onderhoud openbaar groen (€ 198.000) en rioolheffing (€ 197.000). Het verwachte saldo voor 2022 komt daarmee uit op € 2.067.644 positief.
3. Bij de najaarsnota worden de bestemmingsreserves zo veel als mogelijk geactualiseerd. Bij de jaarrekening wordt deze controle nogmaals uitgevoerd.
4. Kredieten worden eveneens geactualiseerd en moeten formeel worden toegekend.

Kanttekeningen

1. De Najaarsnota is opgesteld met de informatie die tot de peildatum van 15 oktober beschikbaar was.
2. De genoemde posten die het geprognosticeerde jaarresultaat beïnvloeden ten opzichte van de voorjaarsnota zijn zo goed en volledig mogelijk ingeschat. Er kunnen natuurlijk nog afwijkingen ontstaan die in de jaarrekening definitief worden verwerkt.
3. Indien de bestemmingsreserves niet worden geactualiseerd, wordt niet voldaan aan de accountantsnorm.
4. Indien de kredieten niet worden geactualiseerd en toegekend, kan het werk niet worden uitgevoerd.

Financiële paragraaf

Per programma is een samenvatting opgenomen van de mutaties met budgettaire consequenties. Onderstaand een totaaloverzicht van de verschillen per programma in een oogopslag.

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Programma 1	2.122.584	132.447	208.611	195.461	1.388.401
Programma 2	-1.372.295	-105.384	-67.880	-20.372	-20.372

Programma 3	-45.087	-18.494	-18.506	-18.506	-18.389
Saldo Najaarsnota 2022	**705.202**	**8.569**	**122.225**	**156.583**	**1.349.640**

Participatie en communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

201585517 Najaarsnota 2022 Duiven
201585279 Raadsbesluit Najaarsnota 2022 Duiven

Duiven, 3 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan secretaris	mr. H.B. (Huub) Hieltjes burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/100464/201585279

Datum besluitvorming :

Onderwerp : Najaarsnota 2022 gemeente Duiven

Samenvatting

In de Najaarsnota 2022 wordt gerapporteerd over de financiële afwijkingen van het lopende boekjaar met een doorkijk naar structurele gevolgen. In de Voorjaarsnota 2022 was een overschot voorzien van € 1.362.442. In deze Najaarsnota worden de ramingen met € 705.202 positief bijgesteld. Het geprognosticeerde begrotingssaldo voor 2022 bedraagt dan € 2.067.644 positief.

De raad besluit

1. De Najaarsnota 2022 vast te stellen.
2. De budgetten conform de toelichtingen van de diverse programma's aan te passen voor een totaalbedrag van € 705.202.
3. De bestemmingsreserve Wet Open Overheid, de bestemmingsreserve doelgroepenvervoer zoals opgenomen in programma 2 en de bestemmingsreserve implementatie omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw zoals opgenomen in programma 3 te vormen en de voorgestelde toevoeging vast te stellen. Tevens de geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve ambulantiseringsgelden zoals benoemd in programma 2 weer terug te storten in dezelfde reserve.
4. De kredieten voor Triominos (akoestische wanden en wandsysteem) en maatregelen hondenbeleid aan te passen conform de in de Najaarsnota genoemde bedragen. Tevens een krediet toe te kennen voor het vervangen van de voetbrug Eltingerhof.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Najaarsnota Duiven 2022

Najaarsnota 2022

Inleiding **3**
Totaal **4**
Programma 1 Bestuur **7**
Programma 2 Maatschappij **12**
Programma 3 Omgeving **18**

Inleiding

In de Najaarsnota 2022 wordt gerapporteerd over de financiële afwijkingen van het lopende boekjaar met een doorkijk naar de structurele gevolgen. Deze nota bevat geen beleidsmatige aanpassingen. In de Voorjaarsnota 2022 was al een voordeel voorzien van € 1.362.442. In deze Najaarsnota worden de ramingen nog eens bijgesteld. De ontwikkelingen rondom de Energietoeslag, de septembercirculaire, de Jeugdzorg, de investeringen in de openbare ruimte en enkele grondverkopen zijn hier onderdeel van. Deze Najaarsnota leidt tot een positieve bijstelling van € 705.202. Grote voordelen zijn er op de pensioenvoorziening wethouders (€ 482.000), Bijdrage 1Stroom (€ 235.000), voorziening Regina Pacis (€ 179.000), grondverkopen (€ 549.000), Sociale werkvoorziening (€ 120.000), SPUK stimulering sport (€ 228.000) en implementatie omgevingswet (€ 170.000). Grote nadelen zijn er bij wachtgeld wethouders (€ 218.000), de voorziening voor opstal Vitaal Centrum (€ 98.000), Jeugdzorg (€ 650.000), Wmo (€ 155.000), Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) (€ 229.000), onderhoud openbaar groen (€ 198.000) en rioolheffing (€ 197.000). Het verwachte saldo voor 2022 komt daarmee uit op € 2.067.644 positief.

In een aantal gevallen kunt u bij een onderdeel zowel een bijstelling van lasten als ook een even hoge bijstelling van de baten aantreffen. Deze zaken hebben weliswaar geen budgettaire consequenties, maar aangezien bij het opmaken van de jaarstukken zowel de lasten als ook de baten zo goed mogelijk geraamd dienen te zijn, vindt wel aanpassing van de budgetten plaats. Op die manier gaan we niet voorbij aan het budgetrecht van de raad.

Ook treft u bij de programma's bijstellingen aan van budgetten die gedekt worden uit reserves. Op grond van de BBV voorschriften moeten we hier melding van maken. Formeel dient u als raad te besluiten om voor het betreffende doel de gevormde reserve aan te wenden. Budgettair hebben deze bijstellingen geen financiële consequenties. In deze Najaarsnota wordt voorgesteld een nieuwe bestemmingsreserve te vormen voor de Wet Open Overheid, Doelgroepenvervoer en implementatie omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw. Verder wordt voorgesteld de geraamde onttrekking uit de bestemmingsreserve Ambulantiseringsgelden achterwege te laten.

Een financieel overzicht per programma

Per programma is een samenvatting opgenomen van de mutaties met budgettaire consequenties. Onderstaand een totaaloverzicht van de verschillen per programma in één oogopslag.

Totalen Najaarsnota 2022

	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1	2.122.584	132.447	208.611	195.461	1.388.401
Programma 2	-1.372.295	-105.384	-67.880	-20.372	-20.372
Programma 3	-45.087	-18.494	-18.506	-18.506	-18.389
Saldo Najaarsnota 2022	**705.202**	**8.569**	**122.225**	**156.583**	**1.349.640**

Behandeling

Behandeling en vaststelling van de Najaarsnota 2022 door Raad vindt plaats in de raadsvergadering van 06 december 2022.

Totaal

Programma 1 Bestuur	Lasten	Baten	I/S
Bestuurlijke samenwerking	14.000	0	I
Wachtgeld wethouders	218.090	0	I
Pensioenen wethouders	-78.880	402.705	I
Wet Open Overheid	0	0	I
Burgerlijke stand	3.000	13.000	I
Reisdocumenten en rijbewijzen	10.000	45.000	I
Verkiezingen	-45.000	0	I
1Stroom	-235.000	0	I
Septembercirculaire	2.573	955.810	S
Rente kortgeld	-11.255	0	I
Rente hypotheken	-38.870	-38.870	I
Onvoorziene uitgaven	-25.000	0	I
VGGM	0	0	S
Opstal Vitaal Centrum	320.000	221.663	I
Huur Eilandplein 302	0	-39.000	I
Reclamemast A12	0	-47.575	I
Voorziening Regina Pacis	0	179.409	I
Overige gronden	0	190.600	I
Grondverkoop	0	358.500	I
Snippergroen	-15.000	0	S
Programma 2 Maatschappij	**Lasten**	**Baten**	
Septembercirculaire	661.020	0	I/S
Sociale werkvoorziening	-120.000	0	I
Individuele voorzieningen jeugd	650.000	0	I
Schuldhulpverlening	-63.000	0	I
Bijzondere bijstand Energietoeslag	0	0	I
Wmo	155.000	0	I
Wmo hulpmiddelen	-80.000	0	I
VGGM	0	0	S
Positieve gezondheid	20.000	0	I
Innovatiebudget Sociaal Domein	-50.000	0	I
WVGGZ	0	0	I
Doelgroepenvervoer	0	0	I
NPO-gelden	232.605	232.605	I
Sportakkoord	17.716	17.716	I
SPUK stimulering sport	0	227.812	I
Subsidie Kunstwerk!	17.000	0	S
Kinderopvang	-20.000	0	S
Liemerse ambassade	25.000	0	I/S
GRHVOL	229.091	0	I
Wijkgericht werken	-22.000	0	I
Water geven openbaar groen	32.000	0	I
Onderhoud openbaar groen	198.495	0	I
Opstellen beheerplan groen	-10.000	0	I
Handhaving onderhoudsniveau buiten	126.528	0	I
Triominos akoestisch wandsysteem	0	0	S
Maatregelen hondenbeleid	450	0	S
Kapitaallasten bijzonder basisonderwijs	-67.777	0	I
Kapitaallasten sportparken en groen	-81.700	0	I

Programma 3 Omgeving	Lasten	Baten	
Septembercirculaire	270.376	0	S
Onderhoud civiele kunstwerken	-30.000	0	I
Openbare verlichting	-40.000	0	I
Opstellen integraal beheerplan	-17.500	0	I
Handhaving onderhoudsniveau buiten	-126.528	0	I
Variantenstudie verkeersoplossingen	57.500	0	I
Groenestraat 2	25.000	0	I
Volkshuisvesting	-20.000	0	I
Leges bestemmingsplannen	0	15.000	I
Omgevingsvergunning	35.000	0	I
Implementatie omgevingswet	-170.376	0	I
Rioolheffing	0	-197.075	I
Planontwikkeling	33.830	0	I
Horecavouchers	-40.000	0	I
Vrijetijdseconomie	-30.000	0	I
Vervangen voetbrug Eltingerhof	0	0	S
Wegen, VRI, Mobiliteitsplan	-84.290	0	I
Totaal	**1.832.098**	**2.537.300**	

bij de lasten is een positief bedrag een nadeel en een negatief bedrag een voordeel
bij de baten is een positief bedrag een voordeel en een negatief bedrag een nadeel
I staat voor incidenteel, S staat voor structureel

Voor het meerjarenperspectief hebben de volgende onderwerpen gevolgen:

Totalen Najaarsnota 2022

	2023	2024	2025	2026
Septembercirculaire	146.447	222.611	209.461	1.402.401
VGGM	-29.000	-29.000	-29.000	-29.000
Snippergroen	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal Programma 1	**132.447**	**208.611**	**195.461**	**1.388.401**
Septembercirculaire	-60.012	-47.508		
VGGM	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Subsidie Kunstwerk!	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
Kinderopvang	20.000	20.000	20.000	20.000
Liemerse ambassade	-25.000			
Triominos akoestisch wandsysteem	-922	-922	-922	-922
Maatregelen hondenbeleid	-450	-450	-450	-450
Totaal Programma 2	**-105.384**	**-67.880**	**-20.372**	**-20.372**
Septembercirculaire	-15.494	-15.506	-15.506	-15.389
Vervangen voetbrug Eltingerhof	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Totaal Programma 3	**-18.494**	**-18.506**	**-18.506**	**-18.389**
Saldo Najaarsnota 2022	**8.569**	**122.225**	**156.583**	**1.349.640**

Het effect van de septembercirculaire was nog niet meegenomen in de gepresenteerde saldi van de meerjarenbegroting 2023-2026. Deze zijn separaat via een kennisgeving aan de raad toegezonden. In deze Najaarsnota zijn alle gevolgen nu meerjarig verwerkt. De verwachte begrotingssaldi worden nu als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo na vaststelling mjb 2023-2026	1.362.442	1.372.201	1.996.774	3.143.366	282.394
Saldo Najaarsnota 2022	705.202	8.569	122.225	156.583	1.349.640
	2.067.644	**1.380.770**	**2.118.999**	**3.299.949**	**1.632.034**

Programma 1 Bestuur

Financieel overzicht programma 1 Bestuur

	Lasten	Baten
Bestuurlijke samenwerking	14.000	0
Wachtgeld wethouders	218.090	0
Vrijval pensioenen wethouders	-78.880	402.705
Wet Open Overheid	0	0
Burgerlijke stand	3.000	13.000
Reisdocumenten en rijbewijzen	10.000	45.000
Verkiezingen	-45.000	0
Bijdrage 1Stroom	-235.000	0
Septembercirculaire	2.573	955.810
Kapitaallasten rente kortgeld	-11.255	0
Kapitaallasten rente hypotheken	-38.870	-38.870
Onvoorziene uitgaven	-25.000	0
Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden 2023	0	0
Opstal Vitaal Centrum	320.000	221.663
Huuropbrengsten Eilandplein	0	-39.000
Reclamemast A12	0	-47.575
Vrijval voorziening Regina Pacis	0	179.409
Overige grondverkopen	0	549.100
Snippergroen	-15.000	0
Saldo	**118.658**	**2.241.242**

Het resultaat van programma 1 Bestuur is € 2.122.584 voordelig.

Financiële Autonome ontwikkelingen

Bestuurlijke samenwerking

De bijdrage aan de GGU over 2022 valt incidenteel € 14.000 hoger uit. Voor de begroting 2023 is het bedrag reeds verhoogd. De hoogte van de bijdrage wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering van de VNG. De GGU is het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. De GGU is ondergebracht bij de VNG. Een deel van de gemeentelijke dienstverlening is bij alle gemeenten hetzelfde. Door gezamenlijke uitvoering worden schaalvoordelen behaald. Via de GGU werken gemeenten samen in de uitvoering van hun taken, met als leidend principe: collectief inspelen op nieuwe wetgeving, technologie en ontwikkelingen die alle gemeenten aangaan. Voorbeelden hiervan zijn de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten, het beheer van voorzieningen zoals de Gemeentelijke ICT Inkoopvoorwaarden (GIBIT), digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) en gezamenlijke inkoop.

Wethouders

Wachtgeld wethouders

Als gevolg van het ontslag van een wethouder per 11 mei 2022 moet er een voorziening worden getroffen voor haar wachtgeldrechten. Wij hebben berekend dat de kosten kunnen oplopen tot een bedrag van € 198.090. Daarnaast worden er kosten gemaakt voor de verplichte planmatige begeleiding door een extern re-integratiebureau. De kosten daarvan bedragen € 20.000.

Het totale bedrag van € 218.090 wordt incidenteel in de voorziening wachtgeld voormalig wethouders gestort.

Mocht re-integratie succesvol zijn, en de voormalige wethouder weer (gedeeltelijk) in haar eigen inkomsten kunnen voorzien, dan kunnen de uiteindelijke wachtgeldlasten wellicht lager uitvallen.

Voorziening pensioenen wethouders

De pensioenen van (voormalig) wethouders worden door de gemeente Duiven beheerd.

Jaarlijks worden deze door Visma Idella actuarieel berekend. Rekening houdend met sterftecijfers en rente wordt per persoon de waarde bepaald. Deze waarde wordt aangehouden in de voorziening pensioenen wethouders. Vanwege de sterke stijging van de rente wordt er met de rekenrente van 2,13% dit jaar een vrijval verwacht van € 402.705. Vorig jaar was de rekenrente 0,52%.

Wanneer de rekenrente blijft stijgen wordt er op 31-12-2022 nog meer voordeel verwacht.

Daarnaast wordt er elk jaar een bedrag opgenomen in de begroting van € 78.880 om de voorziening jaarlijks aan te vullen. Deze is dit jaar niet noodzakelijk. Totaal een incidenteel voordeel van € 481.585.

Wet open Overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (WOO) in werking getreden. Deze wet richt zich op een transparante overheid en vraagt een cultuurverandering rond de omgang met informatie. Bepaalde informatie moet verplicht en actief openbaar gemaakt worden. Dit raakt een aanzienlijk deel van de processen in onze gemeente. Ook informatieverzoeken aan de overheid (voorheen WOB-verzoek) vallen onder de nieuwe wet. Om aan de nieuwe eisen te kunnen voldoen, moet onze gemeentelijke informatiehuishouding op orde zijn, de juiste it-voorzieningen aanwezig en vooral bekend zijn wat de wet voor ambtenaar en bestuurder betekent. Het grijpt in op het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft daarmee de komende jaren een flinke impact op onze bedrijfsvoering. In 2027 moet de WOO geïmplementeerd zijn.

Voor de implementatie van de Wet Open Overheid komt er in ieder geval tot 2027 jaarlijks een bijdrage vanuit het Rijk. Omdat de implementatie nog maar in de beginfase is, is er nog geen tijd geweest om het geld voor dit jaar volledig geld te besteden. De algemene inschatting is dat al het geld nodig is om (op basisniveau) de wet te kunnen implementeren. Voorstel is om het restant budget van 2022 € 50.000 te reserveren in de nieuw te vormen bestemmingsreserve Wet Open Overheid.

Burgerlijke Stand

In 2022 wordt er veel getrouwd. Op zaterdag is het aantal huwelijken vervijfvoudigd Dit betreft een soort inhaalslag na twee coronajaren. Vooralsnog is er geen aanleiding te veronderstellen dat het hier gaat om een structurele verhoging van het aantal huwelijken. Voorgesteld wordt om hier een incidenteel voordeel van € 10.000 voor bij te ramen. Verhoging van het budget vergoeding huwelijksvoltrekkingen van € 3.000 en € 13.000 op de legesopbrengsten.

Reisdocumenten en rijbewijzen

Er zijn dit jaar relatief veel aanvragen voor reisdocumenten en rijbewijzen gedaan waardoor zowel de opbrengsten als de kosten hoger uitvallen. De opbrengsten zijn evenwel veel hoger dan de kosten waardoor we per saldo positief uitkomen.

De achtergrond voor deze toename ten opzichte van de begroting ligt enerzijds in een inhaalslag die inwoners maken na 2 coronajaren waarin veel mensen hun vakanties naar het buitenland hebben geannuleerd. Daarnaast zijn er veel aanvragen gedaan voor een paspoort naast een id-kaart in verband met reizen naar het Verenigd Koninkrijk, dat inmiddels geen EU-land meer is en waarvoor nu een paspoort nodig is. Verder zijn er meer paspoorten verstrekt voor kinderen in verband met verre reizen.

Ten opzichte van 2020 en 2021 is sprake van meer dan een verdubbeling van het aantal aanvragen voor paspoorten, waarvoor een hoger tarief geldt dan voor id-kaarten. En ook ten opzichte van het jaar 2019 (dat kan worden gezien als een normaal referentiejaar) is sprake van een significante stijging van het aantal aanvragen voor paspoorten. Dit verklaart voor het grootste deel het voordeel op deze begrotingspost.

Het voordeel komt naar verwachting uit op zo'n € 35.000. Dit betreft een incidenteel voordeel, in elk geval ten opzichte van 2023. Voorgesteld wordt dit voordeel incidenteel bij te ramen voor € 45.000 op de legesopbrengsten en € 10.000 op de aanschaf documenten.

Over de periode 2024 – 2028 zal het budget structureel moeten worden bijgesteld in verband met de verwachte reisdocumentenpiek. Deze verwachte piek komt voort uit de aangepaste geldigheidsduur van reisdocumenten per 2014 naar 10 jaar. Dit wordt meegenomen in de Voorjaarsnota 2023.

Verkiezingen

Voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 is een extra Rijksbijdrage verstrekt van € 53.313. Dit in verband met de extra maatregelen die in verband met Corona dienden te worden getroffen.

Nu deze extra maatregelen ook bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 al moesten worden getroffen, en we de voorzieningen die toen extra zijn ingekocht weer konden hergebruiken, hebben we in 2022 niet heel veel extra kosten hoeven maken, behoudens extra kosten in verband met inzet van extra stembureauleden. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 45.000.

Bijdrage 1Stroom

Het financieel jaarresultaat 2022 van 1Stroom is geprognosticeerd op € 573.000. Aangezien een aantal ontwikkelingen, zoals de krapte op de arbeidsmarkt, uitloop of vertragingen van projecten alsmede het niet geleverd krijgen van goederen en/of diensten, een hoge mate van onzekerheid met zich mee brengen, zal het jaarresultaat zich richting jaareinde ontwikkelen binnen een bandbreedte van € 400.000 (€ - 200.000 / € + 200.000).

Voorzichtigheidshalve nemen we een terug te ontvangen bijdrage op van afgerond € 235.000 (€ 573.000 – € 200.000 = € 373.000 x 63%).

Septembercirculaire

In de septembercirculaire heeft de minister een oplossing gegeven voor het zogenaamde ravijnjaar. In 2026 is eenmalig ongeveer € 1 miljard extra gestort in het gemeentefonds. Voor Duiven betekent dat een plus van ruim € 1,1 miljoen in 2026. Verder zijn in de circulaire de accressen bijgewerkt en wordt een voorschot gegeven op de afrekening van het BTW-Compensatiefonds (BCF). Verder zijn er een paar kleine taakmutaties en wordt de aanvulling op de Energietoeslag uitgedeeld. In deze Najaarsnota worden de gevolgen voor de jaren 2022 tot en met 2026 verwerkt.

De uitkering uit het gemeentefonds voor Duiven stijgt met € 955.810. De compensatie voor de Energietoeslag (€ 585.213), leerlingenvervoer voor Oekraïners (€ 2.573), Asiel (Inburgering)

(€ 27.485), Invoeringskosten Omgevingswet (€ 232.280), Wet Kwaliteitsborging bouw (€ 38.096), Voorschoolse voorziening peuters (€ 297), Maatschappelijke begeleiding statushouders (€ 37.920) alsmede de mutatie van de Integratie-Uitkering Participatie (€ 10.105) worden budgettair neutraal verwerkt. Per saldo levert de septembercirculaire 2022 daarom voor 2022 een voordeel op van € 21.841.

Verder heeft het ministerie een fout gemaakt in de berekening van de Algemene Uitkering van 2023 en verder. Deze fout wordt in de decembercirculaire pas gecorrigeerd. Wij corrigeren deze fout al in deze najaarsnota om de cijfers zo actueel en correct mogelijk te verwerken. De bijstelling van de accressen voor de komende jaren is vooral gebaseerd op loon- en prijs ontwikkeling. Voor deze ontwikkeling wordt in de ramingen een structurele stelpost van € 300.000 verwerkt.

Per saldo levert de septembercirculaire in 2023 een voordeel op van € 70.940, in 2024 € 159.597, in 2025 € 193.955 en in 2026 € 1.387.012.

Kapitaallasten.

Rente kortgeld
In de begroting is een bedrag opgenomen van € 11.255 voor rente kort geld. De gemeente Duiven heeft het hele jaar een positief banksaldo zodat kort geld aantrekken niet nodig is. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel van € 11.255.

Rente hypothecaire geldleningen
In de begroting 2022 is rekening gehouden met een rente opbrengst van € 113.870 voortkomende uit verstrekking van hypothecaire geldleningen vanuit het verleden. Door de lage rentestand in 2021 en begin 2022 zijn veel leningen afgelost en elders opnieuw gefinancierd. Voor Duiven betekent dit een voordeel en een nadeel van € 38.870 omdat er naar verwachting nog € 75.000 aan rente wordt ontvangen in 2022. Voor 2023 en verder is hiermee al rekening gehouden.

Leerlingenvervoer Oekraïners

In de septembercirculaire 2022 heeft het Rijk een bedrag van € 2.573 beschikbaar gesteld voor het leerlingenvervoer van Oekraïnse kinderen van de opvanglocatie naar de school. We verwerken deze extra gelden budgettair neutraal.

Onvoorziene uitgaven.

Het budget onvoorziene uitgaven van € 25.000 is niet aangesproken in 2022. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 25.000.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

Op 7 september 2022 heeft het Algemeen Bestuur van de VGGM de hoogte van de gemeentelijke bijdragen voor 2023 vastgesteld. Dat was net te laat om nog in onze eigen begroting mee te nemen. Ondanks bezwaren van enkele gemeenten (waaronder Duiven) is het voorstel van VGGM met meerderheid aangenomen. Dat betekent dat de extra kosten voor de verbetering van de bedrijfsvoering bij VGGM nog in onze eigen begroting verwerkt moeten worden. Voor de brandweerkosten (incl bevolkingszorg) betekent dat een structurele verhoging van € 29.000.

Opstal Vitaal Centrum

Jaarlijks wordt er conform de nota afschrijvingsbeleid afgeschreven op de boekwaarde van het pand. Het verschil tussen de boekwaarde en taxatiewaarde wordt hierdoor kleiner waardoor het saldo van de voorziening Vastgoed kan worden bijgesteld. Er ontstaat er een incidenteel voordeel van € 221.663.

Echter in verband met een voorgenomen verkoop van de units op de begane grond van ‘gebouw 2’ (OG-tent) is een nieuwe taxatie uitgevoerd voor deze units. De nieuwe taxatiewaarde is € 320.000 lager dan de voorgaande taxatiewaarde uit 2018. Belangrijkste oorzaak van deze lagere waardering is met name de toegenomen leegstand van winkelpanden in het centrum. Op basis van de verslagleggingsregels is aanpassing van de waarde op de balans nodig voor ditzelfde bedrag. Dit betekent dat er eenmalig een bedrag van € 320.000 dient te worden toegevoegd aan de voorziening die voor dit pand is gevormd.

Per saldo ontstaat er een incidenteel nadeel van € 98.337.

Huuropbrengsten Eilandplein 302

De verbouwing op het Eilandplein is afgerond. Alle ruimtes zijn inmiddels verhuurd. De in eerste instantie verwachte opbrengsten zijn hoger dan de werkelijkheid. Hierdoor dient er een bedrag van € 39.000 te worden afgeraamd. Voor 2023 en verder is hier al rekening mee gehouden.

Reclamemast A12

Er is een contract afgesloten met een externe partij voor reclame op de reclamemast aan de A12. Echter de inkomsten zijn, gezien de hele marktsituatie, beduidend lager dan verwacht. Hierdoor dient er een bedrag van € 47.575 te worden afgeraamd. Voor 2023 en verder is hier al rekening mee gehouden.

Vrijval voorziening groot onderhoud Regina Pacis

Het pand Regina Pacis is verkocht aan een projectontwikkelaar voor woningbouw. Dit betekent dat het bedrag dat is gespaard voor toekomstig onderhoud in de voorziening groot onderhoud gebouwen kan vrijvallen. Dit is een incidenteel voordeel van € 179.409.

Overige gronden

De gemeente had vanuit het verleden nog een perceel grond in eigendom waarop een woning, niet in eigendom van de gemeente, is gebouwd. De woning is verkocht en de nieuwe eigenaars hebben het perceel van de gemeente aangekocht. De opbrengst minus de kosten levert een incidenteel voordeel op van € 190.600.

De Raad heeft op 7 december 2021 besloten een bestemmingsplan te wijzigen waardoor er een stuk grond kon worden verkocht aan een bedrijf ivm bedrijfsuitbreiding. De grond is inmiddels overgedragen. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 358.500.

Snippergroen

Voor uitvoering van de verkoop van groenstroken is budget geraamd. Echter de personele kosten worden verantwoord in 1stroom en uiteindelijk doorbelast aan de gemeente. Hierdoor kan het budget structureel worden afgeraamd met € 15.000.

Programma 2 Maatschappij

Financieel overzicht programma 2 Maatschappij

	Lasten	Baten
Septembercirculaire	661.020	0
Sociale Werkvoorziening	-120.000	0
Individuele voorzieningen Jeugd	650.000	0
Schuldhulpverlening	63.000	0
Extra gelden bijzondere bijstand energietoeslag	0	0
Wmo	155.000	0
Wmo hulpmiddelen	-80.000	0
VGGM	0	0
Positieve Gezondheid	20.000	0
Innovatiebudget Sociaal Domein	-50.000	0
WVGGZ	0	0
Doelgroepenvervoer	0	0
NPO gelden	232.605	232.605
SPUK sportakkoord	17.716	17.716
SPUK stimulering sport	0	227.812
Bezuiniging 5% Kunstwerk!	17.000	0
Kinderopvang	-20.000	0
Liemerse ambassade	25.000	0
GRHVOL	229.091	0
Wijkgericht werken	-22.000	0
Watergeven openbaar groen	32.000	0
Onderhoud openbaar groen	198.495	0
Opstellen beheerplan groen	-10.000	0
Handhaving huidig onderhoudsniveau beheer buitenruimte	126.528	0
Triominos akoestisch wanden en wandsysteem	0	0
Maatregelen hondenbeleid	450	0
Bijzonder basisonderwijs en lokaal onderwijsbeleid	-67.777	0
Sportparken en openbaar groen	-81.700	0
Saldo	**1.850.428**	**478.133**

Bedragen in €

Het resultaat voor programma 2 Maatschappij bedraagt € 1.372.295 nadelig.

Autonome ontwikkelingen

Septembercirculaire 2022

Het extra geld voor Asiel (Inburgering), de energietoeslag, de voorschoolse voorziening peuters, de maatschappelijke begeleiding statushouders en voor Participatie wordt budgettair neutraal verwerkt. Dat betekent dat voor deze onderdelen de budgetten in programma 2 worden verhoogd. In totaal gaat het in 2022 om een bedrag van € 661.020.

Sociale Werkvoorziening

We kunnen een voordeel melden van € 120.000 op de uitgaven van dit jaar voor Wet Sociale Werkvoorziening, doordat we van het Rijk bij de meicirculaire loon- en prijscompensatie hebben

ontvangen en de uitgaven meevallen voor SW-medewerkers die onder Module 8 vallen (SW-medewerkers met geringe verdiencapaciteit).

Individuele voorzieningen Jeugd

Op basis van de prognose van het 3e kwartaal 2022 verwachten we een tekort op de uitgaven voor jeugd. Het tekort kan uitkomen op € 650.000. De grootste oorzaak van dit tekort is de invoering van het Woonplaatsbeginsel in 2022. Hierdoor zijn meerdere jeugdigen met dure voorzieningen (meestal verblijfsvoorzieningen) onder de financiële verantwoording van de gemeente Duiven gekomen. In de laatste maanden van dit jaar kunnen nog onvoorziene zaken voorkomen, waardoor het uiteindelijke saldo voor 2022 nog hoger of lager kan uitvallen

Schuldhulpverlening

Een gedeelte van de facturen voor het project Vroeg erop af worden betaald vanuit 1Stroom en niet rechtstreeks vanuit de budgetten van de gemeente. Hierdoor kan er voor 2022 een bedrag van € 63.000 worden afgeraamd. Bij de voorjaarsnota 2023 zal worden gekeken of er structureel kan worden afgeraamd op dit budget.

Extra gelden bijzondere bijstand energietoeslag

De gemeente ontvangt extra gelden ter dekking van de kosten van aanvullende bijzondere bijstand Energietoeslag vanwege de hoge energielasten voor inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. In de meicirculaire is hier al een deel van de rijksbijdrage voor ontvangen. In de septembercirculaire komt het tweede deel beschikbaar omdat de energietoeslag wordt verhoogd van € 800 per huishouden naar € 1.300 per huishouden. Voorlopig lijkt het er op dat de middelen toereikend zijn. Bij de jaarrekening 2022 zal een eventueel overschot worden gereserveerd zodat de gelden ook volgend jaar beschikbaar blijven.

WMO

Op basis van de prognose van het 3e kwartaal 2022 verwachten we een tekort op de uitgaven voor Wmo (maatwerkvoorzieningen huishoudelijke ondersteuning en begeleiding). Het tekort kan uitkomen op € 155.000. De oorzaak is een forse stijging van de algemene voorzieningen voor huishoudelijke ondersteuning en de voorzieningen voor begeleiding. Ook zijn de prijzen voor de algemene voorzieningen verhoogd met ingang van 1 februari 2022.

Wmo hulpmiddelen

We verwachten een voordeel op de uitgaven van de vervoersvoorzieningen/rolstoelen van ongeveer € 80.000. Vanaf eind 2021 zijn we overgestapt van een koop- naar een huurconstructie. Bij de voorjaarsnota 2023 bekijken we of er structureel kan worden afgeraamd bij de vervoersvoorzieningen, omdat we op dit budget al meerdere jaren overhouden.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

Op 7 september 2022 heeft het Algemeen Bestuur van de VGGM de hoogte van de gemeentelijke bijdragen voor 2023 vastgesteld. Dat was net te laat om nog in onze eigen begroting mee te nemen. Ondanks bezwaren van enkele gemeenten (waaronder Duiven) is het voorstel van VGGM met meerderheid aangenomen. Dat betekent dat de extra kosten voor de verbetering van de bedrijfsvoering bij VGGM nog in onze eigen begroting verwerkt moeten worden. Voor de GGD betekent dat een structurele verhoging van € 22.000.

Positieve Gezondheid

Stichting Chris en voorkom! biedt een programma van preventie activiteiten op diverse onderwerpen op het Candea College en basisschool de Wiekslag. Ze hebben de lijfstijlinterventies rondom alcohol en drugs, sexting etc. De kosten zouden aanvankelijk verantwoord worden op een specifieke uitkering. Later bleek dat dit niet mogelijk is en dat de kosten betaald moeten worden vanuit de uitvoeringskosten van Positieve Gezondheid. Deze kosten waren niet begroot. Hiervoor is incidenteel een bedrag van € 20.000 benodigd.

Hiernaast zijn er extra kosten met betrekking tot de prenatale huisbezoeken, waarvoor 1 juli 2022 een wetswijziging heeft plaatsgevonden. Voor deze kosten worden we door het rijk gecompenseerd.

Innovatiebudget Sociaal Domein

Er kan voor 2022 een bedrag worden afgeraamd van € 50.000. De reden hiervoor is dat er geen nieuwe grote initiatieven worden verwacht op het gebied van innovatie gedurende de rest van 2022. Dit te maken met het feit dat grotere veranderingen nu in voorbereiding zijn, maar nog niet zover zijn om een beroep te doen op dit budget. De verwachting is dat in 2023 dit budget weer aangesproken wordt: denk hierbij bijvoorbeeld aan de uitwerken van het lokaal plan Van beschermd wonen naar beschermd thuis, de pilot aanpak wachtlijsten GGZ en mogelijke initiatieven op het gebied van preventief jeugdbeleid.

WVGGZ

Met de voorjaarsnota is er een bedrag van 104.000 bijgeraamd (ambulantiseringsgelden regio Arnhem) doordat de regioplannen zijn vertraagd is het budget nog niet ingezet. De plannen worden uitgevoerd in 2023. Hierbij het verzoek om het bedrag van €104.000 in de bestemmingsreserve ambulantiseringsgelden te doteren zodat het bedrag in 2023 weer beschikbaar kan worden gesteld.

Doelgroepenvervoer

Van de totale uitgaven voor Doelgroepenvervoer kan voor 2022 een bedrag van € 255.800 afgeraamd worden. De reden hiervoor is dat door de coronapandemie er minder vervoer heeft gereden in 2022 dan voor de pandemie en nog steeds zijn we binnen bepaalde doelgroepen nog niet terug op het oude niveau. Met het afgeraamde bedrag van € 255.800 willen we bestemmingsreserve vormen om toekomstige kosten te dekken zoals zero-emissie en stijgingen in brandstof- en loonkosten.

NPO gelden

Voor het jaar 2022 is er een Specifieke uitkering Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertraging aanvraag toegekend aan gemeente Duiven. Voor de gemeente Duiven is dit een bedrag van € 232.605 . Deze uitkering is beschikbaar gesteld door het ministerie van VWS. De middelen worden budgettair neutraal opgenomen.

SPUK Sportakkoord

Voor 2020, 2021 en 2022 is er een Specifieke aanvraag sportakkoord toegekend aan gemeente Duiven. Voor 2022 hebben we naast een bedrag van 10.000 ook een bedrag ontvangen van € 17.716. Deze uitkering is voor de uitvoeringskostenlokaal Sportakkoord (= BOSS-akkoord) en beschikbaar gesteld door het ministerie van VWS. Het geheel is budgettair neutraal.

SPUK Stimulering sport

Vanaf 2019 is de btw vrijstelling op het gelegenheid geven tot sport komen te vervallen. Dat betekent dat de btw een kostenpost vormt. Om het btw nadeel te compenseren is vanaf 2019 de Specifieke Uitkering stimulering Sport in het leven geroepen. Deze regeling loopt t/m het jaar 2023. Jaarlijks dient aan de hand van de begroting een aanvraag ingediend te worden. De aanvraag behelst investeringen en exploitatie op het gebied van sport. Bij de jaarrekening controleert de accountant de uitgaven en wordt op basis van de werkelijke kosten afgerekend. Voor 2022 is een Specifieke uitkering stimulering sport 2022 verleend van € 227.812.

Bezuiniging 5% Kunstwerk!, besluit voorjaarsnota 2020

In de voorjaarsnota 2020 was besloten om 5% op de totale subsidie van Kunstwerk! te bezuinigen. De bezuiniging van de subsidie Kunstwerk! is per abuis dubbel verwerkt. Daardoor moet het budget nu structureel met € 17.000 worden bijgeraamd.

Kinderopvang

Er is geconstateerd dat het budget kinderopvang te ruim is begroot op basis van de uitgaven van voorgaande jaren. Dit komt door het feit dat de kosten met betrekking tot Technische hygienezorg (THZ) aan de VGGM lager uitvalt. Structureel kan er € 20.000 worden afgeraamd.

Liemerse ambassade

De gemeente Duiven neemt deel aan de Liemerse Ambassade om uitvoering te geven aan tal van projecten, waaronder de Liemerse Economische Visie voor de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Montferland en Doesburg. Voor het continueren van onze deelname aan de Liemers Ambassade is er voor 2022 en 2023 een bedrag van € 25.000 nodig. In 2023 zullen er nieuwe doelstellingen worden geformuleerd voor de Liemerse Ambassade voor de periode 2024 t/m 2026. Voor de nieuwe periode is structureel budget aangevraagd en toegekend met de voorjaarsnota 2022.

Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Conform de gemeenschappelijke regeling worden de jaarlijkse kosten, welke de gemeente maakt, verrekend met de verschuldigde bijdrage per leerling voor de gemeente. Indien de kosten lager zijn dan de bijdrage dan wordt het verschil toegevoegd aan de reserve. Vanaf 2022 is de egalisatiereserve leeg en zal deze enkel worden gebruikt voor de definitieve afrekening aan het einde van het jaar. Gezien het feit dat de verwachte kosten lager zijn dan de verschuldigde bijdrage voor 2022, de bijdrage per leerling is verhoogd, dient er incidenteel een bedrag van € 229.091 te worden bijgeraamd. In de Voorjaarsnota 2023 komen we nog terug op de structurele gevolgen voor onze bijdrage aan de GRHVOL.

Wijkgericht werken

De wijkraad Duiven West heeft minder subsidie aangevraagd, de wijkraad Oud zuid heeft geen subsidie aangevraagd evenals de wijkraad Duiven Zuidoost. Daarnaast heeft Alansa Fado (een ontmoetingsactiviteit voor allochtone vrouwen) en de Ruil en Reparatiekring geen subsidie aangevraagd (beide laatste organisaties zijn ook niet meer actief). Voorgesteld wordt het daarmee gemoeide budget ter hoogte van € 22.000 incidenteel af te ramen.

Watergeven openbaar groen

Door de extreme droogte van afgelopen jaar zijn we genoodzaakt geweest om meer water te geven om uitval van bomen en planten te beperken. De totale meerkosten bedragen € 32.000.

Onderhoud openbaar groen

Het beheersysteem openbare ruimte is in het kader van het IBOR geüpdatet waarbij is gebleken dat er meer areaal aanwezig is binnen de gemeente dan in eerste instantie is verwerkt in de contracten. Naar aanleiding hiervan is het budget aangepast in de begroting 2023.

Echter het huidige contract loopt vanaf 2020. De aannemer claimt een verrekening van de misgelopen vergoeding waarvoor zij wel werkzaamheden hebben verricht. Het gaat om een bedrag van € 66.165 per jaar. Over de jaren 2020 t/m 2022 gaat het om een totaalbedrag van € 198.495. Dit is een eenmalig nadeel.

Opstellen beheerplan groen

De verwachting was dat vooruitlopend op de vaststelling van het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) begonnen kon worden met het opstellen van het integraal beheerplan groen. Vanwege capaciteitsgebrek heeft de vaststelling van IBOR vertraging opgelopen. Daarom wordt het opstellen van het integrale beheerplan doorgeschoven naar 2023. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel van € 10.000.

Handhaving huidig onderhoudsniveau beheer buitenruimte

In de voorjaarsnota is besloten om het onderhoudsniveau van de openbare ruimte op niveau B te behouden. Hiervoor is voor het onderdeel groen een bedrag van € 18.272 nodig. Echter bij herverdeling van de budgetten blijkt dit een bedrag van € 96.828 voor groen en € 29.700 voor speeltuinen te zijn. Het bedrag van € 126.528 wordt gecorrigeerd op de budgetten bij Programma 3 en is dus in z'n totaliteit budgettair neutraal.

Investeringskredieten

Triominos akoestisch wanden en wandsysteem

Bij de voorjaarsnota is per abuis vergeten de btw van de investering mee te nemen in het totaalbedrag van de investering. Derhalve komt er nog een aanvullend bedrag van € 5.150 bij.

Ten gevolge van de enorme stijging van de bouwkosten en de keuze van een aangepast akoestisch wandsysteem dient er een bedrag van € 36.000 te worden bijgeraamd. In z'n totaliteit dus een bedrag van € 41.150. De kapitaallasten bedragen € 1.372 per jaar

Zoals hierboven is aangegeven is er gekozen voor een ander type akoestisch wandsysteeem. Hierdoor vallen de kosten voor het vervangen van de wandvlakken € 13.500 lager uit. Dit levert een besparing op van € 450 per jaar op de kapitaallasten.

Maatregelen hondenbeleid

De totale kosten van de uitgevoerde maatregelen zijn € 132.700. Door de prijsstijgingen en extra wensen is naast het oorspronkelijk budget van € 100.000 éénmalig in de Najaarsnota 2021 nog eens € 25.000 bijgeraamd, ook dit bleek onvoldoende waardoor er een overschrijding van € 7.703 is ontstaan.De kapitaallasten bedragen € 450 per jaar.

Bijzonder basisonderwijs en lokaal onderwijsbeleid (kapitaallasten)

Doordat de investeringen met betrekking tot nieuwbouw en ventilatie en verduurzaming van de scholen over meerdere jaren wordt uitgevoerd ontstaat er een incidenteel voordeel op de kapitaallasten van € 67.777.

Sportparken en openbaar groen (kapitaallasten)

Door vertragingen in de uitvoering van investeringen met betrekking tot vervanging van bomen, renovatieprojecten en aanleg sportvelden ontstaat er een incidenteel voordeel op de kapitaallasten van € 81.700. Het betreft hier veelal investeringen uit 2021 die zijn uitgesteld. De bomen worden nog dit najaar vervangen. De kapitaallasten komen dan pas volgend jaar in de exploitatie.

Programma 3 Omgeving

Financieel overzicht programma 3 Omgeving

	Lasten	Baten
Septembercirculaire	270.376	0
Onderhoud civiele kunstwerken	-30.000	0
Onderhoud openbare verlichting	-40.000	0
Opstellen integraal beheerplan	-17.500	0
Handhaving huidig onderhoudsniveau	-126.528	0
Variantenstudie verkeersoplossingen	57.500	0
Groenestraat 2	25.000	0
Volkshuisvesting	-20.000	0
Bestemmingsplannen	0	15.000
Omgevingsvergunning	35.000	0
Implementatie omgevingswet	-170.376	0
Rioolheffing	0	-197.075
Planontwikkeling	33.830	0
Horecavouchers	-40.000	0
Vrijetijdseconomie	-30.000	0
Vervangen voetbrug Eltingerhof	0	0
Wegen, VRI, Mobiliteitsplan	-84.290	0
Saldo	**-136.988**	**-182.075**

Het resultaat van programma 3 Omgeving is € 45.087 nadelig.

Financiële Autonome ontwikkelingen

Septembercirculaire 2022

Het extra geld voor de invoeringskosten van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging bouw wordt budgettair neutraal verwerkt. Dat betekent dat voor deze onderdelen de budgetten in programma 3 worden verhoogd. In totaal gaat het in 2022 om een bedrag van € 270.376.

Onderhoud civiele kunstwerken

Voor het onderhoud van o.a. civiele kunstwerken is vanuit het integraal beleidsplan openbare Ruimte (IBOR) extra budget beschikbaar gesteld. Echter voor 2022 hoefde er minder noodzakelijk onderhoud te worden uitgevoerd. Hierdoor kan er incidenteel een bedrag van € 30.000 worden afgeraamd.

Openbare verlichting

Doordat de laatste jaren steeds meer masten zijn vervangen en weer meer conventionele verlichting is vervangen voor LED, is er steeds minder onderhoud nodig. Led verlichting is gedurende de 20 jarige levensduur in principe onderhoudsvrij. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel van € 40.000.

Bij het opstellen van de beheerplannen in 2023 zal onder andere naar het onderhoud voor de langere termijn worden gekeken.

Opstellen integraal beheerplan

De beheerplannen voor verhardingen, riolering, groen (programma 2) en openbare verlichting vormen onderdeel van het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR). De vaststelling van het IBOR is vertraagd vanwege capaciteitsproblemen. Het opstellen van het integrale beheerplan voor verhardingen, riolering, groen en openbare verlichting wordt daarom doorgeschoven naar 2023. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel van € 17.500.

Handhaving huidig onderhoudsniveau beheer openbare ruimte

In de voorjaarsnota is besloten om het onderhoudsniveau van de openbare ruimte op niveau B te behouden. Hiervoor is een bedrag van € 277.728 nodig. Echter bij herverdeling van de budgetten blijkt dit een bedrag van € 151.200 te zijn. Het verschil van € 126.528 wordt verminderd op de budgetten bij Programma 3 en wordt toegevoegd bij de budgetten bij Programma 2 en is dus in z'n totaliteit budgettair neutraal.

Variantenstudie verkeersoplossingen kruispunten Westsingel / Rijksweg / Vergertlaan

Vanuit de ambitie van het Rijk om in tien jaar tijd 1 miljoen woningen te bouwen heeft de gemeente Duiven voor de middellange termijn drie woningbouwlocaties op het oog van elk ca. 300 woningen. Te weten de Plakse Weide, de Ploen Noord en, als reservelocatie, de Biezenkampen. Naast deze woningbouwopgaven spelen ook het verhaal van project ViA15 en de overige autonome ontwikkelingen (inbreidingen) binnen de gemeente een grote rol.

Omdat deze ontwikkelingen een grote mobiliteitsopgave met zich meebrengen, heeft de gemeente Duiven in 2022 een Netwerkanalyse verkeer uit laten voeren. Uit deze Netwerkanalyse is gebleken dat op een aantal kruispunten op de drukste momenten een probleem ontstaat met de doorstroming van het verkeer. Dit zijn de kruispunten Vergertlaan-Rijksweg, Vergertlaan-Schapenweide en Rijksweg-Westsingel.

De in de netwerkanalyse verkende oplossingsrichtingen voor deze knelpunten dienen in een variantenstudie nader bestudeerd te worden. Dit is noodzakelijk om uiteindelijk de meest toekomstbestendige oplossing te kunnen realiseren. Het doel is om hiermee een goed afwegingskader te creëren voor de uiteindelijke keuze welke kruispuntvorm het meest geschikt is. Criteria zoals (maar niet beperkend tot) de verkeersafwikkeling, de verkeersveiligheid, ruimtelijke inpasbaarheid, investeringskosten, maatschappelijke kosten, bijkomende kosten aangrenzende infrastructuur (als gevolg van de variant), onderhoudskosten (en baten) worden hierbij objectief afgewogen. Hiervoor dient een bedrag van € 57.500 beschikbaar te worden gesteld.

Groenestraat 2

Tijdens de onderzoeken die zijn gedaan voor Groenestraat 2 zijn er vleermuizen geconstateerd, alvorens te kunnen slopen zullen er dus maatregelen moeten worden getroffen en kosten worden gemaakt. Deze extra kosten bestaan uit een aanvullend ecologisch onderzoek, vleermuiskasten, een Ecolumn (paal), leges voor de bouwkosten en aanneemkosten. In de tussenliggende periode zijn ook marterachtigen een beschermde diersoort geworden. Hierdoor heeft er nog eens aanvullend onderzoek plaats gevonden. De kosten voor het ongeschikt maken van de woning zijn nog niet exact bekend. Hierbij is de verwachting dat de totale overschrijding € 25.000 zal bedragen. Het pand is inmiddels gesloopt.

Volkshuisvesting

Door de tekorten in personele capaciteit zijn er minder uitgaven gerealiseerd met betrekking tot de in de woonagenda van de Woonvisie Duiven voor 2022 genoemde doelen. Hierbij kan er

incidenteel € 20.000 afgeraamd worden. De in de woonagenda genoemde doelen worden in tijd gefaseerd maar blijven onverminderd als te bereiken doelen overeind staan

Bestemmingsplannen

Er zijn meer legesopbrengsten gerealiseerd dan voorheen verwacht. Dit komt daar het feit dat er meer aanvragen zijn geweest dan voorgaande jaren. Hierdoor kan er een bedrag van € 15.000 incidenteel worden bijgeraamd.

Omgevingsvergunning

Door een groot aantal aanvragen en zeker ook de wat grotere aanvragen is er meer gebruik gemaakt van een extern bureau die constructieberekeningen voor ons uitvoert. Met het vertrek van een senior vergunningverlener die ook kleinere constructieve berekeningen kon beoordelen, is ook hierom meer gebruik gemaakt van het externe bureau. Hierdoor ontstaat er een incidenteel nadeel van € 35.000.

Implementatie omgevingswet

Van het beschikbare budget voor de implementatie van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB) zal dit jaar een bedrag van circa € 100.000 overblijven. Hier komen de extra toegekende bedragen in de septembercirculaire van 2022 van € 232.280 (implementatie Omgevingswet) en € 38.096 (implementatie WKB) nog bij. Voor de implementatie van de Omgevingswet en de WKB willen we een bestemmingsreserve creëren en daar een bedrag van € 200.000 in storten. De bestemmingsreserve is nodig om de kosten van het inhuren van expertise voor de ict problematiek/het omgevingsplan/ het gaan werken met een intake en omgevingstafel/digitaliseringsoperatie van te kunnen bekostigen. Het restant van € 170.376 is een incidenteel voordeel.

Rioolheffing

De raming van de opbrengst rioolheffing van enig jaar wordt gebaseerd op het waterverbruik van de laatst afgerekende verbruiksperiode (juni t/m mei) met Vitens. Zo is de raming voor 2022 gebaseerd op eindafrekening van 2020/2021. Bij de eindafrekening van 2021/2022 is gebleken dat het waterverbruik aanzienlijk is gedaald. Dit komt door het feit dat burgers en bedrijven steeds bewuster omgaan met water. Daarnaast was het in 2021 geen warme zomer waardoor er minder water is verbruikt voor het sproeien van tuinen. Dit resulteert, bij de nieuwe eindafrekening (2021/2022), in terugbetaling aan Vitens van € 197.075. Dit is een incidenteel nadeel.

Planontwikkeling

Conform de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voorschriften dient er te worden afgeschreven op planontwikkelingskosten. Dit betreft de voorbereidingskosten van de woningbouwlocaties. Hier is in de begroting geen rekening gehouden. Dit is een incidenteel nadeel van € 33.830.

Horecavouchers

In de Voorjaarsnota 2022 is besloten om op het beschikbare budget van € 10.000 aanvullend een bedrag van € 50.000 beschikbaar te stellen. Hiermee is uitvoering gegeven aan de regeling voucher voor horecaondernemers, waarbij ondernemers een voucher van maximaal € 2.000 konden aanvragen. De regeling stond open tot 1 oktober 2022. Van de regeling is door 10 ondernemers gebruik gemaakt, waardoor er een bedrag van € 40.000 resteert. Dit is een incidenteel voordeel.

Vrijetijdseconomie

Afgelopen jaar is vanwege de onzekerheid in de Coronaperiode een hersteljaar geweest voor de Vrijetijdseconomie branche. Om deze reden hebben nog niet alle evenementen doorgang gevonden. Hierdoor kan er een bedrag van € 30.000 incidenteel worden afgeraamd.

Investeringskredieten

Vervangen voetbrug Eltingerhof

Omdat de veiligheid van de voetbrug niet meer optimaal gegarandeerd kan worden dient de voetbrug alsnog eerder te worden vervangen dan in eerste instantie gepland was. De totale kosten bedragen € 90.000. De kapitaallasten bedragen € 3.000 per jaar.

Wegen,VRI, openbare verlichting en mobiliteitsplan (kapitaallasten)

Vanwege onze capaciteitsproblemen, de capaciteitsproblemen bij uitvoerende partijen en doordat sommige projecten meerjarig tot uitvoering worden gebracht ontstaat vertraging in de uitvoering van investeringen. Door die vertraging in de uitvoering van investeringen met betrekking tot aanpassen wegen, vervanging verkeersregelinstallatie, vervanging openbare verlichting en projecten uit het Mobiliteitsplan ontstaat er een incidenteel voordeel op de kapitaallasten van € 84.290.

CDA Najaarsnota

* op bladzijde 6 worden enkele saldo's weergegeven, zo ook het 'Saldo na vaststelling mjb 2023-2026'. Gaat het dan om de saldo's van de gewijzigd vastgestelde begroting? **T Nee. De wijzigingen in de begroting zijn vastgesteld nadat de Najaarsnota al was gepubliceerd. Inclusief het aangenomen amendement over de OZB-verlaging van 3% komen de jaren 2023 en verder ongeveer € 200.000 lager uit. En in 2022 zal het saldo overeenkomstig het amendement "Energiearmoede" ongeveer € 1 miljoen lager worden.**

* bij de voorziening pensioenen wethouders staat een voordeel door de stijging van de rente. Klopt den de conclusie dat de pensioenen an sich niet veranderen qua duur en hoogte? **T Voorzieningen worden bij het jaarwerk opnieuw beoordeeld. Dan kijken we of de hoogte van de voorziening moet worden aangepast naar aanleiding van de onderliggende verplichtingen. In deze Najaarsnota is alvast de rekenrente aangepast zodat we daar in het jaarwerk niet op terug hoeven te komen.**

* is de verwachting dat het budget voor de Wet open Overheid in 2023 gebruikt zal gaan worden? We hebben immers een terughoudend beleid in het vormen van nieuwe reserves. **I Het is onze verwachting dat in 2023 het volledige budget voor de WOO gebruikt zal worden. Mogelijk zal dat zelfs meer gaan worden. Daarom wordt voorgesteld het geld dat we in 2022 over houden te reserveren. Daarmee wordt voorkomen dat deze gelden in het resultaat van 2022 vallen en er in 2023 extra budget moet worden aangevraagd.**

* bovenaan blz 10 wordt gesproken over de bijstelling van accressen als gevolg van loon- en prijsontwikkeling. Betekent dit dat we ook een hoger accres krijgen als de ambtenarensalarissen meer stijgen dan waarmee rekening is gehouden in de begroting **T De accressen zijn gebaseerd op de rijksuitgaven. Ook het Rijk krijgt te maken met hogere kosten vanwege loon- en prijsontwikkeling. Het Gemeentefonds profiteert daar van mee via het trap op en trap af principe. Het gaat hierbij dus om de stijging van lonen voor Rijksambtenaren. Met die bijstelling van het accres worden de gemeenten dan min of meer gecompenseerd voor de loonkostenstijging van gemeente ambtenaren. Het is echter niet zo dat er speciaal voor een stijging van die gemeente ambtenarensalarissen een extra bedrag voor gemeenten wordt opgenomen in de Algemene Uitkering.**

* er is een incidenteel nadeel bij fase 2 VCD. De raad zou nog een bijgestelde exploitatie ontvangen. Loopt de najaarsnota daarop vooruit? **T Het betreft hier de opstal in het Vitaal Centrum (de OG-Tent). Dit gebouw is geen onderdeel meer van het grondexploitatie complex Vitaal Centrum Duiven. Het is inmiddels een aparte activiteit binnen onze ramingen. Voor wat betreft de nog lopende grondexploitatie zal nog een bijgestelde exploitatie richting raad gaan.**

* bij de overige gronden zijn eenmalige baten. Kunnen deze evt ook in een reserve gestort worden voor bijv betaalbare woningbouw? **T (technisch in deze zin: is het mogelijk ja/nee?) Het staat de raad altijd vrij om te besluiten bedragen in een bestemmingsreserve te storten.**

* kan een overschot van de energietoeslag ook gebruikt worden voor de verruimde toeslag waartoe de raad bij de vaststelling van de begroting besloot? **T (technisch in deze zin: is dit mogelijk ja/nee?) De ontvangen gelden voor de energietoeslag zijn onderdeel van de Algemene Uitkering en vallen daarom onder de algemene middelen en zijn daarom vrij besteedbaar.**

Onderwerp	Integraal Veiligheidsplan 2023-2026		
Ondertitel	Iedere vier jaar worden de kaders uitgezet voor het veiligheidsbeleid van de gemeente Duiven. De volgende drie prioriteiten worden voorgesteld: kwetsbare/overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast), ondermijning/georganiseerde criminaliteit en digitale criminaliteit.		
Portefeuillehouder	H. Hieltjes	Zaaknummer	Z/22/099496/201582154
Behandelend ambtenaar	Nicole Jannink		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026 vast te stellen.		
Historie	Iedere vier jaar worden de kaders uitgezet voor het veiligheidsbeleid van de gemeente Duiven. Het huidige IVP voor de gemeente Duiven heeft een looptijd van 2020 tot en met 2022.		
Termijn	Beoogde inwerkingtreding op 1 januari 2023.		

Politieke Avond	22 november 2022		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
M. de Jonghe	W. Bosch	raadzaal	Bestuur	70 minuten
Behandeladvies	In 2019 zijn met de gemeenteraad ook prioriteiten besproken (opiniërend). Destijds lag de focus op kwetsbare personen, High Impact Crimes (woninginbraken), ondermijning/wietplantages; verkeersveiligheid, veiligheid op de industrieterreinen. Nieuw in 2022/2023 is digitale criminaliteit. Gelet op deze beperkte wijziging in de focus is het de verwachting dat met een gecombineerde ronde en debattafel kan worden volstaan. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel	D66 is niet vertegenwoordigd. Na de ronde tafel wordt de debat tafel gehouden. De PvdA is van mening dat interne, digitale beveiliging onderbelicht is. Het raadsvoorstel Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 wordt als hamerstuk geagendeerd voor de raad van 6 december 2022.

Raadsvergadering	6 december 2022

ZFF00004408

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Integraal Veiligheidsplan 2023-2026

Zaak- & documentnr. : Z/22/099496/201582154
Portefeuillehouder : burgemeester

Opsteller : Nicole Jannink
Afdeling : Advies
Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting
Iedere vier jaar worden de kaders uitgezet voor het veiligheidsbeleid van de gemeente Duiven. Dit beleid wordt in een Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgelegd. Op 31 december 2022 loopt het huidige IVP voor de gemeente Duiven af. Voor de periode 2023-2026 is nu een nieuw plan opgesteld dat voor de komende jaren sturing geeft aan lokale veiligheid. Om op hoofdlijnen het veiligheidsbeleid voor de komende vier jaren te bepalen, wordt voorgesteld om in het IVP drie prioriteiten vast te stellen: kwetsbare/overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast), ondermijning/georganiseerde criminaliteit en digitale criminaliteit.

Beslispunten
De raad wordt voorgesteld om:
1. het Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026 vast te stellen.

Aanleiding
Het huidige IVP voor de gemeente Duiven heeft een looptijd van 2020 tot en met 2022. Voor de periode 2023-2026 is nu een nieuw plan opgesteld dat voor de komende vier jaren sturing geeft aan de aanpak van lokale veiligheidsvraagstukken.

Planning
Begin dit jaar is reeds gestart met de voorbereidingen voor een nieuw plan vanaf 2023. De eerste fase bestond uit het opstellen van een veiligheidsbeeld. Mede op basis van dat beeld zijn we tot drie beoogde prioriteiten gekomen. Met behandeling in de raad van 6 december 2022 kan het actuele IVP in werking treden op 1 januari 2023.

Beoogd effect
Met de vaststelling van het veiligheidsbeleid voor de periode 2023-2026 worden de inhoudelijke prioriteiten op het gebied van veiligheid bepaald. Het plan is de leidraad voor werkzaamheden op het gebied van openbare orde en veiligheid in de komende jaren.

Argumenten
1.1 De opgenomen prioriteiten vloeien voort uit het veiligheidsbeeld
De eerste fase van het proces om te komen tot het nieuwe veiligheidsplan bestond uit informatieverzameling. Politiecijfers en de uitkomsten van de gehouden enquête onder inwoners van Duiven zijn de belangrijkste bronnen geweest, die tot het veiligheidsbeeld hebben geleid. Naast het veiligheidsbeeld is voor de prioriteiten ook aangesloten bij de speerpunten in de gemeentelijke begroting en bij plannen van politie en OM.
Daaruit zijn de volgende prioriteiten voor het IVP voortgekomen (in willekeurige volgorde):
- Kwetsbare/overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast);
- Ondermijning/georganiseerde criminaliteit;
- Digitale criminaliteit.

De nadere onderbouwing van de prioriteiten treft u aan op de eerste pagina van hoofdstuk 4. Aan deze prioriteiten wil de gemeente – samen met haar partners – extra aandacht besteden in de nieuwe planperiode. Verder krijgen deze thema's voorrang op het moment dat er keuzes gemaakt moeten worden op het gebied van personele inzet of financiën.

Zaken als verkeersveiligheid, zwerfafval en hondenpoep – die in de gehouden enquête vaak zijn benoemd – zijn van invloed op de leefbaarheid in een wijk, maar zorgen niet direct voor openbare orde problemen. Deze zaken zijn al opgenomen in gemeentelijke verkeersplannen, het afvalbeleid en het hondenbeleid. Daarnaast zijn door het college in het Handhavingsuitvoeringsplan openbare ruimte (HUP) als prioriteiten voor het handhavingsteam onder meer afval, parkeeroverlast en verontreiniging door honden opgenomen. De politie zal reguliere verkeerscontroles blijven houden. Er blijft dus veel aandacht voor deze onderwerpen. Mede daarom komen deze zaken niet terug in dit plan en is verkeersveiligheid niet meer als prioriteit opgenomen in dit plan. Dat deze onderwerpen in dit plan geen prioriteit (meer) zijn, betekent dus niet dat er niets aan gedaan wordt.

1.2 Enkele thema's worden aangemerkt als aandachtspunten
Naast de benoemde prioriteiten zijn er andere thema's die aandacht behoeven, omdat ze een risico kunnen vormen. Denk aan de vluchtelingenopvang, het gevoel van onbehagen in de samenleving en evenementen. De thema's hebben niet de hoogste prioriteit, maar het is wel belangrijk om ze te monitoren.

1.3 Het IVP is een plan op hoofdlijnen
In het IVP staat welke ambities we hebben en is op hoofdlijnen aangegeven wat we daarvoor gaan doen. De hoofdlijnen worden vertaald naar een uitvoeringsplan die wij samen met de gemeente Westervoort, Zevenaar, politie en Openbaar Ministerie (OM) opstellen. Het idee is om de gemeenteraad gelijktijdig met de jaarlijkse presentatie van de politiecijfers te informeren over de voortgang van het integraal veiligheidsplan.

Kanttekeningen
1.1 Het IVP is een dynamisch beleidsdocument, waardoor er binnen de planperiode ruimte dient te zijn om in te springen op nieuwe ontwikkelingen
Het veiligheidsplan en daarmee ook de prioriteiten worden vastgesteld voor een planperiode van meerdere jaren. Veiligheid is echter een dynamisch beleidsterrein. Dat hebben we de afgelopen periode bijvoorbeeld gemerkt met de coronacrisis; niet voorzien, maar een hele grote impact. Daarom dient er binnen de planperiode ruimte te zijn om in te springen op nieuwe ontwikkelingen dan wel problematiek.

1.2 Indicatoren zijn soms niet direct beïnvloedbaar of kunnen een vertekend beeld geven
Per prioriteit zijn indicatoren met streefwaarden opgenomen. Wij streven ernaar om deze ambities de komende jaren te realiseren, maar zijn ons er ook van bewust dat sommige indicatoren niet direct beïnvloedbaar zijn of een vertekend beeld kunnen gegeven.

Financiële paragraaf
Bij de voorjaarsnota 2022 heeft uw raad extra middelen beschikbaar gesteld om in het kader van de jeugdaanpak een procesregisseur, een jeugdboa en een jongerenwerker aan te kunnen stellen in 2023 t/m 2025. De verwachting is dat het veiligheidsbeleid verder budgettair neutraal uitgevoerd kan worden. Mocht tijdens de beleidsperiode blijken dat er onvoldoende budget is voor de uitvoering, dan zullen we nieuwe wensen voorleggen in de Voorjaarsnota.

Participatie en communicatie
Het plan is tot stand gekomen met input van de inwoners via de gehouden enquête. Daarnaast is informatie opgehaald bij de ketenpartners. Als het plan is vastgesteld, wordt het plan gepubliceerd op overheid.nl

Intergemeentelijke samenwerking
Op het gebied van veiligheid werken we nauw samen met politie Rivierenland-Oost, het OM, de gemeente Westervoort en de gemeente Zevenaar.

Bijlagen

201582155 – Raadsbesluit
201582178 – Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023 – 2026

Duiven, 1 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Integraal Veiligheidsplan 2023-2026

Zaak- & documentnr. : Z/22/099496/201582154
Portefeuillehouder : burgemeester

Opsteller : Nicole Jannink
Afdeling : Advies
Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting
Iedere vier jaar worden de kaders uitgezet voor het veiligheidsbeleid van de gemeente Duiven. Dit beleid wordt in een Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgelegd. Op 31 december 2022 loopt het huidige IVP voor de gemeente Duiven af. Voor de periode 2023-2026 is nu een nieuw plan opgesteld dat voor de komende jaren sturing geeft aan lokale veiligheid. Om op hoofdlijnen het veiligheidsbeleid voor de komende vier jaren te bepalen, wordt voorgesteld om in het IVP drie prioriteiten vast te stellen: kwetsbare/overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast), ondermijning/georganiseerde criminaliteit en digitale criminaliteit.

Beslispunten
De raad wordt voorgesteld om:
1. het Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026 vast te stellen.

Aanleiding
Het huidige IVP voor de gemeente Duiven heeft een looptijd van 2020 tot en met 2022. Voor de periode 2023-2026 is nu een nieuw plan opgesteld dat voor de komende vier jaren sturing geeft aan de aanpak van lokale veiligheidsvraagstukken.

Planning
Begin dit jaar is reeds gestart met de voorbereidingen voor een nieuw plan vanaf 2023. De eerste fase bestond uit het opstellen van een veiligheidsbeeld. Mede op basis van dat beeld zijn we tot drie beoogde prioriteiten gekomen. Met behandeling in de raad van 6 december 2022 kan het actuele IVP in werking treden op 1 januari 2023.

Beoogd effect
Met de vaststelling van het veiligheidsbeleid voor de periode 2023-2026 worden de inhoudelijke prioriteiten op het gebied van veiligheid bepaald. Het plan is de leidraad voor werkzaamheden op het gebied van openbare orde en veiligheid in de komende jaren.

Argumenten
1.1 De opgenomen prioriteiten vloeien voort uit het veiligheidsbeeld
De eerste fase van het proces om te komen tot het nieuwe veiligheidsplan bestond uit informatieverzameling. Politiecijfers en de uitkomsten van de gehouden enquête onder inwoners van Duiven zijn de belangrijkste bronnen geweest, die tot het veiligheidsbeeld hebben geleid. Naast het veiligheidsbeeld is voor de prioriteiten ook aangesloten bij de speerpunten in de gemeentelijke begroting en bij plannen van politie en OM.
Daaruit zijn de volgende prioriteiten voor het IVP voortgekomen (in willekeurige volgorde):
- Kwetsbare/overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast);
- Ondermijning/georganiseerde criminaliteit;
- Digitale criminaliteit.

De nadere onderbouwing van de prioriteiten treft u aan op de eerste pagina van hoofdstuk 4. Aan deze prioriteiten wil de gemeente – samen met haar partners – extra aandacht besteden in de nieuwe planperiode. Verder krijgen deze thema's voorrang op het moment dat er keuzes gemaakt moeten worden op het gebied van personele inzet of financiën.

Zaken als verkeersveiligheid, zwerfafval en hondenpoep – die in de gehouden enquête vaak zijn benoemd – zijn van invloed op de leefbaarheid in een wijk, maar zorgen niet direct voor openbare orde problemen. Deze zaken zijn al opgenomen in gemeentelijke verkeersplannen, het afvalbeleid en het hondenbeleid. Daarnaast zijn door het college in het Handhavingsuitvoeringsplan openbare ruimte (HUP) als prioriteiten voor het handhavingsteam onder meer afval, parkeeroverlast en verontreiniging door honden opgenomen. De politie zal reguliere verkeerscontroles blijven houden. Er blijft dus veel aandacht voor deze onderwerpen. Mede daarom komen deze zaken niet terug in dit plan en is verkeersveiligheid niet meer als prioriteit opgenomen in dit plan. Dat deze onderwerpen in dit plan geen prioriteit (meer) zijn, betekent dus niet dat er niets aan gedaan wordt.

1.2 Enkele thema's worden aangemerkt als aandachtspunten
Naast de benoemde prioriteiten zijn er andere thema's die aandacht behoeven, omdat ze een risico kunnen vormen. Denk aan de vluchtelingenopvang, het gevoel van onbehagen in de samenleving en evenementen. De thema's hebben niet de hoogste prioriteit, maar het is wel belangrijk om ze te monitoren.

1.3 Het IVP is een plan op hoofdlijnen
In het IVP staat welke ambities we hebben en is op hoofdlijnen aangegeven wat we daarvoor gaan doen. De hoofdlijnen worden vertaald naar een uitvoeringsplan die wij samen met de gemeente Westervoort, Zevenaar, politie en Openbaar Ministerie (OM) opstellen. Het idee is om de gemeenteraad gelijktijdig met de jaarlijkse presentatie van de politiecijfers te informeren over de voortgang van het integraal veiligheidsplan.

Kanttekeningen
1.1 Het IVP is een dynamisch beleidsdocument, waardoor er binnen de planperiode ruimte dient te zijn om in te springen op nieuwe ontwikkelingen
Het veiligheidsplan en daarmee ook de prioriteiten worden vastgesteld voor een planperiode van meerdere jaren. Veiligheid is echter een dynamisch beleidsterrein. Dat hebben we de afgelopen periode bijvoorbeeld gemerkt met de coronacrisis; niet voorzien, maar een hele grote impact. Daarom dient er binnen de planperiode ruimte te zijn om in te springen op nieuwe ontwikkelingen dan wel problematiek.

1.2 Indicatoren zijn soms niet direct beïnvloedbaar of kunnen een vertekend beeld geven
Per prioriteit zijn indicatoren met streefwaarden opgenomen. Wij streven ernaar om deze ambities de komende jaren te realiseren, maar zijn ons er ook van bewust dat sommige indicatoren niet direct beïnvloedbaar zijn of een vertekend beeld kunnen gegeven.

Financiële paragraaf
Bij de voorjaarsnota 2022 heeft uw raad extra middelen beschikbaar gesteld om in het kader van de jeugdaanpak een procesregisseur, een jeugdboa en een jongerenwerker aan te kunnen stellen in 2023 t/m 2025. De verwachting is dat het veiligheidsbeleid verder budgettair neutraal uitgevoerd kan worden. Mocht tijdens de beleidsperiode blijken dat er onvoldoende budget is voor de uitvoering, dan zullen we nieuwe wensen voorleggen in de Voorjaarsnota.

Participatie en communicatie
Het plan is tot stand gekomen met input van de inwoners via de gehouden enquête. Daarnaast is informatie opgehaald bij de ketenpartners. Als het plan is vastgesteld, wordt het plan gepubliceerd op overheid.nl

Intergemeentelijke samenwerking
Op het gebied van veiligheid werken we nauw samen met politie Rivierenland-Oost, het OM, de gemeente Westervoort en de gemeente Zevenaar.

Bijlagen

201582155 – Raadsbesluit
201582178 – Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023 – 2026

Duiven, 1 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/099496/201582155

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026

Samenvatting
Iedere vier jaar worden de kaders uitgezet voor het veiligheidsbeleid van de gemeente Duiven. Dit beleid wordt in een Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgelegd. Op 31 december 2022 loopt het huidige IVP voor de gemeente Duiven af. Voor de periode 2023-2026 is nu een nieuw plan opgesteld dat voor de komende periode sturing geeft aan lokale veiligheid. Om op hoofdlijnen het veiligheidsbeleid voor de komende vier jaren te bepalen, wordt voorgesteld om drie prioriteiten vast te stellen: kwetsbare/overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast), ondermijning/georganiseerde criminaliteit en digitale criminaliteit.

De raad besluit
Het Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026 vast te stellen.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

INTEGRAAL VEILIGHEIDSPLAN 2023-2026

Inhoudsopgave:

1 INLEIDING 2

1.1 Algemene kaders..... 2
1.2 Wettelijke verplichting..... 2
1.3 De gemeente als regisseur 2
1.4 Samenwerken aan veiligheid..... 2

2 TERUGBLIK PRIORITEITEN DUIVEN 2020-2022 3

2.1 Kwetsbare / overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast)..... 3
2.2 Ondermijning/georganiseerde criminaliteit..... 5
2.3 Verkeersveiligheid..... 7
2.4 High impact crimes..... 8

3 VEILIGHEIDSBEELD DUIVEN..... 9

3.1 Politiecijfers 9
3.2 Veiligheidsmonitor 2022 gemeente Duiven 11

4 PRIORITEITEN 2023-2026 13

4.1 Kwetsbare / overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast)..... 14
4.2 Ondermijning / georganiseerde criminaliteit..... 15
4.3 Digitale criminaliteit..... 16

5 LOKALE AANDACHTSPUNTEN 18

1 Inleiding

Veiligheid is één van de belangrijkste basisbehoeften van de mens. Daarom is het van belang dat inwoners, ondernemers en bezoekers van Duiven zich veilig voelen.
Het veiligheidsniveau en het gevoel van veiligheid zijn afhankelijk van veel factoren, variërend van het aantal inbraken tot de aanwezigheid van personen met verward gedrag en de staat van de openbare ruimte. In dit integraal veiligheidsplan (IVP) staan de prioriteiten en aandachtsgebieden van het veiligheidsbeleid voor de periode 2023-2026. Het nieuwe IVP betreft een actualisatie van het beleid over 2020-2022. Deels wordt het bestaande beleid voortgezet, maar ontwikkelingen in de samenleving vragen ook om verschuivingen in prioriteiten. Het beleid kwam tot stand door een analyse van verschillende relevante aspecten op het gebied van veiligheid.

1.1 Algemene kaders

Het IVP staat niet op zichzelf; veel veiligheidsthema's worden geborgd in lokale, regionale en/of landelijke beleidsdocumenten, zoals van politie en OM. Waar we de samenwerking met hen nodig hebben, zijn we mede afhankelijk van hun (landelijke) prioriteiten. Er is echter wel ruimte voor eigen prioriteiten; vooral als het gaat om onderdelen die we zelfstandig aan kunnen pakken met inzet van eigen menskracht en middelen.

In dit veiligheidsplan worden de kaders beschreven om de veiligheid en het veiligheidsgevoel in de gemeente Duiven te vergroten. Indien nodig worden deze kaders nader uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's die jaarlijks worden vastgesteld. In de uitvoeringsprogramma's wordt nader invulling gegeven aan de prioriteiten. Aan de benoemde prioriteiten wil de gemeente – samen met haar partners – extra aandacht besteden in de nieuwe planperiode. Verder krijgen deze thema's voorrang op het moment dat er keuzes gemaakt moeten worden op het gebied van personele inzet of financiën.

1.2 Wettelijke verplichting

De gemeenteraad dient ten minste eens per vier jaar de gemeentelijke veiligheidsdoelen voor handhaving van de openbare orde en hulpverlening door de politie vast te stellen, zoals bepaald in artikel 38b van de Politiewet. De ambities in dit veiligheidsplan zijn de basis voor de lokale afspraken met de politie. We werken samen met de politie, gemeente Westervoort, gemeente Zevenaar en het Openbaar Ministerie (OM) in het gebied van het politiebasisteam Rivierenland-Oost.

1.3 De gemeente als regisseur

Op lokaal niveau voert de gemeente de regie op veiligheid. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid delen we echter met vele partners, waarvan de inwoners de belangrijkste zijn.
Als regisseur brengt de gemeente deze partners samen en stimuleren we een actieve rol van onze inwoners. Als gemeente proberen we hierin het goede voorbeeld te geven. We geven om te beginnen onze eigen rol als overheid goed en actief gestalte: we zetten waar nodig de veiligheidsinstrumenten in waarover wij beschikken, met de intensiteit die past bij de problematiek. Het veiligheidsbeleid kent tal van raakvlakken met andere beleidsterreinen; vooral met handhaving, zorg en welzijn. Op deze raakvlakken is een integrale benadering van belang; gezamenlijk optrekken om meer aan de voorkant van problemen te komen.

1.4 Samenwerken aan veiligheid

Voorafgaand aan het opstellen van het IVP zijn de inwoners van de gemeente Duiven benaderd met het verzoek een enquête in te vullen. De enquête is via de sociale media-kanalen van de gemeente verspreid en heeft een behoorlijke respons opgeleverd van 493 ingevulde enquêtes. Daarnaast hebben we door contacten met buurtpreventieteams, handhavers, jongerenwerkers, opbouwwerkers en wijkagenten een goed beeld van wat er speelt in onze gemeente. Ook contacten met inwoners (over specifieke problemen) en instanties dragen bij aan de beeldvorming over veiligheid in de gemeente en in onze dorpen en wijken.

In het leefbaarheidsplatform bijvoorbeeld wordt periodiek met diverse instanties gesproken over de leefbaarheid in onze buurten en straten aan de hand van meldingen van inwoners of naar aanleiding van eigen waarnemingen. Alleen door een integrale samenwerking met onze inwoners, ondernemers en veiligheidspartners kunnen we de juiste instrumenten inzetten om de leefbaarheid en veiligheid in Duiven op een aanvaardbaar niveau te houden. Daarnaast hebben we elkaar nodig ter versterking van onze informatiepositie en een helder, actueel en compleet beeld te houden van de veiligheidssituatie.

De lokale samenwerking is bij de uitvoering van dit plan van belang, maar zeker ook de samenwerking met de regionale veiligheidspartners, zoals de Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM), Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis, het RIEC Oost-Nederland (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum) en het Platform Veilig Ondernemen. De betrokkenheid van deze partijen versterkt het integrale karakter van het veiligheidsbeleid en vergroot de slagkracht.

2 Terugblik prioriteiten Duiven 2020 - 2022

In dit hoofdstuk blikken wij terug op de prioriteiten van het vorige veiligheidsplan.
Bij het terugblikken op de afgelopen drie jaren ontkomen we niet aan de COVID-19 pandemie. De invloed van de pandemie is op vele veiligheidsvlakken in onze gemeente groot geweest:
- het heeft de cijfers met betrekking tot veiligheid beïnvloed (zie verderop);
- acties uit het veiligheidsplan konden niet worden uitgevoerd vanwege coronamaatregelen;
- de controle op de naleving van de coronamaatregelen kostte veel handhavings- en politiecapaciteit, die niet aan andere taken besteed kon worden;
- er was onrust in de samenleving, mensen hadden ‘korte lontjes’ wat zich vooral in de persoonlijke contacten van handhavers met inwoners en op sociale media uitte;
- het kostte veel inzet van het team Handhaving en het Team Openbare Orde en Veiligheid (OOV). Ter illustratie: bijna twee jaar lang ging de helft van de OOV-capaciteit (= 2 van de 4 fte) op aan de coronacrisis. Daardoor kwam de uitvoering van het veiligheidsplan op sommige punten stil te liggen.

In het vorige IVP stonden vier prioriteiten centraal. Per prioriteit wordt hieronder aangegeven wat we de afgelopen jaren hebben gedaan en worden de relevante cijfers uitgelicht.

2.1 Kwetsbare / overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast)

Waar gaat het om
Met kwetsbare personen bedoelen we personen met verward gedrag die overlast geven en/of zich gevaarlijk of strafbaar gedragen, overlastgevende jeugd/jeugdgroepen en kwetsbare ouderen die steeds langer zelfstandig thuis wonen, hetgeen met de nodige risico’s gepaard gaat.

Wat hebben we bereikt
Zoals in de tabel hieronder is te zien, is de overlast door personen met verward gedrag gestabiliseerd. Dat is een positieve ontwikkeling, want in veel gemeenten nemen deze meldingen nog steeds toe. De meldingen van overlast door jeugd zijn in 2020 en 2021 fors toegenomen. Dit is grotendeels te wijten aan de COVID-19 pandemie. Jongeren verveelden zich en waren meer buiten. Tevens zijn coronameldingen over groepen jongeren meegeteld, terwijl die vaak niet over overlast gingen. Zij stonden bijvoorbeeld in een te grote groep bij elkaar of waren samen aan het sporten, terwijl dat verboden was.

De cijfers geven daarmee een enigszins vertekend beeld. Na jarenlange rust, zijn er in de coronaperiode jeugdgroepen ontstaan die overlast veroorzaakten. Zij hielden zich soms bezig met criminele activiteiten en maakten elkaar enkele malen het leven zuur. Door politie en gemeente is er veel inzet gepleegd om de situatie te verbeteren.

Streefwaarden IVP 2020-2022

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019** (prognose)	**2020**	**2021**	**2022**
Overlast door verward gedrag	45	86	64	60	68	68	63	58
Overlast Jeugd	53	69	69	76	93	93	88	83

Daadwerkelijke cijfers

		2019	**2020**	**2021**	**2022** (prognose)
Overlast door verward gedrag		90	84	88	88
Overlast Jeugd		76	206	252	100

Wat hebben we gedaan

- Binnen de bestaande formatie voor openbare orde en veiligheid is sinds mei 2020 een medewerker speciaal vrijgemaakt voor zorg & veiligheid-thema's en het vormgeven van de interne en externe samenwerking op deze thema's. Dat heeft de verbinding tussen zorg en veiligheid een stevige impuls gegeven.
- Het plan van aanpak voor personen met verward gedrag is in juni 2020 door het college vastgesteld. Als uitvloeisel daarvan is er gewerkt aan het verbeteren van de ketenaanpak c.q. de verbindingen tussen de betrokken partijen ten aanzien van personen met verward gedrag. Er is een structureel casusoverleg ingevoerd. De regie ligt bij de gemeenten.
- In Duiven en Westervoort is een nieuwe groep consulenten gestart (aandachts-functionarissen zorg & overlast) die meldingen met de politie en andere netwerkpartners oppakken. De werkwijze is vastgelegd in een intern werkproces.
- De interne samenwerking tussen OOV en het sociaal domein is verbeterd: we vinden elkaar steeds beter en op de juiste momenten. Hierbij helpt het gezamenlijk werken aan de ontwikkeling van het ingevoerde ‘Aanpak Voorkomen Escalatie’ opschalingssysteem (AVE).
- Er is een leefbaarheidsplatform opgezet waarin periodiek met diverse instanties wordt gesproken over de leefbaarheid in onze buurten en straten aan de hand van meldingen van inwoners of naar aanleiding van eigen waarnemingen. Als de signalen hiertoe aanleiding geven, wordt een straatgerichte aanpak toegepast, waarbij escalerende woonoverlast onderdeel is.
- Het convenant tussen politie en gemeenten over gegevensuitwisseling van personen met verward gedrag is in de eerste helft van 2021 vastgesteld.
- Samen met de politie analyseren we doorlopend de meldingen rond personen met verward gedrag. De bedoeling hiervan is de problematiek rond deze personen inzichtelijk te krijgen en te kunnen beoordelen of iemand een notoire overlastpleger is en een persoonsgerichte aanpak opgesteld kan worden.
- Medio 2020 waren er veel overlastmeldingen van een rondzwervende jeugdgroep/-groepen in de Liemerse gemeenten. De harde kern van deze groepen is in kaart gebracht en voor een persoonsgerichte aanpak aangemeld bij het Veiligheidshuis. De groep jongeren die hierbij betrokken is, wisselt van samenstelling en locatie.
- In Duiven is in april 2021 een ambulant jongerenwerker gestart, die nauw samenwerkt met politie en handhaving.

- Het convenant ten behoeve van het “Werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar” is in juli 2022 vastgesteld. Hierdoor kunnen de betrokken partijen makkelijker persoonsgegevens uitwisselen.
- Voor de jeugdaanpak is een werkproces opgesteld. Onderdeel daarvan is een Liemerse pré-weegtafel. Hier worden de jeugdgroepen gesignaleerd, waarna ze in de lokale weegtafel integraal worden besproken (politie, jongerenwerk, gemeente en OM). Indien wordt geoordeeld dat er voor een groep of locatie een specifieke aanpak nodig is, dan wordt er per groep/locatie een weegtafel opgestart.
- In verband met de jeugdaanpak is in de voorjaarsnota’s 2022 van de gemeenten Duiven en Westervoort extra formatie gevraagd en gehonoreerd voor regie, handhaving en jongerenwerk. Deze extra formatie geldt voor de jaren 2023, 2024 en 2025.
- De APV is in december 2021 aangepast. Er is onder meer een verbod op het dragen van gevaarlijke voorwerpen opgenomen en het artikel over de Wet aanpak woonoverlast is geactualiseerd.

De wens om een nieuw preventie- en handhavingsplan alcohol en drugs op te stellen is helaas (nog) niet gerealiseerd. Dat heeft met name te maken met de coronacrisis. Dit kostte het cluster OOV zeer veel tijd, waardoor we niet alle doelen en wensen konden behalen.

2.2 Ondermijning / georganiseerde criminaliteit

Waar gaat het om
Criminelen (de onderwereld) maken gebruik van diensten van de bovenwereld. Boven- en onderwereld raken zo met elkaar verweven. Criminelen beïnvloeden onze samenleving. Hierdoor raken normen vervaagd en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. Dit ondermijnt en bedreigt onze samenleving en rechtsstaat.

Vormen van ondermijning zijn mensenhandel, hennepteelt, drugsproductie, arbeidsuitbuiting, fraude met uitkeringen/subsidies/zorgbudgetten, malafide horeca en witwassen van crimineel geld. In deze circuits gaan miljarden euro’s om. De verleiding om hieraan mee te doen en snel geld te verdienen, is onder bepaalde kwetsbare groepen groot. Als iemand eenmaal in het criminele netwerk zit, is het moeilijk om hier weer uit te ontsnappen.

Wat hebben we bereikt
Het aantal ontmantelde drugspanden komt overeen met de prognose. De meldings-bereidheid is iets afgenomen, ondanks dat we wel veel aan communicatie hebben gedaan. Door een aantal integrale controles is het zicht op ‘witte vlekken’ verbeterd.

Streefwaarden IVP 2020-2022

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019** (prognose)	**2020**	**2021**	**2022**
Vervaardigen softdrugs	0	6	4	7	6	5	4	4
Meldingsbereidheid	--	--	--	79%	--	81%	83%	85%

Daadwerkelijke cijfers

	2019	**2020**	**2021**	**2022** (prognose)
Vervaardigen softdrugs	6	6	3	4
Meldingsbereidheid	--	82%	74%	73%

Wat hebben we gedaan

Hennepkwekerijen

Jaartal	Aantal kwekerijen	Soort pand	Bestuurlijke maatregel	Maatregel verhuurder
2020	6	1 bedrijfspand 5 huurwoningen	4 sluitingen 2 waarschuwingen	6 huuropzeggingen
2021	3	1 koopwoning 2 huurwoningen	1 last onder dwangsom 2 waarschuwingen	2 huuropzeggingen
2022	--	--	--	--

Drugs in woning

Jaartal	Soort drugs	Soort pand	Bestuurlijke maatregel	Maatregel verhuurder
2020	GHB/Heroïne	Huurwoning	Sluiting (2021)	--
2021	3 MMC (+ vuurwapen)	Huurwoning	Sluiting	1 huuropzegging
2022	Cocaïne/XTC/ 3/4 MMC (+ vuurwapen)	Koopwoning	Sluiting	--

- Er zijn 9 hennepkwekerijen ontmanteld; 1 daarvan was in een bedrijfspand, 1 daarvan was in een koopwoning en 7 daarvan waren in huurwoningen. Deze kwekerijen hebben geleid tot 4 sluitingen, 1 last onder dwangsom, 4 bestuurlijke waarschuwingen en 8 huuropzeggingen. Er is in 1 huurwoning harddrugs aangetroffen. Deze kwestie is in 2021 bestuurlijk afgewikkeld (sluiting). In deze casus is tevens de huur opgezegd. In 1 koopwoning is harddrugs aangetroffen. Deze kwestie is in 2022 afgewikkeld (sluiting).
- Er is 10x BIBOB-onderzoek gedaan. Dit betroffen voornamelijk horecagelegenheden.
- Er zijn diverse communicatie-uitingen gedaan in het kader van ondermijning, o.a. in de Duiven Post en op sociale media.
- Er zijn 6 integrale controles geweest. De eerste was gericht op het buitengebied. De 2e controle zag op preventie in het kader van drugs. De derde was een controle van het Digitaal Opkopers Register (DOR) gericht op het tegengaan van heling. De 4e controle was op bedrijventerrein ‘t Holland. De 5e controle was op bedrijventerrein Centerpoort Noord en de 6e controle zag op garageboxen.
- In de eerste helft van 2021 is er een weerbaarheidsscan gemaakt van de gemeente door het RIEC. De scan was een meetmoment om te kijken waar de gemeente op dat moment stond in de aanpak van ondermijning. De beoordeling is gedaan aan de hand van 5 pijlers: Bewustwording en organisatie, Informatiepositie, Beleid en handhaving, Integere en veilige werkomgeving en Communicatie. In de scan staan een aantal aanbevelingen om ondermijning nog beter aan te pakken.
- In november 2021 is het Uitvoeringsplan ondermijning 2021-2023 voor Duiven en Westervoort door de colleges vastgesteld. De weerbaarheidsscan en de evaluatie van het uitvoeringsplan 2019-2020 vormen de basis voor het nieuwe uitvoeringsplan. De doelstelling van het uitvoeringsplan 2021-2023 is het voorkomen, signaleren en aanpakken van ondermijning. In het plan zijn per pijler uit de weerbaarheidsscan acties opgevoerd.
- Op het Candea College zijn lessen verzorgd van #Leerlingalert. Via #Leerlingalert worden leerlingen bewuster van en weerbaarder gemaakt tegen criminaliteit.
- Handhaving en medewerkers van de buitendienst hebben een drugstraining gevolgd van bureau drugszaken. Dit bureau heeft ook met een drugscontainer op de gemeentewerf van Duiven gestaan om uitleg te geven over drugssignalen. Intern zijn medewerkers geïnformeerd over drugs met behulp van de drugskoffer.
- De APV is gewijzigd. Er is een vergunningplicht ingesteld voor de exploitatie van kamerverhuur.

Vanwege de impact van de coronacrisis zijn niet alle beoogde doelen in 2020 en 2021 behaald. Met name de uitvoering van integrale controles was lastig, omdat niet alle partners mensen konden leveren.

2.3 Verkeersveiligheid

Waar gaat het om
Verkeersveiligheid is een onderwerp dat leeft onder onze inwoners. Het is het onderwerp dat in de Veiligheidsmonitor veruit het vaakst is genoemd als onderwerp waaraan de gemeente meer aandacht zou moeten besteden. Bij verkeersveiligheid gaat het vooral om gedrag: te hard rijden, rijden onder invloed, rood licht negeren en afleiding in het verkeer.
De infrastructurele aspecten van dit onderwerp vallen buiten dit plan.

Wat hebben we bereikt
Het aantal verkeersongevallen met letsel is gedaald, alhoewel de cijfers behoorlijk schommelen. In 2021 zat het aantal ongevallen met letsel onder de streefwaarde.
De COVID-19 pandemie kan hier invloed op hebben gehad; er waren minder mensen op de weg. Het aantal ongevallen met alleen materiële schade loopt daarentegen op. In 2020 en 2021 zagen we een afname van het rijden onder invloed van alcohol en drugs. Dit heeft waarschijnlijk ook met corona te maken; mensen bleven meer thuis, de horeca was periodes gesloten, er waren geen evenementen en de politie kon geen grootschalige controles doen.

Streefwaarden IVP 2020-2022

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019** (prognose)	**2020**	**2021**	**2022**
Verkeersongeval met alleen materiële schade	118	136	106	114	109	106	104	102
Verkeersongeval met letsel	17	24	20	27	18	16	14	12

Daadwerkelijke cijfers

	2019	**2020**	**2021**	**2022** (prognose)
Verkeersongeval met alleen materiële schade	116	89	110	130
Verkeersongeval met letsel	16	22	9	12

Wat hebben we gedaan
- De gemeente heeft bijgedragen aan verkeerseducatieve projecten, waaronder de fietsverlichtingscampagne en het organiseren van een praktisch verkeersexamen op scholen.
- Via onze eigen communicatiekanalen zijn landelijke verkeersveiligheidscampagnes versterkt.
- In verband met de coronamaatregelen heeft de politie geen grootschalige verkeerscontroles georganiseerd in 2020 en 2021. Tijdens de reguliere surveillance zijn onderwerpen als snelheid, afleiding en alcoholgebruik meegenomen.
- De politie heeft bekeuringen geschreven tijdens mobiele controles op snelheid, agressief rijgedrag, rijden zonder rijbewijs, mobiele telefoon vasthouden en ontbreken van de fietsverlichting.

- Op verzoek van inwoners en op eigen initiatief zijn er extra controles geweest rondom de scholen. Controles zijn meestal door de handhavers gedaan, een enkele keer is de politie mee geweest.
- Er is een mobiliteitsplan vastgesteld.

2.4 High impact crimes

Waar gaat het om
Woninginbraken, overvallen, straatroof en geweld zijn high impact crimes (HIC). Het zijn delicten met een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de gemeente. Vanwege deze impact waren high impact crimes een prioriteit in het vorige veiligheidsplan.

Wat hebben we bereikt
Het doel was het verminderen van high impact crimes en het verkleinen van de slachtofferkans. Als de streefwaarden uit het veiligheidsplan 2020-2022 worden afgezet tegen de daadwerkelijke cijfers, dan kan geconcludeerd worden dat zowel de woninginbraken als de geweldsincidenten zijn afgenomen en lager zijn uitgevallen dan de streefwaarden. Ook het aantal meldingen van verdachte situaties is afgenomen. Een oorzaak voor de sterke daling van woninginbraken kan de COVID-19 pandemie zijn waardoor mensen over het algemeen meer thuis waren. Ook na de opheffing van de coronamaatregelen zien we dat de cijfers laag blijven.

Streefwaarden IVP 2020-2022

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019** (prognose)	**2020**	**2021**	**2022**
Woninginbraken	89	82	47	49	37	37	35	33
Geweld[1]	67	38	48	58	56	55	52	50
Verdachte situaties	461	477	419	426	445	445	455	465

Daadwerkelijke cijfers

	2019	**2020**	**2021**	**2022** (prognose)
Woninginbraken	34	33	17	15
Geweld*	54	37	38	35
Verdachte situaties	439	429	318	300

Wat hebben we gedaan
- We hebben initiatieven van bewoners en ondernemers gefaciliteerd. Op verzoek is materiaal geleverd aan de bestaande buurtpreventieteams. Helaas is in de afgelopen periode het Buurt Preventie Team (BPT) Duiven Zuid-Oost ter ziele gegaan.
- De veiligheid op de bedrijventerreinen is weer door Lindus opgepakt. In samenwerking met alle relevante partijen is in 2020 het oude convenant vervangen door een samenwerkingsovereenkomst. Deze is verder uitgewerkt in een samenwerkingsagenda. Er zijn een stuurgroep en werkgroep ingesteld.
- Via de communicatiekanalen van de gemeente is regelmatig aandacht besteed aan het onderwerp woninginbraken. Bijvoorbeeld voor de zomervakantie en in de winter wanneer de kans op inbraken groter is. De communicatie moest ervoor zorgen dat de bewustwording, alertheid en meldingsbereidheid onder de inwoners groter werd.

[1] *Het cijfer geweld bestaat uit de categorieën: F12 openlijk geweld, F530 bedreiging, F550 eenvoudige mishandeling, F551 zware mishandeling.*

Door de teruglopende cijfers in combinatie met de crisissen (coronacrisis, asielzoekers en vluchtelingen uit Oekraïne) is minder geïnvesteerd in communicatie en preventie dan de bedoeling was.

3 Veiligheidsbeeld gemeente Duiven

Het veiligheidsbeeld in de gemeente Duiven is mede bepalend voor de te stellen prioriteiten voor het nieuwe integraal veiligheidsplan 2023-2026. Het veiligheidsbeeld leiden we af uit de politiecijfers van de afgelopen jaren en uit de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor. In dit hoofdstuk komen ze aan de orde.

3.1 Politiecijfers

Hieronder worden de politiecijfers weergegeven op de vijf 'veiligheidsvelden' over de afgelopen vier jaren (2018-2021).

1. Veilige woon- en leefomgeving

	code	Jaar 2018	Jaar 2019	Jaar 2020	Jaar 2021
1.1.1 Burengerucht	E12 BURENRUZIE	96	114	111	95
1.1.2. Overlast door verward/ overspannen persoon	E33 OVERLAST DOOR VERWARD/OVERSPANNEN GEDRAG	60	76	84	88
1.1.4. Drugs/Drankoverlast	E38 OVERLAST IVM ALCOHOL/DRUGS	14	28	34	56
	F010 OPENBARE DRONKENSCHAP	1	3	4	0
	F46 AANTREFFEN DRUGS (GEEN VERDACHTEN)	6	8	10	2
	F47 OVERIGE DRUGSDELICTEN	2	10	8	3
1.1.5. Overige overlast sociaal	E35 MELDING OVERLAST JEUGD	76	90	206	252
1.2.1. Vernieling c.q. zaakbeschadiging	C10 VERNIELING VAN/AAN AUTO	40	46	31	27
	C20 VERNIELING VAN/AAN OPENBAAR VERVOER/ABRI	-	-	-	-
	C30 VERNIELING VAN/AAN OPENBAAR GEBOUW	0	1	-	-
	C40 VERNIELING VAN OVERIGE OBJECTEN	34	27	40	37
1.2.3. Overlast	M131 AFSTEKEN VUURWERK	17	19	44	35
1.3.1. Diefstal/Inbraak woning	A20, A30	49	34	34	17
1.3.2. Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	A21,A34	6	6	8	3
1.3.6. Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	A10, B10 DIEFSTAL UIT/VANAF PERSONENAUTO	77	44	63	19
1.3.7. Diefstal van motorvoertuigen	A70 DIEFSTAL PERSONENAUTO + B60	11	13	63	19
	A71 DIEFSTAL MOTOR + B61	-	-	1	0
	A76 DIEFSTAL VAN VRACHTAUTO/BESTELAUTO +B66	2	1	1	1
1.3.8. Diefstal Van brom-, snor-, fietsen	A72 DIEFSTAL FIETS + B62	41	55	40	48
	A73 DIEFSTAL BROMFIETS/SNORFIETS + B63	3	4	5	1
1.3.11. Openlijk geweld (persoon)	F12 OPENLIJKE GEWELDPLEGING TEGEN PERSONEN	3	2	1	6
1.3.12. Bedreiging	F530 BEDREIGING	21	16	8	14
1.3.13. Mishandeling	F550 EENVOUDIGE MISHANDELING	30	25	19	16
	F551 ZWARE MISHANDELING	4	6	8	2
1.3.14. Straatroof	B70 STRAATROOF	1	0	1	0
1.3.15. Overval in woning	B72 OVERVAL IN WONING	1	0	1	0

2. Bedrijvigheid en Veiligheid

	code	Jaar 2018	Jaar 2019	Jaar 2020	Jaar 2021
2.1.1. Winkeldiefstal	A50 WINKELDIEFSTAL + B50	35	19	47	25
2.1.2. Inbraak winkel	A22 GEKWAL. DIEFSTAL IN/UIT WINKEL + B22	2	5	3	0
2.2.1. Diefstal/inbraak bedrijven en kantoren	A23, A32, DIEFSTAL IN/UIT BEDRIJF/KANTOOR	18	9	10	10
2.2.3. Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen (sportcomplex)	A24, A25, A26, A31, A33, A35, DIEFSTAL IN/UIT SCHOOL/SPORTCOMPLEX	2	2	6	4
2.3.1. Geluidshinder horeca	M061 GELUIDSHINDER HORECA	3	1	3	1
2.4.1. Geluidshinder evenementen	M062 GELUIDSHINDER EVENEMENTEN	1	0	0	1

3. Jeugd en Veiligheid

	code	Jaar 2018	Jaar 2019	Jaar 2020	Jaar 2021
3.1.1. Vandalisme/Baldadigheid	C50 VANDALISME/BALDADIGHEID	9	13	14	7
3.1.2. Meldingen overlast	E35 MELDINGEN OVERLAST JEUGD	76	90	206	252

4. Fysieke Veiligheid

	code	Jaar 2018	Jaar 2019	Jaar 2020	Jaar 2021
4.1.1. Verkeersongevallen	D10 VERKEERSONGEVAL MET UITSLUITEND MATERIELE SCHADE	114	117	89	110
	D11 VERKEERSONGEVAL MET LETSEL	27	16	22	9
4.1.2. Verkeersoverlast	D73 PARKEERPROBLEMEN	61	40	34	39
	D74 VERKEERSSTREMMINGEN	15	5	8	12
4.1.4. Onder invloed (weg)	D20 RIJDEN ONDER INVLOED DRUGS/MEDICIJNEN	12	16	4	5
	D21 RIJDEN ONDER INVLOED ALCOHOL	37	56	16	20
4.2.1. Brand/ontploffing	E31 BRAND (GEEN BRANDSTICHTING) F13 BRANDSTICHTING	20 3	12 2	22 3	22 2

5. Interne Veiligheid

	code	Jaar 2018	Jaar 2019	Jaar 2020	Jaar 2021
5.2.1 Drugshandel	F40 BEZIT HARDDRUGS (LIJST 1)	0	5	10	5
	F41 BEZIT SOFTDRUGS (LIJST 2)	2	1	6	2
	F42 HANDEL E.D. HARDDRUGS (LIJST 1)	1	2	2	1
	F45 VERVAARDIGEN SOFTDRUGS (LIJST 2)	7	4	6	3
5.2.3 Fraude	3.9.1 HORIZONTALE FRAUDE	90	139	177	162
5.4.4. Maatschappelijke integriteit overig	J12 VERDACHTE SITUATIE	426	438	428	319
5.4.5 Restcategorie	E46 MELD MISDAAD ANONIEM	0	29	36	27

Aan de overzichten is te zien dat op de meeste onderdelen de cijfers stabiel zijn of zich in positieve zin ontwikkelen. Slechts drie onderwerpen springen er in negatieve zin uit. Het aantal meldingen overlast alcohol/drugs is de afgelopen vier jaar flink gestegen (14 -> 28 -> 34 -> 56). Het aantal meldingen jeugdoverlast is eveneens flink gestegen de afgelopen vier jaar (76 -> 90 -> 206 -> 252), net als de horizontale fraude (90 -> 139 -> 177 -> 162). Horizontale fraude is fraude tussen burgers, bedrijven of instellingen; online en offline.

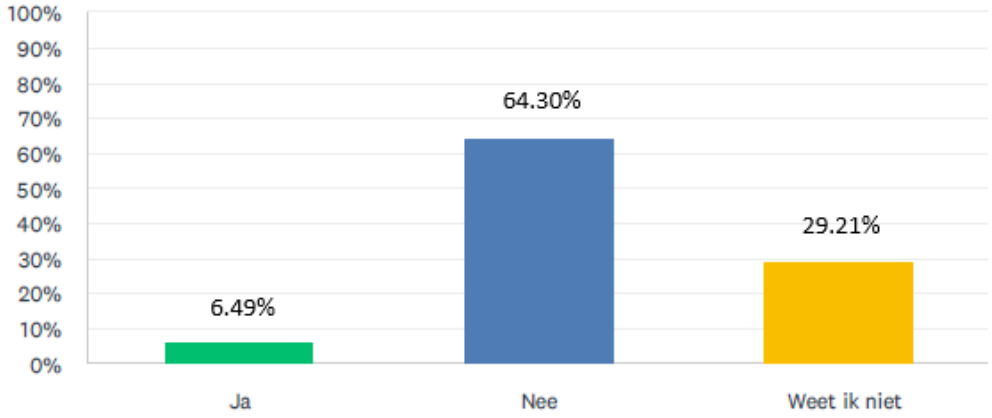
Deze ontwikkelingen wijten wij aan de COVID-19 pandemie: mensen dronken meer thuis (de horeca was gesloten) waardoor het aantal meldingen van alcohol/drugs steeg. De jongeren waren in deze periode meer op straat en hielden zich daarbij niet altijd aan de coronamaatregelen. Criminelen zochten naar andere manieren (digitale criminaliteit/fraude) om aan geld te komen, omdat door de pandemie veel meer mensen thuis waren, waardoor bijvoorbeeld inbreken moeilijker werd.

3.2 Veiligheidsmonitor 2022 gemeente Duiven

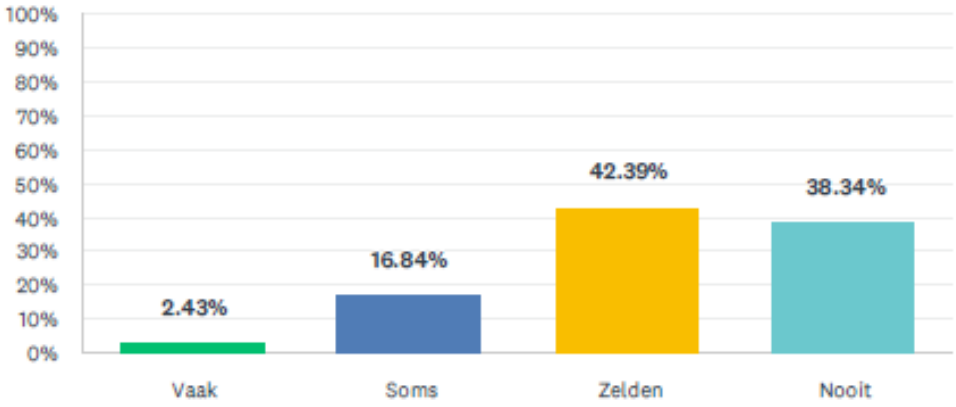
In maart 2022 is er door de gemeenten Duiven en Westervoort een onderzoek uitgevoerd naar de veiligheidsbeleving van inwoners. 493 inwoners van Duiven, Groessen en Loo deden aan de enquête mee. Doel van het onderzoek was het ophalen van gegevens ten behoeve van het nieuw op te stellen integrale veiligheidsplan.

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn:
- Respondenten geven de eigen buurt gemiddeld een 7,4 als het gaat om prettig wonen (was 7,6 in 2018).
- Respondenten geven de eigen buurt gemiddeld een 7,5 als het gaat om veiligheid (was in 2018 een 7,6).
- Inwoners geven aan vooral veel overlast te ondervinden van te hard rijden (35%), parkeerproblemen (29%) en hondenpoep (27%).

Figuur 1: Beleeft u veel criminaliteit in uw buurt?

Figuur 2: Hoe vaak voelt u zich onveilig in uw buurt?

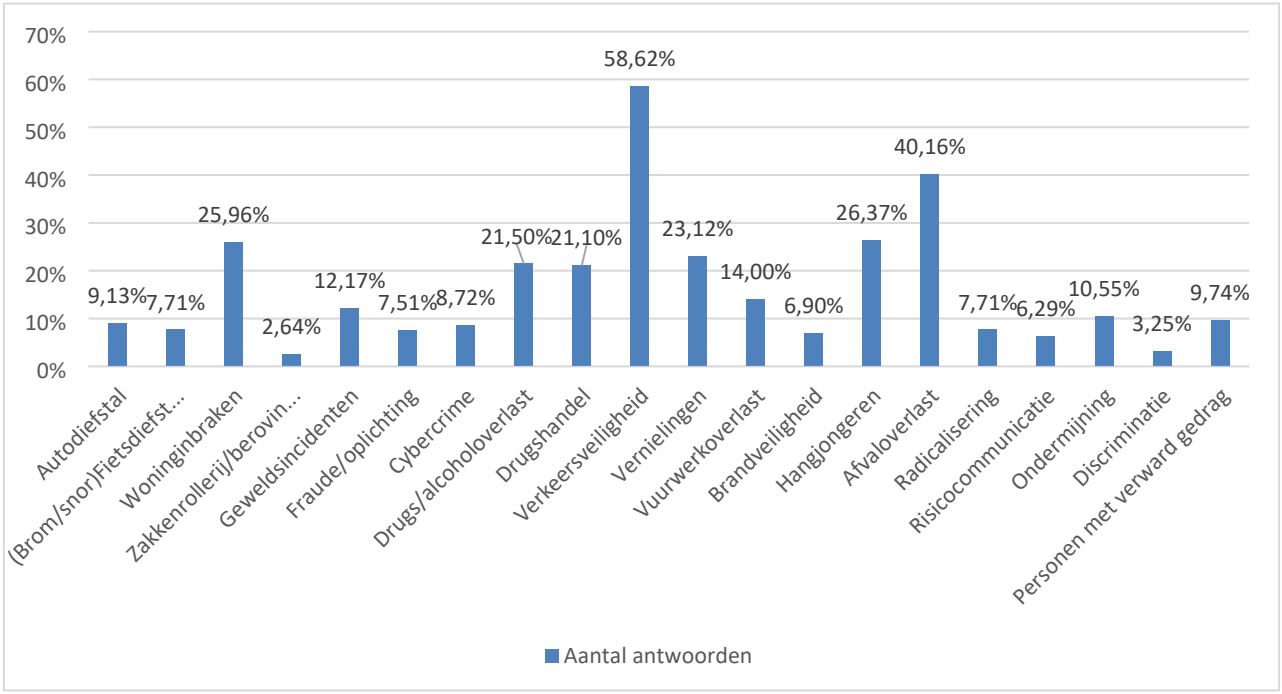
Aandachtspunten vanuit inwoners
Uit het onderzoek komt een duidelijke top 2 als het gaat om thema's waar de gemeente volgens inwoners meer aandacht aan moet schenken. Het gaat dan om:

1. Verkeersveiligheid – Hoge snelheid in bebouwde kom en parkeerproblemen.
2. Afvaloverlast en rommel op straat;

Als derde worden 'hangjongeren' genoemd.

De eerste twee punten zijn niet gewijzigd ten opzichte van vier jaar geleden. De overige aandachtspunten waaruit gekozen kon worden zijn terug te vinden in onderstaande grafiek.

Figuur 3: Aan welke van de onderstaande thema's vindt u dat de gemeente (meer) aandacht moet schenken? (meer antwoorden mogelijk)

4 Prioriteiten 2023-2026

De prioriteiten zijn de onderwerpen waar we de komende jaren met voorrang extra aandacht voor hebben. Dat doen we samen met onze ketenpartners. De aanpak wordt geïntensiveerd en we gaan daarbij – indien mogelijk – innoverend te werk.

De prioriteiten op het gebied van veiligheid zijn afgeleid van een aantal zaken.
Het gaat om:
- het veiligheidsbeeld, bestaande uit de politiecijfers over de afgelopen jaren (zie 3.1); en de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor onder de inwoners (zie 3.2);
- speerpunten uit de gemeentelijke begrotingen.
  In de meerjarenbegroting 2023 zijn dat: zorg & veiligheid en digitale criminaliteit.
- beleidsplannen van politie en justitie.
  In het meerjarenbeleidsplan 2019-2023 van de politie Oost-Nederland zijn de speerpunten: kwetsbare personen, ondermijning, cybercrime/gedigitaliseerde criminaliteit en informatiegestuurd werken. Het beleidsplan van de politie is grotendeels afgeleid van de toenmalige gemeentelijke prioriteiten van alle 76 gemeenten in Oost-Nederland.
- ervaringen opgedaan in de afgelopen jaren.

Daarnaast hebben we het veiligheidsdomein afgebakend tot specifieke onderwerpen die een uitwerking hebben op de openbare orde en op de criminaliteit. Zaken als verkeersveiligheid, zwerfafval en hondenpoep – die in de gehouden enquête vaak zijn benoemd – zijn van invloed op de leefbaarheid in een wijk, maar zorgen niet direct voor openbare orde problemen. Deze zaken zijn al opgenomen in gemeentelijke verkeersplannen, het afvalbeleid en het hondenbeleid. Daarnaast zijn door het college in het Handhavingsuitvoeringsplan openbare ruimte (HUP) als prioriteiten voor het handhavingsteam onder meer afval, parkeeroverlast en verontreiniging door honden opgenomen. De politie zal reguliere verkeerscontroles blijven houden. Er is dus al veel aandacht voor deze onderwerpen. Mede daarom komen deze zaken niet terug in dit plan en is verkeersveiligheid niet meer als prioriteit opgenomen in dit plan. Dat deze onderwerpen in dit plan geen prioriteit (meer) zijn, betekent dus niet dat er niets aan gedaan wordt. Dit plan richt zich met name op politie-aangelegenheden en op de portefeuille van de burgemeester.

De High Impact Crimes (HIC) komen als prioriteit te vervallen. Dat komt omdat de cijfers blijven dalen en andere gebieden op veiligheid meer aandacht verdienen, zoals de digitale veiligheid. Het algemene beeld uit de cijfers is ook dat de criminaliteit verschuift van het fysieke naar het digitale domein. In onze enquête zegt 16% dat ze slachtoffer zijn geweest van cybercriminaliteit. De VNG geeft aan dat gemeenten een belangrijke rol hebben in het weerbaar maken van de inwoners en ondernemers om slachtoffer- en daderschap te voorkomen. Vanwege de groeiende veiligheidsrisico's meent de VNG dat een "robuuste en consequente inzet op digitale veiligheid" nu nodig is en dat dit onderwerp in gemeentelijk beleid geborgd moet worden. Het veiligheidsplan is daarvoor een geschikt kader.

Op de onderwerpen kwetsbare personen (waaronder jeugdoverlast) en ondermijning hebben we de afgelopen jaren veel capaciteit geïnvesteerd. Er is al veel opgebouwd. Dat moet echter nog verder uitgebouwd en bestendigd worden. Daarnaast zijn deze onderwerpen voortdurend in ontwikkeling, waarin wij mee zullen moeten gaan.
Met betrekking tot jeugdoverlast heeft 30% van de mensen die meededen aan de veiligheidsenquête aangegeven 'veel' of 'een beetje' overlast te hebben van rondhangende jongeren. 26% gaf aan dat de gemeente meer aandacht moet hebben voor dit onderwerp. Bij ondermijning speelt extra mee dat er waterbedeffecten kunnen optreden; als wij onze aandacht voor dit onderwerp verslappen, dan trekt dat onherroepelijk criminelen van elders aan. Ondermijning is een vrij onzichtbare vorm van criminaliteit. In Duiven hebben we te maken met hennepkwekerijen en drugs dealen, maar de hele criminele wereld die daarachter schuil gaat zien we niet. We mogen echter niet negeren dat deze wereld vol

geweld en intimidatie bestaat. Samen met de veiligheidspartners willen we dit blijven bestrijden. Ook bij politie en OM is ondermijning een prioriteit.

Op basis van het vorenstaande komen we tot drie prioriteiten voor het nieuwe beleid:
1) kwetsbare/overlastgevende personen,
2) ondermijning en
3) digitale criminaliteit.

Deze prioriteiten staan hieronder uitgewerkt; ze hebben alle drie een even grote prioriteit.

4.1 Kwetsbare / overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast)

Waar gaat het om
Met kwetsbare personen bedoelen we o.a.:
- personen met verward gedrag die overlast geven en/of zich gevaarlijk of strafbaar gedragen;
- personen die ernstige woonoverlast veroorzaken of een veiligheidsrisico voor zichzelf of de omgeving vormen;
- overlastgevende jeugd/jeugdgroepen;
- personen die makkelijk beïnvloedbaar zijn of de criminaliteit ingezogen kunnen worden en
- kwetsbare ouderen die steeds langer zelfstandig thuis wonen, wat met de nodige risico's gepaard gaat.

Wat willen we bereiken
Het doel is om kwetsbare personen niet af te laten glijden naar risico- of overlastgevend of crimineel gedrag. Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid is daarbij essentieel. Die verbinding is steeds belangrijker geworden nu de gemeente sinds de decentralisatie in het sociaal domein verantwoordelijk is voor de zorg. De opgezette werkprocessen en de sluitende ketenaanpak voor kwetsbare personen moeten onderhouden blijven, worden doorontwikkeld en daar waar nodig kunnen nieuwe partners worden toegevoegd.

We willen jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit beperken en een actieve rol spelen in preventie door middel van de inzet van jongerenwerk en een handhaver jeugd, waardoor we overlastgevende jongeren sneller in beeld kunnen brengen, kunnen inspelen op hun dynamiek en escalatie zo veel mogelijk wordt voorkomen. De overlastcijfers zouden daarmee – na de forse stijging in de coronaperiode – weer moeten normaliseren naar rond 70 meldingen per jaar.

Streefwaarden vanaf 2023

	2020	**2021**	**2022** **(prognose)**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Overlast door verward gedrag	84	88	88	80	75	70	65
Overlast jeugd	206	252	100	90	80	75	70

Wat gaan we doen
- De tot stand gebrachte verbinding tussen het zorg- en veiligheidsdomein verder uitbouwen en borgen. Een goede interne samenwerking en samenwerking met externe partners is daarbij cruciaal. Dat doen we door regelmatig overleg en werkprocessen uit te schrijven en het invoeren van de AVE-methode (Aanpakken, Voorkomen, Escalatie). We weten elkaar al steeds sneller te vinden, maar dit vraagt blijvende aandacht.
- Bijdragen aan de uitvoering van het project 'Personen met verward gedrag'. Dit betreft bijvoorbeeld het afwegingskader opschalen-afschalen-escaleren van cases.
- Snelle signalering van kwetsbare jeugd en van nieuwe overlast door jeugd. Hierin spelen de nieuw aan te stellen handhaver, jongerenwerker en procesregisseur een belangrijke rol. In de pré-weegtafel (onder voorzitterschap van de procesregisseur) worden de

bevindingen van de handhavers, jongerenwerker en politie periodiek besproken en wordt de juiste aanpak bepaald. Dit is belangrijk om langdurige overlast en escalatie te voorkomen en jongeren snel op het juiste spoor te krijgen.
- Voor het inzetten van de extra handhaver, jongerenwerker en procesregisseur is budget beschikbaar gesteld tot en met 31 december 2025. In de loop van deze periode zal een evaluatie plaatsvinden naar de werking c.q. de resultaten van de inzet van de drie functionarissen. Uiterlijk in de Voorjaarsnota in 2025 wordt een voorstel gedaan over het eventuele vervolg van hun inzet.
- Door de drukte tijdens de coronacrisis is het opstellen van een nieuw preventie- en handhavingsplan alcohol en drugs in de afgelopen planperiode niet gelukt. Het onderdeel 'drugs' is een eigen toevoeging aan het oude plan, dat alleen op alcohol was gericht. De indruk bestaat namelijk nog steeds dat veel jongeren drugs gebruiken. Om aan geld voor drugs te komen, begeven sommigen zich op het criminele pad. Het gebruik van drugs en alcohol kan gepaard gaan met agressie, vechtpartijen, vernielingen, etc. Daarom willen we een preventie- en handhavingsplan alcohol en drugs gaan opstellen. Hier ligt een relatie met het lokale gezondheidsbeleid, jeugdbeleid en handhavingsbeleid.

4.2 Ondermijning / georganiseerde criminaliteit

Waar gaat het om
Criminelen beïnvloeden onze samenleving. De criminelen (de onderwereld) maken gebruik van diensten van de bovenwereld. Op deze wijze raken de boven- en onderwereld met elkaar verweven, waardoor normen vervagen en het gevoel van veiligheid en leefbaarheid afneemt. Dit ondermijnt en bedreigt onze samenleving en rechtsstaat.

Vormen van ondermijning zijn mensenhandel, hennepteelt, drugsproductie, arbeidsuitbuiting, fraude met uitkeringen/subsidies/zorgbudgetten, malafide horeca en witwassen van crimineel geld. In deze circuits gaan miljarden euro's om. De verleiding om hieraan mee te doen en snel geld te verdienen, is onder bepaalde kwetsbare groepen groot. Als iemand eenmaal in het criminele netwerk zit, is het moeilijk om hier weer uit te ontsnappen.

Wat willen we bereiken
Het aanpakken, terugdringen en waar mogelijk voorkomen van ondermijnende activiteiten. De bewustwording van de gevaren en de meldingsbereidheid bij inwoners en ondernemers vergroten. Beter zicht krijgen op 'witte vlekken'.

Streefwaarden

	2020	2021	2022 (prognose)	2023	2024	2025	2026
Vervaardigen softdrugs	6	3	4	3	2	2	1
Meldingsbereidheid	82%	74%	73%	75%	78%	82%	85%

Wat gaan we doen
We gaan het uitvoeringsplan ondermijning uitvoeren. Hiervoor is als input de uitkomsten van de weerbaarheidsscan van het RIEC en de evaluatie van het vorige uitvoeringsplan gebruikt. Het uitvoeringsplan bestaat uit 5 pijlers: bewustwording en organisatie, informatiepositie, beleid en handhaving, integere en veilige werkomgeving en communicatie. Hieronder een korte weergave.
- We passen de beschikbare middelen voor de aanpak van ondermijning toe. Het instrumentarium is vrijwel op orde.
- Er is met ingang van 1 januari 2023 een lokaal mensenhandelbeleid van kracht.
- Er is een integraal handhavingsbeleid opgesteld voor de ondermijningsartikelen in de APV (hoofdstuk 3, illegale prostitutie), de Alcoholwet en exploitatievergunningen horeca.

- Enkele keren per jaar voeren we een integrale controle uit ten aanzien van ‘witte vlekken’, hennep en heling/digitaal opkopersregister (DOR).
- Via doelgroep- en onderwerpgerichte communicatiecampagnes blijven we proberen de bewustwording en meldingsbereidheid bij inwoners en bedrijven te vergroten.
- We gaan (nog) meer de samenwerking zoeken met de buurgemeenten in de Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM).

4.3 Digitale criminaliteit

Waar gaat het om
Steeds vaker regelen inwoners, ondernemers en publieke instellingen hun zaken en diensten online. De online wereld biedt veel mogelijkheden en kansen, maar er zijn ook veiligheidsrisico’s zoals de opkomst van digitale criminaliteit. De samenleving digitaliseert en het plegen van strafbare feiten met behulp van ICT is een groeiend fenomeen. Hacking, phishing, cyberpesten, sexting en cyberfraude zijn bekende onderdelen. De digitale wereld draagt ook steeds vaker bij aan radicalisering, het creëren van maatschappelijke onrust en het aanjagen van ordeverstoringen. Verder zijn mensen zich er niet van bewust dat ze onbedoeld dader kunnen worden door bijvoorbeeld een gevoelig filmpje of foto's door te sturen.

Cybercrime
Digitale criminaliteit bestaat uit cybercrime (criminaliteit met ICT als middel en doelwit), zoals ransomware, computervredebreuk, vriend-in-noodfraude, betaallink fraude en phishing) en gedigitaliseerde criminaliteit (hierbij wordt ICT gebruikt om ‘traditionele’ vormen van criminaliteit te plegen, zoals bedreiging of diefstal).

Horizontale fraude
Daarnaast kennen we horizontale fraude als vorm van digitale criminaliteit. Hierbij vindt fraude plaats tussen burgers of bedrijven onderling. De meest voorkomende vormen van horizontale fraude zijn: fraude met betaalproducten, identiteitsfraude, overige horizontale fraude (waaronder WhatsApp) en fraude in online handel (o.a. marktplaatsfraude).

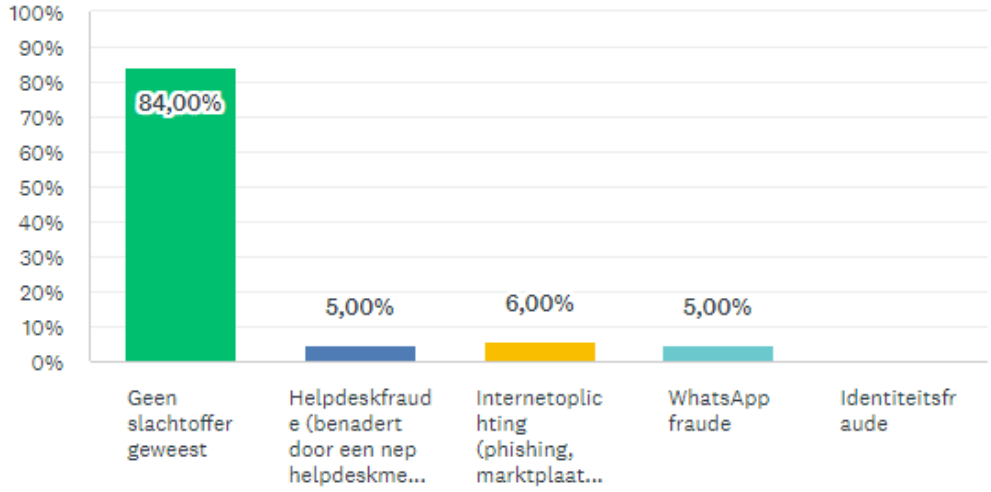
Gevolgen van digitale criminaliteit
De gevolgen van digitale criminaliteit kunnen groot zijn. Niet alleen in de zin van materiële schade en/of vermogensverlies, maar het schaadt ook het vertrouwen van slachtoffers in bekenden, bedrijven en (overheids-) instellingen waarvan bijvoorbeeld de naam misbruikt wordt bij oplichting. Veel inwoners en bedrijven kunnen onvoldoende meekomen met de snelle technologische en digitale ontwikkelingen en zijn daarom in toenemende mate vatbaar voor criminaliteit. Tijdens de COVID-19 pandemie, de vluchtelingencrisis en de boerenprotesten hebben we gezien dat veel ordeverstoringen online werden aangejaagd via sociale media of berichtendiensten. Het gaat dan bijvoorbeeld om onrust rondom politieke besluiten, overlast door groepen en individuen, oproepen tot demonstraties, bezoeken van illegale feesten en evenementen en het versterken van tegenstellingen tussen inwoners. Ook desinformatie en nepnieuws spelen hierbij een rol. Desinformatie is onware, inaccurate of misleidende informatie die met opzet wordt gemaakt en verspreid om geld te verdienen of om een persoon, sociale groep, organisatie of land te schaden. Onder nepnieuws wordt soms desinformatie en soms misinformatie verstaan. Het begrip nepnieuws wordt ook als synoniem gebruikt voor leugens en voor onzorgvuldige journalistiek. Desinformatie en nepnieuws zijn een probleem. We moeten zien te voorkomen dat desinformatie en nepnieuws veel invloed krijgen in Nederland. Het is daarom belangrijk dat we kritisch en nieuwsgierig blijven naar waar het nieuws vandaan komt.

Interne beveiliging
Naast onze inwoners en bedrijven is het voor de gemeente c.q. de gemeentelijke organisatie zelf van belang om een goede weerbaarheid tegen cybercriminelen te hebben. Het aantal

digitale producten en diensten van de gemeente groeit waardoor de digitale kwetsbaarheid toeneemt. Niet alleen is onze dienstverlening afhankelijk van goed werkende ICT-systemen, ook wordt er veel met privacygevoelige informatie gewerkt. Het gijzelen c.q. stilvallen van onze systemen heeft grote consequenties. Het snel signaleren en bestrijden van incidenten is daarom erg belangrijk. De RID en 1Stroom werken voortdurend aan de veiligheid van de gemeentelijke ICT-systemen. Deze op de eigen organisatie gerichte acties laten we hier verder buiten beschouwing.

Dat cybercrime in Duiven voorkomt, blijkt uit de gehouden enquête. Zie de figuur hieronder. 16% van de geënquêteerden geeft aan slachtoffer te zijn geweest van cybercriminaliteit. 6% van de geënquêteerden heeft te maken gehad met oplichting via internet, 5% met WhatsApp fraude. Een deel hiervan heeft er zelfs meer dan vier keer mee te maken gehad in de afgelopen vier jaar. Daarnaast heeft 5,5% te maken gehad met cyberpesten.

Figuur 4: Bent u in de afgelopen vier jaar slachtoffer geweest van cybercriminaliteit?

Wat willen we bereiken
Het verminderen van slachtofferschap van digitale criminaliteit, door:
- inwoners digitaal weerbaarder te maken;
- meer inzicht te krijgen in de aard en omvang;
- barrières op te werpen voor daders en
- de meldings- en aangiftebereidheid te stimuleren.

Streefwaarden

	2020	2021	2022 (prognose)	2023	2024	2025	2026
Cybercrime[2]	13	22	25	22	19	17	15
Horizontale fraude[3]	177	162	110	101	95	92	89
Slachtofferschap internetoplichting[4]	--	--	6%	5%	5%	5%	5%

Wat gaan we doen
- Inzichtelijk maken welke vormen van digitale criminaliteit voorkomen in Duiven, wie onze kwetsbare inwoners zijn en waar we als gemeente op in kunnen spelen met voorlichting en bewustwording.

[2] *Bron: VNG cijfers (F90 meldingen)*
[3] *Bron: VNG cijfers (F620 meldingen)*
[4] *Bron: enquête inwoners*

- Doelgroepgerichte preventiecampagnes inzetten. Kwetsbare doelgroepen informeren en voorlichten over veiligheidsrisico's die gepaard kunnen gaan met digitalisering en hen handelingsperspectief geven (bijvoorbeeld bij risico's omtrent sexting). We gaan verkennen welke rol partners hierbij kunnen innemen.
- Inwoners oproepen melding of aangifte te doen als ze slachtoffer zijn geworden van cybercrime. Nu heersen er nog vaak schaamtegevoelens.
- Landelijke en regionale ontwikkelingen ten aanzien van te ontwikkelen methoden en acties volgen. Waar deze van meerwaarde zijn, zetten we die in Duiven in.
- Indien mogelijk daders van cyberdelicten aanpakken via de persoonsgerichte aanpak.
- Training van de crisisorganisatie met betrekking tot cybercriminaliteit, zoals een cyberaanval.
- Om op te treden tegen online aangejaagde maatschappelijke onrust en ordeverstoringen zijn we als gemeente nog zoekende naar de verschillende maatregelen die ingezet kunnen worden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) werken aan een handleiding waarin wordt aangegeven hoe gemeenten binnen de AVG-kaders om kunnen gaan met online monitoring.

5 Lokale aandachtspunten

Hieronder worden de aandachtspunten beschreven voor de komende planperiode.
De beschreven aandachtspunten hebben niet zo'n hoge prioriteit als de hiervoor beschreven prioriteiten, maar ze vragen wel veel aandacht in de dagelijkse praktijk. Het is van belang deze punten consequent te monitoren en daar direct meer aandacht aan te geven, indien dat nodig is.

Opvang vluchtelingen
In 2022 was er sprake van een vluchtelingencrisis. Deze werd mede veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne. In hoog tempo moest er voor Oekraïners opvang worden geregeld. Daarnaast stokte de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders.
Elke gemeente moet aan deze opgave om vluchtelingen op te vangen bijdragen. Opvanglocaties kunnen een effect hebben op de veiligheidsgevoelens van onze inwoners. Daarnaast moeten vluchtelingen een veilige plek hebben om te verblijven. Daarom is veiligheid een belangrijke component bij de opvang.

Gevoel van onbehagen in de samenleving
De afgelopen tijd hebben we met veel crises te maken (gehad): de COVID-19 pandemie, vluchtelingen, klimaat, stikstof, energie en woningmarkt. Aangezwengeld door complottheorieën, sociale media, demonstraties e.d. is het gevoel van onbehagen en verzet binnen (bepaalde groepen in) de samenleving gegroeid. We moeten er alert op zijn dat dit niet ontaard in maatschappelijke onrust of ontwrichting.

High Impact Crimes
Woninginbraken en geweld zijn High Impact Crimes (HIC). Het zijn delicten met een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de gemeente. Vanwege deze impact waren HIC een prioriteit in het vorige veiligheidsplan. Vanwege de sterk gedaalde cijfers is prioriteit geven aan HIC niet langer gerechtvaardigd ten opzichte van andere vormen van criminaliteit. Uiteraard blijven we aandacht houden voor HIC en blijven we de basismaatregelen uitvoeren. We monitoren de cijfers en ondernemen actie als dat nodig is.

Veilige stationsomgeving
Het station is een potentiële hotspot voor openbare orde incidenten, jeugdgroepen, vernielingen en fietsendiefstal. We hebben een samenwerkingsovereenkomst met vervoerder Arriva voor een serviceteam op het station en in de trein. Het serviceteam houdt

het station schoon en zorgt voor het onderhoud. De stationsomgeving is ook een structureel aandachtsgebied voor de politie en handhavers.

Veilige evenementen
Evenementen zijn gelegenheden waar veel mensen op een kleine oppervlakte bijeen zijn. Daarom moeten evenementen veilig verlopen. Veiligheid speelt een belangrijke rol als toetsingscriterium voor het verlenen van een vergunning voor het evenement en voor het toezicht door handhavers en politie op het evenementenbeleid c.q. de vergunning. Ontwikkelingen op dit gebied houdt de gemeente nauwlettend in de gaten.

Bevolkingszorg
Bevolkingszorg betreft het in (kunnen) zetten van alle gemeentelijke processen tijdens een ramp of crisis. In 2019 is de implementatie gestart van de vernieuwde kolom Bevolkingszorg. Meer taken en functies zijn op regionaal niveau georganiseerd en de centrale coördinatie is versterkt; er is een regionaal netwerkteam Bevolkingszorg geformeerd. Dit regionale netwerkteam ondersteunt en begeleidt het samenwerkingsproces tussen de gemeenten op het gebied van crisisbeheersing met daarbij de focus op zowel de regionale als alle lokale crisisfunctionarissen. De invulling van de bevolkingszorgprocessen gebeurt enerzijds regionaal en sluit anderzijds meer aan bij de staande lokale gemeentelijke organisatie.
Dit maakt het mogelijk medewerkers in de crisisorganisatie beter op te leiden en te oefenen en zorgt voor meer ervaring bij de medewerkers. Dit levert efficiëntieverbetering op, aangezien per saldo minder medewerkers hoeven te worden opgeleid en er hoeft minder getraind en geoefend te worden. Bestaande crisisplannen worden toegepast en actueel gehouden. Door de ambtelijke fusie en de COVID-19 pandemie is hier de afgelopen jaren nauwelijks aandacht aan besteed. In 2022 is de draad weer opgepakt. De komende tijd bouwen we aan een goede crisisorganisatie.

Brandveiligheid
De gemeente zet zich in voor het verbeteren van brandveiligheid en het vergroten van het bewustzijn met betrekking tot brandveiligheid. Dit vanuit de gedachte dat voorkomen altijd beter is dan genezen. Daarom werken we bijvoorbeeld mee aan de brandpreventieweken in oktober. Verder kan de gemeente relevante partijen bij elkaar brengen. De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) is hierbij een belangrijke partner.

TIP

T = technisch
I = informatief
P = politiek

Politieke avond - 22 november 2022

Gerard Brands & Eric Klappers/ Vragen: Integraal Veiligheidsplan - ronde tafel

(201582178 – Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026)

Vragenset 1: Raadsvoorstel 1a / pagina 2
Hoe komen de prioriteiten in het HUP tot stand? **T**
De prioriteiten zijn tot stand gekomen na interviews met betrokken medewerkers en portefeuillehouders en uiteindelijk door het college vastgesteld.
Het HUP is met een kennisgeving (d.d. 26 juli 2022) aan uw raad gestuurd en is te vinden bij de ingekomen stukken van de raadsavond op 4 oktober 2022.

Wat is het totale overzicht van aandachtspunten? **T**
Het totale overzicht van aandachtspunten staat in het plan. Wij hebben niet nog meer aandachtspunten opgenomen. Naast de prioriteiten en de aandachtspunten zijn er nog wel heel veel kleinere en reguliere taken.

Hoe en wanneer worden deze gedurende op gezette momenten tijdens de actieve periode van het IVP 2023-2026 met de Raad afgestemd? **I**

Vragenset 2: Raadsvoorstel 1a / pagina 2 **(P)**
De extra middelen beschikbaar gesteld in de voorjaarsnota 2022, zijn op initiatief van de raad geweest en was geen wens van de verantwoordelijke ambtenaren.
In hoeverre had u zonder deze extra middelen ook de gestelde prioriteiten kunnen realiseren?

Hoe wordt zorg gedragen dat bij een volgende voorjaarsnota de wensen sluitend of helder kenbaar wordt gemaakt waar nog additionele wensen zijn?

Vraag 3: document A.1 / 3 / pagina 5 (streefwaarden) **(T)**
Meerdere keren wordt de term ‘meldingsbereidheid’ genoemd.
Op welke wijze is deze waarde gemeten/inhoudelijk gemaakt?
De meldingsbereidheid hebben we afgeleid uit de gehouden enquête. Daarin is de vraag gesteld: “Als u een vorm van ondermijning ziet, meldt u dit dan? (bijvoorbeeld bij de politie of Meld Misdaad Anoniem)”.

Vraag 4: document A.1 / 3 / geheel hoofdstuk vier **(I)**
Wij missen de voorlichting op scholen in dit document als preventiemiddel.
Deze voorlichting zou kunnen op het punt van (jeugd)overlast / echte criminaliteit en digitale criminaliteit

Kan dit niet als extra punt worden meegenomen? Of is dit wellicht bewust uit dit document gehouden?

Vraag 5: document A.1 / 3 / pagina 17 **(I)**
Kopje: Wat wij willen bereiken
Hebben wij als gemeente zelf genoeg expertise in huis op het digitale vlak om doelgroepen op een adequate manier te informeren? Of dient dit te worden ingehuurd?

Vraag 1:

In Figuur 2: Hoe vaak voelt u zich onveilig in uw buurt? Zien we het getal van iets meer dan 16%. Meer dan 1 op de
In welke situaties is dat? **T**
Naar de situaties waarin mensen zich soms onveilig voelen is verder niet specifiek gevraagd.

493 geënquêteerden, is het toe te spitsen op bepaalde wijken? **T**
Nee. Er is wel een uitsplitsing te maken naar dorpskern.

Vraag 2:

Looptijd IVP elke vier jaar, hoe komt dat het nu een looptijd van twee jaar is? **T**
Het nieuwe plan loopt van 2023 tot en met 2026. Dat zijn vier jaren.

Vraag 3

Verwacht de wethouder invloed op het veiligheidsgevoel van de inwoners met de komst van een kleinschalig asielzoekerscentrum? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet? **I/P**

Vraag 4

Kwetsbare/overlast gevende personen lijkt te worden omschreven als 1 doelgroep, wordt er wel onderscheid gemaakt in aanpak? **I**

Vraag 5

Hoe is het veiligheidsbeeld (mbt die drie punten) tot stand gekomen in het IVP? **T** Zijn er onderwerpen afgevallen (nu ondermijning/digitale criminaliteit/ Kwetsbare/overlast gevende personen) **I**
Het veiligheidsbeeld is afgeleid uit de politiecijfers van de afgelopen jaren en uit de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor. Zie hoofdstuk 3.
In de inleiding van Hoofdstuk 4 is beschreven dat ten opzichte van het vorige plan de thema's High Impact Crimes en Verkeersveiligheid zijn afgevallen.

Vraag 6

Er is eerder aangegeven dat er regionale samenwerking bestaat op het gebied van jeugdoverlast tijdens het over en weer van 8 november. Geldt dit voor het gehele IVP? **I** En zo ja, welke gemeentes vallen hier onder? **T**
Ja. Ook op de andere onderwerpen wordt veel samengewerkt binnen het gebied van het basisteam Rivierenland-Oost. Dat betreffen de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar en de politie en OM. Op onderwerpen (met name Ondermijning) wordt ook binnen het district Gelderland-Midden goed samen gewerkt. Daarvoor bestaat het project Samen Weerbaar. Dat zijn 15 gemeenten in het gebied van Nijkerk tot aan Zevenaar.
In paragraaf 1.4 worden andere regionale partijen benoemd waar nauw mee wordt samengewerkt.

Vraag 7

De wens ligt er om een nieuw preventie- en handhavingsplan alcohol en drugs op te stellen, wanneer gaat dit gebeuren? **T**
In 2023 wordt dit opgepakt.

Integraal Veiligheidsplan 2023 – 2026

1. In het Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026 lezen we dat het Uitvoeringsplan Ondermijning uitgevoerd gaat worden. Waar kunnen wij dit Uitvoeringsdocument vinden en/of kunt u ons dit toesturen? **T**

   Het Uitvoeringsplan is met een kennisgeving (d.d. 9 november 2021) naar uw raad gestuurd. De kennisgeving en het plan staan op de lijst van ingekomen bij de raadsavond van 7 december 2021.

2. Waar kunnen wij kennis nemen van het, vanaf 1 januari 2023, geldende lokale Mensenhandelbeleid van de gemeente Duiven? **T**

   Aan het mensenhandelbeleid wordt nog gewerkt. Wij verwachten dat dit eind dit jaar of begin volgend jaar wordt vastgesteld. U krijgt dan een kennisgeving van ons.

3. Waarom worden de op 1Stroom / gemeente Duiven gerichte acties met betrekking tot cyber-criminaliteit buiten beschouwing gehouden in het Integraal Veiligheidsplan 2023 – 2026? **T**

   De interne beveiliging van onze digitale systemen is een verantwoordelijkheid van de RID. Zij hebben daar eigen plannen en middelen voor. Dat is dus al afzonderlijk geregeld. Het veiligheidsplan is meer extern gericht.

4. In het Integraal Veiligheidsplan worden onder “vorm van ondermijning” voorbeelden genoemd. Wij missen hierin paspoort-fraude en/of ondermijnende handelingen tussen medewerkers van 1Stroom en inwoners. Wat is hier de reden van? **T**

   In het plan is geen uitputtende opsomming gegeven van de vormen van ondermijning. Wij hebben ons beperkt tot de meest voorkomende vormen.

TIP

T = technisch

I = informatief

P = politiek

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond 22 november 2022, Vraag met betrekking tot Integraal veiligheidsplan

- Wat wordt er gedaan om hangplekken in beeld te brengen zodat jongeren hier naartoe doorverwezen kunnen worden? **[t]** Wordt van de jongerenwerkers verwacht dat zij een rol kunnen spelen om meer ruimte te creëren voor jongeren en het jeugdhonk nieuw leven in te blazen? **[t]**

Er zijn geen officiële aangewezen hangplekken. De hangplekken worden tijdens een overleg besproken. Daar komen signalen bij elkaar en kan er gekeken worden welke interventies nodig zijn.
Van de jongerenwerkers wordt verwacht dat ze de doelgroep in beeld hebben, vroegtijdig met de jongeren in contact zijn en actief bijdragen aan het in kaart brengen van de signalen.

- Kan er meer inzicht gegeven worden in de samenwerking met Mikado en in hoeverre de ambities en behoeften van de gemeente overeenkomen met hetgeen Mikado doet. **[t]** Waar zijn extra inspanningen in benodigd? **[i]**

Met Mikado worden gesprekken gevoerd over de invulling van het jongerenwerk, met het oog op de uitbreiding van jongerenwerk in 2023. De gesprekken staan in het teken van de behoefte van de gemeente en dat wat Mikado daarin te bieden heeft.

In het Duivens Nieuwsblad van woensdag 2 november lezen we dat er landelijk een sterke toename van jeugdoverlast is. Ook in Duiven is dit duidelijk zichtbaar. Tijdens een eerdere raadsvergadering kwam dit al ter sprake en is er voor gekozen om extra in te zetten op jongerenwerkers en een jeugdboa. GroenLinks vraagt zich af of dit voldoende is en of er een duidelijk overzicht van de overkoepelende problemen die hier spelen.

- Welke inzichten zijn er op sociologisch gebied over de toename van jeugdoverlast, hoe staat dit in relatie tot wat er speelt in de gemeente Duiven en hoe wordt hierover afgestemd met het Rijk om deze problemen een halt toe te roepen? **[i]**

Er is geen lokaal onderzoek naar gedaan, maar de gemeente Duiven wijkt niet (veel) af van de rest van Nederland.

- Kunnen er enkele sociologische oorzaken van probleemgedrag genoemd worden en de rol die de gemeente hierin speelt of zou kunnen spelen? **[t]**

Over het jongerenwerk en sociologische factoren is veel geschreven. Over het algemeen is bekend dat jongeren vanaf een bepaalde leeftijd zich meer door de groepen waarmee ze omgaan laten beïnvloeden dan door hun ouders. In “opvoeden in de wijk” (lectoraat youthspot, Hogeschool van Amsterdam) staat een theoretische beschrijving hoe de huidige situatie rondom de jeugd is (p. 5, 6).

De gemeente biedt ouders desgevraagd opvoedingsondersteuning, de jongerencoaches zijn beschikbaar voor de jongeren die vastlopen. Schoolmaatschappelijk werk wordt o.a. ingezet op Candea.

- Wat kan er op gemeenteniveau gedaan worden om de sociologische oorzaken van probleemgedrag in te dammen? **[t]** En op welke gebieden ligt de verantwoordelijkheid echt bij het Rijk? **[t]**

In eerste instantie vraagt het om een analyse van probleemgedrag. Onder meer in de overleggen met gemeente, politie, boa's en jongerenwerkers worden deze analyses gemaakt.

- Welk keuzemenu kan er in de inrichting van het fysieke domein geboden worden om sociologische oorzaken van probleemgedrag weg te nemen? **[t]**

U gaat hier uit van een verband tussen de inrichting van het fysieke domein en de oorzaken van probleemgedrag. Of dat verband te leggen is, weten wij niet. Wat wij wel eens zien is dat de inrichting van de openbare ruimte of de opzet van een wijk er voor kunnen zorgen dat er meer klachten van omwonenden komen. De opzet van het Eilandplein zorgt er bijvoorbeeld voor dat geluid harder klinkt.

- Welke rol speelt armoede bij de toename van jeugdoverlast? **[t]** En wat zijn de ontwikkelingen om armoede een halt toe te roepen? **[i]** Ook daar, waar liggen de opties om op gemeenteniveau hier werk van te maken en waar moet dit echt vanuit het Rijk komen? **[t]**

Op lokaal niveau hebben we daar geen zicht op. Wel staat in het eerder aangehaalde document "Opvoeden in de wijk" dat dit een (sociologische) factor is die een rol speelt.

- Welke rol speelt de toegankelijkheid van maatschappelijke voorzieningen, zoals sport, cultuur en muziek om kinderen met probleemgedrag een gezonde sociale omgeving te bieden? **[t]** Is die toegankelijkheid in financiële zin voldoende of vallen er kinderen buiten de boot? **[i]** Als dit onvoldoende is, welke actie wordt hierop ondernomen? **[p]**

Op lokaal niveau hebben we daar geen zicht op. In het algemeen zou je kunnen zeggen dat wanneer jeugd een nuttige tijdsbesteding heeft dat tot minder probleemgedrag kan leiden. De laatste twee vragen vergen nader onderzoek.

Bij het Integraal Veiligheidsplan onder 2.1 Kwetsbare/ overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast), laatste alinea staat: “De wens om een nieuw preventie- en handhavingsplan alcohol en drugs op te stellen is helaas (nog) niet gerealiseerd. Dat heeft met name te maken met de coronacrisis. Dit kostte het cluster OOV zeer veel tijd, waardoor we niet alle doelen en wensen konden behalen.’”

Onze vraag is hierbij: Wordt dit plan alsnog opgesteld? En zo ja, wanneer dan? **T**

Ja, wij vinden het belangrijk dat dit plan alsnog snel wordt opgesteld. In 2023 wordt dit opgepakt.

Onder 4.3 Digitale criminaliteit bij de streefwaarden zien we verschillende getallen staan. Onze vraag is: Kan er een uitleg gegeven worden op de betekenis van deze getallen? Hebben de percentages betrekking tot de daar bovenstaande getallen in de tabel? **T**

De streefwaarden zijn afgeleid van de trend in de afgelopen jaren. Uiteraard streven we op elk onderdeel elk jaar naar iets lagere cijfers. Maar soms is de trend zodanig of zijn de cijfers al vrij laag en is het niet realistisch om lagere waarden na te streven.
De percentages komen uit de gehouden enquête, die hebben geen betrekking op de cijfers erboven.

Amendement aanpak Paspoort -en identiteitsfraude in Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023 - 2026

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op dinsdag 6 december 2022,

Constaterende dat:

- In het Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023 – 2026 wordt paspoort -en identiteitsfraude niet als speerpunt / aandachtspunt genoemd;
- Ook in het Uitvoeringsplan Ondermijning 2021 – 2023, wat de basis is voor de aanpak van ondermijning / georganiseerde criminaliteit, ontbreekt paspoort -en identiteitsfraude als speerpunt / aandachtspunt;
- De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, medeverantwoordelijk voor Digitalisering, (mevrouw van Huffelen) heeft op 8 juli 2022 in een brief de Tweede Kamer geïnformeerd over de maatregelen die genomen worden ter voorkoming van identiteitsfraude[1];
- De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beschrijft in deze Kamerbrief de resultaten van een (nog lopend) onderzoek van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) bij 17 gemeenten in de periode van 2010 tot 2019, dat er bij de aanvraag en uitgifte van paspoorten bij meer dan 30% procedurele afwijkingen voorkomen;
- De meest voorkomende procedurele afwijking is het behandelen en inklaren door één en dezelfde ambtenaar. Veelal komt dit voor bij gemeenten met minder dan 100.000 inwoners.

Overwegende dat:

- In strafrechtelijke onderzoeken al meermaals is vastgesteld dat het criminelen lukt om bij diverse gemeente valselijk opgemaakte, maar authentieke Nederlandse paspoorten te verkrijgen. Meest recent is de strafrechtelijke vervolging van een gemeenteambtenaar uit Den Haag die zich schuldig heeft gemaakt aan het uitgeven van vervalste paspoorten[2]:
- Het Regionale Informatie -en Expertise Centrum (RIEC) Oost-Nederland in een presentatie op de het Gelders Ondermijningsfestival 2022 aangaf dat fraude in de werkzaamheden van gemeenteambtenaren in de top 5 van de meest voorkomende vormen van ondermijning staat;
- Tijdens behandeling van het Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023 – 2026 de burgemeester aangaf dat een medewerker van het team Openbare Orde en Veiligheid vooral bezig is met bewustwording;
- Bewustwording naast informatiepositie – beleid & handhaving – integere & veilige werkomgeving en communicatie, slechts één van de vijf pijlers is van het Uitvoeringsplan Ondermijning.

Besluit om:

- Beslispunt 2 toe te voegen: "Bij de prioriteit Ondermijning/georganiseerde criminaliteit actief aandacht te geven aan het terugdringen van de mogelijkheid om te frauderen bij de aanvraag en uitgifte van paspoorten en overige identiteitsbewijzen".

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA	D66	Lokaal Alternatief
DOED	GroenLinks	Pro Duiven
CDA	VVD	

[1] kamerbrief-over-aankondiging-van-maatregelen-ter-voorkoming-van-identiteitsfraude.pdf (overheid.nl)
[2] Cel en taakstraf geëist voor vervalsen paspoorten Taghi en andere criminelen (msn.com)

Onderwerp	Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0		
Ondertitel	Bij dit onderwerp worden de onderzoekskaders besproken voor de milieuonderzoeken die gedaan worden bij mogelijke locaties voor grootschalige opwek van zon- en windenergie.		
Portefeuillehouder	Wethouder Tiedink	Zaaknummer	Z/22/099936
Behandelend ambtenaar	Luc Velhorst – l.velhorst@1sroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	**Beslispunten** 1. Kennis te nemen van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), bijlage 1. 2. Een zienswijze op deze Notitie in te dienen, inhoudende: 'houdt rekening met het gevoerde intensieve participatieproces voorafgaande de RES 1.0 en de onderzoeken die daarvoor bijvoorbeeld al zijn uitgevoerd op lokaal niveau in Westervoort en Duiven'.		
Historie	1 juni 2021: vaststellen RES 1.0 22 februari 2022: vaststellen voorwaarden voor zon- en windinitiatieven.		
Termijn	Het betreft een formele 'zienswijze procedure' en de zienswijzen vanuit e gemeenteraden moeten uiterlijk week 51 (19-25 december) worden opgestuurd. Dit betekent dat besluitvorming moet plaatsvinden op de raadsvergadering van 6 december.		

Politieke Avond	22 november		Ronde en Debattafel.	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Albers	E.N. Bosscha	Raadzaal	Omgeving	45 minuten
Behandeladvies	Dit raadsvoorstel gaat over een technische tussenstap tussen RES 1.0 en RES 2.0. Er hoeven geen keuzes te worden gemaakt over de locaties voor wind en zonopwek, dat is al eerder gedaan door de raad. Omdat het een complex project blijft adviseren we het wel te agenderen voor de Politieke Avond, maar omdat er geen zware politieke keuzes hoeven te worden gemaakt adviseren we een gecombineerde ronde- en debattafel van 45 minuten. Hieronder volgt meer uitleg: In de regionale energie strategie (RES 1.0) staat een grootschalig regionaal plan voor de opwek van grootschalige zon-en windenergie. Welke zoekgebieden in de regio zijn geschikt voor het plaatsen van grootschalige zonne- en windparken? 1 juni 2021 heeft de gemeenteraad een 'lokaal bod' gedaan voor een geschikt zoekgebied binnen de grenzen van de gemeente Duiven. Er is gekozen voor een gebied op en nabij Innofase en bedrijventerrein Centerpoort-Noord. Dit is over genomen in de regionale plannen (RES). Nu wordt er toegewerkt naar een RES 2.0 waarbij de RES 1.0 wordt geactualiseerd. Er wordt bijvoorbeeld vanuit milieutechnisch aspect gekeken naar de zoekgebieden met een milieu-effect rapportage (MER). Als start van dit rapport worden nu de onderzoekskaders voor deze MER voorgelegd aan de raad. De raad kan hier een mening (zienswijze) op geven. Wat wordt er bedoeld met onderzoekskaders? Hiermee wordt gedoeld op de			

	inhoud en diepgang van de MER zoals de onderzoeksvraag, de scope en het detailniveau. Het college heeft een zienswijze voorgesteld: kan de raad zich vinden in deze zienswijze? Voor meer informatie over de RES zie: https://www.regioan.nl/res-regionale-energiestrategie Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 22-11	D66 is niet vertegenwoordigd. Aan de ronde tafel nemen deel de heer P. Mekkink en mw. B. Boschker namens Milieuvrienden. Geen behoefte aan de debat. Het raadsvoorstel Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0 wordt als hamerstuk geagendeerd voor de raad van 6 december 2022.
Raadsvergadering	6 december 2022

ZFF000072D9

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0

Zaak- & documentnr. : Z/22/099936/201583686
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink

Opsteller : Luc Velhorst
Afdeling : Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoonnr. 088-6953349

Samenvatting
Bij de voorgenomen actualisatie van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 van de Groene Metropoolregio (GMR) in een RES 2.0 wordt eerst een milieueffectrapportage (MER) gemaakt. Hiervoor wordt de wettelijk voorgeschreven procedure gevolgd. Als eerste stap van deze procedure is de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gepubliceerd en opengesteld voor zienswijzen. In deze startnotitie staan de onderzoekskaders van de uit te voeren MER. Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de concept-NRD en hierop een zienswijze in te dienen.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), bijlage 1.
2. Een zienswijze op deze Notitie in te dienen, inhoudende: 'houdt rekening met het gevoerde intensieve participatieproces voorafgaande de RES 1.0 en de onderzoeken die daarvoor bijvoorbeeld al zijn uitgevoerd op lokaal niveau in Westervoort en Duiven'.

Aanleiding
In de Groene Metropoolregio (GMR, voorheen regio Arnhem Nijmegen) werken de gemeenten sinds 2019 samen met de provincie en de waterschappen aan de Regionale Energie Strategie, de RES. De RES richt zich in hoofdzaak op de opgave voor regionale zoeklocaties grootschalige opwek van wind- en zonne-energie. Daarnaast wordt gewerkt aan een regionale warmtestructuur.

In 2021 is de eerste versie van de RES door alle betrokken regiopartijen vastgesteld, waaronder ook de raad van Duiven. Hieraan is een intensief proces voorafgegaan. Het toenmalige college heeft medio 2019 destijds bewust ervoor gekozen om zelf een verkennend onderzoek door adviesbureau Arcadis te laten uitvoeren naar (technisch) mogelijke locaties voor wind- en zonne-energie. Zie de publieksversie van het rapport in bijlage 2; op p.10 en 11 staan de kaarten met mogelijke locaties zon/wind.

Vervolgens is in oktober-november 2019 samen met de gemeente Westervoort een gemeentelijk participatieproces gevolgd. Daarbij is de bevolking actief geconsulteerd over de RES-zoektocht en het verkennend onderzoek van Arcadis. De resultaten van deze participatie zijn gebundeld in een rapport (zie bijlage 3) en vervolgens door het college en de raad betrokken bij de verdere besluitvorming. Dit leidde op 12 mei 2020 tot een breed gedragen raadsbesluit over het '*lokaal aandeel gemeente Duiven* RES' (zie bijlage 4).

Dat lokale aandeel is ingebracht bij de regiopartners. Centraal staat daarbij de aanwijzing van het als 'geschikt' bestempelde zoekgebied voor wind- én zonne-energie op en nabij InnoFase en Centerpoort-Noord. Dat zoekgebied is daarna overgenomen in de definitieve

RES 1.0 (ook een stukje van de gemeente Zevenaar maakt daar gedeeltelijk onderdeel van uit)

Gelet op deze uitkomst heeft tenslotte uw raad de eerste versie van de RES, de RES 1.0 op 1 juni 2021 vastgesteld. Zie het betreffende raadsvoorstel van 6 april 2021 in bijlage 5; de complete inhoud van de RES 1.0 kunt u nog raadplegen op www.regioan.nl/res-regionale-energiestrategie.

Deze locatie is daarna ook lokaal verankerd in de gemeentelijke Omgevingsvisie. Ook heeft uw raad op 22 februari 2022 specifieke voorwaarden aan initiatieven zon/wind gesteld in het Beleidskader zon/wind. Op dit moment zijn 3 zonneparkprojecten in voorbereiding en deze worden getoetst aan de raadskaders. Bij een positieve toets wordt een project planologisch in procedure gebracht. Voor windenergie lopen er nog geen nieuwe concrete initiatieven.

Na de vaststelling van de RES 1.0 is gebleken is dat de huidige windvisie van de provincie Gelderland nog niet volledig aansluit op de RES 1.0. Dat heeft in concrete gevallen (niet in Duiven) geleid tot onduidelijkheid bij initiatiefnemers en gemeenten. De provincie heeft inmiddels met de regiogemeenten afgesproken dat haar windvisie op de RES zal worden aangepast, onder voorwaarde dat eerst een volwaardig planMER voor de RES wordt uitgevoerd. Dit in de wetenschap dat bij deze planMER ook andere mogelijk geschikte locaties voor windmolens worden onderzocht.

Inmiddels is ook juridisch vast komen te staan dat onder de nieuwe Omgevingswet de RES als een 'omgevingsprogramma' zal worden aangemerkt en dat vanaf dan de RES ook MER-plichtig is.

Vandaar dat nu een wettelijke planMER wordt uitgevoerd. Deze heeft de vastgestelde RES 1.0 met daarin opgenomen projecten en zoekgebieden als referentie. Daarnaast zullen ook alternatieve locaties vanuit verschillende invalshoeken op geschiktheid worden onderzocht. Tijdens die planMER worden nog geen nieuwe bestuurlijke keuzes gemaakt. Dat gebeurt na afronding van de planMER, bij de verdere besluitvormingsproces over actualisatie en bijstelling in de RES 2.0. Dan kan gebruik kan worden gemaakt van de milieu-informatie van de planMER. Bij die besluitvorming spelen ook nog andere afwegingen een rol, zoals de verwachte energie-opbrengst, de ruimtelijke kwaliteit, kostenefficiency en maatschappelijk draagvlak.
Aan de planMER gaat een startnotitie vooraf. Dat is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Hierin staan de kaders van de milieu-effectenrapportage. Deze NRD is als concept gepubliceerd (bijlage 1). In een zg. infographic staat een beknopte, visuele weergave van de NRD (bijlage 7).
Voor eenieder, ook voor gemeenteraden is het mogelijk hierop zienswijzen in te dienen. Ons college stelt voor om hiervan gebruik te maken.

Beoogd effect
De planMER heeft als doel te voorzien in milieu-onderzoeksinformatie op basis waarvan invulling wordt gegeven van de regionale ambitie om uiterlijk in 2030 ten minste1,62 TWh duurzame elektriciteit op te wekken binnen regio uit grootschalige bronnen voor zon- en windenergie.

Argumenten

1. *De Notitie Reikwijdte en Detailniveau geeft de benodigde onderzoekskaders van de op te stellen planMER van de RES 2.0 en markeert ook de start van de procedure.*
   De kaders gaan over de inhoud en diepgang van de planMER: de onderzoeksvraag, de scope en het detailniveau van het onderzoek en de alternatieven die op 'geschiktheid' onderzocht gaan worden.
2. *Met deze zienswijze wordt expliciet aandacht gevraagd voor de inbreng van het eerder in 2019 uitgevoerde lokale participatie-proces.*
   Onder het kopje Aanleiding is dit proces beschreven. De uitkomst van dat proces ('het lokale aandeel RES') blijft vvoor het college uitgangspunt voor het proces dat leidt tot de RES 2.0.

Kanttekeningen

1. *Tijdens de planMER-procedure en de daaropvolgende besluitvorming over de RES 2.0 zal weer gekeken worden naar (milieu-) 'geschiktheid' van gebieden voor de opwek van wind- en zonne-energie.*
   Wel vormen de eerder gemaakte keuzes over geschikte zoekgebieden uit RES 1.0 het vertrekpunt voor de MER en ook voor de RES 2.0. Niettemin komen ook andere alternatieve locaties in beeld.
2. *Gelijktijdig lopen er nog andere processen, in het bijzonder voor windenergie.*
   Voor de gehele provincie loopt ook een planMER voor de provinciale windvisie. En op landelijk niveau loopt een procedure voor eventuele aanpassing van de wettelijke milieu-normen voor windmolens. Tenslotte speelt ook nog de wespendief-problematiek. Over beide kanttekeningen moet goed gecommuniceerd worden.

Planning

Alle zienswijzen op de Notitie worden gebundeld en beantwoord in een 'Nota van Beantwoording'. In een 'Notitie wijzigingen' komen eventuele wijzigingen ten opzichte van de gepubliceerde NRD. Beide nota's worden samengevoegd met het gepubliceerde NRD en vormen samen de definitieve NRD. Deze zal ter vaststelling worden voorgelegd voor vaststelling aan de colleges. Vervolgens kan de Milieueffectrapportage worden afgerond.

- Week 43 2022: publicatie concept-NRD planMER en start zienswijzeperiode
- Week 51 2022: sluiting zienswijzeperiode
- Q1 2023: opstellen Nota's van Beantwoording en Wijzigingen, vaststelling NRD
- Q1 2023: start planMER
- Q2 2023: afronden PlanMER
- Q3-Q4 2023: voorbereiding van- en besluitvorming over RES 2.0

Financiële paragraaf

Dit besluit heeft geen financiële consequenties. Het gehele planMER traject wordt gedekt uit de bestaande regionale middelen voor de RES.

Participatie en communicatie

Als uitgangspunt is bij de RES 1.0 afgesproken: *'Lokale autonomie waar dat kan en benutten van de kracht van de regio waar dat moet'*. Zo ook op gebied van participatie. Het planMER is een onderzoek op regionaal niveau, daarom zijn regionale stakeholders uitgenodigd om deel te nemen in de dialogen om deze NRD te vormen. Zij hebben meegedacht in drie

omgevingsdialogen over welke milieueffecten worden onderzocht en hoe gedetailleerd. Dit is verwerkt in de NRD.
Na afronding van de planMER start het besluitvormingsproces over de RES 2.0. Hiervoor zal nog een apart communicatie/participatieplan gemaakt worden.

Bijlagen

1. 201583737 concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) planMER RES
2. 201586147 Publieksversie rapport Arcadis, onderzoek mogelijke locaties opwek zon/wind
3. 201586153 Opbrengst participatietraject mogelijke locaties opwek zon/wind, januari 2020
4. 201587066 Lokaal aandeel gemeente Duiven RES, raadsbesluit 12 mei 2020
5. 201587067 Vaststelling RES 1.0, raadsvoorstel 6 april 2021
6. 201587069 Infographic NRD
7. 201573734 Concept raadsbesluit

Duiven, 1 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0

Zaak- & documentnr. : Z/22/099936/201583686
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : Luc Velhorst
Afdeling : Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoonnr. 088-6953349

Samenvatting
Bij de voorgenomen actualisatie van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 van de Groene Metropoolregio (GMR) in een RES 2.0 wordt eerst een milieueffectrapportage (MER) gemaakt. Hiervoor wordt de wettelijk voorgeschreven procedure gevolgd. Als eerste stap van deze procedure is de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gepubliceerd en opengesteld voor zienswijzen. In deze startnotitie staan de onderzoekskaders van de uit te voeren MER. Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de concept-NRD en hierop een zienswijze in te dienen.

Beslispunten
1. Kennis te nemen van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), bijlage 1.
2. Een zienswijze op deze Notitie in te dienen, inhoudende: ‘houdt rekening met het gevoerde intensieve participatieproces voorafgaande de RES 1.0 en de onderzoeken die daarvoor bijvoorbeeld al zijn uitgevoerd op lokaal niveau in Westervoort en Duiven’.

Aanleiding
In de Groene Metropoolregio (GMR, voorheen regio Arnhem Nijmegen) werken de gemeenten sinds 2019 samen met de provincie en de waterschappen aan de Regionale Energie Strategie, de RES. De RES richt zich in hoofdzaak op de opgave voor regionale zoeklocaties grootschalige opwek van wind- en zonne-energie. Daarnaast wordt gewerkt aan een regionale warmtestructuur.

In 2021 is de eerste versie van de RES door alle betrokken regiopartijen vastgesteld, waaronder ook de raad van Duiven. Hieraan is een intensief proces voorafgegaan. Het toenmalige college heeft medio 2019 destijds bewust ervoor gekozen om zelf een verkennend onderzoek door adviesbureau Arcadis te laten uitvoeren naar (technisch) mogelijke locaties voor wind- en zonne-energie. Zie de publieksversie van het rapport in bijlage 2; op p.10 en 11 staan de kaarten met mogelijke locaties zon/wind.

Vervolgens is in oktober-november 2019 samen met de gemeente Westervoort een gemeentelijk participatieproces gevolgd. Daarbij is de bevolking actief geconsulteerd over de RES-zoektocht en het verkennend onderzoek van Arcadis. De resultaten van deze participatie zijn gebundeld in een rapport (zie bijlage 3) en vervolgens door het college en de raad betrokken bij de verdere besluitvorming. Dit leidde op 12 mei 2020 tot een breed gedragen raadsbesluit over het ‘*lokaal aandeel gemeente Duiven* RES’ (zie bijlage 4).

Dat lokale aandeel is ingebracht bij de regiopartners. Centraal staat daarbij de aanwijzing van het als ‘geschikt’ bestempelde zoekgebied voor wind- én zonne-energie op en nabij InnoFase en Centerpoort-Noord. Dat zoekgebied is daarna overgenomen in de definitieve

RES 1.0 (ook een stukje van de gemeente Zevenaar maakt daar gedeeltelijk onderdeel van uit)

Gelet op deze uitkomst heeft tenslotte uw raad de eerste versie van de RES, de RES 1.0 op 1 juni 2021 vastgesteld. Zie het betreffende raadsvoorstel van 6 april 2021 in bijlage 5; de complete inhoud van de RES 1.0 kunt u nog raadplegen op www.regioan.nl/res-regionale-energiestrategie.

Deze locatie is daarna ook lokaal verankerd in de gemeentelijke Omgevingsvisie. Ook heeft uw raad op 22 februari 2022 specifieke voorwaarden aan initiatieven zon/wind gesteld in het Beleidskader zon/wind. Op dit moment zijn 3 zonneparkprojecten in voorbereiding en deze worden getoetst aan de raadskaders. Bij een positieve toets wordt een project planologisch in procedure gebracht. Voor windenergie lopen er nog geen nieuwe concrete initiatieven.

Na de vaststelling van de RES 1.0 is gebleken is dat de huidige windvisie van de provincie Gelderland nog niet volledig aansluit op de RES 1.0. Dat heeft in concrete gevallen (niet in Duiven) geleid tot onduidelijkheid bij initiatiefnemers en gemeenten. De provincie heeft inmiddels met de regiogemeenten afgesproken dat haar windvisie op de RES zal worden aangepast, onder voorwaarde dat eerst een volwaardig planMER voor de RES wordt uitgevoerd. Dit in de wetenschap dat bij deze planMER ook andere mogelijk geschikte locaties voor windmolens worden onderzocht.

Inmiddels is ook juridisch vast komen te staan dat onder de nieuwe Omgevingswet de RES als een ‘omgevingsprogramma’ zal worden aangemerkt en dat vanaf dan de RES ook MER-plichtig is.

Vandaar dat nu een wettelijke planMER wordt uitgevoerd. Deze heeft de vastgestelde RES 1.0 met daarin opgenomen projecten en zoekgebieden als referentie. Daarnaast zullen ook alternatieve locaties vanuit verschillende invalshoeken op geschiktheid worden onderzocht. Tijdens die planMER worden nog geen nieuwe bestuurlijke keuzes gemaakt. Dat gebeurt na afronding van de planMER, bij de verdere besluitvormingsproces over actualisatie en bijstelling in de RES 2.0. Dan kan gebruik kan worden gemaakt van de milieu-informatie van de planMER. Bij die besluitvorming spelen ook nog andere afwegingen een rol, zoals de verwachte energie-opbrengst, de ruimtelijke kwaliteit, kostenefficiency en maatschappelijk draagvlak.
Aan de planMER gaat een startnotitie vooraf. Dat is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Hierin staan de kaders van de milieu-effectenrapportage. Deze NRD is als concept gepubliceerd (bijlage 1). In een zg. infographic staat een beknopte, visuele weergave van de NRD (bijlage 7).
Voor eenieder, ook voor gemeenteraden is het mogelijk hierop zienswijzen in te dienen. Ons college stelt voor om hiervan gebruik te maken.

Beoogd effect
De planMER heeft als doel te voorzien in milieu-onderzoeksinformatie op basis waarvan invulling wordt gegeven van de regionale ambitie om uiterlijk in 2030 ten minste1,62 TWh duurzame elektriciteit op te wekken binnen regio uit grootschalige bronnen voor zon- en windenergie.

Argumenten

1. *De Notitie Reikwijdte en Detailniveau geeft de benodigde onderzoekskaders van de op te stellen planMER van de RES 2.0 en markeert ook de start van de procedure*.
   De kaders gaan over de inhoud en diepgang van de planMER: de onderzoeksvraag, de scope en het detailniveau van het onderzoek en de alternatieven die op 'geschiktheid' onderzocht gaan worden.
2. *Met deze zienswijze wordt expliciet aandacht gevraagd voor de inbreng van het eerder in 2019 uitgevoerde lokale participatie-proces.*
   Onder het kopje Aanleiding is dit proces beschreven. De uitkomst van dat proces ('het lokale aandeel RES') blijft vvoor het college uitgangspunt voor het proces dat leidt tot de RES 2.0.

Kanttekeningen

1. *Tijdens de planMER-procedure en de daaropvolgende besluitvorming over de RES 2.0 zal weer gekeken worden naar (milieu-) 'geschiktheid' van gebieden voor de opwek van wind- en zonne-energie.*
   Wel vormen de eerder gemaakte keuzes over geschikte zoekgebieden uit RES 1.0 het vertrekpunt voor de MER en ook voor de RES 2.0. Niettemin komen ook andere alternatieve locaties in beeld.
2. *Gelijktijdig lopen er nog andere processen, in het bijzonder voor windenergie*.
   Voor de gehele provincie loopt ook een planMER voor de provinciale windvisie. En op landelijk niveau loopt een procedure voor eventuele aanpassing van de wettelijke milieu-normen voor windmolens. Tenslotte speelt ook nog de wespendief-problematiek. Over beide kanttekeningen moet goed gecommuniceerd worden.

Planning

Alle zienswijzen op de Notitie worden gebundeld en beantwoord in een 'Nota van Beantwoording'. In een 'Notitie wijzigingen' komen eventuele wijzigingen ten opzichte van de gepubliceerde NRD. Beide nota's worden samengevoegd met het gepubliceerde NRD en vormen samen de definitieve NRD. Deze zal ter vaststelling worden voorgelegd voor vaststelling aan de colleges. Vervolgens kan de Milieueffectrapportage worden afgerond.

- Week 43 2022: publicatie concept-NRD planMER en start zienswijzeperiode
- Week 51 2022: sluiting zienswijzeperiode
- Q1 2023: opstellen Nota's van Beantwoording en Wijzigingen, vaststelling NRD
- Q1 2023: start planMER
- Q2 2023: afronden PlanMER
- Q3-Q4 2023: voorbereiding van- en besluitvorming over RES 2.0

Financiële paragraaf

Dit besluit heeft geen financiële consequenties. Het gehele planMER traject wordt gedekt uit de bestaande regionale middelen voor de RES.

Participatie en communicatie

Als uitgangspunt is bij de RES 1.0 afgesproken: *'Lokale autonomie waar dat kan en benutten van de kracht van de regio waar dat moet'*. Zo ook op gebied van participatie. Het planMER is een onderzoek op regionaal niveau, daarom zijn regionale stakeholders uitgenodigd om deel te nemen in de dialogen om deze NRD te vormen. Zij hebben meegedacht in drie

omgevingsdialogen over welke milieueffecten worden onderzocht en hoe gedetailleerd. Dit is verwerkt in de NRD.
Na afronding van de planMER start het besluitvormingsproces over de RES 2.0. Hiervoor zal nog een apart communicatie/participatieplan gemaakt worden.

Bijlagen

1. 201583737 concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) planMER RES
2. 201586147 Publieksversie rapport Arcadis, onderzoek mogelijke locaties opwek zon/wind
3. 201586153 Opbrengst participatietraject mogelijke locaties opwek zon/wind, januari 2020
4. 201587066 Lokaal aandeel gemeente Duiven RES, raadsbesluit 12 mei 2020
5. 201587067 Vaststelling RES 1.0, raadsvoorstel 6 april 2021
6. 201587069 Infographic NRD
7. 201573734 Concept raadsbesluit

Duiven, 1 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/099936/201583734

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0

Samenvatting
Bij de voorgenomen actualisatie van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 van de Groene Metropoolregio (GMR) in een RES 2.0 wordt eerst een milieueffectrapportage (MER) gemaakt. Hiervoor wordt de wettelijk voorgeschreven procedure gevolgd. Als eerste stap van deze procedure is de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gepubliceerd en opengesteld voor zienswijzen. In deze startnotitie staan de onderzoekskaders van de uit te voeren MER. Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de concept-NRD en hierop een zienswijze in te dienen.

De raad besluit

1. Kennis te nemen van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).
2. Een zienswijze op deze Notitie in te dienen, inhoudende: ‘houdt rekening met het gevoerde intensieve participatieproces voorafgaande de RES 1.0 en de onderzoeken die daarvoor bijvoorbeeld al zijn uitgevoerd op lokaal niveau in Westervoort en Duiven’.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

RES Arnhem-Nijmegen

Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

21 september 2022

Project	RES Arnhem-Nijmegen
Opdrachtgever	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Document	Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Status	Definitief 02
Datum	21 september 2022
Referentie	130735/22-013.480
Projectcode	130735
Projectleider	K.A. Haans MSc
Projectdirecteur	Ir. A.H.J. van Kuijk
Auteur(s)	F.D. Kesmer MSc, R. de Jong MSc
Gecontroleerd door	M.M.K. Vanderschuren MSc, K.A. Haans MSc
Goedgekeurd door	K.A. Haans MSc
Paraaf	

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	**INLEIDING**	**5**
1.1	Aanleiding en achtergrond	5
1.2	Plangebied	6
1.3	De noodzaak van een planMER	7
1.4	Doel van de NRD	8
1.5	Scope van het planMER	9
1.6	Bevoegd gezag en initiatiefnemers	9
1.7	Leeswijzer	10
2	**KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN**	**11**
2.1	Europees	11
2.2	Nationaal	11
2.3	Provinciaal	12
2.4	Regionaal beleid	15
2.5	Gemeentelijk beleid	18
2.6	Wetgeving en beleid voor wind- en zonne-energie	20
3	**ONDERZOEKSAANPAK**	**21**
3.1	Doel en diepgang van het planMER	21
3.2	Vier stappen	21
3.3	Stap 0: startpunt en uitgangspunten onderzoeken planMER	22
3.4	Stap 1: kansen- en belemmeringenkaarten	22
3.5	Stap 2: ontwikkeling reële alternatieven	28
3.6	Stap 3: effectenonderzoeken alternatieven	28
4	**VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN**	**30**
4.1	Het voornemen	30
4.2	Stap 1: Kansen- en belemmeringenkaarten	32
4.3	Stap 2: ontwikkeling reële alternatieven	38

4.4 Stap 3: effectenonderzoek alternatieven 44

5 REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU EFFECTENONDERZOEK ENERGIETECHNIEKEN 45

5.1 Plan- en studiegebied 45
5.2 Referentiesituatie 45
5.3 Ingreep-effectrelaties energietechnieken 45
5.4 Beoordelingsschaal 47

6 REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU EFFECTENONDERZOEK WARMTE 52

6.1 Onderzoeksaanpak warmtebronnen 52
6.1.1 Ingreep-effectrelaties warmtebronnen 54
6.1.2 Aanpak effectanalyse warmtebronnen 56
6.2 Onderzoeksaanpak warmteopslag 57
6.2.1 Ingreep-effectrelaties warmteopslag 58
6.2.2 Aanpak effectanalyse warmteopslag 59
6.3 Onderzoeksaanpak warmtedistributie 59
6.3.1 Ingreep-effectrelaties warmtedistributie 59
6.3.2 Aanpak effectanalyse warmtedistributie 60
6.4 Kennisleemten, monitoring en evaluatie 62

7 PROCES EN PARTICIPATIE 63

7.1 M.e.r.-procedure 63
7.2 Inspraak en advies 64
7.2.1 Participatie 64
7.2.2 Advies Commissie voor de m.e.r. 64

Laatste pagina 65

Bijlage(n) Aantal pagina's

I Autonome ontwikkelingen 4
II Sturende criteria natuur quickscan 10
III Lijst met regionaal georganiseerde stakeholders 2
IV Begrippenlijst 3

1

INLEIDING

Voor u ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Deze NRD is onderdeel van het proces om de Regionale Energie Strategie 2.0 (RES 2.0) op te stellen voor de Groene Metropoolregio (GMR) Arnhem-Nijmegen. De GMR heeft het Rijk in de RES 1.0 een bod gedaan om in 2030 1,62 TWh duurzame energie op te wekken door windturbines, zonnevelden en zon op dak. Daarnaast onderzoekt de GMR de mogelijkheden voor het gebruik van diverse warmtebronnen in de regio.

Deze NRD is de eerste stap in de milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.-procedure). De m.e.r.-procedure wordt doorlopen ter onderbouwing van de milieueffecten van windturbines, zonnevelden en het gebruik van warmtebronnen. In deze NRD beschrijven we wat we gaan onderzoeken en hoe we dit gaat doen. De NRD kan daarom worden gelezen als een plan van aanpak voor de milieueffectrapportage. Deze NRD gaat in op de achtergronden van de diverse plannen in de regio, beschrijft de te doorlopen processtappen en de te onderzoeken alternatieven. Daarnaast geven we aan welk beoordelingskader de basis vormt voor de milieuonderzoeken voor het op te stellen planmilieueffectrapport (planMER). Het planMER biedt de bevoegde gezagen vanuit de milieuaspecten beslisinformatie voor het bepalen van de zoekgebieden voor windturbines en zonnevelden in de RES 2.0. Daarnaast neemt de provincie Gelderland de zoekgebieden voor windturbines op in de nieuwe windvisie.

Definities m.e.r., MER, RES en planMER
Binnen de procedure van milieueffectrapportage worden de afkortingen m.e.r. en het MER gebruikt. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport.

Dit rapport betreft een NRD en wordt opgesteld voor de Regionale Energiestrategie 2.0 (RES 2.0). De RES 2.0 is een kaderstellend plan waaruit toekomstige besluiten volgen voor de ontwikkeling van energie- en warmteprojecten in de RES-regio Arnhem Nijmegen. Het planMER toetst de milieueffecten van (zoek)gebieden, om op deze manier milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. Het planMER is een instrument dat geschikt is voor de planstudiefase met milieubeoordeling op strategisch en relatief abstract niveau.

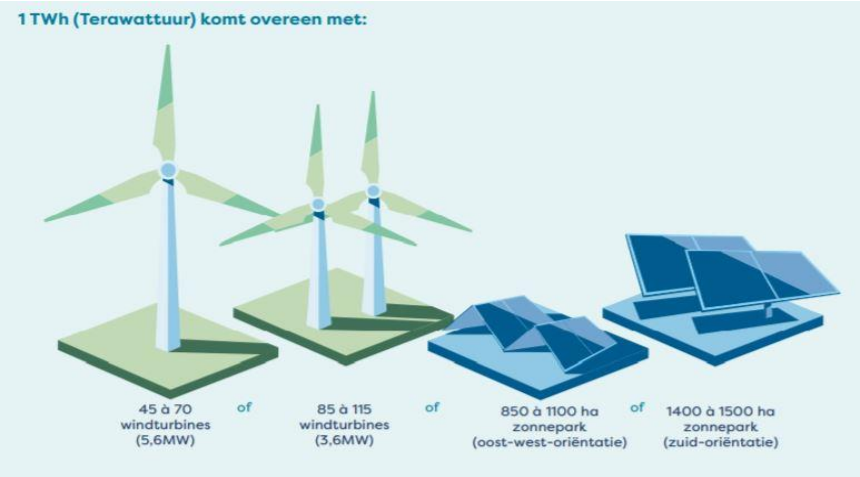
1.1 Aanleiding en achtergrond

Energieopwekking met behulp van fossiele brandstoffen leidt tot uitstoot van broeikasgassen zoals CO_2. Met name door menselijk handelen is de hoeveelheid CO_2 in de atmosfeer toegenomen. Dit veroorzaakt klimaatverandering in de vorm van opwarming van de aarde. Met het Klimaatakkoord van Parijs (2015) hebben 192 landen afgesproken de opwarming te beperken tot maximaal 2 °C. Deze internationale afspraken zijn in de afgelopen jaren vertaald naar afspraken en doelstellingen op nationaal niveau, die onder andere betrekking hebben op energiebesparing en de opwek van duurzame, fossielvrije energie. De afspraken zijn vervolgens vertaald in nationaal, provinciaal en regionaal beleid, zoals het landelijk Klimaatakkoord uit 2019, het Gelders Energieakkoord en de Regionale Energie Strategie (RES 1.0) Regio Arnhem-Nijmegen (zie hoofdstuk 2).

De GMR Arnhem-Nijmegen (hierna: de regio) heeft een bod gedaan om 1,62 TWh duurzame elektriciteit grootschalig op te wekken in 2030. Dit is de bijdrage van de regio aan de nationale opgave van 35 TWh duurzame elektriciteit op land[1]. Dit bod is vastgelegd in de RES 1.0. De regio wil deze doelstelling onder andere realiseren door de ontwikkeling van zonnevelden, grootschalig zon op dak en windturbines. In het bod is uitgegaan van een verhouding van 89 % opgesteld vermogen aan zonnevelden en zon op dak, en 11 % opgesteld vermogen aan windturbines. Deze opwektechnieken verschillen in ruimtebeslag per hoeveelheid op te wekken elektriciteit. Afbeelding 1.1 illustreert het verschil in ruimtebeslag tussen windturbines en zonnevelden.

De huidige verhouding tussen zon en wind is in het bod uit de RES 1.0 niet evenwichtig. De capaciteit van het elektriciteitsnet wordt namelijk niet optimaal benut. Daarnaast zorgt de verhouding uit de RES 1.0 tussen zon en wind voor hogere kosten, omdat elektriciteitsnetten uitgebreid en verzwaard moeten worden, enkel voor de inpassing van zonne-energie. In de RES 1.0 hebben de deelnemers afgesproken om te werken aan een betere verhouding tussen zon en wind. Daarom verkent de regio extra gebieden boven op de zoekgebieden voor wind om tot een meer evenwichtige verhouding te komen tussen wind en zon. Daarnaast is het gebruik van warmtebronnen onderdeel van de RES 1.0. In de RES 1.0 is een eerste basis gelegd met betrekking tot warmte. Er is echter geen specifieke doelstelling aan het gebruik van warmtebronnen gekoppeld.

Afbeelding 1.1 Verschil in ruimtebeslag windturbines en zonnevelden (bron: Nationaal Programma Regionale Energiestrategie)

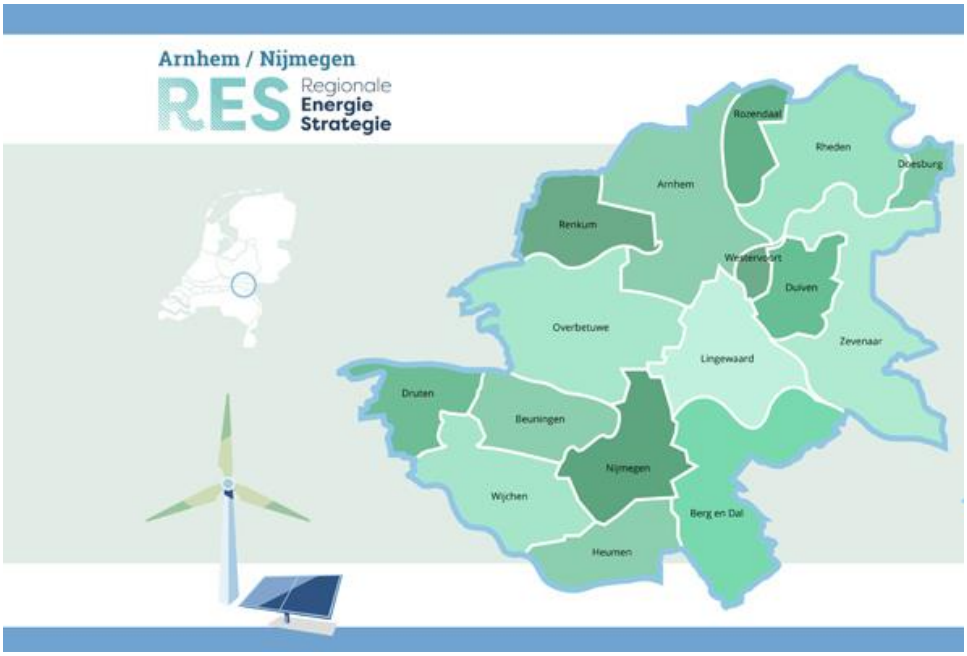

1.2 Plangebied

Het plangebied is het gebied waarbinnen gezocht wordt naar een geschikte invulling voor de realisatie van het voornemen. Afbeelding 1.2 laat het plangebied en de 16 deelnemende gemeenten zien.

[1] In het licht van de verhoogde doelstelling van 55% CO2-reductie in 2030 en de mogelijke stijgende elektriciteitsvraag zullen het Rijk en de medeoverheden bespreken of de doelstelling van 35 TWh herijkt dient te worden. Dit zal worden bezien in samenhang met het Nationaal Plan Energiesysteem (2050) en de vraagontwikkeling (op basis van de input van de werkgroep 'extra opgave'). Het Rijk en de medeoverheden streven ernaar om in het najaar van 2022 meer duidelijkheid te hebben over de herijking van de doelstelling met aandacht voor het scheppen van de juiste randvoorwaarden.

Afbeelding 1.2 Plangebied Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

1.3 De noodzaak van een planMER

Europese en nationale wetgeving schrijven voor dat voor activiteiten met potentieel significante milieueffecten een m.e.r.-procedure wordt doorlopen. Dit hangt mede af van de aard en omvang van de activiteit. Het doel van deze m.e.r.-procedure is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over de invulling van de RES 2.0. Het opstellen van een planMER helpt om alle (ruimtelijke) belangen en claims zichtbaar te maken en onderling af te wegen. De gevolgen voor onder meer het landschap, de natuur en de leefomgeving worden op een navolgbare- en toetsbare wijze in beeld gebracht.

Het vaststellen van de RES 2.0 zal leiden tot een serie besluiten om de energietransitie te realiseren in de regio. De afspraken in de RES 2.0 moeten uiteindelijk, per deelnemende gemeente en door de provincie worden vastgelegd in een ruimtelijk besluit, zoals bijvoorbeeld een Omgevingsvisie en/of Omgevingsplan.

De voorgenomen ontwikkelingen hebben betrekking op een plan dat is opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 3.1, eerste lid, en 3.6, eerste lid, onderdelen a en b) en daarmee in kolom 3 in categorie D22.2 van het Besluit m.e.r. (zie tabel 1.1). Onder de Omgevingswet (inwerkingtreding 1 januari 2023) wordt dit een Omgevingsplan. Hiermee ontstaat met de RES 2.0 een ruimtelijk plan dat de oprichting van grootschalige duurzame energie mogelijk maakt. In artikel 2, lid 3 van het Besluit m.e.r. is bepaald dat een dergelijk plan direct plan-m.e.r.-plichtig is, omdat deze een activiteit mogelijk maakt die voldoet aan de drempelwaarden zoals opgenomen in kolom 2. Daarmee geldt voor de voorgenomen ontwikkelingen, en dus voor de RES 2.0, een plan-m.e.r.-plicht. Voorgaande blijkt ook uit onderzoek van de werkgroep 'RES en plan-m.e.r.'[1]. Voor de zonnevelden die mogelijk worden gemaakt via de RES 2.0 bestaat geen m.e.r.-plicht. Recent is een procedure doorlopen bij de Raad van State. Hierin heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State geconcludeerd dat een zonneveld niet valt in categorie D22.1 (installatie voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water) van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (ABRvS 14 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2770). Aangezien er wel sprake is van een kaderstellend plan, waarbij er een samenhang bestaat tussen windturbines en zonnevelden, heeft het nog op te stellen planMER ook betrekking op de zonnevelden.

[1] https://www.commissiemer.nl/actueel/nieuws/resen-zijn-meestal-plan-mer-plichtig.

Tabel 1.1 Categorie uit het Besluit m.e.r. van toepassing op de ontwikkeling

	Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4
	Activiteiten	**Gevallen**	**Plannen**	**Besluiten**
D 22.2	de oprichting, wijziging of uitbreiding van een windturbinepark	in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 1 een gezamenlijk vermogen van 15 megawatt (elektrisch) of meer; of 2 10 windturbines of meer	de structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en de plannen, bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid, 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet	het besluit bedoeld in artikel 6.5, onderdeel c, van de Waterwet, het besluit, bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet windenergie op zee of de besluiten waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en een of meer artikelen van afdeling 13.2 van de wet van toepassing zijn dan wel waarop titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is

De m.e.r.-procedure waar deze NRD onderdeel van uitmaakt, heeft tot doel om de besluitvorming over de RES 2.0 te ondersteunen. Het planMER draagt hieraan bij door voorkeuren en risico's voor de uitvoerbaarheid vanuit het milieu inzichtelijk te maken. Daarnaast brengt het planMER de milieueffecten in beeld tussen de nog te bepalen zoeklocaties. Het planMER is een instrument dat geschikt is voor de planstudiefase met milieubeoordeling op strategisch en relatief abstract niveau, ter ondersteuning van bijvoorbeeld de verdeling tussen wind- en zonne-energie in de regio en de daarbij behorende zoekgebieden. Bij de nadere uitwerking op projectniveau wordt een zogenaamd projectMER ingezet. Dit omvat gedetailleerder onderzoek naar de gevolgen van het desbetreffend project op het milieu. Deze NRD is het startpunt van een planMER.

1.4 Doel van de NRD

Deze NRD heeft tot doel om betrokkenen en belanghebbenden te informeren over de inhoud en diepgang van het op te stellen planMER en hen te raadplegen over hun zienswijzen. De reacties betrekken we in de verdere uitvoering van het onderzoek. Daarnaast worden in deze NRD de kaders voor de milieuonderzoeken bepaald. Hiermee is de NRD een belangrijke stap in de procedures richting de RES 2.0.

De NRD leggen we apart voor advies voor aan de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie-m.e.r.). De binnengekomen reacties (zienswijzen) en adviezen verwerken we in een reactienota. De bevoegde bestuursorganen stellen de NRD en de reactienota gezamenlijk vast. De NRD en de reactienota vormen hiermee het uitgangspunt voor het opstellen van het planMER. Participatie is een belangrijk onderdeel van deze NRD (zie hoofdstuk 7). De inhoud van de thema's, de bijbehorende onderzoeken en de te onderzoeken alternatieven, worden mede opgehaald in een participatief proces en zijn beschreven in deze NRD.

1.5 Scope van het planMER

Het planMER dat aansluitend aan deze NRD wordt opgesteld geeft antwoord op de volgende vraag:

Welke gebieden zijn vanuit milieueffecten **geschikt**, **geschikt te maken**, *of* **ongeschikt** *voor de ontwikkeling van ten minste 1,62 TWh*[1][2] *duurzame elektriciteitsambitie, regionale warmtebronnen en de benodigde energie-infrastructuur binnen de Groene Metropoolregio, en hoe kan dit - naast de referentie RES 1.0 - worden ingevuld aan de hand van vier thematische alternatieven?*

Het planMER biedt feitelijke beslisinformatie aan de bevoegde bestuursorganen over welke gebieden in de regio geschikt zijn (geen milieubelemmeringen), geschikt te maken zijn (zachte milieubelemmeringen) en niet geschikt (harde milieubelemmeringen) zijn voor grootschalige energieopwek in 2030 op basis van milieueffecten. Het doel is vergunningverlening voor de energieprojecten uiterlijk op 1 januari 2025 om realisatie voor 2030 mogelijk te maken. De provincie Gelderland stelt gelijktijdig een windvisie op. De resultaten van het planMER van de regio worden opgenomen in de windvisie van de provincie.

Naast de zonnevelden en windturbines brengen we de milieueffecten van warmtebronnen op hoofdlijnen in beeld. Waterkracht is geen onderdeel van het planMER. Hoewel bij de ontwikkeling van waterkracht milieueffecten worden verwacht, zijn de mogelijkheden voor waterkracht in de regio beperkt. Hierdoor is een vergelijking van locaties binnen de regio niet goed mogelijk. Bij concrete waterkrachtprojecten, kunnen de milieueffecten in beeld worden gebracht via bijvoorbeeld een projectMER.

In het planMER onderzoeken we nadrukkelijk geen specifieke locaties. Ook volgt er uit het planMER geen rangschikking van locaties of een voorkeursalternatief. De bevoegde bestuursorganen zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor de keuze van zoekgebieden voor de opwek van wind- en zonne-energie. Hierover vindt afstemming plaats op regioniveau. De zoekgebieden die de bevoegde bestuursorganen vastleggen, worden opgenomen in de RES 2.0. De RES 2.0 kan vervolgens worden doorgevoerd in het provinciaal en gemeentelijk beleid.

1.6 Bevoegd gezag en initiatiefnemers

Bij een m.e.r. is sprake van 3 formele rollen: een bevoegd gezag, een initiatiefnemer en adviseurs. Het bevoegd gezag is de instantie die het m.e.r.-plichtige besluit vaststelt (de RES 2.0). Hiervoor zijn de gemeenteraden van de 16 regiogemeenten en de Gelderse Provinciale Staten bevoegd gezag. De Provinciale Staten stellen daarnaast het provinciale windbeleid vast.

De initiatiefnemer is degene die het plan opstelt. In dit geval zijn dat voor de RES 2.0 de colleges van B&W van de 16 gemeenten in de GMR Arnhem-Nijmegen en het college van Gedeputeerde Staten (GS). De dagelijkse besturen (DB) van de 3 waterschappen die deelnemen aan de RES GMR nemen kennis van het plan.

Daarnaast zijn er diverse adviseurs, die adviseren over de inhoud van het planMER. Belangrijk daarbij is de Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie-m.e.r.), maar ook andere overheden en insprekers.

---

[1] Het aandeel zon-op-dak van 0,49 TWh wordt in het planMER niet getoetst op milieueffecten.

[2] In het licht van de verhoogde doelstelling van 55 % CO_2-reductie in 2030 en de mogelijk stijgende elektriciteitsvraag zullen het Rijk en de medeoverheden bespreken of de doelstelling van 35 TWh herijkt dient te worden. Dit zal worden bezien in samenhang met het Nationaal Plan Energiesysteem (2050) en de vraagontwikkeling (op basis van de input van de werkgroep 'extra opgave'). Het Rijk en de medeoverheden streven ernaar om in het najaar van 2022 meer duidelijkheid te hebben over de herijking van de doelstelling met aandacht voor het scheppen van de juiste randvoorwaarden.

1.7 Leeswijzer

Voorliggende NRD beslaat 7 hoofdstukken. Hoofdstuk 2 presenteert het beleidskader, met een toelichting op de relevante beleidsstukken, wetten en regelgeving. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de onderzoeksaanpak, hoofdstuk 4 licht de activiteit, de locatieonderbouwing van het plangebied en de alternatieven toe. In hoofdstuk 5 worden de beoordelingskaders voor de beschrijving van de milieueffecten van de energietechnieken toegelicht, met het daarbij behorend overzicht van de beoordelingscriteria. Hoofdstuk 6 behandelt de reikwijdte en detailniveau voor de warmtebronnen. Ten slotte geeft hoofdstuk 7 een toelichting op het te doorlopen proces en het participatie- en communicatieproces.

2

KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN

Wet- en regelgeving en beleid stellen randvoorwaarden aan en bevatten ambities voor de ontwikkeling van de RES 2.0. In dit hoofdstuk beschrijven we de algemeen geldende kaders vanuit wetgeving, beleid en richtlijnen. Naast deze algemene kaders, zijn voor elk thema specifieke kaders van toepassing. Deze lichten we toe in hoofdstuk 5 en 6.

2.1 Europees

Europese Green Deal
De Green Deal heeft als doel om de Europese Unie (EU) klimaatneutraal te maken tegen 2050. Het realiseren van deze transitie is een prioriteit voor de Commissie Von der Leyen. Deze doelstelling ligt in lijn met het klimaatakkoord van Parijs om de klimaatopwarming te houden op een maximale stijging van 2 °C. Tegelijkertijd streeft men ernaar om de klimaatopwarming binnen de 1,5 °C houden.

Om deze doelstellingen te bereiken wil de EU tegen 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 55 % laten dalen. Om die reden introduceert de EU wetgevende voorstellen die vallen onder het 'Fit-for-55'-pakket. De opwarming van de aarde is nauw verbonden met verschillende beleidsdomeinen zoals energie, vervoer, milieu, staatssteun en aanbesteden. De EU streeft naar de integratie van duurzaamheid binnen deze beleidsdomeinen. Veel van het voorgestelde beleid zal uiteindelijk op lokaal en regionaal niveau moeten worden uitgevoerd.

2.2 Nationaal

Klimaatakkoord
De Nederlandse CO_2-reductieopgave voor 2050 komt voort uit het internationale Verenigde Naties Klimaatakkoord van Parijs (Parijs, 2015). In 2017 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het internationale Klimaatakkoord, waardoor de opgave voor 2050 wettelijk is vastgelegd. De huidige doelstellingen voor de energietransitie komen voort uit de Europese Klimaatwet (Fit-for-55, 2021):
1 emissies van broeikasgassen liggen in 2030 55 % lager dan in 1990;
2 klimaatneutraliteit in 2050.

In het nationale Klimaatakkoord (2019)[1] is uitgewerkt hoe Nederland de doelstellingen wil bereiken. Het nationale Klimaatakkoord vormt het kader voor de Regionale Energiestrategie (RES). In de RES wordt op regionaal niveau (in 30 regio's) de strategie vastgelegd voor de omschakeling van een maatschappij die draait op voornamelijk fossiele energie naar een fossielvrije energievoorziening. De RES (zie paragraaf 2.3) moet bijdragen aan het realiseren van de doelstelling om 35 TWh (terawattuur)[2] aan elektriciteit op land op te wekken per 2030, of eerder indien mogelijk. Met de RES worden decentrale overheden in staat gesteld een goed plan met maatschappelijke acceptatie op te stellen. Hierbij verkennen provincies, gemeenten,

[1] Zie: https://www.klimaatakkoord.nl/.

[2] Een Terawattuur staat gelijk aan 1 miljard Kilowattuur (kWh). Ter referentie: een Nederlands huishouden verbruikt jaarlijks circa 3.500 kWh aan elektrische energie. Bron: https://www.klimaatakkoord.nl/elektriciteit/vraag-en-antwoord/eenheden-van-energie-en-vermogen.

waterschappen, netbeheerders en - in de meeste gevallen - burgers gezamenlijk de (on)mogelijkheden voor duurzame elektriciteit, meestal in de vorm van wind- of zonne-energie.

Verhoging doelstellingen

In het licht van de verhoogde doelstelling van 55 % CO_2-reductie in 2030 en de mogelijk stijgende elektriciteitsvraag zullen het Rijk en de medeoverheden bespreken of de doelstelling van 35 TWh herijkt dient te worden. Dit zal worden bezien in samenhang met het Nationaal Plan Energiesysteem (2050) en de vraagontwikkeling (op basis van de input van de werkgroep 'extra opgave'). Het Rijk en de medeoverheden streven ernaar om in het najaar van 2022 meer duidelijkheid te hebben over de herijking van de doelstelling met aandacht voor het scheppen van de juiste randvoorwaarden.

In een kamerbrief van 2 juni 2022 (kenmerk: DGKE-K / 22219034) heeft de Minister voor Klimaat en Energie aangegeven dat zowel in het licht van het Urgenda-vonnis als de realisatie van de 55 % reductie in 2030, een versnelling van de emissiereductie noodzakelijk. Om met voldoende zekerheid het aangescherpte doel van 55 % reductie in 2030 te realiseren, wil het kabinet zich bij de uitwerking van het klimaatbeleid richten op 60 % emissiereductie, zodat ook bij tegenvallers de 55 % reductie niet in het geding is. De besluitvorming over de aanscherping van het beleidsprogramma vindt plaats in het voorjaar van 2023.

Nationale Omgevingsvisie

De Rijksoverheid kiest in de Nationale Omgevingsvisie[1] voor het realiseren van de opgave van duurzame energie voor de kwaliteit van de omgeving en het combineren van functies. Grootschalige clustering van de productie van duurzame energie (door windturbines, eventueel in combinatie met zonnevelden) heeft de voorkeur. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met andere waarden, zoals landschappelijke kenmerken, nationale veiligheid, natuur, cultureel erfgoed, water en bodem, én maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak. Daarnaast is de voorwaarde dat bewoners betrokken zijn, invloed hebben en meeprofiteren in de opbrengsten.

Omgevingswet

Op 1 januari 2023 treedt Omgevingswet in werking. De Omgevingswet betreft een wet die een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht) beoogt, door tientallen op dit moment vigerende wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet. De wet betekent een aanzienlijke inhoudelijke reductie van regels op het terrein van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed.

Wanneer de RES 2.0 wordt vastgelegd in een programma geldt een plan-m.e.r.-plicht zodra het programma 'kaderstellend' is voor m.e.r.-plichtige besluiten (zie paragraaf 1.3). Het begrip 'kaderstellend' moet ruim worden uitgelegd. Een programma is al kaderstellend als het 'de toon zet voor' vervolgbesluitvorming. Voor een RES is het hierbij van belang of het document (indicatieve) criteria of voorstellen bevat voor ruimtelijke keuzes, omvang of wijze van uitvoering van energieprojecten. In dit geval worden er zoekgebieden vastgelegd in de RES 2.0, waarmee de RES 2.0 een kaderstellend plan is.

2.3 Provinciaal

Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

Op 19 december 2018 hebben de Provinciale Staten van Gelderland de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland vastgesteld. De provincie Gelderland wil in 2050 volledig klimaatneutraal zijn. In 2030 wil de provincie een broeikasgasreductie van 55 % in Gelderland. Dit bereikt de provincie door grootschalige besparing en opwekking uit verschillende duurzame bronnen van energie, zoals wind, zon, waterkracht, biomassa en bodemenergie. De provincie stimuleert innovatie en het uitrollen van bewezen technieken. De provincie streeft naar een versnelde energietransitie, gericht op forse vergroting van het aandeel duurzame energie en passend bij de Gelderse kwaliteiten. Voor het opwekken, opslaan en transporteren van duurzame energie is ruimte nodig; veel ruimte. Windturbines, zonnevelden, warmtecentrales, (mest-)vergisters,

[1] Zie: https://www.denationaleomgevingsvisie.nl/.

waterkrachtcentrales moeten een plek krijgen in het Gelderse landschap, wil de provincie haar ambitie halen. Dit raakt de leefomgeving van alle Gelderlanders en kan conflicteren met andere Gelderse kwaliteiten – zoals de natuur, het rivierenlandschap met de uiterwaarden en het erfgoed.

Afbeelding 2.1 Visieschets voor het gesprek over energietransitie (bron: omgevingsvisie Gaaf Gelderland)

Beleidslijn windenergie

Als bijlage bij de Omgevingsvisie is de beleidslijn windenergie opgenomen. Deze is vastgesteld door de Gedeputeerde Staten van Gelderland op 26 februari 2019. Deze beleidslijn verduidelijkt de bedoeling van de provincie met de Visieschets (afbeelding 2.1) voor het gesprek over Energietransitie. De beleidslijn beschrijft hoe en waar de provincie windturbines gerealiseerd wil zien. Dit beleid verwoordt de hiervoor geldende provinciale benadering.

Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening Gelderland (geconsolideerd op 1 februari 2022) beschrijft de regels behorende bij de Omgevingsvisie. Er wordt op hoofdlijnen onderscheid gemaakt tussen de opwek van grootschalige windenergie en zonne-energie.

Windenergie

In paragraaf 2.7.1 zijn de 'Instructieregels windturbines' opgenomen. Artikel 2.62 stelt dat een bestemmingsplan dat de oprichting van een windturbine of windturbinepark mogelijk maakt, aandacht besteedt aan:

1 de ruimtelijke kenmerken van het landschap;
2 de maat, schaal en inrichting in het landschap;
3 de visuele interferentie met een nabijgelegen windturbine of windturbines;
4 de cultuurhistorische achtergrond en waarden van het landschap;
5 de beleving van de windturbine of het windturbinepark in het landschap.

Daarnaast stelt artikel 2.63 dat windturbines niet geplaatst mogen worden in rustgebieden voor winterganzen, de weidevogelgebieden en delen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Met betrekking tot windturbines in Gelders natuurnetwerk (GNN) volgt uit artikel 2.39 dat dit alleen is toegestaan als er geen nadelige gevolgen zijn voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het GNN. Nieuwe activiteiten binnen Groene ontwikkelingszones (GO) (artikel 2.52) zijn alleen toegestaan als de kernkwaliteiten of ontwikkelingsdoelen, genoemd in de bijlage 'Kernkwaliteiten Gelders natuurnetwerk en Groene

ontwikkelingszone', per saldo en naar rato van de ingreep worden versterkt en de samenhang niet verloren gaat.

In artikel 1a.3 zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot afwijkruimte van de instructieregels. Voor weidevogelgebieden geldt op basis van artikel 2.51a dat een nieuw bestemmingsplan in ieder geval windturbines niet toe staat. Hier kan middels de bepalingen in artikel 1a.2 niet van worden afgeweken.

De bepalingen in artikel 1a.3 ten aanzien van afwijkruimte van de instructieregels voor windturbines in rustgebieden voor winterganzen, delen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, GO en GNN zijn de volgende:

a er is sprake van een groot openbaar belang;
b er zijn geen reële alternatieve locaties beschikbaar;
c er worden tijdig effectieve compenserende maatregelen getroffen met het oog op de betrokken provinciale belangen.

Als groot openbaar belang wordt onder andere de duurzame opwekking van energie beschouwd, voor zover dit een significante bijdrage levert aan de regionale, provinciale of landelijke energiedoelstelling. Wel geldt dat er compensatie plaats dient te vinden van hetgeen bepaald is in afdeling 2.6 (natuur en landschap) van de Omgevingsverordening. De overblijvende effecten dienen gelijkwaardig te worden gecompenseerd in overeenstemming met paragraaf 2.6.2. Voor de instructieregels ter bescherming van het GNN (onder andere artikel 2.39) geldt dat alleen afgeweken kan worden als er geen reële alternatieven zijn. Dit wijkt af van de bepaling met betrekking tot alternatieve locaties, waarbij gekeken dient te worden naar alternatieve locaties.

Artikel 2.42 biedt de volgende afwijkingsruimte specifiek voor windturbines:

1 voor een locatie binnen het gebied dat is aangeduid als Gelders natuurnetwerk, zijn windturbines onder voorwaarden mogelijk als de compensatie voor windturbines en omliggende verharding bestaat uit maatregelen waarbij:
   a de nadelige gevolgen voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het Gelders natuurnetwerk zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd in overeenstemming met bijlage 'Gelijkwaardige natuurbeheertypen';
   b de oppervlakte aan natuur die verloren gaat voor 200 % wordt gecompenseerd;
2 de initiatiefnemer legt de wijze van compensatie van de kernkwaliteiten en de wijze waarop aandacht aan voorkomende soorten wordt besteed vast in een natuurversterkingsplan dat onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan.

Zonnevelden

Voor zonnevelden zijn de hierboven genoemde voorwaarden eveneens van toepassing (met uitzondering van artikel 2.42 en 2.62). In aanvulling hierop zijn in paragraaf 2.7.4 de 'Instructieregels zonnevelden in het buitengebied' opgenomen. Artikel 2.65a (gebieden of locaties voor zonnevelden) stelt het volgende:

- als een bestemmingsplan zonnevelden in het buitengebied mogelijk maakt, wordt met het oog op het belang van zorgvuldig ruimtegebruik rekening gehouden met:
   a de bijdrage van zonne-energie aan de lokale energiebehoefte;
   b de mogelijkheden om binnen het stedelijk gebied en op daken van gebouwen in die behoefte te voorzien;
   c de gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit van gebieden of locaties waar zonnevelden mogelijk zijn en de wijze waarop deze kwaliteit behouden of blijvend versterkt kan worden;
   d de samenhang met het omringende landschap;
   e de consequenties voor het elektriciteitsnet; en
   f het huidige grondgebruik;
- het bestemmingsplan verzekert een gebruikstermijn van maximaal 30 jaar en dat na beëindiging van het gebruik het zonneveld wordt verwijderd;
- het bestemmingsplan bepaalt in welke mate de bij aanleg en gebruik van een zonneveld gerealiseerde versterking van de ruimtelijke kwaliteit na verwijdering van het zonneveld in stand wordt gehouden.

Hierbij dient rekening gehouden te worden met in ieder geval de bepalingen uit artikel 2.39 en 2.51a. Geconcludeerd kan worden dat er mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van windturbines en

zonnevelden binnen enkele aangewezen natuurgebieden en landschappen (niet van toepassing voor weidevogelgebieden). Hiervoor dient voldaan te worden aan de voorwaarden zoals gesteld in artikel 1a.3.

Gelders Klimaatplan 2021 - 2030

Het Gelders Klimaatplan 2021 - 2030[1] staat voor een broeikasgasreductie van 55 % ten opzichte van 1990 in 2030. In Gelderland werken 6 regio's aan een RES. Doorgerekend naar rato van potentie lijkt een Gelderse bijdrage van 3,4 TWh aan de landelijke doelstelling realistisch, zoals blijkt uit het Gelders Klimaatplan. Een optelling van de biedingen uit de 6 RES'en leidt tot 6,5 TWh. In RES 2.0 en verder zal de realiteitswaarde van de biedingen blijken, omdat de plannen dan concreter worden uitgewerkt. Als in de praktijk blijkt dat niet alle locaties daadwerkelijk ontwikkeld kunnen worden, verwacht de provincie dat alternatieven nodig zijn. Dit kan door op zoek te gaan naar nieuwe locaties, ofwel door te zoeken naar extra CO_2-reductie binnen andere domeinen om de doelen voor 2030 te halen.

2.4 Regionaal beleid

Regionale Energiestrategie (RES 1.0) Regio Arnhem-Nijmegen

De RES 1.0 voor de GMR Arnhem-Nijmegen is in 2021 vastgesteld door de bevoegde gezagen. In de RES 1.0 heeft de regio samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners de mogelijkheden onderzocht voor het opwekken van duurzame elektriciteit op land en het gebruik van warmtebronnen. De RES 1.0 gaat over de opwekking van duurzame elektriciteit via windturbines, zonnevelden en zon op grote daken (>15 kWP), de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de benodigde opslag en energie infrastructuur. Voor de keuzes die gemaakt zijn in de RES is een afwegingskader opgesteld (afbeelding 2.2). De criteria binnen dit afwegingskader zijn de ruimtelijke kwaliteit in relatie tot de opgave, het maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak, de energieopbrengst en kostenefficiëntie (systeemefficiëntie) van de maatregelen. Er is ook gekeken naar kansen om de energieopgave te combineren met andere geplande of gewenste ingrepen in het landschap, de zogenaamde integraliteit (koppelkansen). Tot slot is de kansrijkheid van grootschalige opwekking van zon- en windenergie getoetst aan belemmerend beleid rond bijvoorbeeld natuur, defensie, veiligheid, landschap en cultuurhistorie.

Afbeelding 2.2 Afwegingskader RES 1.0

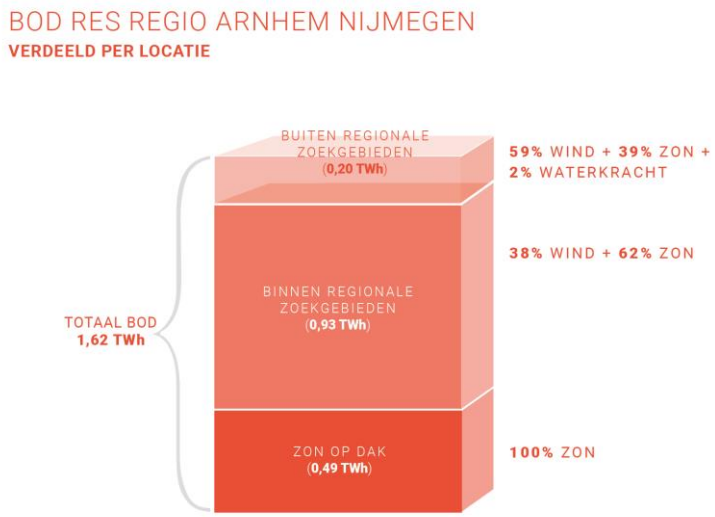

De regio draagt met 1,62 TWh bij aan de landelijke ambitie van 35 TWh opwekking via onder andere zonnevelden, grootschalig zon op dak en windturbines. De basis is de inzet op de mogelijkheden van zonnepanelen op grote daken. Daar is 0,49 TWh aan opgesteld vermogen voorzien. Binnen de regionale

[1] Geraadpleegd via website provincie Gelderland 'Een klimaatneutraal Gelderland'.

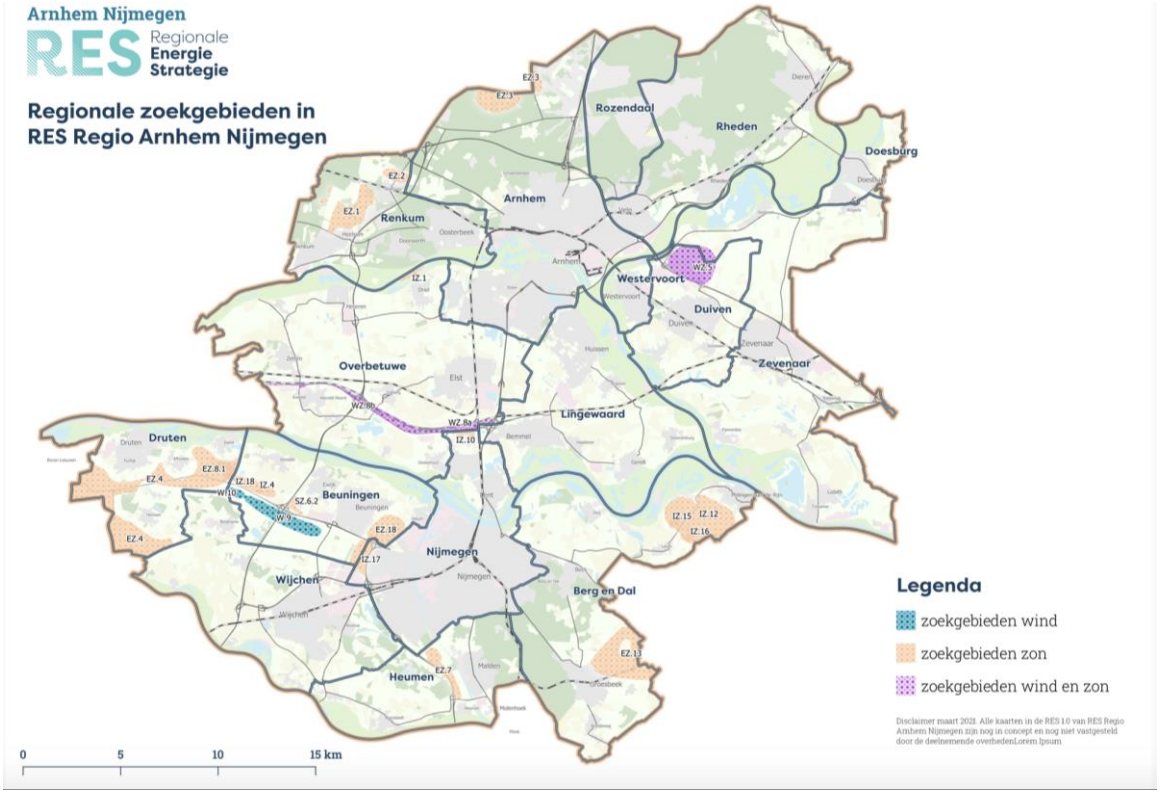
zoekgebieden gaat het om 0,92 TWh aan vermogen door zonnevelden en windturbines en buiten regionale zoekgebieden nog eens 0,20 TWh (afbeelding 2.3).

Afbeelding 2.3 Bod RES 1.0 verdeeld per locatie

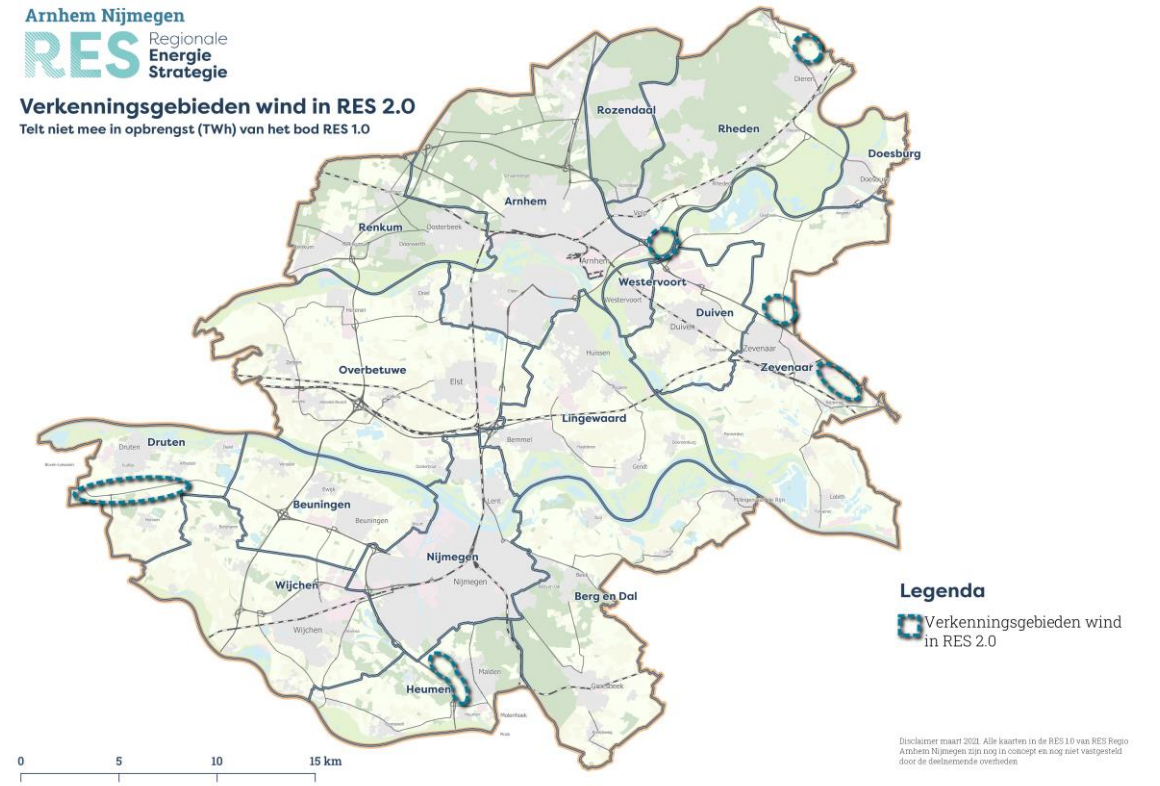

Op het niveau van de RES 1.0 is ook gekeken naar de gebieden in de regio waar de ontwikkeling van grote warmtenetten kansrijk is. Rond deze bovenlokale (of soms zelfs bovenregionale) warmtebronnen zal de komende jaren een structureel gesprek plaatsvinden met alle betrokken partijen, om af te stemmen op welke wijze deze bronnen zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet om de warmtetransitie te doen slagen. Uiteindelijk is de RES 1.0 vastgesteld met daarin de zoekgebieden voor de realisatie van windturbines en zonnevelden (afbeelding 2.4). Daarnaast zijn er nog enkele aanvullende verkenningsgebieden voor windturbines vastgelegd, om zo meer mogelijkheden voor windenergie in beeld te brengen (afbeelding 2.5). Deze gebieden tellen niet mee in het bod van 1,62 TWh van de RES 1.0, maar wil de regio in het RES 2.0 proces nader onderzoeken.

Afbeelding 2.4 Bod RES 1.0 regionale zoekgebieden

Afbeelding 2.5 Verkenningsgebieden wind in RES 2.0

2.5 Gemeentelijk beleid

Omgevingsvisies

De Omgevingsvisies van de gemeenten in de regio zijn kaderstellend voor de ontwikkelingen binnen de regio. De Omgevingsvisie is 1 van de instrumenten uit de Omgevingswet. Deze nieuwe wet gaat in op 1 januari 2023. Er is daarom alleen gekeken naar de omgevingsvisies binnen de gemeenten en niet naar bijvoorbeeld (veelal verouderde) structuurvisies. Tabel 2.1 toont een beknopt overzicht van de Omgevingsvisies binnen de regio Arnhem-Nijmegen. Elke gemeente moest voor eind 2021 ook een Transitievisie Warmte hebben vastgesteld. Gemeenten maken het tijdspad inzichtelijk: wanneer kunnen welke wijken of buurten van het aardgas worden afgekoppeld?

Tabel 2.1 Overzicht van de omgevingsvisies van de gemeenten binnen de GMR

Gemeente	Omgevingsvisie	Beschrijving	Voortgang
Arnhem	Omgevingsvisie Arnhem 2040	de Omgevingsvisie gaat over de toekomst van de leefomgeving van Arnhem. Het geeft een beeld van Arnhem in 2040 als een groene, vitale stad met ruimte voor meer inwoners en bedrijvigheid. In de Omgevingsvisie zijn de opweklocaties voor wind en zon en het zoekgebied zon uit de RES 1.0 opgenomen	opstellen Omgevingseffect Rapport (OER) voor concept
Berg en Dal	Omgevingsvisie Berg en Dal	de gemeente Berg en Dal is op dit moment een koersdocument aan het opstellen om oplossingen voor de vraagstukken te zoeken en de visie op hoofdlijnen te bepalen. Het huidige beleid is opgenomen in het Actieplan Duurzaamheid	voorbereiding
Beuningen	Omgevingsvisie Beuningen 2040	de Omgevingsvisie richt zich op 5 ambities, waaronder een energieneutraal en klimaatbestendig Beuningen. De gemeente faciliteert de energietransitie: verduurzaming van de energiebronnen en bijbehorende infrastructuur (duurzame opwekking van energie: windenergie, zonne-energie et cetera)	vastgesteld in december 2021
Doesburg	nader te bepalen	nader te bepalen	nader te bepalen
Druten	Omgevingsvisie Druten 2035	in de omgevingsvisie legt de gemeente vast hoe de gemeente ook in 2035 een fijne plek is om te wonen, werken, leven en genieten	voorbereiding opstellen concept
Duiven	Omgevingsvisie Duiven	in de Omgevingsvisie benoemt de gemeente dat het in 2050 energieneutraal wil zijn. De realisatie van grootschalige opwek van hernieuwbare energie (zon en wind) is hiervoor nodig. Het uitgangspunt is dat de gemeente Duiven een bijdrage levert aan de versnelling van de energietransitie, passend bij de maat en ruimtelijke kwaliteiten van de gemeente. In de Omgevingsvisie zijn expliciet de zoekgebieden wind en zon aangewezen die in de gemeente Duiven vallen binnen het zoekgebied WZ5 van de RES 1.0 regio Arnhem Nijmegen	vastgesteld in februari 2022

Gemeente	Omgevingsvisie	Beschrijving	Voortgang
Heumen	Omgevingsvisie Heumen	de Omgevingsvisie verwoordt de doelstellingen en ambities van de gemeente Heumen ten aanzien van de fysieke leefomgeving voor de komende 10 jaar	opstellen koersdocument
Lingewaard	Omgevingsvisie Lingewaard	de gemeente werkt aan het opstellen van een concept Omgevingsvisie. Hierin staat onder andere benoemd dat de gemeente een positieve houding heeft ten opzichte van initiatieven voor windmolens. De A15-zone is een kans voor de ontwikkeling van duurzame opwek van energie	opstellen concept Omgevingsvisie
Nijmegen	Omgevingsvisie 2020 - 2040	in de Omgevingsvisie staan uitgangspunten voor het gebruik van de ruimte in Nijmegen. Het doel is om uiterlijk in 2045 energieneutraal en aardgasvrij te zijn. In de Omgevingsvisie is een kaart opgenomen waarbij gebieden voor potentiële windturbines en zonnevelden zijn aangewezen	vastgesteld in oktober 2020
Overbetuwe	Omgevingsvisie Overbetuwe 2040	de omgevingsvisie is een integrale en toekomstbestendige koers voor de leefomgeving in Overbetuwe. Er wordt benoemd dat de gemeente inzet op clustering van grootschalige opwek in de zone rondom de A15 en de Betuweroute en dat hier ruim 500 TJ aan duurzame stroom gaat worden opgewekt	vastgesteld in oktober 2019
Rheden	Omgevingsvisie Rheden	de Omgevingsvisie Rheden wordt op dit moment opgesteld. Naar verwachting wordt deze vastgesteld medio 2023	voorbereiding
Renkum	Omgevingsvisie Renkum 2040	in de Omgevingsvisie Renkum 2040 is de RES 1.0 verwerkt. De gemeente zet in op zon op dak en zonnevelden. Windenergie is hierbij tot 2030 niet in beeld	vastgesteld in januari 2022
Rozendaal	Omgevingsvisie Rozendaal	inhoud nog niet bekend	voorbereiding
Westervoort	Omgevingsvisie Westervoort	Westervoort wil in de toekomst een duurzaam thuis, een gezonde, sociale en veilige omgeving, een vitale economie en een goede bereikbaarheid voor haar inwoners realiseren. De gemeente wil bijdragen aan de RES. De gemeente Westervoort werkt mee aan alle RES-opgaven. Noch in de RES 1.0, noch in de Omgevingsvisie Westervoort zijn er mogelijkheden opgenomen voor zoekgebieden voor de grootschalige opwek van wind- en zonne-energie	vastgesteld in september 2021
Wijchen	Omgevingsvisie Druten	de gemeente zit in de voorbereidende fase voor de Omgevingsvisie. De centrale hierbij zal zijn: hoe zet de gemeente Wijchen eruit in 2035?	voorbereiding
Zevenaar	Omgevingsvisie Zevenaar	de omgevingsvisie voor Zevenaar is de strategische, integrale lange termijnvisie (2040) voor de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie zit in de voorbereidende fase	voorbereiding

2.6 Wetgeving en beleid voor wind- en zonne-energie

Bovenstaande paragrafen beschrijven op hoofdlijnen de wettelijke kaders en beleidskaders die van toepassing zijn voor de ontwikkeling. Daarnaast is ook milieuwetgeving van toepassing op de voorgenomen ontwikkelingen. Bij het planMER wordt per milieuthema de relevante wetgeving en beleid beschreven en toegelicht. Zodra er duidelijkheid is over nieuwe nationale en provinciale kaders, bijvoorbeeld het Activiteitenbesluit en de provinciale Omgevingsverordening, worden die, indien redelijkerwijs mogelijk, meegenomen in het planMER.

3

ONDERZOEKSAANPAK

In dit hoofdstuk lichten wij de toegepaste onderzoeksaanpak toe.

3.1 Doel en diepgang van het planMER

Het planMER heeft tot doel om de besluitvorming voor de RES 2.0 te ondersteunen. Het planMER draagt hieraan bij door mogelijkheden en risico's voor de uitvoerbaarheid vanuit milieuperspectief inzichtelijk te maken. Daarnaast brengen we met het planMER de effecten in beeld die verschillen tussen locaties en/of tussen de verschillende energie- en warmtetechnieken. Het gaat daarbij om onderscheidende milieueffecten met een effectduur die langer is dan de aanlegfase, zie onderstaand kader.

Tijdelijke effecten in het planMER
Tijdelijke effecten die na de aanlegfase voorbij zijn (zoals een tijdelijke invloed op het landschap of op ruimtegebruik door aanlegwerkzaamheden), beschouwen we in het planMER niet, tenzij deze een risico vormen voor de uitvoerbaarheid. Tijdelijke effecten zijn over het algemeen niet bepalend voor de keuze van gebieden of een keuze tussen de verschillende energie- en warmtetechnieken. Effecten die weliswaar optreden tijdens de aanlegfase, maar een langere doorwerking hebben (zoals stikstofdepositie), worden eveneens niet beschouwd in het planMER. Dit kan, evenals overige tijdelijke effecten, worden beschouwd in een projectMER voor concrete projecten. In het planMER wordt nader toegelicht welke effecten niet worden beschouwd en waarom.

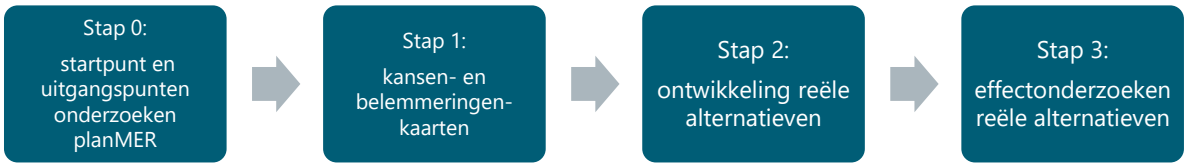
De diepgang van de effectanalyses in het planMER heeft een detailniveau dat aansluit bij het detailniveau van de keuzes die voorliggen in de RES 2.0. Het gaat daarbij om de keuze voor zoekgebieden, de keuze voor een techniek en de mate waarin een mix tussen de technieken wordt ingezet. Op dit moment is het enkel mogelijk om generieke analyses uit te voeren die vanuit milieuaspecten mede richting geven aan de keuze voor zoekgebieden en/of technieken.

3.2 Vier stappen

Het plan-m.e.r.-proces doorloopt verschillende stappen. De RES 1.0 is het startpunt voor het planMER en geeft richting aan de scope van de onderzoeken. Zo heeft de RES 1.0 de doelstelling voor energieopwek en de kansrijke energie- en warmtetechnieken vastgelegd, zie paragraaf 2.4. In het planMER onderzoeken we in hoeverre deze technieken ook vanuit milieuperspectief geschikt zijn.

Op hoofdlijnen bestaat het m.e.r.-proces voor RES Arnhem-Nijmegen uit de volgende stappen (zie afbeelding 3.1).

Afbeelding 3.1 Stappenplan plan-m.e.r.-proces

Stappen 0, 1 en 2 leiden tot de reële alternatieven en zijn beschreven in deze NRD. Stap 3 behoort tot het planMER.

3.3 Stap 0: startpunt en uitgangspunten onderzoeken planMER

Doel, proces en resultaat

Het doel van stap 0 is om het voornemen en de uitgangspunten voor de onderzoeken vast te stellen als basis van het planMER. Hierbij staat de volgende vraag centraal: welke doelen en technieken gaan wij in het planMER onderzoeken en worden vervolgens in de RES overwogen? In stap 0 wordt de doelstelling voor duurzame opwekking van elektriciteit bepaald. Het bod van de RES 1.0 wordt geanalyseerd vanuit de huidige situatie, zodat het planMER uitgaat van de meest recente informatie (peildatum: 1 januari 2022). Er zijn namelijk al plannen ontwikkeld of in ontwikkeling, die bijdragen aan het bestaande bod. Daarnaast beschrijven we de onderdelen van de RES (energietechnieken en warmtetechnieken) die in het planMER worden beoordeeld vanuit milieuoogpunt. Hierbij worden de kenmerken van de windturbines (onder andere ashoogte, vermogen), zon op land (onder andere oriëntatie en omvang in hectares), warmtebronnen en warmte-infrastructuur bepaald. De technieken die de regio heeft vastgesteld in RES 1.0 zijn leidend.

3.4 Stap 1: kansen- en belemmeringenkaarten

Doel, proces en resultaat

Het doel van de eerste stap is om binnen de regio gebieden uit te sluiten waar de opwek van wind- en/of zonne-energie en/of duurzame warmteproductie vanuit (milieu-)wetgeving niet is toegestaan. Om de milieueffecten van de energie- en warmtetechnieken en bijbehorende infrastructuur te kunnen onderzoeken en beoordelen, worden eerst de referentiesituatie, de wettelijke en regelgevende kaders en beleidskaders in beeld gebracht. Deze wettelijke- en regelgevende kaders en beleidskaders geven een beeld van de (on)mogelijkheden voor de ontwikkeling van duurzame energie in de regio en worden vertaald in kansen- en belemmeringenkaarten. Voor warmte stellen we geen specifieke kansen- en belemmeringenkaarten op (zie hoofdstuk 6 voor een nadere toelichting).

In deze stap worden alle harde belemmeringen[1] (ook wel uitsluitende criteria genoemd) in een GIS-database opgenomen. Resultaat hiervan zijn kaarten voor windturbines en zonnevelden, waarop de uit te sluiten gebieden zijn weergegeven. Deze kaart geeft daarmee een beeld van de maximale zoekruimte binnen de RES-regio en vormt de basis voor stap 2.

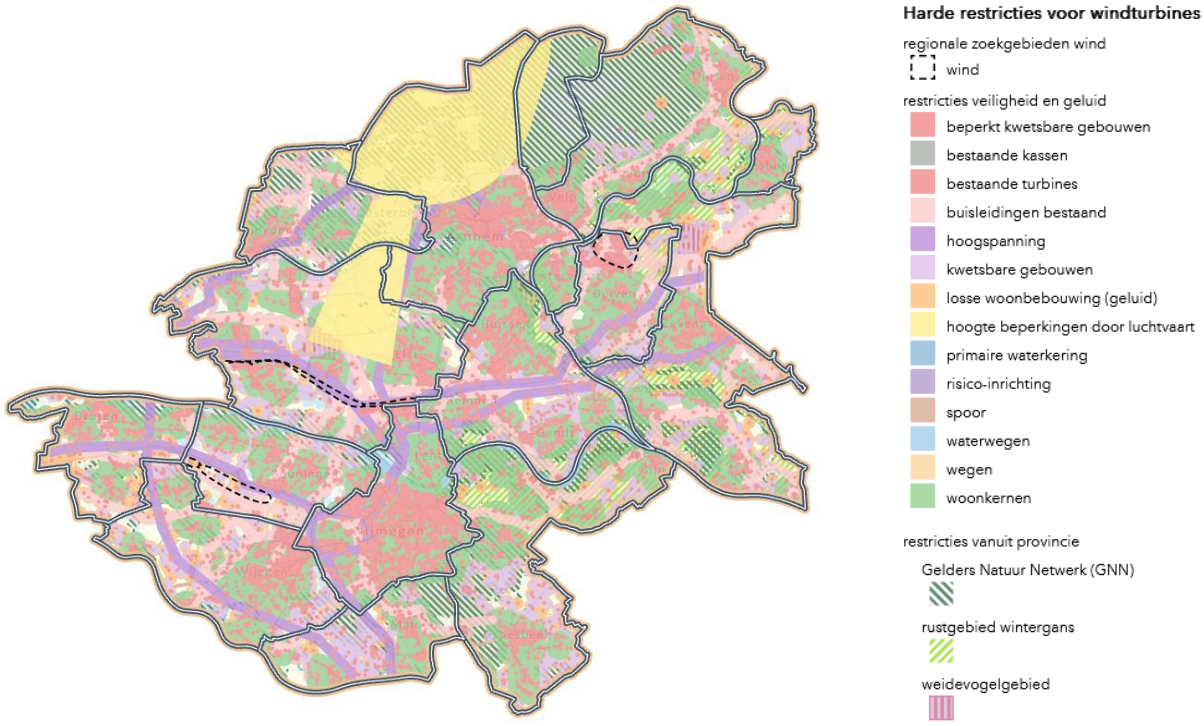
De harde belemmeringen uit RES 1.0 vormen de basis voor deze stap, zie afbeelding 3.2. Vervolgens worden deze harde restricties gevalideerd en waar nodig geactualiseerd of aangevuld. Daarmee geeft deze stap invulling aan het advies van de Commissie m.e.r.[2] (zie toelichtend kader).

[1] Een harde belemmering is een fysieke belemmering of een belemmering met een no go aanduiding vanuit wet- en regelgeving.

[2] Advies Commissie m.e.r.: https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p35/p3589/3589_advies_milieu-informatie.pdf.

Navolgbaarheid zoekgebieden RES 1.0 - Advies Commissie m.e.r. op RES 1.0
'Het is op basis van de beschikbare informatie voor de Commissie niet duidelijk op basis van welke (milieu)afwegingen de zoekgebieden tot stand zijn gekomen. De RES 1.0 geeft namelijk goede belemmeringenkaarten én een duidelijk eindbeeld/kaart, maar het is onvoldoende navolgbaar hoe dit eindbeeld zijn vorm heeft gekregen'.

Afbeelding 3.2 Harde belemmeringen uit RES 1.0

Harde belemmeringen

Harde belemmeringen zijn fysieke beperkingen, of beperkingen vanuit wet- en regelgeving, die de ontwikkeling van wind- en/of zonne-energie en bijbehorende infrastructuur op een bepaalde locatie onmogelijk maakt.

Het planMER maakt onderscheid tussen 2 type harde belemmeringen:
1 fysieke objecten: dit zijn bijvoorbeeld gebouwen en infrastructuur (wegen, spoorwegen, buisleidingen, bestaande windturbines). Het is hier fysiek niet mogelijk om een zonneveld, windturbines, warmtebron of energie-infrastructuur te realiseren;
2 beperkingen vanuit wet- en regelgeving: dit legt beperkingen op vanuit onder andere geluid, veiligheid, waterkwaliteit en waterveiligheid. Deze beperkingen worden hieronder nader toegelicht.

Beperkingen vanuit wet- en regelgeving

Wettelijke beperkingen gelden onder andere voor:
1 **geluid:** in het Activiteitenbesluit is vastgelegd hoeveel geluid een windturbine maximaal mag veroorzaken op de gevel van gevoelige bestemmingen zoals een woning of ziekenhuis;
2 **slagschaduw:** in het Activiteitenbesluit is de maximale slagschaduwduur op de gevel van gevoelige bestemmingen vastgelegd;

3 **veiligheid:** in het Handboek Risicozonering Windturbines 2020[1] is vastgelegd welke afstanden minimaal moeten worden aangehouden tot kwetsbare objecten zoals woningen, beperkt kwetsbare objecten zoals bedrijven en woningen in het buitengebied, BZRO en inrichtingen;
4 **infrastructuur:** veiligheidsafstanden rijkswegen, hoofdwaterwegen en spoorwegen.

Status van het Activiteitenbesluit
De geluid-, slagschaduw- en veiligheidsnormen die gelden voor windparken zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Op 30 juni 2021 oordeelde de Raad van State in een uitspraak over het Windpark Delfzijl, dat deze normen vanuit milieuperspectief moeten worden onderbouwd met een planMER. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat laat hiervoor momenteel een planMER opstellen. In paragraaf 5.5 wordt nader toegelicht hoe hier in de m.e.r.-procedure mee omgegaan wordt.

Zachte belemmeringen (nee, tenzij en ja, mits)
Naast wettelijke beperkingen vanuit hinder en veiligheid, gelden ook vanuit beleid belemmeringen. Onder zachte belemmeringen vallen richtafstanden, adviesafstanden die voortkomen uit beleid en regelgeving die afwijkingen mogelijk maken. Een voorbeeld van een zachte belemmering is de veiligheidscontour rond snelwegen. De veiligheidscontour is opgenomen in de Handreiking Risicozonering Windturbines, maar in de praktijk zijn er mogelijkheden om hiervan af te wijken.

Ontwikkelingen in of nabij Natura 2000-gebieden
Ontwikkelingen in of nabij Natura 2000-gebieden kunnen leiden tot significante effecten op de instandhouding van beschermde soorten en Habitats. Projecten zijn enkel vergunbaar als significante effecten kunnen worden uitgesloten. Als dit op m.e.r.-niveau niet mogelijk is, is een aanvullende toetsing nodig: een Passende Beoordeling (PB). De PB is een nader onderzoek naar mogelijk significante effecten, daarbij worden ook mitigerende maatregelen uitgewerkt (zie ook afbeelding 3.3). Vervolgens wordt getoetst of significante effecten met deze maatregelen zijn uit te sluiten. Als dit nog steeds niet mogelijk is, dient een ADC-toets doorlopen te worden waarin het volgende wordt aangetoond:
1 A: er zijn geen alternatieven beschikbaar;
2 D: er is sprake van een dwingende reden van groot openbaar belang;
3 C: er worden compenserende maatregelen getroffen om de algehele samenhang van Natura 2000 te waarborgen.

Als bovenstaande punten in de ADC-toets niet voldoende kunnen worden aangetoond, is het project vanuit de Wet natuurbescherming niet vergunbaar.

Afbeelding 3.3 Onderzoekstraject bij projecten waarvoor significante effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten

Mortaliteitsnorm wespendief
Uit eerdere effectenonderzoeken voor windparken nabij Natura 2000-gebied de Veluwe, bleek de Wespendief de meest beperkende soort (belangrijkste aandachtsoort) voor het plaatsen van windturbines nabij dit natuurgebied[2]. De Veluwe vormt binnen Nederland het kerngebied van de Wespendief en de kwaliteit van het gebied is bepalend voor de dichtheden van deze soort. Het uitgangspunt bij het plaatsen van windturbines is dat de populatie Wespendieven op de Veluwe (specifiek gezegd: het instandhoudingsdoel voor het Natura 2000-gebied) niet achteruit mag gaan als gevolg van aanvaringen met windturbines. Volgens de Natura 2000-doelstellingen zouden er minimaal 100 broedparen aanwezig moeten zijn. Dat zijn er nu naar schatting 94.

[1] Handreiking Risicozonering Windturbines (HRW2020), versie 1.1, 20 mei 2020.
[2] Onderzoek Altenburg & Wymenga: https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/rapportage_windenergie_op_en_rond_veluwe_ps2021-104.pdf.

Het ecologisch onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga heeft in 2020 een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van windturbines binnen de Veluwe op de instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen soorten met als beperkende soort de wespendief. Als wordt uitgegaan van een 1 %-mortaliteitsnorm[1] van 0,26 Wespendiefslachtoffers per jaar, leiden windturbines op de Veluwe in alle scenario's tot een overschrijding van de 1 %-norm. Hieruit blijkt dat binnen een zone van 1 km rond de Veluwe, geen windturbines ontwikkeld kunnen worden (in ieder geval in de periode tot 2030).

Rekening houdend met bestaande initiatieven, is binnen een zone van 1 tot 8 km rondom de Veluwe, ruimte voor de ontwikkeling van 4 tot 11 nieuwe windturbines. Met toepassing van een stilstandsvoorziening neemt de ruimte toe tot maximaal 9 tot 22 windturbines binnen de zone van 1 tot 8 km tot de Veluwe. Daarmee is natuur ook in een zone van 8 km rondom de Veluwe een beperkend criterium. Er wordt op dit moment nog onderzoek gedaan onder welke randvoorwaarden activiteiten wel mogelijk zijn in de zone van 1 tot 8 km. De provincie heeft nog geen formeel besluit genomen over deze zone in haar provinciale verordening. Een formeel besluit wordt wel ruim voor 1 januari 2025 verwacht en dus is in het planMER rekening gehouden met de zones van 1 km (harde belemmering vanwege de 1 %-norm) en 1 tot 8 km (zachte belemmering) rondom de Veluwe.

Belemmeringen windturbines

In tabel 3.1 en 3.2 staan de gehanteerde afstanden voor de verschillende aspecten met de bijbehorende status. Voor de kansen en belemmeringenkaarten (zie paragraaf 4.2) is onderscheid gemaakt tussen:

1 fysieke belemmeringen voor fundering (nee);
2 afstanden uit besluiten, regelgeving en wetgeving (nee en nee, tenzij);
3 adviesafstanden uit beleid en handboeken (nee, tenzij en ja, mits).

Molenaarswoningen

Bij windparkontwikkelingen zijn veelal omwonenden ook initiatiefnemer en mede-eigenaar van het windpark. Windturbines komen dan dichter bij de woningen te staan, waardoor de geluidnormen worden overschreden. Om dit op te lossen wordt onderscheidt gemaakt naar de status van deze specifieke woningen als een zogenaamde 'molenaarswoning' of een 'woning in de sfeer van de inrichting'. Daarmee gelden de wettelijke normen niet meer en mag de geluidbelasting hoger zijn dan de wettelijke normen. Hiervoor moet er in juridisch opzicht wel sprake zijn van een binding met het windpark, bijvoorbeeld organisatorisch, functioneel of technisch.

Door de zogenaamde molenaarswoningen worden de beschikbare gebieden in met name het buitengebied groter. In deze NRD zijn de molenaarsgebieden nog niet meegenomen, in de planMER-fase zullen we onderzoeken hoe dit op regionale schaal toch meegenomen kan worden in de effectonderzoeken. Gedacht kan worden aan het waarborgen van de veiligheidscontour van ½ rotordiameter voor beperkt kwetsbare objecten en vervolgens het 'negeren' van de geluidscontouren rond deze objecten. Hierbij moet worden voorkomen dat overlappende geluidscontouren worden genegeerd, omdat het aantal molenaarswoningen in verhouding moet staan tot het aantal windturbines.

[1] De '1 %-norm voor additionele sterfte' houdt in: voor een soort wordt eerst bepaald wat de gemiddelde jaarlijkse natuurlijke sterfte is in het te beschouwen gebied (dat kan een land zijn, een regio of een Natura 2000-gebied). Vervolgens wordt berekend of, als gevolg van de te beoordelen activiteit (hier: windpark), de extra jaarlijkse sterfte gemiddeld meer dan 1 % bedraagt van de natuurlijke sterfte. Deze 1 %-norm wordt gehanteerd als uitgangspunt om te bepalen of concrete gevallen de te verwachten aantallen aanvaringslachtoffers door windturbines de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied aantasten of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten voor de instandhouding waarvoor het gebied is aangewezen.

Tabel 3.1 Harde belemmeringen wind (nee)

Nummer	Aspect	Afstand	Status
1	kwetsbare objecten	PR10-6	artikel 3.15a, lid 1, van het Activiteitenbesluit
2	beperkt kwetsbare objecten (PR10-5)	½ rotordiameter	artikel 3.15a, lid 2, van het Activiteitenbesluit
3	rijkswegen en provinciale wegen	object + 15 m	fysieke belemmering voor fundering
4	hoofdwaterwegen	½ rotordiameter	Waterwet
5	spoorwegen	object + 15 m	fysieke belemmering voor fundering
6	bovengrondse hoogspanningslijn	½ rotordiameter	fysieke belemmering voor windturbinebladen
7	ondergrondse hoogspanningslijn	object + 15 m	fysieke belemmering voor fundering
8	buisleidingen	object + 15 m	fysieke belemmering voor fundering
9	Rijksmonumenten	begrenzing object op kaart	erfgoedwet
10	geluidsgevoelige objecten	geluidscontour op basis van 47 dB met mitigerende maatregelen[1]	wet geluidhinder
11	weidevogelgebieden	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland, Artikel 2.51a, en artikel 1a.2
12	wespendief	Veluwe + 1 km	zorgplicht vanuit Wro

Tabel 3.2 Zachte belemmeringen wind (nee, tenzij en ja, mits)

Nummer	Aspect	Afstand	Status
1	rijkswegen	½ rotordiameter	vergunning op basis van Wet beheer Rijkswaterstaatwerken (Wbr) (nee, tenzij)
2	spoorwegen	½ rotordiameter + 7,85 m	spoorwegenwet (nee, tenzij)
3	molenbiotopen	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
4	waterkeringen	begrenzing object op kaart	Waterwet (nee, tenzij)
5	buisleidingen	PR 10-6 contour	advies door leidingbeheerder (Gasunie, vanuit handboek) (ja, mits)
6	BRZO en inrichtingen	PR10-6	Activiteitenbesluit (ja, mits)
7	stiltegebieden	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
8	ganzenrustgebied	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
9	Gelders Natuurnetwerk	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
10	Natura 2000	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
11	grondwater-beschermingsgebied	begrenzing op kaart	afdeling 3.2 Omgevingsverordening Gelderland (Nee, tenzij)

[1] In paragraaf 5.5 staat beschreven hoe in het planMER omgegaan wordt met de uitspraak van Raad van State ten aanzien van het Activiteitenbesluit.

Nummer	Aspect	Afstand	Status
12	waterwingebieden	begrenzing op kaart	afdeling 3.2 Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
13	waardevol open gebied	begrenzing op kaart	artikel 2.55 Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
14	Nationaal Landschap	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
15	Nieuwe Hollandse Waterlinie	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
16	Romeinse Limes	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening- Gelderland (ja, mits)
17	Wespendief	1 - 8 km rond Veluwe	1 %- mortaliteitsnorm (ja, mits)
18	groene ontwikkelingszones	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening- Gelderland (ja, mits)

Belemmeringen zonnevelden

In tabel 3.3 en 3.4 staan de gehanteerde afstanden voor de verschillende aspecten met de bijbehorende status. Voor de kansen en belemmeringenkaarten is onderscheid gemaakt tussen:

1 fysieke belemmeringen (nee);
2 afstanden uit besluiten en wetgeving (nee en nee, tenzij);
3 adviesafstanden uit beleid en handboeken (nee, tenzij en ja, mits).

Tabel 3.3 Harde belemmeringen zon (nee)

Nr.	Aspect	Afstand	Status
1	panden	begrenzing op kaart	fysieke belemmering
2	hoogspanning	begrenzing op kaart	fysieke belemmering
3	rijkswegen	13 m	fysieke belemmering
4	provinciale wegen	begrenzing op kaart	fysieke belemmering
5	rijksmonumenten	begrenzing op kaart	Erfgoedwet
6	spoorlijn	5 m	fysieke belemmering
7	woningen	40 m	kwetsbaar object
8	buisleidingen	5 m	fysieke belemmering
9	hoofdvaarwegen	begrenzing op kaart	fysieke belemmering
10	weidevogelgebied	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland

Tabel 3.4 Zachte belemmeringen zon (nee, tenzij, of ja, mits)

Nr.	Aspect	Afstand	Status
1	waterwingebied	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
2	groene ontwikkelingszones	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
3	stiltegebied	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
4	molenbiotopen	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)

Nr.	Aspect	Afstand	Status
5	historische buitenplaatsen	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
6	Romeinse Limes	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
7	Nieuwe Hollandse Waterlinie	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
8	waardevol open gebied	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
9	Nationale landschappen	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (ja, mits)
10	Gelders natuurnetwerk	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)
11	Natura 2000	begrenzing op kaart	Wet natuurbescherming
12	ganzenrustgebieden	begrenzing op kaart	Omgevingsverordening Gelderland (nee, tenzij)

3.5 Stap 2: ontwikkeling reële alternatieven

Doel, proces en resultaat

Stap 2 bestaat uit het ontwikkelen van reële alternatieven. Met alternatieven laten wij zien op welke verschillende manieren de opgave voor grootschalige opwek kan worden ingevuld en brengen we de milieueffecten in beeld. Op deze manier onderzoeken we of er alternatieven zijn die mogelijk minder nadelige gevolgen voor het milieu hebben. Stap 2 heeft tot doel om positief en negatief sturende criteria te definiëren en op basis daarvan de reële alternatieven te ontwikkelen. In het planMER onderzoeken en beoordelen we de milieueffecten van deze reële alternatieven. Hierbij geldt dat alleen voor de energietechnieken (wind- en zonne-energie) alternatieven worden ontwikkeld. Voor warmtebronnen geldt vanwege de lokale milieueffecten een meer generieke beoordeling (zie hoofdstuk 6).

Sturende criteria

Op basis van de effectanalyses die in stap 2 zijn uitgevoerd en het participatieproces, worden sturende criteria in beeld gebracht. Dit zijn criteria die voorkeuren aangeven (positief sturende criteria) of gebieden juist minder wenselijk maken (negatief sturende criteria). De sturende criteria volgen uit de RES 1.0, het participatieproces met bestuurders, ambtenaren en regionale stakeholders, maar ook uit een quickscan natuur die in het kader van deze NRD is uitgevoerd.

Ontwikkeling van reële alternatieven

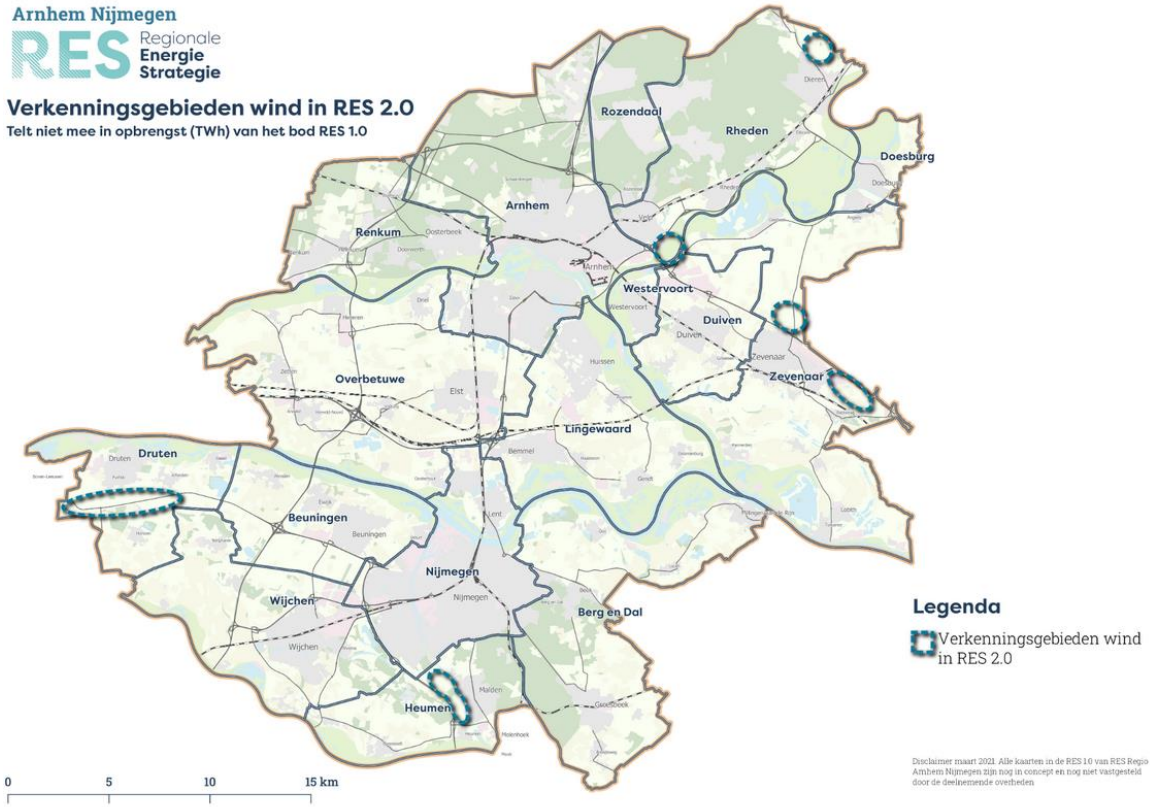
De uitgangspunten in de RES 1.0 en de resultaten van het participatieproces en quickscan natuur geven inzicht in de positief en negatief sturende criteria op basis waarvan reële alternatieven ontwikkeld kunnen worden. Elk alternatief is daarbij gebaseerd op een leidend (ontwerp)principe.

3.6 Stap 3: effectenonderzoeken alternatieven

Doel, proces en resultaat

In deze stap onderzoeken en beoordelen we de milieueffecten van de alternatieven. Doel is om op basis daarvan de voor- en nadelen van de verschillende alternatieven in beeld te brengen. Het planMER ondersteunt daarmee vanuit de milieuaspecten overleggen en discussies binnen de regio over de (on)wenselijkheid van bepaalde keuzes. Daarnaast wordt in deze stap een expliciete koppeling gemaakt tussen de resultaten van het planMER en de RES 1.0 kaart (inclusief de aanvullende verkenningsgebieden wind, zie afbeelding 3.4). In deze stap zullen vanuit milieuperspectief de zoek- en verkenningsgebieden gebieden uit de RES 1.0 mogelijk worden herbevestigd, of worden randvoorwaarden of aandachtspunten voor deze gebieden meegegeven. Daarnaast brengt deze stap in beeld of er andere gebieden geschikt zijn voor de ontwikkeling van wind- en zonne-energie.

Afbeelding 3.4 Aanvullende verkenningsgebieden wind. Als ook deze verkenningsgebieden met windturbines worden ingevuld, is het potentieel mogelijk om een verhouding van 18 % wind en 82 % zon te realiseren

Effectanalyses alternatieven

De alternatieven worden beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader. De wijze van beoordeling is beschreven in hoofdstuk 4 van de voorliggende NRD. Hierbij wordt, indien van toepassing, rekening gehouden met bestaande (milieu-)onderzoeken.

Gevoeligheidsanalyses

De gevoeligheidsanalyses hebben als doel om de zoekgebieden voor wind en zon die voortkomen uit het planMER in perspectief te plaatsen van de RES 1.0 en het energiesysteem van de regio.

De volgende gevoeligheidsanalyses zijn in het planMER voorzien:

1 validatie zoekgebieden uit de RES 1.0 en aanvullende verkenningsgebieden wind: in deze analyse wordt beschouwd in hoeverre de zoekgebieden en de verkenningsgebieden uit de RES 1.0 vanuit milieuperspectief uitvoerbaar zijn en of daarbij maatregelen en/of randvoorwaarden gelden om deze gebieden geschikt te maken;
2 analyse netcongestie (input van regio en netbeheerder Liander): in deze analyse worden aandachtspunten vanuit netcongestie toegelicht. Hieruit kunnen voorkeuren volgen voor de verhouding tussen wind- en zonne-energie. De milieueffecten van de benodigde energie infrastructuur worden niet onderzocht, omdat deze voor de aansluiting van energieprojecten enkel tijdelijk van aard zijn.

Randvoorwaarden

Met name voor windenergie gelden vanuit milieu vaak randvoorwaarden waaraan het voornemen moet voldoen. Randvoorwaarden hebben bijvoorbeeld betrekking op de landschappelijke inpassing van een project.

4

VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

In dit hoofdstuk zijn de kansen- en belemmeringenkaarten te vinden en worden de alternatieven uitgewerkt voor wind- en zonne-energie.

4.1 Het voornemen

Het planMER helpt om de milieueffecten van de mogelijke invullingen van het bod van 1,62 TWh uit RES 1.0 inzichtelijk te maken. Zo brengt het planMER de gevolgen voor onder meer het landschap, de natuur en de leefomgeving in beeld. Door een planMER op te stellen, krijgt de regio inzicht in de keuzemogelijkheden voor de RES 2.0 en kunnen verschillende belangen tegen elkaar worden afgewogen. Alle overheden in de regio kunnen die milieu-informatie later hergebruiken bij haar eigen planprocedures.

Het planMER gaat alleen in op de onderdelen warmte en duurzame elektriciteit uit de RES 1.0. Dit zijn de onderdelen die de grootste ruimtelijke impact hebben. De milieueffecten door bijvoorbeeld besparing of de verduurzaming van mobiliteit zijn klein of hebben zelfs louter positieve effecten op het milieu. Voor duurzame elektriciteit en warmte beschrijft het planMER de milieueffecten die van invloed zijn op de locatiekeuze en/of op de keuze voor een bepaalde energie- of warmtetechniek.

De volgende technieken voor de opwek van duurzame elektriciteit vallen binnen de scope van het planMER:
- wind op land;
- zon op land.

In hoofdstuk 6 wordt nader ingegaan op de mogelijkheden voor de ontwikkeling van verschillende typen warmtebronnen.

Waterkracht is geen onderdeel van het planMER. Hoewel bij de ontwikkeling van waterkracht milieueffecten worden verwacht, zijn de mogelijkheden voor waterkracht in de regio beperkt. Hierdoor is een vergelijking van locaties binnen de regio niet goed mogelijk.

Zon op dak buiten scope van het planMER

De effecten van zon op dak worden in het planMER niet nader onderzocht. Voor deze ontwikkelingen worden bestaande daken gebruikt, waardoor de milieueffecten en ruimtelijk gebruik beperkt zijn. Milieueffecten zijn daarom naar verwachting niet doorslaggevend voor de haalbaarheid van zon op dak. De mate waarin zon op dak wordt toegepast, is wel van invloed op het benodigde oppervlak wind en zon op land. In het planMER wordt daarom uitgegaan van een opwek van 0,49 TWh door zon op dak, zoals benoemd in de RES 1.0.

Criteria windturbines en zonnevelden

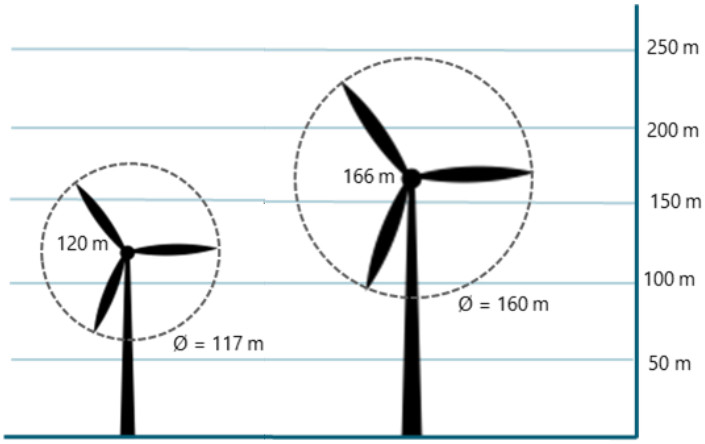
Voor de vertaling van de kansen- en belemmeringenkaarten naar de kaarten met alternatieven, gelden een aantal randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden bepalen de technische ruimte van het speelveld in het planMER. De toegepaste criteria borgen een goede ruimtelijke ordening en voorkomen dat windturbines en zonnevelden als confetti over de regio worden verspreid. Dit sluit aan bij de ruimtelijke afspraken in de RES 1.0.

Referentieturbines

Voor windenergie worden 2 turbinetypen onderzocht (zie afbeelding 4.1):

1 operationele windturbines (circa 3,6 MW) met een ashoogte van 120 m en een rotordiameter van 117 m;
2 innovatieve windturbines (circa 7,0 MW) met een ashoogte van 166 m en een rotordiameter van 160 m.

Afbeelding 4.1 Referentieturbines

De referentieturbines geven samen een realistische bandbreedte aan mogelijke windturbines weer. Anno 2022 is enerzijds een windturbine op land kleiner dan 120 m ashoogte en een turbinevermogen van minder dan circa 3,6 MW niet realistisch. Dit komt onder andere vanwege het vervallen van de SDE-subsidie. Anderzijds is een windturbine op land met een ashoogte hoger dan 166 m en een tiphoogte van meer dan 246 m richting 2030 de bovengrens. Grotere windturbines (in omvang en vermogen) worden momenteel enkel gerealiseerd op zee, mede vanuit toenemende omgevingseffecten (geluid, slagschaduw, visuele verstoring) naarmate de windturbine in hoogte toeneemt.

Definitie windpark

In het planMER passen wij de volgende criteria toe voor het ontwikkelen van alternatieven voor windenergie:

- een nieuw windpark bestaat uit minstens:
  - 2 windturbines bij een lijnstelling;
  - 3 windturbines voor een geclusterde opstelling;
- nieuwe losstaande (solitaire) windturbines worden alleen onderzocht als deze aansluiten bij een bestaand windpark;
- uitbreiding van bestaande windparken gebeurt alleen met windturbines met dezelfde hoogte om een rommelig beeld (beeldinterferentie) te voorkomen.

Definitie zonnevelden

In het planMER passen wij de volgende criteria toe voor het ontwikkelen van alternatieven voor zonnevelden:

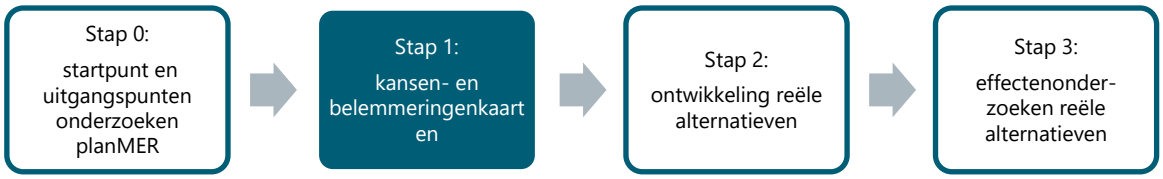
- een zonneveld heeft een vermogen van meer dan 2 MW. Dit ligt in lijn met de afspraken in de RES 1.0;
- er wordt, tenzij anders vermeld, uitgegaan van zonnevelden met een zuidoriëntatie, vanwege een groter ruimtebeslag voor dezelfde hoeveelheid energie-opwek in vergelijking met een oost-west oriëntatie (zie afbeelding 1.1). Op die manier berekenen we de benodigde ruimte op een 'veilige' manier, op projectniveau kan het ruimtebeslag dan minder zijn;
- er wordt uitgegaan van multifunctionele zonnevelden (zonneveld gecombineerd met andere functies) vanwege het uitgangspunt van koppelkansen en dubbel ruimtegebruik in de RES 1.0, en de zonnebrief van minister Jetten[1];

[1] Kamerbrief over rol zonne-energie in energietransitie, d.d. 20 mei 2022.

- voor ieder een opgesteld vermogen van 1 MW wordt uitgegaan van een bandbreedte tussen 1,0 hectare en 1,5 hectare benodigd oppervlakte. Met de 1,0 hectare per 1 MW sluiten we aan bij huidige zonprojecten, door ook 1,5 hectare per 1 MW te onderzoeken, bieden we meer ruimte voor combinaties van functies. Het minimum opgesteld vermogen van 2 MW blijft onverminderd het uitgangspunt.

4.2 Stap 1: Kansen- en belemmeringenkaarten

Afbeelding 4.2 Stappenplan, stap 1

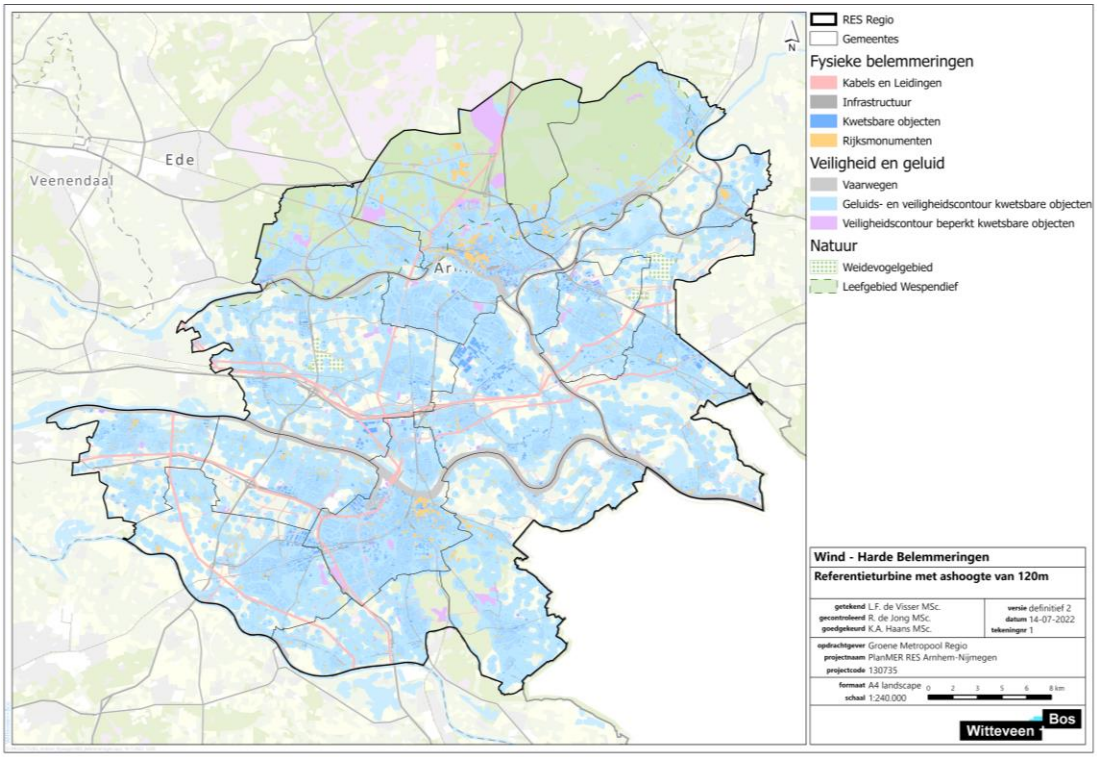

Kansen en belemmeringenkaart windturbine operationeel

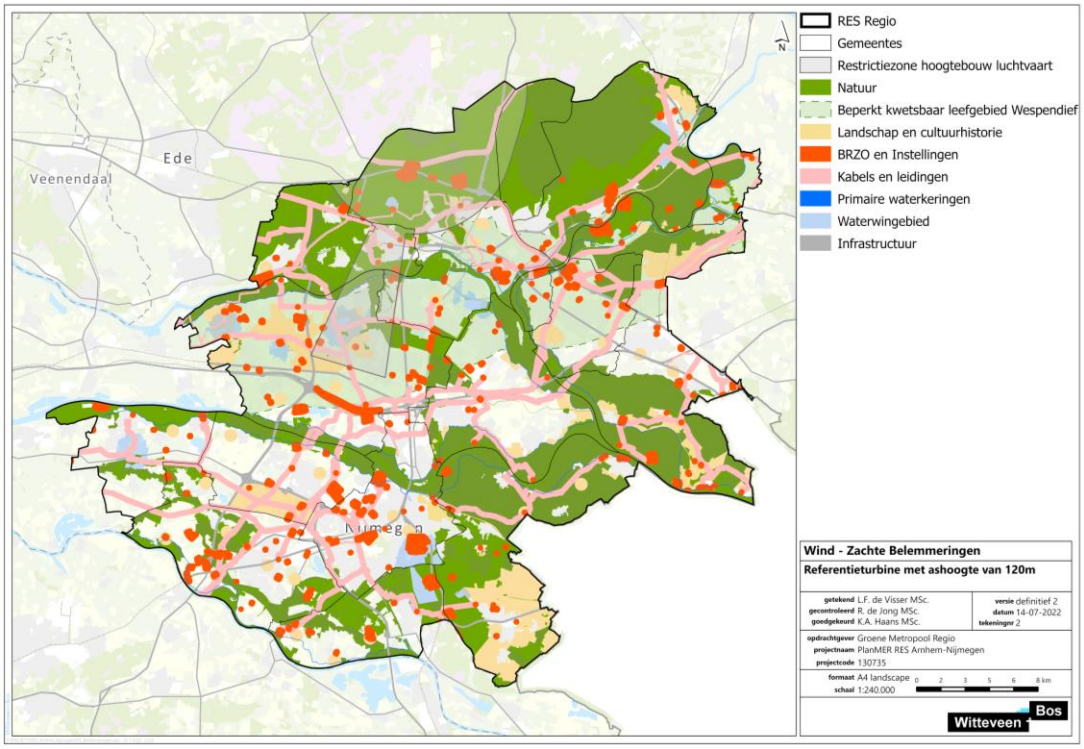
Afbeelding 4.3 toont de harde belemmeringen voor een operationele windturbine (120 m ashoogte). De toegepaste harde belemmeringen zijn toegelicht in tabel 3.1 in paragraaf 3.4. Op afbeelding 4.4 zijn de zachte belemmeringen, zoals benoemd in tabel 3.2 in paragraaf 3.4 opgenomen.

Afbeelding 4.5 is een kansen- en belemmeringenkaart voor een operationele windturbine (120 m). Deze kaart toont de gebieden die geschikt, mogelijk geschikt zijn en niet geschikt zijn voor de ontwikkeling van windturbines met een ashoogte van 120 m. Hierbij worden gebieden die samenvallen met harde belemmeringen beschouwd als niet geschikt. De gebieden waar zachte belemmeringen van toepassing zijn, zijn aangemerkt als mogelijk geschikt. De resterende gebieden zijn geclassificeerd als geschikt.

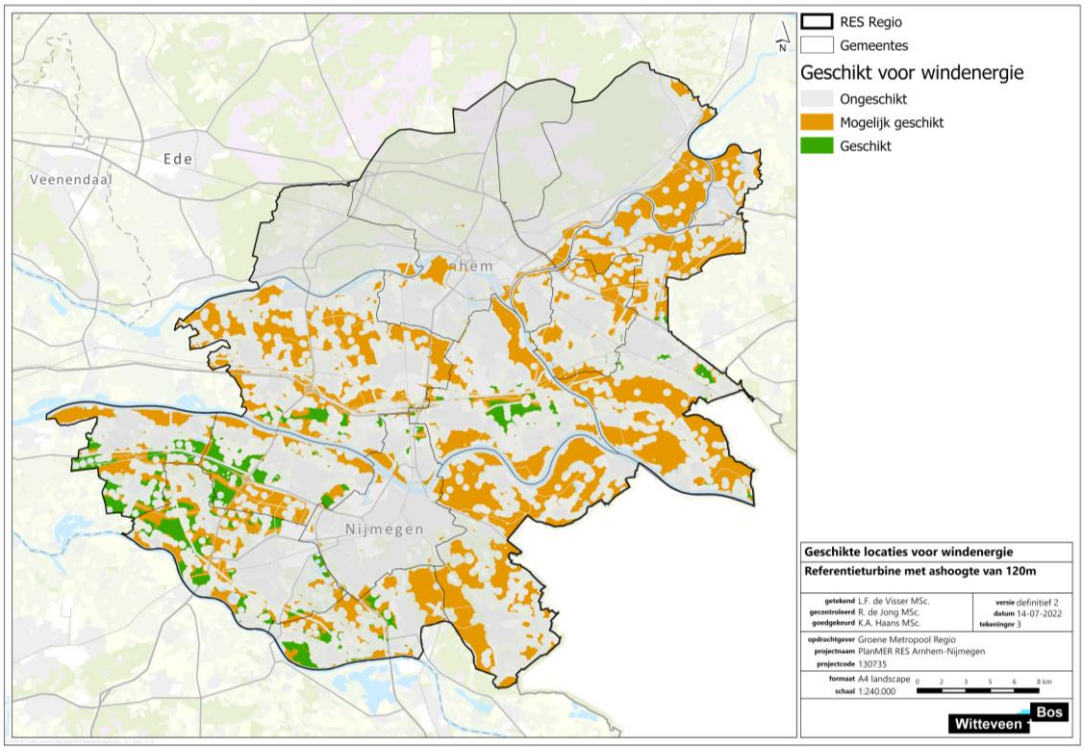
Afbeelding 4.3 Operationele windturbine (120 m) met harde belemmeringen

Afbeelding 4.4 Operationele windturbine (120 m) met zachte belemmeringen

Afbeelding 4.5 Kansen- en belemmeringenkaart operationele windturbine (120 m)

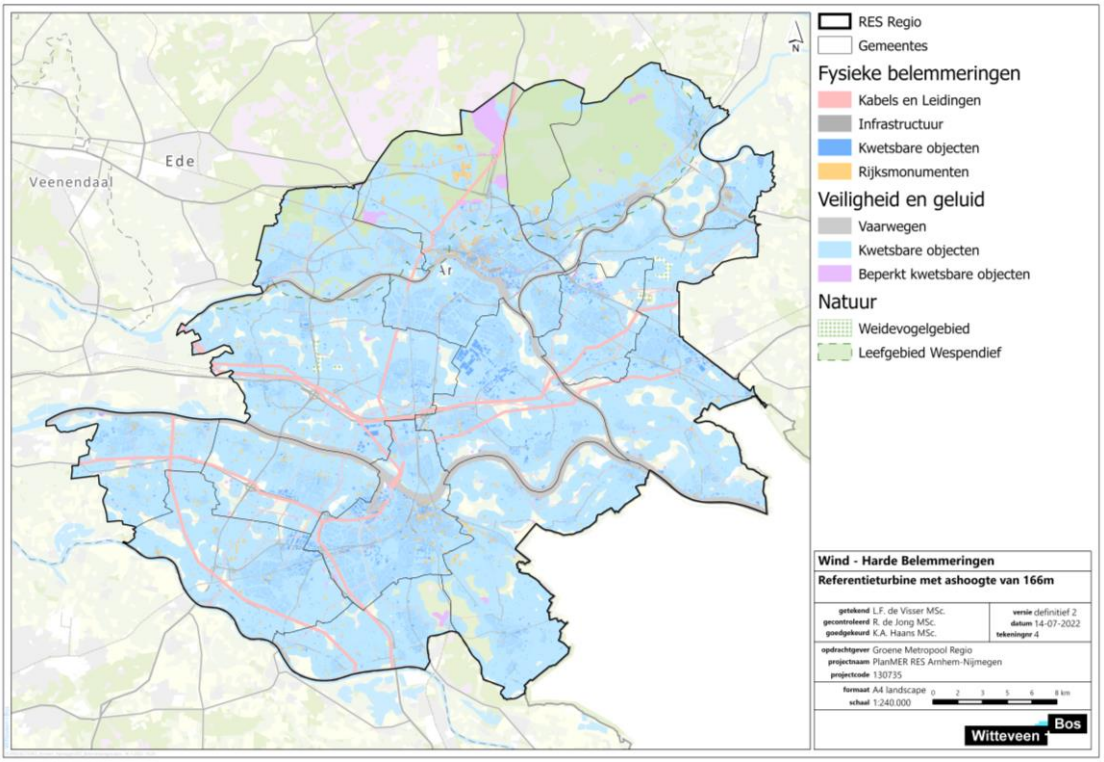

Kansen en belemmeringenkaart windturbine innovatief

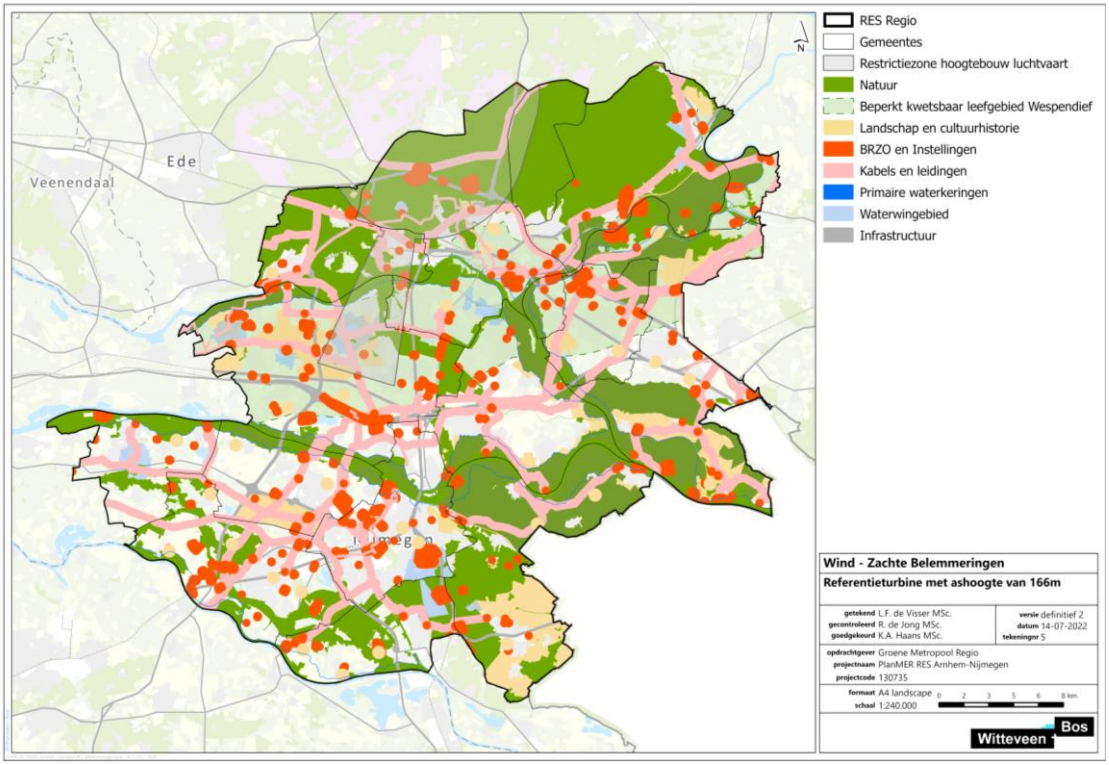
Afbeelding 4.6 toont de harde belemmeringen voor een innovatieve windturbine (166 m ashoogte). De toegepaste harde belemmeringen zijn toegelicht in tabel 3.1 in paragraaf 3.4. Op afbeelding 4.7 zijn de zachte belemmeringen, zoals benoemd in tabel 3.2 in paragraaf 3.4 opgenomen.

Afbeelding 4.8 is een kansen- en belemmeringenkaart voor een innovatieve windturbine (166 m). Deze kaart toont de gebieden die geschikt, mogelijk geschikt zijn en niet geschikt zijn voor de ontwikkeling van windturbines met een ashoogte van 166 m. Hierbij worden gebieden die samenvallen met harde belemmeringen beschouwd als niet geschikt. De gebieden waar zachte belemmeringen van toepassing zijn, zijn aangemerkt als mogelijk geschikt. De resterende gebieden zijn geclassificeerd als geschikt.

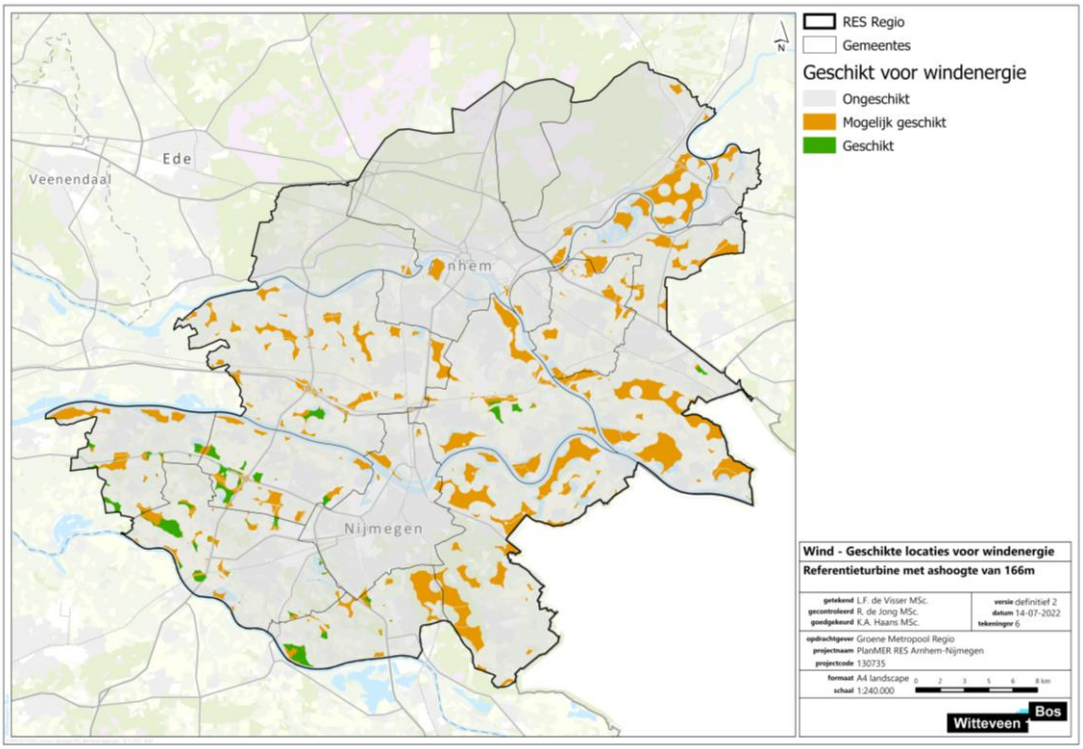
Afbeelding 4.6 Innovatieve windturbine (166 m) met harde belemmeringen

Afbeelding 4.7 Innovatieve windturbine (166 m) met zachte belemmeringen

Afbeelding 4.8 Kansen- en belemmeringenkaart innovatieve windturbine

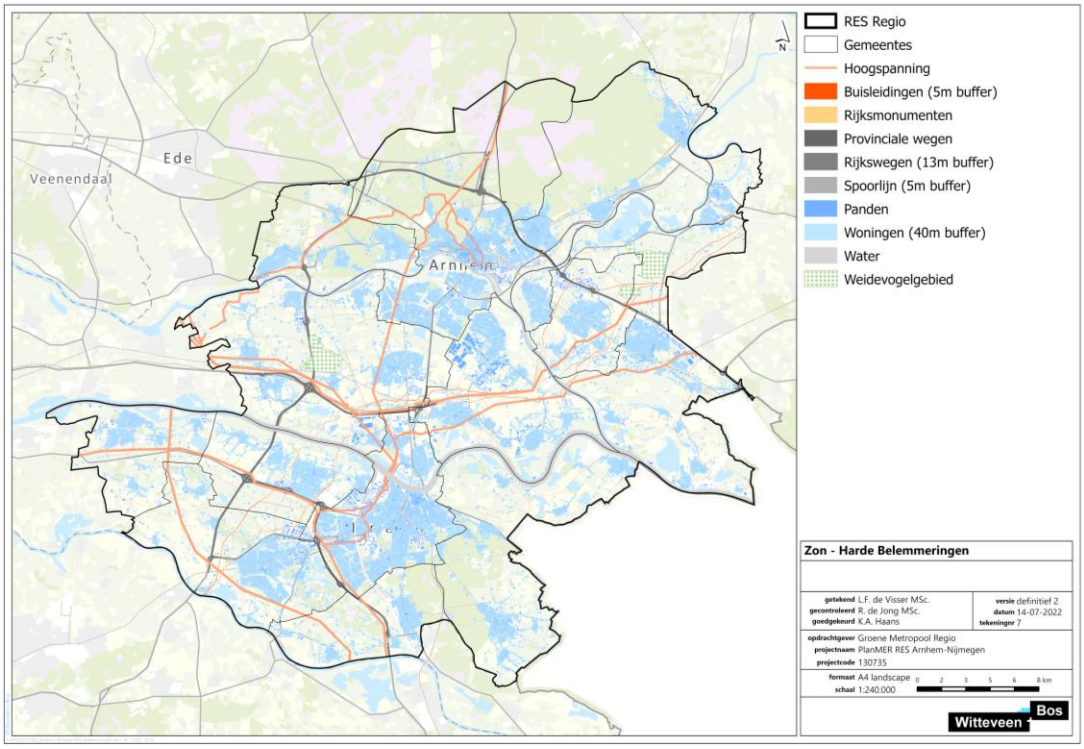

Kansen en belemmeringenkaart zon op land

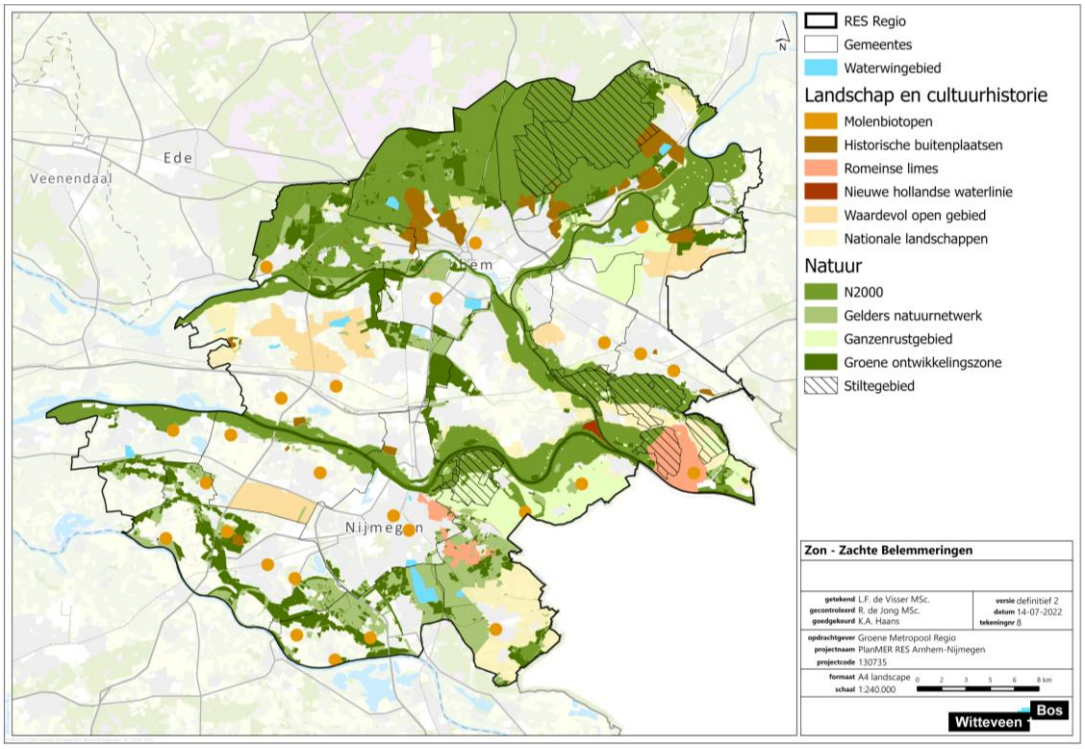
Afbeelding 4.9 toont de harde belemmeringen voor zonnevelden, zoals toegelicht in paragraaf 3.4 (tabel 3.3). Op afbeelding 4.10 zijn de zachte belemmeringen voor zonnevelden weergegeven (zie tabel 3.4, paragraaf 3.4).

Afbeelding 4.10 is een kansen- en belemmeringenkaart voor zonnevelden. Deze kaart toont welke gebieden op basis van harde en zachte belemmeringen geschikt, mogelijk geschikt zijn en niet geschikt zijn voor de ontwikkeling van zonnevelden. Hierbij worden gebieden die samenvallen met harde belemmeringen beschouwd als niet geschikt. De gebieden waar zachte belemmeringen van toepassing zijn, zijn aangemerkt als mogelijk geschikt. De resterende gebieden zijn geclassificeerd als geschikt.

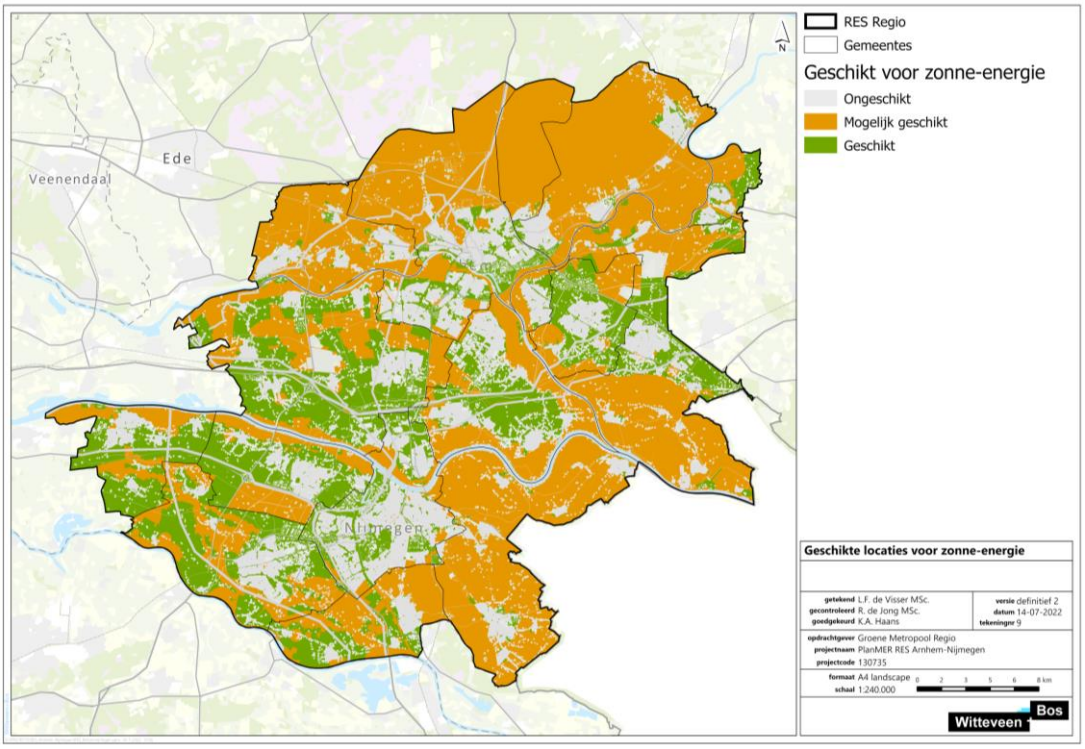
Afbeelding 4.9 Zon met harde belemmeringen

Afbeelding 4.10 Zon met zachte belemmeringen

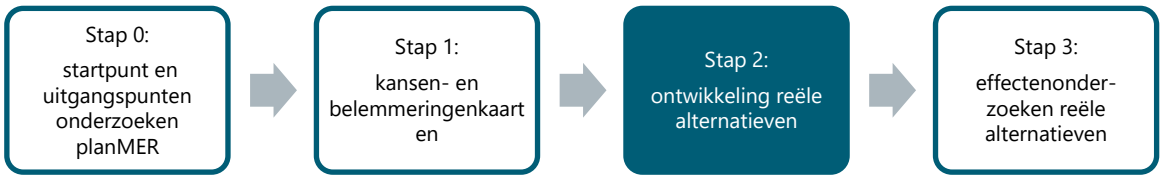

Afbeelding 4.11 Kansen- en belemmeringenkaart zon

4.3 Stap 2: ontwikkeling reële alternatieven

Afbeelding 4.12 Stappenplan, stap 2

Sturende criteria voortkomend uit werksessies en quickscan natuur

Op basis van de effectanalyses die in stap 2 zijn uitgevoerd, worden sturende criteria in beeld gebracht. Dit zijn criteria die voorkeuren aangeven (positief sturende criteria) of gebieden juist minder wenselijk maken (negatief sturende criteria). De sturende criteria volgen uit het participatieproces met bestuurders, ambtenaren en regionale stakeholders en een quickscan natuur.

Ontwikkeling van reële alternatieven

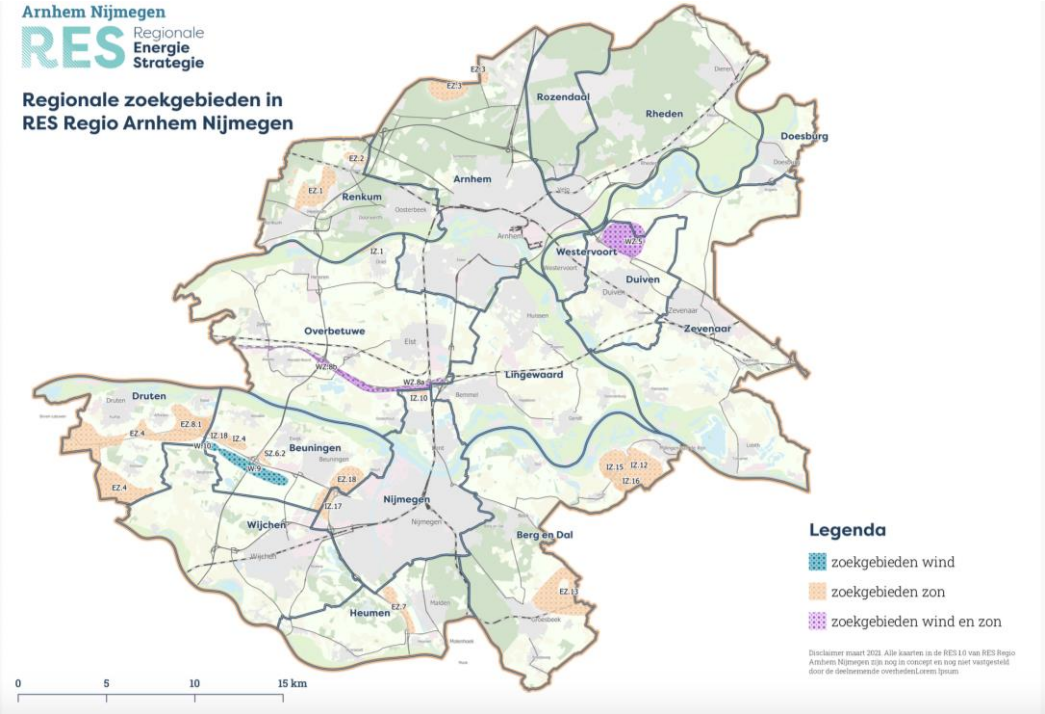
De resultaten van het participatieproces en de quickscan natuur geven inzicht in de positief en negatief sturende criteria op basis waarvan reële alternatieven ontwikkeld kunnen worden. Elk alternatief is daarbij gebaseerd op een leidend (ontwerp)principe:

- **alternatief RES 1.0**: een alternatief dat uitgaat van de zoekgebieden uit de RES 1.0;
- **alternatief Leefomgeving**: een alternatief met zo min mogelijk effecten op de leefomgeving;
- **alternatief Landschap**: een alternatief met zo min mogelijk landschappelijke impact;
- **alternatief Natuur**: een alternatief met zo min mogelijk ecologische impact;
- **alternatief Energiesysteem**: een alternatief met een zo evenwichtig mogelijke verdeling (50/50 %) tussen wind- en zonne-energie (vanuit netcongestie en de stabiliteit van het energieaanbod).

Alternatief RES 1.0

Het alternatief RES 1.0 onderzoekt de milieueffecten van de zoekgebieden voor wind en/of zon die in de RES 1.0 zijn aangewezen (afbeelding 4.16). De in de RES 1.0 benoemde uitgangspunten gelden als de uitgangspunten voor het alternatief. Door de RES 1.0 als basisalternatief op te nemen kunnen de milieueffecten van de andere vier alternatieven goed worden vergeleken met de zoekgebieden uit de RES 1.0.

Afbeelding 4.16 Zoekgebieden uit RES 1.0

Alternatief Leefomgeving

Het alternatief Leefomgeving heeft als doel zoekgebieden voor wind en zon te definiëren die zoveel mogelijk rekening houden met de leefomgeving. Om kansrijke gebieden voor wind en zon te definiëren die aansluiten bij het doel van dit alternatief, vermijdt dit alternatief gebieden die vanuit geluidhinder, slagschaduw en externe veiligheid potentieel zorgen voor hinder voor bewoners en gebruikers in het gebied.

Gebieden die worden vermeden in dit alternatief, naast de harde belemmeringen voor wind en zon, zijn de volgende:

- externe veiligheid: rijkswegen, spoorwegen hoofdwaterwegen, waterkeringen, buisleidingen, BRZO-bedrijven en inrichtingen; de gebruikers van de infrastructuur en bedrijven worden hiermee extra beschermd;
- geluidhinder: de 45 dB L_{den} contour[1] rond alle woningen en de contouren van de bestaande geluidbelasting boven de 63 dB L_{den}[2] vanuit het cumulatieve geluidniveau (data toegepast van Atlas voor Leefomgeving);
- stiltegebieden.

Sturende criteria Leefomgeving

De volgende principes zijn leidend voor het alternatief Leefomgeving:

- windturbines worden zo ver weg mogelijk van woningen gerealiseerd;
- rekening houden met bestaande geluidbelasting om extra geluidhinder te beperken;
- er wordt maximaal rekening gehouden met de veiligheidscontouren;
- er wordt rekening gehouden met windturbines met een ashoogte van 166 m, deze brengen de grootste hindercontouren in beeld.

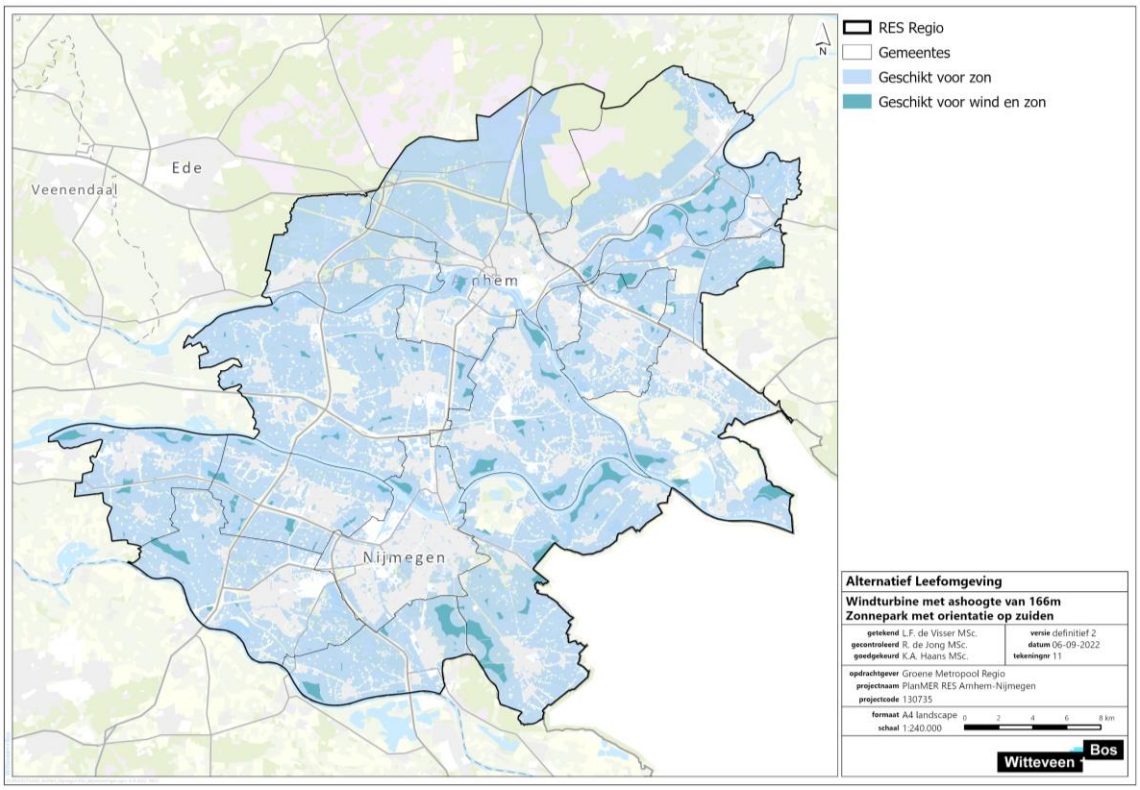
---

[1] Deze 45 dB L_{den} contour (in dit geval 530 m afstand in plaats van 385 m afstand bij 47 dB L_{den}) hangt samen met de uitspraak Raad van State met betrekking tot de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit. De 45 dB Lden is een advieswaarde van de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie). Paragraaf 5.5 bevat een toelichting over hoe wij hiermee omgaan in het planMER.

[2] De 63 dB L_{den} volgt uit het Actieplan Geluid 2018-2022 van de provincie Gelderland en wordt gezien als plandrempel. Bij deze waarde is vanuit gezondheidskundig oogpunt de kwalificatie 'onvoldoende' van toepassing volgens de methodiek 'Gezondheidseffectscreening'.

Afbeelding 4.13 toont de gebieden die overblijven als bovengenoemde gebieden vermeden worden. De overgebleven gebieden vormen samen het alternatief Leefomgeving.

Afbeelding 4.13 Alternatief Leefomgeving

Alternatief Landschap

Het alternatief Landschap heeft als doel zoekgebieden voor wind en zon te definiëren die zoveel mogelijk rekening houden met de landschappelijke waarden. Om kansrijke gebieden voor wind en zon te definiëren die aansluiten bij het doel van dit alternatief, wordt in dit alternatief aangesloten bij de bouwstenen die zijn vastgelegd in voorliggende landschapsanalyses.

Voor het Gelders landschap en de RES 1.0 zijn diverse landschapsanalyses uitgevoerd. In het alternatief Landschap worden deze analyse optimaal benut door de landschappelijke bouwstenen te vertalen naar principes voor zoekgebieden voor wind en zon.

Het alternatief Landschap baseert zich op:

- **de landschapsanalyse voor Regionale Energiestrategie 1.0 (H+N+S):** in het kader van de RES 1.0 zijn ruimteateliers georganiseerd. Het resultaat van de ruimteateliers zijn kaarten (modellen) met geschikte potentiële zoekgebieden voor zon en wind met een landschappelijke inpassing. Hiervoor heeft H+N+S per landschapstype bouwstenen ontwikkeld voor de inpassing van wind en zon;
- **Gelderse Streekgidsen:** samen met Gelderse gemeenten heeft de provincie Gelderland voor elke streek in Gelderland een streekgids landschap ontwikkeld. In deze 11 gidsen staan de kwaliteiten van het landschap per streek. In het alternatief Landschap is het doel om rekening te houden met deze kwaliteiten bij het verkennen van zoekgebieden voor wind en zon;
- **ZonneWIJzer, Gelderse gebiedsgids voor zonnevelden (Gelders Energieakkoord, 2019[1]):** de ZonneWIJzer is een handreiking met aanbevelingen om tot een goed ontwerp van een grond- of watergebonden zonneveld te komen. De ZonneWIJzer geeft handvatten voor een goede ruimtelijke inpassing, rekening houdend met landschappelijke karakteristieken. Ook maakt de ZonneWIJzer

[1] https://www.geldersenergieakkoord.nl/downloads/KC-001-1_GelderseZonneWijzer_v15.pdf.

mogelijke functiecombinaties inzichtelijk, zoals gecombineerde functies met agrarisch grondgebruik, waterberging en/of recreatie.

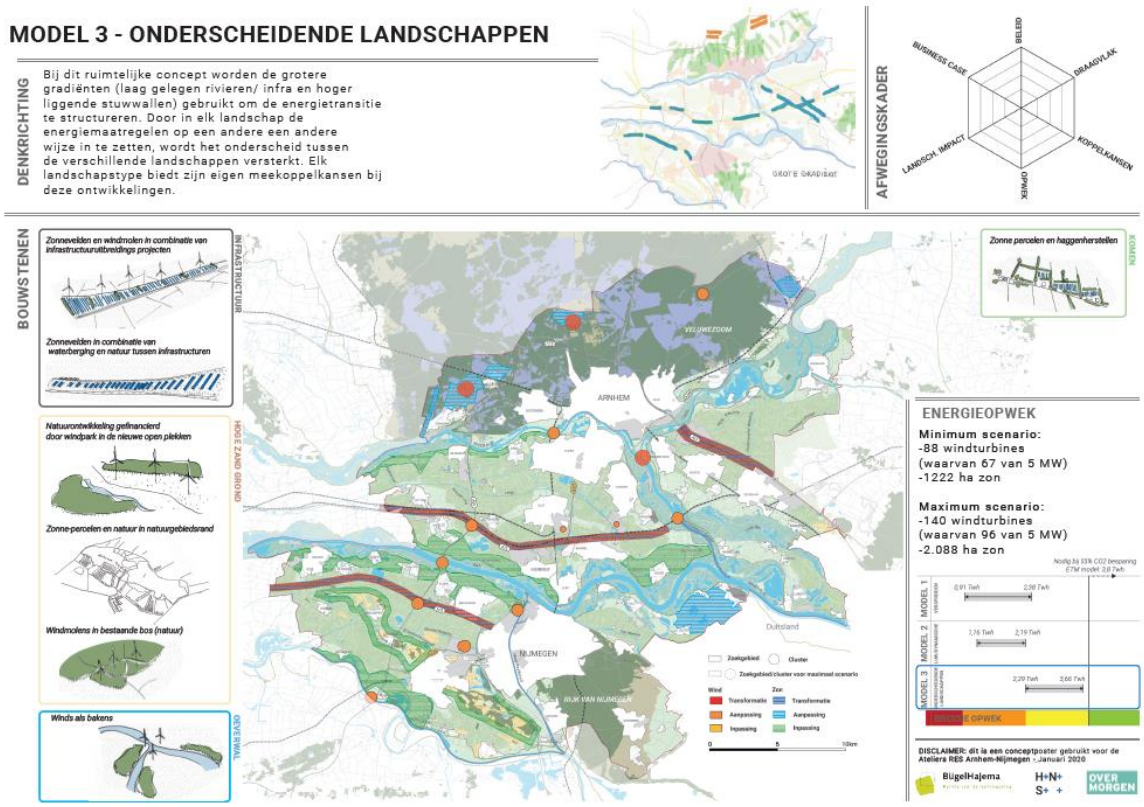
Sturende criteria landschap

Model 3 uit de landschapsanalyse voor de RES 1.0 (door H+N+S) is een resultaat van de ruimteateliers waarin de verschillende landschapstypen in de regio gebruikt zijn om de energietransitie te structureren. Het alternatief Landschap wordt ontwikkeld op basis van leidende principes die zijn toegepast in dit model. Afbeelding 4.13 toont Model 3. Dit model zal in het planMER verder worden uitgewerkt op basis van een landschapsanalyse, waarbij de bovengenoemde 3 onderzoeken worden gecombineerd tot een alternatief Landschap voor de RES-regio Arnhem Nijmegen.

De volgende principes zijn leidend voor het alternatief Landschap en zullen nader worden uitgewerkt in het planMER:

- windturbines en zonnevelden langs bestaande infrastructuur;
- zonnevelden rondom de bestaande gebouwde omgeving;
- zonnevelden in combinatie met waterberging en natuur;
- windturbines in nieuwe open plekken van natuur;
- zonnevelden in natuurgebiedsranden.

Afbeelding 4.13 Model 3 - Onderscheidende landschappen - indicatie alternatief landschap (H+N+S)

Alternatief Natuur

Het alternatief Natuur heeft als doel zoekgebieden voor wind en zon te definiëren die rekening houden met de meest waardevolle gebieden vanuit het thema natuur. Om kansrijke gebieden voor wind en zon te definiëren die aansluiten bij het doel van dit alternatief, worden in het alternatief de volgende gebieden vermeden:

- alle Natura 2000-gebieden;

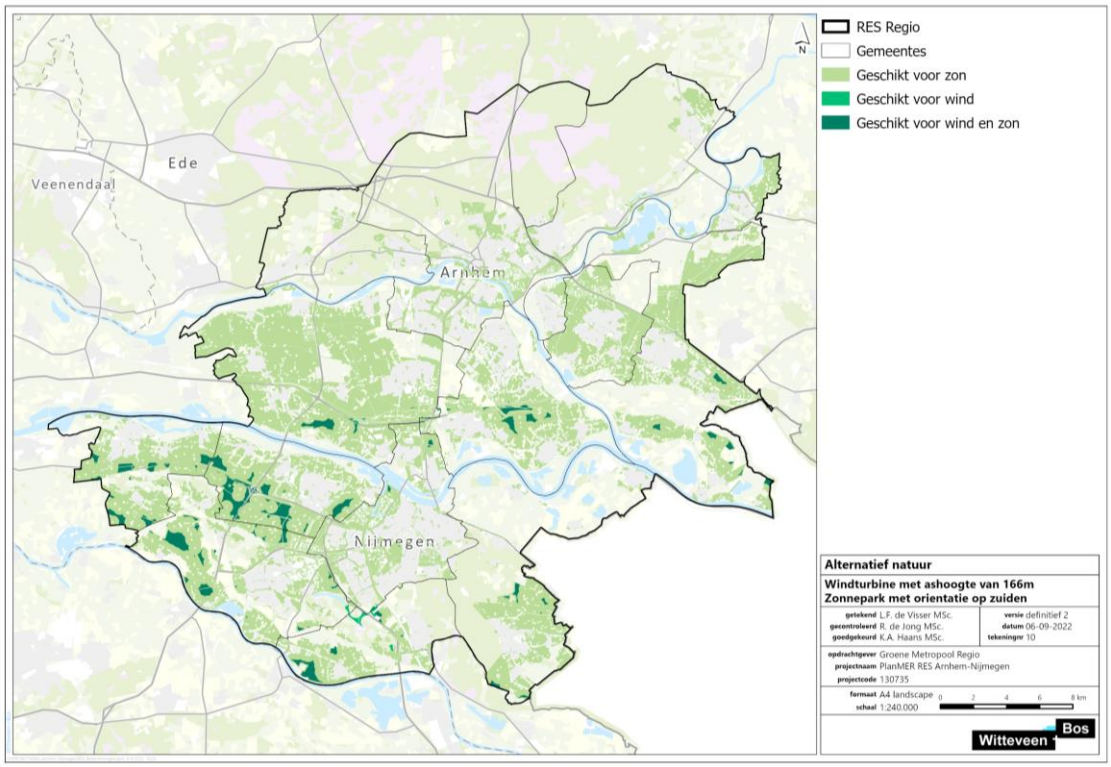
- alle GNN-gebieden (voor windenergie geldt een uitzondering voor de gebieden die in de provinciale Omgevingsverordening zijn opgenomen als 'Gelders natuurnetwerk windturbines onder voorwaarden mogelijk');
- een zone van 8 km rondom Natura 2000-gebied de Veluwe om verstoring van het leefgebied van de wespendief tegen te gaan (alleen wind);
- weidevogelgebieden;
- Groene ontwikkelingszones;
- verstoringszones rondom Natura 2000-gebieden en GNN-gebieden (alleen voor wind);
- ganzenrustgebieden.

Voor de natuurgebieden geldt ten aanzien van windenergie dat rekening is gehouden met het voorkomen van overdraai. Hiervoor is ½ rotordiameter afstand aangehouden.

Gebieden met beschermde soorten niet uitgesloten in alternatief natuur - nader onderzoek vereist
De grenzen van de gebieden met een hoge concentratie van beschermde soorten is onzeker waardoor de concentraties van beschermde soorten niet is uitgesloten in het alternatief Natuur. In het planMER onderzoeken wij op basis van openbare data of deze beschermde soorten wel daadwerkelijk in die gebieden voorkomen en wat de mogelijke milieueffecten zijn van wind- en zonnevelden op de beschermde soorten.

Afbeelding 4.14 toont de gebieden die overblijven als bovengenoemde gebieden vermeden worden. De overgebleven gebieden vormen samen het alternatief Natuur.

Afbeelding 4.14 Alternatief Natuur

Alternatief Energiesysteem

Het alternatief Energiesysteem heeft als doel zoekgebieden voor wind en zon te definiëren die rekening houden met de beschikbare netcapaciteit en de samenhangende maatschappelijke kosten. Om kansrijke gebieden voor wind en zon te definiëren die aansluiten bij het doel van dit alternatief, worden in het alternatief de volgende gebieden vermeden:

- gebieden op meer dan 10 km afstand van de onderstations Arnhem, Elst, Kattenberg, Nijmegen, Renkum en de tot 2030 te realiseren onderstations Oosterhout, nabij Zevenaar/Duiven en nabij Nijmegen-Oost/Berg en Dal[1] (er is uitgegaan van een zoekgebied en geen specifieke locatie);
- gebieden die niet geschikt zijn voor zowel wind- als zonne-energie. Het alternatief gaat vanuit de principes netefficiëntie en optimale inpasbaarheid op het stroomnet, uit van gecombineerde wind- en zongebieden.

Sturende criteria alternatief Energiesysteem

Voor een zo efficiënt mogelijk gebruik van de beschikbare ruimte op het elektriciteitsnet en de laagste maatschappelijke kosten voor verzwaring van het elektriciteitsnet, zijn de volgende sturende criteria toegepast:

- windturbines en zonnevelden worden altijd gecombineerd vanuit de principes netefficiëntie en optimale inpasbaarheid op het stroomnet. Ook maakt dit een gecombineerde aansluiting op dezelfde elektriciteitskabel mogelijk;
- een grotere afstand tot onderstations leidt tot langere elektriciteitskabels en zorgt voor hogere kosten;
- alleen onderstations met beschikbare netcapaciteit tot 2030 worden meegenomen in het alternatief, hierbij is rekening gehouden met geplande onderstations (zie voetnoot 17);
- gebieden op meer dan 10 km afstand van een onderstation met capaciteit worden niet beschouwd in het alternatief[2];
- zonnevelden met oost-west opstelling zijn beter voor de netcapaciteit, omdat deze een consistentie in opbrengst kennen verspreid over de dag;
- windturbines met ashoogte van 120 m worden hier beschouwd, omdat dit zorgt voor grotere zoekgebieden, hierdoor worden gebieden die mogelijk geschikt zijn voor windenergie niet op voorhand uitgesloten.

Voor de beoordeling van de mate van geschiktheid in het kader van het energiesysteem is onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

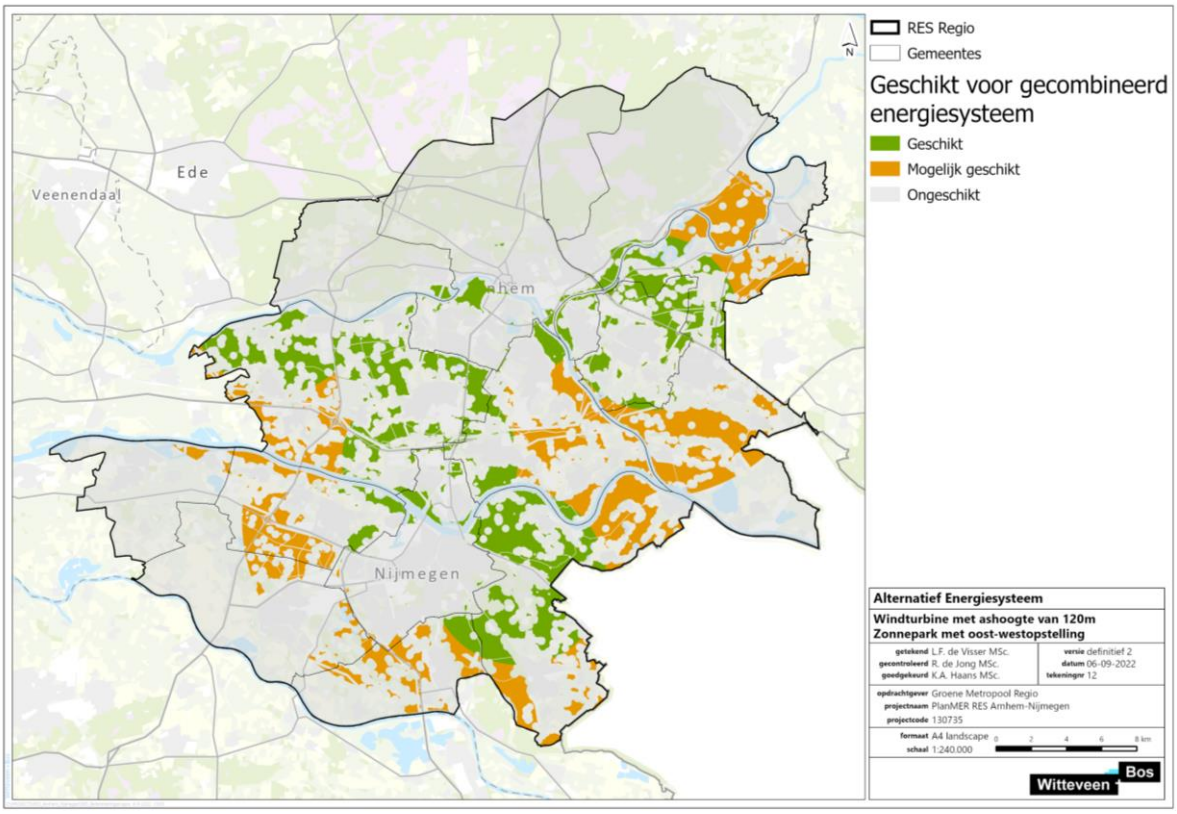
- **ongeschikt**: gebieden waar realisatie van een gecombineerd wind- en zonneveld juridisch niet haalbaar wordt geacht in het kader van de wet- en regelgeving (harde belemmeringen) en/of waar een afstand van meer dan 10 km geldt tot de genoemde onderstations;
- **mogelijk geschikt**: gebieden waar de realisatie van een gecombineerd wind- en zonneveld op een afstand van 5 tot 10 km rond de hierboven genoemde onderstations mogelijk is;
- **geschikt**: gebieden waar de realisatie van een gecombineerd wind- en zonneveld binnen 5 km rond de hierboven benoemde onderstations mogelijk is.

Afbeelding 4.15 toont de gebieden die overblijven als bovengenoemde gebieden vermeden worden en de sturende criteria worden toegepast. De overgebleven gebieden vormen samen het alternatief Energiesysteem.

[1] Op de genoemde stations is op basis van de rapportage: https://www.regioan.nl/media/netimpact-rapportage_AN_1_0_Verzonden2.pdf, geraadpleegd op 14-07-22, ruimte beschikbaar of komt ruimte beschikbaar in de periode tot 2025. Gebieden op meer dan 10 kilometer afstand van de onderstations zorgen voor hoge kosten voor de benodigde netinfrastructuur.

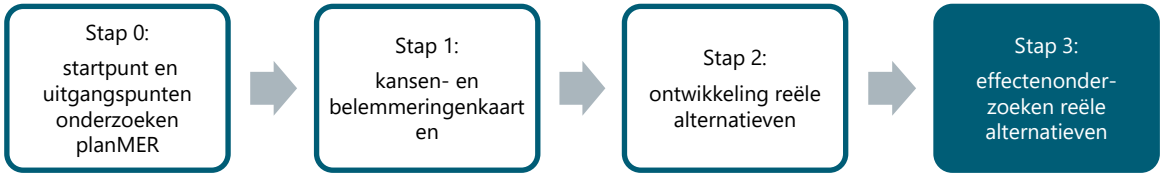
[2] Het minimaliseren van transport van energie is een van de ontwerpprincipes van netbeheerder Liander om optimaal gebruik te maken van het energiesysteem. De toegepaste afstanden van 0 - 5 km en 5 - 10 km passen bij de systematiek van Liander..

Afbeelding 4.15 Alternatief Energiesysteem

4.4 Stap 3: effectenonderzoek alternatieven

Afbeelding 4.17 Stappenplan, stap 3

De in de voorgaande stap benoemde alternatieven worden in het planMER onderzocht op de effecten. Dit gebeurt aan de hand van de beoordelingsschaal en het beoordelingskader zoals toegelicht in hoofdstuk 5.

5

REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU EFFECTENONDERZOEK ENERGIETECHNIEKEN

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op het beoordelingskader en effectbeoordeling voor energietechnieken (wind- en zonne-energie) voor het op te stellen planMER. De effectbeoordeling voor warmtetechnieken wordt vervolgens in hoofdstuk 6 toegelicht.

5.1 Plan- en studiegebied

In deze NRD en het op te stellen planMER worden de termen plangebied en studiegebied gehanteerd. Het plangebied is het gebied waarbinnen gezocht wordt naar een geschikte invulling van de voorgenomen activiteit. Het plangebied is gepresenteerd in afbeelding 1.2. Hierbinnen wordt gezocht naar kansrijke zoekgebieden voor wind en zon. Het studiegebied is het gebied waarbinnen de milieueffecten worden onderzocht. De omvang van het studiegebied verschilt per milieuaspect en is afhankelijk van de verwachte omvang en reikwijdte van de effecten. In sommige gevallen is het studiegebied daarmee van een andere omvang dan het plangebied, waarbij de regionale grenzen kunnen worden overschreden.

5.2 Referentiesituatie

De alternatieven worden in het planMER beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. De referentiesituatie omvat de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkelingen binnen het studiegebied. In het planMER wordt daarom onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en de referentiesituatie:

- huidige situatie: de feitelijke staat van de leefomgeving en de gerealiseerde projecten per 1 januari 2022;
- referentiesituatie: de situatie die tot en met 2030 zou ontstaan als gevolg van de zogeheten autonome ontwikkelingen, dat wil zeggen de situatie die in de toekomst zal ontstaan als het voornemen niet wordt gerealiseerd. Autonome ontwikkelingen zijn op zichzelf staande ontwikkelingen waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden of waarover besluitvorming in voorbereiding is, die zonder de voorgenomen activiteiten ook zouden plaatsvinden.

In het planMER worden zowel de huidige situatie (per milieuaspect) als de autonome ontwikkelingen uitgebreid beschreven.

Autonome ontwikkelingen

In bijlage I is een overzicht opgenomen van de relevante autonome ontwikkelingen. Het betreft hierbij ontwikkelingen die zorgen voor een ruimtebeslag in aanvulling op het bestaande bebouwde gebied. Deze kunnen mogelijk een beperking opleggen ten aanzien van de ontwikkeling van grootschalige opwek middels wind- en zonne-energie. Ontwikkelingen binnen de bestaande stedelijke contouren zijn niet opgenomen in bijlage I, omdat deze beperkt ruimtebeslag opleggen voor de ontwikkeling van grootschalige wind- en zonne-energie.

5.3 Ingreep-effectrelaties energietechnieken

De realisatie van wind op land en zon op land heeft effecten op verschillende milieuaspecten. Een ingreep-effectrelatie beschrijft welke effecten op hoofdlijnen te verwachten zijn door de realisatie van wind op land

of zon op land. Tabel 5.1 laat de maatgevende ingreep-effectrelaties voor windenergie en zonne-energie zien.

Tabel 5.1 Ingreep-effectrelaties wind- en zonne-energie

Techniek	Milieuaspect	Effect	Criterium
windenergie	natuur	verstoring of vernietiging beschermde gebieden en soorten	- effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebieden - effecten op beschermde soorten Wnb - effecten op overige natuurgebieden
	landschap	aantasting van landschappelijke waarden en structuren	- invloed op ruimtelijk-visuele kenmerken - invloed op landschapstype en landschapsstructuur
	cultuurhistorie	aantasting van cultuurhistorische waarden	- invloed op cultuurhistorische waarden (historische geografie en historische bouwkunde)
	archeologie	verstoring of vernietiging van archeologische waarden	- invloed op bekende archeologische waarden - invloed op verwachte archeologische waarden
	geluid	geluidhinder op omliggende woningen	- invloed op geluidgevoelige bestemmingen binnen geluidscontouren
	slagschaduw	slagschaduw op omliggende woningen	- invloed op kwetsbare objecten
	veiligheid	risico op een ongeval door omvallen of bladbreuk van een windturbine	- invloed op kwetsbare objecten
		risico op aanvaring met vliegverkeer	- invloed op luchtvaartveiligheid
	grondwater	kans op doorboring scheidende kleilagen met fundering windturbines en risico op omhoog trekken van zout grondwater door bemaling	- risico op verzilting
zonne-energie	natuur	verstoring of vernietiging beschermde gebieden en soorten	- effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebieden - effecten op beschermde soorten Wnb - effecten op overige natuurgebieden
	landschap	aantasting van landschappelijke waarden en structuren	- invloed op ruimtelijk-visuele kenmerken - invloed op landschapstype en -structuur
	cultuurhistorie	aantasting van cultuurhistorische waarden	- invloed op cultuurhistorische waarden (historische geografie en historische bouwkunde)
	archeologie	verstoring of vernietiging van archeologische waarden	- invloed op bekende archeologische waarden - invloed op verwachte archeologische waarden
	ruimtegebruik	oppervlakteverlies voor andere gebruiksfuncties	invloed op ruimtegebruik

5.4 Beoordelingsschaal

Effecten op het milieu en de omgeving als gevolg van de ontwikkeling van windturbines en zonnevelden zijn te verdelen in effecten tijdens de aanlegfase, de gebruiksfase (gebruik, onderhoud, reparaties) en de verwijderingsfase. De tijdelijke effecten worden in het planMER niet onderzocht. Om de effecten van de windturbines en zonnevelden per aspect te kunnen vergelijken worden deze op basis van een plus- en min-schaal beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. Hiervoor wordt de beoordelingsschaal gehanteerd zoals weergegeven in tabel 5.2. Deze beoordelingsschaal wordt in het planMER voor elk criterium nader gespecificeerd.

Tabel 5.2 Beoordelingsschaal

Score	Toelichting
--	sterk negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
++	sterk positief effect ten opzichte van de referentiesituatie

5.5 Beoordelingskader energietechnieken

Deze paragraaf toont het beoordelingskader voor elektriciteit. De ingreep-effectrelaties (zie paragraaf 5.3) vormen de basis voor de invulling van het beoordelingskader. Uitgangspunt voor dit planMER is dat de effectanalyses en -beoordelingen bijdragen aan de besluitvorming over:
- toe te passen opwektechnieken (zon of wind);
- de zoekgebieden voor grootschalige opwek.

Niet alle criteria uit de ingreep-effectrelaties sluiten aan bij dit uitgangspunt. Daarom maakt het beoordelingskader onderscheid tussen:
- criteria die worden beschreven en beoordeeld, omdat deze inzicht geven in onderscheidende effecten die bijdragen aan de locatiekeuze of keuze voor wind of zon. Dit zijn de maatgevende criteria die bijdragen aan de besluitvorming over locaties en techniek op regionaal niveau;
- criteria die enkel worden beschreven, omdat deze criteria voornamelijk inzicht geven in locatie specifieke aandachtspunten die relevant zijn voor de nadere uitwerking van projecten. De criteria zijn in deze fase van de RES minder sterk van invloed op de keuze voor een bepaalde energietechniek of locatie (niet-maatgevend).

Bij het opstellen van het beoordelingskader zijn verder de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- in dit planMER worden alleen langdurige effecten onderzocht. Dit zijn effecten met een langere doorwerking dan de tijdelijke effecten die door de aanlegwerkzaamheden worden veroorzaakt;
- bij de alternatievenontwikkeling is een aantal gebieden bij voorbaat uitgesloten (de zogenaamde harde belemmeringen). Deze onderdelen komen daarom niet terug in het beoordelingskader:
  - overlap met bebouwing;
  - overlap met infrastructuur (weg, spoorweg, vaarweg), inclusief veiligheidsafstanden;
  - overlap met (bekende) bestaande kabels en leidingen, inclusief veiligheidsafstanden.

Sommige criteria zijn enkel van toepassing op of windenergie ofwel zonne-energie. Dit is tussen haakjes aangegeven bij het aspect of het criterium.

Tabel 5.3 laat het beoordelingskader voor energietechnieken zien. Aansluitend is voor enkele criteria een nadere toelichting opgenomen.

Tabel 5.3 Beoordelingskader energietechnieken

Aspect	Criterium	Methode	(Niet-) maatgevend?
Bodem en Water (relevant voor wind en zon)			
bodemkwaliteit	invloed op de bodemkwaliteit	GIS-analyse op basis van overzicht spoedlocaties bodemverontreinigingen Arnhem-Nijmegen	niet-maatgevend
	risico op zettingen	kwalitatieve analyse op basis van bodemtypen	niet-maatgevend
grondwater	risico op verzilting	kwalitatieve quickscan	niet-maatgevend
	invloed op waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden	kwalitatieve quickscan	maatgevend
Natuur (relevant voor wind en zon)[1]			
beschermde soorten en habitattypen Natura 2000-gebied	effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	kwalitatieve quickscan	maatgevend
overige beschermde soorten	effecten op beschermde soorten Wet natuurbescherming	kwalitatieve quickscan	maatgevend
GNN-gebieden	effecten op kernkwaliteiten GNN-gebieden	kwalitatieve quickscan	maatgevend
overige beschermde gebieden	weidevogelgebieden, ganzenrustgebied, stiltegebieden en groene ontwikkelingszones	kwalitatieve quickscan	maatgevend
Landschap, cultuurhistorie en archeologie (relevant voor wind en zon)			
landschap	invloed op ruimtelijk-visuele kenmerken	kwalitatieve quickscan	maatgevend
	invloed op landschapstype en -structuur	kwalitatieve quickscan	maatgevend
cultuurhistorie	invloed op cultuurhistorische waarden (historische geografie en historische bouwkunde)	kwalitatieve quickscan	maatgevend
archeologie	aantasting van bekende archeologische waarden	kwalitatieve quickscan	maatgevend
	aantasting van verwachte archeologische waarden	kwalitatieve quickscan	maatgevend
Veiligheid (relevant voor wind)			
externe veiligheid	invloed op (beperkt) kwetsbare objecten	analyse indicatief bereik PR10-5 en PR10-6. Voor windenergie op basis van Handboek risicozonering windturbines	maatgevend
	invloed op andere risicobronnen	analyse aanwezige risicobronnen en daaruit volgende beperkingen	maatgevend
luchtvaartveiligheid	invloed op luchtvaartveiligheid	analyse hoogtebeperkingen op basis van Viewer Hoogtebeperkingen Luchtvaart en Defensieradar	maatgevend
Leefomgeving (relevant voor wind en zon)			

[1] Bijlage II bevat een uitgebreide onderbouwing van de natuurgebieden die wel of niet vermeden dienen te worden. Deze onderbouwing vormt de basis voor de effectonderzoeken ten aanzien van het thema natuur.

Aspect	Criterium	Methode	(Niet-) maatgevend?
geluid (relevant voor wind en zon)	overschrijding geluidsnorm op geluidgevoelige objecten (gebruiksfase)	kwantitatieve- en GIS-analyse geluidcontouren	maatgevend
	geluidbelasting onder de norm (gebruiksfase)	kwantitatieve- en GIS-analyse geluidcontouren	niet-maatgevend
slagschaduw (relevant voor wind)	invloed op kwetsbare objecten door slagschaduw	kwalitatieve analyse o.b.v. contouren slagschaduw	niet-maatgevend
Gebruiksfuncties (relevant voor zon)			
ruimtegebruik	invloed op ruimtegebruik	GIS-analyse naar oppervlakteverlies	maatgevend

Toelichting op enkele criteria beoordelingskader

Uitspraak Raad van State, herbeoordeling algemene normen geluid, slagschaduw en veiligheid door uitspraak Raad van State

Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State uitgesproken dat de algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling formeel moeten worden onderzocht. Op grond van het Europees recht moeten deze in Nederland gehanteerde normen met een milieubeoordeling opnieuw worden bepaald dan wel herzien. Tot afronding van deze milieubeoordeling, mogen in Nederland geen besluiten worden genomen over windturbineparken waarbij de geluids-, slagschaduw- en veiligheidsonderzoeken zonder verdere onderbouwing zijn gebaseerd op de normen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling.

Tijdelijke overbruggingsregeling en planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving

Op 16 mei 2022 heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat de Tweede Kamer geïnformeerd over de wijzigings-AmvB met tijdelijke overbruggingsregeling bestaande windturbineparken. In de AmvB is een tijdelijke overbruggingsregeling opgenomen met algemene milieuregels voor reeds bestaande, vergunde windturbineparken. De overbruggingsregeling is bedoeld voor de periode totdat nieuwe algemene milieuregels voor windturbines zijn vastgesteld op basis van een zorgvuldig proces waar het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving deel van uitmaakt. Het opstellen van het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving is gestart (NRD en reactienota zijn gepubliceerd[1]). De overbruggingsregeling geldt alleen voor windturbineparken waarvoor op 30 juni 2021 al definitieve toestemmingen in het ruimtelijke spoor en het milieuspoor waren verleend.

Voor nieuwe windparken gelden de Rijksregels voor windturbines in het Activiteitenbesluit door de uitspraak niet meer. Dit is nu juridisch vastgelegd in de overbruggingsregeling, die ook de vergelijkbare regels in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) buiten werking stelt. De nieuwe, nog op te stellen regels voor windturbineparken treden volgens de voorlopige planning in werking nadat de Omgevingswet inwerking is getreden. Tot die tijd moet het bevoegd gezag voor nieuwe windparken voorschriften opnemen in de omgevingsvergunning of een maatwerkbesluit.

Uit de reactienota behorende bij de NRD voor het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving blijkt dat het planMER naast de 45 dB en 47 dB L_{den} normen, ook de 37, 40, 43 en 50 dB L_{den} normen onderzoekt. Daarnaast wordt er verwezen naar het onderzoek dat in gaat op afstandsnormen voor windturbines[2]. In het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving worden de resultaten van dit onderzoek meegenomen. Omdat het op dit moment onduidelijk is wat de nieuwe normen worden, is gekozen om in het planMER uit te gaan van de 'bestaande' geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit, met daarbij de kanttekening dat in het alternatief Leefomgeving (zie paragraaf 4.3) uitgegaan wordt van de 45 dB L_{den} contour rond geluidgevoelige objecten, welke de Wereldgezondheidsorganisatie als advieswaarde geeft. Dit is passend bij het detailniveau

[1] https://www.platformparticipatie.nl/windturbinebepalingen/voornemen+windturbinebepalingen/default.aspx.

[2] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/04/21/onderzoek-afstandsnormen-windturbines.

van het planMER en de omvang van het plangebied. Hierbij geldt de kanttekening dat, mochten de resultaten uit het planMER Windturbinebepaling Leefomgeving van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat tijdig bekend zijn, wij zo ver als redelijkerwijs mogelijk de resultaten verwerken in het planMER voor de RES 2.0. In de verdere uitwerking van de zoekgebieden in de RES 2.0, middels bijvoorbeeld een projectMER zal in ieder geval nadere invulling worden gegeven aan de normen die op dat moment gelden. Indien nodig kan een lokale afweging gemaakt worden.

Laagfrequent geluid

Laagfrequent geluid is geluid dat zich in het grensgebied tussen normaal hoorbaar en onhoorbaar geluid bevindt en vaak mechanisch geproduceerd wordt, onder andere door windturbines. In de discussie rondom windturbines en gezondheid wordt vaak de vraag gesteld of laagfrequent geluid van windturbines effecten kan hebben op de menselijke gezondheid. Uit de 'Factsheet Laagfrequent Geluid' uit 2020 van het RIVM over laagfrequent geluid blijkt dat hier geen eenduidig antwoord op te geven is en dat de ene persoon meer effecten ondervindt dan de ander. Er is geen Nederlandse wettelijke norm voor specifiek laagfrequent geluid van windturbines, omdat laagfrequent geluid wordt meegewogen in de norm van 47 dB L_{den}. Het RIVM heeft eveneens geconcludeerd dat geen aparte beoordeling nodig is boven op de huidige geluidsnorm.

Veiligheid

In het planMER wordt getoetst aan de ligging van objecten binnen de $PR10^{-5}$ en $PR10^{-6}$. De PR-contour is de plaatsgebonden risicocontour. De $PR10^{-6}$ is de contour waarbij de kans 1 op een miljoen is dat iemand overlijdt ten gevolge van een ontwikkeling, de $PR10^{-5}$ betreft de contour waarbij de kans 1 op 100.000 is. In het planMER wordt, conform de nieuwe methodiek onder de Omgevingswet, getoetst aan ligging van zeer kwetsbare objecten (gebouwen, zoals basisscholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen), kwetsbare objecten (gebouwen en locaties, zoals woonfuncties en evenementlocaties >5.000 personen) en beperkt kwetsbare objecten (gebouwen en locaties, zoals kleine kantoorgebouwen (<1.500 m^2) en restaurants). Het onderscheid in kwetsbaarheid komt voort uit de verschillen in het aantal personen dat aanwezig is, de duur dat personen aanwezig zijn en in hoeverre personen zichzelf in veiligheid kunnen brengen bij een incident.

De veiligheidsanalyse toetst ook aan het groepsrisico. Het groepsrisico is de kans op het overlijden van een groep van 10, 100 of 1.000 personen als rechtstreeks gevolg van een calamiteit veroorzaakt door een activiteit. Het groepsrisico is geen onderdeel van Activiteitenbesluit en het Handboek Risicozonering Windturbines. Daarmee is de analyse voor het groepsrisico geen onderdeel van de wettelijke besluitvorming. Omdat inzicht in het groepsrisico echter wel relevant is voor een goede ruimtelijk ordening, wordt dit afgewogen in het planMER. Indien relevant wordt een groepsrisicoberekening gemaakt conform de nieuwe aanpak onder de Omgevingswet. Hierbij wordt getoetst aan aandachtsgebieden met omliggende beschermingsschillen tegen gevolgen van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Landschap

De effecten op landschap kunnen als volgt worden geordend:
- effecten op de karakteristieke kernkwaliteiten van het landschap;
- visuele effecten (die representatief voor aantal en grootte windturbines, verlichting, draaisnelheid et cetera).

Kwaliteit van de ingreep (die de effecten verzachten, compenseren of zelfs tot een beter landschap kunnen leiden):
- aansluiting van de opstelling bij de structuurbepalende landschapselementen;
- kwaliteit van de opstelling (eventuele leesbare geometrie, interferentie tussen opstellingen et cetera).

Hierbij sluiten we aan bij de resultaten van de reeds uitgevoerde landschapsanalyses, zoals benoemd in paragraaf 4.3 onder het alternatief Landschap.

Toelichting niet-beschouwde onderwerpen

Gezondheid

Rond de ontwikkeling van windturbines bestaan zorgen met betrekking tot gezondheid. Windturbines veroorzaken geluid (inclusief laagfrequent geluid) en slagschaduw, dit is niet alleen hinderlijk, maar kan ook gevolgen hebben voor de gezondheid. Met name voor geluidhinder is een verband aangetoond met gezondheidsklachten (onderzoek 'Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update' van het RIVM uit 2020). Omdat de effecten op gezondheid met name raken aan geluid, wordt het aspect 'gezondheid' niet als apart criterium behandeld in het planMER. Tijdens de verdere uitwerking van de zoekgebieden, middels bijvoorbeeld een projectMER, kan gezondheid als milieuthema beschouwd worden.

6

REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU EFFECTENONDERZOEK WARMTE

6.1 Onderzoeksaanpak warmtebronnen

Geen kansen- en belemmeringenkaart warmte

Voor warmtetechnieken bestaan nog veel leemten in kennis. Ook wetgeving en beleid omtrent warmte zijn minder duidelijk dan de regels voor energietechnieken zoals wind- en zonne-energie. Bovendien variëren warmtetechnieken sterk in omvang en toepassing, waarmee niet op voorhand een algemene belemmeringenkaart is te maken. Ter illustratie: een woonwijk is ongeschikt voor realisatie van geothermie, maar biedt kansen voor een (kleinschalige) collectieve bodemlus in combinatie met een warmtepomp. Dit betekent dat de kansen en belemmeringen dusdanig samenhangen met de warmtetechniek, dat dit hoofdstuk geen algemene kansen- en belemmeringenkaart voor warmte laat zien. In het planMER worden de kansen en belemmeringen per warmtetechniek op hoofdlijnen beschouwd en in beeld gebracht.

Warmtekaart als basis voor alle warmtebronnen

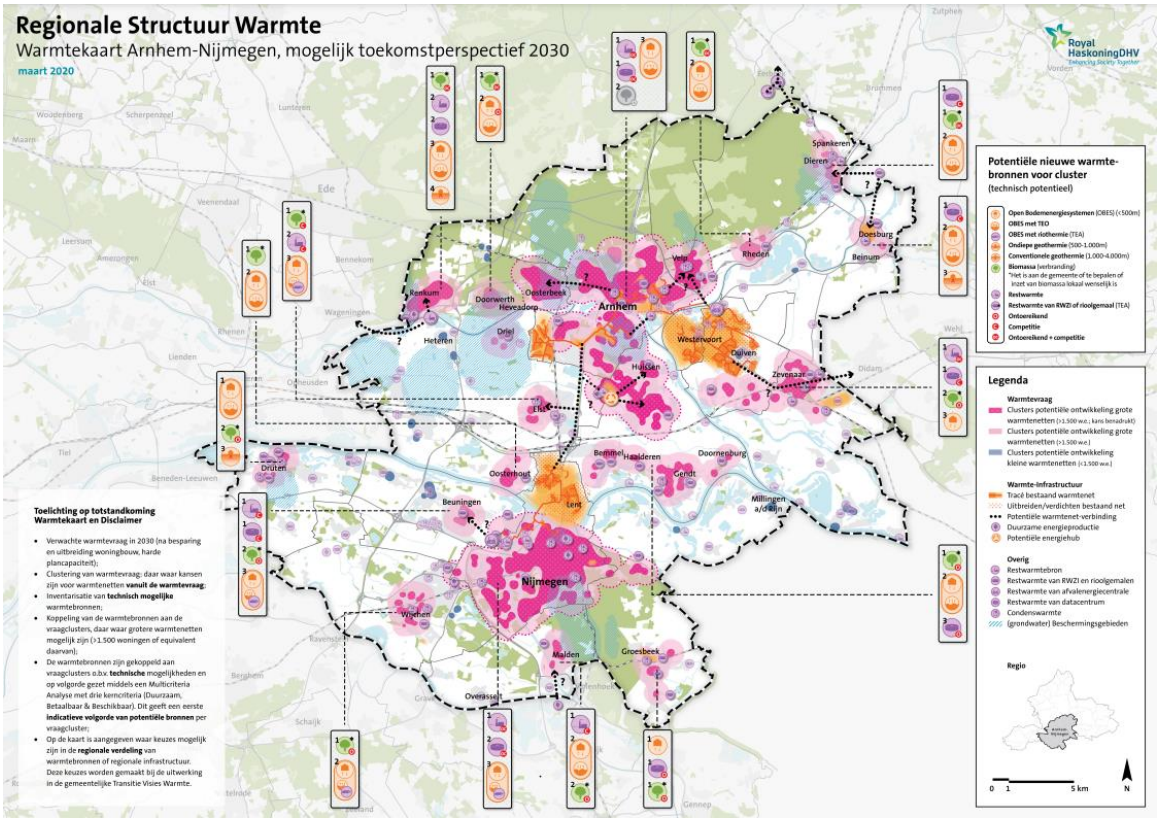
De regio heeft voor de RES 1.0 een de warmtestructuurkaart opgesteld (afbeelding 6.1). Voor elk cluster zijn 3 tot 5 mogelijke warmtebronnen benoemd. Hier zijn alleen de belangrijkste bronnen genoemd. Het kan zijn dat meer of meerdere warmtebronnen interessant zijn voor een specifieke warmte vraagcluster, zoals wijken, dorpen of bedrijventerreinen.

De resultaten zijn verwerkt tot een eerste, indicatieve warmtestructuurkaart voor de regio. Deze kaart geeft een indicatie van:

- waar in de regio de meeste vraag is naar warmte;
- welke duurzame warmtebronnen daar het meest geschikt zijn als vervanging van aardgas.

De warmtestructuurkaart biedt een basis voor het gesprek over de verdeling van de warmte die in onze regio beschikbaar is. Belangrijk is te vermelden dat deze kaart een momentopname is, gebaseerd op beschikbare data uit 2019. Het zegt niet of een alternatief warmtesysteem ook te realiseren is. De gegevens waarop de conceptkaart is gebaseerd, blijft de regio in de toekomst actualiseren. Ook zullen inzichten uit voorgaand onderzoek, onder meer op gebied van aquathermie en geothermie, tot aanpassingen leiden.

Afbeelding 6.1 Warmtekaart (RES 1.0, maart 2020)

De RES 1.0 benoemt in totaal acht warmtebronnen. Dit betreft, geprioriteerd in volgorde van benoeming, de volgende bronnen:

1 biomassa:
   - houtachtige biomassa: verbranden;
   - natte biomassa: vergisten;
2 restwarmte:
   - industrie;
   - condensatiewarmte;
   - datacenters;
   - TEA: RWZI, AWZI en rioolgemalen;
3 omgevingswarmte:
   - open WKO's;
   - ondiepe geothermie;
   - conventionele geothermie;
   - aquathermie TEO: oppervlaktewater, gemalen, stuwen;
   - aquathermie TEA: riothermie.

Voor alle warmtebronnen geldt dat de toepassing en effecten van individuele of collectieve warmtepompen ter ondersteuning van de warmteopwaardering van de warmtebron niet worden beschouwd. Deze leiden tot (zeer) lokale effecten die niet passen bij het detailniveau van het planMER. Bovendien veroorzaken deze warmtepompen geen onderscheidende milieueffecten die bijdragen aan de keuze voor een locatie of techniek. De mogelijke milieueffecten kunnen daarmee in per project nader worden onderzocht.

Voorliggende paragraaf presenteert de ingreep-effectrelaties (6.1.1) en onderzoeksaanpak (6.1.2) voor de effectanalyse op hoofdlijnen voor warmtebronnen.

6.1.1 Ingreep-effectrelaties warmtebronnen

Ingreep-effectrelaties geothermie
Tabel 6.1 laat de ingreep-effectrelaties zien voor geothermie.

Tabel 6.1 Ingreep-effectrelaties geothermie

Ingreep	Effect	Criterium
uitvoeren boring geothermieputten (> 500 m diepte) (aanlegfase)	aantasting opbouw en stabiliteit ondergrond	risico op (acute) diepe bodemdaling en ondiepe zettingen
	aantasting of verspreiding bodemverontreinigingen	invloed op bodemkwaliteit
	veranderingen in de samenstelling van het grondwater	invloed op waterwingebieden en grondwaterbeschermingszones
		invloed op de grondwaterkwaliteit
	tijdelijk ruimtebeslag op natuur	effecten op Natura 2000- en NNN-gebieden effecten op overige beschermde natuurgebieden
	verstoring beschermde soorten	effecten op beschermde soorten effecten op Natura 2000- en NNN-gebieden effecten op overige beschermde natuurgebieden
	aantasting of vernietiging archeologische waarden	effecten op archeologische waarden
	aantasting of vernietiging cultuurhistorische waarden	effecten op cultuurhistorische waarden
	veiligheidsrisico's met gevolgen op mensen	invloed op externe veiligheid
	geluidemissie tijdens aanleg- en gebruiksfase	overschrijding geluidsnorm op geluidsgevoelige objecten
gebruiksfase geothermie-installatie	ruimtebeslag in Natura 2000- en NNN-gebieden	effecten op Natura 2000- en NNN-gebieden
	ruimtebeslag in overige beschermde natuurgebieden	effecten op overige beschermde natuurgebieden
	aantasting ruimtelijk-visuele kenmerken	effecten op ruimtelijk-visuele kenmerken

Ingreep-effectrelaties aquathermie
Aquathermie is warmtewinning uit water. Aquathermie kan worden toegepast op verschillende waterbronnen, namelijk:
- winning van thermische energie uit oppervlaktewater (TEO);
- winning van thermische energie uit afvalwater (TEA);
- winning van thermische energie uit drinkwater (TED).

TEA is de winning van thermische energie uit de waterketen, zoals warm douche- en (af)waswater vanuit woningen. Dit warme water komt uit in de waterketen en verliest daar haar warmte. Met TEA wordt deze warmte gewonnen en ingezet om woningen te verwarmen. Hetzelfde geldt voor TED, waarbij thermische energie wordt gewonnen uit drinkwater. Bij beide vormen van aquathermie zijn individuele of collectieve warmtepompen nodig en wordt, in de meeste gevallen, gebruik gemaakt van een WKO-systeem. Daarmee zijn de ingrepen benodigd voor TEA en TED beperkt tot ingrepen op een klein schaalniveau. Deze ingrepen, en de daaruit volgende milieueffecten, passen niet bij het detailniveau van het planMER en worden daarom niet nader beschouwd.

Het planMER beschouwt alleen de effecten van TEO (thermische energie uit oppervlaktewater) in combinatie met een WKO-systeem op hoofdlijnen. TEO is ook mogelijk zonder WKO-systeem, maar dit is enkel relevant bij kleinschalige toepassing. Deze kleinschalige toepassingen passen niet bij het detailniveau van het planMER. Daarom dient voor TEO zonder WKO-systeem per projectonderzoek plaats te vinden en beschouwt dit planMER enkel TEO in combinatie met een WKO-systeem. Tabel 6.2 laat de ingreep-effectrelatie van TEO zien die in het planMER wordt beschouwd.

Tabel 6.2 Ingreep-effectrelaties aquathermie

Ingreep	Effect	Criterium
warm- en koudwaterlozing na winning van koude en warmte uit oppervlaktewater	verandering samenstelling, temperatuur en stroming oppervlaktewater	effect op de oppervlaktewaterkwaliteit

Voor de ingreep-effectrelaties die volgen uit toepassing van een open WKO-systeem wordt verwezen naar de ingreep-effectrelaties onder 'open WKO's'. Voor de ingreep-effectrelaties met betrekking tot ruimtebeslag in natuurgebieden (Natura 2000, NNN en overige gebieden) en aantasting van cultuurhistorische en archeologische waarden wordt verwezen naar de ingreep-effectrelaties van geothermie, zie tabel 6.3. Echter is de benodigde installatie voor TEO van dusdanig kleine omvang - vergelijkbaar met een transformatorhuisje in stedelijk gebied[1] - dat de verwachte effecten beperkter zijn dan bij geothermie.

Ingreep-effectrelaties open WKO's

De ingreep-effectrelaties van open WKO's komen op hoofdlijnen overeen met de ingreep-effectrelaties van geothermie. Daarom wordt hiervoor verwezen naar tabel 6.1. De ingreep verschilt in de diepte van de boring: de boring voor open WKO's vindt plaats op een diepte minder dan 500 m. Daarnaast is de benodigde (bovengrondse) installatie voor een WKO-systeem van dusdanig kleine omvang, dat de ingreep-effectrelaties gerelateerd aan ruimtebeslag en aantasting van belevingswaarden in aanmerkelijk mindere mate optreden dan bij geothermie. Bij open WKO's is sprake van onttrekking en lozing van grondwater. Deze ingreep-effectrelatie is uitgelicht in tabel 6.3.

Tabel 6.3 Ingreep-effectrelaties open WKO's

Ingreep	Effect	Criterium
aanleg en gebruik (onderhoud) van de WKO-putten	onttrekking en lozing van grondwater uit de reservoirs in het watervoerend pakket	invloed op de grondwaterkwaliteit, de oppervlaktewaterkwaliteit en de oppervlaktewaterkwantiteit

Voor externe veiligheid is geen representatief vergelijkbaar onderzoek gevonden wat een indicatie geeft voor een minimaal aan te houden afstand tot kwetsbare objecten. De afstand van 100 m is daarom niet van toepassing op WKO-systemen. Externe veiligheid dient daarom per project te worden afgewogen.

Ingreep-effectrelaties biomassa

Tabel 6.4 laat de ingreep-effectrelaties voor biomassa zien. De uitstoot van CO_2 wordt hierbij buiten beschouwing gelaten omdat dit niet aansluit bij het detailniveau van het planMER[2].

[1] Met een omvang van circa 3-4 m (l), bij 2 m (b) bij 2,5 m (h).

[2] Over de uitstoot van CO_2 door verbranding van biomassa is landelijk veel discussie. De EU heeft het verbranden van biomassa als CO_2-neutraal bestempeld. Dit omdat de vrijgekomen CO_2 uit de lucht is gehaald tijdens het groeiproces van de planten. Omdat planten tijdens de groei CO_2 opnemen, die bij de verbranding of vergisting weer vrijkomt, wordt gesproken over een kort cyclisch proces.

Tabel 6.4 Ingreep-effectrelaties biomassa

Ingreep	Effect	Criterium
verbranding, vergisting en vergassing biomassa om biogas te produceren. Dit wordt opgewaardeerd tot groen gas	stikstofemissie	stikstofdepositie op beschermde natuurgebieden
verbranding biomassa om water te verwarmen.	emissie van geur, geluid en stof	invloed op geurhinder, geluidhinder en luchtverontreiniging (stof)
	veiligheidsrisico's met gevolgen op mensen	invloed op externe veiligheid

Voor de ingreep-effectrelaties met betrekking tot ruimtebeslag in natuurgebieden (Natura 2000, NNN en overige gebieden) en aantasting van cultuurhistorische en archeologische waarden wordt verwezen naar de ingreep-effectrelaties van geothermie, zie tabel 6.1.

6.1.2 Aanpak effectanalyse warmtebronnen

Effectbeoordeling warmtebronnen
De effectanalyse voor warmtebronnen omvat een analyse op hoofdlijnen. Dit maakt dat de effecten niet worden beoordeeld zoals de effecten van energietechnieken worden beoordeeld. Zo worden voor de warmtebronnen geen kansrijke (groen) en kansrijk te maken (geel) gebieden aangeduid op kaart. Op dit moment is onvoldoende informatie beschikbaar om een betrouwbaar onderscheid te kunnen maken tussen kansrijke gebieden en kansrijk te maken gebieden.

Interpretatie effectbeoordelingen warmte
De effectbeoordelingen van warmte dienen anders geïnterpreteerd te worden dan die van energietechnieken. Waar bij energietechnieken de effectbeoordelingen worden toegekend op basis van gegronde onderzoeken naar bekende milieueffecten van windturbines en zonnevelden, worden de milieueffecten van warmtetechnieken beperkt onderzocht. De effectbeoordelingen voor warmtetechnieken betreffen daarom een eerste inschatting van de aard van de milieueffecten. Een sterk negatieve beoordeling (--) betekent voor warmte dat op basis van de kenmerken van het gebied mogelijk sprake is van grote effecten die een risico vormen voor de uitvoerbaarheid van de onderzochte warmtetechnieken.

Wel wordt per warmtebron weergegeven welke gebieden vanuit milieuperspectief bij voorkeur vermeden worden (oranje) en op welke locaties de milieueffecten een risico voor de uitvoerbaarheid kunnen vormen (doorzichtig). Onderstaande kleurcodering (tabel 6.5) sluit aan bij de milieubelemmeringenkaarten voor de verschillende energietechnieken. Onderstaande tabel laat de toelichting voor deze beoordelingen zien. De effecten die niet onder een van deze beoordelingen vallen, worden samengevat in een tabel met aandachtspunten voor de vervolgfases.

Het planMER maakt een eerste schifting in voorkeurslocaties uit de warmtestructuurkaart door de milieuaspecten uit het planMER te projecteren op deze voorkeurslocatie. Hiermee is de potentie voor alle benoemde warmtebronnen afgezet tegen de effectbeoordeling van milieueffecten.

Tabel 6.5 Algemene maatlat beoordeling warmtebronnen

	Beoordeling	Toelichting algemeen
0	neutraal	effecten leiden niet tot een verslechtering van milieukwaliteiten ten opzichte van de referentiesituatie. Vanuit milieuperspectief hebben deze gebieden de voorkeur
-	negatief	effecten leiden tot een verslechtering van milieukwaliteiten ten opzichte van de referentiesituatie en/of zijn strijdig met vigerend beleid. Vanuit milieuperspectief hebben deze gebieden niet de voorkeur
--	sterk negatief	effect is vanwege de aard en omvang, of vanwege strijdigheid met milieu- en/of veiligheidswetgeving beperkt acceptabel. Daarbij zijn de mogelijkheden om effecten te mitigeren naar verwachting beperkt. Hierdoor vormen de effecten een risico voor de uitvoerbaarheid

Onderzoeksaanpak geothermie

Naast de warmtestructuurkaart is relatief veel onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor geothermie in Nederland en de milieueffecten van geothermie. De provincie Gelderland heeft recent een potentieonderzoek uitgevoerd naar geothermie in Gelderland[1]. Hierdoor is voldoende relevante en regio-specifieke informatie beschikbaar over geothermie in algemene zin, de milieueffecten van geothermie en de mogelijkheden voor geothermie in de regio. De effecten die volgen uit de ingreep-effectrelaties worden op hoofdlijnen beschreven. Hierbij wordt ter onderbouwing gebruik gemaakt van bronmateriaal. Voor de milieuthema's laat de effectanalyse een beknopte uiteenzetting zien van de mogelijke verbodsbepalingen vanuit wetgeving, de te verwachte effecten en de aan te raden vervolgstappen. Tot slot worden de effecten beoordeeld conform de beoordelingsmethodiek uit tabel 6.1 en worden de aandachtspunten voor vervolgfases uiteengezet.

Onderzoeksaanpak aquathermie en open WKO's

Voor aquathermie en open WKO's worden de effecten beschouwd die op basis van de ingreep-effectrelaties de grootste milieueffecten lijken te veroorzaken. De effecten van open WKO-systemen komen op veel vlakken overeen met de milieueffecten van geothermie. Voor de vergelijkbare effecten wordt daarom verwezen naar geothermie. De overige milieueffecten voor aquathermie en open WKO-systemen worden beschouwd aan de hand van bronmateriaal en vigerende wettelijke- en beleidskaders. Voor beide bronnen bestaat de effectanalyse uit een beknopte beschrijving van deze effecten, gevolgd door een conclusie en effectbeoordeling en uiteenzetting van aandachtspunten voor de vervolgfase.

Onderzoeksaanpak biomassa

De warmtebronnen biomassa hebben betrekking op het verbranden of vergisten van biomassa. Hiervoor is een centrale benodigd waar biomassa zoals mest, slib, GFT, reststromen of overige biomassa wordt verbrand of vergist. Voor dergelijke centrales zijn richtafstanden bepaald om hinder op woningen te beperken. Deze richtafstanden zijn middels zoneringen vastgelegd in de Handreiking bedrijven van milieuzonering van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze handreiking bevat een lijst met een integrale benadering op aan te houden afstanden tussen het bedrijf en woningen voor de aspecten geluid, geur, stof en externe veiligheid. Deze richtafstanden vormen de basis voor de effectanalyse voor biomassa. Omdat deze richtafstanden op beide bronnen van toepassing zijn, worden de effecten van groen gas en biomassa samen beschouwd. Tot slot bevat de effectanalyse een effectbeoordeling en aandachtspunten voor vervolgfases.

6.2 Onderzoeksaanpak warmteopslag

Warmteopslag kan ondergronds (hoge temperatuuropslag (HTO) of thermische putten) en bovengronds (bovengrondse tankopslag). Diepe ondergrondse warmteopslag is opslag in bodemlagen op een diepte van meer dan 50 m. Ondiepe ondergrondse warmteopslag is opslag in constructies die minder diep zijn dan

[1]https://www.witteveenbos.com/fileadmin/Downloads/Div._documenten/Publieksrapportage_Potentieonderzoek_Geothermie_Gelderland.pdf.

50 m. De omvang van opslaginstallaties varieert en hangt af van de aangesloten warmtebronnen, de benodigde opslagcapaciteit en de (variabiliteit van de) warmtevraag. De milieueffecten van ondergrondse warmteopslag verschillen van bovengrondse warmteopslag. Daarom zijn zowel de ingreep-effectrelaties als de effectanalyse opgesplitst in een deel voor ondergrondse warmteopslag en een deel voor bovengrondse warmteopslag.

Collectieve ondergrondse warmteopslag is nog niet breed toegepast in Nederland en de rest van de wereld. Bovendien vormen juridische-, financiële en milieutechnische belemmeringen van HTO en thermische putten een risico voor de haalbaarheid van dergelijke projecten. Omdat weinig referentieprojecten voorhanden zijn, beperkt de effectanalyse voor warmteopslag zich tot een analyse op hoofdlijnen.

6.2.1 Ingreep-effectrelaties warmteopslag

Ingreep-effectrelaties ondergrondse warmteopslag

Tabel 6.9 presenteert de ingreep-effectrelaties voor ondiepe (<50 m) ondergrondse warmteopslag. De ingreep-effectrelaties voor diepe ondergrondse opslag (>50 m) zijn op hoofdlijnen vergelijkbaar met de ingreep-effectrelaties van geothermie. HTO vindt plaats op dieptes die vergelijkbaar zijn aan- of minder diep zijn dan geothermieprojecten en dieper dan open WKO-projecten.

De diepte van de thermische put hangt af van de benodigde omvang en de oppervlakte. Hoe groter de oppervlakte, hoe minder diep de put hoeft te zijn. Beide variabelen hebben eigen voor- en nadelen, zoals ruimtebeslag, effecten op de bodem en effecten op grondwater.

Tabel 6.6 Ingreep-effectrelaties ondiepe ondergrondse warmteopslag (thermische putten)

Ingreep	Effect	Criterium
graafwerkzaamheden voor aanleg van de thermische put	aantasting opbouw en stabiliteit ondiepe ondergrond	risico op zettingen
	aantasting of verspreiding bodemverontreinigingen	invloed op bodemkwaliteit
	tijdelijk ruimtebeslag in Natura 2000- en NNN-gebieden	effecten op Natura 2000- en NNN-gebieden
	tijdelijk ruimtebeslag in overige beschermde natuurgebieden	effecten op overige beschermde natuurgebieden
	verstoring beschermde soorten	effecten op beschermde soorten
	aantasting of vernietiging archeologische waarden	effecten op archeologische waarden
	aantasting of vernietiging cultuurhistorische waarden	effecten op cultuurhistorische waarden
	geluidemissie tijdens aanleg- en gebruiksfase	overschrijding geluidsnorm op geluidsgevoelige objecten
bemalingswerkzaamheden voor aanleg van de thermische put	veranderingen in de samenstelling van het grondwater	invloed op waterwingebieden en grondwaterbeschermingszones
		invloed op de grondwaterkwaliteit
gebruiksfase van de thermische put	ruimtebeslag in Natura 2000- en NNN-gebieden	effecten op Natura 2000- en NNN-gebieden
	ruimtebeslag in overige beschermde natuurgebieden	effecten op overige beschermde natuurgebieden
	aantasting ruimtelijk-visuele kenmerken	effecten op ruimtelijk-visuele kenmerken

Ingreep-effectrelaties bovengrondse warmteopslag

De ingreep-effectrelaties van bovengrondse warmteopslag hebben betrekking op de bovengrondse tankopslag. De ingreep-effectrelaties zijn op hoofdlijnen vergelijkbaar met de ingreep-effectrelaties van ondergrondse warmteopslag. Daarom wordt hiervoor verwezen naar tabel 6.6. De verschillen zitten in:

1 voor bovengrondse warmteopslag leidt bemaling door de beperkte omvang niet tot onderscheidende effecten, waardoor dit geen onderdeel uitmaakt van de effectanalyse;
2 de effecten op de bodem, het grondwater en het ruimtebeslag treden in mindere mate op dan bij ondergrondse warmteopslag, doordat ingrepen in de bodem beperkter zijn in omvang en diepte;
3 de landschappelijke effecten van een bovengrondse opslagtank zijn groter dan de landschappelijke effecten van HTO. Een thermische put is over het algemeen lager dan een opslagtank, waarmee ook deze naar verwachting minder landschappelijke effecten veroorzaakt.

6.2.2 Aanpak effectanalyse warmteopslag

De warmtebronnen restwarmte, geothermie, biomassa, zonthermie en warmtepompen kunnen gebruik maken van ondergrondse- of bovengrondse warmteopslag. De effectanalyse voor warmteopslag is daarom relevant voor deze warmtebronnen.

Effectbeoordeling warmteopslag

De uitgangspunten voor de beoordeling van milieueffecten van warmteopslag zijn gelijk aan de uitgangspunten voor warmtebronnen. Ook hier worden neutrale, negatieve en sterk negatieve beoordelingen toegekend en weergegeven op kaart.

Onderzoeksaanpak ondergrondse warmteopslag

De effectanalyse voor ondergrondse warmteopslag focust zich op de effecten van HTO en thermische putten. Voor beide opslagtechnieken worden de milieueffecten in beeld gebracht, waarbij in veel gevallen een verwijzing is opgenomen naar de effectanalyses onder warmtebronnen. HTO lijkt immers in veel aspecten op een open WKO-systeem en geothermie, waardoor ook de milieueffecten vergelijkbaar zijn. Voor beide technieken ligt de focus op de onderscheidende milieueffecten ten opzichte van elkaar en ten opzichte van warmtebronnen. Zo wordt voor thermische putten meer aandacht besteed aan de effecten door ruimtebeslag en de effecten op de ruimtelijk visuele kenmerken. Bij de effectanalyse worden daarom de onderscheidende effecten apart beschreven en worden de overige milieueffecten -die vergelijkbaar zijn met warmtebronnen- enkel samengevat. Tot slot worden de milieueffecten beoordeeld en op kaart weergegeven en worden de aandachtspunten voor de vervolgfases uiteengezet.

Onderzoeksaanpak bovengrondse warmteopslag

De effectanalyse voor bovengrondse warmteopslag focust zich op de effecten van bovengrondse tankopslag. Net als voor ondergrondse warmteopslag, wordt ook hier zoveel mogelijk verwezen naar de effectanalyse van warmtebronnen. De bovengrondse warmteopslag onderscheidt zich van de ondergrondse bronnen door de effecten bovengronds, zoals ruimtebeslag en effecten op ruimtelijk visuele kenmerken. Ook hier worden enkel deze onderscheidende effecten apart beschreven en worden de overige milieueffecten samengevat.

6.3 Onderzoeksaanpak warmtedistributie

6.3.1 Ingreep-effectrelaties warmtedistributie

De realisatie van een warmtedistributienetwerk heeft effecten op verschillende milieuaspecten. Tabel 6.7 beschrijft welke ingreep-effectrelatie op hoofdlijnen te verwachten zijn voor het ondergrondse warmtenet.

Tabel 6.7 Ingreep-effectrelaties warmtedistributie

Ingreep	Effect	Criterium
werkzaamheden aanleg warmtenet (graafwerkzaamheden, bemaling en boringen)	aantasting opbouw en stabiliteit ondergrond	risico op (acute) diepe bodemdaling en ondiepe zettingen
	aantasting of verspreiding bodemverontreinigingen	invloed op bodemkwaliteit
	veranderingen in de samenstelling van het grondwater	invloed op waterwingebieden en grondwaterbeschermingszones
		invloed op de grondwaterkwaliteit
	tijdelijk ruimtebeslag in Natura 2000- en NNN-gebieden	effecten op Natura 2000- en NNN-gebieden
	tijdelijk ruimtebeslag in overige beschermde natuurgebieden	effecten op overige beschermde natuurgebieden
	verstoring beschermde soorten	effecten op beschermde soorten
	aantasting of vernietiging cultuurhistorische waarden	effecten op cultuurhistorische waarden
	aantasting of vernietiging archeologische waarden	effecten op archeologische waarden
	geluidemissie tijdens aanleg- en gebruiksfase	overschrijding geluidsnorm op geluidsgevoelige objecten
	kruisingen wegen, spoorwegen, vaarwegen en kabels en leidingen	kruisingen met bestaande infrastructuur
	belemmering toekomstig ruimtegebruik	effecten op toekomstig ruimtegebruik

Het milieuaspect externe veiligheid wordt niet beschouwd. Dit omdat voor het transport van warmte door buisleidingen op het gebied van externe veiligheid geen wettelijke eisen gelden met betrekking tot het plaatsgebonden risico en groepsrisico.

6.3.2 Aanpak effectanalyse warmtedistributie

Effectbeoordeling warmtedistributie

De milieueffecten als gevolg van de aanleg van het warmtenet worden niet beoordeeld. Dit omdat de effecten van de aanleg van het warmtenet in mindere mate spelen op regio- of gebiedsniveau, maar meer op specifieke locaties. Daarnaast zijn de effecten sterk afhankelijk van de ingreep ter plaatse en kan een deel van de effecten worden weggenomen door toepassing van maatregelen zoals een HDD-boring. Zo kan

aantasting van een archeologisch monument worden vermeden door een kleine tracéwijziging of kan onder het monument doorgeboord worden. Ook kan (mits minder dan circa 1 km) onder een natuurgebied worden doorgeboord. Daarnaast kan een warmteleiding in een natuurgebied worden aangelegd als voldaan wordt aan (strenge) voorwaarden. Het rood of oranje aanduiden van gebieden of locaties op kaart leidt daarmee tot een overschatting van effecten en dus tot een vertekend beeld van de mogelijkheden voor aanleg van het warmtedistributienetwerk. De effectanalyse beperkt zich daarmee tot een beschrijving van wat (niet) haalbaar is op grond van wetgeving en beleid.

Onderzoeksaanpak warmtedistributie

De effectanalyse voor warmtedistributie beperkt zich tot de effecten van de aanleg en het gebruik van het ondergrondse warmtenet.

Voor deze onderdelen betreft de effectanalyse een beschrijving van de milieueffecten op hoofdlijnen. De kansen voor realisatie, de beoogde tracés, de technische kenmerken en de hoeveelheid en locatie van benodigde bovengrondse installaties zijn namelijk onbekend. Deze hangen alle direct samen met de locaties en technische kenmerken van de warmtebronnen. Realisatie van een hoge- of middentemperatuur geothermiebron vraagt om een ander type warmtenet en bijbehorende bovengrondse installaties dan realisatie van een lagetemperatuur aquathermiebron. Daar komt bij dat de locatie van de warmtebron bepalend is voor de ligging van het warmtenet en daarmee ook van de milieueffecten van het warmtenet.

Dit maakt dat de effectanalyse een beschrijving op principeniveau betreft. Hierbij wordt niet altijd specifiek ingegaan op gebiedseigenschappen van de regio. Zo worden bijvoorbeeld de gebiedseigenschappen van natuurgebieden (bijvoorbeeld leefgebieden specifieke soorten) en gebiedsspecifieke landschappelijke waarden buiten beschouwing gelaten. Of, waar en hoe een warmtenet in of nabij de natuurgebieden in de regio komt te liggen is namelijk onbekend. Hetzelfde geldt voor het doorkruisen van landschappelijk waardevolle gebieden. Ook beschrijft deze effectanalyse geen effecten op het detailniveau van een wijk, buurt of woning. Deze effecten zijn dusdanig afhankelijk van de eigenschappen van de wijk, buurt of woning (dichtheid, aanwezige leidingen, woningeigenschappen) dat deze niet passen bij het detailniveau van het planMER.

Wel bevat het planMER voor het ondergrondse warmtenet en de bovengrondse installaties per milieuthema een effectbeschrijving op hoofdlijnen. Hierbij wordt per milieuthema (bodem, water, natuur, landschap, et cetera) beschreven wat de te verwachten effecten zijn op deze thema's. De thema's waarvoor de effecten op hoofdlijnen worden beschreven, volgen uit de ingreep-effectrelaties. Per milieuthema wordt naast de effectbeschrijving op hoofdlijnen aangegeven of, en zo ja, welke gebieden vanuit dat milieuthema bij voorkeur vermeden worden.

Voor het ondergrondse warmtenet beperkt de effectbeschrijving zich tot effecten gedurende de aanlegfase. Dit omdat tijdens de gebruiksfase in principe geen effecten optreden. Er geldt ook voor de warmtedistributie dat niet elk effect een risico vormt voor de uitvoerbaarheid van het project. De omvang van de effectbeschrijvingen loopt hierdoor uiteen. Daarnaast worden de effecten van aanleg van het warmtenet naar verwachting op hoofdlijnen vergelijkbaar met de aanleg van hoogspanningskabels. Daarom wordt bij sommige thema's verwezen naar de effectbeschrijving bij elektriciteit. Ook zijn de daar beschreven wettelijke- en beleidskaders in veel gevallen ook van toepassing op de warmtedistributie.

Uitgangspunten effectanalyse warmtedistributie

Warmtedistributie bestaat uit het ondergronds warmtenet en bovengrondse installaties. Veel beide onderdelen zijn nog veel factoren onbekend. Daarom zijn uitgangspunten gedefinieerd die achtergrondinformatie bieden voor de effectanalyse. Onder onbekende factoren worden onder andere de factoren verstaan:

- de aansluiting op het type warmtebron;
- de aansluiting op het type afnemer, zoals kassen of woningen;
- de omvang van het warmtenet (regionaal, sub regionaal, lokaal);
- de omvang van de buisleidingen;
- de omvang en de hoeveelheid benodigde bovengrondse installaties. Varieert ten minste per warmtebron, omvang van het warmtenet en het type afnemer.

Bovenstaande ontbrekende factoren maken dat de effectanalyse warmte zich beperkt tot een analyse op hoofdlijnen. Om een beeld te geven van de aard en omvang van het warmtedistributienet, worden de onderstaande uitgangspunten gehanteerd. Deze uitgangspunten worden gebruikt voor het bepalen van de effecten op hoofdlijnen. Daarnaast geven deze uitgangspunten een beeld van de te verwachten bandbreedte van mogelijke effecten van de warmtedistributie.

Diameter en lengte warmtetransportleidingen

De diameter van een warmtetransportleiding varieert met de omvang van het warmtenet. Een regionaal warmtenet, heeft baat bij een grotere buisleiding dan een lokaal warmtenet. Hoe groter de diameter, hoe meer warm water door de buis gevoerd kan worden. De diameter van de verschillende warmtenetten betreft:

1 een regionaal warmtenet: binnendiameter van 500 mm en een buitendiameter van 700-900 mm. Van toepassing op de aanvoer- en retourleiding. Inzet voor warmtebronnen met grote warmtepotentie, zoals restwarmte of grote geothermiebronnen;
2 een subretinaal warmtenet: binnendiameter tussen de 200 en 500 mm (aanvoer- en retourleiding). Inzet voor warmtebronnen met midden- tot hoge warmtepotentie, zoals kleinere restwarmtebronnen of geothermiebronnen;
3 een lokaal warmtenet: binnendiameter van circa 200 mm (aanvoer- en retourleiding). Inzet voor warmtebronnen met beperkte warmtepotentie, zoals aquathermie.

De lengte van de warmtetransportleiding varieert. Met name voor warmtebronnen als geothermie en aquathermie is een warmteleiding van circa 1,5 km het maximum. Dit omdat de warmteverliezen toenemen bij grotere transportafstanden. Voor een regionaal warmtenet kan de lengte oplopen tot tientallen kilometers. Hiervoor zijn persleidingen benodigd die de warmte onder druk van de restwarmtebron naar een (buffer)locatie pompen. Vanuit daar wordt de warmte opgewaardeerd of juist gecascadeerd (trapsgewijs proces) en ingevoerd op sub-regionale of lokale warmtenetten.

Aanlegmethode en diepte

Een warmtetransportleiding kan, net als een hoogspanningskabel, worden aangelegd in open ontgraving of met een gestuurde boring. De aanlegdiepte bij open ontgraving is circa 2 m. Bij aanleg met een boring kan de diepte oplopen tot 35 m. Dit kan nodig zijn voor kruising van een kanaal, snelweg of brede spoorweg. Voor beide aanlegtechnieken kan bemaling nodig zijn om de leidingen in den droge aan te kunnen leggen. Dit is afhankelijk van de grondwaterstand ter plaatse.

Isolatie

Warmtetransportleidingen zijn goed geïsoleerd. Warmte-uitstraling naar de bodem treedt hierdoor niet tot nauwelijks op. Er kan sprake zijn van minimale effecten op de bodem, het grondwater of ecologie. Dit zijn effecten die erg lokaal optreden. Deze maken daarom geen onderdeel uit van het planMER.

6.4 Kennisleemten, monitoring en evaluatie

In het planMER wordt aangegeven welke kennisleemten er bestaan en wat hun betekenis voor de besluitvorming is. Dit geldt voor zowel de energietechnieken wind en zon, als het onderdeel warmte. Bij het optreden van kennisleemten wordt de mate van betekenis beoordeeld en wordt zo nodig een monitoringsprogramma opgesteld. Met een monitoringsprogramma kan worden bepaald of de gemeten effecten overeenkomen met de voorspelde effecten en of andere of aanvullende maatregelen nodig zijn om de effecten te beperken. Deze gegevens kunnen tevens worden gebruikt voor de evaluatie van de besluitvorming tijdens of na afloop van de activiteiten ten behoeve van het ontwikkelen van grootschalige opwek in de regio.

7

PROCES EN PARTICIPATIE

7.1 M.e.r.-procedure

Het te doorlopen m.e.r.-proces bestaat op hoofdlijnen uit 2 fasen:
1 de NRD-fase;
2 de planMER-fase.

Voorliggende NRD en het op te stellen planMER maken deel uit van een m.e.r.-procedure om beslisinformatie te bieden voor een besluit over de RES 2.0 en de windvisie van de provincie Gelderland. De gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemene Besturen van de waterschappen stellen de RES 2.0 vast. De Provinciale Staten stellen de windvisie vast.

De gemeenten zijn vervolgens verantwoordelijk voor de uitwerking van de RES 2.0 in beleid. Voor de uitvoering van projecten is aanvullend mogelijk een project-m.e.r.-procedure van toepassing. Er loopt nog een onderzoek in samenwerking met het Nationaal Programma RES welk detailniveau nodig is om de indirecte werking van de RES 2.0 te vergroten: als juridische basis voor een vergunningsaanvraag 'bouwwerk in strijd met de planologische voorschriften' en om vergunningverlening zo gemakkelijker te maken (zie ook paragraaf 1.4).

NRD-fase

De NRD markeert de start van de plan-m.e.r.-procedure. In dit NRD is uiteengezet welke alternatieven worden onderzocht in het planMER. Ook laat de NRD het beoordelingskader zien waaruit blijkt op welke milieuaspecten de alternatieven worden onderzocht en op welke wijze de milieueffecten worden beoordeeld. Het milieuonderzoek zoals gepresenteerd in dit NRD wordt uitgevoerd in het planMER.

PlanMER-fase

Het planMER maakt de geschikte en geschikt te maken zoekgebieden voor wind- en zonne-energie binnen de regio inzichtelijk. Het planMER biedt daarmee handvatten aan de regio om haar ambitie voor grootschalige opwek een stap verder te brengen. Het planMER biedt een transparante en integrale milieuafweging in het maken van de locatiekeuze(s) op hoofdlijnen.

Het planMER bevat en/of beschrijft in ieder geval de volgende onderdelen:
1 het doel van het voornemen;
2 een beschrijving van het voornemen en de ‘redelijkerwijs in beschouwing te nemen’ alternatieven, zowel (bijvoorbeeld) qua ligging als qua uitvoeringswijze;
3 welke plannen er eerder voor deze activiteit zijn vastgesteld en welke alternatieven daarin waren opgenomen;
4 voor welke besluit(en) het m.e.r. wordt gemaakt en welke besluiten met betrekking tot het voornemen al aan het planMER vooraf zijn gegaan;
5 een beschrijving van de ‘huidige situatie en de autonome ontwikkeling’ in het plangebied;
6 welke gevolgen het voornemen en de alternatieven hebben voor het milieu en een motivering van de manier waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven en een vergelijking van die gevolgen met de ‘autonome ontwikkeling’;
7 effectbeperkende c.q. mitigerende maatregelen;

8 leemten in kennis;
9 een publiekssamenvatting.

7.2 Inspraak en advies

7.2.1 Participatie

De RES GMR streeft naar nieuwe energie van, voor en door de regio. Daarom worden belanghebbenden vroegtijdig betrokken bij dit onderzoek. De gedachte achter participatie en de ervaring hiermee is dat intensieve samenwerking met de omgeving leidt tot betere projecten. Onder andere door ruimtelijke inpassing van het project die beter aansluit op de omgeving, doordat belanghebbenden meedenken, gebiedskennis en ideeën aandragen en doordat begrip voor elkaars belangen en standpunten toeneemt door samenwerking.

In de regio wordt samengewerkt, maar wordt ook gekeken naar wie waarvoor aan de lat staat. Zo past de regio het uitgangspunt uit de RES 1.0 'Lokale autonomie waar dat kan en benutten van de kracht van de regio waar dat moet' toe. Zo ook op gebied van participatie. Het planMER is een onderzoek op regionaal niveau, daarom zijn regionale stakeholders uitgenodigd om deel te nemen in de dialogen om de NRD te vormen.

Regionaal georganiseerde partijen die met hun belang verbonden zijn aan de RES worden beschouwd als regionale stakeholders. Zij zijn actief in de GMR en vertegenwoordigen lokale of landelijke achterban in de regio. De regionale stakeholders hebben meegedacht in 3 omgevingsdialogen over welke milieueffecten worden onderzocht en hoe gedetailleerd (zie bijlage III voor de lijst met regionale stakeholders).

In het najaar van 2022 wordt deze NRD gepubliceerd. Dan kan eenieder een reactie geven op deze NRD. Dit wordt een zienswijze genoemd. Aanvullend wordt in november 2022 voor iedereen die geïnteresseerd is een online informatieavond georganiseerd. We beantwoorden de zienswijzen in een reactienota en deze geven mogelijk aanleiding tot aanpassingen in de onderzoeksaanpak voor het planMER.

7.2.2 Advies Commissie voor de m.e.r.

De Cie-m.e.r. is een onafhankelijke commissie van deskundigen die adviseert in het kader van de m.e.r.-procedure. De inzet van de Cie-m.e.r. is deels verplicht en deels vrijwillig. Het is vrijwillig om de Cie-m.e.r. een advies te vragen in het voortraject, waar de NRD onderdeel van uitmaakt. Voor het planMER geldt een verplichting de Cie-m.e.r. om advies te vragen. Tijdens de NRD-fase geeft de Cie-m.e.r. een advies over het NRD dat ter inzage wordt gelegd. Hiervoor brengt de Cie-m.e.r. mogelijk ook een bezoek aan het plangebied. Op basis van de ontvangen adviezen van de Cie-m.e.r. en de inspraakreacties en adviezen, wordt de NRD met een reactienota vastgesteld. De Cie-m.e.r. geeft eveneens een advies op de inhoud van het planMER (een toetsingsadvies). Eventueel geven de zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r. aanleiding tot het maken van een aanvulling op het planMER, bijvoorbeeld om een aantal zaken wat verder uit te diepen of nadere accenten te leggen.

Bijlage(n)

BIJLAGE: AUTONOME ONTWIKKELINGEN

Tabel I.1 Autonome ontwikkelingen

Thema	Project/plan	Omvang/type	Status
Arnhem			
woningbouw	Stadsblokken-Meinerswijk	bouw circa 400 woningen, transformatie steenfabriek terrein en ontwikkelen evenemententerrein. Ontwikkeling natuurgebied Meinerswijk	Raad van State
Berg en Dal			
woningbouw	Reomie-terrein Ooij	woningbouw, aantal nader te bepalen	nader te bepalen
bedrijventerrein	Uitbreiding bedrijventerrein Groesbeek	uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein van Groesbeek richting het oosten. Plan in verkennende fase	verkenning
energie-infrastructuur	Transformatorstation Beek	realisatie nieuw transformatorstation nabij Beek	voorbereiding vergunningen
zonnevelden	diverse zonneparken	er worden zes zonneparken verkend of deze zijn in voorbereiding van een vergunningsaanvraag. Twee liggen in het zoekgebied tussen Leuth en Millingen aan de Rijn, twee in het zoekgebied ten noordoosten van Groesbeek, één bij de RWZI bij Kekerdom/Millingen aan de Rijn en één op vuilstort “De Dukenburg”, nabij de Bruuk.	in voorbereiding
zandwinning	zandwinning Ooijse Graaf	zandwinningslocatie Ooijse Graaf, m.e.r.-procedure wordt gestart	in voorbereiding
Beuningen			
windturbines	Ontwikkeling Windpark Beuningen	5 windturbines met maximale tiphoogte van 245 m ten zuiden van de A73 en ten westen en oosten van de A50	Raad van State
zonnevelden	Ontwikkeling zonnevelden	4 zonnevelden ten zuiden van de A73 en ten oosten van de A50 met gezamenlijk oppervlakte van circa 40 hectare	onherroepelijke vergunning
grondbank	Grondbank	de grondbank bevindt zich in de noordoostoksel van knooppunt Ewijk. Hier vindt ontwikkeling plaats van de verondieping van een voormalige zandwinplas. Tevens wordt er een geluidswal ontwikkeld	nader te bepalen
zandwinning en recreatie	Beuningse plas	ten zuidoosten (tussen de ARN en de A73) van het dorp Beuningen wordt er een zandwinproject opgestart. Hierdoor zal er	project in uitvoering,

Thema	Project/plan	Omvang/type	Status
		in de toekomst een recreatieve waterplas: De Beuningse Plas ontstaan. De komende jaren wordt deze plas uitgegraven en zal de omgeving worden ingericht. Het idee is dat het project in 2035 is afgerond	zandwinning gestart
zandwinning	Geertjesgolf	Geertjesgolf betreft een zandwinproject in ontwikkeling gelegen in het Winssensche Veld ten zuiden van Winssen en in de uiterwaarden van de Waal bij Deest. Gedurende 15 jaar zal in dit gebied zand (beton- en metselzand en ophoogzand) en grind worden gewonnen voor de bouwgrondstoffenvoorziening. De binnendijks in de polder gelegen plassen die door de winning zullen ontstaan worden ingericht als natuur- en recreatiegebied. Tevens zullen er natuurwaarden aan de randen van het gebied worden gerealiseerd	eindsituatie bereikt, zandwinning gestart
Doesburg			
niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Druten			
zonneveld	zonneveld Larendeel	zonneveld met oppervlakte van 26 hectare ten zuiden van de N322, nabij Molenhoek	vergund
zonneveld	zonneveld Zevent	zonneveld met oppervlakte van circa 28 hectare ten zuiden van de N322 en Puiflijk	vergund
zonneveld	zonneveld Uivermeertjes	drijvend zonneveld op de voormalige zandwinning van de Uivermeertjes ter hoogte van de Laarstraat te Deest, netto 17 hectare	vergund
zonneveld	zonneveld Hooge Bobbert	zonneveld ten zuidwesten van Puiflijk, netto 6,6 hectare	vergund
zonneveld	zonneveld Groenendael	zonneveld aan de Ulandsestraat te Druten	in ontwikkeling
Duiven			
infrastructuur	doortrekken A15	de A15 wordt vanaf knooppunt Ressen als autosnelweg met 2x2 rijstroken doorgetrokken naar de A12 tussen Duiven en Zevenaar. Tussen Duiven en Zevenaar komt een nieuw knooppunt. De verwachting is dat de doortrekking eind 2025 gereed is	Raad van State
zonneveld	zonneveld nabij InnoFase	ontwikkeling zonneveld van circa 45 hectare in gebied naast InnoFase binnen zoeklocatie WZ5 van de RES 1.0	in ontwikkeling
bedrijventerrein	drie zoekgebieden bedrijventerreinen	aangewezen zoekgebieden in Omgevingsvisie voor uitbreiding bedrijventerreinen (aansluitend op bestaand bebouwd gebied)	in ontwikkeling
woningbouw	twee uitbreidingslocaties wonen en één reserve woningbouwlocatie	aangewezen uitbreidingslocatie wonen (Ploen-Noord en Plakse Weide) en reserve woningbouwlocaties (Biezenkampen), aangrenzend aan bestaand bebouwd gebied	in ontwikkeling

Thema	Project/plan	Omvang/type	Status
Heumen			
woningbouw	woningbouw Kanaalzone	plan voor realisatie circa 700 woningen in Kanaalzone aan westzijde Malden, op locatie huidige sportvelden	nader te bepalen
woningbouw	plan Zilverberg	bouw van 70 tot 100 woningen tussen Zilverbergweg en Kruisbergsestraat in Overasselt	in ontwikkeling
zonneveld	zonneveld Teersche Sluispolder	zonneveld met zo'n 42.000 zonnepanelen in het Energielandschap A73, nabij Heumen	in ontwikkeling (voorontwerp-bestemmings-plan)
Lingewaard			
infrastructuur	doortrekken A15	de A15 wordt vanaf knooppunt Ressen als autosnelweg met 2x2 rijstroken doorgetrokken naar de A12 tussen Duiven en Zevenaar. De snelweg kruist het Pannerdensch Kanaal met een brug. De verwachting is dat de doortrekking eind 2026 gereed is	Raad van State
Nijmegen			
bedrijventerrein	bedrijventerrein De Grift	uitbreiding bedrijventerrein De Grift in noorden Nijmegen uitbreiden tussen De Griftdijk, A15 en de A325	voorbereiding bestemmings-plan
Overbetuwe			
nader te bepalen	nader te bepalen	nader te bepalen	nader te bepalen
Rheden			
woningbouw	woningbouw ziekenhuislocatie Velp 'Masterplan IJsseldistrict'	ontwikkeling circa 800 woningen	uitwerking masterplan
zandwinning	zandwinning Havikerwaard	zandwinning en aanleg water en natuur deels in	deels in uitvoering, MIRT-traject een tweede fase
Renkum			
nader te bepalen	nader te bepalen	nader te bepalen	nader te bepalen
Rozendaal			
geen relevante ontwikkelingen voorzien			
Westervoort			
woningbouw	Westervoort-Noord	uitbreidingslocatie wonen ten noorden van stedelijk gebied Westervoort	in ontwikkeling
Wijchen			
woningbouw	nieuwbouw Wijchen-West	circa 1.300 woningen aan westzijde van Wijchen. Het gebied wordt aan de westelijke zijde begrensd door de provinciale weg N845, aan de noordzijde door de Hernenseweg, aan de oostzijde door de Randweg Noord/Westerdreef en aan de zuidzijde door de Ravensteinseweg	voorbereiding uitvoering

Thema	Project/plan	Omvang/type	Status
woningbouw	nieuwbouw Huurlingsedam	woningbouw aan zuidoostzijde van Wijchen, tussen Oosterweg, N324 en Huurlingsedam	voorbereiding uitvoering
bedrijventerrein	uitbreiding Bijsterhuizen	uitbreiding bedrijventerrein Bijsterhuizen met circa 40 hectare tussen A325m Schoenaker, Nieuwe Wetering en Wilhelminalaan	nader te bepalen
zonneveld	zonneveld Kampbroek	zonneveld aan de Kambroek 5 te Hernen. Netto 11 hectare	vergund
zonneveld	zonneveld Bankhoef	zonneveld aan de Bankhoeve en het Papenstraatje te Leur	in ontwikkeling
Zevenaar			
infrastructuur	doortrekken A15	de A15 wordt vanaf knooppunt Ressen als autosnelweg met 2x2 rijstroken doorgetrokken naar de A12 tussen Duiven en Zevenaar. Tussen Duiven en Zevenaar komt een nieuw knooppunt. De verwachting is dat de doortrekking eind 2025 gereed is	Raad van State

II

BIJLAGE: STURENDE CRITERIA NATUUR MIDDELS EEN QUICKSCAN

Voor het beoordelen van het thema natuur is een quickscan uitgevoerd om inzicht te krijgen in mogelijke risico's en voorkeuren voor wat betreft wind- en zonne-energie locaties ten aanzien van waardevolle en/of beschermde natuurgebieden en beschermde soorten. Deze bijlage bevat de basis voor de beoordeling van de effecten op natuur. In deze quickscan[1] is onderscheid gemaakt tussen het scenario voor de realisatie van een windpark en dat voor de realisatie van een zonneveld. Wind- en zonnevelden verschillen immers sterk van elkaar wat betreft het effect op beschermde natuurwaarden (gebieden en soorten). Bij zonnevelden wordt een relatief groot gebied bedekt met zonnepanelen. In de gebruiksfase zijn de effecten gering en voornamelijk beperkt tot ruimtebeslag. Bij windparken is het directe ruimtebeslag relatief beperkt. Effecten treden met name op tijdens de gebruiksfase doordat de draaiende rotorbladen aanvaringsslachtoffers veroorzaken onder vogels en vleermuizen en een verstorende werking kunnen hebben op vogels.

Voor de beoordeling van de mate van geschiktheid in het kader van natuurwetgeving- en beleid, is in de quickscan onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

- **ongeschikt**:
  - gebieden waar realisatie van wind- dan wel zonneveld *juridisch niet haalbaar* wordt geacht in het kader van natuurwetgeving- en beleid;
  - gebieden waar realisatie van wind- dan wel zonneveld in theorie onder voorwaarden mogelijk is, doch waarvan de *kans op goedkeuring vanuit natuurwetgeving- en beleid zeer laag* wordt ingeschat;
- **mogelijk geschikt**: gebieden waar de realisatie van wind- dan wel zonneveld *onder voorwaarden mogelijk* is, waarvan de kans op goedkeuring vanuit natuurwetgeving- en beleid als matig-hoog wordt ingeschat;
- **geschikt**: gebieden waar de realisatie van wind- dan wel zonneveld zonder strenge voorwaarden (mits eventueel beperkte mitigerende maatregelen ten aanzien van beschermde soorten) juridisch *haalbaar* wordt geacht in het kader van natuurwetgeving- en beleid.

Tabel II.1 Sturende criteria natuur - wind en zon

Sturende criteria	Mate van geschiktheid	Onderbouwing
weidevogelgebied	ongeschikt voor wind en zon	voor weidevogelgebieden geldt op basis van artikel 2.51a in de Omgevingsverordening Gelderland (geconsolideerd op 1 februari 2022) dat een nieuw bestemmingsplan in ieder geval een nieuwe windturbine of nieuw zonneveld niet toe staat. Hier kan middels de bepalingen in artikel 1a.2 niet van worden afgeweken. Bij de realisatie van een wind- of zonneveld moet er dus rekening mee worden gehouden dat deze buiten de contouren van de genoemde weidevogelgebieden worden gerealiseerd

[1] In de quickscan natuur is enkel getoetst op de effecten in de gebruiksfase van het te realiseren wind- of zonneveld. Tijdelijke effecten die na de aanlegfase voorbij zijn (zoals een tijdelijke invloed op het landschap of op ruimtegebruik door aanlegwerkzaamheden), worden in het planMER immers niet beschouwd, tenzij deze een risico kunnen vormen voor de uitvoerbaarheid. Tijdelijke effecten zijn over het algemeen niet bepalend voor de keuze voor zoekgebieden of een keuze tussen de verschillende energie- en warmtetechnieken. Effecten die optreden tijdens de aanlegfase, maar een langere doorwerking hebben (zoals stikstofdepositie), worden eveneens niet beschouwd in het planMER. Dit kan, evenals overige tijdelijke effecten worden beschouwd in een projectMER voor concrete energieprojecten.

Sturende criteria	Mate van geschiktheid	Onderbouwing
impact op Natura-2000 gebieden	ongeschikt voor wind en zon	gezien voor de aangewezen habitattypen van beide Natura 2000-gebieden telkens een behoud- dan wel een uitbreidingsdoelstelling geldt, is bij ruimtebeslag binnen deze habitattypes sowieso sprake van een negatief effect op de instandhoudingsdoelstelling(en) (IHD). Dit effect is tevens niet te mitigeren. Het realiseren van een windpark binnen de contouren van aangewezen habitattypen wordt dan ook juridisch niet haalbaar geacht. Het is van belang dat bij realisatie van een wind- of zonneveld, het ruimtebeslag in ieder geval buiten de contouren van deze habitattypen plaatsvindt
impact op GNN gebieden	ongeschikt voor wind	hoewel het GNN door de provincie Gelderland wordt aangemerkt als 'niet kansrijk' voor de ontwikkeling van windenergie, wordt in de beleidslijn Windenergie van de provincie ook gesteld dat deze gebieden niet geheel op voorhand worden uitgesloten. Zie regel “binnen deelgebieden van GNN gereserveerd voor windenergie” voor de mogelijk geschikte gebieden voor wind binnen GNN.
impact op GNN gebieden	mogelijk geschikt zon	volgens de provinciale omgevingsverordening is binnen het GNN een andere bestemming dan natuur (zoals wind- of zonne-energie) alleen mogelijk indien (i) er sprake is van groot openbaar belang, (ii) er geen reële alternatieven aanwezig zijn en (iii) de negatieve effecten op de kernkwaliteiten en het oppervlak van het gebied en de ecologische samenhang binnen het gebied zoveel mogelijk worden beperkt, en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd
binnen deelgebieden van GNN gereserveerd voor windenergie	mogelijk geschikt voor wind	voor windturbines geldt dat deze onder voorwaarden zijn toegestaan in de hiervoor voorziene verkenningsgebieden, waar de effecten op de kernkwaliteiten op voorhand als beperkt worden ingeschat. Deze delen van het GNN liggen in zones langs Rijkswegen. Oprichting van windturbines is in deze delen van het GNN mogelijk als samen met de realisatie van de windturbines maatregelen worden getroffen die per saldo aantasting van de kernkwaliteiten van het GNN voorkomen. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden. Voor het plaatsen van windturbines in het verkenningsgebied voor windenergie in het GNN dient het oppervlak van natuur dat verloren gaat voor 200 % gecompenseerd te worden. De versterking wordt vastgelegd in een natuurversterkingsplan
ganzenrustgebied[1]	mogelijk geschikt wind en zon	in ganzenrustgebieden geldt een 'ja, mits'-beleid van de provincie Gelderland. Windparken en zonnevelden zijn hier weliswaar enkel toegestaan indien (artikel 2.51b): - uit onderzoek blijkt dat deze activiteit of ontwikkeling wordt uitgevoerd op een locatie waar de nadelige gevolgen voor de functie als rustgebied voor overwinterende ganzen zoveel mogelijk worden beperkt; en - na uitvoering minimaal 500 hectare in het betreffende ganzenrustgebied overblijft
groene ontwikkelingszo-nes	mogelijk geschikt voor wind en zon	de GO bestaat uit gebieden rond het GNN, waaronder weidevogelgebieden en ganzenrustgebieden, en vormt een ecologische verbinding tussen delen van het GNN. In de GO is er sprake van terughoudend beleid van de provincie Gelderland ten aanzien van de ontwikkeling van wind- of zonne-energie. Nieuwe kleinschalige ontwikkelingen zijn onder voorwaarden wel mogelijk
waardevol open gebied	mogelijk geschikt voor wind en zon	voor waardevolle open gebieden is de grootschalige openheid de belangrijkste kernkwaliteit. Daarom geldt als uitgangspunt dat ruimtelijke ingrepen die de openheid aantasten niet zijn toegestaan. Open gebieden zijn soms ook kansrijke plekken voor het opwekken van windenergie. Met het oog op de maatschappelijke opgave voor duurzame energie, is het daarom onder voorwaarden mogelijk om een windturbinepark met meer dan 3 windturbines op te richten in open gebieden. De voorwaarden (Omgevingsverordening artikel 2.62) zijn dat bij het bestemmingsplan aandacht wordt besteed aan de volgende punten: a. de ruimtelijke kenmerken van het landschap; b. de maat, schaal en inrichting in het landschap; c. de visuele interferentie met een nabij gelegen windturbine of windturbines; d. de cultuurhistorische achtergrond en waarden van het landschap; e. de beleving

[1] Het ganzenrustgebied overlapt volledig het stiltegebied.

Sturende criteria	Mate van geschiktheid	Onderbouwing
		van de windturbine of het windturbinepark in het landschap. Bij realisatie van een wind- of zonneveld binnen de grenzen van het waardevol open gebied dient de initiatiefnemer de wijze van compensatie van de kernkwaliteiten en de wijze waarop aandacht aan voorkomende soorten wordt besteed vast te leggen in een natuurversterkingsplan dat onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan
zone van 1- 8 km rondom Natura 2000-gebied Veluwe	mogelijk geschikt voor wind	in het onderzoek van Altenburg & Wymenga[1] is bepaald dat de wespendief de meest beperkende soort is (belangrijkste aandachtsoort) voor het plaatsen van windturbines bij dit natuurgebied; de Veluwe vormt binnen Nederland het kerngebied van de wespendief. Op basis van dit onderzoek is geconcludeerd dat de realisatie van een windpark buiten de Veluwe onder voorwaarden mogelijk is. De meest relevante criteria daarbij zijn het aantal beoogde turbines en de afstand van de Veluwerand waarop deze worden geplaatst. Op basis van dit onderzoek is vastgesteld dat de plaatsing van (in totaal) 10 turbines op alle afstanden tussen 1–8 km van de Veluwerand mogelijk is zonder dat dit significant negatieve effecten heeft op de wespendiefpopulatie. Bij 25 turbines is dit pas mogelijk op een afstand van minimaal 5 km. Grote aantallen turbines, zoals 75 of 100, zijn zonder effectieve mitigerende maatregelen niet mogelijk binnen een afstand van 8 km van de Veluwe. Met toepassing van mitigerende maatregelen zoals een stilstandsvoorziening neemt de ruimte voor windturbines nabij de Veluwe wel toe. Er wordt op dit moment nog onderzoek gedaan onder welke randvoorwaarden (met welke maatregelen) realisaties van windprojecten nabij de Veluwe mogelijk zijn
zone van 1 - 8 km rondom Natura 2000-gebied Veluwe	geschikt voor zon	op voorhand worden geen belangrijke knelpunten vanuit natuurwet- en beleid verwacht
zone van 10 km rondom Natura 2000-gebied Rijntakken	mogelijk geschikt voor wind	het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen voor broedvogels, waarvan de verspreiding tijdens het broedseizoen beperkt blijft tot de leefgebieden binnen het Natura 2000-gebied zelf, of hooguit tot een halve kilometer daarbuiten in geval van de roerdomp. Een aantal van de aangewezen niet-broedvogels kan echter op grotere afstand van het Natura 2000-gebied foerageren. Ganzen bijvoorbeeld kunnen tot maximaal 30 kilometer afstand van de slaapplaats foerageren[2]. Binnen 10 kilometer van slaapplaatsen in de directe omgeving (grootste slaapplaats[3] in de Rhederlaag, kleinere slaapplaatsen in de Hondsbroeksche Pleij, Meinerswijk en Immerlooplas) liggen veel geschikte foerageergebieden. Het is daarom aannemelijk dat het overgrote deel van de aangewezen ganzen van Rijntakken binnen 10 kilometer afstand van deze slaapplaatsen foerageert. Naar verwachting is de realisatie van een windpark in deze zone enkel onder voorwaarden (gepaste mitigerende maatregelen) mogelijk
zone van 10 km rondom Natura 2000-gebied Rijntakken	geschikt voor zon	op voorhand worden geen belangrijke knelpunten vanuit natuurwet- en beleid verwacht

1 E. Klop, J. Stahl, H. Sierdsema, P. Alefs, J. Latour 2020. Windenergie op en rondom de Veluwe. Effecten op Wespendief en andere soorten. A&W rapport 20-140, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwalden.

2 Nolet, B.A., J.M. Baveco & H. Kuipers, 2009. Evaluatie opvangbeleid 2005 - 2008 overwinterende ganzen en smienten. Deelrapport.

3 Een modelberekening van de capaciteit van opvanggebieden voor overwinterende ganzen en smienten. Alterra, Wageningen.

Beschermde soorten

Gezien de grootte van de regio, is het niet mogelijk om op niveau van individuele soorten een beoordeling te doen van het potentieel voorkomen. Wel is hieronder voor zowel wind- als zonnevelden een overzicht gegeven van waar risicosoorten voornamelijk worden verwacht en waar het risico op overtredingen met betrekking tot beschermde soorten groot is. Het betreft een analyse op hoofdlijnen op basis van een deskundigenoordeel.

Risico voor beschermde soorten bij realisatie windpark

Bij de realisatie van een windpark, zijn vogels en vleermuizen[1] de belangrijkste risicosoorten. Effecten treden met name op tijdens de gebruiksfase doordat de draaiende rotorbladen aanvaringsslachtoffers veroorzaken onder vogels en vleermuizen en een verstorende werking kunnen hebben op vogels (door o.a. geluid en slagschaduw).

Effecten op andere diersoorten dan vogels en vleermuizen zijn zeer beperkt tot afwezig. Voor deze soorten (bv. kleine ongewervelde dieren) gelden naar verwachting enkel zeer lokale directe effecten door het fysiek verdwijnen of ongeschikt worden van habitat ter plaatse van de mast met fundering.

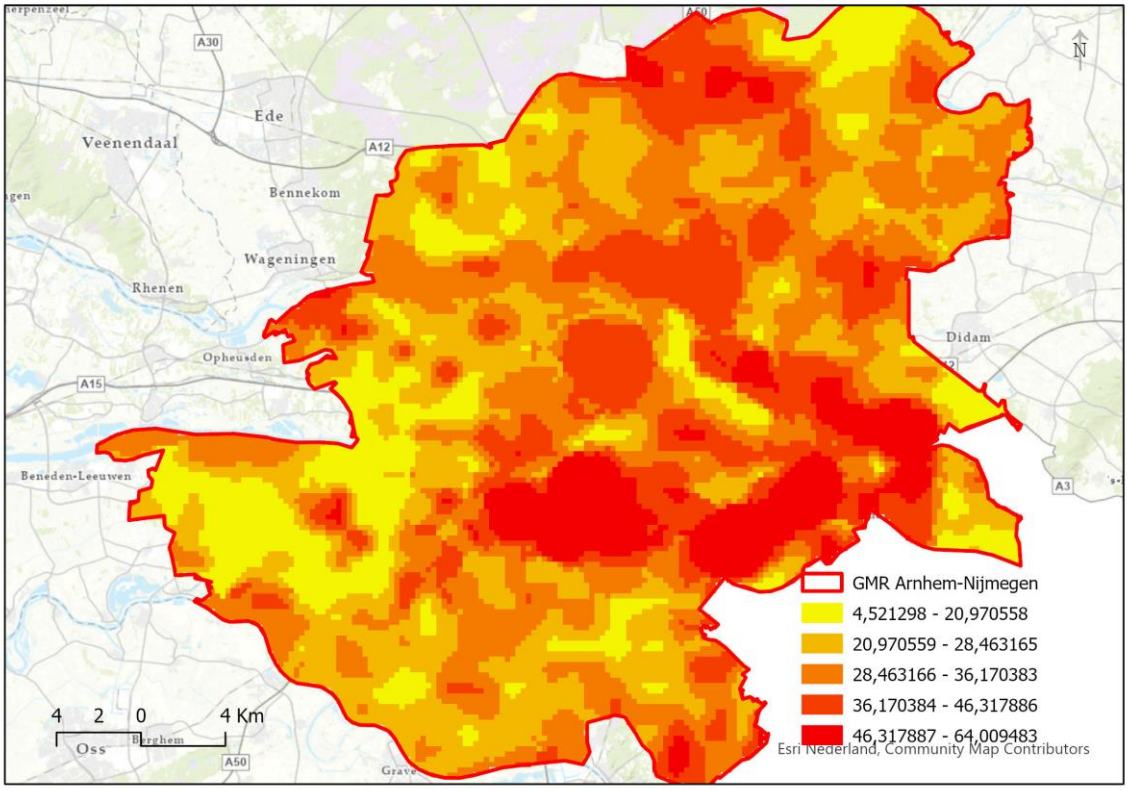
Windturbines kunnen negatieve gevolgen hebben voor vogels. Er is kans op directe sterfte door aanvaring met de rotorbladen of de mast. Daarnaast kunnen de turbines de leefgebieden van vogels verstoren. Hiermee wordt rekening gehouden bij de planning van een windturbinepark. Sovon heeft in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onderzocht waar veel vogelsoorten voorkomen die kwetsbaar zijn voor windparken. Met gegevens over de verspreiding, aantallen en vliegbewegingen van deze vogelsoorten zijn kaarten (zie afbeelding II.1) gemaakt met gebieden waar naar verwachting de risico's van windturbines op kwetsbare soorten het grootst zijn[2].

Op basis van deze kaart is te zien dat de hoogste risicozones binnen de regio zich in het oosten van de regio bevinden, in de zone langs de Waal en de Nederrijn.

[1] Vleermuissoorten die relatief vaak als slachtoffer worden aangetroffen zijn 'aerial hawkers'. Het betreft met name soorten die in open omgeving op grotere hoogte jagen. In Nederland lopen vooral gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, bosvleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis risico.

[2] Sierdsema H., Foppen R., van Els P., Kampichler C. & Stahl J. 2021. Achtergronddocument windenergie gevoeligheidskaart vogels. Sovon-rapport 2021/09. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Afbeelding II.1 Risicokaart[1] broedvogels en niet-broedvogels i.r.t. windturbines; deelkaart regio Arnhem Nijmegen; Het kaartbeeld geeft in kleuren het relatieve verschil weer tussen gebieden van de kans dat windturbines een negatief effect zullen hebben op zowel broed- als niet-broedvogelpopulaties. In roodtinten de gebieden met de hoogste kans, in oranje en geel de gebieden met de laagste kans. Voor nadere uitleg van de interpretatie en de beperkingen van deze kaartbeelden[2] zie Sovon-rapport 2021/09

Ten aanzien van de wet natuurbescherming soortenbescherming een aantal aandachtspunten met betrekking tot de locatiekeuze voor een windpark. Zo is het, om risico's voor vogels en vleermuizen -en dus voor overtreding van de wet natuurbescherming- te beperken, van belang dat het windpark bij voorkeur wordt gerealiseerd:

- buiten de hoge risicozone voor vleermuizen, zoals weergeven in afbeelding II.1;
- op een minimumafstand van 200 m van voor vleermuizen relevante landschapselementen (bomenrij, haag, bos(rand), waterloop en oever, kuststrook)[3].

Omdat aanvaringslachtoffers (vogels en vleermuizen) nooit geheel zijn te voorkomen, is voor de realisatie van een windpark altijd een ontheffing Wnb (inclusief mitigatie- en compensatieplan) nodig.

Risico voor beschermde soorten bij realisatie zonneveld

Bij de realisatie van zonnevelden zijn de grootste effecten te verwachten voor vogels; dit is dan ook de belangrijkste risicogroep voor dit type projecten. Aanleg van zonnevelden of het plaatsen van zonnepanelen kan de betreffende locatie geheel of gedeeltelijk ongeschikt maken als leefgebied voor vogels. Het gaat om

---

1 Deze kaart laat niet de daadwerkelijke aanwezigheid van vogels zien. En ook niet de sterfte, of verstoring als er een windturbine in het gebied zou komen te staan. Het is een verwachting van een risico bij plaatsing van windturbines op een bepaalde plek. Deze verwachting is berekend op basis van wat men weet over de aanwezigheid van soorten en de kennis van hun leefgebiedseisen. En de kaart geeft een beeld van alleen de voor windturbines kwetsbare vogelsoorten.

2 Sierdsema H., Foppen R., van Els P., Kampichler C. & Stahl J. 2021. Achtergronddocument windenergie gevoeligheidskaart vogels. Sovon-rapport 2021/09. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
Sovon (2021). Gevoeligheidskaart vogels, https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/18101, geraadpleegd op 04-07-2022.

3 https://www.eurobats.org/sites/default/files/documents/pdf/Advisory_Committee/AC10_Doc_9_Report_IWG_WindTurbines.pdf.

verlies en aantasting van foerageer-, broed-, rust- en slaapplaatsen op land en water. Het afvangen van licht door de panelen kan ook een negatieve invloed hebben op het onderwaterleven en bodemleven en dat kan weer negatieve effecten hebben op de voedselbeschikbaarheid voor vogels[1].

Ten aanzien van de wet natuurbescherming soortenbescherming een aantal aandachtspunten met betrekking tot de locatiekeuze voor een zonneveld. Zo is het, om risico's voor vogels - en zo ook een overtreding van de Wnb - zoveel mogelijk te voorkomen, van belang dat de zonnevelden niet worden geplaatst in belangrijke vogelgebieden (N2000, GNN/GO, ganzenrustgebied, weidevogelgebied, waardevol open gebied). Voor de keuze van een geschikte zonneveldlocatie wordt een voorkeursvolgorde gehanteerd: (1) eerst op daken en gevels van gebouwen, (2) dan onbenutte terreinen zonder natuurwaarden in bebouwd gebied, (3) infrastructurele werken en gronden in bebouwd gebied, en (4) tot slot in het landelijk gebied op gronden met geen of zeer weinig belang voor vogels en andere natuurwaarden.

Zodra de locatie van een zonneveld bekend is moet nader onderzoek worden gedaan naar de aanwezige beschermde soorten - met name vogelsoorten (belangrijkste risicogroep) - en de functie van het terrein voor deze soorten, zodat een schatting kan worden gemaakt van de impact van de locatiekeuze.

Tabel II.2 Overzicht IHD typen/soorten en globale inschatting van risico op significant negatieve effecten IHD bij realisatie van wind- of zonneveld in het betreffende Natura 2000-gebid

Type/ soortgroep	Aangewezen habitattype/soort	Aantal op of boven doelstelling/trend *	Risico significant negatief effect bij realisatie windpark?	Risico significant negatief effect bij realisatie zonneveld?
Habitattype	H2310, H2320, H2330, H3130, H3160, H3260A, H4010A. H4030, H5130, H6230, H6410, H7110B, H7140A, H7150, H7230, H9120, H9190, H91D0, H91E0C	n.v.t.	hoog, negatief effect bij ruimtebeslag binnen habitattype (oppervlakteverlieshabitat)	hoog, negatief effect bij ruimtebeslag binnen habitattype (oppervlakteverlies habitat
Habitatsoort	gevlekte witsnuitlibel	?/? (Svl waarschijnlijk gunstig)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in vennen van Natura 2000 (verlies leefgebied)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in vennen van Natura 2000 (verlies leefgebied)
	vliegend hert	?/? (Svl waarschijnlijk gunstig)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in oud eikenbos en beuken-eikenbos met hulst binnen Natura 2000 (verlies leefgebied)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in oud eikenbos en beuken-eikenbos met hulst binnen Natura 2000 (verlies leefgebied)
	rivierdonderpad	?/? (Svl waarschijnlijk gunstig)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in/aan waterlopen (verlies leefgebied)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in/aan waterlopen (verlies leefgebied)
	beekprik	?/? (Svl waarschijnlijk gunstig)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in/aan waterlopen (verlies leefgebied)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in/aan waterlopen (verlies leefgebied)

[1] Vogelbescherming Nederland, https://www.vogelbescherming.nl/over-ons/standpunten/standpunt-zonne-energie, geraadpleegd op 4 juli 2022.

Type/ soortgroep	Aangewezen habitattype/soort	Aantal op of boven doelstelling/trend *	Risico significant negatief effect bij realisatie windpark?	Risico significant negatief effect bij realisatie zonneveld?
	drijvende waterweegbree	?/? (svl waarschijnlijk gunstig)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in/aan waterlopen (verlies leefgebied)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in/aan waterlopen (verlies leefgebied)
	kamsalamander	?/? (svl gunstig)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in landbouwenclaves/bos-randen binnen Natura 2000 (verlies leefgebied)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in landbouwenclaves/bosranden binnen Natura 2000 (verlies leefgebied)
	meervleermuis	?/? (svl gunstig)	matig, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag nabij bunkers (aantasting winterverblijf) en waterrijke gebieden (aantasting/verlies foerageergebied) én mogelijk negatief effect bij onderbreking landschap structuren (obstructie vliegroute) en bij in werking treden turbines (verstoring & beperkt aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag nabij bunkers (aantasting winterverblijf) en waterrijke gebieden (aantasting/verlies foerageergebied)
broedvogel	wespendief	nee/-	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen bos (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen bos (verlies leefgebied)
	nachtzwaluw	ja/+	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	ijsvogel	ja/?/	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	draaihals	ja/-	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	zwarte specht	nee/=	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	boomleeuwerik	nee/=	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)

Type/ soortgroep	Aangewezen habitattype/soort	Aantal op of boven doelstelling/trend *	Risico significant negatief effect bij realisatie windpark?	Risico significant negatief effect bij realisatie zonneveld?
			treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	
	duinpieper	nee/-	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	roodborsttapuit	ja/+	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	tapuit	nee/-	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	grauwe klauwier	ja/=	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
Rijntakken				
Habitattype	H3150, H3260B, H6120, H6430A, H6430B, H6430C, H6510A, H6510B, H9120, H91E0A, H91E0B, H91E0C, H91F0	n.v.t.	hoog, negatief effect bij ruimtebeslag binnen habitattype (oppervlakteverlieshabitat)	hoog, negatief effect bij ruimtebeslag binnen habitattype (oppervlakteverlies habitat
Habitatrichtlijnsoort	zeeprik, rivierprik, elft, zalm, bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, rivierdonderpad, bever, otter	?/?	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in waterpartijen binnen Natura 2000 (verlies leefgebied)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag in waterpartijen binnen Natura 2000 (verlies leefgebied)
	kamsalamander	?/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	meervleermuis	?/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)

Type/ soortgroep	Aangewezen habitattype/soort	Aantal op of boven doelstelling/trend *	Risico significant negatief effect bij realisatie windpark?	Risico significant negatief effect bij realisatie zonneveld?
broedvogel	dodaars	ja/+	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	aalscholver	nee/+	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	roerdomp, eoudaap, grote karekiet, porseleinhoen, kwartelkoning, watersnip, zwarte stern, ijsvogel	nee/?	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	oeverzwaluw	ja/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	blauwborst	ja/=	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
niet-broedvogel	fuut, aalscholver nonnetje	nee/-	hoog, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	tafeleend, kuifeend	ja/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobeend, bergeend, krakeend	ja/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	kleine zwaan, wilde zwaan	ja/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)

Type/ soortgroep	Aangewezen habitattype/soort	Aantal op of boven doelstelling/trend *	Risico significant negatief effect bij realisatie windpark?	Risico significant negatief effect bij realisatie zonneveld?
	toendrarietgans, kolgans, grauwe gans, brandgans, smient	ja/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)
	scholekster, goudplevier, kievit, kemphaan, grutto, tureluur, wulp	?/?	matig, mogelijk negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied) en bij in werking treden turbines (verstoring & aanvaringsrisico)	laag, mogelijk licht negatief effect bij ruimtebeslag binnen leefgebied (verlies leefgebied)

* Trend is positief (+), stabiel (=), negatief (-) of onbekend (?).

III

BIJLAGE: LIJST MET REGIONAAL GEORGANISEERDE STAKEHOLDERS

Tabel III.1 Lijst met regionaal georganiseerde stakeholders

Type organisatie	Uitnodiging ontvangen	Deelgenomen aan dialogen
Agrarisch		
Agrarische Collectieven (Agrarisch Natuur Beheer ANB)	x	
(N)LTO	x	x
(Z)LTO	x	
Greenport Gelderland	x	
Organisatie arg. bedrijven en platteland	x	
NEXTgarden Glastuinbouw	x	x
Cultuurlandschap		
Gelders genootschap	x	
Gelders Landschap en kastelen	x	x
Het Geldersch Landschap	x	x
Stichting Landschapsbeheer Gelderland	x	
Vereniging Nederlandse cultuurlandschappen	x	x
Natuur		
Faunabeheereenheid	x	
Natuur en Milieu Gelderland	x	x
Hall van Larenstein (voormalig: Kennis Centrum Natuur en Leefomgeving)	x	x
Natuurmonumenten	x	x
SBNL/Natuurlijk Platteland Oost	x	
Sovon	x	
Staatsbosbeheer	x	
ARK Natuurontwikkeling	x	
Bosgroep	x	
Grondeigenaar		
Gelders particulier grondbezit	x	x
Nationaal Park de Hoge Veluwe	x	
Ontwikkeling		
Vertegenwoording van energiecoöperaties	x	x
Innofase	x	

Type organisatie	Uitnodiging ontvangen	Deelgenomen aan dialogen
Vertegenwoordiging van ontwikkelaars zon	x	
Vertegenwoordiging van ontwikkelaars van wind-zon (NWEA)	x	x
Belangenvereniging voor omwonenden windturbines	x	x
ProRail	x	
Rijkswaterstaat	x	
Overig		
Gelderse vereniging dorpshuizen en kleine kernen	x	
Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)	x	
Leisure lands (recreatie)	x	
ODRN (omgevingsdienst)	x	
VNO-NCW	x	
VGGM (gezondheid)	x	x
GGD zuid	x	x
Veiligheidsregio Gelderland Zuid	x	x
TenneT	x	
Vitens (drinkwater)	x	
Liander	x	
JongRES	x	x
Tegenwind	x	
Leefbaarheidsalliantie Gelderland	x	
Gelders Energie Akkoord	x	x

IV

BIJLAGE: BEGRIPPENLIJST

In de begrippenlijst zijn begrippen opgesomd die mogelijk uitleg behoeven. Ieder begrip is voorzien van een definitie.

Tabel IV.1 Begrippenlijst

Term	Toelichting
alternatief	mogelijkheden om redelijkerwijs de doelstelling(en) te realiseren. De Wet milieubeheer schrijft voor dat in een MER alleen alternatieven moeten worden beschouwd die redelijkerwijs in de besluitvorming een rol kunnen spelen
aquathermie in combinatie met Warmte Koude Opslag	maakt gebruik van warmte en koude (thermische energie) uit oppervlaktewater (TEO), afvalwater (TEA) of drinkwater (TED). Zowel de warmte als de koude kan worden gebruikt om gebouwen te verwarmen dan wel te koelen. Bij thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) wordt een WKO gebruikt om in de zomer gewonnen warmte op te slaan en te gebruiken in de winter. Andersom wordt de in de winter gewonnen koude hier opgeslagen om in de zomer te gebruiken
ashoogte	de hoogte van de rotor-as, waaraan de rotorbladen van de windturbine zijn bevestigd, ten opzichte van het maaiveld
autonome ontwikkeling	de toekomstige ontwikkeling van het milieu of de omgeving, zonder dat de voorgenomen activiteit of 1 van de alternatieven wordt gerealiseerd
bevoegd gezag	de overheidsinstantie die bevoegd is het m.e.r.-plichtige besluit te nemen en die de m.e.r.-procedure organiseert
biomassa	biologisch materiaal dat wordt verbrand om warmte te winnen voor collectieve verwarming voor invoer op een groot of klein warmtenet. De biomassa kan bestaan uit onder andere houtsnippers, houtpellets, afvalhout of biologische bronnen (mest, gft, agrarische reststromen)
BRZO	BRZO staat voor Besluit Risico Zware Ongevallen. Bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn bóven een bepaalde drempelwaarde, vallen onder de werking van het Besluit risico's zware ongevallen
colleges van B&W	de wethouders en de burgemeester besturen de gemeente. Ze zijn samen het college van burgemeester en wethouders
Commissie voor de m.e.r.	commissie van onafhankelijke deskundigen die het bevoegd gezag adviseert over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport en in een latere fase over de kwaliteit van het milieueffectrapport
contour	een lijn getrokken door een aantal punten van gelijke (geluid)belasting. Door contouren te berekenen, is het mogelijk het gebied vast te stellen dat een bepaalde (geluid)belasting ondervindt
criterium	onderdeel van een milieuaspect aan de hand waarvan de effectbeoordeling plaatsvindt
cumulatieve effecten	verschillende vormen van verontreiniging en aantasting van het milieu, waarbij de gevolgen van elke vorm afzonderlijk niet ernstig behoeven te zijn, maar van de verschillende vormen samen wel
DB	Dagelijks Bestuur (in dit geval van de waterschappen)
dB(A)	maat voor het geluiddrukniveau waarbij een frequentieafhankelijke correctie wordt toegepast voor de gevoeligheid van het menselijke oor

Term	Toelichting
elektrische warmtepomp	waardeert de warmte van een bron (buitenlucht, bodem, water) op naar een bruikbare temperatuur
energietechniek	zonnevelden (zonnepanelen) en windturbines
expert judgement	een wetenschappelijk onderbouwde argumentatie ten aanzien van een onderwerp, vraag, of discussie, die is verwoord door een erkend specialist op dat vakgebied. In de planMER zal worden aangegeven wiens expert judgement is ingezet
fauna	de gezamenlijke diersoorten van een bepaald land of een bepaald geologisch tijdperk
flora	de vegetatie van een bepaalde streek of periode
geluidhinder	gevaar, schade of hinder als gevolg van geluid
geothermie	benutten van warmte-uitstraling uit het binnenste van de aarde. Geothermie is aardwarmte die dieper dan 500 meter gewonnen wordt
gevoelig object	gevoelige objecten zijn gebouwen of terreinen die op grond van artikel 1 van de Wet geluidhinder worden aangemerkt als geluidsgevoelig. Woningen zijn bijvoorbeeld een geluidgevoelig object
GMR	Groene Metropoolregio: samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen (Montferland en Mook en Middelaar zijn geen onderdeel van de RES GMR)
groen gas	gas uit biologische bronnen (zoals mest, gft, agrarische reststromen) dat wordt opgewerkt tot aardgaskwaliteit
GS	Gedeputeerde Staten
heatmap	een heatmap geeft aan waar de grootste concentratie van waarnemingen zich bevinden
Initiatiefnemer	een natuurlijk persoon, dan wel privaat- of publiekrechtelijk rechtspersoon (een particulier, bedrijf, instelling of overheidsorgaan) die een bepaalde activiteit wil (doen) ondernemen en daarover een besluit vraagt
L_{den}	de L_{den} (Engels: Level day-evening-night) is een maat om de geluidsbelasting door omgevingslawaai uit te drukken
m.e.r.	de procedure van milieueffectrapportage; een hulpmiddel bij de besluitvorming, dat bestaat uit het maken, beoordelen en gebruiken van een milieueffectrapport en het evalueren achteraf van de gevolgen voor het milieu van de uitvoering van de activiteit waarvoor een milieueffectrapport is opgesteld
m.e.r.-plicht	de verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapport voor een bepaald besluit over een bepaalde activiteit
MER	milieueffectrapport. Een openbaar document waarin van een voorgenomen activiteit van redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven de te verwachten gevolgen voor het milieu in hun onderlinge samenhang op systematische en zo objectief mogelijke wijze worden beschreven
mitigerende maatregel	maatregel om de nadelige gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het milieu te voorkomen of te beperken
MW	MegaWatt = 1.000 kiloWatt = 1.000 kW. kW is een eenheid van vermogen
MWh	Megawattuur = 1.000 kilowattuur (kWh). kWh is een eenheid van energie
Natura 2000	ecologisch netwerk van speciale beschermingszones die zijn aangewezen ingevolge de Habitatrichtlijn of de Vogelrichtlijn
Natuur Netwerk Nederland (NNN)	het door de overheid nagestreefde en in beleidsnota's vastgelegde landelijke netwerk van natuurgebieden en verbindingszones daartussen
netinfrastructuur	transporteert elektriciteit vanuit elektriciteitscentrales, duurzame opweklocaties of het buitenland via bovengrondse lijnen en ondergrondse kabels naar de energie-afnemers
notitie reikwijdte en detailniveau (NRD)	de NRD geeft aan met welke reikwijdte en met welke diepgang (detailniveau) de alternatieven onderzocht en beschreven worden in het milieueffectrapport (MER)
onderstation	een onderstation is een elektrische installatie in het hoogspanningsnet. Het maakt een verbinding tussen 2 of meer hoogspanningsnetten of vormt een aansluitingspunt op het hoogspanningsnet

Term	Toelichting
Open Warmte Koude Opslag (WKO)	een open WKO is een bodemenergiesysteem dat gebruikmaakt van de warmte of koude die aanwezig is in de bodem en in het grondwater
plaatsgevonden risico	kans op overlijden op een bepaalde vierkante meter voor een persoon waarbij uitgegaan wordt van continue aanwezigheid van een persoon op 1 vierkante meter
plangebied	dat gebied, waarbinnen de voorgenomen activiteit of een der alternatieven kan worden gerealiseerd. Vergelijk: studiegebied
planMER	rapport dat is vereist voor plannen waarin de locatie voor een activiteit met potentieel aanzienlijke milieueffecten, zoals een windpark, wordt aangewezen, of als voor dit plan een zogenaamde Passende Beoordeling dient te worden opgesteld, waarin de effecten op een Natura 2000-gebied in beeld worden gebracht
projectMER	rapport dat betrekking heeft op de milieueffecten van de concrete uitwerking van het plan. Voor een windpark betreft een concrete uitwerking het bepalen van de posities van de windturbines. De effecten van een dergelijke opstelling worden door middel van onderzoek in detail bepaald en afgezet tegen de geldende milieueisen, waarbij beoordeeld wordt of aan deze eisen kan worden voldaan
PS	Provinciale Staten
quickscan	met een quickscan worden knelpunten en eventueel ontbrekende informatie geïnventariseerd. Vervolgens wordt de noodzaak en omvang van nader onderzoek vastgesteld
referentiesituatie	bij deze situatie wordt uitgegaan van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling. Deze situatie dient als referentiekader voor de effectbeschrijving van de alternatieven in de planMER
RES	Regionale Energiestrategie. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft de energieregio zijn eigen keuzes voor de opwek van duurzame energie en het gebruik van o.a. warmtebronnen
restwarmte	warmte die vrijkomt bij (industriële) processen die niet in hetzelfde proces gebruikt wordt, maar ingezet kan worden om gebouwen en andere voorzieningen te verwarmen
rotordiameter	diameter van de denkbeeldige cirkel die door de rotorbladen (wieken) van de windturbine worden bestreken
studiegebied	dat gebied, waarbinnen de milieugevolgen dienen te worden beschouwd. De omvang van het studiegebied kan per milieuaspect verschillen. Vergelijk: plangebied
Terawattuur (TWh)	eenheid die wordt gebruikt om het elektriciteitsgebruik van heel Nederland uit te drukken
tiphoogte	maat die voor windturbines wordt gebruikt om de maximale hoogte vanaf de grond aan te geven wanneer een rotorblad verticaal staat. De tiphoogte is gelijk aan de ashoogte plus de halve rotordiameter
verordening	instrument van de provincie om de ruimtelijke doelen uit de structuurvisie (wettelijk) te realiseren
warmtenet	collectief transportsysteem om gebouwen te verwarmen. Het warmtenet is onderdeel van een energiesysteem, bestaande uit een warmtebron (restwarmte, geothermie, biomassa, etc.), warmteopslag, distributie (warmtenet) en afnemers
warmteopslag	tijdelijk opslaan van warmte voor gebruik op een later moment op de dag of in het jaar
warmtetechniek	verschillende warmtebronnen, onder andere restwarmte, geothermie en aquathermie
zonthermie	zonthermie is een techniek waarbij warmte uit zonlicht wordt opgevangen door zonnecollectoren

Verkenning mogelijke locaties windmolens en zonneparken

DOE MEE VOOR DUURZAAM

SAMEN 1NERGIE is een initiatief van: Gemeente Duiven, gemeente Westervoort

De energietransitie is één van de opgaven waar gemeenten voor staan

In het Klimaatakkoord zijn op 4 niveaus afspraken gemaakt

Laag 1: Wijk of buurt(schap)
Laag 2: Gemeente
Laag 3: Regio
Laag 4: Landelijk

Regio’s werken samen via de Regionale Energiestrategie (RES)

- 30 RES regio’s
- Overheden met inwoners, maatschappelijke partners, netbeheerders en bedrijfsleven
- Start nationaal programma RES in januari 2019
- Opbouw programma:
  - Regio vorming
  - Concept RES – juni 2020
  - RES 1.0 – maart 2021
- 35 TWh duurzame elektriciteit

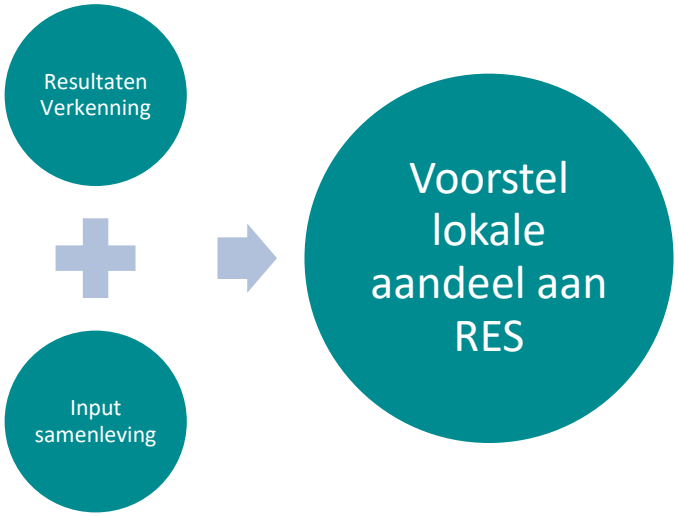

Video: Wat is de Regionale Energiestrategie? (RES)

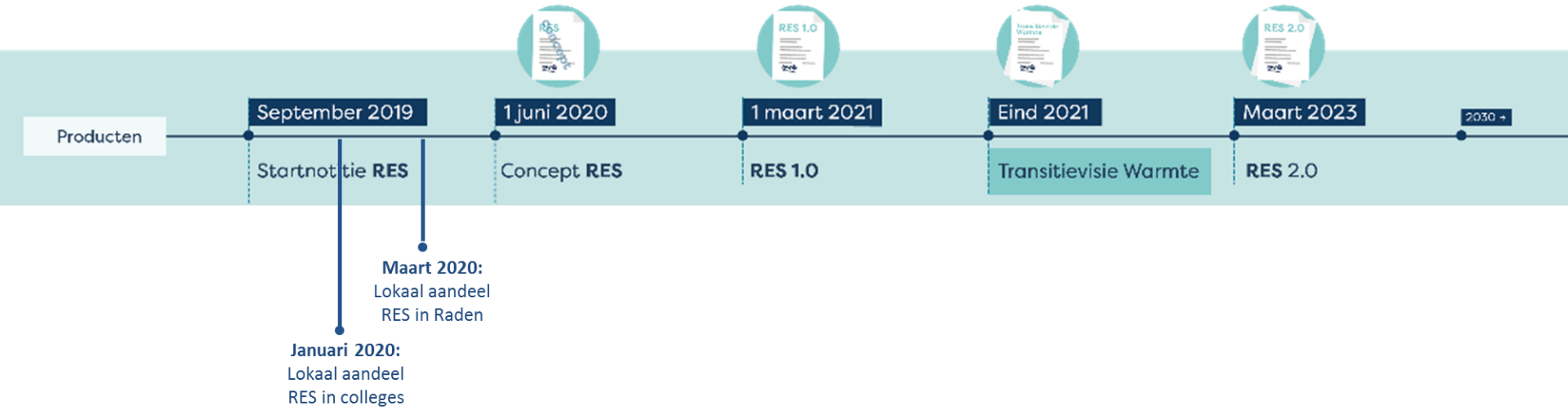

Verkennend onderzoek

- Het verkennende onderzoek over grootschalige energie-opwek laat potentiële gebieden voor grootschalige opwek van zonne- en windenergie zien
- De resultaten van de besluitvorming over de verkenning én de reacties vanuit de inwoners vormt ons lokale aandeel in de (concept) RES.

Globale planning regionale energiestrategie (RES)

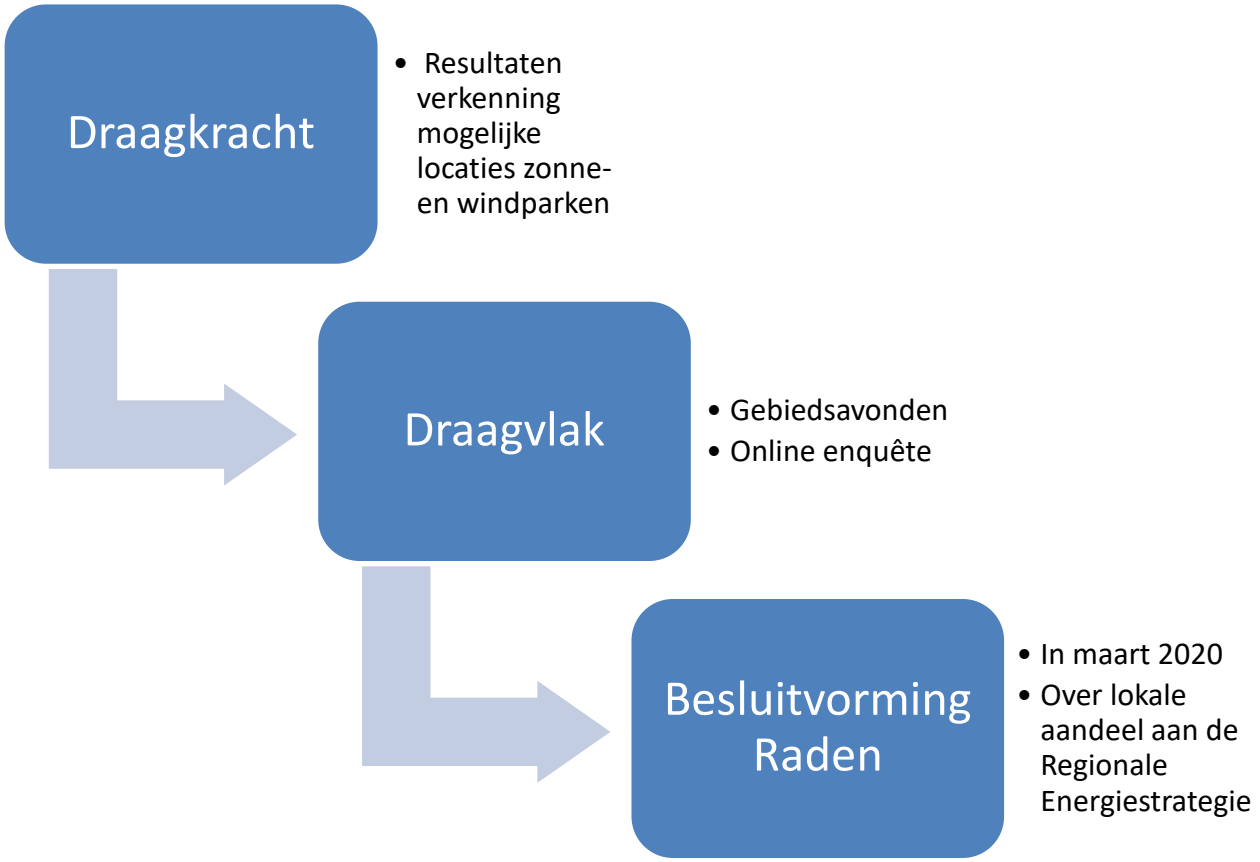

Uitgangspunten

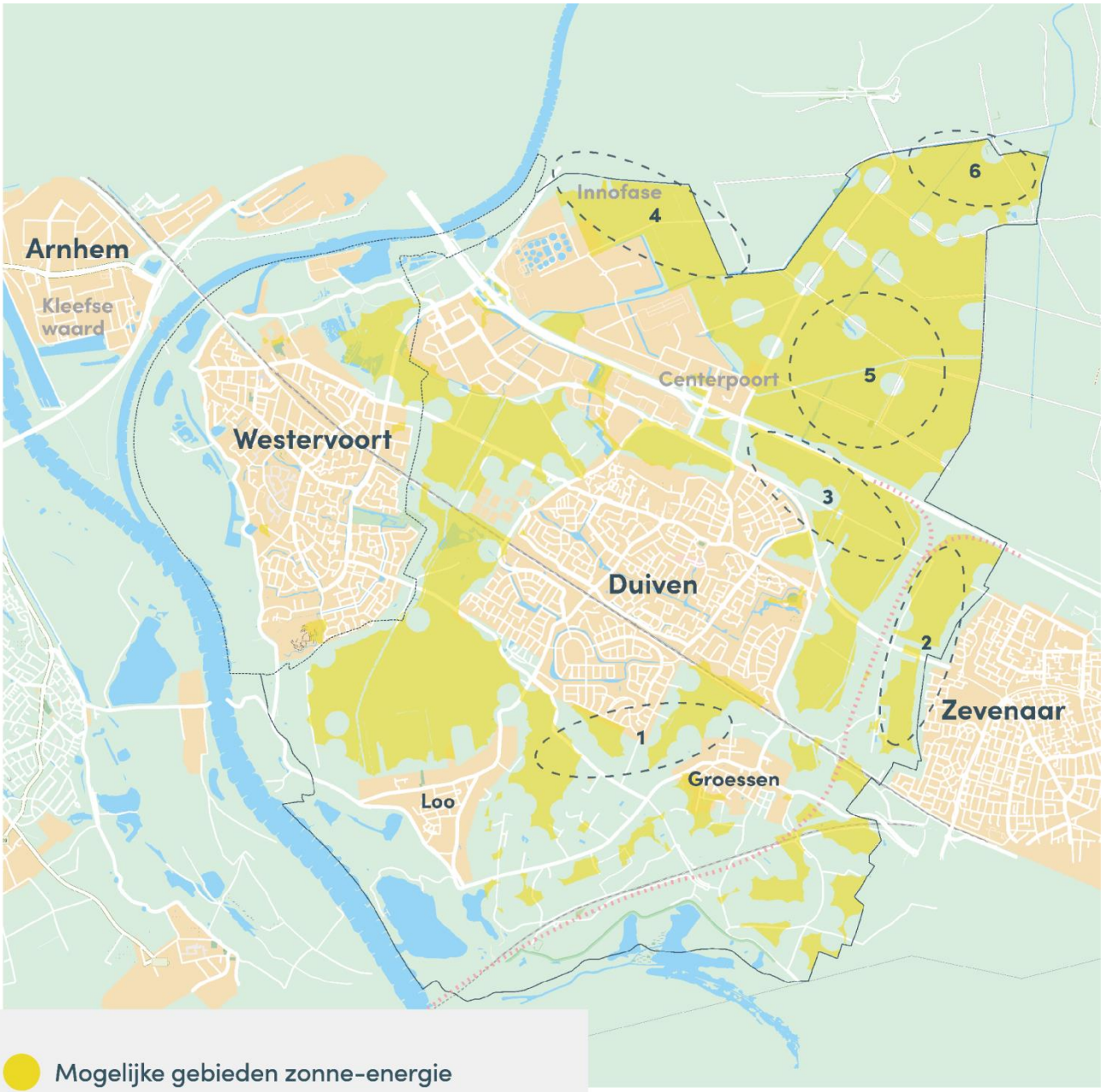
- Wet- en regelgeving
- Technische criteria
- Wat kan en past er in het landschap?

Het proces in 3 stappen

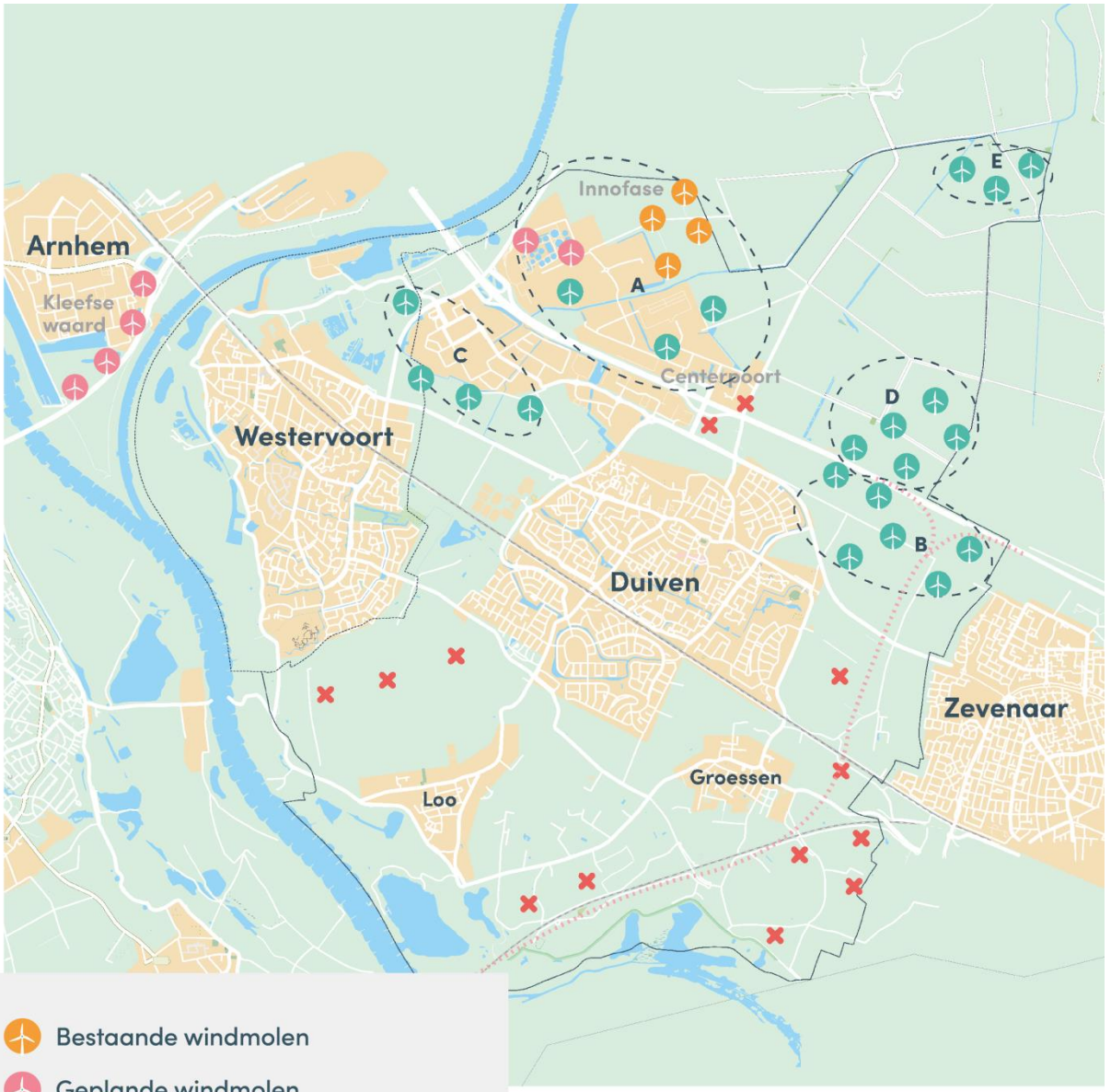

Mogelijke gebieden voor zonneparken

SAMEN 1NERGIE

Mogelijke gebieden voor windmolens

SAMEN 1NERGIE

Wat nu?

- U kunt tot 1 december 2019 een reactie geven over de mogelijke locaties voor duurzame energie-opwek via de online enquête op www.samen1nergie.nl
- In maart 2020 wordt de verkenning en uw input besproken in de gemeenteraden.
- Na maart 2020 gaan de regio Arnhem-Nijmegen samen met regiopartners verder met de Regionale Energiestrategie (RES)

Samen 1nergie

DOE MEE VOOR DUURZAAM

Vragen?

Samen 1nergie

DOE MEE VOOR DUURZAAM

Bijlagen

Bijlage: voorbeelden criteria windenergie

Criteria	Richtafstand / Eis	Onderbouwing
Natura2000	Uitsluiten	Natura 2000 gebieden vallen samen met Gelders Natuur Netwerk (GNN). Zie eisen GNN.
Opslag gevaarlijke stoffen	193 meter	Vuistregel: contour is gelijk aan het de ashoogte plus ½rotordiameter en maximale werpafstand bij nominaal rotortoerental.
Schaduwwerking bestaande windturbines op zonne-energie locaties	193 meter	Voorbij werpafstand is het verlies marginaal
Woningen	170 meter	Valt onder categorie kwetsbaar object
Kwetsbare objecten	170 meter	masthoogte + ½ rotordiameter
Beperkt kwetsbare objecten	60 meter	½ rotordiameter
Buisleidingen	193 meter	Afstand betreft maximale werpafstand bij Nominaal toerental. Deze zone is in de analyse niet als uitsluitingscriteria opgenomen. Met aanvullende maatregelen is dichterbij naderen goed mogelijk. Hiervoor dient een QRA opgesteld te worden. Wel dient er rekening te worden gehouden met een vrijwaringszone van minimaal 10 meter.

Bijlage: voorbeelden criteria windenergie

Criteria	Richtafstand / Eis	Onderbouwing
Spoorwegen	67,85 meter	7,85 meter + ½ RD uit het rand van het dichtstbijzijnde spoor minimum van 30m
Onderhoudswegen spoor	60 meter	Valt onder categorie wegen
Spoor gerelateerde gebouwen	60 meter	Valt onder de categorie beperkt kwetsbare objecten
Rijkswegen en provinciale wegen	60 meter	½ rotordiameter uit de rand van de verharding met een minimum van 30m
Vaarwegen	60 meter	½ rotordiameter uit de rand van de vaarweg met een minimum van 50m
Waterkering	Buiten beschermingszone	Handboek Zonering Windturbines. Keur waterschap
Hoogspanningsinfrastructuur	193 meter	Maximale werpafstand bij nominaal toerental
Gelders Natuurnetwerk	Uitsluiten[1]	Provinciaal beleid, Omgevingsvisie 2018
Afstand tussen windturbines	600 meter	Vuistregel: afstand is minimaal vijf keer de rotordiameter.
Windenergie uitgesloten wegens provinciale doel	uitsluiten	Provinciaal beleid, Omgevingsvisie 2018
Uitgeefbare bedrijventerreinen	uitsluiten	

Bijlage: voorbeelden criteria zonne-energie

Criteria	Eis	Onderbouwing
Natura2000	Uitsluiten	Natura 2000 gebieden vallen samen met Gelders Natuur Netwerk (GNN). Zie eisen GNN.
Opslag gevaarlijke stoffen	-	-
Schaduwwerking bestaande windturbines op zonne-energie locaties	520 meter	Nationaal Georegister
Woningen	50 meter	Richtwaarde Midden Drenthe / Arcadis
Kwetsbare objecten	100 meter	Richtwaarde Arcadis
Beperkt kwetsbare objecten	50 meter	Richtwaarde Arcadis
Buisleidingen	5 meter	Praktijkervaring voor afstand waarop kathodische bescherming buisleidingen niet beïnvloed wordt. Dit vergt wel maatregelen in het zonnepark, zoals isolatie van de funderingen of lagere spanningsniveaus.
Spoorwegen	25 meter	i.v.m. beheer en onderhoud, zakelijk recht stroken
Onderhoudswegen spoor	25 meter	i.v.m. beheer en onderhoud, zakelijk recht stroken
Spoor gerelateerde gebouwen	25 meter	i.v.m. beheer en onderhoud, zakelijk recht stroken
Rijkswegen en provinciale wegen	25 meter	i.v.m. beheer en onderhoud, zakelijk recht stroken
Vaarwegen	5 meter	Praktijk ervaring rondom benodigde ruimte voor beheer en onderhoud (van bijvoorbeeld rietkragen.)
Waterkering	Buiten beschermingszone	Bouwwerk binnen beschermingszone vooralsnog niet toegestaan.
Hoogspanningsinfrastructuur	0	In de praktijk staat TenneT zonneparken onder hoogspanningslijnen toe, mits er afstemming plaats vindt over een veilige uitvoering.

Bijlage: voorbeelden criteria zonne-energie

Criteria	Eis	Onderbouwing
Gelders Natuurnetwerk	Uitsluiten[4]	Provinciaal beleid, Omgevingsvisie 2018
Weidevogelgebieden	Uitsluiten	Provinciaal beleid, Omgevingsvisie 2018
Rustgebieden voor winterganzen	Uitsluiten	Provinciaal beleid, Omgevingsvisie 2018
Uitgeefbare bedrijventerreinen	Uitsluiten	Een zonne-energieproject vereist een minimale exploitatietermijn van 20 jaar. Uitgeefbare bedrijventerreinen kunnen niet voor die periode uit de markt worden genomen.

Minimale en maximale opwek Duiven & Westervoort

	Scenario: Huidig beleid (excl. Duivense Broek)	Duivense Broek	Scenario: na wijziging beleid (incl. Duivense Broek)
Wind (turbines)			
Minimum	5	3	8
Maximum	13	8	21
Zon (hectaren)			
Maximum	69	75	144 ha
Minimum	56	50	106 ha

Opbrengst Participatietraject lokaal aandeel concept RES

Inhoud

1. Opdracht **3**
1.1. Aanleiding 3
1.2. Voorbereiding vanuit Duiven en Westervoort 5
1.3. Ontwikkelingen in RES hangen samen met plannen voor circulaire economie 5

2. Aanpak **7**
2.1. Methoden voor de verzameling van data 10
2.2. Bereik onder inwoners 12

3 Bevindingen **13**
3.1 Locaties voor wind & zon 14
3.2 Zorgen voor inwoners 16
3.3. Randvoorwaarden voor acceptatie 19
3.4 Rol van gemeenten 20
3.5 Rol van inwoners zelf en aanvullende ideeën 21

4 Conclusies **23**
4.1 Locaties 24
4.2 Zorgen van inwoners 24
4.3. Randvoorwaarden voor acceptatie 25
4.4 Rol van gemeenten 25
4.5 Rol van inwoners zelf 26

5 Aanbevelingen **27**

Bijlagenboek **32**
1A: Zonne-energiekaart verkenningsonderzoek Arcadis 33
1B: Windenergiekaart verkenningsonderzoek Arcadis 33
2A: Opbrengst e-mails naar Samen1Nergie 34
2B: Overzicht en opbrengst van activiteiten door wethouders Duurzaamheid 35
2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten 37
3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie 46
4: Enquêtevragen en -resultaten 65
- Enquêtevragen 65
- Enquêteresultaten 66

Opdrachtgever: Gemeente Duiven
Gemeente Westervoort

Ons kenmerk: A19-GDW-067

Samenstellers: Anja Ahmic
Lobke van Meijel
Sylvana Rikkert

Datum: 6 januari 2020

1. Opdracht

1.1. Aanleiding

Op 28 juni van dit jaar publiceerde het kabinet het klimaatakkoord. In dat akkoord is de doelstelling opgenomen om in 2030 de broeikasgassen in Nederland met 49% te reduceren, ten opzichte van 1990. Om dit ambitieuze doel te behalen, is besloten de reductiedoelstelling op regionaal niveau te verdelen via de Regionale Energie Strategie ('RES'). Het land is opgedeeld in 30 zogenaamde 'energie-regio's'. Al deze regio's moeten tot een 'bod' komen, waarin ze gezamenlijk 35 Terra wattuur ('TWh') aan groene energie gaan opwekken op land. De grootte van het bod per specifieke RES-regio is niet voorgeschreven, maar er is verzocht om een ruim bod te doen.

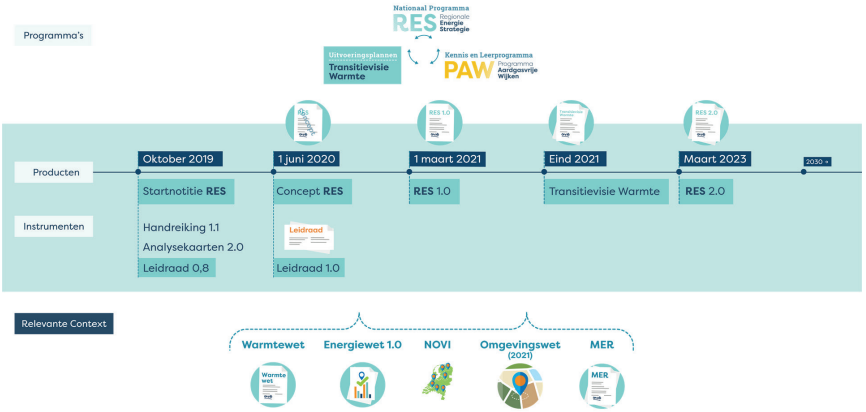
De gemeenten Duiven en Westervoort vallen onder de RES-regio ‘Arnhem-Nijmegen’ samen met de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Heumen, Lingewaard, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wijchen en Zevenaar. Ook andere overheden (Provincie, Waterschappen), de netbeheerder en ook niet-overheid stakeholders nemen deel aan de RES.

Gezamenlijk met bovenstaande partijen zitten de gemeenten Duiven en Westervoort nu veelvuldig om tafel om afspraken te maken over hoe de regio kan bijdragen aan de landelijke doelstellingen. Daarbij moeten de gemeenten gezamenlijk tot een bod komen over hoeveel energie ze samen op kunnen wekken. In het concept RES moeten ook gebieden staan voor het grootschalig opwekken van elektriciteit.

In juni van 2020 moet het eerste concept RES van de regio Arnhem-Nijmegen klaar zijn. Deze concept-ressen worden doorberekend door het Planbureau voor de Leefomgeving (‘PBL’), om te zien of ze gezamenlijk voldoen aan de doelstelling om 35 TWh op te wekken aan hernieuwbare energie. Als dat niet het geval is, krijgen de regio’s een ‘rest-opgave’ die verrekend moet worden in het definitieve bod. Dat definitieve bod moet op 1 maart 2021 af zijn. Daarna gaan alle partijen in het land aan de slag op de plannen te verwerken in lokale omgevingsplannen en deze ook daadwerkelijk uit te voeren.

De komende decennia blijven de gemeenten samenwerken in de RES om zo samen verder vorm te geven aan een duurzame energietransitie op gebied van elektriciteit, gas en warmte.

Figuur 1. Landelijk tijdspad RES

1.2. Voorbereiding vanuit Duiven en Westervoort

Om een eerste beeld te krijgen van waar er binnen de gemeentegrenzen van Duiven en Westervoort aanvullende mogelijkheden liggen voor het opwekken van grootschalige hernieuwbare energie, is de opdracht gegeven aan Arcadis om hier onderzoek naar te doen. Dit onderzoek helpt bij de voorbereiding van de gemeenten op de gesprekken in RES-verband. Daarnaast geeft het onderzoek ook input voor een traject om van inwoners van de gemeenten te horen hoe zij aankijken tegen de plannen om aanvullende hernieuwbare energie op te wekken. Het onderzoek is beperkt tot het grootschalig opwekken door zon en wind, omdat dit de opties zijn die het RES voor 2030 mogelijk acht.

De plekken waar windmolens of zonneparken geplaatst worden, moeten voldoen aan wettelijke eisen en moeten aansluiten op bestaande plannen en kaders van de gemeenten en de provincie. Windmolens of zonneparken mogen bijvoorbeeld niet geplaatst worden in natuurgebieden (met Natura 2000-status), niet in de buurt van de opslag van gevaarlijke stoffen, of in de directe omgeving van woningen of andere kwetsbare objecten. Ook voor het plaatsen van windmolens of zonneparken in de buurt van onder andere vaarwegen, spoorwegen of gewone wegen zijn beperkingen, net als het plaatsen in de buurt van hoogspanningsmasten en kabels.

Arcadis heeft voor de gemeenten Duiven en Westervoort al deze beperkingen op een rij gezet. Het hele Arcadisonderzoek is hier te lezen.

Uit het onderzoek zijn de volgende zoekgebieden naar voren gekomen voor duurzame energie-opwek via zonneparken (bijlage 1a) en windmolens (bijlage 1b) Deze kaarten zijn voorgelegd aan de inwoners van Duiven en Westervoort om te horen in hoeverre er draagvlak is voor de mogelijke zoekgebieden.

1.3. Ontwikkelingen in RES hangen samen met plannen voor circulaire economie

Naast de regionale samenwerking, hebben de gemeenten Duiven en Westervoort zelf ook ambities op het gebied van duurzaamheid. Deze krijgen vorm in een programma Circulaire Economie. Onder Circulaire Economie wordt ook verstaan hoe de gemeenten omgaan met afval, dat in een circulaire economie weer een grondstof wordt. En onder het programma vallen ook de aanpassingen die de gemeenten gaan doen om zich te weren tegen een veranderend klimaat, zoals vergroening van de openbare ruimte.

Om de omslag te kunnen maken naar een volledig energie-neutrale maatschappij, is het belangrijk dat iedereen mee doet. De overheid, bedrijven, organisaties en inwoners. Daarom hebben de gemeenten Duiven en Westervoort nagedacht hoe ze inwoners en andere partijen goed kunnen betrekken bij de omslag naar een duurzame maatschappij. Hiertoe hebben ze in het voorjaar van 2019 een participatiestrategie laten maken. Deze strategie moet richting geven aan alle projecten die binnen het programma Circulaire Economie vallen. In de participatiestrategie zijn—door onder andere raads- en inwonersconsultatie—zes uitgangspunten geformuleerd die richting geven aan de wijze waarop de gemeenten Duiven en Westervoort inwoners en andere stakeholders betrekken bij de Circulaire Economie. De zes uitgangspunten uit de participatiestrategie zijn:

1. Als één gemeenschap werken aan circulaire economie
2. Iedereen doet mee op een manier die past
3. Alles draait om goede communicatie
4. Klein beginnen, slim aansluiten en stap voor stap uitbouwen
5. Meedoen betekent resultaten boeken
6. Waardering voor elkaar en elkaars inzet

Deze uitgangspunten zijn de basis geweest voor de inrichting van de participatie voor de RES-aanpak. In het volgende hoofdstuk leggen we uit hoe dit participatietraject vorm heeft gekregen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit rapport zetten we onze aanpak uiteen. We beschrijven welke stappen we hebben gezet in de inwonersconsultatie. De resultaten van de verschillende stappen in de consultatie, zijn op een rij gezet in hoofdstuk 3: Bevindingen. In hoofdstuk 4 trekken we uit deze bevindingen een aantal conclusies. Mogelijke vervolgacties voor de gemeenten Duiven en Westervoort omschrijven we in het laatste hoofdstuk met aanbevelingen. In de bijlagen zijn alle reacties van inwoners opgenomen, die op verschillende manieren zijn binnengekomen.

2. Aanpak

Om inwoners van Duiven en Westervoort op de hoogte te brengen van de ontwikkelingen in de Regionale Energie Strategie en ze de ruimte te geven om hierin ook hun mening te geven en mee te doen, is een participatieplan gemaakt. De participatiestrategie die voor de zomer van 2019 is opgesteld, vormde het vertrekpunt voor het participatieplan. Waar de participatiestrategie in het algemeen rekening houdt met diverse stakeholders, is het participatieplan voor de RES met name gericht op inwoners. Maatschappelijke organisaties, verenigingen en bedrijven zijn ook uitgenodigd mee te denken en te reageren, en zijn veelal in een-op-een gesprekken met de wethouders geïnformeerd over de plannen in de RES.

In aanvulling op de participatiestrategie heeft het programmateam Circulaire Economie uitgangspunten geformuleerd die voor dit project specifiek gelden. In de tabel is toegelicht hoe deze uitgangspunten invulling hebben gekregen in de aanpak.

Uitgangspunten	Invulling in aanpak
Iedereen is op basisniveau op de hoogte	• Het onderzoek van Arcadis en het RES proces is vertaald in een publieksvriendelijke versie, die digitaal beschikbaar is • Er is bij de uitnodiging voor de bijeenkomsten een korte uitleg gegeven over de RES • Bij de bewonersbijeenkomsten zijn mensen voorgelicht door middel van een presentatie
Verschillende manieren van aanspreken om verschillende groepen mensen te benaderen	<u>Er is ingezet op communicatie via verschillende kanalen</u> • In een advertentie in huis-aan-huiskranten in Westervoort, Duiven en Zevenaar, zijn mensen uitgenodigd voor bewonersbijeenkomsten en om een online enquête in te vullen • Er zijn vijf bewonersbijeenkomsten georganiseerd in oktober-november • Via Facebookpagina's van de gemeenten is ruchtbaarheid gegeven aan de bewonersbijeenkomsten en aan de enquête • Op de groene markt in oktober zijn mensen benaderd en geïnformeerd over de RES middels een folder, en uitgenodigd voor de bewonersbijeenkomsten • In gesprekken van de wethouders met organisaties, bedrijven en scholen in de periode oktober-november is de RES besproken
Dialoog is de basis. We zorgen dat mensen laagdrempelig hun reactie kunnen geven	• Door middel van vijf verschillende bewonersbijeenkomsten in buurthuizen/zalencentra op vijf verschillende locaties in de gemeenten Duiven en Westervoort, konden mensen zich laagdrempelig laten informeren en hun mening geven • Ook online was ruimte voor het geven van een reactie door anoniem een online enquête in te vullen • Via de website en Facebook werden inwoners opgeroepen een reactie te geven
Ruimte voor ventilatie van frustraties of zorgen	• Op de bewonersbijeenkomsten waren wethouders aanwezig om een op een met mensen in gesprek te gaan • Tijdens de bewonersbijeenkomsten waren gesprekstafels georganiseerd, waar inwoners met elkaar en ambtenaren in gesprek kunnen gaan over de frustraties, zorgen, vragen en ideeën die inwoners hebben. • Op de bewonersbijeenkomsten waren gastheren en -vrouwen aanwezig om de inwoners te begeleiden op de avond en te zorgen dat ze hun verhaal kwijt konden • Er stond een babbelbox bij de bewonersbijeenkomsten waar mensen hun verhaal kwijt konden • Via online reacties en e-mail konden mensen ook zorgen delen

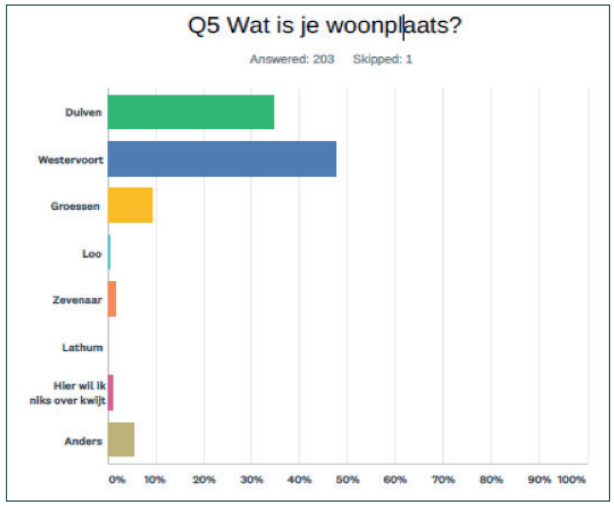
Uitgangspunten	Invulling in aanpak
Plaats het verhaal in de bredere context van de energie-transitie en de landelijke afspraken hierover	• Er is via de publieke versie van het Arcadisrapport, via de onlinekanalen en in de presentaties op de bewonersbijeenkomsten duidelijk gemaakt hoe het RES project eruit ziet en hoe deze samenhangt met landelijke afspraken • Op de bewonersbijeenkomsten waren twee films te zien, een over klimaatverandering en een over de energietransitie. • In de uitnodiging voor de bewonersbijeenkomsten is gewezen op de website van Samen1Nergie, waarop veel informatie te vinden is over de energietransitie
Ook hier is dialoog de basis. Er wordt ruimte gemaakt voor een realistisch verhaal en voor perspectief	• Tijdens de bewonersbijeenkomsten en in de enquête is specifiek gevraagd naar ideeën van inwoners en manieren waarop ze bij willen dragen, hierop is veel respons gekomen • Tijdens de bewonersbijeenkomsten zijn gesprekstafels georganiseerd, waar het onderwerp van gesprek grotendeels over werd gelaten aan inwoners. Zo kunnen inwoners ruimte nemen om hun ideeën met gemeenteambtenaren te delen • Er is via de uitnodiging in de huis-aan-huis kranten, op de bewonersbijeenkomsten en via Facebook veelvuldig verwezen naar de website van Samen1Nergie waar veel inspirerende, positieve voorbeelden te vinden zijn
Het bezoeken van een bewoners-bijeenkomst moet wat opleveren	• De gastheren en -vrouwen hebben expliciet gecontroleerd of mensen voldoende hun verhaal kwijt konden op de bewonersbijeenkomsten • Bij vertrek kregen inwoners een linnen tas mee van Samen1Nergie

2.1. Methoden voor de verzameling van data

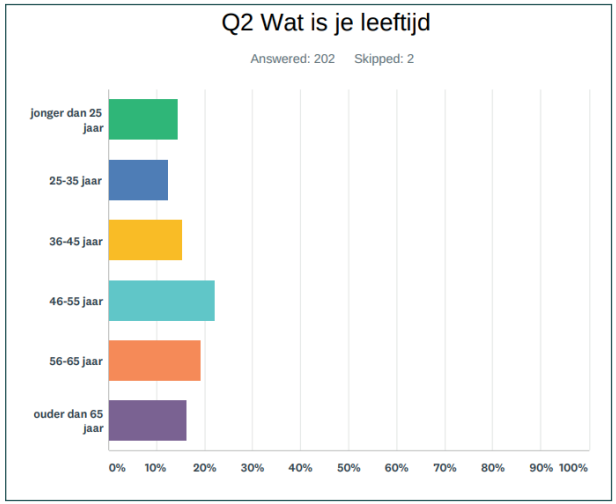
In de tabel hierboven staat hoe de verschillende uitgangspunten in de aanpak verwerkt zijn. Hieronder zetten we uiteen welke verschillende manieren we hebben gebruikt om met inwoners in gesprek te gaan en wat die hebben opgeleverd.

Enquête

De online enquête heeft open gestaan van 28 oktober tot 1 december 2019. In de enquête konden inwoners reageren op de uitkomsten van het verkenningsonderzoek van Arcadis. Met behulp van de kaarten met mogelijke locaties voor zonneparken en windmolens konden inwoners reageren op welke locaties zij wel of niet geschikt vonden. Verder konden inwoners aangeven waar volgens hen rekening mee gehouden moet worden bij het plaatsen van zonneparken of windmolens, waar ze zich zorgen over maken en wat zij verwachten van de gemeenten.

De volledige vragenlijst inclusief antwoorden is opgenomen in bijlage 4. De antwoorden op de vragen zijn verwerkt in de bevindingen die we in hoofdstuk 3 presenteren.

In totaal hebben 204 inwoners de enquête ingevuld. In het figuur hiernaast is te zien waar deze inwoners precies vandaan komen.

Er is een evenwichtige verdeling van leeftijd onder de mensen die de enquête hebben ingevuld. Dat komt mede omdat de wethouders Tiedink en Breunissen samen met een ambtenaar een schoolbezoek hebben gebracht aan het Candea College. Daar hebben zij samen met de brugklas de enquête ingevuld.

Online reacties

Naast de enquête werden mensen ook op andere manieren uitgenodigd online te reageren. Zo was het mogelijk om berichten te plaatsen onder *posts* op sociale media over de bewonersbijeenkomsten. De berichten op Facebook- of Twitter zijn diverse malen gedeeld, maar men heeft onder die *posts* geen reacties achtergelaten.

Ook was het mogelijk om per e-mail een (uitgebreidere) reactie te geven. Het e-mailadres stond vermeld in de uitnodiging voor de bewonersbijeenkomsten en op de website. In totaal hebben 16 inwoners een e-mail gestuurd waarin ze uitgebreid hun zorgen of ideeën hebben geuit.

De online bijdragen zijn verwerkt in de bevindingen in het volgende hoofdstuk. Deze zijn gedistilleerd terug te vinden in bijlage 2a, en in totaliteit geanonimiseerd te vinden in bijlage 3.

Persoonlijke reacties

Naast het geven van een online reactie, zijn ambtenaren inwoners ook gaan opzoeken, zodat ze een-op-een hun mening konden geven. In het kader van de dialoog is dat gebeurd op de groene markten, de doorpakweek in Westervoort en de dialoog- en doorpakweek in Duiven.

Daarnaast zijn wethouders en medewerkers van de gemeente ook op al geplande gelegenheden en evenementen alert geweest op het vertellen van het verhaal van de samenwerking in de RES. Bij zo'n vijftien evenementen en ontmoetingen van de wethouders is hierover gesproken. Dit waren bijeenkomsten gericht op ondernemers, organisaties en inwoners. Een overzicht van de activiteiten die wethouders Tiedink en Breunissen in het kader van de RES hebben bezocht, is opgenomen in bijlage 2b.

De opbrengsten van de 'persoonlijke interacties' zijn op papier bijgehouden. Deze opbrengsten zijn verwerkt in het volgende hoofdstuk. De geanonimiseerde opbrengst van deze interacties is tevens opgenomen in bijlage 2b.

Bewonersbijeenkomsten

De belangrijkste mogelijkheden om in gesprek te gaan over de Arcadisverkenning en over de samenwerking van de gemeenten in RES-verband, waren de bewonersbijeenkomsten. Om de drempel voor inwoners zo laag mogelijk te houden om naar deze avonden te komen, zijn ze op vijf verschillende plekken gehouden[1]. In totaal hebben ongeveer 127 verschillende inwoners de vijf bijeenkomsten bezocht.

[1] Op 29 oktober was een bewonersbijeenkomsten in Loo in Zalencentrum Berendsen, op 31 oktober in Westervoort in Kulturhus de Nieuwhof, op 7 november in Groessen in Zaal Gieling en op 14 en 21 november in Duiven in de Ogtent.

De bewonersbijeenkomsten werden opgebouwd volgens een vast programma. Er werd gewerkt volgens een inloopprincipe; inwoners konden van 18.30 tot 21.00 binnenlopen. Er is een 'festivalprogrammering' gehanteerd; diverse programmaonderdelen draaiden simultaan, en sommige onderdelen draaiden driemaal op een avond. Zo was iedereen in de gelegenheid alle programmaonderdelen bij te wonen, en waren groepen tegelijkertijd klein genoeg om kwalitatief goede gesprekken te voeren. De programmaonderdelen van de bewonersbijeenkomsten waren:

- Een presentatie over de RES met mogelijkheid tot het stellen van vragen
- Een gesprekstafel met aandacht voor specifieke zorgen en de wenselijkheid van verkende locaties voor zonne- en windenergie
- In gesprek met een van de twee wethouders Duurzaamheid uit Duiven of Westervoort
- Twee films over energietransitie/klimaatverandering en over de landelijke afspraken over de energietransitie
- Een babbelbox om zorgen of ideeën op te kunnen nemen op een kort filmpje
- De mogelijkheid in gesprek te gaan met een avondgids

De opbrengsten van de avonden zijn geanonimiseerd verwerkt in bijlage 2c. Deze opbrengsten zijn gebruikt voor het schrijven van de bevindingen in hoofdstuk 3.

2.2. Bereik onder inwoners

Er is gewerkt vanuit vooraf vastgestelde uitgangspunten uit de participatiestrategie. Daarmee is gepoogd om de inwonersconsultatie zo goed mogelijk vorm gegeven. Er is geprobeerd zoveel mogelijk mensen in de gemeenten te informeren over de plannen en ze vervolgens in de gelegenheid te stellen om hierop te reageren. Desondanks beseffen we ons dat we met alle verzamelde reacties, nog maar een fractie van de Duivense en Westervoortse bevolking gesproken hebben. Het bereik van de informatie is groter geweest dan het aantal reacties. Het is aannemelijk dat juist de mensen met een speciaal belang en de mensen met een sterke voor- of afkeur van opwek, hebben gereageerd op de informatievoorziening en op de inspraakavonden zijn afgekomen. Omdat de opzet van de inspraakavonden en de enquête veel ruimte boden voor een kwalitatieve inbreng van iedere geïnteresseerde, is er veel waardevolle informatie opgehaald. Deze manier van participatie is intensief, maar het geeft meer informatie dan een 'voor' of 'tegen' vraag per locatie, een antwoord dat gemakkelijk aan te klikken is. Tegelijkertijd vraagt het ook veel van de inwoner om te reageren en biedt het minder informatie over de grote groep die wel op de hoogte is via allerlei media, maar geen reactie heeft gegeven. Tot slot moet ook de fase van de RES in acht genomen worden; wanneer projecten concreter worden, zullen mensen ook meer geïnteresseerd en betrokken zijn.

3. Bevindingen

Inwoners in Duiven en Westervoort hebben zich op verschillende manieren uitgesproken over mogelijke locaties voor de (grootschalige) opwek van duurzame energie uit zon en wind. Daarbij zijn ook zorgen geuit en heeft men nagedacht over belangrijke randvoorwaarden voor de acceptatie van windmolens en zonneparken. Tot slot hebben inwoners zich uitgesproken over de rol die ze weggelegd zien voor de gemeenten en voor zichzelf.

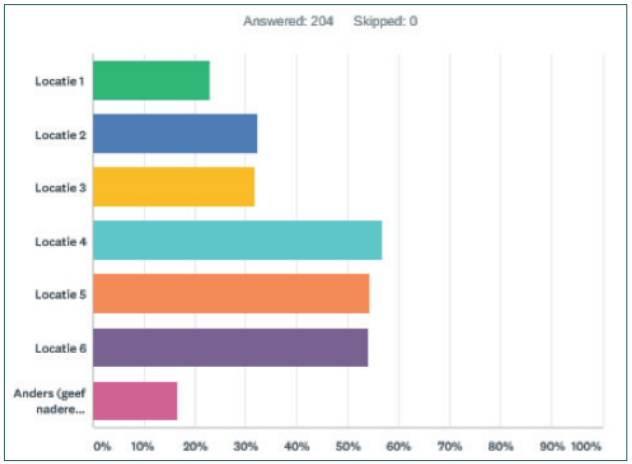
3.1. Locaties voor wind en zon

Inwoners zien grootschalige duurzame opwek van wind- en zonne-energie het liefst in de buurt van bedrijventerreinen, industriegebieden, verkeerscorridors en locaties die verder af liggen van bewoond gebied. Inwoners willen liever geen windmolens dichtbij woongebieden, natuur, of op landbouwgrond. Voor zonneparken ligt dit iets genuanceerder, deze vinden inwoners minder storend dan windmolens.

> Inwoners vragen zich af hoe de plannen van Duiven en Westervoort zich verhouden tot plannen van aangrenzende gemeenten. Hier willen zij graag meer inzicht in.
> *"Wat doen Zevenaar, Didam en Rheden?"*

Zonneparken

De kaart met mogelijke locaties voor zonneparken is bijgevoegd als bijlage 1a. Inwoners zijn grotendeels positief of neutraal over locatieopties voor zonneparken 4, 5 en 6. Inwoners vinden opties 1, 2 en 3 onwenselijk, omdat die dichter bij woningen of natuur zijn. Tijdens bewonersbijeenkomsten spraken veel inwoners hun zorg uit over de volgorde waarin zonnepanelen geplaatst worden. Zij spraken een sterke wens uit om gemeenteacties eerst te richten op optimale belegging van zonnepanelen op daken van particulieren maar vooral van bedrijven. Volgens inwoners heeft dat prioriteit voordat de gemeenten overgaan tot de bouw van grootschalige zonneparken. In enquêtes gaven enkele inwoners aan grootschalige zonneparken niet te steunen totdat opwek op daken optimaal geregeld is. Inwoners hadden vele ideeën over mogelijke opties hiervoor: het monteren van zonnepanelen op particuliere- en bedrijfsdaken, op kassen, en op (grote) parkeerplaatsen zoals die van TNT, ook als hiervoor eerst daken op parkeerplaatsen gebouwd moeten worden.

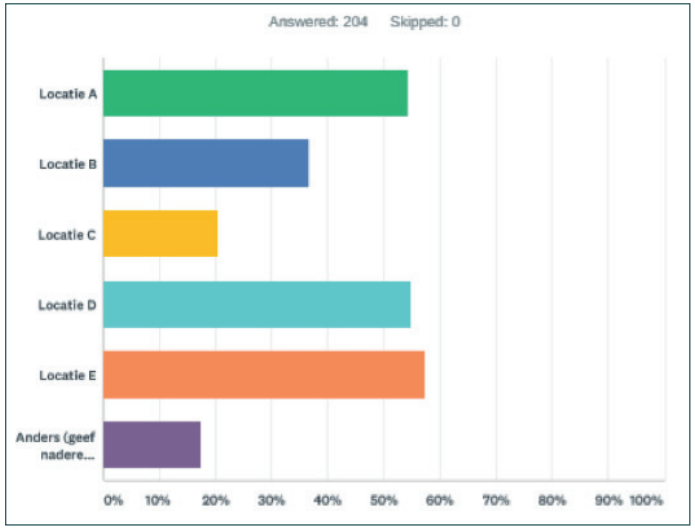

Populaire alternatieve ideeën voor zonne-energie zijn zonnepanelen op de geluidswanden van de A12 en A15. Ook wordt geopperd voor lage zonnepanelen langs de Oost/Westlijn.

Over de plaatsing van zonneparken zijn wel diverse kanttekeningen geplaatst door inwoners, waar we nader op ingaan in paragraaf 3.2.

Windmolens

De kaart met mogelijke locaties voor windmolens is bijgevoegd als bijlage 1b. Locatie A, die net als locatie 4 van zonneparken bij het industrieterrein ligt, wordt positief ontvangen. Tijdens bewonersbijeenkomsten vroegen inwoners vaak om op dat terrein te concentreren, zodat windmolens elders in de gemeenten niet of in mindere hoeveelheid nodig zijn. Inwoners zijn ook positief over windmolenlocaties D en E. Inwoners vinden locaties B en met name C onwenselijk, omdat ze dichtbij woonwijken in Duiven en Westervoort liggen. Over de plaatsing van windmolens zijn wel diverse kanttekeningen geplaatst door inwoners, waar we nader op ingaan in paragraaf 3.2.

Een aantal keer zijn voor aanvullende locaties, windmolens in lijnformaties langs de A12, A15 en de Betuwelijn genoemd. Enkele inwoners wijzen op de potentie van windmolens in het uiterwaardengebied langs de IJssel.

We zien dat een kleine groep inwoners zich in de enquête zeer negatief uitlaat over windmolens en zonneparken. Deze inwoners willen geen windmolens of zonneparken, op geen enkele locatie en onder geen enkele voorwaarde. Middels een analyse van de gegevens, kunnen we zien dat 20 mensen tegen het plaatsen van windmolens is, en 18 personen tegen het plaatsen van zonneparken. Gedeeltelijk zijn dit dezelfde mensen. Die zijn dus tegen het plaatsen van windmolens én zonneparken.

Alle inwoners-ideeën voor zon en wind op een rijtje

- Zonnepanelen op particuliere daken en bedrijfsdaken
- Zonnepanelen op kassen
- Zonnepanelen op (grote) parkeerterreinen
- Windmolens in lijnformaties langs de A12, A15 en Betuwelijn en zonnepanelen op geluidsschermen naast die snelwegen

3.2. Zorgen van inwoners

In onderstaande paragraaf zetten we verschillende typen zorgen op een rij, die inwoners geuit hebben op de bewonersbijeenkomsten, via de enquête en via de andere kanalen.

Tijdelijkheid

Op de avonden is door diverse inwoners onbehagen geuit over het realisme van de grootte en tijdlijn van de opgave vanuit de Rijksoverheid naar de RES-regio's. Wat betekent het nu precies voor de regio Arnhem-Nijmegen en voor Duiven en Westervoort? Worden de gemeenten met meer agrarische grond dan nog extra belast ten opzichte van stedelijker gemeenten?

De meeste inwoners erkennen dat er actie voor duurzame energie nodig is. Sommige inwoners geven aan dat ze het wel als tijdelijk transitie kunnen zien, tijdelijke zonnevelden en windturbines tot er technieken beschikbaar zijn die een langere ontwikkel- en realisatietijd nodig hebben. Inwoners vinden dat het tempo van technologische innovaties hoog is. Hierdoor vragen inwoners zich af hoe de gemeenten ervoor zorgen dat er niet met verouderde techniek wordt gestart. Hoe kunnen de gemeenten ervoor zorgen dat zij bij langdurige projecten zoals windmolens, niet al heel snel ingehaald worden door innovatie? Andere inwoners zien de transitie met lede ogen aan en zien ook tijdelijkheid niet als een optie.

Ook vragen inwoners aandacht voor duidelijke eindtermijnen bij het afgeven van vergunningen.

Overlast

Inwoners hebben veel zorgen over mogelijke overlast, met name van windmolens. Geluidsoverlast staat met stipt op één. 20% van de geënquêteerden maakt zich zorgen over geluidsoverlast, en tijdens elke bewonersbijeenkomst en in sommige e-mails komt het onderwerp terug. Dit gaat met name over geluidsoverlast voor henzelf, maar ook de impact op dieren wordt benoemd. Tijdens de bewonersbijeenkomsten wordt deze zorg ook meermaals geuit. Tegelijkertijd zijn er inwoners die deze zorg relativeren en aangeven dat de huidige generatie windmolens vrijwel geruisloos is.

Verschillende inwoners noemen horizonvervuiling als vorm van overlast bij windmolens. Hierbij wordt vaak verwezen naar het landelijk gebied rondom Duiven en Westervoort en hoe zonde het zou zijn als op de landbouwgronden en natuurgebieden grote windmolens zichtbaar zouden zijn.

Potentiële overlast van slagschaduw wordt ook veel genoemd, vooral in de enquête. Tijdens bewonersbijeenkomsten wordt slagschaduw niet altijd besproken, maar stellen inwoners wel vragen over de hoogte van windmolens en lengte van windmolenwieken. Daarbij zijn wisselende geluiden te horen van inwoners; de ene heeft het liefst minder, maar hoge windmolens.

De ander ziet juist liever lagere windmolens, omdat die het uitzicht minder zouden verpesten.

Sommige inwoners zijn ongerust over de felheid en het onregelmatige knipperen van lampjes op windmolens. Bovendien uiten enkele inwoners zorgen om eventuele verspreiding van industriële rook als er extra windmolens bij de AVR geplaatst worden.

Een terugkomende zorg bij zonneparken is de schittering van de panelen, mede in relatie tot verkeersveiligheid.

Veiligheidsaspecten

De zorgen over geluidsoverlast hebben bij meerdere inwoners een veiligheidscomponent: zij zijn ongerust over lange termijn-impact van laagfrequentiegeluid van de windmolens op het menselijk welzijn. Enkele inwoners zijn ongerust over specifieke veiligheidskwesties. Zij vrezen voor mogelijke zwavelhexafluoride die uit windmolens zou kunnen lekken, wieken die van een windmolen af kunnen vallen, en de gevolgen van mogelijke straling van windmolens.

Bij zonnepanelen vragen inwoners naar mogelijke straling en gevolgen daarvan. Tevens vragen inwoners zich af zonnepanelen niet brandgevaarlijk kunnen zijn.

Meerdere inwoners geven aan dat zorgen over overlast en veiligheid (gedeeltelijk of helemaal) weggenomen kunnen worden door windmolens verder van woningen af te bouwen. Veel inwoners vragen naar de afstandslimieten die worden gebruikt. Sommige inwoners die het Arcadisonderzoek hebben gelezen, stellen vraagtekens bij de gekozen afstandslimieten. Zij zien graag ruimere minimumafstanden tot woningen.

Natuur en biodiversiteit

Het rivierlandschap is uniek en verdient bescherming, vinden veel inwoners. Er is een wens om groene passages te behouden en vooral niet in de natuur te bouwen. Dit komt ook naar voren in reacties op de verkenningskaarten: Sommige inwoners zijn sterk tegen verkenningslocaties in het Duivense Broek. De voornaamste reden voor dit standpunt ligt bij de waardering voor het landschap, en een zorg dat groene gebieden, flora en fauna zullen verdwijnen.

Ook biodiversiteit vinden inwoners belangrijk. Tijdens de meeste bewonersbijeenkomsten was er aandacht voor biodiversiteit die kan bestaan onder de zonnepanelen, en naar onderzoek dat hierover gedaan wordt.

Geënquêteerden vragen tevens herhaaldelijk aandacht voor het gevaar van windmolens voor dieren, zoals (beschermde) weidevogels in het Duivense Broek.

Deze zorg speelt met name wanneer inwoners gevraagd worden waar rekening mee gehouden moet worden in toekomstig beleid.

‘Verrommeling’ van het landschap

Vragen en opmerkingen over de hoogte van windmolens en zonneparken, ook gerelateerd aan de afstand tot woningen, waren te horen op de bewonersbijeenkomsten en in de enquêtes. Inwoners willen weten hoe hoog en zichtbaar zonneparken en windmolens worden en hoe die keuzes tot stand komen.

Een regelmatige discussie op bewonersbijeenkomsten is de wenselijkheid of juist onwenselijkheid van clustering. Een merendeel van de aanwezigen steunt concentratie in een klein aantal gebieden, zodat zo min mogelijk mensen er last van hebben. Echter, een aanzienlijk ander deel van inwoners beschouwt clustering in enkele juist gebieden als ‘verrommeling’ van het landschap. In de gesprekken kwam ook naar voren dat inwoners het niet altijd met elkaar eens zijn over in welke formatie windmolens en zonneparken geplaatst moeten worden. Sommige inwoners zien het liefst een lange lijnformatie langs een van de snelwegen, anderen zien het liefst kleinere cirkelformaties her en der verdeeld in het landschap.

Rendabiliteit en klimaatvoetafdruk

Meermaals vragen inwoners wanneer investeringen in windmolens zijn teruggewonnen. Dit komt voort uit een zorg over bouw- en materiaalkosten van windmolens, maar ook uit onbekendheid van onderhoudskosten. Enkele inwoners vragen zich af of er in de toekomst geen schaarste van onderdelen gaat bestaan.

Enkele inwoners vragen specifiek naar de minimum- en maximum-rendementen van windmolens. Meerdere inwoners uiten een zorg bij windstilheid of bij bewolking: wat is dan plan B om toch aan de elektriciteitsbehoefte te voldoen?

Bovendien spelen er voor sommige inwoners zorgen rondom de klimaatvoetafdruk van windmolens en zonnepanelen. Dit speelt vooral bij de bouw en afschrijving. Sommige inwoners geven aan dat het veel energie kost om windmolens te maken. Andere inwoners geven aan dat het recyclen van afgeschreven materialen, met name bij zonnepanelen, nog lastig is. Bovendien worden windmolens gesmeerd met olie. Bij de klimaatvriendelijkheid hiervan zetten enkele inwoners vraagtekens.

Netwerkcapaciteit

Tijdens meerdere bewonersbijeenkomsten delen inwoners zorgen over de huidige limieten van netwerkcapaciteit. Extra grootschalige opwek maakt bovendien dat extra transformatorhuisjes nodig zijn. Inwoners hebben vragen over het aantal transformatorhuisjes, waar ze geplaatst worden, en hoe groot ze worden. Bij zonne- en windenergie is eventuele opslag van belang, zeker bij windstilheid of in wintermaanden. Over de technische mogelijkheden voor opslag werden tijdens de bewonersbijeenkomsten veel vragen gesteld.

Impact op toerisme, economische afbreuk en waardevermindering

Diverse geënquêteerden vragen aandacht voor de negatieve impact van extra windmolens en zonneparken op toerisme, met name als die gebouwd worden in het groen. Dit geldt ook voor economische afbreuk aan landbouwgrond, wat inwoners bij meerdere bewonersbijeenkomsten aanhalen. In het verlengde hiervan geeft een geënquêteerde aan dat bouwen op landbouwgrond een toekomstige overstap naar kringlooplandbouw bemoeilijkt.

Tijdens gesprekstafels bij bewonersbijeenkomsten uiten sommige inwoners zorgen over de waardevermindering van hun eigen woning, die windmolens in de buurt kunnen veroorzaken.

Accuraatheid van kaartmateriaal

Tot slot stellen inwoners veel vragen over het kaartmateriaal, ook na toelichting bij presentaties tijdens bewonersbijeenkomsten. Die vragen worden gedeeld onder e-mailschrijvers en geënquêteerden. Zo zijn inwoners verward over de mate waarin mogelijke locaties volgebouwd gaan worden. Ook blijkt het onduidelijk of het aantal windmolensymbooltjes overeenkomt met het aantal windmolens dat de gemeenten denken te gaan bouwen. Andere inwoners stellen die vragen niet, en gaan er vanuit dat het aantal windmolensymbooltjes correspondeert met het werkelijk te bouwen aantal, en dat gebieden volgebouwd worden. Bovendien lijken twee toekomstige wijken niet opgenomen te zijn in de kaarten.

3.3. Randvoorwaarden voor acceptatie

Aan inwoners is tijdens bewonersbijeenkomsten, in de enquête en in een-op-een-gesprekken gevraagd onder welke voorwaarden zij meer geneigd zijn om grootschalige opwek uit wind en zon te accepteren. Met andere woorden: wat hebben inwoners nodig om mee te gaan in deze ontwikkeling? Inwoners geven drie categorieën randvoorwaarden aan. Ten eerste voorwaarden die te maken hebben met locaties en technische details. Financiële voorwaarden vormen een tweede categorie, gevolgd door voorwaarden aan initiatiefnemers.

Randvoorwaarden aan locaties en aan de windmolens en zonnepanelen

Inwoners spreken allereerst veel over criteria voor het type locaties. De acceptatiegraad van windmolens en zonneparken hangt direct samen met de mate van draagvlak voor locaties. Pas als andere opties volgebouwd zijn, zijn inwoners bereid om windmolens en zonneparken in natuurgebied en op landbouwgrond te accepteren.

Inwoners hebben ook een voorkeur voor een proces met meerdere fases, waarbij niet alle energieprojecten in één keer worden afgerond. Bovendien wensen inwoners duidelijkheid over afstandslimieten: waarop zijn deze gebaseerd, en is het mogelijk om afstandslimieten tot woningen nog iets op te rekken?
Ook wensen inwoners duidelijke informatie over maximale

hoogtes van windmolens en panelen in zonneparken, waaronder verantwoording van de keuzes voor die maximale hoogtes. Inwoners vinden het belangrijk dat bij hoogtebepaling van zonnepanelen tenminste de impact op biodiversiteit meegenomen wordt in de besluitvorming.

Randvoorwaarden aan financiële opbrengsten

Inwoners stellen ook randvoorwaarden aan de bekostiging en opbrengst van windmolens en zonneparken. In e-mails en bewonersbijeenkomsten geven inwoners aan dat zij willen weten wie profiteert, in financieel opzicht en in de zin van wie uiteindelijk van de opgewekte energie gebruik kan maken. Inwoners geven vaak aan dat zij gecompenseerd willen worden als ze last ondervinden van de windmolens en zonneparken. Verder zien zij graag extra subsidies voor duurzaamheidsinvesteringen bij eigen woningen. Tevens noemen sommige inwoners de potentie van een omgevingsfonds. Tijdens meerdere bewonersbijeenkomsten onderschrijven inwoners het belang van het vermijden van energiearmoede.

Sommige inwoners uiten tijdens bewonersbijeenkomsten hun zorgen over de impact van 'verdienen aan wind en zon' op de sociale cohesie en nabuurschap. Projectontwikkelaars bieden grote sommen geld aan agrariërs om op hun grond te kunnen bouwen. Sommige mensen kiezen hiervoor, maar overleggen niet met buren over de impact hiervan op de directe omgeving. Dit kan leiden tot wrevel in de lokale gemeenschap.

Inwoners wijzen erop dat in de hechte gemeenschappen van Duiven en Westervoort goede communicatie met buren cruciaal is.

Randvoorwaarden aan initiatiefnemers

Initiatiefnemers en ontwikkelaars moeten ten slotte voldoen aan randvoorwaarden,. Enerzijds door zelf een goed voorbeeld uit te dragen, bijvoorbeeld door eigen (bedrijfs)daken te benutten voor zonne-energie. Anderzijds door inwoners te betrekken, via draagvlaktoetsing en minimumcriteria voor burgerparticipatie.

> Tijdens bijna alle bewonersbijeenkomsten en in enkele e-mails naar Samen1Nergie komt terug dat inwoners de energietransitie belangrijk vinden voor volgende generaties. In één e-mail werd het volgende gezegd: "*duurzame energie zorgt voor een prettige, gezonde toekomst voor ons en onze kinderen. We moeten nu iets doen!*"

3.4. Rol van gemeenten

Inwoners hebben uitgesproken ideeën en verwachtingen over de rollen van de gemeenten Duiven en Westervoort. Die verwachtingen hebben veelal te maken met de rol van de gemeenten als informatievoorziener en organisator van inspraak voor inwoners. Maar ook als facilitator en aanjager van duurzame energie voor zowel burgers en bedrijven, en als sparringpartner tegenover andere gemeenten uit de regio.

Bij alle bijeenkomsten geven inwoners aan dat het prettig is dat ze door de gemeenten al vroeg betrokken worden in dit proces. Inwoners zien bij vervolgstappen ook graag weer ruimte voor inspraak.

Inwoners willen helder en transparant geïnformeerd worden. Zij willen weten welke onderzoeken er zijn geweest over duurzame energie en welke onderzoeken relevant zijn voor Duiven en Westervoort. Ook wensen inwoners toegankelijke informatie over hun eigen mogelijkheden: wanneer kunnen zij het best investeren in hun woning, en wat zijn dan de beste opties? Er is behoefte aan extra voorlichting, ervaringsverhalen, financiële regelingen en coaching. Bovendien willen inwoners geïnformeerd blijven worden over hetgeen gedaan wordt met hun meningen, welke afwegingen meespelen, en wat de gemeenten helaas niet kunnen bewerkstelligen. Het eerlijke verhaal vertellen is voor inwoners belangrijk, zelfs als ze het met dat verhaal niet eens zijn.

Inwoners willen ook dat de gemeente actief inwoners faciliteert en ondersteunt in de omslag naar duurzame energie. Zij verwachten bijvoorbeeld informatie en hulp van de gemeenten bij het opzetten van burgerinitiatieven. Maar de gemeenten moeten tevens actief randvoorwaarden stellen bij particuliere initiatiefnemers die duurzaam willen gaan opwekken in gemeentegebied en moeten inzetten op energie-neutrale woningbouw. Bij duurzame energie-opwek van bedrijven is bovendien nog veel winst te behalen, vinden inwoners.

De gemeenten kunnen bedrijven financieel stimuleren en steviger inzetten op het handhaven van de Wet Milieubeheer.

Inwoners zien graag dat de gemeenten meer informatie van regiopartners ophalen, en zich in RES-verband terughoudend opstellen. Inwoners uiten zorgen over het gebrek aan inzicht in de plannen van Zevenaar. Ook een grote zorg zijn Arnhem en Nijmegen, die waarschijnlijk te weinig ruimte hebben om hun inwoners te voorzien van duurzame energie. Inwoners willen niet dat Duiven en Westervoort zich te gemakkelijk aanbieden om het tekort van grotere steden op te vangen. Een inwonersidee is het inbrengen van verschillende scenario's binnen het concept RES. Begin laag, en houd hogere alternatieve scenario's achter de hand indien ze nodig zijn.

3.5. Rol van inwoners zelf en aanvullende ideeën

Aan de reacties op de enquête en de opkomst van de bewonersbijeenkomsten, zien we dat inwoners redelijk betrokken zijn bij het onderwerp. De verwachting is daarbij dat ze de komende periode, wanneer er concrete projecten gestart worden, meer geïnteresseerd en betrokken zullen worden.

Uit de bewonersbijeenkomsten blijkt dat veel mensen wel willen verduurzamen, maar afwachten. Ze weten niet goed of dit het juiste moment is om iets aan hun huis te laten doen,

ze kunnen de consequenties van de snelle veranderingen op gebied van de energietransitie niet goed overzien. Anderen gaven tijdens de bewonersbijeenkomsten juist aan zelf al bezig te zijn met duurzaamheid. Ze gaven dan bijvoorbeeld aan hun eigen woning al goed geïsoleerd te hebben of zonnepanelen op hun dak te hebben. Het kan zijn dat mensen die toch al geïnteresseerd zijn in duurzaamheid en/of de energietransitie, sneller geneigd zijn om naar een bewonersbijeenkomst te gaan over dit thema.

We zien de betrokkenheid van de inwoners in ieder geval terug in het aantal alternatieve technieken dat genoemd wordt. Volgens de inwoners zijn er veel alternatieven mogelijk, die ook een bijdrage zouden kunnen leveren aan de energietransitie in Duiven en Westervoort.

De volgende alternatieve technieken zijn genoemd: geothermie, riothermie, biogas, waterkracht, waterstof, warmte uit oppervlaktewater, stadswarmte, warmte uit kassen, thorium en kernenergie. Meermaals vragen inwoners naar recente onderzoeken hierover, en vragen zij of en aan welke haalbaarheidsonderzoeken Duiven en Westervoort meewerken.

In de enquête zijn ook een drietal vragen gesteld over de (mogelijke) eigen rol van de inwoners. Allereerst is gevraagd of mensen geïnteresseerd zouden zijn om voor een aantrekkelijk tarief een zonnepaneel ‘te adopteren’. 64% van de geënquêteerden beantwoordt deze vraag met ‘ja’ of ‘misschien’, 36% beantwoordt de vraag met ‘nee’. Dezelfde soort vraag is gesteld over participatie in windmolens. 59% van de inwoners is geïnteresseerd of misschien geïnteresseerd om ‘voor een aantrekkelijk tarief mede-eigenaar te worden van een windmolen’. 41% is hierin niet geïnteresseerd. Tot slot is ook gevraagd in hoeverre men op de hoogte gehouden wil worden van de vorderingen van het RES-proces. 91 geënquêteerden (van 204 totaal) beantwoordden deze vraag met ‘ja’.

4. Conclusies

Vanuit de participatiestrategie van Duiven en Westervoort, die over het betrekken van diverse stakeholders in het proces van de RES gaat, is een participatieplan gemaakt om specifiek inwoners te betrekken. Gezien de snelle doorlooptijd van de RES (het concept RES moet immers al in het voorjaar van 2020 klaar zijn) was er een periode van twee maanden om inwoners voor deze fase te consulteren. Inwoners zijn in de gelegenheid gesteld om te reageren op de plannen via bewonersbijeenkomsten, gesprekken met ambtenaren en wethouders, een enquête en een uitnodiging om te e-mailen.

4.1. Locaties

Inwoners van Duiven en Westervoort staan positief tegenover locaties A en 4, die bij het industrieterrein van Innofase liggen. Inwoners die voorstander zijn van clustering en concentratie, zien hier graag zoveel mogelijk ontwikkeld worden—zodat het elders in de gemeenten niet of minder nodig is. Ook zonneparklocaties 5 en 6, en windmolenlocaties D en E, worden positief bevonden of geaccepteerd. Het minste draagvlak is voor de overige locaties, omdat die dichter bij woningen of natuur liggen. Inwoners vinden dat er meer aandacht besteed moet worden aan de potentie van energie-opwek bij de snelwegen en de Betuwelijn, bijvoorbeeld via zonnepanelen op de geluidsschermen.

Een sterke wens, en in sommige gevallen een randvoorwaarde van inwoners, is om eerst in te zetten op optimale belegging van daken met zonnepanelen. Inwoners zien graag dat daarna pas doorgezet wordt met de bouw van zonneparken en extra windmolens.

Inwoners denken ook een stap verder. Ze spreken niet alleen een voorkeur uit voor (alternatieve) locaties voor energie uit wind en zon, maar noemen ook andere energiebronnen en technologieën die zij de moeite van het onderzoeken waard vinden.

4.2. Zorgen van inwoners

Inwoners hebben diverse zorgen en onduidelijkheden met de gemeenten gedeeld, vooral tijdens de bewonersbijeenkomsten. Gemeenteambtenaren hebben veel onduidelijkheden (gedeeltelijk) kunnen verhelderen.

Zorgen varieerden van tijdelijkheid en overlast tot de accuraatheid van kaartmateriaal uit het verkenningsonderzoek. Een populair onderwerp tijdens bewonersbijeenkomsten was de rol van andere (te verkennen) technologieën. Het blijkt dat inwoners veel bezig zijn met het ontwikkeltempo van technische innovaties en de impact daarvan op keuzes die op korte termijn gemaakt worden. Zorgen over overlast vormen een tweede populaire categorie: van geluidsoverlast tot slagschaduw, van knipperende windmolenlichten tot schitterende zonnepanelen en van verminderd woongenot en horizonvervuiling tot financiële waardevermindering van huizen. Inwoners geven aan dat de gemeenten moeten inzetten op optimale belegging van daken, voordat grote projecten met windmolens en zonneparken uitgevoerd worden. Inwoners willen dat de gemeenten zaken als veiligheid, biodiversiteit, de kans op economische afbreuk, en kansen om overlast te beperken, meenemen in hun afweging en willen ook kunnen zien hoe deze zaken de uiteindelijke beslissing beïnvloed hebben.

4.3. Randvoorwaarden voor acceptatie

Drie type randvoorwaarden komen sterk naar voren onder inwoners: over locaties en technische specificaties, over financiële voorwaarden, en over criteria waar initiatiefnemers zich aan moeten houden. Inwoners willen dat de locaties met het meeste draagvlak de eerste keuze vormen, en dat locaties dichtbij veel woningen pas in het allerlaatste scenario (‘als het echt niet anders kan’) gerealiseerd worden. Ook is een gefaseerd bouwproces wenselijk, en hopen inwoners dat afstandslimieten verruimd worden. Financieel stellen inwoners als randvoorwaarden dat zij zelf profiteren of gecompenseerd worden en zo naast de lasten ook de lusten lokaal mee krijgen. Ten slotte zouden initiatiefnemers zelf het duurzame voorbeeld moeten geven, en vinden inwoners criteria voor burgerparticipatie belangrijk.

4.4. Rol van gemeenten

Inwoners zien graag dat de gemeenten Duiven en Westervoort hun actieve opstelling richting de gemeenschap vasthouden in de komende periode waarin het concept RES duidelijk zal worden. In enquêtes en tijdens bewonersbijeenkomsten blijkt dat inwoners meer en vooral transparante informatie willen over de genomen stappen van de gemeenten en de afwegingen daarachter.

Ook is er vraag naar extra voorlichting, ervaringsverhalen en coaching, zodat inwoners leren over stappen die ze zelf kunnen nemen.

Inwoners willen dat Duiven en Westervoort initiatieven van burgers en bedrijven faciliteren, en dat de gemeenten bedrijven verder stimuleren om te verduurzamen. Op handhaving van wettelijk verplichtte duurzaamheidsmaatregelen bij bedrijven kunnen de gemeenten steviger inzetten.

Tegenover andere gemeenten willen inwoners dat Duiven en Westervoort meer informatie van regiopartners ophalen, en zich in de RES terughoudend opstellen. Inwoners vinden het onwenselijk als Duiven en Westervoort te gemakkelijk aanbieden om het waarschijnlijke tekort van grotere steden op te vangen. Voor het concept RES raden sommige inwoners aan om eerst een conservatief bod te doen en scenario’s met hogere opwekcapaciteit achter de hand te houden. Die zien zij dan pas graag ingezet worden op het moment dat het nodig is.

4.5. Rol van inwoners zelf

Een redelijk aantal inwoners die op de bewonersbijeenkomsten is afgekomen doet zelf al iets aan het verduurzamen van de eigen woning. Bezoekers van de bijeenkomsten geven ook aan dat er een verantwoordelijkheid ligt bij de mensen zelf om een steentje bij te dragen. Uit de bewonersbijeenkomsten blijkt tegelijkertijd dat inwoners vaak afwachtend zijn, en behoefte hebben aan informatie en (financiële) ondersteuning bij het verduurzamen van hun eigen woning.

In de enquête geeft ongeveer 60% van de inwoners aan geïnteresseerd (of misschien geïnteresseerd) te zijn in gedeeltelijk eigenaar worden van een zonnepaneel of windmolen. Een groot deel van de mensen zou dus mogelijk best een actieve rol willen spelen, maar goede voorlichting en begeleiding is hierbij wel nodig.

5. Aanbevelingen

In dit laatste hoofdstuk geven we op basis van de opbrengsten van de inwonersconsultaties, een aantal aanbevelingen aan de gemeenten Duiven en Westervoort.

Houd rekening met input inwoners

De gemeenten hebben een zorgvuldig proces uitgezet om inwoners te informeren over en te betrekken bij de RES. Inwoners hebben hun voorkeuren kunnen uitspreken, zorgen gedeeld en diverse randvoorwaarden meegegeven. Het spreekt voor zich dat we adviseren om deze voorkeuren, zorgen en randvoorwaarden een zwaar gewicht toe te kennen in de besluitvorming. Het proces om te komen tot een bod is complex en afhankelijk van vele spelers, waarvan de meesten van buiten Duiven en Westervoort. Voor het draagvlak van de concept- en definitieve boden binnen de gemeenten, is het essentieel om te kunnen laten zien op welke wijze rekening is gehouden met de input van de inwoners. Geef hierbij aan waarom beslissingen gemaakt zijn, en wat de invloed van de gemeenten Duiven en Westervoort was.

Bepaal je rol

Dat de gemeentelijke organisatie een belangrijke rol speelt in de energietransitie staat buiten kijf. Duiven en Westervoort kunnen er echter voor kiezen om diverse rollen aan te nemen. De gemeenten maken het concept RES in co-creatie met andere gemeenten, en zijn afhankelijk van de inzet van andere gemeenten en overheden voor het uiteindelijke bod. Duiven en Westervoort hebben in de totstandkoming dus een belangrijke, maar enigszins beperkte rol.

Hierover duidelijk communiceren naar de inwoners is ook van belang voor de acceptatie van het uiteindelijke bod.
Als de RES eenmaal is opgesteld, zal de uitvoering tot stand komen door middel van verschillende projecten. Afhankelijk van (de fase van) het project kunnen de gemeenten kiezen om te:

- **reguleren** (kaders opstellen en handhaven)
- **regisseren** (initiëren en mede mogelijk maken)
- **stimuleren** (anderen activeren iets te doen) of
- **faciliteren** (anderen in de gelegenheid stellen iets te doen).

We adviseren de gemeenten om bewust te zijn van de rol die je hebt als gemeente per project(fase) en hierover actief te communiceren naar alle betrokkenen. Voor de projecten op het gebied van grootschalige opwek is het daarbij van belang te kiezen wie initiators en eigenaars worden. Hoe geef je vorm aan de opgave om 50% participatie te realiseren? En welke voorwaarden stel je aan lokale participatie of lokaal rendement bovenop de landelijk vastgestelde kaders? We adviseren om verschillende scenario's met voor- en nadelen uit te werken van de verschillende typen eigenaren, de mate van lokale participatie en de vormen van lokaal rendement (bijvoorbeeld door een op te richten revolverend omgevingsfonds). Daarnaast is het van belang na te denken of de gemeenten het opstarten van inwoners coöperaties actief willen stimuleren, of over willen laten aan het initiatief van inwoners zelf.

Het is hoe dan ook van belang om -los van de projecten- als gemeenten een proactieve opstelling te kiezen. Dit stimuleert anderen ook om mee te doen met de energietransitie; inwoners, bedrijven én investeerders en projectontwikkelaars. Om het belang van de energietransitie uit te stralen, en daarmee anderen te stimuleren, zien wij een aantal kansen:

- Omdat de locatievoorkeur van inwoners voor grootschalige opwek zich concentreert op Innofase, stellen we voor om snel in te zetten op het ontwikkelen van projecten op deze locatie.

- Omdat er onder inwoners veel ideeën zijn over alternatieve technieken voor grootschalige opwek, is het goed om te onderzoeken in hoeverre deze voor Duiven en Westervoort haalbaar en wenselijk zijn. Er kan overwogen worden om mee te doen aan een pilot voor een van deze technieken bijvoorbeeld. Het onderzoek kan ook meer theoretisch van aard zijn, door op basis van casestudies en literatuur te beschrijven waarom een bepaalde techniek voor Duiven en Westervoort wel of niet haalbaar en wenselijk is. Het inzetten van alternatieve technieken op korte termijn zal gelimiteerd zijn, omdat de RES zich richt op resultaten in 2030. Het is goed hierover eerlijk te communiceren met inwoners.

- In de inwonersconsultatie zijn naast de locaties die uit het onderzoek van Arcadis kwamen, een aantal alternatieve locaties voor grootschalige opwek genoemd. Dat zijn met name de taluds van de A12/A15 en de omgeving van de Betuwelijn. Het kan lonen om deze specifieke locaties nader te onderzoeken op haalbaarheid en mee te nemen in de uiteindelijke afweging voor locaties.

- Voor inwoners is het niet altijd duidelijk waarom er ingezet moet worden op grootschalige opwek. Kleinschalige- en decentrale opwek, wordt dan ook veelvuldig als ‘alternatief’ genoemd voor windmolens en zonneparken. Het is belangrijk voor het draagvlak voor grootschalige opwek om, simultaan met de projecten voor deze grootschalige energiebronnen, ook te investeren in kleinere projecten en de resultaten hiervan zichtbaar te maken. Draag hierbij ook een voorbeeldrol uit, bijvoorbeeld door zonnepanelen op gemeentegebouwen te plaatsen.

- Grootschalige opwek van energie zoals nu geregeld wordt door middel van de RES, vraagt veel van inwoners. Voor draagvlak en acceptatie onder inwoners, is het van groot belang als overheid zelf het goede voorbeeld laat zien. Zet in op grote en kleine duurzaamheidsprojecten in de eigen organisatie (en vastgoed) en communiceer hierover

- Bedrijven zijn grootverbruiker van energie. Inwoners kijken dan ook naar wat bedrijven doen om hun steentje bij te dragen aan de energietransitie. Als overheid kan je bedrijven stimuleren en uitdagen om hierin een bijdrage te leveren door deze bedrijven in het zonnetje te zetten. Door middel van kaders op het gebied van inkoop kan je ook sturen op de duurzaamheid van bedrijven. Tot slot is het wenselijk voor het draagvlak om te handhaven op de wettelijke duurzaamheidsverplichtingen van bedrijven volgens de wet Milieubeheer.

Communicatie is alles

Acceptatie van het concept RES, en dus de locaties van- en aantallen in grootschalige opwek, valt of staat met een goede communicatie. De gemeenten zetten met de participatiestrategie, en concreet de inwonersconsultatie nu, een goede eerste stap. Nu is het van belang om de informatievoorziening voort te zetten gedurende de komende periode. Wij doen een aantal aanbevelingen op het gebied van communicatie:

- Zorg voor communicatiemogelijkheden in twee richtingen. Ook in de volgende RES-fasen zullen inwoners vragen, zorgen en ideeën hebben. Het is goed als er verschillende kanalen zijn, online en offline, waar ze met hun zorgen terecht kunnen en antwoorden kunnen krijgen op hun vragen.
- Er zijn nu ruim 300 inwoners die hun input hebben geleverd in deze inwonersconsultatie. Het is van belang te laten zien welke plek hun zorgen en randvoorwaarden hebben gekregen in de uiteindelijke besluitvorming. Het moet voor inwoners inzichtelijk en duidelijk zijn hoe hun input een rol heeft gespeeld in de afwegingen voor de uiteindelijke locaties, de keuzes voor zonneparken of windmolens en de aantallen van deze energiebron.
- Er mag vanuit worden gegaan dat tussen de inwoners die nu gereageerd hebben, zeer betrokken inwoners zitten met veel interesse in het thema. We adviseren om onder deze groep inwoners te kijken of er een groepje samengesteld kan worden dat fungeert als (wijk/dorps) ambassadeurs of als klankbord voor het programmateam. Dit zou bijvoorbeeld gekoppeld kunnen worden aan de bestaande structuur van de klankbordgroep Samen1Nergie. Juist binnen deze groep actief betrokken inwoners kan ook de kiem liggen voor verdere collectieve acties, zoals de oprichting van een lokale energiecoöperatie.

- De samenwerking in RES-verband, en de wijze waarop het bod voor grootschalige opwek tot stand komt, is complex. Informeer inwoners over het proces, de tijdlijn, de fase waarin je nu zit en over welke spelers aan zet zijn. Wees ook duidelijk wanneer inwoners zelf weer inspraak kunnen leveren of bezwaar kunnen maken.

- Een transparante communicatie betekent ook eerlijk zijn over waarom sommige bezwaarpunten, zorgen of voorwaarden niet meegenomen zijn of uiteindelijk zijn verworpen. Daarnaast zal het ook in RES-verband lastig zijn soms volledig transparant te zijn, in verband met de strategie en onderhandelpositie van de gemeenten. Transparantie is in dat geval communiceren waarover je niet mag communiceren.

- We zien dat er een aantal zorgen zijn die telkens terugkomen bij de inwoners. Het is goed om hier, via de vaste communicatiekanalen, aandacht aan te besteden. Die zorgen zijn onder andere de veiligheidsaspecten van de verschillende methoden van grootschalige opwek, netbeheer en netcapaciteit en de klimaatafdruk van de verschillende methodes van grootschalige opwek. De informatiebehoefte van inwoners zou in deze zaken ingevuld kunnen worden door het publiceren over- of verwijzen naar ‘whitepapers’ of blogs, over deze specifieke onderwerpen.

Bijlagenboek

1A: Zonne-energiekaart verkenningsonderzoek Arcadis **33**

1B: Windenergiekaart verkenningsonderzoek Arcadis **33**

2A: Opbrengst e-mails naar Samen1Nergie **34**

2B: Overzicht en opbrengst van activiteiten door wethouders Duurzaamheid **35**

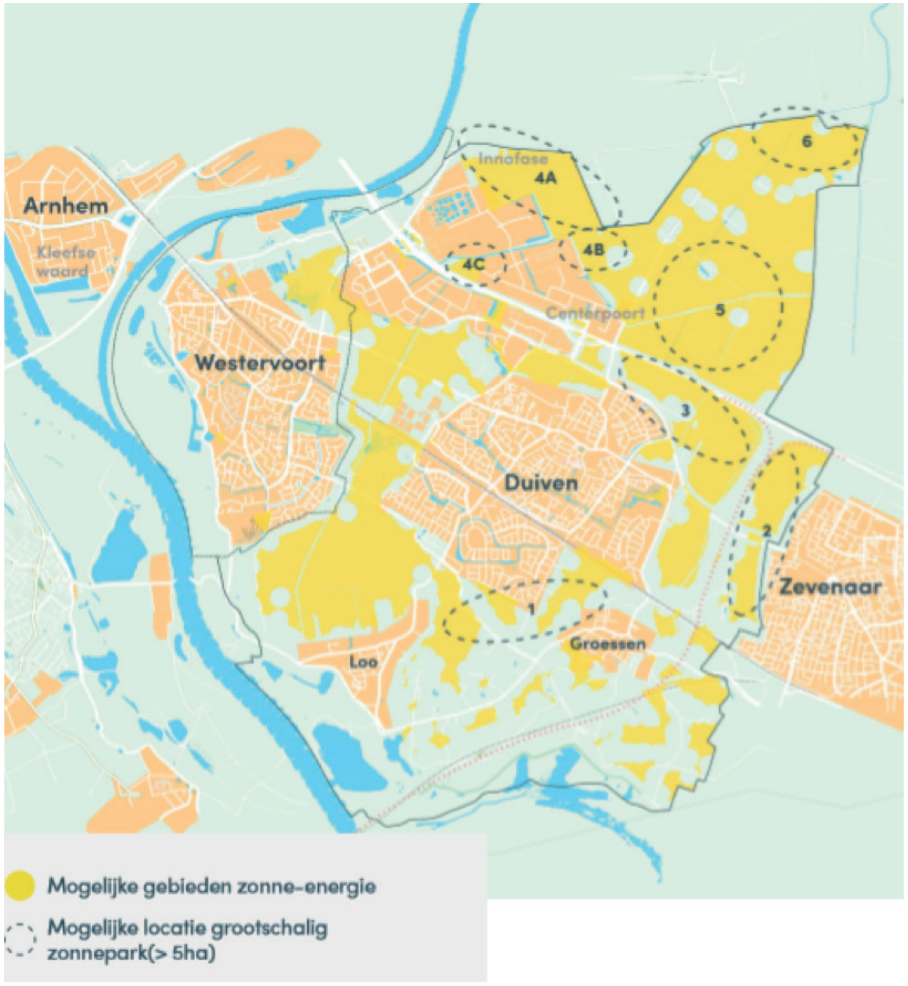
2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten **37**

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie **46**

4: Enquêtevragen en -resultaten **65**

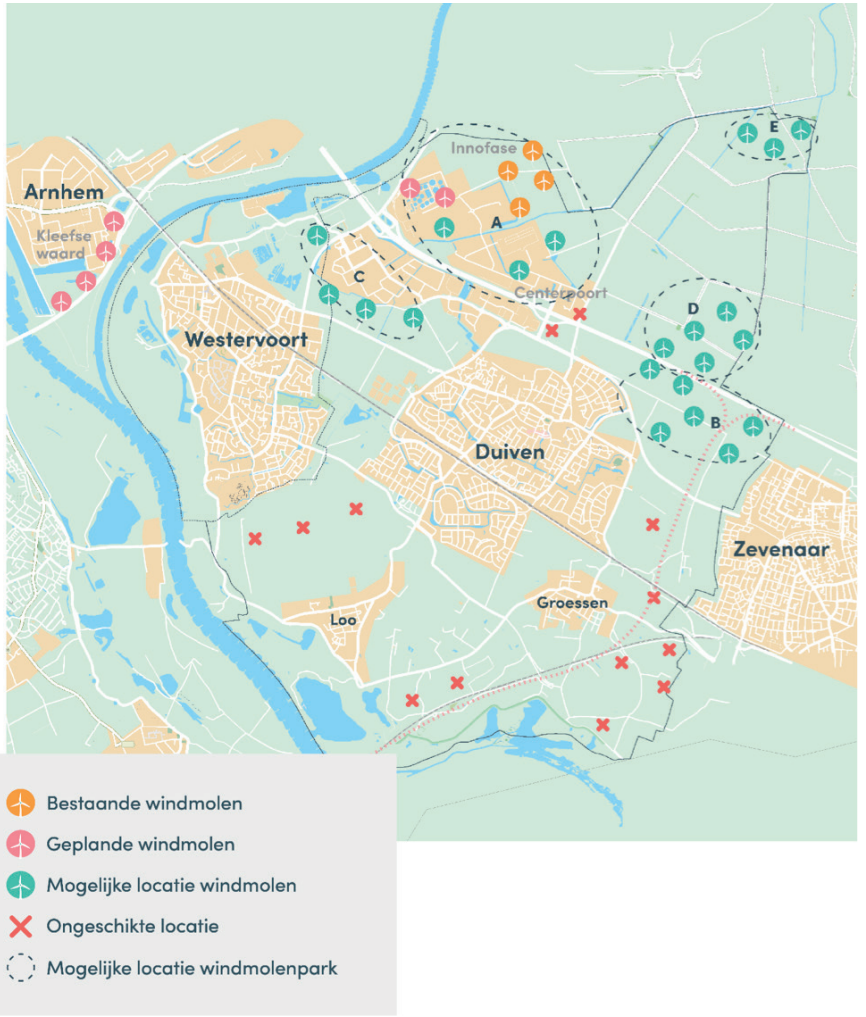
- Enquêtevragen **65**
- Enquêteresultaten **66**

1A: Zonne-energiekaart verkenningsonderzoek Arcadis

De zoekgebieden voor zonne-energie die in het verkenningsonderzoek naar voren zijn gekomen.

1B: Windenergiekaart verkenningsonderzoek Arcadis

De zoekgebieden voor windmolens die in het verkenningsonderzoek naar voren zijn gekomen.

2A: Opbrengst e-mails naar Samen1Nergie

Opbrengst van de e-mails naar Samen1Nergie. De volledige e-mails staan geanonimiseerd in bijlage 3.

Ideeën	
Manieren	• Inzetten op verwarmen met waterstof • Inzetten op kleinschalige opwek zonne-energie op daken • Voorkeur voor zonne-energie • Windmolens clusteren in urbane zones (2x)
Rand-voorwaarden	• Sturen op hoogte zonnepanelen • Sturen op landschappelijke inspanning zonnepanelen • Sturen op onderbegroeiing/begrazing/natuurontwikkeling zonnepanelen • Regels aan ontwikkelaars opleggen over burgerparticipatie • Regels aan ontwikkelaars opleggen over draagvlaktoetsing
Specifiek idee	Zon: Open gebied rond de Rijksweg Wind: Linieopstelling noordzijde A12 & Knooppunt A12-A15
Locaties	
Geschikt	Wind: Gebied A
Ongeschikt	Wind: • Gebied C (dichtbij woon- en werkplaatsen van veel mensen) Ongespecificeerd: Landbouwgronden en natuurgebieden
NO-GO	Ongespecificeerd: Niet bij natuur
Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Technische zorgen en locatiezorgen:</u> • Wat wordt hoogte van windmolens? • Windmolens zijn te hoog • Hoeveel windmolens? • Afstand windmolens tot bebouwing niet ver genoeg • Geluidsoverlast van windmolens (2x) • Wat is het vermogen van windmolens? • Wat is het rendement van windmolens, min en max? • Hoe past het in de bekabeling? • Wat als wind wegvalt? • Hoe lang duurt realisatie?
	• Wie gaat eraan verdienen? • Gaan Duiven en Westervoort zelf gebruik maken van energie? • Lelijk in de omgeving • Slecht voor fauna • Zichtlijnen moeten in stand gehouden worden <u>Rol gemeente:</u> • Hoe verhoudt gemeenteonderzoek zich andere onderzoeken? • Wat doen aangrenzende gemeentes? • Niet energieleverancier van Nijmegen en Arnhem worden (2x) <u>Onduidelijkheden in onderzoek:</u> • Gebrek aan inzicht over plannen van grensgemeenten • Waarom keuzes voor deze specifieke windmolenhoogtes? <u>Overige zorgen:</u> • Voert populisme en doorslaan niet de boventoon? • Hoe verhoudt RES zich tot andere klimaat- en energieplannen?
Betrokkenheid	
Verwachtingen van de gemeenten	• Meer onderzoek naar geluidsoverlast windmolens. • Conclusies uit onderzoeken delen met burgers. • Extra aandacht voor maatschappelijk draagvlak, burgerparticipatie.
Bijvangst	
Feedback bewoners-bijeenkomsten	• Complimenten voor het betrekken van inwoners
Initiatiefnemers en grondbeheerders	• Initiatiefnemer Edelweiss Renewables • Grondbeheerder die grond beschikbaar wil stellen voor zonnepanelen en windmolens (3x)
Overige bijvangst	• Arcadisrapport checken op rendement-percentages. • Duurzame energie is belangrijk voor toekomstige generaties

2B: Overzicht van activiteiten bezocht door wethouders Duurzaamheid

Overzicht van de activiteiten die de wethouders Duurzaamheid bezocht hebben.*

*Onderstaand overzicht is exclusief het vijftal bewonersbijeenkomsten van oktober en november. Tijdens alle bijeenkomsten waren wethouders aanwezig.

Datum en evenement	Gemma Tiedink	Hans Breunissen
30-09-2019 Ddwd 'confetti en ballonnen'	■	
01-10-2019 Ddwd 'jouw buurt inclusief'	■	■
02-10-2019 Ddwd 'regie op energie'	■	■
02-10-2019 Ddwd 'landschapscafe'	■	
03-10-2019 Ddwd 'groene markt'	■	
08-10-2019 Dialoogweek		■
09-10-2019 Dialoogweek		■
10-10-2019 Dialoogweek		■
10-10-2019 Basisschool Ravelijn		■
11-10-2019 Groene Markt Westervoort		■
12-10-2019 Dialoogweek		■
14-10-2019 Tennis- en korfbalverenigingen		■
15-10-2019 Voetbalverenigingen AVW'66 en ScWestervoort		■
18-10-2019 Spooktocht Groessen	■	
21-10-2019 Montessorischool Westervoort		■
21-10-2019 Ondernemersbijeenkomst vrijetijdseconomie	■	
23-10-2019 Bestuurlijk intermezzo RES		■
24-10-2019 Netwerkbijeenkomst Gelders Energieakkoord		■
24-10-2019 Mkb-ontbijt	■	
25-10-2019 Markt in Westervoort		■
26-10-2019 Halloween	■	
26-10-2019 Rijnjutters Loowaard	■	
28-10-2019 Wijkraad Steenderens		■
30-10-2019 Bijeenkomst Ondernemers Centerpoort Noord	■	
31-10-2019 Jongerencentrum CREON		■
02-11-2019 Duurzame Huizenroute	■	

Datum en evenement	Gemma Tiedink	Hans Breunissen
02-11-2019 Natuurwerkdag	■	
09-11-2019 Duurzame Huizenroute	■	■
12-11-2019 Bestuurlijk overleg Lindus	■	
18-11-2019 Beursvloer Liemerse uitdaging De Stek	■	
25-11-2019 Technasium/Candeacollege	■	■
26-11-2019 Basisschool het Veer	■	
26-11-2019 MKB duurzaamheidsinitiatief	■	

2B: Overzicht van activiteiten bezocht door wethouders Duurzaamheid

Overzicht van de activiteiten die de wethouders Duurzaamheid bezocht hebben.*

*Onderstaand overzicht is exclusief het vijftal bewonersbijeenkomsten van oktober en november. Tijdens alle bijeenkomsten waren wethouders aanwezig.

Ideeën	
Manieren	• Laat burgers meeprofiteren • Zet in op waterstof • Zet in op warmte uit de Rijn/IJssel • Zet in op geothermie • Zet in op duurzame energie die verder gehaald kan worden uit mobiliteit (zoals elektrisch rijden en goedkoper of gratis OV)
Randvoorwaarden	
Specifiek idee	• Ongespecificeerd: terrein van Putman of oude steenfabriek
Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Technische zorgen en locatiezorgen:</u> • Korte afstand van windmolens tot woningen • Niet nabij woongebieden bouwen • Hoeveel windmolens en zonneparken zijn nodig voor Duiven en Westervoort? • Hoeveel windmolens en zonneparken zijn nodig voor onze RES-regio? <u>Rol gemeente:</u> • Hoe gaat de gemeente komen tot uitvoering? • Zet in op een eerlijke verdeling van lasten <u>Onduidelijkheden in onderzoek:</u> • Wijk achter het restaurant 'Hugo's' toevoegen op de kaart <u>Overige zorgen:</u> • Hoe komt het concept RES tot stand?
Weghalen van zorgen	• Burgers informeren hoe en wanneer zij het best kunnen verduurzamen
Onbespreekbare onderwerpen	

Betrokkenheid	
Eigen deelname	
Verwachtingen van de gemeenten	• Tips en suggesties SMART maken • Representatief handelen • Geef aan hoe burgers zelf kunnen deelnemen • Burgers in vervolgstappen blijven informeren en blijven betrekken • Actief inzetten om kleine kernen te bereiken
Gewenste manier van geïnformeerd blijven	
Bijvangst	
Feedback bewoners-bijeenkomsten	• Goed om betrokken te worden • In de toekomst duidelijker vooraf informeren over avondprogrammering, vooraf de verkenningskaarten delen • Een extra avond Westervoort zou fijn zijn geweest
Rol bedrijven	
Overige bijvangst	• Burgers erkennen het belang van de energietransitie • Alle fracties zijn vertegenwoordigd • Voor veel burgers nog een 'ver van mijn bed'-show • Geen klimaatsceptici

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Het totaal aantal aanwezigen was 127. Vooral Duiven en Westervoort zijn redelijk vertegenwoordigd, Loo en Groessen in mindere mate. Tijdens de avond in Groessen waren ook leden van het 'bewonerscomité A15' aanwezig. Tijdens de laatste bewonersbijeenkomst waren meerdere ontwikkelaars aanwezig. In totaal zijn er 50 formulieren en gesprekstafelnotities opgehaald tijdens deze vijf bewonersbijeenkomsten. De opbrengst aan de tafels bij de wethouders is in bijlage 2C besproken.

Avond 1: Loo

Ideeën	
Manieren	• Klein beginnen (tenzij het bij Innofase geclusterd wordt)
Rand-voorwaarden	• Na 20j verwijderen, met borgstelling voor de verwijdering • Geen schitterende omlijsting bij zonnepanelen • Inwoners compenseren • De hoeveelheid mensen die het steunen/in protest komen • De mate waarin regelgeving of procedures last gaan maken • Het zicht van de energiebronnen in het landschap
Specifiek idee	Zon: • Langs oost-westlijn lage panelen (**2x**). • Bult van Putman. • Geluidswanden A15 (**2x**). • Daken bij huurwoningen Kloosterkamp. Ongespecificeerd: Langs de A15 (**2x**).
Locaties	
Geschikt	Zon: #4, #5, #6 (veel industrie, weinig inwoners) Wind: A/D/E (veel industrie, weinig inwoners) Ongespecificeerd: • Clusteren bij Innofase • Clusteren bij knoop A12/A15 • Ten noorden van A12
Ongeschikt	Zon: #1 (komt samen met woningbouw) Ongespecificeerd: Broek (moet open blijven), "In de natuur"
NO-GO	Zon: #1 (te dicht bij natuur bij Groessen/Loo)

Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Locaties en technische zorgen:</u> • Dieren in de buurt van windmolens ervaren stress van geluid (blijkt uit Spaans onderzoek) • Inwoners willen geen last van windmolens en grote zonneparken • Nieuwe windmolens worden te hoog, wens is om er overeen te kunnen kijken in landschap. Nu worden het 'littekens in het landschap' <u>Rol gemeente:</u> • Onevenredige verdeling van moeite, dat een buitengebied als Duiven-Westervoort de zware klappen van steden opvangt <u>Andere zorgen:</u> • Persoonlijk investeren op hogere leeftijd niet meer rendabel • Is het niet geldklopperij? • Remmende voorsprong
Weghalen van zorgen	• Informeer mensen over leenmogelijkheden
Betrokkenheid	
Eigen deelname	• Eén burger wordt energiecoach
Verwachtingen van de gemeenten	• Faciliteer een warmtevisie voor Loo • Informeer over samenwerkingsmogelijkheden op buurt- en wijkniveau
Bijvangst	
Feedback bewoners-bijeenkomsten	• Goed dat inwoners vroeg betrokken worden **(2x)**
Rol bedrijven	• Bedrijven moeten bijdragen **(2x)**

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Avond 2: Westervoort

Ideeën	
Manieren	<u>Alternatieve energiebronnen:</u> • Biomassa en -vergisting • Rioolwater laten verslibben voor biogas • CO2-opslag • Waterstof waar wind of zon niet past • Kleine propellers in waterstromen • Waterkracht • Geothermie, vooral in grotere steden van de regio (2x) • Warmtewinning bij bedrijven • Warmtepompen voor inwoners • Geen windmolens, energie daarvan ook via zonneparken <u>Corporaties en burgerparticipatie:</u> • Vroeg projectontwikkelaars betrekken, zodat er vroeg duidelijkheid komt voor mogelijke compensaties voor burgers. • Gebruik Nijmegen-OverBetuwe als lokaal voorbeeld van bevolkingsparticipatie <u>Overige ideeën:</u> • Uitvraag doen bij bedrijven voor windmolens, vragen naar plan van aanpak en plan voor participatie. Beste optie mag gaan bouwen. • Andere omliggende gemeenten meer betrekken. • Volg technologische ontwikkelingen, zorgen dat je niet met outdated technologie werkt • Opnieuw kijken naar conclusies uit onderzoek, die in het verleden als ongeschikt of onrealistisch werden bestempeld.
Rand-voorwaarden	• Aan welke randvoorwaarden denkt de gemeente? • Financiële compensatie voor betrokken burgers.

Specifiek idee	Zon: • Langs de A15. • Op bedrijfsdaken (2x) Ongespecificeerd: • Bij snelweg • Bij oude afvalberg • Bij industriegebied Innofase
Locaties	
Ongeschikt	Ongespecificeerd: • Weilanden • Bij woningen • Bij Broek (door vogeltrek)
Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Locaties en technische zorgen:</u> • Hoeveel windmolens zijn er nodig? • Komen windmolens niet te dichtbij huizen? • Horizonvervuiling bij windmolens • Geluidsoverlast van windmolens • Zwavelgas dat uit windmolens lekt, hoe zit het met isolatiemateriaal? • Is afstand van geluidsoverlast wel goed berekend? • Als milieukosten van productiematerialen van energiebronnen worden meegeteld, hoe duurzaam zijn die energiebronnen dan nog? • Hoe wordt een energiebron zoals windmolen gerecycled als hij afgeschreven is? • Zijn materialen van afgeschreven energiebronnen als windmolens recyclebaar? • Worden windmolens te vroeg afgebroken, wanneer de subsidie stopt? • Hoeveel energie wordt er opgewekt per molen/zonnepaneel? • Wanneer worden energiebronnen afgeschreven? • Waar wordt energie opgeslagen? Hoe groot worden transformatorhuisjes? • Wanneer staan windmolens stil, is er overproductie? • Hoe maken we nu goede beslissingen als technologie snel verandert? • Hoe sluit je alle huizen aan op stadswarmte? • Past grote toename van energieopwekking in het netwerk?

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Avond 2: Westervoort

Zorgen en angsten	<u>Onduidelijkheden van verkenningsonderzoek:</u> • Op verkenningskaarten staan sommige cirkels dichterbij woongebieden dan andere cirkels, waarom is hier onderscheid? <u>Andere zorgen:</u> • Hoe bereid zijn commerciële partijen om te investeren? • Hele samenleving moet mee • Op welk moment kunnen burgers zelf het beste beslissen over duurzaamheidsmaatregels?
Betrokkenheid	
Eigen deelname	• Corporatie: hoeveel huizen zijn nodig om te starten?
Verwachtingen van de gemeenten	• Informeer over de limieten van gemeentemiddelen (wat kan de gemeente wel en vooral níet beïnvloeden? Vertel het eerlijke verhaal). • Informeer over praktische tips voor nieuwbouwwoningen • Informeer over beste opties voor burgers die duurzaamheidsmaatregels willen treffen • Informeer wanneer burgers duurzaamheidsmaatregels kunnen treffen.
Bijvangst	
Feedback bewoners-bijeenkomsten	• Positief dat inwoners vroegtijdig betrokken worden **(2x)**
Overige bijvangst	• Kunnen dakpanelen ook neergelegd worden in een weiland? • Belangrijke zaak voor volgende generaties

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Avond 3: Groessen

Ideeën	
Manieren	<u>Alternatieve energiebronnen:</u> • Rol van aardwarmte en aansluiting daarvan? • Rol van kernenergie (maar niet in onze buurt) <u>Corporaties en burgerparticipatie:</u> • Maak en verspreid een model voor corporaties, vergemakkelijkt de beslissing tot zo'n initiatief • Gebruik corporaties om draagvlak te vergroten • Gebruik corporaties voor mensen met te veel/weinig dakruimte • Gebruik corporaties om burgers windparken of zonneweides te laten opkopen <u>Ideeën over zonne- en windenergie:</u> • Harde grenzen stellen voor locaties zonder draagvlak. • Geen zonnevelden op land totdat alle daken vol liggen. • Zon en wind op locaties samenbrengen, en zo kosten van kabellegging verminderen.
Rand-voorwaarden	• Maak vergunningen voor windmolens en zonneparken tijdelijk
Specifiek idee	Zon: • Zonnepanelen op bedrijfsdaken (3x) • Zonnegebied #2 doortrekken. • Zonnepanelen op kassen. • Langs verticale lijn bij snelweg • Lijn-infrastructuur ipv clusters (mooier voor landschap) Wind: • Langs horizontale lijn bij snelweg • Lijn-infrastructuur ipv clusters (mooier voor landschap) Ongespecificeerd: • A15 volbouwen zodra die komt. • Nog dichter bij de A12 bouwen.

Locaties	
Ongeschikt	Wind: • #C (te dicht bij woningen en zorgt voor geluids- en schaduwoverlast) (3x)

Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Locaties en technische zorgen:</u> • Landschapsbeeld moet niet veel veranderen • 600 meter afstand windmolen-woningen onacceptabel weinig • Windmolens niet plaatsen bij vuilverbranding • Windmolens niet plaatsen aan de rand van Westervoort • Is overlap tussen windmolens en zonneparken mogelijk? Lijkt vanwege verkenningskaarten wel. • Moeten bestemmingsplanwijzigingen vastgelegd worden, en wat is impact daarvan op grondwaarde? • Clustering onlogisch: energie moet zo dicht mogelijk bij de gebruiker opgewekt worden • Landbouwterrein moet niet opgeofferd worden, er zijn genoeg industrieterreinen • Landschapsgevolgen en planologische belemmeringen hebben impact op draagvlak • Onverstandig dat A15 nog niet meegenomen is in verkenningsonderzoek, hij komt er wel. • Clusters in natuur zijn doorn in het oog. • Clusters in natuur zijn gevaar voor biodiversiteit. • Als clusters windmolens en zonneweides allemaal in het noorden komen is het hele mooie stuk natuur weg. • Onduidelijkheid over aantal windmolens en zonneparken. • Graag aandacht voor samenkomst tussen energietransitie, gevolgen daarvan (zoals geluidsoverlast) en andere gebiedsontwikkelingen • Impact van zonneweides op biodiversiteit • Geluidsoverlast (zon en wind) • Veiligheid (brandbaarheid van batterijen) • Straling

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Avond 3: Groessen

Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Rol gemeente:</u> • Geven gemeenten grenzen duidelijk aan? <u>Onduidelijkheden van verkenningsonderzoek:</u> • Hoe is gemeente tot locaties op verkenningskaart gekomen? • Hoe is gemeente tot ongeschikte locaties gekomen? • Gebrek aan lijnreeksen windmolens: dit zou voorkeursoptie moeten zijn tegenover de clusters op landbouwgrond <u>Andere zorgen:</u> • Regio heeft al veel meegemaakt: op gegeven moment is de maat vol voor bevolking • Onderzoek uit het verleden moet opnieuw bekeken worden—wat is er nu wel mogelijk? • Hoe zou een corporatie gedragen worden qua expertise en bestuur? Als dit door energiemaatschappij gedaan wordt, hoe blijft het in het belang van burgers? • Met één kerncentrale zou probleem opgelost worden.
Weghalen van zorgen	• Bouw zonneweides hoger om biodiversiteit te borgen
Betrokkenheid	
Eigen deelname	• "Wat gebeurt er als een buurt initiatief wil nemen die niet geselecteerd is > zonnepark"
Verwachtingen van de gemeenten	• Informeer over procedure van concept RES • Informeer over proces tot aan uitvoering • Informeer over hoeveelheid windmolens • Informeer over de realisatiekans van aangewezen locaties op de verkenningskaarten • Informeer over keuze om lijnreeksen windmolens langs snelwegen niet op te nemen in verkenningskaarten • Informeer hoe burgers zelf kunnen bijdragen • Informeer wat er met opmerkingen is gedaan • Informeer waarom niet-opgevolgde feedback niet opgevolgd is, met duidelijke argumenten • Informeer waar burgers Arcadis-rapport kunnen vinden

Bijvangst	
Feedback bewoners-bijeenkomsten	• Positief dat burgers worden geïnformeerd en meegenomen
Wat bracht mensen naar de participatieavond?	• Kennis verdiepen over RES • Horen welke vragen en zorgen spelen bij anderen (4x) • Horen wat er speelt voor eigen leefomgeving (4x) • Interesse om een energiecorporatie op te zetten • Interesse in windenergie • Andere aanwezigen laten inzien wat inwoners zelf kunnen bewerkstelligen
Overige bijvangst	• Bedrijven moeten ook bijdragen, het is een én/én-verhaal • Er is een bedrijfsrol op gebied van technische innovatie • Eén persoon was enthousiast over zonne- en windenergie: belangrijke energiebronnen voor volgende generaties • Ook gesproken over stikstof en A15-plannen

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Avond 4: Duiven

Ideeën	
Manieren	<u>Alternatieve energiebronnen:</u> • Thermische energie, laten aansluiten op warmtenet • Verenig de Nederlandse rivier-gemeenten om thermische kansen te benutten • Rol waterstof meenemen in concept RES (2x) • Onderzoeken van mogelijkheden van energie uit water bij buitengebied Westervoort • hoogwatervrije terreinen buitendijks • Inzetten op kernenergie (3x) • Rol van aardwarmte? Pilot bij 'het dorp' (2x) • Is stadswarmte geen goedkope oplossing? <u>Corporaties en burgerparticipatie:</u> • Burgers moeten kunnen bijdragen en de eigen energie kunnen gebruiken zonder financieel grootgebruiker te zijn • Inzetten op leningen voor burgers die willen participeren • Inzetten op financiële compensaties om draagvlak te vergroten, let hierbij op het voorkomen van energiearmoede • Inzetten op opslagmogelijkheden van consumentenelektra <u>Ideeën over zonne- en windenergie:</u> • Hoe hoger de windmolens, hoe beter • Concentreren bij bedrijventerreinen (3x) • Daken volleggen (6x) • Daken op parkeerterreinen bouwen en volleggen • Inzetten op lijnstructuur ipv clusters • Inzetten op kleinschalige opties ipv grootschaligheid • Zonnepanelen in een plas • Onderzoek doen naar mogelijkheden van biodiversiteit bij zonneweides
	<u>Overige ideeën</u> • CO2-neutrale infraroodverwarming (ook voor mensen met astma, COPD) • Laat lokale uitvoerders grondwerk doen • Gemeente moet investeren in praktische initiatieven • Zet omgevingsfonds op • Inzetten op meervoudig grondgebruik (2x) • Inzetten op innovatieve oplossingen voor energieopslag • Inzetten op politieke, juridische en technische ontwikkelingen • Inzetten op combinaties tussen landbouw en natuur • Stappenplan/trappenplan maken, om strategisch meerdere opties te kunnen presenteren die stapsgewijs méér bieden
Randvoorwaarden	• Herijkingsmomenten en afschrijvingstermijnen inbouwen
Specifiek idee	Zon: • Lijn langs A12 (2x) • Lijn langs A15 (2x) • Bult van Putman Wind: • Langs de A12 • Langs de A15
Locaties	
Geschikt	Wind: A (bedrijventerrein, 2x)
Ongeschikt	Zon: • #1 (landschapsregels) • #5 (provinciale regelingen, 2x) Wind: • B (dichtbij leidingen) • D (dichtbij leidingen) Ongespecificeerd: • Niet te dicht bij de bebouwde kom • Broek moet behouden worden
NO-GO	Zon: Zonneweides in de natuur Wind: C (dichtbij bebouwing)

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Avond 4: Duiven

Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Locaties en technische zorgen:</u> • Afstand windmolen tot bebouwing moet meer blijven dan 600 meter • Windmolens in de achtertuin (3x) • “Er zijn betere plekken voor windmolens en zonnepanelen” • Wat zijn criteria voor lampen op windmolens? • Wat wordt impact van slagschaduw en geluidsoverlast? (2x) • Aansluitingen kosten teveel geld • Past het wel op de aansluiting en opslagmogelijkheden? (3x) • Organisatie en proces rondom opzetten van zonne- en windenergie is ingewikkeld • Hoe lang duurt dit proces tot aan daadwerkelijke bouw? • Wat zijn de berekende rendementen? (3x) • Om hoeveel zonneweides en windmolens gaat het? • Om hoeveel zonneweides en windmolens gaat het? • Tot in welke mate worden elipses uit verkenningskaart mogelijk volgebouwd? • Hoe wordt er omgegaan met eigendom en met compensaties? • Hoe hoog worden windmolens en zonnepanelen in zonneweides? • Welke partijen hebben bezwaren tegen zonneweides en windmolens? • Regering zet in op wind- en zonne-energie omdat ze bang zijn te investeren in alternatieve innovatieve energiebronnen. • Hoe worden nieuwe/tussentijdse ontwikkelingen in het proces meegenomen? <u>Rol van gemeente:</u> • Hoe wordt Zevenaar betrokken (2x) • DuivenWestervoort doet al veel, kan dit niet elders • DuivenWestervoort moet éxtra doen omdat stedelijke gebieden zoals Arnhem eigen inwoners niet kunnen voorzien • Andere gemeentes bouwen dichtbij ons
	<u>Onduidelijkheden van verkenningsonderzoek:</u> • Er mist één woonwijk op de verkenningskaart, is die wel meegenomen in afstand naar windmolens/zonneweides? • Hof van Hamerden staat niet op de verkenningskaarten • Verkenningsonderzoek is vrijblijvend • Verkenningsonderzoek is priegelwerk • Zijn mogelijkheden buiten gemeentegrenzen meegenomen? • Zijn blokkerende provinciale regels meegenomen? • Is verkenningsonderzoek gedaan voor wettelijke maatstaven of politieke doelen? <u>Andere zorgen:</u> • Hoe duurzaam is biomassa • Subsidies voor biomassa en kachels zouden weg moeten • Waar en wanneer moet je als burger beginnen • Hoe wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik? • Gebrek aan plan B als concept RES niet slaagt • Moet er rekening gehouden worden met de afvalcentrale?
Betrokkenheid	
Eigen deelname	• Burger wil graag meedenken • Burger wil graag meefinancieren en profiteren
Verwachtingen van de gemeenten	• Informeer over tips voor milieuvriendelijk gebruik houtkachels • Informeer over participatiemogelijkheden • Informeer over compensatie bij planschade • Promoot subsidiebeleid voor schuurzonnepanelen
Bijvangst	
Feedback bewoners-bijeenkomsten	• Positief dat burgers worden geïnformeerd en meegenomen • Energiedoelstellingen van de gemeenten zijn goed streven • Goed bezig met windmolens • Verkenningskaarten zijn onduidelijk • RES-verhaal is moeilijk om te volgen
Overige bijvangst	• Belangrijk voor de levenskwaliteit van volgende generaties

2C: Opbrengst bewonersbijeenkomsten

Avond 5: Duiven

Ideeën	
Manieren	<u>Corporaties en burgerparticipatie:</u> • Inzetten op corporaties, om draagkracht en participatie te verbeteren <u>Ideeën over zonne- en windenergie:</u> • Drijvende zonnepanelen • Windmolens concentreren op één plek waar de minste weerstand is, compenseer de inwoners daar met mede-eigenaarschap • Zonne- en windenergie concentreren bij industrie (3x) • Daken volleggen (3x) • Daken op parkeerterreinen bouwen en volleggen (2x) • Stimulansregelingen voor zonneplaten op bedrijfsdaken (2x) • Inspiratie halen uit Duitsland en Oostenrijk voor locaties • Verloren hoekjes in de gemeenten benutten voor zonne-energie <u>Overige ideeën</u> • Onderzoek doen naar het faciliteren van biodiversiteit • Inzetten op nieuwe technologie en innovatie
Randvoorwaarden	• Inzetten op compensatie voor participerende burgers • Erkennen van tijdelijkheid • Zorg vooraf al voor exitstrategie/afschrijvingstermijnen • Niet doorzetten op ongewenste clusterlocaties, die gemiste capaciteit elders opvangen
Specifiek idee	Zon: • Zonnepanelen op de geluidswanden van de A15/A12 (2x) • Dak met zonnepanelen op de TNT-parkeerplaats Wind: • Rij windmolens langs A15/A12 (3x) • Rij windmolens langs het water Ongespecificeerd: • Lijn doortrekken bij de A15 • Lijn doortrekken bij de A12 • Achter de dijk

Locaties	
Ongeschikt	Wind: B (dichtbij Lommerweide, 5x)
Zorgen	
Zorgen en angsten	<u>Locaties en technische zorgen:</u> • Om hoeveel windmolens en zonneparken gaat het? • Hoe hoog worden de windmolens • Teveel verstedelijking • Teveel inzet op natuur- en cultuurgrond en op agrariërsgrond • Groen zou niet zo snel opgeofferd moeten worden (2x) • Landschapsverandering bij doorgaan van deze plannen • 'Schandalig' dat DuivenWestervoort 'volgepropt' wordt • Lampjes van windmolens lijken op een 'kermisattractie' • Geluidsoverlast van nabije windmolens • Capaciteitsdruk op stroomnet en aansluitproblemen (2x) • Risico's van afvliegende wieken van windmolens? • Brandgevaar van zonnepanelen op daken • Borging van veiligheid van omwonenden bij windmolens? • Is energie tussen zonneparken en windmolens uitwisselbaar? <u>Rol gemeente:</u> • Lasten in regio moeten gelijk verdeeld worden (2x) • Laksheid of gebrek aan ruimte van omliggende gemeenten zorgt voor extra last bij DuivenWestervoort – hoe wordt dit gecompenseerd? • Wat is gemeentestreven en hoe is gemeente tot dat streven gekomen? <u>Onduidelijkheden van verkenningsonderzoek:</u> • Gebrek van Zevenaar leidt tot incompleet beeld • Gebrek aan riviergrensgebied is onverstandig • Wat wordt er al meegenomen in de berekeningen? • Wordt A15 meegenomen? • Wat zijn redenen voor de als ongeschikt aangewezen locaties bij windmolenkaart? • Hoe vast zijn de locaties bij dit onderzoek al? • Waarom ligt de focus op landbouwgrond? • Waarom moet het per se 'grootschalig' volgens Rijk?

	Andere zorgen: • Hoe wordt afvalcentrale meegenomen? • Wordt burger niet de dupe van gedecentraliseerde werkwijze? • “Buren hebben het nakijken” • Consequenties voor biodiversiteit (2x) • Niet vastklemmen aan verouderende technologie, wordt er ingezet op tussentijdse innovatie? (2x) • Taboe op mestvergisting? • Zal provinciebeleid veranderen? • Wat is klimaatimpact van het bouwen van een zonnepark?
Betrokkenheid	
Eigen deelname	• Meerdere mensen willen participeren in een burgercollectief, maar niet allemaal op dezelfde manier
Verwachtingen van de gemeenten	• Informeer met een terugkoppeling over de opgehaalde feedback • Informeer over het gebruik van de opgehaalde feedback in volgende stappen van het RES-proces • Zet in op een inspraakmogelijkheid voor burgers bij de Raad • Zet in op het navolgen van de Wet Milieubeheer voor bedrijven • Faciliteer vragen naar burgercorporaties
Bijvangst	
Rol bedrijven	• Bedrijven mogen niet laks zijn met hun eigen verantwoordelijkheid
Overige bijvangst	• Belangrijk onderwerp voor volgende generaties • Sommige mensen zijn gekomen naar aanleiding van verkenningskaarten • Sommige mensen vertellen dat geluid en slagschaduw van windmolens wel meevalt

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

3 oktober 2019

Beste,

Vanavond heb ik het hele Arcadis rapport eens rustig door gelezen en naast de grote rekenfout in de opbrengsten uit wind die ik al genoemd had staat er ook in het deel over zon nog iets wat niet helemaal klopt. Zo staat er op bladzijde 18 de volgende zin: "In zone 4A staan reeds windturbines. Mogelijk vormt dit een belemmering voor het plaatsen van grondgebonden zonne-energie.Maar in de tabel op bladzijde 21 staat dat in zone 4a het geschikte percentage 100 is. Dit kan volgens mij onmogelijk kloppen. Waarschijnlijk is het hele oppervlakte wel te gebruiken maar moet hier met een lager rendement dan de standaard 95% worden gerekend. Bij dit laatste percentage zet ik zelf ook vraagtekens, op woningen gaat men uit van 85 tot 90%

Met vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:

Heel hartelijk bedankt voor het kritisch lezen, het rapport is aangepast op 2 punten en hergepubliceerd op 15 oktober 2019..
Tabel 5.1 hier was inderdaad een rij versprongen.
Tabel 5.2 klopt wel, maar is verduidelijkt met definitie. De 100% slaat niet op 100% bedekking van de grond door zonnepanelen, maar is gebaseerd op dat alles binnen het hekwerk van een zonnepark, inclusief de ruimte tussen de zonnepanelen, wordt gezien als zonnepark. 1 hectare zonnepark staat hier gelijk aan 1 MW, een gemiddelde en bij oost-westopstelling zelfs wat conservatieve schatting van opgesteld vermogen.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

3 oktober 2019

Dag [...],

Ik heb de verkennende onderzoeken gelezen op www.samen1nergie.nl.
Ik was toch wel verbaasd dat de studie voor woningen uitgaat van een afstand van 160m, hoewel toch blijkt dat (zie het beroep koningspleij) geluid over een veel grotere afstand een spelbreker is.
Daarbij kijk ik (weliswaar buiten MSW-OK) naar de woningbouw in gebied Hamerse straat/bult van Putman/Rivierweg.
Met vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw betrokken reactie. In het Arcadisrapport zijn een aantal eisen opgenomen om een geografische analyse te kunnen maken en zo een aantal gebieden te onderzoeken. Op het gebied van geluid zijn de eisen niet gegeneraliseerd uit te drukken in afstanden (RVO, factsheet geluid). Er worden dan wel gebruikelijke minimumafstanden aangehouden die variëren vanaf 400 meter voor een woonwijk tot veel verder. Desalniettemin had de nieuwe woningbouwlocatie volledig opgenomen moeten zijn. Dit vinden we vervelend en we nemen dit gegeven uiteraard mee in ons advies.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

9 oktober 2019

Goedemiddag,

Vooropgesteld: duurzame energie zorgt voor een prettige, gezonde toekomst voor ons en onze kinderen. We moeten nu iets doen! Goed, overwogen en gedegen beleid is noodzakelijk. Wellicht slaan we nu soms een beetje door (populisme?) en richten we ons op oplossingen zonder voldoende gedegen onderzoek te doen naar de lange termijn. Biedt hetgeen we nu doen of ambiëren echt een duurzame oplossing? In ieder geval: als we niets doen, verandert er ook niets.

Af en toe kom ik bij partijen die te maken hebben met zonneparken of windmolens. Daar krijg ik soms informatie waarvan ik niet kan controleren of dit juist is. Toch ben ik er benieuwd naar omdat het van groot belang is voor onder andere Duiven en mijn mening op de geboden oplossing voor een duurzame wereld.

Zo kreeg ik te horen dat de windmolens in Duiven al snel na aanleg zijn verkocht aan een Deens bedrijf, die op zijn beurt de zaken heeft verkocht aan een Japans bedrijf. Dit zou betekenen dat een Japans bedrijf zijn product mag verkopen als duurzame, groene stroom (vanwege de certificaten die behoren tot de molens in Duiven). Klopt het dat de Duivense huishoudens zelf geen gebruik maken van de stroom die voortvloeit uit de molens, waar we zelf met zijn allen tegenaan moeten kijken?

Graag zou ik willen weten hoe dit zit alvorens ik mijn mening vorm.

Groeten,

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw betrokken reactie.
Uit uw reactie maak ik op dat het voor u belangrijk is dat baten van windmolens of zonneparken in de lokale gemeenschap terecht komen, (…).
Baten in de lokale gemeenschap kan op allerlei manieren (…) en het is belangrijk voor de gemeente om te weten wat mensen in onze gemeente daarin belangrijk vinden en of er nog ideeën zijn die wij niet in beeld hebben. Als u daar specifieke ideeën over heeft of van gedachten te willen wisselen, kom dan naar 1 van de inspraakavonden. Als u liever per mail een reactie geeft, kan dit ook.

Hieronder wat technische uitleg hoe het zit met windmolens en waar de stroom terecht komt. De windmarkt zit ingewikkeld in elkaar en recent zijn er veel wijzigingen: Bij het produceren van groene elektriciteit kun je inderdaad als producent certificaten verkopen, zogenaamde "GVO's", Garanties Van Oorsprong. De markt in deze certificaten is sinds 2018 sterk opgekomen, zie voor uitleg van GVOs: https://www.wisenederland.nl/groene-stroom/faqs-garanties-van-oorsprong-gvos . (…)De elektronen uit de stroom van de windmolens komen uiteraard wel op het lokale netwerk terecht en dan dus in het midden/laagspanningsnetwerk van Duiven, Zevenaar e.o..

Naast deze certificaten is er nog het ontwikkelen van het park, waar grote voorinvesteringen mee gemoeid gaan. Ik denk dat daar informatie vandaan komt dat het park Japans zou zijn. De investeerder van het park op Duiven was Yard, die hun windportfolio deels heeft gesloten en dit inclusief het park Duiven heeft overgedragen aan EURUS (met grootaandeelhouder Toyota). Dit heeft dan weer niet te maken met waar de stroom heen gaat en waar de certificaten heen gaan. Er zijn bijvoorbeeld ook pensioenfondsen met windmolens in hun portefeuille, ze vormen een asset met zeer lage winst maar ook een laag risico, lange termijn en groot vermogen in kwijt etc., waardoor dit aantrekkelijk kan zijn voor dit soort langetermijn-investeerders. (…)

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

16 oktober 2019

Goedemorgen,

Er zijn plannen om Stad aan 't Haringvliet in zijn geheel over te laten stappen van verwarmen op aardgas naar verwarmen met waterstof. De reden is o.a. dat het dorp vele oude huizen heeft die relatief moeilijk te isoleren zijn. Verder is het bestaande aardgas-leidingnetwerk geschikt voor levering van waterstof en zijn er geringe aanpassingen nodig om over te stappen op waterstof.

Ook mijn [...] heeft vele oudere huizen en "stookt" in tegenstelling tot Duiven nog op aardgas. Is het een optie om net als Stad aan 't Haringvliet de mogelijkheid tot overstap naar waterstof als energiedrager in te zetten voor verwarming in 't Loo?

Hieronder een link naar de web-site die die huidige stand van zaken in Stad aan 't Haringvliet beschrijft:

https://www.gawalo.nl/energie/artikel/2019/09/over-op-waterstof-binnen-enkele-weken-1017789

Met vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw betrokkenheid en link naar Stad aan t Haringvliet. Deze reactie gaat niet in op de verkenning en locaties, maar toch even kort. De gemeente (..) volgen de ontwikkelingen met grote belangstelling. Zeker omdat Stedin heeft gezegd alle meevallers en tegenvallers publiek te zullen delen. Om waterstof te produceren is een grote hoeveelheid energie nodig en een goede productiefaciliteit, het is daarmee op dit moment geen energie-efficiënte oplossing, maar kan dat wel worden bij overproductie (bijv van zon en wind) en de conversie naar waterstof op de juiste plek. (...)

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

17 oktober 2019

Geachte dames en heren van Samen1nergie,

Graag wil ik reageren op uw artikel in de Zevenaar Post. Ik las dat men windmolens wil plaatsen, en begin daar als inwoonster [...] enigszins van in paniek te raken. In januari van dit jaar heb ik meegedaan aan een onderzoek [...] Het is een onderzoek naar medische en psychische gevolgen door blootstelling aan Laagfrequent geluid, omdat steeds meer mensen er last van krijgen. Op de site van de 'Stichting laagfrequent geluid' staan verhalen van mensen en ook een overzicht van meldingen van klachten. Vanaf juni/juli 2017 heb ik last gekregen van laagfrequent geluid. Als ik buiten sta dan heb ik (persoonlijk) geen last van bijv. vliegtuigen, autobanen, zwaar werkverkeer etc. , alles in de bebouwde kom. Maar zodra ik mijn huis binnenga, dan komen deze geluiden 'laagfrequent' over omdat mijn huis als een klankkast fungeert. Laagfrequent geluid draagt erg ver, een elektriciteitscentrale 50km verderop kan ook klachten geven. Je kunt niet altijd peilen waar het geluid vandaan komt, veel mensen praten over de 'brom'. Dit geluid geeft veel klachten bij mij: trillingen in lichaam bij zitten of liggen, daardoor kan ik amper slapen of ontspannen, druk op oren en hoofd, concentratiestoornissen, nerveus/zenuwachtig gevoel die gelijk weg is als ik de tuin in stap, hartkloppingen en nog veel meer wat geestelijk op mij begint in te werken. Ik zie het vaak niet meer zitten en vooral de winter binnen zitten is vreselijk. Ik denk er zelfs aan om een Yurt in mijn tuin te zetten om in te leven en slapen als het even niet meer te harden is (Hoewel ik me 's nachts wel kwetsbaar zou voelen).

Het laagfrequent geluid is goed te horen met een indringende brom, maar ook als je hem niet hoort is hij lichamelijk te voelen met bovenstaande klachten.Ik heb de nodige hulpmiddelen aangeschaft waarvoor ik ook diep in de beurs moest tasten. Koptelefoon met ruis onderdrukker, plenty oordopjes die ik dagelijks draag, rubbers onder bed, koelkast die minder bromt komt er ook nog, diepvries heb ik in de schuur gezet. Daarnaast ben ik in mijn huis continue op zoek naar een goede slaapplek en heb zelfs de kelder uitgeprobeerd. Buiten dat alles probeer ik zoveel mogelijk buitenshuis te zijn. Nu hoor ik in mijn omgeving en ook in Zevenaar nog weinig over windmolens en welke invloed deze hebben op de mens.

Maar nu zag ik begin dit jaar de reportage "infraschall" van Birgit Hermes op de Duitse zender ZDF. Daar werd duidelijk dat laagfrequent geluid -gemeten van windmolens- niet na 700meter in de wind vervaagd, maar dat het zeker 20 kilometer ver gedragen wordt. Een echtpaar die naast een windmolenpark woont slaapt niet meer in huis vanwege de trillingen. De vrouw praat over een trillend bed, precies wat ik ook voel, het lijkt vanuit het bed/bank of grond te komen. Als ik op mijn rug lig dan is alleen de trilling onder mijn rug, draai ik naar rechts dan voel ik de trillingen alleen aan mijn rechterzij.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

... Hieronder de link van de wetenschappelijk onderbouwde reportage.
https://www.zdf.de/dokumentation/planet-e/planet-e-infraschall---unerhoerter-laerm-100.html
Mijn vraag is of u het eerst goed wil onderzoeken welk effect dit -op steeds meer mensen- heeft. Misschien heeft u het al onderzocht en kan ik die onderzoeken dan inzien?

Mijn voorkeur gaat naar zonenergie, hoewel ik niet weet of daar ook laagfrequent geluid van af komt als ze buiten staan. Er worden in ieder geval geen vogels uit de lucht geklapt...
Vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:
Bedankt voor uw betrokken reactie op de verkenning voor grootschalige wind- en zonne-energie. Allereerst, wat vervelend dat u al 2 jaar zulke last ervaart (..) in uw huis.

Dan voor de zekerheid en ter verduidelijking, de verkenning om tot gedragen plekken voor windmolens en/of zonneparken te komen in de gemeenten Duiven en Westervoort is een verkenning. Er is dus geen sprake van dat er al een initiatiefnemer gaat bouwen in de komende jaren, de gemeenten willen eerst graag horen van inwoners wat hun ideeën en zorgen zijn. Samen1nergie is onderdeel van de gemeenten Duiven en Westervoort.

Nog kort over laagfrequent geluid, een belangrijk onderwerp. Geluid is een vast onderdeel van de milieu-effectrapportage (MER). Als de verkenning leidt tot het aanwijzen van plekken waar windmolens worden toegestaan, is de initiatiefnemer verplicht in het MER de effecten van geluid te onderzoeken. In die geluidsberekening wordt laagfrequent geluid meegewogen en hier is, op basis van recent onderzoek, extra aandacht voor. Ook zullen we speciale aandacht vragen voor cumulatieve effecten van geluid.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

23 oktober 2019

Geachte lezer,

Op weg naar een duurzame toekomst
Er zijn in ons land dertig regio's (RES) samengesteld waarin gemeenten samen een plan moeten maken voor de overstap naar duurzame energie. Binnen gemeenten Duiven en Westervoort is blijkbaar onderzoek gedaan welke gebieden zich eventueel lenen voor zonneparken en windmolens..

Mijn reactie:
Zonneparken op agrarische gronden is niet wenselijk!
Van de natuur moet men afblijven!
Er wordt al veel te veel natuur opgeofferd voor allerlei doeleinden!

Met vriendelijke groet,

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

28 oktober 2019

Goededag,

N.a.v. uw berichtgeving op Facebook het volgende. De locaties die aangewezen zijn voor de windturbines maakt mij zorgen!
Wordt er rekening gehouden met de gezondheid van de mens! Het is bekend toch dat het zoemende geluid van deze machines slecht zijn voor de mens ! Ook zijn er mensen die dat geluid altijd horen zodat ze noodgedwongen moeten verhuizen. [...]

Volgens de plattegrond voor het aangewezen gebied komt dit dus zowat bij mij in de voortuin!
Er is bewezen dat deze machines niet binnen een straal van 2 km van onze woningen moeten komen te staan mbt de gezondheid van de mensen.

Wordt hier rekening mee gehouden? Ik zie de machines graag naar een andere locatie gebracht worden. Het ontsiert de omgeving en het is slecht voor onze vogels, de vlinders zullen hier gaan verdwijnen enzo maar voort.....Dat is toch ook de reden dat de machines niet geplaatst gaan worden in de Loovelden en uiterwaarden en terecht vind ik! Maar hier in duiven heb ik de natuur ook lief en hebben we dat hard nodig, laten we dat niet allemaal weg wuiven!

Met vriendelijke groet,
In afwachting van uw antwoord hierop,
Verblijf ik met vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw betrokken reactie en zorgen. (...) We nemen deze mee. Daarnaast wordt uw reactie integraal doorgestuurd aan het college en de raad, die in maart de zoeklocaties verfijnen (...).

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

30 oktober 2019

Goedemiddag,

Wij zijn woonachtig aan [...] en hebben de volgende vraag.

Aan ons woonperceel hebben wij nog 2 ha agrarische grond liggen. Dit wordt nu gebruikt als grasland.
Is het een idee om eens samen te kijken of hier een zonnepark geplaatst zou kunnen worden of is dit op voorhand geen optie.

Met vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw mail en interesse in zonneparken.
Op dit moment is dat geen optie op uw stuk land met die grootte.
In de verkenning over zon die nu ter inzage ligt over zonneparken kunt u zien dat uw gebied is uitgesloten op basis van provinciaal beleid.
Dit wil niet zeggen dat dit zo blijft, maar het betekent dat een vergunning op dit moment niet kansrijk is.
Als u dat op prijs stelt, kan ik met uw toestemming wel uw gegevens als geïnteresseerde bewaren (...)

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

1 november 2019

Beste mensen,
Uw enquête verbaasde me nog al. Het gaat om ingrijpende beslissingen en dan zo weinig onderbouwing. Duiven en Westervoort hebben onderzoek laten doen, daar begint u mee. Dit moet toch deel uitmaken van een totaalplan, wellicht provinciaal. Verwijs daar dan naar.
Moeten we als burgers beslissen over windmolens, terwijl ashoogte en tiphoogte niet staan aangegeven? Hebben jullie dan niets geleerd over de heisa die het plan voor molens langs de Pleijroute heeft veroorzaakt ? Het getoonde kaartje telt in totaal 27 molens.
Hoe zit dat met de aangrenzende gemeentes ? Toon dan een kaart van heel Gelderland of liever nog van heel Nederland met daarop alle geplande locaties. En moeten al die molens echt worden gebouwd ?
Dan is er ook nog de elektrotechnische kant:
Hoeveel vermogen wordt er geïnstalleerd, wat gaan die molens minimaal en hoeveel maximaal leveren ? Past dat in de bestaande infrastructuur qua bekabeling ? Wordt de balans in het net niet verstoord bij wegvallen van de wind ? En in hoeveel tijd moet dit alles gerealiseerd worden ?
Kortom er zijn te veel vragen om op basis van deze summiere informatie een gedegen antwoord te geven. Daarnaast is er de vraag: wie gaat hieraan verdienen vanwege de binnen te halen subsidies ? Zonneparken, ook zo iets. Zonnepanelen op huizen en gebouwen: prachtig, alles voor te zeggen. Daar zitten de verbruiker en de bekabeling dichtbij. Samengevat: doe je huiswerk wat beter !

Ik ben geen deskundige op energie gebied, heb alleen wat gewoon gezond verstand, maar wat jullie hier aanbieden is op zijn best een onvolgroeid stuk broddelwerk !
Met vriendelijke groet

Beste mensen,
In aanvulling op mijn reactie van hede morgen, stuur ik u hierbij nog een tekst uit de Gelderlander [artikel uit Liemers-editie 31-10, 'Molens zo goed als geschrapt', over Bronckhorst]
Hierin worden mijn gedachten ook duidelijk onder woorden gebracht.
Met vriendelijke groet

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

25 november 2019

Geachte dames, heren,

Ik heb met interesse kennisgenomen van de notitie van Arcadis met als titel "Verruimd beleid voor grootschalige energie-opwek Duivense Broek en Open kommen gebied" d.d. 19 augustus 2019, alsmede van de "Verkenning naar mogelijke locaties grootschalige opwek van wind- en zonneenergie" van hetzelfde bureau. De door mij bezochte informatieavond op 14 november jl. was verhelderend en goed georganiseerd. Ik maak graag gebruik van de gelegenheid om mijn mening en die van mijn opdrachtgevers over dit beleid met u te delen.

Ik beheer [...] enkele percelen landbouwgrond van particuliere eigenaren. Die percelen zijn verpacht aan [...]. [aanbod om grond beschikbaar te stellen voor zonnepanelen en/of windmolens]

De aangegeven voorkeurslocaties voor windmolens omvatten naar onze mening ten onrechte niet een linieopstelling aan de noordzijde van de A12. Het verkeersgeluid (24/7) overstemt het geluid van de windmolens en daarmee is een groot nadeel van windmolens ondervangen. Verder past zo'n robuuste rij windmolens bij het urbane karakter van de A12-omgeving. De afstand tussen de molens is zodanig dat van een beperking van het zicht op de Veluwse stuwwal geen sprake zal zijn. Wij zouden willen verzoeken aan de noordzijde van de A12, tussen het bedrijventerrein en de oostelijke gemeentegrens van Duiven een rij-opstelling van windmolens mogelijk te maken.

Wij zijn voorstander van clustering van windmolens nabij urbane zones en de rest van het gebied open te houden. Daarom is uitbreiding van de bestaande vier windmolens plus de twee windmolens van het waterschap die "in procedure" zijn een goede optie. Het groene icoontje voor een windmolen aan het westelijke einde van de Kosterstraat is daarom terecht. Het rode icoontje van een vooralsnog niet in aanmerking komende locatie direct ten oosten van het bedrijventerrein aan de Giesbeeksestraat/noordzijde A12 zou daarom naar onze mening groen moeten zijn. Een geschikte locatie, die ook een goed startpunt zou kunnen zijn van een rij windmolens langs de A12.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

25 november 2019

Voor het beleid voor zonnepanelen zou veel meer gestuurd moeten worden op ruimtelijke randvoorwaarden in plaats van locatiekeuzes. De hoogte van de opstellingen van zonnepanelen, de landschappelijke inpassing ervan en het wel of niet mogelijk maken van onderbegroeiing/ begrazing/natuurontwikkeling tussen de panelen is veel belangrijker dan clustering of het aanwijzen van voorkeursgebieden. Zonnevelden kunnen ook een aanwinst vormen voor het landschap, mits ze zorgvuldig worden vormgegeven en ingepast. Ook het open gebied tussen Westervoort en Duiven rond de Rijksweg zou zich hier prima voor kunnen lenen.

Wij hopen hiermee een zinvolle bijdrage aan de discussie en uw besluitvorming te hebben geleverd.

Met vriendelijke groet,

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

25 november 2019

Geachte heer, mevrouw,

Mijn cliënten, […], hebben een informatieavond bezocht van Samen1Nergie over de mogelijke locaties van windmolens en zonneparken in Duiven. Zij zijn door de Samen1Nergie geïnformeerd over de locaties voor zonneparken en met name over de mogelijkheden in het Duivense Broek. Uit de "Memo verruimd beleid Duivense Broek" blijkt dat een deel van hun gronden is aangewezen als locatie voor het realiseren van een zonnepark. Het betreft het perceel kadastraal bekend gemeente […].

Cliënten willen graag een bijdrage leveren aan de transitie naar duurzame energie en zouden hiervoor op het bovengenoemde perceel een zonnepark willen realiseren. Cliënten verzoeken u dit perceel aan te merken als locatie voor het realiseren van een zonnepark bij de verdere uitwerking van de plannen. Volgens cliënten kan hiermee tevens een invulling worden gegeven aan de gewenste verbetering van de omgevingskwaliteit.

Cliënten verneem graag of u hiertoe bereid bent, en willen met u in overleg over de verdere invulling hiervan.

Met vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw reactie en betrokkenheid. Uw reactie gaat mee naar de raad in maar 2020. (…)

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

1 december 2019

Geachte heer, mevrouw,

Namens mijn opdrachtgever [...], bericht ik u, inzake het energiebeleid van de gemeente Duiven en Westervoort. Als inwoner van [...] heeft mijn opdrachtgever met belangstelling kennis genomen van het gemeentelijk samenwerkingsverband Samen1Nergie, als ook het Arcadis-rapport Verkenning naar mogelijke locaties grootschalige opwek van wind- en zonne-energie. Het rapport geeft de gemeente Duiven en Westervoort inzicht in de potentiële ontwikkelingsgebieden van duurzame energie. Ik ben mij er terdege bewust van dat dit document een verkennend onderzoek beschrijft naar de mogelijke locaties van windturbines, en niet de uitspraak doet dat op de aangewezen zoeklocaties daadwerkelijk zonneparken of windturbines gerealiseerd gaan worden. Toch wil ik op voorhand al reageren op de bevindingen van het rapport, en aandacht vragen voor zaken die mijns inziens achterwege zijn gebleven in de door de auteurs gemaakte ruimtelijke afweging. Ik ben met name sceptisch over de conclusie dat binnen zoekgebied C in het rapport, ruimte is voor zeker vier windturbines met een ashoogte van 110 meter.

Over het Arcadis-rapport heb ik de volgende opmerkingen:
Het rapport stelt dat windturbines in een straal van zeker 5 kilometer een verstorende werking hebben op het landschapsbeeld. Uitgaande van deze gedachte, is het vreemd dat het gebied tussen Duiven en Westervoort (aangeduid als zoekgebied C) nu ruimte zou bieden voor zeker vier grote windturbines. Aan beide zijden van de locatie wonen en werken immers duizenden mensen, die straks overlast gaan ervaren van deze bouwwerken. De locatie Innofase en het toekomstige knooppunt A12/A15 lenen zich hier beter voor dan het gebied tussen Duiven en Westervoort in, daar de bewoningsdruk en recreatiedruk hier beduidend lager is.

Tevens wijs ik de gemeente Duiven erop dat zij in het Beleidsstandpunt Duurzame Energie hebben gesteld om in het buitengebied geen vergunningen te verlenen voor windturbines met een ashoogte boven de 30 meter.1 Arcadis maakt wel melding van dit beleidsstuk, maar neemt het verder niet mee in hun eigen ruimtelijke afweging. Sterker nog, zij zijn in hun analyse uitgegaan van windturbines met een ashoogte van 110 meter. Op locatie C zouden nu vier van deze windturbines geplaatst kunnen worden, of een veelvoud van turbines van kleiner formaat.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

1 december 2019

Dit heeft een onredelijk negatieve impact op het landschap en het woongenot, en zal een verstoring veroorzaken die zeer in strijd is met de wensen van bewoners, als ook de wensen van de gemeente Duiven zelf.

Inzake de energievraag van de gemeente Duiven De energievraag van Duiven voor 2050 staat momenteel op 8 windturbines in totaal.2 Vier windturbines zijn reeds gerealiseerd in de omgeving Innofase. Een vijfde en zesde worden door het waterschap gerealiseerd in diezelfde omgeving. Een zevende wordt wellicht door Natuurmonumenten gerealiseerd bij de voormalige stortplaats. Ik destilleer hieruit dat er zo een resterende vraag overblijft van 1 of 2 grote turbines in de gemeente. Het rapport stelt nadrukkelijk dat windturbines beter in clusters gerealiseerd kunnen worden, zodat de landschappelijke verstoring beperkt wordt tot slechts één of twee locaties binnen de gemeentegrenzen. Daar de locatie Innofase al een bestaande cluster van windturbines kent, zou het wenselijker zijn om de resterende energievraag enkel te realiseren bij Innofase, en eventueel rond het toekomstige knooppunt A12/A15. De groene randzone tussen Duiven en Westervoort zal dan gespaard blijven.

Tevens wil ik de beide gemeenten op het hart drukken om in de toekomst niet de energieleverancier van de steden Arnhem en Nijmegen te worden. Beide steden zijn beperkt in hun uitbreidingsruimte, en zullen zich dus wenden tot de randgemeenten Lingewaard, Duiven en Westervoort om aan hun energievraag te voldoen. De inwoners van de Betuwe en de Liemers horen niet de lasten te dragen van de behoefte die in Arnhem en Nijmegen ontstaat. Ik vraag de beide gemeenten het belang van haar inwoners te behartigen, en om zich richting de steden afhoudend op te stellen.

Het rapport doet geen uitspraak over het maatschappelijk draagvlak en burgerparticipatie. Ik vraag de beide gemeenten om in haar eigen ruimtelijke afweging juist hier extra aandacht aan te schenken. De gemeente dient bij een bestemmingsplanwijziging te waarborgen dat omringende belanghebbenden geen onevenredig nadeel ondervinden van een ruimtelijke ontwikkeling. De kans op het ontstaan van planschade is in deze situatie zeker aanwezig. De gemeente wil een dergelijke trajecten vanzelfsprekend ook voorkomen.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

1 december 2019

Ik vraag daarom aan de gemeente om ook beleid op te maken dat regels oplegt aan ontwikkelaars over burgerparticipatie en draagvlaktoetsing, zodat voorkomen wordt dat bewoners buiten spel worden gezet.

Mijn vraag is of de zone C uit het Arcadis-Rapport, gelegen tussen de kernen van Duiven en Westervoort, wel een aanwijzing als potentieel ontwikkelingsgebied verdient, daar er elders in de gemeente ruimschoots aan de energiebehoefte kan worden voldaan, en de negatieve landschappelijke impact hier beduidend hoger ligt dan in de omgeving van Innofase en de A12. Ook wil ik de beide gemeenten vragen hoe zij de groene zone tussen Duiven en Westervoort waarderen, en of zij de plaatsing van windturbines hier wenselijk achten.

In afwachting van uw reactie, teken ik,

Met vriendelijke groet,

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw uitgebreide reactie. (..). Uw reactie gaat tevens integraal mee voor de besluitvorming in college en raden begin 2020.

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

2 december 2019

Geachte,
langs deze weg willen [...], naast het invullen van de enquête, nog een aantal punten naar voren brengen

Allereerst onze complimenten voor de wijze waarop in de afgelopen weken de inwoners uit Duiven en Westervoort betrokken werden bij de plannen t.a.v. de Regionale Energie Strategie.
Wij hebben een aantal vragen hierbij:

- Door het niet weten waar de buurgemeenten evt. zonneparken en windmolens willen plaatsen is het moeilijk om een goede keuze te maken. Wij kunnen het Looveld wel ontzien maar wat als Huissen windmolens plaats bij het Looveer?
- Wat doen Zevenaar, Didam Rheden?
- Gehoord, dat vooral Duiven c.q. het Duivensebroek in beeld is om te leveren. Ook voor het Gebied tussen Arnhem en Nijmegen, omdat hier geen ruimte zou zijn, graag goede argumenten waarom? Mede omdat al jaren het beleid er op gericht is om het open kommen gebied open te houden.
- Wat levert het voor ons gebied op wanneer wij/Duiven Westervoort op het gebied van energie veel leveren?
- Hoe houden we zoveel mogelijk de zichtlijnen in stand;
- Hoe verhoud RES zich met andere plannen zoals het Klimaatpark IJsseloord? Daar worden ook locaties genoemd zoals de oude Steenfabrieken en op het water;
- Waarom de keuze voor de hoogte van de windmolen;
  • 3 Megawatt vermogen; • Rotordiameter van 120 meter; • Ashoogte van 110 meter ; • Werpafstand bij nominaal toerental van 193m. Een dergelijke type turbine is passend bij het windklimaat in deze regio.

Immers hoe hoger hoe meer energie hoe minder molens toch?
Met vriendelijke groet,

3: Geanonimiseerde lijst van e-mails naar Samen1Nergie

Onderstaande e-mails over de verkenning zijn binnengekomen bij de gemeente Duiven/Westervoort (Samen1nergie) of bij afzonderlijke ambtenaren van het programmateam Circulaire Economie, in de periode van 1 oktober tot en met december 2019. Alle schrijvers hebben een reactie gehad. Onder de kaders staat waar schriftelijk en relevant de reactie vanuit de gemeenten als "naschrift ambtelijk". Bij sommige reacties is voor volledige beantwoording een college- of raadsbesluit nodig.

2 december 2019

Naschrift ambtelijk:

Bedankt voor uw uitgebreide vragen en reactie op het rapport Verkenning naar mogelijke locaties grootschalige opwek wind- en zonne-energie. We nemen uw volledige reactie op in de informatievoorziening van de colleges en raden van Duiven en Westervoort.

Wel kunnen we u alvast informeren over:
het verdere proces van de bestuurlijke besluitvorming

- *Eind januari worden de resultaten van de Verkenning en de opgehaalde input uit de samenleving (waaronder ook uw reactie) besproken in het colleges van B&W. (...);*
- *In maart worden de resultaten van de Verkenning en de opgehaalde input uit de samenleving (waaronder ook uw reactie) besproken in de raadscyclus. Naar aanleiding van het besluit in de gemeenteraden, ontvangt u weer bericht van ons. In dat definitieve bericht zullen we een inhoudelijke reactie op uw schrijven kunnen formuleren;*

Over het Klimaatpark

- *Het rivierklimaatpark maakt onderdeel uit van een gezamenlijke structuurvisie. Er is ook gekeken naar energieopwek. Voor grootschaliger energieopwek verwijst het Klimaatpark naar de RES.(...).*

Mbt hoogte windmolens

- *De hoogte en het vermogen is gebruikt om mee te rekenen. Er zijn inderdaad ook hogere windturbines, die ook grotere (o.a. externe veiligheid, zichtlijnen, slagschaduw, afstand tot elkaar) cirkels van invloed met zich meebrengen. De redenering hoe hoger de windmolen des te meer elektriciteitopwek klopt wellicht per molen maar dit klopt niet per gebied op een bewoond en bewerkt land als Nederland. Overigens, voor de zekerheid nogmaals, is de hoogte en het vermogen gebruikt om mee te rekenen en is daar verder nog geen keuze in gemaakt!*

Wij hopen u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd te hebben.

4: Enquêtevragen en -resultaten

Hieronder eerst een lijst van enquêtevragen, vervolgens worden de resultaten per vraag doorgelicht. Uitzonderingen hierop zijn de gegevensvragen, die niet in dit rapport openbaar zullen worden gemaakt. Die vragen staan in de onderstaande lijst cursief aangegeven.
Er zijn 213 geënquêteerden.

1. *Ga je ermee akkoord dat je persoonlijke gegevens worden verwerkt voor dit onderzoek? Klik op Ja als je wilt meedoen aan de enquête.*
2. Wat is je leeftijd
3. *Wat is je postcode? (leeg laten als je dit niet wilt delen)*
4. *Waar woon je? (leeg laten als je dit niet wilt delen)*
5. Wat is je woonplaats?
6. Welke plekken in de gemeenten Duiven en Westervoort zijn volgens jou geschikt voor windmolens? (zie bovenstaande afbeelding)
7. Welke plekken in de gemeenten Duiven en Westervoort zijn volgens jou geschikt voor zonnevelden?
8. Wat zijn voor jou plekken waar absoluut geen windmolens geplaatst mogen worden?
9. Wat zijn voor jou plekken waar absoluut geen zonnevelden geplaatst mogen worden?
10. Waar moet volgens jou rekening mee gehouden worden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden?
11. Sommige particulieren adopteren een of meer zonnepanelen op zonnevelden of bijvoorbeeld op daken van bedrijven. Zou je tegen een aantrekkelijk tarief een of meerdere zonne-panelen willen adopteren?
12. Bij sommige energiebedrijven kun je ‘een stukje’ van een windmolen kopen. De opbrengst van dat stukje windmolen krijg je uitbetaald. Zou je tegen een aantrekkelijk tarief mede-eigenaar willen worden van een windmolen?
13. Waar maak je je zorgen om ten aanzien van windmolens en/of zonnevelden?
14. Wat zou nodig zijn om deze zorgen bij je weg te nemen?
15. Wat verwacht je van de gemeente, wat kan zij doen aan duurzame energie opwekking?
16. Wil je op de hoogte worden gehouden over de vorderingen van het proces van de Regionale Energie Strategie?
17. *Als je de vorige vraag met ‘ja’ hebt geantwoord, hier graag je emailadres invoeren*

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

2. Wat is je leeftijd?

Antwoord	Totaal	Percentage
Jonger dan 25 jaar	29	13,7%
25-35	25	11,9%
36-45	33	15,6%
46-55	48	22,6%
56-65	40	19%
Ouder dan 65 jaar	36	17%
	Beantwoord	211
	Overgeslagen	2

2. Wat is je woonplaats?

Antwoord	Totaal	Percentage
Duiven	74	34,9%
Westervoort	101	47,6%
Groessen	19	9%
Loo	2	0,9%
Zevenaar	3	1,4%
Lathum	0	0%
Hier wil ik niks over kwijt	2	1%
Anders	11	5,2%
	Beantwoord	212
	Overgeslagen	1

6. Welke plekken in de gemeenten Duiven en Westervoort zijn volgens jou geschikt voor windmolens? (zie bovenstaande afbeelding)

Antwoord	Totaal	Percentage
Locatie A	116	54,5%
Locatie B	79	39,1%
Locatie C	46	21,6%
Locatie D	116	54,5%
Locatie E	121	56,8%
Anders	40	18,8%
	Beantwoord	213
	Overgeslagen	0

1. Bedrijventerreinen meer benutten
2. Geen van allen
3. op “reststroken “zoals begeleidende bermen van snelweg ed.
4. zo veel mogelijk centreren. En daar plaatsen waar de meeste wind is. Ik kan niet beoordelen of Duiven / Westervoort de beste wind omstandigheden van NL heeft
5. Geen windmolens nabij woongebieden
6. Langs de IJssel tegenover industrieterrein Huissen en meer concentratie op locatie A
7. Bij A en C en ertussen is ruimte voor meer molens om vrije ruimte tussen A en D te houden. E is dan niet nodig.
8. Windturbines binnen een afstand van 10x de tiphoogte tav woningen moet vermeden worden. zie de vele publicaties hierover en de ervaring met deze problematiek van de gemeente Westervoort met Arnhem.
9. in de uiterwaarden, vrije ruimte op afstand van huizen. daarnaast clusteren van parken, zoals het nu staat ingetekend met 3 hier en daar wordt de hele horizon vervuilt met molens
10. moeilijk te zeggen in duivense broek dan komt bedrijfsvoering en gebied in gevaar wat hoge natuurlijke kwaliteiten heeft en waar we ons grote zorgen om maken van behoud van onze bedrijfsvoering en leefomgeving waar je niet weet hoe dan!!

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

11. Geen
12. Ik zou ze het liefst Willen clusteren langs de A12 en langs de nieuwe A15
13. Het is verstandig alles op 1 plek te concentreren. Doel is om de opgewekte energie te gebruiken voor het opwekken van groene waterstof. Immers electr. kan niet opgeslagen worden. WTerstof wel. Denk aan winterperiode.
14. Zoveel mogelijk clusteren om het Looveld, het Broek en het gebied tussen Duiven en Zevenaar open te houden (zichtlijnen, landschapsbeleidsplan!). Bovendien is het Broek een belangrijk vogelgebied i.r.t. de Natura 2000 gebieden langs de rivieren.
15. In deze omgeving zijn geen geschikte plekken
16. Langs de a15
17. alle locaties zijn geschikt, maar nog geschikter is het hele traject langs de A12. Noord en zuidkant. hele Duivens grondgebied (van ijssel tot aan zevenaar)
18. Maar niet allemaal tegelijk
19. Geen. Allen te dicht tegen woonkernen en woongemeenschappen
20. Nergens want het is totaal niet rendabel
21. Geen
22. Het is tijd om te kijken naar andere oplossingen. We zetten het land al vol met windmolens en zonnepanelen, waarbij de laatste in ieder geval minder horizonvervuiling leveren.
23. Geen enkele locatie, windmolens zijn NIET milieuvriendelijk! Alleen al de hoeveelheid olie (3000 ltr) die jaarlijks in een enkele windmolen moet!! CO2 uitstoot bij productie is groter en vervuilender en weegt niet op tegen de voordelen ervan.
24. Op industrie terreinen
25. Geen enkele
26. Niet op de bult van Putman
27. Geeneen
28. Niet op landbouwgrond. Wel langs grote wegenproyecten zoals in de dubbele 8 van A12 en A15 of binnen industrieterreinen
29. Nergens
30. dingen maken herrie ik hoor meer en harder als een ander laat ze maar woningen bouwen die komen we te kort spelletje energie van de eu mag wel een keer ophouden
31. Ik ben tegen windmolens. Windmolens maken zijn niet duurzaam!
32. Ik ben tegen het plaatsen van windturbines
33. Geen enkele ivm zware milieu belasting
34. Geen, is zwaar milieu vervuilend
35. Geen een! Is een dure kosten post. Wat allang achterhaald dit niet word terug verdiend. Daarnaast dood een windmolen gemiddeld 250 vogels. Vleermuizen (levende haven per jaar). De mensen dier erbij wonen hebben er last van. In de zien van slagschaduw en geluid. Aanzicht in het landschap word omtrokken. Niet doen! Zoeken naar andere oplossingen. Waterstof, zonne-energie
36. Ben tegen nog meer windmolens.
37. Weet ook niet of windmolens de oplossing zijn!
38. nergens.
39. Liever geen in de buurt van woonwijken
40. Rond Groessen thv Betuweroute en A15

7. Welke plekken in de gemeenten Duiven en Westervoort zijn volgens jou geschikt voor zonnevelden?

Antwoord	Totaal	Percentage
Locatie A	116	54,5%
Locatie B	79	39,1%
Locatie C	46	21,6%
Locatie D	116	54,5%
Locatie E	121	56,8%
Anders	40	18,8%
	Beantwoord	213
	Overgeslagen	0

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

7. Welke plekken in de gemeenten Duiven en Westervoort zijn volgens jou geschikt voor zonnevelden?

Antwoord	Totaal	Percentage
Locatie 1	49	23%
Locatie 2	68	31,9%
Locatie 3	69	32,4%
Locatie 4	122	57,3%
Locatie 5	115	54%
Locatie 6	115	54%
Anders	37	17,4%
	Beantwoord	213
	Overgeslagen	0

1. Westervoort uiterwaarden en dijk
2. geen, alleen op snelwegbermen, daken e.d.
3. kan het ook kleinschaliger, zoals op daken van bedrijfhallen? Liever gebruik maken van bestaande vlakken, dan nieuwe vlakken creëren.
4. Bult van Putman
5. Pareerterrein TNT overkappen en panelen plaatsen
6. Maak gebruik van parkeerplaatsen en realiseer je dat het een negatief effect heeft op kwaliteit grond en perspectief van toerisme.
7. geen, goede landbouwgrond grond kan niet gebruikt worden voor zonnepanelenindustrie! op de kaart is al meer rood gekleurd dan groen. ga eerst de parkeerplaatsen en daken van industrie terrein vol leggen voor al het land in de gemeente industrie is!
8. dan maar alles in het Duuvense broek en 1 gebied verprutsen dan alles versnipperd! als je in het broek staat en rond draait zie je dadelijk alleen maar windmolens en is weidse blikweg!
9. op daken van industrieterrein en grote schuren of kassen
10. Geneen
11. Geen
12. Geen
13. Zie dezelfde opmerking als bij windmolens. Ook is een combi met de rijn of ijssel interressant want thermische energie uit opp vlakte water kan mede een rol spelen bij een waterstoffabruik. Tevens gebruik maken van het gasnetwerk omdat het ook geschikt is voor waterstof. Dus geen kapitaalvernietiging plegen als het niet nodig is.
14. Daarnaast denken aan zonnepanelen langs de toekomstige A15 (beide zijden op taluds en op schermen). Ook andere lijnstructuren zoeken. Dus niet alleen denken in zonnevelden.
15. Geen. Laten we het landschap nog een beetje groen en aantrekkelijk voor dieren houden
16. Geen, geen ankergrond opofferen voor een zonnewende, eerst alle daken vol met zonnepanelen
17. Niet, er zijn voldoende dakken
18. gebeiden 1,2 en 3 zijn niet geschikt voor grootschalige zonnevelden; bij lage stand van zonnepanelen gaat gebied verloren voor flora en fauna. Indien zonnepanelen op hoogte (goed voor flora/fauna) dan is het in de gebieden 1,2 en 3 te ontsierend. Ook gebied 5 is moeilijk/ “besmet”. In doortrekking van A15 is dit gebied steeds beschreven als “vrijhouden/ doorkijk naar de veluwe”. Dat wordt belemmerd met zonnevelden, zeker zonnepanelen “op hoogte”.
19. Geen, we hebben daken genoeg. Plaats daar de panelen op. Kijk naar het industrie terein. Genoeg daken. Deze parken moet je verbieden. Vooral landbouwgrong moet landbouw grond blijven.
20. als er een duidelijk kader komt over hoe dit eruit ziet en de omgeving kan meeprofiteren in een omgevingfonds voor scholen, buurten, verenigingen
21. Geen! Zonneparken zijn lelijk en veel minder rendabel dan men wil doen voorkomen
22. Zonneparken nemen de plek in van groenstroken en natuur ik vindt dit geen wenselijke invulling.
23. Als het dan toch moet (symboolpolitiek) dan de minst opvallende locaties.
24. Ook hiervan vraag ik me af wat het voordeel is. Wat als deze onbruikbaar zijn, het afvoeren en vernietigen van de zonnecollectoren gaat veel energie kosten en de giftige stoffen die erbij vrijkomen weegt niet op tegen de zogenoemde voordelen.
25. Op bestaande winkel en schoolgebouwen

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

7. Welke plekken in de gemeenten Duiven en Westervoort zijn volgens jou geschikt voor zonnevelden?

26. Ik wijs zonnepanelen op land af omdat dan goede grond voor vele jaren verloren gaat. Eerst maar eens alle daken volleggen met zonnepanelen
27. Geen enkele
28. Geen enkele. Zonnepalen horen niet in een veld te staan. Gaan ten koste van het groen. Ze kunnen prima op bestaande daken van gebouwen.
29. Zeker niet op landbouwgronden. Uitstkend geschikt zijn gebieden in de uiterwaarden. Dus ook de natura 2000 gebieden. Waarom worden deze direct uitgesloten. Niet correct. Em maximale hoogte lager dan 90cm. Dit kan uitstekend met oost west opstellingen in plaats van zuid opstellingen. ookvoordeel met deze opstelling per ha grotere netto opbrengst per oppervlakte en een gelijkmatigere stroomopwekking gedurende de dag.
30. Nergens
31. zelfde andwoord als de vorige vraag zet er woningen neer die komen we te kort
32. Ik ben tegen het plaatsen van zonnevelden
33. Zie windmolen
34. Kleinschalig, huizen, bedrijven “daken” zou in mijn inzien beter zijn. 1 grootschalig word allemaal met riant hem omheind. Dit intrekt het zicht op de natuur. En leefgebied van de fauna word steeds kleiner. Laat die kleine stukjes natuur, water poelen, groen stroken voor wat het is. Eventueel geluidswallen langs de a12 met geïntegreerde panelen
35. Geen , zonde van de natuur/groen beter alle daken van huizen etc. volleggen
36. Langs grootscahlige infrastructuur Betuweroute en A15
37. Langs snelwegen als geluidscherm

8. Wat zijn voor jou plekken waar absoluut geen windmolens geplaatst mogen worden?

Antwoord	Totaal	Percentage
Locatie A	36	17,7%
Locatie B	70	34,3%
Locatie C	110	53,9%
Locatie D	48	23,5%
Locatie E	37	18,1%
Anders	41	20,1%
	Beantwoord	204
	Overgeslagen	9

1. In bebouwde kom
2. Allen, ik vind die draaimolens verschrikkelijk. Het oogt erg onrustig.Wil ik niet
3. rond uiterwaarden , oeverwallen (e.a. vogeltrek gebieden),zoals kleefse waard
4. Geen molens nabij woongebieden
5. Houdt het groene hart vrij voor ganzen en vele andere dieren, zoals 40 vogelsoorten, regionale toeristen en andere bezoekers, ook ter compensatie van aanleg infra, huizen, bedrijventerrein.
6. Zie toelichting hierboven. De nu gehanteerde zoeknorm met een afstand van 300m geeft zeker hinder voor omliggende woonwijken. Hierover is veel gepubliceerd tav geluidshinder, slagschaduw, daling van WOZ en huizenprijzen.
7. Niet perse absoluut niet. Geen enkele locatie is voor mij totaal ongeschikt
8. Wat mij betreft zijn alle locaties OK
9. molens staan te verspreid door gebied. van afstand wordt de skyline zo één kermis attractie. overdag door draaiende wieken en s nachts door rode lampjes
10. Dicht bin huis
11. Niks
12. Z
13. nvt

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

8. Wat zijn voor jou plekken waar absoluut geen windmolens geplaatst mogen worden?

14. Alle aangegeven gebieden zijn buiten de bebouwde kom of op industrieterreinen, gebied D zou ontzien kunnen worden i.v.m. vogeltrekgebied. Rest is allemaal geschikt.
15. In plaats van windmolens in het open gebied in het bod van Duiven aan het RES opnemen om aan de slag te gaan met TEO. Duiven heeft (samen met Westervoort) de mogelijkheid, omdat grote rivieren langs onze gemeente stromen en de noodzaak omdat over 10 jaar het Duivens warmtenet niet langer gevoed kan worden door het verbranden van afval bij de AVIRA.
16. Ze mogen op alle plaatsen
17. C is iets minder geschikt. Absoluut ongeschikt vind ik overdreven
18. geen gebieden waar het absoluut niet kan, maar nogmaals: eerst A12 “volbouwen” met windmolens; als er dan niet voldaan wordt aan de doelstellingen mbt lokaal opwekken, dan steeds wat verder van A12 afgaan totdat voldaan is aan de locale opdracht qua opwekking KWH.
19. De plekken die nu al zijn afgekruist, zou je best tijdelijk kunnen heroverwegen áls er al een leiding in de buurt ligt met voldoende capaciteit
20. overal goed
21. elke lokatie is oke A-E
22. D en E zijn ook nog te dicht bij woonhuizen
23. Uiterwaarden bij Westervoort en Loo
24. Alle plekken zijn geschikt, alleen is niet bekend hoe hoog ze worden
25. Geen enkele plek
26. Alle locaties zijn geschikt
27. Geen locatie waar ze niet mogen.
28. Geen enkele
29. Bult van Putman
30. Op landbouwgronden.
31. Nergens
32. allemaal
33. Overal
34. Geen, zwaar milieu vervuilend.
35. Zee
36. Niet meer windmolens dan de al bestaande en reeds geplande.
37. Wat mij betreft kan het op elke aangegeven plek
38. windmolens zijn subsidie slurpers
39. Geen helpt toch iedereen
40. Kleefse waard ook niet
41. Loo en Groessen

9. Wat zijn voor jou plekken waar absoluut geen zonnevelden geplaatst mogen worden?

Antwoord	Totaal	Percentage
Locatie 1	102	51,8%
Locatie 2	61	31%
Locatie 3	67	34%
Locatie 4	27	13,7%
Locatie 5	37	18,8%
Locatie 6	40	20,3%
Anders	51	25,9%
	Beantwoord	197
	Overgeslagen	16

1. In de bebouwde kom
2. Alle landbouwgrond is uitgesloten, om redenen van voedselzekerheid op lange termijn, en vedwijnend landschap op de korte termijn (m.n. groessen zevenaar is waardevol landschap)
3. liever gebruik maken van bestaande vlakken.
4. Houdt het groene hart vrij.
5. Lijken me allemaal prima
6. Alle locaties zijn OK
7. buitengebied is geen industrieterrein. zie de panelen als industrie en plaats ze niet op landbouwgrond

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

9. Wat zijn voor jou plekken waar absoluut geen zonnevelden geplaatst mogen worden?

8. geen plek waar het absoluut niet kan
9. Dichtbij huis
10. Niks
11. Geen een
12. Bij een woonwijk
13. Maakt niet uit
14. at er genoeg ruimte is voor andere me sen
15. Nergens
16. Geen bezwaar bij deze locaties
17. Maakt niet uit
18. Geen bezwaar
19. Alle locaties is plaatsing oke
20. Nvt
21. Zie vraag 8
22. In plaats daarvan TEO opnemen in het bod van Duiven aan het RES.
23. Zonnepanelen vind ik nergens een belemmering
24. Geen
25. Volgens mij zij voor zonnevelden deze locaties prima
26. provinciale visie MOET veranderd worden. energie-opwekking met zowel wind als zon MOET ten noorden van de A12 mogelijk gemaakt worden. Als dat niet kan: dan alleen maar zeer kleinschalige mogelijkheid, waarschijnlijk onvoldoende om te voldoen aan opdracht.
27. gebruik daken en geen landschapsgrond of landbouwgrond
28. een goede landschappelijke inpassing en ervoor zorgen dat er een duidelijke einddatum aan de exploitatie/vergunning zit (20/25 jaar?)
29. overal goed
30. elke locatie is ok 1-6
31. Geen enkele plek
32. Alle locaties zijn geschikt
33. Juist op zoveel mogelijk plekken zonnevelden plaatsen
34. Geen!!!
35. Ik weet hier te weinig over
36. Op landbouwgronden
37. Nergens
38. Geen
39. allemaal geschikt
40. Geen probleem
41. Nvt
42. Overal
43. Daken
44. Geen mening
45. Mogen op alle locaties, geen problemen mee.
46. Geen belemmering
47. Lijkt me dat het beter is voor iedereen
48. Geen mening
49. Overal
50. Al de locaties , zonde van de natuur , leg alleen op daken .
51. Plaatsen waar geen uitbreiding industrie/wonen gaat plaatsvinden in de toekomst gaat

10. Waar moet volgens jou rekening mee gehouden worden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden?

	Totaal
Beantwoord	187
Overgeslagen	26

1. Natuur behoud, ganzen gebied A15 is er nog niet dus geef het de tijd, voedselketen moet niet afhankelijk zijn lokale producten en kortere lijnen voorbeel Foodvalley boer levert daar lokaal, niet bijbouwen bedrijven daken benutten berg van putman vol panelen
2. Natuur gebieden (in tact laten)
3. Bij de molens..... de mens

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

10. Waar moet volgens jou rekening mee gehouden worden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden?

4. 1 veiligheid, waaronder ook voedselzekerheid toekomstige generaties. (dus liever geen landbouwgrond, en zeker geen mooie tuinbouwgrond) 2 behoud cultuurlandschap, maar ik vind een windmolen minder storend dan een zonneveld, het hele landschap “verdwijnt” daarin.
5. Landelijk zicht in de dorpen niet met molens bederven
6. windmoles; geen slagschaduw omwonende, geen windmoles in gebied waar vleermuizen of andere dieren huizen. Voor zonnevelden, maak gebruik van bestaande (dakvlakken), Ook huurhuizen kunnen kunnen tot zonnevelden worden omgetoverd.
7. Niet te dicht bij de bebouwde kom
8. geluid, slagschaduw
9. concentratie, behoud landelijke uitstraling
10. Geluids overlast.
11. Geluid voor omwonenden,eerst zonnevelden op daken parkeerplaatsen, Groen moet gecompenseerd worden
12. Verdwijnen van groen en hinder voor omwonenden
13. Verdwijnen van flora en fauna. Zware belasting van de omgeving door aanleg/ verbreding van A12 en A15 en verbreding Rijksweg Zevenaar/Duiven. Ver verwijderen van woon gebied Roodwilligen. Zware belasting door voorgaande
14. Houdt rekening met toerisme, natuur en versnelde innovatieve oplossingen voor problemen en het feit dat de problemen van nu straks geen probleem meer zijn. Peter van der Wel
15. Hoogte, windmolens zijn al hoog dus ze op een heuvel plaatsen (locatie C) lijkt me niet ideaal. Zeker niet als er goede alternatieven zijn. Een zonneveld kan op meer plekken (is minder in het zicht)
16. De afstand tot woonbebouwing.
17. slagschaduw en verblinding zonnepannelen
18. Dat het wel in een buitengebied komt te staan. Het moet ook niet eventuele uitbreidingen van Duiven of Westervoort in de weg staan
19. -
20. Passend in omgeving zonder overlast
21. hoe moeten de vele veehouders gaan voldoen aan kringloop landbouw, biodiversiteit en voer van eigen land als al het land wordt omgezet naar zonneindustrie? als jullie zonnepanelen op landbouwgrond mogelijk maken is het einde van de agrarische sector in duivense broek nabij.
22. bij zonnepanelen ook plaatsen op bestaande industerie. Hou rekening met de lichtval op de zonnepanelen. Hier mag geen hinder van worden ondervonden.
23. met de mens en natuur
24. Landschappelijke inpassing en gebruik maken van de A12 omgeving
25. Niet te dicht bij woonlocaties
26. leefbaarheid van mens en dier.
27. Op ed meningen van de burgers
28. Niet dichtbij een woonwijk
29. Dat het niet te dicht bij de woningen ligt
30. Dat het de natuur niet aantast
31. Dat er geen overlast is dat het niet dicht op de wijken licht.
32. Niet te dicht bij huizen
33. Niet te dicht bij woonwijken
34. De meningen van mensen
35. Dat het niet dicht bij huisen wordt geplaatst
36. Woonwijken en sportclubs bijv
37. Overlast & vervuiling
38. Of het mensen van last komt
39. Dat het buiten zicht is van woningen
40. Woonwijken
41. Niet bij iemand huis in de buurt
42. Dat er genoeg ruimte is voor mensen die daar in de buurt wonen
43. Plekken waar hele waarden volle dingen zijn dat je dat met rust laat
44. Natuur parken
45. Dat niet mensen er last zou van krijgen
46. Of het uitzicht niet vernield word
47. Geluid
48. De natuur. Liever op industrieterreinen plaatsen want daar is al gebouwd, en daar is het a lelijk
49. Dat het woongenot van de mensen niet belemmerd word. Dat is het weinige rendement, van bijvoorbeeld de windmolens, niet waard.

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

10. Waar moet volgens jou rekening mee gehouden worden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden?

50. Bewoners
51. (over)last van dichtomwonende, gebruik van vrije ruimte
52. ?
53. Geen woningen vlakbij
54. Wind en wolken
55. Met natuur zoals vogels in Duivense Broek
56. Plaatsing van windmolens die het meeste opbrengen
57. Dat er niemand last van heeft Dus niet bij woongebieden.
58. slagschaduw, agarisch gebruik
59. De eigenaren van woningen
60. natuurontwikkeling,
61. Windmolens mogen absoluut niet in de achter of voortuin van een wijk staan. De plattegronden die hier gebruikt zijn, zijn niet uptodate. De nieuwbouwwijk Hof van Hamerden staat er niet op. Deze grenst direct aan locatie c.
62. Mag natuurontwikkeling niet storen
63. omwonenden plaatsen bij bestaande windmolens en of zonnevelden (clusteren)
64. Niet te dicht bij de woonwijken, ivm geluidsoverlast windmolens.
65. Het woongenot en gemak van de omwonenden en het betrekken bij de beslissing.
66. Ver Uit de buurt van woningen
67. Dat er groene verbindingszones blijven voor diverse vogels en andere dieren maar ook voor insekten
68. Dat er ruimte voor natuur en wijdsheid landschap blijft
69. Hoe de inwoners het vinxen die daar wonen
70. Geluid en slagschaduw. Ik vind het aanzicht niet erg maar wel de mogelijke hinder die omwonenden kunnen ervaren.
71. Huizen
72. Dat omwonende het er ook mee eens zijn
73. NIET bij woonhuizen!!!!!!!!!!
74. Bewoning
75. Molens niet te hoog en velden niet te groot.
76. Met landschappelijke aspecten en natuuraspecten. Darbij moet men zich realiseren dat de riviernatuur van de Liemers (incl de oude komgronden) internationaal van veel meer waarde is dan de Veluwe.
77. met (overlast voor) bewoners, landschapsvervuiling en hoge kosten zonder rendement zonder dat we een probleem oplossen
78. Windmolens bij elkaar zetten, dus niet overal een. Geen zonnparken vooraan er nog daken belegd kunnen worden met zonnepanelen.
79. kijk ook naar woningen in het buitengebied en in Westervoort komt een nieuwe woonwijk nabij de bult van Putman op locatie C windmolens plaatsen is zeer onwenselijk
80. Niet te dicht op de woningen, er zijn genoeg alternatieve locaties van de 13 die zijn voorgeschoteld
81. Overlast en zicht op deze duurzame maatregelen
82. Voldoende afstand tot woonwijken, niet in het zicht vanuit woning/tuin
83. Overlast voor burgers. Er zijn genoeg vrije plekken en initiatieven van burgers. Ik heb net een zeer dure woning gekocht in hof van Hamerden, energieneutraal, klaar voor de toekomsteisen en dan mag ik in mn energie neutrale woning uitkijken op een windmolen in mn achtertuin?
84. Hinder door schaduw en geluid. Zonneweiden alleen daar waar economisch grondgebruik beter kan.
85. Windmolens zo ver mogelijk bij huizen vandaan, zonnevelden uit t zicht van woningen.
86. Niet te dicht bij woonwijken
87. De schadelijke gassen die windmolens uitscheiden. Het effect op de gezondheid
88. Met de schaduw die de windmolens mogelijk met zich meebrengen. En met het mogelijke geluid dat de windmolens met zich meebrengen.
89. Huizen
90. geen hinder voor verkeer i.v.m. weerkaatsing op zonnepanelen
91. Kwaliteit van leven van alle inwoners. Het geeft overslag.
92. Combineren van functies, meer windmolens per m2
93. zonnepanelen integreren in de aanleg van de A15. de taluds bij de verhoogde en verdiepte ligging zijn uitstekend geschikt voor zonnepanelen.Mbt windmolens: eerst strook van 300 meter ten noorden en ten zuiden van A12 volbouwen.Rest pas plaatsen als KWH-opgave dat vereist

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

10. Waar moet volgens jou rekening mee gehouden worden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden?

94. Niet te dicht bij woonwijken, niet in groengebieden tussen de dorpen en niet in kenmerkende landschapsgebieden
95. Onderhoud; geluid;slagschaduw;recyclebaar
96. Zonnevelden op daken (denk aan ikea, makro, hornbach). Windmolens ver van woningen en receiatie
97. Zie bovenstaande antwoorden. De omgeving moet er profijt van hebben via bijvoorbeeld een fonds waar sociale initiatieven uit kunnen worden bekostigd. Voorwaarden en een moment van evaluatie in de beleidskaders opstellen. Niet te veel in 1 keer. Bij zonneparken voorwaarde dat de ontwikkelaar óók (bedrijfs) daken moet benutten x oppervlakte.
98. niks
99. Dat niet al het échte groen wordt opgeofferd aan zogenaamde zonnevelden.
100. Open zicht gebieden en vogels
101. Weinig overlast voor omwonenden
102. niet te hoog
103. zo onopvallend mogelijk (landschapsvervuiling)
104. Vooral met windmolens gevaar omwonenden
105. Maximale opbrengst, geen verblinding, opwaaiend stof omliggende landbouwgebieden
106. Toekomstige uitbreiding van woonkernen en/of industrie. Daarnaast wekken zonnepanelen aanzienlijk minder energie op in vergelijking met windmolen en oppervlakte benutting. Bij windmolens kunnen weilanden benut blijven voor vee.
107. Niet te dicht bij de bebouwing/woonwijken
108. Omgeving
109. Niet ten koste van mooie natuurgebieden en in uiterwaarden
110. Zo min mogelijk hinder door burgers
111. Met aan en omwonenden
112. Met de dorpskern duiven en de dorpen groeseen en loo...hebben Betuwelijn en komst a15 al
113. Onderliggende natuur, geluid
114. Woningbouw toekomst, geluidsoverlast
115. Dat deze de omgeving direct een groot voordeel opleveren. Het mag niet zo zijn dat de certificaten in handen komen van buitenlandse bedrijven en dat wij tegen deze lelijkheid aan moeten kijken. Voordeel moet direct in omgeving benut worden.
116. participatie
117. De hoogte van de windmolens en bij zonnepanelen zodainig inrichten dat er bv. ook schapen kunnen verblijven. Maar wel zodanig inrichten dat zij zich niet kunnen verwonden aan scherpe uitsteeksels.
118. de ruimte zo effectief mogelijk gebruiken
119. Dat het niet in de buurt van woonwijken is
120. Omgeving van bewoners binnen een bepaalde afstand ivm overlast/aanzicht
121. geluidsoverlast, horizonvervuiling, slagschaduw, m2 landbouwgrond die efficiënter ingezet kan worden.
122. Met iedereen die er tegen aan moet kijken en met overlast voor de directe omgeving.
123. Wegen de zogenoemde voordelen op tegen de vele nadelen!!!
124. Nergens mee, is nodig in de toekomst
125. Leefbaarheid
126. Niet TE dicht op een dorp of stad
127. Overlast
128. Dat inwoners er geen overlast van mogen hebben
129. Bij windmolens minimaal 10x de ashoogte vanaf door mensen bewoonde huizen / zonnevelden op maaiveldhoogte ben ik tegen
130. Horizon vervuiling, de windmolens mogen niet zichtbaar zijn voor de woonwijken.
131. Het is bij vervanging milieu vervuilend! Meer schade als voordeel!!
132. Mag niet ten koste gaan van groen/bomen. Niet in het zichtveld van woonwijken. Een enkele boerderij in de nabijheid ontkomt je niet aan.
133. De woonwijk, en de natuur
134. Dat inwoners van alle gemeente daar geen hinder in welke vorm dan ook van ondervinden
135. Veiligheid
136. Leefgebied van dieren en als 2e het woongebied van de mensen
137. In de buurt van bebouwing, nut van grondgebied, mogelijk bouwgrond

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

10. Waar moet volgens jou rekening mee gehouden worden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden?

138. Hoogte windmolens (zelfde molens als er staan) zonnenpanelen inpassen in landschap
139. Met het uiterlijk van het landschap
140. Niet op landbouwgronden. Veel bedrijven en particulieren willen graag zonnepanelen leggen. Alleen is dit interessant voor hun eigen stroombehoefte. Iedereen wil meer leggen maar dit is economisch niet interesant en het gebeurt dus niet. Hierdoor gaat veel effectieve en goed inpasbare ruimte verloren. Onbegrijpelijk!
141. Niet doen
142. Slagwind en schaduw en vermindering in waarde van de huizen
143. Niet in bebouwde kom
144. Natuur en niet te dicht op behuizing
145. overlast
146. Dat bewoners geen last hebben van lawaai of slagschaduw
147. Niet te dicht bij woongebieden
148. De nadelen
149. woning nood
150. maatschappelijk draagvlak
151. Horizon vervuiling
152. Niet veel bij bewoning en niet veel plek innemen waar mogelijkheden bestaan voor industrie of woningen of platteland. Het aanzicht van de natuur moet ook blijven
153. Overlast
154. Met dieren. Gooi gewoon op iedere woning of bedrijf zonnepanelen
155. De zon schijnt niet altijd en het waait ook niet altijd. Als de zonnevelden en windturbines elektriciteit leveren dan dient dit op hetzelfde moment te worden verbruikt. Het kan dan zijn dat het elektriciteitsnet dat niet aan kan. Ik kan alleen maar voor windturbines en zonneparken zijn als er met de opgewekte stroom waterstofgas wordt geproduceerd. Dat gas kan geschikt gemaakt worden om via de bestaande gasleidingen naar de eindgebruikers te stromen.
156. Het echte verhaal , dat het niet bij draagt aan het milieu
157. Nergens
158. Geen windmolens
159. Natuur, fauna
160. Slagschaduw, geluidsoverlast en reflectie, geluidsoverlast door weerkaatsing van licht.
161. Broedplaatsen ooievaars - beschermde diersoorten
162. Zicht
163. Omwonenden, lawaai, slagschaduw, natuurbehoud (vogels, insecten)
164. Omwonenden
165. In grensgebieden naastgelegen bestaande bedrijventerreinen, niet op open veld waar nu ook geen bebouwing is
166. Beeldbepalend i.h. landschap.
167. Ik zie heil in zonnepanelen, over windmolens heb ik twijfels of deze wel echt opbrengen wat ze moeten opbrengen, gezien de kosten.
168. Bewoners
169. windmolens zijn niet meer van deze tijd.
170. wonen
171. Rekening met geluids- en zichtoverlast. Dus niet te dichtbij woongebieden.
172. Nabijheid van woningen of open natuur zoals tussen Duiven en Groessen
173. Niet te dicht bij woonwijken
174. niet in de buurt van bewoning
175. Dat niet teveel bomen en groen weg gehaald word
176. Mogen geen overlast veroorzaken zoals lawaai of weerspiegeling
177. Het gebied waar woningen dichtbij staan, vooral bij windmolens
178. Meeste rendement qua zon en wind
179. Omwonende, natuur, haalbaarheid
180. Natuur en bewoning
181. Gevaar voor volksgezondheid
182. Om- en aanwonenden. Zoveel mogelijk passend in landschap, dus aansluiten bij bestaande infrastructuur
183. Windmolens minimaal 300 meter van woningen. Rekeninghoudend net uitbreiding van woonwijken.
184. De omgeving en omwonenden
185. Zon afschermen met beplanting. Geen omwonenden ook de voordelen ervan

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

10. Waar moet volgens jou rekening mee gehouden worden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden?

186. Buurt en omgeving langs A12 weinig mensen last van
187. Directe bewoners op tijd informeren

11. Sommige particulieren adopteren een of meer zonnepanelen op zonnevelden of bijvoorbeeld op daken van bedrijven. Zou je tegen een aantrekkelijk tarief een of meerdere zonnepanelen willen adopteren?

Antwoord	Totaal	Percentage
Ja	61	28,9%
Nee	78	37%
Misschien	72	34,1%
	Beantwoord	211
	Overgeslagen	2

12. Bij sommige energiebedrijven kun je 'een stukje' van een windmolen kopen. De opbrengst van dat stukje windmolen krijg je uitbetaald. Zou je tegen een aantrekkelijk tarief mede-eigenaar willen worden van een windmolen?

Antwoord	Totaal	Percentage
Ja	55	25,9%
Nee	88	41,5%
Misschien	69	32,6%
	Beantwoord	212
	Overgeslagen	1

13. Waar maak je je zorgen om ten aanzien van windmolens en/of zonnevelden?

Antwoord	Totaal	Percentage
Ik maak me geen zorgen	44	20,7%
Het uitzicht	54	25,3%
Geluidsoverlast	44	20,7%
Windmolens/zonne-velden zijn niet nodig	7	3,3%
Anders	64	30%
	Beantwoord	213
	Overgeslagen	0

1. Vervuiling van de windmolens laats gepubliceerd in de Telegraaf er wordt nu op te meso niveau gekeken daarnaast zou hetgeen geplaatst wordt niet individueel op verdiend moeten worden door projectontwikkelaar waarom is er geen subsidie meer voor zonnepanelen als dit zo belangrijk is ook evt voor bedrijven
2. 1 Veiligheid waaronder onderhoud lange termijn, de wereldwijde vraag naar zeldzame metalen t.b.v. deze apparatuur en sociale impact (grondstoffenwinning) daarvan. 2 Het beslag op landbouwgrond, (voedselproductie) 3 en op korte termijn uitzicht/ landschap dat verdwijnt bij zonnevelden, windmolens zijn minder ernstig wat mij betreft.
3. overlast in geluid, schaduw en het doden van dieren. Daarnaast het uitzicht.
4. Aantasting landelijke uitstraling / natuurwaarden / rust. Exploitatie als verdienmodel
5. Zolang er geen wildgroei plaatsvindt is het niet nodig om zorgen te makenorgen te maken
6. Op een klein stukje gebied wordt een zware belasting gelegs. Verbreding A12, aanleg A15, verbreding rojksweg. Groen valt weg. Het klein stukje woonplezier wordt verder ontnomen
7. Besluitvorming die niet anticipeert op toekomstigste ontwikkelingen. Luister o.a. naar futuroloog Peter van der Wel.
8. het vernietigen van het buitengebied inclusief zijn natuur en werkgelegenheid
9. maak me heel veel zorgen omdat we een boterham proberen te verdien met melkveehouderij en akkerbou en natuur beheer en omdat je in middden van duuvense broek woont en door weidseblik zullen we ze altijd zien!

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

13. Waar maak je je zorgen om ten aanzien van windmolens en/ of zonnevelden?

10. Dat het veel ruimte in neemt maar ik vind het goed als het op grote grasvelden word geplaatst
11. Dat parken en natuur waar we juist zuurstof.uit halen en dat prachtig e natuur ten schonden gaat
12. Veel last, weinig rendement
13. Waar gaat alle energie naar toe !? Is daar voldoende capaciteit om alles op te slaan?!
14. En geluidsoverlast. Bovendien is onze wijk energieneutraal. Wij zorgen voor eigen energie, dus twee windmolens in onze achtertuin is niet gewenst.
15. Er is altijd achtervang nodig in winter en als het niet waait.
16. meerdere dingen zowel uitzicht,geluidsoverlast als noodzaak
17. Uitzicht en geluid
18. Het is noodzakelijk dat met windmolens en zonnepanelen ook groene waterstof wordt opgewekt. Alleen maar op zonne en wind is te eenzijdig. Ook Thermische enregie uit de rivier zou meegenomen moeten worden voor groene waterstof
19. middelste drie
20. Zonnevelden: jammer van de ankergrond. Geen bezwaar tegen windmolens
21. waarde vermindering woning en landschap ontwrichtend (optie C)
22. Het uitzicht plus de eventuele waarde daling van mijn woning mocht deze te dicht op onze nieuwbouw wijk komen oftewel gebied C. Wij dragen alszijnde Hof van Hamerden (energie neutrale wijk in Westervoort) al ons steentje bij aan de toekomst.
23. Het uitzicht en geluidsoverlast, locatie C is dichtbij onze wijk
24. Zicht, geluid, slagschaduw en principe! Ik heb veel geïnvesteerd in een dure energie neutrale woning en dan moet ik overlast hebben van windmolens? Ik heb mijn eigen verantwoordelijk voor het milieu genomen en hierin geinvesteerd, dan vind ik dit geen beloning.
25. wildgroei en chaotische energieopwekking
26. Gezondheid
27. Ruimtegebrek voor andere behoeften
28. ik betwijfel of grootschalige zonnevelden nodig zijn als alle daken van huizen en bedrijven EERST volgelegd gaan worden. Maak me wel zorgen over het aanzicht en uitzicht van . Emn ik maak me zorgen over fauna/ ganzen gebieden (rust en trek). Grootste zorgen maak ik me eigenlijk over bestaande en nieuwe wetgeving die de mogelijkheden voor nieuwe projecten mbt opwekken zonne en windenergie zo strak vastleggen dat bestaande natuur heilig is en er in bestaande bedrijventerreinen te weinig mogelijk is waardoor alles toch richting woonwijken “geduwd” gaat worden. Want ja”we moeten voldoen aan een opdracht”.
29. Horizonvervuiling typische landschapsgebieden en geluidsoverlast
30. de (felheid van de) knipperende lampjes
31. Windmolens geen zorgen. Zonnevelden nemen teveel ruimte in
32. Gezondheidsrisico’s
33. Waarom zo dicht tegen woonkernen. Onnodig om dit er zo door te drukken
34. Zie punt 10. Oppervlakte benutting van zonnevelden lijkt mij onzinnig. Grond is tenslotte niet meer te gebruiken.
35. Zonnevelds nemen teveel ruimte in van groen. Liever een Zonneveld op daken.
36. Opties 2 en 3 en ik vraag mij oprecht af of dit nu de oplossing is. Er beginnen ook andere oplossingen haalbaar te worden (hoewel nog duur) maar ik zou liever meer investeren in een duurzame oplossing die minder impact heeft op de omgeving dan door te gaan met het plaatsen van windmolens.
37. Zoals eerder genoemde nadelen
38. Leefbaarheid -druk op landschap
39. Windmolens zijn niet rendabel als er geen subsidie op zit.
40. 1. Landen die zwaar ingezet hebben op wind-en zonneenergie zoals Duitsland en Denemarken hebben nu de hoogste electriciteitkosten per kWh in Europa. Twee keer zo hoog als in NL. Ook kunnen ze niet meer zonder regelmatige in-en uitvoer van electriciteit van andere landen. Verdere zorgen tav windmolens zijn: gezondheidsklachten als gevolg van geluid, slagschaduw en knipperlichten. Ook zorgen over vogelsterfte want door gebied lopen trekroutes voor eenden, zwanen, ooievaars etc. en groot deel van Duivense Broek is rustgebied voor winterganzen
41. Er zijn alternatieven die geen gevolgen hebben voor de omgeving. Een alternatief die geen hinder en ander negatief effect heeft voor de omwonenden en omgeving. Wees creatiever en denk verder dan wat nu het meest wordt toegepast.

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

13. Waar maak je je zorgen om ten aanzien van windmolens en/ of zonnevelden?

42. Nog minder groen
43. De gezondheid als je dicht bij windmolens woont
44. Onderhoudskosten
45. Dat er goede landbougrond word gebruikt. Gebruik daken nu eens maximaal. Ook de ruimte bij bedrijven en particulieren boven hun eigen gebruik. Ook grote infra proyecten gebruiken zoals taluuds van wegen, spoorlijnen, dijken etc. Natuurtereinen, Natura2000 gebieden etc zijn uitstekend geschikt en leveren dan eens echt een bijdrage aan een schonere omgeving. en leveren dan eens rendement op!
46. de vraag is of je landbouwgronden voor 25 jaar moet vastleggen voor zonneparken
47. Uitzicht, geluid en waarde vermindering van mijn huis
48. Gas
49. Een windmolen maken is niet duurzaam
50. De levensduur ervan, de vervuiling bij productie en afvalfase. Het materiaal van de wieken kan niet gerecycled worden en bij de winning van grondstof voor de magneten wordt de bodem vergiftigd.
51. Milieu belasting
52. Windmolens zijn zwaar milieu vervuilend
53. Zie mijn andre uitleg
54. Of het elektriciteitsnet dit wel aankan
55. Vele soorten van overlast en invloed op de natuur (vogels, insecten)
56. Of windmolens gezien de kosten wel voldoende opbrengst hebben.
57. Uitzich en geluidsoverlast
58. alle boven genoemde bezwaren. Westervoort heeft een bevolkingsdichtheid van een grote stad, hier dus geen windmolens plaatsen
59. Uitzicht en geluidsoverlast.
60. Windmolens zijn slecht voor de gezondheid (wordt nog steeds ontkent)
61. Uitzicht , geluidsoverlast en natuur/groen verlies
62. Het lekken van schadelijk giftig gas
63. geen hele gebieden volleggen met zonnevelden
64. Verloren gaan van landschap. Te snelle aanleg van te veel zonneparken.

14. Wat zou nodig zijn om deze zorgen bij je weg te nemen?

	Totaal
Beantwoord	176
Overgeslagen	37

1. I Onderzoek krachten bundelen molens zouden ook weer af te breken moeten zijn geen panelen op dure landbouw grond die verpest wordt meer met omliggende gemeenten doen behoud historisch erfgoed
2. Niks; kijk uit op 4 windmolens. Geen probleem mee
3. Kan niet!
4. Dat deze 3 gezichtspunten worden meegenomen bij de besluitvorming,
5. Plaatsen benoemen buiten de dorpen
6. Denk aan andere mogelijkheden, zoals meer gebruik huidige dakvlakken voor zonnepanelen, hierdoor minder gebruik van windmolens die volgens mij meer nadelen hebben. Rendement is niet hoogst bepalende. Ook dieren en mensenleed moet meegenomen worden in afwegingen en men moet ‘omdenken’.
7. Ver in de landerijen plaatsen
8. voldoende ruimte tussen molen bewoning
9. zorgvuldige inpassing / coöperatieve exploitatie
10. Niet plaatsen
11. Rekening houden met voornaamste windrichting en de afstand tussen de woningen(achter industrie bijv.)
12. Alternatieven beter in beeld brengen zoals waterstof
13. Goed overleg met de bevolking
14. Nabij de wijk Roodwilligen geen verdere belasting doorvoeren. Het cumuleert teveel met plaatsen van Windmolens en/of zonnepanelen.
15. Blijven communiceren met bewoners en uitgaan van de kracht van de gemeenschap en rentmeesterschap.

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

14. Wat zou nodig zijn om deze zorgen bij je weg te nemen?

16. Logica achter de gekozen locatie
17. Ruimere afstand aanhouden.
18. -
19. Overleg
20. een juiste inpassing van windmolens en geen zonnepanelen op landbouwgrond. er is genoeg bebouwd terein waar panelen op kunnen.
21. in et landschap moeten passen.
22. Niet plaatsen. Ik vind de gemeeente hypocriet. Wel doen aan verkeersremmende maatregelen waar auto's voor moeten remmen en weer optrekken die niet nodig zijn en van de andere kant doen alsof ze goed voor het millieu bezig zijn. Zie ook mijn antwoord op vraag 15.
23. in gesprek blijven en kijken wat de gemeente echt wil en wat we willen samen in de toekomst voor beter klimaat en volgende generatie
24. een goede inpassing en participatie
25. Geen windmolens dicht bij woonlocaties
26. comuniceren met mensen uit de directe omgeving waar ze komen te staan.
27. Om ze ver van huizen te halen
28. Niks
29. Niet dichtbij een woonwijk
30. Maak me geen zorgen
31. Ik maak mij niet zorgen
32. Niet te dicht bij huizen plaatsen
33. Weet ik niet
34. Niks
35. Niet dicht bij huisen
36. Ver weg van woningen
37. Test iets
38. Het plan concreet uit te leggen
39. Het maakt mij niet heel veel uit
40. Ergens anders plaatsen
41. Dat er alleen windmolens komen op een plek waar mensen er geen last van hebben
42. /
43. Weet ik ni
44. Niet te dicht bij huizen
45. Dat de natuur blijf dat we een soort nieuwe Veluwe maken
46. Andere plek
47. Ervaring van ander
48. Dat is niet mogelijk
49. Andere vormen van energie opwekken. Of niet in de buurt
50. Verder weg van de bewoonde wereld te zetten
51. beperking van plaatsen windmolens op hoge plaatsen en geen plaatsing dichtbij woningen
52. lastig
53. Niet vlakbij woningen plaatsen, min 1 km verwijderd
54. Niet dichtbij woongebied plaatsen
55. Overleg en inspraak.
56. Niet te dicht bij de bebouwde kom
57. Een duidelijke bestemming en een goed plan !
58. Niet plaatsen
59. In ieder geval beslissingen nemen uitgaande van actuele gegevens/ plattegronden. De burgers op tijd betrekken bij ontwikkelingen.
60. Bredere kaders ontwikkelen. Eerst een totaal masterplan en daarbinnen windmolens en zonneparken. Dus eerst een totale strategie. Daarbinnen kan dan gefaseerd worden gewerkt. Nu lijkt met meer ad hoc omdat er alleen binnen kaders vanuit het haagse gedacht mag worden
61. niet plaatsen
62. Ver weg plaatsen
63. Nvt
64. Niet plaatsen van windmolens
65. De zorg is dat we te snel willen terwijl vele ontwikkelingen in de beginfase zitten en we nu te veel geld via subsidies inzetten en daardoor de kans missen betere voorzieningen te creeren. China schijnt onze stap al over te slaan en direct te investeren in waterstof.. De angst is ook dat de lobby subsidies het wint van gezond verstand. Alhoewel ik niet tegen ben is een dosis relativering ook op zn plaats. Uit onderzoek blijkt dat alleen Europa bezig is terwijl de rest van de

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

14. Wat zou nodig zijn om deze zorgen bij je weg te nemen?

wereld alleen maar meer Co2 gaat uitstoten. Dat zou ook moeten aanzetten tot een bredere kijk. Tunnelvisie ligt op de loer??

66. Niet in de buurt van Hof van Hamerden
67. Niet plaatsen of lage zonnepanelen
68. Geen windmolgens dichtbij bebouwing. Geluidsberekeningen kunnen een handig hulpmiddel zijn maar wat geluidsoverlast is, is voor ieder persoon anders
69. Niet plaatsen
70. niet in de buurt plaatsen
71. UIT de buurt houden van woonhuizen
72. N.v.t.
73. Asserieve houding van het gemeentebestuur. Dus niet hijgerig voldoen aan de vraag en het alleen zoeken in zonnevelden en windmolens, maar ook zelf nadenken wat de opties zijn die bij Duiven passen. Een erg aantrekkelijk optie is TEO.
74. is onmogelijk bij realisatie van windmolens en zonneparken in dit gebied
75. Eerst daken vol leggen met zonnepanelen
76. optie C niet werkelijk laten worden
77. Dat locatie C voor de windturbines bij een volgend overleg wat jullie hebben uitgesloten zal worden van de 13 mogelijke locaties
78. Door niet te kiezen voor locatie C
79. Rekening houden met ligging woning en tuin zodat je geen direct zicht hebt vanuit je eigen woonomgeving op de windmolens
80. De 2 geplande mogelijke opties bij de bult van putman en rivierweg schrappen als windmolen locatie.
81. Serieus onderzoek en voorgezette inzet van kernenergie in EU.
82. Plaatsing niet bij woningen in de buurt, mensen mogen in geen geval hinder hebben van ‘vliegende’ schaduwen van windmolens en in geen geval geluidsoverlast van het geraas.
83. Plaatsen langs snelweg en ver weg van woonwijken
84. Wetenschappelijk bewijs
85. Geluidsarme windmolens
86. Onderzoek
87. n.v.t.
88. Dat kan niet als ze geplaatst worden op de voprgestelde locstie geeft dat altijd invloeb op de kwaliteit van mijn leven
89. Werken met een integrale blik waarbij de focus ook moet zijn energiebesparing en nieuwe technologien, opslag in waterstof/batterijen/ondergrond
90. dat er wat gedaan wordt met deze adviezen/ opmerkingen.
91. Per optioneel gebied een kwaliteitslijst opstellen. Kwaliteit in de vorm van cijfer voor aantasting leefbaarheid, milieu, overlast en aantasting woonbeleving
92. Deskundigen die helpen om het helder uit te leggen
93. ?
94. simulatie/informatie. Voorwaarden/monitoring van werkelijkheid.
95. niks
96. Ervaring ermee
97. niets
98. goede plaatsing, kleur, begroeiing
99. Ver weg
100. Breder denken dan Duiven en juiste locaties zoeken
101. Opteren voor windmolens.
102. Weg bij woonwijken
103. Buiten bebouwde kom plaatsen
104. Geen, investeren in kern energie.
105. Zekerheid geven dat er geen windmolens geplaatst worden in uiterwaarden en natuurgebieden
106. Ze niet plaatsen, ga maar eens luisteren in het broek gewoon een rotgeluid
107. Zo ver mogelijk van de dorpen af neerzetten
108. Rekening houden met windrichting en windgeluidreductie
109. Juiste plek realiseren
110. Zonnevelds op daken
111. Gedegen onderzoek doen naar de opbrengsten van de molens direct in onze omgeving. Zelf goed onderzoek doen en niet door een bureau. Het voordeel moet wel enorm zijn wil het opwegen tegen de vervuiling. Het landelijke gezicht van onze omgeving verandert geheel. Durf eigen standpunten in te nemen en niet mee te praten met hypes, media en politiek
112. de gebieden niet te dicht bij de bewoonde gebieden plaatsen

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

14. Wat zou nodig zijn om deze zorgen bij je weg te nemen?

113. Deze zorgen zijn niet weg te nemen, voorbeelden te over waar mensen die windmolens in de buurt hebben en die daar veel last van hebben!
114. Goed luisteren naar de omgeving alvorens het ergens te plaatsen.
115. Niet plaatsen, investeren in kernenergie
116. Geen windmolens meer plaatsen, zeker niet zo dicht bij bewoond gebied.
117. Zoeken naar alternatieven. Auto's die rijden op waterstof bijvoorbeeld.
118. NVT
119. Rekening houden met nieuwe technologie na 2030
120. N.v.t.
121. Stiller maken
122. Subsidie stoppen
123. Stoppen met windmolens bouwen. De 4 op de Koningspley en de 4 op de Bijvank is meer dan genoeg. Geen zonnepanelen op land.
124. Kiezen voor een betere alternatief, geen windmolens en geen zonnepanelen.
125. Het is milieu vervuiling
126. Zonnepanelen alleen op daken. Zelf hebben we ze al. Verder stimuleren/ subsidiëren.
127. Op een plek te plaatsen waar geen huizen staan
128. De windmolens bij Arnhem weg en veld achter vuilverbranding vergroten
129. Duidelijke informatie
130. Tekst en uitleg
131. Goede plaatsing, mag niet ten kosten gaan van bestaande natuur
132. Niet hele horizon vol zetten
133. Ze niet te plaatsen
134. Natuurtereinen ook eens integreren voor zonnevelden!
135. beter ruimtelijk beleid,heldere voorkeursvolgorde
136. Niks, gewoon niet doen
137. Betere voorlichting?
138. Testrapporten openbaar maken
139. Zo mogelijk verwijderd van bebouwing
140. zekerheid dat ze niet te dicht bij woonwijken staan
141. Nvt
142. Onderzoeken
143. door ze niet te plaatsen
144. Niet plaatsen nabij woonwijken ook ivm geluidsoverlast
145. Uit het zicht
146. Op daken zou het probleem verhelpen. Op platteland plaatsen zou ik erg vinden
147. Nvt
148. Er moet ingezet worden op andere methoden, bijvoorbeeld diepe geothermie.
149. Nooit plaatsen
150. Niks
151. Niet plaatsen van de windmolens
152. Niet plaatsen
153. Inspraak in en afstemming rond beslissing
154. Bevestiging van Tennet/Liander
155. Nvt
156. Er staan er inmiddels genoeg. Kijk eens naar kernenergie
157. Scherm ervoor
158. Bij bedrijventerreinen
159. Meer aandacht voor de voordelen van kernenergie en daadwerkelijke bouw van meer kernenergiecentrales.
160. Inzicht in de uitgaven en inkomsten.
161. Informatie en praktijkbezoek
162. Windmolens zijn niet rendabel en kosten meer energie om ze te bouwen dan dat ze in onze omgeving ooit gaan opleveren.
163. Goede en eerlijke voorlichting. Ik zie ze liever niet dan wel geplaatst worden
164. Kan niet weggenomen worden
165. Goede voorlichting
166. Nvt
167. Dit is al bewezen maar wordt verzwegen, dus niets
168. Niet te dicht bij de woonwijken plaatsen
169. Een duidelijk plan waarin inwoners een stem hebben
170. Echt luisteren naar bezwaren van omwonenden
171. Betere voorlichting
172. Dat niet te doen
173. Windmolens ver van woningen. Het geluid van de snelweg is nu al storend. Komt

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

14. Wat zou nodig zijn om deze zorgen bij je weg te nemen?

straks nog een snelweg bij. Dan ook nog geluid van windmolens? Meer reden om te verhuizen.

174. Goed overleg, betrokkenheid bij ontwikkeling van park en evaluatie na een paar jaar
175. Windmolens verder van bebouwing ten noorden van de a12
176. goede info en inspraak

15. Wat verwacht je van de gemeente, wat kan zij doen aan duurzame energie opwekking?

	Totaal
Beantwoord	184
Overgeslagen	29

1. Goed nadenken over langere termijn visie daarnaast zoeken naar alternatieven bedrijven verleiden om toch panelen op daken te plaatsen bewoners er omheen ontlasten en tegemoet komen voor verderf woongenot regels hanteren voor goede afstanden tussen molens en huizen ganzen de tijd geven A15 is er nog niet onderzoek naar lange termijn effecten vervuilende windmolens subsidie op panelen voor bedrijven en particulieren
2. Subsidie verstrekken; stimuleren duurzame energie
3. Zorgen dat er een goede subsidieregeling is!
4. Wel doorgaan met zon en wind, (dat is honderdmaal beter dan inzetten op kernenergie !) maar ik zie graag naast een energieplan ook een voedsel/ landbouwplan. of integraal plan.
5. Zonnepanelen op de daken
6. Dat zij belangen behartigt voor alle inwoners van Westervoort voor duurzame energie opwekking met belastingvoordeel volgens de postcode roos, deze is momenteel niet erg gunstig voor postcode 6832. . Daarnaast dat zij nieuwe paden bewandeld om tot het beste resultaat te komen, waaronder contacten legt met bijvoorbeeld boeren, wooncorporaties en bedrijven eigenaren om tot meer gebruik van bestaande dakvlakken te komen.
7. We zullen toch wat moeten dus dan inderdaad maar windmolens en zonnepanelen
8. alleen voor eigen gemeente. het is niet onmogelijk dat andere gemeenten ook een prestatie leveren.
9. zorgvuldigheid, voorwaardenscheppend, stimuleren en faciliteren particuliere en collectieve initiatieven.
10. Investeren in lagere inkomens voor verduurzaming, meer collectieven(isoleren en bijv. panelen).
11. Rusting blijven er is heel veel onduidelijk bv.over het afvoeren van zonnepanelen als ze uitgewerkt of stuk zijn
12. Het voorbeeld geven door panelen te stimuleren door susidie te geven
13. Plekken vinden om in iedergeval woongenot te laten bestaan. Zonnepanelen plaatsen op overheidsgebouwen, industrie tereinen. Windmolensplaatsen niet in nabijheid van woonwijken, maar op indistrietereinen of langs waterwegen.
14. Niet teveel
15. Durf innovatie te onarmen en zorg dat duurzame energie recyclebaar is.
16. Zoveel mogelijk, de gemeente moet het goede voorbeeld geven en bedrijven/ particulieren motiveren om hetzelfde te doen
17. Zonnepanelen op gebouwen.
18. niet te veel regels
19. Je kan nooit genoeg doen. Het zou mooi zijn als Duiven een groen dorp wordt
20. Meer promoten
21. Regionale regie
22. zij bepalen exact waar wat komt door de regels. stuur op een lange termijn oplossing en behoud open gebied.
23. De bewoners stimuleren in de duurzame energie. De gemeente ook de bedrijven aanspreekt op hun verantwoordelijkheid. Goede onderbouwing met argumenten waarom voor een bepaalde plaats is gekozen.
24. ? Laat ze eerst maar stoppen met de stinkende en geluidsoverlast van de groenvoorziening verzorgers.

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

15. Wat verwacht je van de gemeente, wat kan zij doen aan duurzame energie opwekking?

25. duidelijkheid en transparant
26. Eigendommen energie neutraal maken. Elektrisch eigen wagenpark, meer voorzieningen voor opladen.
27. Benutting van daken van bedrijven voor zonne energie
28. zonnepanelen op daken van grote gebouwen en windmolens bij elkaar.
29. Windmolens plaatsen
30. Zonnepanelen op gemeentehuis
31. Dat ze het op slimme manier aanpakken en goed aan de mensen denken en aan de dieren
32. Dat ze het op een slimme manier doen
33. Dat ze de mensen overtuigen
34. Zonnepanelen en windmolens plaatsen
35. Zonnepanelen en windmolens
36. Weet ik niet
37. Meer energie
38. Zonnepanelen parkeerplaatsen
39. Zonnepanelen
40. Zij kunnen veel doen als de inwoners van de gemeente er ook mee akkoord gaan
41. Misschien ook iets van waterkracht want Westervoort, duiven en Loo liggen aan de ijssel of ernaast
42. Zonnepanelen en windmolens plaatsen
43. Zonnepanelen en windmolens op plekken waar niemand er last van heeft
44. Windmolens en zonnepanelen plaatsen
45. Zonnevelden
46. Waar ze over verteld hadden
47. Dat ze rekening houden met zorgen van mensen
48. Heel veel
49. Windparken
50. Zelf zonnepanelen nemen
51. Zonne panelen op daken en windmolen klein formaat buiten de woonwijk
52. goed onderzoek naar plaatsing van windmolens en zonnepanelen. meer/betere voorlichting over ‘eigen’ zonnepanelen
53. zo goed bezig
54. Subsidie op woningisolatie en zonnepanelen op dak
55. Vrij veel
56. Kijk vooral ook naar waterstof. Zorg ervoor dat bij participatie van particulieren zij de opgewekte energie net zo goedkoop af kunnen nemen alsof de duurzame energie thuis wordt opgewekt. Zorg er ook voor dat je niet vast zit aan één energieleverancier, zoals bij de zgn winddelen.
57. Subsidie energie zuinige maatregelingen voor particulieren
58. Eerst weten waar het opgeslagen wordt en daarna verdeeld.
59. Maximale resultaat halen uit eigen bronnen en verantwoording durven te nemen, en voldoende financiële tegemoetkoming geven aan pariculiere die bewijsbaar overlast ondervinden!!!
60. initiatief, faciliteren, regie
61. Volg ook de landelijke politiek tav duurzame energie opwekking. Maw wat is de lange termijnvisie!!!!. Volgens mij is dat nog lang niet duidelijk. Hardlopers zijn doodlopers en hoe betrouwbaar is de politiek in deze kwestie?
62. Ook innovatieve ontwikkelingen stimuleren. Vb pompstations voor auto s op waterstof net als in arnhem
63. bedrijven op industrieterein vol leggen met zonnevelden hierdoor kan met gemak de dertig ha zonneveld gerealiseerd worden, de windmolens bij de andere windmolens plaatsen en niet meer dan nodig laat andere gemeente binnen de res ook aan haar verplichting voldoen
64. Logisch nadenken en luisteren naar de burgers
65. Duurzame subsidies aanbieden en vooral de bewoners betrekken in de beslissing
66. Bovenstaande plannen maar ver buiten bereik van woonwijken
67. Echt duurzaam is niet alleen dat doen wat nu voorligt maar ook werk te maken van opwekken van groene waterstof, Thermische energie uit oppervlakte water Onze riverieren) en ook het faciliteren van pompstations voor waterstofauto’s, ook het inversteren in energieopslag in batterijen. De gemeente zou ook een actief natuurbeleid moeten voeren om te voorkomen dat in de openbare ruimte er te weinig ruimte overblijft voor biodiversiteit door het alleen maar plaatsen van technische hulpmiddelen voor de mens. De natuur hoort er ook bij. Interssant kan ook zijn het plaatsen van panelen als geluidsschermen langs snelwegen.
68. Ik heb reeds energie neutrale woning gekocht
69. Niet waar mensen wonen

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

15. Wat verwacht je van de gemeente, wat kan zij doen aan duurzame energie opwekking?

70. Initiatieven toestaan, maar wel op locaties waar geluidsgevoelige objecten in mindere mate aanwezig zijn
71. Daar zijn uiteraard meerdere mogelijkheden voor
72. Thorium reactor plaatsen
73. Goed nadenken en overleg met inwoners over wat waar te plaatsen!
74. Ook andere mogelijkheden laten onderzoeken voor duurzame energie (waterstof b.v.)
75. Zie bij 14
76. We staan dit jaar € 2 mio in de min -> geef geen geld uit aan dure maatregelen die niets uithalen en overlast bezorgen.
77. Stimuleren van zonnepanelen op daken, inzetten op energiebesparing met subsidies
78. objectieve advisering zonder politieke kleur en meedenken in vergunningen en subsidies
79. Ik verwacht van de gemeente dat ze inderdaad hun best doen om ook een stukje bij te dragen aan de duurzaamheid in onze regio. De intenties zijn goed zo te lezen met de plannen. Alleen locatie C mag geschrapt worden dat is simpelweg te dicht op onze woningen.
80. Zonnepanelen promoten
81. Overall sta ik achter het plan. Als er geen overlast voor burgers is qua planning geloof ik in de plannen en dat deze goed en zorgvuldog doordacht zijn.
82. ?
83. Vooral strenge beperking van CO2 uitstoot! Liever verantwoord energie neutraal in 2060 dan op korte termijn grove fouten maken!! De burger vooral ontzorgen en geen angst aanpraten!
84. Aardwarmtepompen , vloer- en gevelisolatie subsidiëren van particulieren
85. Zonnepanelen op daken van openbare gebouwen plaatsen en subsidieregeling voor partuculieren
86. Zonnepanelen op winkelcenta daken
87. Windmolens en zonnepanelen plaatsen op plekken waar het de inwoners zo min mogelijk belast en groene energie stimuleren.
88. Wind en zon
89. Hun uiterste best doen voor het ontwikkelen en uitvoeren van energie-neutrale plannen.
90. Daken van industrie terrein vol leggen
91. Meer gericht op energiebesparing en voorbeelden vanuit de bewoners
92. bij nieuwbouw (zowel woonhuizen als bedrijven) eisen dat er energieneutraal gebouwd wordt/ voorzien in eigen behoefte. Bestaande bedrijven stimuleren/ subsidieren tot volzetten daken met zonnepanelen.
93. De gemeentelijke gebouwen verduurzamen en ook inzetten (daken) voor PV-panelen. Promoten, ondersteunen en subsidiëren van energie initiatieven. Regionale samenwerking bevorderen waardoor grootschaligheid kan ontstaan. Geven van voorlichting. (energiecoach is een goed initiatief) en voorkomen van verspilling energie
94. Doen genoeg hoeven niet te bloeden omdat Arnhem zijn eigen broek niet ophoudt
95. ?
96. Een realistische partij zijn voor bewoners. Inrichten of beheren van omgevingsfonds zodat niet álle winst naar ontwikkelaar of grondbezitter gaat.
97. informeren
98. Niet zo meelopen met de massa. Kies zelf eens een richting
99. Alle nieuwe woningen verplicht met zonnepanelen laten bouwen
100. Meewerken
101. informatie
102. meedenken en toestemming
103. Is geen gemeente taak
104. Er geen politieke discussie van maken door alleen maar vanuit oplossingen binnen de gemeentegrenzen te zoeken. Juiste inpassing is belangrijk voor de leefbaarheid met ook al een a15 op komst, een half benutte Betuwelijn en toename van de industriële lint bebouwing
105. Luisteren naar de burgers en zij daarin betrekken. Betrekken in de zin van mee-investeren. Maar zeker niet te bang worden voor tegengeluiden. Burgers nemen vaak de negatieve zaken van elkaar aan. Of dit nu waar is of niet.
106. Zonnepanelen met subsidie blijven aanbieden
107. Dat waar deze enquête over gaat!
108. investeren in kern energie.
109. Op slimme plekken zonnepanelen en windmolens plaatsen zodat zo min mogelijk mensen last hebben. Niet klakkeloos in willekeurige weilanden

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

15. Wat verwacht je van de gemeente, wat kan zij doen aan duurzame energie opwekking?

110. Maximaal op inzetten.
111. Zonnepanelen met korting aan bewoners verstrekken
112. Luisteren maar inwoners
113. Bespreekbaar maken en informatie
114. Luisteren naar burger
115. Gemeentelijke gebouwen voorzien van zonnecollectoren.
116. Goed onderzoek naar echt duurzame bronnen voor de toekomst. Windmolens moeten we over 20 jaar om lachen. Het is handel in certificaten. Onderzoek alternatieven voor de toekomst
117. actief meewerken
118. een reeële doelstelling voor ogen houden die betaalbaar blijft
119. Ik verwacht dat ze windmolens daar zetten waar de burger geen last van heeft!
120. Plaatsing van Zonnevelden/windmolens is een goede stap om duurzaam te worden
121. faciliterend aan de burgerbehoefte
122. Als de Gemeente vindt dat het haar taak is om duurzaam energie op te wekken zou ze kunnen beginnen met verduurzaming van eigen gebruik (openbare gebouwen) is dat nog niet genoeg? Stimuleer dan isolatie van huizen in de gemeente en desnoods zonnepanelen op daken. Hou het klein en lokaal!
123. Te kleine speler in het geheel, laat zich leiden door landelijke politiek
124. Dat ze het in ieder geval indexeren of het mogelijk is
125. Verantwoordelijkheid nemen in het RES proces
126. Initiatief tonen, dat ze het willen.
127. Subsidie aan particuliere initiatieven
128. Leningen verstrekken aan huis eigenaren en evt corporaties om zonnepanelen op de huizen te plaatsen
129. Vrij weinig omdat ik vind dat energieopwekking een zaak is van professionals zoals de huidige electriciteitsproducenten. De overheid moet de ontwikkeling en bouw van kerncentrales subsidieren. Alleen dat zal CO2-uitstoot doen dalen. De voorgestelde investeringen in windmolens en zonnepanelen in onze gemeente zal niet leiden tot een daling van CO2 uitstoot in Europe.
130. Dat alle mogelijke alternatieven bestudeerd worden. Bekijk de mogelijkheden zoals aardwarmte, zonnepanelen op bestaande daken van woningen en bedrijven. Vervang aardgas door waterstofgas, dit is een schone verbranding en daardoor een zeer goed alternatief.
131. Niet dit!
132. Standaard zonnepanelen op nieuwe woningen.
133. Stimuleren van aanschaf zonnepanelen en warmtepompen
134. Geen idee
135. Blijvende controle en begeleiden
136. Weet er te weinig van om hier wat over te kunnen zeggen
137. Investeer/ stimuleer in duurzame huizen met zonnepanelen
138. Zorgen dat daken bedrijven vol komen met zon
139. Zonnepanelen
140. Mogelijk maken dat natuurtereinen benut worden. Landbouwgrond niet gebruiken. Alle ruimte op daken en infra gebruiken ook boven de eigen behoefte. Iedere plaat is er een en veel mensen willen best meer leggen als hier een kleine vergoeding tegenover staat. Nu kost het geld om meer te produceren. De omgekeerde wereld. Maar ja politiek moet natuurlijk geld kosten en efficencie is hier een vies woord.
141. regie voeren.
142. Voorspilling tegen gaan, maar mensen hebben zo weinig impact op klimaat en moeder natuur. T is zinloos
143. Zonne-energie
144. Goede subsidie regelingen
145. Meedenken met de bewoners en vooral naar ze luisteren en niet op eigen houtje iets r
146. dat ze die zonnepanelen stimuleren
147. Dat groene duurzame energie zeer hoge prio heeft
148. Niks
149. onzin uitgaven stop gewoon met die onzin bouw woningen en maak de wegen veilig van het geld
150. Er wat voor terug krijgen
151. Faciliteren van zonnepanelen
152. Niet te veel investeren in zonne of wind energie maar investeren in een groene kernreactor
153. Subsidie voor zonnepanelen

4: Enquêtevragen en -resultaten

Enquêteresultaten

15. Wat verwacht je van de gemeente, wat kan zij doen aan duurzame energie opwekking?

154. Bedrijven en inwoners faciliteren bij mogelijkheden opwekken duurzame energie
155. Ervoor ijveren dat er in elke wijk een (kleine) geothermie-centrale wordt gerealiseerd. Voor dat het zover is ervoor ijveren dat woningcorporatie vol inzetten op isolatievoorzieningen aan de huurwoningen.
156. Waterkracht
157. Stadsverwarming
158. Ophouden met heilig geloven in al dit soort zaken. Aan de ene kant zaaien jullie bloemen weiden voor de natuur. En aan de andere kant een molen a zoveel slachtoffers
159. Stimuleren en faciliteren. Goede voorbeeld geven
160. Initiatieven ondersteunen
161. ?
162. Kijk naar alternatieven, bv kernenergie
163. Subsidie op bv zonnepanelen
164. Zie 14
165. Alles wat in het vermogen van je gemeente ligt, het moet namelijk wel haalbaar zijn.
166. Stimuleren, en bouwprojecten sturen dmv vergunningen
167. investeren in zonne energie
168. Gezien de vrije ruimte in Westervoort en Duiven, kunnen ze weinig doen.
169. Actief er voor zorgen dat zoveel mogelijk daken bedekt worden door zonnepanelen
170. Zonnepanelen bij de mensen op dak stimuler
171. Goed laten informeren en luisteren naar de bewoners
172. Goedkoper voor iedereen
173. Alle mogelijkheden benutten. Bijvoorbeeld parkeerplaatsen bij winkelcentra gedeeltelijk overdekken met panelen zodat je auto in de zomer lekke lekke in de schaduw kan staan
174. Meer zonnepanelen plaatsen i.p.v windmolens
175. Zoveel mogelijk panelen plaatsen overal
176. Geld beschikbaar stellen en luisteren naar inwoners
177. Alle gebouwen van gemeente vol leggen met zonnepanelen
178. minder stroom gebruiken
179. Faciliteren, stimuleren en waar nodig leningen mogelijk maken
180. Dat ze meerdere opties bestuderen. Waterstof b.v. ipv gas.
181. In contact blijven met de burgers om zo samen het doel te halen
182. Stimuleren en faciliteren
183. Ook bedrijfsgebouwen vol leggen met zonnepanelen
184. puur voor eigen gebruik

16. Wil je op de hoogte worden gehouden over de vorderingen van het proces van de Regionale Energie Strategie?

Antwoord	Totaal	Percentage
Ja	96	45,1%
Nee	117	54,9%
	Beantwoord	213
	Overgeslagen	0

Gemeente Duiven

Registratienr. Z/20/063990/201452079

Besluitenlijst van de openbare (digitale) vergadering van de gemeenteraad van Duiven van 12 mei 2020.

Aanwezig:
Voorzitter: de heer mr. H.B. Hieltjes
Griffier: de heer drs. W.R. Bosch

Leden: (*alfabetische volgorde*)
1. de heer H.J.M. Albers (CDA)
2. de heer C.R. Baltjes (GroenLinks)
3. mevrouw K.W.A. Bouwmeister-Booltink (DOED)
4. mevrouw W.C.M. Daams-van Geijn (SP)
5. de heer em. prof. dr. J.W. Egtberts (D66))
6. de heer E.H. Hermsen (Lokaal Alternatief)
7. de heer J. Knol (Lokaal Alternatief)
8. de heer C.M.M. Koning (Lokaal Alternatief)
9. de heer P.P. Koopmans (CDA)
10. mevrouw S.H.C. Meijer-Uffing (Lokaal Alternatief)
11. de heer H. Nijland (VVD)
12. mevrouw B.W.A Nooijen-Roerdinkholder (GroenLinks)
13. de heer G.J.C. Schrijner (VVD)
14. de heer ing. N.J. Stam (CDA)
15. de heer C.A. Veraart (SP)
16. mevrouw H.J.M. Vermeer-Ernste (VVD)
17. de heer J.S. Walraven (PvdA)
18. de heer G.S.M. Wassing (SP)

Tevens aanwezig zijn de wethouders H.C.M. Knuiman, T.J. Spaargaren, drs. J. Goossen en G.M. Tiedink-Koning en gemeentesecretaris de heer ing. C.J. Papjes.

Afwezig met bericht van verhindering: de raadsleden de heer P. Dijkstra (Lokaal Alternatief); de heer P.A.M. Arends (Lokaal Alternatief); de heer A.F. Reebergen (Pro Duiven)

---

1. Opening en mededelingen
De voorzitter opent om 19:30 uur de vergadering.

2. Reglement van Orde, artikel55: digitaal vergaderen
De landelijke spoedwetgeving over digitaal raadsslagen maakt digitale, besluitvormende vergaderingen mogelijk. Digitaal vergaderen is nieuw. Ons reglement van orde voorziet hier niet in. Gelukkig bepaalt artikel 55 van het RvO dat indien sprake is van een situatie waarin twijfel bestaat of het reglement voorziet, de voorzitter een voorstel mag doen aan de raad. Om er zorg voor te dragen dat wij in Duiven juridisch correcte besluiten nemen, heeft de voorzitter de raad het voorstel gedaan om via Teams digitaal te vergaderen. Dit voorstel is zonder dat hier stemming over is verlangd, aangenomen.

3. Vaststelling van de agenda.
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Lijst ingekomen stukken.
De gemeenteraad stemt unaniem in met de lijst van ingekomen stukken van 24 maart en de adviezen.

De gemeenteraad stemt unaniem in met de lijst van ingekomen stukken van 12 mei en de adviezen met dien verstande dat:
Een aantal ingekomen stukken voor vanavond is verplaatst naar de D lijst omdat ze worden geagendeerd voor een politieke avond, dit zijn:
Kennisgeving Motie bijdrage Voedselbank Duiven 2020 à A3 = D1 [gaat naar politieke avond van 2 juni]
Kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven à A8 = D3 [wordt informele avond 26 mei]
Kennisgeving Notitie overzicht en beheersbaarheid uitgaven Wmo-huishoudelijke ondersteuning 2020 Duiven à A15 = D2 [gaat naar politieke avond van 2 juni]

5. Beëdiging griffier
De griffier is ten overstaan van de raad door de burgemeester beëdigd.

6. Initiatiefvoorstel Duiven Vuurwerkvrij.
De gemeenteraad heeft het initiatiefvoorstel -zonder dat hierover stemming is gevraagd- niet aangenomen.
Het Initiatiefvoorstel van D66, Groen Links en DOED beoogt een totaalverbod op consumentenvuurwerk en "carbidschieten" in de gemeente Duiven voor zover dat niet reeds in hogere wet- en regelgeving geregeld is.
Tijdens de politieke avond is gebleken dat voor het initiatiefvoorstel geen meerderheid bestaat binnen de raad. Stemming is niet nodig; met de duidelijke aantekening dat het voorstel daarmee niet wordt aangenomen. Daarmee is het voorstel afgewezen. Wel hebben de drie fracties/initiatiefnemers toegelicht waarom zij voor het voorstel zouden hebben gestemd.
- 1. D66, Hans Egtberts
- 2. Groen Links, Chris Baltjes
- 3. DOED, Karin Bouwmeister-Booltink

7. 1e Wijziging APV 2019 i.v.m. verbod op zichtbare uitingen van verboden organisaties.
De gemeenteraad besluit unaniem:
Vast te stellen de eerste wijziging van de

ALGEMENE PLAATSELIJKE VERORDENING DUIVEN 2019

Artikel I

A. In artikel 2:10 (Voorwerpen op of aan de weg) lid 6 onder a wordt ‘Bouwwerken’ vervangen door ‘Bouwobjecten’.

B. Artikel 2:25c (Kleine evenementen) wordt als volgt gewijzigd:
   a. In het tweede lid komt sub g “geen alcoholhoudende dranken, etenswaren of andere goederen tegen betaling worden verstrekt” te vervallen.
   b. In het tweede lid wordt sub ‘h’ vernummerd tot sub ‘g’.

C. Aan artikel 2:26 (Ordeverstoring) wordt een tweede en derde lid toegevoegd, luidende:
   2. Het is verboden bij een evenement zichtbaar goederen te dragen, bij zich te hebben of te vervoeren die uiterlijke kenmerken zijn van een organisatie die bij

rechterlijke uitspraak of bestuurlijk besluit verboden is verklaard of is ontbonden vanwege een doel of werkzaamheid in strijd met de openbare orde.
3. Het verbod van lid 2 geldt niet voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door het Wetboek van Strafrecht.

D. Artikel 2:53 wordt toegevoegd, luidende:

Artikel 2:53 Verbod op zichtbare uitingen van verboden organisaties
1. Het is verboden op openbare plaatsen of in voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven zichtbaar goederen te dragen, bij zich te hebben of te vervoeren die uiterlijke kenmerken zijn van een organisatie die bij rechterlijke uitspraak of bestuurlijk besluit verboden is verklaard of is ontbonden vanwege een doel of werkzaamheid in strijd met de openbare orde.
2. Het verbod geldt niet voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door het Wetboek van Strafrecht.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op 1 juni 2020.

8. Besluit op bezwaar over Wvg Molenstraat-Veldstraat.
De gemeenteraad besluit unaniem de beslissing te nemen om het bezwaarschrift dat door Bewonersgroep Zuidrand op 29 oktober 2019 is ingediend niet-ontvankelijk te verklaren. PvdA, de heer Walraven heeft verklaard dat de PvdA het college verzoekt om -ondanks deze procedurele uitkomst- in verbinding te blijven met de omwonenden/inwoners.

9. Aanbesteding accountantsdiensten 2020-2023.
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. De opdracht voor accountantsdiensten voor de gemeente Duiven voor de jaren 2020, 2021, 2022 en 2023 te gunnen aan Stolwijk Kelderman accountants fiscalisten.
2. In te stemmen met het verwerken van de financiële effecten van deze gunning in de begroting 2021 en verder.

10. Lokaal aandeel concept-RES
De gemeenteraad besluit met 17 stemmen voor en 1 stem (PvdA) tegen voor het amendement van VVD, Lokaal Alternatief, D66, CDA en DOED:

De raad van de gemeente Duiven, in vergadering bijeen op dinsdag 12 mei 2020, gelezen het concept-raadsvoorstel "Lokaal aandeel concept-RES Duiven", overwegende dat:
• De gemeenteraad van Duiven een serieus, maar ook reëel bod neer willen leggen dat naar verhouding van inwoneraantal en landoppervlak bijdraagt aan de landelijke doelstelling om 35 TW duurzame energie op te wekken;
• Dit een zelfopgelegde taakstelling oplevert van tussen de 0,035 (oppervlak) en 0,05 TW (inwoneraantal)
• 175.000 zonnepanelen (300Wp) 0,05 TW en 4 turbines (3MW) 0,03 TW bijdragen aan deze zelfopgelegde taakstelling
 de gemeenteraad van Duiven in het verleden het gebied InnoFase expliciet heeft aangewezen als gebied voor ontwikkeling hernieuwbare energie;

 in het RES-regio-overleg is besloten om voor 2030 niet uit te gaan van de eerder vastgestelde ambitie van 55% CO2-reductie, maar voor het nu voorliggende concept-bod uit te gaan van 49% CO2-reductie aansluitend bij de nationaal vastgestelde ambitie;
 dit besluit is genomen mede op het door onze raad aangenomen amendement PFO Duurzaamheid RES [als reactie op de concept-startnotitie RES] d.d. 2 juli 2019, waarin wij er onder meer op hebben aangedrongen om niet alleen uit te gaan van "[…] maximale inzet van de potentiële bronnen voor de opwek van duurzame energie […]", de kwantitatieve opbrengst, maar met name ook de aspecten "draagkracht van ons landschap" en "maatschappelijk draagvlak", d.w.z. de kwalitatieve opbrengst, daarin mee te wegen;
 dat de RES-regio wel vasthoudt aan de ambitie van 55% CO2-reductie en deze wil realiseren door extra maatregelen in de gebouwde omgeving en in de mobiliteitsopgave;
 de provincie Gelderland voornemens is de provinciale omgevingsverordening aan te passen (ontwerp ter inzage Q3 ivm Covid-19 en uitstel Omgevingswet) in de zin dat de bescherming van de waardevolle open gebieden, waaronder het Liemers Broek komt te vervallen waardoor dit geen belemmering meer oplevert voor de plaatsing van meerdere turbines in het Liemers Broek;
 de openheid van het Liemers Broek van grote landschappelijke waarde is en het plaatsen van windturbines of grootschalige zonnevelden de openheid van het agrarisch kommengebied teniet doet, gelet op de omschrijving in Hoofstuk 6 van de beleidsregels 'Zeldzaam Goed' van de gemeente Duiven;
 inwoners middels participatiebijeenkomsten hebben aangegeven om eerst in te zetten op optimale belegging van daken met zonnepanelen. Inwoners zien graag dat daarna pas doorgezet wordt met de bouw van zonneparken en extra windmolens;
 inwoners hebben aangegeven het gebied InnoFase te zien als meest geschikte locatie voor windmolens en zonnevelden en daarbij aangegeven dat zij hier graag zoveel mogelijk ontwikkeld zien worden zodat het elders in de gemeenten niet of minder nodig is;
Verder overwegende dat:
 de gemeenteraad het wenselijk acht om afstemming te hebben betreffende het RES aanbod met direct omliggende gemeenten;

Besluit om:
 het raadsbesluit te wijzigen, zodat daar staat:
1. Tot het inbrengen van het Lokaal Aandeel gemeente Duiven voor de concept-Regionale Energie Strategie [RES] Arnhem Nijmegen, met betrekking tot locaties voor grootschalige opwek van windenergie, [zie bijlage 1], inhoudende:
a. het gebied rond InnoFase/Centerpoort-Noord (locatie A) aan te wijzen als geschikt zoekgebied voor grootschalige opwek van windenergie en hiervoor verdiepende studie te verrichten naar de locatie-mogelijkheden in dit gebied al dan niet in combinatie met het aansluitende grondgebied van de gemeente Zevenaar;
b. het gebied ten noorden van het nieuwe knooppunt De Liemers A12-A15 (locatie D) niet aan te wijzen als mogelijk geschikte zoekgebied voor windenergie, maar hiervoor wel verdiepende studie te verrichten naar locatie-mogelijkheden uitsluitend en alleen tezamen met het aansluitende gebied op grondgebied van de gemeente Zevenaar;
c. geen mogelijkheden voor grootschalige opwek windenergie te zien in andere gebieden, waaronder gebieden B, C en E;
2. Idem als 1, met betrekking tot de op grootschalige opwek van zonne-energie, groter dan 5 ha. [zie bijlage 2] inhoudende:
a. de gebieden rond InnoFase/ Centerpoort-Noord [de gebieden 4A, 4B en 4C] aan te wijzen als geschikte zoeklocaties voor grootschalige opwek zonne-energie;

b. het gebied ten noorden van de A12 (gebied 5) en ten zuiden van de A12 (nrs. 2 en 3) aan te wijzen als mogelijk geschikte zoekgebieden voor grootschalige opwek zonne-energie, onder voorwaarde dat er geen onoverkomelijke ecologische bezwaren zijn, blijkend uit nader onderzoek én onder voorwaarde dat de zonneparken zo veel mogelijk worden geconcentreerd langs infrastructurele lijnen met als uitgangspunt dat in de het gebieden 2 en 3 maximaal 25% en in gebied 5 maximaal 20% als netto oppervlakte zonnepark wordt benut;
c. geen mogelijkheden te zien voor grootschalige opwek zonne-energie in andere gebieden, waaronder bied 1 en 6.
3. In principe en onder andere, nog door uw raad vast te stellen kaders medewerking verlenen aan het initiatief tot ontwikkeling van een zonnepark in directe aansluiting op het bedrijventerrein InnoFase binnen de geschikte locaties 4A en 4C en hiervoor door het college de voorbereidingen te laten treffen die nodig zijn voor een overeenkomst met de initiatiefnemer en de planologische uitwerking.
4. Vooralsnog, tot de besluitvorming over de vaststelling door de raad van het RES 1.0 in 2021, geen planologische medewerking te verlenen aan initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie, behoudens de lopende procedure voor windmolens bij de RWZI InnoFase en initiatieven voor zonne-energie in de gebieden 4A, 4B en 4C.
5. Geen medewerking te verlenen aan initiatieven voor opwek van zonne-energie, op parken met een netto oppervlakte > 50m2 en < 5 ha., behoudens eventuele [rest]percelen in directe aansluiting op de Betuwelijn en de aan te leggen A15.
6. Met buurgemeenten in overleg te treden betreffende de keuzes van Duiven, zodat er eventueel op elkaar afgestemd kan worden.

Een amendement van PvdA over het lokaal aanbod RES is met 1 stem voor (PvdA) en 17 stemmen tegen verworpen.

De Motie van VVD over de RES is met 8 stemmen voor (VVD, CDA, DOED, PvdA) en 10 (D66, GroenLinks, Lokaal Alternatief, SP) stemmen tegen verworpen.

De Motie van PvdA over de RES is met 5 stemmen voor (PvdA, D66, GroenLinks, DOED) en 13 stemmen tegen (CDA, Lokaal Alternatief, SP, VVD) verworpen.

11. Inclusie agenda Duiven 2020-2022
Een amendement van PvdA op de Inclusie agenda is met 4 stemmen voor (PvdA, D66 en GroenLinks) en 14 stemmen tegen (CDA, DOED, Lokaal Alternatief, SP, VVD) verworpen.

De gemeenteraad besluit unaniem de Inclusie Agenda Duiven 2020-2022 vast te stellen.

12. Ingediende moties vreemd.
De motie “Spookraadsleden” ingediend door PvdA, D66, CDA, VVD, GroenLinks, Lokaal Alternatief, DOED en SP is unaniem aangenomen.

De motie “Fysiek verruimen terrassen” van DOED-GroenLinks-D66 is niet in stemming gebracht.

13. Sluiting.
De voorzitter sluit om 22:55 uur uur de vergadering.

ZFDB3DC37CA

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Vaststellen RES 1.0 regio Arnhem Nijmegen

Zaak- & documentnr. : Z/21/079046/201505488
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : Luc Velhorst
Team : Ruimtelijke Ontwikkeling

Samenvatting
Met een Regionale Energie Strategie (RES) werken decentrale overheden sinds 2019 gezamenlijk als partners aan opgaven van het landelijke klimaatakkoord. Het afgelopen jaar is toegewerkt naar een definitieve versie van RES 1.0. Deze ligt nu voor ter vaststelling door colleges en raden. De RES 1.0 Regio Arnhem Nijmegen bevat een bod voor het regionaal aandeel van de landelijke opgave grootschalige energie opwek. Ook bevat de RES zoekgebieden die geschikt zijn voor wind- en zonne-energie.

Beslispunt
1. de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0) Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, conform regionaal voorstel, te vinden in de bijlage van dit raadsvoorstel.

Aanleiding
De RES-regio's bestaan uit decentrale, regionale samenwerkingsverbanden tussen provincies, gemeenten en waterschappen. Binnen zo'n verband werken deze partners gezamenlijk aan opgaven uit het Klimaatakkoord, in het bijzonder:
- een bod voor het regionaal aandeel van de landelijke opgave grootschalige energie opwek;
- het aanwijzen van zoekgebieden voor wind- en zonne-energie;
- inzicht in de impact voor het elektriciteitsnetwerk;
- opstellen van een regionale structuur warmte.

De RES is weliswaar een wezenlijk onderdeel van het klimaatakkoord maar de scope beperkt zich tot enkele, bovengenoemde zaken. Andere opgaven zoals energiebesparing, windmolens op zee, zon op daken van huishoudens, de lokale warmtetransitie, de laadpalen-infrastructuur, verduurzaming van woningen, mobiliteit, industrie en landbouw worden niet in de RES opgenomen. Deze zaken zijn vanzelfsprekend wel onderdeel van het klimaatbeleid en het overkoepelende doel voor C02 reductie.

De regio's dienen volgens de landelijke afspraak voor 1 juli 2021 hun definitieve, RES 1.0 op te leveren. De RES 1.0 wordt vastgesteld door de bevoegde gezagen (in geval van gemeenten: de raden). De RES 1.0 is een strategisch beleidsdocument dat zich in eerste instantie richt op het doel in 2030 met een doorkijkje naar 2050. Van alle partners in de regio wordt gevraagd de ambities van de RES in het eigen beleid te verankeren en om mee te werken aan concrete projecten binnen dit beleid, gericht op de uitvoering.

Proces RES Regio Arnhem Nijmegen
Op 10 december 2019 heeft uw raad de startnotitie RES vastgesteld. In de maanden daaraan voorafgaand heeft ons college een participatietraject gehouden over de

mogelijkheden van grootschalige opwek in onze gemeente, mede in relatie tot de opgaven van de RES.
Na deze participatieronde heeft vervolgens in de raad debat en besluitvorming plaatsgevonden. Dat leidde tot het (geamendeerde) raadsbesluit van 12 mei 2020 over de inbreng van een Lokaal aandeel in de RES.

In vervolg hierop hebben in de zomer van 2020 alle colleges en DB-leden van de waterschappen van de deelnemende partijen in de RES Regio Arnhem Nijmegen eerst een voorlopig concept-bod RES vastgesteld. Hierover bent u met een kennisgeving geïnformeerd. Daarin konden wij constateren dat het lokale aandeel goed was verwerkt en dat wij als college akkoord konden gaan met het concept. Wel heeft ons college een kanttekening gemaakt over de haalbaarheid van zon opwek in zandwinplassen, zoals in de Loowaard.
Vervolgens is het concept-bod RES Regio Arnhem Nijmegen unaniem door de dagelijkse bestuurders (bij gemeenten: de colleges) vastgesteld. Dit concept-RES is op 1 oktober 2020 aangeboden aan het Nationaal Programma RES en aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).
De volgende mijlpaal wordt het uiterlijk 1 juli 2021 opleveren van de definitieve RES 1.0. De regiegroep RES heeft met instemming van de betrokken wethouders duurzaamheid uit de regio een voorstel aan de colleges aangeboden met verzoek tot besluitvorming. Ons college geeft daar met dit raadsvoorstel invulling aan. U treft de RES 1.0 aan in de bijlage. In een online omgeving staat een uitgebreidere versie met verdiepende informatie, kaarten en reacties op de concept-RES. Zie: www.regioan.nl/res-regionale-energiestrategie.

Beoogd effect
Met de RES 1.0 beogen we als regio een waardevolle bijdrage te leveren aan de landelijke opgave van het klimaatakkoord op het gebied van grootschalige opwek van wind- en zonne-energie op land. De regio Arnhem Nijmegen koerst aan op een duurzame grootschalige opwek van 1,62 TWh, te bereiken in 2030, als onderdeel van de landelijke opgave van 35 TWh. Tevens is dit een bijdrage aan de ambitie 55% CO2-reductie in 2030 ten opzichte van 1990 en de doelstelling van de regio om in 2050 geheel energieneutraal te zijn.

Toelichting bod van 1,62 TWh
Onder grootschalige opwek wordt in de RES ook verstaan: de aanleg van zonnepanelen op daken van industrie en instellingen met een minimaal vermogen 15 MWp, dat overeenkomt met ca. 50 panelen. Particuliere opwek op daken van woningen tellen niet mee in het RES-bod.
De regio verwacht dat in 2030 30% van de energie productie uit grootschalige opwek bestaat dat afkomstig is van zonne-energie op daken zonnepanelen liggen, dat is 0,49 TWh. Deze raming is gebaseerd op de aanname dat ongeveer 25% van de aanwezige theoretische potentie van de daken feitelijk wordt benut.
Zonne-energie op land moet 0,66 TWh opleveren (41% van het bod) en de windmolens leveren 0,47 TWh productie (29% van het RES-bod).

Op dit moment is 0,1 TWh van het bod gerealiseerd. Daarnaast lopen er in de regio de verschillende projecten die binnen afzienbare tijd in uitvoering gaan komen. Voorbeeld daarvan zijn de twee windmolens bij het Waterschap op InnoFase. Dergelijke 'pijplijnprojecten' tellen ook mee in het RES-bod en leveren bij elkaar 0,52 Twh op. Daar bovenop zijn in de periode tot 2030 nieuwe projecten nodig zijn. Deze moeten bij elkaar 0,98 TWh productie gaan opleveren.

In de concept-RES was de verhouding wind-zon (uitgedrukt in opgesteld vermogen) 3-97%; In het bod RES 1.0 ligt de verhouding beter: 11-89%. Vanuit oogpunt van systeem-efficiëntie en maatschappelijke kosten is een 50/50 verhouding het meest optimaal. Dat was voor de betrokken regio-partners aanleiding om tijdens het RES-proces een extra inspanning te doen

om het aandeel wind verder omhoog te brengen. Dat heeft geleid tot nieuwe 'verkenningsgebieden' voor windenergie. (zie verderop in dit voorstel)

Liemers Zoekgebied WZ5: InnoFase/ Centerpoort-Noord
Uw raad heeft op 12 mei 2020 met een breed gedragen amendement over het lokale aandeel in de RES een concrete bijdrage gedaan aan de regio. Daarbij heeft u het gebied op en rond Innofase/Centerpoort-Noord als *'geschikt zoekgebied'* voor de grootschalige opwek van zonne- én windenergie aangewezen. Daarnaast heeft u nog enkele andere locatie als *'voorwaardelijke' en 'mogelijk geschikte'* gebieden aangewezen.
De regio heeft de keuze van uw raad over het geschikte gebied bij Innofase/Centerpoort-Noord overgenomen en vastgelegd in het regionale zoekgebied WZ5. Dat gebied WZ5 beslaat overigens ook nog voor een deel uit een aangrenzend gebied van de gemeente Zevenaar. Ook dat deel is dus als zoekgebied geschikt voor zonne- én windenergie.
De andere zoekgebieden uit het raadsbesluit van 2020, de *voorwaardelijke en mogelijke geschikt* bestempelde gebieden zijn niet in de RES 1.0 verwerkt en maken nu dus geen deel uit van de regionale opgave tot 2030.
Bij uw raad is overigens al bekend dat een deel (ca. 15 ha.) van het zoekgebied ook in beeld is als uitbreidingsgebied van het regionale bedrijventerrein Centerpoort-Noord. Mocht het tot realisatie komen, dan zal vanzelfsprekend sprake moeten zijn van benutting van de bedrijfsdaken voor de opwek van zonne-energie.

Status zoekgebieden
In regionale zoekgebieden kunnen volgens de gezamenlijke partners in de regio zonnevelden en windmolens komen. De keuzes voor de gebieden sluiten aan op bestaand of lopend gemeentelijk beleid. De zoekgebieden hebben de status van een beleidsambitie: in de meeste gevallen is verdere ruimtelijke besluitvorming op projectniveau nodig, meestal door de gemeenten, soms door de provincie.

Of er in de zoekgebieden daadwerkelijk projecten zullen komen, is ook afhankelijk van het gegeven of er initiatieven zijn en of betrokken grondeigenaren bereid zijn mee te werken. Vanzelfsprekend zijn daarnaast ook wettelijke normen van toepassing uit bijv. de milieu- en natuurwetgeving. Ook zijn er voorwaarden voor landschappelijke inpassing, procesparticipatie en het delen in de opbrengsten van de energieproductie.
Voor de laatste voorwaarden staan de gemeenten zelf aan de lat. In onze gemeente zullen dergelijke voorwaarden aan de orde in een nog vast te stellen Beleidskader voor initiatieven voor wind en zon. Dat gemeentelijk beleidskader zal specifiek voor het zoekgebied WZ5 gelden; buiten dat zoekgebied biedt uw eerdere raadsbesluit immers geen ruimte voor medewerking aan project-initiatieven. Er geldt alleen een uitzondering van zon opwek in eventuele restpercelen, direct grenzend aan de Betuwelijn en het geplande A15 tracé.
Ons college zal de stand van zaken rond het Beleidskader binnenkort verder toelichten in een separate kennisgeving aan uw raad.
Voor de goede orde wordt nogmaals benadrukt dat toetsing en begeleiding van projecten en communicatie hierover, niet valt onder de regionale uitvoering. Wel is afstemming met de provincie noodzakelijk. De provincie heeft bijvoorbeeld een zelfstandige bevoegdheid voor wind-projecten.

Nieuwe punten in RES 1.0 t.o.v. het concept

Zon op voormalige zandwinplassen (Loowaard)
In de RES 1.0 zijn ten opzichte van het eerdere concept voor enkele zoekgebieden nog aanpassingen doorgevoerd. Zo zijn er geen zoekgebieden zon op (voormalige) zandwinplassen meer. Daarmee vervalt ook de aanduiding voor de Loowaard.

Nieuwe verkenningsgebieden wind RES 2.0
Mede op aandringen van de provincie en ook ingegeven door het streven naar een betere wind-zonverhouding is een verkennende zoektocht uitgevoerd naar aanvullende wind-locaties. Dit leverde zes 'verkennings' gebieden op met een potentie van ca. 21 windmolens, goed voor een productie van 0,40 Twh. In ons deel van de regio gaat het om drie verkenningsgebieden: één in de gemeente Rheden (de Beemd), aansluitend op het zoekgebied WZ5 en twee gebieden in de gemeente Zevenaar (de Oude Steeg en de oostelijke A12-zone). Deze nieuwe verkenningsgebieden wind staan wel op een kaart in de RES 1.0, maar zij maken nu geen onderdeel uit van het bod van 1,62 TWh.
De verkenningsgebieden zullen in de komende periode tot 2023 op weg naar RES 2.0 verder onderzocht en afgewogen worden.
In de gemeente Duiven zijn geen nieuwe locaties voor windenergie in beeld gekomen.

Ruimtelijke afspraken
Er is in de RES 1.0 een set aan ruimtelijke afspraken opgenomen. De regiopartners willen daarmee voorkomen dat er een confetti ontstaat van zonnevelden en windmolens. Dat betekent een nog grotere nadruk op clustering in zoekgebieden en bij voorkeur een combinatie tussen wind en zon. Mocht een gemeente hiervan willen afwijken en lokaal maatwerk wensen, dient dat eerst regionaal te worden besproken.
Tevens geven deze afspraken richting voor het behouden van ruimtelijke kwaliteit bij het bepalen van de locaties van windmolens en zonnevelden om deze op de beste wijze in te passen. De lijst met ruimtelijke afspraken is een eerste aanzet. Vanuit Duivens perspectief passen de regionale ruimtelijke afspraken goed bij het gemeentelijke beleid.

Warmte
De RES 1.0 geeft inzicht in de warmtevraag van de gebouwde omgeving (woningen en overige gebouwen) in 2030, inzicht in beschikbare warmtebronnen in de regio en de beschikbare warmte-infrastructuur.
Naast dit inzicht brengt de RES specifiek in beeld welke grote, bovenlokale warmtebronnen in Regio Arnhem Nijmegen beschikbaar zijn om gebouwen mee te verwarmen door middel van een warmtenet. Met name grote fabrieken, rioolwaterzuiveringsinstallaties en afvalverbranders kunnen dit type energie leveren. Verwacht wordt dat op termijn ook andere warmtebronnen een rol gaan spelen, zoals aquathermie, geothermie en zon-thermie. Daar loopt nog veel onderzoek naar.

Op korte termijn zal binnen RES-verband bekeken worden hoe de verdeling van bestaande bovenlokale warmtebronnen het meest optimaal regionaal verdeeld kan worden. Hierover vindt structureel overleg plaats tussen die gemeenten die mogelijk een beroep willen doen op deze warmtebronnen. In het geval van de regionale warmtebron AVR gaat het om de gemeenten Arnhem, Rheden, Westervoort, Duiven, Montferland en Zevenaar.
Deze gemeenten zullen gezamenlijk afspraken gaan maken over de bovenlokale toedeling van warmte. Dat moet leiden tot een regionale structuur warmte; een opgave op weg naar RES 2.0.

Energiehub InnoFase
Bedrijventerrein InnoFase wordt in de RES genoemd als één van de drie kansrijke innovatieve energiehubs in de regio. Een energiehub is een locatie waar het elektriciteits- en warmte spoor bij elkaar komen. Hiervoor is recent een regionaal project opgezet, waarin ook de gemeente participeert. Samen met de bedrijven op InnoFase, OostNL, KiEMT en de projectorganisatie RES onderzoeken we de koppelkansen voor waterstof, biogas, warmte en duurzame elektriciteit in de gehele keten van productie, conversie, opslag en afzet met de ambitie om dit uit te bouwen. Het project bevindt zich nog in een eerste verkennende fase.

Argumenten

1.1 *De RES 1.0 geeft duidelijkheid over gezamenlijke (ruimtelijke) uitgangspunten en spelregels voor de samenwerkende overheden op decentraal niveau.* De regionale afspraken bieden wel ruimte voor lokale uitvoering en eventueel gewenst lokaal maatwerk.

1.2 *De RES 1.0 biedt een waardevolle bijdrage aan de doelstellingen van het landelijk klimaatakkoord.* Doorrekeningen van alle concept-RESsen lieten zien dat de landelijke doelstelling voor 2030 in principe kan worden gerealiseerd.

1.3 *De RES 1.0 sluit goed aan op het in 2020 door de raad geformuleerde lokale aandeel RES.* Het clustergebied op en nabij InnoFase/Centerpoort-Noord heeft draagvlak bij alle bestuurlijke partners, waaronder de provincie Gelderland.

Kanttekeningen

1.1 *De 'pijplijn-projecten' bevinden zich niet allemaal in de regionale zoekgebieden.* Dat geldt bijvoorbeeld voor het wind-project Caprice in de gemeente Lingewaard. In totaal gaat het om 0,2 TWh waarvoor dat geldt.

1.2 *Het geraamde aandeel 'grootschalige opwek zon op daken' is gebaseerd op een theoretische aanname dat 25% van het technisch potentieel feitelijk zal worden benut.* Het zal in de praktijk een zeer uitdagende opgave zijn om dit te kunnen realiseren.

1.3 *De uitvoering van de RES vraagt om aanzienlijke investeringen in het elektriciteitsnetwerk.* Beheerder Alliander zal haar investeringsprogramma daarop moeten aanpassen. In de regio Liemers is bijv. een nieuw onderstation noodzakelijk.

1.4 *Pas op concreet project-niveau kan duidelijkheid worden gekregen over de haalbaarheid* De RES werkt met algemene aannames gebaseerd op onderbouwde modellen. Mogelijk knelpunt vanuit de natuur-wetgeving is de invloed van het leefgebied van de wespendief.

1.5 *De verhouding wind/zon is nog niet optimaal.* In het proces voor de RES 2.0 zal nader besloten moeten worden of een hoger aandeel windmolens mogelijk is. Hiervoor zijn al zes nieuwe zoeklocaties 'verkennend' in beeld gekomen.

1.6 *Eventuele amendementen van de raad hebben alleen betrekking op de eigen gemeente.* Besluiten van de volksvertegenwoordigers (raden/staten/AB) hebben betrekking op hun eigen orgaan. Als het bod RES 1.0 wordt geamendeerd, dan geldt dit besluit dus alleen voor deze partij. Wel wordt hiervan een aantekening gemaakt bij het indienen van het bod RES 1.0.

Financiële paragraaf

Het Rijk heeft aan alle regio's een decentralisatie-uitkering toegekend om te komen tot de RES 1.0 De gemeente Nijmegen heeft deze middelen ontvangen, aangezien zij opdrachtgever en kasbeheerder is voor het RES-proces. Uit deze middelen worden de regionale uren en uitgaven gedekt. Tot het moment van vaststelling RES 1.0 in juni 2021 zijn er geen financiële gevolgen. Voor het traject naar RES 2.0 in 2023 dienen opnieuw financiële afspraken te worden gemaakt. De verwachting is dat deze in de lijn liggen van de benodigde middelen voor de RES 1.0. Hierover is landelijk echter nog geen zekerheid. De financieringsafspraken voor de boven lokale kosten voor de RES 2.0 zullen verlopen middels de budgetbesprekingen voor de Groene Metropoolregio onder de opgave Circulaire regio. De kosten van de gemeentelijke deelname aan de RES dienen door de gemeente zelf gedekt te worden. In Duiven en Westervoort maken deze kosten onderdeel uit van het budget voor het programma Circulaire Economie.
Overigens heeft ons college onze betrokken wethouder duurzaamheid opgeroepen om in het bestuurlijk regionaal overleg aan te dringen op substantiële bijdragen vanuit het rijk; zowel voor bijdragen in de warmte- en elektriciteits-netwerken, alsmede voor procesgeld voor de RES 2.0.

Planning
Uiterlijk 15 juni 2021 dienen de volksvertegenwoordigers (raden/staten/AB) een besluit te nemen over het bod RES 1.0. Het bod RES 1.0 zal uiterlijk 1 juli 2021 bij het NPRES en PBL worden ingediend, tezamen met alle eventuele ontvangen reacties. Het proces van de regionale energiestrategie loopt na de vaststelling van de RES1.0 door richting het ontwikkelen van RES 2.0
Voor de gemeentelijke uitwerking van de RES 1.0 ligt het accent op het doorwerking in lokaal beleid en het verlenen van medewerking aan concrete energieprojecten. In de gemeente Duiven is beleidsmatig het lokaal aandeel in de RES opgenomen in het concept-ontwerp Omgevingsvisie 2021. Daarnaast zal de komende maanden een gemeentelijk ontwerp-Beleidskader in procedure gebracht. Dat kader beschrijft de landschappelijke en participatie-voorwaarden voor concrete project-initiatieven voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie in het gemeentelijk deel van het RES-zoekgebied WZ5.
Uit contacten met particuliere initiatiefnemers dient duidelijkheid te worden verkregen over de partijen die medewerking krijgen van grondeigenaren en die in staat zijn om tot uitvoering te komen. Van initiatiefnemers wordt verwacht dat zij zelf in dialoog gaan met de omgeving, voorafgaande de formele procedure.
Als na toetsing blijkt dat aan de gemeentelijke kaders en wettelijke voorwaarden kan worden voldaan en hierover ook afspraken zijn vastgelegd, zal de planologische medewerking door de gemeente worden verleend.

Participatie en communicatie
Alle processtappen in het traject RES 1.0 zijn afgestemd met de voorzitters van de griffierskringen Noord en Zuid. Verder zijn alle spelers uit de regio uitgebreid betrokken en alle informatie is zo transparant mogelijk gedeeld. In het regionale proces deden meer dan 450 personen mee, veelal vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties.

De zoekgebieden in de RES 1.0 komen allemaal voort uit een traject waar inwoners via lokale processen bij betrokken zijn, of zijn geweest. In de meeste gemeenten- zo ook eind 2019/begin 2020 in Duiven- zijn inwoners betrokken geweest bij de totstandkoming van het lokale beleid voor zon en wind.
Vanaf nu verschuift de focus van de zoekgebieden naar de locaties en projecten. Bij zoekgebieden hadden we het nog over gebieden waar projecten **kunnen** komen, vanaf nu gaat het over de specifieke locaties waar projecten ontwikkeld gaan worden. Daar worden inwoners natuurlijk opnieuw bij betrokken, ook als het gaat om het gezamenlijk delen van de opbrengsten. Daarbij is het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom van de energieproductie. Ook dit uitgangspunt zal in het genoemde gemeentelijk Beleidskader worden vastgelegd.

Participatietafel
Op de schaal van de regio is een 'participatietafel' opgezet. Deelnemers aan deze tafel zijn afkomstig van onder andere gemeenten, energiecoöperaties, GNMF, ontwikkelaars, inwoner- en landbouworganisaties. Ook Jong RES Nederland neemt deel aan de participatietafel. Zij denken mee en adviseren over participatie in de brede zin van het woord en delen hun kennis en inzichten over de belangen en motieven. De participatietafel zal zich ontwikkelen en blijven adviseren zolang nodig.

Intergemeentelijke samenwerking

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Op 1 januari 2021 is de Groene Metropoolregio formeel van start gegaan en daarmee is de versterkte samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen in een nieuwe fase terecht gekomen. RES 1.0 en de uitwerking daarvan in RES 2.0 zal worden geborgd in de opgave Circulaire

regio. Tevens zal in de verdere uitwerking richting RES 2.0 de verbinding met andere regio opgaven zoals de verstedelijkingsstrategie worden voortgezet.

Bijlage
201506520 - RES 1.0 Regionale Energie Strategie Regio Arnhem-Nijmegen, maart 2021
201506541 - Raadsbesluit

Duiven, 6 april 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Arnhem Nijmegen RES Regionale Energie Strategie

concept **NOTITIE REIKWIJDTE & DETAILNIVEAU**

Onderzoeksopzet voor een milieueffectenrapportage

Wat gaan we onderzoeken

Hoe gaan we het onderzoeken

HOOFDVRAAG

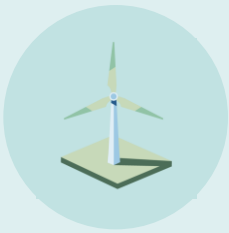
Welke gebieden zijn vanuit milieueffecten geschikt, geschikt te maken, of ongeschikt voor de ontwikkeling van tenminste 1,62 TWh* duurzame elektriciteitsambitie, regionale warmtebronnen en de benodigde energie-infrastructuur binnen de Groene Metropoolregio en hoe kan dit - naast de referentie RES 1.0 - worden ingevuld aan de hand van vier thematische alternatieven?

** Het aandeel zon-op-dak van 0,49 TWh kent geen milieueffecten en wordt daarom niet getoetst*

GESCHIKT
gebied zonder milieubelemmering

GESCHIKT TE MAKEN
gebied met zachte milieubelemmering

ONGESCHIKT
gebied met harde milieubelemmering

DEFINITIE WINDPARKEN

Gebieden voor 2 of meer windturbines

- Huidige turbines: 3,6 MW | 120 meter ashoogte
- Nieuwe turbines: 7,0 MW | 166 meter ashoogte

DEFINITIE ZONNEPARKEN

Gebieden voor >2 MW zonneparken

- Slimme en multifunctionele opstelling panelen: 2 MW = 2 ha oppervlakte nodig.
- Ruime en multifunctionele opstelling panelen: 2 MW = 3 ha oppervlakte nodig.

Bepalen dat een gebied ongeschikt is

HARDE & ZACHTE BELEMMERINGEN

Bepalen dat een gebied geschikt te maken is

	WIND	ZON	
Wespendief 1 KM zone	Hard	Zacht	Windprojecten zijn hier juridisch onhaalbaar
Wespendief 1-8 km zone	Zacht	Zacht	Met maatregelen zijn hier projecten mogelijk
Weidevogel gebieden	Hard	Hard	Een zorgplicht verbiedt hier energieprojecten
Wintergans rustgebieden	Zacht	Zacht	Onder voorwaarden zijn hier projecten mogelijk
Gelders natuurnetwerk	Zacht	Zacht	Alternatieve gebieden krijgen de voorkeur

Warmte

Warmteprojecten zijn gekoppeld aan specifieke locaties (bronnen).

Milieueffecten treden op op projectniveau. Die milieu informatie is te lokaal om te beoordelen in dit onderzoek op regioniveau.

Analyse wordt gedaan op hoofdlijnen voor de bronnen:
Geothermie | Aquathermie | WKO | Biomassa

Netinfra

Voor netinfrastructuur treden alleen bij hoogspanningsnetwerken milieueffecten op.

Het aansluiten van wind- en zonneparken gebeurt ondergronds en heeft alleen tijdelijke milieueffecten, bijvoorbeeld door graafwerkzaamheden.

De milieueffecten van aanleg van nieuwe netinfrastructuur worden niet meegenomen in het planMER.

Alternatieven

Binnen vier thema's worden de milieueffecten in kaart gebracht. Zo verzamelen we de informatie die nodig is om te kunnen afwegen waar grootschalige opwek mogelijk is. De RES 1.0 gebruiken we als referentie naast de alternatieven.

Natuur

Maximaal aandacht voor natuurwaarden

Leefomgeving

Maximaal aandacht voor de leefomgeving

Landschap

Maximaal aandacht voor landschappelijke waarden

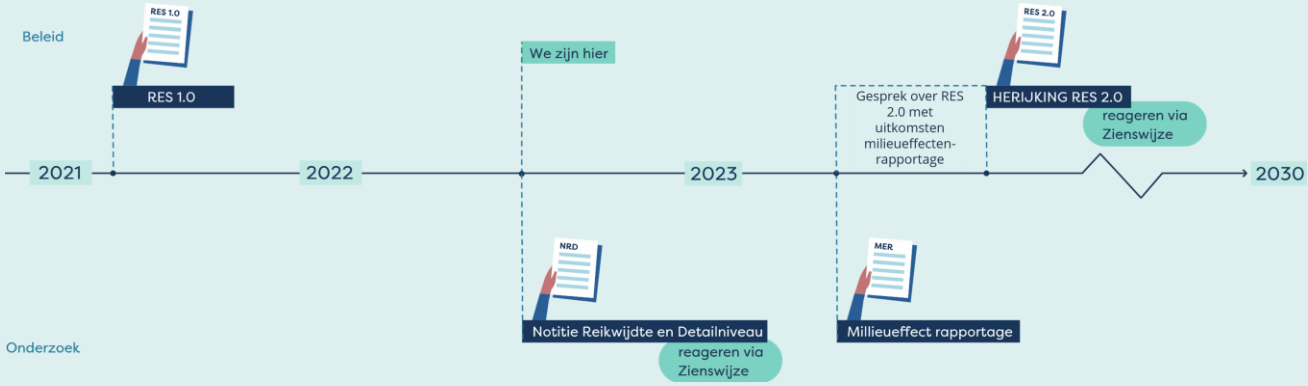

Energiesysteem

Maximaal aandacht voor het energiesysteem

Tips & Opmerkingen

Heeft u ideeën of aanvullingen? Via een zienswijze kunt u deze aangeven. Bij uw gemeente vindt u informatie over hoe u dit kan doen. Alle zienswijzen worden gebundeld en beantwoord in een Nota van Beantwoording. Deze wordt onderdeel van de definitieve NRD.

Arnhem Nijmegen RES Regionale Energie Strategie

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

RES Groene Metropoolregio
t.a.v. Rien Ramerman
Nijverheidsweg 2a
6662 NG ELST

datum	:	7 december 2022
zaaknummer	:	099936/201588570
onderwerp	:	Zienswijze Duiven concept-NRD
contactpersoon	:	Luc Velhorst

Beste heer Ramerman,

In verband met de actualisatie van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 van de Groene Metropoolregio (GMR) in een RES 2.0 wordt eerst een milieueffectrapportage (MER) gemaakt. Hiervoor wordt de wettelijk voorgeschreven procedure gevolgd.

De raad van de gemeente Duiven heeft kennis genomen van de gepubliceerde concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De raad heeft op 6 december 2022 besloten hierop een zienswijze in te dienen. Deze luidt:

> ‘houdt rekening met het gevoerde intensieve participatieproces voorafgaande de RES 1.0 en de onderzoeken die daarvoor bijvoorbeeld al zijn uitgevoerd op lokaal niveau in Westervoort en Duiven’.

Graag zien wij in de definitieve NRD terug hoe u met onze zienswijze rekening zal houden. Voor nadere toelichting kunt u zich wenden tot de genoemde contactpersoon, de heer Velhorst.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

TIP

T = technisch
I = informatief
P = politiek

Politieke avond - 22 november 2022

Gerard Brands & Eric Klappers/ Vragen: A.3 Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER_RES2.0 - ronde tafel

Vragenset 1: A.3 / 3 / pagina 6 / document 2015583737 concept notitie….

Er wordt uitgegaan van een verhouding van 89 % opgesteld vermogen aan zonnevelden en zon op dak.
Kan worden aangegeven op welke daken wordt gedoeld, zijn dit particulieren daken en daken van bedrijven? **(T)**
Antwoord:

Het betreft alleen de grootschalige opwek van zon op daken van bedrijven, met een minimumvermogen van 15 Kwp (ca. 50 panelen). Kleinere vermogens en ook zonnepanelen op particuliere daken tellen niet mee voor de specifieke RES-opgave.

Kan worden aangegeven welk aandeel van 89% is voorzien voor zonnevelden en welk deel voor daken? **(T)**

Antwoord:

42% van de beoogde opwek uit zonne-energie is van grootschalige opwek op daken en 58% van opwek op zonnevelden.

Hoe is de afstemming van de gebiedsaanwijzing, beleidsplannen, besluitvorming en uitvoeringsplannen georganiseerd met de omliggende gemeenten? **(I)**
(Bijvoorbeeld Loo met Overbetuwe/Lingewaard t.a.v. windturbines en met Zevenaar t.a.v. de maximale hectares met zonnevelden en belastin op het gebied Duivens en Zevenaarse broek)

Antwoord:

De beleidsmatige afstemming over de RES vindt plaats aan de regionale bestuurlijke tafels. Tegenwoordig is dat onderdeel van de BPCR, het Bestuurlijk Platform Circulaire Regio van de GMR. Dit laat onverlet de wettelijke individuele bevoegdheden van de gemeenten om over hun eigen beleid en projecten te besluiten.

Het voornemen tot windpark Caprice door de gemeente Lingewaard, staat niet in de RES 1.0 en 2.0 zoekgebieden.
Hoe komt dit zoekgebied tot stand en is het onderdeel van de RES? **(I)**

Antwoord:

Het project Caprice is geen onderdeel van de zogenaamde zoekgebieden. Wel is het één van de erekende en ver gevorderde 'pijplijn-projecten' die als zodanig zijn meegenomen in de vastgestelde RES 1.0.

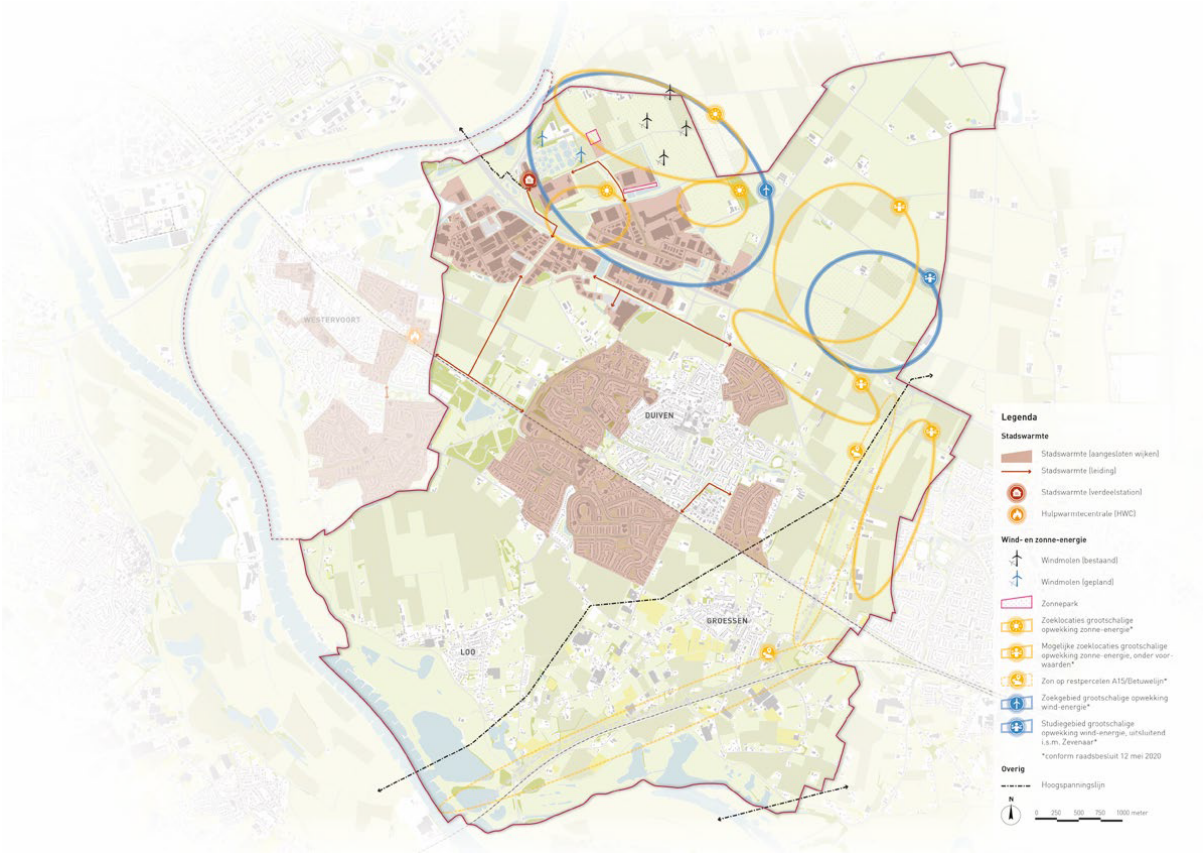
Vragenset 2: A.3 / 4 / pagina 19 / document 201586147 Rapport Arcadis

- *Hoe en wanneer zijn deze minimale en maximale waarden vastgesteld voor aantal windturbines en zon hectaren?* **(T)**

  Antwoord:
  Deze waarden zijn opgenomen in het verkennende onderzoeksrapport naar de theoretische mogelijkheden van windmolens en zonnevelden, op basis van door het externe bureau toegepaste criteria. Dit rapport -inclusief de 'minimale en maximale waarden'- vormde eind 2019/begin 2020 input voor het participatieproces en de daarna gevoerde bestuurlijke- en politieke besluitvorming.
- *Is beoogd om de deze maximale waarden in windturbines te realiseren?* **(P)**
- *Is beoogd om de deze maximale waarden in zon hectaren te realiseren?* **(P)**

- *Welke zoekgebieden zijn hiervoor in scope?* **(I)**
  Antwoord:
  In het raadsbesluit van 12 mei 2020 zijn de zoekgebieden voor zon en wind aangewezen. Deze zijn ook één-op-één ook opgenomen in de 2022 door de raad vastgestelde Omgevingsvisie. Zie hieronder kaart 14. De raad heeft wel een belangrijk onderscheid gemaakt tussen 'geschikte' en (onder voorwaarden) 'mogelijk geschikte' zoeklocaties. Zo is door de raad op 15 februari 2022 in het Beleidskader Initiatieven grootschalige opwek wind en zon expliciet bepaald dat alleen planologisch wordt meegewerkt aan initiatieven in het 'geschikte' zoekgebied op en rond InnoFase. Dat is tevens het Duivens deel van het regionale zoekgebied wind/zon van de RES 1.0.

Uit: Omgevingsvisie Duiven 2022, kaart 14 p.68-69

Onderwerp	Kredietaanvraag de Droomgaard		
Ondertitel	De raad wordt om extra geld gevraagd om de bouw van de Droomgaard (school) mogelijk te maken.		
Portefeuillehouder	Gemma Tiedink	Zaaknummer	Z/21/080835/
Behandelend ambtenaar	Henk Jan Kok – h.kok@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	**Beslispunten** 1. Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag van in totaal € 357.001. Dit krediet bestaat uit € 185.130,- voor de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag en € 40.246,- voor de voorfinanciering van de IKC vorming van de Wereldwijzer /Wiekslag met PUCK&Co Kinderopvang en € 6.110,- voor de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer. Dit krediet bevat ook een bedrag van € 125.515,- zijnde 50% van de 'post onvoorzien' van 5% die was ingecalculeerd.		
Historie	.		
Termijn	De besluitvorming moet plaatsvinden op 6 december zodat de nieuwe aanbesteding gegund kan worden.		

Politieke Avond	22 november		Ronde en debattafel.	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
K. Bouwmeister	E.N. Bosscha	Raadzaal.	Omgeving	70
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel	Aanwezig: CDA, Pro Duiven, Lokaal Alternatief, PvdA, VVD, DOED, D66. Afwezig: GroenLinks. De fractie PvdA mist duidelijke antwoorden op hun vragen. Wat is er precies mis gegaan in het proces en wat waren de voorwaarden in het contract? De wethouder geeft aan dat er onverklaarbare prijsstijgingen waren en dat is een geldige reden om onder het contract uit te komen. Hierdoor konden ze na de zomer niet starten met bouwen en moest er een nieuwe aanbesteding komen. Ook wordt betreurt dat de raad niet eerder geïnformeerd is en pas tijdens het persbericht informatie kreeg.

	De wethouder komt nog terug bij het CDA of een berekening klopt in het raadsvoorstel. Er worden nog meer vragen gesteld vanuit de fracties. Pro Duiven heeft een tijdlijn gemaakt over de jaren heen en geeft aan dat er al veel geld aan uit is gegeven. Waarom moet er nog meer geld bij als er ook al weer een nieuwe besparing is gevonden (2 ton) door zaken te versoberen. D66 vraagt zich af wat die versoberingen precies inhouden. Pro Duiven neemt de informatie van de ronde tafel mee naar de achterban en overweegt een motie, maar weet nog niet precies over welk discussiepunt. Het voorstel gaat daarom vooralsnog als hamerstuk naar de raadsvergadering van 6 december 2022.
Raadsvergadering	6 december 2022

ZFF00006 2DF

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : aanvullend krediet IKC Wereldwijzer/Wiekslag

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201589007
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : HenkJan Kok
Afdeling : R&B
Telefoonnr.

Samenvatting
Op 20 juli 2021 heeft de gemeenteraad besloten om een krediet van in totaal € 4.925.224,- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag (Zaak-&documentnummer: Z/21/080835/201516796), bestaande uit:
- € 3.938.934 ,- ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/Wiekslag;
- € 856.290,- voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wereldwijzer/Wiekslag met Kindercentra PUCK&CO B.V.;
- € 130.000,- voor tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer.

In het betreffende raadsvoorstel is de kanttekening gemaakt dat het bedrag gebaseerd was op prijspeil 1-1-2020, maar dat op het moment van besluitvorming het prijspeil ten opzichte van 2020 al was gestegen met 4,7%. In de huisvestingsverordening Onderwijs van de gemeente Duiven is opgenomen dat de gemeente 'marktconforme' bedragen hanteert bij nieuwbouw. In de praktijk betekent dit dat pas op het moment van aanbesteding duidelijk is wat het definitieve bedrag wordt dat beschikbaar gesteld moet worden om de beoogde nieuwbouw daadwerkelijk te kunnen realiseren. Stichting LiemersNovum is de bouwheer van dit IKC. Het bestuur heeft ons laten weten dat de aanbesteding is afgerond. Op basis van de aanbieding van de laagst biedende partij is een aanvullende krediet nodig voor de definitieve realisatie van € 357.001,-. De kosten die voor rekening van het schoolbestuur komen, zijn afgetrokken van de aanneemsom.

Dit raadsvoorstel is via een ongewoon proces tot de raad gekomen omdat we snel moeten schakelen om tot definitieve gunning te komen met bovengenoemde kosten (zie toelichting onder 'aanbesteding'). We stellen de geboden flexibiliteitzeer op prijs.

Beslispunten
1. Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag van in totaal € 357.001. Dit krediet bestaat uit € 185.130,- voor de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag en € 40.246,- voor de voorfinanciering van de IKC vorming van de Wereldwijzer /Wiekslag met PUCK&Co Kinderopvang en € 6.110,- voor de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer. Dit krediet bevat ook een bedrag van € 125.515,- zijnde 50% van de 'post onvoorzien' van 5% die was ingecalculeerd.

Aanleiding
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In 2018 is het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs Duiven (IHP) vastgesteld en in het IHP is besloten dat er nieuwbouw voor de combinatie Wereldwijzer/ Wiekslag wordt gerealiseerd.

Het bestuur van LiemersNovum is na vaststelling van het IHP verder gegaan met het onderzoeken van de mogelijkheid tot het gezamenlijk huisvesten van De Wiekslag en De Wereldwijzer. In de voorbereidingsfase tot het IHP was door het bestuur al aangegeven dat gezamenlijke huisvesting een serieuze optie zou zijn bij de vorming van een IKC. Inmiddels zijn beide scholen per 1 augustus 2022 gefuseerd onder een nieuwe naam: IKC De Droomgaard. Het bestuur heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het bestuur van Kindercentra PUCK&CO B.V. waarin vooral de inhoudelijke samenwerking wordt bekrachtigd. De besluiten over de gebruikersovereenkomst verkeren in een afrondende fase. Gezamenlijk werkt men toe naar het faciliteren van een ononderbroken ontwikkeling voor alle kinderen van 0 tot 13 jaar.

De aanbesteding
Feitelijk betreft het formeel 2 verschillende aanbestedingsprocedures:

Perceel 1 ('bouwkundige werkzaamheden'):

In week moest helaas afscheid genomen worden van de Bouwteampartner Perceel 1.
Vervolgens is in de afgelopen maanden een Meervoudige Onderhandse Aanbestedingsprocedure (aanbesteding op basis van bestek) doorlopen.
Op 03 november jl. zijn 3 inschrijvingen ontvangen. Vanaf dat moment loopt de gestanddoeningstermijn, dat is de tijd dat een inschrijver op een aanbesteding de voorwaarden uit zijn offerte moet nakomen, in dit geval vijftig dagen.
In week 47 is het 'Voornemen tot gunning' (en 2 'Afwijzingen') met de Inschrijvers gedeeld.
Dan volgt een 'Standstill termijn' van formeel 1 kalenderweek, in dat geval wordt week 49 gehanteerd in verband met de raadsbehandeling van het gevraagde aanvullend krediet;

In geval van geen bezwaar zal wk 49-2022 de aannemingsovereenkomst worden ondertekend (formele opdracht).

Perceel 2 ('installatietechnische werkzaamheden'):

Februari 2022 is de Bouwteampartner installatietechnische werkzaamheden geselecteerd (via een Meervoudig onderhandse aanbesteding);
Deze Bouwteampartner heeft in de afgelopen maanden op basis van het bestek (installaties) gecalculeerd en een definitieve aanbieding (inschrijving) gedaan;
Op basis van deze inschrijving zal een aannemingsovereenkomst worden voorbereid en wk 49 ondertekend (formele opdracht), ervan uitgaande dat er geen bezwaar bij Perceel 1 binnenkomt.

Met andere woorden, beide Percelen zitten in de afrondende fase van elk hun eigen aanbestedingsprocedure, met een beoogde opdrachtverstrekking wk49-2022.

Beoogd effect
Met de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/Wiekslag wordt een onderwijsaccommodatie gerealiseerd die voldoet aan de huidige doelstellingen en eisen die aan gebouwen gesteld worden: Een goed gebouw voor onderwijs en kinderopvang dat voldoet aan het Kwaliteitskader Huisvesting 2021[1]. Bouwkundig wordt gebouwd naar de huidige eisen van BENG en waar mogelijk Energie Neutraal (ENG).

Argumenten
1.1.De oorlog in Oekraïne, de naweeën van de COVID-pandemie, stijgende energieprijzen en leveringsproblemen van diverse materialen zorgen voor een uitzonderlijke marktsituatie; Over de gehele linie zijn prijsstijgingen van zo'n 10% tot 12% zichtbaar (Bron: HEVO)[2]. De resultaten van de aanbesteding zijn ver daaronder.

1.2. Met het schoolbestuur is afgesproken dat het gebouw sober doch doelmatig zal worden gebouwd, waarbij het Kwaliteitskader Huisvesting 2021 de norm is waaraan het gebouwontwerp getoetst moet worden. Het schoolbestuur heeft voor de aanbesteding nogmaals bekeken welke onderdelen uit het gebouw gezien kunnen worden als extra op dit kwaliteitskader en heeft deze onderdelen geschrapt.

1.3.Conform het raadsbesluit van 20 juli 2021 is het aangevraagde krediet exclusief locatie specifieke- en verhuiskosten en de resterende boekwaarde van het inmiddels gesloopte gebouw blijft gekoppeld aan de locatie Goudhaanstraat 38. De resterende boekwaarde van Wereldwijzer wordt bij een herontwikkeling ingebracht in de grondexploitatie van de nieuwe ontwikkeling. De resterende boekwaarde van Wereldwijzer wordt bij een herontwikkeling ingebracht in de grondexploitatie van de nieuwe ontwikkeling.

---

[1] Zie: https://www.ruimte-ok.nl/sites/default/files/2021-05/Kwaliteitskader_Huisvesting_2021.pdf
[2] Zie: https://www.schooldomein.nl/hoe-sterk-zijn-de-kosten-gestegen-voor-nieuwbouw-van-een-schoolgebouw/

Financiële paragraaf
Op basis van de huidige planning zal het nieuwe gebouw rond de jaarwisseling van 2023/2024 in gebruik genomen worden. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in het gebouw per 2024 voor het eerste in de lasten worden opgenomen. Dit geldt ook voor de investeringen in het kinderopvangdeel. Voor die lasten geldt echter dat hier middels de gebruikersovereenkomsten inkomsten tegenover staan zodat deze lasten op €0,- uitkomen.

In het IHP is opgenomen dat bij nieuwbouw van de schoolbesturen een eigen bijdrage wordt verwacht. Het motief daarvoor is dat schoolbesturen voordeel kunnen behalen door energiebesparende maatregelen (Van BENG naar ENG en verduurzaming) die door de gemeente zijn gefinancierd. Dat voordeel dient gecompenseerd te worden. De hoogte van deze bijdrage wordt bepaald door middel van voorcalculatie op basis van het ontwerp en nacalculatie op basis van de daadwerkelijk gerealiseerde energiebesparing een jaar na ingebruikname. In het raadsvoorstel van 20 juli 2021 is deze eigen bijdrage voor zowel de nieuwbouw van IKC Remigius als die voor IKC Wereldwijzer/Wiekslag gesteld op in totaal €20.000 die in mindering gebracht wordt op de kapitaalslasten van het onderwijsdeel. De toekomst zal uitwijzen in welke mate dit bedrag ook daadwerkelijk gerealiseerd zal worden. Onderstaande tabel geeft weer hoe het benodigde extra krediet is opgebouwd en wat dit betekent voor de extra structurele kapitaallast.

Extra investering	Oplevering	Afschrijvingstermijn	Activiteit	Rente	Kapitaallast structureel
€ 185.130	2023	40 jaar	Onderwijsdeel Droomgaard	2%	€ 8.331
€ 40.246	2023	40 jaar	Opvangdeel Droomgaard	2%	€ 1.811
€ 125.515	2023	40 jaar	Post onvoorzien	2%	€ 5.648
€ 350.891					€ 15.790
					Kapitaalslast éénmalig
€ 6.110	2023		Tijdelijke huisvesting		€ 6.110
€ 357.001					

Participatie en communicatie
Het schoolbestuur heeft gedurende het ontwerpproces op verschillende momenten informatiebijeenkomsten belegd voor de inmiddels gevormde klankbordgroep en de buurtbewoners van de nieuwbouwlocatie. Voorafgaand aan de scholenfusie hebben beide teams actief deelgenomen aan het proces om te komen tot een programma van eisen. Het gebouw faciliteert het pedagogisch en onderwijskundig concept van het IKC.

Middels raadsbrieven en bij de aanbieding van de begroting 2023 is de gemeenteraad geïnformeerd over de te verwachten kostenstijgingen bij nieuwbouwprojecten, waaronder de nieuwbouw van de IKC's.

Uitvoering
Nadat het gevraagde aanvullende krediet door de gemeenteraad binnen de geldende gestandsdoeningstermijn beschikbaar is gesteld, kan het bestuur van LiemersNovum de opdracht verstrekken en is het risico van nieuwe prijsstijgingen omdat de termijn niet wordt gehaald, uitgesloten.

Duiven, 17 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Bijlagen
Raadsbesluit 201589018

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : aanvullend krediet IKC Wereldwijzer/Wiekslag

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201589007
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : HenkJan Kok
Afdeling : R&B
Telefoonnr.

Samenvatting
Op 20 juli 2021 heeft de gemeenteraad besloten om een krediet van in totaal € 4.925.224,- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag (Zaak-&documentnummer: Z/21/080835/201516796), bestaande uit:
- € 3.938.934 ,- ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/Wiekslag;
- € 856.290,- voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wereldwijzer/Wiekslag met Kindercentra PUCK&CO B.V.;
- € 130.000,- voor tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer.

In het betreffende raadsvoorstel is de kanttekening gemaakt dat het bedrag gebaseerd was op prijspeil 1-1-2020, maar dat op het moment van besluitvorming het prijspeil ten opzichte van 2020 al was gestegen met 4,7%. In de huisvestingsverordening Onderwijs van de gemeente Duiven is opgenomen dat de gemeente ‘marktconforme’ bedragen hanteert bij nieuwbouw. In de praktijk betekent dit dat pas op het moment van aanbesteding duidelijk is wat het definitieve bedrag wordt dat beschikbaar gesteld moet worden om de beoogde nieuwbouw daadwerkelijk te kunnen realiseren. Stichting LiemersNovum is de bouwheer van dit IKC. Het bestuur heeft ons laten weten dat de aanbesteding is afgerond. Op basis van de aanbieding van de laagst biedende partij is een aanvullende krediet nodig voor de definitieve realisatie van € 357.001,-. De kosten die voor rekening van het schoolbestuur komen, zijn afgetrokken van de aanneemsom.

Dit raadsvoorstel is via een ongewoon proces tot de raad gekomen omdat we snel moeten schakelen om tot definitieve gunning te komen met bovengenoemde kosten (zie toelichting onder ‘aanbesteding’). We stellen de geboden flexibiliteitzeer op prijs.

Beslispunten
1. Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag van in totaal € 357.001. Dit krediet bestaat uit € 185.130,- voor de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag en € 40.246,- voor de voorfinanciering van de IKC vorming van de Wereldwijzer /Wiekslag met PUCK&Co Kinderopvang en € 6.110,- voor de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer. Dit krediet bevat ook een bedrag van € 125.515,- zijnde 50% van de ‘post onvoorzien’ van 5% die was ingecalculeerd.

Aanleiding
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In 2018 is het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs Duiven (IHP) vastgesteld en in het IHP is besloten dat er nieuwbouw voor de combinatie Wereldwijzer/ Wiekslag wordt gerealiseerd.

Het bestuur van LiemersNovum is na vaststelling van het IHP verder gegaan met het onderzoeken van de mogelijkheid tot het gezamenlijk huisvesten van De Wiekslag en De Wereldwijzer. In de voorbereidingsfase tot het IHP was door het bestuur al aangegeven dat gezamenlijke huisvesting een serieuze optie zou zijn bij de vorming van een IKC. Inmiddels zijn beide scholen per 1 augustus 2022 gefuseerd onder een nieuwe naam: IKC De Droomgaard. Het bestuur heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het bestuur van Kindercentra PUCK&CO B.V. waarin vooral de inhoudelijke samenwerking wordt bekrachtigd. De besluiten over de gebruikersovereenkomst verkeren in een afrondende fase. Gezamenlijk werkt men toe naar het faciliteren van een ononderbroken ontwikkeling voor alle kinderen van 0 tot 13 jaar.

De aanbesteding
Feitelijk betreft het formeel 2 verschillende aanbestedingsprocedures:

Perceel 1 (‘bouwkundige werkzaamheden’):

In week moest helaas afscheid genomen worden van de Bouwteampartner Perceel 1.
Vervolgens is in de afgelopen maanden een Meervoudige Onderhandse Aanbestedingsprocedure (aanbesteding op basis van bestek) doorlopen.
Op 03 november jl. zijn 3 inschrijvingen ontvangen. Vanaf dat moment loopt de gestanddoeningstermijn, dat is de tijd dat een inschrijver op een aanbesteding de voorwaarden uit zijn offerte moet nakomen, in dit geval vijftig dagen.
In week 47 is het ‘Voornemen tot gunning’ (en 2 ‘Afwijzingen’) met de Inschrijvers gedeeld.
Dan volgt een ‘Standstill termijn’ van formeel 1 kalenderweek, in dat geval wordt week 49 gehanteerd in verband met de raadsbehandeling van het gevraagde aanvullend krediet;

In geval van geen bezwaar zal wk 49-2022 de aannemingsovereenkomst worden ondertekend (formele opdracht).

Perceel 2 (‘installatietechnische werkzaamheden’):

Februari 2022 is de Bouwteampartner installatietechnische werkzaamheden geselecteerd (via een Meervoudig onderhandse aanbesteding);
Deze Bouwteampartner heeft in de afgelopen maanden op basis van het bestek (installaties) gecalculeerd en een definitieve aanbieding (inschrijving) gedaan;
Op basis van deze inschrijving zal een aannemingsovereenkomst worden voorbereid en wk 49 ondertekend (formele opdracht), ervan uitgaande dat er geen bezwaar bij Perceel 1 binnenkomt.

Met andere woorden, beide Percelen zitten in de afrondende fase van elk hun eigen aanbestedingsprocedure, met een beoogde opdrachtverstrekking wk49-2022.

Beoogd effect
Met de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/Wiekslag wordt een onderwijsaccommodatie gerealiseerd die voldoet aan de huidige doelstellingen en eisen die aan gebouwen gesteld worden: Een goed gebouw voor onderwijs en kinderopvang dat voldoet aan het Kwaliteitskader Huisvesting 2021[1]. Bouwkundig wordt gebouwd naar de huidige eisen van BENG en waar mogelijk Energie Neutraal (ENG).

Argumenten
1.1.De oorlog in Oekraïne, de naweeën van de COVID-pandemie, stijgende energieprijzen en leveringsproblemen van diverse materialen zorgen voor een uitzonderlijke marktsituatie; Over de gehele linie zijn prijsstijgingen van zo'n 10% tot 12% zichtbaar (Bron: HEVO)[2]**.** De resultaten van de aanbesteding zijn ver daaronder.

1.2. Met het schoolbestuur is afgesproken dat het gebouw sober doch doelmatig zal worden gebouwd, waarbij het Kwaliteitskader Huisvesting 2021 de norm is waaraan het gebouwontwerp getoetst moet worden. Het schoolbestuur heeft voor de aanbesteding nogmaals bekeken welke onderdelen uit het gebouw gezien kunnen worden als extra op dit kwaliteitskader en heeft deze onderdelen geschrapt.

1.3.Conform het raadsbesluit van 20 juli 2021 is het aangevraagde krediet exclusief locatie specifieke- en verhuiskosten en de resterende boekwaarde van het inmiddels gesloopte gebouw blijft gekoppeld aan de locatie Goudhaanstraat 38. De resterende boekwaarde van Wereldwijzer wordt bij een herontwikkeling ingebracht in de grondexploitatie van de nieuwe ontwikkeling. De resterende boekwaarde van Wereldwijzer wordt bij een herontwikkeling ingebracht in de grondexploitatie van de nieuwe ontwikkeling.

[1] Zie: https://www.ruimte-ok.nl/sites/default/files/2021-05/Kwaliteitskader_Huisvesting_2021.pdf
[2] Zie: https://www.schooldomein.nl/hoe-sterk-zijn-de-kosten-gestegen-voor-nieuwbouw-van-een-schoolgebouw/

Financiële paragraaf
Op basis van de huidige planning zal het nieuwe gebouw rond de jaarwisseling van 2023/2024 in gebruik genomen worden. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in het gebouw per 2024 voor het eerste in de lasten worden opgenomen. Dit geldt ook voor de investeringen in het kinderopvangdeel. Voor die lasten geldt echter dat hier middels de gebruikersovereenkomsten inkomsten tegenover staan zodat deze lasten op €0,- uitkomen.

In het IHP is opgenomen dat bij nieuwbouw van de schoolbesturen een eigen bijdrage wordt verwacht. Het motief daarvoor is dat schoolbesturen voordeel kunnen behalen door energiebesparende maatregelen (Van BENG naar ENG en verduurzaming) die door de gemeente zijn gefinancierd. Dat voordeel dient gecompenseerd te worden. De hoogte van deze bijdrage wordt bepaald door middel van voorcalculatie op basis van het ontwerp en nacalculatie op basis van de daadwerkelijk gerealiseerde energiebesparing een jaar na ingebruikname. In het raadsvoorstel van 20 juli 2021 is deze eigen bijdrage voor zowel de nieuwbouw van IKC Remigius als die voor IKC Wereldwijzer/Wiekslag gesteld op in totaal €20.000 die in mindering gebracht wordt op de kapitaalslasten van het onderwijsdeel. De toekomst zal uitwijzen in welke mate dit bedrag ook daadwerkelijk gerealiseerd zal worden. Onderstaande tabel geeft weer hoe het benodigde extra krediet is opgebouwd en wat dit betekent voor de extra structurele kapitaallast.

Extra investering	Oplevering	Afschrijvingstermijn	Activiteit	Rente	Kapitaallast structureel
€ 185.130	2023	40 jaar	Onderwijsdeel Droomgaard	2%	€ 8.331
€ 40.246	2023	40 jaar	Opvangdeel Droomgaard	2%	€ 1.811
€ 125.515	2023	40 jaar	Post onvoorzien	2%	€ 5.648
€ 350.891					€ 15.790
					Kapitaalslast éénmalig
€ 6.110	2023		Tijdelijke huisvesting		€ 6.110
€ 357.001					

Participatie en communicatie
Het schoolbestuur heeft gedurende het ontwerpproces op verschillende momenten informatiebijeenkomsten belegd voor de inmiddels gevormde klankbordgroep en de buurtbewoners van de nieuwbouwlocatie. Voorafgaand aan de scholenfusie hebben beide teams actief deelgenomen aan het proces om te komen tot een programma van eisen. Het gebouw faciliteert het pedagogisch en onderwijskundig concept van het IKC.

Middels raadsbrieven en bij de aanbieding van de begroting 2023 is de gemeenteraad geïnformeerd over de te verwachten kostenstijgingen bij nieuwbouwprojecten, waaronder de nieuwbouw van de IKC's.

Uitvoering
Nadat het gevraagde aanvullende krediet door de gemeenteraad binnen de geldende gestandsdoeningstermijn beschikbaar is gesteld, kan het bestuur van LiemersNovum de opdracht verstrekken en is het risico van nieuwe prijsstijgingen omdat de termijn niet wordt gehaald, uitgesloten.

Duiven, 17 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen
Raadsbesluit 201589018

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201589018

Datum besluitvorming :

Onderwerp : Aanvullend krediet IKC Wereldwijzer/Wiekslag

Samenvatting

Op 20 juli 2021 heeft de gemeenteraad besloten om een krediet van in totaal € 4.925.224,- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag (Zaak-&documentnummer: Z/21/080835/201516796), bestaande uit :
- € 3.938.934 ,- ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/Wiekslag;
- € 856.290,- voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wereldwijzer/Wiekslag met Kindercentra PUCK&CO B.V.;
- € 130.000,- voor tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer..

In het betreffende raadsvoorstel is de kanttekening gemaakt dat het bedrag gebaseerd was op prijspeil 1-1-2020, maar dat op het moment van besluitvorming het prijspeil ten opzichte van 2020 al was gestegen met 4,7%. In de huisvestingsverordening Onderwijs van de gemeente Duiven is opgenomen dat de gemeente 'marktconforme' bedragen hanteert bij nieuwbouw. In de praktijk betekent dit dat pas op het moment van aanbesteding duidelijk is wat het definitieve bedrag wordt dat beschikbaar gesteld moet worden om de beoogde nieuwbouw daadwerkelijk te kunnen realiseren. Stichting LiemersNovum is de bouwheer van dit IKC. Het bestuur heeft ons laten weten dat de aanbesteding is afgerond. Op basis van de aanbieding van de laagst biedende partij is een aanvullende krediet nodig voor de definitieve realisatie van € 357.001,-. De kosten die voor rekening van het schoolbestuur komen zijn afgetrokken van de aanneemsom.

De raad besluit
Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag van in totaal € 357.001. Dit krediet bestaat uit € 185.130,- voor de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag, € 40.246,- voor de voorfinanciering van de IKC vorming van de Wereldwijzer /Wiekslag met PUCK&Co Kinderopvang en € 6.110,- voor de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer. Dit krediet bevat ook een bedrag van €125.515,- zijnde 50% van de 'post onvoorzien' van 5% die was ingecalculeerd.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

CDA DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke Avond 22 november 2022
Vragen n.a.v. Raadsvoorstel Kredietaanvraag IKC De Droomgaard

---

Volgens het Raadsvoorstel moet een aanvullend krediet beschikbaar worden gesteld van 4,7% (totaal € 357.001). Dit zou volgens het voorstel ook moeten gelden voor de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer waar dan een bedrag van € 6.110 extra voor beschikbaar zou moeten moet worden gesteld.

In de Samenvatting van het voorstel staat echter dat de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer inmiddels binnen budget (€ 130.000) is gerealiseerd.

Vraag: waarom moet voor de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer alsnog 4,7% extra beschikbaar worden gesteld nu volgens het voorstel de tijdelijke huisvesting binnen het budget al is gerealiseerd?
Antwoord: De units moeten langer gehuurd worden dan gepland. Een maand huur kost € 4.703,39 inclusief BTW. Kosten voor verhuizing/verwijdering van de units zal niet veranderen.

In eerste instantie was uitgegaan van een jaar huur omdat het project voor de grote vakantie van 2023 gereed zou zijn. De huur is ingegaan op 1-8-2022 en zou oorspronkelijk tot en met 31-8-2023 duren. Op dit moment wordt gekoerst op een oplevering januari/februari. Dit betekent dat de units zes maanden langer gehuurd moeten worden dan oorspronkelijk de bedoeling was. Dit leidt tot meerkosten, zijnde 6 x € 4.700 = € 28.200 inclusief BTW.

Verder staat bij de beslispunten '*Dit krediet bevat ook een bedrag van €125.515,- zijnde 50% van de 'post onvoorzien' van 5% die was ingecalculeerd*'.

Vraag: Kan deze zin nog eens nader worden toegelicht wat dit feitelijk betekent?
Antwoord: Het is gebruikelijk dat bij dergelijke projecten een stelpost van 5% 'onvoorzien' wordt opgenomen. Lopende een project kan dit budget worden ingezet om onvoorziene tegenvallers mee op te vangen. Het schoolbestuur heeft aangeboden om reeds op voorhand 50% van deze post onvoorzien aan te wenden voor een gedeeltelijke dekking van het tekort. Wij waarderen als College deze geste van het schoolbestuur zeer, maar achten dit, gezien de nog steeds voortdurende inflatie, een onverantwoorde keuze. In alle redelijkheid valt met de kennis van nu te voorzien dat er nog wel enkele financiële tegenvallers zullen komen. Dat zal uiteindelijk gevolgen hebben voor de beoogde kwaliteit. Als gemeente willen niet op voorhand inleveren op de basiskwaliteit. Vandaar dat wij voorstellen om dat verschil van 2,5% op de post onvoorzien aan te vullen zodat de gebruikelijke norm van 5% voor de bouw beschikbaar is.

Bij de Argumenten staat onder 1.2. '*Met het schoolbestuur is afgesproken dat het gebouw sober doch doelmatig zal worden gebouwd, waarbij het Kwaliteitskader Huisvesting 2021 de norm is waaraan het gebouwontwerp getoetst moet worden. Het schoolbestuur heeft voor de aanbesteding nogmaals bekeken welke onderdelen uit het gebouw gezien kunnen worden als extra op dit kwaliteitskader en heeft deze onderdelen geschrapt*.'

Vraag: Welke onderdelen zijn alsnog geschrapt en welk bedrag is hiermee gemoeid?
Antwoord:
Esthetische en architectonische verfraaiingen die geen invloed hebben op de bouwkundige en onderwijskundige kwaliteit. Het betreft een bezuiniging van concreet € 232.320.

Vraag 1
Resterende boekwaarde blijft gekoppeld aan de locatie Goudhaanstraat 38, betekent het dat we die in de boeken houden de komende jaren? **T**

Ja, deze resterende boekwaarde van de grond waarop ook de nieuwe school gebouwd wordt, wordt niet versneld afgeschreven.

Hieronder de beantwoording van de vragen van de pvda

Kredietaanvraag IKC De Droomgaard

1. Kunt u aangeven hoe het komt dat de bouw niet voortgezet is na de sloop? **I**

   Kort na de zomervakantie moest helaas afscheid genomen worden van de Bouwteampartner (Koenders) omdat de overnemende partij het oorspronkelijke contract niet wilde continueren tegen de overeen gekomen budgettaire voorwaarden.

2. Welke ontbindende voorwaarden waren van toepassing in het getekende contract?

   De voorwaarden waren zodanig dat uiteindelijk het contract ontbonden kon worden. De bouwheer heeft aangegeven dat dit was vanwege onverklaarbare prijsstijgingen.

Onderwerp	Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024		
Ondertitel	Deelname aan de Groene Metropoolregio maakt het mogelijk om binnen het samenwerkingsverband met 18 gemeenten te werken aan grote opgaven, zoals de Verstedelijkingsstrategie, werkgelegenheid en ontspannen leefkwaliteit.		
Portefeuillehouder	H.B. Hieltjes	Zaaknummer	Z/22/099083/201580985
Behandelend ambtenaar	Walter van der Veen		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. 2. Te besluiten deel te nemen aan de hierin opgenomen vijf opgaven. 3. Aan het college opdracht te geven om daartoe de bijgevoegde vijf concept opgaveovereenkomsten af te sluiten en te ondertekenen.		
Historie	Gemeente Duiven werkt in de Groene Metropoolregio samen met 18 gemeenten aan te werken aan grote opgaven, zoals de verstedelijkingsstrategie, werkgelegenheid en ontspannen leefkwaliteit. De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen werkt samen met de Regio Foodvalley. Zij stelden eind 2021 het eerste deel van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley vast. Op 8 november 2022 ligt het tweede deel voor, waaronder een onderzoeksagenda. Het voorliggende stuk gaat over de Groene Metropoolregio. De raad heeft op 7 juni 2022 een besluit genomen op de concept regionale agenda 2023 en verder. Naar aanleiding van eerdere reacties vanuit de deelnemende gemeenten is de looptijd van de Regionale Agenda aangepast van drie naar 2 jaar. Daarmee is recht gedaan aan de motie die daarover door de gemeenteraad van Duiven is aangenomen.		
Termijn	De getekende opgaveovereenkomsten moeten vóór 1 december 2022 worden geretourneerd.		

Politieke Avond	22 november 2022		Ronde of debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Albers	W. Bosch	Raadzaal	Ruimte	45 minuten
Behandeladvies	Deze stap borduurt voort op de stap die de raad op 7 juni heeft gezet. Volstaan kan worden met een gecombineerde ronde en debat tafel. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			

Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 22 november	D66 is niet vertegenwoordigd. Aan de ronde tafel nemen deel de heer P. Mekkink en mw. B. Boschker namens Milieuvrienden. Vragen aandacht voor het groen-blauwe raamwerk. Er is geen behoefte aan debat. Het raadsvoorstel Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024 wordt als hamerstuk geagendeerd voor de raad van 6 december 2022.
Raadsvergadering	6 december 2022

ZFEFE89E56B

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024

Zaak- & documentnr.	: Z/22/099083/201580985	**Opsteller**	: Walter van der Veen
Portefeuillehouder	: H.B. Hieltjes	**Afdeling**	: IBP
		Telefoonnr.	3058

Samenvatting

In de raadsvergadering van 7 juni 2022 heeft u de opgaveagenda 2023 en verder behandelend. Uw raad heeft hierbij een zienswijze ingediend over de concept regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De regio heeft de opmerkingen uit deze zienswijze, en uit de zienswijzen van de andere gemeenten opgenomen in een zienswijze reactie. Op basis hiervan is er een definitieve agenda opgesteld. Deze ligt nu voor.

Beslispunten

De raad besluit;

1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Te besluiten deel te nemen aan de hierin opgenomen vijf opgaven.
3. Aan het college opdracht te geven om daartoe de bijgevoegde vijf concept opgaveovereenkomsten af te sluiten en te ondertekenen.

Aanleiding

De raad heeft op 7 juni 2022 een besluit genomen op de concept regionale agenda 2023 en verder.

Op deze concept-agenda heeft u een zienswijze ingediend en de wens uitgesproken deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Op basis van de zienswijzen is een definitieve agenda opgesteld. Een overzicht van de zienswijzen treft u in de bijlage. Het algemeen bestuur heeft op 6 juli 2022 de regionale agenda vastgesteld en biedt deze nu aan.

Op basis van de regionale agenda 2023-2024 worden de achttien gemeenten gevraagd in te tekenen op de vijf opgaven. Dit besluit is aan uw gemeenteraad. Wanneer u besluit aan alle vijf opgaven mee te doen geeft u ons college toestemming de opgavenovereenkomsten aan te gaan.

Karakter van de regionale agenda

De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2023-2024 hangt vanzelfsprekend sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar we als achttien regiogemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking:

- Productieve regio
- Verbonden regio

- Circulaire regio
- Ontspannen regio
- Groene groeiregio

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen, die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. In de regionale agenda 2023-2024 zijn de vijf opgaven verder uitgewerkt ten opzichte van de versie die u in juni 2022 is aangeboden ter consultatie.

Hierbij is rekening gehouden met een looptijd van 2 jaar en een vermindering van de inwonersbijdrage.

Deelname aan de Groene Metropoolregio maakt het mogelijk om binnen het samenwerkingsverband met 18 gemeenten te werken aan grote opgaven, zoals de Verstedelijkingsstrategie, werkgelegenheid en ontspannen leefkwaliteit. Hierbij wordt gebruik gemaakt van elkaars kennis en kunde maar ook zorgt het voor een integrale aanpak in samenwerking met diverse overheden en met partners in het private en maatschappelijke domein.

Beoogd effect

De regionale agenda 2023-2024 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma's én in de agenda's van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2023 en verder wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord. Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de achttien samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de achttien gemeenten over de regionale agenda 2023-2024.

Argumenten

1.1 De regionale agenda geeft invulling aan de visie van de Groene metropoolregio
De regionale agenda moet de achttien regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt. De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel. Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten.

1.2 Regionale agenda is de inhoudelijke basis voor het bestuursakkoord met de provincie
De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en The Economic Board hebben met elkaar afspraken gemaakt in een bestuursakkoord. Op basis van een investeringsagenda geven de partijen aan wat zij investeren. Het bestuursakkoord wordt later dit jaar ondertekend.

Ondertekening door het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio vindt eerst plaats nadat alle achttien gemeenteraden een besluit hebben genomen over het intekenen op de opgaven uit de regionale agenda 2023-2024.

1.3 De regionale agenda sluit aan bij de gemeentelijke ambities van Duiven
De vijf opgaven in de regionale agenda sluiten aan bij een aantal ambities van de gemeente Duiven. Daarnaast zorgt de uitvoering van de regionale agenda voor belangrijke impuls aan de ontwikkeling van de regio als geheel.

1.4 De zienswijzen op de concept Regionale agenda zijn verwerkt in de definitieve Regionale agenda
De zienswijze door de gemeente Duiven ziet toe op het zich uitspreken tegen de verhoging van de inwonerbijdrage per 2023 met uitzondering van de indexatie. Pas wanneer er zichtbare resultaten worden geboekt is een verhoging bespreekbaar. Daarnaast geeft zij aan kritischer te gaan kijken naar deelname aan de (deel) opgaven.

In de Zienswijzenota concept-regionale agenda 2023-2025 is de GMR in het algemeen ingegaan op deze ingediende zienswijze. Aan de zienswijze van onze gemeenteraad ten aanzien van de Inwonersbijdrage is enigszins tegemoet gekomen (zie hierna onder inwonersbijdrage).

Looptijd
Naar aanleiding van eerdere reacties vanuit de deelnemende gemeenten is de looptijd van de Regionale Agenda aangepast van drie naar 2 jaar. Daarmee is recht gedaan aan de motie die daarover door de gemeenteraad van Duiven is aangenomen.

Inwonerbijdrage
Er ligt nu een regionale agenda 2023-2024 voor, die leidt tot een stijging van de inwonerbijdrage van € 0,65 t.o.v. 2022. In de memo "Onderbouwing inwonerbijdrage 2023' wordt gedetailleerd ingegaan op de stijging. Ten opzichte van het concept dat in april 2022 is aangeboden aan het algemeen bestuur en de gemeenten is de inwonerbijdrage neerwaarts bijgesteld. Deze verlaging is vooral gevonden door kritisch te kijken binnen de opgaven en te prioriteren. De verhoging bestaat voor 50% uit indexatie en verplaatsing van kosten ('intillen') en voor 50% uit nieuwe of intensivering van activiteiten ten opzichte van 2022.

In de bijlage 'Zienswijze nota concept-regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026' (bijlage 2; 201580860) is de reactie opgenomen op deze consultatieronde.

2.1 Intentie tot deelname
Op basis van de uitgewerkte opgaven stellen we de raad voor om deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Voor Duiven zijn er raakvlakken met alle opgaven. Wij verwachten inhoudelijke en financiële meerwaarde uit de samenwerking te halen. Daarnaast is het van belang dat we de nieuwe samenwerking in de regio in deze fase blijven ondersteunen.

Kanttekeningen

2.2 De opgaven zijn vooralsnog voor 2 jaar vastgelegd
De kosten voor de vijf opgaven zijn voor het jaar 2023 en 2024 vastgelegd. Niet uit te sluiten is dat de nu geldende inwonersbijdrage vanaf 2025 wederom een verhoging laten zien ten opzichte van deze opgaveagenda 2023-2024. Daarnaast zal in 2024 een nieuwe Regionale Agenda volgen, waarbij vermoedelijk de looptijd opnieuw ter discussie komt te staan. Beide onderdelen zullen gemonitoord worden en worden voorgelegd aan de raad.

2.2 Resultaten
De koers van de (nieuwe) Groene Metropoolregio is in 2019 ingezet. Dit heeft geleidt tot een eerste Regionale Opgave Agenda per 2021 en voor het jaar 2022 (aangeboden in het najaar van 2020). Een relatief korte tijd om ook goed inzichtelijk te maken welke effecten de deelname aan de Regionale Opgave Agenda zichtbaar zijn op gemeentelijk niveau. In 2023 zal (door de gemeente) een tussentijdse balans worden opgemaakt om resultaten inzichtelijk te maken.

Financiële paragraaf

De kosten van de verschillende opgaven zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze kosten zijn voor een groot deel meegenomen in de Voorjaarsnota 2022 en al verwerkt in de financiële boekhouding (grootboekrekeningen) van de gemeente Duiven.

Bijdrage aan regiobureau € 2,57/inwoner

Opgave Bijdrage

(bedrag per inwoner)	voorstel juni 2022	voorstel 2023
Productieve regio	€ 0,97	€ 0,94
Verbonden regio	€ 1,51	€ 1,49
Circulaire regio	€ 0,93	€ 0,91
Ontspannen regio	€ 0,65	€ 0,62
Groene groeiregio	€ 1,04	€ 0,94
Totaal	**€ 5,10**	**€ 4,90**
X 25.067 inwoners		**€ 122.828,-**

Er is een daling van € 0,20 per inwoner ten opzichte van de concept-regionale agenda. De stijging is hiermee 'beperkt' tot € 0,74 voor het begrotingsjaar 2023.

De genoemde bedragen zijn opgenomen in de begroting.

Participatie en communicatie

Uitgebreide communicatie over de regionale agenda 2023 vindt (digitaal) plaats door het Regiobureau.

Duurzaamheid

Veel van de opgaven, opgenomen in de Regionale Opgaveagenda 2023 hebben een directe relatie met het thema 'Duurzaamheid'. Gesteld kan dan ook worden dat het deelnemen aan de opgaveagenda bijdraagt aan gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen, zoals de Energietransitie.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen achttien gemeenten.

Bijlagen

1	201581038	Zienswijzebrief gemeente Duiven
2	201580860	Zienswijzenota concept-regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026
3	201580861	Onderbouwing inwonerbijdrage 2023
4	201580862	Bestedingsplan 2023

5	201580863	Aanbiedingsbrief
6	201580864	Algemene voorwaarden opgave overeenkomsten
7	201580866	Opgaveagenda Productieve agenda
8	201580867	Opgaveagenda Groene Groeiregio
9	201580868	Opgaveagenda Verbonden regio
10	201580869	Opgaveagenda Circulaire regio
11	201580870	Opgaveagenda Ontspannen regio
12	201581041	Raadsbesluit

Duiven, 5 oktober 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024

Zaak- & documentnr.	: Z/22/099083/201580985	**Opsteller**	: Walter van der Veen
Portefeuillehouder	: H.B. Hieltjes	**Afdeling**	: IBP
		Telefoonnr.	3058

Samenvatting

In de raadsvergadering van 7 juni 2022 heeft u de opgaveagenda 2023 en verder behandelend. Uw raad heeft hierbij een zienswijze ingediend over de concept regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De regio heeft de opmerkingen uit deze zienswijze, en uit de zienswijzen van de andere gemeenten opgenomen in een zienswijze reactie. Op basis hiervan is er een definitieve agenda opgesteld. Deze ligt nu voor.

Beslispunten

De raad besluit;

1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Te besluiten deel te nemen aan de hierin opgenomen vijf opgaven.
3. Aan het college opdracht te geven om daartoe de bijgevoegde vijf concept opgaveovereenkomsten af te sluiten en te ondertekenen.

Aanleiding

De raad heeft op 7 juni 2022 een besluit genomen op de concept regionale agenda 2023 en verder.

Op deze concept-agenda heeft u een zienswijze ingediend en de wens uitgesproken deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Op basis van de zienswijzen is een definitieve agenda opgesteld. Een overzicht van de zienswijzen treft u in de bijlage. Het algemeen bestuur heeft op 6 juli 2022 de regionale agenda vastgesteld en biedt deze nu aan.

Op basis van de regionale agenda 2023-2024 worden de achttien gemeenten gevraagd in te tekenen op de vijf opgaven. Dit besluit is aan uw gemeenteraad. Wanneer u besluit aan alle vijf opgaven mee te doen geeft u ons college toestemming de opgavenovereenkomsten aan te gaan.

Karakter van de regionale agenda
De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2023-2024 hangt vanzelfsprekend sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar we als achttien regiogemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking:
- Productieve regio
- Verbonden regio

- Circulaire regio
- Ontspannen regio
- Groene groeiregio

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen, die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. In de regionale agenda 2023-2024 zijn de vijf opgaven verder uitgewerkt ten opzichte van de versie die u in juni 2022 is aangeboden ter consultatie.

Hierbij is rekening gehouden met een looptijd van 2 jaar en een vermindering van de inwonersbijdrage.

Deelname aan de Groene Metropoolregio maakt het mogelijk om binnen het samenwerkingsverband met 18 gemeenten te werken aan grote opgaven, zoals de Verstedelijkingsstrategie, werkgelegenheid en ontspannen leefkwaliteit. Hierbij wordt gebruik gemaakt van elkaars kennis en kunde maar ook zorgt het voor een integrale aanpak in samenwerking met diverse overheden en met partners in het private en maatschappelijke domein.

Beoogd effect

De regionale agenda 2023-2024 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma’s én in de agenda’s van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2023 en verder wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord. Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de achttien samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de achttien gemeenten over de regionale agenda 2023-2024.

Argumenten

1.1 De regionale agenda geeft invulling aan de visie van de Groene metropoolregio
De regionale agenda moet de achttien regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt. De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel. Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten.

1.2 Regionale agenda is de inhoudelijke basis voor het bestuursakkoord met de provincie
De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en The Economic Board hebben met elkaar afspraken gemaakt in een bestuursakkoord. Op basis van een investeringsagenda geven de partijen aan wat zij investeren. Het bestuursakkoord wordt later dit jaar ondertekend.

Ondertekening door het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio vindt eerst plaats nadat alle achttien gemeenteraden een besluit hebben genomen over het intekenen op de opgaven uit de regionale agenda 2023-2024.

1.3 De regionale agenda sluit aan bij de gemeentelijke ambities van Duiven
De vijf opgaven in de regionale agenda sluiten aan bij een aantal ambities van de gemeente Duiven. Daarnaast zorgt de uitvoering van de regionale agenda voor belangrijke impuls aan de ontwikkeling van de regio als geheel.

1.4 De zienswijzen op de concept Regionale agenda zijn verwerkt in de definitieve Regionale agenda
De zienswijze door de gemeente Duiven ziet toe op het zich uitspreken tegen de verhoging van de inwonerbijdrage per 2023 met uitzondering van de indexatie. Pas wanneer er zichtbare resultaten worden geboekt is een verhoging bespreekbaar. Daarnaast geeft zij aan kritischer te gaan kijken naar deelname aan de (deel) opgaven.

In de Zienswijzenota concept-regionale agenda 2023-2025 is de GMR in het algemeen ingegaan op deze ingediende zienswijze. Aan de zienswijze van onze gemeenteraad ten aanzien van de Inwonersbijdrage is enigszins tegemoet gekomen (zie hierna onder inwonersbijdrage).

Looptijd
Naar aanleiding van eerdere reacties vanuit de deelnemende gemeenten is de looptijd van de Regionale Agenda aangepast van drie naar 2 jaar. Daarmee is recht gedaan aan de motie die daarover door de gemeenteraad van Duiven is aangenomen.

Inwonerbijdrage
Er ligt nu een regionale agenda 2023-2024 voor, die leidt tot een stijging van de inwonerbijdrage van € 0,65 t.o.v. 2022. In de memo “Onderbouwing inwonerbijdrage 2023’ wordt gedetailleerd ingegaan op de stijging. Ten opzichte van het concept dat in april 2022 is aangeboden aan het algemeen bestuur en de gemeenten is de inwonerbijdrage neerwaarts bijgesteld. Deze verlaging is vooral gevonden door kritisch te kijken binnen de opgaven en te prioriteren. De verhoging bestaat voor 50% uit indexatie en verplaatsing van kosten (‘intillen’) en voor 50% uit nieuwe of intensivering van activiteiten ten opzichte van 2022.

In de bijlage ‘Zienswijze nota concept-regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026’ (bijlage 2; 201580860) is de reactie opgenomen op deze consultatieronde.

2.1 Intentie tot deelname
Op basis van de uitgewerkte opgaven stellen we de raad voor om deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Voor Duiven zijn er raakvlakken met alle opgaven. Wij verwachten inhoudelijke en financiële meerwaarde uit de samenwerking te halen. Daarnaast is het van belang dat we de nieuwe samenwerking in de regio in deze fase blijven ondersteunen.

Kanttekeningen

2.2 De opgaven zijn vooralsnog voor 2 jaar vastgelegd
De kosten voor de vijf opgaven zijn voor het jaar 2023 en 2024 vastgelegd. Niet uit te sluiten is dat de nu geldende inwonersbijdrage vanaf 2025 wederom een verhoging laten zien ten opzichte van deze opgaveagenda 2023-2024. Daarnaast zal in 2024 een nieuwe Regionale Agenda volgen, waarbij vermoedelijk de looptijd opnieuw ter discussie komt te staan. Beide onderdelen zullen gemonitoord worden en worden voorgelegd aan de raad.

2.2 Resultaten
De koers van de (nieuwe) Groene Metropoolregio is in 2019 ingezet. Dit heeft geleidt tot een eerste Regionale Opgave Agenda per 2021 en voor het jaar 2022 (aangeboden in het najaar van 2020). Een relatief korte tijd om ook goed inzichtelijk te maken welke effecten de deelname aan de Regionale Opgave Agenda zichtbaar zijn op gemeentelijk niveau. In 2023 zal (door de gemeente) een tussentijdse balans worden opgemaakt om resultaten inzichtelijk te maken.

Financiële paragraaf

De kosten van de verschillende opgaven zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze kosten zijn voor een groot deel meegenomen in de Voorjaarsnota 2022 en al verwerkt in de financiële boekhouding (grootboekrekeningen) van de gemeente Duiven.

Bijdrage aan regiobureau € 2,57/inwoner

Opgave Bijdrage

(bedrag per inwoner)	voorstel juni 2022	voorstel 2023
Productieve regio	€ 0,97	€ 0,94
Verbonden regio	€ 1,51	€ 1,49
Circulaire regio	€ 0,93	€ 0,91
Ontspannen regio	€ 0,65	€ 0,62
Groene groeiregio	€ 1,04	€ 0,94
Totaal	**€ 5,10**	**€ 4,90**
X 25.067 inwoners		**€ 122.828,-**

Er is een daling van € 0,20 per inwoner ten opzichte van de concept-regionale agenda. De stijging is hiermee ‘beperkt’ tot € 0,74 voor het begrotingsjaar 2023.

De genoemde bedragen zijn opgenomen in de begroting.

Participatie en communicatie

Uitgebreide communicatie over de regionale agenda 2023 vindt (digitaal) plaats door het Regiobureau.

Duurzaamheid

Veel van de opgaven, opgenomen in de Regionale Opgaveagenda 2023 hebben een directe relatie met het thema ‘Duurzaamheid’. Gesteld kan dan ook worden dat het deelnemen aan de opgaveagenda bijdraagt aan gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen, zoals de Energietransitie.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen achttien gemeenten.

Bijlagen

1	201581038	Zienswijzebrief gemeente Duiven
2	201580860	Zienswijzenota concept-regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026
3	201580861	Onderbouwing inwonerbijdrage 2023
4	201580862	Bestedingsplan 2023

5	201580863	Aanbiedingsbrief
6	201580864	Algemene voorwaarden opgave overeenkomsten
7	201580866	Opgaveagenda Productieve agenda
8	201580867	Opgaveagenda Groene Groeiregio
9	201580868	Opgaveagenda Verbonden regio
10	201580869	Opgaveagenda Circulaire regio
11	201580870	Opgaveagenda Ontspannen regio
12	201581041	Raadsbesluit

Duiven, 5 oktober 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/099083/201581041

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024

Samenvatting
Op 7 juni 2022 heeft uw raad een zienswijze ingediend over de concept regionale agenda 2023 en verder van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De regio heeft de opmerkingen uit deze zienswijze, en uit de zienswijzen van de andere gemeenten, overgenomen. Op basis hiervan is er een definitieve agenda opgesteld. Deze ligt nu voor. Wij hebben in onze zienswijze de intentie uitgesproken om aan alle vijf de opgaven deel te nemen.

De raad besluit
1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2023-2024 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Te besluiten deel te nemen aan de hierin opgenomen vijf opgaven.
3. Aan het college opdracht te geven om daartoe de bijgevoegde vijf concept opgaveovereenkomsten af te sluiten en te ondertekenen.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen
Nijverheidsweg 2 1
6662 NG Elst

datum	:	7 juni 2022
zaaknummer	:	Z/22/093898 /201562702
onderwerp	:	Zienswijzebrief Regionale agenda 2023-2025 en Begroting 2023-2026 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
contactpersoon	:	Walter van Veen

Beste leden van het dagelijks bestuur,

De gemeenteraad heeft kennis genomen van de voorstellen van het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR Arnhem-Nijmegen). De gemeenteraad heeft in het najaar van 2021 beslist over de deelname aan de vijf opgaven; te weten Verbonden regio, Productieve regio, Circulaire regio, Ontspannen regio en Groene groeiregio. De gemeenteraad ziet met genoegen dat de opgaven uitgewerkt zijn in de voorliggende begroting.

Onze inwoners worden met veel prijsstijgingen geconfronteerd. Een reële verhoging van de bijdrage per inwoner door uitbreiding van de opgaven is op dit moment niet uit te leggen. De gemeenteraad verwacht dat eerst de inspanningen van de GMR zichtbaar leiden tot daadwerkelijke resultaten. Pas daarna is een reële verhoging van de inwonersbijdrage voor ons bespreekbaar in samenhang met inhoudelijke opgaven.

Voorts vinden we dat kritischer beoordeeld moet worden welke deelopgaven ook daadwerkelijk op de schaal van de GMR moeten worden aangepakt. Als voorbeeld vinden we dat de toegevoegde waarde van inspanningen rond arbeidsmarkt (“Human Capital”) onvoldoende zijn, gelet op de activiteiten in de arbeidsmarktregio’s.

De gemeenteraad is daarom van mening dat de stijging op dit moment beperkt moet blijven tot de correctie voor inflatie en technische aanpassingen. Dit past ook binnen de gemaakte afspraken. Een verdere stijging van de gemeentelijke bijdrage voor het uitbreiden van de opgaven aan de GMR Arnhem-Nijmegen is bespreekbaar op het moment dat feitelijke resultaten een feit zijn. Daarbij denken we onder meer aan een gesloten bestuursovereenkomst of regiodeal met de rijksoverheid.

De gemeenteraad spreekt zich uit tegen de verhoging van de inwonerbijdrage per 2023, met uitzondering van de indexatie van deze bijdrage.

Wat betreft de verhoging in verband met contractbeheer en energie spreekt de gemeenteraad uit dat de raad een verplaatsing van de kosten als budgettair neutrale verschuiving van de betreffende kosten, als technische wijziging ziet.

De incidentele verhoging van het budget van de RES is een eerder aangenomen voorstel, waarvan de uitwerking vorm heeft gekregen. De gemeenteraad legt zich neer bij die incidentele verhoging van de bijdrage in 2022 voor de uitvoering van de regionale afspraken van de RES.

In de komende periode blijft onze raad nauw betrokken bij de GMR Arnhem-Nijmegen en zullen wij de ontwikkelingen en vervolgvoorstellen met belangstelling tegemoet zien.

Met vriendelijke groeten,

drs. W.R. (Wouter) Bosch
griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
voorzitter

Zienswijzenota concept-regionale agenda 2023-2025 & ontwerpbegroting 2023-2026

Algemeen

<table>
<tr><th>Opmerkingen</th><th>Reactie</th></tr>
<tr><td>Looptijd regionale agenda</td><td></td></tr>
<tr><td>In (bijna) alle zienswijzen is het verzoek van de raadsleden opgenomen, veelal vastgelegd in een amendement, om de looptijd van de regionale agenda met één jaar te verkorten tot 2 jaar.</td><td>Er bestaan geen bezwaren tegen de wijziging van de looptijd van de regionale agenda en vanaf 2024 te werken met een 4-jarige agenda.</td></tr>
<tr><td>Hoogte inwonerbijdrage</td><td></td></tr>
<tr><td>Alle gemeenten zijn in hun zienswijze ingegaan op de hoogte van de inwonerbijdrage per 2023. De zorgen over de opgenomen stijging van de inwonerbijdrage worden breed gedragen. Hier zijn grofweg twee reacties te onderscheiden:
- Instemming met de hoogte van de inwonerbijdrage 2023.
- Instemming met een aantal onderdelen van de voorgestelde verhoging met uitzondering van nieuwe activiteiten.

In de zienswijzen worden verschillende bewoordingen gebruikt om de zorgen over de voorgestelde stijging van de inwonerbijdrage.

Voor een aantal gemeenten is de stijging voor nieuw opgevoerde activiteiten om diverse redenen niet acceptabel. Gevraagd wordt om kritisch te kijken (door te schuiven, te prioriteren of te schrappen) naar de ambities en bijbehorende activiteiten en deze beter te onderbouwen in de regionale agenda. Uiterste terughoudendheid met de stijging van de inwonerbijdrage wordt noodzakelijk gevonden. Een aantal gemeenten accepteert de verhoging voor 2023, maar merkt op dat verdere verhoging niet op goedkeuring kan rekenen.</td><td>Er ligt nu een regionale agenda 2023-2024 voor, die leidt tot een stijging van de inwonerbijdrage van € 0,65 t.o.v. 2022. In de memo “Onderbouwing inwonerbijdrage 2023’ wordt gedetailleerd ingegaan op de stijging.

<table>
<tr><th></th><th>2022</th><th>2023 (april)</th><th>voorstel (juli)</th></tr>
<tr><td>Regiobureau</td><td>2,50</td><td>2,57</td><td>2,57</td></tr>
<tr><td>Verbonden regio</td><td>1,30</td><td>1,51</td><td>1,49</td></tr>
<tr><td>Productieve regio</td><td>0,73</td><td>0,97</td><td>0,94</td></tr>
<tr><td>Circulaire regio</td><td>0,81</td><td>0,93</td><td>0,91</td></tr>
<tr><td>Ontspannen regio</td><td>0,57</td><td>0,65</td><td>0,62</td></tr>
<tr><td>Groene groeiregio</td><td>0,82</td><td>1,04</td><td>0,94</td></tr>
<tr><td></td><td>6,73</td><td>7,67</td><td>7,38</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">per inwoner</td></tr>
</table>

T.o.v. van het concept dat in april 2022 is aangeboden aan het algemeen bestuur en de gemeenten is de inwonerbijdrage neerwaarts bijgesteld. Deze verlaging is vooral gevonden door kritisch te kijken binnen de opgaven en te prioriteren. De verhoging</td></tr>
</table>

Opmerkingen	Reactie
De verhoging als gevolg van indexatie, realistisch begroten en verplaatsing ('intillen') van kosten wordt door diverse gemeenten wel acceptabel gevonden.	bestaat voor 50% uit indexatie en verplaatsing van kosten ('intillen') en voor 50% uit nieuwe of intensivering van activiteiten ten opzichte van 2022. In het vervolg van deze zienswijzenota wordt per opgave een concrete reactie gegeven op geuite zorgen over de hoogte van de inwonerbijdrage.
Integrale afweging	
Door een aantal gemeenten, waaronder Beuningen en Heumen, wordt aandacht gevraagd voor de noodzaak tot een integrale afweging tussen de (inzet op) de opgaven. Een goede positionering van het algemeen bestuur wordt bepleit.	De voorstellen voor de opgaven worden voorbereid in de Bestuurlijke Opgaveteams (BOT's). De regionale agenda lijkt op een optelsom van de ambities in de opgaven. Het algemeen bestuur is aan het einde van het opbouwjaar 2021, na besluitvorming over vele juridisch en organisatorische thema's, over haar rol binnen de samenwerking in gesprek gegaan. Dit gesprek is dit jaar voortgezet en recent nog gevoerd in het eerste (informele) overleg in de nieuwe bestuursperiode. Het algemeen bestuur ziet voor haar een rol in de integrale weging van de ambities en de integrale weging van de inzet (menskracht en middelen) die daarvoor nodig is.
Inschrijven op de opgaven	
Door een aantal gemeenten is aangegeven dat zij (weer) voornemens zijn in te tekenen op de vijf opgaven (onder meer Arnhem, Druten, Rozendaal, Nijmegen, Renkum, Berg en Dal, Lingewaard en Zevenaar) waarbij door een aantal gemeenten is aangegeven dat bij de begrotingsbehandeling in het najaar duidelijkheid gegeven kan worden over de gevraagde inwonerbijdrage. Niet uitgesloten wordt dat gedwongen wordt te prioriteren. Mook en Middelaar heeft aangegeven wederom in te tekenen op de 2 opgaven (Verbonden regio en Groene groeiregio).	Het is belangrijk dat alle gemeenten in de gelegenheid zijn deel te nemen aan de vijf opgaven. Onze gezamenlijke ambities breed worden onderschreven en er de overtuiging is dat binnen de opgaven de juiste projecten worden opgepakt. We sluiten onze ogen niet voor de lastige financiële situatie van gemeenten. Mede voor ons aanleiding om nog eens kritisch te kijken naar de opgaven in de regionale agenda. Brede deelname aan alle opgaven gedurende de looptijd van de regionale agenda is belangrijk voor succesvolle regionale samenwerking.

Verkrijgen van gelden van externe partijen	
Een aantal gemeenten moedigt de regio aan actief in te zetten op het verkrijgen van gelden van externe partijen (onder meer Lingewaard, Mook en Middellaar, Overbetuwe en Nijmegen) en voortvarend financiële afspraken te maken. Het verzoek is de consequenties daarvan ook in beeld te brengen (en te rapporteren).	Het regiobureau en de opgaven zijn zeer zeker op zoek naar partners voor de uitvoering van de projecten. Naast menskracht voor de gezamenlijke opgaven wordt ook gekeken naar financiën. Met de provincie Gelderland en The Economic Board hebben wij een Bestuursakkoord gesloten en voeden we samen de Investeringsagenda. Met het Rijk zijn wij intensief in gesprek om niet alleen gebruik te maken van de Rijksfondsen maar ook om partnerschappen aan te gaan.

Verbonden regio

Opmerkingen	Reactie
Bij de oprichting van de Groene Metropoolregio (GMR) is door veel gemeenten de wens uitgesproken om de kosten in de hand te houden. Vandaar het verzoek om de mogelijkheden te onderzoeken om de kosten die gemoeid zijn met intensivering van bestaande activiteiten of het opstarten van extra activiteiten te beperken door fasering, prioritering of schrappen van werkzaamheden.	De begroting van de Verbonden regio is naar beneden bijgesteld van € 1,51 naar € 1,49 per inwoner. Dit is gerealiseerd door op de bijdrage van de Verbonden regio voor logistiek een bezuiniging van € 20.000 door te voeren. Ook vanuit de Circulaire regio en de Productieve regio vindt een bezuiniging op logistiek plaats. Dat betekent een flinke vermindering op capaciteit voor dit onderwerp, maar dankzij het rekeningresultaat van 2021 kunnen we dit jaar wel starten.
Vanuit Lingewaard wordt specifiek aandacht gevraagd voor de gebiedsaanpak van de A325-corridor, de verschillende fietsprojecten waaronder de verkenning van een snelfietsroute Arnhem-Huissen en de regionale uitwerking van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid. De voorbereiding van de OV-concessie zouden zij graag terugzien in de opgaveovereenkomst Verbonden regio.	Hiervoor verwijzen wij naar pagina 14 en 15 van de regionale agenda.
Door samen te werken aan deze opgave willen we bereiken dat over vijf jaar iedereen snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar kan reizen. Hiervoor biedt de regio duurzame oplossingen voor een robuust en veilig wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk. Binnen deze opgave wordt nog de integrale visie op logistiek gemist, zoals deze is in 2021 is beschreven in het position paper. Verzoek aan de GMR is om deze visie in de regionale agenda steviger door te vertalen.	Hiervoor verwijzen wij naar pagina 11 van de regionale agenda.
De regio is zeer ambitieus in haar doelstelling voor wat betreft mobiliteit. De opgaven zijn ook groot, gezien de verstedelijking en duurzaamheidsambities. Renkum herkent een aantal belangrijke speerpunten, zoals snelle fietsroutes, HOV-lijnen en koppelkansen met de Ontspannen regio. Het is lastig voor hen om goed mee te draaien in de regio omdat lokaal (te) weinig beschikbare capaciteit is en we zaken moeten prioriteren, en anderzijds de regio veel vraagt. Het is daarom nodig voor Renkum om samen met de regio te prioriteren waar aan wordt bijgedragen (bestuurlijk en ambtelijk).	Het lijkt ons goed om hierover op korte termijn een gesprek te voeren (bestuurlijk en ambtelijk). Initiatief en voorbereiding van dit gesprek leggen wij bij uw gemeente neer, aangezien u het beste kunt aangeven waar inzet van uw gemeente wel of niet mogelijk is.

Productieve regio

Opmerkingen	Reactie
Speerpunt Human Capital	
De toegevoegde waarde van de regio op human capital wordt niet voldoende gezien, vanwege de werkzaamheden van de arbeidsmarktregio's.	Het is zeker niet de bedoeling om werk dubbel te doen. Wij benaderen Human Capital vanuit werkgeversoogpunt, de arbeidsmarktregio's vanuit de sociale/werknemerskant. De arbeidsmarktregio's zijn goed aangesloten op de Human Capital Agenda en ook bij het Human Capital Akkoord, waar we nu mee aan de slag gaan. Een van de werktafels hiervoor is zelfs specifiek ingericht voor (en door) de arbeidsmarktregio's.
Verzoek om in de Human Capital Agenda (HCA) meer aandacht te hebben voor korte termijn acties.	In de Human Capital Agenda hebben we de koers neergezet, de langere termijnvisie. In het Human Capital Akkoord en de uitvoering daarvan ligt het accent op projecten die bijdragen aan de doelen. Soms zijn dat lange termijn projecten maar er wordt ook expliciet ingezet op korte termijn resultaten en korte termijn projecten.
Het accent op meer werkgelegenheid botst met de tekorten die we nu zien op de arbeidsmarkt.	Meer werkgelegenheid is juist gericht op die sectoren waarin we kansrijk zijn en die bijdragen aan onze maatschappelijk opgaven. In sommige sectoren verdwijnen banen en sommige banen gaan er anders uitzien, bijvoorbeeld door digitalisering. Het gaat erom dat de arbeidsmarkt goed aansluit op de banen die we nodig hebben. Met het bouwen van 60.000 woningen extra moeten ook banen gecreëerd worden om te voorkomen dat er een enorme pendel ontstaat. Met het programma binnen de Human Capital Agenda proberen we e.e.a. op elkaar af te stemmen. In de regionale agenda staat dan ook: *Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt waarbij vraag en aanbod goed op elkaar aansluit, zodat de (economische) potentie van de regio beter wordt benut*.

Speerpunt Human Capital	
De MKB Deal loopt tot 2023, dit zien we niet terug in de regionale agenda.	Dit wordt toegevoegd.
Graag de samenwerking met RvN@ opzoeken en benoemen.	RvN@ is op dit moment al een belangrijke samenwerkingspartner op verschillende vlakken (o.a. innovatie, MKB, circulair, arbeidsmarkt). We gaan RvN@ als partner expliciet opnemen in de definitieve regionale agenda.
Speerpunt (inter)nationale clusters	
Focus voor de topsectoren is begrijpelijk maar beperk dit tot lobby en innovatie; nu wordt dit doorgetrokken naar hele economische domein.	In de Human Capital Agenda ligt de focus op de topsectoren, maar daarnaast is er aandacht voor logistiek waar ook een tekort aan arbeidsplaatsen is. Binnen het speerpunt MKB leggen we juist het accent op het brede ondernemerschap en het brede MKB. Ook in het traject Economie van de Toekomst erkennen we het belang van het brede MKB en krijgt dit specifieke aandacht
Speerpunt Logistiek	
Duurzame logistiek goed borgen onder de Productieve regio vanwege de economische waarde voor burgers en bedrijven	Dat doen we door ‘Logistiek’ bestuurlijk onder de Productieve regio te positioneren. Zo houden we goed de verbinding met wat belangrijk is voor onze economie en voor onze ondernemers. Dit jaar gaat een kwartiermaker logistiek aan de slag om dit organisatorisch goed te regelen.
Speerpunt Duurzame Werklocaties	
Het is belangrijk dat er ruimte blijft voor werken en efficiënt ruimtegebruik. Dit moet meegenomen worden in het Regionaal Programma Werklocaties (RPW).	Deze belangen herkennen wij ook. Naast ruimte voor o.a. woningbouw en de energietransitie, is het belangrijk ruimte op werklocaties te behouden om te ondernemen. Uit het traject Economie van de Toekomst, waar we op dit moment mee bezig zijn, vloeit de ruimtevraag voor economie op de langere termijn voort. Deze ruimtebehoefte nemen we mee in het Regionaal Programma Werklocaties. In het RPW zetten wij ook expliciet in of efficiënt en duurzaam ruimtegebruik.

Speerpunt Duurzame Werklocaties	
Neem PDV en grootschalige detailhandel ook mee in de heroverwegingen in het RPW vanwege de vele ontwikkelingen.	Naast bedrijventerreinen zijn ook grootschalige detailhandel/PDV en kantoren een vast onderdeel van het RPW. In de monitoring en herijking van het RPW hebben deze onderwerpen een vaste plek. Nieuwe trends en ontwikkelingen nemen we hierbij mee.
Voor wat betreft flitsbezorgers de tekst aanpassen in ‘bezorging in minuten’	Dit is in de regionale agenda aangepast.
Financieel	
Enkele verzoeken worden gedaan om iets te doen aan de kostenstijging per inwoner.	De begroting is naar beneden bijgesteld van € 0,97 naar € 0,94 per inwoner. Dit is gedaan door: - Op de bijdrage van de productieve regio aan logistiek te bezuinigen met € 10.000. Ook vanuit de Circulaire regio en de Verbonden regio vindt een bezuiniging op logistiek plaats. Dat betekent een flinke vermindering op capaciteit voor dit onderwerp volgend jaar, maar dankzij het rekeningresultaat kunnen we dit jaar wel starten. - Door te bezuinigen op MKB (innovatiebijeenkomsten) met € 15.000. We gaan daarbij niet meer voor een of meerdere GMR-bijeenkomsten om innovatie te stimuleren maar zoeken nog nadrukkelijker hierin de samenwerking met/de aansluiting bij andere partijen.
Ga met de provincie in gesprek over cofinanciering voor human capital, logistiek en werklocaties.	We werken op deze onderwerpen nauw samen met de provincie. De provincie investeert flink in logistiek met 3,5 miljoen project- en procesgeld op duurzame logistiek. Ook draagt de provincie actief bij aan de Human Capital Agenda en het Human Capital Akkoord. Naast de subsidieverlening voor duurzame werklocaties is de provincie bereid € 30.000 te investeren in vergroening van werklocaties, waar we gezamenlijk vanaf 2023 actief mee aan de slag gaan.
Verzoek om de relatie te leggen tussen economie en brede welvaart.	Deze relatie is belangrijk en leggen we concreet via het traject Economie van de Toekomst, maar ook in de Regio Deal die we met het Rijk willen sluiten.

Circulaire regio

Opmerkingen	Reactie
Speerpunt circulaire bouw en infrastructuur	
Het is wenselijk dat het uitvoeringsprogramma 'Duurzaam GWW' goed geëvalueerd wordt en al dan niet voortgezet wordt. Dit is niet direct terug te vinden onder 'wat gaan we daarvoor doen'.	Wij delen de wenselijkheid van een goede evaluatie van het uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW). Deze evaluatie wordt in 2022 uitgevoerd. Dat kan leiden tot een herijking van het programma. De inzet op dit thema staat bestuurlijk niet ter discussie.
Met uitzondering van de circulaire impactladder en het aantrekken van de projectmanager conceptueel en circulair bouwen, zijn de actiepunten wel erg passief. 'Kennis delen', 'verbinden' en 'faciliteren' wordt veel genoemd, maar wat dit praktisch betekent wordt niet uitgewerkt. Willen we niet juist ook samen kennis 'genereren', bijvoorbeeld door onderzoek te laten doen en regionaal circulaire criteria voor inkoop/aanbestedingen en de woningbouw af te stemmen?	De praktische betekenis van 'kennis delen, 'verbinden' en 'faciliteren' krijgt o.a. uitwerking in het bestedingsplan. Kennis 'genereren' is hier onderdeel van. De ontwikkeling van regionale (verplichte) criteria voor inkoop/aanbesteding van woningbouw voorzien we op dit moment nog niet, mede gezien het nog betrekkelijk experimentele stadium van de circulaire impactladder.
Een aantal van de concrete actiepunten, zoals de inzet van een projectmanager op conceptueel en circulair bouwen zijn al gepland voor 2022, en niet voor 2023-2025. Wat er in 2023-2025 gaat gebeuren is nog niet echt uitgewerkt.	We hebben de doelstelling geformuleerd dat we met partners een regionaal ecosysteem ontwikkelen, waarbij het hergebruik van bouwmaterialen en grondstoffen gebruikelijk is. Om deze doelstelling te verwezenlijken, verwachten we dat ook in de jaren 2023-2025 inzet van een projectmanager nodig blijft als aanjager van dit regionale ecosysteem. Mede afhankelijk van het krijgen van aanvullende financiering van het Rijk (Regio Deal) kunnen we de inzet verder aanscherpen.
Speerpunt circulaire economie	
De eerste twee doelen (zes productieketens circulair maken, en alle gemeenten kopen circulair in) zijn wel behoorlijk stevig en in lijn met de doelen van Arnhem. Echter, de genoemde activiteiten lijken niet echt te leiden tot het bereiken van deze doelen. Kan de regio als organisatie er wel voor zorgen dat de hele keten voor zonnepanelen circulair wordt? We kunnen er hooguit aan bijdragen. De acties die hieraan gekoppeld zijn (het vergroten van het inzicht in grondstofstromen en het ontwikkelen van grondstoffenhubs) leiden niet persé tot	De geformuleerde algemene doelen bij het speerpunt moeten gezien worden als doelen, waar we samen met onze partners (onderwijs, bedrijven inwoners) naar streven. Vervolgens formuleren we, wat we zien als onze rol om bij te dragen aan de totstandkoming van deze doelen. De constatering dat de bijdrage van GMR niet automatisch leidt tot verwezenlijking van de doelen is dus juist. We werken hieraan samen met onze partners.

Opmerkingen	Reactie
een geheel circulaire keten. Het is eigenlijk ook nog de vraag of voor al de genoemde product/materiaalstromen wel echt hubs nodig zijn. Is dat niet deel van het onderzoek dat nu door Royal HaskoningDHV wordt uitgevoerd?	Aan welke zes grondstoffenhubs we prioriteit geven, is inderdaad onderdeel van het onderzoek dat RoyalHaskoningDHV nu uitvoert. De genoemde zes hubs kunnen inderdaad nog wijzigen. De tekst in de regionale agenda is hierop aangepast.
Het actiepunt over gedragsbeïnvloeding komt een beetje uit het niets. Hoe draagt dat bij aan de genoemde doelen? Ook dit is vrij passief geformuleerd: het 'delen' van landelijke of projectgebonden programma's.	We verwachten dat de inzet van o.a. het Rijk en de provincie op circulariteit ook voor de doelgroep inwoners groter wordt. We kiezen als GMR voor een zeer lichte inzet hierop, door alleen informatie te delen wanneer dit zinvol is.
De financiële verantwoording is weinig gedetailleerd. Een nadere detaillering naar specifieke activiteiten zou wenselijk zijn, ook in relatie tot de extra bijdrage die vanuit de gemeenten gevraagd wordt.	In de loop van dit jaar volgt een bestedingsplan. Daarin gaan we gedetailleerder in op financiële consequenties van onze deelactiviteiten. Bij dit speerpunt is overigens alleen sprake van indexatie.
Speerpunt water en klimaatadaptatie	
De activiteiten sluiten goed aan bij de prioriteiten die we zelf hebben gesteld met betrekking tot klimaatadaptatie; zowel in onze eigen strategie als de RAS en zijn wat ons betreft ook de belangrijkste focuspunten voor nu in de regio. Komende jaren kunnen zich andere thema's aandienen waarvoor we dan moeten bekijken of we die ook regionaal kunnen oppakken.	Geen opmerkingen.
Met name binnen de speerpunten duurzame energie en circulaire bouw en infrastructuur bewijst de regio het verschil voor Renkum te kunnen maken. Tegelijkertijd is Renkum nog aan het uitvinden welke bijdrage de speerpunten water en klimaatadaptatie en circulaire economie voor de gemeente kan leveren. Het thema klimaatadaptatie wordt namelijk vooral via een andere werkregio vormgegeven en het thema circulaire economie is binnen de eigen organisatie nog onderbelicht. De suggestie die Renkum wil meegeven is om hier scherp op te zijn en vooral te kijken hoe de regio hier voor Renkum het verschil kan maken.	We hopen dat elk speerpunt in meer of mindere mate bijdraagt aan doelen van zoveel mogelijk individuele gemeenten. Als voorbeeld denken we dat Renkum binnen het speerpunt grondstoffen en ketens zou kunnen profiteren van een platform voor circulair inkopen. Daarnaast kunnen bedrijven in Renkum bijdragen en baat hebben van circulaire initiatieven en projecten. Ook een thema als klimaatbestendig bouwen kan voor Renkum het verschil maken.

Opmerkingen	Reactie
Speerpunt energietransitie	
Het is belangrijk voor Arnhem dat de samenwerking op deze projecten wordt voortgezet. Arnhem is voor het behalen van haar energie/CO2-doelstellingen sterk afhankelijk van de regiogemeenten. Ook hebben de projecten die worden gestart op het gebied van energieopslag, expertisecentrum voor bedrijven en monitoring een meerwaarde voor Arnhem.	Geen opmerkingen.
In de regionale agenda zou op pagina's 43 en 57 nadrukkelijker aandacht moeten worden besteed aan de koppeling en koppelkansen tussen de Regionale Energietransitie (RES) en Groene groeiregio/verstedelijkings-strategie. Dé uitdaging voor de komende jaren zit in het zo goed mogelijk benutten van de schaarse ruimte in onze regio, met aandacht voor alle belangen. Dit is ook een duidelijk aandachtspunt in de uitvoering.	We delen de opmerking dat een goede verbinding tussen de RES en Groene groei/verstedelijking essentieel is en dat we schaarse ruimte zo goed mogelijk moeten zien te benutten, met aandacht voor alle belangen. Bij het opstellen van het PlanMER en gebiedsuitwerkingen komen deze aspecten zeker aan de orde.
De agenda en begroting zijn herkenbaar en logisch. Wel zou het goed zijn om op pagina 69 al duidelijk aan te geven dat eventuele kosten voor de RES vanaf 2023 nog niet zijn begroot in de inwonersbijdrage van € 0,93 voor de Circulaire regio. Bijvoorbeeld met een voetnoot bij het bedrag € 0,93. En dat dit als gevolg kan hebben dat ook in 2023 een incidentele bijdrage gevraagd wordt van alle deelnemende gemeenten, afhankelijk van de middelen die het Rijk aan de regio beschikbaar gaat stellen. Dit is ook gebeurd in 2022. Pas in paragraaf 11.2 wordt hier aandacht aan besteed, dat is laat in het stuk. En graag ook in 11.2.3 deze notie opnemen.	We voegen een opmerking hierover toe in de toelichting van paragraaf 11.
De ontwikkelingen binnen Next Garden Energy zijn niet alleen voor Lingewaard interessant, maar voor de hele regio. Ervaringen die Lingewaard opdoet, kan de gemeente naar andere plekken uitrollen.	Wij vinden de ontwikkelingen rondom Next Garden Energy zeer interessant en de moeite waard om te volgen. Waar mogelijk ondersteunen we het initiatief en dragen we bij aan verbindingen met andere vergelijkbare initiatieven.
Voor 2023 is op dit moment onvoldoende bestuurlijk draagvlak in de regio om de RES mee te nemen in de begroting van de GMR, omdat nog niet bekend is of en hoeveel het rijk gaat bijdragen. We roepen de GMR op om de uitvoering van de RES structureel te organiseren en te verankeren in de begroting. De nu	We ondersteunen de wens om de uitvoering van de RES structureel te organiseren en te verankeren in de begroting. Dit bleek bestuurlijk echter nog niet haalbaar. Ook voor 2023 e.v. is de rijksbijdrage voor RES-taken nog niet vastgesteld. Dat maakt het begroten van de uitvoering van RES-taken bijzonder

Opmerkingen	Reactie
voorgestelde kostenverhogingen zijn te verklaren in het licht van de fase waarin de GMR zich nu bevindt. Na een periode van verkenning en opstart gaat de uitvoering van de opgaven nu echt vorm krijgen en daarvoor zijn middelen nodig. Echter, deze budgetuitzetting is niet vanzelfsprekend. Wij zullen blijven aandringen op het binnen de kaders houden van de begrotingen van de GMR. Het contractmanagement voor gas en elektriciteit wordt uitgevoerd door de GMR. Vanaf 2023 worden de kosten hiervoor niet meer apart verrekend, maar meegenomen in de begroting. Dit verklaart voor een belangrijk deel de stijging van de kosten voor deze opgave. Wij kunnen hiermee instemmen. Daarbij geldt als kanttekening dat de daadwerkelijke kosten afhankelijk zijn van de uitkomst van de aanbesteding van gas en de ambities die hieruit voortkomen.	ingewikkeld. We blijven bij het Rijk pleiten voor structurele financiering en liefst op een zodanig niveau dat een extra bijdrage van gemeenten niet nodig is. De kosten voor het contractmanagement voor gas en elektriciteit wordt vanaf 2023 volledig in de begroting van GMR opgenomen. De daadwerkelijke kosten van de inkoop van gas en elektriciteit zijn inderdaad afhankelijk van de uitkomst van de aanbesteding van gas. We merken op dat deze kosten niet via GMR worden doorberekend, maar rechtstreeks door de leverancier aan individuele gemeenten.
Een aantal gemeenten plaatst opmerkingen over hoge ambities en heeft bezwaren tegen een hogere inwonerbijdrage waar het gaat om nieuwe ambities.	We hebben hier nog eens goed naar gekeken. Binnen deze opgave hebben we in 2023 e.v. extra budget geclaimd voor (duurzame bouw-) logistiek. We hebben op dit punt de inzet voor 2023 e.v. verlaagd met € 10.000. Dat betekent een beperktere inzet voor dit thema, waardoor resultaten deels later worden gerealiseerd. Ook de opgaven Productieve en Verbonden regio voeren verlagingen door. Voor de opgave Circulaire regio betekent dit een verlaging van de inwonerbijdrage met afgerond € 0,02.

Ontspannen regio

Opmerkingen	Reactie
Over het speerpunt Bruisende Binnensteden en krachtige kernen zijn een aantal opmerkingen gemaakt, zoals: - Wat is de rol en bijdrage van de regio hierbinnen, ook in relatie tot de beperkte begrote middelen (Arnhem)? - Heb aandacht voor de brede blik op ontwikkelingen in deze tijd (Arnhem). - Heb aandacht voor samenhang van dit speerpunt met Productieve regio (Arnhem). - Koppel concrete voorbeelden aan het streven om het netwerk van voorzieningen in de regio te versterken (Lingewaard). - Heb aandacht voor de kleine kernen problematiek (Lingewaard). Daarnaast zien we voor dit speerpunt een relatie met de oproep van de gemeente Rozendaal om ook een stopstrategie te hanteren, als blijkt dat bepaalde onderwerpen zich minder lenen voor een regionale aanpak.	Wij herkennen de opmerkingen die door de betreffende gemeenten zijn gemaakt. Het is zoeken naar de rol die de regio hierbinnen kan spelen en naar concrete voorbeelden over hoe we hier als regio een bijdrage aan kunnen leveren. Dit jaar moet dit duidelijk worden, dankzij de analyse en het toekomstbeeld die we met elkaar maken. Wij leggen op basis hiervan eind 2022/begin 2023 expliciet de beslissing voor of dit speerpunt in deze vorm blijft bestaan. Daarbij nemen we nadrukkelijk de mogelijkheid mee dat we niet doorgaan met dit speerpunt in regionaal verband en/of dat (een deel van) de uitvoering van dit speerpunt bij de Productieve regio komt te liggen. In de tekst voor dit speerpunt hebben we dit in de regionale agenda aangescherpt. Omdat dit speerpunt nog met zoveel onzekerheid is omkleed, stellen wij voor de begroting voor dit speerpunt te wijzigen en hiervoor geen budget op te nemen, behalve de inzet van de algemene middelen voor de opgave (opgavemanager, ondersteuner en algemene (communicatie)middelen). Als mocht blijken dat voor de rol die de regio gaat vervullen binnen dit speerpunt alsnog meer middelen nodig zijn, zoeken we deze binnen de huidige begroting en extern.
Kom met een position paper agrarische sector om de rol en positie van de regio ten aanzien van deze sector te verkennen en bepalen (gemeente Montferland).	In de concept-regionale agenda was al opgenomen dat we, binnen het speerpunt Groen-blauw raamwerk aandacht besteden aan de landbouw: “Want we verwachten dat we dat nodig hebben om het groen en blauw te versterken. Samen met de opgaven Groene groeiregio en Circulaire regio verkennen we hoe we onze regionale rol ten aanzien van de transitie van de landbouw zien en vormgeven.” We hebben hier nu aan toegevoegd dat we dit ook samen doen met de Productieve regio. In de programma’s van Groene groeiregio, Circulaire regio en Productieve regio is dit nu ook opgenomen.

Opmerkingen	Reactie
Opmerkingen over financiën en begroting en verhoging van de inwonerbijdrage.	De begroting is naar beneden bijgesteld van € 0,65 naar € 0,63 cent per inwoner. Dit is gedaan door het al beperkte budget voor 'Bruisende binnensteden, krachtige kernen' dat was begroot, te schrappen (zie punt hierboven). Hiermee is de inwonerbijdrage voor Ontspannen regio 0,06 cent hoger dan in 2022. Deze kostenstijging is, naast inflatiecorrectie, toe te schrijven aan het feit dat Ontspannen regio een relatief nieuwe opgave in regionaal verband is. In 2022 hebben we daarom vooral geïnvesteerd in het concreet maken van onze plannen. Deze willen we tot uitvoering brengen. Dat vraagt extra inzet.
Tekstueel: - Consequent gebruik van benaming speerpunt cultuur in de tekst. - Diverse tekstuele suggesties ambtelijk. - Verbeteringen van tekstuele onjuistheden of onduidelijkheden.	Diverse tekstuele suggesties in de zienswijze of ambtelijk gedaan, zijn verwerkt en tekstuele onjuistheden in de vorige versie van de regionale agenda zijn verbeterd.

Groene groeiregio

Opmerkingen	Reactie
Opgemerkt wordt of er niet te veel doelstellingen en ambities zijn geformuleerd, waardoor de doelstellingen uit de opgaveovereenkomst in gevaar komen. Zoeken naar de juiste balans.	De geformuleerde doelstellingen en ambities passen alle binnen de opgaveovereenkomst. Ze vloeien voort uit de afspraken uit de Woondeal of betreffen de verstedelijkingsopgave. De Groene groeiregio is een integrerende opgave en bedoeld om in de vele ambities in de ruimte (energie, wonen, mobiliteit, economie etc.) een coördinerende rol te spelen en zodoende een balans te vinden in de ambities.
Bewaken van het aspect ‘’groen’’ in de opgave Groene groeiregio. Niet te veel economisch groei gedreven maar het belang van ‘’groen-blauw’’ voldoende hoog op de agenda.	Op dit moment zien wij overal dat er grenzen aan de (economische) groei zitten, denk aan arbeids- en energietekorten. We willen ook niet groeien om het groeien, maar wel woningen toevoegen op plekken die bijdragen aan onze groene leefomgeving; en investeringen aantrekken die groene gebieden versterken. Om deze reden is ook heel expliciet het motto ''meer landschap, meer stad' gekozen, als leidend principe van de toekomstige verstedelijking. En om deze reden is ook samen met de Ontspannen regio een onderzoek naar het groen-blauwe raamwerk gedaan, die de kansen voor versterking van deze structuren in beeld brengt zodat we dit ook goed kunnen meenemen in de gebiedsuitwerkingen en het Verstedelijkingsakkoord met het Rijk. Wij werken samen met de Productieve regio aan het onderzoek Economie van de toekomst waarin we kijken naar de ontwikkeling van de economie. Daarbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar ‘duurzame en toekomstbestendige’ groei.
Hoop dat gebiedsuitwerkingen concrete resultaten opleveren.	De gebiedsuitwerkingen gaan verschillende concrete resultaten opleveren. • De gebiedsuitwerkingen zijn opgestart om de (abstracte) principes concreet te vertalen naar gebieden. Zodat we ook dilemma's in beeld krijgen rondom schaarse ruimte en vele ambities. In het najaar besluiten de raden over de onderzoeksagenda van de gebiedsuitwerkingen, de thema's waarop gemeenten de komende jaren gaan samenwerken op het gebied van ruimtelijke ordening.

Opmerkingen	Reactie
	Daarnaast komen er uit de gebiedsuitwerkingen diverse kansen of projecten die we nu al kunnen agenderen bij het Rijk en de Provincie. • Het te sluiten Akkoord in november en de mogelijke (Rijks)investeringen die dit met zich mee gaan brengen. • Bij een positief besluit door de gemeenteraden in het najaar is een volgende stap om de gebiedsuitwerkingen verder vorm te geven door meer samen te werken op ruimtelijke ontwikkeling. Met de thema's aan de slag gaan en keuzes en dilemma's in beeld brengen en dit op elkaar afstemmen. Het is ook aan de gemeenten zelf om de gebiedsuitwerkingen concrete resultaten op te laten leveren. Als GMR faciliteren wij het proces om in gebieden af te stemmen over toekomstige ruimtelijke ontwikkeling, het wordt getrokken door de betreffende gemeenten in het gebied.
Opmerkingen over financiën en begroting en verhoging van de inwonerbijdrage. Waaronder bijdragen van derden die nog onzeker zijn en die niet mogen leiden tot hogere kosten voor de gemeenten.	De begroting is naar beneden bijgesteld van € 1,04 naar € 0,94 cent per inwoner. *Versnellingen woningbouw* De kosten voor de aanjager versnellingslocaties hebben we geschrapt. Hiervoor hebben we budget begroot voor de Flexpool (€ 500.000), die ook als doel heeft om versnellingslocaties aan te jagen. En we hebben daarnaast een programmamanager Woondeal, een opgavenmanager en twee speerpuntcoördinatoren versnellingen die ook als taak hebben om gemeenten te helpen met versnellen. *Onderdeel ruimtelijke integratie opgaven* De geraamde kosten voor het maken van een zogenaamd dashboard, die ruimtelijke claims inzichtelijk moeten maken, is verlaagd. Net als budget voor de doorontwikkeling van de toekomstverkenning GMR 2120. Hiermee kunnen wij de doelstellingen uit de opgaveovereenkomst nog steeds realiseren, maar op een minder ambitieus niveau. Met de toekomstverkenning haken we aan op

Opmerkingen	Reactie
Nadere duiding extra kosten gebiedstrekkers en huisvesting speciale doelgroepen.	een groot onderzoek van de provincie waardoor we aan dit onderzoek minder budget kwijt zijn dan vooraf was begroot. *Uitwerken Verstedelijkingsstrategie ANF* Voor het uitwerken van de Verstedelijkingsstrategie ANF is meer budget geraamd om de gebiedsuitwerkingen in de deelgebieden te ondersteunen met mogelijk extern advies (€ 60.000) om een verdere professionalisering slag te maken. Dit alles opgeteld maakt dat de gevraagde inwonerbijdrage daalt van € 1,04 naar € 0,94. We gaan daarbij vanuit dat we ook inkomsten in 2023 krijgen van het Rijk (Woondeal) en de provincie (Woondeal en integratie opgaven). Bij het eventueel niet verkrijgen van deze externe financiële middelen schrappen we activiteiten en vragen we dus *geen* extra bijdrage aan de deelnemende gemeenten. **Nadere duiding extra kosten gebiedstrekkers en huisvesting speciale doelgroepen** In 2023 willen we de gebiedsuitwerkingen verder ter hand nemen en de samenwerking tussen gemeenten op RO-vlak intensiveren. Daar hoort ook bij dat de gemeenten die een ambtelijk gebiedstrekker leveren daarvoor gecompenseerd worden. Daarom is in de begroting Groene groeiregio budget gereserveerd om dit te doen. In 2022 hebben de gebiedstrekkers dit ‘’gratis’’ gedaan, wat eigenlijk niet past bij de afspraken binnen de GMR. **Huisvesting bijzondere doelgroepen/ouderen wonen en zorg** De woningmarkt is krap en we merken dat de huisvesting voor bijzondere doelgroepen, zoals ouderen en zorgbehoeftigen moeilijk aan bod komen. Afspraak uit de Woondeal is het aanjagen van de realisatie woonzorgvormen. Daarvoor willen wij een regionaal regisseur inzetten die in het netwerk van gemeenten, woningcorporaties, bouwers/ ontwikkelaars, zorgorganisaties

Opmerkingen	Reactie
	woonzorgprojecten aanjaagt en brengt ervaringen uit deze projecten verder en borgt de uitrol hiervan. De regisseur gaat concreet met kansrijke woonzorg initiatieven in de regio aan de slag. Bovendien verkent deze regisseur op welke manier samenwerking rond de huisvesting van bijzondere doelgroepen in de regio vorm kan krijgen.

Memo

Datum : 29 juni 2022

Aan : Algemeen bestuur

Van : Dagelijks bestuur

Betreft : Onderbouwing inwonerbijdrage 2023.

In deze memo brengen wij de ontwikkeling in beeld van de inwonerbijdrage. In april is aan alle gemeenten een vergelijkbare memo gestuurd op verzoek van het algemeen bestuur. In die memo stond de ontwikkeling van de inwonerbijdrage t.o.v. van 2022. In onderstaand overzicht is de voorgestelde inwonerbijdrage afgezet tegen 2022 en de concept-regionale agenda 2023-2025.

Bedrag per inwoner	2022	april 2023	voorstel 2023
Regiobureau	2,50	2,57	2,57
Verbonden regio	1,30	1,51	1,49
Productieve regio	0,73	0,97	0,94
Circulaire regio*	0,81	0,93	0,91
Ontspannen regio	0,57	0,65	0,62
Groene groeiregio	0,82	1,04	0,94
Totaal	**6,73**	**7,67**	**7,47**

- Bijdrage RES 2022 valt buiten de begroting

Uit het overzicht blijkt een daling t.o.v. de concept-regionale agenda van € 0,20 cent per inwoner. De stijging is daarmee beperkt tot € 0,74 voor het begrotingsjaar 2023.

Deze daling van de inwonerbijdrage heeft een aantal redenen. In de zienswijzenota zijn de wijzigingen in de regionale agenda. Deze wijzigingen zijn zowel een gevolg van de ontvangen zienswijzen als door gegroeid inzicht in de achterliggende maanden.

De verhoging van € 0,74 is als volgt te verklaren:
- Indexatie (totaal regiobureau en opgaven) = € 0,18
- Realistischer begroten = € 0,14
- Intensivering = € 0,42

Regiobureau
Sinds de oprichting van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is dit de eerste keer dat de kosten van het regiobureau geïndexeerd worden. De stijging betreft een indexering van de kosten van 2,7% t.o.v. 2022. Dit resulteert in € 0,07 cent verhoging per inwoner. Voor het bepalen van de index is gebruik gemaakt van de begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen 2023 waarin een BRN-norm voor 2023 van 2,7% is vastgesteld.

De vijf opgaven
Zoals in april al gemeld komen in de regionale agenda geen nieuwe thema's aan bod, tenzij de gemeenten dit nadrukkelijk hebben gevraagd, Als wij op verzoek van de gemeenten een extra taak oppakken, veroorzaakt dit veelal een stijging van de kosten.

Kostenstijgingen ontstaan ook door een verschuiving van werkzaamheden van gemeenten naar de Groene Metropoolregio. Door het samenvoegen van deze werkzaamheden wordt kennis gebundeld en kunnen kostenbesparingen worden gerealiseerd. Dit gaat o.m. om de volgende activiteiten:

- Contractbeheer verkeersveiligheid | € 50.000

Dit is een gemeentelijke taak waarvan de bestuurders de keuze hebben gemaakt dit, uit oogpunt van kostenefficiency, samen op te pakken. Daarmee wordt dit bedrag onderdeel van de inwonerbijdrage voor 2023. De middelen zijn nu ook al in de gemeentelijke begrotingen aanwezig.

- Gezamenlijk inkoop energie | € 35.000

In 2022 is € 45.000 uit de inwonerbijdrage gereserveerd voor de inkoop van gas. De gemeente Nijmegen declareert daarnaast in 2022 naar verwachting € 55.000 voor de inkoop van elektriciteit. Dit laatste bedrag wordt rechtstreeks aan de gemeenten in rekening gebracht en maakt nu geen deel uit van de inwonerbijdrage 2022. Voor gemeenten kost de totale inkoop van energie in 2022 € 100.000. Voor beide taken is in 2023 e.v. € 80.000 begroot in de inwonerbijdrage. De inwonerbijdrage voor de Groene Metropoolregio stijgt, maar de kosten dalen binnen de gemeenten. Door de samenwerking wordt dus feitelijk € 20.000 bespaard t.o.v. de kosten in 2022.

In de eerder genoemde memo van april is de volgende extra inzet en nieuwe initiatieven genoemd. De uitleg van deze activiteiten hebben we die memo toegelicht.

- Ondersteuning gemeenten bij aanvraag subsidies Mobiliteit | € 40.000
- Human Capital | € 90.000
- Positon paper Logistiek | € 125.000
- Inhuur trekker gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingstrategie | € 100.000
- Coördinator huisvesting speciale doelgroepen | € 50.000

Welke posten hebben nu geleid tot een afname van de stijging van de inwonerbijdrage voor 2023 dan in de concept-regionale agenda voorzien? Samengevat gaat het om de volgende activiteiten/projecten:

- Schrappen budget Bruisende Binnensteden, Krachtige Kernen (prioritering)
- Position Paper Logistiek (verlaging budgetten uit meerdere opgaven mogelijk door gebruik overschot 2021)
- Verlaging budget (duurzame bouw) logistiek (prioritering)
- Verminderen budget MKB voor innovatiebijeenkomsten (fasering)
- Schrappen kosten aanjager Versnellingslokaties (reeds voldoende middelen)
- Verlaging budget 'Dashbord' (minder ambitie)
- Verlaging budget Toekomstverkenning 2120 (aanhaken bij provinciaal traject)

In de zienswijzenota zijn de keuzes nader toegelicht.

Conclusie
Mede door de ontvangen zienswijzen op de ontwerp-regionale agenda 2023-2025 en de ervaringen van de afgelopen maanden leggen wij de gemeenten een gedegen regionale agenda voor. Een agenda met de gewenste looptijd van 2 jaar. Een groot aantal gemeenten hebben in hun zienswijze de intentie uitgesproken in te tekenen op alle vijf opgaven. Wat we willen bereiken, wat we gaan doen in 2023 en wat het kost is nu in beeld gebracht. Wij nodigen de gemeenten uit om in tekenen op basis van deze gedragen regionale agenda.

Bestedingsplan 2023

Algemeen

In het spoorboekje 2021/2022 is vastgelegd dat de begroting 2023 na de zienswijze-procedure en de vaststelling door het algemeen bestuur (6 juli 2022) wordt aangevuld met bestedingsplannen. Dit is een specificatie van de begroting van de opgaven.

Dit bestedingsplan geeft de gemeenten een scherper beeld over de (financiële) inzet per opgaven en kan behulpzaam zijn bij de afweging over deelname aan de 5 opgaven voor 2023-en 2024.

In onderstaande bladzijden wordt per opgave het (totaal-)bedrag dat is opgenomen in de regionale agenda 2023-2024 en begroting 2023-2024 voor het jaar 2023 verbijzonderd naar de speerpunten binnen de opgaven.

Dit document is besproken tijdens het AB van 14 september 2022.

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Verbonden regio	2023			
(bedragen x € 1,-)	Financiering			Kosten
	Inwonerbijdrage		Bijdrage	
	capaciteit	*projecten*	derden	
Algemeen	***227.000***			***227.000***
Personeel	182.000			182.000
Communicatie		20.000		20.000
Monitoring en beleidsevaluatie		15.000		15.000
Onvoorzien		10.000		10.000
speerpunten				
Gebiedsgerichte corridors	***190.000***			***190.000***
Speerpuntcoördintor	50.000			50.000
Mobiliteitsconsulent	40.000			40.000
Uitwerking/spoor		30.000		30.000
Gebiedgerichte uitwerking		40.000		40.000
Overige projecten		30.000		30.000
Fiets	***225.000***			***225.000***
Speerpuntcoördintor	50.000			50.000
Uitwerking projecten		175.000		175.000
Hubs en knooppunten	***100.000***			***100.000***
Speerpuntcoördintor	25.000			25.000
Uitwerking/projecten		75.000		75.000
Deelmobiliteit	***330.000***			***330.000***
Speerpuntcoördinator	75.000			75.000
Logistiek coördinator/kwartiermaker	30.000	25.000		55.000
Projecten & programmamanagement Slim & Schoon Onderweg		200.000		200.000
Verkeersveiligheid	***110.000***			***110.000***
Speerpuntcoördinator	20.000			20.000
Contract levering data		50.000		50.000
Uitwerking/projecten		40.000		40.000
Totaal	***1.182.000***	***0***	***0***	***1.182.000***

Productieve Regio	2023			
(bedragen x € 1,-)	Financiering			Kosten
	Inwonerbijdrage		Bijdrage	
	capaciteit	*projecten*	derden	
Algemeen	***273.235***			***273.235***
Personeel	143.235			143.235
Communicatie		25.000		25.000
Economische monitor		60.000		60.000
Dag van de clusters		20.000		20.000
Logistiek	10.000	5.000		15.000
Nog nader te bepalen/verkenningen		10.000		10.000
speerpunten				
Stimuleren ondernemerschap MKB	***165.000***			***165.000***
Speerpuntcoördinator	45.000			45.000
Innovatiebijeenkomsten		30.000		30.000
Toekomstgericht ondernemen		60.000		60.000
Financieel landschap tot 1 miljoen		15.000		15.000
Broedplaatsen		15.000		15.000
Human Capital	***150.000***			***150.000***
Speerpuntcoördinator	30.000			30.000
Borgen akkoord		50.000		50.000
Verbinden MKB/kennisdelen		15.000		15.000
Verschil maken als regio		10.000		10.000
inzicht in financiële bronnen		10.000		10.000
Verbinden/bijdragen van de investeringsagenda		25.000		25.000
Samenwerking met TEB/provincie en stakeholders		10.000		10.000
Toekomstbestendige werklocaties	***160.000***			***160.000***
Speerpuntcoördinator	65.000			65.000
RPW (verplicht onderdeel behalve Rozendaal & Mook en Middelaar)		65.000		65.000
Vergroening		30.000		30.000
Totaal	***748.235***	***0***	***0***	***748.235***

Circulaire regio	2023			
(bedragen x € 1,-)	Financiering			Kosten
	Inwonerbijdrage		Bijdrage	
	capaciteit	*projecten*	derden	
Algemeen	***164.320***			***164.320***
Personeel	164.320			164.320
speerpunten				
Circulaire bouw en infrastructuur	***156.618***			***156.618***
Circulaire aanbesteden GWW	5.000	62.500		67.500
Circulaire bouw, implementatie en doorontwikkeling impactladder	15.000	30.000		45.000
Stimuleren hergebruik grondstoffen en materialen	9.118	15.000		24.118
Profilering circulair bouwen, o.a. in regiodeal	5.000			5.000
Duurzame bouw logistiek	10.000	5.000		15.000
Circulaire economie	***112.970***			***112.970***
Monitoring en inzicht grondstoffen en materialen	9.000	20.000		29.000
Bijdragen aan realisatie twee grondstoffenhubs	9.000	15.000		24.000
Opzet en beheer kennisplatform circulair inkopen	5.000	25.000		30.000
Wegnemen belemmeringen, signaleren circulaire programma's en ban	10.000	5.000		15.000
Profilering en communicatie circulaire voorbeeldregio	5.000	9.970		14.970
Water en klimaatadaptatie	***61.620***			***61.620***
RASsen kennisdelen	5.000	6.620		11.620
Ontwikkelen kennisdeling en aanpak klimaatbestendig bouwen	5.000	10.000		15.000
klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten	10.000	10.000		20.000
Ondersteuning Lifeport Circular Lab	5.000			5.000
Profilering klimaatadaptatieprojecten	5.000	5.000		10.000
Transitie naar duurzame energie	***189.995***			***189.995***
RES	p.m.	p.m.		0
Ondersteuning energyhubs, ontwikkeling REC	30.000	9.995		39.995
Inkoop gas en elektriciteit	15.000	80.000		95.000
Kennisdeling aardgasvrije wijken - energieloketten	15.000	10.000		25.000
Monitoring	15.000	15.000		30.000
Totaal	***685.523***	***0***	***0***	***685.523***

Ontspannen regio	2023			
(bedragen x € 1,-)	Financiering			Kosten
	Inwonerbijdrage		Bijdrage	
	capaciteit	*projecten*	derden*	
Algemeen	***140.850***			***140.850***
Personeel	113.000			113.000
Communicatie en communicatiemiddelen	27.850			27.850
speerpunten				
Duurzaam toerisme	***365.000***			***365.000***
Speerpuntcoördinator	40.000			40.000
Uitwerken verhaallijnen		72.500	85.000	157.500
Vitaliteitsaanpak		72.500	85.000	157.500
Overig, onder andere wandelroutenetwerk		10.000		10.000
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	***0***			***0***
Besluit over vervolg speerpunt				0
Groen-blauw-raamwerk	***240.000***			***240.000***
Speerpuntcoördintator	40.000			40.000
Capaciteit aanvullend op speerpuntcoördinator			30.000	30.000
Uitwerking Groen-blauw raamwerk		70.000	100.000	170.000
Sterke culturele infrastructuur	***50.000***			***50.000***
Speerpuntcoördinator	40.000			40.000
Overige kosten	10.000			10.000
Totaal	***795.850***	***0***	***0***	***795.850***

Groene groeiregio	2023			
(bedragen x € 1,-)	Financiering			Kosten
	Inwonerbijdrage		Bijdrage	
	capaciteit	*projecten*	derden	
Algemeen	***142.000***			***142.000***
Personeel	142.000			142.000
speerpunten				
Versnellingsopgave woningbouw	***1.045.000***			***1.045.000***
Flexpool			500.000	500.000
Personeel circulair/conceptueel bouwen	75.000		50.000	125.000
Personeel woondeal/woonagenda	80.000		75.000	155.000
Projectleider beleidskader internationale medewerkers	50.000		50.000	100.000
Coordinator versnellingsopgave	75.000			75.000
Uitvoering tempotafels versnellingstafels			20.000	20.000
Onderhoud regionale woningmarktmonitor			20.000	20.000
Communicatie (advies en uitvoering)			25.000	25.000
Coordinator huisvesting specifieke doelgroepen (ouderen, wonen/zorg)			25.000	25.000
Uitwerking verstedelijkingsstrategie	***210.000***			***210.000***
Coordinator gebiedsuitwerking	50.000			50.000
Onderzoek/advies gebiedsuitwerkingen	60.000			60.000
Gebiedstrekkers 4x	100.000			100.000
Ruimtelijke integratie opgaven	***160.000***			***160.000***
Speerpunttrekker integratie opgaven	50.000			50.000
Ontwikkeling dashboard	50.000			50.000
Doorontwikkeling toekomst GMR 2120 inclusief events	50.000			50.000
Communicatie (advies en uitvoering)	10.000			10.000
				0
Totaal	***1.557.000***	***0***	***0***	***1.557.000***

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Aan:
College van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Datum	: 14 september 2022
Ons kenmerk	: 2022-GMDB-55
Contactpersoon	: H. van den Berg
Telefoonnummer	: 06-467637374

Onderwerp: aanbieden regionale agenda 2023-2024 , bestedingsplan 2023 en opgaveovereenkomsten.

Geacht college,

Met gepaste trots presenteren wij u de definitieve regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

De regionale agenda 2023-2024, inclusief de begroting 2023-2024, is door het Algemeen Bestuur op 6 juli jl. vastgesteld nadat alle gemeenten gebruik hebben gemaakt van de uitnodiging om een zienswijze in te dienen. We hebben mogen constateren dat de zienswijzeperiode door colleges en raden is gebruikt voor een intensieve gedachtewisseling over de ambities van de regio en de regionale agenda in het bijzonder. De RegioAgendacommissie heeft hier ook een actieve rol gespeeld. Naast inhoudelijke aanscherpingen heeft dit geleid tot een regionale agenda die, in afwijking van de concept-agenda (versie april 2022), een looptijd heeft gekregen van 2 jaar. De definitieve agenda is met recht een regionale agenda te noemen.

Wij bieden U nu ook het aangekondigde bestedingsplan aan. U kunt dit desgewenst betrekken bij uw besluitvorming over het intekenen op de opgaven. Omdat de regionale agenda door het besluit van 6 juli jl. ziet op de jaren 2023 en 2024 is deze agenda meer gedetailleerd qua activiteiten en resultaten dan in april werd aangenomen (toen er nog sprake was van een 3-jarige regionale agenda). De keuze is gemaakt om in het bestedingsplan 2023 niet opnieuw te presenteren wat in de regionale agenda 2023-2024 al is opgenomen. U krijgt nu een beeld van de financiële inzet van een opgave op het niveau van de speerpunten binnen deze opgave.

Intekenen vijf opgaven
Op basis van de regionale agenda en het bestedingsplan wordt u uitgenodigd om in te tekenen op de vijf regionale opgaven voor de periode 2023-2024. Een aantal gemeenten hebben in de zienswijze al de intentie uitgesproken de (tweejarige) opgavenovereenkomsten te willen tekenen.

Ten behoeve van de besluitvorming ontvangt de volgende documenten:
- Regionale agenda 2023-2024
- Zienwijzenota
- Bestedingsplan 2023
- 5 opgaveovereenkomsten

Graag ontvangen wij uiterlijk 1 december de getekende (5) opgavenovereenkomsten.

Tot slot

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de Henk van den Berg

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Regio Arnhem-Nijmegen,

Drs. H.M.F. Bruls
Voorzitter

Drs. H. Tiemens
Secretaris

Algemene voorwaarden

Opgavenovereenkomsten

Gelet op artikel 33b, lid 1 onder d van de Wgr in het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vastgesteld op 30 augustus 2021;

Gelet op artikel 27, lid 4 van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen in het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vastgesteld op 15 september 2021;

Ieder voor zover het zijn bevoegdheid betreft.

Inleiding

Deze Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten (verder algemene voorwaarden) bevatten standaard bepalingen met betrekking tot de Opgaven waarop de gemeenten hebben ingetekend. Tevens vormen deze algemene voorwaarden een uitwerking van artikel 27, lid 4 van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen (verder de regeling). In de algemene voorwaarden leggen wij vast op welke wijze wij omgaan met een gemeente die wil deelnemen aan een reeds gestarte Opgave. En hoe wij omgaan met een gemeente die voor het verstrijken van de looptijd de deelname aan een Opgave wil beëindigen.

Deze algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle Opgaveovereenkomsten die worden gesloten.

Artikel 1 Definities

In deze algemene voorwaarden en in de Opgaveovereenkomst wordt verstaan onder:

a. Bestuurlijk opdrachtgever: door het AB aangewezen bestuurder uit de regio met als taak om bestuurlijk sturing te geven aan de uitvoering van een Opgave;
b. Ambtelijk opdrachtgever: vertegenwoordigt via de netwerkdirectie de relatie naar de ambtelijke organisaties van de regiogemeenten;
c. Opgavemanager: programmamanager van de Opgave;
d. Bestuurlijk Opgaveteam: overlegorgaan bestaande uit de Bestuurlijk opdrachtgever en een bestuurlijk betrokkene per speerpunt van een Opgave tenzij hiervan in de Opgave nadrukkelijk is afgeweken;
e. Kernteam: team bestaande uit de Bestuurlijk opdrachtgever, Ambtelijk opdrachtgever en de Opgavemanager;
f. Opgaveorganisatie: netwerk waarbinnen de Opgave wordt uitgevoerd onder leiding van de Opgavemanager;
g. Groene Metropoolregio: het openbaar lichaam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, zetelend te Elst, opgericht bij de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen;
h. Opgave: verzameling van activiteiten gedurende een bepaalde periode vastgelegd in de Opgaveovereenkomst. De Opgave draagt bij aan het behalen van de ambities opgenomen in de regionale agenda;
i. Netwerkdirectie: de gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeenten aan de Regeling en de directeur zoals bedoeld in artikel 23 van de Regeling;
j. Regeling: de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen;
k. AB: het algemeen bestuur zoals bedoeld in artikel 7 van de Regeling;
l. Regiogemeenten: alle gemeenten die hebben ingetekend op een bepaalde Opgave;
m. Partijen: de Groene Metropoolregio en de Regiogemeenten per Opgave.

Artikel 2 Opgaveovereenkomst

1. Gemeenten besluiten over deelname aan een Opgave door ondertekening van de Opgaveovereenkomst. Dit is een Opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, eerste lid, van de regeling.

Artikel 3 Persoonsgegevens

1. Indien persoonsgegevens binnen de Opgave worden verwerkt dan gebeurt dat met in achtneming van de AVG en het privacybeleid van de Groene Metropoolregio.

Artikel 4 Bestuurlijk Opgaveteam

1. De vergaderingen van het Bestuurlijk Opgaveteam zijn niet openbaar.
2. De vergaderdata van het Bestuurlijk Opgaveteam worden vermeld op de website van de Groene Metropoolregio.
3. Tijdens elk overleg van het Bestuurlijk Opgaveteam zal de voortgang van de Opgave worden besproken.
4. Na elke vergadering van het Bestuurlijk Opgaveteam zal een kort verslag worden opgesteld over de voortgang van de Opgave. Dit verslag wordt geplaatst op de website van de Groene Metropoolregio.

Artikel 5 Informeren van de Regiogemeenten

1. Tijdens de raads- en collegeontmoetingen worden raads- en collegeleden geïnformeerd over de voortgang van de Opgaven en relevante ontwikkelingen.
2. AB-leden ontvangen digitaal het verslag zoals bedoeld in artikel 4, lid 4.

Artikel 6 Publiekrechtelijke bevoegdheden

1. De Regiogemeenten spannen zich in om de voor de uitvoering van de Opgaveovereenkomst benodigde publiekrechtelijke besluiten, zodanig vast te stellen dat de uitvoering van de Opgaveovereenkomst publiekrechtelijk maximaal wordt bevorderd.
2. Partijen bevorderen daarbij zoveel mogelijk, met inachtneming van wettelijke procedures en de te betrachten zorgvuldigheid ten opzichte van derden, dat de procedures tot het nemen van publiekrechtelijke besluiten met voortvarendheid worden doorlopen.
3. Indien de in het tweede lid bedoelde procedures ertoe leiden dat uitvoering van de Opgaveovereenkomst niet of niet op de door Partijen bij het aangaan ervan voorgestane wijze kan worden uitgevoerd, bezien Partijen of de Opgaveovereenkomst wijziging of (gedeeltelijke) beëindiging behoeft. Artikel 12 wordt hierbij in acht genomen.
4. De Regiogemeenten mandateren geen publiekrechtelijke bevoegdheden aan de Groene Metropoolregio tenzij dit nadrukkelijk in de Opgaveovereenkomst is vermeld.

Artikel 7 Uitsluiting aansprakelijkheid

1 De Groene Metropoolregio zal de Opgaven naar zijn beste vermogen uitvoeren en daarbij zorgvuldigheid betrachten ten opzichte van de Regiogemeenten en derden. Mocht een van de Partijen schade lijden door enige tekortkoming in de uitvoering van deze overeenkomst, dan blijft deze schade voor rekening van deze Partij.

2 Indien niet alle gemeenten de Opgaveovereenkomst ondertekenen, dan vrijwaren de andere gemeenten, de Regiogemeenten, die de betreffende Opgaveovereenkomst wel hebben ondertekent deze gemeenten voor alle aanspraken van Partijen of derden tot vergoeding van schade die samenhangt met of voortvloeit uit de Opgave.

3 De Regiogemeenten vrijwaren de Groene Metropoolregio tegen eventuele aanspraken van derden ter zake van schade door deze derden geleden ten gevolge van de uitvoering door de Groene Metropoolregio.

Artikel 8 Kansen

1 Indien zich tijdens de looptijd van de Opgave nieuwe kansen voordoen die passen binnen de doelstelling van de Opgaven, dan vindt hierover overleg plaats in het Bestuurlijk Opgaveteam.

Artikel 9 Financiën

1. Voor de Opgave wordt een begroting opgesteld. Deze is opgenomen in de regionale agenda. Deze begroting vormt de onderbouwing voor de hoogte van de bijdrage per Regiogemeente voor de Opgave en staat vast voor de looptijd van de Opgaveovereenkomst.
2. Voor het bepalen van het aantal inwoners per gemeente worden de meest recente CBS-cijfers gebruikt.
3. De Regiogemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks op 15 januari en op 15 juli de helft van de bijdrage zoals bedoeld in de Opgaveovereenkomst.
4. Indien aan een onderdeel van een Opgave slechts een deel van de Regiogemeenten meedoen vanwege een formeel beletsel, bijvoorbeeld omdat door het rijk of de provincie de betreffende gemeente is ingedeeld bij een andere regio, dan zal dit onderdeel van de Opgave niet voor rekening en risico van deze betreffende gemeente komen.
5. Indien sprake is van een situatie zoals bedoeld in het vierde lid, dan ontvangt de gemeente die niet meedoet aan dat onderdeel van de Opgave een korting op het tarief zoals opgenomen in de Opgaveovereenkomst.

Artikel 10 Geschillen

1 Indien er naar de mening van één van de Partijen sprake is van een verschil in inzicht omtrent de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de Opgaveovereenkomst en/of de algemene voorwaarden treden Partijen zo spoedig mogelijk in onderling overleg over het gerezen geschil.
2 Indien er tussen Partijen in onderling overleg geen oplossing kan worden gevonden voor het in het voorgaande lid bedoelde geschil, wordt in onderling overleg een neutrale partij uitgenodigd om een niet-bindend oordeel te geven.
3 Op de Opgaveovereenkomst en de algemene voorwaarden is het Nederlands recht van toepassing

Artikel 11 Looptijd

1 De Opgaveovereenkomst treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening van de Opgaveovereenkomst.
2 Indien de situatie zich voordoet dat niet alle gemeenten die deelnemen aan de regeling, intekenen op de Opgave, dan kunnen de begroting en de bijdrage zoals genoemd in het de Opgaveovereenkomst worden bijgesteld. In het Bestuurlijk Opgaveteam zal worden afgestemd of de Regiogemeenten opnieuw zal worden gevraagd om te besluiten over deelname.
3 Voor het einde van de Opgaveovereenkomst treden Partijen in overleg omtrent de afwikkeling van de baten en plichten die na de looptijd resteren. Ook wordt een evaluatie van de beleidsmatige doelen opgesteld.
4 Rechtsgevolgen die voortvloeien uit de Opgaveovereenkomst en die naar hun aard geacht worden door te werken of eventueel ontstaan na de beëindiging van de Opgaveovereenkomst, worden afgehandeld in overeenstemming met de Opgaveovereenkomst.

Artikel 12 Wijziging en opzegging Opgaveovereenkomst

1 De Opgaveovereenkomst kan slechts bij onderlinge schriftelijke overeenstemming tussen Partijen worden gewijzigd.

2 Op een tussentijdse opzegging door een van de Partijen, zijn artikel 15 en 16 van deze algemene voorwaarden van toepassing.

Artikel 13 Procedure van toetreding aan een Opgave

1 De gemeente die wil toetreden tot een reeds gestarte Opgave maakt dit schriftelijk kenbaar bij het AB. Dit is de start van deze procedure tot toetreding.
2 De Bestuurlijk opdrachtgever van de Opgave bevestigt de ontvangst daarvan schriftelijk.
3 De financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties worden door de Bestuurlijk opdrachtgever in kaart gebracht. Op verzoek van de gemeente die toe wil treden, kan een onafhankelijke deskundige worden betrokken. Voor het bepalen van de hoogte van de toetredingskosten wordt artikel 14 gevolgd.
4 Het AB neemt een besluit over het al dan niet toe willen staan van toetreding door de gemeente die dat verzoek heeft gedaan en bij een positief besluit ten aanzien daarvan over de voorwaarden tot toetreding inclusief de toetredingskosten. Het AB betrekt hierbij het advies van de bestuurlijk opdrachtgever. Het instemmen van een AB-lid met het toetreden van de betreffende gemeente, heeft mede te gelden als instemming met het wijzigen van de Opgaveovereenkomst.
5 De Bestuurlijk opdrachtgever maakt het besluit alsmede de voorwaarden waaronder kan worden toegetreden, zoals bedoeld in lid 4, schriftelijk bekend aan de betreffende gemeente.
6 Indien de gemeente de toetredingskosten accepteert, ondertekent de toetredende gemeente de Opgaveovereenkomst. Indien het toetreden gevolgen heeft voor de begroting, dan wordt een wijziging van de Opgaveovereenkomst opgesteld welke door alle Partijen wordt ondertekend.

Artikel 14 Toetredingskosten

1 Voordat een gemeente formeel kenbaar maakt toe te willen treden tot een Opgave (het voornemen tot toetreden), kan de Bestuurlijk opdrachtgever verzocht worden te inventariseren welke voorwaarden en toetredingskosten zoals beschreven in artikel 13, lid 3, met toetreding gepaard gaan. Op basis hiervan wordt een quick scan gemaakt die een indicatief karakter heeft en waaraan de betreffende gemeente geen rechten kan ontlenen.
2 Alle kosten die met toetreding tot een Opgave gepaard gaan, inclusief een eventuele quick scan en het betrekken van een onafhankelijk deskundige, komen ten laste van de toetredende gemeente. Ook indien toetreding uiteindelijk niet doorgaat, zijn deze kosten verschuldigd. De Bestuurlijk opdrachtgever doet redelijkerwijs al het mogelijke om deze kosten voor de toetredende gemeente zo laag mogelijk te houden.
3 De toetredingskosten zijn opgebouwd uit eenmalige kosten op de startdatum: de noodzakelijke investeringen die ten behoeve van de start van de deelname worden gemaakt. Naast de toetredingskosten is de gebruikelijke jaarlijkse bijdrage verschuldigd. Dit is vastgelegd in de Opgaveovereenkomst.
4 Als sprake is van een reserve, wordt de toetredende gemeente verplicht naar rato een bedrag in de reserve te storten. Hierbij wordt ‘naar rato’ gedefinieerd als financiële bijdrage die de desbetreffende gemeente bij toetreding zou gaan leveren aan de Opgave, gedeeld door het totaal aan bijdragen aan de Opgave.
5 De betaling van de toetredingskosten vindt plaats in één termijn binnen één maand en is gelijk aan de toetredingsvergoeding.

Artikel 15 Procedure tot uittreding uit een Opgave

1 De uittredende gemeente maakt schriftelijk bij het AB kenbaar uit de Opgave te willen uittreden. Dit is de start van de procedure tot uittreding.
2 De Bestuurlijk opdrachtgever van de Opgave bevestigt de ontvangst daarvan schriftelijk.
3 De financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties worden door de bestuurlijk opdrachtgever in kaart gebracht. Op verzoek van de gemeente die wil uittreden, kan een onafhankelijke deskundige worden betrokken. Voor het bepalen van de hoogte van de uittredingskosten wordt artikel 16 gevolgd.
4 Het AB neemt een besluit over de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden inclusief de uittredingskosten, waarbij de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties worden betrokken. Het AB betrekt hierbij het advies van de Bestuurlijk opdrachtgever.
5 De hoogte van de uittredingskosten wordt bekend gemaakt aan de gemeente met het verzoek tot uittreding.
6 De uittredende gemeente verzendt aan alle Partijen een formele opzegging en bevestigt daarbij dat ze bereid is de uittredingskosten te vergoeden.

Artikel 16 Uittredingskosten

1 Voordat een gemeente formeel kenbaar maakt uit een Opgave te willen treden, kan de Bestuurlijk opdrachtgever worden verzocht te inventariseren welke consequenties zoals beschreven in artikel 15, lid 3, met uittreding gepaard gaan. Op basis hiervan wordt een quick scan gemaakt die een indicatief karakter heeft en waaraan een gemeente geen rechten kan ontlenen.
2 Alle kosten die met uittreding uit een Opgave gepaard gaan, inclusief een eventuele quick scan en het betrekken van een onafhankelijk deskundige, komen ten laste van de uittredende gemeente. Ook indien uittreding uiteindelijk niet doorgaat, zijn deze kosten verschuldigd. De Bestuurlijk opdrachtgever doet redelijkerwijs al het mogelijke om deze kosten voor de uittredende gemeente zo laag mogelijk te houden.
3 De uittredingskosten zijn de kosten die te maken hebben met (de afbouw van) de overcapaciteit die kan ontstaan in de personele en de materiële sfeer. Deze komen ten laste van de uittredende gemeente en worden alleen in rekening gebracht als de gemeente daadwerkelijk besluit uit te treden. Basis voor de berekening van de uittredingskosten zijn de gemiddelde realisatiecijfers (afbouw opgaveorganisatie, aangegane verplichtingen per Opgave) van de drie jaar jaren voorafgaand aan het jaar waarin het voornemen tot uittreden kenbaar wordt gemaakt of indien niet voorhanden zo veel jaren als de Opgave al loopt.
4 De kosten die niet direct aan de uittredende partij kunnen worden toegerekend, worden berekend door totalen per kostensoort naar rato te berekenen. Hierbij wordt ‘naar rato’ gedefinieerd als financiële bijdrage van de desbetreffende gemeente aan de Opgave, gedeeld door totaal aan bijdragen aan de Opgave.
5 Als er sprake is van een reserve bij een Opgave, dan wordt deze naar rato in mindering gebracht op de te betalen uittredingskosten. Hierbij wordt ‘naar rato gedefinieerd als de financiële bijdrage van de desbetreffende gemeente aan de Opgave, gedeeld door totaal aan bijdragen aan de Opgave.
6 De regio doet redelijkerwijs al het mogelijke om de kosten voor de uittredende gemeente zo laag mogelijk te houden (geen nieuwe investeringsplannen, geen uitbouw formatie etc.).
7 De betaling van de uittredingskosten vindt plaats in één termijn binnen één maand en is gelijk aan de uittredingsvergoeding.

Artikel 17 Overige bepalingen

1 Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na bekendmaking.

Aldus vastgesteld in het dagelijks bestuur van 30 augustus 2021:

De secretaris,
Drs. A. Joustra
De voorzitter,
Drs. H.M.F. Bruls

Aldus vastgesteld in het algemeen bestuur van 15 september 2021:

De secretaris,
Drs. A. Joustra
De voorzitter,
Drs. H.M.F. Bruls

Opgaveovereenkomst Productieve regio 2023 - 2024

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Productieve regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. Doel van de opgave

Onze regio kent veel innovatiekracht en de vestigingskwaliteit van onze werklocaties scoort boven het landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd zien we als opgave om de kwaliteiten van onze regio steviger te profileren en de economische potenties beter te benutten. We versterken onze inzet op innovatiekracht in de clusters Health, Hightech & Energy, de cross-over met Food en logistiek als onlosmakelijke voorwaarde. Dit legt de basis voor een sterke (inter)nationale positie en een goede productiviteit van toonaangevende bedrijven. Dit sterke economische profiel maakt onze regio interessant voor talenten. De ambitie is economische groei te faciliteren om te komen tot een forse banengroei in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio.

Voor de langere termijn zetten we in op behoud en aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid in de regio. Op verschillende niveaus: van zelfstandigen en startups tot het MKB en internationals. We versterken de kwaliteiten van de werklocaties. We verbinden lokale bedrijven, instellingen en activiteiten aan de topsectoren en bieden synergievoordelen en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot

concrete projecten. We zetten in op de kwaliteit van onze werklocaties, passend bij het DNA van de regio. We versterken de samenwerking met partijen in het onderwijs, gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, passend bij de vraag van ondernemers en de skills van werknemers en werkzoekenden.

2. Resultaten van de opgave

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Productieve regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Productieve regio bestaat uit de volgende speerpunten:
   i. Stimuleren ondernemerschap MKB
   ii. Human Capital
   iii. Doorontwikkeling Health & Hightech en Energy tot (inter)nationale clusters
   iv. Toekomstbestendige werklocaties

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit:
   i. Stimuleren ondernemerschap MKB:
      1. inzichtelijk maken van financiële steunmogelijkheden tot 1 miljoen euro, ontsluiten die door communicatiecampagnes en bouwen aan landelijke- en regionale kennis- en investeringsnetwerken.
      2. organiseren met partners van ontmoetingsmomenten voor ondernemers voor netwerken, innovaties en kennisdelen.
      3. scheppen van voorwaarden voor MKB-ers om een stap te maken in verdere digitalisering en toekomstbestendigheid.
      4. bouwen de samenwerking rondom Bruisende binnensteden en krachtige kernen verder uit met de Ontspannen regio, o.a. door in te zetten op kennisdeling richting ondernemers.
      5. ontwikkelen met partners een ecosysteem dat bijdraagt aan meer startups en nieuwe bedrijven in het MKB.
      6. Verbinden van lokale projecten met projecten op de investeringsagenda en het MKB.
   ii. Human Capital:
      1. borgen van de afspraken uit de Human Capital Agenda en het Human Capital Akkoord.
      2. zorgen voor verbindingen tussen behoefte MKB en aanbod en zorgen voor kennisdeling.
      3. zorgen voor een aantrekkelijke regio om talent te behouden.
      4. inzicht geven in financieringsbronnen en deze inzetten voor alle projecten die nodig zijn om tot een evenwichtige arbeidsmarkt te komen.
      5. verbinding leggen tussen lokale en regionale projecten en de Investeringsagenda.
      6. samenwerkingspartner van TEB en provincie om gezamenlijk met andere stakeholders tot een goede evenwichtige arbeidsmarkt te komen.

iii. Doorontwikkeling van Health, Hightech & Energy tot (inter)nationale clusters:
    1. deelnemen aan regionale, nationale en Europese netwerken.
    2. bijdragen aan de (inter) nationale zichtbaarheid met lobby en profilering.
    3. Input leveren uit Economische Monitor aan TEB.
    4. TEB toegang geven tot ons netwerk in de regio.
    5. investeren in belangenbehartiging voor projecten en initiatieven van bovenregionaal belang.
    6. project(kansen) aandragen voor de samenwerking met TEB en de Investeringsagenda.
iv. Toekomstbestendige werklocaties:
    1. adviseren over de verdeling van nog beschikbare ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen in de regio.
    2. voorbereiden van een nieuw RPW met een horizon tot 2040, inzetten op het kwalitatief verbeteren van het RPW.
    3. De ruimtebehoefte van de andere opgaven meenemen in het RPW.
    4. Onderzoeken van de mogelijkheden voor (her)ontwikkeling van brownfields samen met de provincie.
    5. Uitvoering geven aan het plan van aanpak vergroening van bestaande werklocaties.

De activiteiten zijn uitgewerkt in de regionale agenda.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst bij aan de opgave conform de begroting van de Groene Metropoolregio. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2024.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Productieve regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda 2023-2024.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op……., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d 31 augustus 2022 verder te noemen de “Groene Metropoolregio”

Opgaveovereenkomst Groene groeiregio 2023 - 2024

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Groene groeiregio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. **Doel van de opgave**

   De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave; een groei van woon- en werklocaties. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze groei het landschap versterkt ten behoeve van mens en natuur.

   Voor de Groene groeiregio staan twee belangrijke instrumenten centraal: de uitvoering van de Woondeal om op korte termijn (nadruk tot 2025) de woningbouw te versnellen en de Verstedelijkingsstrategie die inzicht geeft in de woon- en werklocaties tot 2040, rekening houdend met aspecten op het gebied van economie, leefomgeving, mobiliteit en wonen.

   De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. Zij heeft tot taak het in beeld brengen en verbinden

van de ruimtelijke aspecten. Door deze aan elkaar te ‘koppelen’ ontstaat synergie en waardoor de kwaliteit van de leefomgeving wordt versterkt.

2. Resultaten van de opgave

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Groene groeiregio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave bestaat uit de volgende speerpunten:
   i. Wonen in balans; versnellen van de woningbouw
   ii. Leefomgeving; verbinden van de ruimtelijke opgaven

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.
   i. Binnen het speerpunt Wonen in Balans voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. uitwerken Woondeal 2.0 met provincie en rijk, corporaties en andere stakeholders
      2. coördinatie tussen de uitwerking van de Woondeal 2.0 en de Verstedelijkingsstrategie en Akkoord.
      3. inzicht bieden in woonbehoeftes door middel van onderzoek en monitoring, inclusief inzicht in de huisvesting van verschillende doelgroepen.
      4. onderzoeken of de flexpool kan worden doorontwikkeld naar een meer vaste pool gericht op versnelling van de grote woningbouwlocaties in onze regio.
      5. inzet van regionale experts voor ondersteuning op terreinen zoals huisvesting arbeidsmigranten, wonen en zorg, circulair en conceptueel bouwen.
      6. vergroten partnerschap met de corporaties en samenwerking met marktpartijen en kennisinstellingen via o.a. tempotafels.
      7. Kennisontwikkeling stimuleren over volkshuisvestelijkelijke instrumenten door o.a. kennisbank en leerkringen
      8. Coördinatie bij provinciale en nationale regelingen zoals aanvraag voor het mobiliteitsfonds
   ii. Binnen het speerpunt Verbinden van de ruimtelijke opgaven voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. organiseren en coördineren van de gebiedsuitwerkingen en deze koppelen aan de langere termijn verkenningen 2121.
      2. toekomstverkenning 2121 uitwerken in de gebiedsuitwerkingen.
      3. visualiseren voortgang uit gebiedsuitwerkingen en de toekomstverkenning Groene Metropool 2121 via een interactief dashboard.
      4. Opstellen en uitvoering geven aan het Verstedelijkingsakkoord.
      5. steun zoeken en agenderen van majeure opgaven uit het Verstedelijkingsakkoord waarover nog geen bindende afspraken zijn gemaakt bij (andere) betrokken partijen.

3. **Bijdrage**
   a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst bij aan de opgave conform de begroting van de Groene Metropoolregio. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
   b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. **Overig**
   a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2024.
   b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
   c. De opgave Groene groeiregio is nader uitgewerkt in de regionale agenda 2023-2024.
   d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op……., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d 31 augustus 2022 verder te noemen de “Groene Metropoolregio”.

Opgaveovereenkomst Verbonden regio 2023-2024

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Verbonden regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. **Doel van de opgave**
   Het waarborgen van de regionale en stedelijke bereikbaarheid, door een ombuiging naar meer gebruik van fiets en (H)OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van bestaande infrastructuur. Dit zorgt voor duurzamere mobiliteit en lucht op het regionale wegennet. Wij zetten maximaal in op een structurele mobiliteitsaanpak.

2. **Resultaten van de opgave**
   a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Verbonden regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Verbonden regio bestaat uit de volgende speerpunten:
      i. Gebiedsgerichte corridors
      ii. Fiets
      iii. Hubs en knooppunten
      iv. Gedrag en duurzame mobiliteit
      v. Verkeersveiligheid

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.
    i. Binnen het speerpunt Gebiedsgerichte corridors voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. opdrachtgever voor onderzoeken en analyses spoor.
        2. adviseren over nieuw pakket (H)OV + ondersteunen gemeenten met capaciteit.
        3. in beeld brengen consequenties betalen naar gebruik/rekening rijden, inclusief vrachtwagenheffing.
        4. toewerken naar een A12 alliantie.
        5. uitwerken processen korte termijnaanpak A50.
        6. uitwerken van een gericht aanpak A50 Noord.
        7. ondersteunen en adviseren m.b.t. truckparking.
        8. toewerken naar maatregelenpakket A325, gebiedsaanpak Zuid- en Westflank Nijmegen en Oostflank Arnhem.
        9. contractbeheer Multimodaal model.
        10. onderzoeken van het ontwikkelpotentieel van binnenhavens.
        11. stimuleren van schonere scheepvaart.
    ii. Binnen het speerpunt Fiets voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. doorontwikkeling regionale NTF-agenda.
        2. doorontwikkeling snelle fietsroutes.
        3. verkenning opleveren om te komen tot een eventuele investeringsbeslissing.
        4. uitwerking breed stedelijk netwerk (i.h.k.v. verstedelijkingsakkoord).
        5. versterken van ons verhaal en aanpak a.d.h.v. als Tour de Force/Fietsberaad en Dutch Cycling Embassy (DCE).
        6. Digitalisering van ons regionale fietsnetwerk.
    iii. Binnen het speerpunt Hubs en knooppunten voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. realisatie van kansrijke stadrandhubs.
        2. onderzoeken van de koppelkansen tussen de hubs en de toeristische overstappunten, in samenhang met de Ontspannen regio.
        3. verkennen van mogelijke ontwikkellocaties overige hubs.
        4. koppelen van hubaanpak aan het HOV-actieplan en OV-haltes.
        5. uitwerken van een vraagafhankelijk netwerk in relatie met HaltetaxiRRReis.
    iv. Binnen het speerpunt Gedrag en duurzame mobiliteit voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. starten we met een bewonersaanpak.
        2. uitrol van deelmobiliteitshubs in de regio en het stimuleren van het gebruik ervan.
        3. overzicht bijhouden van last mile providers in de regio, samen met de gemeenten een samenhangend netwerk van hubs vormen.

4. toewerken naar een goed netwerk voor laadinfrastructuur in 2025.
5. coördinatie en aansturing voor heavy duty laadinfrastructuur.
6. streven naar schonere kilometers en minder kilometers voor de regio.

v. Binnen het speerpunt Verkeersveiligheid voert de GMR de volgende activiteiten uit:
1. jaarlijkse update van geprioriteerde potentiële projecten die bijdragen aan de verkeersveiligheidsdoelen.
2. ondersteuning in gebruik publieke data/contractbeheer Viastat.
3. Jaarlijks maken van een programma verkeerseducatie en gedragscampagnes samen met de provincie Gelderland.
4. initiëren en coördineren van regionale studies/pilots die bijdragen aan de kaders van het SPV.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst bij aan de opgave conform de begroting van de Groene Metropoolregio. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2024.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Verbonden regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda 2023-2024.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op……., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d 31 augustus 2022 verder te noemen de “Groene Metropoolregio”.

Opgaveovereenkomst Circulaire regio 2023 - 2024

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Circulaire regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. Doel van de opgave

Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.
De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners.

Door circulaire projecten op te schalen naar regionaal niveau, gezamenlijk onderzoek uit te voeren, kennis en ervaring uit te wisselen, onze gezamenlijke inkoopkracht te benutten en te investeren in de match met Europese, nationale en bovenregionale programma's denken we onze ambitie te realiseren. In de opgave werken we met vele partners samen zoals de provincie Gelderland, waterschappen, The Economic Board, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, bedrijven, etc.

2. Resultaten van de opgave

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Circulaire regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Circulaire regio bestaat uit de volgende speerpunten:
   i. speerpunt Circulaire bouw en infrastructuur
   ii. speerpunt Circulaire economie: grondstoffen en ketens
   iii. speerpunt Water en klimaatadaptatie
   iv. speerpunt Transitie naar duurzame energie

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.
   i. Binnen het speerpunt Circulaire bouw en infrastructuur voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. kennisdeling organiseren en inzichtelijk maken van de meerwaarde van circulair aanbesteden in de sector Grond-,Weg- en Waterbouw.
      2. organiseren van een leertraject voor de implementatie van de Circulaire Impactladder en de inzet van een projectmanager conceptueel en circulair bouwen.
      3. versterken van de praktijk van hergebruik van materialen en grondstoffen.
      4. Ondersteunen van de verduurzaming van bouwlogisitek.
   ii. Binnen het speerpunt Circulaire economie: grondstoffen en ketens voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. versterken van inzicht in de regionale grondstoffen- en afvalstromen.
      2. stimuleren van de ontwikkeling van een zestal grondstoffenhubs.
      3. helpen bij het wegnemen van juridische belemmeringen bij de ontwikkeling van nieuwe recyclingketens.
      4. Ondersteunen van gemeenten bij het circulair inkopen van producten en diensten.
      5. Signaleren van kansen voor nieuwe banen voor praktisch en technisch geschoolden, afgestemd met de brede Human Capital Agenda in de opgave Productieve regio.
      6. delen van programma’s voor gedragsbeïnvloeding om verspilling bij consumenten en producenten tegen te gaan.
      7. zoeken naar kansen voor funding en cofinanciering voor versnelling van onze aanpak.
      8. de lobbykracht versterken in samenhang met de provincie en The Economic Board.
   iii. Binnen het speerpunt Water en klimaatadaptatie voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. kennis en kunde delen over Regionale Adaptatiestrategieën (RAS), klimaatbestendig bouwen en klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten.
      2. ondersteuning Lifeport Circular Lab
      3. profilering met projecten landschapsontwikkeling

iv. Binnen het speerpunt Transitie naar duurzame energie voert de GMR de volgende activiteiten uit:
    1. opstellen PlanMER en faciliteren nieuw bod RES 2.0; ondersteunen van de borging van afspraken die in RES1.0 zijn vastgelegd.
    2. stimuleren van de ontwikkeling van smart energyhubs en nieuwe duurzame energiedragers zoals waterstof, accu's.
    3. beheren van de contracten voor gezamenlijke inkoop van energie.
    4. organiseren en delen van kennis en menskracht met betrekking tot energieloketten en aardgasvrije wijken.
    5. monitoring van inspanningen voor CO2 reductie.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst bij aan de opgave conform de begroting van de Groene Metropoolregio. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2024.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Circulaire regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda 2023-2024.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op……., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d. 31 augustus 2022 verder te noemen de “Groene Metropoolregio”.

Opgaveovereenkomst Ontspannen regio 2023 – 2024

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven op het gebied van verstedelijking, wonen, werk, bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld, waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - Doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis.
    - Met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie.
    - Dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving.
    - En hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leef kwaliteit: ontspannen groeiregio in balans
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda.
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven.
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Ontspannen regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. **Doel van de opgave**

   De ambitie van de opgave Ontspannen regio is om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leef kwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, erfgoed, recreatie, natuur en landschap. Dit doen we door in te zetten op duurzaam toerisme en recreatie, een goed voorzieningenniveau in onze centra, versterking, verbinding en uitbreiding van natuur, landschap en cultuurhistorische waarden en op het versterken van onze culturele infrastructuur.

2. **Resultaten van de opgave**
    a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Ontspannen regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Ontspannen regio bestaat uit de volgende speerpunten:
        i. Duurzaam toerisme
        ii. Bruisende binnensteden, krachtige kernen
        iii. Groen-blauw raamwerk
        iv. Cultuur en erfgoed

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.
    i. Binnen het speerpunt Duurzaam toerisme voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. Afstemmen marketingvisie(s) met VAN.
        2. Condities scheppen om de belevingsgebieden verder te ontwikkelen en bewaken van de samenhang hierin.
        3. Vertalen van het vitaliteitsonderzoek in een plan van aanpak om de vitaliteit van de toeristische sector te verbeteren en meerdaags verblijf te bevorderen.
        4. Scheppen van de condities om de uitvoering van de vitaliteitsaanpak te realiseren.
        5. Ondersteunen van de professionalisering van het opdrachtgeverschap tussen gemeenten en VAN.
        6. Maken van een meerjarige uitvoeringsagenda voor recreatieve routenetwerken, afgestemd met de meerjaren-agenda Fiets (Verbonden regio) en jaarlijkse actualisatie.
        7. Scheppen van de condities om de uitvoering van de agenda voor het recreatieve wandel- en fietsroutenetwerk te realiseren, samen met de Verbonden regio.
        8. Inventariseren wat nodig is voor het beheer en onderhoud van het fiets- en wandelroutenetwerk en stimuleren van de doorontwikkeling van de organisatie hiervan.
    i. Binnen het speerpunt Bruisende binnensteden en krachtige kernen voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. Leveren van overzicht van de kansen voor versterking van het regionale netwerk van voorzieningen.
    i. Binnen het speerpunt Groen-blauw raamwerk voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. Faciliteren dat ruimtelijke keuzes worden gemaakt, in nauwe samenwerking met de provincie.
        2. Afspraken maken, samen met provincie en andere partners over versterking van natuur, landschap, water en erfgoed, op basis van het Groen-blauw raamwerk.
        3. Concrete afspraken maken met het Rijk en andere partners over investeringen in het Groen en Blauw van de regio.
    ii. Binnen het speerpunt Cultuur en erfgoed voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. Uitvoering Transformatievoorstel Cultuur, minimaal 1,3 miljoen euro geïnvesteerd in:
            1. Innovatie in de culturele sector.
            2. Professionalisering van de sector door o.a. opleiding.
            3. Versterking van cultuureducatie.
            4. Ondersteuning van amateurkunst en vrijwilligers.
            5. Verhaallijnen (i.s.m. Duurzaam toerisme).
        2. Opleveren lange termijnvisie en (investerings-)plan voor verdere versterking van Cultuurregio 025;

3. Condities scheppen voor uitvoering van het investeringsplan.

3. Bijdrage

b. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst bij aan de opgave conform de begroting van de Groene Metropoolregio. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
c. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

2. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2024.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Ontspannen regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda 2023-2024.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op……., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

Ondertekend op……., te……

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d 31 augustus 2022 verder te noemen de “Groene Metropoolregio”.

TIP

T = technisch

I = informatief

P = politiek

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond 22 november 2022, Vraag met betrekking tot de Regionale agenda en opgaveovereenkomsten

- Hoe ziet de gemeente Duiven de woningbouwgroei in relatie tot de versterking van landschap ten behoeve van mens en natuur, zoals beschreven onder de resultaten van Opgaveagenda Groene Groei? **[i]**
- Wat doet de gemeente Duiven hier nu al aan en is inzichtelijk in hoeverre dit uniform is met andere gemeenten uit deze regio? **[i]**
- Wat is er nog te doen om hier sterker op in te zetten? **[p]**
- Hoe ziet de gemeente Duiven het verbinden van ruimtelijke opgaven voor zich? **[t]**

  Voor het verbinden van ruimtelijke opgaven binnen de gemeente Duiven verwijzen we naar de door de gemeenteraad vastgestelde Omgevingsvisie.

  Waar het gaat op het verbinden van de ruimtelijke opgaven binnen de Groene Metropoolregio verwijzen we de regionale agenda die in de vergadering van de gemeenteraad van 7 juni jl. is besproken. Zie met name speerpunt 2 (Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven) binnen het programma van de Groene Groeiregio binnen de Regionale agenda 2023-2025.

- Op welke manier heeft landschapsversterking hier een rol in? **[t]**
  Dit laat zich illustreren aan de hand van het verstedelijkingsakkoord dat op 14 november jl. is gesloten. Daarin is bijvoorbeeld verwoord dat we in de regio Arnhem/Nijmegen/Foodvalley streven naar robuust systeemherstel van kwetsbare natuur en de realisatie van 5.000 hectare recreatief uitloopgebied als integraal onderdeel van het ruimtelijk ontwerp voor de verstedelijkingslocaties. Die bevatten hydrologische buffers en landschappelijke en ecologische kwaliteit in combinatie met een vitale, toekomstbestendige landbouwsector met perspectief voor agrarische ondernemers.

  Zie voor het verstedelijkingsakkoord de website van de Groene Metropoolregio: https://www.groenemetropoolregio.nl/actueel/meer-landschap-meer-stad/

- Wat verwachten we van de Groene Metropool om hier sterker resultaten in te zien? **[i]**
- Wie houdt in de gaten of de ontwikkeling van het groen blauwe raamwerk in verhouding staat tot andere ruimtelijke opgaven, zoals de groei van woningbouw en bedrijventerreinen? **[i]**

Motie opgaven overeenkomst 2023-2024 groene metropool.

(deze oproep is ook in de gemeente Westervoort behandeld)

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op dinsdag 8 november 2022,

Constaterende dat,
De GMR is nog maar kort geleden van start gegaan en er zijn hoge verwachtingen van de inzet van de GMR op een aantal regionale opgaven. Er kunnen nog geen uitspraken worden gedaan over de vraag of die verwachtingen ook worden waargemaakt.
De GMR heeft verder steeds afgegeven dat er keuzes gemaakt konden worden v.w.b. de deelname aan de verschillende deelopgaven; deelname aan alle 5 deelopgaven was niet verplicht. In de praktijk blijkt het toch praktisch niet mogelijk om een keuze te maken voor minder dan de 5 deelopgaven: alle deelopgaven zijn nauw met elkaar verbonden.
De Raad van Duiven is daar kritisch over, doch is bereid voor de jaren 2023 en 2024 mee te gaan in deelname aan de 5 deelopgaven, maar ziet daar wel graag aan verbonden dat er in Q3 2024 een evaluatie wordt opgeleverd door de GMR waarin (ook) voor Duiven en de regio helder wordt aangegeven welke investeringen er zijn gedaan tot en met Q1 2024 en wat daarvan de 'return on investment' c.q. de bereikte resultaten en opbrengsten zijn geweest.

Overwegende dat,
De Regionale Agenda en begroting geven wel een overzicht van de investeringen en bezigheden, maar geen inzicht in de toegevoegde waarde per gemeente.

Roept het college op
Om aan (het bestuur van) de GMR te verzoeken voor 30 september 2024 een evaluatie aan de raden van de deelnemende gemeenten te overleggen, waarin met betrekking tot de 5 deelopgaven per opgave een overzicht van de investeringen en de uitgevoerde projecten tot en met Q1 2024 gegeven wordt en waarbij tevens de 'return on investment' c.q. de bereikte resultaten en opbrengsten per deelnemende gemeente zichtbaar worden gemaakt.

CDA	Lokaal Alternatief	VVD	DOED
GroenLinks	D66	PvdA	Pro Duiven

Onderwerp	Belastingverordeningen 2023		
Ondertitel	De tarieven voor de belastingen, heffingen, rechten en leges voor belastingjaar 2023, zoals vastgesteld bij de begroting voor 2023, zijn opgenomen in de belastingverordeningen voor het jaar 2023.		
Portefeuillehouder	Wethouder Goossen	Zaaknummer	Z/22/098731
Behandelend ambtenaar	Wilma Dikkers - Adviseur belastingen w.dikkers@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. De “Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023” vast te stellen. 2. De “Verordening afvalstoffenheffing 2023” vast te stellen. 3. De “Verordening rioolheffing 2023” vast te stellen. 4. De “Verordening toeristenbelasting 2023” vast te stellen. 5. De “Verordening reclamebelasting 2023” vast te stellen. 6. De “Legesverordening 2023” vast te stellen. 7. De “Verordening leges omgevingsvergunning 2023” vast te stellen. 8. De “Verordening marktgelden 2023” vast te stellen. 9. De “Verordening lijkbezorgingsrechten 2023” vast te stellen. 10. De intrekking van de “Verordening hondenbelasting 2022” vast te stellen (waarbij de heffing wel van toepassing blijft op voorgaande jaren). 11. De voorwaarden van de compensatieregeling 2023 vast te stellen.		
Historie	Op 8 november wordt de begroting definitief vastgesteld met daarin ook de tarieven voor belastingen, heffingen, rechten en leges voor 2023.		
Termijn	Voor 1 januari 2023 moeten de verordeningen vastgesteld en gepubliceerd zijn om in 2023 belastingen te heffen.		

Hamerstuk tijdens de raadsvergadering	6 december 2022
Behandeladvies	Dit is een terugkerend raadsbesluit dat bijna niet afwijkt van eerdere jaren. In de belastingverordeningen worden de gemaakte keuzes uit de begroting verwerkt in de diverse verordeningen. De belastingverordeningen zijn daarom voornamelijk een uitvloeisel van een eerder raadsbesluit (MJPB 8 november). In dit raadsvoorstel staat wel ‘nieuw’ de concrete uitwerking van de €150 euro compensatie (Vastelling voorwaarden compensatieregeling 2023). Enerzijds kan je wellicht stellen dat dit uitvoering is, maar we stippen het hier toch aan voor als dit voor de agendacommissie toch reden is om het kort op de Politieke Avond te bespreken. [notie griffie 11-11: het raadsbesluit verordening OZB is inmiddels aangepast aan het aangenomen amendement tijdens de begrotingsbehandeling].

	In de belastingverordeningen 2023 wordt uitgegaan van de keuze van de raad om de hondenbelasting af te schaffen waardoor deze verordening wordt ingetrokken.

ZFEF71B2376

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Belastingverordeningen 2023

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579229
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Wilma Dikker
Afdeling : F&B
Telefoonnr. 3573

Samenvatting

De tarieven voor de belastingen, heffingen, rechten en leges voor belastingjaar 2023, zoals vastgesteld bij de begroting voor 2023, zijn opgenomen in de belastingverordeningen voor het jaar 2023. Verder wordt de verordening hondenbelasting van 2022 ingetrokken. Daarnaast zijn er uitgangspunten opgenomen voor het toekennen van de compensatie voor 2023.

Beslispunten

1. De "Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023" vast te stellen.
2. De "Verordening afvalstoffenheffing 2023" vast te stellen.
3. De "Verordening rioolheffing 2023" vast te stellen.
4. De "Verordening toeristenbelasting 2023" vast te stellen.
5. De "Verordening reclamebelasting 2023" vast te stellen.
6. De "Legesverordening 2023" vast te stellen.
7. De "Verordening leges omgevingsvergunning 2023" vast te stellen.
8. De "Verordening marktgelden 2023" vast te stellen.
9. De "Verordening lijkbezorgingsrechten 2023" vast te stellen.
10. De intrekking van de "Verordening hondenbelasting 2022" vast te stellen (waarbij de heffing wel van toepassing blijft op voorgaande jaren).
11. De voorwaarden van de compensatieregeling 2023 vast te stellen.

Aanleiding

In de begroting voor het jaar 2023 zijn de tarieven voor de belastingen, heffingen, rechten en leges voor belastingjaar 2023 opgenomen. De tarieven moeten ook worden verwerkt in afzonderlijke belastingverordeningen. In alle verordeningen zijn de tarieven opgenomen zoals deze in de begroting 2023 zijn bepaald of verhoogd met het inflatiepercentage van 3,0% dat in de begroting wordt gehanteerd. De wettelijke tarieven zijn uiteraard niet verhoogd. Daarnaast wordt er in dit voorstel voor een aantal belastingen, heffingen en rechten nog aanvullende besluiten genomen. Verder is er reeds een voorstel aan u voorgelegd over de afschaffing van de hondenbelasting. Daarom wordt de (thans geldende) verordening hondenbelasting 2022 ingetrokken. Verder worden de uitgangspunten van de compensatieregeling uitgewerkt.

Planning

De besluiten moeten in de raadsvergadering van december 2022 worden vastgesteld. Na publicatie en inwerkintreding (uiterlijk 1 januari 2023) kunnen de tarieven worden toegepast bij het opleggen van belastingaanslagen voor 2023 en bij het in rekening brengen van kosten voor dienstverlening in 2023.

Beoogd effect

Om voor belastingjaar 2023 aanslagen te kunnen opleggen en kosten voor dienstverlening in rekening te kunnen brengen, is er een wettelijke grondslag nodig. Met het vaststellen van de verordeningen wordt dit gerealiseerd.

Argumenten

1. Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023

Aanpassing tarieven onroerende-zaakbelastingen (OZB)
De tarieven OZB zijn bij de vaststelling van de begroting 2023 niet aangepast en derhalve gelijk aan de tarieven OZB voor belastingjaar 2022. Er zijn echter voor het jaar 2023 nieuwe waarden bepaald. De nieuwe waarden hebben consequenties voor de tarieven OZB voor het jaar 2023. Hieronder worden de consequenties weergegeven.
Om uiteenlopende waarde-ontwikkelingen van woningen en niet-woningen te kunnen opvangen, zijn er afzonderlijke tarieven voor woningen en niet-woningen. Naar aanleiding hiervan is berekend dat de gewogen gemiddelde waardestijging per 1 januari 2022 (waardepeildatum) ten opzichte van de waarden per peildatum 1 januari 2021 voor woningen 18%. Voor niet-woningen is er in dezelfde periode sprake van een waardestijging van 0,84%. De voorlopige landelijke cijfers (meicirculaire Rijk) zijn bepaald op een waardestijging van 13,5% voor woningen en op een waardestijging van 1% voor niet-woningen. Uitgangspunt is altijd geweest dat de tarieven dalen met hetzelfde percentage als waarmee de waarden in Duiven werkelijk stijgen en omgekeerd. Dit is noodzakelijk om de opbrengst te kunnen realiseren zoals opgenomen in de begroting 2023. Dat betekent een daling van het tarief woningen van 18% en een daling van de tarieven niet-woningen van 0,84%.

Op grond van het bovenstaande zijn de gewijzigde tarieven voor 2023 als volgt.

	Woningen	Niet-woningen
Eigenarenbelasting	0,1008%	0,1980%
Gebruikersbelasting		0,1515%

De heffingsmaatstaf (OZB-waarde) onroerende-zaakbelastingen wordt vermenigvuldigd met het percentage. De berekening van een aanslag onroerende-zaakbelastingen voor een eigenaar van een woning met een waarde van € 100.000 is de waarde van € 100.000 vermenigvuldigd met het tarief van 0,1008% is te betalen OZB € 100,80.

2. Verordening afvalstoffenheffing 2023

Stijging tarieven afvalstoffenheffing
De kosten van afvalinzameling en -verwerking zijn met 48% gestegen. Deze kosten zijn verdisconteerd in de tarieven. Bij de vaststelling van de tarieven is de keuze gemaakt om deze stijging te verdisconteren in de variabele tarieven, de tarieven voor ledigingen en stortingen.

3. Verordening rioolheffing 2023

Stijging tarieven rioolheffing
De tarieven rioolheffing worden verhoogd met 0,7% voor de investeringen vanuit het WaterTakenPlan 2022–2026. De tarieven worden niet aangepast met een inflatiecorrectie.

6. Legesverordening 2023

Aanpassing legesverordening
Burgerzaken
De tarieven voor de dienstverlening van Burgerzaken zijn te verdelen in drie categorieën. Dit zijn wettelijke tarieven, tarieven die bestaan uit rijksleges en gemeenteleges, gekoppeld aan een maximumtarief en tarieven waarvan de gemeente de hoogte kan bepalen. Van een aantal van de wettelijke tarieven en gecombineerde tarieven (rijksleges en gemeenteleges met maximumtarief) zijn de tarieven voor 2023 nog niet bekend. Dit betreft de tarieven voor reisdocumenten en rijbewijzen en de verklaring omtrent het gedrag. Voor deze tarieven zijn nog de tarieven van 2022 opgenomen. De tarieven moeten nog vóór 1 januari 2023 worden aangepast en vastgesteld. De vaststelling kan, op basis van artikel 11 van de legesverordening, gebeuren door het college. Zodra de betreffende tarieven voor 2023 bekend zijn, wordt er een voorstel aan het college voorgelegd.

Ondergrondse infrastructuren
De gemeente is aangesloten bij Uniformiteit Netbeheerders Oostelijk Gelderland (UNOG). De teksten in de legesverordening zijn aangepast aan de standaard van UNOG. De agendacommissie van UNOG adviseert ook voor meldingen voor spoedeisende werkzaamheden leges te heffen. De argumentatie hiervoor is dat er ook voor spoedeisende werkzaamheden achteraf goedkeuring gegeven moet worden en dat er controle moet plaatsvinden op de melding. De nieuwe bepaling is opgenomen in de verordening. Het legesbedrag is gelijk aan het bedrag voor werkzaamheden van minder ingrijpende aard omdat de tijdsduur om te komen tot vergunningverlening vergelijkbaar is.

Seksinrichtingen, escortbedrijven en sekswinkels
Vanwege aanpassingen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is het artikelnummer voor een seksbedrijf gewijzigd. De verwijzingen in de legesverordening zijn hierop aangepast. Verder is een sekswinkel niet meer vergunningplichting. De betreffende bepaling is geschrapt in de legesverordening.

Kamerverhuurbedrijven
Bij de laatste wijziging van de APV is een nieuwe vergunning ingevoerd, en wel die voor kamerverhuurbedrijven. Voor het verlenen van deze vergunning is nu een bedrag opgenomen in de legesverordening. Het bedrag is gelijkgesteld met het bedrag voor het verlenen van een vergunning waarvoor een BIBOB-toets noodzakelijk is, zoals bedrijven die vergunningplichtig zijn op grond van de Alcoholwet. De procedure om te komen tot vergunningverlening voor kamerverhuur is namelijk vergelijkbaar.

7. Verordening leges omgevingsvergunning 2023

Tarieven leges omgevingsvergunning
Voor een zorgvuldige invoering van de Omgevingswet is meer tijd nodig. Daarom heeft het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening besloten tot een beperkt uitstel van de ingangsdatum. Dat wordt 1 juli 2023, in plaats van 1 januari 2023. De legesverordening voor 2023 is dus nog gebaseerd op de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Te zijner tijd zal aan u een voorstel worden voorgelegd voor een legesverordening gebaseerd op de Omgevingswet.

10. Intrekking belastingverordening 2022

Intrekking verordening hondenbelasting

Er is een voorstel aan u voorgelegd tot afschaffing van de hondenbelasting per 1 januari 2023. Daarom is het noodzakelijk om de (thans geldende) "Verordening hondenbelasting 2022" in te trekken.

11. Vastelling voorwaarden compensatieregeling 2023

Uitwerking voorwaarden financiële compensatie

In de begroting 2023 is een financiële compensatie van € 150,- per huishouden opgenomen. Deze compensatie wordt toegekend als tegemoetkoming in de stijgende lasten. Hieronder worden de voorwaarden voor toekenning van deze compensatie uitgewerkt. De compensatie wordt toegekend aan iedere hoofdbewoner die op 1 januari 2023 belastingplichtig is voor de afvalstoffenheffing, ongeacht de hoogte van het aanslagbedrag. De compensatie wordt ook toegekend als die belastingplichtigen in aanmerking komen voor gedeeltelijke of gehele kwijtschelding van de belastingschuld voor 2023, dus ook als het aanslagbedrag € 0,- is. De compensatie wordt opgenomen op het aanslagbiljet gemeentelijke belastingen 2023, waarbij de compensatie niet een specifieke belastingsoort betreft maar enkel een tegemoetkoming in de stijgende lasten. De dagtekening van de aanslag wordt 31 januari 2023. Wanneer de compensatie resulteert in een negatief aanslagbedrag dan wordt dit bedrag verrekend met andere eventueel nog openstaande belastingschulden. Wij stellen u voor met deze uitwerking in te stemmen.

Kanttekeningen

1. Vaststelling belastingverordeningen 2023

Aanpassing tarieven onroerende-zaakbelastingen (OZB)
De WOZ-waarden zijn een aftrekpost in de berekenmaatstaven voor de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. De waardeontwikkelingen voor woningen en voor niet-woningen hebben gevolgen voor de uitkering. Ook de afwijking tussen de verwachte en de werkelijke waardeontwikkeling heeft consequenties. In de meicirculaire 2023 zal de landelijke trend worden verrekend in de maatstaven. Daar zal de wegingsfactor ook op worden aangepast. Dan kunnen we definitief aangeven wat de werkelijke consequenties voor Duiven zal zijn. De financiële consequenties voor de Algemene Uitkering 2022 en volgende jaren worden meegenomen bij de najaarsnota van 2023.

Financiële paragraaf

Zie Programmabegroting 2023-2026.

Participatie en communicatie

De vaststelling van de verordeningen wordt volgens wettelijke richtlijnen gepubliceerd.

Intergemeentelijke samenwerking

n.v.t.

Bijlagen

201579230 – Raadsbesluit Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023
201579231 – Raadsbesluit Verordening afvalstoffenheffing 2023
201579237 – Raadsbesluit Verordening rioolheffing 2023
201579239 – Raadsbesluit Intrekking verordening hondenbelasting 2022
201579241 – Raadsbesluit Verordening toeristenbelasting 2023
201579242 – Raadsbesluit Verordening reclamebelasting 2023
201579419 – Raadsbesluit Verordening lijkbezorgingsrechten 2023
201579420 – Raadsbesluit Verordening marktgelden 2023
201579422 – Raadsbesluit Legesverordening 2023
201579425 – Raadsbesluit Verordening omgevingsvergunningen 2023
201579426 – Tarieven Gelders Genootschap per 1 januari 2023
201579427 – Waarmerking tariefregeling Gelders Genootschap per 1 januari 2023
201579432 – Bijlage 1 Verordening omgevingsvergunningen 2022 UAV 2012
201579433 – Waarmerking publicatie NEN 2699/2013
201588129 – Compensatieregeling 2023

Duiven, 3 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Belastingverordeningen 2023

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579229
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Wilma Dikker
Afdeling : F&B
Telefoonnr. 3573

Samenvatting

De tarieven voor de belastingen, heffingen, rechten en leges voor belastingjaar 2023, zoals vastgesteld bij de begroting voor 2023, zijn opgenomen in de belastingverordeningen voor het jaar 2023. Verder wordt de verordening hondenbelasting van 2022 ingetrokken. Daarnaast zijn er uitgangspunten opgenomen voor het toekennen van de compensatie voor 2023.

Beslispunten

1. De “Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023” vast te stellen.
2. De “Verordening afvalstoffenheffing 2023” vast te stellen.
3. De “Verordening rioolheffing 2023” vast te stellen.
4. De “Verordening toeristenbelasting 2023” vast te stellen.
5. De “Verordening reclamebelasting 2023” vast te stellen.
6. De “Legesverordening 2023” vast te stellen.
7. De “Verordening leges omgevingsvergunning 2023” vast te stellen.
8. De “Verordening marktgelden 2023” vast te stellen.
9. De “Verordening lijkbezorgingsrechten 2023” vast te stellen.
10. De intrekking van de “Verordening hondenbelasting 2022” vast te stellen (waarbij de heffing wel van toepassing blijft op voorgaande jaren).
11. De voorwaarden van de compensatieregeling 2023 vast te stellen.

Aanleiding

In de begroting voor het jaar 2023 zijn de tarieven voor de belastingen, heffingen, rechten en leges voor belastingjaar 2023 opgenomen. De tarieven moeten ook worden verwerkt in afzonderlijke belastingverordeningen. In alle verordeningen zijn de tarieven opgenomen zoals deze in de begroting 2023 zijn bepaald of verhoogd met het inflatiepercentage van 3,0% dat in de begroting wordt gehanteerd. De wettelijke tarieven zijn uiteraard niet verhoogd. Daarnaast wordt er in dit voorstel voor een aantal belastingen, heffingen en rechten nog aanvullende besluiten genomen. Verder is er reeds een voorstel aan u voorgelegd over de afschaffing van de hondenbelasting. Daarom wordt de (thans geldende) verordening hondenbelasting 2022 ingetrokken. Verder worden de uitgangspunten van de compensatieregeling uitgewerkt.

Planning

De besluiten moeten in de raadsvergadering van december 2022 worden vastgesteld. Na publicatie en inwerkintreding (uiterlijk 1 januari 2023) kunnen de tarieven worden toegepast bij het opleggen van belastingaanslagen voor 2023 en bij het in rekening brengen van kosten voor dienstverlening in 2023.

Beoogd effect

Om voor belastingjaar 2023 aanslagen te kunnen opleggen en kosten voor dienstverlening in rekening te kunnen brengen, is er een wettelijke grondslag nodig. Met het vaststellen van de verordeningen wordt dit gerealiseerd.

Argumenten

1. Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023

Aanpassing tarieven onroerende-zaakbelastingen (OZB)
De tarieven OZB zijn bij de vaststelling van de begroting 2023 niet aangepast en derhalve gelijk aan de tarieven OZB voor belastingjaar 2022. Er zijn echter voor het jaar 2023 nieuwe waarden bepaald. De nieuwe waarden hebben consequenties voor de tarieven OZB voor het jaar 2023. Hieronder worden de consequenties weergegeven.
Om uiteenlopende waarde-ontwikkelingen van woningen en niet-woningen te kunnen opvangen, zijn er afzonderlijke tarieven voor woningen en niet-woningen. Naar aanleiding hiervan is berekend dat de gewogen gemiddelde waardestijging per 1 januari 2022 (waardepeildatum) ten opzichte van de waarden per peildatum 1 januari 2021 voor woningen 18%. Voor niet-woningen is er in dezelfde periode sprake van een waardestijging van 0,84%. De voorlopige landelijke cijfers (meicirculaire Rijk) zijn bepaald op een waardestijging van 13,5% voor woningen en op een waardestijging van 1% voor niet-woningen. Uitgangspunt is altijd geweest dat de tarieven dalen met hetzelfde percentage als waarmee de waarden in Duiven werkelijk stijgen en omgekeerd. Dit is noodzakelijk om de opbrengst te kunnen realiseren zoals opgenomen in de begroting 2023. Dat betekent een daling van het tarief woningen van 18% en een daling van de tarieven niet-woningen van 0,84%.

Op grond van het bovenstaande zijn de gewijzigde tarieven voor 2023 als volgt.

	Woningen	Niet-woningen
Eigenarenbelasting	0,1008%	0,1980%
Gebruikersbelasting		0,1515%

De heffingsmaatstaf (OZB-waarde) onroerende-zaakbelastingen wordt vermenigvuldigd met het percentage. De berekening van een aanslag onroerende-zaakbelastingen voor een eigenaar van een woning met een waarde van € 100.000 is de waarde van € 100.000 vermenigvuldigd met het tarief van 0,1008% is te betalen OZB € 100,80.

2. Verordening afvalstoffenheffing 2023

Stijging tarieven afvalstoffenheffing
De kosten van afvalinzameling en -verwerking zijn met 48% gestegen. Deze kosten zijn verdisconteerd in de tarieven. Bij de vaststelling van de tarieven is de keuze gemaakt om deze stijging te verdisconteren in de variabele tarieven, de tarieven voor ledigingen en stortingen.

3. Verordening rioolheffing 2023

Stijging tarieven rioolheffing
De tarieven rioolheffing worden verhoogd met 0,7% voor de investeringen vanuit het WaterTakenPlan 2022–2026. De tarieven worden niet aangepast met een inflatiecorrectie.

6. Legesverordening 2023

Aanpassing legesverordening
Burgerzaken
De tarieven voor de dienstverlening van Burgerzaken zijn te verdelen in drie categorieën. Dit zijn wettelijke tarieven, tarieven die bestaan uit rijksleges en gemeenteleges, gekoppeld aan een maximumtarief en tarieven waarvan de gemeente de hoogte kan bepalen. Van een aantal van de wettelijke tarieven en gecombineerde tarieven (rijksleges en gemeenteleges met maximumtarief) zijn de tarieven voor 2023 nog niet bekend. Dit betreft de tarieven voor reisdocumenten en rijbewijzen en de verklaring omtrent het gedrag. Voor deze tarieven zijn nog de tarieven van 2022 opgenomen. De tarieven moeten nog vóór 1 januari 2023 worden aangepast en vastgesteld. De vaststelling kan, op basis van artikel 11 van de legesverordening, gebeuren door het college. Zodra de betreffende tarieven voor 2023 bekend zijn, wordt er een voorstel aan het college voorgelegd.

Ondergrondse infrastructuren
De gemeente is aangesloten bij Uniformiteit Netbeheerders Oostelijk Gelderland (UNOG). De teksten in de legesverordening zijn aangepast aan de standaard van UNOG. De agendacommissie van UNOG adviseert ook voor meldingen voor spoedeisende werkzaamheden leges te heffen. De argumentatie hiervoor is dat er ook voor spoedeisende werkzaamheden achteraf goedkeuring gegeven moet worden en dat er controle moet plaatsvinden op de melding. De nieuwe bepaling is opgenomen in de verordening. Het legesbedrag is gelijk aan het bedrag voor werkzaamheden van minder ingrijpende aard omdat de tijdsduur om te komen tot vergunningverlening vergelijkbaar is.

Seksinrichtingen, escortbedrijven en sekswinkels
Vanwege aanpassingen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is het artikelnummer voor een seksbedrijf gewijzigd. De verwijzingen in de legesverordening zijn hierop aangepast. Verder is een sekswinkel niet meer vergunningplichting. De betreffende bepaling is geschrapt in de legesverordening.

Kamerverhuurbedrijven
Bij de laatste wijziging van de APV is een nieuwe vergunning ingevoerd, en wel die voor kamerverhuurbedrijven. Voor het verlenen van deze vergunning is nu een bedrag opgenomen in de legesverordening. Het bedrag is gelijkgesteld met het bedrag voor het verlenen van een vergunning waarvoor een BIBOB-toets noodzakelijk is, zoals bedrijven die vergunningplichtig zijn op grond van de Alcoholwet. De procedure om te komen tot vergunningverlening voor kamerverhuur is namelijk vergelijkbaar.

7. Verordening leges omgevingsvergunning 2023

Tarieven leges omgevingsvergunning
Voor een zorgvuldige invoering van de Omgevingswet is meer tijd nodig. Daarom heeft het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening besloten tot een beperkt uitstel van de ingangsdatum. Dat wordt 1 juli 2023, in plaats van 1 januari 2023. De legesverordening voor 2023 is dus nog gebaseerd op de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Te zijner tijd zal aan u een voorstel worden voorgelegd voor een legesverordening gebaseerd op de Omgevingswet.

10. Intrekking belastingverordening 2022

Intrekking verordening hondenbelasting

Er is een voorstel aan u voorgelegd tot afschaffing van de hondenbelasting per 1 januari 2023. Daarom is het noodzakelijk om de (thans geldende) “Verordening hondenbelasting 2022” in te trekken.

11. Vastelling voorwaarden compensatieregeling 2023

Uitwerking voorwaarden financiële compensatie

In de begroting 2023 is een financiële compensatie van € 150,- per huishouden opgenomen. Deze compensatie wordt toegekend als tegemoetkoming in de stijgende lasten. Hieronder worden de voorwaarden voor toekenning van deze compensatie uitgewerkt. De compensatie wordt toegekend aan iedere hoofdbewoner die op 1 januari 2023 belastingplichtig is voor de afvalstoffenheffing, ongeacht de hoogte van het aanslagbedrag. De compensatie wordt ook toegekend als die belastingplichtigen in aanmerking komen voor gedeeltelijke of gehele kwijtschelding van de belastingschuld voor 2023, dus ook als het aanslagbedrag € 0,- is. De compensatie wordt opgenomen op het aanslagbiljet gemeentelijke belastingen 2023, waarbij de compensatie niet een specifieke belastingsoort betreft maar enkel een tegemoetkoming in de stijgende lasten. De dagtekening van de aanslag wordt 31 januari 2023. Wanneer de compensatie resulteert in een negatief aanslagbedrag dan wordt dit bedrag verrekend met andere eventueel nog openstaande belastingschulden. Wij stellen u voor met deze uitwerking in te stemmen.

Kanttekeningen

1. Vaststelling belastingverordeningen 2023

Aanpassing tarieven onroerende-zaakbelastingen (OZB)
De WOZ-waarden zijn een aftrekpost in de berekenmaatstaven voor de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. De waardeontwikkelingen voor woningen en voor niet-woningen hebben gevolgen voor de uitkering. Ook de afwijking tussen de verwachte en de werkelijke waardeontwikkeling heeft consequenties. In de meicirculaire 2023 zal de landelijke trend worden verrekend in de maatstaven. Daar zal de wegingsfactor ook op worden aangepast. Dan kunnen we definitief aangeven wat de werkelijke consequenties voor Duiven zal zijn. De financiële consequenties voor de Algemene Uitkering 2022 en volgende jaren worden mee-genomen bij de najaarsnota van 2023.

Financiële paragraaf

Zie Programmabegroting 2023-2026.

Participatie en communicatie

De vaststelling van de verordeningen wordt volgens wettelijke richtlijnen gepubliceerd.

Intergemeentelijke samenwerking

n.v.t.

Bijlagen

201579230 – Raadsbesluit Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023
201579231 – Raadsbesluit Verordening afvalstoffenheffing 2023
201579237 – Raadsbesluit Verordening rioolheffing 2023
201579239 – Raadsbesluit Intrekking verordening hondenbelasting 2022
201579241 – Raadsbesluit Verordening toeristenbelasting 2023
201579242 – Raadsbesluit Verordening reclamebelasting 2023
201579419 – Raadsbesluit Verordening lijkbezorgingsrechten 2023
201579420 – Raadsbesluit Verordening marktgelden 2023
201579422 – Raadsbesluit Legesverordening 2023
201579425 – Raadsbesluit Verordening omgevingsvergunningen 2023
201579426 – Tarieven Gelders Genootschap per 1 januari 2023
201579427 – Waarmerking tariefregeling Gelders Genootschap per 1 januari 2023
201579432 – Bijlage 1 Verordening omgevingsvergunningen 2022 UAV 2012
201579433 – Waarmerking publicatie NEN 2699/2013
201588129 – Compensatieregeling 2023

Duiven, 3 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579230

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening onroerende-zaakbelastingen 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023.

Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023

Artikel 1.

Belastbaar feit en belastingplicht.

1. Onder de naam onroerende-zaakbelastingen worden ter zake van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:
   a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting:
   b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.

2. Bij de gebruikersbelasting wordt:
   a. gebruik door degene aan wie een deel van een onroerende zaak in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven, degene die het deel in gebruik heeft gegeven is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
   b. het ter beschikking stellen van een onroerende zaak voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld; degene die de onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die zaak ter beschikking is gesteld.

3. Voor de eigenarenbelasting wordt als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

ZFEF71C1D65

Artikel 2.

Belastingobject.

1. Als onroerende zaak wordt aangemerkt de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken.

2. Een onroerende zaak dient in hoofdzaak tot woning indien de waarde die op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld voor die onroerende zaak in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van die onroerende zaak die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 3.

Maatstaf van heffing.

1. De heffingsmaatstaf is de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde voor het kalenderjaar bedoeld in artikel 1.

2. Indien met betrekking tot een onroerende zaak geen waarde is vastgesteld op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken wordt de heffingsmaatstaf van die onroerende zaak bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4.

Vrijstellingen.

1. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, voor zover dit niet al is gebeurd bij de bepaling van de in dat artikel bedoelde waarde, de waarde van:
   a. voor de land- of bosbouw bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
   b. glasopstanden, die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit de in onderdeel a bedoelde grond;
   c. onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
   d. één of meer onroerende zaken die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 8 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928, met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;
   e. natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zand-verstuivingen, moerassen en plassen, die door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid welke zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen, beheerd worden;
   f. openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken;

g. waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
h. werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
i. werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken;
j. straatmeubilair, waaronder begrepen alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen - welke zijn geplaatst voor het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van de gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fonteinen, banken, abri's, hekken en palen;
k. plantsoenen, parken en waterpartijen, die bij de gemeente in beheer zijn of waarvan de gemeente het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning.

2. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 5.

Belastingtarieven.

Het tarief van de belasting bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
a. de gebruikersbelasting 0,1470%;

b. bij de eigenarenbelasting
1. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,0977%;
2. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,1921%.

Artikel 6.

Wijze van heffing.

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 7.

Termijnen van betaling.

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in één termijn welke vervalt twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.

2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijn.

3. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, ingeval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het

bedrag daarvan, meer is dan € 125,- doch minder dan € 2.500,- en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in tien gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en elk van de volgende termijnen telkens één maand later.

4. Indien de automatische incasso van de betaalrekening van de belastingschuldige als bedoeld in het derde lid driemaal niet kan plaatsvinden dan wordt deze van gemeentewege stopgezet. De aanslagen moeten hierna worden betaald ingevolge het gestelde in het eerste lid.

Artikel 8.

Overgangsrecht.

De “Verordening onroerende-zaakbelastingen 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 9, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 9.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 10.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023”.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF71D7FFE

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579231

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening afvalstoffenheffing 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening afvalstoffenheffing 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening afvalstoffenheffing 2023.

Verordening afvalstoffenheffing 2023

Artikel 1.

Definities.

1. Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder ‘gebruik maken’: gebruik maken in de zin van artikel 15.33 Wet milieubeheer.

2. Van een medische indicatie in de zin van deze verordening is sprake, indien in een huishouden extra huishoudelijke afvalstoffen ontstaan vanwege een chronische ziekte of een handicap waarbij gebruik van stoma-, dialyse- of incontinentiemateriaal nodig is.

Artikel 2.

Aard van de belasting en belastbaar feit.

1. Onder de naam afvalstoffenheffing wordt een directe belasting geheven als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.

2. De afvalstoffenheffing bedoeld in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel wordt naar afzonderlijke grondslagen geheven ter zake van het gebruik maken van een perceel ten aanzien waarvan krachtens de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

Artikel 3.

Belastingplicht.

De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente naar de omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruik

maakt van een perceel ten aanzien waarvan ingevolge de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

Artikel 4.

Vrijstellingen.

1. De belasting als bedoeld in onderdeel 5. van de bij deze verordening behorende tarieventabel wordt niet geheven als er in een woning geen containers en/of afvalpas aanwezig zijn en dit door de nieuwe bewoners, binnen drie maanden na datum van de inschrijving in Basisregistratie Personen van die bewoners, wordt gemeld.

2. De belasting als bedoeld in onderdeel 5.1.1. van de bij deze verordening behorende tarieventabel wordt niet geheven als de nieuwe bewoners een ander formaat container voor restafval willen en dit door de nieuwe bewoners, binnen drie maanden na datum van de inschrijving in Basisregistratie Personen van die bewoners, wordt gemeld.

3. De belasting als bedoeld in onderdeel 5.1.1. van de bij deze verordening behorende tarieventabel wordt, na overlegging van een medische verklaring (niet ouder dan 3 maanden) van een behandelend arts, niet geheven als de bewoners een ander formaat container voor restafval willen in verband met medische indicatie.

Artikel 5.

Maatstaf van heffing en belastingtarief.

De belasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

Artikel 6.

Belastingjaar.

Met betrekking tot de belasting die per jaar wordt geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7.

Wijze van heffing.

1. De belasting bedoeld in onderdelen 1 en 2 van de tarieventabel wordt geheven bij wege van aanslag.

2. De belasting bedoeld in de onderdelen 3, 4 en 5 van de tarieventabel wordt geheven door middel van een mondelinge dan wel een schriftelijke gedagtekende kennisgeving. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 8.

Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang.

1. De belasting bedoeld in onderdeel 1 van de tarieventabel is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.

2. Indien de belastingplicht in de loop van het jaar aanvangt, is de belasting bedoeld in onderdeel 1 van de tarieventabel verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar van een ander perceel gebruik maakt.

5. De belasting bedoeld in onderdeel 2 van de tarieventabel is verschuldigd aan het einde van het belastingjaar.

6. De belasting bedoeld in de onderdelen 3, 4 en 5 van de tarieventabel is verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening.

Artikel 9.

Termijnen van betaling.

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in één termijn welke vervalt twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.

2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijn.

3. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, ingeval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 125,- doch minder dan € 2.500,- en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in tien gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en elk van de volgende termijnen telkens één maand later.

4. Indien de automatische incasso van de betaalrekening van de belastingschuldige als bedoeld in het derde lid driemaal niet kan plaatsvinden dan wordt deze van gemeentewege stopgezet. De aanslagen moeten hierna worden betaald ingevolge het gestelde in het eerste lid.

5. De belasting moet worden betaald ingeval de kennisgeving bedoeld in artikel 7, tweede lid:
   a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;

b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van het uitreiken van de kennisgeving, dan wel ingeval van toezending daarvan, binnen 14 dagen na dagtekening van de kennisgeving.

Artikel 10.

Overgangsrecht.

De “Verordening afvalstoffenheffing 2022” van 7 december 2021, (nadien gewijzigd), wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 11.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 12.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening afvalstoffenheffing 2023”.

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF71D7FFE

Tarieventabel behorende bij de “Verordening afvalstoffenheffing 2023”.

Nummer	Handeling	Tarief
1.	**Maatstaven en jaarlijkse tarieven afvalstoffenheffing**	
1.1.	De belasting bedraagt per perceel per belastingjaar	€ 179,00
2.	**Maatstaven en overige tarieven afvalstoffenheffing**	
2.1.	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 1. bedraagt het tarief per lediging van een:	
2.1.1.	container van 140 liter, bestemd voor huishoudelijke afvalstoffen, anders dan groente-, fruit- en tuinafval, per container	€ 7,40
2.1.2.	container van 240 liter, bestemd voor huishoudelijke afvalstoffen, anders dan groente-, fruit- en tuinafval, per container	€ 13,17
2.1.3.	Indien er sprake is van een medische indicatie wordt op verzoek van de belastingplichtige het totaal aantal ledigingen van een container verminderd met het aantal ledigingen boven het aantal van 10.	
2.2.	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 1. bedraagt het tarief:	
2.2.1.	voor het achterlaten van huishoudelijke afvalstoffen op een daartoe van gemeentewege ter beschikking gestelde plaats, per keer	€ 2,07
2.2.2.	Indien er sprake is van een medische indicatie wordt op verzoek van de belastingplichtige het totaal aantal stortingen verminderd met het aantal stortingen boven het aantal van 28.	
2.3.	Van een medische indicatie in de zin van de artikelen 2.1.3 en 2.2.2. van deze tarieventabel is sprake, indien in een huishouden extra huishoudelijke afvalstoffen ontstaan vanwege een chronische ziekte of een handicap waarbij gebruik van stoma-, dialyse- of incontinentiemateriaal nodig is.	
2.4.	Voor de toepassing van de vermindering, bedoeld in de artikelen 2.1.3. en 2.2.2. van deze tarieventabel is vereist dat de belastingplichtige een aanvraagformulier indient bij de heffingsambtenaar, waaruit blijkt dat binnen het huishouden sprake is van een chronische ziekte of een handicap waardoor extra huishoudelijk restafval ontstaat. Een medische verklaring (niet ouder dan 3 maanden) van de behandelend arts moet bij de aanvraag worden gevoegd.	
3.	**Maatstaven en tarieven afvalaanbiedstation**	
3.1.	De belasting voor het aanbieden van afval, met uitzondering van afgedankte elektrische en elektronische apparaten, asbest, frituurvet, tuinafval/grof groen, kadavers van kleine huisdieren die passen in de kadavervoorziening, klein chemisch afval, papier en karton, piepschuim (schoon), plastic verpakkingen, metalen verpakkingen (blikjes) en drankkartons, textiel, verpakkingsglas, vuurwerk (particulier), ijzer en metaal en	

	harde kunststoffen, bij het afvalaanbiedstation met een gezamenlijk maximum van 1 kubieke meter per keer, bedraagt, per keer	€ 14,00
4.	**Maatstaven en tarieven grof afval**	
4.1.	De belasting voor het ophalen van grof tuinafval op een daartoe van gemeentewege aangewezen plaats met een maximum van 2 kubieke meter per keer, bedraagt, per keer	€ 27,30
5.	**Maatstaven en tarieven overige diensten**	
5.1.	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 1. bedraagt de belasting voor het op aanvraag:	
5.1.1.	omwisselen van een container of het plaatsen van een container, voor restafval, voor gft-afval en/of voor papierafval, per container, per keer	€ 28,79
5.1.2.	omwisselen van een afvalpas vanwege oneigenlijk gebruik of verstrekken van een nieuwe afvalpas bij verlies, per keer	€ 10,30

Behoort bij het besluit van de raad van de gemeente Duiven van 6 december 2022.

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579237

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening rioolheffing 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening rioolheffing 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening rioolheffing 2023.

Verordening rioolheffing 2023

Artikel 1.

Definities
In deze verordening wordt verstaan onder:

- gemeentelijke riolering: een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater of grondwater, in eigendom, in beheer of in onderhoud bij de gemeente;
- waterbedrijf: Vitens N.V. te Arnhem
- verbruiksperiode: de periode waarop de afrekening van het waterbedrijf betrekking heeft;
- water: huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater, grondwater of oppervlaktewater.

Artikel 2.

Aard van de belasting.

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 3.

Belastbaar feit en belastingplicht.

1. De belasting wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

2. Met betrekking tot de belasting wordt als gebruiker aangemerkt:
   a. gebruik van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruik door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen lid van dat huishouden;
   b. gebruik door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
   c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld.

Artikel 4.

Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een perceel.
2. Als perceel wordt aangemerkt:
   a. de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken;
   b. de roerende zaak, welke duurzaam aan een plaats gebonden is;
   c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
   d. een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
   e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 5.

Vrijstellingen.

1. De belasting wordt niet geheven van een perceel met een waarde in het economische verkeer van minder dan € 20.000,00.

2. Ingeval het perceel een onroerende zaak is, is de waarde in het economische verkeer de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde zoals deze voor het in artikel 8, tweede lid , bedoelde kalenderjaar geldt.

3. Ingeval voor het perceel geen waarde op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld, wordt de heffingsmaatstaf van dat perceel bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

ZFEF7239349

Artikel 6.

Maatstaf van heffing.

1. De belasting wordt geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd.

2. Het aantal kubieke meters water wordt gesteld op het aantal kubieke meters leidingwater en grondwater dat in het belastingjaar naar het perceel is toegevoerd of opgepompt.

3. Ingeval gebruik wordt gemaakt van een pompinstallatie moet die pompinstallatie zijn voorzien van een:
   a. watermeter, waarvan de hoeveelheid opgepompt water kan worden afgelezen, of
   b. een bedrijfsurenteller, waarvan het aantal uren dat een pompinstallatie met vaste capaciteit in bedrijf is geweest kan worden afgelezen.

   De eerste volzin is niet van toepassing indien vaststelling van de hoeveelheid opgepompt water geschiedt op grond van enige andere wettelijke bepaling.

4. De op voet van het tweede lid berekende hoeveelheid toegevoerd of opgepompt water wordt verminderd met de aantoonbare hoeveelheid water die niet als afvalwater is/wordt afgevoerd. Indien aannemelijk wordt gemaakt dat laatstgenoemde hoeveelheid ten minste 20% beloopt van de eerstgenoemde hoeveelheid wordt de hoeveelheid afvalwater bepaald op de navolgende hoeveelheid.

   Woningen.

   De totale hoeveelheid afvalwater is afhankelijk van het aantal in de woning wonende personen op 1 januari van het betreffende belastingjaar. Het waterverbruik per persoon wordt gesteld op 45 m^3.

   Agrarische bedrijven.

   a. De totale hoeveelheid afvalwater is afhankelijk van het aantal op het bedrijf wonende en werkende personen op 1 januari van het betreffende belastingjaar. Het waterverbruik per persoon wordt gesteld op 45 m^3. Het waterverbruik wordt - indien van toepassing - vermeerderd met het hierna onder b. en/of c. gestelde.

   b. Pluimveehouderijen.

   De totale hoeveelheid afvalwater is afhankelijk van het totale staloppervlak en het aantal reinigingsbeurten van de stallen. Het waterverbruik per reinigingsbeurt wordt gesteld op 0,02 m^3 per m^2.

   c. Veeteeltbedrijven.

Aantal melkstanden	Netto m^3 afvalwater
Standaardinstallatie	
3	98
8	191
12	277
16	358

Ruim gedimensioneerde installatie
(inwendige diameter melkleiding > 50 mm)

8	216
12	315
16	392

Ruim gedimensioneerde installatie + melkmeters

8	275
12	370
16	468

Indien het aantal melkstanden niet overeenkomt met de hierboven genoemde aantallen, wordt het aantal melkstanden gesteld op het naast lagere aantal per soort installatie, met een minimum van het aldaar genoemde laagste aantal.

Industriële bedrijven.

De totale hoeveelheid afvalwater is afhankelijk van het aantal in het bedrijf werkende en wonende personen op 1 januari van het betreffende belastingjaar. Het waterverbruik per persoon wordt gesteld op 45 m^3.

5. Indien in verband met het ontbreken van afzonderlijke watermeters, niet de hoeveelheid afvalwater kan worden vastgesteld zoals hiervoor omschreven, wordt:
   a. voor tot woning dienende percelen de hoeveelheid afvalwater bepaald op 45 m^3 per persoon, per jaar;
   b. voor de gebruikers van niet tot woning dienende percelen de verdeelsleutel gehanteerd zoals deze door de respectievelijke gebruikers worden gebruikt voor de onderlinge verdeling van de waternota van het waterbedrijf en bij het ontbreken van een dergelijke regeling overgaan tot een zo reëel mogelijke verdeling op basis van de beschikbare gegevens.

Artikel 7.

Belastingtarief.

1. De belasting bedraagt voor elke volle eenheid van 1 m^3 water € 1,80.

2. Indien het tarief in de loop van het belastingtijdvak wordt gewijzigd, wordt voor de berekening van de belasting de hoeveelheid afvalwater naar tijdsgelang toegerekend.

Artikel 8.

Belastingtijdvak.

1. Het belastingtijdvak is in de gevallen waarin de heffing plaatsvindt door middel van de eindafrekening van het waterbedrijf de verbruiksperiode zoals die voor de betrokken belastingplichtige voor het desbetreffende perceel geldt.

2. In andere gevallen dan in het eerste lid bedoeld is het belastingtijdvak gelijk aan het kalenderjaar.

ZFEF7239349

Artikel 9.

Wijze van heffing,

1. In de gevallen bedoeld in artikel 8, eerste lid, wordt de belasting geheven bij wege van een gedagtekende schriftelijke kennisgeving. Deze kan worden gesteld op de afrekening van het waterbedrijf. Als dagtekening van de kennisgeving geldt in dat geval de dagtekening van de afrekening. Als kennisgeving van voorlopig gevorderde bedragen wordt aangemerkt de voorschotnota van het waterbedrijf of de kennisgeving op andere wijze van betaling van de voorschotbedragen.

2. In de gevallen bedoeld in artikel 8, tweede lid, wordt de belasting bij wege van aanslag geheven.

Artikel 10.

Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang.

1. De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.

2. Indien de belastingplicht met betrekking tot het perceel in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd over zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven. Dit lid is van toepassing voor de gevallen die worden bedoeld in artikel 8, tweede lid.

2. Indien de belastingplicht met betrekking tot het perceel in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven. Dit lid is van toepassing voor de gevallen die worden bedoeld in artikel 8, tweede lid.

3. In de gevallen bedoeld in artikel 8, eerste lid, zijn voor belastingplichten die in de loop van het jaar aanvangen of eindigen de regels zoals deze gelden voor de voorschotnota's van het waterbedrijf.

Artikel 11.

Termijnen van betaling.

1. De voorlopige gevorderde bedragen en het definitief gevorderde bedrag moeten worden betaald tegelijk met en op dezelfde wijze als die waarop de voorschotnota's en de eindafrekeningnota van het waterbedrijf moeten worden betaald.

2. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in één termijn welke vervalt twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.

3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het tweede lid gestelde termijn.

4. In afwijking in zoverre van het tweede lid geldt, ingeval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 125,- doch minder dan € 2.500,- en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in tien gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en elk van de volgende termijnen telkens één maand later.

5. Indien de automatische incasso van de betaalrekening van de belastingschuldige als bedoeld in het derde lid driemaal niet kan plaatsvinden dan wordt deze van gemeentewege stopgezet. De aanslagen moeten hierna worden betaald ingevolge het gestelde in het tweede lid.

Artikel 12.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van de rioolheffing wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 13.

Overgangsrecht.

De “Verordening rioolheffing 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 14.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 15.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening rioolheffing 2023”.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF7259B39

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579239

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Intrekking verordening hondenbelasting 2022

Samenvatting
De verordening hondenbelasting 2022 wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2023.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende verordening tot intrekking van de hondenbelasting.

Verordening tot intrekking van de verordening hondenbelasting 2022

Artikel 1.

1. De Verordening hondenbelasting 2022 wordt per 1 januari 2023 ingetrokken.
2. De verordening blijft van toepassing voor de jaren waarvoor deze heeft gegolden.

Artikel 2 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang is 1 januari 2023.
3. Deze verordening wordt aangehaald als “Intrekkingsverordening hondenbelasting 2022”.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579241

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening toeristenbelasting 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening toeristenbelasting 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening toeristenbelasting 2023.

Verordening toeristenbelasting 2023

Artikel 1.

Belastbaar feit.

Onder de naam ‘toeristenbelasting’ wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene zijn opgenomen in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente.

Artikel 2.

Belastingplicht.

1. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf als bedoeld in artikel 1.

2. De belastingplichtige is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene die verblijf houdt als bedoeld in artikel 1.

3. Als er geen persoon is aan te wijzen die gelegenheid biedt tot verblijf, is degene belastingplichtig die verblijf houdt als bedoeld in artikel 1.

Artikel 3.

Vrijstellingen.

De belasting wordt niet geheven ter zake van het verblijf:
a. van degene die verblijft in een toegelaten instelling als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet Toelating Zorginstellingen;
b. van een vreemdeling als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Vreemdelingenwet 2000,

die rechtmatig in Nederland verblijft in de zin van artikel 8, letters c, d, f, g, h, van voornoemde wet, en voor zover deze persoon verblijf houdt als bedoeld in artikel 1 van de Verordening, onder verantwoordelijkheid van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers.

Artikel 4.

Maatstaf van heffing.

De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen in het belastingjaar.

Artikel 5.

Belastingtarieven.

Het tarief bedraagt per persoon per overnachting
a. in een hotel, hostel, pension en bed and breakfast € 2,00;
b. op een kampeerterrein en camperplaats € 1,10.

Artikel 6.

Belastingjaar.

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7.

Wijze van heffing.

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 8.

Termijn van betaling.

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in één termijn welke vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet.

2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijn.

Artikel 9.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van de toeristenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10.

Aanmeldingsplicht; aangifte.

1. De belastingplichtige bedoeld in artikel 2, eerste lid, is gehouden, voordat hij voor de eerste maal na het in werking treden van deze verordening gelegenheid tot overnachten verschaft, zulks schriftelijk te melden aan de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen gemeenteambtenaren, bedoeld in artikel 231, tweede lid, onderdelen b en d van de Gemeentewet.

2. De belastingplichtige doet aangifte van het aantal overnachtingen bij de heffingsambtenaar middels een aan hem uit te reiken aangiftebiljet. In afwijking van artikel 9, eerste lid van de Algemene wet inzake rijksbelastingen wordt de aangifte binnen twee weken na het uitnodigen daartoe gedaan.

3. Het aangiftebiljet wordt vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders.

Artikel 11.

Overgangsrecht.

De “Verordening toeristenbelasting 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 12.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 13.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening toeristenbelasting 2023”.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579242

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening reclamebelasting 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening reclamebelasting 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening reclamebelasting 2023.

Verordening reclamebelasting 2023

Artikel 1.

Definities.

Deze verordening verstaat onder:
a. reclameobject: een openbare aankondiging in letters, cijfers, tekens, symbolen, logo's, of kleuren, of een combinatie daarvan, of een reclamevoorwerp, zichtbaar vanaf de openbare weg;
b. voorziening: specifiek hulpmiddel bestemd voor het aanbrengen, tonen of vertonen van één of meer (al dan niet wisselende) openbare aankondigingen;
c. reclamevoorwerp: een voorwerp, waarmee beoogd wordt reclame te maken dan wel aandacht te trekken van het publiek voor een product, een dienst of een bedrijf;
d. bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij directe of indirecte steun vindt in of op de grond;
e. vestiging: een gebouw of bouwwerk, of deel daarvan, dat door één organisatie of bedrijf wordt gebruikt;
f. tussenpersoon: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die zijn bedrijf maakt van het verlenen van bemiddeling bij het tot stand brengen en sluiten van overeenkomsten in opdracht en op naam van personen tot wie hij niet in vaste betrekking staat;
g. exploitant: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die zijn bedrijf maakt van het ten behoeve van derden tegen vergoeding aanbrengen van reclameobjecten op door hem daartoe beschikbaar gestelde oppervlakten.

Artikel 2.

Gebiedsomschrijving.

Deze verordening is van toepassing binnen het gebied zoals aangegeven op de bij deze verordening behorende en daarvan deel uitmakende kaart (bijlage 1).

Artikel 3.

Belastbaar feit.

Onder de naam "reclamebelasting" wordt, binnen het gebied als bedoeld in artikel 2, een belasting geheven ter zake van reclameobjecten zichtbaar vanaf de openbare weg.

Artikel 4.

Belastingplicht.

1. De reclamebelasting wordt geheven van degene die het reclameobject heeft, dan wel van degene ten behoeve van wie het reclameobject is aangebracht.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid wordt de reclamebelasting ter zake van reclameobjecten, die met vermelding van de naam van een tussenpersoon zijn aangebracht in verband met de huur of de verkoop van onroerende zaken, geheven van die tussenpersoon.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste en tweede lid wordt de reclamebelasting ter zake van reclameobjecten die door tussenkomst van een exploitant zijn aangebracht, geheven van die exploitant.

Artikel 5.

Maatstaf van heffing en belastingtarief.

1. De reclamebelasting wordt geheven naar een vast bedrag van € 750,- per belastingjaar per vestiging.

2. Voor de toepassing van dit artikel worden meerdere gebouwen, bouwwerken of delen daarvan, die direct naast elkaar gelegen zijn en tezamen worden gebruikt door één belastingplichtige binnen dezelfde branche, als één vestiging of bouwwerk aangemerkt.

3. Openbare aankondigingen behoren in elk geval tot één vestiging of één bouwwerk indien zij daarmee fysiek zijn verbonden of daarmee tezamen worden gebruikt.

Artikel 6.

Belastingjaar.

Het belastingjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december van het betreffende belastingjaar.

Artikel 7.

Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang.

1. De belastingschuld ontstaat bij het begin van het belastingjaar.

2. Indien de belastingplicht na het begin van het belastingjaar aanvangt, ontstaat de belastingschuld bij aanvang van de belastingplicht.

3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de reclamebelasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde belasting als er in dat tijdvak, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

4. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, wordt de aanslag op verzoek van belastingplichtige, verminderd met zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde reclamebelasting als er in dat tijdvak, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

5. Het derde en vierde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige verhuist en binnen het in artikel 2 genoemde gebied een andere vestiging of bouwwerk met één of meer reclameobjecten in gebruik neemt.

Artikel 8.

Wijze van heffing.

De reclamebelasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9.

Vrijstellingen.

De reclamebelasting wordt niet geheven voor reclameobjecten:
a. die korter dan 13 weken aanwezig zijn, tenzij deze openbare aankondigingen zijn aangebracht, getoond of vertoond in een voorziening waarin, waaraan of waarop wisselende openbare aankondigingen worden aangebracht, getoond of vertoond, die individueel korter dan 13 weken aanwezig zijn, maar waarbij de verschillende openbare aankondigingen gezamenlijk 13 weken of meer aanwezig zijn;
b. die als algemene bewegwijzering waarmee een algemeen belang wordt gediend, kunnen worden aangemerkt;
c. die door de gemeente of in opdracht van de gemeente is geplaatst of aangebracht, indien en voor zover de openbare aankondiging geschiedt ter uitvoering van de publieke taak;
d. aangebracht door of namens winkeliersverenigingen of Stichting Promotie Centrum Duiven, waarbij het reclameobject uitsluitend bestaat uit een vlag, banier of zuil met de naam van de winkeliersvereniging of de Stichting Promotie Centrum Duiven;
e. aangebracht op bouwterreinen, voor zover deze opschriften rechtstreeks betrekking hebben op de op dat terrein in uitvoering zijnde bouwwerkzaamheden;
f. die door politieke partijen zijn aangebracht en die een ideëel belang dienen;
g. bestemd voor de verkoop of verhuur van onroerende zaken, indien deze aanwezig zijn in de onmiddellijke nabijheid van de te verkopen of te verhuren zaak;
h. aangebracht op scholen, ziekenhuizen, begraafplaatsen, kerken en moskeeën, en die betrekking hebben op de functie van het gebouw;
i. die uitsluitend dienen als aanduiding van woongebouwen;
j. van instellingen, die door de rijksbelastingdienst zijn aangewezen als Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI) of die voldoen aan de criteria van de rijksbelastingdienst voor een Sociaal Belang Behartigende Instelling (SBBI), en die uitsluitend betrekking hebben op de functie van het gebouw of de naam van de instelling;

k. waarbij de oppervlakte van de openbare aankondigingen per vestiging of bouwwerk minder dan 0,1 vierkante meter bedraagt.

Artikel 10.

Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet de aanslag worden betaald in één termijn welke vervalt twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.

2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het vorige lid gestelde termijn.

Artikel 11.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van reclamebelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 12.

Overgangsrecht.

De “Verordening reclamebelasting 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 13.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 14.

Citeertitel.

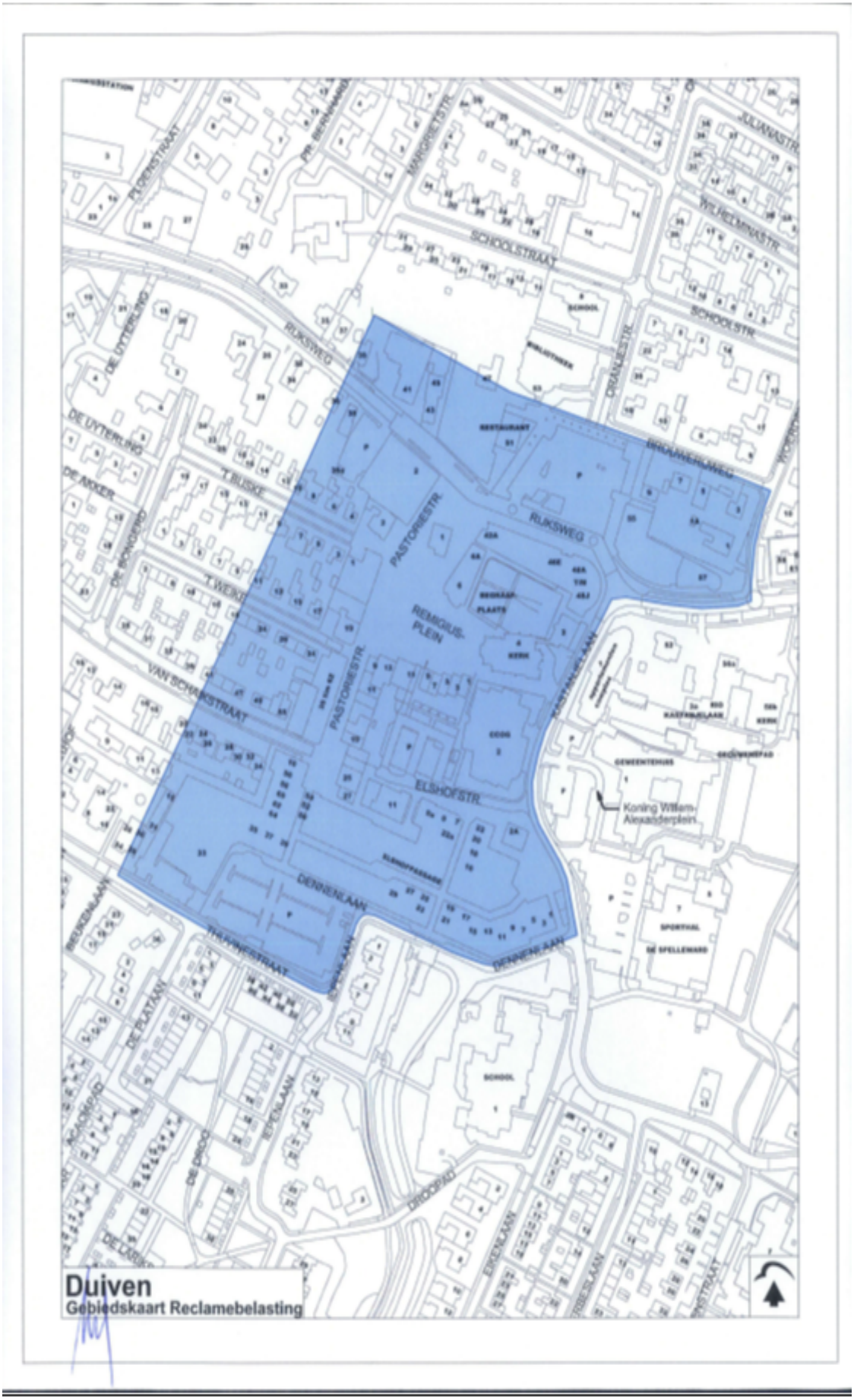
Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening reclamebelasting 2023”.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF72987FF

Bijlage 1 Gebiedskaart reclamebelasting

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579419

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening lijkbezorgingsrechten 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening lijkbezorgingsrechten 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening lijkbezorgingsrechten 2023.

Verordening lijkbezorgingsrechten 2023

Artikel 1.

Definitites.

In deze verordening wordt verstaan onder:
a. begraafplaats: de begraafplaats 't Heijlige Lant;
b. graf: een zandgraf of keldergraf;
c. grafkelder: een betonnen of gemetselde constructie waarin een of meerdere lijken worden begraven of asbussen worden bijgezet; grafkelders kunnen onderdeel zijn van een bovengrondse muur of wand;
d. asbus: een bus ter berging van as van een overledene;
e. urn: een voorwerp ter berging van een of meer asbussen;
f. particulier graf: een graf waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
   1. het doen begraven en begraven houden van lijken;
   2. het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
   3. het doen verstrooien van as.
g. algemeen graf: een graf bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven van lijken;
h. particulier kindergraf: een graf, waarvoor aan een natuurlijke of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
   1. het doen begraven en begraven houden van kinderlijken tot de leeftijd van twaalf jaar;
   2. het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen met de as van overleden kinderen tot de leeftijd van twaalf jaar;
   3. het doen verstrooien van as.
i. algemeen kindergraf: een graf bij de gemeente in beheer, waarin aan een ieder gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven van kinderlijken tot de leeftijd van twaalf jaar;

j. particulier urnengraf of urnenkelder: een graf waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
   1. het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
   2. het doen verstrooien van as.
k. algemeen urnengraf of urnenkelder: een graf bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen bijzetten van asbussen met of zonder urnen;
l. particulier horizontaal of verticaal urnenelement: een horizontaal (liggend en gekoppeld onderdeel uitmakend van een ‘muur’) of verticaal (rechtop staand) urnenelement waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
m. algemeen horizontaal of verticaal urnenelement: een horizontaal (liggend en gekoppeld onderdeel uitmakend van een ‘muur’) of verticaal (rechtop staand) urnenelement bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen bijzetten van asbussen met of zonder urnen;
n. particuliere gedenkplaats: een plaats waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend om overledenen te gedenken;
o. verstrooiingsplaats: de plaats waarop as wordt verstrooid;
p. gedenkteken: gedenkteken op een graf, een urnengraf, een urnenkelder, een horizontaal urnenelement, een verticaal urnenelement, de herdenkingszuil, gedenkplaats of verstrooiingsplaats;
q. rechthebbende: natuurlijk persoon of rechtspersoon aan wie een uitsluitend recht is verleend op een particulier graf, een particulier kindergraf, een particulier urnengraf/-kelder, een particulier horizontaal of verticaal urnenelement of een particuliere gedenkplaats, dan wel degene die redelijkerwijze geacht kan worden in diens plaats te zijn getreden;
r. herdenkingszuil: een zuil bij de verstrooiingsplaats, waarop een gedenkplaatje kan worden aangebracht met de naam van de overledene, waarvan de as op de verstrooiingsplaats is uitgestrooid.

Artikel 2.

Belastbaar feit.

Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Artikel 3.

Belastingplicht.

De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

Artikel 4.

Uitsluitende rechten tot begraven van lijken.

1. Voor het verlenen van het uitsluitend recht tot het voor een periode van 30 jaren in een particulier graf doen begraven en begraven houden van lijken van personen van 12 jaar of ouder

of het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen of het doen verstrooien van as van overledenen wordt geheven	€	1.712,00
2. Voor het verlengen van het onder 1. genoemde uitsluitend recht wordt voor elke periode van 10 jaren geheven	€	685,00
3. Voor het verlenen van het uitsluitend recht tot het voor een periode van 30 jaren in een particulier kindergraf doen begraven en begraven houden van lijken van kinderen van 1 jaar of ouder, doch jonger dan 12 jaar of het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen of het doen verstrooien van as van overledenen wordt geheven	€	1.284,00
4. Voor het verlengen van het onder 3. genoemde uitsluitend recht wordt voor elke periode van 10 jaren geheven	€	514,00
5. Voor het verlenen van het uitsluitend recht tot het voor een periode van 30 jaren in een particulier kindergraf doen begraven en begraven houden van lijken van kinderen beneden de leeftijd van 1 jaar of van een doodgeboren kind en/of onvoldragen vrucht of het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen of het doen verstrooien van as van overledenen wordt geheven	€	643,00
6. Voor het verlengen van het onder 5. genoemde uitsluitend recht wordt voor elke periode van 10 jaren geheven	€	256,00
7. Indien, bij begraving in een particulier graf of een particulier kindergraf waarop een uitsluitend recht is gevestigd, de resterende termijn van dit uitsluitend recht minder bedraagt dan de wettelijke termijn van 10 jaar waarbinnen een graf niet geroerd mag worden, wordt een recht geheven berekend naar € 59,65 per jaar of gedeelte van een jaar, dat het graf niet geroerd mag worden, maar er geen uitsluitend recht meer is gevestigd.		

Artikel 5.

Uitsluitende rechten tot bijzetten van asbussen.

1. Voor het verlenen van het uitsluitend recht tot het voor een periode van 30 jaren in een particulier urnengraf of een particuliere urnenkelder doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen of het doen verstrooien van as van overledenen wordt geheven	€	856,00
2. Voor het verlengen van het onder 1. genoemde uitsluitend recht wordt voor elke periode van 10 jaren geheven	€	342,00
3. Voor het verlenen van het uitsluitend recht tot het voor een periode van 30 jaren in een particulier horizontaal urnenelement of een particulier verticaal urnenelement doen bij-		

zetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen wordt geheven	€	856,00
4. Voor het verlengen van het onder 3. genoemde uitsluitend recht wordt voor elke periode van 10 jaren geheven	€	342,00

Artikel 6.

Uitsluitende rechten op gedenkplaatsen.

1. Voor het verlenen van het uitsluitend recht tot het voor een periode van 30 jaren op een particuliere gedenkplaats doen plaatsen en geplaatst houden van een gedenkteken wordt geheven	€	868,00
2. Voor het verlengen van het onder 1. genoemde uitsluitend recht wordt voor elke periode van 10 jaren geheven	€	342,00

Artikel 7.

Begraven van lijken.

1. Voor het begraven van een lijk van een persoon van 12 jaar of ouder in een particulier graf wordt geheven		
voor de 1e inlage	€	1.451,00
voor de 2e inlage	€	1.510,00
2. Voor het begraven van een lijk van een persoon van 12 jaar of ouder in een algemeen graf voor 1 inlage wordt geheven	€	1.451,00
3. Voor het begraven van een lijk van een persoon van 12 jaar of ouder in een algemeen graf voor 2 inlagen wordt geheven	€	939,00
4. Voor het verlengen van de graftermijn van een algemeen graf voor een persoon van 12 jaar of ouder wordt voor		
een periode van 10 jaren geheven	€	685,00
elke periode van 5 jaren geheven	€	342,00
5. Voor het begraven van een lijk van een kind van 1 jaar of ouder, doch jonger dan 12 jaar in een particulier kindergraf wordt geheven		
voor de 1e inlage	€	1.062,00
voor de 2e inlage	€	1.124,00
6. Voor het begraven van een lijk van een kind van 1 jaar of ouder, doch jonger dan 12 jaar in een algemeen kindergraf wordt geheven	€	1.062,00
7. Voor het verlengen van de graftermijn van een algemeen kindergraf voor een kind van 1 jaar of ouder, doch jonger dan 12 jaar wordt voor		
een periode van 10 jaren geheven	€	514,00
elke periode van 5 jaren geheven	€	256,00

8. Voor het begraven van een lijk van een kind beneden de leeftijd van 1 jaar of van een doodgeboren kind en/of onvoldragen vrucht in een particulier kindergraf wordt geheven		
voor de 1e inlage	€	531,00
voor de 2e inlage	€	591,00
9. Voor het begraven van een lijk van een kind beneden de leeftijd van 1 jaar of van een doodgeboren kind en/of onvoldragen vrucht in een algemeen kindergraf wordt geheven	€	531,00
10. Voor het verlengen van de graftermijn van een algemeen kindergraf voor een kind beneden de leeftijd van 1 jaar of van een doodgeboren kind en/of onvoldragen vrucht in een algemeen kindergraf wordt voor		
een periode van 10 jaren geheven	€	256,00
elke periode van 5 jaren geheven	€	128,00

11. De in het eerste tot en met het tiende lid genoemde rechten, met uitzondering van de leden vier, zeven en tien, worden verhoogd met 100%, indien het begraven geschiedt op zondagen, algemeen erkende christelijke en nationale feestdagen en nieuwjaarsdag.

12. De in het elfde lid genoemde toeslag is niet verschuldigd, indien het begraven geschiedt op last van de daartoe bevoegde overheid.

Artikel 8.

Bijzetten van asbussen.

1. Voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn in een particulier graf wordt geheven		
voor de 1e inlage	€	747,00
voor elke volgende inlage	€	747,00
2. Voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn in een particulier urnengraf wordt geheven		
voor de 1e inlage	€	747,00
voor elke volgende inlage	€	747,00
3. Voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn in een algemeen urnengraf wordt geheven	€	747,00
4. Voor het verlengen van de graftermijn van een algemeen urnengraf wordt voor		
een periode van 10 jaren geheven	€	342,00
elke periode van 5 jaren geheven	€	172,00
5. Voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn in een particuliere urnenkelder wordt geheven		
voor de 1e inlage	€	1.090,00
voor elke volgende inlage	€	776,00

6. Voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn in een algemene urnenkelder wordt geheven	€	1.090,00
7. Voor het verlengen van de graftermijn van een algemene urnenkelder wordt voor		
een periode van 10 jaren geheven	€	342,00
elke periode van 5 jaren geheven	€	172,00
8. Voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn in een particulier horizontaal urnenelement of een particulier verticaal urnenelement wordt geheven		
voor de 1e inlage	€	1.204,00
voor elke volgende inlage	€	701,00
9. Voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn in een algemeen horizontaal urnenelement of een algemeen verticaal urnenelement wordt geheven	€	1.204,00
10. Voor het verlengen van de termijn van een algemeen urnenelement wordt voor		
een periode van 10 jaren geheven	€	342,00
elke periode van 5 jaren geheven	€	172,00

11. De in het eerste tot en met het tiende lid genoemde rechten, met uitzondering van de leden vier, zeven en tien, worden verhoogd met 100%, indien het bijzetten geschiedt op zondagen, algemeen erkende christelijke en nationale feestdagen en nieuwjaarsdag.

12. De in het elfde lid genoemde toeslag is niet verschuldigd, indien het bijzetten geschiedt op last van de daartoe bevoegde overheid.

Artikel 9.

Verstrooien.

1. Voor het verstrooien van de as van een overledene op het verstrooiingsveld, een particulier graf, een particulier urnengraf of een particuliere urnenkelder wordt geheven	€	134,00

2. Het in het eerste lid genoemde recht wordt verhoogd met 100%, indien het verstrooien geschiedt op zondagen, algemeen erkende christelijke en nationale feestdagen en nieuwjaarsdag.

3. De in het tweede lid genoemde toeslag is niet verschuldigd, indien het verstrooien geschiedt op last van de daartoe bevoegde overheid.

Artikel 10.

Inschrijven en overboeken uitsluitende rechten.

Voor het inschrijven en het overboeken van het recht van een particulier graf, een particulier urnengraf, een particuliere urnenkelder, een particulier horizontaal urnenelement, een verticaal urnenelement of een particuliere gedenkplaats in een daartoe bestemd register wordt geheven	€	6,95

Artikel 11.

Plaatsen gedenkteken.

Voor een vergunning voor het plaatsen van een gedenkteken op een graf, een urnengraf, een urnenkelder, een horizontaal urnenelement, een verticaal urnenelement, de herdenkingszuil, een gedenkplaats of een verstrooiingsplaats wordt geheven	€	22,65

Artikel 12.

Opgraven van lijken.

1. Voor het opgraven van een lijk of de overblijfselen van een lijk uit een graf wordt, behalve wanneer dit op rechterlijk bevel geschiedt, geheven	€	471,00

2. Voor het na opgraving weer begraven van een lijk of de overblijfselen van een lijk in een ander graf op de begraafplaats wordt, naast het hiervoor onder 1. vermelde bedrag, een recht geheven als bedoeld in de artikelen 4 en/of 7 en/of 10.

3. In afwijking van het in het eerste lid bepaalde, is geen recht voor het opgraven van een lijk verschuldigd, indien tot ruiming is besloten en in verband daarmede opgraving zou moeten plaatsvinden, en alsdan de rechthebbende of de erfgenamen de wens te kennen geven de overblijfselen van het lijk en de kist te herbegraven in een ander graf. Alsdan wordt voor het opnieuw begraven een recht geheven als bedoeld in de artikelen 4 en/of 7 en/of 10.

Artikel 13.

Wegnemen van asbussen.

1. Voor het wegnemen van een asbus met of zonder urn uit een particulier graf, een urnengraf of een urnenkelder wordt, behalve wanneer dit op rechterlijk bevel geschiedt, geheven	€	434,00

2. Voor het na wegnemen weer terugplaatsen van een asbus met of zonder urn in een ander(e) particulier graf, urnengraf, urnenkelder, horizontaal urnenelement of verticaal urnenelement op

de begraafplaats wordt, naast het hiervoor onder 1. vermelde bedrag, een recht geheven als bedoeld in de artikelen 5 en/of 8 en/of 10.

3. In afwijking van het in het eerste lid bepaalde, is geen recht voor het wegnemen van een asbus met of zonder urn verschuldigd, indien tot ruiming is besloten en in verband daarmede wegneming zou moeten plaatsvinden, en alsdan de rechthebbende of de erfgenamen de wens te kennen geven de asbus met of zonder urn opnieuw bij te zetten in een ander(e) particulier graf, urnengraf, urnenkelder, horizontaal urnenelement of verticaal urnenelement. Alsdan wordt voor het opnieuw bijzetten een recht geheven als bedoeld in de artikelen 5 en/of 8 en/of 10.

Artikel 14.

Wegnemen van asbussen uit horizontaal of verticaal urnenelement.

1. Voor het wegnemen van een asbus met of zonder urn uit een horizontaal urnenelement of een verticaal urnenelement wordt, behalve wanneer dit op rechterlijk bevel geschiedt, geheven € 296,00

2. Voor het na wegnemen weer terugplaatsen van een asbus met of zonder urn in een ander(e) particulier graf, urnengraf, urnenkelder, horizontaal urnenelement of verticaal urnenelement op de begraafplaats wordt, naast het hiervoor onder 1. vermelde bedrag, een recht geheven als bedoeld in de artikelen 5 en/of 8 en/of 10.

3. In afwijking van het in het eerste lid bepaalde, is geen recht voor het wegnemen van een asbus met of zonder urn verschuldigd, indien tot ruiming is besloten en in verband daarmede wegneming zou moeten plaatsvinden, en alsdan de rechthebbende of de erfgenamen de wens te kennen geven de asbus met of zonder urn opnieuw bij te zetten in een ander(e) particulier graf, urnengraf, urnenkelder, horizontaal urnenelement of verticaal urnenelement. Alsdan wordt voor het opnieuw bijzetten een recht geheven als bedoeld in de artikelen 5 en/of 8 en/of 10.

Artikel 15.

Wijze van heffing.

De rechten als bedoeld in artikelen 4 tot en met 14 worden geheven door middel van een gedagtekende nota of andere schriftuur.

Artikel 16.

Termijn van betaling.

De rechten moeten worden betaald binnen 30 dagen na dagtekening van de nota of andere schriftuur.

Artikel 17.

Ontstaan van de belastingschuld.

De rechten zijn verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening of bij de aanvang van het gebruik van de bezittingen, werken of inrichtingen.

Artikel 18.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van de lijkbezorgingsrechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 19.

Overgangsrecht.

1. De “Verordening lijkbezorgingsrechten 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 20, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 20, tweede lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover ter zake daarvan de heffing van de lijkbezorgingsrechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 20.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 21

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening lijkbezorgingsrechten 2023”.

ZFEF7EF73B6

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF7F01D02

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579420

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening marktgelden 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening marktgelden 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening marktgelden 2023.

Verordening marktgelden 2023

Artikel 1.

Belastbaar feit.

Onder de naam marktgelden worden rechten geheven voor het ter zake van het ter beschikking stellen van een standplaats voor de uitvoering van de markthandel en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de markt.

Artikel 2.

Belastingplicht.

1. Het marktgeld wordt geheven van degene, aan wie een standplaats ter beschikking is gesteld, of degene die in zijn plaats optreedt.

2. Het recht als bedoeld in artikel 4, lid 3 en 4 wordt geheven van degene ten behoeve van wie de dienst wordt verleend.

Artikel 3.

Maatstaf van heffing.

1. Het marktgeld wordt bepaald aan de hand van de met de standplaats ingenomen ruimte in strekkende meters, of gedeelte daarvan, berekend over de grootste lengte van de ingenomen ruimte.

2. Onder ingenomen ruimte wordt mede begrepen de ruimte, welke wordt ingenomen door voertuigen waarmede koopwaren worden aan- c.q. afgevoerd, alsmede de ruimte welke

wordt ingenomen voor opslag van een reservevoorraad van koopwaren, al dan niet op of in voertuigen, tafels en dergelijke geplaatst.

Artikel 4.

1. Het marktgeld voor een dagplaats, als bedoeld in artikel 1, lid e, van de Marktverordening gemeente Duiven 2004, bedraagt per dag € 2,52 per strekkende meter of gedeelte daarvan, met dien verstande dat het minimum marktgeld € 10,08 per plaats bedraagt.

2. Het marktgeld voor een vaste plaats, als bedoeld in artikel 1, lid d, van de Marktverordening gemeente Duiven 2004, bedraagt per kalenderkwartaal € 21,44 per strekkende meter of gedeelte daarvan, met dien verstande dat het minimum marktgeld € 85,76 per plaats bedraagt.

3. Het tarief voor het inschrijven op de wachtlijst voor een vaste standplaats op de week-markt als bedoeld in artikel 9 van de Marktverordening gemeente Duiven 2004 bedraagt € 11,72.

4. Het tarief voor het verlengen van de inschrijving op de wachtlijst voor een vaste stand-plaats op de weekmarkt als bedoeld in artikel 9 van de Marktverordening gemeente Duiven 2004 bedraagt € 11,72.

Artikel 5.

Wijze van heffing.

Het marktgeld en de rechten worden geheven door middel van een gedagtekende nota of andere schriftuur waarop het verschuldigde bedrag wordt vermeld.

Artikel 6.

Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang.

Indien het gebruik van de plaats aanvangt of wordt beëindigd in de loop van een kwartaal, is het marktgeld als bedoeld in artikel 4, tweede lid, niet verschuldigd, respectievelijk wordt ontheffing verleend, over zoveel derde gedeelte van het over dat kwartaal verschuldigde recht, als er in dat kwartaal volle maanden zijn, waarin die plaats niet is gebruikt.

Artikel 7.

Termijnen van betaling.

1. Het marktgeld bedoeld in artikel 4, eerste lid, is verschuldigd bij de aanvang van het in gebruik nemen van de ruimte en dient te worden voldaan op het moment van aanbieding van de nota of andere schriftuur.

2. Het marktgeld bedoeld in artikel 4, tweede lid, is verschuldigd bij de aanvang van elk kwartaal, of indien de plaats in de loop van een kwartaal in gebruik wordt genomen, bij de aanvang van dat gebruik en dient te worden voldaan binnen 14 dagen na dagtekening van de nota of andere schriftuur.

3. De rechten als bedoeld in artikel 4, derde en vierde lid, zijn verschuldigd op het moment van het verlenen van de dienst en dient te worden voldaan binnen 14 dagen na dagtekening van de nota of andere schriftuur.

4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van de marktgelden wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9.

Overgangsrecht.

1. De “Verordening marktgelden 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 10, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 10, tweede lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover ter zake daarvan de heffing van de marktgelden hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 10.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 11.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening marktgelden 2023”.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF7F21574

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579422

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Legesverordening 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Legesverordening 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Legesverordening 2023.

Legesverordening 2023

Artikel 1.

Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:
- dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
- week: een aaneengesloten periode van zeven dagen
- maand: het tijdvak dat loopt van n^{e} dag in een kalendermaand tot en met de (n-1)^{e} dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat als de n^{e} dag in een kalendermaand 30 of 31 januari is, de (n-1)^{e} dag in de volgende kalendermaand altijd de laatste dag van de maand februari is
- jaar: het tijdvak dat loopt van de n^{e} dag in een kalenderjaar tot en met de (n-1)^{e} dag in het volgende kalenderjaar;
- kalenderjaar: de periode van 1 januari tot en met 31 december;

Artikel 2.

Belastbaar feit.

1. Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor:
   a. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;
   b. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument;
   c. een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

ZFEF7F21574

Artikel 3.

Belastingplicht.

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, de Nederlandse identiteitskaart of het reisdocument, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Artikel 4.

Vrijstellingen.

Leges worden niet geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen:
a. tot de afgifte van verklaringen omtrent inkomen en vermogen;
b. tot de afgifte van vergunningen omtrent het doen begraven van de stoffelijke resten van overledenen en omtrent het verlangen van uitsluitend recht tot het doen begraven in eigen graven;
c. tot het verstrekken van openbare vergaderstukken genoemd in de paragrafen 5 en 6 van de bij deze verordening behorende tarieventabel voor zover deze stukken worden aangevraagd door en verstrekt aan politieke partijen die landelijk geregistreerd staan bij de Kiesraad dan wel in het gemeentelijk register voor politieke partijen zijn opgenomen;
d. tot het verlenen van vergunningen als bedoeld in artikel 2:25 van de Algemene Plaatselijke Verordening Gemeente Duiven aan groepen, instellingen, stichtingen of verenigingen voor zover die betrekking hebben op het organiseren van evenementen die ten goede komen aan de Duivense samenleving;
e. tot het verkrijgen van een ontheffing ingevolge artikel 35 van de Alcoholwet, indien de aanvraag is gedaan door of in opdracht van Duivense groepen, instellingen, stichtingen of verenigingen in verband met het organiseren van een activiteit.
f. voor het verkrijgen/verlengen van een gehandicaptenparkeerkaart;

Artikel 5.

Verminderingen.

Indien is voldaan aan het bepaalde in lid a van dit artikel worden de leges per belastbaar feit verminderd met een bedrag van maximaal € 500,00 doch met niet meer dan het op grond van de tarieventabel verschuldigde bedrag voor:
a. belastbare feiten als bedoeld in paragraaf 15 van de tarieventabel voor zover die betrekking hebben op het organiseren in één wijk of buurt van kleinschalige, niet-commerciële activiteiten die niet langer duren dan drie dagen.

Artikel 6.

Maatstaf van heffing en tarieven.

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tabel genoemde rekeneenheid als een volle eenheid aangemerkt.

ZFEF7F21574

Artikel 7.

Wijze van heffing.

De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 8.

Termijnen van betaling.

1. De leges moeten worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6 mondeling wordt gedaan: op het moment van het doen van de kennisgeving: ingeval de kennisgeving schriftelijk wordt gedaan: op het moment van het uitreiken van de kennisgeving.

2. De leges moeten worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6 wordt toegezonden binnen 14 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.

3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 9.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10.

Vermindering of teruggaaf.

Gehele of gedeeltelijke vermindering of teruggaaf van leges voor een in de bij deze verordening behorende tarieventabel omschreven dienst wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst in die tarieventabel opgenomen bepaling.

Artikel 11.

Overdracht van bevoegdheden.

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening, indien de wijzigingen:
a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende hoofdstukken of onderdelen van titel 1 van de tarieventabel betreft:
1. hoofdstuk 11 (reisdocumenten);
2. hoofdstuk 14 (rijbewijzen);
3. onderdeel 9.2. (papieren verstrekking uit de basisregistratie personen);
4. onderdeel 13.1 (verklaring omtrent het gedrag);

ZFEF7F21574

5. hoofdstuk 16 (kansspelen);
   een en ander voor zover met deze wijzigingen niet reeds bij het vaststellen of latere wijziging van deze verordening bij raadsbesluit rekening is gehouden.

Artikel 12.

Overgangsrecht.

1. De "Legesverordening 2022" van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 13, tweede lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover ter zake daarvan de heffing van de leges hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 13.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 14.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als "Legesverordening 2023".

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF7F21574

	Tarieventabel behorende bij de "Legesverordening 2023".	
Nummer	**Handeling**	**Tarief**
1.	**Algemene handelingen**	
1.1.	Voor het doen van nasporingen, per half uur	€ 48,00
1.2.	Voor het maken van kopieën/scans (basisbedrag)	€ 6,30
1.3.	Het onder 1.2. genoemde bedrag wordt voor kopieën in zwart-wit vermeerderd met:	
1.3.1.	A4-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,12
1.3.2.	A3-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,18
1.3.3.	A2-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,05
1.3.4.	A1-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,60
1.3.5.	A0-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 3,15
1.4.	Het onder 1.2. genoemde bedrag wordt voor kopieën in kleur vermeerderd met:	
1.4.1.	A4-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,18
1.4.2.	A3-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,29
1.4.3.	A2-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 3,80
1.4.4.	A1-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 5,00
1.4.5.	A0-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 6,30
1.5.	Het onder 1.2. genoemde bedrag wordt voor scans vermeerderd met:	
1.5.1.	A4-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,12
1.5.2.	A3-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,18
1.5.3.	A2-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,05
1.5.4.	A1-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,60
1.5.5.	A0-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 3,15
2.	**Diensten, vergunningen en ontheffingen**	
2.1.	Voor elke in deze verordening niet afzonderlijk genoemde administratieve dienst, vergunning of ontheffing	€ 95,85
3.	**Adviezen van derden**	

ZFEF7F21574

3.1.	Voor zover in deze verordening nog niet nader bepaald, worden de in deze verordening opgenomen leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte van een in deze verordening genoemde vergunning, vrijstelling en ontheffing een advies van deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.	
3.2.	Voorafgaand aan het in behandeling nemen van een aanvraag als bedoeld in 3.1. zal door de gemeenteambtenaar, bedoeld in artikel 231, tweede lid, onderdeel b van de Gemeentewet een begroting worden opgesteld van alle met de advisering door deskundigen gemoeide kosten.	
3.3.	Indien de vergunning, ontheffing of vrijstelling niet wordt verleend, wordt teruggaaf van de in 3.1. bedoelde externe advieskosten verleend tot een bedrag van	€ 95,85
4.	**Archief**	
4.1.	Het doen van nasporingen in het gemeentearchief door gemeenteambtenaren, per kwartier	€ 23,90
4.2.	Het verstrekken van een enkelvoudige inlichting	6,30
5.	**Bestuursstukken**	
5.1.	Een abonnement op de agenda's, de openbare voorstellen (exclusief de hierna onder 6. genoemde stukken) van de raad, per kalenderjaar	€ 82,30
5.2.	Een abonnement op de agenda's, de bijbehorende openbare stukken (exclusief de hierna onder 6. genoemde stukken) en het verslag van een commissie, per commissie, per kalenderjaar	€ 39,45
5.3.	Een abonnement op de openbare wekelijkse besluitenlijst van het college of van een mandataris, per kalenderjaar	€ 101,00
5.4.	Het bepaalde in deze paragraaf is niet van toepassing voor het toezenden van die stukken aan de fracties uit de gemeenteraad tot maximaal een aantal gelijk aan drie maal het aantal leden van de desbetreffende fractie vermeerderd met tien stuks per fractie.	
6.	**Jaarstukken**	
6.1.	Een exemplaar van de programmabegroting	€ 29,05
6.2.	Een exemplaar van de programmarekening	€ 29,05

ZFEF7F21574

7.	**Kadaster**	
7.1.	Raadpleging van de bij het gemeentebestuur berustende kadastrale stukken, per kwartier	€ 27,20
8.	**Burgerlijke stand**	
8.1.	Voor het verlenen van inzage in de registers van de burgerlijke stand met behulp van gemeentewege, per kwartier	€ 28,65
8.2.	Voor een nasporing van gemeentewege in de registers van de burgerlijke stand, zonder dat van het resultaat een authentiek uittreksel uit de registers een getekend bewijs van inschrijving wordt verstrekt, per kwartier	€ 32,15
8.3.	Het ten behoeve van belanghebbenden aanvragen van inlichtingen in een andere gemeente in Nederland alsmede van afschriften van of uittreksels uit de akten van die registers	€ 15,70
8.3.1.	indien de gemeente of plaatsen in het buitenland zijn gelegen	€ 27,50
8.3.2.	Voor een attestatie de vita (internationaal model)	€ 15,70
8.3.3.	Voor een verklaring van huwelijksbevoegdheid	€ 27,50
8.3.4.	Voor elk meertalig uittreksel uit een akte van de burgerlijke stand	€ 15,70
8.4.	Voor het voltrekken van een huwelijk of het registreren van een partnerschap op een andere tijd of op een andere wijze dan ingevolge artikel 4 van de Wet rechten burgerlijke stand:	
8.4.1.	binnen de door de raad vastgestelde kantooruren:	
8.4.1.1.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie in de aangewezen trouwzaal	€ 334,00
8.4.1.2.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie buiten de aangewezen trouwzaal	€ 334,00
8.4.2.	buiten de door de raad vastgestelde kantooruren:	
8.4.2.1.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie van maandag tot en met vrijdag	€ 405,00
8.4.2.2.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie op een zaterdag	€ 694,00
8.4.2.3.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie op een zon- of feestdag	€ 694,00
8.5.	Het tarief voor het voltrekken van een huwelijk of het registreren van een partnerschap ingevolge artikel 4 van de Wet rechten burgerlijke stand:	
8.5.1.	Voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie aan de balie van Burgerzaken met maximaal 6 personen	Gratis
8.5.2.	Voor een eenvoudige ceremonie huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie in een vergaderkamer op het gemeentehuis met maximaal 15 personen	€ 112,00

8.6.	Voor een (duplicaat) trouwboekje/partnerschapsboekje	€	32,75
8.7.	Voor een imitatieleren trouwboekje/partnerschapsboekje	€	24,95
8.8.	Voor het beschikbaar stellen van een getuige van gemeentewege bij een huwelijksvoltrekking en een partnerschapsregistratie per getuige	€	34,05
8.9.	Voor het in behandeling nemen van een verzoek tot aanwijzing van een alternatieve locatie voor het voltrekken van huwelijken en/of partnerschappen in de gemeente Duiven per verzoek	€	106,00
8.10.	Voor het in behandeling nemen van een verzoek tot aanstelling van een tijdelijk ambtenaar van de burgerlijke stand voor het voltrekken van een huwelijk of een partnerschap in de gemeente Duiven, per verzoek	€	106,00
9.	**Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie personen bureau Burgerzaken**		
9.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk, met uitzondering van de onderdelen 9.3. en 9.4., wordt onder één verstrekking verstaan verstrekking van één of meer gegevens omtrent één persoon waarvoor de basisregistratie personen moet worden geraadpleegd.		
9.2.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:		
9.2.1.	tot het verstrekken van gegevens: per verstrekking	€	19,50
9.2.2.	tot het afsluiten van een abonnement op het verstrekken van gegevens gedurende de periode van één jaar:		
9.2.2.1.	voor 100 verstrekkingen	€	381,00
9.2.2.2.	voor 500 verstrekkingen	€	1.615,00
9.3.	Voor de toepassing van 9.4. wordt onder één verstrekking verstaan verstrekking van één of meer gegevens omtrent één persoon die niet zijn opgenomen in de basisregistratie personen.		
9.4.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:		
9.4.1.	tot het verstrekken van gegevens: per verstrekking	€	19,50
9.4.2.	tot het afsluiten van een abonnement op het verstrekken van gegevens gedurende de periode van één jaar:		
9.4.2.1.	voor 100 verstrekkingen	€	381,00
9.4.2.2.	voor 500 verstrekkingen	€	1.615,00
9.5.1.	Voor het verstrekken van een bewijs van inschrijving in de basisregistratie personen	€	10,70
9.5.2.	Voor het verstrekken van een persoonslijst als bedoeld in artikel 79 van de Wet basisregistratie personen	€	14,95

9.6.	Het tarief bedraagt ter zake van het op verzoek doornemen van de basisregistratie personen, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 33,20
10.	**Legaliseren en waarmerken**	
10.1.	Voor het legaliseren van een handtekening of foto per legalisatie	€ 10,70
10.2.	Voor het waarmerken van diploma's en getuigschriften per document	€ 11,75
11.	**Reisdocumenten**	
11.1.	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag:	
11.1.1.	van een nationaal paspoort:	
11.1.1.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 75,80
11.1.1.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,30
11.1.2.	van een nationaal paspoort, een groter aantal bladzijden bevattende dan een nationaal paspoort als bedoeld in onderdeel 11.1.1 (zakenpaspoort):	
11.1.2.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 75,80
11.1.2.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,30
11.1.3.	van een reisdocument ten behoeve van een persoon die op grond van de Wet betreffende de positie van Molukkers als Nederlander wordt behandeld (faciliteitenpaspoort):	
11.1.3.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 75,80
11.1.3.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,30
11.1.4.	van een reisdocument voor vluchtelingen of een reisdocument voor vreemdelingen	€ 57,30
11.1.5.	van een Nederlandse identiteitskaart:	
11.1.5.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 68,50
11.1.5.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 36,95

ZFEF7F21574

11.1.6.	voor de versnelde uitreiking van een in de onderdelen 11.1.1. tot en met 11.1.5 genoemd document, zijnde een toeslag op de in die onderdelen genoemde bedragen:	€	51,60
12.	**Verklaringen uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens**		
12.1.	De afgifte van een bewijs van Nederlanderschap	€	10,70
12.2.	De afgifte van een attestatie de vita	€	10,70
13.	**Verklaringen omtrent gedrag**		
13.1.	Voor een verklaring omtrent het gedrag	€	41,35
14.	**Rijbewijs**		
14.1.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:		
14.1.1.	tot het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs	€	41,60
14.1.2.	Het tarief als genoemd in 14.1.1. wordt bij een spoedlevering vermeerderd met een bedrag van	€	34,10
15.	**Evenementen en vertoningen e.d. op de openbare weg**		
15.1.	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een evenementvergunning als bedoeld in artikel 2:25 van de Algemene Plaatselijke Verordening:		
	A-evenement (laag risico evenement)	€	171,00
	B-evenement (evenement met verhoogd risico)	€	255,00
	C-evenement (risicovol evenement)	€	1.065,00
16.	**Kansspelen**		
16.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren of doen exploiteren van een speelgelegenheid als bedoeld in artikel 2:39 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€	618,00
16.1.1.	Het in 16.1 genoemde bedrag wordt verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte van de in 16.1 genoemde vergunning een advies van die deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.		

ZFEF7F21574

16.2.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de kansspelen (loterijvergunning)	€ 90,35
17.	**Speelautomaten**	
17.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een aanwezigheidsvergunning ingevolge artikel 30b van de Wet op de kansspelen:	
17.1.1.	voor een periode van twaalf maanden voor één kansspelautomaat	€ 56,50
17.1.2.	voor een periode van twaalf maanden voor twee of meer kansspelautomaten, voor de eerste kansspelautomaat	€ 56,50
	en voor iedere volgende kansspelautomaat	€ 34,00
17.2.	De subonderdelen 17.1.1. en 17.1.2. zijn overeenkomstige toepassing, indien de vergunning geldt voor een tijdvak korter dan twaalf maanden met dien verstande dat de daar genoemde bedragen naar evenredigheid van het verschil in looptijd van de vergunning verlaagd worden.	
17a.	**Speelautomatenhallen**	
17a.1.	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de Verordening speelautomatenhallen 2017 gemeente Duiven	€ 618,00
17a1.1.	Het in 17a.1. genoemde bedrag wordt verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte van de in 17a.1. genoemde vergunning een advies van die deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.	
18.	**Alcoholwet**	
18.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:	
18.1.1.	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning op grond van artikel 3 van de Alcoholwet	€ 542,00
18.1.2.	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren van een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:28 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 271,00
18.1.3.	een melding als bedoeld in artikel 30 van de Alcoholwet	€ 271,00
18.1.4.	een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Alcoholwet	€ 226,00

18.1.5.	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 35 van de Alcoholwet	€ 135,00
18.1.6.	Een aanvraag als bedoeld in artikel 4,vierde lid, van de Alcoholwet	€ 181,00
18.1.7.	Een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing van sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:29, derde lid, van de Algemene plaatselijke verordening	€ 181,00
19.	**Sluitingsuur**	
19.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing van de sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:30, eerste lid, van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 194,00
20.	**Standplaatsen**	
20.1.	Voor een vergunning als bedoeld in artikel 5:18. van de Algemene Plaatselijke Verordening voor innemen van een standplaats	€ 135,00
21.	**Collectes**	
	Vervallen	
22.	**Geluidhinder**	
22.1.	Een ontheffing voor het verrichten van handelingen met toestellen of geluidsapparaten, als bedoeld in artikel 4:6 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 280,00
23.	**Afvalstoffen**	
23.1.	Voor een vergunning tot inzameling van huishoudelijke afvalstoffen als bedoeld in artikel 11 en artikel 32 van de	€ 186,00
	Afvalstoffenverordening	
24.	**Stoken van vuur**	
24.1.	Voor een ontheffing voor het stoken van vuur als bedoeld in artikel 5:34 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 186,00

25.	**Brandbeveiliging**	
25.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning met betrekking tot het brandveilig gebruik van een inrichting, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Brandbeveiligingsverordening	€ 213,00
26.	**Bijzondere transporten**	
26.1.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:	
26.1.1.	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 voor zover noodzakelijk voor en direct samenhangend met de uitvoering van bijzondere transporten	€ 33,00
26.1.2.	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 anders dan bedoeld in 26.1.1.	€ 33,00
26.1.3.	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 7.1 van het Voertuig reglement	€ 33,00
27.	**Gehandicaptenparkeerkaart**	
27.1	Vervallen	
27.2	Vervallen	
28.	**Winkeltijdenwet**	
28.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
28.1.1.	tot het verlenen van een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet	€ 181,00
28.1.2.	tot het wijzigen van een in onderdeel 15.2 bedoelde ontheffing	€ 90,35
29.	**Voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg**	

ZFEF7F21574

29.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 2:10 van de Algemene Plaatselijke Verordening:	€ 90,35
30.	**Ondergrondse infrastructuren**	
30.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
30.1.1.	in verband met het verkrijgen van een instemmingsbesluit voor werkzaamheden binnen het grondgebied van de gemeente als bedoeld in artikel 1, lid u, van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) 2019, omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden	€ 576,00
30.1.2.	in verband met het verkrijgen van een instemmingsbesluit voor werkzaamheden van minder ingrijpende aard binnen het grondgebied van de gemeente als bedoeld in artikel 1, lid v, van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) 2019, omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden	€ 138,00
30.1.3.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding voor spoedeisende werkzaamheden als bedoeld in artikel 1, lid q, van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) 2019	€ 138,00
30.2.	De op basis van 30.1. vastgestelde bedragen worden:	
30.2.1.	indien over een instemmingsbesluit overleg moet plaatsvinden tussen gemeente, andere beheerders van openbare grond en de aanbieder van het netwerk, verhoogd met	€ 365,00
30.2.2.	indien met betrekking tot een instemmingsbesluit onderzoek naar de status van de kabel plaatsvindt, verhoogd met het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die ter zake door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
30.3.	Indien een begroting als bedoeld in 30.2.2. is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
31.	**Route gevaarlijke stoffen**	
31.1.	Voor een ontheffing als bedoeld in artikel 22 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 234,00

ZFEF7F21574

32.	**Seksinrichtingen, escortbedrijven en sekswinkels**	
32.1.	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot:	
32.1.1.	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (seksinrichting)	€ 628,00
32.1.2.	het verlengen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (seksinrichting)	€ 278,00
32.1.3.	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (escortbedrijf)	€ 417,00
32.1.4.	het verlengen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (escortbedrijf)	€ 211,00
32.2.	De in 32.1.1. tot en met 32.1.4. genoemde bedragen worden verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte of de verlenging van de in 32.1.1. tot en met 32.1.6. genoemde vergunningen en ontheffingen een advies van die deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.	
32.3.	Voorafgaand aan het in behandeling nemen van een aanvraag als bedoeld in 32.1.1. tot en met 32.1.4. zal door de gemeenteambtenaar, bedoeld in artikel 231, tweede lid, onderdeel b van de Gemeentewet een begroting worden opgesteld van alle met de advisering door de externe deskundigen gemoeide kosten.	
33.	**Leegstand**	
33.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
33.1.1.	tot het verlenen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	€ 57,90
33.1.2.	tot het verlengen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vierde lid, van de Leegstandwet	€ 48,25
34.	**Verkeer en vervoer**	
34.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
34.1.1.	Tot het verkrijgen of verplaatsen van een individuele invalidenparkeerplaats, als bedoeld in de artikelen 12 en 29 Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)	€ 94,20
34.1.2.	Tot het leveren van het bord E6 van het RVV 1990, inclusief flespaal en onderbord (kenteken) en het inrichten van de parkeerplaats.	€ 455,00

ZFEF7F21574

34.1.3.	Tot het verplaatsen van een individuele invalidenparkeerplaats als bedoeld in de artikelen 12 en 29 Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW), binnen de gemeente Duiven.	€ 229,00
34.1.4.	tot het wijzigen van een onderbord (kenteken) als bedoeld in 34.1.2.	€ 80,60
35.	**Kamerverhuurbedrijven**	
35.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
35.1.1.	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 2:40b van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 542,00

Behoort bij het besluit van de raad van de gemeente Duiven van 6 december 2022.

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579422

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Legesverordening 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Legesverordening 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Legesverordening 2023.

Legesverordening 2023

Artikel 1.

Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:
- dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
- week: een aaneengesloten periode van zeven dagen
- maand: het tijdvak dat loopt van n^e dag in een kalendermaand tot en met de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat als de n^e dag in een kalendermaand 30 of 31 januari is, de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand altijd de laatste dag van de maand februari is
- jaar: het tijdvak dat loopt van de n^e dag in een kalenderjaar tot en met de $(n-1)^e$ dag in het volgende kalenderjaar;
- kalenderjaar: de periode van 1 januari tot en met 31 december;

Artikel 2.

Belastbaar feit.

1. Onder de naam ‘leges’ worden rechten geheven voor:
   a. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;
   b. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument;
   c. een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3.

Belastingplicht.

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, de Nederlandse identiteitskaart of het reisdocument, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Artikel 4.

Vrijstellingen.

Leges worden niet geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen:
a. tot de afgifte van verklaringen omtrent inkomen en vermogen;
b. tot de afgifte van vergunningen omtrent het doen begraven van de stoffelijke resten van overledenen en omtrent het verlangen van uitsluitend recht tot het doen begraven in eigen graven;
c. tot het verstrekken van openbare vergaderstukken genoemd in de paragrafen 5 en 6 van de bij deze verordening behorende tarieventabel voor zover deze stukken worden aangevraagd door en verstrekt aan politieke partijen die landelijk geregistreerd staan bij de Kiesraad dan wel in het gemeentelijk register voor politieke partijen zijn opgenomen;
d. tot het verlenen van vergunningen als bedoeld in artikel 2:25 van de Algemene Plaatselijke Verordening Gemeente Duiven aan groepen, instellingen, stichtingen of verenigingen voor zover die betrekking hebben op het organiseren van evenementen die ten goede komen aan de Duivense samenleving;
e. tot het verkrijgen van een ontheffing ingevolge artikel 35 van de Alcoholwet, indien de aanvraag is gedaan door of in opdracht van Duivense groepen, instellingen, stichtingen of verenigingen in verband met het organiseren van een activiteit.

Artikel 5.

Verminderingen.

Indien is voldaan aan het bepaalde in lid a van dit artikel worden de leges per belastbaar feit verminderd met een bedrag van maximaal € 500,00 doch met niet meer dan het op grond van de tarieventabel verschuldigde bedrag voor:
a. belastbare feiten als bedoeld in paragraaf 15 van de tarieventabel voor zover die betrekking hebben op het organiseren in één wijk of buurt van kleinschalige, niet-commerciële activiteiten die niet langer duren dan drie dagen.

Artikel 6.

Maatstaf van heffing en tarieven.

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tabel genoemde rekeneenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 7.

Wijze van heffing.

De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 8.

Termijnen van betaling.

1. De leges moeten worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6 mondeling wordt gedaan: op het moment van het doen van de kennisgeving: ingeval de kennisgeving schriftelijk wordt gedaan: op het moment van het uitreiken van de kennisgeving.

2. De leges moeten worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6 wordt toegezonden binnen 14 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.

3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 9.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10.

Vermindering of teruggaaf.

Gehele of gedeeltelijke vermindering of teruggaaf van leges voor een in de bij deze verordening behorende tarieventabel omschreven dienst wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst in die tarieventabel opgenomen bepaling.

Artikel 11.

Overdracht van bevoegdheden.

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening, indien de wijzigingen:
a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende hoofdstukken of onderdelen van titel 1 van de tarieventabel betreft:
1. hoofdstuk 11 (reisdocumenten);
2. hoofdstuk 14 (rijbewijzen);
3. onderdeel 9.2. (papieren verstrekking uit de basisregistratie personen);
4. onderdeel 13.1 (verklaring omtrent het gedrag);

5. hoofdstuk 16 (kansspelen);
   een en ander voor zover met deze wijzigingen niet reeds bij het vaststellen of latere wijziging van deze verordening bij raadsbesluit rekening is gehouden.

Artikel 12.

Overgangsrecht.

1. De “Legesverordening 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 13, tweede lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover ter zake daarvan de heffing van de leges hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 13.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 14.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Legesverordening 2023”.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF7F21574

	Tarieventabel behorende bij de “Legesverordening 2023”.	
Nummer	**Handeling**	**Tarief**
1.	**Algemene handelingen**	
1.1.	Voor het doen van nasporingen, per half uur	€ 48,00
1.2.	Voor het maken van kopieën/scans (basisbedrag)	€ 6,30
1.3.	Het onder 1.2. genoemde bedrag wordt voor kopieën in zwart-wit vermeerderd met:	
1.3.1.	A4-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,12
1.3.2.	A3-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,18
1.3.3.	A2-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,05
1.3.4.	A1-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,60
1.3.5.	A0-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 3,15
1.4.	Het onder 1.2. genoemde bedrag wordt voor kopieën in kleur vermeerderd met:	
1.4.1.	A4-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,18
1.4.2.	A3-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,29
1.4.3.	A2-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 3,80
1.4.4.	A1-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 5,00
1.4.5.	A0-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 6,30
1.5.	Het onder 1.2. genoemde bedrag wordt voor scans vermeerderd met:	
1.5.1.	A4-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,12
1.5.2.	A3-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 0,18
1.5.3.	A2-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,05
1.5.4.	A1-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 2,60
1.5.5.	A0-formaat (of vergelijkbare oppervlakte), per pagina	€ 3,15
2.	**Diensten, vergunningen en ontheffingen**	
2.1.	Voor elke in deze verordening niet afzonderlijk genoemde administratieve dienst, vergunning of ontheffing	€ 95,85
3.	**Adviezen van derden**	

3.1.	Voor zover in deze verordening nog niet nader bepaald, worden de in deze verordening opgenomen leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte van een in deze verordening genoemde vergunning, vrijstelling en ontheffing een advies van deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.	
3.2.	Voorafgaand aan het in behandeling nemen van een aanvraag als bedoeld in 3.1. zal door de gemeenteambtenaar, bedoeld in artikel 231, tweede lid, onderdeel b van de Gemeentewet een begroting worden opgesteld van alle met de advisering door deskundigen gemoeide kosten.	
3.3.	Indien de vergunning, ontheffing of vrijstelling niet wordt verleend, wordt teruggaaf van de in 3.1. bedoelde externe advieskosten verleend tot een bedrag van	€ 95,85
4.	**Archief**	
4.1.	Het doen van nasporingen in het gemeentearchief door gemeenteambtenaren, per kwartier	€ 23,90
4.2.	Het verstrekken van een enkelvoudige inlichting	6,30
5.	**Bestuursstukken**	
5.1.	Een abonnement op de agenda's, de openbare voorstellen (exclusief de hierna onder 6. genoemde stukken) van de raad, per kalenderjaar	€ 82,30
5.2.	Een abonnement op de agenda's, de bijbehorende openbare stukken (exclusief de hierna onder 6. genoemde stukken) en het verslag van een commissie, per commissie, per kalenderjaar	€ 39,45
5.3.	Een abonnement op de openbare wekelijkse besluitenlijst van het college of van een mandataris, per kalenderjaar	€ 101,00
5.4.	Het bepaalde in deze paragraaf is niet van toepassing voor het toezenden van die stukken aan de fracties uit de gemeenteraad tot maximaal een aantal gelijk aan drie maal het aantal leden van de desbetreffende fractie vermeerderd met tien stuks per fractie.	
6.	**Jaarstukken**	
6.1.	Een exemplaar van de programmabegroting	€ 29,05
6.2.	Een exemplaar van de programmarekening	€ 29,05

7.	**Kadaster**	
7.1.	Raadpleging van de bij het gemeentebestuur berustende kadastrale stukken, per kwartier	€ 27,20
8.	**Burgerlijke stand**	
8.1.	Voor het verlenen van inzage in de registers van de burgerlijke stand met behulp van gemeentewege, per kwartier	€ 28,65
8.2.	Voor een nasporing van gemeentewege in de registers van de burgerlijke stand, zonder dat van het resultaat een authentiek uittreksel uit de registers een getekend bewijs van inschrijving wordt verstrekt, per kwartier	€ 32,15
8.3.	Het ten behoeve van belanghebbenden aanvragen van inlichtingen in een andere gemeente in Nederland alsmede van afschriften van of uittreksels uit de akten van die registers	€ 15,70
8.3.1.	indien de gemeente of plaatsen in het buitenland zijn gelegen	€ 27,50
8.3.2.	Voor een attestatie de vita (internationaal model)	€ 15,70
8.3.3.	Voor een verklaring van huwelijksbevoegdheid	€ 27,50
8.3.4.	Voor elk meertalig uittreksel uit een akte van de burgerlijke stand	€ 15,70
8.4.	Voor het voltrekken van een huwelijk of het registreren van een partnerschap op een andere tijd of op een andere wijze dan ingevolge artikel 4 van de Wet rechten burgerlijke stand:	
8.4.1.	binnen de door de raad vastgestelde kantooruren:	
8.4.1.1.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie in de aangewezen trouwzaal	€ 334,00
8.4.1.2.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie buiten de aangewezen trouwzaal	€ 334,00
8.4.2.	buiten de door de raad vastgestelde kantooruren:	
8.4.2.1.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie van maandag tot en met vrijdag	€ 405,00
8.4.2.2.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie op een zaterdag	€ 694,00
8.4.2.3.	voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie op een zon- of feestdag	€ 694,00
8.5.	Het tarief voor het voltrekken van een huwelijk of het registreren van een partnerschap ingevolge artikel 4 van de Wet rechten burgerlijke stand:	
8.5.1.	Voor huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie aan de balie van Burgerzaken met maximaal 6 personen	Gratis
8.5.2.	Voor een eenvoudige ceremonie huwelijksvoltrekking en partnerschapsregistratie in een vergaderkamer op het gemeentehuis met maximaal 15 personen	€ 112,00

8.6.	Voor een (duplicaat) trouwboekje/partnerschapsboekje	€	32,75
8.7.	Voor een imitatieleren trouwboekje/partnerschapsboekje	€	24,95
8.8.	Voor het beschikbaar stellen van een getuige van gemeentewege bij een huwelijksvoltrekking en een partnerschapsregistratie per getuige	€	34,05
8.9.	Voor het in behandeling nemen van een verzoek tot aanwijzing van een alternatieve locatie voor het voltrekken van huwelijken en/of partnerschappen in de gemeente Duiven per verzoek	€	106,00
8.10.	Voor het in behandeling nemen van een verzoek tot aanstelling van een tijdelijk ambtenaar van de burgerlijke stand voor het voltrekken van een huwelijk of een partnerschap in de gemeente Duiven, per verzoek	€	106,00
9.	**Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie personen bureau Burgerzaken**		
9.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk, met uitzondering van de onderdelen 9.3. en 9.4., wordt onder één verstrekking verstaan verstrekking van één of meer gegevens omtrent één persoon waarvoor de basisregistratie personen moet worden geraadpleegd.		
9.2.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:		
9.2.1.	tot het verstrekken van gegevens: per verstrekking	€	19,50
9.2.2.	tot het afsluiten van een abonnement op het verstrekken van gegevens gedurende de periode van één jaar:		
9.2.2.1.	voor 100 verstrekkingen	€	381,00
9.2.2.2.	voor 500 verstrekkingen	€	1.615,00
9.3.	Voor de toepassing van 9.4. wordt onder één verstrekking verstaan verstrekking van één of meer gegevens omtrent één persoon die niet zijn opgenomen in de basisregistratie personen.		
9.4.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:		
9.4.1.	tot het verstrekken van gegevens: per verstrekking	€	19,50
9.4.2.	tot het afsluiten van een abonnement op het verstrekken van gegevens gedurende de periode van één jaar:		
9.4.2.1.	voor 100 verstrekkingen	€	381,00
9.4.2.2.	voor 500 verstrekkingen	€	1.615,00
9.5.1.	Voor het verstrekken van een bewijs van inschrijving in de basisregistratie personen	€	10,70
9.5.2.	Voor het verstrekken van een persoonslijst als bedoeld in artikel 79 van de Wet basisregistratie personen	€	14,95

9.6.	Het tarief bedraagt ter zake van het op verzoek doornemen van de basisregistratie personen, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 33,20
10.	**Legaliseren en waarmerken**	
10.1.	Voor het legaliseren van een handtekening of foto per legalisatie	€ 10,70
10.2.	Voor het waarmerken van diploma's en getuigschriften per document	€ 11,75
11.	**Reisdocumenten**	
11.1.	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag:	
11.1.1.	van een nationaal paspoort:	
11.1.1.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 75,80
11.1.1.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,30
11.1.2.	van een nationaal paspoort, een groter aantal bladzijden bevattende dan een nationaal paspoort als bedoeld in onderdeel 11.1.1 (zakenpaspoort):	
11.1.2.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 75,80
11.1.2.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,30
11.1.3.	van een reisdocument ten behoeve van een persoon die op grond van de Wet betreffende de positie van Molukkers als Nederlander wordt behandeld (faciliteitenpaspoort):	
11.1.3.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 75,80
11.1.3.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,30
11.1.4.	van een reisdocument voor vluchtelingen of een reisdocument voor vreemdelingen	€ 57,30
11.1.5.	van een Nederlandse identiteitskaart:	
11.1.5.1.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 68,50
11.1.5.2.	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 36,95

11.1.6.	voor de versnelde uitreiking van een in de onderdelen 11.1.1. tot en met 11.1.5 genoemd document, zijnde een toeslag op de in die onderdelen genoemde bedragen:	€ 51,60
12.	**Verklaringen uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens**	
12.1.	De afgifte van een bewijs van Nederlanderschap	€ 10,70
12.2.	De afgifte van een attestatie de vita	€ 10,70
13.	**Verklaringen omtrent gedrag**	
13.1.	Voor een verklaring omtrent het gedrag	€ 41,35
14.	**Rijbewijs**	
14.1.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:	
14.1.1.	tot het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs	€ 41,60
14.1.2.	Het tarief als genoemd in 14.1.1. wordt bij een spoedlevering vermeerderd met een bedrag van	€ 34,10
15.	**Evenementen en vertoningen e.d. op de openbare weg**	
15.1.	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een evenementvergunning als bedoeld in artikel 2:25 van de Algemene Plaatselijke Verordening:	
	A-evenement (laag risico evenement)	€ 171,00
	B-evenement (evenement met verhoogd risico)	€ 255,00
	C-evenement (risicovol evenement)	€ 1.065,00
16.	**Kansspelen**	
16.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren of doen exploiteren van een speelgelegenheid als bedoeld in artikel 2:39 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 618,00
16.1.1.	Het in 16.1 genoemde bedrag wordt verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte van de in 16.1 genoemde vergunning een advies van die deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.	

16.2.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de kansspelen (loterijvergunning)	€ 90,35
17.	**Speelautomaten**	
17.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een aanwezigheidsvergunning ingevolge artikel 30b van de Wet op de kansspelen:	
17.1.1.	voor een periode van twaalf maanden voor één kansspelautomaat	€ 56,50
17.1.2.	voor een periode van twaalf maanden voor twee of meer kansspelautomaten, voor de eerste kansspelautomaat	€ 56,50
	en voor iedere volgende kansspelautomaat	€ 34,00
17.2.	De subonderdelen 17.1.1. en 17.1.2. zijn overeenkomstige toepassing, indien de vergunning geldt voor een tijdvak korter dan twaalf maanden met dien verstande dat de daar genoemde bedragen naar evenredigheid van het verschil in looptijd van de vergunning verlaagd worden.	
17a.	**Speelautomatenhallen**	
17a.1.	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de Verordening speelautomatenhallen 2017 gemeente Duiven	€ 618,00
17a1.1.	Het in 17a.1. genoemde bedrag wordt verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte van de in 17a.1. genoemde vergunning een advies van die deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.	
18.	**Alcoholwet**	
18.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:	
18.1.1.	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning op grond van artikel 3 van de Alcoholwet	€ 542,00
18.1.2.	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren van een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:28 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 271,00
18.1.3.	een melding als bedoeld in artikel 30 van de Alcoholwet	€ 271,00
18.1.4.	een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Alcoholwet	€ 226,00

18.1.5.	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 35 van de Alcoholwet	€ 135,00
18.1.6.	Een aanvraag als bedoeld in artikel 4,vierde lid, van de Alcoholwet	€ 181,00
18.1.7.	Een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing van sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:29, derde lid, van de Algemene plaatselijke verordening	€ 181,00
19.	**Sluitingsuur**	
19.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing van de sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:30, eerste lid, van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 194,00
20.	**Standplaatsen**	
20.1.	Voor een vergunning als bedoeld in artikel 5:18. van de Algemene Plaatselijke Verordening voor innemen van een standplaats	€ 135,00
21.	**Collectes**	
	Vervallen	
22.	**Geluidhinder**	
22.1.	Een ontheffing voor het verrichten van handelingen met toestellen of geluidsapparaten, als bedoeld in artikel 4:6 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 280,00
23.	**Afvalstoffen**	
23.1.	Voor een vergunning tot inzameling van huishoudelijke afvalstoffen als bedoeld in artikel 11 en artikel 32 van de	€ 186,00
	Afvalstoffenverordening	
24.	**Stoken van vuur**	
24.1.	Voor een ontheffing voor het stoken van vuur als bedoeld in artikel 5:34 van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 186,00

25.	**Brandbeveiliging**	
25.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning met betrekking tot het brandveilig gebruik van een inrichting, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Brandbeveiligingsverordening	€ 213,00
26.	**Bijzondere transporten**	
26.1.	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag:	
26.1.1.	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 voor zover noodzakelijk voor en direct samenhangend met de uitvoering van bijzondere transporten	€ 33,00
26.1.2.	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 anders dan bedoeld in 26.1.1.	€ 33,00
26.1.3.	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 7.1 van het Voertuig reglement	€ 33,00
27.	**Gehandicaptenparkeerkaart**	
27.1	Voor de afgifte van een gehandicaptenparkeerkaart dan wel voor het verlenen van een gemeentelijke ontheffing, houdende vrijstelling van de in de gemeente geldende parkeerverboden ten behoeve van gehandicapten	€ 70,00
27.2	Voor het verlengen van een gehandicaptenparkeerkaart dan wel voor het verlengen van een gemeentelijke ontheffing, houdende vrijstelling van de in de gemeente geldende parkeerverboden ten behoeve van gehandicapten	€ 70,00
28.	**Winkeltijdenwet**	
28.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
28.1.1.	tot het verlenen van een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet	€ 181,00
28.1.2.	tot het wijzigen van een in onderdeel 15.2 bedoelde ontheffing	€ 90,35
29.	**Voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg**	

29.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 2:10 van de Algemene Plaatselijke Verordening:	€ 90,35
30.	**Ondergrondse infrastructuren**	
30.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
30.1.1.	in verband met het verkrijgen van een instemmingsbesluit voor werkzaamheden binnen het grondgebied van de gemeente als bedoeld in artikel 1, lid u, van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) 2019, omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden	€ 576,00
30.1.2.	in verband met het verkrijgen van een instemmingsbesluit voor werkzaamheden van minder ingrijpende aard binnen het grondgebied van de gemeente als bedoeld in artikel 1, lid v, van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) 2019, omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden	€ 138,00
30.1.3.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding voor spoedeisende werkzaamheden als bedoeld in artikel 1, lid q, van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) 2019	€ 138,00
30.2.	De op basis van 30.1. vastgestelde bedragen worden:	
30.2.1.	indien over een instemmingsbesluit overleg moet plaatsvinden tussen gemeente, andere beheerders van openbare grond en de aanbieder van het netwerk, verhoogd met	€ 365,00
30.2.2.	indien met betrekking tot een instemmingsbesluit onderzoek naar de status van de kabel plaatsvindt, verhoogd met het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die ter zake door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
30.3.	Indien een begroting als bedoeld in 30.2.2. is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
31.	**Route gevaarlijke stoffen**	
31.1.	Voor een ontheffing als bedoeld in artikel 22 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 234,00

32.	**Seksinrichtingen, escortbedrijven en sekswinkels**	
32.1.	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot:	
32.1.1.	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (seksinrichting)	€ 628,00
32.1.2.	het verlengen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (seksinrichting)	€ 278,00
32.1.3.	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (escortbedrijf)	€ 417,00
32.1.4.	het verlengen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de Algemene Plaatselijke Verordening (escortbedrijf)	€ 211,00
32.2.	De in 32.1.1. tot en met 32.1.4. genoemde bedragen worden verhoogd met de advieskosten van externe deskundigen, indien voor de afgifte of de verlenging van de in 32.1.1. tot en met 32.1.6. genoemde vergunningen en ontheffingen een advies van die deskundigen wenselijk of noodzakelijk is.	
32.3.	Voorafgaand aan het in behandeling nemen van een aanvraag als bedoeld in 32.1.1. tot en met 32.1.4. zal door de gemeenteambtenaar, bedoeld in artikel 231, tweede lid, onderdeel b van de Gemeentewet een begroting worden opgesteld van alle met de advisering door de externe deskundigen gemoeide kosten.	
33.	**Leegstand**	
33.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
33.1.1.	tot het verlenen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	€ 57,90
33.1.2.	tot het verlengen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vierde lid, van de Leegstandwet	€ 48,25
34.	**Verkeer en vervoer**	
34.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
34.1.1.	Tot het verkrijgen of verplaatsen van een individuele invalidenparkeerplaats, als bedoeld in de artikelen 12 en 29 Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)	€ 94,20
34.1.2.	Tot het leveren van het bord E6 van het RVV 1990, inclusief flespaal en onderbord (kenteken) en het inrichten van de parkeerplaats.	€ 455,00

34.1.3.	Tot het verplaatsen van een individuele invalidenparkeerplaats als bedoeld in de artikelen 12 en 29 Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW), binnen de gemeente Duiven.	€ 229,00
34.1.4.	tot het wijzigen van een onderbord (kenteken) als bedoeld in 34.1.2.	€ 80,60
35.	**Kamerverhuurbedrijven**	
35.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
35.1.1.	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 2:40b van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 542,00

Behoort bij het besluit van de raad van de gemeente Duiven van 6 december 2022.

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201579425

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Verordening leges omgevingsvergunning 2023

Samenvatting
Deze verordening vervangt de Verordening leges omgevingsvergunning 2022 van 7 december 2021.

De raad besluit
Vast te stellen de navolgende Verordening leges omgevingsvergunning 2023.

Verordening leges omgevingsvergunning 2023

Artikel 1.

Belastbaar feit.

Onder de naam ‘leges omgevingsvergunning’ worden rechten geheven voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten.

Artikel 2.

Belastingplicht.

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Artikel 3.

Vrijstellingen.

Leges omgevingsvergunning worden niet geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen:

a. tot het verlenen van toestemmingen omtrent het aanbrengen van zonwering en/of rolluiken aan een woning of een ander gebouw;
b. b. tot de afgifte van vergunningen als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 onder f van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en als bedoeld in artikel 10, van de Erfgoedverordening 2010 gemeente Duiven;
c. tot het verkrijgen van een (tijdelijke) gebruiksvergunning als bedoeld door Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen indien de aanvraag is gedaan door of in opdracht van Duivense groepen, instellingen, stichtingen of verenigingen in verband met het organiseren van een activiteit;

d. tot het verlenen van diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatie) zijn of worden verhaald.

Artikel 4.

Maatstaven van heffing en tarieven.

1. De leges omgevingsvergunning worden geheven naar de maatstaven en de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

2. Voor de berekening van de leges omgevingsvergunning wordt een gedeelte van een in de tabel genoemde rekeneenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 5.

Wijze van heffing.

De leges omgevingsvergunning worden geheven bij wege van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 6.

Termijnen van betaling.

1. De leges moeten worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 5 mondeling wordt gedaan: op het moment van het doen van de kennisgeving: ingeval de kennisgeving schriftelijk wordt gedaan: op het moment van het uitreiken van de kennisgeving.

2. De leges moeten worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 5 wordt toegezonden binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.

3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 7.

Kwijtschelding.

Bij de invordering van de leges omgevingsvergunning wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 8.

Overgangsrecht.

1. De “Verordening leges omgevingsvergunning 2022” van 7 december 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 9, derde lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 9, derde lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover ter zake daarvan de heffing van de leges omgevingsvergunning hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 9.

Inwerkingtreding.

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De bekendmaking van het in onderdeel 1.1.2. van de bij deze verordening behorende tarieventabel genoemde normblad geschiedt door ter inzagelegging.

3. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 10.

Citeertitel.

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening leges omgevingsvergunning 2023”.

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF7F5B93D

Tarieventabel behorende bij de “Verordening leges omgevingsvergunning 2023”.

Nummer	Handeling	Tarief
	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	
Hoofdstuk 1	**Begripsomschrijvingen**	
1.1.	Voor de toepassing van deze paragraaf wordt verstaan onder:	
1.1.1.	Aanlegkosten: de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken van technische installatiewerken 2012 (UAV2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, de omzetbelasting niet inbegrepen. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft. De thans geldende UAV is als bijlage I bij deze verordening opgenomen.	
1.1.2.	Bouwkosten: De aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, de door opdrachtgever en opdrachtnemer ondertekende aannemingsovereenkomst, de omzetbelasting niet inbegrepen, en indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft. De controle op de berekening van de bouwkosten, of voor zover deze ontbreekt een raming van de bouwkosten, gebeurt op basis van het “Bouwkostenbeleid gemeente Duiven”.	
1.1.3.	Indien de opgave of raming niet deugdelijk wordt geacht, dient een gespecificeerde begroting te worden overgelegd. Blijft de aanvrager in gebreke de aannemingssom in de aanvraag te vermelden of de gevraagde gespecificeerde begroting te overleggen, of kunnen burgemeester en wethouders zich met de opgegeven bouwkosten niet verenigen, dan stellen zij het bedrag van de bouwkosten vast. De bouwkosten worden bepaald aan de hand van de laatste versie van het ‘Bouwkostenbeleid Gemeente Duiven 2017’. Een pdf-versie is te raadplegen op de website van de gemeente onder ‘bouwen en wonen’ via de zoekterm “bouwkosten”. Aan de hand van deze opgave stellen burgemeester en wethouders het bedrag van de bouwkosten vast ter zake waarvan de leges als bedoeld in	

	deze verordening worden geheven.	
1.1.4.	Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.	
1.2.	In dit onderdeel voorkomende begrippen die in de Wabo zijn omschreven, hebben dezelfde betekenis als bij of krachtens de Wabo bedoeld.	
1.3.	In dit onderdeel voorkomende begrippen die niet nader in de Wabo zijn omschreven en die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.	
Hoofdstuk 2	**Algemene tarieven aanvraag omgevingsvergunning**	
	Vooroverleg	
2.1.	Het tarief voor het in behandeling nemen van een vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen activiteit in het kader van de Wabo vergunbaar is, bedraagt Voor zover een vooroverleg (mede) betrekking heeft op de onderdelen 3.4.3. en 3.5.3., is het bepaalde in onderdeel 4.1. daarop onverminderd van toepassing.	€ 289,00
	Geen vergunning benodigd	
2.2.	Indien na het in behandeling nemen van een aanvraag van een omgevingsvergunning blijkt dat voor het oprichten van het bouwwerk geen vergunning is benodigd, bedraagt het tarief:	€ 289,00
	Onvoldoende gegevens aanwezig	
2.3.	Indien de verstrekte (aanvullende) gegevens en bescheiden voor de aanvraag van een omgevingsvergunning onvoldoende zijn om de aanvraag te beoordelen en de aanvraag op grond van artikel 4:5 van de Awb niet in behandeling wordt genomen, bedraagt het tarief 25% van de leges die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van de aanvraag met een minimum van en met een maximum van	€ 289,00 € 2.863,00
	Ingetrokken en opnieuw ingediend	
2.4.	Indien voor het in behandeling nemen van de aanvraag deze wordt ingetrokken en opnieuw wordt ingediend als vooroverleg zijn geen leges verschuldigd voor de eerst genoemde aanvraag.	
2.5.	vervallen	
Hoofdstuk 3	**Omgevingsvergunning**	
3.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project: de som van de verschuldigde leges voor de verschillende activiteiten of handelingen waaruit het project geheel of gedeeltelijk bestaat en waarop de aanvraag betrekking heeft en de verschuldigde leges voor de extra toetsen die in verband met de aanvraag moeten worden uitgevoerd, berekend naar de tarieven en overeenkomstig het bepaalde in deze tarieventabel. In afwijking van de vorige volzin kan ook per activiteit, handeling of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd.	

3.2.	***Bouwactiviteiten***	
3.2.1.	vervallen	
3.2.2.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
3.2.2.1.	indien de bouwkosten minder dan € 10.000 bedragen: 5,0% van de bouwkosten, met een minimum van	€ 289,00
3.2.2.2.	indien de bouwkosten € 10.000 tot € 50.000 bedragen: € 515,00, vermeerderd met 3,5% van het bedrag waarmee die bouwkosten € 9.999 te boven gaan;	€ 515,00
3.2.2.3.	indien de bouwkosten € 50.000 tot € 200.000 bedragen: € 1.900,00 vermeerderd met 2,5% van het bedrag waarmee die bouwkosten € 49.999 te boven gaan;	€ 1.900,00
3.2.2.4.	indien de bouwkosten € 200.000 tot € 500.000 bedragen: € 5.650,00, vermeerderd met 2,5% van het bedrag waarmee die bouwkosten € 199.999 te boven gaan;	€ 5.650,00
3.2.2.5.	indien de bouwkosten € 500.000 tot € 1.000.000 bedragen: € 13.150,00, vermeerderd met 2,5% van het bedrag waarmee die bouwkosten € 499.999 te boven gaan;	€ 13.150,00
3.2.2.6.	indien de bouwkosten € 1.000.000 tot € 2.000.000 bedragen: € 25.650,00, vermeerderd met 2,0% van het bedrag waarmee die bouwkosten € 999.999 te boven gaan;	€ 25.650,00
3.2.2.7.	indien de bouwkosten € 2.000.000 tot € 5.000.000 bedragen: € 45.650,00, vermeerderd met 1,5% van het bedrag waarmee die bouwkosten € 1.999.999 te boven gaan;	€ 45.650,00
3.2.2.8.	indien de bouwkosten € 5.000.000 of meer bedragen: € 90.650,00, vermeerderd met 1,0% van het bedrag waarmee die bouwkosten € 4.999.999 te boven gaan, met een maximum van	€ 90.650,00 € 145.839,00
	Verhogingen/Aanvullingen	
	Het verschuldigde bedrag op grond van onderdeel 2.1. en 3.2.2. wordt:	
3.2.3.	Het verschuldigde bedrag op grond van onderdeel 2.1. en 3.2.2. wordt in verband met een toetsing aan welstandscriteria door het Gelders Genootschap, verhoogd met de tarieven die door het genootschap worden gehanteerd. De tarieven blijken uit de bijgevoegde gewaarmerkte tarievenregeling van het genootschap.	
3.2.4.	vervallen	
3.2.5.	in verband met het in behandeling nemen van aanvullende gegevens die zijn ingediend nadat de in dat onderdeel bedoelde aanvraag al in behandeling is genomen als gevolg van een onvolledige aanvraag	€ 96,00
3.2.6.	in verband met het in behandeling nemen van een ondergeschikte wijziging die is ingediend nadat de in dat onderdeel bedoelde aanvraag al in behandeling is	

	genomen	€ 48,00
3.2.7.	indien artikel 3.3 lid 3 Wabo van toepassing is, verhoogd met:	€ 96,00
3.2.8.	in verband met de beoordeling van een gelijkwaardig oplossing als bedoeld in artikel 1.13 van het Bouwbesluit verhoogd met:	€ 810,00
3.3.	***Aanlegactiviteiten***	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
3.3.1.	indien de aanlegkosten minder bedragen dan € 1.000.000	€ 701,00
3.3.1.2.	indien de aanlegkosten meer dan € 1.000.000 bedragen € 701,00, verhoogd met € 190,00 per € 1.000.000 of deel daarvan waarmee die aanlegkosten € 999.999 te boven gaan.	
3.3.2.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het aanleggen, beschadigen en veranderen van een weg als bedoeld in artikel 2.11, eerste lid van de Algemene Plaatselijke verordening gemeente Duiven, bedraagt het tarief:	
3.3.2.1.	indien de aanlegkosten minder bedragen dan € 1.000.000	€ 701,00
3.3.2.2.	indien de aanlegkosten meer dan € 1.000.000 bedragen € 701,00 verhoogd met € 190,00 per € 1.000.000 of deel daarvan waarmee die aanlegkosten € 999.999 te boven gaan.	
	Verhogingen/Aanvullingen	
	Het verschuldigde bedrag op grond van onderdeel 3.3.1. en 3.3.2. wordt:	
3.3.3.	indien artikel 3.3 lid 3 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van toepassing is, verhoogd met	€ 96,00
3.4.	***Planologisch strijdig gebruik waarbij tevens sprake is van een bouwactiviteit***	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief, in aanvulling op het bepaalde in onderdeel 3.2:	
3.4.1.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo wordt toegepast (binnenplanse afwijking)	€ 818,00
3.4.2.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse kleine afwijking)	€ 794,00
3.4.3.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse afwijking)	€ 7.073,00
3.4.4.	indien artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo wordt toegepast (tijdelijke afwijking)	€ 794,00
3.4.5.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van exploitatieplan)	€ 1.586,00
3.4.6.	indien de aanvraag een project van provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving)	€ 1.952,00
3.4.7.	indien de aanvraag een project van nationaal belang	

	betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving)	€ 1.952,00
3.4.8.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van voorbereidingsbesluit)	€ 794,00
3.5.	***Planologisch strijdig gebruik waarbij geen sprake is van een bouwactiviteit***	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en niet tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
3.5.1.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo wordt toegepast (binnenplanse afwijking)	€ 1.176,00
3.5.2.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse kleine afwijking)	€ 1.176,00
3.5.3.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse afwijking)	€ 7.065,00
3.5.4.	indien artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo wordt toegepast (tijdelijke afwijking)	€ 2.822,00
3.5.5.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van exploitatieplan)	€ 1.513,00
3.5.6.	indien de aanvraag een project van provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving)	€ 1.952,00
3.5.7.	indien de aanvraag een project van nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving)	€ 1.952,00
3.5.8.	indien artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van voorbereidingsbesluit)	€ 1.176,00
3.6.	***In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid***	
	Geheel nieuwe aanvraag	
3.6.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder d, van de Wabo, bedraagt het tarief bij een gebruiksoppervlakte van:	
3.6.1.1.	0 m^2 tot en met 500 m^2	€ 3.237,00
3.6.1.2.	groter dan 500 m^2	€ 5.291,00
	Aanvraag op basis van een reeds bestaande vergunning	
3.6.2.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van een omgevingsvergunning brandveilig gebruik	
3.6.2.1.	indien de wijziging het intrekken of aanvullen van beperkende voorwaarden betreft waaronder de omgevingsvergunning is verleend door veranderd gebruik of veranderde inzichten	€ 289,00
	Veranderde indeling	
3.6.2.2.	indien de wijziging een gevolg betreft van een verandering van de indeling van een bouwwerk of uitbreiding van een	

	bouwwerk	
3.6.2.2.1.	met een maximum verandering/uitbreiding van 30% van het totale gebruiksoppervlak van het bouwwerk bij een totale gebruiksoppervlakte van 0 m^2 tot en met 500 m^2	€ 964,00
3.6.2.2.2.	van meer dan 30% van het totale gebruiksoppervlak van het bouwwerk bij een totale gebruiksoppervlakte van groter dan 500 m^2	€ 1.928,00
3.7.	***Sloopactiviteiten bij monumenten of in beschermd stads- of dorpsgezicht***	
3.7.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een beschermd monument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wabo, of op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder b, van de Wabo met betrekking tot een krachtens provinciale verordening aangewezen monument, waarvoor op grond van die provinciale verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:	
3.7.1.1.	voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een monument:	€ 705,00
3.7.1.2.	voor het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht:	€ 705,00
3.7.2.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder h, van de Wabo, op het slopen van een bouwwerk in een krachtens provinciale verordening aangewezen stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder c, van de Wabo, waarvoor op grond van die provinciale verordening van die gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:	€ 705,00
3.8.	***Uitweg/inrit***	
3.8.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2.12 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
3.8.1.1.	voor een uitweg/inrit bij een bestaande woning of bij een bedrijfspand	€ 388,00
3.8.1.2.	voor een uitweg/inrit bij een nieuwbouw woning of bij een nieuw bedrijfspand	€ 111,00
3.9.	***Handelsreclame***	
3.9.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het plaatsen van handelsreclame als bedoeld in artikel 2.2 lid 1 onder h & i van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht juncto artikel 4:22 van de Algemene Plaatselijke Verordening bedraagt het tarief:	€ 482,00
3.9.2.	Het verschuldigde bedrag op grond van onderdeel 3.9.1.	

	wordt in verband met een toetsing aan welstandscriteria door het Gelders Genootschap, verhoogd met de tarieven die door het genootschap worden gehanteerd. De tarieven blijken uit de bijgevoegde gewaarmerkte tarievenregeling van het genootschap.	
3.9.3.	Indien de activiteit bouw (artikel 2.1. lid 1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) van toepassing is, worden het tarief onder 3.9.1. voor Handelsreclame niet toegepast.	
3.10.	***Kappen***	
	Vervallen	
3.11.	***Opslag van roerende zaken***	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de opslag van roerende zaken in een bepaald gedeelte van de provincie of de gemeente, waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2:10 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:	
3.11.1.	indien de activiteit bestaat uit het daar opslaan van roerende zaken, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder j, van de Wabo:	€ 111,00
3.11.2.	indien de activiteit bestaat uit het als eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat daar roerende zaken worden opgeslagen, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder k, van de Wabo:	€ 111,00
3.12.	***Projecten of handelingen in het kader van de Natuur-beschermingswet 1998***	
3.12.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op handelingen in een beschermd natuurgebied die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of voor de dieren of planten, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 bedraagt het tarief:	€ 111,00
3.12.2.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het realiseren van projecten of andere handelingen met gevolgen voor habitats en soorten in een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangewezen gebied als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998	€ 111,00
3.13.	***Handelingen in het kader van de Wet natuurbescherming***	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een handeling waarvoor op grond van artikel 75, derde lid, van de Wet natuurbescherming ontheffing nodig is, bedraagt het tarief:	€ 111,00
3.14.	***Omgevingsvergunning in twee fasen***	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning op verzoek in twee fasen plaatsvindt, als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
3.14.1.	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een	

	beschikking met betrekking tot de eerste fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in deze paragraaf voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de eerste fase betrekking heeft;	
3.14.2.	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de tweede fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de tweede fase betrekking heeft. Indien de activiteiten en 2.1, eerste lid, onder a en 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo geen deel uitmaken van dezelfde fase, wordt dit gezien als dat er geen sprake is van een bouwactiviteit.	
3.15.	***Omgevingsvergunning ter legalisering***	
3.15.1.	Indien de aanvraag van een omgevingsvergunning wordt ingediend ter legalisering van een activiteit na aanvang of gereedkomen hiervan, worden de kosten genoemd in de onderdelen 3.2. tot en met 3.14. verhoogd met 25% van die kosten, met een minimum van:	€ 96,00
3.15.2.	Met een maximum van	€ 1.165,00
Hoofdstuk 4	**Bestemmingsplannen**	
	Vooroverleg/Principeverzoek	
4.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een vooroverleg/principeverzoek tot planologische medewerking	€ 3.125,00
	Aanvraag procedure/begeleiding bestemmingsplannen	
4.2.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.2.1.	tot het vaststellen van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening	€ 10.905,00*
4.2.2.	tot het wijzigen van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder a, van de Wet ruimtelijke ordening	€ 7.669,00*
4.2.3.	tot het uitwerken van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder b, van de Wet ruimtelijke ordening	€ 4.747,00*
	* genoemde bedragen zijn exclusief kosten voor onderzoeksrapporten en opstellen bestemmingsplan, laatstgenoemde kosten komen voor rekening en risico van aanvrager	
Hoofdstuk 5	**Sloopmeldingen**	
	Vervallen	
Hoofdstuk 6	**Overige ontheffingen/toetsen/Verhogingen/ Aanvullingen/Adviezen**	
6.1.1.	*Bodemrapporten en archeologisch programma van eisen*	
	Het verschuldigde bedrag, al dan niet in aanvulling op de leges op grond van voorgaande onderdelen indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel	

	bedoelde aanvraag een bodemrapport benodigd is, is:	
6.1.1.1.	voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	€ 405,00
6.1.1.2.	voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport dan wel een programma van eisen	€ 287,00
6.1.1.3.	voor het opstellen van een archeologisch programma van eisen	€ 918,00
6.1.1.4.	Voor de beoordeling van een akoestisch rapport	€ 283,00
6.1.1.4.1.	Voor de beoordeling van ieder ander rapport, anders dan genoemd in 6.1.1.1., 6.1.1.2.,6.1.1.3. en 6.1.1.4. tot een maximum van niet meer dan voor al die andere te beoordelen rapporten gezamenlijk	€ 283,00 € 570,00
6.1.2.	*Verplicht advies andere instanties en MER*	
6.1.2.1.	Het verschuldigde bedrag, op grond van de voorgaande onderdelen wordt, indien een daartoe bij wettelijk voorschrift aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag of het ontwerp van de beschikking op de aanvraag om een omgevingsvergunning: het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag om een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting.	
6.1.2.2.	Indien een begroting als bedoeld in 6.1.2.1. is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
6.1.3.	Het verschuldigde bedrag, al dan niet in aanvulling op de leges op grond van voorgaande onderdelen, voor het advies aan een ander bevoegd gezag	€ 289,00
6.2.	*Verklaring van geen bedenkingen*	
	Het verschuldigde bedrag op grond voorgaande onderdelen wordt, indien een daartoe bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo, verhoogd met:	
6.2.1.	indien de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 2.273,00
6.2.2.	indien een ander bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 2.054,00
6.2.3.	Indien een begroting als bedoeld in 6.2.2. is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
6.3.	*Ontheffing geluidshinder*	
6.3.1	Het verschuldigde bedrag, al dan niet in aanvulling op de tarieven op grond van voorgaande onderdelen, bedraagt voor het in behandeling nemen van een verzoek om ontheffing en vaststelling van hogere grenswaarden als bedoeld in artikelen 83, 85, 100a, 100b, 106, 110a, 110b en 110c, van de Wet geluidhinder:	
6.3.1.1.	voor gevallen van enkelvoudige aard (één woning, één soort geluidhinder)	€ 372,00

6.3.1.2.	voor overige gevallen	€ 743,00
6.4.	*Voorbereidingsbesluit* Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening	€ 2.854,00
6.5.	*Publicatie week- en dagbladen en Staatscourant*	
	Het verschuldigde bedrag, al dan niet in aanvulling op de leges op grond van voorgaande onderdelen, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag (extra) een publicatie benodigd is	€ 37,00
6.6.	*Verkrijgen van noodurgentie verklaring*	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een noodurgentieverklaring als bedoeld in artikel 10 b, lid 3 van de Huisvestingsverordening Duiven 2020	€ 59,00
Hoofdstuk 7	**Vermindering**	
7.1.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning is vooraf gegaan door een aanvraag om vooroverleg of beoordeling van een vooroverleg als bedoeld in onderdeel 2.1. waarop de eerstgenoemde aanvraag betrekking heeft, worden de ter zake van het vooroverleg of de beoordeling van de vooroverleg geheven leges in mindering gebracht op de leges voor het in behandeling nemen van de aanvraag om de omgevingsvergunning bedoeld in onderdeel 3.	
7.2.	Het verschuldigde bedrag op grond van onderdeel 3. wordt, indien de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen wordt ingediend ter vervanging van een eerder aangevangen of voltooid bouwproject welke door calamiteiten is verwoest, verlaagd met 40%. De eerste volzin is alleen van toepassing indien het nieuwe bouwproject aan dezelfde regelgeving kan worden getoetst als waaraan het te vervangen bouwproject destijds is getoetst.	
7.3.	*Minimumbedrag* Het minimaal te betalen bedrag is	€ 289,00
Hoofdstuk 8	**Teruggaaf**	
8.1.	*Teruggaaf als gevolg van intrekking aanvraag omgevingsvergunning*	
	Als een aanvrager zijn aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project intrekt terwijl deze reeds in behandeling is genomen door de gemeente en nog niet is verleend dan wel geweigerd, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt:	
8.1.1.	indien de aanvraag wordt ingetrokken binnen een termijn van 2 weken na het indienen van de aanvraag: 75% van voor de activiteit verschuldigde leges;	
8.1.2.	indien de aanvraag wordt ingetrokken na 2 weken en binnen 6 weken na het indienen van de aanvraag: 50% van voor de activiteit verschuldigde leges;	

8.1.3.	indien de aanvraag wordt ingetrokken na 6 weken na het indienen van de aanvraag: 30% van voor de activiteit verschuldigde leges.	
8.2.	*Teruggaaf als gevolg van intrekking verleende omgevingsvergunning*	
	Als de gemeente een verleende omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouwactiviteiten als bedoeld in onderdeel 3.2 intrekt op aanvraag van de vergunninghouder, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges, mits deze aanvraag is ingediend binnen 2 jaren na onherroepelijk worden van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt. De teruggaaf bedraagt: 25% van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges.	
8.3.	*Teruggaaf als gevolg van het weigeren van een omgevingsvergunning*	
8.3.1.	Als de gemeente een omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouw-activiteiten als bedoeld in onderdeel 3.2. weigert, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt: 25% van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges.	
8.3.2.	Onder een weigering bedoeld in onderdeel 8.3.1. wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechterlijke uitspraak.	
8.3.3.	*Minimumbedrag*	
	Het minimaal te betalen bedrag is het bedrag genoemd in onderdeel 3.2.2.1.	
8.4.	*Geen teruggaaf legesdeel advies of verklaring van geen bedenkingen*	
	Van de leges verschuldigd op grond van de onderdelen 3.2.3. en 6 wordt geen teruggaaf verleend.	
Hoofdstuk 9	**Ambtshalve intrekken omgevingsvergunning**	
	Het tarief bedraagt voor gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.33 van de Wabo.	€ 48,00
Hoofdstuk 10	**Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project**	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot wijziging van een reeds verleende omgevingsvergunning als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project: 10% van de op grond van de in die onderdelen verschuldigde leges, met een minimum van of, de in het betreffende onderdeel genoemde leges indien deze minder bedragen dan dit minimum.	€ 289,00

Hoofdstuk 11	**Overschrijven vergunningen en ontheffingen**	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van de tenaamstelling van een verleende omgevingsvergunning	€ 96,00

Behoort bij het besluit van de raad van de gemeente Duiven van 6 december 2022.

GELDERS GENOOTSCHAP
Kosten advisering per 01.01.2023

A. Advisering bouw- en verbouwplannen welstand en monumenten en inrichting van de openbare ruimte

Tarief op basis van een promillage van de bouwsom:

1a. 1,9 0/00 met een minimum van € 50 in geval van geraamde bouwkosten van € 0 tot en met € 500.000

plus over het gedeelte van de bouwsom van € 500.001 tot en met € 1.000.000	->	1,2 0/00
plus over het gedeelte van de bouwsom van € 1.000.001 tot en met € 2.500.000	->	0,8 0/00
plus over het gedeelte van de bouwsom van € 2.500.001 tot en met € 5.000.000	->	0,5 0/00
plus over het gedeelte van de bouwsom van € 5.000.001 en meer	->	0,25 0/00

1b. indien het woningbouw betreft wordt per aanvraag bezien hoeveel grondgebonden woningen er per locatie worden uitgevoerd en deze worden per type in rekening gebracht

De volgende regeling per type is daarbij van toepassing:

- complexen van 1 tot en met 5 gelijke woningen
  -> tarief volgens 1a.
- complexen van 6 tot en met 10 gelijke woningen
  -> tarief over de bouwsom van 5 woningen
- complexen van 11 tot en met 20 gelijke woningen
  -> tarief over de bouwsom van 6 woningen
- complexen van 21 tot en met 30 gelijke woningen
  -> tarief over de bouwsom van 8 woningen
- complexen van 31 tot en met 40 gelijke woningen
  -> tarief over de bouwsom van 10 woningen
- complexen van 41 tot en met 50 gelijke woningen
  -> tarief over de bouwsom van 12 woningen

  en zo vervolgens,

(Etage- en galerijwoningen e.d. worden als één bouwblok beschouwd. Het tarief wordt dan berekend over de totale bouwsom van het bouwblok.)

2.	integrale advisering	
	welstand + 1 extra discipline	-> 1,8 x regulier tarief
	welstand + meerdere extra disciplines	-> 2,2 x regulier tarief
3.	illegale bouwwerken	-> 1,5 x regulier tarief
4.	reclameobjecten	-> € 50
5.	geschreven adviezen vooroverleg n.a.v. een commissievergadering of een mandaatbehandeling (bedrag wordt verrekend bij de definitieve aanvraag)	-> € 100

B. Overige adviezen

Uurtarief: afhankelijk van soort advisering

Alle bedragen worden afgerond op hele euro's en zijn excl. BTW

Waarmerking tariefregeling Gelders Genootschap per 1 januari 2023

Tariefregeling als bedoeld in paragraaf 3.2.3 en 3.9.2 van de tarieventabel behorende bij de “Verordening leges omgevingsvergunning 2023”. De verordening is vastgesteld door de gemeenteraad van Duiven in zijn openbare vergadering van 6 december 2022.

De raad van de gemeente Duiven,

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Bijlage I:

- **behorende bij de "Verordening leges omgevingsvergunning 2023";**
- **als bedoeld in onderdeel 1.1.1. van de bijbehorende tarieventabel.**

Besluit vaststelling Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012)
Geldend van 01-03-2012 t/m heden

Besluit vaststelling Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012)

De Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie;

Overwegende dat het wenselijk is de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken te herzien;

Besluiten:

Vast te stellen de in de bijgaande bijlage 1 vervatte Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012.

Deze beschikking zal in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 19 januari 2012

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J.W.E. Spies

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
M.J.M. Verhagen

Bijlage 1

Tekst van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012)

Hoofdstuk I. Algemeen

§ 1. Aanduidingen, begripsbepalingen

1. Verstaan wordt onder:

   de aannemer: de natuurlijke of rechtspersoon, aan wie het werk is opgedragen;
   de aannemingssom: het bedrag, waarvoor de aannemer zich heeft verbonden het werk tot stand te brengen, de omzetbelasting daarin niet begrepen;
   het bestek: de beschrijving van het werk, de daarbij behorende tekeningen, de voor het werk geldende voorwaarden, de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing;

bouwstoffen: de in het werk te brengen materialen, voorwerpen, onderdelen, installaties of onderdelen daarvan, grond van allerlei soort en dergelijke;
dag: kalenderdag;
de opdrachtgever: de natuurlijke of rechtspersoon, die het werk opdraagt;
de overeenkomst: de tussen opdrachtgever en aannemer tot stand gekomen overeenkomst van aanneming van werk;
UAV: deze Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012;
het werk: het uit te voeren werk, technische installatiewerk of de te verrichten levering;
werkdag: een kalenderdag, tenzij deze valt op een algemeen
of ter plaatse van het werk erkende, of door de overheid dan wel bij of krachtens collectieve arbeidsovereenkomst voorgeschreven rust- of feestdag, vakantiedag of andere niet individuele vrije dag.

2. Indien in het bestek een afzonderlijke termijn is gesteld, binnen welke een deel van het werk moet worden opgeleverd, wordt voor de toepassing van de §§ 6, vierde lid, 8, 8a, 9, 10, 11, 12, 42 en 44 dat deel als een afzonderlijk werk aangemerkt.
3. Indien in het bestek een afzonderlijke termijn is gesteld, binnen welke de uitvoering van het werk tot een bepaalde stand moet zijn gevorderd, voordat de oplevering plaats vindt, is het bepaalde in de §§ 8, 8a, 9 en 42 van overeenkomstige toepassing.
4. Indien aan de totstandkoming van de overeenkomst geen aanbesteding is voorafgegaan, wordt voor de toepassing van de §§ 2, tweede lid, 6, elfde en dertiende lid, 48, tweede lid, en 49, tweede lid, in plaats van ‘de dag van aanbesteding’ gelezen ‘de dag van de prijsaanbieding van de aannemer’.
5. Bij meerjarige onderhoudswerken, opgedragen voor een bepaalde som per jaar wordt, indien sprake is van ‘aannemingssom’ of van ‘termijn van betaling’, bedoeld de aannemingssom per jaar of de termijn van betaling van het betrokken onderhoudsjaar.

§ 2. Van toepassing zijnde voorschriften, tegenstrijdige bepalingen

1. De bepalingen van de UAV gelden voor zover daarvan in het bestek niet uitdrukkelijk is afgeweken.
2. Tot het bestek behoren mede, als waren zij er letterlijk in opgenomen, de op het werk van toepassing verklaarde technische normvoorschriften zoals deze drie maanden voor de dag van aanbesteding luiden.
3. Op de overeenkomst is van toepassing het Nederlandse recht.
4. Indien onderdelen van het bestek onderling tegenstrijdig zijn, wordt, tenzij een andere bedoeling uit het bestek voortvloeit, de rangorde daarvan bepaald aan de hand van de volgende regels:

   a. een nieuw geschreven of getekend document gaat voor een oud geschreven of getekend document;
   b. de beschrijving gaat voor een tekening;
   c. een bijzondere regeling gaat voor een algemene regeling;

   met dien verstande, dat regel a gaat voor de regels b en c , en regel b voor regel c .

   Indien toepassing van deze regels geen uitkomst biedt, wordt de tegenstrijdigheid, met inachtneming van de billijkheid, uitgelegd ten nadele van degene door of namens wie het bestek is opgesteld.
5. Het in het vierde lid bepaalde laat onverlet de verplichting van de aannemer om de directie te waarschuwen in geval van een klaarblijkelijke tegenstrijdigheid tussen onderdelen van het bestek.

Hoofdstuk II. Vertegenwoordiging van partijen

§ 3. Directie

1. De opdrachtgever is gerechtigd een of meer personen aan te wijzen om als directie op te

treden of de directie bij te staan dan wel als zodanig aangewezen personen door anderen te vervangen.
2. Indien de opdrachtgever niet een of meer personen wil aanwijzen om als directie op te treden, is hij verplicht hiervan vóór de uitvoering van het werk schriftelijk mededeling te doen aan de aannemer. Indien door het niet aanwijzen of niet vervangen van een of meer personen om als directie op te treden meer van de aannemer wordt verlangd dan redelijkerwijs van hem kan worden gevergd, heeft hij recht op bijbetaling.
3. De opdrachtgever geeft van elke aanwijzing als bedoeld in het eerste lid, indien deze niet reeds in het bestek is gedaan, en van elke wijziging of intrekking daarvan, onverwijld schriftelijk kennis aan de aannemer.
4. Zolang en voor zover de opdrachtgever niet schriftelijk aan de aannemer van het tegendeel doet blijken, vertegenwoordigt de directie de opdrachtgever in alle zaken het werk betreffende. In de gevallen echter, waar in de UAV uitdrukkelijk de opdrachtgever is genoemd, is alleen deze bevoegd.
5. Indien meer dan één persoon als directie is aangewezen, wordt ieder der aangewezen personen geacht de directie te vertegenwoordigen.
6. De directie oefent het toezicht uit op de uitvoering van het werk en op de naleving van de overeenkomst.
7. Personen, die zijn aangewezen om de directie bij te staan, binden deze in zoverre het tegendeel niet schriftelijk aan de aannemer is medegedeeld.
8. De directie is bevoegd te bepalen, dat door haar aan te duiden werkzaamheden niet mogen worden uitgevoerd dan in tegenwoordigheid van de directie of van door haar aangewezen personen.
9. Indien en zolang de opdrachtgever van zijn in het eerste lid bedoelde bevoegdheid geen gebruik heeft gemaakt, treedt hij daar, waar in de UAV sprake is van de directie, in haar plaats.

§ 4. Gevolmachtigde van de aannemer

1. De aannemer is te allen tijde gerechtigd één of meer personen aan te wijzen om hem in zaken het werk betreffende te vertegenwoordigen. De aanwijzing door de aannemer van personen die hem in zaken het werk betreffende zullen vertegenwoordigen, moet geschieden met gebruikmaking van een volmacht overeenkomstig Bijlage A van de UAV. Ditzelfde geldt bij wijziging van bedoelde volmacht.
2. Een door de aannemer gewaarmerkt afschrift van de volmacht wordt onverwijld aan de directie verschaft.
3. De aanwijzing van iedere gevolmachtigde geschiedt voor het werk of voor een bepaald gedeelte ervan.

Hoofdstuk III. Algemene verplichtingen van partijen

§ 5. Verplichtingen van de opdrachtgever

1. De opdrachtgever zorgt er voor, dat de aannemer tijdig kan beschikken:

    a. over de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, die voor de opzet van het werk volgens het bestek vereist zijn;
    b. over het terrein of het water, waarop of waarin het werk moet worden uitgevoerd;
    c. over de benodigde tekeningen en andere gegevens;
    d. over de verstrekkingen, die de opdrachtgever ingevolge de overeenkomst doet.

    Indien de aard van het werk hiertoe aanleiding geeft, houdt de directie vóór de aanvang van het werk een bouwbespreking met de aannemer en de leidingbeheerders, waarbij de aannemer wordt ingelicht omtrent de juiste ligging van de zich in of nabij het werk en het werkterrein bevindende ondergrondse kabels en leidingen en waarbij wordt vastgesteld wat daarmee moet geschieden. Indien de directie deze bouwbespreking niet houdt, zal de aannemer vóór de aanvang van het werk om het houden van die bespreking verzoeken. De directie zal aan dit verzoek gevolg geven.
2. De opdrachtgever draagt de verantwoordelijkheid voor de door of namens hem

voorgeschreven constructies en werkwijzen, daaronder begrepen de invloed die daarop door de bodemgesteldheid wordt uitgeoefend, alsmede voor de door of namens hem gegeven orders en aanwijzingen.

3. Indien bouwstoffen of hulpmiddelen, die de opdrachtgever ter beschikking heeft gesteld, gebreken mochten hebben, is de opdrachtgever aansprakelijk voor de daardoor veroorzaakte schade.
4. De opdrachtgever is aansprakelijk voor de functionele ongeschiktheid:

   a. van door hem voorgeschreven bouwstoffen;
   b. van bouwstoffen, die bij een door hem voorgeschreven leverancier moeten worden betrokken, tenzij de aannemer een keuzemogelijkheid had met betrekking tot deze bouwstoffen.

   Onder de functionele ongeschiktheid van bouwstoffen wordt verstaan het naar hun aard niet geschikt zijn van deze bouwstoffen voor het doel waarvoor zij blijkens het bestek zijn bestemd.
5. (Vervallen).
6. Indien wettelijke voorschriften of beschikkingen van overheidswege hogere eisen aan het werk stellen dan in de overeenkomst is bepaald, zullen wijzigingen van het werk, welke nodig zijn om aan die eisen te voldoen, worden verrekend als meer werk.
7. De opdrachtgever zal het aan de aannemer toekomende volgens de in de overeenkomst gestelde regelen voldoen.
8. Indien het bouwterrein, de uit het werk komende oude bouwstoffen of de door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen verontreinigd zijn, wordt de aard en de omvang daarvan, voor zover voor de uitvoering van het werk van belang, in het bestek vermeld. De opzet van het werk zal zodanig zijn, dat daardoor schade aan personen, goederen of milieu zoveel mogelijk wordt beperkt.

§ 6. Verplichtingen van de aannemer

1. De aannemer is verplicht het werk uit te voeren naar de bepalingen van de overeenkomst zonder aanspraak op verrekening, bijbetaling of schadevergoeding te kunnen doen gelden dan in de gevallen, waarin dat bepaaldelijk voorgeschreven of kennelijk bedoeld is.
   Hij is verplicht al datgene te verrichten, wat naar de aard van de overeenkomst door de wet, de billijkheid of het gebruik wordt gevorderd of tot een behoorlijke aanwending der bouwstoffen behoort.
2. De aannemer is verplicht het werk uit te voeren volgens de door de directie te verstrekken en de door haar goed te keuren tekeningen. Hij is verplicht de orders en aanwijzingen op te volgen, die hem door de directie worden gegeven.
3. De verplichtingen van de aannemer omvatten mede:
   a. de levering van de nodige bouwstoffen en het verrichten van de nodige werkzaamheden;
   b. de beschikbaarstelling van gereedschap, materieel, hulpmaterialen, hulpstoffen, hulpwerken en andere hulpmiddelen, nodig voor de uitvoering van het werk en het verrichten van de nodige hulpwerkzaamheden;
   c. de betaling van precario, kosten van aansluiting van hulpleidingen en dergelijke.
4. Het werk en de uitvoering daarvan zijn voor rekening van de aannemer met ingang van de datum van aanvang of zoveel eerder als de aannemer ingevolge § 7, tweede lid, met het werk begint, tot en met de dag waarop het werk overeenkomstig het bepaalde in § 10, eerste of tweede lid, als opgeleverd wordt beschouwd. Onder het werk en de uitvoering daarvan worden mede begrepen de voorbereiding, de aanvoer van bouwstoffen, de uitvoering van hulpwerken, de doelmatigheid en capaciteit van werktuigen en gereedschappen.
5. De uitvoering van het werk moet zodanig zijn, dat de totstandkoming van het werk overeenkomstig de volgens § 8, eerste lid, in het bestek voorgeschreven termijn verzekerd is.
6. De wijze van uitvoering van het werk moet zodanig zijn, dat voor de opdrachtgever dan wel voor derden geen nodeloze hinder is te duchten. De aannemer dient het werk zodanig uit te voeren, dat daardoor schade aan personen, goederen of milieu zoveel mogelijk wordt beperkt.
7. Onvoldoend werk wordt binnen een door de directie in billijkheid te stellen termijn tot haar genoegen door de aannemer verbeterd of vernieuwd. Deze verbetering of vernieuwing geschiedt op kosten van de aannemer, tenzij het onvoldoend werk het gevolg is van een

omstandigheid die voor rekening van de opdrachtgever komt.

8. De aannemer is aansprakelijk voor schade aan met het werk in verband staande werken van de opdrachtgever en aan andere werken en eigendommen van de opdrachtgever, voor zover deze door de uitvoering van het werk is toegebracht en is toe te rekenen aan nalatigheid, onvoorzichtigheid of verkeerde handelingen van de aannemer, zijn personeel, zijn onderaannemers of zijn leveranciers.
9. De aannemer vrijwaart de opdrachtgever tegen aanspraken van derden tot vergoeding van schade, voor zover deze door de uitvoering van het werk is toegebracht en is toe te rekenen aan nalatigheid, onvoorzichtigheid of verkeerde handelingen van de aannemer, zijn personeel, zijn onderaannemers of zijn leveranciers.
10. De aannemer zorgt voor de tijdige verkrijging van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, die hij nodig heeft of wenst, voor zover zij niet behoren tot die, waarvoor de opdrachtgever ingevolge het bepaalde in § 5, eerste lid, sub a zorg draagt.
11. De aannemer wordt geacht bekend te zijn met de voor de uitvoering van het werk van belang zijnde wettelijke voorschriften en beschikkingen van overheidswege, voor zover deze op de dag van aanbesteding in werking zijn getreden. De aan de naleving van deze voorschriften en beschikkingen verbonden gevolgen zijn voor zijn rekening.
12. De gevolgen van de naleving van voorschriften van bijzondere aard zijn voor rekening van de aannemer, tenzij redelijkerwijs moet worden aangenomen, dat hij deze voorschriften niet behoefde te kennen. In dit laatste geval heeft hij aanspraak op bijbetaling.
13. De gevolgen van de naleving van wettelijke voorschriften of beschikkingen van overheidswege, die na de dag van aanbesteding in werking treden, komen voor rekening van de opdrachtgever, tenzij redelijkerwijs moet worden aangenomen dat de aannemer die gevolgen reeds op de dag van aanbesteding had kunnen voorzien. Indien echter in de overeenkomst bepalingen zijn opgenomen betreffende de verrekening van wijzigingen van lonen en sociale lasten of van prijzen, huren en vrachten, komen de gevolgen daarvan slechts voor rekening van de opdrachtgever, indien en voor zover zulks uit die bepalingen voortvloeit.
14. Indien de constructies, werkwijzen, orders en aanwijzingen, bedoeld in § 5, tweede lid, dan wel de bouwstoffen of hulpmiddelen, bedoeld in § 5, derde lid, klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat de aannemer in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen door zonder de directie daarop te wijzen tot uitvoering van het desbetreffende onderdeel van het werk over te gaan, is hij voor de schadelijke gevolgen van zijn verzuim aansprakelijk. Het in dit lid bepaalde is van overeenkomstige toepassing op de in § 5, vierde lid, en deze paragraaf, zevenentwintigste lid, bedoelde gevallen.
15. Indien de aannemer meent, behalve op de aannemingssom, op de vergoeding van de omzetbelasting en op de verrekening ingevolge de §§ 35 tot en met 39, nog andere aanspraken jegens de opdrachtgever te hebben, geeft hij daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk aan deze kennis en in elk geval op zodanig tijdstip dat de directie de ter zake nodige gegevens kan verzamelen. Aan het verzamelen van die gegevens verleent de aannemer zijn medewerking. De opdrachtgever of de directie kan van de aannemer nadere inlichtingen verlangen omtrent de door hem kenbaar gemaakte aanspraken.
16. De aannemer zorgt voor orde en veiligheid op het werk. Hij zorgt tevens voor een zodanige verlichting, dat een goede uitvoering van het werk gewaarborgd is.

16a. Wanneer bij de uitvoering van het werk voorwerpen of stoffen worden aangetroffen, waarvan redelijkerwijs geacht kan worden dat deze schade kunnen toebrengen aan personen, goederen of milieu, brengt de aannemer dit onmiddellijk ter kennis van de directie. Hij neemt terstond, zo mogelijk in overleg met de directie, de door de omstandigheden vereiste veiligheidsmaatregelen.

17. De aannemer is verplicht alle onbekwame dan wel ongeschikte personen, die van zijnentwege of vanwege een onderaannemer of leverancier op het werk aanwezig zijn, op verlangen van de directie onverwijld daarvan te doen verwijderen.
18. De aannemer moet gedurende de uitvoering van het werk op of in de nabijheid van de plaats, waar het wordt uitgevoerd, aanwezig zijn, tenzij de directie zulks onnodig oordeelt of een gevolmachtigde hem overeenkomstig § 4 vertegenwoordigt.
19. De aannemer zorgt er voor, dat bij de uitvoering van het werk, tenzij hijzelf of zijn gevolmachtigde ter plaatse is, steeds een persoon aanwezig is, die de opdracht heeft orders of aanwijzingen van de directie op te volgen en deze onverwijld aan hem of zijn gevolmachtigde

over te brengen.

20. De aannemer verleent toegang tot het werk en het werkterrein aan de personen, die door de opdrachtgever of de directie tot toegang zijn gemachtigd, voor zover hij daartegen geen redelijke bezwaren heeft.
21. Behalve het te werk gestelde personeel en uit anderen hoofde bevoegde personen mag de aannemer andere personen op het werk en het werkterrein toelaten voor zover de opdrachtgever of de directie daartegen geen redelijke bezwaren kenbaar maakt.
22. De aannemer zorgt er voor, dat de directie en door de directie aangewezen personen, voor zover fabrieksgeheim zich daartegen niet verzet, vrije toegang hebben tot de terreinen, fabrieken, werkplaatsen en loodsen, zowel van de aannemer als van onderaannemers en leveranciers, waar werkzaamheden ten behoeve van het werk worden verricht of voor het werk bestemde bouwstoffen zijn opgeslagen, teneinde de werkzaamheden respectievelijk de bouwstoffen te inspecteren.
23. Indien uit hoofde van fabrieksgeheim vrije toegang als bedoeld in het voorgaande lid niet of niet ten volle kan worden gegeven, moet hiervan kennis worden gegeven:

    a. bij de inschrijving, indien de bevoegdheid tot het verlenen van vrije toegang bij de aannemer berust;
    b. bij de aanvraag tot goedkeuring van de betrokken onderaannemer of leverancier, indien de bevoegdheid bij een van hen berust.

    Een kennisgeving als bedoeld onder a zal niet worden aangemerkt als een aan de inschrijving verbonden voorwaarde.
24. Indien twee of meer personen tezamen een werk hebben aangenomen, zijn zij hoofdelijk voor de gehele uitvoering daarvan aansprakelijk. Zij zijn verplicht een van hen schriftelijk aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
25. De aannemer mag het werk niet geheel of ten dele aan een ander overdragen zonder schriftelijke goedkeuring van de opdrachtgever.
26. De aannemer kan bepaalde onderdelen van het werk in onderaanneming laten uitvoeren, mits voor de keuze van deze onderdelen en van de daarvoor in te schakelen onderaannemers de schriftelijke goedkeuring van de directie is verkregen; deze goedkeuring zal niet mogen worden onthouden op onredelijke gronden. De aannemer blijft niettemin jegens de opdrachtgever voor die onderdelen ten volle verantwoordelijk.
27. Indien door of namens de opdrachtgever het inschakelen van een bepaalde onderaannemer of leverancier is of wordt voorgeschreven, is de aannemer voor wat het presteren van die onderaannemer of leverancier betreft jegens de opdrachtgever tot niet meer gehouden dan tot datgene, waartoe de aannemer die onderaannemer of leverancier kan houden krachtens de voorwaarden door deze gehanteerd en zoals deze door de opdrachtgever zijn aanvaard of goedgekeurd.
    Indien de voorgeschreven onderaannemer of leverancier niet, niet tijdig of niet deugdelijk presteert en de aannemer het redelijkerwijs nodige heeft gedaan om nakoming en/of schadevergoeding te verkrijgen, zal de opdrachtgever de voor de aannemer ontstane meerdere kosten aan hem vergoeden, voor zover deze hem niet zijn vergoed door de onderaannemer of leverancier.
    Daartegenover zal de aannemer, op eerste verzoek van de opdrachtgever, aan deze zijn vordering op de voorgeschreven onderaannemer of leverancier cederen tot aan het door de opdrachtgever aan hem vergoede bedrag.
28. Indien onderdelen van het werk in onderaanneming worden uitgevoerd, zal de aannemer de onderaannemer volledig inlichten omtrent de bepalingen van het bestek, die bij het desbetreffende onderdeel van belang kunnen zijn, en omtrent de wijze van uitvoering.
29. Orders en aanwijzingen betreffende die onderdelen zullen door de directie uitsluitend aan de aannemer worden kenbaar gemaakt en zullen door deze aan de onderaannemer worden doorgegeven, tenzij de aannemer na overleg met de onderaannemer schriftelijk verzoekt bedoelde orders en aanwijzingen tevens rechtstreeks aan de onderaannemer mede te delen.
30. De aannemer is verplicht ter zake van de overeenkomst in Nederland domicilie te hebben voor zover hij niet reeds in Nederland is gevestigd.

Hoofdstuk IV. Aanvang, uitvoeringsduur, oplevering

§ 7. Datum van aanvang

1. Als datum van aanvang zal worden aangemerkt de vijfde werkdag na de dag waarop de aannemer het werk is opgedragen.
2. Tenzij in het bestek anders is bepaald, staat het de aannemer vrij, behoudens bezwaar van de directie, ook vóór de datum van aanvang met het werk te beginnen.

§ 8. Uitvoeringsduur, uitstel van oplevering

1. De termijn, binnen welke het werk moet worden opgeleverd, wordt in het bestek uitgedrukt:
   a. hetzij in een aantal werkbare werkdagen;
   b. hetzij in een aantal kalenderdagen, -weken of -maanden;
   c. hetzij door een bepaalde dag te noemen.
2. Indien een termijn is uitgedrukt in een aantal werkbare werkdagen, worden werkdagen, respectievelijk halve werkdagen, als onwerkbaar beschouwd, wanneer daarop door omstandigheden buiten de aansprakelijkheid van de aannemer gedurende ten minste vijf uren, respectievelijk ten minste twee uren, door het grootste deel van de arbeiders of machines niet kon worden gewerkt.
3. Als de oplevering van het werk zou moeten geschieden op een dag die geen werkdag is, geldt de eerstvolgende werkdag als de overeengekomen dag van oplevering.
4. De termijn, binnen welke het werk moet worden opgeleverd, kan door de opdrachtgever worden verlengd, hetzij eigener beweging, hetzij op een daartoe strekkend verzoek van de aannemer. Een verzoek van de aannemer om termijnverlenging zal slechts in overweging kunnen worden genomen, indien dit schriftelijk geschiedt en – behoudens ontheffing door de directie – ten minste veertien dagen voor het verstrijken van de termijn bij de directie is bezorgd.
5. Indien door overmacht, door voor rekening van de opdrachtgever komende omstandigheden, of door het door of namens de opdrachtgever aanbrengen van bestekswijzigingen dan wel van wijzigingen in de uitvoering van het werk, niet van de aannemer kan worden gevergd dat het werk binnen de overeengekomen termijn wordt opgeleverd, heeft hij recht op termijnverlenging.

§ 8a. Beproeving

1. Beproeving van het technische installatiewerk of een of meer onderdelen daarvan vindt plaats, indien dit is overeengekomen. De beproeving geschiedt door de aannemer in aanwezigheid van de directie en dient om vast te stellen of het technische installatiewerk, of het desbetreffende onderdeel daarvan, op het gebied bestreken door de beproeving, voldoet aan hetgeen is overeengekomen voor zover dit op het tijdstip van de beproeving mogelijk is.
2. Aannemer en directie stellen in onderling overleg het tijdstip van de beproeving vast. Indien aannemer en directie niet komen tot gemeenschappelijke vaststelling van het tijdstip van de beproeving, stelt de aannemer dit tijdstip vast en geeft van dit tijdstip ten minste acht dagen tevoren schriftelijk kennis aan de directie.
3. Ten behoeve van de beproeving stelt de aannemer voor zijn rekening het nodige materieel en het personeel voor de bediening daarvan beschikbaar. De kosten van de voor de beproeving benodigde hoeveelheid water en energie zijn voor rekening van de opdrachtgever.
4. Zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vijf dagen na de beproeving, stelt de aannemer een rapport op waarin het beproevingsresultaat is opgenomen, alsmede, indien zulks is overeengekomen, een meetstaat die de meetresultaten en andere relevante gegevens vermeldt. Door de ondertekening van dit in tweevoud op te maken rapport door de aannemer en de directie staan de resultaten van de beproeving vast. Indien de directie tijdens de beproeving niet aanwezig is geweest, staan de resultaten van de beproeving vast door de enkele vermelding daarvan in het rapport.
5. Indien op grond van de beproeving is vastgesteld dat het technische installatiewerk, op het gebied bestreken door de beproeving, niet voldoet aan hetgeen is overeengekomen, zal, nadat de aannemer de nodige verbeteringen heeft aangebracht, de beproeving worden herhaald. Op deze herhaalde beproeving zijn de vorige leden van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat in dit geval de kosten voor water en energie, benodigd voor de beproeving, voor

rekening van de aannemer zijn.

6. Indien op grond van de beproeving is vastgesteld dat het technische installatiewerk, op het gebied bestreken door de beproeving, voldoet aan hetgeen is overeengekomen en het technische installatiewerk ook overigens is voltooid, vindt opneming van het technische installatiewerk plaats zoals bedoeld in § 9.

§ 9. Opneming en goedkeuring

1. De opneming van het werk geschiedt op schriftelijke, tot de directie gerichte aanvrage van de aannemer, waarin deze mededeelt op welke dag het werk naar zijn oordeel voltooid zal zijn. De directie kan genoegen nemen met een mondelinge mededeling, welke in het dagboek of weekrapport, bedoeld in § 27, wordt aangetekend.
2. De opneming geschiedt zo spoedig mogelijk en in de regel binnen acht dagen na de in het eerste lid bedoelde dag. De dag en het tijdstip van opneming worden aan de aannemer tijdig en zo mogelijk ten minste drie dagen tevoren schriftelijk medegedeeld. De directie kan verlangen, dat de aannemer of zijn gevolmachtigde bij de opneming tegenwoordig is.
3. Nadat het werk is opgenomen, wordt aan de aannemer binnen acht dagen schriftelijk medegedeeld, of het al dan niet is goedgekeurd, in het laatste geval met opgaaf van de gebreken, die de redenen voor de onthouding van de goedkeuring zijn. Wordt het werk goedgekeurd, dan wordt als dag van goedkeuring aangemerkt de dag waarop de desbetreffende mededeling aan de aannemer is verzonden.
4. Met toestemming van de aannemer kan, in plaats van de schriftelijke mededeling bedoeld in het vorige lid, worden volstaan met een overeenkomstige aantekening in het dagboek of weekrapport, met vermelding van de datum der aantekening. Alsdan wordt, indien het werk wordt goedgekeurd, als dag van goedkeuring aangemerkt de dag waarop de desbetreffende aantekening is geplaatst.
5. Wordt niet binnen acht dagen na de opneming een schriftelijke mededeling, of het werk al dan niet is goedgekeurd, aan de aannemer verzonden dan wel, in het geval bedoeld in het vierde lid, een overeenkomstig aantekening in het dagboek of weekrapport geplaatst, dan wordt het werk geacht op de achtste dag na de opneming te zijn goedgekeurd.
6. Geschiedt de opneming niet binnen vijftien dagen na de in het eerste lid bedoelde dag, dan kan de aannemer bij aangetekende brief een nieuwe aanvrage tot de directie richten, met verzoek het werk binnen acht dagen op te nemen. Voldoet de directie niet aan dit verzoek, dan wordt het werk geacht op de achtste dag na de verzending van die brief te zijn goedgekeurd.
7. Kleine gebreken, die gevoeglijk vóór een nog volgende betalingstermijn kunnen worden hersteld, zullen geen reden tot onthouding van goedkeuring mogen zijn, mits zij een eventuele ingebruikneming niet in de weg staan. De aannemer is gehouden de in dit lid bedoelde gebreken zo spoedig mogelijk te herstellen.
8. Met betrekking tot een heropneming na onthouding van goedkeuring vinden de bovenvermelde bepalingen overeenkomstige toepassing.
9. Bij een heropneming zullen andere gebreken dan die, welke overeenkomstig het zevende lid aan de aannemer zijn opgegeven, alleen dan reden tot hernieuwde onthouding van goedkeuring kunnen zijn, indien zij eerst na de voorafgegane opneming aan de dag zijn getreden.

§ 10. Oplevering

1. Het werk wordt als opgeleverd beschouwd, indien het overeenkomstig het bepaalde in § 9 is of geacht wordt te zijn goedgekeurd.
   De dag, waarop het werk is of geacht wordt te zijn goedgekeurd, geldt als dag waarop het werk als opgeleverd wordt beschouwd.

1a. Indien in het bestek is voorgeschreven dat de aannemer de opdrachtgever bedienings- en onderhoudsvoorschriften zal verstrekken met betrekking tot het technische installatiewerk, overhandigt hij deze op het tijdstip van ingebruikneming van het technische installatiewerk, of van het desbetreffende onderdeel daarvan, dan wel uiterlijk op de dag waarop het technische installatiewerk als opgeleverd wordt beschouwd. Indien in het bestek is voorgeschreven dat de aannemer de opdrachtgever revisietekeningen met betrekking tot het technische installatiewerk

zal verstrekken, overhandigt hij deze uiterlijk drie maanden na de dag waarop het technische installatiewerk als opgeleverd wordt beschouwd.

2. Indien de aannemer niet een aanvrage om opneming als bedoeld in § 9, eerste lid, tot de directie heeft gericht, doch de opdrachtgever het werk voltooid acht, kan deze de aannemer zulks schriftelijk mededelen. De vijfde dag na de verzending van deze mededeling geldt dan als dag waarop het werk als opgeleverd wordt beschouwd.
3. De opdrachtgever kan het werk, voordat dit voltooid is, of een al dan niet voltooid onderdeel daarvan, in gebruik nemen of doen nemen mits de ingebruikneming een voldoende voortgang van het werk niet in gevaar brengt. De opdrachtgever gaat hiertoe niet over dan nadat hij dit schriftelijk aan de aannemer heeft medegedeeld en hij deze heeft gehoord en een opneming, dan wel – indien het een technisch installatiewerk betreft – een beproeving en opneming als bedoeld in § 8a van het in gebruik te nemen werk of onderdeel daarvan heeft plaatsgevonden. Indien door de ingebruikneming meer wordt verlangd van de aannemer dan redelijkerwijs van hem kan worden gevergd, zal dit worden verrekend als meer werk. Indien door de ingebruikneming schade aan het werk ontstaat komt deze schade niet voor rekening van de aannemer. Door de in dit lid bedoelde ingebruikneming en opneming wordt het werk, dan wel dat onderdeel, niet als opgeleverd beschouwd. Voor technische installatiewerken geldt dat indien in het bestek een onderhoudstermijn als bedoeld in § 11 is voorgeschreven, door de in dit lid bedoelde ingebruikneming de onderhoudstermijn onmiddellijk ingaat na de dag van ingebruikneming.

§ 11. Onderhoudstermijn

1. Indien in het bestek een onderhoudstermijn is voorgeschreven, gaat deze termijn in onmiddellijk na de dag waarop het werk overeenkomstig het bepaalde in § 10, eerste of tweede lid, als opgeleverd wordt beschouwd.
2. De aannemer is gehouden gebreken, welke in de onderhoudstermijn aan de dag treden, te herstellen, met uitzondering echter van die, waarvoor de opdrachtgever op grond van § 5, tweede lid de verantwoordelijkheid draagt of waarvoor hij op grond van § 5, derde of vierde lid, aansprakelijk is. Onder de in dit lid bedoelde gebreken vallen niet die gebreken die het gevolg zijn van onjuist of onzorgvuldig gebruik dan wel gekwalificeerd kunnen worden als normaal te verwachten slijtage als gevolg van het feitelijke gebruik.
3. Het in het tweede lid bedoelde herstel geschiedt voor rekening van de aannemer, tot genoegen van de directie en binnen een door haar in billijkheid te stellen termijn.
4. In de onderhoudstermijn optredende schade aan het werk is voor rekening van de opdrachtgever, met uitzondering echter van die schade, welke het gevolg is van door de aannemer verricht onvoldoend werk. In het laatste geval is het bepaalde in het derde lid van overeenkomstige toepassing.
5. Indien de aannemer zich desgevraagd verbindt tot herstel van niet voor zijn rekening komende gebreken of schade aan het werk, geschiedt de verrekening daarvan als meer werk.
6. Na afloop van de onderhoudstermijn zal het werk wederom worden opgenomen om te constateren, of de aannemer aan zijn verplichtingen heeft voldaan, waarbij wordt gehandeld overeenkomstig het bepaalde in § 9.

§ 12. Aansprakelijkheid van de aannemer na de oplevering

1. Na de dag, waarop het werk overeenkomstig het bepaalde in § 10, eerste of tweede lid, als opgeleverd wordt beschouwd, is de aannemer niet meer aansprakelijk voor tekortkomingen aan het werk.
2. Het in het eerste lid bepaalde lijdt uitzondering indien sprake is van een gebrek:
   (a) dat toe te rekenen is aan de aannemer en
   (b) dat bovendien ondanks nauwlettend toezicht tijdens de uitvoering dan wel bij de opneming van het werk als bedoeld in § 9, tweede lid, door de directie redelijkerwijs niet onderkend had kunnen worden
   en waarvan
   (c) de aannemer binnen een redelijke termijn na de ontdekking mededeling is gedaan.
3. (Vervallen).

4. De rechtsvordering uit hoofde van een gebrek waarvoor de aannemer krachtens het tweede lid aansprakelijk is, is niet ontvankelijk indien zij wordt ingesteld na verloop van:
   (a) vijf jaren na de in het eerste lid bedoelde dag, of
   (b) tien jaren na de in het eerste lid bedoelde dag, indien het werk geheel of gedeeltelijk is ingestort of dreigt in te storten dan wel ongeschikt is geraakt of ongeschikt dreigt te geraken voor de bestemming waarvoor het blijkens de overeenkomst bedoeld is en dit slechts kan worden verholpen of kan worden voorkomen door het treffen van zeer kostbare voorzieningen.
5. Indien in het bestek een onderhoudstermijn is voorgeschreven, treedt voor de toepassing van deze paragraaf de dag na het verstrijken van die termijn in de plaats van de in het eerste lid bedoelde dag en wordt onder opneming van het werk verstaan: de opneming genoemd in § 11, zesde lid.

Hoofdstuk V. Wijziging tijdstippen van uitvoering, schorsing, beëindiging in onvoltooide staat

§ 13. Wijziging tijdstippen van uitvoering

1. De directie is bevoegd:
   a. indien in het bestek een onderhoudstermijn als bedoeld in § 11, eerste lid, is voorgeschreven, de uitvoering van ondergeschikte werkzaamheden tot in die onderhoudstermijn te verschuiven;
   b. bij meerjarig onderhoud de uitvoering van werken, waartoe de aannemer in een bepaald jaar verplicht is, in een ander jaar binnen de duur van dit onderhoud te verlangen.
2. Indien het voorafgaande aanleiding tot verrekening geeft, wordt daarvoor overeenkomstig het bepaalde in § 36 een regeling getroffen.

§ 14. Schorsing van het werk en beëindiging van het werk in onvoltooide staat

1. De opdrachtgever is bevoegd de uitvoering van het werk voor het geheel of voor een gedeelte te schorsen.
2. In spoedeisende gevallen is de directie, hangende de beslissing van de opdrachtgever, voorlopig tot zodanige schorsing bevoegd.
3. Gedurende de schorsing is de aannemer verplicht:
   a. in overleg met de directie gepaste maatregelen te nemen ter voorkoming en beperking van schade, die aan het werk zou kunnen ontstaan;
   b. na te laten zowel hetgeen schade aan het werk ten gevolge zou kunnen hebben als hetgeen de latere voortzetting zou kunnen bemoeilijken.
4. Voorzieningen, die de aannemer ten gevolge van de schorsing moet treffen, worden als meer werk met hem verrekend. Schade, die de aannemer ten gevolge van de schorsing lijdt, wordt hem vergoed.
5. Indien de schorsing langer dan één maand duurt, kan de aannemer bovendien vorderen, dat een evenredige betaling voor het uitgevoerde gedeelte van het werk plaats heeft. Daarbij wordt rekening gehouden met de nog niet verwerkte bouwstoffen, voor zover deze in verband met het bepaalde in § 19 eigendom van de opdrachtgever zijn geworden. Nog niet verwerkte voor keuring gereed zijnde bouwstoffen worden op verzoek van de aannemer eerst nog gekeurd.
6. Indien de schorsing van het gehele werk langer duurt dan zes maanden, is de aannemer bevoegd het werk in onvoltooide staat te beëindigen.
7. De opdrachtgever is bevoegd de aannemer op te dragen het werk in onvoltooide staat te beëindigen.
8. Wanneer door voor rekening van de opdrachtgever komende omstandigheden de uitvoering van het werk gedurende meer dan twee maanden ononderbroken is vertraagd, is de aannemer bevoegd het werk in onvoltooide staat te beëindigen.
9. In de gevallen bedoeld in het zesde, zevende en achtste lid zal de opdrachtgever zo spoedig mogelijk na de beëindiging het werk overnemen. De aannemer is tot aan de overneming van het werk door de opdrachtgever gehouden de in het derde lid bedoelde verplichtingen na te komen.
10. De aannemer heeft alsdan recht op de aannemingssom, vermeerderd met de kosten die hij als

gevolg van de niet voltooiing heeft moeten maken en verminderd met de hem door de beëindiging bespaarde kosten. Aanspraken van de aannemer en de opdrachtgever op hetgeen overigens ter zake van de overeenkomst verschuldigd is blijven onverlet.

Hoofdstuk VI. Werkterrein, reclame

§ 15. Werkterrein

1. Indien in het bestek oppervlakten van grond of water als werkterrein zijn aangeduid, heeft de aannemer daarover de kosteloze beschikking, zolang de uitvoering van het werk dit nodig maakt. Gebruik van ander terrein of water als werkterrein is voor rekening van de aannemer.
2. De directie wijst aan, na overleg met de aannemer, welke gedeelten van het werkterrein in gebruik mogen worden genomen als opslagplaatsen en voor de plaatsing van keten, loodsen, hulpwerken en andere hulpmiddelen.
3. De aannemer kan vóór de aanvang van het werk schriftelijk vorderen, dat de toestand van het werkterrein zo goed mogelijk wordt vastgesteld, in welk geval de opneming door de directie in samenwerking met en voor rekening van de aannemer ten spoedigste plaats vindt. Indien daarbij afwijkingen ten opzichte van de in het bestek omschreven toestand aan het licht komen, is het bepaalde in § 29, derde lid, van toepassing.
4. Na gebruik en uiterlijk bij de oplevering moet het werkterrein naar genoegen van de directie zoveel mogelijk weder in de oorspronkelijke toestand worden opgeleverd.

§ 16. Afsluiting, reclame

1. Indien de opdrachtgever afsluiting van het werk en het werkterrein nodig oordeelt, wordt de wijze van afsluiting in het bestek omschreven.
2. De opdrachtgever heeft het recht om na overleg met de aannemer op schuttingen en afrasteringen, welke dienen ter afsluiting van het werk of het werkterrein, alsmede elders op het werkterrein of aan het werk reclame of andere kennisgevingen aan te brengen.
3. Aan de aannemer is het evenwel toegestaan op een deel van die plaatsen aanduidingen van zijn naam en bedrijf aan te brengen, mits plaats, uiterlijk en afmetingen hiervan door de directie zijn goedgekeurd. Hetzelfde kan door de directie op een door tussenkomst van de aannemer gedaan verzoek aan onderaannemers en leveranciers worden toegestaan.

Hoofdstuk VII. Bouwstoffen

§ 17. Verwerking van bouwstoffen

1. Met inachtneming van § 5, derde en vierde lid, alsmede § 6, zevenentwintigste lid, staat de aannemer in voor de goede hoedanigheid van de bouwstoffen, voor de geschiktheid voor hun bestemming en het voldoen aan de gestelde eisen, alsmede voor de tijdige levering.
2. Indien en voor zover in het bestek is bepaald dat bouwstoffen gekeurd moeten worden, mag de aannemer deze niet verwerken voordat deze zijn goedgekeurd.
3. De directie kan verlangen, dat goedgekeurde bouwstoffen ook nadat zij zijn verwerkt alsnog worden vervangen, indien daaraan na de keuring nog gebreken worden geconstateerd. Deze vervanging geschiedt voor rekening van de opdrachtgever en wordt als meer werk verrekend, onverminderd het recht van de aannemer op schadevergoeding, indien daartoe gronden zijn. Indien echter het gebrek redelijkerwijs niet door de directie had kunnen worden onderkend en het gebrek aan de aannemer kan worden toegerekend, komt deze vervanging voor rekening van de aannemer.
4. De directie is bevoegd een bewijs van oorsprong van bouwstoffen te verlangen.
5. Indien de directie zulks goed vindt, zal de aannemer in plaats van met een fabrieksnaam aangeduide bouwstoffen andere mogen leveren, mits van overeenkomstige hoedanigheid. De directie onthoudt de goedkeuring niet op onredelijke gronden.

§ 18. Keuring van bouwstoffen

1. Indien en voor zover in het bestek is bepaald dat bouwstoffen door de directie worden gekeurd, worden deze in geval van goedkeuring zo nodig gemerkt. Door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen worden geacht te zijn goedgekeurd.
   Indien voorgeschreven is dat bouwstoffen moeten worden geleverd met een kwaliteitsverklaring afkomstig van een door de Raad voor de Accreditatie erkende certificatie-instelling, wordt in het kader van de keuring volstaan met een uitwendige visuele beoordeling. De kwaliteitsverklaring wordt door de aannemer ter gelegenheid van de beoordeling door de directie aan haar ter beschikking gesteld.
2. Ten behoeve van de keuring moeten de monsters en bouwstoffen tijdig op het werk of in de werkplaatsen worden aangevoerd. Zolang de directie zulks nodig oordeelt, blijven door de aannemer ingediende monsters onder haar berusting; zij zijn evenwel voor zijn rekening en blijven voor hem toegankelijk.
3. De aannemer verleent bij de keuring, alsmede bij het merken van goedgekeurde bouwstoffen, de nodige hulp en stelt daartoe personeel en eenvoudige hulpmiddelen ter beschikking.
4. De aannemer is bevoegd bij de keuring aanwezig te zijn of zich te doen vertegenwoordigen; de directie kan dit van hem verlangen.
5. De directie is bevoegd bouwstoffen door derden te doen onderzoeken; de hieraan verbonden kosten zijn voor rekening van de opdrachtgever, behoudens het bepaalde in het zesde lid, onder d.
6. Voor rekening van de aannemer komen de kosten van:
   a. het beschikbaar stellen van de voor de keuring nodige bouwstoffen;
   b. het brengen van de bouwstoffen in een voor de keuring geschikte samenstelling en vorm;
   c. de emballage en de verzending van elders te keuren bouwstoffen;
   d. het in het vijfde lid bedoelde onderzoek, indien dit tot afkeuring leidt, tenzij het een bouwstof betreft, in het bestek aangeduid met een fabrieksnaam, of waarvan de leverancier door of namens de opdrachtgever is aangewezen;
   e. de in het twaalfde lid bedoelde herkeuring, indien de deskundige de afkeuring handhaaft.
7. De in het vorige lid bedoelde kosten worden zo nodig overeenkomstig § 42, zesde lid, verrekend.
8. De keuring geschiedt – ter keuze van de directie – op het werk, in de middelen van vervoer of elders, zo spoedig mogelijk na aanvoer of gereedkoming. Indien, ondanks een door de directie ontvangen schriftelijk verzoek van de aannemer om bouwstoffen te keuren, uiterlijk op een in dat verzoek vermeld redelijk tijdstip de schriftelijke mededeling van de uitslag van de keuring niet door de aannemer is ontvangen, worden die bouwstoffen geacht te zijn goedgekeurd. Onder een schriftelijk verzoek en onder een mededeling als in dit lid bedoeld wordt mede verstaan een aantekening in het dagboek of weekrapport, bedoeld in § 27.
9. Verzoekt de aannemer om keuring op een andere plaats dan door de directie is voorgeschreven, dan wordt dat niet geweigerd, indien toestaan niet in strijd is met de belangen van een goede hoedanigheid van het werk en van doeltreffende controle en mits de aannemer de hogere kosten ervan voor zijn rekening neemt.
10. Waardevermindering en verlies van voor de keuring gebezigde bouwstoffen worden aan de aannemer niet vergoed.
11. Ingeval van afkeuring van bouwstoffen kan zowel de directie als de aannemer vorderen, dat een in onderlinge overeenstemming getrokken monster uit die bouwstoffen tot na de beslechting van het uit die afkeuring mogelijk voortvloeiend geschil wordt bewaard. Deze monsters worden door beiden gewaarmerkt. De bewaring geschiedt op een in onderlinge overeenstemming te bepalen plaats.
12. De aannemer heeft de bevoegdheid om ingeval van afkeuring van bouwstoffen herkeuring aan te vragen door een in overeenstemming met de opdrachtgever aan te wijzen deskundige, aan wiens uitspraak partijen ook in een later geschil gebonden zijn.
13. Afgekeurde bouwstoffen worden zo spoedig mogelijk afgezonderd en van het werk verwijderd, ook indien zij reeds mochten zijn verwerkt.

§ 19. Eigendom van bouwstoffen

1. Alle voor het werk bestemde bouwstoffen worden – zonder dat de opdrachtgever daardoor aansprakelijk wordt voor betalingen aan leveranciers of andere rechthebbenden – eigendom

van de opdrachtgever, zodra zij zijn goedgekeurd en de aannemer door overlegging van (een) verklaring(en) volgens het bij de UAV behorende bijlage B heeft aangetoond, dat de leveranciers en eventuele andere rechthebbenden afstand doen van alle aanspraken op die bouwstoffen ten behoeve van de opdrachtgever.

2. Geen overdracht van eigendom aan de opdrachtgever als bedoeld in het eerste lid wordt geacht te hebben plaats gevonden:

   a. indien een schuldeiser van de opdrachtgever beslag legt op de in het eerste lid bedoelde bouwstoffen;
   b. indien de opdrachtgever failliet wordt verklaard of hem surseance van betaling wordt verleend en het werk door de curator dan wel door de opdrachtgever en diens bewindvoerders niet wordt voortgezet.

   Het in dit lid bepaalde lijdt nochtans uitzondering met betrekking tot die bouwstoffen, welke de opdrachtgever aan de aannemer heeft betaald.
3. Na voltooiing van het werk overgebleven bouwstoffen worden aan de aannemer teruggegeven en als niet geleverd beschouwd, behoudens toepassing van § 36, achtste lid.

§ 20. Zorg voor bouwstoffen

De aannemer draagt zorg voor de goedgekeurde en de door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen, alsmede voor de uit het werk komende bouwstoffen. Verlies, vermissing of beschadiging van deze bouwstoffen is voor zijn rekening, behoudens het bepaalde in § 44.

§ 21. Oude bouwstoffen

1. Tenzij het bestek anders bepaalt, blijven de uit het werk komende oude bouwstoffen eigendom van de opdrachtgever.
2. (Vervallen).
3. (Vervallen).
4. De aannemer is niet verantwoordelijk voor de hoedanigheid van uit het werk komende bouwstoffen, voor zover achteruitgang van die hoedanigheid niet aan hem is toe te rekenen.

§ 22. Garantie voor een onderdeel

1. Het bepaalde in deze paragraaf is van toepassing, tenzij het bestek anders bepaalt.
2. Indien in het bestek is vermeld dat één of meer onderdelen van het werk moeten worden gegarandeerd, zal de aannemer op eerste aanzegging van de opdrachtgever zo spoedig mogelijk de tijdens de garantieperiode optredende gebreken voor zijn rekening herstellen. Gebreken in de zin van deze bepaling zijn gebreken, waarvan de opdrachtgever aannemelijk maakt dat die met grote mate van waarschijnlijkheid moeten worden toegeschreven aan een omstandigheid, die aan de aannemer kan worden toegerekend.
3. Indien in het bestek is vermeld dat een onderdeel van het werk door een onderaannemer of een leverancier moet worden gegarandeerd, draagt de aannemer zorg voor het verstrekken van de garantie door de onderaannemer of leverancier aan de opdrachtgever. Indien deze garantie niet door de onderaannemer of leverancier wordt verstrekt, wordt een dienovereenkomstige garantie door de aannemer verstrekt.
4. Een op grond van deze paragraaf overeengekomen garantie geldt vanaf het gereedkomen of de levering van het gegarandeerde onderdeel gedurende de in het bestek genoemde periode.

Hoofdstuk VIII. Hulpmiddelen

§ 23. Loodsen en andere hulpmiddelen

1. De verplichtingen van de aannemer met betrekking tot het ter beschikking stellen, onderhouden, en verwijderen van loodsen en/of directieverblijf en andere hulpmiddelen worden in het bestek omschreven.

2. (Vervallen).
3. (Vervallen).

§ 24. Hulpmiddelen van de opdrachtgever

1. Indien aan de aannemer het gebruik van gebouwen, terreinen en hulpmiddelen van de opdrachtgever is opgedragen of vergund, komen het onderhoud en het herstel, zolang het gebruik duurt, voor rekening van de aannemer.
2. Ingeval van verloren gaan door het in het eerste lid bedoelde gebruik, is hij verplicht tot vergoeding van de schade.
3. Zodra het in gebruik genomene voor de uitvoering van het werk niet meer nodig is, stelt de aannemer het, zoveel doenlijk in gelijke staat als hij het heeft ontvangen, weer ter beschikking van de opdrachtgever en bergt de hulpmiddelen op door of namens hem aan te wijzen plaatsen op.

§ 25. Gezonken materieel

1. Indien ten behoeve van het werk in gebruik zijnde hulpmiddelen, zoals vaartuigen en werktuigen, dan wel voor het werk bestemde bouwstoffen gezonken zijn in wateren, welke bij de opdrachtgever in eigendom of beheer zijn, is de aannemer verplicht ze met inbegrip van lading en toebehoren te lichten en te verwijderen.
2. Hij is in de gevallen, bedoeld in het eerste lid, verplicht dadelijk de vereiste aanduiding en verlichting aan te brengen, zo spoedig mogelijk de eerste maatregelen tot lichting, zoals het onderdoor brengen van kettingen, te nemen en de lichting in zo kort mogelijke tijd te voltooien.
3. De in de voorgaande leden bedoelde werkzaamheden geschieden op kosten van de aannemer, tenzij het in het eerste lid bedoelde zinken is veroorzaakt door een omstandigheid die voor rekening van de opdrachtgever komt.

Hoofdstuk IX. Uitvoering

§ 26. Algemeen tijdschema, werkplan

1. De aannemer stelt zo spoedig mogelijk een op de aard van het werk afgestemd algemeen tijdschema op.
   In dit algemene tijdschema wordt duidelijk aangegeven op welke wijze, in welke volgorde, met welk materieel en met welke hulpmiddelen de aannemer voornemens is het werk en zijn onderdelen uit te voeren alsmede welke tijdsduur hij voor elk onderdeel nodig acht.
   Tevens wordt daarin aangegeven op welke tijdstippen de aannemer ten behoeve van de voortgang van het werk en de volgorde van de onderdelen ervan zal dienen te beschikken over datgene waarvoor de opdrachtgever of de directie volgens de overeenkomst dient te zorgen.
   Het algemene tijdschema dient te voldoen aan de eisen, die ten aanzien van de uitvoering van het werk in de overeenkomst zijn gesteld, en wordt door de aannemer van een behoorlijke toelichting voorzien.
2. De aannemer legt het algemene tijdschema, gedateerd en ondertekend, in tweevoud aan de directie ter goedkeuring over, uiterlijk op de vijftiende werkdag na de dag waarop hem het werk is opgedragen onderscheidenlijk de directie om een algemeen tijdschema heeft verzocht.
3. De directie beslist zo spoedig mogelijk omtrent de goedkeuring van het algemene tijdschema en deelt haar beslissing, in elk geval uiterlijk op de tiende werkdag, nadat zij het heeft ontvangen, schriftelijk aan de aannemer mede. De goedkeuring wordt slechts aan het algemene tijdschema onthouden, indien uit de inhoud daarvan blijkt, dat niet aan de uit de overeenkomst voortvloeiende eisen wordt voldaan.
4. Ingeval van goedkeuring worden de beide exemplaren van het algemene tijdschema ook door de directie gedateerd en ondertekend, waarna een van de exemplaren aan de aannemer wordt toegezonden. In geval het algemene tijdschema niet wordt goedgekeurd, wordt de aannemer met de redenen hiervan schriftelijk in kennis gesteld. De aannemer legt in dat geval zo spoedig mogelijk, doch binnen tien werkdagen, een nieuw algemeen tijdschema, waarbij met de bezwaren van de directie rekening is gehouden, ter goedkeuring aan de directie over. Ten

aanzien van de beslissing op het nieuwe algemene tijdschema is het derde lid van overeenkomstige toepassing.

5. Het algemene tijdschema geldt als een leidraad voor de aannemer en verzwaart de voor hem uit de overeenkomst voortvloeiende verplichtingen niet. De goedkeuring door de directie van het algemene tijdschema en daarin onder haar goedkeuring aangebrachte wijzigingen ontheffen de aannemer niet van zijn verplichtingen om het werk naar de uit de overeenkomst voortvloeiende eisen uit te voeren en tijdig te voltooien.
6. Indien van de aannemer wordt verlangd, dat hij in plaats van of naast het in deze paragraaf bedoelde algemene tijdschema een gedetailleerd werkplan aan de directie overlegt, wordt zulks, onder vermelding van de aan dit werkplan te stellen eisen, in de overeenkomst vermeld. Voor zover de overeenkomst niet anders vermeldt, is het bepaalde in het eerste tot en met het vijfde lid alsdan van overeenkomstige toepassing.
7. Wijzigingen door de directie in het goedgekeurde algemene tijdschema of gedetailleerde werkplan aangebracht geven de aannemer aanspraak op bijbetaling, indien van hem meer wordt verlangd dan redelijkerwijs van hem kan worden gevergd.

§ 27. Dagboek, lijsten, rapporten, verslagen van bouwvergaderingen

1. De directie maakt weekrapporten op. Hierin worden onder meer aantekeningen opgenomen betreffende:
   – de vordering en de stand van het werk;
   – de onwerkbare dagen en het verleende uitstel van oplevering;
   – de aan- en afvoer en goedkeuring van bouwstoffen;
   – de aan- en afvoer van materieel en hulpmiddelen;
   – bestekswijzigingen, meer en minder werk, verwerkte hoeveelheden en stelposten;
   – opneming, goedkeuring en oplevering van het werk;
   – de verstrekking van tekeningen;
   – voorvallen betreffende de veiligheid en/of gezondheid van personen.
2. De in het eerste lid bedoelde aantekeningen worden telkens uiterlijk op de vijfde werkdag na het verstrijken van de werkweek, waarop zij betrekking hebben, opgenomen in het weekrapport, dat terstond na het opmaken door de directie wordt ondertekend.
3. Het door de directie ondertekende weekrapport wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op de vijftiende werkdag na het verstrijken van de werkweek, waarop het betrekking heeft, aan de aannemer ter ondertekening voorgelegd. Aan de aannemer wordt afschrift van de weekrapporten verstrekt.
4. Indien de aannemer zich met de inhoud van het weekrapport kan verenigen, tekent hij dit voor akkoord uiterlijk op de vijfde werkdag, nadat het hem is voorgelegd.
5. Indien de aannemer zich met de inhoud van het weekrapport niet kan verenigen, ondertekent hij dit eveneens uiterlijk op de vijfde werkdag, nadat het hem is voorgelegd, doch onder toevoeging van een aantekening, waaruit blijkt tegen welke gedeelten en om welke redenen hij bezwaar heeft.
6. Ingeval de directie niet alleen weekrapporten opmaakt maar ook een dagboek bijhoudt, is op dit dagboek het bepaalde in het eerste tot en met het vijfde lid van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat geen afschrift van het dagboek aan de aannemer wordt verstrekt, tenzij deze daarom verzoekt.
7. Indien dit in de overeenkomst is voorgeschreven of na de opdracht door de directie wordt verlangd, verstrekt de aannemer telkens uiterlijk op de vijfde werkdag na het verstrijken van een werkweek een op die week betrekking hebbende, door hem gedateerde en ondertekende lijst, bevattende opgaven omtrent het personeel en voorts zodanige verdere mededelingen als door de directie worden gewenst.
8. Indien ten behoeve van het werk buiten het werkterrein werkzaamheden worden verricht, kan de directie vorderen, dat de aannemer daaromtrent uiterlijk op de vijfde werkdag na het verstrijken van een werkweek een door hem ondertekend rapport in tweevoud bij haar indient. In dit rapport worden aantekeningen als in het eerste lid bedoeld en betrekking hebbend op de in voornoemde werkweek verrichte werkzaamheden opgenomen.
9. Indien is overeengekomen dat tijdens de uitvoering van het werk bouwvergaderingen worden gehouden, maakt de directie daarvan verslagen. De verslagen worden zo spoedig mogelijk aan

de aannemer ter ondertekening voorgelegd. Indien de aannemer zich met de inhoud van het verslag niet kan verenigen, wordt aan het verslag een aantekening toegevoegd waaruit blijkt tegen welke gedeelten en om welke reden hij bezwaar heeft. Het verslag wordt in de daarop volgende bouwvergadering vastgesteld.

§ 28. Afbakening, peilingen en opmetingen

De aannemer zal voor zijn rekening:

a. het werk uitzetten en de vereiste profielen en bakens stellen;
b. ten behoeve van afbakening, peilingen en opmetingen geschikt personeel en hulpmiddelen, als: roei- en peilboten, meetinstrumenten, bakens, enz., ter beschikking van de directie stellen;
c. de gedane uitzetting en afbakening in goede staat onderhouden, zolang de directie dit nodig oordeelt.

§ 29. Verschillen in afmetingen of in de toestand van bestaande werken en terreinen

1. Indien de in de beschrijving van het werk vermelde afmetingen niet overeenkomen met die, voorkomende op de tekening, is de aannemer verplicht de door hem geconstateerde afwijking ter kennis te brengen van de directie, opdat deze, zo zij zulks nodig acht, kan besluiten van de in § 2, vierde lid, bedoelde rangorde af te wijken. Een zodanig besluit van de directie wordt als een bestekswijziging aangemerkt.
2. Indien de in het bestek aangegeven afmetingen niet overeenkomen met die, voorkomende in de werkelijkheid, is de aannemer verplicht de door hem geconstateerde afwijking ter kennis te brengen van de directie, teneinde met deze overleg te plegen omtrent hetgeen moet geschieden om, gelet op de afwijking, het werk juist uit te voeren. De gebleken afwijking geeft, afgezien van de verrekening van meer en minder werk, welke uit het bestek mocht voortvloeien, de aannemer aanspraak op bijbetaling, indien die afwijking van zodanige aard is, dat de gevolgen daarvan redelijkerwijs niet voor zijn rekening dienen te komen.
3. Verschillen tussen de tijdens de uitvoering blijkende toestand van bestaande gebouwen, werken en terreinen enerzijds en de in het bestek aangeduide toestand anderzijds geven, afgezien van de verrekening van meer en minder werk, welke uit het bestek mocht voortvloeien, de aannemer aanspraak op bijbetaling, indien die verschillen van zodanige aard zijn, dat de gevolgen daarvan redelijkerwijs niet voor zijn rekening dienen te komen. Overigens draagt de opdrachtgever de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de door of namens hem verstrekte gegevens. Het in dit lid bepaalde is ook van toepassing indien in het bestek geen toestand of gegevens zijn aangeduid, doch de tijdens de uitvoering blijkende toestand afwijkt van die welke de aannemer redelijkerwijs had mogen verwachten.

§ 30. Voorziening in waterkering, waterdoorlaat en verkeer

1. De aannemer mag het werk of onderdelen daarvan, waardoor de belangen van waterkering of waterdoorlaat zouden kunnen worden geschaad of stremming of stoornis in of hinder aan of gevaar voor het verkeer te land, te water of door de lucht zou kunnen worden veroorzaakt, slechts uitvoeren, indien en zolang hij met het oog op die belangen de nodige voorzieningen heeft getroffen.
2. Onder de in het eerste lid bedoelde voorzieningen worden verstaan: tijdelijke werken, afsluitingen, waarschuwingsborden, kentekens, verlichting en andere veiligheidsmaatregelen, die door wettelijke voorschriften worden vereist of uit anderen hoofde nodig mochten zijn.
3. Zolang hinder aan of stoornis in het verkeer te land, te water of door de lucht wordt toegebracht, moet ten behoeve van dat verkeer de nodige hulp worden beschikbaar gesteld.
4. De in deze paragraaf bedoelde voorzieningen en hulp zijn voor rekening van de aannemer, met dien verstande, dat dit voor tijdelijke werken van betekenis of maatregelen van ingrijpende aard slechts geldt, indien deze in de overeenkomst zijn omschreven.

§ 31. Verband met andere werken

1. Indien verschillende werken in elkander grijpen, wordt dit in het bestek vermeld.
2. Tenzij in het bestek anders is bepaald, geschiedt de coördinatie van in elkander grijpende werken door de directie.
3. De aannemer gedoogt – zonder aanspraak op andere vergoedingen dan de in het volgende lid bedoelde – dat door derden, aan wie de directie zulks toestaat, tegelijkertijd en te zelfder plaatse wordt gewerkt.
4. Hij gedoogt, dat daarbij gebruik wordt gemaakt van reeds gemaakt werk en gemaakte hulpwerken. Voor dit gebruik kan de aannemer aanspraak op bijbetaling doen gelden, indien meer van hem wordt verlangd dan redelijkerwijs van hem kan worden gevergd.

§ 32. Gevonden voorwerpen

De aannemer is verplicht de vondst van alle voorwerpen, die bij de uitvoering van het werk worden gevonden en die van waarde zijn of uit een historisch of wetenschappelijk oogpunt van belang kunnen zijn, terstond aan de directie te melden en deze voorwerpen zo mogelijk in handen van de directie te stellen, tenzij het bestek anders bepaalt.

§ 33. Vermoeden van onvoldoend werk

Indien de directie vermoedt, dat het werk niet aan de bij de overeenkomst gestelde eisen voldoet, is de aannemer verplicht de maatregelen te nemen of te gedogen, die nodig zijn om vast te stellen of zulks al dan niet het geval is. Ingeval het werk niet aan deze eisen voldoet, komen de kosten van bedoelde maatregelen voor rekening van de aannemer. In het tegengestelde geval worden zij, evenals de kosten van herstel, verrekend als meer werk en wordt eventuele schade vergoed.

§ 34. Wijzigingen in de uitvoering

Wijzigingen door de directie in de uitvoering van het werk aangebracht geven de aannemer aanspraak op bijbetaling, indien van hem meer wordt verlangd dan redelijkerwijs van hem kan worden gevergd.

Hoofdstuk X. Meer en minder werk

§ 35. Verrekening van meer en minder werk

1. Verrekening van meer en minder werk vindt plaats:

    a. ingeval van bestekswijzigingen (§ 36);
    b. ingeval van afwijkingen van de bedragen van de stelposten (§ 37);
    c. ingeval van afwijkingen van geschatte hoeveelheden (§ 38, tweede lid);
    d. ingeval van afwijkingen van verrekenbare hoeveelheden (§ 39);
    e. in de gevallen waarin verrekening als meer en minder werk in deze UAV of in de overeenkomst is voorgeschreven. In deze gevallen is het bepaalde in par. 36 lid 1a van overeenkomstige toepassing.

    Aanspraken van de aannemer en de opdrachtgever op hetgeen overigens ter zake van de overeenkomst verschuldigd is blijven onverlet.
2. De verrekening van het meer werk geschiedt door bijbetaling, die van het minder werk door inhouding op de aannemingssom. De opdrachtgever en de aannemer komen overeen op welke wijze – ineens of in gedeelten – en wanneer de verrekening geschiedt van het meer en het minder werk of, indien er zowel van meer als van minder werk sprake is, van het saldo daarvan.
3. Indien omtrent wijze en tijdstip van de verrekening van het meer werk niets is overeengekomen, geschiedt deze verrekening ineens na de voltooiing van het meer werk.
4. Indien omtrent wijze en tijdstip van de verrekening van het minder werk niets is overeengekomen, geschiedt deze verrekening, met inachtneming van het bepaalde in § 40, zevende lid, ineens bij de eindafrekening van het werk.
5. Indien bij de eindafrekening van het werk blijkt, dat het totaal van het reeds verrekende en het

nog te verrekenen minder werk dat van het reeds verrekende en het nog te verrekenen meer werk overtreft, heeft de aannemer recht op een bedrag gelijk aan 10% van het verschil van deze totalen. Het in dit lid bepaalde lijdt uitzondering, voor zover het minder werk het gevolg is van een verzoek van de aannemer om minder te mogen uitvoeren dan in de overeenkomst is bepaald.

6. Voor de toepassing van het bepaalde in het vijfde lid wordt onder het werk verstaan:
   a. bij aanneming in massa, de werken van de percelen gezamenlijk;
   b. bij meerjarige onderhoudsbestekken de werken van de onderhoudsjaren gezamenlijk.

§ 36. Bestekswijzigingen

1. Onder bestekswijzigingen worden verstaan wijzigingen in het bestek, het werk of de voorwaarden van uitvoering van het werk.

1a. In geval van door de opdrachtgever gewenste bestekswijzigingen kan de aannemer slechts dan een verhoging van de prijs vorderen, wanneer hij de opdrachtgever tijdig heeft gewezen op de noodzaak van een daaruit voortvloeiende prijsverhoging, tenzij de opdrachtgever die noodzaak uit zichzelf had moeten begrijpen.

2. De directie is bevoegd voor of tijdens de uitvoering van het werk bestekswijzigingen aan te brengen. Indien en voor zover deze bevoegdheid in het bestek aan de opdrachtgever is voorbehouden, is voor deze bestekswijzigingen een door de opdrachtgever aan de aannemer te verstrekken schriftelijke opdracht vereist.
3. De aannemer zal aan opdrachten tot bestekswijzigingen gevolg geven, ook indien daardoor de omvang van het werk wordt vermeerderd of verminderd, mits dientengevolge de totalen van de bijbetalingen en inhoudingen elk niet meer bedragen dan 15% van de aannemingssom dan wel het saldo van die bijbetalingen en inhoudingen niet meer bedraagt dan 10% van de aannemingssom.
4. Bestekswijzigingen worden verrekend tegen bedragen of prijzen die vóór de uitvoering van die wijzigingen of, indien hun aard dit belet, zo spoedig mogelijk tussen de opdrachtgever en de aannemer worden overeengekomen. Indien de directie overweegt om een bestekswijziging aan te brengen en daartoe de aannemer verzoekt een prijsaanbieding te doen, plegen de directie en de aannemer op verzoek van de aannemer tevoren overleg omtrent de vraag of, en zo ja onder welke omstandigheden, de aannemer aanspraak zal kunnen maken op een redelijke vergoeding van de aan het doen van de prijsaanbieding verbonden kosten.
5. Bestekswijzigingen zullen de aannemer schriftelijk worden opgedragen. De aannemer kan genoegen nemen met een overeenkomstige aantekening in het dagboek, het weekrapport of het verslag van de bouwvergadering, welke dan als schriftelijke opdracht zal worden aangemerkt. Het gemis van een schriftelijke opdracht of van een aantekening in het dagboek of weekrapport laat de aanspraken van de aannemer en van de opdrachtgever op verrekening van meer en minder werk onverlet.
6. Ten aanzien van bestekswijzigingen zal op verzoek van de directie of van de aannemer een afzonderlijke termijn worden overeengekomen, binnen welke het meer werk zal worden voltooid, hetgeen dan in de schriftelijke opdracht wordt vermeld.
7. Bij meerjarige onderhoudsbestekken wordt bij de in het derde lid vermelde totalen van bijbetalingen en van inhoudingen elk onderhoudsjaar op zichzelf beschouwd.
8. De opdrachtgever zal de reeds aangevoerde, de blijkens de vrachtbrief afgezonden en de uitsluitend ten behoeve van het werk bestelde bouwstoffen, die tengevolge van bestekswijzigingen niet kunnen worden gebruikt, voor zover deze bouwstoffen aan de gestelde eisen voldoen, overnemen of deswege een billijke schadevergoeding verlenen.

§ 37. Stelposten

1. Onder stelposten worden verstaan in het bestek als zodanig aangeduide geldbedragen, welke in de aannemingssom zijn begrepen en ten laste waarvan nader in het bestek beschreven uitgaven worden gebracht.
2. Indien de som van de uitgaven, die ten laste van een stelpost worden gedaan, hoger of lager blijkt te zijn dan het bedrag van die stelpost, zal de afwijking worden verrekend.
3. Bij de ten laste van stelposten te brengen uitgaven, die betrekking hebben op de aanschaffing

van bouwstoffen, wordt gerekend met prijzen, welke zijn samengesteld uit:
   a. de prijzen op basis van franco levering op of in het vervoermiddel bij het werkterrein;
   b. een aannemersvergoeding van 10% van de onder a bedoelde prijzen.
4. (Vervallen).
5. Kosten van emballage en de terugzending daarvan komen voor rekening van de aannemer, behalve voor zover die kosten, door de invulling die aan de stelpost wordt gegeven, hoger zijn dan die waarmee de aannemer redelijkerwijs rekening heeft moeten houden.
6. De kosten van het in het werk brengen van ten laste van stelposten aangeschafte bouwstoffen zijn in de aannemingssom begrepen en worden niet afzonderlijk verrekend. Deze kosten zullen echter worden verrekend ten laste van de stelpost, waarop ook de aanschaffing van die bouwstoffen wordt verrekend, indien zij betrekking hebben op het in het werk brengen van installaties, zoals liften, centrale verwarming en dergelijke, of voor zover zij door de invulling die aan de stelpost wordt gegeven hoger zijn dan die waarmee de aannemer redelijkerwijs rekening heeft moeten houden.
7. De aanschaffing van bouwstoffen, waarvoor stelposten zijn opgenomen, geschiedt door de aannemer volgens nadere opdracht van de directie en, tenzij de directie de aannemer daarin vrijlaat, bij leveranciers die daartoe door haar worden aangewezen.
8. Bij de ten laste van stelposten te brengen uitgaven, die betrekking hebben op de verrichting van werkzaamheden, wordt gerekend met prijzen, welke zijn samengesteld uit:

   a. de voor de uitvoering nodige kosten, voor zover deze rechtstreeks op de uitvoering betrekking hebben;
   b. een aannemersvergoeding van 10% van de onder a bedoelde kosten.

   De kosten op de bouwplaats voor algemene inrichting, verzorging en uitvoering worden niet afzonderlijk verrekend, maar worden geacht in de aannemingssom te zijn begrepen, behalve voor zover die kosten, door de invulling die aan de stelpost wordt gegeven, hoger zijn dan die waarmee de aannemer redelijkerwijs rekening heeft moeten houden.
9. De verrichting van werkzaamheden als bedoeld in het achtste lid geschiedt volgens nadere opdracht van de directie door de aannemer of door derden, die daartoe door haar worden aangewezen.
10. Bij de ten laste van stelposten te brengen uitgaven, die betrekking hebben op het doen van betalingen aan derden, wordt gerekend met bedragen, welke zijn samengesteld uit:
    a. het bedrag van de aan derden gedane betaling, de omzetbelasting daarin niet begrepen;
    b. een aannemersvergoeding van 5% van het onder a bedoelde bedrag.
11. Betalingen aan derden, waarvoor stelposten zijn opgenomen, geschieden door de aannemer volgens nadere opdracht van de directie.
12. Alvorens een uitgave ten laste van een stelpost te brengen, kan de directie van de aannemer overlegging van bewijsstukken verlangen.

§ 38. Hoeveelheden

1. Onder verrekenbare hoeveelheden worden verstaan de in het bestek als zodanig aangeduide hoeveelheden; afwijkingen worden verrekend overeenkomstig het bepaalde in § 39.
2. Onder geschatte hoeveelheden worden verstaan de met de toevoeging ‘naar schatting’, ‘ongeveer’ of dergelijke aanduidingen in het bestek genoemde hoeveelheden. Een afwijking van een geschatte hoeveelheid wordt verrekend indien en voor zover er sprake is van een afwijking die meer bedraagt dan 10% van die geschatte hoeveelheid, tenzij zulks aanleiding tot onbillijkheid zou geven.
3. Afwijkingen van andere dan de in het eerste of tweede lid bedoelde hoeveelheden, welke door de directie worden verlangd of voorgeschreven, worden beschouwd als bestekswijzigingen en verrekend overeenkomstig het bepaalde in § 36.
4. Indien in het bestek hoeveelheden bouwstoffen zijn vermeld, worden daaronder verstaan, voor zover niet anders is bepaald, hoeveelheden in het werk gemeten.
5. De meting van geleverde of verwerkte bouwstoffen geschiedt door de aannemer ten overstaan van de directie en op door haar goed te keuren wijze.

§ 39. Afwijkingen van verrekenbare hoeveelheden

1. Indien in het bestek verrekenbare hoeveelheden zijn opgenomen en deze blijken te hoog of te laag te zijn om het werk overeenkomstig de bepalingen van het bestek of de aard van het werk tot stand te brengen, zullen de afwijkingen van deze hoeveelheden worden verrekend tegen verrekenprijzen, die daartoe bij de totstandkoming van de overeenkomst zijn overeengekomen.
2. Indien een verrekenprijs voor afwijkingen van een in het bestek opgenomen verrekenbare hoeveelheid te laag of te hoog blijkt te zijn, zal een gewijzigde verrekenprijs tussen de opdrachtgever en de aannemer worden overeengekomen. De herziening zal slechts kunnen plaats vinden, indien meer dan 110% of minder dan 90% van de in het bestek opgenomen verrekenbare hoeveelheid is of zal worden verwerkt.
3. Indien overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid een verrekenprijs wordt gewijzigd, wordt de afwijking van de in het bestek opgenomen verrekenbare hoeveelheid verrekend tegen die gewijzigde verrekenprijs; zodanige wijziging leidt echter niet tot wijziging van de aannemingssom.
4. Indien voor een bepaalde bouwstof of voor een bepaald soort werk meer dan één verrekenbare hoeveelheid in het bestek is opgenomen en voor die hoeveelheden een zelfde verrekenprijs geldt, wordt voor de toepassing van het bepaalde in het tweede en derde lid het totaal van deze hoeveelheden als de in het bestek opgenomen verrekenbare hoeveelheid beschouwd.
5. In de in deze paragraaf bedoelde verrekenprijzen worden geacht begrepen te zijn alle rechtstreeks of zijdelings voor de uitvoering nodige kosten en een aannemersvergoeding. In de aannemersvergoeding worden de algemene kosten van de aannemer en een normale aannemerswinst geacht begrepen te zijn.

Hoofdstuk XI. Betaling, omzetbelasting, kortingen, verpanding

§ 40. Betaling

1. Het ingevolge de overeenkomst aan de aannemertoekomende bedrag is het saldo, gevormd door de aannemingssom, verhoogd onderscheidenlijk verlaagd met hetgeen overigens aan of door hem ter zake van de overeenkomst verschuldigd is.
2. Indien de aannemer volgens de overeenkomst recht heeft op betaling in termijnen, heeft met het oog op het verschijnen van een betalingstermijn opneming van het uitgevoerde gedeelte van het werk plaats.
3. Bij de opneming, bedoeld in het tweede lid, wordt rekening gehouden met de waarde van goedgekeurde, doch nog niet verwerkte bouwstoffen, voor zover deze krachtens § 19 eigendom van de opdrachtgever zijn geworden.
4. Geschiedt de opneming, bedoeld in het tweede lid, niet binnen acht dagen nadat de aannemer daarom heeft verzocht, dan kan de aannemer schriftelijk een nieuwe aanvrage tot de directie richten, met verzoek binnen vier dagen tot opneming over te gaan. Voldoet de directie niet aan dit verzoek, dan wordt de opneming geacht te zijn geschied en wordt het door de aannemer in zijn verzoek opgegeven termijnbedrag uitbetaald overeenkomstig het in het zesde lid bepaalde.
5. Indien de directie na een opneming, bedoeld in het tweede lid, nalaat binnen vier dagen nadat de aannemer daarom schriftelijk heeft verzocht, het resultaat van de opneming bekend te maken, wordt het door de aannemer in zijn verzoek opgegeven termijnbedrag uitbetaald overeenkomstig het in het zesde lid bepaalde.
6. De uitbetaling van een termijn zal plaats vinden binnen vier weken, nadat bij de opneming, bedoeld in het tweede lid, is gebleken, dat de aannemer recht heeft op betaling van die termijn. Indien in het bestek is bepaald, dat de betaling van een termijn eerst zal geschieden nadat de aannemer een declaratie heeft ingediend, zal de betaling plaats vinden binnen vier weken nadat de declaratie in goede orde bij de directie is ingekomen. De declaratie wordt geacht in goede orde bij de directie te zijn ingekomen indien de directie niet binnen zeven dagen na ontvangst van de declaratie aan de aannemer heeft medegedeeld dat daaraan documenten ontbreken welke nodig zijn ter beoordeling van de juistheid van de declaratie. Indien de directie tegen de inhoud van de declaratie bezwaar heeft, stelt zij de aannemer onder opgave van redenen daarvan zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken na ontvangst van de declaratie, op de hoogte.
7. Indien een termijn verschenen is, waarvan het bedrag beïnvloed kan worden door de

eindafrekening van het gehele werk, wordt die termijn gesteld op het bedrag, dat de aannemer, gegeven de voortgang van het werk, ontwijfelbaar toekomt en wordt dit bedrag aan hem uitbetaald.
8. Indien een termijn nog niet verschenen is, kan de opdrachtgever niettemin, zo daartoe aanleiding bestaat, tot gedeeltelijke betaling daarvan overgaan.
9. Indien niet is overeengekomen, dat betaling in termijnen zal geschieden, ontvangt de aannemer, vooruitlopend op de eindafrekening, binnen vier weken nadat het werk is opgeleverd het bedrag, dat hem ontwijfelbaar toekomt.
10. Op de betaling van bedragen buiten de aannemingssom of van bedragen buiten de termijnen van de aannemingssom is het bepaalde in het zesde lid van overeenkomstige toepassing.
11. Zo spoedig mogelijk na de oplevering van het werk, of, indien in het bestek een onderhoudstermijn is voorgeschreven, zo spoedig mogelijk na het verstrijken daarvan, wordt de eindafrekening van het werk opgesteld. Hetgeen reeds is betaald wordt dan in mindering gebracht op hetgeen de aannemer volgens het eerste lid toekomt en het restant wordt hem binnen vier weken betaald. Indien de aannemer bij de eindafrekening een bedrag aan de opdrachtgever verschuldigd blijkt, is hij binnen vier weken tot betaling daarvan gehouden.
12. Indien door in gebreke blijven of onvermogen van de aannemer de opdrachtgever het werk geheel of gedeeltelijk uitvoert, of door anderen doet uitvoeren, wordt de betaling opgeschort, totdat zal zijn gebleken, welk bedrag dientengevolge door of aan de aannemer verschuldigd is. Het bepaalde in § 45, eerste en tweede lid, is niet van toepassing over het tijdvak van de opschorting.
13. In de in het voorgaande lid bedoelde gevallen heeft de opdrachtgever tevens het recht om voor rekening van de aannemer rechtstreeks aan onderaannemers en leveranciers een billijke vergoeding uit te keren voor de werkzaamheden en leveringen, waarvoor deze nog geen betaling genoten. De opdrachtgever gaat hiertoe niet over dan na de aannemer of diens wettelijke vertegenwoordiger ter zake te hebben gehoord.

§ 41. Omzetbelasting

1. De ter zake van het werk verschuldigde omzetbelasting is niet begrepen in de tussen opdrachtgever en aannemer overeengekomen of overeen te komen bedragen en prijzen, doch het bedrag daarvan wordt door de aannemer in zijn prijsopgaven afzonderlijk vermeld.
2. De opdrachtgever vergoedt de aannemer de ter zake van het werk verschuldigde omzetbelasting.
3. De aannemer ontvangt echter geen vergoeding van de ter zake van het werk verschuldigde omzetbelasting voor zover deze van de opdrachtgever wordt geheven.
4. De berekening van hetgeen de aannemer ingevolge de overeenkomst toekomt geschiedt met inachtneming van bedragen en prijzen, waarin de omzetbelasting niet is begrepen; de berekening van de door de opdrachtgever aan de aannemer te vergoeden omzetbelasting geschiedt afzonderlijk.
5. De vergoeding van omzetbelasting aan de aannemer geschiedt gelijktijdig met de ter zake van het werk aan hem te verrichten betalingen.

§ 42. Kortingen

1. De opdrachtgever kan wegens te late oplevering van het werk aan de aannemer kortingen op de aannemingssom opleggen. Voor de toepassing van deze paragraaf wordt als dag van oplevering aangemerkt de dag, welke door de aannemer overeenkomstig het bepaalde in § 9, eerste lid, of, ingeval van heropneming na onthouding van goedkeuring, overeenkomstig het bepaalde in § 9, achtste lid, is opgegeven, mits het werk vervolgens is of geacht wordt te zijn goedgekeurd.
2. Het bedrag der kortingen wordt in het bestek bepaald. Bij gebreke van zodanige bepaling bedraagt het € 60 per dag.
3. Geen korting wordt opgelegd voor na de opleveringstermijn verstreken dagen die geen werkdag zijn. Evenmin wordt korting opgelegd voor de zowel binnen als na bedoelde termijn gevallen dagen, dat de oplevering door overmacht is vertraagd, voor zover daarmede bij een verleende termijnverlenging geen rekening is gehouden. Vertraging in de voortgang van het

werk door bedrijfsstoornissen en – indien de opleveringstermijn niet is bepaald in werkbare werkdagen – door onwerkbare dagen, wordt daarbij slechts als overmacht aangemerkt, voor zover die vertraging van ongewone duur is geweest.
4. Geen korting wordt opgelegd wegens overschrijding van een termijn, indien en voor zover deze overschrijding het gevolg is van overschrijding van een eerder geëindigde termijn, waarvoor reeds korting is opgelegd, mits de bedoelde termijnen met elkaar in verband staan.
5. Kortingen worden verbeurd enkel ten gevolge van het verschijnen van de bepaalde dag, zonder dat deswege een ingebrekestelling nodig is om daarvan te doen blijken.
6. Kortingen en andere bedragen, die ingevolge de overeenkomst door de aannemer verschuldigd zijn, worden bij de eerstvolgende betalingstermijn en zo nodig bij volgende termijnen van betaling ingehouden of op andere wijze op de aannemer verhaald.

§ 43. Verpanding of cessie door de aannemer aan derden

1. De aannemer zal het recht op het saldo, bedoeld in § 40, eerste lid, geheel of gedeeltelijk kunnen cederen of in pand geven.
2. Indien een cessie aan de opdrachtgever is betekend, is de aannemer verplicht de akte van cessie aan de opdrachtgever over te leggen, indien deze zulks wenst.

Hoofdstuk XIa. Zekerheidstelling, verzekering

§ 43a. Zekerheidstelling

1. Het bepaalde in deze paragraaf is van toepassing, tenzij het bestek anders bepaalt.
2. Met inachtneming van hetgeen in het zevende lid is bepaald, is de opdrachtgever gerechtigd om van de aannemer te bedingen dat deze zekerheid stelt voor de nakoming van zijn verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst; indien door de aannemer zekerheid dient te worden gesteld, geldt het bepaalde in het derde tot en met het zesde lid van deze paragraaf.
3. De waarde van de zekerheid is gelijk aan 5% van de aannemingssom en de zekerheid dient te worden gesteld in de vorm van een bankgarantie.
4. Indien de opdrachtgever voornemens is de bankgarantie in te roepen geeft hij de aannemer daarvan bij aangetekende brief kennis. De opdrachtgever is gerechtigd de bankgarantie in te roepen, tenzij de Raad van Arbitrage voor de Bouw, in een door de aannemer binnen tien werkdagen na de verzending van de in dit lid bedoelde kennisgeving aanhangig te maken spoedgeschil, in eerste aanleg anders beslist.
5. De zekerheid blijft van kracht tot het tijdstip waarop het werk als opgeleverd wordt beschouwd, met dien verstande dat, indien sprake is van kleine gebreken als bedoeld in § 9, zevende lid, de zekerheid van kracht blijft tot het tijdstip waarop de aannemer deze gebreken heeft hersteld. Indien in het bestek een onderhoudstermijn is voorgeschreven, blijft de zekerheid van kracht tot overeenkomstig § 11, zesde lid, is geconstateerd dat de aannemer aan zijn verplichtingen heeft voldaan.
6. Na de dag waarop het werk als opgeleverd wordt beschouwd, of indien een onderhoudstermijn is voorgeschreven, na afloop van de onderhoudstermijn, is de aannemer gerechtigd vervangende zekerheid te stellen tot een bedrag dat in redelijkheid is gemoeid met herstel van de voor zijn rekening komende gebreken. De opdrachtgever is gehouden de oorspronkelijke zekerheidstelling terug te geven nadat hij met de vervangende zekerheid heeft ingestemd en deze heeft ontvangen.
7. De opdrachtgever is niet gerechtigd om van de aannemer te bedingen dat deze zekerheid stelt voor de nakoming van zijn verplichtingen indien is overeengekomen dat de aannemingssom geheel of ten dele wordt ingehouden. Van een zodanige inhouding is sprake indien, de termijn van § 40, zesde lid, eerste zin, buiten beschouwing gelaten, aan de aannemer minder wordt betaald dan overeenkomt met de som der waarden van het werk dat reeds is uitgevoerd en van de goedgekeurde nog onverwerkte bouwstoffen, die eigendom van de opdrachtgever zijn geworden.
8. Indien de opdrachtgever hetgeen de aannemer volgens de overeenkomst toekomt, niet of niet tijdig betaalt, of de aannemer gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de opdrachtgever het de aannemer toekomende niet of niet tijdig zal betalen, is de aannemer gerechtigd om van

de opdrachtgever genoegzame zekerheid te verlangen. Indien de opdrachtgever in gebreke blijft met het stellen van de door de aannemer verlangde genoegzame zekerheid, is de aannemer bevoegd, hetzij de uitvoering van het werk te schorsen, hetzij het werk in onvoltooide staat te beëindigen. Met betrekking tot de schorsing respectievelijk de beëindiging in onvoltooide staat is het bepaalde in § 14 van overeenkomstige toepassing. Op de in dit lid bedoelde zekerheid is hetgeen in het vierde lid is gesteld van overeenkomstige toepassing.

§ 43b. Verzekering

1. Tenzij het bestek anders bepaalt, dient de aannemer verzekeringen aan te gaan waarin de opdrachtgever en de directie als mede-verzekerden zijn opgenomen, een en ander voor zover dit naar de aard en de omvang van het werk nodig en gebruikelijk is. De aannemer zorgt ervoor dat de directie ten spoedigste schriftelijk bewijs van het bestaan en de inhoud van vorenbedoelde verzekeringen ontvangt.
2. Indien door de opdrachtgever verzekeringen in verband met het werk zijn aangegaan of zullen worden aangegaan,worden de condities en bepalingen daarvan aan het bestek gehecht en zorgt de opdrachtgever ervoor dat de aannemer ten spoedigste schriftelijk bewijs van het bestaan en de inhoud van vorenbedoelde verzekeringen ontvangt.

Hoofdstuk XII. Schade aan het werk

§ 44. Schade aan het werk

1. Onder schade aan het werk in de zin van deze paragraaf wordt verstaan schade aan het geheel of gedeeltelijk door de aannemer ten behoeve van de opdrachtgever gebouwde of gemaakte, aan de hulpwerken, aan de op of bij het werk aangevoerde bouwstoffen en voor het werk noodzakelijke hulpmiddelen. Onder schade aan bouwstoffen wordt tevens verstaan het verlies daarvan.
2. Van het ontstaan van schade aan het werk geeft de aannemer zo spoedig mogelijk, in elk geval binnen een week nadat hem daarvan is gebleken of had kunnen blijken, kennis aan de directie.
3. Onverminderd de aansprakelijkheid van partijen krachtens de overeenkomst of de wet is schade aan het werk voor rekening van de aannemer, tenzij deze schade het gevolg is van buitengewone omstandigheden tegen de schadelijke gevolgen waarvan de aannemer in verband met de aard van het werk geen passende maatregelen heeft behoeven te nemen, en het onredelijk zou zijn de schade voor zijn rekening te doen komen.
4. Na het ontstaan van schade aan het werk is de aannemer verplicht tijdig de nodige maatregelen tot beperking daarvan te treffen. Bij aanwezigheid van de directie handelt hij daarbij onder haar goedkeuring.
5. Schade aan het werk, die is ontstaan tengevolge van het niet nakomen van de in het tweede of vierde lid genoemde verplichting, is voor rekening van de aannemer.
6. Schade aan het werk, welke voor rekening van de aannemer is, zal door deze worden hersteld binnen door de directie eventueel te stellen termijnen, tenzij van de aannemer redelijkerwijs niet kan worden verlangd, dat het herstel door hem geschiedt. In dit geval, alsmede indien redelijkerwijs van de opdrachtgever niet kan worden verlangd, dat hij het herstel door de aannemer laat verrichten, kan de opdrachtgever in plaats daarvan een geldelijke vergoeding van de aannemer vorderen.
7. Niet voor rekening van de aannemer komende schade aan het werk zal, indien de opdrachtgever daartoe de wens te kennen geeft en dit redelijkerwijs van de aannemer kan worden verlangd, eveneens door deze worden hersteld binnen door de directie eventueel te stellen termijnen. In dit geval wordt het herstel als meer werk verrekend.

Hoofdstuk XIII. In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van een der partijen

§ 45. In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de opdrachtgever

1. Indien de opdrachtgever de in gevolge de overeenkomst verschuldigde betalingen niet tijdig verricht en de vertraging niet het gevolg is van een omstandigheid waarvoor de aannemer verantwoordelijk is, heeft deze aanspraak op vergoeding van rente tegen het wettelijk percentage met ingang van de dag, waarop de betaling uiterlijk had moeten geschieden. De rentevordering van de aannemer zal nimmer omvatten rente van rente.
2. Indien na verloop van twee weken sedert de dag waarop de betaling uiterlijk had moeten geschieden, deze nog niet heeft plaats gevonden en een nadien door de aannemer verzonden schriftelijke aanmaning na verloop van veertien dagen evenmin tot betaling heeft geleid, wordt het in het voorgaande lid bepaalde percentage na het verstrijken van die veertien dagen met 2 verhoogd, en is de aannemer bevoegd, mits hij zulks in de aanmaning heeft vermeld, hetzij de uitvoering van het werk te schorsen tot de opdrachtgever het door hem verschuldigde heeft betaald, hetzij het werk in onvoltooide staat te beëindigen. Met betrekking tot de schorsing respectievelijk de beëindiging in onvoltooide staat is het bepaalde in § 14 van overeenkomstige toepassing.
3. Het bepaalde in het tweede lid omtrent schorsen en beëindigen in onvoltooide staat is niet van toepassing, indien de vordering van de aannemer betrekking heeft op een bedrag, waaromtrent de opdrachtgever een spoedgeschil aanhangig heeft gemaakt.
4. Indien de opdrachtgever in staat van faillissement wordt verklaard, is de aannemer bevoegd de curator te sommeren om binnen acht dagen te verklaren of hij bereid is het werk te doen voortzetten onder zodanige genoegzame zekerheidstelling als de aannemer blijkens de sommatie verlangt. Indien de curator zich bereid verklaart het werk te doen voortzetten, is hij verplicht bij die verklaring de verlangde zekerheid te stellen. Indien de curator niet bereid is het werk te doen voortzetten, is de aannemer gerechtigd het werk in onvoltooide staat te beëindigen. Met betrekking tot de beëindiging in onvoltooide staat is het bepaalde in § 14 van overeenkomstige toepassing.
5. Ingeval de opdrachtgever onder curatele wordt gesteld, is het bepaalde in het vierde lid van overeenkomstige toepassing. Ingeval de opdrachtgever surseance van betaling wordt verleend of hij met rechterlijke machtiging in een psychiatrisch ziekenhuis wordt geplaatst, is het bepaalde in het vierde lid eveneens van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor ‘de curator’ wordt gelezen ‘de opdrachtgever en de bewindvoerder’ onderscheidenlijk ‘de provisionele bewindvoerder of de curator’.
6. Ingeval de opdrachtgever overlijdt, is de overeenkomst niet uit dien hoofde ontbonden. Het bepaalde in het vierde lid is alsdan van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor ‘de curator’ wordt gelezen ‘de erfgenamen’. Indien de aannemer zulks verlangt, zijn de erfgenamen verplicht één van hen of een derde schriftelijk aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.

§ 46. In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de aannemer

1. Ingeval de aannemer de op hem rustende verplichtingen niet nakomt en de opdrachtgever hem deswege in gebreke stelt, zal de ingebrekestelling schriftelijk geschieden en zal de opdrachtgever de aannemer daarbij een redelijke termijn stellen om alsnog zijn verplichtingen na te komen. Reeds voordat de gestelde termijn is verstreken, is de opdrachtgever in dringende gevallen gerechtigd voor rekening van de aannemer zodanige maatregelen te nemen als hij ten nutte van het werk dienstig oordeelt. Indien de aannemer nalatig blijft zijn verplichtingen na te komen, is de opdrachtgever gerechtigd het werk voor rekening van de aannemer te voltooien of te doen voltooien, onverminderd des opdrachtgevers recht op schadevergoeding.
2. Ingeval de aannemer voor de uitvoering van het werk te weinig personeel of hulpmiddelen, dan wel hulpmiddelen van onvoldoend vermogen of gebrekkige hulpmiddelen bezigt, waardoor naar het oordeel van de directie ontoelaatbare vertraging in de uitvoering ontstaat, zal de directie de aannemer schriftelijk aanmanen de uitvoering te bespoedigen. Indien de aannemer nalatig blijft, is de directie gerechtigd voor rekening van de aannemer zodanige maatregelen te nemen als zij voor de vlotte totstandkoming van het werk dienstig oordeelt.
3. Ingeval de aannemer in staat van faillissement wordt verklaard, is de opdrachtgever bevoegd de curator te sommeren om binnen acht dagen te verklaren of hij bereid is het werk voort te zetten onder zodanige genoegzame zekerheidstelling als de opdrachtgever blijkens de

sommatie verlangt. In afwachting van de beslissing omtrent de voortzetting van het werk is de opdrachtgever in dringende gevallen gerechtigd voor rekening van de aannemer zodanige maatregelen te nemen als hij ten nutte van het werk dienstig oordeelt. Indien de curator zich bereid verklaart het werk voort te zetten, is hij verplicht bij die verklaring de verlangde zekerheid te stellen. Indien de curator niet bereid is het werk voort te zetten, is de opdrachtgever gerechtigd het werk voor rekening van de aannemer te voltooien of te doen voltooien, onverminderd des opdrachtgevers recht op schadevergoeding.

4. Ingeval de aannemer onder curatele wordt gesteld, is het bepaalde in het derde lid van overeenkomstige toepassing. Ingeval de aannemer surseance van betaling wordt verleend of hij met rechterlijke machtiging in een psychiatrisch ziekenhuis wordt geplaatst, is het bepaalde in het derde lid eveneens van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor ‘de curator’ wordt gelezen ‘de aannemer en de bewindvoerder’ onderscheidenlijk ‘de provisionele bewindvoerder of de curator’.
5. Ingeval de aannemer overlijdt, is de overeenkomst niet uit dien hoofde ontbonden. Het bepaalde in het derde lid is alsdan van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor ‘de curator’ wordt gelezen ‘de erfgenamen’. Indien de opdrachtgever zulks verlangt, zijn de erfgenamen verplicht één van hen of een derde schriftelijk aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
6. De opdrachtgever zorgt er voor, dat de kosten, die voor de aannemer voortvloeien uit de toepassing van de bepalingen in deze paragraaf, binnen redelijke grenzen blijven.
7. Ingeval de opdrachtgever overeenkomstig de bepalingen in deze paragraaf maatregelen ten dienste van het werk neemt dan wel het werk zelf voltooit of door derden doet voltooien, is hij gerechtigd daarbij van alle ter beschikking van de aannemer staande hulpmiddelen gebruik te maken of te doen maken.
8. De opdrachtgever is verplicht de in het voorgaande lid bedoelde hulpmiddelen in goede staat te onderhouden of te doen onderhouden en deze zo spoedig mogelijk, nadat zij voor de uitvoering van het werk niet meer nodig zijn, weer ter beschikking van de aannemer te stellen. Schade, gedurende de periode van het gebruik aan deze hulpmiddelen toegebracht, is voor rekening van de opdrachtgever, tenzij hij bewijst, dat de schade niet aan hem is toe te rekenen.

Hoofdstuk XIV. Kostenverhogende omstandigheden

§ 47. Kostenverhogende omstandigheden

1. Onder kostenverhogende omstandigheden worden in deze paragraaf verstaan omstandigheden die van dien aard zijn dat bij het tot stand komen van de overeenkomst geen rekening behoefde te worden gehouden met de kans dat zij zich zouden voordoen, die de aannemer niet kunnen worden toegerekend en die de kosten van het werk aanzienlijk verhogen.
2. Indien kostenverhogende omstandigheden als bedoeld in het eerste lid intreden heeft de aannemer aanspraak op bijbetaling, in voege als omschreven in het volgende lid en behoudens het bepaalde in het vierde lid.
3. Indien de aannemer van oordeel is dat kostenverhogende omstandigheden zijn ingetreden dient hij de opdrachtgever hiervan zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte te stellen. Alsdan zal de opdrachtgever op korte termijn met de aannemer overleg plegen omtrent de vraag of kostenverhogende omstandigheden zijn ingetreden en zo ja, in hoeverre de kostenverhoging naar redelijkheid en billijkheid zal worden vergoed.
4. De opdrachtgever is gerechtigd om in plaats van toe te stemmen in een vergoeding als bedoeld in het derde lid het werk te beperken, te vereenvoudigen of te beëindigen; alsdan zal het door de opdrachtgever verschuldigde naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid worden vastgesteld.
5. Indien in de UAV of elders in de overeenkomst bijzondere voorschriften zijn opgenomen omtrent kostenverhogende of buitengewone omstandigheden, is voor wat de in die voorschriften geregelde gevallen betreft het bepaalde in deze paragraaf niet van toepassing.

Hoofdstuk XV. Vastleggen van de toestand, beslechting van geschillen

§ 48. Vastleggen van de toestand

1. Indien de directie of de aannemer tijdens de loop van het werk de toestand, waarin enig onderdeel van het werk op zeker tijdstip verkeert, of enig ander feit of feitenverloop betreffende de uitvoering of voorbereiding van het werk wenst vast te leggen, kan zij of hij schriftelijk vorderen, dat die toestand gemeenschappelijk wordt opgenomen of dat feit of feitenverloop gemeenschappelijk wordt geconstateerd en in een op te maken en door hen beiden te ondertekenen proces-verbaal wordt beschreven.
2. Indien de directie of de aannemer aan de in het eerste lid bedoelde vordering niet voldoet, kan de wederpartij de toestand in een proces-verbaal doen vastleggen overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage voor de Bouw, zoals dit drie maanden voor de dag van de aanbesteding luidt, onverlet de bevoegdheid van de wederpartij zelf de verlangde opnemingen en constateringen in aanwezigheid van getuigen te verrichten en vast te leggen in een met de getuigen te ondertekenen proces-verbaal. De waardering van het aan dit proces-verbaal toe te kennen bewijs is aan het scheidsgerecht van genoemde Raad overgelaten.
3. Het proces-verbaal, bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt in tweevoud opgemaakt; één exemplaar is bestemd voor de directie en één voor de aannemer.

§ 49. Beslechting van geschillen

1. Voor de beslechting van de in deze paragraaf bedoelde geschillen doen partijen uitdrukkelijk afstand van hun recht de tussenkomst van de gewone rechter in te roepen.
2. Alle geschillen, welke ook – daaronder begrepen die, welke slechts door één der partijen als zodanig worden beschouwd – die naar aanleiding van de overeenkomst of van overeenkomsten, die daarvan een uitvloeisel mochten zijn, tussen opdrachtgever en aannemer mochten ontstaan, worden beslecht door arbitrage overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage voor de Bouw, zoals dit drie maanden voor de dag van aanbesteding luidt.
3. De aannemer, die een geschil betreffende de eindafrekening aan de in het tweede lid genoemde Raad ter beslechting voorlegt, nadat de opdrachtgever zijn definitieve beslissing omtrent de eindafrekening schriftelijk ter kennis van de aannemer heeft gebracht, is niet ontvankelijk in hetgeen hij meer of anders vordert dan die eindafrekening inhoudt, indien hij het geschil aanhangig maakt later dan zes maanden nadat de opdrachtgever bij aangetekende brief de aandacht van de aannemer op deze termijn heeft gevestigd, tenzij de vordering voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na het verloop van die termijn is gebleken.
4. Indien bij een in kracht van gewijsde gegaan rechterlijk vonnis een uitspraak van het scheidsgerecht geheel of gedeeltelijk nietig wordt verklaard, heeft ieder der partijen het recht het geschil, voor zover het dientengevolge onbeslist is gebleven, opnieuw overeenkomstig deze paragraaf te doen beslechten. De vordering is niet ontvankelijk, indien zij bij de in het tweede lid genoemde Raad wordt aanhangig gemaakt later dan drie maanden na het in kracht van gewijsde gaan van de rechterlijke uitspraak. Degene die als scheidsman of secretaris aan de nietig verklaarde beslissing heeft medegewerkt, zal aan de nieuwe behandeling niet mogen medewerken.
5. Indien beide partijen in onderling overleg hieraan de voorkeur geven, worden de in het tweede lid bedoelde regelen vervangen door die, gegeven in de statuten van de Raad van Arbitrage voor Metaalnijverheid en -handel, met dien verstande dat in aanvulling dezer regelen de bepaling geldt, dat scheidslieden niet bevoegd zijn het tussen partijen overeengekomene te wijzigen.

§ 50. Voortzetting van het werk

1. De aannemer is gehouden, in afwachting van de totstandkoming van een uitspraak in het geschil, opvordering van de directie het werk volgens haar aanwijzingen voort te zetten, tenzij de Raad van Arbitrage in spoedgeschil anders beslist en onverminderd zijn rechten, die uit bedoelde uitspraak voor hem mochten voortvloeien.
2. Voor zover de uitkering van enige termijn van betaling vertraging zou ondervinden in verband met een aanhangig geschil, zal de opdrachtgever tot zodanige betaling overgaan als in

verband met de stand van het werk en de wederzijdse vorderingen toelaatbaar is. Zodanige betaling zal niet in het geding kunnen worden gebruikt als bewijs van de erkenning door de opdrachtgever van enig recht van de aannemer.

Bijlage A

Volmacht
De ondergetekende(n)
..... 1),
..... 5)
aannemer(s) van .....
..... 2)
Wijst/wijzen als zijn /hun gevolmachtigde aan ..... 3)
die hem/hun in alle opzichten vertegenwoordigt voor alle zaken betreffende .....
..... 4)
....., ... 20.... 6)
De aannemer(s) ..... 7)
..... , ... 20.... 6)
Goedgekeurd,
de Directie, ... 7)

1) Naam en voornamen van de aannemer of de aannemers, indien hij een natuurlijk persoon is of zij natuurlijke personen zijn of – in andere gevallen – de hiermee overeenkomende gegevens.
2) Vermelding van het aangenomen werk.
3) Naam en voornamen van de gevolmachtigde.
4) Vermelding van het werk of gedeelte ervan alsmede eventuele bijzondere voorwaarden.
5) Indien de aannemer zelf gevolmachtigde is van gezamenlijke aannemers, wordt hier ingevoegd:
‘gevolmachtigde van de’.
6) Plaats en datum van ondertekening.
7) Handtekening van de aannemers(s) c.q. de Directie.

Bijlage B

Ondergetekende
..... 1),
gevestigd te ..... 2),
in aanmerking nemende:

1e. dat ..... 3),
gevestigd te ..... 4),
hierna genoemd ‘de opdrachtgever’, aan
..... 5),
gevestigd te ..... 6),
hierna genoemd ‘de aannemer’,
heeft opgedragen:
..... 7),
op welke overeenkomst de Uniforme Administratieve
Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 van toepassing zijn;
2e. dat de aannemer voornemens is daarin de in onderstaande
Lijst van Bouwstoffen vermelde bouwstoffen te verwerken;
verklaart:
dat hij/zij afstand doet van alle aanspraken op bedoelde bouwstoffen en deze na de goedkeuring beschouwt als eigendom van de opdrachtgever ingevolge § 19, eerste lid, der Uniforme Administratieve
Voorwaarden voormeld.

Lijst van Bouwstoffen: 8),
.....)
.....)
.....)
.....)
.....)
.....)
.....)
.....)
.....)
.....)
....., ... 20.... 9)
..... 10)

1) Naam van de leverancier van c.q. rechthebbende op de bouwstoffen.
2) Volledig adres van deze.
3) Naam van de opdrachtgever.
4) Volledig adres van deze.
5) Naam van de aannemer.
6) Volledig adres van deze.
7) Korte beschrijving van het werk.
8) Opsomming der betrokken bouwstoffen.
9) Plaats en datum van ondertekening.
10) Handtekening van de leverancier van c.q. rechthebbende op de bouwstoffen.

Bijlage 2

Wijzigingen in de UAV 2012 ten opzichte van de UAV 1989:

- **Paragraaf 1:** aan de begripsbepaling van de UAV en van het werk is toegevoegd ‘technisch installatiewerk’. Door integratie van de UAV-TI 1992 was deze toevoeging noodzakelijk geworden.
- **Paragraaf 4:** Het formulier A met betrekking tot de vertegenwoordiging van de aannemer bij volmacht wordt verplicht voorgeschreven. Het formulier dient daarmee niet meer louter als voorbeeld.
- **Paragraaf 5 lid 1 en paragraaf 6 lid 10:** De begrippen ‘vergunningen, ontheffingen of dergelijke beschikkingen’ zijn vervangen door ‘publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen’.
- **Paragraaf 5 lid 5:** de specifieke bepaling over de aansprakelijkheid van de opdrachtgever voor de niet of niet tijdige levering van bouwstoffen die bij een voorgeschreven leverancier worden betrokken, dan wel bouwstoffen die door de opdrachtgever zijn voorgeschreven, is vervallen. Hiermee wordt de positie van de voorgeschreven leverancier gelijkgetrokken met die van de voorgeschreven onderaannemer.
- **Paragraaf 5 lid 8 en paragraaf 6 lid 6:** de zorg voor veiligheid en milieu is aangescherpt. Deze aanscherping is daarnaast terug te vinden in de toevoeging aan paragraaf 6 van lid 16a dat voorziet in een meldingsplicht voor het aantreffen van voorwerpen of stoffen waarvan redelijkerwijs geacht kan worden dat deze schade kunnen toebrengen aan personen, goederen of milieu.
- **Paragraaf 6 lid 14:** ‘Goede trouw’ is vervangen door ‘de eisen van redelijkheid en billijkheid’.
- **Paragraaf 6 lid 26:** De zin ‘deze goedkeuring zal niet mogen worden onthouden op onredelijke gronden’ is toegevoegd.
- **Paragraaf 6 lid 27:** het woord ‘uitvoeringskosten’ is vervangen door ‘kosten’.
- **Paragraaf 8 lid 4 en 5:** De redactie is aangepast om een duidelijk onderscheid te maken tussen de situatie dat een aannemer recht heeft op termijnverlenging en de situatie dat hij bij

wijze van gunst om termijnverlenging vraagt.

- **Paragraaf 8a:** de beproeving van het technische installatiewerk, afkomstig uit de UAV-TI 1992, is opgenomen.
- **Paragraaf 10:** lid 1a is toegevoegd waarin is opgenomen een bepaling betreffende de verstrekking van revisietekeningen en bedienings- en onderhoudsvoorschriften van het technische installatiewerk.
- **Paragraaf 10 lid 3:** een uitgebreidere regeling is opgenomen voor de ingebruikname van een werk voordat dit voltooid is dan wel voor de ingebruikname van een al dan niet voltooid onderdeel daarvan. Ten aanzien van het technische installatiewerk is hier een specifieke bepaling opgenomen.
- **Paragraaf 11:** bij het herstellen van gebreken door de aannemer is toegevoegd dat hieronder niet vallen die gebreken die het gevolg zijn van onjuist of onzorgvuldig gebruik dan wel gekwalificeerd kunnen worden als normaal te verwachten slijtage als gevolg van het feitelijke gebruik.
- **Paragraaf 12 lid 2:** formuleert de aansprakelijkheid van de aannemer na oplevering. Betreft deels een samenvoeging met lid 3 en deels een aanpassing aan het huidige Burgerlijk Wetboek (BW).
- **Paragraaf 12 lid 4:** voor de rechtsvordering wordt nu onderscheid gemaakt naar de duur van de aansprakelijkheid voor verborgen gebreken, afhankelijk van de aard van het verborgen gebrek.
- **Paragraaf 17 lid 2:** de opdrachtgever is niet langer verplicht bouwstoffen te keuren. In het bestek moet worden bepaald of en in hoeverre bouwstoffen moeten worden gekeurd.
- **Paragraaf 17 lid 3:** de formulering over gebreken na de keuring is aangepast met de termen ‘redelijkerwijs niet door de directie had kunnen worden onderkend’ en ‘het gebrek aan de aannemer kan worden toegerekend’.
- **Paragraaf 17 lid 5:** is aangevuld met de bepaling dat de directie de goedkeuring voor andere bouwstoffen in plaats van met een fabrieksnaam aangeduide bouwstoffen, mits van overeenkomstige hoedanigheid, niet onthoudt op onredelijke gronden.
- **Paragraaf 18 lid 1:** keuring in de vorm van visuele beoordeling is opgenomen indien in het bestek is voorgeschreven dat bouwstoffen moeten worden geleverd met een kwaliteitsverklaring afkomstig van een door de Raad voor de Accreditatie erkende certificatie-instelling. Hiermee wordt aangesloten bij de praktijk.
- **Paragraaf 21:** is in overeenstemming gebracht met de Wet milieubeheer door de term ‘niet van waarde zijn’ bij uit het werk komende oude bouwstoffen te schrappen. In het bestek kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de uit het werk komende oude bouwstoffen eigendom blijven van de opdrachtgever. Voorts is verwijtbaarheid vervangen door toerekenbaarheid.
- **Paragraaf 22 lid 2:** gebreken in relatie tot een garantie over één of meer onderdelen van het werk zijn duidelijker geformuleerd. In afwijking van het advies is niet overgenomen de voorgestelde toevoeging ‘op grond van de U.A.V.’. Een omstandigheid die aan de aannemer kan worden toegerekend kan namelijk bijvoorbeeld zijn gebaseerd op de UAV maar ook op het bestek voor het betreffende werk.
- **Paragraaf 23:** de verplichtingen van de aannemer in relatie tot het ter beschikking stellen en onderhouden van loodsen en andere hulpmiddelen zijn algemener geformuleerd en er wordt verwezen naar het omschrijven van de verplichtingen in het bestek. De rest van paragraaf 23 is vervallen. In afwijking van het advies is verder toegevoegd ‘en verwijderen’ en ‘en/of directieverblijf’ in de zin: ‘De verplichtingen van de aannemer met betrekking tot het ter beschikking stellen, onderhouden en verwijderen van loodsen en/of directieverblijf en andere hulpmiddelen worden in het bestek omschreven.’ Ook over het ter beschikking stellen en onderhouden van een eventueel directieverblijf en het verwijderen van de loodsen en andere hulpmiddelen in zijn algemeenheid (inclusief een eventueel directieverblijf) dient in het bestek te worden voorzien. Hiermee wordt een verduidelijking gegeven van de hulpmiddelen waar in het bestek op moet worden ingegaan.
- **Paragraaf 26:** opgenomen is dat de aannemer een algemeen tijdschema opstelt en wat daarin moet zijn opgenomen. Hiermee wordt aangesloten bij de praktijk.
- **Paragraaf 27:** in de titel is toegevoegd ‘verslagen van bouwvergaderingen’. Uit de rechtspraak blijkt dat, indien is overeengekomen om tijdens de uitvoering van het werk bouwvergaderingen

te houden, dit belangrijke stukken zijn.

- **Paragraaf 27 lid 1:** is aangescherpt zodat het nu ook voorziet in een verplichting om een aantekening in het weekrapport te maken over voorvallen betreffende de veiligheid en/of gezondheid van personen.
- **Paragraaf 36:** lid 1a is toegevoegd die de gevolgen voor de prijs vanwege een door de opdrachtgever gewenste bestekswijziging regelt.
- **Paragraaf 42 lid 2:** het bedrag der kortingen is gewijzigd van een bedrag in guldens naar een bedrag in euro‘s.
- **Paragraaf 48:** over het vastleggen van de toestand in een proces-verbaal is bepaald, dat het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage voor de Bouw geldt, zoals dit drie maanden voor de dag van de aanbesteding luidt.
- **Overig:** ‘geldsbedragen’ is gewijzigd in ‘geldbedragen’, ‘netto-prijzen’ is gewijzigd in ‘prijzen’, ‘netto-kosten’ is gewijzigd in ‘kosten’, de actuele naam van de Raad van Arbitrage voor de Bouw is opgenomen, ‘krankzinnigengesticht’ is gewijzigd in ‘psychiatrisch ziekenhuis’, ‘is te wijten aan schuld’ en ‘is te wijten aan’ is gewijzigd in ‘is toe te rekenen’, cursivering van de begrippen in paragraaf 1, verwijdering van de definitie van BW uit paragraaf 1, omdat die definitie niet meer in de tekst voorkomt, verwijdering van punten in de definitiebepaling van UAV in paragraaf 1 en overige paragrafen, toevoeging van ‘hij’ in paragraaf 10, derde lid, verwijdering van een tussenstreepje in de tweede zin van paragraaf 26, vierde lid en ‘formulier A’ is gewijzigd in ‘bijlage A’.

Waarmerking publicatie NEN 2699/2013

Publicatie als bedoeld in onderdeel 1.1.2. van de tarieventabel behorende bij de “Verordening leges omgevingsvergunning 2023”. De verordening is vastgesteld door de gemeenteraad van Duiven in zijn openbare vergadering van 6 december 2022.

De raad van de gemeente Duiven,

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/098731/201588129

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Compensatieregeling 2023

Samenvatting
Uitvoering Compensatieregeling 2023.

De raad besluit
Vast te stellen de voorwaarden van de Compensatieregeling 2023.

Compensatieregeling 2023

Artikel 1.

Voorwaarden.

In de begroting 2023 is een financiële compensatie van € 150,- per huishouden opgenomen. Deze compensatie wordt toegekend als tegemoetkoming in de stijgende lasten. Hieronder worden de voorwaarden voor toekenning van deze compensatie uitgewerkt. De compensatie wordt toegekend aan iedere hoofdbewoner die op 1 januari 2023 belastingplichtig is voor de afvalstoffenheffing, ongeacht de hoogte van het aanslagbedrag. De compensatie wordt ook toegekend als die belastingplichtigen in aanmerking komen voor gedeeltelijke of gehele kwijtschelding van de belastingschuld voor 2023, dus ook als het aanslagbedrag € 0,- is. De compensatie wordt opgenomen op het aanslagbiljet gemeentelijke belastingen 2023, waarbij de compensatie niet een specifieke belastingsoort betreft maar enkel een tegemoetkoming in de stijgende lasten. De dagtekening van de aanslag wordt 31 januari 2023. Wanneer de compensatie resulteert in een negatief aanslagbedrag dan wordt dit bedrag verrekend met andere eventueel nog openstaande belastingschulden.

Artikel 2.

Inwerkingtreding.

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang is 1 januari 2023.

Artikel 3.

Citeertitel.

Deze regeling wordt aangehaald als “Compensatieregeling 2023”.

ZFF00006988

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Amendement

Legesverordening 2023 - Gehandicaptenparkeerkaart

De gemeenteraad van Duiven, in vergadering bijeen op 6 december 2022, gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Duiven betreffende de onder nummer 10 vermelde Legesverordening 2023 van Agendapunt B.09 Belastingverordeningen 2023;

Constaterende dat:

- De Raad op 8 november 2022 het Parkeerbeleidsplan heeft vastgesteld;
- De Raad hierbij van mening was dat parkeren in onze gemeente, waaronder het verstrekken van parkeervergunningen, voor iedereen gratis zou moeten zijn;
- Volgens de voorliggende Legesverordening leges geheven zouden moeten blijven worden voor de afgifte dan wel het verlengen van een gehandicaptenparkeerkaart dan wel voor het verlenen/verlengen van een gemeentelijke ontheffing, houdende vrijstelling van de in de gemeente geldende parkeerverboden ten behoeve van gehandicapten;
- Bij het door de Raad ongewijzigd vaststellen van de voorliggende Legesverordening er nog steeds geen sprake is van gratis parkeren voor iedereen in onze gemeente en gehandicapten voor het verkrijgen van een parkeervergunning nog steeds leges verschuldigd zijn.

Overwegende dat:

- Voor het verkrijgen van een gehandicaptenparkeerkaart ook vrijstelling van leges zou moeten gaan gelden;
- Hiermee recht wordt gedaan aan dat er geen uitzonderingen meer zijn over het moeten betalen van leges voor parkeervergunningen waaronder parkeerplaatsen voor gehandicapten;

nader overwegende dat:

- De gemeentelijke ontheffing, houdende vrijstelling van de in de gemeente geldende parkeerverboden ten behoeve van gehandicapten als gevolg van dit amendement niet wijzigt.

Besluit om:

- In de Legesverordening 2023 onder artikel 4 Vrijstellingen (*Leges worden niet geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen*) een nieuw punt aan toe te voegen nl.
  f. voor het verkrijgen/verlengen van een gehandicaptenparkeerkaart;
- Het in de Tarieventabel laten vervallen van nummer 27 Gehandicaptenkaart en de daar onder vallende nummers 27.1 en 27.2 .

En gaat over tot de orde van de dag.

CDA	**Lokaal Alternatief**	**VVD**	**PVDA**
Groen Links	**D66**	**DOED**	**Pro Duiven**

Onderwerp	Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)		
Ondertitel	Het Integraal Beleidsplan Openbare ruimte (IBOR) 2023-2032 beschrijft het strategische kader voor deze integrale benadering van het beheer en de (her)inrichting van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar.		
Portefeuillehouder	G.M. Tiedink	Zaaknummer	Z/20/073431/201577300
Behandelend ambtenaar	Geertje Oosterink, 06-29159573		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vast te stellen.		
Historie	Kennisgeving college 17 november 2020: "*Toelichting Basis in beeld. Inventarisatie huidige situatie beheer en vooruitkijken naar beheer toekomst*". Informele bijeenkomst 19 januari 2021: " Openbare ruimte - Basis in beeld"**.** De afgelopen jaren is er veel bezuinigd op het beheer van de openbare ruimte. Deels zijn deze besparingen mogelijk geweest door keuzes te maken in wat we wel en niet doen. Hierdoor is er op de lange termijn druk ontstaan op het beheer van de openbare ruimte. Door een bouwpiek in de jaren '80 en '90 (groeikerngemeente), veel kapitaalgoederen het einde van hun technische levensduur, waardoor vervanging noodzakelijk is. In het bestuursakkoord water* is een taakstellende bezuiniging opgenomen voor (afval)watertaken. In het Watertakenplan is deze bezuiniging verder uitgewerkt. Een belangrijke maatregel om de bezuiniging te halen is het werken met Asset management. * https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/bestuursakkoord/		
Termijn	N.v.t.		

Politieke Avond	18 oktober 2022		Ronde tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
GJ. Schrijner	W. Bosch	Publieksruimte	Ruimte	60 minuten
Behandeladvies	Voorgesteld wordt om 18 oktober 2022 een ronde tafel in te plannen en te anticiperen op een debattafel op 22 november 2022. Het proces koerst dan op vaststelling tijdens de raadsavond van 6 december 2022. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.*			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel	Aanwezig o.a.: Stichting Milieuvrienden Duiven (Sybrand Feenstra); wethouder Tiedink; G. Oosterink (1Stroom). Milieuvrienden is blij met het stuk dat er ligt. Storend is pagina 12: afschaffen kapvergunning. Het is niet wenselijk dat bomen niet worden beschermd. De stichting beschikt over een lijst met bijzondere bomen. Wethouder Tiedink zegt de heer Feenstra toe dat na vaststelling van het beleidsplan een beheersplan (wijkuitvoeringsplannen) volgt. In aanloop hierop wordt Stichting Milieuvrienden Duiven gevraagd hoe zij hierbij betrokken willen worden. GL wil debat over kapvergunning. Geen van de andere fracties heeft behoefte aan debat. Om deze reden zal het onderwerp als bespreekstuk naar de raadsavond van 6 december 2022 gaan, zonder aparte debat tafel.
Raadsvergadering	6 december 2022

ZFEEE6C2530

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)

Zaak- & documentnr. : Z/20/073431/201577300
Portefeuillehouder : G.M. Tiedink

Opsteller : Geertje Oosterink
Afdeling : Realisatie en Beheer
Telefoonnr. 06-29159573

Samenvatting

De gemeente Duiven staat voor diverse grote (maatschappelijke) opgaven die vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Om ze allemaal een plek te kunnen bieden, moeten ze in onderlinge samenhang worden bekeken. Alleen met een integrale benadering en opgave gestuurd werken is het mogelijk om hier effectief en efficiënt uitvoering aan te geven in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente Duiven voor staat.

Het Integraal Beleidsplan Openbare ruimte (IBOR) 2023-2032 beschrijft het strategische kader voor deze integrale benadering van het beheer en de (her)inrichting van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar. Het IBOR borduurt voort op de omgevingsvisie. Daarnaast biedt het IBOR meer ruimte voor inbreng vanuit de samenleving en vormt het de basis voor duurzaam financieel beleid.
Voor het IBOR zijn 5 ambities geformuleerd die het uitgangspunt vormen voor het beheer en (her)inrichting; basis op orde, betrokken samenleving, toekomstbestendig, inclusief en aantrekkelijk en uitnodigend. In navolging van dit plan wordt gewerkt aan een integraal beheerplan.

Beslispunten

De raad besluit:

1. Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vast te stellen;

Aanleiding

De gemeente Duiven staat voor een aantal grote maatschappelijke opgaven zoals ook in de omgevingsvisie omschreven. Denk aan opgaven als klimaatadaptatie, circulariteit, energietransitie, biodiversiteit en woningbouw, maar ook opgaven die bijdragen aan een inclusieve en gezonde samenleving. Ook bereiken door een bouwpiek in de jaren ‘80 en ‘90 (groeikerngemeente), veel kapitaalgoederen het einde van hun technische levensduur, waardoor vervanging noodzakelijk is. Om effectief en efficiënt aan deze opgaven te kunnen werken is integraal en opgave gestuurd werken noodzakelijk. Er is een ander beleidskader nodig.

Planning

Na vaststelling van IBOR in de gemeenteraad wordt gestart met het opstellen van het integraal beheerplan. Naar verwachting is deze de tweede helft 2023 gereed.

Beoogd effect

Vaststelling van het ‘Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte’.

Dit strategische kader met ambities zorgt de komende 10 jaar voor een integrale benadering van de opgaven in de buitenruimte. Het IBOR heeft als doel effectief en efficiënt te kunnen werken aan grote opgaven als een toekomstbestendige leefomgeving en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl. Dit in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente voor staat. Het IBOR zorgt daarnaast voor het beheersbaar houden van de aanleg en onderhoudskosten, duurzaam financieel beleid en een grotere betrokkenheid van de samenleving door hier met elkaar aan te werken.

De ambities en doelen, die zijn omschreven in de 'Omgevingsvisie gemeente Duiven', komen terug in het IBOR. Hiermee zijn deze ambities en doelen geborgd in een eigen beleidsvoornemen. Het IBOR kent een zelfstandige uitvoering. In het aanstaande uitvoeringsprogramma 'Omgevingsvisie gemeente Duiven' zal hiernaar worden verwezen waardoor er integraliteit ontstaat.

Argumenten

1.1 Grote opgaven vragen om een integrale benadering.
Om ze allemaal een plek te bieden, moeten ze in onderlinge samenhang worden bekeken. Grote opgaven, als grootschalige vervangingsinvesteringen, het maken van een toekomstbestendige leefomgeving (klimaatadaptatie, circulariteit, woningbouw, energietransitie etc.) en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl, vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Alleen met een integrale benadering is het mogelijk om hier effectief en efficiënt aan te werken.

1.2 De ambities uit omgevingsvisie moeten vertaald worden naar beheerniveau.
Deze ambities hebben consequenties voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn (2040) voor de gehele fysieke leefomgeving. Het beheer van de openbare ruimte maakt daar een groot onderdeel van uit.

1.3 Met de vaststelling kan begonnen worden met het kappen van overlastbomen.
IBOR geeft nieuwe beleidsinzichten ten aanzien van het kappen van bomen. De vaststelling van het IBOR geeft ruimte om bomen die niet op de juiste plek staan te verwijderen en andere soorten te planten. De thema's 'Aantrekkelijk en uitnodigend' en 'De basis op orde' zoals omschreven in IBOR laten zien dat het behouden van vooral grote bomen niet onuitputtelijk is.

1.4 Het IBOR biedt meer ruimte voor inbreng vanuit de samenleving.
Er is meer ruimte voor aanpassingen doordat maatschappelijke opgaven vragen om een nieuwe inrichting van de openbare ruimte. Dit is een natuurlijk moment voor participatie omdat inwoners zich betrokken voelen bij hun eigen leefomgeving. Om inwoners te betrekken bij beheer, ontwikkelingen en projecten, zetten we in op communiceren, stimuleren en enthousiasmeren.

1.5 *Hiermee voldoen wij aan de vraag van de Provincie om beheerplannen op te stellen.*
De Provincie toetst of de opgenomen lasten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in de begroting reëel zijn en ook de wijze waarop deze zijn gedekt. Na vaststelling van het IBOR wordt gestart met het opstellen van de beheerplannen waarin dit verder wordt uitgewerkt.

1.6 Het IBOR zorgt voor duurzaam financieel beleid.

IBOR vormt de basis voor de beheerplannen, meerjarenplannen en wijkuitvoeringsplannen waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat er nodig is om de kapitaalgoederen te onderhouden en te vervangen. Hiermee kunnen we op het gebied van beheer zorgen voor een structureel sluitende exploitatiebegroting en investeringsruimte tegen aanvaardbare lasten.

1.7 *Het IBOR zorgt voor het beheersbaar houden van de benodigde investeringen.*
Een integrale benadering van de grote opgaven zorgt voor een kostenbesparing in zowel de voorbereiding als uitvoering. Door verschillende opgaven en projecten te combineren kan werk met werk worden gemaakt. Ook kijken we waar zaken elkaar kunnen versterken en hoe oplossingen kunnen bijdragen aan meerdere doelen.

Kanttekeningen

1.1 *Het IBOR vereist een nieuwe manier van werken wat nog ontwikkeld moet worden.*
De organisatie werkt op dit moment nog veel sectoraal. Mede met een pilot zoals bij 'De Vergert' doen we ervaring op met de nieuwe integrale werkwijze. Het is daarbij belangrijk om in het achterhoofd te houden dat deze omschakeling niet van de ene op de andere dag is gerealiseerd.

1.2 *Het kappen van de overlastbomen vindt plaats voor vaststelling van het integrale beheerplan.*
In de beheerplannen wordt uitgewerkt hoe hogere beleidsdoelstellingen als ruimtelijke kwaliteit, DPRA, biodiversiteit worden afgewogen tegen lokale mate van te accepteren overlast in relatie tot wel of niet evenredigheid.
De betreffende locaties zijn als zeer ernstig aangemerkt. Nog langer uitstellen van kap is niet wenselijk en uitlegbaar, waardoor de bomen alleen op basis van het IBOR gekapt worden.

1.3 *De vertaling van het IBOR naar een integraal beheerplan kost tijd.*
Het opstellen van een integraal beheerplan vraagt om de input van verschillende disciplines en externe partijen. Hoewel er in het IBOR omschreven staat waar het beheerplan aan moet voldoen, heeft dit nog uitwerking nodig.
Het proces om tot het integrale beheerplan te komen is even belangrijk als het schrijven ervan. Vaststelling van het integrale beheerplan in het college staat voor 2023 op de planning. In de tussenliggende periode kan het IBOR als handvat dienen voor lopende projecten.

1.4 *Integraal en opgave gestuurd werken vergt een langere doorlooptijd.*
De nieuwe werkwijze is erop ingericht om zo vroeg mogelijk alle relevante partijen bij het ontwerp en beheer te betrekken. De opgave, de ambities en kansen moeten in beeld worden gebracht en worden afgewogen. Ook de samenleving krijgt ruimte om mee te denken en te doen. Voorbereidings- en uitvoeringstrajecten duren daarom langer.

1.5 *De meerjarenplanning voor de uitvoering van projecten is nooit optimaal.*
Niet alle kapitaalgoederen hebben dezelfde levensduur, waardoor het bij grootschalige reconstructies voor kan komen dat een kapitaalgoed niet volledig is afgeschreven.

1.6 *De gepresenteerde financiële gegevens zijn een momentopname.*

Deze komen voort uit 'De basis in beeld', opgesteld in 2020. De markt laat grote prijsstijgingen zien ten opzichte van 2020. Bij nieuwe aanbestedingen van het onderhoud is het te verwachten dat de onderhoudsprijzen stijgen en dat er in de begroting budget moet worden bijgeraamd.

1.7 *De theoretische vervangingsopgave is maar deels opgenomen in de begroting.*
In het IBOR wordt er uitgegaan van gemiddelde theoretische vervangingskosten van € 2.357.000,-- per jaar. De werkelijke vervangingsopgave wijkt af van het theoretische model. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting wordt er vanuit het nog op te stellen integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen bekeken welke vervangingsinvestering er daadwerkelijk nodig zijn en verwerkt in de begroting. Hierdoor kunnen de bedragen beter onderbouwd worden en wordt er niet onnodig een claim gelegd op de begroting.
Daar waar we nu al de vervangingsinvesteringen in beeld hebben zijn deze voor de komende 4 jaar opgenomen in de meerjarenbegroting 2023- 2026. Deze investeringen zijn uiteraard ook gekapitaliseerd conform de regelgeving. De komende jaren (2023-2026) staan er geen grote vervangingsopgaven op de planning. Indien noodzakelijk wordt er geld aangevraagd in de Voorjaarsnota. Bij het opstellen van de begroting 2024 bekijken we opnieuw welke vervangingsinvesteringen moeten worden opgenomen.

Financiële paragraaf
De kosten voor het beheer bestaande uit het reguliere onderhoud (kwaliteitsniveau B) zijn geborgd in de meerjarenbegroting. Hiervoor is in de Voorjaarsnota van 2022 budget beschikbaar gesteld.

Het overzicht van de kapitaallasten ten gevolge van de vervangingsinvesteringen, zoals in het IBOR weergegeven, is een theoretische benadering op basis van ouderdom.
Vanuit het integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen wordt er bij het opstellen van de meerjarenbegroting bekeken welke vervangingsinvesteringen er daadwerkelijk nodig zijn. De vervangingsinvesteringen moeten conform de voorschriften van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden geactiveerd en worden afgeschreven conform in de Nota afschrijvingsbeleid gestelde afschrijvingstermijn. De investering wordt hiermee over meerdere jaren uitgesmeerd. De kapitaallasten worden op dat moment verwerkt in de meerjarenbegroting van 2024 en verder. Daar waar we nu al de vervangingsinvesteringen in beeld hebben, zijn deze voor de komende 4 jaar al opgenomen in de meerjarenbegroting 2023- 2026. Deze investeringen zijn gekapitaliseerd conform de regelgeving. Het integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen zorgen voor een aanscherping van het theoretische kader.

Het uitvoeringsprogramma's klimaatadaptatie (investeringsprogramma), grondstoffen- en energietransitie en biodiversiteit (in de maak) sluiten aan op de ambities van het IBOR. Planning en werkzaamheden moeten afgestemd worden om zo effectief en efficiënt mogelijk te werken en elkaar te versterken. Wijzingen in b.v. het areaal door de opgaven waar we aan werken kunnen zorgen voor wijzingen in het beheerbudget. Een integrale afweging in beheerareaal en vorm, kwaliteitsniveau en onderhoudskosten is relevant om de onderhoudskosten beheersbaar te houden voor nu en de toekomst.

De kosten voor het opstellen van het integrale beheerplan is in de Voorjaarsnota van 2022 aangevraagd en toegekend.

Participatie en communicatie
Bij de totstandkoming van het IBOR zijn inwoners, college en medewerkers van de gemeente betrokken. De inwoners zijn in verband met corona betrokken door middel van

een digitale enquête. Op de enquête hebben 550 mensen gereageerd. De inwoners konden thema's kiezen die voor hen belangrijk waren en ze konden wensen en voorkeuren meegeven met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte, hierbij gaat het om thema's als duurzaam materiaalgebruik, aantrekkelijkheid en levendigheid van de openbare ruimte.

Een betrokken samenleving is één van de ambities binnen het IBOR. In het integrale beheerplan wordt nader ingegaan op participatie. Hierin wordt onder andere omschreven wanneer we waar en op welk moment over wat in gesprek gaan en hoe we dit kunnen doen.

Communicatie over dit traject volgt via de gebruikelijke kanalen als lokale en regionale media en onze eigen sociale media kanalen.

Intergemeentelijke samenwerking
Tijdens de start van het IBOR project is samengewerkt met gemeente Westervoort en Zevenaar. Naar verloop van tijd bleek de uitvoeringsorganisatie van Zevenaar erg te verschillen met die van Duiven en Westervoort. We hebben elkaar wel op de hoogte gehouden, maar van samenwerking met Zevenaar was vanaf dat moment geen sprake meer. Met Westervoort is wel samen opgetrokken. Het beleidsplan wordt daar later vastgesteld omdat er tussentijds door de gemeenteraad keuzes moeten worden gemaakt waarna het beleidsplan daar kan worden afgerond.

Bijlagen
- **Z/20/073431/201578241 – Raadsbesluit Vaststelling 'Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte' (IBOR)**
- **Z/20/073431/201580525 - IBOR_Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032 d.d. 15-09-2022**

Duiven, 23 september 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)

Zaak- & documentnr.	: Z/20/073431/201577300	**Opsteller**	: Geertje Oosterink
Portefeuillehouder	: G.M. Tiedink	**Afdeling**	: Realisatie en Beheer
		Telefoonnr.	06-29159573

Samenvatting
De gemeente Duiven staat voor diverse grote (maatschappelijke) opgaven die vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Om ze allemaal een plek te kunnen bieden, moeten ze in onderlinge samenhang worden bekeken. Alleen met een integrale benadering en opgave gestuurd werken is het mogelijk om hier effectief en efficiënt uitvoering aan te geven in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente Duiven voor staat.

Het Integraal Beleidsplan Openbare ruimte (IBOR) 2023-2032 beschrijft het strategische kader voor deze integrale benadering van het beheer en de (her)inrichting van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar. Het IBOR borduurt voort op de omgevingsvisie. Daarnaast biedt het IBOR meer ruimte voor inbreng vanuit de samenleving en vormt het de basis voor duurzaam financieel beleid.
Voor het IBOR zijn 5 ambities geformuleerd die het uitgangspunt vormen voor het beheer en (her)inrichting; basis op orde, betrokken samenleving, toekomstbestendig, inclusief en aantrekkelijk en uitnodigend. In navolging van dit plan wordt gewerkt aan een integraal beheerplan.

Beslispunten
De raad besluit:
1. Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vast te stellen;

Aanleiding
De gemeente Duiven staat voor een aantal grote maatschappelijke opgaven zoals ook in de omgevingsvisie omschreven. Denk aan opgaven als klimaatadaptatie, circulariteit, energietransitie, biodiversiteit en woningbouw, maar ook opgaven die bijdragen aan een inclusieve en gezonde samenleving. Ook bereiken door een bouwpiek in de jaren ‘80 en ‘90 (groeikerngemeente), veel kapitaalgoederen het einde van hun technische levensduur, waardoor vervanging noodzakelijk is. Om effectief en efficiënt aan deze opgaven te kunnen werken is integraal en opgave gestuurd werken noodzakelijk. Er is een ander beleidskader nodig.

Planning
Na vaststelling van IBOR in de gemeenteraad wordt gestart met het opstellen van het integraal beheerplan. Naar verwachting is deze de tweede helft 2023 gereed.

Beoogd effect
Vaststelling van het ‘Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte’.

Dit strategische kader met ambities zorgt de komende 10 jaar voor een integrale benadering van de opgaven in de buitenruimte. Het IBOR heeft als doel effectief en efficiënt te kunnen werken aan grote opgaven als een toekomstbestendige leefomgeving en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl. Dit in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente voor staat. Het IBOR zorgt daarnaast voor het beheersbaar houden van de aanleg en onderhoudskosten, duurzaam financieel beleid en een grotere betrokkenheid van de samenleving door hier met elkaar aan te werken.

De ambities en doelen, die zijn omschreven in de 'Omgevingsvisie gemeente Duiven', komen terug in het IBOR. Hiermee zijn deze ambities en doelen geborgd in een eigen beleidsvoornemen. Het IBOR kent een zelfstandige uitvoering. In het aanstaande uitvoeringsprogramma 'Omgevingsvisie gemeente Duiven' zal hiernaar worden verwezen waardoor er integraliteit ontstaat.

Argumenten

1.1 Grote opgaven vragen om een integrale benadering.
Om ze allemaal een plek te bieden, moeten ze in onderlinge samenhang worden bekeken. Grote opgaven, als grootschalige vervangingsinvesteringen, het maken van een toekomstbestendige leefomgeving (klimaatadaptatie, circulariteit, woningbouw, energietransitie etc.) en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl, vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Alleen met een integrale benadering is het mogelijk om hier effectief en efficiënt aan te werken.

1.2 De ambities uit omgevingsvisie moeten vertaald worden naar beheerniveau.
Deze ambities hebben consequenties voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn (2040) voor de gehele fysieke leefomgeving. Het beheer van de openbare ruimte maakt daar een groot onderdeel van uit.

1.3 Met de vaststelling kan begonnen worden met het kappen van overlastbomen.
IBOR geeft nieuwe beleidsinzichten ten aanzien van het kappen van bomen. De vaststelling van het IBOR geeft ruimte om bomen die niet op de juiste plek staan te verwijderen en andere soorten te planten. De thema's 'Aantrekkelijk en uitnodigend' en 'De basis op orde' zoals omschreven in IBOR laten zien dat het behouden van vooral grote bomen niet onuitputtelijk is.

1.4 Het IBOR biedt meer ruimte voor inbreng vanuit de samenleving.
Er is meer ruimte voor aanpassingen doordat maatschappelijke opgaven vragen om een nieuwe inrichting van de openbare ruimte. Dit is een natuurlijk moment voor participatie omdat inwoners zich betrokken voelen bij hun eigen leefomgeving. Om inwoners te betrekken bij beheer, ontwikkelingen en projecten, zetten we in op communiceren, stimuleren en enthousiasmeren.

1.5 *Hiermee voldoen wij aan de vraag van de Provincie om beheerplannen op te stellen.*
De Provincie toetst of de opgenomen lasten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in de begroting reëel zijn en ook de wijze waarop deze zijn gedekt. Na vaststelling van het IBOR wordt gestart met het opstellen van de beheerplannen waarin dit verder wordt uitgewerkt.

1.6 Het IBOR zorgt voor duurzaam financieel beleid.

IBOR vormt de basis voor de beheerplannen, meerjarenplannen en wijkuitvoeringsplannen waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat er nodig is om de kapitaalgoederen te onderhouden en te vervangen. Hiermee kunnen we op het gebied van beheer zorgen voor een structureel sluitende exploitatiebegroting en investeringsruimte tegen aanvaardbare lasten.

1.7 *Het IBOR zorgt voor het beheersbaar houden van de benodigde investeringen.*
Een integrale benadering van de grote opgaven zorgt voor een kostenbesparing in zowel de voorbereiding als uitvoering. Door verschillende opgaven en projecten te combineren kan werk met werk worden gemaakt. Ook kijken we waar zaken elkaar kunnen versterken en hoe oplossingen kunnen bijdragen aan meerdere doelen.

Kanttekeningen

1.1 Het IBOR vereist een nieuwe manier van werken wat nog ontwikkeld moet worden.
De organisatie werkt op dit moment nog veel sectoraal. Mede met een pilot zoals bij 'De Vergert' doen we ervaring op met de nieuwe integrale werkwijze. Het is daarbij belangrijk om in het achterhoofd te houden dat deze omschakeling niet van de ene op de andere dag is gerealiseerd.

1.2 Het kappen van de overlastbomen vindt plaats voor vaststelling van het integrale beheerplan.
In de beheerplannen wordt uitgewerkt hoe hogere beleidsdoelstellingen als ruimtelijke kwaliteit, DPRA, biodiversiteit worden afgewogen tegen lokale mate van te accepteren overlast in relatie tot wel of niet evenredigheid.
De betreffende locaties zijn als zeer ernstig aangemerkt. Nog langer uitstellen van kap is niet wenselijk en uitlegbaar, waardoor de bomen alleen op basis van het IBOR gekapt worden.

1.3 De vertaling van het IBOR naar een integraal beheerplan kost tijd.
Het opstellen van een integraal beheerplan vraagt om de input van verschillende disciplines en externe partijen. Hoewel er in het IBOR omschreven staat waar het beheerplan aan moet voldoen, heeft dit nog uitwerking nodig.
Het proces om tot het integrale beheerplan te komen is even belangrijk als het schrijven ervan. Vaststelling van het integrale beheerplan in het college staat voor 2023 op de planning. In de tussenliggende periode kan het IBOR als handvat dienen voor lopende projecten.

1.4 Integraal en opgave gestuurd werken vergt een langere doorlooptijd.
De nieuwe werkwijze is erop ingericht om zo vroeg mogelijk alle relevante partijen bij het ontwerp en beheer te betrekken. De opgave, de ambities en kansen moeten in beeld worden gebracht en worden afgewogen. Ook de samenleving krijgt ruimte om mee te denken en te doen. Voorbereidings- en uitvoeringstrajecten duren daarom langer.

1.5 De meerjarenplanning voor de uitvoering van projecten is nooit optimaal.
Niet alle kapitaalgoederen hebben dezelfde levensduur, waardoor het bij grootschalige reconstructies voor kan komen dat een kapitaalgoed niet volledig is afgeschreven.

1.6 De gepresenteerde financiële gegevens zijn een momentopname.

Deze komen voort uit ‘De basis in beeld’, opgesteld in 2020. De markt laat grote prijsstijgingen zien ten opzichte van 2020. Bij nieuwe aanbestedingen van het onderhoud is het te verwachten dat de onderhoudsprijzen stijgen en dat er in de begroting budget moet worden bijgeraamd.

1.7 *De theoretische vervangingsopgave is maar deels opgenomen in de begroting.*
In het IBOR wordt er uitgegaan van gemiddelde theoretische vervangingskosten van € 2.357.000,-- per jaar. De werkelijke vervangingsopgave wijkt af van het theoretische model. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting wordt er vanuit het nog op te stellen integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen bekeken welke vervangingsinvestering er daadwerkelijk nodig zijn en verwerkt in de begroting. Hierdoor kunnen de bedragen beter onderbouwd worden en wordt er niet onnodig een claim gelegd op de begroting.
Daar waar we nu al de vervangingsinvesteringen in beeld hebben zijn deze voor de komende 4 jaar opgenomen in de meerjarenbegroting 2023- 2026. Deze investeringen zijn uiteraard ook gekapitaliseerd conform de regelgeving. De komende jaren (2023-2026) staan er geen grote vervangingsopgaven op de planning. Indien noodzakelijk wordt er geld aangevraagd in de Voorjaarsnota. Bij het opstellen van de begroting 2024 bekijken we opnieuw welke vervangingsinvesteringen moeten worden opgenomen.

Financiële paragraaf
De kosten voor het beheer bestaande uit het reguliere onderhoud (kwaliteitsniveau B) zijn geborgd in de meerjarenbegroting. Hiervoor is in de Voorjaarsnota van 2022 budget beschikbaar gesteld.

Het overzicht van de kapitaallasten ten gevolge van de vervangingsinvesteringen, zoals in het IBOR weergegeven, is een theoretische benadering op basis van ouderdom.
Vanuit het integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen wordt er bij het opstellen van de meerjarenbegroting bekeken welke vervangingsinvesteringen er daadwerkelijk nodig zijn. De vervangingsinvesteringen moeten conform de voorschriften van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden geactiveerd en worden afgeschreven conform in de Nota afschrijvingsbeleid gestelde afschrijvingstermijn. De investering wordt hiermee over meerdere jaren uitgesmeerd. De kapitaallasten worden op dat moment verwerkt in de meerjarenbegroting van 2024 en verder. Daar waar we nu al de vervangingsinvesteringen in beeld hebben, zijn deze voor de komende 4 jaar al opgenomen in de meerjarenbegroting 2023- 2026. Deze investeringen zijn gekapitaliseerd conform de regelgeving. Het integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen zorgen voor een aanscherping van het theoretische kader.

Het uitvoeringsprogramma’s klimaatadaptatie (investeringsprogramma), grondstoffen- en energietransitie en biodiversiteit (in de maak) sluiten aan op de ambities van het IBOR. Planning en werkzaamheden moeten afgestemd worden om zo effectief en efficiënt mogelijk te werken en elkaar te versterken. Wijzingen in b.v. het areaal door de opgaven waar we aan werken kunnen zorgen voor wijzingen in het beheerbudget. Een integrale afweging in beheerareaal en vorm, kwaliteitsniveau en onderhoudskosten is relevant om de onderhoudskosten beheersbaar te houden voor nu en de toekomst.

De kosten voor het opstellen van het integrale beheerplan is in de Voorjaarsnota van 2022 aangevraagd en toegekend.

Participatie en communicatie
Bij de totstandkoming van het IBOR zijn inwoners, college en medewerkers van de gemeente betrokken. De inwoners zijn in verband met corona betrokken door middel van

een digitale enquête. Op de enquête hebben 550 mensen gereageerd. De inwoners konden thema's kiezen die voor hen belangrijk waren en ze konden wensen en voorkeuren meegeven met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte, hierbij gaat het om thema's als duurzaam materiaalgebruik, aantrekkelijkheid en levendigheid van de openbare ruimte.

Een betrokken samenleving is één van de ambities binnen het IBOR. In het integrale beheerplan wordt nader ingegaan op participatie. Hierin wordt onder andere omschreven wanneer we waar en op welk moment over wat in gesprek gaan en hoe we dit kunnen doen.

Communicatie over dit traject volgt via de gebruikelijke kanalen als lokale en regionale media en onze eigen sociale media kanalen.

Intergemeentelijke samenwerking
Tijdens de start van het IBOR project is samengewerkt met gemeente Westervoort en Zevenaar. Naar verloop van tijd bleek de uitvoeringsorganisatie van Zevenaar erg te verschillen met die van Duiven en Westervoort. We hebben elkaar wel op de hoogte gehouden, maar van samenwerking met Zevenaar was vanaf dat moment geen sprake meer. Met Westervoort is wel samen opgetrokken. Het beleidsplan wordt daar later vastgesteld omdat er tussentijds door de gemeenteraad keuzes moeten worden gemaakt waarna het beleidsplan daar kan worden afgerond.

Bijlagen
- **Z/20/073431/201578241 – Raadsbesluit Vaststelling 'Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte' (IBOR)**
- **Z/20/073431/201580525 - IBOR_Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032 d.d. 15-09-2022**

Duiven, 23 september 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/20/073431/201578241

Datum besluitvorming : 6 december 2022

Onderwerp : Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)

Samenvatting
De gemeente Duiven staat voor diverse grote (maatschappelijke) opgaven die vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Om ze allemaal een plek te kunnen bieden moeten ze in onderlinge samenhang worden bekeken. Alleen met een integrale benadering en opgave gestuurd werken is het mogelijk om hier effectief en efficiënt uitvoering aan te geven in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente Duiven voor staat.

Het Integraal Beleidsplan Openbare ruimte (IBOR) 2023-2032 beschrijft het strategische kader voor deze integrale benadering van het beheer en de (her)inrichting van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar. Het IBOR borduurt voort op de omgevingsvisie. Daarnaast biedt het IBOR meer ruimte voor inbreng vanuit de samenleving en vormt het de basis voor duurzaam financieel beleid. Voor het IBOR zijn 5 ambities geformuleerd die het uitgangspunt vormen voor het beheer en (her)inrichting; basis op orde, betrokken samenleving, toekomstbestendig, inclusief en aantrekkelijk en uitnodigend. In navolging van dit plan wordt gewerkt aan een integraal beheerplan.

De raad besluit

1. Het integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vast te stellen.

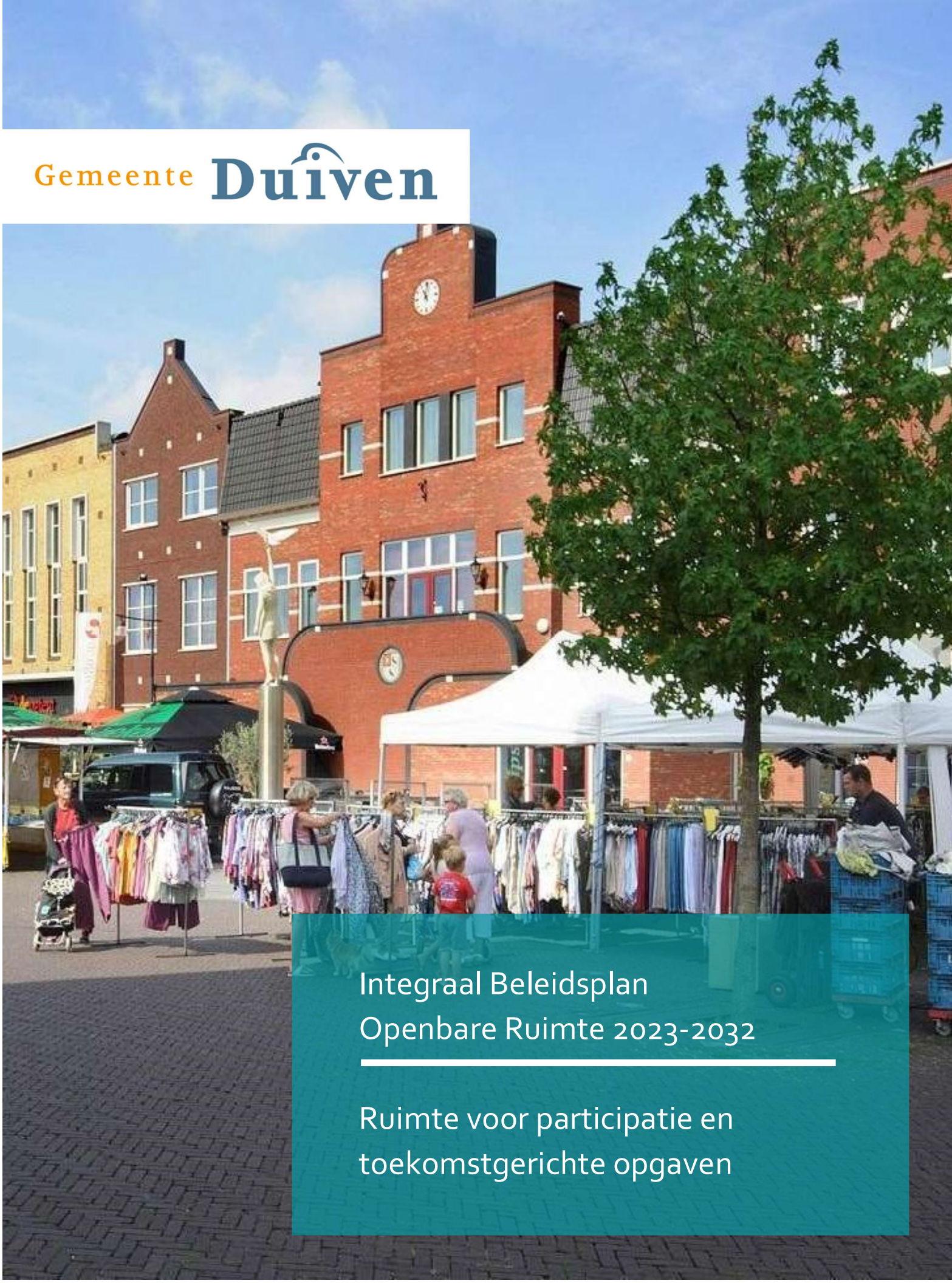
de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032

Ruimte voor participatie en toekomstgerichte opgaven

Project:	Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte - gemeente Duiven
Projectnummer:	P786-01
Registratienummer:	20220493
Auteurs:	M. Hommel; G. Oosterhuis; M. van Haaren
Opdrachtgever:	gemeente Duiven
Datum:	15 september 2022

Inhoudsopgave

Samenvatting 5

1. Inleiding 6

1.1 Aanleiding 7

1.2 IBOR 7

1.3 Totstandkoming 7

1.4 Leeswijzer 8

2. Positie van het IBOR 9

2.1 Omgevingsvisie 9

2.2 Vervolg IBOR 10

2.3 Sectorale beleidsuitgangspunten 12

3. Ambities 15

3.1 Ambities voor de openbare ruimte 15

3.2 Basis op orde 16

3.3 Betrokken samenleving 18

3.4 Toekomstbestendig 20

3.5 Inclusief 23

3.6 Aantrekkelijk en uitnodigend 25

4. Wat beheren we? 28

4.1 Areaal 28

4.2 Ouderdom 29

4.3 Kwaliteit 29

4.4 Beschikbare middelen 30

4.5 Berekende beheerkosten 31

5. Kosten beheer 32

5.1 Beheerkosten 32

5.2 Vervangingskosten 33

5.3 Beheerkosten m.b.t. de ambities 35

6. Wat gaan we anders doen 37

6.1 Basis op orde 37

6.2 Betrokken inwoners 39

6.3 Toekomstbestendig 40

6.4 Inclusief 41

6.5 Aantrekkelijk en uitnodigend 42

Bijlage 1 – Begrippenlijst 43
Bijlage 2 – Afschrijvingstermijnen 45

Samenvatting

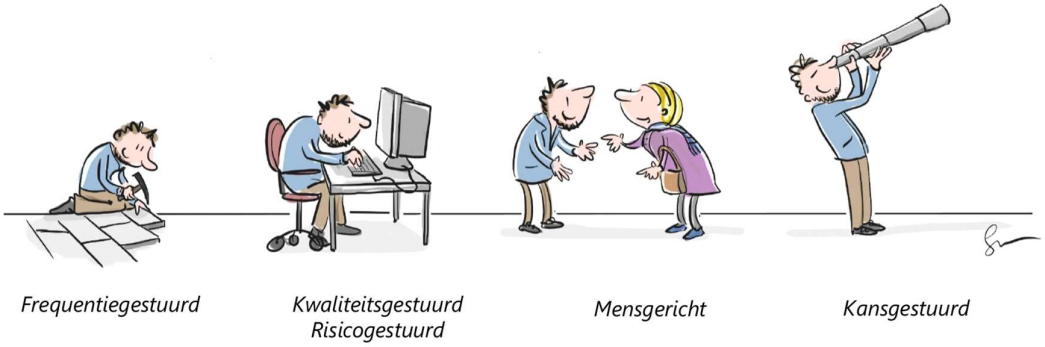
De gemeente Duiven staat voor diverse grote (maatschappelijke) opgaven die vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Om ze allemaal een plek te kunnen bieden moeten ze in onderlinge samenhang worden bekeken. Alleen met een integrale benadering en opgave gestuurd werken is het mogelijk om hier effectief en efficiënt uitvoering aan te geven in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente Duiven voor staat.

Het Integraal Beleidsplan Openbare ruimte (IBOR) 2023-2032 beschrijft het strategische kader voor deze integrale benadering van het beheer en de (her)inrichting van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar. Het IBOR borduurt voort op de omgevingsvisie.
Daarnaast biedt IBOR meer ruimte voor inbreng vanuit de samenleving en vormt het de basis voor duurzaam financieel beleid. Voor het IBOR zijn 5 ambities geformuleerd die het uitgangspunt vormen voor het beheer en (her)inrichting. In navolging van dit plan wordt gewerkt aan een integraal beheerplan.

1. Inleiding

Het IBOR is een integraal beleidsplan over het beheer en (her)inrichting van alle openbaar toegankelijke buitenruimte. Beheer heeft betrekking op alle maatregelen en activiteiten die nodig zijn om de openbare ruimte langere periode in stand te houden. Onderhoud is een onderdeel van het beheer. Het zijn werkzaamheden die regelmatig terugkeren. Ook groot onderhoud en vervanging vallen onder beheer. Wanneer de openbare ruimte een gewijzigde inrichting of functie krijgt spreken we of herinrichting. De beheercyclus begint dan opnieuw.

De afgelopen jaren heeft het beheer zich ontwikkeld van een technische, financiële aangelegenheid richting een werkveld met meer aandacht voor tevreden en betrokken gebruikers. De komende jaren vraagt het inrichten en het onderhouden van de buitenruimte om een aanpak waarbij we zo goed mogelijk proberen aan te sluiten op de veranderende vragen en wensen. Technische instandhouding, waarbij het bestaande zo goed mogelijk in stand wordt gehouden is niet meer voldoende. We hebben een belangrijke rol om de openbare ruimte en het beheer af te stemmen op nieuwe ontwikkelen en toekomstbestendig te maken. Denk hierbij aan de noodzaak om onze gemeente meer klimaat adaptief in te richten, de noodzaak tot woningbouw en een meer (bio)diverse en groenere omgeving en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl.

Figuur 1.1: Evolutie van de beheerder

De afgelopen jaren is er veel bezuinigd op het beheer van de openbare ruimte. Deze besparingen zijn mogelijk geweest door keuzes te maken in wat we wel en niet doen en door het laten teruglopen van de kwaliteit. Eind 2020 is het rapport 'Basis in Beeld' opgesteld ter voorbereiding op het IBOR. Hieruit bleek onder andere dat de financiën niet meer in verhouding stonden tot het te onderhouden areaal en het kwaliteitsniveau. Inmiddels is hier extra geld voor ter beschikking gesteld. Met nieuwe ontwikkelingen is het nog belangrijker om grip te houden te houden op het areaal en het bijbehorende beheer.

1.1 Aanleiding

De gemeente Duiven staat voor een aantal grote maatschappelijke opgaven zoals ook in de omgevingsvisie omschreven. Denk aan opgaven als klimaatadaptatie, circulariteit, energietransitie, biodiversiteit, woningbouw, maar ook opgaven die bijdragen aan een inclusieve en gezonde samenleving. Ook bereiken door een bouwpiek in de jaren '80 en '90, veel kapitaalgoederen het einde van hun technische levensduur, waardoor vervanging noodzakelijk is. Om effectief en efficiënt aan deze opgaven te kunnen werken is integraal en opgavegestuurd werken noodzakelijk. Er is een ander beleidskader nodig.

1.2 IBOR

Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032 beschrijft het strategische kader voor de integrale aanpak van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar en sluit aan op de omgevingsvisie. De gemeente Duiven staat voor diverse grote opgaven. Aan de hand van vijf ambities wordt uitgewerkt op welke manier we hier de komende tien jaar invulling aan willen gaan geven.

Dit strategische kader met ambities zorgt de komende 10 jaar voor een integrale benadering van de buitenruimte. Het IBOR heeft als doel effectief en efficiënt te kunnen werken aan grote opgaven als een toekomstbestendige leefomgeving en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl. Dit in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente voor staat. Het IBOR zorgt daarnaast voor het beheersbaar houden van de aanleg en onderhoudskosten, duurzaam financieel beleid en een grotere betrokkenheid van de samenleving door hier met elkaar aan te werken.

De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar werken al op verschillende terreinen samen. Ter facilitering van toekomstige samenwerkings- initiatieven en vanuit efficiency oogpunt is procesmatig samengewerkt waarbij per gemeente beleidsinhoudelijke keuzes vrij zijn gelaten.

1.3 Totstandkoming

Bij de totstandkoming van het IBOR zijn inwoners, college en medewerkers van de gemeente betrokken. De inwoners zijn in verband met corona betrokken door middel van een digitale enquête. Op de enquête hebben 550 mensen gereageerd. De inwoners konden thema's kiezen die voor hen belangrijk waren en ze konden wensen en voorkeuren meegeven met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte, hierbij gaat het om thema's als duurzaam materiaalgebruik, aantrekkelijkheid en levendigheid van de openbare ruimte. Daarnaast hebben er aantal werksessies plaatsgevonden, waarin kennis en input is opgehaald bij het college en bij medewerkers van de gemeente Duiven. Verschillende afdelingen en disciplines zijn hierbij aangeschoven, zoals Realisatie en Beheer (beheer van de openbare ruimte), Ruimtelijke Ontwikkeling (Omgevingsvisie), Programma Circulariteit en Klimaatadaptatie en participatiemedewerkers. De input van ambtenaren en inwoners vormt samen met de Omgevingsvisie Duiven de basis voor de vijf ambities die centraal staan in dit beleidsplan en worden uitgewerkt in hoofdstuk 3.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt de positie van het IBOR uiteengezet en wordt ingegaan op aanvullend sectoraal beleid. In hoofdstuk 3 worden de vijf ambities uitgebreid uiteengezet. In hoofdstuk 4 geven we een korte samenvatting van de belangrijkste informatie uit het rapport 'Basis in Beeld'. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de kosten van het beheer van de openbare ruimte en het uitwerken van de ambities. In hoofdstuk 6 worden de belangrijkste punten uit dit IBOR samengevat. In bijlage 1 is een begrippenlijst opgenomen te onderbouwing van de diverse genoemde begrippen en bijlage 2 toont een overzicht uit de nota afschrijvingsbeleid.

2. Positie van het IBOR

Dit beleidsplan borduurt verder op de 'Omgevingsvisie Duiven' en vervangt het huidige sectorale beleid. Het IBOR vormt daarnaast de basis voor de beheerplannen en de verdere uitwerking hiervan. In dit hoofdstuk staat weergegeven waar welk plan over gaat en wat de relatie tot elkaar is.

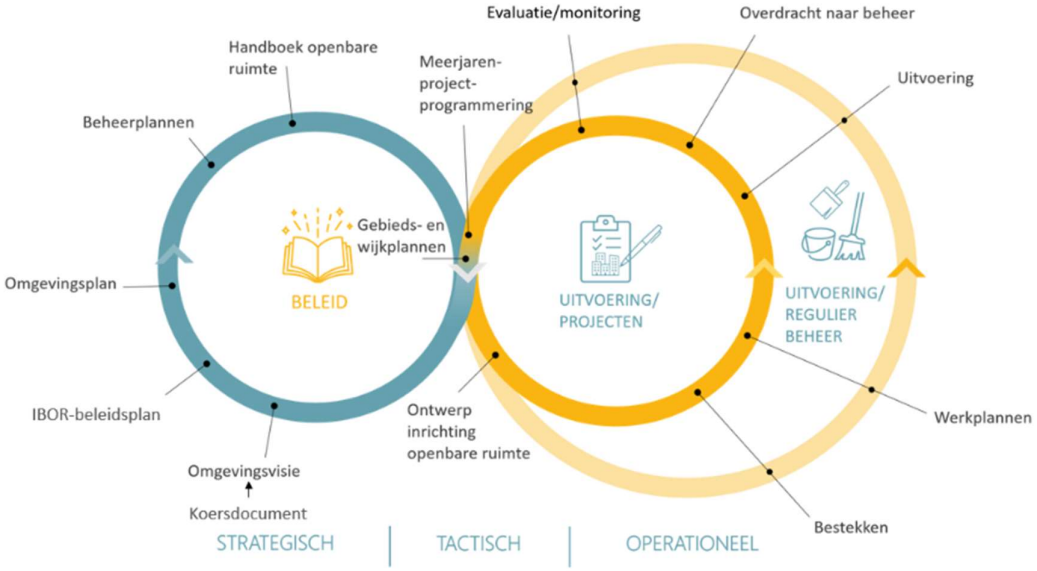
2.1 Omgevingsvisie

De omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange en lange termijn (tot 2040). Het is daarmee een weergave van de vraag: wat voor gemeente willen we zijn? Concreet betekent dit een samenhangend, allesomvattend en integraal document voor alle onderwerpen in de fysieke leefomgeving waarin de ambities en doelen worden beschreven. In onderstaand schema staan de thema's weergegeven uit de omgevingsvisie. Aan veel van deze thema's kan het beheer van de openbare ruimte een belangrijke bijdrage leveren. De omgevingsvisie heeft een bredere blik dan dit beleidsplan. De verschillende ambities/thema's uit dit plan komen zodoende niet letterlijk overeen, maar sluiten hier wel op aan.

Figuur 2.1: Omgevingsvisie Duiven - veel raakvlakken met de openbare ruimte

Het IBOR vormt op haar beurt de basis voor andere onderdelen binnen de beleids-/ en uitvoeringscyclus. Net als de omgevingsvisie is het IBOR een richtinggevend stuk op strategisch niveau (beleid) waarin de visie/missie voor de gemeentelijke buitenruimte uiteen wordt gezet voor een periode van 10 jaar. Figuur 2.2 geeft een overzicht van de gehele beleids-/ uitvoeringscyclus voor het beheer van de openbare ruimte.

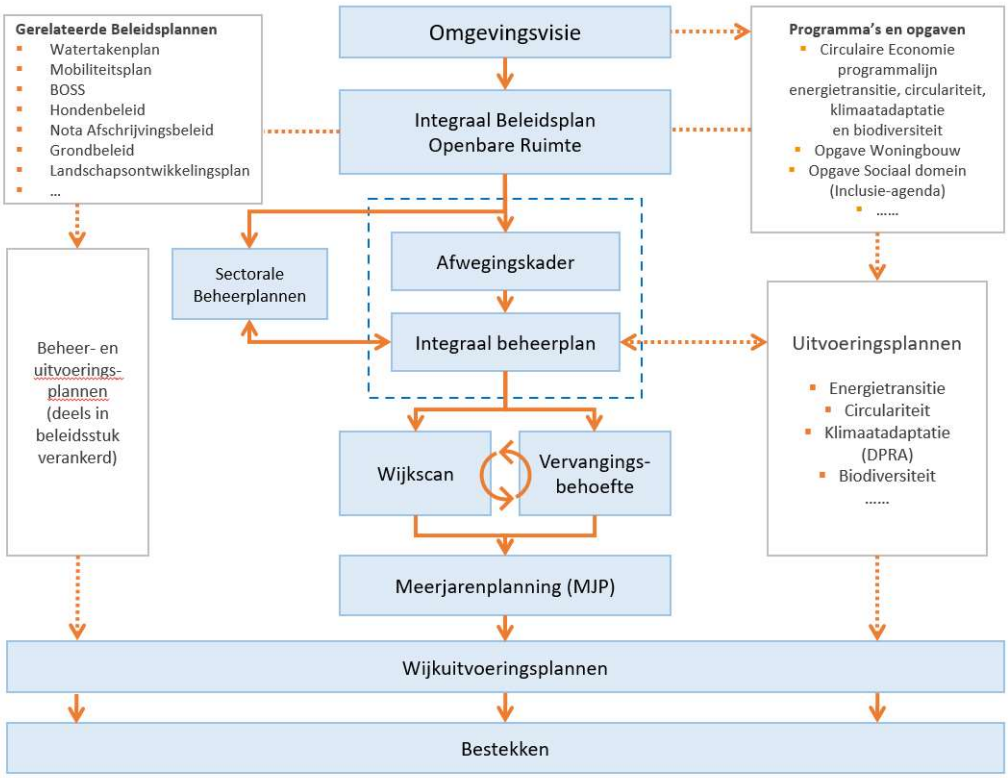
Figuur 2.2: Beleids-/uitvoeringscyclus beheer openbare ruimte.

2.2 Vervolg IBOR

In navolging van dit IBOR werken we naar het opstellen van een integraal beheerplan. Deze kijkt vooruit over een termijn van ongeveer vijf jaar. Naar verwachting worden deze in 2023 vastgesteld door het college.

Het integrale beheerplan is de tactische vertaling van het beleidsplan naar toepasbare kaders, werkwijzen en processen om opgavegestuurd en integraal te werken aan het beheer van de openbare ruimte. Het beheerplan wordt o.a. voorzien van een afwegingskader, meerjarenplanning, concretisering en differentiatie van beheerniveaus en uitwerking van de participatiekaders.
De meerjarenplanning volgt uit de vervangingsbehoefte, een wijkscan (hittestress/ groen/ natuur/ wonen/ inclusiviteit etc.) en een afwegingskader dat onderdeel is van het integraal beheerplan. Aan de hand hiervan worden wijkuitvoeringsplannen opgesteld. Dit is een concretisering van het beheerplan en beschrijft wat er in een wijk gaat gebeuren. Het plan beschrijft voor één of meerdere buurten of wijken hoe het beheer wordt uitgevoerd en welke maatregelen nodig zijn om tot de gewenste situatie te komen.
De diverse participatie- en communicatieplannen volgen uit de diverse (vervangings-) projecten en krijgen daar zodoende een plek. Figuur 2.3 geeft een overzicht van de plannen in relatie tot elkaar.

Bij de uitwerking van de opgaven en ambities werken we gemeentebreed samen. Zo moeten alle disciplines zo vroeg mogelijk betrokken worden bij nieuwe ontwikkelingen en het beheer hiervan. Om effectief te werken en de aanleg en onderhoudskosten beheersbaar te houden, moet werk met werk worden gemaakt. Ook kijken we waar zaken elkaar kunnen versterken en hoe oplossingen kunnen bijdragen aan meerdere doelen.

Figuur 2.3: Schema samenhang diverse plannen voor de openbare ruimte

2.3 Sectorale beleidsuitgangspunten

Het beleid over het beheer van de openbare ruimte bestond uit een aantal sectorale beleidsstukken, deze komen deels na vaststelling van het IBOR te vervallen. Daarnaast zijn er een aantal gerelateerde sectorale beleidsstukken. Het IBOR vormt ook hiervoor het overkoepelend integrale kader. Ter aanvulling is er waar nodig een toelichting gegeven op de sectorale kaders.

Vervallen beleidsstukken

Sector/ vakgroep	*Beleidsplan*
Groen:	Groenbeleidsplan Gemeente Duiven 2004-2013
Wegen	Beleidsplan onderhoud verhardingen - Verantwoord op weg.
Kunstwerken	Beleids- en beheerplan kunstwerken
Verlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Duiven 2012 – 2017

Gerelateerde beleidsstukken

Sector/ vakgroep	*Beleidsplan*
Verkeer	Mobiliteitsplan Duiven 2016-2026
Water	Watertakenplan De Liemers – integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering De Liemers
Groen	Landschapsontwikkelingsplan Duiven 2014
Honden	Hondenbeleid (visie en uitvoeringsprogramma 2008-2011
Spelen	Burgervisie op ontmoeten, sporten, bewegen en spelen

Groen

Het uitvoeringskader voor het kappen van bomen staat los van het IBOR. Binnen het proces van het IBOR is uitgegaan dat de bestaande standpunten ten aanzien van kapbeleid ongewijzigd blijven. Binnen het proces van het IBOR zijn er ook geen aanleidingen ontstaan of signalen ontvangen om deze standpunten te herzien. Er komt dus geen kapvergunningstelsel terug.

Het Groenbeleidsplan 2004-2013 is een hoofdstuk opgenomen over bomenbeleid. Het IBOR geeft nieuwe beleidsinzichten ten opzichte van de bestaande standpunten ten aanzien het kappen van bomen. Met de afschaffing van de kapvergunning in 2012 is toegevoegd extra terughoudend te zijn met het kappen van gemeentebomen. In de praktijk worden gezonde bomen niet gekapt. Bomen worden alleen gekapt als er duidelijke aantoonbare schade is, om veiligheidsredenen of als deze om zwaarder wegende belangen vanuit ruimtelijke ontwikkelingen niet behouden kunnen blijven. Soms worden ze te groot voor de locatie waar ze staan. Dit kan leiden tot onevenredige overlast, schade of inefficiënt beheer doordat de (ondergrondse) groeiplaats niet meer toereikend is.
De thema's 'Aantrekkelijk en uitnodigend' en 'De basis op orde' zoals omschreven in het IBOR laten zien dat het behouden van vooral grote bomen niet onuitputtelijk is. In het op te stellen beheerplan wordt het uitgangspunt dan ook 'De juiste boom op de juiste plaats' waarbij ook het begrip '(onevenredige) overlast' verder wordt uitgewerkt. Ook wordt hierin uitgewerkt hoe binnen het thema 'Toekomstbestendig' kan worden gewerkt aan herplant.

Verlichting
Het bestaande beleidsplan Openbare Verlichting 2012-2017 is tot aan de vaststelling van IBOR het geldende beleidskader. De beleidsthema's uit het huidige plan moeten worden herijkt. Zo is de toepassing van LED bij vervanging geen afweging meer, maar is het de norm. Verder wordt er bij armatuurvervanging overal de lichtkleur warm wit toegepast waar dat eerder vaak nog neutraal wit was. De afweging hierbij was dat warm wit een betere kleurweergave (van CRI 70 naar CRI 80) geeft en de openbare ruimte zo een vriendelijkere en warmere uitstraling krijgt.
Als nieuwe standaard kiezen we voor een armatuur welke een sterke(re) prijs/kwaliteit heeft.
Voor zogenaamde slimme verlichting, waarbij van achter de computer de verlichting kan worden geregeld, is niet gekozen vanwege de relatief hoge kosten en het beperkte praktisch nut. De nieuw te plaatsen verlichting laat zich kenmerken als sober maar doeltreffend zodat met de huidige budgetten maximaal verled kan worden.

Wegen
De Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) heeft een relatie met de openbare ruimte. De AVOI is een lokale verordening, gebaseerd op een aantal landelijke wetten: elektriciteitswet, gaswet, drinkwaterwet en telecommunicatiewet. Tevens zijn bijvoorbeeld de lokale overeenkomsten concessie stadsverwarming (1983), Electrische voertuig laadpunten (laadpalen), commissie Burgering Nadeelcompensatie Brandkranen (2010) en aanleg glasvezel buitengebied (2019) van invloed op de openbare ruimte.
Werkzaamheden aan kabels en leidingen betekenen meestal ook werkzaamheden aan de verharding. De kabels en leidingen liggen immers veelal onder de openbare verhardingen. Afstemming tussen onderhoud en aanleg van kabels en leidingen is noodzakelijk. Het beheerplan vormt hier de basis voor.

Riool
Riool maakt onderdeel uit van het IBOR, maar heeft haar eigen beleidsplan (Watertakenplan). Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio De Liemers. In het watertakenplan hebben de Liemerse waterorganisaties, gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken als de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied. In het plan staan zowel beleidskaders als uitwerkingen voor beheer en de kostendekking.
Riool is vaak leidend bij renovaties en reconstructies, omdat dit ondergronds ligt. De planning zal dus in hoofdlijn leidend zijn voor de meerjarenplanning.

Verkeer
Het onderdeel verkeer heeft een mobiliteitsplan (2016-2026), een parkeerbeleidsplan (2022-2026) en een parkeernormennota (2018-2028). Het mobiliteitsplan is een actueel verkeers- en vervoersplan; een actueel verkeersbeleidskader met een duidelijke visie op de toekomstige wegenstructuur en mobiliteitsopgaven, met bijbehorende prioritering van maatregelen. De maatregelen hebben als doel het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van de gemeente Duiven. Bij grootschalige aanpassingen aan infrastructuur wordt zo veel mogelijk aangesloten bij vervangingsopgaven vanuit Riool- of Wegbeheer. Het mobiliteitsplan wordt in 2023 voorzien van een update om ook voor de periode 2023-2033 actueel te blijven.

Hondenbeleid
Het IBOR vervangt het huidige hondenbeleid niet omdat het hondenbeleid over meer gaat dan het gebruik van de openbare ruimte en de voorzieningen voor honden hierin. Gezien de losloopvelden in de openbare ruimte liggen en deze openbare ruimte gebruikt wordt door mensen met honden is hier een directe link. Tijdens het opstellen van beide beleidsstukken is dan ook afstemming geweest. Het beheer van de voorzieningen voor honden wordt verder meegenomen in de op te stellen beheerplannen na vaststelling van het IBOR. Alle regels rondom honden, vloeiend uit het beleid zijn opgenomen in de Algemene plaatselijke verordening (Apv.)

In de gemeente Duiven is het Hondenbeleid in 2011 herzien. Dit beleid is door de raad vastgesteld voor de periode 2012-2015. Gezien er daarna geen ambitie was om het beleid te herzien was dit tot 2022 vigerend. Gelijktijdig met het opstellen van het IBOR loopt het proces over het hondenbeleid. Vaststelling zal naar alle waarschijnlijkheid in dezelfde periode plaatsvinden.

Speelbeleid
Het huidige speelbeleid (BOSS) voorziet niet in een visie met betrekking tot de langdurige instandhouding van speelplekken. Er wordt niet automatisch overgegaan tot vervanging van speeltoestellen, maar betreft een uitsterfconstructie tenzij de samenleving hierin initiatief neemt. Het beleid geeft wel ruimte aan ad-hoc initiatieven vanuit de samenleving. Echter zijn hiervoor beperkte structurele middelen beschikbaar en dient de financiering met name binnen het initiatief geregeld te worden. Bij de leefbaarheid van een wijk vormt spelen ook een onderdeel. Dit komt terug in de wijkuitvoeringsplannen.

3. Ambities

De gemeente Duiven streeft, zoals in de omgevingsvisie geformuleerd, naar het behouden en versterken van een gezonde, veilige, vitale, duurzame, leefbare en aantrekkelijke leefomgeving. Voor nu én voor de toekomst. Voor het IBOR zijn 5 ambities geformuleerd gericht op het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Het zijn uitgangspunten en doelen om samen integraal te werken aan een prettige en toekomstbestendige leefomgeving.
In dit hoofdstuk zijn deze ambities uiteengezet en zijn voorzien van voorbeelden waarmee we stappen kunnen zetten richting deze ambitie. De benoemde voorbeelden zijn niet uitputtend en kunnen gedurende de looptijd van het IBOR wordt uitgebreid in de lijn van de vastgestelde ambities. Aan het eind van iedere paragraaf is een tekstblok opgenomen met een indicatie over wat er nodig is qua financiën en organisatie om invulling te kunnen geven aan de ambitie. Hoofdstuk 6, 'Wat gaan we anders doen' geeft hier ook invulling aan.

3.1 Ambities voor de openbare ruimte

De eerste ambitie, de basis op orde, vormt een overkoepelende ambitie en basisvoorwaarde. Vanuit hier werken we aan de vier andere ambities, deze volgen uit de gekozen aanpak uit paragraaf 1.3. De verschillende ambities zijn in de lijn met de thema's uit de omgevingsvisie, maar komen niet letterlijk overeen.

1. ***De basis op orde.*** Over hoe we de komende tien jaar de basis op orde houden (zie paragraaf 3.2);
2. ***Betrokken samenleving.*** Over de wijze waarop we de samenleving willen betrekken bij de openbare ruimte en het beheer (zie paragraaf 3.3);
3. ***Toekomst bestendig.*** Over hoe we proactief via beheer kunnen bijdragen aan de opgaven rond klimaat, biodiversiteit en duurzaamheid (paragraaf 3.4);
4. ***Inclusief.*** Over hoe het beheer kan bijdragen aan een inclusieve samenleving met een goed toegankelijke openbare ruimte (zie paragraaf 3.5);
5. ***Aantrekkelijk en uitnodigend.*** Over hoe we via de openbare ruimte sociaal gedrag kunnen stimuleren en het ontmoeten en verblijven in de openbare ruimte kunnen faciliteren (zie paragraaf 3.6).

Figuur 3.1: De vijf centrale ambities van het IBOR 2022-2031

3.2 Basis op orde

Om te kunnen inspelen op de maatschappelijke opgaven die centraal staan in de andere ambities moet de basis op orde zijn, zowel buiten op straat als binnen in de organisatie.
Het realiseren van deze ambitie gaat dus over het proces van het beheer van de openbare ruimte en over de interne organisatie van de beheerafdeling binnen de gemeente Duiven. Het beheer van de openbare ruimte moet professioneel georganiseerd zijn. We streven naar een efficiënte aanpak. Concrete zaken die bijdragen aan deze professionalisering en efficiëntieslag worden hierna beschreven.

Data op orde
Het ideaal beeld is dat onze data actueel is en op orde blijft. Als de data (areaal, ouderdom, kwaliteit, etc) op orde is kunnen we gefundeerde keuzes maken op beheer- en beleidsniveau. We zijn dan in staat om eenvoudig informatie uit de gestructureerde data te halen en inzicht te creëren binnen de beheerafdeling, naar de rest van de organisatie en naar aannemer die werken in onze openbare ruimte.
Data op orde geeft rust binnen het beheerproces, de afdeling en de organisatie. Doorlopend moet er proces komen waarin de gegevens periodiek herijken. Arealen worden jaarlijks geüpdatet en de financiële consequenties doorvertaald in de begroting. Ook financieel gezien moet er grip zijn. We hebben de actuele gegevens beschikbaar. Dit past ook binnen het landelijk programma 'Digitalisering Overheden' waarin gewerkt wordt aan de digitale capabiliteit van overheden.

We gaan daarnaast de meldingen van onze inwoners actiever als *big data* gebruiken bij de voorbereiding van zowel dagelijks, als groot onderhoud. We analyseren de meldingen en combineren de resultaten hiervan met technische inspecties. Op basis van de analyses herzien we onze onderhoudsplanningen en kiezen we welke delen en aspecten van de gemeente prioriteit moeten krijgen. De beheerder speelt bij de analyse een belangrijke rol, omdat deze zijn of haar expertise kan inzetten om de informatie te duiden en te prioriteren. De input van inwoners wordt actief gebruikt om keuzes te maken in combinatie met technische informatie.

Integrale aanpak
Bij de 'basis op orde' hoort ook een integrale aanpak bij het inplannen van groot onderhoud en vervanging van de openbare ruimte in tegenstelling tot de huidig meer sectorale benadering. We gaan werken met één integrale meerjarenplanning voor de vervanging en vernieuwing van de openbare ruimte, vertaald in een meerjarenbegroting opgesplitst in afzonderlijke budgetten met in achtneming van de afschrijvingstermijnen. Hiermee worden zowel de onderhoudstechnische opgaven, als de gewenste functionele verbeteringen bekostigd.

Met het integrale meerjarenplan kunnen vervangingsopgaven zo veel mogelijk tegelijkertijd worden uitgevoerd, wat zowel kostenefficiënt als tijdefficiënt is. In dit plan maken we de integrale afweging over het vertragen dan wel bewust versnellen van ingrepen in de openbare ruimte. Ook onderbouwen we welke investeringen er nodig zijn en kan een goede kosteninschatting gemaakt worden op basis van prijsinvloeden, ontwerpaanpassingen en mogelijke cofinancieringen. Ten behoeve van de meerjarenplanning stellen we een afwegingskader op, waarin staat wanneer welke disciplines en thema's prioriteit hebben bij vervanging en vernieuwing. In een ambitieweb kan dit worden weergegeven.

Figuur 3.2 Voorbeeld van een fictief ambitieweb, t.b.v. afwegingskader

Randvoorwaarden formuleren

We ontwikkelen (nieuwe) instrumenten, zoals een vernieuwd digitaal handboek openbare ruimte, dat meer uitgaat van functioneel gespecificeerde richtlijnen, waarmee de doelstellingen voor het beheer en goed functioneren van openbare ruimte worden benadrukt. Ook worden hierin de andere ambities uit dit plan vertaald. Dit plan biedt de basis voor de aanleg (ook b.v. bij nieuwe ontwikkelingen), beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Procesafspraken om plannen structureel vroegtijdig te bespreken blijven essentieel.

Daarnaast gaan we de consequenties voor het toekomstig beheer nog beter en vroegtijdiger meenemen bij plannen voor nieuwe openbare ruimte. We gaan daarbij uit van het 'BOOB-principe', dat staat voor Beheerbewust Ontwerpen en Ontwerpbewust Beheren van de openbare ruimte . Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte is het zaak dat de openbare ruimte eenvoudig en tegen relatief lage kosten te beheren is.

Omgekeerd moet er bij een eenmaal gerealiseerd ontwerp ook aandacht zijn voor 'ontwerpbewust beheren'. Dat betekent dat het beheer moet aansluiten bij de ontwerpgedachte (en de gewenste kwaliteit dus behouden blijft).

Investeringen activeren
We zijn conform de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht om de investeringen in de sfeer van vervangingen en levensverlengend onderhoud te gaan activeren en doen dit ook al. Dat wil zeggen dat de investeringen moeten worden geactiveerd en niet in één keer als last mogen worden opgenomen in de exploitatiebegroting. De kapitaallasten gaan de komende jaren wel stijgen. Dit wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.

Financiën en organisatie
Bovenstaande ambities vragen vooral om veranderingen op organisatorisch niveau. De producten die uit IBOR volgen zorgen voor een goede basis.
Voor de kwaliteitsanalyse is het vereist dat er gegevens beschikbaar zijn. Er moet structureel gemonitord worden op technische kwaliteit en beeldkwaliteit. Meldingen openbare ruimte (Fixi) moeten worden gebundeld en geanalyseerd. Vervolgens moeten de gegevens worden samengevoegd en samen met de beheerders geïmplementeerd worden in de beheeraanpak. Het handboek openbare ruimte moet vernieuwd worden en procesafspraken moeten worden gemaakt en gewijzigd.
Ook moet de vervangingsopgave meer concreet in beeld worden gebracht en is er een nieuwe manier van werken nodig met betrekking tot de budgetten.

3.3 Betrokken samenleving

We gaan de samenleving (inwoners, ondernemers, bezoekers, etc.) de ruimte geven om een bewuster onderdeel te kunnen zijn van de openbare ruimte. Het doel is dat men eigenaarschap heeft en voelt over hun eigen leefomgeving, waardoor zij graag bijdragen aan en meedenken over het onderhoud van de openbare ruimte en hun steentje bijdragen aan maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie, het tegengaan van hittestress en gezondheid. Vertrouwen en ruimte geven aan deze partijen is daarom van groot belang. Om inwoners te betrekken bij beheer, ontwikkelingen en projecten, zetten we in op communiceren, stimuleren en enthousiasmeren in samenhang met bestaande werkwijzen.

Communicatie
Voor communicatie met inwoners over het beheer van de openbare ruime en de bijbehorende servicenormen gaan we meer gebruik maken van informatievoorziening op de websites en maken we duidelijke afspraken met het klantcontactcentrum (KCC) over waar informatie te vinden is en wie de inwoners te woord staat. We communiceren proactief. We vragen van inwoners om hun vragen en klachten om te zetten in ideeën en oplossingen. We zetten in op dialoog boven discussie. We zijn duidelijk en consequent in onze reacties en onderbouwen deze zorgvuldig. Ook zetten we bij projecten in op communicatie naar inwoners en stakeholders, zodat zij weten wat er speelt en er op een laagdrempelige manier kansen voor inspraak en participatie worden aangeboden. Op deze manier kan er ook worden ingezet op belevingsgestuurd beheer, omdat er een beter beeld is van hoe de inwoners hun leefomgeving beleven en waar de knelpunten liggen.

Intensivering zelfbeheer
Zelfbeheer is het vrijwillig onderhouden van delen van de openbare ruimte door derden. De gemeente Duiven wil dit graag intensiveren. Om handen en voeten te geven aan het intensiveren zijn gesprekken met initiatiefnemers in Duiven gevoerd, is vergelijkend onderzoek bij andere gemeenten gedaan en is een werksessie over de randvoorwaarden voor zelfbeheer georganiseerd. Er is sturing nodig bij het selecteren van geschikte locaties voor zelfbeheer vanwege veiligheid, kapitaalvernietiging, flora en fauna, uitstraling voor ondernemers en het bijbehorend ondernemersklimaat. Ook is het een randvoorwaarde om het zelfbeheer aantrekkelijk te maken. Het plantsoen en de bodem moeten in redelijke staat zijn en bewoners moeten invloed kunnen hebben op de inrichting. Ook is het belangrijk dat er geïnvesteerd wordt in goede begeleiding vanuit de gemeente en in contractbeheer zodat er goede afspraken gemaakt worden tussen bewoners en gemeente. De gemeente werkt graag samen met bewoners aan een fijne leefomgeving.

Bovenstaande betekent dat er een investeringsslag gemaakt moet worden, wil het intensiveren van zelfbeheer een kans van slagen hebben. Deze investeringsslag richt zich dus op het vergroten van de beleving bij bewoners, sociale cohesie en een specifieke plekken een verbetering van kwaliteit.

Participatie in beheerplannen
Niet alleen bij de uitvoering van beheer worden bewoners meer betrokken. Ook bij het voorbereiden op de uitvoering van het beheer komt meer aandacht voor bewonersparticipatie. In de beheerplannen wordt nader ingegaan op participatie. Een aantal vragen wordt hierbij beantwoord, zodat er op die manier inzicht verkregen wordt hoe bewoners worden betrokken bij de voorbereiding van de uitvoering van het beheerplan. Deze vragen zijn:

- In welke situaties gaan we in gesprek met bewoners? Zijn dat alle momenten van herinrichting, groot onderhoud, vervanging of renovatie? Of sluiten we ook iets uit?
- Hoe groot is de invloed van bewoners op de uitkomst? Op welke trede van de participatieladder staan we?
- Waarover gaan we precies in gesprek? En waarover niet?
- Met wie gaan we in gesprek?
- Hoe gaan we in gesprek?
- Hoe nodigen we bewoners uit ook een rol te spelen bij de uitvoering?
- Hoe koppelen we de uitkomsten terug aan de bewoners?

Financiën en organisatie
Vanuit de verschillen beheeronderdelen moet door de beheerafdeling nagedacht worden over hoe participatie onderdeel kan zijn van de werkwijze van beheer. De samenwerking met het KCC moeten worden geïntensiveerd en er moet actiever ingezet worden op communicatie naar de samenleving.
Voor de intensivering van het zelfbeheer zijn formatie- en materiaalkosten geraamd in de VJN 2022 en toegekend. De kosten voor het intensiveren van zelfbeheer zijn afhankelijk van de respons en de bereidheid van bewoners het zelfbeheer op te pakken. Dit wordt verder uitgewerkt in het integrale beheerplan. Vooralsnog is budget beschikbaar voor extra materiaalkosten en is er ruimte voor uitbreiding van de personele capaciteit.

3.4 Toekomstbestendig

Een van de belangrijkste maatschappelijke opgaven die op ons afkomt is het toekomstbestendig maken van onze leefomgeving in lijn met omgevingsvisie. We zetten in op opgavegestuurd beheer, waarmee we proactief inspelen op grote ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en klimaat. Deze ambitie sluit aan bij de thema's 'een duurzaam thuis' en 'klaar voor de toekomst' uit de omgevingsvisie. Daarnaast is er een programma circulaire economie opgesteld binnen de gemeente Duiven, deze bestaat uit drie samenhangende programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit[1]. De ambities voor alle deze programmalijnen kunnen alleen gerealiseerd worden met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Klimaatadaptatie

Nederland moet zich voorbereiden op de risico's van het veranderende klimaat en hierop de omgeving aanpassen. Bij het toepassen van deze maatregelen zoeken we naar samenhang met uitwerkingen van het watertakenplan en het 'Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie' (lokaal DPRA, Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie).

We werken aan een klimaatadaptieve omgeving door onder andere meer groen en blauw te creëren en minder steen terug te laten komen. Overtollig water wordt zo goed mogelijk opgevangen en gebufferd door bijvoorbeeld het afkoppelen van regenwater, het bergen van (hemel)water in droge periodes en het realiseren van bergings- en infiltratievoorzieningen in versteende gebieden (figuur 3.3). We passen steeds vaker halfverharding als grasbetonstenen toe en met het aanbrengen van meer groen wordt hittestress tegen gegaan.

Figuur 3.3: Wadi in woonwijk voor het bergen van (hemel)water.

[1] Doelstellingen per programmalijn zijn: Energietransitie: 95% CO_2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO_2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. Klimaatadaptatie: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. Circulariteit: 100% circulair in 2050

Circulariteit

De gemeente Duiven heeft in november 2021 de routekaart circulaire economie vastgesteld en zich hiermee gecommitteerd aan de landelijke ambities om in 2030 50% circulair te zijn en in 2050 100%. De openbare ruimte is een belangrijke plek om de circulaire doelstellingen te behalen door bewust te kiezen voor circulaire materialen. Zo gaan grondstoffen niet verloren en wordt geld bespaard. Als gemeente hebben we een belangrijke voorbeeldfunctie en in de openbare ruimte worden veel grondstoffen toegepast. We nemen daarom circulariteit als uitgangspunt in iedere fase van het project en circulariteit bepaald mede de contractvorm van beheer en aanleg van openbare ruimte.

Bij herinrichting van de openbare ruimte werken we bijvoorbeeld zoveel mogelijk met hergebruikte, gerecyclede en duurzame materialen, denk hierbij aan innovatieve asfaltmengsels voor straten, het hergebruiken van betonpuin voor wandelpaden (figuur 3.4) en de toepassing van duurzame materialen (figuur 3.5). Organisch afval, zoals snoeiafval kan hergebruikt worden als grondstof. Ook in onze samenwerking met andere partijen kunnen we circulariteit naar een hoger niveau brengen.

Figuur 3.4: Wandelpad met betonpuin

Figuur 3.5: Houten bankje

Energietransitie

Duiven maakt onderdeel uit van de Regionale Energie Strategie (RES) Groene Metropool Regio Arnhem Nijmegen, draagt bij aan de energietransitie en wil in 2050 energieneutraal zijn. We nemen dit als uitgangspunt bij aanbestedingen van beheer en aanleg , zodat reductie van energie en alternatieve brandstoffen centraal staat. Aanpassingen in de openbare ruimte kunnen nodig zijn voor nieuwe ontwikkelen, denk aan de opkomst van laadpalen en slimme systemen.

In het beheer en in onze projecten in de openbare ruimte wordt waar mogelijk elektrisch gewerkt. Ook zoeken we naar manieren om vanuit de openbare ruimte onze energiebehoefte te verlagen zoals het toepassen van ledverlichting en ook bewust minder te verlichten waar dat mogelijk is. Nieuwe technologische ontwikkelingen (Smart City) kunnen een bijdrage leveren aan het beheer van de openbare ruimte. Efficiëntie en bewuster keuzes maken zorgt ook voor het verlagen van de energiebehoefte.

Biodiversiteit

We verkennen welke kansen er liggen voor biodiversiteit en wat de kosten en baten zijn van nieuwe toepassingen. Natuur inclusief denken en vergroenen van de leefomgeving dragen bij aan meer biodiversiteit. Bijvoorbeeld door meer diversiteit aan te brengen in vegetatie en het planten van beplanting die aantrekkelijk is voor insecten (figuur 3.6), zoals bloeiende en vruchtdragende beplanting.

Ook ecologisch beheer zou een van de toepassingen kunnen zijn, waarbij inheemse flora- en faunasoorten worden beschermd en worden ontwikkeld tegen hogere ecologische waarden. Een voorbeeld hiervan is het ecologisch maaien van bermen en grasvelden (figuur 3.7). Uit de bewonersenquête blijkt dat bewoners het belangrijk vinden dat er een verscheidenheid aan soorten planten, dieren en insecten in het buitengebied is.

Naast groen, speelt ook openbare verlichting een rol in de biodiversiteit in de gemeente. Om bij te dragen aan een betere leefomgeving voor dieren gaan we bij de vervanging van openbare verlichting kijken of we de verlichting ook kunnen afstemmen op de aanwezige fauna. Hierbij houden we ook rekening met de sociale veiligheid.

Figuur 3.6: Bloemrijke berm voor insecten

Figuur 3.7: Ecologisch maaien

Bijdrage van de samenleving

De samenleving kan ook een belangrijke rol spelen bij het creëren van een toekomstbestendige leefomgeving. Als gemeente willen we inwoners betrekken bij deze opgaven en willen we inzetten op bewustwording van het belang van groen en blauw voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Een campagne laat bijvoorbeeld zien dat inwoners en ondernemers ook zelf kunnen bijdragen en geven daarbij voorbeelden zoals het stimuleren van regenwateropvang op eigen terrein, meer groen in de tuin in plaats van tegels (figuur 3.8) en het onderhouden van wadi's.

Figuur 3.8: Geveltuin: meer groen in plaats van tegels.

Financiën en organisatie
Om invulling te kunnen geven aan een toekomstbestendig Duiven is integraal werken essentieel. Dit vraagt om organisatorische aanpassingen. Daarnaast is er expertise nodig op gebied circulaire materialen, energiezuinige verlichting, geschikte plantensoorten in het kader van biodiversiteit en waterbergings-/ infiltratietoepassingen in het kader van klimaatadaptatie. Wat is er mogelijk en welke zijn functioneel en financieel gezien het meest geschikt? De eerste periode zal de voorbereiding van projecten meer tijd en geld kosten. Diverse maatregelen binnen de ambitie toekomstbestendig kunnen daarnaast kostenverhogend zijn. Het gaat daarbij om vervanging naar hoogwaardige materialen en extra investeringen. Ook het onderhoud kan kostenverhogend zijn doordat er b.v. meer of ander beheer nodig is.
Aan de andere kant kan de aanschaf van duurzame materialen er op lange termijn voor zorgen dat er kosten worden bespaard. Duurzame materialen zijn vaak duurder in aanschaf, maar hebben een langere levensduur, waardoor ze minder snel vervangen hoeven te worden. Met een rekensystematiek gebaseerd op TCO (total costs of ownership) kunnen deze afwegingen inzichtelijk worden gemaakt. Waar dit toegevoegde waarde heeft gaan we dit toepassen.

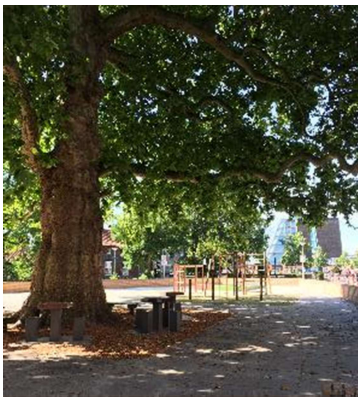
3.5 Inclusief

Duiven wil een inclusieve gemeente zijn, waar iedereen mee kan doen. Daarom is het van belang dat de openbare ruimte toegankelijk is voor iedereen. De openbare ruimte kan bijdragen aan een inclusieve samenleving, ook in de omgevingsvisie en inclusie-agenda is er expliciet aandacht voor. Iedereen moet zich zelfstandig, veilig en comfortabel kunnen bewegen, zowel ouderen, als kinderen, als mensen met een beperking (lichamelijk, verstandelijk, maar ook psychisch lijden) en moeten op een fijne en makkelijke manier gebruik kunnen maken van de openbare ruimte. Om dit te bereiken wordt er o.a. ingezet op een toegankelijke woonomgeving, het verbeteren van loop- en fietsroutes en het vergroten van de verkeersveiligheid.

Toegankelijkheid vergroten
Bij het ontwerp van de openbare ruimte is toegankelijkheid een voorwaarde. De inrichting van de openbare ruimte kan de zelfredzaamheid bevorderen. Zo moeten voorzieningen als winkels, openbaar vervoer, parken, speeltuinen voor iedereen goed bereikbaar zijn door middel van veilige en toegankelijke routes met voldoende rustpunten en voorzien zijn van bewegwijzering. In het handboek inrichting openbare ruimte staan toepassingen die hierop aansluiten, zoals de juiste materialisatie, afschot, etc. In het handboek wordt hier een specifieke plek voor ingericht. Daarnaast wordt er bij reconstructies gekeken naar het optimaliseren van veel gebruikte routes. Ook is er aandacht voor onder andere de complexiteit en prikkelrijkheid van de openbare ruimte. Speeltuinen, parken en ontmoetingsplekken zijn ingericht voor iedereen, dus ook voor ouderen, mensen met een beperking (bijvoorbeeld door speciaal meubilair, zoals een rollatorbankje (figuur 3.9). Ook zaken als voldoende schaduw (figuur 3.10), zijn belangrijk.

Figuur 3.9: Rollatorbankje

Figuur 3.10: Schaduwrijke speeltuin

Veiligheid

Als onderdeel van een inclusieve gemeente streven we ernaar dat iedereen een veilig gevoel heeft in de gemeente. De verkeersveiligheid is al relatief hoog doordat er bijna overal binnen de bebouwde kom een 30-kilometerzone geldt. Zo zijn de wandel- en fietspaden breed genoeg en waar mogelijk vrijliggend, deze voorwaarden zijn vastgelegd in Mobiliteitsplan Duiven, ASVV en CROW-richtlijnen.

Bij herinrichting van de openbare ruimte wordt ten behoeve van de veiligheid gezocht naar de ligging van wandel- en fietsroutes door meer rustige gebieden, zodat er minder conflicten ontstaan door combinatie van verschillende weggebruikers. Bij de inrichting van de openbare ruimte betekent dat ook gewenste aandacht voor onder andere complexiteit en prikkelrijkheid van de openbare ruimte. Te veel prikkels en complexiteit zorgen er voor dat niet iedereen goed gebruik kan maken van de openbare ruimte, door hier rekening te houden in het ontwerp wordt de openbare ruimte veiliger voor iedereen.

Daarnaast is er extra aandacht nodig voor sociale veiligheid, zodat er ook op andere manieren een veilig en beschermd gevoel wordt gerealiseerd. Bijvoorbeeld door te reageren en acteren op meldingen en inwonersinitiatieven en door te zorgen dat er vanuit woningen of gebouwen zicht is op de openbare ruimte; het 'ogen op de straat' idee (figuur 3.11).

VN-verdrag Handicap

Sinds 2016 geldt het VN-verdrag handicap in Nederland. Hiermee is Nederland wettelijke verplicht een inclusieve samenleving te creëren. In het verdrag staat wat er moet gebeuren om de positie van mensen met een beperking te verbeteren. Het doel is om 'gewoon meedoen' voor hen eenvoudiger te maken. De openbare ruimte vormt een belangrijk deel van de dagelijkse leefomgeving van alle mensen. Zowel bij de ontwerp/-inrichtingsfase als de onderhoud/-beheerfase zijn er veel mogelijkheden om de openbare ruimte toegankelijker te maken.

Kansen benutten en prioriteren
We werken op twee manieren aan een inclusieve samenleving. Ten eerste kijken we bij aankomende herinrichtings- en vervangingsopgaven naar welke kansen er zijn om die plekken inclusiever te maken. De verschillende wijken vragen om maatwerk wat betreft toe te passen maatregelen. Juist de input van inwoners kan worden gebruikt om een plek te maken die voor iedereen fijn is om te gebruiken en die voldoet aan de behoeftes van de inwoners. We maken ook gebruik van de kennis bij belangenorganisaties, zoals de Stichting Gehandicaptenraad Duiven, raad voor sociaal domein en de inclusiewerkgroep Duiven. Voorbeelden zijn het toepassen van speciale objecten, zoals inclusieve speeltoestellen of picknickbanken voor rolstoelen, of het egaliseren van verharding, zodat een plek beter toegankelijk wordt voor rolstoel- en rollatorgebruikers.
Als tweede gaan we bij de programmering van het groot onderhoud en vervanging meer prioriteit geven aan projecten die een grote bijdrage leveren aan inclusie.

Financiën en organisatie
De ambitie 'inclusie' is in eerste instantie een organisatorische aangelegenheid. Het vraagt om tijdig aanschuiven bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat al in de ontwerpfase rekening wordt gehouden met inclusieve inpassingen. In sommige gevallen is een keuze voor andere materialen of een inrichting die de veiligheid van gebruikers waarborgt al voldoende voor een inclusievere omgeving. Dit hoeft niet altijd meer te kosten, maar kan wel meer tijd kosten in de ontwerpfase, ook het betrekken van bijvoorbeeld gehandicaptenraad en inclusiewerkgroep zal meer tijd vragen.
In andere gevallen zal een inclusieve inrichting wel extra kosten met zich meebrengen. Denk hierbij aan speciale speeltoestellen en rolstoelvriendelijke picknickbanken. In gevallen dat er wel een extra investering wordt gevraagd, kunnen meerkosten geminimaliseerd worden door al vroegtijdig in het proces te sturen op een inclusieve inrichting van de openbare ruimte.

3.6 Aantrekkelijk en uitnodigend

De gemeente Duiven heeft als ambitie om een aantrekkelijke en uitnodigende gemeente te zijn. Deze ambitie sluit aan bij de maatschappelijke opgave rondom lichamelijke en geestelijke gezondheid en beweegvriendelijkheid. In de omgevingsvisie is een gezonde leefomgeving één van de vijf hoofdthema's.

Waardering van het groen
Er zijn diverse onderzoeken gedaan naar de relatie tussen groen en gezondheid. Wie in een groene woonomgeving leeft, voelt zich bijvoorbeeld gezonder en is minder vaak ziek. Groen vermindert daarnaast stress en stimuleert ontmoeten en zorgt voor een gevarieerder spel van kinderen. Per wijk kijken we daarom naar het areaal groen (hoeveelheid en kwaliteit) en daarnaast naar het gebruik en de waardering van de openbare ruimte. Samen met de input van het sociale domein vormt dit één van de uitgangspunten bij reconstructies en het bepalen van de ambities. Een leefomgeving die uitnodigt om naar buiten te gaan en die je positief waardeert draagt bij aan de gezondheid.

Gebruik

We creëren een leefomgeving waarin inwoners (en bezoekers) graag sporten, bewegen, spelen, verplaatsen en ontmoeten figuur 3.11) en hiertoe gestimuleerd worden. Een beweegvriendelijke omgeving zorgt voor een positieve invloed op de lichamelijke en geestelijke gezondheid. Zo is er veel ruimte voor de wandelaar en fietser, zijn er goede verbindingen en routes (figuur 3.12) in de kern en naar het buitengebied en geven we meer ruimte aan groen. Door in gesprek te gaan met inwoners kunnen we inspelen op deze behoeftes en daarvoor ook de juiste plekken in de openbare ruimte bepalen. Er is aandacht voor verschillende culturen en gebruiken. Voorbeelden van sociale activiteiten die we willen stimuleren zijn ontmoetingen met buren, zoals straatfeesten en buurtbarbecues, maar ook ontmoetingen op centrale plekken, speelplekken en parken. Uit bewonersenquête blijkt dat er met name behoefte is aan meer ruimte waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten.

Figuur 3.11: Sporten in de openbare ruimte

Figuur 3.12: Wandelroute

Beleving en waardering van het groen

We zetten in op beleving. De openbare ruimte dient gedurende het hele jaar aantrekkelijk en uitnodigend te zijn en moet daarnaast de samenleving inspireren. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie.

We maken het groen aantrekkelijker door meer rekening te houden met diversiteit in plantensoorten en kleuren, met name op belangrijke zichtlocaties, zoals rotondes en entrees van parken. We planten een grotere diversiteit aan planten, zorgen dat de juiste beplanting op de juiste plaats staat en zorgen dat de faciliteiten ook in de herfst en winter goed gebruikt kunnen worden en schoon zijn. Hiermee willen we een levendige gemeente met een prettige leefomgeving voor inwoners realiseren. Om de natuurbeleving te vergroten kunnen verouderde klassieke speelplaatsen vervangen worden door plekken waar ruimte is voor natuurlijk en avontuurlijk spelen (figuur 3.13) en gecombineerd worden met gevarieerde formele speelruimtes.

Binnen het thema beleving is ook het eigen karakter en de (ruimtelijke) identiteit van de plekken binnen de gemeente van belang. Hierbij spelen karakteristieke plekken een belangrijke rol evenals de opbouw en het ontwerp van een wijk. Verschillen in beplanting en materiaalkeuze kunnen de identiteit versterken. Ook een hoger onderhoudsniveau kan specifieke plekken nadruk geven. Er is ook een rol weggelegd voor kunst en cultuur in de openbare ruimte, die draagt bij aan de beleving en het karakter van de plek (figuur 3.14).

Inspireren van inwoners kan door het goede voorbeeld te geven op gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid en biodiversiteit, maar ook door meer uitleg te geven over waarom we iets doen.

Uit de bewonersenquête blijkt dat bewoners het liefst gebruik maken van de buitenruimte om van de natuur te genieten, om te bewegen of te sporten en om tot rust te komen. De meeste respondenten (tweederde) geven ook aan dat ze ruimte voor groen prefereren boven ruimte voor parkeren en dat ze liever meer beplanting dan gras zien in het centrum. Groene trottoirs hebben de voorkeur boven brede in de woonwijken.

Figuur 3.13: Natuurlijke speelplek

Figuur 3.14: Kunst in de openbare ruimte

Financiën en organisatie
Binnen de organisatie wordt er een beroep gedaan op de onderlinge afstemming tussen het fysieke en sociale domein. De kennis die nodig is om een aantrekkelijke en uitnodigende omgeving te creëren met identiteit, ligt bij verschillende medewerkers binnen de beheerafdeling, maar ook buiten de beheerafdeling zoals bij het sociaal domein. Met behulp van een wijkscan zal worden gekeken wat er per wijk nodig is op de diverse ambities maar ook zodat de openbaar aantrekkelijk en uitnodigend blijft en past bij de beleving van de specifieke wijk.
Het plaatsen van extra objecten, zoals zitmeubilair, speel-/ sportelementen en het aanbrengen van meer diversiteit in beplanting brengt extra kosten met zich mee, zowel in aanschaf als onderhoud.

4. Wat beheren we?

Om de juiste keuzes te maken over wat we doen met onze budgetten is een helder inzicht nodig in de arealen die de gemeente beheert en de beheerkosten die daarmee gemoeid zijn. Het bijlagerapport Basis in Beeld geeft gedetailleerd weer wat de gemeente Duiven in de openbare ruimte beheert en welke budgetten daarvoor beschikbaar en benodigd zijn. In dit hoofdstuk vatten we de belangrijkste informatie samen.

4.1 Areaal

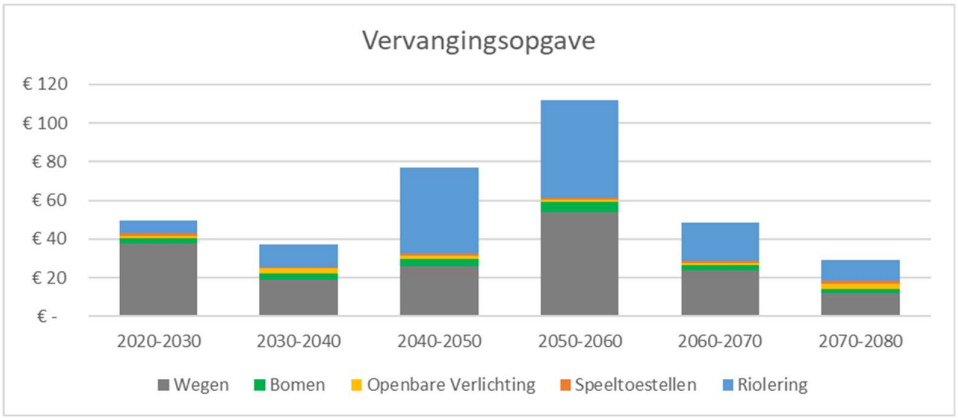
Met een totaal areaal van ruim 3,8 miljoen vierkante meter is er in Duiven gemiddeld 347 vierkante meter openbare ruimte per woning beschikbaar. Dat komt qua omvang overeen met het gemiddelde van veel andere Nederlandse gemeenten. Met een verhouding van 55% groen en 45% grijs (verhardingen) mag de Duivense openbare ruimte relatief groen worden genoemd, de meeste gemeente hebben een 50/50 verdeling van groen en grijs.
De openbare ruimte bestaat qua oppervlakte voor het belangrijkste deel uit openbaar groen en verhardingen. De riolering is een ander groot deel van de openbare ruimte. Verder staat er in de openbare ruimte een aantal objecten zoals speeltoestellen, bomen, lichtmasten, civiele kunstwerken en overig straatmeubilair.
Het Horsterpark (stichting), de sportvelden (semi-openbaar terrein) en de hondenvelden zijn niet meegenomen in het IBOR. Zie voor verdere details het Basis in Beeld-rapport, dat als bijlage geldt voor dit IBOR.

Figuur 4.1: Objecten in de openbare ruimte van Duiven

4.2 Ouderdom

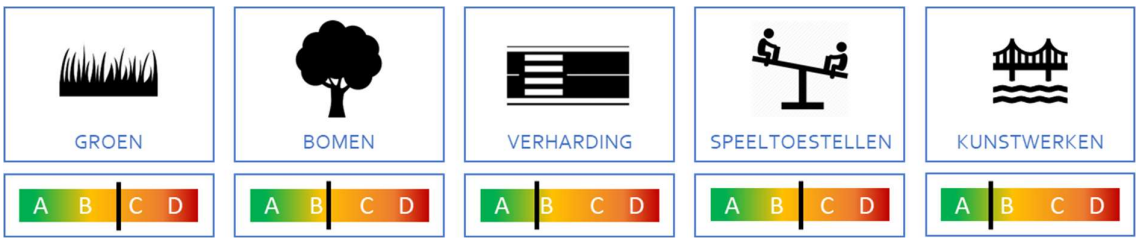
In de 'Basis in Beeld' is ook de ouderdom van het areaal in beeld gebracht. Op basis van deze cijfers blijkt dat er zich in de periode vanaf 2040 een grote vervangingsopgave zal aandienen, met name waar het gaat om verhardingen en de riolering. Als de kwaliteit ten tijde van de theoretische vervanging nog afdoende is, kan de vervanging een aantal jaar worden uitgesteld. Maar uiteindelijk zal die vervanging toch uitgevoerd moeten worden.
In de komende tien jaar is de vervangingsbehoefte gemiddeld. De lichtmasten en armaturen zijn relatief 'jong' en hebben een beperkte vervangingsopgave. Ook voor de riolering geldt dat er de komende twintig jaar relatief weinig vervanging hoeft plaats te vinden. Verder is bijna een kwart van de speeltoestellen voorbij de voorgenomen, technische levensduur. De vervanging van groenvlakken is niet opgenomen, omdat er geen informatie beschikbaar is over het oorspronkelijke jaar van aanleg. In hoofdstuk 4 wordt de vervangingsbehoefte voor de komende jaren nader in beeld gebracht.

Figuur 4.2: Vervangingsopgave in tijdvakken van 10 jaar (in miljoenen euro).

4.3 Kwaliteit

De openbare ruimte in de gemeente Duiven ligt er over het algemeen redelijk goed bij. De grafieken in figuur 4.3 geven een samenvatting. Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar het rapport 'Basis in Beeld'.

Figuur 4.3: Gemiddelde kwaliteit openbare ruimte gemeente Duiven

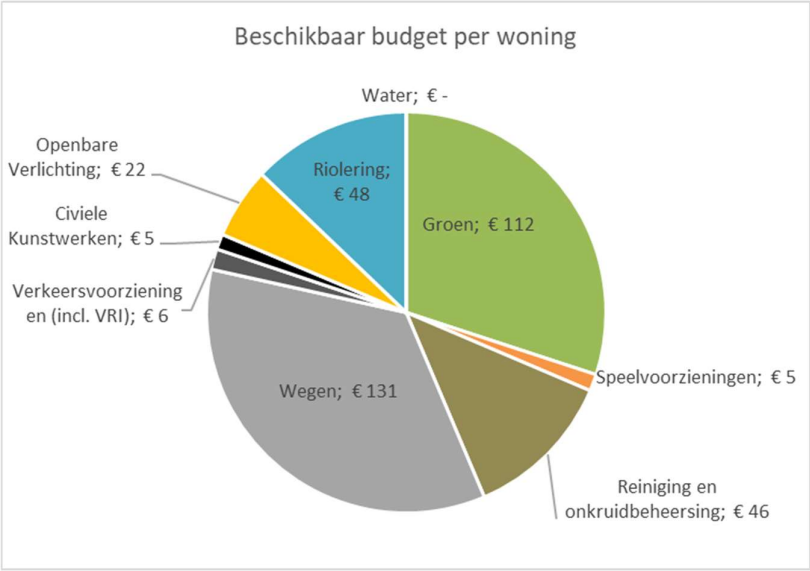
De wegen hebben een hoge beeldkwaliteit (95% niveau A of A+). Uit de technische inspectie blijkt echter dat op 20% van de wegen schade in de vorm van scheurvorming en rafeling is waargenomen. Slechts een deel (minder dan 5% van het totaal) van deze schade wordt beoordeeld als ernstig. Wat betreft de beeldkwaliteit van het groen ligt ca. 25% van de vakken onder het B-niveau. Op deze plekken is de vitaliteit van de beplanting laag, zijn er veel kale plekken en staat er opslag in de vakken. Verder laten veel bomen een stagnerende groei zien omdat ze niet op de juiste plek staan. De civiele kunstwerken zijn goed op orde, slechts twee kunstwerken hadden tijdens de technische inspectie van 2019 een matige kwaliteit. Ten slotte zijn alle speelvoorzieningen aangemerkt als veilig.

CROW-niveaus een beeldmaatlatten
De gemeente Duiven maakt in het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte gebruik van beeldgestuurd werken op basis van de CROW-systematiek. Deze systematiek gaat uit van vijf beeldkwaliteitsniveaus A+, A, B, C, D. Niveau B wordt beschouwd als 'basisniveau'. Bij A+ ligt de openbare ruimte er uitstekend bij en bij D-niveau is het erg rommelig of vies.

4.4 Beschikbare middelen

In de begroting is per saldo circa € 4,0 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van beheer in de openbare ruimte. Figuur 4.4 geeft de details weer. Het grootste deel van het budget zit in wegen en groen, (respectievelijk 35% en 30%). Daarnaast wordt het budget voor een groot deel bepaald door riolering (13%), straatreiniging (12%) en openbare verlichting (6%).Onderhoud als bijvoorbeeld straatreiniging en groen worden veelal integraal uitgevoerd, waardoor budgetten ook integraal moeten worden benaderd.

Het beschikbare beheerbudget is ook uit te drukken per woning. Hieruit blijkt dat de gemeente Duiven gemiddeld € 375 per woning uitgeeft aan het beheer van haar openbare ruimte. In vergelijking met andere, qua omvang en situatie vergelijkbare gemeenten, is dit een redelijk gemiddeld budget. Veel vergelijkbare gemeenten stellen gemiddeld tussen de €350 en € 450 per woning beschikbaar.

Figuur 4.4: Onderhoudsbudget per woning

4.5 Berekende beheerkosten

Op basis van de voormalige ambities (gemiddeld kwaliteitsniveau B) bestond er een tekort op het budget voor regulier en groot onderhoud van € 296.000. Zie voor verdere details figuur 4.5. Het tekort zien we met name terug op het onderdelen groen en wegen. Ook op overige onderhoudsgroepen zien we verschillende tekorten in vergelijking met de beschikbare middelen voor beheer. De budgetten komt voort uit de basis in beeld 2020. De budgetten zijn wel geactualiseerd, maar niet geïndexeerd.

De werkzaamheden die de buitendienst uitvoert op gebied van beheer zijn niet meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn het legen van afvalbakken, ondersteuning bij uitvoeringstaken op gebied van riolering, bebording, groen, wegen etc. Het wegvallen van deze taken bij de buitendienst kan zorgen voor een verhoging van de beheerkosten als deze bij derden worden ondergebracht.

	Benodigde onderhoudskosten	Beschikbare middelen (excl. VAT)	Verschil	%
Groen en bomen	€ 1.309.000	€ 1.204.000	€ -105.000	92%
Spelen	€ 84.000	€ 55.000	€ -29.000	65%
Straatmeubilair	€ 31.000	€ -	€ -31.000	0%
Wegen	€ 1.455.000	€ 1.398.000	€ -57.000	96%
Civiele kunstwerken	€ 83.000	€ 50.000	€ -33.000	60%
Verkeersvoorzieningen	€ 108.000	€ 67.000	€ -41.000	62%
Openbare verlichting	€ 231.000	€ 231.000	€ -	100%
Straatreiniging	€ 491.000	€ 491.000	€ -	100%
Riolering en water	€ 517.000	€ 517.000	€ -	100%
Eindtotaal	**€ 4.309.000**	**€ 4.013.000**	**€ -296.000**	**93%**

Figuur 4.5: Vergelijking beschikbare middelen met benodigde beheerkosten (regulier en groot onderhoud)[2]

Vervangingsinvesteringen

Naast een budget voor het regulier en dagelijks onderhoud wordt er meerjarig budget beschikbaar gesteld voor het vervangen van o.a. speelvoorzieningen, riolering, wegen, groen en openbare verlichting. Daar waar deze investeringen in beeld zijn worden deze opgenomen in de meerjarenbegroting.

[2] Figuur 4.5 wijkt af van het overzicht dat in de "Basis in Beeld" staat. Het schema is geactualiseerd en aangescherpt. Zo zijn de benodigde beheerkosten naar boven of beneden bijgesteld op basis van de expertise van de gemeente Duiven en zijn tussentijds toegekende budgetten verwerkt. De beheerkosten voor het onderdeel wegen zijn daarnaast geïndexeerd naar het huidige prijspeil zodat er voldoende gereserveerd wordt voor het groot onderhoud. De kosten voor riolering worden gedekt uit het watertakenplan.

5. Kosten beheer

De kosten voor het beheer van de openbare ruimte bestaat uit reguliere onderhoudskosten en vervangingskosten met bijbehorende kapitaallasten. Door opgavegestuurd te gaan werken, worden de ambities meer leidend. Om stappen te maken op het gebied van de verschillende ambities is extra budget nodig bij zowel beheer als (her)inrichting.

5.1 Beheerkosten

De gemeente Duiven ambieert niveau B (basisniveau) als kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. In de voorjaarsnota van 2022 is er € 296.000 aangevraagd en toegekend. In de basis kunnen hiermee alle onderdelen in de openbare ruimte op B-niveau onderhouden worden met op een aantal accentgebieden een hogere beeldkwaliteit (figuur 5.1). Onderstaande budgetten vormen de basis voor de exploitatie. Hiermee is de basis op orde gebracht.

	Centrum Begraafplaatsen Stationsgebied	Woongebieden	Bedrijventerrein Buitengebied	
Groen - Beplanting	A	B	B	€ 625.000
Groen - Grassen	B	B	B	€ 457.000
Groen - Bomen	B	B	B	€ 227.000
Spelen	B	B	B	€ 84.000
Straatmeubilair	B	B	B	€ 31.000
Wegen - Gebiedsontsluitingswegen	B	B	B	€ 443.000
Wegen - Woonstraten	B	B	B	€ 553.000
Wegen - Voetpaden	B	B	B	€ 331.000
Wegen - Fietspaden	B	B	B	€ 116.000
Wegen - Halfverharding	B	B	B	€ 12.000
Kunstwerken	B	B	B	€ 83.000
Verkeersvoorzieningen	B	B	B	€ 108.000
Openbare Verlichting	B	B	B	€ 231.000
Reiniging	A	B	B	€ 491.000
Riolering	B	B	B	€ 517.000
Totaal				**€ 4.309.000**

Figuur 5.1: Beheerambities/kosten beheer

5.2 Vervangingskosten

Naast het budget voor regulier en groot onderhoud (in de exploitatiebegroting) is voor het vervangen van het bestaande areaal een vervangingsbudget nodig (vanuit de investeringsbudgetten).

Theoretische vervangingsopgave

In het rapport 'Basis in Beeld' is een theoretische raming gemaakt van de vervangingsopgave. De basis van deze raming gaat uit van de totale investeringswaarde van de gehele openbare ruimte. Deze wordt voor de gehele gemeente geschat op circa € 123 miljoen, dit is de berekende waarde wanneer het gehele areaal vervangen dient te worden.
Als we er vanuit gaan dat de openbare ruimte gemiddeld 40 tot 50 jaar meegaat, dan zou er theoretisch gezien, gemiddeld € 2.354.000 aan vervangingsinvesteringen moeten plaatsvinden om de openbare ruimte tijdig te vervangen aan het einde van de levensduur.
In onderstaande figuur is daarvoor de theoretische vervangingsbehoefte per onderhoudsgroep (kapitaalgoed) weergegeven. Hiervoor is de nota 'Activerings- en afschrijvingsbeleid' gehanteerd. In bijlage 2 is een overzicht hiervan opgenomen. Deze cijfers stellen ons in staat om de actuele vervangingsbehoefte op omvang te kunnen inschatten.

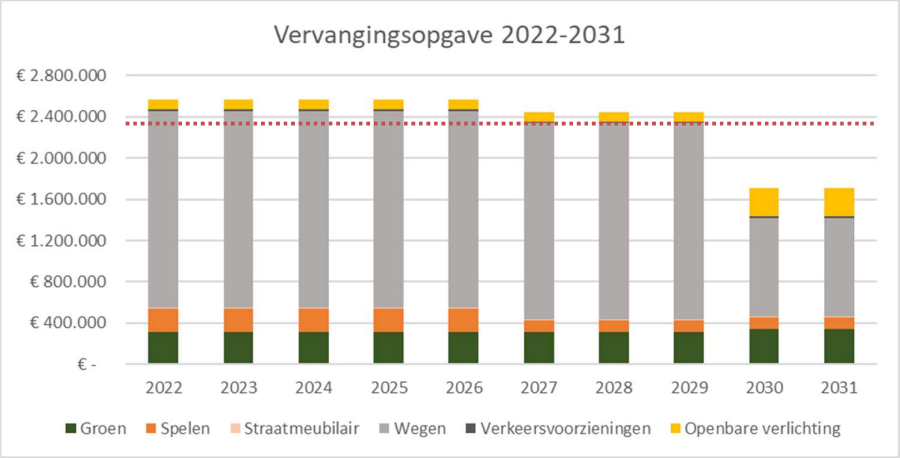
Onderhoudsgroep	Vervangingskosten
Groen	€ 315.000
Spelen	€ 128.000
Straatmeubilair	€ 10.000
Wegen	€ 1.655.000
Civiele Kunstwerken	incidenteel
Verkeersvoorzieningen	€ 15.000
Openbare Verlichting	€ 231.000
Eindtotaal	**€ 2.354.000**

Figuur 5.2: Jaarlijkse vervangingskosten op basis van theoretische cyclische kengetallen

Riolering heeft een eigen financiering en is daarom in dit beleidsplan niet in beeld gebracht. Binnen rioleringsprojecten wordt ook vaak de bovenliggende openbare ruimte aangepakt en zodoende deels gefinancierd uit het rioleringsbudget. Dit heeft een effect op het benodigde budget voor vervanging van onderhoudsgroepen genoemd in figuur 5.2. Deze zullen voor met name wegen lager uitvallen.

Vervangingsopgave o.b.v. leeftijd

De levensduren verschillen per onderdeel in de openbare ruimte. De openbare ruimte van Duiven heeft geen gelijkmatige opbouw naar leeftijd en daarmee ook geen gelijkmatige verdeling naar vervangingsbehoefte. Zij is afhankelijk van de jaren waarin de openbare ruimte is aangelegd en eventueel tussentijds al grondig is vernieuwd. In figuur 5.3 is weergegeven hoe de vervangingsbehoefte van de Duivense openbare ruimte zich verhoudt tot de langjarige, theoretische vervangingscycli (zie figuur 5.2). De oranje stippellijn geeft deze weer. De figuur laat zien dat de vervangingsbehoeften voor de komende tien jaar (tot 2031) iets boven het langjarig gemiddelde liggen (€ 2.357.000 t.o.v. € 2.354.000). In figuur 5.4 zijn de vervangingsbehoeften in de genoemde periode per onderhoudsgroep (kapitaalgoed) weergegeven.

Figuur 5.3: Jaarlijkse vervangingskosten op basis van ouderdom (2022-2031)

Onderhoudsgroep		Gemiddeld
Groen	€	316.000
Spelen	€	175.000
Straatmeubilair	€	10.000
Wegen	€	1.710.000
Civiele Kunstwerken		incidenteel
Verkeersvoorzieningen	€	15.000
Openbare Verlichting	€	131.000
Eindtotaal	**€**	**2.357.000**

Figuur 5.4: Gemiddelde jaarlijkse vervangingskosten op basis van ouderdom (2022-2031)

In hoofdstuk 3 is beschreven dat er voor het vervangen van openbare ruimte momenteel beperkte middelen beschikbaar zijn. Bovenstaande vervangingsopgaven vragen een extra investeringsbudget van € 2.227.000 per jaar voor de komende tien jaar.
Het is van belang de vervangingsopgave de komende jaren meer specifiek in beeld te brengen en deze programmatisch vast te leggen. Dit biedt een kans de gestelde ambities te hanteren. Daarnaast biedt het mogelijk om werk met werk te maken, bijvoorbeeld door aan te sluiten bij de energietransitie.

Kapitaallasten
De vervangingen moeten conform de regels van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden geactiveerd. De investeringen mogen volgens deze regels niet in één jaar worden afgeschreven, maar moeten op de balans van de begroting in jaarlijkse afschrijvingstermijnen worden afgeschreven. De investering wordt dus feitelijk over meerdere jaren uitgesmeerd. Wel moet rekening worden gehouden met oplopende kapitaallasten. Met een gemiddelde afschrijvingstermijn van 40 jaar valt een oplopende kapitaallast van € 89.000 tot € 791.000 te verwachten in de eerste 10 jaar. Op de langere termijn loopt de jaarlijkse kapitaallast op tot € 2,8 miljoen.

Figuur 5.5: Ontwikkeling jaarlijkse kapitaallasten (2022-2031)

5.3 Beheerkosten m.b.t. de ambities

Naast het regulier en groot onderhoudsbudget is er ook extra budget benodigd voor de verschillende ambities. In hoofdstuk 3 is per ambitie globaal omschreven wat er nodig is op dit vlak.

Invulling geven aan de ambities begint op organisatorisch niveau. In hoofdstuk 6 zijn de belangrijkste organisatorische veranderingen per ambitie in een schema weergegeven. Zo zijn er bijvoorbeeld nieuwe werkprocessen en beheerinstrumenten nodig, andere kennis en veranderingen in de samenwerking met andere afdelingen. Dit kost tijd en geld.

Ook kunnen de ambities zorgen voor extra aanleg- en beheerkosten. Wat uiteindelijk specifiek benodigd is voor het realiseren van eerder beschreven ambities is afhankelijk van meerdere factoren en is niet elk jaar hetzelfde. Met het opstellen van het integraal beheerplan en daaruit volgende vervangingsbehoefte wordt met een wijkscan gekeken waar er kansen liggen en wat de kosten hiervan zijn. Verdere uitwerking en concretisering vindt plaats in de wijkuitvoeringsplannen. Ook wordt er gekeken waar er samenhang is met andere projecten. Het uitvoeringsprogramma's klimaatadaptatie (investeringsprogramma), grondstoffen- en energietransitie en biodiversiteit (in de maak) sluiten aan op de ambities van het IBOR. Planning en werkzaamheden moeten afgestemd worden om zo effectief en efficiënt mogelijk te werken en elkaar te versterken. Er wordt multidisciplinair gedacht; waar en hoe kunnen zaken elkaar versterken en hoe kan een oplossing meerdere doelen bereiken.

Wijzingen in b.v. het areaal door de opgaven waar we aan werken kunnen zorgen voor wijzingen in het beheerbudget en de verdeling van de budgetten. Een integrale afweging in beheerareaal en vorm, kwaliteitsniveau en onderhoudskosten is relevant om de onderhoudskosten beheersbaar te houden. Het wijzigen van één van de assets heeft altijd invloed op de andere. Een integrale benadering zorgt voor goed eigenaarschap van de openbare ruimte voor nu en voor de toekomst.

6. Wat gaan we anders doen

Het Integraal beleidsplan openbare ruimte gaat uit van kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte en diverse ambities op de thema's zoals behandeld in hoofdstuk 2. Willen we dit beleid vertalen naar de praktijk, wat we zien in de openbare ruimte, dan moeten we een aantal stappen zetten op het gebied van onze organisatie.
Het is daarbij belangrijk om in het achterhoofd te houden dat deze omschakeling niet van de ene op de andere dag is gerealiseerd. Het vereist een nieuwe manier van werken. Dit vraagt tijd en op sommige opgaven ook meer geld dan nu wordt uitgegeven.
De onderstaande tabel geeft aan hoe het beheer de afgelopen jaren was georganiseerd en hoe we dit in de komende jaren op basis van dit IBOR gaan organiseren. Per ambitie is een overzicht gegeven van de belangrijkste veranderingen in beleid waar aan de organisatie op aangepast moet worden.

6.1 Basis op orde

	Hoe het was: Het beheerbeleid van de afgelopen periode	**Hoe het wordt: Het IBOR-beleid voor de periode 2023-2032**
Meerjarig inzicht en raming van vervangingsbehoefte	Vervangingsinvesteringen voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte worden voor afzonderlijke projecten aangevraagd.	We brengen meerjarig in beeld wat de vervangingsopgave voor alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte is. Bij de programmering van deze investeringen houden we ook rekening hoe zij aansluiten op de bredere, maatschappelijke ambities van onze gemeente.
Introductie van nieuwe instrumenten.	Ad hoc werkwijze. beheerconsequenties voor nieuwe openbare ruimte worden nog onvoldoende meegenomen in planvorming	We werken een aanpak uit die voor meer beheerbewuste plannen gaat zorgen. We ontwikkelen hiervoor instrumenten, zoals een vernieuwd handboek openbare ruimte. We werken procesafspraken uit om plannen vroegtijdig te bespreken op de consequenties voor het toekomstig beheer.
Combineren van technische inspecties/ beeldkwaliteitsschouwen meldingen als 'big data'	De beoordeling van de openbare ruimte gebeurt nu hoofdzakelijk op basis van technische inspecties en schouwrondes van beeldkwaliteiten. Meldingen over de openbare ruimte worden alleen nog gebruikt voor de oplossing van die meldingen zelf.	We gaan de meldingen van onze inwoners actief als 'big data' gebruiken bij de voorbereiding van zowel dagelijks, als groot onderhoud. We combineren de data met technische inspecties. We kijken hoe we 'werk met werk maken' kunnen benutten.

	Hoe het was: Het beheerbeleid van de afgelopen periode	Hoe het wordt: Het IBOR-beleid voor de periode 2023-2032
Budget voor vervanging en vernieuwing	Het groot onderhoud en de (incidentele) vervangingen worden bekostigd vanuit sectorale beheerbudgetten	We gaan werken met een integraal meerjarenplan voor de vervanging en vernieuwing van openbare ruimte. Hierin worden zowel de onderhoudstechnische (vervangings)opgaven, als gewenste functionele verbeteringen bekostigd. Alle vervangingen worden conform de richtlijnen van het BBV geactiveerd.
Afwegingskader: Vervanging en vernieuwing	Nu zijn de vakdisciplines vaak leidend in de keuzes wat en wanneer er wordt aangepakt. Meestal is riool leidend.	We stellen met behulp van tools als het ambitieweb (figuur 3.2) een afwegingskader op waarin staat welke disciplines en thema's leidend zijn bij wanneer welke disciplines/thema's leiden bij vervanging en vernieuwing.
Financiële strategie	Er is nog geen structureel budget beschikbaar voor vervangingen van kapitaalgoederen aan het einde van de levensduur.	We stellen structureel budget beschikbaar voor het vervangen van kapitaalgoederen. De investeringen worden conform de richtlijnen van het BBV geactiveerd.
Beleid voor beheer openbare ruimte	Voor ieder kapitaalgoed werkten we met verschillende, sectorale beleids- en beheerplannen, zoals het Beleidsplan Openbare Verlichting en het Beleidsplan Groen	In navolging van dit integrale IBOR werken we ook de tactische beheerplannen uit in één integraal beheerplan
Data op orde	Niet alle data is compleet en wordt niet structureel geüpdatet.	Werkwijze implementeren waarin areaal, kwaliteit en geld periodiek worden herijkt om ze met elkaar in evenwicht te laten blijven.

6.2 Betrokken inwoners

	Hoe het was: Het beheerbeleid van de afgelopen periode	**Hoe het wordt: Het IBOR-beleid voor de periode 2023-2032**
Beleidskaders	De uitgangspunten over waar inwoners wel/niet mogen meepraten, meebeslissen, e.d. zijn nog niet vastgelegd	We gaan beleid uitwerken voor participatie in de openbare ruimte (Participatieplan / handreiking participatie). Dat wil zeggen per type project/maatregel vastleggen welke vorm op participatieladder er wordt gevolgd. We communiceren onze werkwijze helder naar inwoners.
Budgetten voor participatie	We besteden ons beheerbudget alleen aan de uitvoering van het onderhoud van de openbare ruimte.	Er komt binnen het beheerbudget een apart budget beschikbaar voor het stimuleren en begeleiden van het zelfbeheer. Dit budget is bedoeld voor communicatie en materialen.
Stimuleren en faciliteren inwonersparticipatie	Inwonersinitiatieven komen vooral tot stand via "Kleur uw buurt". Deze worden waar nodig gefaciliteerd en ondersteund door de gemeente.	De inzet wordt vooral gericht op stimuleren en enthousiasmeren. We gaan via bestaande voorbeelden meer laten zien, wat er mogelijk is aan mede- en zelfbeer.
Communicatie en servicenormen	Beheerders zijn veel tijd kwijt aan het reageren op vragen en klachten van inwoners. De gemeente heeft een reactieve houding. Veel communicatie gaat nu digitaal via Fixi.	We maken meer gebruik van informatievoorziening op de websites en maken duidelijke afspraken met het KCC over waar informatie te vinden is (bijv. digitale versie van het IBOR) en wie de inwoners te woord staat. We vragen van inwoners om hun vragen en klachten om te zetten in ideeën en oplossingen. We zetten in op dialoog boven discussie. We zijn duidelijk en consequent in onze reacties en onderbouwen deze zorgvuldig.
	Er is onduidelijkheid bij inwoners en ambtenaren over het onderscheid tussen de reactietermijn van ontvangstbevestiging en de termijn van de inhoudelijke reactie.	We maken een duidelijk onderscheid tussen verschillende reactietermijnen: eerste reactie, spoed en inhoudelijke reactie.

6.3 Toekomstbestendig

	Hoe het was: Het beheerbeleid van de afgelopen periode	**Hoe het wordt: Het IBOR-beleid voor de periode 2023-2032**
Vergroten biodiversiteit	Groen heeft vaak een traditionele inrichting. Gemaaide gazons zijn bijvoorbeeld vaak de basis bij grasvegetatie. Bijdragen aan biodiversiteit worden ad hoc gedaan.	We verkennen welke kansen er liggen voor biodiversiteit en wat de kosten en baten zijn van nieuwe toepassingen. Mogelijke uitbreiding van het totale groen en verbetering van de kwaliteit. Mogelijke toepassingen zijn ecologisch beheer en meer diversiteit in vegetatie aanbrengen. Nieuwe toepassingen worden gemonitord.
Openbare verlichting, mens en dier	Verlichting is gericht op verkeersveiligheid (ASVV). Er is geen expliciete aandacht voor het effect van openbare verlichting op flora en fauna en op sociale veiligheid.	Bij vervanging van openbare verlichting kiezen we niet alleen duurzamere (LED)verlichting, maar kijken we ook of we verlichting kunnen afstemmen op de aanwezige flora en fauna waarbij we ook rekening houden met de sociale veiligheid.
Actief bijdragen aan Klimaatadaptatie	De aanpak van klimaatadaptatie binnen Duiven is vooral gericht op maatregelen door de gemeente zelf	We laten zien dat inwoners en ondernemers ook zelf kunnen bijdragen. We zetten een campagne met maatregelen op, zoals stimuleren regenwateropvang op eigen terrein en meer groen in de tuin in plaats van bestrating.
	We zetten waar mogelijk in op het afkoppelen van regenwater.	We koppelen regenwater af, bergen het zoveel mogelijk in droge periodes en passen bergings-en infiltratievoorzieningen toe in versteende gebieden. Binnen ontwikkelingen integreren we meer groen en water en minder verharding om hittestress en wateroverlast tegen te gaan. De maatregelen koppelen we met het watertakenplan en DPRA
Circulariteit	We zetten waar mogelijk in op gebruik van het hergebruik van materialen en grondstoffen of gerecyclede materialen.	We sluiten aan bij de landelijke ambities om in 2030 circulair te zijn. Bij herinrichting van de openbare ruimte werken we zoveel mogelijk het hergebruik van materialen of gerecyclede materialen. Voorbeelden zijn innovatieve

	Hoe het was: Het beheerbeleid van de afgelopen periode	**Hoe het wordt: Het IBOR-beleid voor de periode 2023-2032**
		asfaltmengsels voor straten en hergebruiken betonpuin voor betonfietspaden.
Beheer gaat actief bijdragen aan de energietransitie	We maken nog geen expliciete keuzes over de wijze waarop we ook via het beheer de CO_2-voetdruk van Duiven kunnen reduceren	We gaan in de toekomstige aanbestedingen en in onze eigen uitvoering bewuster meer gebruik maken van elektrisch materieel; de energiebehoefte van OVL gaan verminderen door naast het toepassen van LED ook bewust minder te verlichten waar mogelijk. We verankeren ons huidig beleid en monitoren dit periodiek.

6.4 Inclusief

	Hoe het was: Het beheerbeleid van de afgelopen periode	**Hoe het wordt: Het IBOR-beleid voor de periode 2023-2032**
Verhogen fysieke toegankelijkheid openbare ruimte	Groot onderhoud en technische vervangingen hebben een accent op "1 op 1 vervangen".	Bij herinrichtings- of vervangingsopgave wordt er gekeken wat de kansen zijn om de plek inclusiever te maken. Zo kunnen bijvoorbeeld inclusieve speeltoestellen of rolstoel picknickbanken worden geplaatst of een egale(re) verharding toegepast. Ook maken we gebruik van het gehandicaptenplatform om dit soort maatregelen te toetsen. De verschillende wijken vragen om maatwerk wat betreft toe te passen maatregelen.
Veiligheid	Veiligheid in de openbare ruimte wordt met name bekeken vanuit de verkeersveiligheid. De verkeersveiligheid is hoog doordat er bijna overal binnen de bebouwde kom een 30-kilometerzone geldt.	We gaan de veiligheid breder benaderen, ook vanuit sociale veiligheid. Bijvoorbeeld door te zorgen dat er vanuit woningen of gebouwen zicht is op de openbare ruimte; het 'ogen op de straat' idee. We maken gebruik van meldingenanalyse en inwonersinitiatieven.

6.5 Aantrekkelijk en uitnodigend

	Hoe het was: Het beheerbeleid van de afgelopen periode	**Hoe het wordt: Het IBOR-beleid voor de periode 2023-2032**
Groen	Er is relatief veel basisgroen, met beperkt maatwerk, naar bijvoorbeeld kleur en fleur.	We maken de openbare ruimte aantrekkelijker door meer in te zetten op kleur en groen. Hierbij focussen we op (natuur)beleving en zorgen we dat de juiste plant op de juiste plaats staat. Ook zetten we in op seizoensbeleving. Daarom planten we een grotere diversiteit aan planten en zorgen we dat de faciliteiten ook in de herfst en winter goed gebruikt kunnen worden. Bij de uitwerking houden we rekening met op welke manieren een groene leefomgeving bijdraagt aan het algemeen welbevinden (mentale, fysieke en sociale gezondheid).
Voorzieningen: recreatie en spelen	Recreatieve voorzieningen in de openbare ruimte zijn vooral gericht op kinderen in de leeftijd van de basisschool.	We onderzoeken welke plekken in de openbare ruimte geschikt zijn om (ook) door andere leeftijdsgroepen te kunnen worden gebruikt.
	Spelen is vooral gericht op traditionele voorzieningen en planologische bereikbaarheidsnormen.	We kiezen voor meer natuurlijk en avontuurlijk spelen door het aanleggen van natuurlijk speelaanleidingen en combineren dit met gevarieerde formele speelruimtes.
Meer ruimte voor langzaam verkeer	Groot onderhoud en technische vervangingen hebben een accent op "1 op 1 vervangen".	Er komt meer ruimte voor verschillende vormen van langzaam verkeer. Door kansgestuurd te prioriteren wordt autorijden daardoor minder belangrijk en wordt parkeren ook minder de norm. Bij groot onderhoud en vervangingen kijken we of fiets- en voetpaden veiliger en doelmatiger aangelegd kunnen worden en er is ruimte voor groen en voldoende schaduw.

Bijlage 1 – Begrippenlijst

Soorten beheer/ onderhoud

Soorten onderhoud	Omschrijving
Service onderhoud	Incidenteel onderhoud, reparaties en herstel op basis van meldingen. Veelal bedoeld om direct gebreken en gevaarlijke situaties op te heffen (reactieve onderhoudswerkzaamheden). Het doel van service onderhoud is het terugbrengen van het object in een aanvaardbare conditie.
Regulier onderhoud	Gepland onderhoud dat frequent wordt uitgevoerd (periodiek/jaarlijks terugkerend) of betrekking heeft op ingrepen op een klein gedeelte van het object ('klein onderhoud'). Reiniging en groenonderhoud kennen voornamelijk regulier onderhoud (vegen, maaien, snoeien). Tot regulier onderhoud worden ook inspecties en metingen gerekend. Door het herhalende karakter zijn de kosten jaarlijks hetzelfde.
Groot onderhoud	Groter en meer ingrijpende maatregelen op een groot deel van het object. Groot onderhoud verlengt de levensduur van de openbare ruimte en heeft een lage frequentie (na een lange levensduur). Groot onderhoud wordt projectmatig gepland. De kosten verschillen hierdoor sterk per jaar.
Vervanging/ renovatie	Het totaal vernieuwen van een object aan het einde van de levensduur. Essentieel is dat de inrichting en functie van het object niet wordt gewijzigd.
Herinrichting/ reconstructie	Het vernieuwen van een object met een gewijzigde inrichting en/of functie. Feitelijk is er dan sprake van een nieuwe openbare ruimte. Herinrichting gaat verder dan de technische instandhouding en is dus geen beheer en onderhoud.

Algemene begrippen

Soorten onderhoud	Omschrijving
IBOR	Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte
Beheer openbare ruimte	Beheer openbare ruimte gaat over onderhoud, inrichting en gebruik van de openbare ruimte. Deze drie begrippen worden in samenhang behandeld, deze hebben allen invloed op de uiteindelijke kwaliteit van de openbare ruimte.
Opgavegestuurd beheer	Een samenhangende werkwijze waarin de opgave voorop staat en waarbij de voor die opgave betrokken beheerder goed op elkaar afgestemde teams integraal samenwerken met betrokken partners binnen en buiten de gemeente.
Risicogestuurd beheer	Beheer van objecten waarbij alle inspectie- en onderhoudstaken ingericht zijn om de risico's voor het presteren kostenefficiënt te beheersen.
Belevingsgestuurd beheer	Beheer gericht op de beleving van de gebruiker. De beleving van de openbare ruimte door de gebruiker wordt het uitgangspunt. Niet de hoeveelheid zwerfafval of de lengte van het onkruid, maar hoe tevreden de gebruiker is met betrekking tot de hoeveelheid zwerfafval en het onkruid dicteert het type en de frequentie van het beheer.

Financiële begrippen

Begrippen	Omschrijving
Exploitatiebegroting	De begroting waarin alle geraamde kosten en opbrengsten voor een geheel jaar worden vastgelegd. Voor het beheer van de openbare ruimte gaat het om de kosten en opbrengsten ten aanzien van het service-onderhoud en meldingen, dagelijks onderhoud en groot onderhoud. Ook de kapitaallasten (rente en afschrijvingen) van geactiveerde investeringen zijn onderdeel van de exploitatiebegroting. De exploitatiebegroting is onderdeel van de Programmabegroting welke wordt vastgesteld door de Raad.
Voorziening	Een voorziening is een "spaarpotje" die naast de budgetten in de exploitatiebegroting kan worden ingezet voor het doel waarvoor de voorziening wordt gevormd, bijvoorbeeld groot onderhoud van de openbare ruimte. De voorziening kan worden gevuld met (al dan niet periodieke) stortingen vanuit de exploitatiebegroting. Een voorziening voor de openbare ruimte kan worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten over een aantal jaren te egaliseren ('egalisatievoorziening'). Een voorziening kan alleen worden ingesteld op basis van een (periodiek te actualiseren) beheerplan waarin de noodzaak van de voorziening wordt onderbouwd en specifiek wordt gemaakt waaraan de middelen zullen worden besteed. In boekhoudkundige termen wordt de voorziening beschouwd als vreemd vermogen (de zgn. 'beklemde middelen'). Dat wil zeggen dat de middelen die hierin worden ondergebracht feitelijk beschouwd worden als al te zijn uitgegeven. De middelen moeten alleen nog worden betaald aan de partij die de geplande maatregelen in de toekomst gaat uitvoeren.
Investering	Een uitgave waarvan het nut zich uitstrekt over meerdere jaren. De investering wordt opgenomen op de balans en de lasten van deze uitgave worden gespreid over deze jaren door de jaarlijkse afschrijving ten laste te brengen van de exploitatie (de investering wordt dan geactiveerd).
Activeren	Het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd.
Afschrijven	Het op methodische wijze ten laste van de exploitatie brengen van (een) kapitaalgoed(eren). Uitgangspunt hiervoor is de historische kostprijs en de economische of de technische levensduur van het kapitaalgoed.
Afschrijvingstermijn	De periode (uitgedrukt in jaren) waarover een kapitaalgoed wordt afgeschreven
Kapitaallasten	De som van de periodieke afschrijving- en rentekosten ten behoeve van het geactiveerde kapitaalgoed.
Vervangingsinvestering	Een investering die moet worden gepleegd ter vervanging van een bestaand kapitaalgoed. De essentie van de vervangingsinvestering is dat het verouderde kapitaalgoed zonder wezenlijke functionele veranderingen wordt vervangen en met een nieuwe waarde opnieuw op de balans wordt gezet; de lasten worden dan via jaarlijkse afschrijvingen verspreid. Omdat investeringen in het verleden in één keer zijn afgeschreven of gefinancierd uit subsidies is dit niet altijd mogelijk. Daarnaast kunnen de gevraagde investeringen inmiddels zodanig hoger zijn dat de vrijval onvoldoende is om de nieuwe investeringen te dekken.

Bijlage 2 – Afschrijvingstermijnen

Deze bijlage is een overzicht van de afschrijvingstermijnen en komt voort uit de Nota activerings- en afschrijvingsbeleid. Voor groen is een aanvulling geweest; groenrenovaties: 30 jaar, vervanging bomen: 60 jaar.

2.1	Grond- en sloopwerken		Maatschappelijk nut	25
2.2	Rioleringen	Rioleringsbuizen vrijverval	Economisch nut	60
		Rioleringsbuizen drukriolering en persleidingen	Economisch nut	45
		Pompinstallaties (m/e gemalen)	Economisch nut	15
		Pompputten (bouwkundig)	Economisch nut	45
		Onderzoeken (exploitatie)	Economisch nut	1
2.3	Wegen, straten en pleinen	Aanleg rotonde/aanpassen wegen (incl. bestrating, parkeervakken etc.)	Maatschappelijk nut	30
		Nieuwe wegen/rehabiliteren wegen	Maatschappelijk nut	60
2.4	Openbare verlichting	Openbare verlichting masten	Maatschappelijk nut	45
		Openbare verlichting armaturen	Maatschappelijk nut	25
2.5	Installaties m.b.t verkeersbeheersing en	Verkeersregelinstallaties	Maatschappelijk nut	15
		Verkeerstellers	Maatschappelijk nut	10
2.6	Openbaar groen	Renovatie vijvers/oevers beschroeiingen	Maatschappelijk nut	25
2.7	Openbare speellocaties	Speelvoorzieningen	Maatschappelijk nut	10
2.8	Monumenten/civiele kunstwerken	Bruggen & stuwen (beton/staal)	Maatschappelijk nut	60
		Bruggen hout	Maatschappelijk nut	30
2.9	Begraafplaatsen		Economisch nut	30

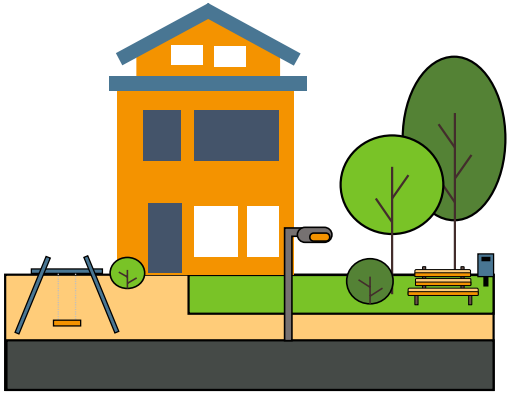
Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032

Wat is het IBOR

- Strategisch kader voor de integrale aanpak van de openbare ruimte op gebied van beheer en (her)inrichting, voor een periode van 10 jaar.
- Vertaalslag van de omgevingsvisie Duiven, die de gewenste toekomst voor onze leefomgeving op de middellange tot lange termijn (tot 2040) beschrijft.
- Opmaat naar het integrale beheerplan. Hierin staat de tactische vertaling van het IBOR.

Gemeente Duiven

© 2022

WAAROM INTEGRAAL BELEID

Verschillende grote maatschappelijke opgaven vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

Om deze opgaven allemaal een plek te kunnen geven moeten deze in onderlinge samenhang worden bekeken.

DOEL VAN HET IBOR

- Effectief en efficiënt werken
- Beheersbaar houden van de kosten
- Duurzaam financieel beleid
- Meer samen

5 Ambities

De input van inwoners, het college en medewerkers van de gemeente Duiven vormt met de Omgevingsvisie de basis voor de vijf ambities die centraal staan in dit beleidsplan.

De basis op orde

Over het professionaliseren van het beheer van de openbare ruimte.

Voorbeelden

- Data op orde houden
- Integraal werken
- Digitalisering
- Ontwikkelen van nieuwe instrumenten
- Verbeteren van processen

Betrokken samenleving

Over de wijze waarop we de samenleving willen betrekken bij de openbare ruimte en het beheer.

- Proactief communiceren
- Intensivering zelfbeheer
- Participatie in voorbereiding van werken, uitwerking in beheerplan

Toekomst bestendig

Over hoe we proactief via beheer kunnen bijdragen aan uiteenlopende opgaven als klimaat, biodiversiteit, woningbouw en duurzaamheid.

- Klimaatadaptatie: regenwater afkoppelen, water infiltreren, meer groen toevoegen
- Circulariteit: gebruik van hergebruikte, gerecyclede en duurzame materialen
- Energietransitie: elektrisch werken en energie besparen waar mogelijk
- Biodiversiteit: bloeiende en vruchtdragende beplanting toepassen, ecologisch beheer

Inclusief

Over hoe het beheer kan bijdragen aan een inclusieve samenleving met een goed toegankelijke openbare ruimte.

- Inzetten op veilige en toegankelijke routes naar voorzieningen
- Aandacht voor alle inwoners
- Verkeers-, fysiek en sociaal veilig
- Input ophalen uit de samenleving

Aantrekkelijk en uitnodigend

Over hoe we via de openbare ruimte sociaal gedrag kunnen stimuleren en het ontmoeten en verblijven in de openbare ruimte kunnen faciliteren.

- Inzetten op beleving, behoud van identiteit
- Relatie groen en gezondheid meenemen bij renovaties en reconstructies
- Stimuleren 'gezond' gebruik door middel van goede verbindingen en activiteiten

Het beheer van de openbare ruimte

Beheer

Alle werkzaamheden die nodig zijn om de openbare ruimte langere periode in stand te houden.

- Regulier onderhoud
- Groot onderhoud
- Vervanging

Beheermethodes

- Opgave-/ kansgestuurd beheer
- Risico-/ kwaliteitsgestuurd beheer
- Belevingsgestuurd beheer
- Frequentiegestuurd beheer
- Zelfbeheer

Bij herinrichting krijgt de openbare ruimte een gewijzigde inrichting.

Gemeente Duiven

© 2022

KWALITEITSNIVEAU

De gemeente Duiven ambieert niveau B als technisch kwaliteitsniveau van de openbare ruimte met op enkele accent-plekken niveau A.

De kwaliteitsnormen staan omschreven in de 'Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte' van het CROW.

Voorbeeld kwaliteitscatalogus

B	B
	
De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	Er is in beperkte mate onkruid.
gemiddelde lengte overgroei ≤ 25 cm per 100m¹	**bedekking** ≤ 4% per 100m²
lengte overgroei ≤ 45 cm	**aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm** ≤ 20 stuks per 100m²

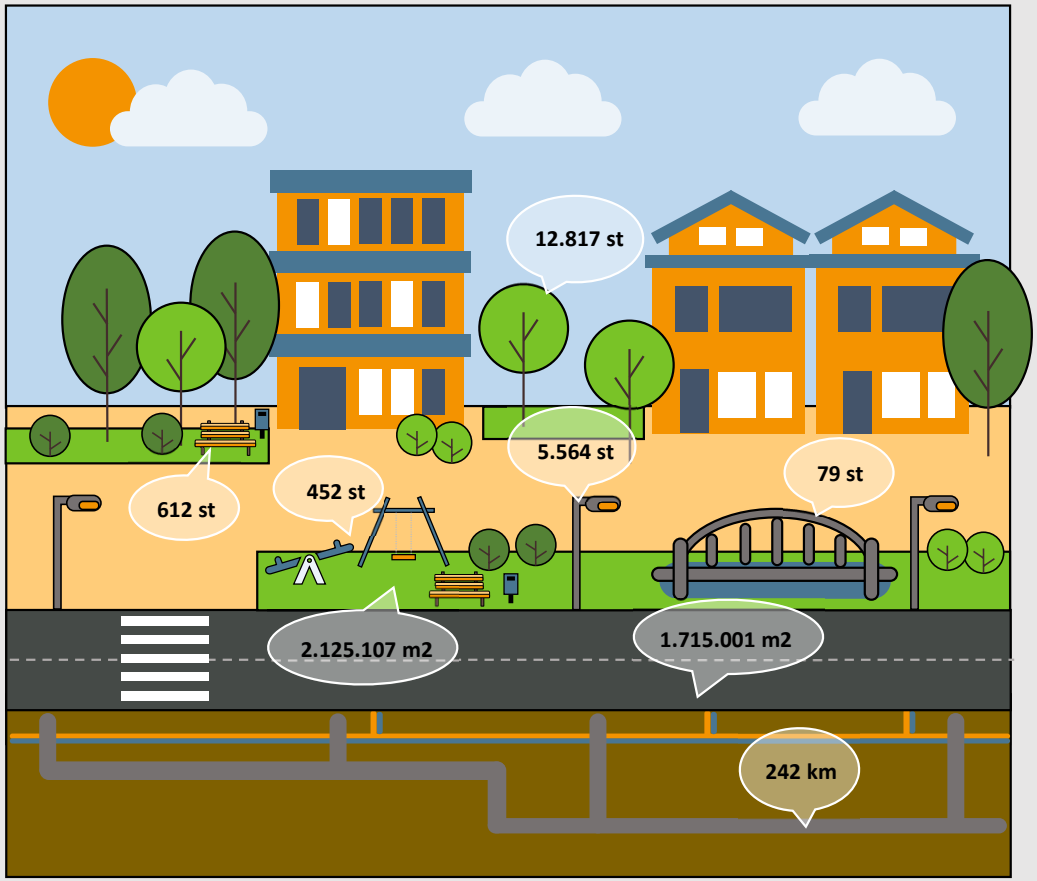

WAT HEBBEN WE IN BEHEER?

gegevens uit 2020

3,8 miljoen m² openbare ruimte *groen en verharding*

347 m² openbare ruimte *groen en verharding* Per woning

Duurzaam financieel beleid

Ambities

Diverse maatregelen die voortvloeien uit de ambities kunnen kostenverhogend zijn. De ambities worden de komende jaren meer specifiek in beeld gebracht in wijk-uitvoeringsplannen en programmatisch vastgelegd.

Waar mogelijk wordt de relatie en samenhang gezocht met andere projecten en uitvoeringsprogramma's uit de omgevingsvisie om de kosten beheersbaar te houden en efficiënt en effectief te werken.

.

Gemeente Duiven

© 2022

ONDERHOUDSKOSTEN OP B-NIVEAU

2022

4,25 miljoen

Gemiddelde jaarlijkse kosten voor het regulier en groot onderhoud

€ 1. 294.000	€ 1.455.000	€ 231.000
€ 84.000	€ 83.000	€ 517.000
€ 31.000	€ 108.000	€ 411.000

Opgenomen in de meerjarenbegroting.

Een integrale afweging in beheerareaal en vorm, kwaliteitsniveau en onderhoudskosten is relevant om de onderhoudskosten beheersbaar te houden voor nu en de toekomst.

KAPITAALLASTEN

De vervangingsinvesteringen moeten conform de voorschriften van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden geactiveerd en worden afgeschreven conform de vastgestelde afschrijvingstermijn. De investering wordt hiermee over meerdere jaren uitgesmeerd.

WERKELIJKE VERVANGINSOPGAVE

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting wordt er vanuit het nog op te stellen integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen bekeken welke vervangingsinvesteringen er daadwerkelijk nodig zijn en verwerkt in de begroting. Hierdoor kunnen de bedragen beter onderbouwd worden en wordt er niet onnodig een claim gelegd op de begroting.

THEORETISCHE VERVANGINGSOPGAVE OPENBARE RUIMTE

€ 2.357.000
Per jaar

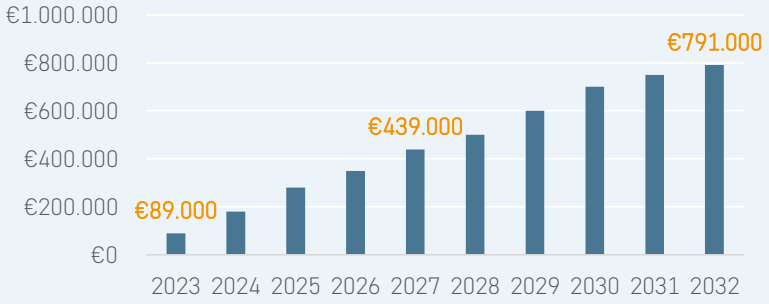
Benodigd vervangingsbudget op basis van leeftijd

Exclusief riolering

Groen en bomen	€ 316.000
Spelen	€ 175.000
Straatmeubilair	€ 10.000
Verharding	€ 1.710.000
Civiele kunstwerken	Incidenteel op basis van kwaliteit
Verkeersvoorzieningen	€ 15.000
Openbare verlichting	€ 131.000

Gemiddelde jaarlijkse vervangingskosten op basis van ouderdom

Kapitaallasten

Context en vervolg van het IBOR

Afstemming

Het IBOR kent een zelfstandige uitvoering.

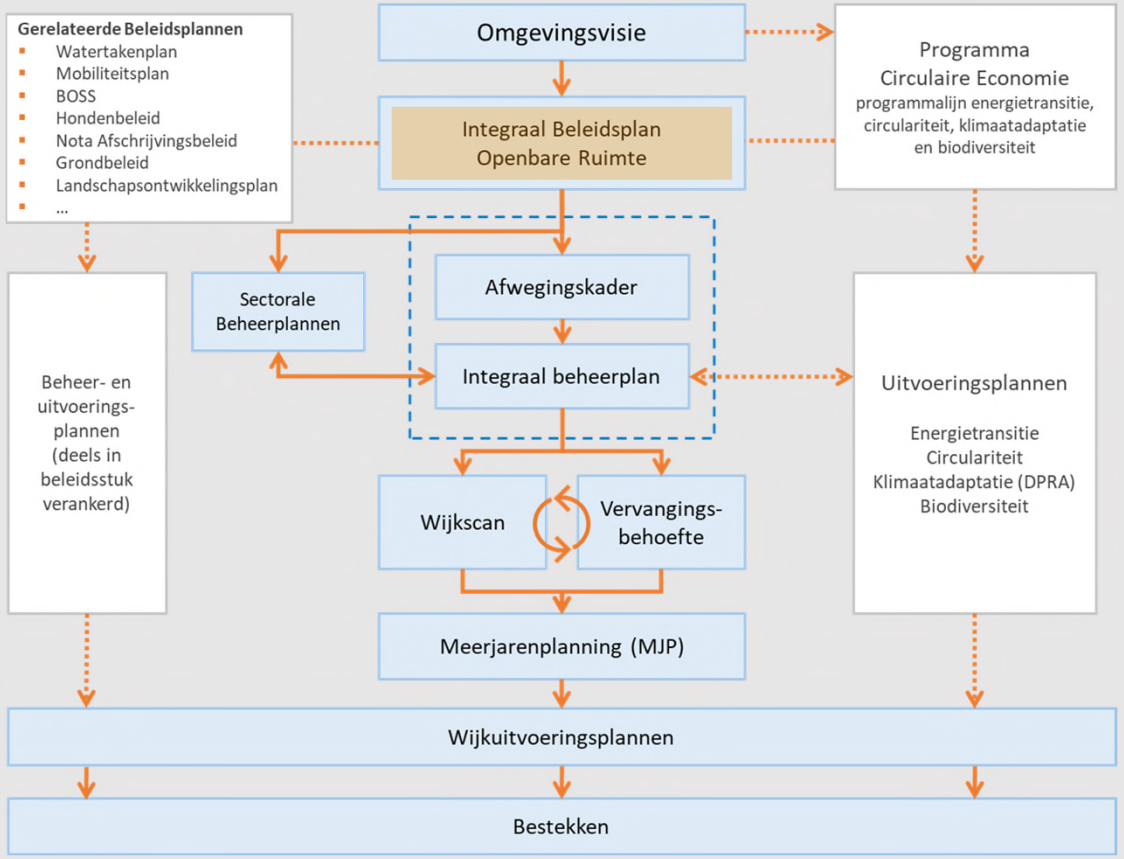
De verschillende uitvoeringsprogramma's zoals, klimaatadaptatie, grondstoffen- en energietransitie en biodiversiteit sluiten aan op de ambities van het IBOR.

Planning en werkzaamheden worden afgestemd om zo effectief en efficiënt mogelijk te werken en elkaar te versterken.

Gemeente Duiven

© 2022

POSITIE VAN HET IBOR TEN OPZICHTE VAN ANDERE PLANNEN

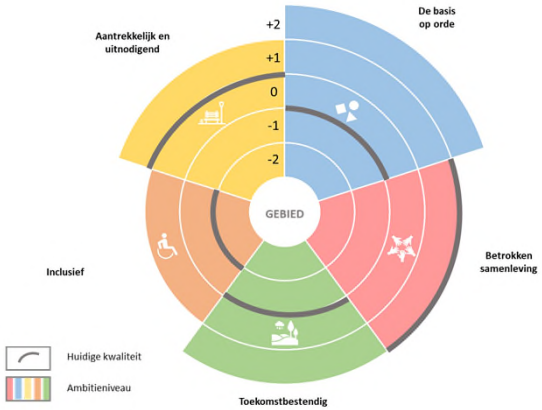

VERVOLG VAN IBOR

Uit het Integrale beleidsplan volgt het opstellen van het integrale beheerplan (een procesbeschrijving) en de wijkuitvoeringsplannen.

- We gaan aan de slag op basis van een meerjarenplanning die volgt uit de vervangingsopgave. Het vervangen van het riool is hierbij vaak leidend.
- Per wijk/ buurt kijken we wat de opgave is en welke ambitie welke prioriteit heeft door middel van een wijkscan en het afwegingskader.
- We vragen de inwoners mee te denken en te doen.
- De uitvoeringsprogramma's die volgen uit de programmalijnen uit de omgevingsvisie worden gecombineerd voorbereid en uitgevoerd.

Voorbeeld ambitieweb

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond 1 november 2022, Vraag met betrekking tot IBOR beleid

- Is het bekend waar wegen, stoepen en parkeervakken breder zijn dan noodzakelijk en waar dus bij groot onderhoud en herinrichting, ruimte kan ontstaan voor meer groen in de openbare ruimte? **(t)**
  Nee, dit is nog niet onderzocht. Het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte is een beleidsplan op hoofdlijn. Het Integrale Beheerplan wordt een procesmatig plan, waarin o.a. komt te staan hoe we te werk gaan, wat er nodig is en hoe we bijvoorbeeld prioriteren. In de wijkuitvoeringsplannen volgt de uitwerking van de wijkscan, waarin duidelijk wordt waar er daadwerkelijk meer groen komt.

- Kunnen er enkele voorbeelden genoemd worden van de ruimtelijke normen waar weg, stoep en parkeervakken aan moeten voldoen? **(t)**
- Deze normen zijn grotendeels verankerd in landelijke richtlijnen van het CROW die ook in jurisprudentie als leidend worden gezien. Het merendeel van deze richtlijnen zijn terug te vinden in de ASVV (Aanbevelingen voor Verkeersvoorzieningen Binnen de Bebouwde Kom) van het CROW. De gemeente Duiven heeft daarnaast specifiek voor parkeervakken een minimale maatvoering opgenomen in haar parkeernormennota.

- Worden er vanuit het IBOR ook verkeerstechnische ingrepen overwogen bij groot onderhoud? Bijvoorbeeld het instellen van éénrichtingsverkeer, zodat de weg minder breed hoeft te zijn en zo meer ruimte ontstaat voor groen, spel en ontmoeting. **(i/p)**
  Bij groot onderhoud doen we dit niet, maar bij renovaties wel. De ingreep is dan zodanig groot dat we integraal de mogelijkheden onderzoeken voor een optimale inrichting passend bij de huidige opgaven.

- Welke inzichten worden met buurtbewoners van groot onderhoudsprojecten gedeeld, om de buurt een gezamenlijke keuze te geven voor de inrichting van de openbare ruimte? **(i)**
- Een betrokken samenleving is één van de ambities binnen het IBOR. In het integrale beheerplan wordt nader ingegaan op participatie. Hierin wordt onder andere omschreven wanneer we waar en op welk moment over wat in gesprek gaan en hoe we dit gaan doen.

TIP

T = technisch

I = informatief

P = politiek

Vaststellen Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte

1. Kunt u uitleggen waarom de rol van een wijkraad / dorpsraad / buurtvereniging niet is meegenomen in het voorliggende Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte? **[i]**
   In het IBOR is één van de ambities een betrokken samenleving, waar de wijkraad, dorpsraad en buurtvereniging onderdeel van uitmaken. Deze komt vooral tot uiting in de fase van wijkuitvoeringsplannen. In het beheerplan beschrijven we deze rol.

2. Het college geeft aan dat de inrichting rondom scholen wordt opgepakt in overleg met de scholen. Waarom neemt de gemeente hierin niet het initiatief door bijvoorbeeld het dichtbij scholen parkeren ontmoedigen dan wel het fietsen naar school stimuleren? **[i]**
   Dit zou een onderdeel kunnen zijn van een wijkuitvoeringsplan.

3. Preventiebeleid wordt maar heel summier benoemd. Bewegen wordt genoemd, maar bijvoorbeeld een rookvrije omgeving rondom een school komt er niet in voor. Kan het college aangeven wat hier de reden van is? **[i]** Het IBOR gaat met name over het beheer en (her)inrichting van de openbare ruimte en geeft een omschrijving van de ambities die we hierin hebben. De ambitie aantrekkelijk en uitnodigend sluit gaan bij de maatschappelijke opgave rondom gezondheid. Daarnaast gaat het IBOR over integraliteit. We zoeken daarom actief de samenwerking op met andere afdelingen.

TIP
T = technisch
I = informatief
P = politiek

Politieke avond - 1 november 2022
Eric Klappers & Gerard Brands / Vragen: Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) - ronde tafel

*Op p.12 vinden we de oude Historische bomenlijst niet terug, wat is daarvan de status? **[t]** De bijzondere bomenlijst (monumentale, waardevolle, herdenkingsbomen en monumentale bomenlanen) heeft geen status. Per 1 januari 2012 is de kapvergunning afgeschaft. Hiermee maakt de eigenaar van de boom zelf de afweging deze te kappen of te behouden.

*Op p.12 staat dat er geen aanleiding is binnen het IBOR om de standpunten voor de kap te herzien, terwijl drie regels verder staat "nieuwe beleidsregels" ten aanzien van het kappen van bomen. **[t]** Het eerste gedeelte gaat over het kapvergunningsstelsel. Voor het kappen van bomen is in gemeente Duiven geen vergunning nodig, dat los staat van het IBOR. In de tweede alinea wordt ingegaan op het bomenbeleid en wanneer we als gemeente Duiven een boom in de openbare ruimte kappen. Het IBOR geeft hierin nieuwe inzichten.

*Als we kijken naar de ambitie 'het versterken van een gezonde veilige vitale … aantrekkelijke leefomgeving', horen daar dan geen speelvoorzieningen in een wijk bij? **[t]** Ja, speelvoorzieningen horen daar ook zeker bij. Op blz. 14 van het IBOR is dit benoemd. Het onderdeel spelen is gerelateerd aan het IBOR, maar heeft haar eigen kader (BOSS).

*Waarom wordt op p.14 van een 'uitsterfconstructie' gesproken? **[t]**
Het huidige beleid voor speelvoorzieningen is dat deze worden verwijderd bij gebreken en alleen worden vervangen als er een initiatief vanuit de samenleving komt. Hiervoor zijn slechts beperkte middelen beschikbaar.

*Op p.17 wordt gesproken over inrichting van de openbare ruimte tegen relatief lage kosten en eenvoudig te beheren. Wat betekent dit voor het DPR/klimaatinitiatieven? **[t]**
Dit betekent hetzelfde als voor andere ambities in de projecten. Bij het ontwerp houden we rekening met het beheer. Zo planten we bijvoorbeeld de juiste boom op de juiste plek om overlast en extra snoei te voorkomen en ontwerpen we wadi's die ook machinaal makkelijk te beheren zijn.

*Op p.19 wordt gesproken over 'zelfbeheer'. Als dit het beleid is, wat betekent dit dan in de kostenverhoging voor inwoners versus de impact op lastenverlaging voor de gemeentelijke kosten voor inwoners? **[t]**
Zelfbeheer is het vrijwillig onderhoud van delen van de openbare ruimte. Dit is op eigen initiatief. (NB in het kader van het uitdaagrecht kunnen inwoners het beheer ook overnemen tegen gelijke of lagere kosten) Uit ervaring en in vergelijkend onderzoek bij andere gemeenten is gebleken dat dit geen kostenbesparing oplevert. De doelstelling is een betrokken samenleving en investeren in de kwaliteit van het groen.

*Begrijpen we het goed dat als zelfbeheer omhoog gaat dat de lasten voor de gemeente evenredig omlaag gaat. **[t]**
Nee, in het IBOR staat juist dat er een extra investering nodig is om zelfbeheer te laten slagen en aantrekkelijk te maken. De doelstelling is een betrokken samenleving.

*Afval verbranden is nu de bron van verwarmen (p.21). Wat is voorzien tot 2050 en wat is voorzien na 2050? **[t]** Hoe lang kunnen we er nog gebruik van maken? **[t]**
Het IBOR gaat met name over het beheer en (her)inrichting van de openbare ruimte en geeft een omschrijving van de ambities die we hierin hebben. Ook voorziet het IBOR in voorbeelden van de vertaalslag naar het beheer. Deze vraag heeft hier geen betrekking op.

*Houden we met de inrichting van de openbare ruimte rekening met huidige handhavingsproblematiek van overlast gevende jongeren? **[i]**
Dat is bij elk ontwerp een punt van aandacht. We kijken hierbij onder andere naar zichtbaarheid en vragen handhaving waar nodig om advies. Dit sluit aan bij de ambitie de basis op orde (integrale aanpak), inclusief (voor iedereen ruimte) en aantrekkelijk en uitnodigend (i.r.t. het gebruik van de openbare ruimte). In de uitvoeringsprogramma wordt hier invulling aan gegeven.

*Het groen zit tussen B en C niveau. Is dat voldoende voor de huidige situatie rondom het maaibeleid en hoe wordt voorzien in de afstemming met bijv. "Gemeente Duiven bloeit" en inwoners die zelf de groenvoorziening doen? **[i]**
De huidige gemiddelde kwaliteit van het groen zit op een B-niveau. Het kwaliteitsniveau heeft betrekking op de meeste reguliere onderhoudswerkzaamheden. We werken hierbij kwaliteitsgestuurd.
Bij het ecologisch maaien van bermen werken we meer opgave gericht. 'Duiven Bloeit' en 'Zelfbeheer' zijn initiatieven vanuit de samenleving waarbij we maatwerk leveren maar wel op kwaliteit toetsen.

*Klopt het dat op p.31 staat dat we stoppen met de buitendienst van de gemeente Duiven op het gebied van beheer en dat dit ondergebracht wordt bij derden tegen hogere kosten? **[t]** Wat is de verwachte stijging van de kosten? **[t]** Wat is de reden voor deze keuze? **[t]**
We stoppen niet met de buitendienst van gemeente Duiven. We bedoelen hier dat de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen in werkelijk hoger zijn omdat de buitendienst ook werkzaamheden verricht. Deze kosten zijn niet inzichtelijk gemaakt.

*Is in het totale kosten per jaar rekening gehouden met de inflatie en huidige kostenstijgingen? **[t]**

De reguliere onderhoudskosten in het IBOR zijn niet volledig geïndexeerd. We werken deels met langlopende contracten met verschillende looptijden. De huidige contracten passen nog binnen de beschikbare middelen.

Bij het groot onderhoud van wegen is wel geïndexeerd. Vanuit het reguliere onderhoudsbudget wordt gereserveerd voor groot onderhoud. Het gaat om jaarlijkse deelopdrachten. Op deze manier borgen we dat er voldoende budget beschikbaar is voor het groot onderhoud. Daarnaast wort er jaarlijks een bedrag als stelpost opgenomen voor de prijsstijgingen.

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

TIP

T = technisch

I = informatief

P = politiek

Politieke avond 1 november 2022, aanvullende vragen met betrekking tot IBOR beleid

- Er wordt op pagina 12 gemeld dat er geen kapvergunningstelsel komt. De reden hiervoor is dat er “geen aanleiding” voor is en er “geen signalen zijn ontvangen”. Op wat voor een signalen wordt hier gedoeld? **(T)**
  Er is geen aanleiding voor een kapvergunningstelsel omdat er geen massale, significante bomenkap bij particulieren is gesignaleerd de afgelopen jaren.

  Aanvullende vraag 1: Hoe wordt massaal en significant gedefinieerd? Op welke manier heeft signalering plaatsgevonden? En waaraan wordt hierbij getoetst?

  Onze medewerkers buiten constateren weinig particuliere bomenkap. Ook worden er weinig melden in ons meldingssysteem fixi gedaan over dit onderwerp. Steeds meer mensen willen ons attenderen op eventuele kap. Een toetsingskader is er niet.

- En welke aanleidingen zijn er niet gekomen? **(I)** Wat zou gezien worden als een aanleiding? **(I)** Wanneer zou de aanleiding een goede zijn en wanneer minder geschikt? **(I)**
  Terugloop in het totale bomenbestand zou een aanleiding kunnen zijn. Dit is echter niet het geval. De ambities binnen het IBOR zorgen er juist voor dat de komende jaren geïnvesteerd wordt in de aanplant van bomen. Het IBOR geeft wel meer ruimte om bomen te kappen die bijvoorbeeld vanwege hun omvang en de locatie zorgen voor onevenredige overlast of schade.

  Aanvullende vraag 2: Klopt het dat dit gaat over het bomenbestand die in eigendom zijn bij de gemeente zelf en dus bomen op particulier terrein buiten beschouwing laat? Wat is de terugloop van bomen op particulier terrein? Of is daar geen zicht op? Zelf heb ik daar wel eens een aantal straten op cycloramabeelden voor geraadpleegd over 20 jaar tijdsbestek heen en daar zie je een halvering van de hoeveelheid groen (inclusief oudere bomen).

  Dit gaat inderdaad om het bomenbestand op openbaar terrein. Op de terugloop van bomen/ groen op particulier terrein is slechts beperkt zicht. Je ziet inderdaad dat steeds meer mensen hun voor- en achtertuinen verharden en beplanting verwijderen.
  Wat het aandeel gekapte bomen hierin is, is niet duidelijk.

- Hoe ziet het college de ineenstorting van de biodiversiteit in relatie tot de bescherming van bomen? **(I)** Is dat niet voldoende aanleiding? **(P)**
  Bij biodiversiteit draait het niet alleen om aantallen maar veel meer om de variatie. Door de bescherming van bomen wordt de biodiversiteit daarom niet direct verhoogd. De verscheidenheid is belangrijk voor het evenwicht in de natuur. Een verscheidenheid aan beplanting draagt bij aan een verscheidenheid aan dieren etc.

  Aanvullende vraag 3: In onze vraagstelling hebben we het niet over biodiversiteit in relatie tot aantallen, maar om de bijdrage van het voorkomen van bomen aan biodiversiteit. Ook hebben wij het niet over de bescherming van slechts één boomsoort, maar over boomsoorten in het algemeen. Dus in alle variëteit. Het antwoord wekt de suggestie dat bescherming van bomen slecht is voor biodiversiteit.

  Volgens mij is de vraagstelling helder, maar graag vraag ik om het voorgaande antwoord terug te trekken en de vraag met onderstaande context te beantwoorden (wat mij betreft hoeft het eerste deel niet opgenomen te worden op Ibabs, maar kan het voor degene die de vraag beantwoord wat meer duidelijkheid geven):
  Uitgaande van een goede variëteit aan beplanting (bomen, struweel, kruidachtige vegetatie etc.) binnen onze gemeentegrenzen (zowel op particuliere grond als gemeentegrond). Hoe ziet het college de ineenstorting van de biodiversiteit in relatie tot de bescherming van bomen?
  Er zijn veel factoren van invloed op de biodiversiteit in onze gemeente. Het komend jaar inventariseren we samen met gemeente Westervoort welke maatregelen goed zijn om te treffen om de biodiversiteit in onze gemeente te versterken.

- Welke beheerplannen zijn er allemaal te verwachten en wanneer komen die?
- Er komt één integraal beheerplan voor de gehele gemeente, deze wordt naar verwachting in 2023 vastgesteld door het college. **(I)**
- Op welke manier worden er vooruitlopend op die beheerplannen al wijzigingen in het beheer aangebracht? **(I)**
  De opgestelde ambities zijn actueel en worden meegenomen bij nieuwe projecten/ aanbestedingen, het beheer en de dagelijkse uitvoering van werkzaamheden. Daarnaast werken we al zoveel mogelijk integraal.

- Op pagina 17 staat een afbeelding met een “fictief” ambitieweb. Geld deze voor de gemeente Duiven? Nee, dit is een voorbeeld van een methode waarop de ambities kunnen worden weergegeven. De inhoud is dus ook fictief. **(T)**
  Zo ja, wat zijn de bewegingsfactoren om tot dat niveau te komen? **(I)** n.v.t.
  Zo nee, wanneer wordt verwacht dat er een ambitie wordt vastgesteld? **(I)**
  De 5 ambities uit het IBOR staan centraal bij elk project. De manier waarop we deze prioriteren wordt uitgewerkt in het integrale beheerplan. Deze stelt het college in 2023 vast. Bij de definitieve planvorming (b.v. wijkuitvoeringsplannen) beschrijven we de gemaakte keuzes aan de hand van bijvoorbeeld een ambitie web.

- Is er straks een aannemer verantwoordelijk van alle elementen uit IBOR in een bepaald gebied? **(T)** Nee. In de gemeente zijn diverse aannemers werkzaam met elk hun eigen expertise (groen, wegen, verlichting etc.). Waar mogelijk worden werkzaamheden integraal opgepakt. Het IBOR is een beleidsstuk op hoofdlijn. De ambities uit het IBOR worden vertaald naar het beheerplan en uitvoeringsplannen. In contracten kunnen we ambities opleggen of de aannemer hierin uitdagen.

- Wordt bij de aanbesteding de aandacht cq ontwikkelen van biodiversiteit een weegfactor? **(T)** Zo niet, zou dat een mooi punt zijn om toch toe te passen? **(I)**
  Ja, alle ambities uit het IBOR worden meegenomen in aanbestedingen en projecten.
  Er moeten afwegingen gemaakt worden in de hoogte, prioritering van de verschillende ambities. Deze afweging kun je in een ambitie-web weergeven. Afhankelijk van deze prioritering wordt de uitwerking/ wegingsfactor bepaald.

- Onder het kopje biodiversiteit wordt gesproken over het buitengebied, maar niet over de kansen voor meer biodiversiteit binnen de bebouwde kom. Waarom niet? **(I)**
  Onder het kopje biodiversiteit wordt niet expliciet verwezen naar het buitengebied. Zowel binnen als buiten de bebouwde kom gaan we aan de slag met dit thema.
  Wel staat er dat uit de bewonersenquête blijkt dat bewoners het belangrijk vinden dat er een verscheidenheid aan soorten planten, dieren en insecten is in het buitengebied. In 2023 gaan we samen met gemeente Westervoort aan de slag met het opstellen van het uitvoeringsprogramma biodiversiteit.

- Er wordt gesproken over ecologisch beheer en ecologisch maaien van bermen en grasvelden wordt als voorbeeld genoemd. Wanneer gaat de gemeente beginnen met ecologisch maaien?
  Waar mogelijk worden de bermen en natuurterreinen al ecologisch gemaaid. Dit wordt verder geoptimaliseerd en vastgelegd in de onderhoudsbestekken. We gaan de mogelijkheden met betrekking tot het (gedeeltelijk) ecologisch maaien van gazons nader onderzoeken.

- **(I)** Wordt hier alvorens nog een plan voor opgesteld? **(I)** De notitie Bloeiend Maaibeheer is als uitgangspunt gebruikt voor het aanpassen van het maaibeheer. Hierover is de raad geïnformeerd middels een kennisgeving (raadsvergadering 2-2-2021, ingekomen stuk 3f).

Motie “Bescherming van bomen”

De gemeenteraad van Duiven, in vergadering bijeen op 6 december 2022;

Constaterende dat:

- Bomen binnen de gemeente Duiven onbeschermd zijn
- Ook eeuwenoude bomen met een bijzonder hoge waarde voor o.a. biodiversiteit daardoor zonder reden gekapt mogen worden
- De opgave voor biodiversiteitsversterking met de dag sterk in omvang toeneemt

Overwegende dat:

- Er een trend is dat bij verhuisbewegingen groen wordt vervangen door tegels
- Het veel voorkomt dat nieuwe bewoners binnen enkele jaren opnieuw verhuizen
- De buurtbewoners door het verdwijnen van iconisch en waardevol groen, blijvend schade ondervinden op het gebied van leefbaarheid, uitstraling van de buurt en zelfs gezondheid (denk aan hittestress)
- De woningwaarde in de buurt zakt bij het verdwijnen van iconisch en waardevol groen
- Bomen in hoge mate bijdragen aan het algemeen maatschappelijk welbevinden en daarom een beschermingskader is gewenst

Verzoekt het college:

- Om een beschermingskader te ontwikkelen voor het behoud van bomen
- Criteria en afwegingsfactoren voor het kappen van bomen te ontwikkelen.
- Dit met participatie van inwoners en belangenorganisaties gestalte te geven.
- Hier een terugkoppeling over te geven aan de raad.

en gaat over tot de orde van de dag.

Duiven, 6 december 2022

GroenLinks	Lokaal Alternatief	CDA	D66
VVD	DOED	PvdA	Pro Duiven

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201589345

Zaaknummer:
Z/22/094156
22SZ0677

Portefeuillehouder(s):

Voor vragen

Naam: Carlo Heuveling
Telefoon: 088-6953000
E-mail: c.heuveling@1stroom.nl

Bas Köster
088-6953000
b.koster@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven

Aanleiding voor deze kennisgeving
Het college van Burgemeester en Wethouders heeft op 15 november 2022 besloten om een omgevingsvergunning te verlenen voor het aanpassen van een kantoorpand naar een woongebouw voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Daarnaast zijn hogere grenswaarden voor geluidsbelasting op de buitengevel voor deze locatie vastgesteld.

Relevant beleidskader
Woonvisie 2021-2030, Afwijkingenbeleid bestemmingsplannen gemeente Duiven 2020, Woondeal regio Arnhem-Nijmegen, Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025, Omgevingsvisie Duiven en Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

Inhoud van mededeling
Er is een omgevingsvergunning verleend voor het aanpassen van een kantoorpand naar een woongebouw voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, zijn hogere grenswaarden voor geluidsbelasting op de buitengevel door het college vastgesteld.

Principebesluit en beoordeling omgevingsvergunning
Op 8 februari 2021 kreeg het college een principeverzoek voor een woongelegenheid voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Op 25 mei 2021 heeft het college een positief principebesluit genomen.

In dit principebesluit zijn de volgende voorwaarden opgenomen voor de verlening van de omgevingsvergunning:

- Een stikstofberekening voor de aanlegfase (verbouw bestaande gebouw) en gebruikersfase;
- Een akoestisch onderzoek. Uit dit onderzoek moet blijken dat het woon- en leefmilieu aanvaardbaar is na realisatie van het initiatief;
- Een verantwoording van het groepsrisico in relatie tot het transport via het spoor (externe veiligheid);

- Er dient onderzocht te worden wat het effect van deze ontwikkeling is op de luchtkwaliteit;
- Vanuit bedrijf- en milieuzonering moet blijken dat het initiatief niet op voorhand een beperkende factor is. Dit dient tekstueel aantoonbaar zijn gemaakt.
  Uit de beoordeling van de ingediende stukken blijkt dat wordt voldaan aan de geldende regelgeving en bovenstaande voorwaarden.

Hoe nu verder
Er is op d.d. 12 juli 2022 een beheerovereenkomst gesloten tussen de gemeente, eigenaar en exploitant. De beheerovereenkomst is, vooruitlopend op de exploitatievergunning, gesloten en voorziet in afspraken rondom de huisvesting, het beheer, het toezicht en de registratie van de internationale werknemers op de locatie.
Op 5 juli 2022 heeft de raad de APV gewijzigd waardoor een (exploitatie)vergunningplicht bestaat voor kamerverhuur.
Nu de omgevingsvergunning is verleend, kan deze exploitatievergunning worden aangevraagd door de exploitant.

Communicatie
De omgevingsvergunning wordt op de gebruikelijke manier gepubliceerd. Omwonenden worden extra geïnformeerd via een nieuwsbrief. De eigenaar/initiatiefnemer organiseert een klankbordgroep-bijeenkomst halverwege december van dit jaar.

Duiven, 22 november 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen:
201590215- Nieuwsbrief aan omwonenden november 2022

Digitally signed by Zynyo B.V.
Date: 2022.11.22 17:10:00 CET
Document ID:
5a06435e-36d7-4a8f-86c2-e1026f4061ea

Nieuwsbrief

Duiven, november 2022

Beste omwonenden van de Visserlaan,

Op dinsdag 15 november 2022 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten om een omgevingsvergunning te verlenen voor het huisvesten van internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Tegen deze verleende omgevingsvergunning kan binnen zes weken bezwaar worden gemaakt door belanghebbenden. Het besluit van de verleende vergunning wordt gepubliceerd in het (elektronische) gemeenteblad via www.officielebekendmakingen.nl.

Wij begrijpen dat dit wellicht niet de uitkomst is die u wilt, maar wij vinden het belangrijk dat deze mensen ook geschikte huisvesting krijgen tijdens de periode dat zij hier werken.

Verloop van het proces
Op 8 februari 2021 kreeg het college een principeverzoek voor een woongelegenheid voor internationale werknemers aan de Visserlaan 1 in Duiven. Begin november 2021 heeft u een brief vanuit de gemeente ontvangen met daarin achtergrondinformatie over dit principeverzoek. In februari dit jaar heeft u een brief ontvangen over de ontwikkelingen rondom de vergunningaanvraag en het beleid huisvesting internationale werknemers. In februari van dit jaar hebben we een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen. De aanvraag was niet volledig en dus niet behandeld. In april is er opnieuw een aanvraag ingediend. Deze nieuwe aanvraag is uiteindelijk volledig en inhoudelijk beoordeeld aan de geldende wet- en regelgeving. Op 15 november 2022 is daarom besloten om de omgevingsvergunning te verlenen.

Afspraken over huisvesting en toezicht
In juli van dit jaar is er tussen de gemeente, de eigenaar en de exploitant van het pand een beheerovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst zijn onder andere afspraken gemaakt over de huisvesting, het beheer, het toezicht en de registratie van de internationale werknemers die daar komen wonen. Zo moet de huisvesting voldoen aan de kwaliteitseisen van het SNF-keurmerk (Stichting Normering Flexwonen). Mocht er zich een overlastsituatie voordoen, dan zijn er ook afspraken gemaakt hoe hiermee om te gaan. Zo is onder andere afgesproken dat er 24/7 een beheerder op de locatie aanwezig is. Deze beheerder is ook bereikbaar voor omwonenden. Een beveiligingsdienst gaat in de avonduren surveilleren. Het overeenkomen van een beheerovereenkomst is ook als voorwaarde opgenomen in de omgevingsvergunning.

Beleid huisvesting internationale werknemers
De gemeente Duiven wil duidelijke kaders opstellen waarbinnen het realiseren van huisvesting van internationale werknemers mogelijk is. Hiervoor was een ontwerpbeleid ter inzage gelegd en van 3 augustus tot 7 september 2022 kon iedereen hierop reageren. Op 13 september is er een thema-avond gehouden in de gemeenteraad van Duiven. De gemeenteraad, inwoners en ondernemers hebben deze avond kunnen reageren op het ontwerpbeleid. Het college verwerkt nu de ingekomen reacties. Doel is om het ontwerpbeleid in het eerste kwartaal van volgend jaar te laten vaststellen door de gemeenteraad.

Gemeente Duiven

Tot slot

Tijdens de voortgang van het traject hebben we u op de hoogte gesteld via een aantal nieuwsbrieven. Nu het traject is afgerond versturen wij geen nieuwsbrieven meer. Uiteraard kunt u nog steeds bij ons terecht voor meer informatie, vragen of onduidelijkheden. U kunt contact opnemen via gemeente@duiven.nl.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Gemeente Duiven:
Kastanjelaan 3, 6921 ER Duiven, Postbus 6, 6920 AA Duiven, T: (0316) 297 111, F: (0316) 297 279, E: gemeente@duiven.nl, www.duiven.nl

Motie geen CJIB

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op 8 november 2022,

Constaterende dat:

Boetes welke door de Boa's in de gemeente Duiven (en Westervoort) worden uitgeschreven, worden geïncasseerd door het Centraal Juridisch Incasso Bureau het CJIB.
Deze geïncasseerde boetes gaan direct in de staatskas.
Echter, onze omliggende gemeenten Arnhem en Zevenaar dragen zelf zorg voor het incasseren van de genoemde boetes, deze bedragen komen in de gemeentekas terecht.
En deze gelden kunnen ten goede komen aan het algemeen belang van onze inwoners.

Overwegende dat:
Boetes opgelegd door de Boa's in de gemeente Duiven geïncasseerd dienen te worden door de gemeente Duiven, of door een daarvoor ingehuurde instantie welke zorg draagt dat deze boetes in de gemeentekas terecht komen.
Dat de boetes in de gemeente Duiven gebruikt kunnen worden om de verkeersveiligheid binnen de gemeente te vergroten.

Roept het college op:

Om te onderzoeken of het zelf incasseren van boetes welke door de Boa's zijn uitgeschreven, tot de mogelijkheid kan behoren, en dat deze gelden terug vloeien naar de gemeente.

CDA	Lokaal Alternatief	VVD	DOED
GroenLinks	D66	PvdA	Pro Duiven

Motie termijn sociale huurwoningen

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op 8 november 2022,

Constaterende dat:

Dat in de woonvisie van de gemeente Duiven de termijn van hoe lang een sociale huurwoning in de sociale huursector moet blijven onvermeld is.
Dat de woningcorporatie die de sociale huurwoningen laat bouwen, deze na verloop van tijd kan verkopen of de prijs kan laten stijgen tot boven de sociale huur grens, zodat deze woningen geen onderdeel meer uitmaken van het aantal sociale huurwoningen.
Veel van oorsprong sociale huurwoningen zijn verkocht en bevinden zich nu in het middensegment van de betaalbare woningen.

Overwegende dat:
De vraag naar sociale huurwoningen zal toenemen en veel sociale huurwoningen in de verkoop zijn gegaan, waardoor er een tekort van sociale huurwoningen is ontstaan.
Dat er onzekerheid bestaat bij de huurders van sociale huurwoningen dat als de woningen toekomst bestendig worden gemaakt de huurprijs zal stijgen boven de sociale huur grens.

Roept het college op:

Om in de vanaf nu te sluiten overeenkomsten met woningbouwcorporaties en op te stellen beleidsstukken, voor sociale huurwoningen een vaste termijn van minimaal 30 jaar op te nemen, zodat de sociale huurwoningen ook op termijn niet onttrokken kunnen worden aan het quotum van sociale huurwoningen van de gemeente Duiven

CDA	Lokaal Alternatief	VVD	DOED
GroenLinks	D66	PvdA	Pro Duiven

Motie Plaatsen van airconditioning unit, warmtepompen of andere gelijksoortige apparatuur

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op dinsdag 8 november 2022,

Constaterende dat:

- Inwoners van de gemeente Duiven airconditioning unit, warmtepompen of andere gelijksoortige apparatuur aan hun huizen monteren of in hun tuin plaatsen;
- Onduidelijk is of dit vergunning plichtig is en of de plek waar de unit wordt geplaatst een oordeel van de welstandscommissie noodzakelijk maakt;
- Het plaatsen van een airconditioning unit, warmtepomp of andere gelijksoortige apparatuur niet voorkomt op de diverse websites die betrekking hebben op hulp en ondersteuning bij vergunning aanvragen.

Overwegende dat:

- Dat voor het plaatsen van zonnecollectoren en zonnepanelen wel voldoende informatie te vinden is;
- Door het ontbreken van adequate informatie inwoners kunnen denken dat er geen richtlijnen zijn en daarmee onbedoeld na plaatsing van de units voor geluidsoverlast zorgen;
- Overlast kan worden ervaren door buren of de omgeving als een airconditioning unit, warmtepomp of andere apparatuur zonder overleg wordt geplaatst en dit tot onrust en wellicht ruzie kan leiden.

Verzoekt het college:

- Uiteen te zetten waar plaatsing van airconditioning units, warmtepompen en andere voor duurzame doeleinden bestempelde units aan woningen en/of in tuinen aan moeten voldoen. Duidelijk te maken welke regels hiervoor gelden ten einde duidelijkheid te verschaffen en problemen tussen buren te voorkomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

PvdA	D66	Lokaal Alternatief	VVD
DOED	GroenLinks	Pro Duiven	CDA

MOTIE: Help de maatschappelijke voorzieningen het bedrijfsleven de winter door!

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op 6 december 2022,

Constaterende dat:
- Door de oorlog in de Oekraïne minder gas uit Rusland komt en de daardoor prijzen enorm stijgen;
- Er bedrijven door de sterk stijgende energieprijzen in de proberen dreigen te raken;
- De inwoners van gemeente Duiven steun krijgen en een tegemoetkoming in de energiekosten vanuit het rijk;
- De gemeentelijke voorzieningen zoals zwembaden, sportverenigingen, wijkcentra en culturele voorzieningen aan de bel trekken dat zij de torenhoge energiekosten deze winter niet meer kunnen betalen;

overwegende dat:
- De motie door de Provincie "Help met gemeenten maatschappelijke voorzieningen en het Gelders bedrijfsleven de winter door!" is aangenomen;
- Maatschappelijke en culturele voorzieningen een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid van onze inwoners;
- Het Duivense bedrijfsleven, en het MKB in het bijzonder, vitaal zijn voor de Duivense economie en werkgelegenheid;
- Het zeer aannemelijk is dat ook na komende winter de energieprijzen hoog zullen zijn;
- Er een bedrag van € 117.098,- voor gemeente Duiven vanuit de provincie beschikbaar is gesteld.

Verzoekt het college:
- De media in te zetten om het bedrijfsleven en de maatschappelijke voorzieningen op de hoogte te stellen van de subsidie;
- Inzichtelijk te maken welke gemeentelijke voorzieningen, MKB-bedrijven, sportverenigingen etc door de sterke gestegen energieprijzen in de problemen dreigen te geraken.
- Inzichtelijk te maken hoe deze gelden worden verdeeld;
- De raad daar zo spoedig mogelijk over te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Alternatief	DOED	CDA	VVD
PvdA	GroenLinks	Pro Duiven	D66

MOTIE Opslagruimte carnavalsverenigingen en Dickens in de Liemers

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op 6 december 2022,

Constaterende dat:
- Carnaval en de carnavalsoptochten belangrijke (culturele) waarden vertegenwoordigen;
- Veel inwoners, waaronder jeugd, een actieve rol vervullen ten aanzien van carnaval;
- Door verschillende redenen een tekort ontstaat aan bouwlocaties en opslagruimte, hetgeen de carnavalsoptocht en het vieren van carnaval onder druk zet;
- Ook “Dickens in de Liemers” deze problemen ondervindt.

Overwegende dat:
- Cultuur een verbindende schakel is in onze gemeente die we willen steunen en faciliteren;
- Bouwlocaties/opslaglocaties een belangrijke factor zijn voor verenigingen om het hele jaar door actief te kunnen zijn voor de vereniging.

Verzoekt het college:
- Zich in te spannen carnavalsoptochten en specifiek het bouwen van praalwagens in de gemeente Duiven mogelijk te blijven maken, door te onderzoeken samen met de verenigingen wat hiervoor nodig is;
- In afstemming met de carnavalsverenigingen uit de gemeente Duiven en Dickens in de Liemers te bespreken welke ondersteunende rol past bij de gemeente met betrekking tot een tekort aan bouwlocaties en opslagruimtes;
- De raad te informeren over de uitkomsten van de afstemming.

En gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Alternatief	DOED	CDA	VVD
PvdA	GroenLinks	Pro Duiven	D66

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Motie “Grootschalige energiebesparing”

De gemeenteraad van Duiven, in vergadering bijeen op 6 december 2022;

Constaterende dat:

- Er diverse lokale organisaties, instellingen en bedrijven zijn die onder de hoge energiekosten worden bedreigd in het voortbestaan
- De Provincie Gelderland €10 miljoen euro voor alle Gelderse gemeenten beschikbaar stelt om deze organisaties instellingen en bedrijven te ondersteunen
- Energie dat zelf wordt opgewekt niet gekoppeld is aan de huidige hoge energieprijzen
- Goede isolatie het energieverbruik omlaag brengt

Overwegende dat:

- Lokale organisaties, instellingen en bedrijven het meest gebaat zijn met het structureel verlagen van de energiekosten
- Er in de regio diverse bedrijven werkzaam zijn in de verduurzaming (bijv. instaleren zonnepanelen, isoleren)
- Bij een eenmalige financiële compensatie voor de energieprijzen, de problemen volgende winter niet kleiner zijn geworden

Verzoekt het college om:

- Energievouchers te ontwikkelen, waarop lokale organisaties, instellingen en bedrijven een beroep kunnen doen om verduurzaming van het pand en de energielasten te verlagen
- Een overzicht te maken van bedrijven uit de regio die ondersteunen bij energie besparende maatregelen
- De hoogte van de vouchers vast te stellen op basis van gesprek over energieverbruik en de mogelijkheden die in en rondom het pand aanwezig zijn om energiebesparende maatregelen te nemen
- Voor acute financiële nood een apart fonds in te richten
- Dit te dekken uit het Gelderse budget dat beschikbaar wordt gesteld en indien aanvullend budget noodzakelijk is hiervoor terug te komen bij de raad

en gaat over tot de orde van de dag.

Duiven, 6 december 2022

GroenLinks	Lokaal Alternatief	CDA	D66
VVD	DOED	PvdA	Pro Duiven

Motie Verkoop begane grond Fase II Vitaal Centrum

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op dinsdag 6 december 2022,

Constaterende dat:

- De gemeenteraad via een kennisgeving (201584178/Z/22/100148) moet lezen dat met de verkoop begane grond fase II wordt gestart;
- De gemeenteraad op 10 oktober 2017 opdracht heeft gegeven het volledig pand "Fase II" te vervreemden (Raadsbesluit 17RB018/17DV01056);
- De gemeenteraad (nog) geen besluit heeft genomen om de begane grond van het pand "Fase II" in units te vervreemden;
- De financiële consequenties, bij verkoop van een deel van de begane grond, voor het hele pand op zijn vroegst begin 2023 inzichtelijk zijn;

Overwegende dat:

- Alleen een studie naar maatschappelijk vastgoed ten grondslag ligt aan de verkoop van de begane grond van Fase II;
- Het op dit moment onzeker is of de zittende ondernemers die aangegeven hebben hun unit te willen kopen, op dit moment nog steeds in staat zijn om dit te doen gezien de gestegen prijzen van bijvoorbeeld energie;
- Het aannemelijk is dat het volledige pand "Fase II" in de toekomst onverkoopbaar is wanneer de begane grond (deels) verkocht is;
- Veel raadsvoorstellen over het Vitaal Centrum in het verleden met een grote meerderheid van stemmen aangenomen zijn en dit in direct verband stond met de uitgebreide communicatie tussen College en gemeenteraad tijdens (besloten) bijeenkomsten die minimaal 2 x per jaar plaatsvonden;
- De laatste moment dat de gemeenteraad in een (besloten)-bijeenkomst is bijgepraat over het volledige Vitaal Centrum op 8 oktober 2019 was.

Verzoekt het college:

- Het ter verkoop aanbieden van de units op de begane grond van Fase II op te schorten tot de gemeenteraad de mogelijkheid is geboden een weloverwogen besluit hierover te nemen op basis van de financiële consequenties voor het gehele pand Fase II Vitaal Centrum;
- Voordat het raadsvoorstel Vitaal Centrum Fase II in een ronde / debattafel behandeld wordt, aan de Agendacommissie te verzoeken om een (besloten) ronde tafel te agenderen om hierin de gemeenteraad bij te praten over de voortgang van het Vitaal Centrum in zijn geheel.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA D66 Lokaal Alternatief

DOED	GroenLinks	Pro Duiven
CDA	VVD	

Gemeente Duiven

Registratienr. Z/22/100829/201586655

Besluitenlijst van de extra openbare vergadering van de gemeenteraad van Duiven van 6 december 2022.

Aanwezig:
Voorzitter: de heer mr. H.B. Hieltjes
Griffier: de heer drs. W.R. Bosch

Leden: (*alfabetische volgorde*)
1. ~~de heer J.C.W.H den Balvert (Lokaal Alternatief)~~
2. mevrouw K.W.A. Bouwmeister-Booltink (DOED)
3. de heer W.A.P. van Brandenburg (Lokaal Alternatief)
4. de heer G.H. Brands (DOED)
5. mevrouw L.A. Hauwert (DOED)
6. de heer M. Holtus (VVD)
7. de heer M. de Jonghe (GroenLinks)
8. de heer E.T.F. Klappers (DOED)
9. mevrouw E.B. van der Mast (GroenLinks)
10. mevrouw S.H.C. Meijer-Uffing (Lokaal Alternatief)
11. mevrouw A.T.M. Nass-Bellers (Lokaal Alternatief)
12. de heer A.M. Oostdam (DOED)
13. ~~de heer H. Egtberts (D66)~~
14. mevrouw E. Schrijner (VVD)
15. de heer G.J.C. Schrijner (VVD)
16. de heer W.F. Smit (Pro Duiven)
17. de heer ing. N.J. Stam (CDA)
18. de heer J.T. van der Steen (CDA)
19. de heer J.S. Walraven (PvdA)
20. de heer A.C.P. Wolters (CDA)
21. mevrouw J.V. Zwaga-Komen (Lokaal Alternatief)

Tevens aanwezig zijn de wethouders D.P.L.M. van Dam, drs. J. Goossen en G.M. Tiedink-Koning en gemeentesecretaris de heer R. den Haan.

Afwezig met bericht van verhindering: de raadsleden H. Egtberts en J. den Balvert.

---

1. Opening.
De voorzitter opent om 19:30 uur de vergadering.
- Jurgen den Balvert is met kennisgeving afwezig.
- E. Pol is met ingang van 6 december 2022 weer fractieassistent (de vervanging van Egtberts liep tot 6 december. De heer Egtberts vraagt opnieuw vervanging aan. Hij is niet aanwezig i.v.m. gezondheid; vanavond 19 van de 21 stemmen. Erick Pol is ook niet aanwezig in verband met ziekte.
- installatie nieuwe kinderburgemeester Joep Seijnaeve.

2. Mededelingen
Terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen:
- G.J. Schrijner: Klankbordgroep
- E. Klappers: Groene Metropool Regio
- W. Smit: Euregio, Europees Parlement

3. Benoeming leden Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen

De gemeenteraad besluit unaniem:
- dhr. W.F. Smit
- dhr. E. Klappers

te benoemen c.q. namens Duiven af te vaardigen als leden van de Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

- dhr. M. de Jonghe
- mevr. K. Bouwmeister-Booltink

te benoemen c.q. namens Duiven af te vaardigen als plaatsvervangend lid van de Regioagendacommissie Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

4. Over en weer.

Het Over en Weer wordt gehouden.

5. Vaststelling van de agenda.

De agenda wordt gewijzigd vastgesteld. Punt 3. Regioagendacommissie wordt nu, hierna (pas) behandeld. Integraal Veiligheidsplan wordt bespreekpunt opgewaardeerd. Ordevoorstel VVD, G.J. Schrijner wil Visserlaan 1 als bespreekpunt toevoegen aan de agenda. De raad stemt hiermee in (na agendapunt 14).
Motie opslagruimte wordt als eerste motie vreemd behandeld.

6. Lijst ingekomen stukken.

De gemeenteraad stemt unaniem in met de lijst van ingekomen stukken en de adviezen.

7. Normenkader 2022.

De gemeenteraad besluit unaniem het Normenkader 2022 vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole 2022.

8. Najaarsnota 2022 gemeente Duiven.

De heer Smit, stemt tegen.
De gemeenteraad besluit (met alleen PD tegen):

1. De Najaarsnota 2022 vast te stellen.
2. De budgetten conform de toelichtingen van de diverse programma's aan te passen voor een totaalbedrag van € 705.202.
3. De bestemmingsreserve Wet Open Overheid, de bestemmingsreserve doelgroepenvervoer zoals opgenomen in programma 2 en de bestemmingsreserve implementatie omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw zoals opgenomen in programma 3 te vormen en de voorgestelde toevoeging vast te stellen. Tevens de geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve ambulantiseringsgelden zoals benoemd in programma 2 weer terug te storten in dezelfde reserve.
4. De kredieten voor Triominos (akoestische wanden en wandsysteem) en maatregelen hondenbeleid aan te passen conform de in de Najaarsnota genoemde bedragen. Tevens een krediet toe te kennen voor het vervangen van de voetbrug Eltingerhof.

9. Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026.
Amendement PvdA - Paspoort en Identiteitsfraude
Hoofdelijke stemming. Het amendement wordt met 3 stemmen (PvdA, LA alleen mw. Nas, PD) voor en 16 stemmen tegen (GL, VVD, CDA, DOED, LA (rest)) verworpen.

De gemeenteraad besluit unaniem het Integraal Veiligheidsplan Duiven 2023-2026 vast te stellen.

10. Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER RES 2.0.
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. Kennis te nemen van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).
2. Een zienswijze op deze Notitie in te dienen, inhoudende: 'houdt rekening met het gevoerde intensieve participatieproces voorafgaande de RES 1.0 en de onderzoeken die daarvoor bijvoorbeeld al zijn uitgevoerd op lokaal niveau in Westervoort en Duiven'.

11. Aanvullend krediet IKC Wereldwijzer Wiekslag
Justin van der Steen stemt niet mee.
De gemeenteraad besluit unaniem een aanvullend krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag van in totaal € 357.001. Dit krediet bestaat uit € 185.130,- voor de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/ Wiekslag, € 40.246,- voor de voorfinanciering van de IKC vorming van de Wereldwijzer /Wiekslag met PUCK&Co Kinderopvang en € 6.110,- voor de tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer. Dit krediet bevat ook een bedrag van €125.515,- zijnde 50% van de 'post onvoorzien' van 5% die was ingecalculeerd.

12. Regionale opgaveagenda - en overeenkomsten 2023-2024
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2023-2024 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Te besluiten deel te nemen aan de hierin opgenomen vijf opgaven.
3. Aan het college opdracht te geven om daartoe de bijgevoegde vijf concept opgaveovereenkomsten af te sluiten en te ondertekenen.

Motie Pro Duiven-DOED - Opgave overeenkomst 2023-2024 GMR
De motie wordt met 14 stemmen voor (PD, DOED, VVD, LA, PvdA) en 5 stemmen tegen (GL, CDA) aangenomen.

13. Belastingverordeningen 2023
CDA-GL - Amendement Legesverordening 2023 – Gehandicaptenparkeerkaart
* In de Legesverordening 2023 onder artikel 4 Vrijstellingen (*Leges worden niet geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen*) een nieuw punt aan toe te voegen nl.
f. voor het verkrijgen/verlengen van een gehandicaptenparkeerkaart;
* Het in de Tarieventabel laten vervallen van nummer 27 Gehandicaptenkaart en de daar onder vallende nummers 27.1 en 27.2 .
Het amendement wordt met 18 stemmen voor (CDA, GL, LA, DOED, PvdA, VVD) en 1 stem tegen (PD) aangenomen.

De gemeenteraad besluit unaniem:
1. De “Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023” vast te stellen.
2. De “Verordening afvalstoffenheffing 2023” vast te stellen.
3. De “Verordening rioolheffing 2023” vast te stellen.
4. De “Verordening toeristenbelasting 2023” vast te stellen.
5. De “Verordening reclamebelasting 2023” vast te stellen.
6. De “Legesverordening 2023” vast te stellen.
7. De “Verordening leges omgevingsvergunning 2023” vast te stellen.
8. De “Verordening marktgelden 2023” vast te stellen.
9. De “Verordening lijkbezorgingsrechten 2023” vast te stellen.
10. De intrekking van de “Verordening hondenbelasting 2022” vast te stellen (waarbij de heffing wel van toepassing blijft op voorgaande jaren).
11. De voorwaarden van de compensatieregeling 2023 vast te stellen.
12. * In de Legesverordening 2023 onder artikel 4 Vrijstellingen (*Leges worden niet geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen*) een nieuw punt aan toe te voegen nl.
    f. voor het verkrijgen/verlengen van een gehandicaptenparkeerkaart;
13. * Het in de Tarieventabel laten vervallen van nummer 27 Gehandicaptenkaart en de daar onder vallende nummers 27.1 en 27.2

14. Vaststelling Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)
De gemeenteraad besluit (behalve PD) het integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vast te stellen.

Motie GroenLinks-Pro Duiven-D66 - Bescherming van bomen
De motie wordt met 3 stemmen voor (GL, PD) en 16 stemmen tegen (PvdA, DOED, LA, CDA, VVD) verworpen.

14.a Visserlaan 1 (extra toegevoegd)
Lijst van ingekomen stukken: A9a. College van B&W - Kennisgeving Omgevingsvergunning Visserlaan 1 Duiven.
Op verzoek van de VVD, de heer G.J. Schrijner wordt de kennisgeving besproken. De VVD is niet te spreken over informatievoorziening door het college aan de raad.

15. Ingediende moties vreemd.
M5. Motie DOED-CDA-LA - Opslagruimte carnavalsverenigingen en Dickens in de Liemers wordt ingetrokken omdat: Wethouder Van Dam **zegt toe** de strekking van de motie uit te voeren en de raad te blijven informeren(22TZ326).

M1. Motie PD Geen CJIB
De motie wordt ingetrokken.

M2. Motie PD Termijn sociale huurwoningen_2
De motie wordt aangehouden.

M3. Motie PvdA-GL - Plaatsen van airconditioning unit warmtepompen of andere gelijksoortige apparatuur
De motie wordt ingetrokken omdat: **toezegging wethouder Van Dam** dat informatie op de website komt (22TZ327).

M4. Motie DOED - Help de maatschappelijke voorzieningen en het bedrijfsleven de winter door!
De motie wordt ingetrokken omdat: De bestaande vouchers worden verder onder de aandacht gebracht en het college zal de raad binnenkort inzichtelijk maken hoe de gelden worden ingezet; **toezegging** H. Hieltjes (22TZ328).

M6. Motie GroenLinks - Grootschalige energiebesparing
De motie wordt ingetrokken.

M7. Motie PvdA Verkoop begane grond Fase II Vitaal Centrum
Gerard Brands stemt niet mee.
Stemverklaring Hauwert: voor.
Stemverklaring Schrijner: tegen.
De motie wordt met 5 stemmen voor (PvdA-GL- mw. Hauwert, PD) en 13 stemmen tegen (CDA-LA-, DOED behalve mw. Hauwert, VVD) verworpen.

16. Sluiting.
De voorzitter sluit om 23:32 uur de vergadering.